SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

:: N. placa za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 8 Kč. Kóžde so, płaći 3 milj. hr. Wudawa a ćišć. Smolerjec knihćišćernja, zap. družstwo z wob. ruk., :: w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 667. ::

Za nawětki, kiž maja so haś do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźinje so stajnce nawětki a tabele so wyśe wobźěłuja. Za rekłamowy :: rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. ::

Číslo 276 **Budyšin, sobotu, 1. decembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Sobotu, 1. hodownika.
Eligija, biskopa.

† 1921 Dr. Marćin Imiš w Kluču, swěrny syn wótčinca Hendricha Imiša.
† 1018 biskop Thietmar Merseburkski, serbski chronista.
1870 pomjenowa so Michał Hórnik za farara při serbskej cyrkwi w Budyšinje.

Jeno bźłu rózu hodownu
Skića léto hišće k wotkhadu;
Dopomnjeće pak nam nawiwa
Kwětki radosće nětk do wěnca.
Khorla Fiedler, „Wěnc léta".

Dźe-li w kołowniku wjele sněha, płódne nowe
léto bźeha.
Wjelći měsac ze sněhom wěsći syno ze žitom.
Wjacy sypa zyma sněha, wjacy snopow burik
zbźeha. Burske kaznje.

Njedźelu, 2. hodownika (1. advent).
Bibiany, knjeżny, martarki.

† 1868 Bohuwěr Kónćak, kantor w Desnju.

Nćtk z wjes'lom pokhwatajće,
Wy cłowske dźěći wšě,
So temu swěru dajćo.
Kiž wašu nuzu wě.
Haj tón je hórzy tu,
Kiž z luboseću wšón sapa,
So pola wšitkich klapa
Po Božim słužbjenju.
Adventski khěrluš Mielała Domaški.

Stóž wšo, štož słyši, njewěri
A wšo, štož wě, njepowědźi,
Stóž wšo, štož móže, njećini,
Tón zda so mi najmudriši.
Handrij Zejler.

Towaršewski powěstnik.

Domowina wozjewja: Serbsko towaršstwa we Bukecach a w Sowrjecach so prosa, zo bychu so wažnje Zwjazkowej naležnosće dla, njedźelu, 9. dec. pop. ½2 hodź. pola Stangec w Bukecach zešło. Předsydstwo Domowiny budźe přitomne.

Towaršstwo serbskich burow w Běłšecach so prosy, zo by so na zhromadźiznje Domowiny, njedźelu, 2. dec. pop. ½2 hodź. pola Hänslec w Hornjej Hórcy zešło. Tež so Serbja w Hnašecach, kotřiž chcedźa sobi tam rad tow. założiś, na tutu zhromadźiznu přeprošuja.

Hišće do hódź dyrbi so organisowanje našich tow. do wosebitych łupow přewjesć. Tehodla so sobustawy towaršstwow Lubin w Budestecach a Łužica w Hornjej Hórcy prosa, zo bychu so tuteje ważneje naležnosće dla njedźelu 2. decembra pop. ½2 hodź, pola Hänslec w Hornjej Hórcy zešłe. Předsydstwo Domowiny budźe tam zastupjene.

Kommisija za „Raj" so zeńdźe sobotu, 8. dec. pop. ¼4 hodź. w Sarb. Domje. Předsyda přeprosy k temu kk. w. wuč. Hančku-Porśićanskeho, wuč. Kubašec-Khrósćićanska, wuč. Nawku-Radwošskeho, wuč. Šołtu-Budyšskeho, wuč. Holana-Budyšinčanskeho, wuč. Krawca-Budyšskeho (Mich. š.) Kral, Zar.

Serb. ludowy orchestr. Njedźelu, 2. dec. Serbski ludowy orchestr. ¼10 dujerjo, ¼11 też huslerjo.

Budyška Rjesada prosy naležnje swoje sobustawy, zo bychu wšitke póndźelu, 3. dec., do towaršownje na garbarskej hasy (we 8 hodź.) na přednošk „Nadźija" přišli dokelž so potom ważne wuradźowanje dla budźbneho nastroja přizamknu.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje ma póndźelu, 3. dec., (nie wutoru), we kath. towaršownl na garbarskej hasy swoju měsačnu zhromadźiznu. Zajimawy přednošk je přilubjeny. Tehodla je přisłušnosć kóždeho sobustawa, zo přińdźo a swojich přiwuznych sobuwzś.

Serb. tow. „Zerja" spěw. wotrjad zmjeje přichodnu wutoru 4. hodownika t. l. wječor we 8 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću spěwanje; dokelž nam někotre ważne wustupy w bliźšim času předstoja, cheyle so wšitke spěwne sobustawy z wóstosću zeńć, też to dalšich wsow so wutrobnje prosa; luboseć žadyn zadźewk njeznaje, też hosćo su stajnje wutrobnje witani. Předsyda.

Kołojźdne tow. „Błysk" w Hasłowje njedźelu zhromadźiznu njezmjeje. Dalše so wozjewi. Předsydstwo.

Spěw. tow. „Radosć" w Bukecach zmjeje srjedu, 5. hodownika spěwanje, pjatk, 7. tchorunja. Předsydstwo.

Swětowe podawki.

Marxowe ministerstwo.

Dr. Marx, přichodźa zentrumskeje strony, je swoje ministerstwo sestajał. Wono je tajsle:

Němski kanzler: dr. **Marx** (zentrum).
Městokanzler a smułkowne naležnosće: dr. **Jarres** (němska ludowa strona).
Zwonkowne naležnosće: dr. **Stresemann** (němska lud. str.).
Finanzy: dr. **Luther** (němska lud. strona).
Sćěhowanje: Hrabja **Kanitz** (němska ludowa strona).
Hospodarstwo: Dr. **Hamm** (demokrat).
Dźěło: Dr. **Brauns** (zentrum).
Wobchad: dr. **Oeser** (demokrat).
Póšta: Dr. **Höfle** (zentrum).
Němskostatna wobora: Dr. **Geßler** (demokrat).
Justize: Dr. **Emminger** (bayerska ludowa strona).
Wobchadźenja Němska: Dr. **Fuchs** (zentrum).
Wobnowjenje: wustanje njewobkładźene.

Nowe ministerstwo ma póndźelu abo wutoru němskemu ześujej přichodnjaj a budźe wo jeho dowěrjenje prošyć.

Naźylnosće němskeje woborty w Sakskej.

Wobstórźby sakskich sozialdemokratow w němskim a sakskim ześujenje pschećziwo naźylnoscham němskeje woborty we wjeczornej Sakskej njejźu bjes ześěhowkow wostale. Krajny roskasowaŕ němskeje woborty, general Müller, je, daś „Vorwärts" pische, porucźił, so maja so někotre starschi podoffiźerow a też někotři offiźerojo, kotřiž su wschelake naźylnosće a hrubosće pschećziwo sakskemu wobydlerstwu słužeźili, je sakskeho wójska puschećzeć.

Sakska synoda.

Sakska synoda je so schtwórtk z mjeńšej wutšłužbu presidenta a městopresidenta krajneho konsistorstwa sabrała. Wona je sledowaje wosrjewjenje pschećziwo tomu wobtamkła:

Synoda je z rosprawy zyrkwinskeho regimenta bliźšeje wo naprawach shonika, z kotrymiž je statne knjeżerstwo krajnej zyrkwi jeju wjednikow njejasnje wsało. Krajna synoda widźi w tutym podawku ześe a njeprawe schłodowanje krajneje zyrkwje. Wona we sapschimnjenju statneho knjeżerstwa, kotrež je po swojim pschewjedźenju charakter jenostronskeho naźylnoho cźina pschećziwo zyrkwi dóstał, wobsudne pschikrócenje samosparjadniswowneho prawa widźi, kotrež je zyrkwi sołeji. Synoda pschihłosuje temu, so je zyrkwinski regiment rosńudnje protestował a so na rosńudźenje němskeho knjeżerstwa powołał a wočakuje wot pschedstejaceho wuńuda němskotatneho ľuda, so wón spěchuje rošrěa. Wuńud zyrkwi wot njewěrstwje wuńuwobdźi, kotrež jeje swonkowne a smułkowne žiwjenje ześko poćeźenje

Wojowanje lěkarjow z khorobnymi kašami.

Lěkarjo su sdźeżenje z khorobnymi kašami wupowjedźili. S khorymi khorobnych kašow so wot 1. dezembra kaž z prywatnymi khorymi wobchadźa; woni dyrbja žadyn prywatnje prazisy sapłaćeć.

Wo hwadźe lěkarjow z khorobnymi kašami je so pjatk w pruskim ľudowym sejmje jednało. Sozialdemokrat Scholich na ześe ześěhowki pokasa, kotrež z teho za khorych nastanu, a so woprascha, hač njemóże general ze Seeckt tajschiminych, **dokelž je lěkowanje khorych žiwjenja ważne dźeło.** Wobźaromnje je, jo lěkarjo a khorobne kašy bliźeje pschezo njejsu dojednali. Lěkarjo su nowy wukas njeliubje ľaćili, po kotrymž móże so ľeźba lěkarjow wobmjeńšowaś, so lěkarjo mója dla hrubeho połtorka puschećzeć, a so sašanda sanjesuje, so smě žrěbi tśódy lěkarja swojeho dowěrjenja wuwoliwaś. Pschezo sašu so mjeńšym khorobnym kašam porokuje, so derje njeschłodpodarja a swojim pschistajenjam pschewulku midu płaća. Narunanje kašy tutym kašam njedźiwajcy jich cźežkeho finanzneho połoženja njepschistojnu konkurrenzu z tym cźinja, so narunanje kašy sobustawu mjeńšnych khorobnych kašow z jeju wobja. Pruski spowjedźeŕ mi-

nister so do zyła wo tele wěcy njestara. Tak je na pschikład hacź do julija sańdźeneho léta z powschitkownje mjeńšneje khorobneje kašy we Wróćźławju 25 000 sobustawow do nerunanskich khorobnych kašow sasunyło.

Jendźelska a němske wotbrónjenje.

Reuterez telegrafowanja w Londonje je schtwórtk powjesć wo kontrolli nad němskim wójskom rozsćěrała. **Po tejle powjesći hmětka so měniś, so je Jendźelska w prašenju wotbrónjenja Němskeje z Francowskej zyle jeneje myśle.**

W powjesći so praji, so je dotle jendźelski general Wigham rjekł, so je wotbrónjenje Němskeje słónźenje, so pak jendźelske knjeżerstwo tole měnjenje wotpokasuje na podstatu rosprawow, kotrež wono z Němskeje dóstawa. Snate je, so je so w Němskej wjazy muźstwow wojerskeje wuwuczowale, hač je so po Versailleskim sćěženju postajiło. To so wobźeje w Bayerskej stawa, hdźež policajske muźstwa hromadźe z prawidłownymi wojakami manewry wotmětuwaju. W Bayerskej so też studentojo wojerźy wuwuczuja. Hač dotal so pschezo Němska podarmo napominali, so by rekrutowanske liscźiny pschedpołožiła. Přiedy hacź je so Ruhrnska wobhadźała, su so swjatkarskej kontrolli wšitke możne sadźełki do pucźa kładle. Někto Němska praji, so by jej wobcźežne było, swjatkarskich offiźerow pschi kontrolli sćitaći. **Němšej drje njeje mózno, wulku ľuźbu muźstwow, kotrej je wuwuczyła, z cźežej artilleriju wuhotowaći, dokelž ju Francowska z wobhadźenjom Ruhrskeje najważnišich industrijowych krajow Němskeje do ruki dóstała.** Snate pak je, so ma Krupp wulke ľuźki z Rušej a Schwedskej, hacź runje hišćeze njeje wěste, hacź je wo dźěłanje brónjow jedna. Dale so na to pokazuje, so je hižo we wokomiku, hdźež je so swjatkarska kontrolla połóźiła, ľeźma połojca brónjow, w Němskej je namakazuch, ko wotedala. Wjes dwěla ześe małe brónjerńe w Durinskej a druhdźe wulke hromady ćělbow a munizije dźełaju. **Mócno to dyrbi so, hdyž ześe niz w runej měrje, jako hroženje wobhladowaś.** W ćwišu z zyłym wotbrónjenskim prašenjom dyrbi so też na to dopomnjeć, so Němska hišćeze do dźensa njeje ześěła, kelko brónjow je wona sa cźas pschimńera měła. Němska njeje hišćeze jenje rekrutěrowanske liscźiny pschedpołožiła a njeje też na swjatkarske noty wotmołwiła, kotrež na to pokazuju, so so wotbrónjenjeśe postajenja njejźu dopjelnile. Ssamo hdyž je swjatkarska kontrolla dźěłała, je ha praji, so wjazy dyźi położa muźstwow němskeho wójska z podoffiźerow wobśeźi, a ženeje pschicźiny njeje, wěrich, so ju so tele poněrcy njes tym połěpschiće. **Nawopak dawaju wschi rosprawy z pozledneho cźasa społnaći, so je so waju wschi muźstwow dyźi hdy prjedy wumnožiło, a to pytajo, wojerske swjatki, regimenske sjednoczenstwa a studenske organisazije dóle dźěłaju dyźi hdy prjedy.**

Londonske nowiny wo tejle rosprawje Reuterez telegrafowanje z prawom praja, so je wona alarmowaca. Ześi so je take Reuterska sdźělenka je samozrozumliwego jendźelskeho knjeżerstwowego městna wuschła, dyrbi wona woprawdźi najwjetšne spodźiwanje słužiś. Reuterska rosprawa jenož wudawarnja wospjetuje, kotrej ju so hižo dawno z francowskimi nowinami rozsćěrjale a w Londonje małe narodne słužbile. Spominanja hódne je, so je Reuterez telegrafowanja rosprawu runje w tym cźasu wojerwika, w kotrymž su so Jendźelscźanja z Francozowcami wo prašenju Porheinskeje a wo wobhadźenju Porurskeje dorěcźeli.

Němska Wolfjez telegrafowanja powźe, so ko powjesći Reuterez telegrafowanje wo tajnym brónjenju Němskeje njeje z jendźelskeho knjeżerstwa wudała. Wěz je w Londonje ześěre dźiwanje słužbiła.

Pariźske nowiny tenk napschećwo wudawaju, so Baldwin optimistiskim nahladom někotrych jendźelskich ministrow w nastupanju němskeho wójska njepschihłosuje, a ha może Francozowska na podpjeranje Jendźelskeje liczieć, hdyž śmeje wona dla pschićiwnow ramjenje bjeskrajschnoscje za muśe, so by němske brónjenje kruce dobladaje.

Francowske sakrocźenje pschećziwo sajźenju franzowskeho wobhonjerja.

Psched krótkim ľu pschi němsko schwajzarskej mjeji na němskej stronje pola Stingena franzowskeho hejtmana Peria danjes d' Aumente sajeli. Won je wot někotrych ľet francowskemu generalnemu konsulej w Baselu pschidźelony a je so wot tam wo němskim hospodarstwje a němskej politiki wobhonjał. Na podstatu wobźěłaneho poćeźaceho materiała je pyschschi němskotatny rěźnik pschećziwo d' Au-

mentej pschepytanje dla wobhonjeschwa sajwedt. Franzowske knjeseschtwo je sa swojeho agenta fakrosika, wubawaso, so jeho Mingy njejsu na němskej, ale na schwajzarskej semi sajeli, a je f represchalisjemi we wobhadanej Němskej hrosko. Němske knjeseschtwo je wotmolwiło, so móha schwajzarsky zlonity wobhwdżeć, so je so sajerke na němskej semi stało. Jeli so by so we franjenske njesoj jednało, njeby to wes franzowskeho ale schwajzarskeho knjeseschtwa była. —

Němsku wotmolwu dostawschi je franzowske knjeseschtwo swoje hrozenje do skutka stajiło a senatowemu presidenta Lenzberga pola wyschschoho krajneho sudna w Düsseldorfie sajerk dało. Němske knjeseschtwo je pschezerowo temu protestowało beh badajo, so by so sajaty knypdum puschezit.

1 250 000 dźelonjenjerjow w njewobhodźanej Němskej.

W njewobhadźanej Němskej je podpjeranych dźelonjenjerjow 25. nowembra 1 250 000 pornjo 943 000 1. nowembra hyło. Liczba podpjeranych krótkodsklaczerjow je była 1 772 000 pornjo 1 703 000. We wobhadźanej Němskej staj pjeza dwaj milijonaj wobsobow bjes dźela.

Hodźina wjazy dźela w Porubrschich podkopkach.

So by so wobnowjenje dźela w porubrschich podkopkach skórj smóżniło, a so by so němske hospodarstwo na tunje waschinje f němskim kanjesitnym wuhlom zastarało, su zastupjerjo swojeho wobhodźerjow podkopkow a dźelaczerskich swjazkow wot kanzlerja, so dyrbi so w porubrschich podkopkach hodźinu dźesa wob dżeń dźlacz. Zastupjerjo dźelodawarjow a dźelaczerjow běchu w tym f jena, f dyrbja so wschitke pschiprawjenja bjes kondżenja pschewjesch, f kotrymż móże so dźelo połožej a spschadować. Hacz do 1. februara 1924 so zastupjerjo dźelodawarjow a dźelaczerjow se hobustuknowanym němskeho dźelowego a hospodarskeho ministerstwa jasno sesedu, so bychu widżeli, hacz je so tutón zamer dospił a kaze dalsche kredki zu f temu trebne.

Belgiczenja we Duisburgu separatistow wotbrónili.

W Duisburgu su Belgiczenja separatistow wotbrónili a po zelesninju wotwjesli. Separatistojo blicha dźel muki wotewsesi, kotraż be fa jedż potrubnych postajena. Belgiska wyschnosć sima pschikaja, so dyrbja muku wrócżo dacż. To separatistojo njemóżachu. Pozedy hacz separatistojo wotjedżechu, dyrbjachu uniformny policistow wotedacż, kotrychż běchu so smozowali.

Separatistojo Pirmasens wobhadźili.

Po powjesczi f Pirmasensa su separatistojo sedwórk Pirmasens wobhadźili. Sjawne zwarjenja su w jich ruzy.

Matthes porheinske knjeseschtwo rospuschczil.

Hadawka telegratowarnja 29. nowembra z Koblenza powe: Najwyschicha rada porheinskeho wójska, kotruż je Matthes rospuschcził, je wobzamkła, so separatistiske knjeseschtwo rospuschczi a wojerske diktaturu zrjadnje. Dokelż bo knjeseschtwowe hobustawy njejsu mohli rospuschczicz, hacz diktaturu pschiwosmu abo zaczinu, je Matthes knjeseschtwo rospuschcził a to franzowskemu najwyschschemu kommissorej Tirardej zjawił. Knjeseschtwo po zdacu bjes Matthesa w sastojnstwie wostanje.

Pólska a podawki w Němskej.

We wuhjerku wukrajnych nalezjnosczow pólskeho senata je minister swonkownych nalezjnosczow Dmowski prajił, so je pschesenje wojerskeje kontrolle nad Němskej za Pólsku hischcze wažnische, dyżli za Franzowsku a Belgisku. Mjes tym, so stej taj stataj f krajom krwat, kotruż mataj w Němskej wobhadźeny, by Pólska pschi wójnischim konflikcze njepoždrebnje f nawalom němskeho wójska wobnesena hyła. Nazwrót nehbuscheho kompromisa je położenje hischcze pschimótsik. Ani Franzosiska ani Pólska nimataj zanych wójnskich wotpohladow. Pólska politika je mérowa: pschetoż jej pschebe wschitko wo to dże, so bychu so hospodarske a njenjerske wobstejnosczе Pólskeje połepschile. Pólske knjeseschtwo je swjastarkowo na strach kedżbliwych sesinkow, kotryż je f kompromizowym nawrótom sjednoczeny. Němska je njetrjeba niczeho f pólskeje strony bojecz, ale Pólska dże swój mér swobjezeny mjez, a tehodla na lichwi spuschczomnej kontrolu nad Němskej wobstawa. Wosobnjenje němskeho knjeseschtwa, sa samohnitosczi pschijimo, je ko kompromiz na politizyj njewobhodźli, njeje žanebo dobapłaczeho rukowanja.

Wotkryte pschijećhanjstwo w Moskwje.

Po powjesczi ruskeje telegrafowarnje hje w Kijewje organisaziju pschecziwo boschewikskemu knjeseschtwu wotkrył. Sosobstawy organisazije, kotreż bo njemuja „Kijewski dźelawy zentrum“ a kotraż je filiala Parizskeje „wobhonjeschteje zentrale“ hyła, żu bo sajale. Jich dźelo wobsteschesche w zapłaczenym woseschkim wobhonjeschwje, mjes druhim f kpschenym Pólskeje. Pschepytanje je material dźelawoseje Parizskeje zentrale wukopało, kotraż je pjeza k nowemu zatroczenju wukraja pschecziwo boschewikskej Ruskej dowjesej dyrbjała.

Sserbja!
Njekupujcze sebi zuse, ale
serbske wotiorhanske protyki

Pschebawaja so hižo na nowy tydżeń.

Schczépana Radicza f Jendżelskeje wupokasali.

Wjednik chorwatskich ratarjow a zahalny pschedsydnik kraleschna Sserbow, Khorwatow a Slowinzow (Južnoslowjanjerjo), Schczépan Radicz, je psched nekotrymi njedżelami psched tżórżu dla njeserjechcrady do Jendżelskeje cżekał. Wot tam je won spytał, hywje njepschecziwske wotpohlady pschecziwo Južnoslowjanskej spdchowacz. Pola jendżelskeho knjeseschwa won ja to żanebo rozumjenja njenadebże. Jendżelske knjeseschtwo chże f Južnoslowjanskej pschecziwne stuki wudżerżowacz a nochże Radicza pschi jeho schkanażby polskowacz. Wono je tehodla Radicza pschesilo, so ma we wésnym czasu Jendżelsku wojnschczicz. Radicz je pjeza do Ameriki pocza.

Bolschżiko-južnoslowjanske jednanje.

Bolschżiko-južnoslowjanska kommisija je 28. nowembra poslednje posbedsenje mésta, w kotrymż su so protokolle wo srécżenju podpisałe. Posledzenje bo f wutrownymi słowami i wobeju stronoju sčinił. Schtwórk je zar južnoslowjanskich wotpohlanzow pschijał.

Nékotre bobustawy starcho ratarskeho swjazka su do Sofije kongresa swołali, kotryż je wobsamknył, f kommunistami hromadże dźelacz. Ratarska strona budże so nészczenum knjeseschtwom w jeżnije po możnosczi pschecżiwjeczi.

Ze Serbow.

We Budyschinje, 1. bezembra 1923.

— **Wo mjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hyarometer 0, thermometer we dnjo +4. Dżensa rano w 8 hodź. barometer 746, hyarometer 0, thermometer w nozy — 4. Wumamy na mało so pschemknjaze wjebrod. Po rosyrowaje Driežkanskeje wydrakuje finano dżesa a dnje hischcze jutże pschewisa. Bola kupy Island je so f nowa czeski pomnikr pokaleł, kiż może nam posdżischo wjedro nalukcz. Wczera wo dnjo njebe we Němskej swjetischa ani strojnik jenym ani czopłoty, hewak ko 1—4 flop. rjapety sarjka. Sséněh pschekłodowasche w Danzigu, Memelu a Wrótżawju. Dżesczik mésacha w Hamburku a Frankfurcze n. M. Na schmrekowej horje hjo pschi 4, na Zugspitze pschi 10 stop. žneh hżesche. — W polnotnej Statisey su hyline slinki padnyle. Schkrote krajiny su powodżene. Wojazy a wohnjowa wobora so prajosa, kokmam wobaracz, so njebuchu wobhodżerjowe dale hrotyle. — Jutżje, 1. nhežżelu adwenta słónczko 7,51 sthadża a to 3,48 thowa. Mésacz khodża w polnozy a to pschipołdnju 12,45 thowa.

— **Rosprawa policije.** Policija dweju muzoju wot wonka sala, kotrejż hwonkowne wyschnosce wabuschowe dla f lójerskim listom pytachu a jeju pschiswuschenemu sudnistwu pschepoda. — Wjetschca liczba udmenujo wobhodnikow sa statnemu rézistiwnu wojerej, dokelż njebżachu swoje wustajene twory f placzikowanej wosnamjenitosczi. — Dale so druhaj wobkhódnizaj wobkorżichtaj, dokelż njebżichtaj papjerjane pjenjezy pschijimowaloj.

— **Dżensa bżiche pojasny** jara kodżitwu. Najwuschischu placzisnu sa kusk butry be na 1,20 st. hr. postajila. Dżesata naschich hospodow to njewjedżesche. Pschi nowoschitkownej schmatanży, kiż dżensnischi dżeń wschudżom kupżi, żebi nékotrezkuli sa butru wjazy żadacz. Policija, kiż wo tym sthoni, tajke żony hnydom na policiju czerjesche. Mésczanki sa nimi létachu, każ schére plischki sa schkrabołzom.

— **Sserbow f Budyschinu a bliżsche wokolinu** cżinimy kodżibnych na wulzy sajimawy pschebonoschk, kiż so pódżdżu, 3. dezembra, we wjecor w 8 hodżinach w „Sserbskow. Nadżiji“ we runnowoczach kathoslskeje towarstwowanje na garbarskej haży politcżi. S swulkim pohonom by było, sa naschu Budyschsku młodżinu, hdy bychu so tež starschi Sserbjo a Sserbowki na naschim narodnym dżele wobdżélili a naš husto wopytali. Tuž njech pschijdże pschi-chodnu pódżdżelu lódży, kiż na nékat wotewjedżenja.

— **Potmischenje jédże zuzmi** sa kucżeń Pesialozzijskeje schule fo w bohotowni (Landhaus) wo jstwje cżo. 32 wudawaja.

— **Kóżebowe pschipokazanki** (Brotgutscheine) fo sażo wutora, 4. dezembra wudawaju.

— **Dótżanja renty!** Rusna podpjera (Rolstandsunterstützung) sa 1. polozju dezembra fo pódżdżelu, 3. dezembra w pjedawschnim wuschiwanym hamcze wupłaczuje.

— **Mali rynkowarjo!** Pódżdżelu, 3. dezembra, dop. fo w méschczanskej hlownej polkadnizy (Stadthauptkasse) wupłaczuje.

— **Budyschske kupzki** hu wschédne dny wjeczor hacz do 7 hodż. wotewrjene, njedżelu pak samknjene. Njedżelu wotewrjene a nézanu kużbu na jenoż jena hodżina méschczanym wotmérjenjom. W dezembru je to „Méschczanska kupzka“ na hlownym torhoschczu.

— Sa **wobhladanje réznscho skutu a mjasa** placża pschi powschitkownej żeżiwjeńskej kożbje wo 1615 milijardow wot 3. dezembra 1923 sem tele sarmanża: a) Wobhladowanje mjasa: Howjadło 3 633 750 000 000 hr., swinjo 2 018 750 000 000 hr., cżelo a wowza 1 453 500 000 000 hr., koza a pos 969 milijardow hr., prosso, kżóż a jehnjo 484 500 000 000 hr., wopschimo (Zeugnis) 807 500 milijardow, dobschdowanje sa bjeschkodne wostrowjenje: placzi 1 211 250 000 000 hr., kóż 6 460 000 000 000 hr., a

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza

Pschełożił Beno Zyż.

25] (Potrażowanje.)

Mjes tym cżehjesche dżesata hodżina. Selim sleza horje, dżeż che so hischcze w nozy domoj wrócżicz. Wobsamknychmy, jeho wschitzy hischcze tróschku pschemodżecz; sam dżesch jomu pschesche na konju trochu dale hacz tamni, kotśi chżachu jenoż hacz le fchiżej, tiż na kónju schtomownje stojesche, sobu hicz, f towarschom być. Podachmy so wschitzy f wuwjazkom Każimerja, kiż hižo spasche, na pucz. Hana, Selim a ja dżeńmy do przódka. Wjedżechmaj tonjej sa wotcżu a Hana bżische mjes nama; wobaj starschej kujejaj a knjeni a Ypes szżehowachu. W schtomownji bżische cżma, jenoż tam a żem sabkrytym je mażacż hische tolste liszeżate schtomy a rowlinu żwoje żwérki we wunschi żmuhach na pucz.

„Chżemy żebi spéwo saspéwacż“, praji Selim, „tajki rjany, stary spéwo, żnadź wo żwérnym Filonje.“

„Ach, to dżensnischi dżeń tola żadyn cżłowjek wjazy njespéwa“, ménjesche Hana, „mózu wjele rjeschi.“

Sjednachmy so słónczenje tak, so chżychmy najprzedy spéwo wo żwérnym Filonu spéwacż, dokelż nan a pater Ludwik, kotrejuż na jeju młodosczi dopomni, radu słyschescheju.

Hana pschimny f ruku do hrinwok Selimoweho konja a da'che jej tam wotpocżiwacż, potom pocża se Selimom spéwacż:

„Wokolo je mér, mężacż schadża,
W léżu kleśka nchżtó do rukow,
Tam cżaka wésche luby Filon na mnje!“

Jako bżichtaj słónczétoj, wokaschtaj staraj żady naj: „Sklawa, żlawa! Spéwajtaj hischcze nészto!“ Spéwach żobu. Hana a Selim mésschchtaj wobaj krasnu hłoż, ale Selimowy wogezje mustnżi. Edyż pschejzara tvopał spéwach, żo mi wuzmuschchtaj. Poschżischo hischcze nékotre spéwy spéwaschtaj a pschemyślischi żebi mjes sym, cżehodża wésche Hana hrinwy Selimowoho konja dżerżi a niż te mojeho. Selimowy kóń żo ji wusbeże lubjesche, tam a żem pschituli błojeżku konjej na schiju abo majtaschke jeho nészże a schepny: „Ty lube żwérjatko, ty!“ k cżomuż bobre żmowje njo rjehotasche a że żmorżeżatymi nósdrami po żdacu żokor pytasche. Wsche wscho buch żrudny a porażeny a njeodżach niczo druhe hacż psched sobu na hrinwach konja wotpocżowacz ruku.

Tak pschinkżechmy na wukónz schtomownje a se fchiżej. Selim prajesche nészto dobru nóż, wokschi knjeni a Ypes rukn a cżjische cż se jeża Hany cżinicz, tola tuta szżahny żwoju ruku wrócżo a pohladny bojaschliwe na mnje. Selim bé hżo na konja saseżi, tu żo Hana żonu hischcze jónu pschibliżi a poża f nim récżeż.

Pschi żwétku mésacza, kotrehoż liwy na tuthym méżnje njesakrywachu, mózach jasnje wuraz jeju f Selimej posdżehujenju wocżi a jeje wobliczja pschinacz.

„Njesłabuhże knjeża Hendricha“, praji f ujemu, „chżemy, hdyż żaho pschindżeże, prawje wjeżeli hromadże bycz. A nészto dobra nóż!“

Pschi tym da jomu ruku. Starschi dżél towarstwa wrócżi żo f njej domoj, mjes tym so se Selimom da błuboczżiy jéżdżomnoj. Khżwilu jédżachmoj mjeńcżo na schérokim, wot żanebo schtoma wobliczejnym puczu dale. Do kała wokoło bé tak jasno, so by jednore kakaczki pschi puczu stejaczych jałowzow liczicz mohł. Jenohlożina mjeńcżina bu jenoż pódas rjehat koni abo schcżerkot tschnjenja pschetorhnjena. Wobhladnych bżeh Selima; bé do nuńji sanórżeny a schladowaschke żanyhlenj psches nózmu wokolinu. Sażuch njepschecżiwnjaly łóchi, wo Hanje récżeż, żaczucża wuprajeżej, kiż nje bżicha wupżelnjachu a żeże słowa wospjetowacż, ale njesamóch se Selimom do récżi pschinicz. Nadobo żthili jo se nim, wża nje za schiju, wokoschi nje na liżo a żawola: „Ach, Hendricho, kak lubosna je twoja Hana! Tżaj njech wosnje Jósefinu!“

Moja krew sproftny na łób, bé mi jako by po nje żymny wétsił nonżu dótknył. Njewotmolwich, wżach pak jeho ruku se żwojeho tyła a bladach cżmowje pschedż bo.

Pżtnych derje, so bé do twistoschow pschichoł; bé pschepe wokomit smérom, potom pak so f praschenjom na mnje wobrocżi: „Sby pschę nészto słyż?“

„Sby dżésżaju!“

„Sby żnadź żarlivy?“

Sadżerżach konja. „Dobru nóż, Selimje!“

Widżach, so jo ye prawom hischcze rożhonżowacz nochżachu, ale tehodża pak żarda mi ług njerozbże ruku, potom wotewri hubu, każ by hischcze nészto wrajicz chżył, ale żawrócżich konja a jéżdżach wrócżo, so bżi żahrabowarjoschcze.

„Dobru nóż!“ żawoła Selim ża nimu. Sawoła hischcze wokomik na żanym méżcze, potom tež k domińnje jéżdżasche. Pomjeschchi bórzy żwoju spéschnosczi a jéżdżach w stupje dale. Bé krażna, mérna, cżopła nóż.

Perożewane luki bachu żo wulke jéżory bycz, wolanje warcża bé khżychcez a we wyżokej rohodži brunczażku bruli. Shladowrach f njeżnmérnemu hwéżdżatemu njebju a żachach palazu radosczj f modlenju a płokanju. Nadobo żaschżichach żwoju słup sady żebje. Wobhladnych żo a wuzhladach Selima; bé mje pschejeżdżanyt, żdżasche hischcze nészto krocżeli do przódka, tak so mi pucż żapoloż a praji f nschepta-nym płofom:

„Sdy dyrbjach wrócżo jéżdżacż, pschetoż tebi nészto je. Wjedżu nészto ménjach: chże sby hyć, njedż jel Potom pak mi je, cżinjesche a to njenożach żnjeseć. Praj mi nészto, jehdże wżaju!“ Sdym f njemjele f Hanu réczał? Lubujesch ju żnadź Hendricho, praj mi to!“

Sażuły żadużhonu mi hłóż a njesamóch f wotpredku réczeż. Bżichtoł tola prénjenym żacżucżu jeżelowat, hdyż żo tola sprawnemu hołaj na wutrobno słeżnył, żwoju żeu, dobu na jeho krutrobje wupłakał a jomu wschu prajił! Ale tak hnite hacż mójich w żiwjenju pschileżnoscże, żwoju wutrobu nékomu wuzhżowacz a żwoje najfinnischkownische cżuczo wotżewicz, moja bordosczi, moja njeschilomna hordosczi, kiż bydżesche żo najprzedy żniżicz, żeżischcza hłowa na jałyku żażo wrócżo.

Każ wjele żwożownych hodżinow we mojim żiwjenju njeje żo psches tutu hordosczi żamuczito a kak hujto żym to podżischko wobżarowacż! Tuta mydżi bożahesche, to żwoj ert hischcze bóle żawrżech. Mjeńcżach a won pohladny se żwojimaj krażnymaj wocżomaj na mnje a dżesche se prosschażnym, pokutnjpokrnym hłosom:

„Hendricho, żnadź ju lubjesch? Hlej, je żo mi jenoż derje lubiła, hewak nicżo! Chżesch-li, dha żane słowo wjazy f njej njerécże. Méż tola! Lubujesch ju? Schto dha mosch pschecżiwno mi?“

„Ju njelubuju a pschecżiwo tebi nicża nimam. Njecżuju żo jenoż złe derje, żnadź je padnjenje na tym wina, cżiju ko trochu pschecżiły. Njeżżym na żadyn pad żaludowany, ale żym jenoż f konja padnył. Dobru nóż!“

„Hendricho, Hendricho!“

„Wohżejuju cżi, je jenaż padnjenje!“

Wożłożnowschchnoj żo hischcze jónu. Selim mje wokolo a jéżdżasche trochu żmérowaju wrócżo. (Pokrać.)

b) Wotkłakanje trichinow: Sswinjo 1 211 250 000 000 hr., pos 807 500 000 000 hr., smjasowe knichi 484 500 miljonow hriwnow.

— Nemiska hriwna w schekowym wobchodze. Po postajenju statneho presidenta fo pósitki schekowy wotbod i pischihowanjom statneho mènowego komisera (Reichswährungskommissar) w dnjach wot 13. hacź do 15. dez. na rentiku hriwnu pischestali. Wot 17. dez. sem mòza wosbdźelnizy swoje pjenjezy po rentikej hriwnje pischeokolowacź. Sy tym je mòżesław pósitki schekowych kontow możnoźi data, pjenjezy sinjonhódnje wot jenesko konta na druhe pischeokolowacź a stajnohódnostne hotowe pjenjezy dostawacź, a płacźiźi, schtoź je sa nasche hospodarstwo j jara wulkeje ważnosće. Konta papjerjanych hriwnow pódla rentikich kontow njebnoże mòżno, dale wjesoł. Savotożene pjenjezy (Stammeinlage) na kontach rentikich hr. 5 rentikich hriwnow wuchiźa. Płacźeriśe charty, pischpokasanja a scheki maju so na rentiku hriwnu wupisacź. Wschi nutsplacźenja na płacźenśe charty so pódla rentikeje hriwny hacź na dalsche też kruchi pożeźkonkow hacź do 21 hr. (5 dollarow) stajnohódnostnej pożeźonki nèmiskeho kraja pischijimaju. Scheki so w rentiskich hriwnach wuplacźuja. Niedobałanju pjenjezy, płacźi so hakle potom, hdyż so źrèdki jsojedu. Dostawaś pak może źebi zadacź, so je jemu j drubimi pjenjezami, kiź su runje na składze, po namiśtnim kursu wupisacź, tiź na rauju wuplacźeńskeho bnja płacźa. Dobrowèrcźa na schekowych kontach so 14. dez. rano do rentiskich hriwnow rośiźa hacź k najwyschschej sumje, kotruż starny pósitki minister pobstajźi. Schtóż ma tam wjazy pjenjez, temu so zbyte w papjerjanych hriwnach wrócźi. Podsèlnizy pósitkeho scheka, kiź wotchadźa po rentiskich hriwnach ziźicź, maju to hacź k 11. dezembrej schekowemu hamtej sdźelicź. Po wróćźenju jich dobrowèrcźa so jich konto sawrje. Wot 13. dezembra so płacźenja na płacźenśe charty j papjerjanymi hriwnami wjacy njepischijimaju. Hacź k 12. dezembrej je pódźelnikam możnosći data, swoje konta wupjelnicź. Schekowy hamt jim w bliźicźich dnjach bliźiśe sdźelenje pischiwózesće.

S Łuźcy. Njanu herdźku sabawu a wesełe lubi nam pischichodna njedźela, 9. dezembra. Nascha luba „Radosći“ wusmyi j bohatym programom (koncert, hdźiwadło a spèw.) Tuż lubi Sserbo, njewostańśe nichtó domach sa thachtemi hdźo, ale pischińdźe wschitcy a wjesełeźe so j nami nad tym, kak so nascha młodźina se swoim nam lubym, cześcźenym dirigentom próźnje sa nach drohi narod, hacźrunjeź so jemu wschelako hroźy a mjeź wjele klowy wiśy. Cźim bóle chcemy je'o wóźicźy podpèracź. Tak pischińdźeźe i cźichdami. Sostupne thartki rad'i dowèrnizy we kśódej wśy pschedawaju.

S Niesworzidła. Pola kheźerja Kumbana su wschelake bróńze a municźiju nadeschli. Jena nèmiska nowina powi, so su tam namakali karabinak, teleśink, revolwer a 20 municźielow, dale nèkotre próżne pe a diwaj muńicźaj za revolwerilu kanonu. Na Ku... na kukaja, so satajanej komunistiskej organizaciji pischistuśicha.

Se Łuźana (Sagan). Wź Witowje bé jedyn schleźeńcźer do liźicźerjaniskeho swjasła dźełacźerjow sastupiś. Tuto dla jeho druhi dźełacźerjo w schleźeńcźeńi hanjacźan. Dokeźź bé won katolik, wusmjeschowachu wobrjady katolisee zyrkwje. Tajsehe niepèkneho sadjerzenja dla so 11 j wjetśicha młodostni dźełacźerjo rozbiźi. Sud namèri jim dwé wjedsieli hat 9 mèsacow jastwa.

Hospodarski rozhlad.

Sserbow, 1. dezembra 1923.

Hamtite kursy wczera w Barlinje:

Dollar 4,189,500 bl. franzowski frank 227,480 mk. jendelski punt 18,354000 bl. czeski kčk. hróna 121,695 „ schwajcarski frank 734,160 mk. 100 polski marków 1 316 000 „

Na Ba linskich wikach pokaja so wczera wèsse smjerowanje. Sotowe pjenjezy njebèchu pjche żadne. We knutskownej politiju so położenje trochu wujasni. Stónicźe je tola k temu dóńdże, so smjesemy sasho knjezestwo. We wukrauju bé so pożdźenje dnu nèmiska hriwna trochu porjedźila. Knjezestwo tej wczera kurs nèmiskeje hriwny njepschemieni. Stota hriwna nèkto j najmjeńscźa hacź do pódźelske hódnotu bitsjona saihowa.

Efekty wczera na Barlinskej burzy bźełu. Wone zamochu, powschitkownje swoje kursy powyschicź. Na Drezdźańskej burzy bé tehorunja śiwe wikowanje. Pschedewschem te akzije so porjedźa, tiź dyrbjachu sandźenu hrèchu pischisandźowacź. Ale tej wschelake papjery fo pósiśiowachu, kiź jenoź sa snizene kursy kupzom nadeschlo. Mjes nimi bèchu wosebje wschelake industrijowe akzije, pschedewschem te keramiśkeje industrije. Mjes nimi źłubichu Lingner 9, Oberlausitzer Zucker 6,5, Siemens Glas 7,8 bitsjonow. Sa to nèkotre mjes nimi sasho nèk wulbytkowachu. Bankowe akzije so j wsjetśka wotdrjewachu a to mjes nimi Diskonto-Kommandit 10, De ts Bank 2,1, Dresdner Bank 1,9 bitsjonow. Sächf. Bodencredit 800 a Leipziger Kredit 500 miljardow. Też akzije transportowych druźtwow nèkotre nè chto wosjazichu. Brutransportowych druźtwow nèkotre nè chto wosjazichu. Druhe nè chachu dobytki. Pivatnje so j wsjetśka porjedźachu, mjes nimi Lubijśe wo 500 miljardow. Papjerniki źebi wahu dźerźachu. Nèkotre dobywacźe, druhe pischisandźowachu. Zinzje zajimowachu so za akzije maschinowych a metalowych fabrikow a elektromotorow a kolow, mjes nimi Görlitzer Waggon + 4,5 bitsjonow, Herkules pak + 500 miljardow, a'e Großenhainer Webstuhl — 13, Sächs. Kohl — 5, Sächs. Waggon — 3, Wanderer — 4, Bergmann — 2, bitsjonaj, Ei... — 700 miljardo o.

Akcije fo schtóchu, jenoź jaksi renta 10 a wóji sta pożeźonka 30 a pozdźicho hischcze 40 miljardow dobyschtaj.

Produktowe wiki bèchu sasho troschku mèrne. Schtwórtk popołdnu bé so hischcze śiwje wikowało. Wyrnjeź źita dosć bylo, so teź wjele rospischeda a tak fo płacźiny dale njewotdrjebichu. Rentowa hriwna wujazi sak žadna zmjene. Pschenica bé wczera trochu zadnischa. Rożka swoje płacźiny jakkowa. Wiki we wjel jara źiwje njebèchu. Jeczmjeń dale derje dże, tola schmórkowne nałwyschsche płacźiny fo zyle njedopschcu. Wowsk bé sesłabł. Muka ma sasho mèrnisce wiki. Zentnaź pschtitdże wczera po papjerjanej hódnoźe

we Barlinje:

pschenja 9600—10 000 miljardow hriwnow,
rożka 8600—8800 miljardow hriwnow,
jeczmjeń 9700—10 000 miljardow hriwnow,
wowsk 8000—8200 miljardow hriwnow,

we Drjezdźanach:

pschenja 9625—11 250 miljardow hr.,
rożka 9625—9875 miljardow hriwnow,
jeczmjeń 9750—10 000 miljardow hriwnow,
wowsk 8250—8500 miljardow hriwnow.

Na Barlinskich produktowych wikach
Zito a produkty po stotej hriwnje.

Pschenja	192-200	**Stonia a żyno**	
rożka	172,00-178	pschenicźna	0,80-1,00
nałkini, jeczmjeń	194-200	rjana	0,80-1,00
wowsk	160-164,00	wowsna	0,70-0,90
pschenicźna muka	33,0-36,5	rjane wołlepy	—
rjana muka	30,0-33,00	jeczna	0,70-0,90
za tunu abo 20 zentnarjow		k sałtanju	0,60-0,70
pschenicź wotrutby	7,80-8,00	sykanje	1,90
rjane wotrutby	7,60-7,80	żyno	1,30-1,80
rapź, wołuzki	13,00	**Bórny**	
pochowa melasa	7,0	bèle	2,10
feradella	20,00-23,0	cźekwjene	2,10
pjeluchi	17-19,0	żoltomjasne	2,10
żuche truhanczki	8,00		
bórnage kruźki	18,0-19,0		
rapź	335-340	po zentnarju	

za 100 kg abo 2 zent.

Drjezdźańska burza.

Pschenja	19,75-20,25	bórnage kruźki	26,0-28,0
rożka	19,25-19,75	pschenicź, wotrutby	8,00-8,20
nałkini, jeczmjeń	19,50-20,00	rjane wotrutby	8,00-8,20
nafsunski jeczmjeń	—	pschenicźna muka	43-44
wowsk	16,50-17,00	rjana muka	42,0-43,0
cźekwjeny dźeczel	180-210	wota	—
rapź	—	pjeluchi	—
kukurica (Mais)	25,50-27,00	hróch	—
żuche truhanczki	11,50-12,0	mòdre łupiny	—
żołtowe truh.	16,0-26,0	żołte łupiny	—

po 100 kiloge. a po stotej hriwnje.

Wiki wuzitkowanych fo ifolu (Magerviehhof) wczera płatu we Barlinje. Wotcźakowachuh, so cźim wjazy rentowcźe hriwny fo wudawa, cźim wjazy pschińdże ifolu na wiki. Hiźo je dowos rèdneho ifolu na wschè wiki wjetschi, a teź wczera bé fo na wiki wuzitkowaneho ifolu wonjo tydźenschim wjele wjazy ifolu pschihnało. Wiki pak klazachu. Njejasnosći politiskeho położenja cźichni. Teź luzow so mowas tu njedé. Cźi w prjedawischich cźasach wiki wożiwachu. Płacźiny bźiachu dele, pschetok kupzy bo jara wolwikowachu. Płacźiny bèchu wo 20 proz. nize. Wschón ifot fo njerospscheda. Pschihnało bo je 519 kruwow 87 wołow, 22 bykow a 14 prózdnikow. Płacźiny bèchu sejźehowaze:

Dejne a wyhofnoscźelne kruwy:
1. rjadowanje 500—1000 sotych hriwnow,
2. rjadowanje 400—500 sotych hriwnow,
3. rjadowanje 300—400 sotych hriwnow.

Nałożny 1. rjadowanje 500—900 sotych hriwnow,
Jałoży 2. rjadowanje 400—500 sotych hriwnow
Po zentnarju źiweje wahi płacźachu:
woły do cźahanja 60—75 sotych hriwnow,
próźdnicki k wjasanju 50—70 sotych hr.,
ifot, tiź bo ani k wjasanju ani te kormjenju
njebodźi 50—70 sotych hriwnow.
Wubrany rjany ifot bé hischcze drohschi.

Na kanjaze wiki tam bé bo 240 kusi pschihnało. Teź tu wiki klazachu. Na pschódan teź rauschopnuste bodźaki pschihódźechu, tiź fo po 300—500 sotych hriwnow k rèdu pschedawachu. Sejźehowaze płacźiny fo sapisowachu:

1. rjadowanje zanych njebé.
2. rjadowanje 500—700 sotych hriwnow,
3. rjadowanje 300—500 sotych hriwnow,
bobizaki 100—300 sotych hriwnow.

Len pschihnże zentnar njertjeneho 2,40—3,30 sł. hr., dobry 3,40—4,40 sł. hr., trjeny najtschi 1 sł. hr., rjany 86 sł. np., mjenje rjany 0,65 np., bźało 20—38 sł. np., srèdze 10—20 sł. np. po punże.

Ważne hospodarske liczby (kincze).

Sa 1. dezember 1923.

1 stota hriwna (po Barlinskim wicźnym kursu)
papjerj. hriwnow 1 000 000 000 000

20 hriwnowski stoty	19 267 500 000 000
Płacźina za stoto	640 boll. za jedyn kgr.
„ „ „ 1 bilkoriy (1 hriwna)	400 000 000 000
Statny indeks	1 535 000 000 000
Saksti indeks	1 615 000 000 000
Wulkopschekupski indeks	1 422 900 000 000
Dawkowa mèra (multiplikator) 1 000 miljd. za stotu hriwnu	
Multiplikator na jelesniju 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaby 2,2 np. za stotej hódnoźe, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miljonow, 3. rjad. 3,3 np.	
Pósłowy tarif: list w posł. wokrjeżu	50 000 000 000
dopiśnica „ „	80 000 000 000
list dale post. „	100 000 000 000
dopiśnica „ „ „	50 000 000 000
Telefonowy klucź	1 000 000 000 000
Nèczeje je w bliśtim wokrjeżu (Ortsverkehr) 75 miljardow w dalschim bo 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 12 miljard.	
Lèkar po stotej hriwnje	
Sa lèkarstwo je śudobjom	15 400 000 000
Knihizjischcześiśi klucź	1 050 000 000 000
Nowinarski klucź za nawoschtchi	1 400 000 000 000
Knihikupski klucź	1 100 000 000 000

Bakor we Magdeburku we zylym bjes bawka a mlcźa za 2entnar 29¼ hacź 29¾ złotje hr.

Mèra, kelko smé bo f bolschowjesko bawka f bolschowju wot mjeńy wotczahnyhcź je 2.—8. dezember 850 000 sa dewjatny pornjo sichbam druhcźe połowu septembra 100 000.

Cyrkwinske powjesće.

S Njeswacźidła. 1. njedźelu adventa rano w 8 hódź nimska spowjedź, dop. w 9 hódź. nimska a ½11 hódź. serbska Boża służba. Kollekta za wospadnu diakoniju. — Popołdnu w 2 hódź. Boża służba za dźećzi.

S Horneho Wujesda. Jutśe, 1. njedźelu adventa, rano ½9 serbsker. a 3/10 hódź. nèmiske kemschenje. Popołdnju na pół 2 hódź dźećzikemschenje, na pół isi hódź. thwanje Emmy Ernestiny Simonki we Wujesdźe, w 3 hódź. jónske towarstwo na farje. Wutoru, 4. dez., popołdnju w 3 hódź. adventska nutrnosć we Wulkim Wożyku. — Skrjedu wjeczor 1/28 hódź. biblijska hódź. na farje. — Schtwórtk popołdnju w 3 hódź. adventska nutrnosć we Khupońy.

Kopernik pschećziwo Kschiżakom.

Wójty Ludwik Birkenmayer namaka psched nèschto lètami jedyn list Miklawscha Kopernika, kławnscho hoźiźarja kotrehoż Nèmzy hischcze lètha sa Nèmza wudawachu, tiź pak bé Polak. To dopokasuje tónle list.

Pschetoż w liście wobstorźuje Kopernik we źlowach psched pólskim kralom Kschiżakow, nèmski rjad, a prosy pólskeho kraja wo sakit a wobronu, rèkajo jemu: „Najjasnischi a najsmilnischi knjezicźelo, kralo a knjeze najmilosćiwischi!“ Kopernik wobstorźa kralej swoju poddanosć a hotowosć k służbje.

Kajke źiołto mjeze list na kulturu Kschiżakow? Kopernik rikoschi so w mjenje kapitla Warmiskeho (Warmieland) na cźełu nèmskeho nabjeźnistwa, posmjewanje na bijezeh pjches Kschiżakow. Wón psche: „Sdyż na spaczatku tehole mèsaca (julija 1516) w najcźim kroju wósom nabjeźnikow na sjonmej bróju wesełeho poddana Waldeje krakowskeje Mitosće napadze, wobhybzeria mèsta Elbinga (Elbing) a jemu wobè ruzy wotcźa, wurubichu jemu wschitko Nasch burkhrabja, schrawoschi hnydom horźku naschich poddanych, kśèkowaschе schèsći mil do Kschiżakowskeho kraja i njewschcźastajnym marschom wonych hrubych rukow-źnikow napadze na nich prjedy, hacź so po domach rospróścicźu, runje hdyż nabjeźnistwo w bahnitym lèku dźełacźu: jednjeso f nich popadże, schlachcźitza (semjana) i Marcźije (Marki) — druhi cźekmychu — teho wa wrócźo do swojeho domu f dosom f zylym wurubkom, teź konimi a bróńzeni nabjeźnikow.“

Tajsa bèsche khcźakowa kultura; semjenjo rubja!

A hischcze fo Nèmzy f nimi khwala — bjes dźiwa: Kóżdy źid swoju tworu khwali.

Prikopka.

* Wutki mschrá we Pomorsku. Na kujawskim dworje we Wielowje fo wutka hródź f tykwami wotpali. W plonnejach fo 85 wowzow, 13 wołow, 42 dojnych kruwow, 8 rantow f prosatanej a wjele wróźnikow sanitrichu.

* Spèchnik dweju francozskeju wojarow pschejźe. Na dwórnischczu we Bohwinkelu francozskaj wojaraj żelesnitu kolije pschekroczischtaj, fo bychtaj w jenym cźahu papoj pschehladowałoj. W famźnjym wokomiku spèchnu cźah na dwórnischczo pschijźdże a wojakow pschejźdże. Wonaj bèschtaj hnydom mortwaj.

* Njejstuj duchaftworeho. We Wiuje w nozy k pódnjeli barbjerski pomognik swojin jomu sadaji. Muź bé j wusitawa sa duchaftworych cźinyt a domoj pschischedschi fo je swojej jomu swadźił. Nètko fo bojesche, so jeho zona to wotsewi a so jeho na to sasho do wusitawa hadża. Wón fo pak pozlijii stali.

* We Buheeschez je wulki źneh padnył a je we telefonowym a elektriśko-swèttowym wobchadźe wjele schkodu nacźinił. Pod śnehowej cźeżu fo mnoho grotow rostorha, so we wjele khźach swożu njemźachu. Dróhowe żelesnizy pod najwjetschimi wobcźeżnosćemi jèdża.

* Njebojasliwa Jónsta. W Hohenstein-Ernstthalu nadeńdże jena zona we lubinej komorje njejnateho cźłowieka. Tón bé hijo drohotne jonjaze mantle do mècha śypał. Wona jeho hrabny a krucze bźerźe'e. Njesmaty fo jej słónczuje wuwiny a cźekcźiche. Jona wótźe wo pomoc wolasche. Druhi domjazy wobydlerjo pschikhwatachu a fo sa padnikom pulschcźichu. Jeho słónczuje dojeźahnychu a policijski pschedpodachu.

* Semjanski padnich. Na starschi syn wjeschcźeho zeremonijeho mischtra na dworje khźora Wilhelma pożledźnjeho w. Kendell śiejeśe jako radnich psched jenym Berlinskim sudom. Wón hijo leta dołho w pschepytowanźe jatbje hedźi. Jeho winuja, so je pschiźiwschcźik jeneje paduschneje zwólby. So njej je fo na wschelakich mèstnach nutsłamał a kradnył. Teź do hrodu źwoje'e semjanskeje źwólby pola Eschwege w Thüringiskej fo wón nutsłamaschе. Tehdy tam źwojenym nanej fiźborne śudobje a drasty wyhofeje hódnoty pokradny. Tehdla na jeho strowym rozsudje dwélowachu. Tola runje hdyż fo namjet stajj, jeho na jeho rołomcźi spèchowaschu, dóńdże powjesć, so je jeho nan śmrtel. S tym bu wón f wobsedjerjom hrodu, do kotrehoż bé fo psched mèsazami nutsłamał, a kradnył. Jeli jeho fud za buchaftworeho spóźnaje, potom wón najdowatne łubło njedóstanje. Mèrka fo we jeho famożenje jeho wuj śara. Widowa w. Kendell je fo je swojej zwólbu najbóże w bitskiźi Barlina do domow bohatych nutsłamał. Tam kajachu drohotnimi tepichami, fiźborneniu śudobju a druhim drohotnościami hobi.

* Kotry cźah najspèchnischo jèdźi! Dźensa expresny cźah mjes Londonom najspèchnischo jèdźi. Cźaka je 9½ jendźelskich mil dołha. Jena jendźelska mila je połdra kilometra.) Tale cźara je potajkim dwójzy a schtwórcźinu tak dołha, kaž wot nasi hacź do Drjezdźan, potajkim 135 kilometrow (f Budyschina do Drjezdźan 60 klm.) Expresz tule cźaru sa nij zyle połdra hodźiny jèdże, potajkim sa hodźinu 100 kilometrow. Spèchnik f Budyschina do Drjezdźan dźensa nimale hodźinu tyrcźa. Do wojny

w Jerdżelskej nassypěchnisćho na cžarje z Londona do pschimóšćeho města Plymouth jěždžachu. Tola spěchnosć jenož 88 kilometrow za hodźinu dosahi. Do wójny wot w Němskej tak spěchnje jěždžachu. Spěchnik z Barlina do Hamburka, 287 klm., trjebasche 3 hodźiny a 14 minutow, potajkim 89 kilometrow za jenu hodźinu. We lěće 1858 na samej cžarje cžah 8 hodźin trjebasche. Do wójny na cžarje z Barlina do Lipska je 86 kilometrskej, do Mnichowa a Cydkuhnen je 77, do Königsberka je 75 kilometrskej spěchnosću jěždžachu. Někto dyrbi pola nas wjele pomalšcho jěždźeć. K temu nuzuje nas njedostatk na dobrym wuhlu a dobrezare lokomotiwy, wozy a kolije. Dźensa na cžarje z Barlina do Lipska jenož 61 kilometrske spěchnosću jěžda. Tola tež we wukazu su je-

noż w někotrych krajach dowólnu spěchnosć dozpěli. Cžěskostkowačka spěchnosć jěždženja na hłownych cžarach stajnje porjada. S Děčina abo Podmokłow do Prahi dojěždźeju dźensa pół hodźiny prjedy, hač loni.

Hamiske wozjewjenje z Wojerec.

1. Naležnje so napomina, so wscheho lichowanja se sćežowjeńskej potrjebu wotstajicz.

2. Cłi, kiž kutru a twarob po statokach khodźo tupuja, so buchu tute twory dale pschedawali, trjebaju k temu hamtskeje dowolnosće. Schtóž tajsche dowolnosće nima a kupuje, a też tón, kiž na taikeho pschedawa, so thosta.

3. S nowa so postajі, wo kelko so darmotne wobydlenje wuczerja wobliczi.

4. Wokreiźny wuhlowy hamt (Kreiskohlenstelle) wotmy njewobstejі.

5. Khlěbowe žito so njesmě złotej dawacz.

6. Wokreiźny wubjerk postaja, kak ma so statiny pod družnistі jakon pschewjesć.

7. Wobwěsćet młyna Gusta Kuhna we Wulkich Sdźarach cžas do zwojeho młyna město dotalneho wobdźěłowaceho kola pschihódnu (regulierbar) francistarbinu satwarić. Mamy k temu 4 njedźele dołho we wokreiźnym twarjі w hamcže pola krajneho radźićelstwa we Wojerezach wuležeć. Schtóž pschećiwo temu žanych druhich prěnjow nje, ma so w tymle cžasu na spomnjenym městnje ertnje abo pisnje hórschicz.

Pschepołożenje wobkhoda.

Cłećencemu wobydlerstwu w Budyšinje a wokolinje sarom k wjedźenju a prawidłowemu wobkhodowanju pódnjetu, 8. decembra z hornjeserskeje haży 8 na **rózk herbstese a zitnese haży**

Grjedy lajes cžahnikaŕ Merkowsky) pschepołoju.

Dźakuju so za dowěrjenje, kiž je so mi dotal pschinjesło a proschu, so by so mi też dale wopokazało. S poćežesćowanjom

Else Günther.

Fotogr. atelijej **Oskara Meistera**
w Budyšinje na khěžorskej dróhi 15.
Telefon 438. :: Njedźelu wotewrjeny.
Po skasanju so też na wjacy fotografanje, kehi runja twaśne wobrazy, gruppy atd.
:: Powjetschenje po kóždym wobrazu. ::

Černoleśne dźěłarnje
(Schwarzwaldwerke)
LANZ
Verkaufsbüro: Leipzig, Ranstädter Steinweg 2.

Cžaśniki a złote twory
kupowaj je wěz dowěrjenja!
Wobroćcze so na wěźmustojneho znajerja.
Poruczam w najwjetšej hódnośći dyhsacżne cžaśniki, cžaśniki na sćežnu, budźakl, kaž też wschelake twory.
F. Marschner nasl.
M. Ewald, časnikaŕ.
w Budyšinje, na bohatej hasy čisło 9.
— Wuporjedźernja —

Kupujemy stajnje wschě stare knihi, sešiwki, cžaśopisy atd.
Serbske abo też němske, kiž su w Serbach jednaja.
Serbska kniharnja w Serb. Domje w Budyšinje.

Hdyž chcecze woprawdźe dobry wobras měcź,
dha dźicze do
fotografiskeho atelijeja
Rich. Hutha
mějerjez Arno Lehnert
w Budyšinje na serbskej haży 13.
Kóždu njedźelu wot 1/4 11—3 hodź. wotewrjene

Kašće
jednoro a lěpše, za najnišu dnjowu płaćiznu
ma stajnje na składzu
Jozef Leska, blidarnja w Kukowje.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!
Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach waš nawěstk w Serbskich Nowinach“.

Khróšćanska salutowarja
wotměja swoju
64. gener. zhromadźiznu
njedźelu, 9. hodownika 1923 pop. w 4 hodź. w „Herbskej gryčce“ w Khróšćicach.
Předsyda.

Ptaču woku wójnischcejowe žuczki hušazy jastrjeb
a druhe žiwnjenja kupuje
Paul Bennewitz
w Budyšinje. Telefon 76.

Spěwne towarstwo „Radosć“
wuhotuje
wulki serbski koncert a dźiwadło
w **Bukecach** njedźelu 9. hodownika 1923
Program: Wšelake spěwy a přednoški a wulke serbske dźiwadło:
Móc wěry! činohra w 5 jednanjach.
Započatk w 6 hodź. Zastup dobrowólny!
Lisćiki su dostać pola k. Cahra w Bukecach (w kowarni).

Dostacź w Sćomolerjej kniharni w „Sserb. Domje.
w Budyšinje.

Linoleum
we wschich tekstilojskich najlepšich potlodźenje za podłogi
L-tepichi
L-běhaki
poruča
Otto König
w Budyšinje
pschi mjazowych šatach 9.
Telefon čo. 1163.

Wumělske wuschitwanje,
Wuschiwanje, rysowanje, garnérowanje wotrowanskich šawckow, cžornych klankow, serbskich kantow, rubjeńcžkow, kaj blusow a drastow w najsćežkšich a najtuńšich wuwjedźenju. Tam so też we wuschiwanju wuwuczuje.
Frau Else Herrmann na Mollt. drohi 18 w zahrodnej chěži I.

Derjedźerjanny, cžorny
mužazy wowcži kožuch
a derjedźerjany **vertiko**
je na pschedań abo na zyrobu samenicź. Poźišcenja pod A 85 na wudawarstwo „Serb. Now.“

Sprawna a **holza** so pschijimjotsja. Może warjeć nawuknjeć.
Edm. Harnisch, konditorstwo.

Kupuju stajnje
rěpne a dołne kosy
po najnjewyšich pricžisłach na hrodowstej haży 7.
Dopytnja dobaja.

1/2 lěta stara
jalozja
je za stajnohódne pjenjezy na pschedań w Dubrici čo. 20 pola Woerlez.

Krowa,
dobra bdźita, je za rozdźělenje wupładu abo stajnohódne wuženjenje na pschedań w Dołschicach čo. 5 p. Njeswačidła.

Hänselez hoscženz w Hornjej Hórzy.
Jutśe njedźelu šu reje.
Pschećelnje pschepruschujetej Jan Hänsel a mandźelska.

Hoscženz „Město Straßburg“ w Porschizach
Jutśe njedźelu šu wot 4 hodź. šem **pyšne reje.**
Pschećelne pschepruschuje M. Handrik a mandźelska.

Hoscženz w Khwaczizach.
Jutśe njedźelu wot 7 hodź. šem šu **pyšne reje.**

Lehmanec khofejownja a konditornja
w Budyšinje na serbskej hasy 11 Před krótkim ponowjena
Najwjetša khofejownja za přebywanje wodnje a wjedor
— Najlěpše w pječowach a piću —
tórty - jědrny lód - wino - piwo - likéry
Wosebitosć: Torty jako najgrješi dar při swjatočnosćach
:: Podawam też zwonka wobkhoda. ::

Pytamy kolportěrow
spušćomnych
za roznošowanje protykow a druhich serbskich knihow
Serbska kniharnja w Serb. Domje w Budyšinje.

Kóždu **srjedu** wot dopołdnja w 9 hodź. hač do 4 hodź. wotměwa
zubny lěkaŕ dr. Mossakowski
rědne hodźiny
w domje k. Lehmana w **Kukowje** čo. 4, hdźež so skazanki, do časa přijimuja.

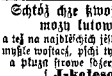

J. P. Mencel
serbski časnikaŕ
znata dobra wuporjedźarnja
w **Dobrošecach**
pola Njeswačidła.

Schtóž chce swoje cželne mózu lutowacź
a też na najdźiwšich jěhach dobrje wušće wostaći, pschi tym wutrobu a płuza trowe šćežesćej jěhaći
J-kelesom
Se strony techniskich a lěkarskich autoritow praktiski wuprobowane a za najlepše pschipóznate.
Sćamfung fabrikuje **J. Tempel**
w Małym Wjelkowje čo. 35.

Žitne měchi
poruča płaćiwny hódno **R. Erler**
w Budyšinje na žitnych wikach 11, znapscheša „Stoleje Swětły“.

Kupuja
Nowiny kg po 25 miliard. hr.
knihi, šešiwki, atlas 25 miliard. hr.
papjerowe wotp. 10 miliard. hr.
lumpy kg hač 20 miliard. hr.
F. A. Popp.

Kupuja
nowiny, knihi, zešiwki,
akty . . . 25 miliard. hr.
papj. wotpady 10 miliard. hr.
lumpy hač 20 miliard. hr.
mjedź, železo, kosće, bleš
po najwyšischich dnjowy płaćiznach
Büttner
pschi žitnych wikach čo. 12.
Telefon 1204. Rěči so herbšći.

Bogtlandske gardiny
stary, zanki, pitrale, kosmle, prynzeßowe šatnje, łožowe porjeńcženja a łožowe płachty, twjeli, trjesnja, schórcowki, blidowe a łožowe płachty, twalmy, konje, mužaze a bźěcżaze hodnje tykanu, wošlowe šatno a linoleum poruča wobšežje płaćiwny hódno
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 znapscheša „Stoleje Swětły“. Rěči herbšći.

Našemu lubemu bratrej
kowarskemu mištrej **Arnoštej Pětrej z Wutołčic,**
kiž je sobotu, 24. nazymnika, w Budyšinje na tak zrudźace wašnje smjertnje znjezbožił a kotrehož smy zańdźenu srjedu z wulkej ćešću do Njeswačidła pokhowali; pźiwołamy přez row: „Mój dźak za Twoju swěru za čas našeho krótkeho hromadźebyća!“

Njech je Tebi ródna zemja, ko kotrejž sy so swěru znał, ju wobdźěłał a lubował, nětko haklo póslančko k wěčnemu wotpočinkej! Nam pak, kiž tu zwostawamy, njech je hrózny podawk z khutnej wučbu:
„Wy njewěsće ani dnja ani hodźiny, hdy tón Knjez přińdźe.“

W stajnje dobrym wopomnjeću: **Baćonska sokolska Jednota.**

Přiloha k čislu 276 „Serb. Nowin“.

Sobotu, 1. decembra 1923.

Advent 1923.

Advent! — Hdyž sajo tuto słowo łuščimy, sadźawamy jako słyšeńcejenjo něschto wosebiteho we wutrobje. Je dyž to ja słyšeńcanikow zyrkej cyłu rabośće, cyłu wocakowanja. Je też ſ dobom khmany cyłu, kiž ma nam wschitkim wiele prajić. Jene biblisce słowo rěka: Stawaj a rossćełuj so, wschitcy twoje ſ wětko ſpišitudze a Knjesowa ſaſtotnoſć nad tobu ſtadża. Stawaj! Je to khutne napomnjanje wschěm, kiž ſyła a wschěm muczanym! Stawaj mamy! Wiesełeńcej so mamy! Wuknacz mamy ſpišitudzenjemu adventskemu kraſej! Niz ſaſparni dyrj! Ale hladajmy do Žiwjenja. Je dha ſadyn žiw — nětkorykuli rjekne — so bywaju ſudjo ſaſparni, muczni, žiwjenja a ſtaranja łyczi? Njejsu dźenjeńſke hospodarſke wosłužbnoſće wotrawdźe taſe, ſo znaſt ſudjom wſchon łóſcht k próżowanju a wojowanju ſaſcy. Haj, bohužel, su taſe! Ale my niedyrbimy dyrj ſaſparni, muczni, niedyrbimy słowu powěſcy a ſo ſe ſrudnymi myſlemi nošyć. My mamy ſtowacz, mamy ſo thradacz, poſtarnyck a khrobſe dale kročiž. S ezełtymi myſlemi, ſtarośćemi a Zorkjejom nam pomthane njeje. Dyrbimy ſtawacz ſ naſchich njepokčinkow, hrěchow, kiž naſ pułaju, mamy jich ſyła a zjeczaſy rostorhnyck a nad nimi khicźck. Kóždy jenoſtliwy na ſwojim meſtnje ma ſwoje cźinicy. Hospodar ma ſo wſdacz wſchoje trutoſće a ſłupoſće pſchecziwo ſwojim cźeladnym a dźěłaczerjam a na wopak, cźeladni a dźěłaczerjo maju dyrj pilni a ſwólnivi a nad njeſpokojnoſću a lěnjoſću knjeźcy. W tak nětkotrym domje by było wo wjele lěpje, hdy by ſebi wſchitcy ſwoje winowatoſće a pſchiſłužnoſće wědomni byli. Też tu rěka: Stawaj! „Rossnětuj ſo!“ Je dha tu cźma? Haj, cźma je nad naſchim krajom, to ſu njeſłyſali prěcź, a dyrbi ſo raſnje praſić. Najwjeſelſcha cźmu cźini dźenjeńſki dźeń dnch hdźicźiwoſće, ſłuſnoſće, njepoſpichcźa we wſchěch worſchtach ľuda, wot wuſoſkich a nižkich, wot a knjeſch a dźěłaczerjow, wot a ſtarych a młodych. Knjeja njewěra a bźeſſłużbnoſćiwoſcź. Tutu cźmu mamy womhacź wotſtronicź, dyrbimy ſwoje wutroby a myſle wucziſcźecź, dyrbimy ſwojich hohuczłowjekow ſaſicź měcź, jim dobrotu cźinicź, wjeſeł ſamoſćenj. — Potom móże Knjeſowa ſaſnoſć nad nami ſtabaćcź. Potom ſmějmy Božeje pomozy wěcźi ſpcź. Potom ſmějmy wocźakowacź, ſo naſ ſaſo horje powjedże ſ cźěmnego dola k ſwětłym wyſchinam.

— Hdyž hrěſi naſch cźaſ a dźenjeńſkich cźłowjekow na nje wobhladamy, dha dyrbimy ſebi praſić: S nami wot zawdaſ ſrudnje ſtoji. Smy w cźełkim cźaſu žiwi, kiž jako khodośta nad nami leži a naſ tula a k ſemi bźe ćłaczi. Ale njeſnadwěrnimy, ſtawajmy! A njewoſtaſimy ſtoji, ale kročmy wyſſele dopředka. Wſimimy wſchě wobcźeſ toſcze ſwólnivoje na ſo a njeſmy je a njedajmy ſo jim bźe tłóczicź. Cźiſimy to ſwoje ſwěru, njech druzy wo naſ ſaj kuli ſudja, njechajmy ſo ſamſliczź nikomu. S taſkim pſchewerſacźom ſaſtupmy do adventſkeho cźaſa, do nowoho zyrkwinſkeho łěta, ſ tutym pſchewerſacźom ſo-kom też bźe kročmy, niz wuſtacź a wopſtawicź! Taſ dźemy k dobrjeju nad naſchimi brachami a ſmějemy wyſſele a raboſcź na ſwoſim žiwjenju. Lubujmy ſo mjes ſobu! Kóždy ma pola ſebje ſ połepſchenjom ſaporcźeć, potom budże ſ zyłym ſudom bórſy lěpje. Potom budża cźaſy ſoſo ſaſniſche a wjeſelſche!

Pſchinoſchk k ſtawiſnam hudźoy w Budyſchinje hacź do 1800.

Podał dr. Herbert Biehle.

Hudźone Žiwjenje w Michałſkej zyrkwi.

Hdyž Huſitoju we wſnomnju 1429 Budyſchim napadźechu, je, kaž ſo powěda, arcyjandźel Michał ſo nad ſaſitowarjemi ſnoſchował a njeſpichcźeſej wobaraſ. S dźakownoſću nazwari město na ſkale nad Spreju ſwonka měſchczańſkich murjow kapałku, kiž rěkaſche po njebjeſkim wumožniku. W zyrkwi ſwj. Michała wołmełwachu ſo jeno wosebite pódłanſte Boże ſłužby. W reformacźi wone dale wobſtachu. Na 100 łět cźakaſche zyrkej na ſwoje evangelſke powołanje, dokiž ſo 1619 tuteniu ſamérej pſcheſpoda. W tutym łěſe, 1. ſeptembra, daſche rada Michałſkiu zyrkej ſ evangelſkej ſarſkej zyrkwi poſtwjecźicź. Dokelž zyrkej hiſchoſe pſchcźeſelow njemeſcheſe, wukonjeſche pichdźiwanje jedyn „kantor“ (praeceptor). Wo nim cźitamy we zyrkwinſkich ſlicźowanjach ſ łěta 1620: 26. januara je jedyn ſ Dubow (Dauben) buram w zyrkwi ſpěwał a dóſtał 12 kroſchow, 15. meje 1 toleŕ, 6. junija 12 kroſchow, 3. julija 6 kroſchow a 1. auguſta 2 toleraj a 4 kroſchow ſ pſchiſpomnjenjom, ſo ſo hurja wobcźeſkuja, dokelž jeho njeroſumja, hdyž ſpěwa. W pſchichodnym łěcźe pſchcźeſa njeboſeſe a ſwjeſelſenſe ſpěwanje burſki wotrocźk Bórka a dóſta wot 1. januara hacź do 25. oktobra połdra toleŕa, hacź do kónca łěta 10 ſłébornych a 6 pjenjezkow. 1622 běſche jedyn hnr ſ Wuricź kantor (pſchedſpěwaŕ), ſwjatki wupłacźi ſo jemu 12 ſłébornych, wot 1. januara 1623 hacź do 25. oktobra 7 toleŕi a 4 ſłébornych a hacź do 20. oktobra 1624 8 toleŕ a 16 ſłébornych. — S pſchichodnych łět ſu njena kantorow ſnate: wot oktobra 1624 hacź do oktobra 1626 Mikławſch Neda ſ Wuricź, hacź do oktobra 1627 Mikławſch Mehre ſ Wuricź a hacź do oktobra 1628 Mikławſch Měn ſ Wuricź. Kóždy doſta łětnje 8 toleŕ 16 ſłébornych.

Srěžkowaza doba je wobtas Božich ſłužbow w Michałſkej zyrkwi dła wójnſkich podawkow p'cźemnika. We łěcźe 1634 pſchi wulkim wohnju ſo też Michałſka zyrkej wobſchkodźi, hodźeſche pak ſo bórſy wuporjedźicź. Tola Pětrowa zyrkej tu zyłe ſniczena a tehdła ſarjadowa ſo Michałſka zyrkej ſ Bożim ſłužbam ſa evangelſku Pětrowu wohadu. Hdyž móſeſche tuta 1640 Božź dom ſaſo trjebacź, pſchewoſtaji ſo Michałſka zyrkej katoliſkim Sćerbam hacź k dottwarjenju tehdomja inſulſenjeſe zyrkwje k „Roſchej lubej knjeni“. W hiſchcźe ſtyrnaczych liczinach ſ łětow 1636 hacź 1640 rěkaſ ſo nětko wo jenym organiſtu. Tuž mějachu w Michałſkej zyrkwi dyrje hiſchcźele ab poſtitu (to běchu male pſchcźeſele bjeſ ſamoſtatneho pedala, podobne djenſtſchemu harmoniju). We łěcźe 1636 ſłoła organiſt Tobias Zſchoſrely ſchtyri raſy 7 toleri 18 ſłébornych 8 pj., 1637 wuplacźichu ſo jenemu organiſtej dwójzy 7 toleri 18 ſłébornych 8 pj. a jónn 3 toleri 4 pj. 1638 mjenuje ſo auditor (ſudniſki ſaſtojnik) Filip Heilwagen jako organiſta. Też kantor Samuel Pjeſak (Becker) ſkutkowaſche ſe ſwojim ſchulſkim chorom w Michałſkej zyrkwi. S zyrkwinſkich naſtrojow (inſtrumentow) wuporjedźichu ſo „Wulke hußle“ (bundry).

Hakle 8. ſeptembra 1647 mójachu Sſerbja do Michałſkeje zyrkwje ſaczahnyck. W tym łěcźe naſtupi prěni ſherbſki kantor Pětr Panak ſ Bobolz ſwoje ſaſtojniſtwo. Pſchi ſpěwanju — to drje běſche jeno jenicźke dźěło — ſtejeſche wón pódła woktarja. So by tam wſnacz ruma było, ſtorcźi ſo 1680 jeho měſto dale.

Kantorowa nyba wuczińſeſche njedźelu 4 kroſchow we łętnym pſcheréſku: na pſch. wot Michała 1679 hacź do Michała 1680 11 toleri, w druhej połoju 18. łéſtſtoka pſchcźe 12 toleri 8 kroſchow. S legatow (ſaſwoſtajenſtwow) maja ſo mjenowacź: 1 hrywna ako 18 kroſchow 8 pj. ſe ſaſwoſtajenſtwa Domaſcha Rhyſiſka 1666 a 16 kroſchow, ſe ſwoſtajenſtwa A. Panacha 1796. „Kantor“ pſchi ſherbſkej zyrkwi w Lubiju, kiž běſche měſchczan, dóſta 1667 12 Sporjelſkich hriwnow 8 toleri 8 kroſchow a ariddemije (pſchitwadne dołhoty). Wot łěta 1716 mějeſche tuto ſaſtojniſtwo wuczeŕ w Starym Lubiju.

Wo „kantoru“ Jurju Stoſu ſhoniny, ſo „wón pſchewjeſe kěrluſchow njeſnaje. Dyrbi ſo na to dźiwacź, ſo bychu ſo zyrkwinſke ſpěwy w ſherbſkej rěcźi cźiſchcźeńe“. Běſche wotpohlad, měſte hacź dotal pſchi Božich ſłużbach trjebanu wotpiſanu ſbérku ſpěwow ſherbſke kěrluſche we cźiſchcźu wudacź, „dokelž je ſłónczne Bohu dźak tak dalko, ſo ſherbſcy ludźo ſwoje dźěcźi pilnje k ſchuli dźerja a we pſchichodźe ſo tola jedyn ſpěwaŕ namaka, kiž kěrluſche łěpje a dokładniſcho ſ cźiſchcźa (ſ knihu) ſpěwa hacź dotal ſ yuntjatka“. Tuž dyrbjeſche w pſchichodnym hejmje ſe ſtawami porkcźecź, ſo bychu ſo wudawſki za cźiſchcź zapłacźile. 1702 dóſta rada „měſtu powěſcź, ſo ſtawy rad ſłyſcha, hdyž ſo kěrluſche tež w ſherbſkej rěcźi nakładu a w cźiſchcźu ſo wudadża.“

1703 zapoca ſo ſ wunjedźenjom tuteho wotpohlada, hdyž ſo tehdomniſchi magiſter (wuczeŕ) Pawoł Pětrowin ſa direktora (pſchedſhydu) wuſwjerka k wudaću ſpěwnych knihi wuſwoli. Nětko dóńdże na wiſchitke ſherbſke zyrkwje poruczńoſcź, ſo dotalne ſherbſke kěrluſche wuczeŕ kóżdeje wſny wotpiſa a hacź do jutrow pſchipósła. Revi'ija (pſchehladanje) trajeſche ſkoro 2 łěcźe. Wójna a wohnje ſachčewachu łěta dołho k ſhotowenju cźiſchcźa. Hakle w łěcźe 1710 mójachu ſo Sćerbam prěnje cźiſchcźane ſpěwarſke do ruki dacź. Jan Wiliſch nakładowaſche a Bohumér Rychtar je cźiſchcźeſche. Wobſchahowachu 202 kěrluſchow, ſkoro wſche běchu nětnſke pſchełożki, kotrychž original ſo na boku wocźiſchcźa. Hižo 1719 wunidże druhi nakład, wo 42 nowych ſpěwow powjetſchony. 1726 ſo tutón wudawk wobnowi, ſo kotremuž ſo 1732 „porjedźeny wottlcy“ pichidriži. W ſłedowanym ſo ſpěwarſke wſchełako pſchemněchu a ſe pſchidawkami wudopołnjachu, ſ cźemuž paſtor Schirach ſe Budyſchinka ham na 100 kěrluſchow pſchinoſchowaſche. Tak ſo powſchitkowne herbſke ſpěwarſke ſ 631 kěrluſchami w łěcźe 1759 wot Schiracha, w nakładze Davida Rychtarja wudachu. S dalſchich wudawkow ſu po jenym eksemplaru 1770 (Drachſtádt) a 1791 (Rychtar) w měſchczańſkim muſeju hdźerjane.

Hdyž běſche herbſka zyrkej w Lubiju 1743 pſchcźeſele dóſtała a 1759 Wósbokſki organiſta Jan Wojnaŕ Budyſchinu radu proſył, „jeſli ſo ſnadź na tudomnej Michałſkej zyrkwi organiſtu potrjebaju, na njeho dźiwacź“, wobſtaraſ Wojnaŕ 1781, teſ pſchcźeſele ſtaſacź a wudowſki pſches dobrowólne dary w Michałſkej wosładże ſbéracź. Jeje twar ſo pſchcźeſelowemu twarzej Riedlej w Klinſkim pſchepada, po jeho ſmjerći pak ſo wumjenjenje ſ pſchcźeſelowym twarzom Bohumér Auguſtinom w Žitowje 16. hapryle 1782 cźiſnjeſche. Wón běſche hižo 50 toleŕ wot Riedlowych herbow dóſtał, wſcho hromadże płacźenu 1100 toleŕ.

Pſchcźeſelſki ſa pſchcźeſele ſo 13. oktobra 1783 ſ Hródka pſchiwjeſechu. Pſchi poſwjeczenju 12. ſeptembra 1784 wobdźělichcźaſ ſo też kantor pſchi Pětrowej zyrkwi a měſchczańſki muſikus. S dobom pſchińdźaſ ſo organiſta Jan Mycźeŕ ſ Hnaſchcź pſchi niſkej midźe (na łěto 13 toleŕ). Hdyž 1788 prajeſche, „ſwoje łětne dołhody jenoż ſa por ſchtórni powyſchcźe“ (dyrbjeſche dźe ſ Hnaſchcź běhacź, hdźeż bydźeſche a ſ wuczerjom bźěcź), dóſta hiſchcźe 3 toleri dowdawka łětnje a wot łěta 1790 20 toleŕ. (W próſtwje wjeſnje ſo ju „ſalarium“, to je ſłowo ſ łacźanſkeſiny a wſnamjenja nětko „dołhody“. Priedy běſche to podźeł ſele, kotrejž rownjez wojazy, kaž měſchczerjanſy ſaſtojniſcy helowny deputat na ſwojich puczowanjach dóſtachu. Poſpiſcźo ſo to ſ pjenjeſami wurunaa.) Nanachołwy legat (ſaſwoſtajenſtwo) ſ łěta 1795 wunjeſe organiſtej 16 kroſchow. 1790 bu Mycźeŕej dowołene, „hiſchcźe jedyn wopor na pſchichodnym dnju w Michałſkej zyrkwi ſbéracź“, a dowołi ſo jemu, ſwoje potrěbnoſcźe dła też tu ſchuli dźerjeć.

Swada naſta 1704 dła cźiſchcźa ſpěwarſkich. Faktor (nawjednik) Rychtarjowje knihownje ſ njenom Drachſtádt wobroći ſo pſchcźiwo knihitkarjej Arnholdej a knihiwjazarjej Helmers, dokelž chcyhcźtaſ herbſke ſpěwarſke w „hrubym cźiſchcźu“ naſkadowacź. Bórzy dopokaza (tamny faktor) pſches dwoje wuſwědcźenje, ſo wſche eksemplary herbſkich ſpěwarſkich w hrubym cźiſchcźu hiſchcźe wulkhe njeběchu. Pſchi tym ſo na Arnholda pſchiſłużbofcźe, „ſo chcźeſa cźiſchcźane herbſke ſpěwarſke pſchedacź a ſ tym njekfukt (attentum) wobeńcź“.

Po Rhcźerowej ſmjerći pſchcźeſhy pſchcźeſtojniſtwo organiſty 1814 ſobu na kantora, kotrychž mjena njech tu ſłéduja:

1647—1679 Pětr Panach ſ Bobolz,
1679—1685 Jurij Stoſ ſ Bórka,
1686—1733 Handrij Stoſ ſ Bórka,
1733—1757 Handrij Pjech ſ Tſelan,
1758—1765 Pětr Pjech ſ Wuricź,
1766—1814 Jan Holbjan (něm. Fabian) ſ Toroizy.

Pſchiſp.: Tutón ſaſtimawy bodawk ſe ſtawiſnow Michałſkeje zyrkwje roſſajſnuje nam tróſchu łehdomniſche wobſtejnoſće, wobſehe ſchtoj ſherbſke nabożne piſmoſtowo a zyrkwiniſi ſpěw naſtupa. Sémy tehdła kniježi autorej dźakowni ſa wuſku próżu, kotruż je ſ wuſłédźenjom a ſe ſtudowanjom aktow wo měſchczańſkim archiwje měł.

Tryſki a ſmęſchli ſe žiwjenja rjemjeſlnikow a pſchemyſłowzow.

(Podał Bjarnat Krawz.)

1. Młynk.

Młynk w dełnim młynje bé tak tołſty, ſo ſo pſchi małej wodźe jenoj trjebaſche łehnycź ba ſpuſchczadła — a ſ tym wutłoci telko wody, ſo móſeſche młyn dale ſkepotacź. Fónu pak młynk ſkhori a jeho cźełko ſpadny tak ſara, ſo po wuſtrowjenju wjazy ſ nim njemóſeſche telko wody wutłocźicź, ſo by na młynſke ſoło dojeć było. Wot teho cźaſa porća hódnje jěſcź, ſo by ſaſo wotoſtmył; popſcha ſhej pſchcźo hiſchcźe jenu ſcźłku łukkow. Hdyž běhu tammi hižo domno naſkyceni. Prajeſche: „Hiſchcźe jemu ſchłu, ſo by młynk ſkepotacź mohł!“ Tutón młynk njemóſeſche wuſkyncź, hdyž njeſtſtſcha młyna ſkepotacź. Fónu pſchińdźe do Budyſchina a dyrbjeſche tam w „Bérym Konju“ phenzonowacź. Dokłł wuſkyncź njemóſeſche, ſaſwoni ſebi dźwórnica. Tón dyrbjeſche na jeho žadanje w jeho komorje ſyłu nóz ſ pſchibjakom na ſcźénu kłepacź, ſo by młynk jeno ſpacź mohł.

2. Kowaŕſki.

Kowaŕej Matij bé wulkſchnje mudry hólcźej. Fónu wjeczor tam pſchijédźe knjes hrabja pſched kowarnju a poća ſ kowarjom ſortowacź. „Poſkuchaj, Matijo“, rjekny po tym k hólcźi, „ty pjeća jwichnemu tak ſukumſch a wſcho wěſchi! Powjeſ mi tola, kelko je hwězdow na njebju?“ — „To dyrbjeće ſhiwiłku cźakacź, knjes hrabja!“ wotmołwi Matej a poća po poritach licźicź hwězdy na njebjeſkim wokhiku: Jena, dwě, ſći — — ſchéſć — atd. Nébe kſchcźe hacź bo dźěſacź licźit, a knjes hrabja ſe hižo wohaſłojeny wotéł.

3. Běłnak.

Běłnak ſ Jitra bé ſjud bo piwarnje pſchijwéł a jako bé na domojwótru, bé hižo bojoſkna cźma. Pſchińdźe na brjoh a tam bo wobſtajnu. Wón padny a poća ſo po brjoſy dele kuleć. Jako bé ſo bele dokulił, ſłónczuje ſtany a praji: „Schwarnje ſym to wuwjedł. Sa to ſym tola běłnak, ſo bych walił ſjudy!“

4. Schewz.

Někajſi ſchewz ſhotowańe ſjudowmiłowne ſchtórnje. Sa to bu pſches wyſchnjecź jara hódźeny, pſchetoż ſ pomocu tajkich ſchkórnjow ſmjeńeła wjele ludźi połizajſtwu. Wyſchnjoſcź ſłónczuje ſakała ſchewz ſ tute dźěło. Pſchcźo to pſchińdźe do wulkeje nuży a bédy; njemóſeſche, ſ cźimż by ſaplacźił daň. Tehdła jemu pódłańch exekutora do domu, ſo by jeho wuczakał. Schewz nicźo damoh njemóſeſche, hacź jenicźki por tajſich ſjudomniłowych ſchkórni, kotrež běchu jemu hiſchcźe ſbyle. Njechaj ſ exekutorej: „To ſu pékne ſchkórnje. Kak by było? Spytajcźe je, budża ſo nam derje hodźicź!“ — Exekutor jej ſchkórnje wobu, a ſédma bé w nich kroczeł ſchot — hižom bé ſ nimi ſ tyšče ſchwyza — a dalſchen kroczeł a njebé wjazy widźeć. Je hižo wot teho cźaſa wjele łét ſaſchło, ale hiſchcźe ſu ſ ſchewzej njeje wokrócźił...

5. Krawſki.

Jedyn krawſki bźěſche do ſwóta na wuczbu a pſchińdźe pſchi tom do łéſa. Tam ſeho nadpadnychu rubźežnizy, kiž běchu runje wojowali ſ wójſkom a nětko běchu na wuczekanjenju pſchi tym, ſo bychu khmanu khowanku namakali pſched njepſcheczelemi. Jich draſta bé khętro roſbrěta pſches tu wójnu. Rubźežnizy ſpinachu Krawza a wotwjedźechu jeho do jich jamy. Tam jemu pſchikłasachu, ſo by jim hacź do ranja ſwjcźé draſty wuporjeźhał; jeſli ſo to njedokanja, jeho powěſnu na ſchtom. Krawz dźěłaſche pſchcźes ſyłu nóz a pſchiſchiwaſche wſche khołowy rubźežnikow pobłacźh ſ hebi. Hdyž bé ſ tym rano hotowy, ſmji pſched jamu a poća rjekcź: „Wojazy bjeſa!“ Rubźežnizy ſo naſtróżachu, ſjédźechu do khołow, po bokach ſ hebi pſchiſchitowa, a njemóżachu tak jedyn wot druheho. Mudry krawz ſebra jeſ w jamje wſchě połłady rubźežnikow a zwjaſa jim.

6. Pohonc.

Knježi pohonc. mjesche dowjesć hnadneho hosća na dwórnischczo. Sasdzesche hižo na kóšlika a khyż sahlyschca, so wosowe durčzka saschczerkotachu, pohoni konje a wotjedze. Přichjeršchi na dwórnischczo, skorči ſ kóšlika dele, so by hnadnemu hosćej cześežiwje wotewrił durčzka ichkleńczaneho wosa a rjekny pschi tym: „Prošu, hnadny knježe!“ Kak pak bě pschewahowany a ſ bohom nastrózany, jako jo pscheswědčeł, jo bě schkleńczany wós próžny. Bě njenuzny doma wětr durčzka pschichapł, po tym sahnyku bě pohonc wotišł, ani so by hnadny hošć w schkleńczanym byl.

7. Blidak.

Blidak bě žo djabolej sahlubił. Jako bě žo minuł posahjeny wukup, pschindże žej djabol po njeho. Blidak wza klij, pomasa ſ nim stólc a proschesche djaka, so by žo na khwilku požydnył a žej wotpocznył, khyż maja taiku dołhu drohu pscheđ sobu. Djabol žo tam žydny a pschilčhi žo na stólc. Blidak pak jemu wopusch do schrubnika truhnizy pschiwjertny a pocza jemu wopusch wottrušeć. Ledma bě žo djabol ſ schrubnika wušwobodził, tež bjsom cżekny. Wot tehdy cżasa žiwa djabol pscheđ helschej wježu a tak ruče kaž rčkasche blidarja widżł do hele hicż, kchcżeł jatoznje: „Kedżbujcże na wopuschc, wón je wam hewak wottrużił!“

(Pokrjacżowanje.)

Přikopk.

* Njekrjesćanska wjeselnosć. Jedyn cżeladnik we Pirachedelhausen we Thüringskej je žo na žiwotnim hospodarju na na njeczłowjeske waschnje ..... So by žo na žiwotnim hospodarju wjeselił, bě tehdy tučetnemu knjezej na wobčinaj ruczkomaj nekotre porscżiczki wotrubnył. Cżeladnik bě žebi na sylkanje rčkasej maschinje je šamhnej winu nekotre porsty wotrčhnył. Wón pschindże do tyhorownje. Jako bo ſ njeje wróżił, jeho, dokelž bě hižo 55 lět starh, jeho prjedawschi hospodař do loschcho dżela pschinja. Wón bě po 75 proz. mjenje k dżelu khmany. Po jeho mènjenju dóstawasche pjche malo renty. Tehodla hišche k jenomu dżelacżerskemu sekretarej po radu. Tón jemu prajesche, so je jenicżky jeho hospodař na tym wina, so tak malo renty dostawa.(?) Tehodla hluboka hida jeho wutrobu saja. Wón pytasche sa sładnoscżu, žo na nim wjecżej. Jenicżki zynk hospodarja rjuse na tymle cżeladnika wiżasche, dokelž žo ſ nim stajnje nasadżowasche a ſ nim hrajasche. Jedyn dżeń jeho hospodař doma njebě. Wón wsa dżecża do pokarnje. Posożi lčwu ruku njebożtka na pjenk a se žekeru rubny. Najskerje wobje turjatko nčkak ſ prawej ruku na pjenk pschimny. Khyż stólnik unbny wotrubny njebožatkej ſ woseju ruckkom nekotre porscżki. Wjcheđ pschižnanym žudom stólnikej žwědomje wotucżł. Tam wnó stiwleiche a žiwoje stólnistwo wošarowasche. Ssudnizy ſ tymle njeczłowjekom žmilnosće njesnajachu, ale jeho k 9 létam khostarnje (Zuchthaus) sahudżichu.

* Rubježnizy bobuchu žo w Braunschweigskej do Nawinzenez mlyna. Běchu na 8— 10 muži. Wobsteja nježachu ſ masku pschikryte a běchu ſ revolwarmi a nuczinymi granatami wobrónjeni. Wmlynje hišchcże nekotri tnježa druzżiwa pschehonwachu. Tutym ſ pribkhorczanym revolwrom lasachu „Ruzy horje!“ a wotjamknychu městnosć. S wotewrjeneho pjenjezneho kamora kradnychu něschto kruchow sloteje požczonki, papjerjane pjenjezy a schek na 25 jendżelskich puntow. Po rubježnistwje rubježnizy swješczenja šmuhy (Sicherungen) wokstronichu „ w cżmowej wozu ezelnychu.

* Sasso jedyn wuczeny w horach dele padnył. Wienski privatny wuczeny dr. Franz Josef Seletz njeje žo ſ puczowanja, kiż še Salzburga do Str. Wolfgang cżinjesche, wrócził. Psched žiwojim wotkhadom bě rjekł, so chże na Mowoczu horn. Mènja, so je dele padnył. — Hižo dwaj mežaraj dołho je so tež prof. dr. M. Kaufmann, spezialista za cżuwowe thorosche w Halli šhubił. Wón bě do Schwajzarskich alpow sapuczowak a so njeje wjacy wrócził.

* Łódź do powětra buchła. Jendżelska parna łódź „Ottenburg“ w blišcżosći Marseilleskeho pschistawa rozbuchny. S 35 muži žylneje wobsadki je pjeć žiwjenje shubiło.

* Kupa ſ morja wumrěła. S Indiskeje so jendżelskim nowinam powe, so je we bengalskim saliwje (Meerbusen) so jena kupa ſ morja wuslědmyła. Podscheršče wosnje su ju wuslědnyle. Wona je 300 metrow dołha a 160 metrow schěroka. S wody žaha na wyschi 10 metrow.

Dary za „Pomhaj Bóh“.

Hač dotal su darili:	30938220980 hr.
Dalše dary:	
Přez k. fararja Handrika w Slepom	13000000000 hr.
Přez k. fararja Mikelu w Maloš.	15000000000 hr.
Přez k. fararja Šwelu w Dešnje	40000000 hr.
Přez k. fararja Handrika w Klukšu	10000000000 hr.
Přez k. fararja Wyrgača w Nosačicach	3000000000 hr.
Přez k. fararja Handrika w Slepom	1250000000 hr.
Přez k. fararja Wenda w Čornym Khołmou	100000 hr.
Wšo hromadże	73228320980 hr

Z dżakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihafnja w Serb. Domje w Budyšinje.

Dary za „Missionski Posoł“.

Hač dotal su darili:	1440304229 hr.
Dalše dary:	
Přez k. fararja Handrika w Slepom	1220000000 hr.
Wšo hromadże	2660304229 hr.

Z dżakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihafnja w Serb. Domje w Budyšinje.

Dary za „Nowu serbsku šulsku čitanku“

Hač dotal su darili:	3864564500 hr.
Dalše dari:	
K. kubleč Jan Schramm we Kumšicach	300000000000 hr.
Wšo hromadże	303864564500 hr.

Z dżakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihafnja w Serb. Domje w Budyšinje.

Dowěrnicy za „Serbske Nowiny“

Na'chi dowěrnizy žu!

za Brěšow: knjes Max Soka.
„ Brěšku: k. Bart.
„ Budestezy: knjes Schwora.
„ Budyschink: k. Schołta.
„ Bukezy a Pomorzy: knjes Matthes w Bukezach.
„ Delnju Hórku: knjes krawski mischtr Hillmann.
„ Dobrohczezy: knjes krawski mischtr Kalich.
„ Drježdży: knjes Handrij Hajnk.
„ Hažlow: knjes Jurij Bermich.
„ Holschchow: knjes Handrij Pětschka.
„ Hornju Hórku: knjes Frenzel.
„ Hósk a Rachlow: knjes Dubau w Hó'ku.
„ Huczinu: knjes Janka.
„ Jenschezy: k. Gano.
„ Kamjenjej pola Radworsa: knjes Minak.
„ Koporzy: knjes Pawol Grosa.
„ Khožow a Luh: knjes Jurij Kubasch.
„ Khrósežizy, Jažeńcu a Stare a Nowe Bóschizy: k. Michalk w Nowych Bóschizach.
„ Khwežizy: knjes nóżny strażnik Jur.
„ Klukšch a Lichań: knjes Hobrak w Klukschu.
„ Komorow pola Rakez: knjes pjekarskí mischtr Nakonz.
„ Kortnizu a Brěžezy: knjes gmejnski pschedstejizer Róża.
„ Krakezy a Lětoń: knjes Schöbel w Krakezach.
„ Kubleżizy: knjes Garbak.
„ Kulow: knjes Michał Kokla, fahrodnik.
„ Lomšk a Minakat: knjes A. Waker we Lomšku.
„ Lupoj, Starý a Nowy Bróh a Lupjanku Dubrawu: knjes Rud. Kral we Lupoj čo. 13 b.
„ Maleschezy: knjes schewski mischtr Schołta.
„ Měrkow a Lutobeč: knjes Mišlawsch Měrčet.
„ Němzy pola Wojerez: knjes Jakub Wawrik.
„ Njeżwačidło a Nowu Wješ: knjes Arnoschk Kunath.
„ Pluhnikezy: knjes Pawoł Maiwald.
„ Porschizy: knjes Wawrik.
„ Pžowjow: k. Neumann.
„ Rdniwk: knjes wučeř Nawka.
„ Rachlow pola Kubšizy: knjes Sierzel.
„ Rakezy: knjes Schwurak čo. 18.
„ Rakojdy: knjes Guba.
„ Schjer pola Klukscha: knjes Schmarander.
„ Schešchow: knjes Jan Mittasch.
„ Sdulschezy pola Haślowa: knjes Jan Knebel.
„ Strózu p. Rakez: k. Kubiza.
„ Wojerezy: k. Nak na Zibzinsk. puczu p. k. Köhlera.
„ Wulku Dubrawu: knjes Henka.
„ Wulke Schjary, Bukojnu a Kobligy: knjes Kuhn we Wulkich Schjarach.
„ Zibow: k. pschekupz Měrčch.

Na tutych naschich dowěrnikow so wobroczeje, khyż macże nawěschk abo dopiš sa „Serbske Nowiny“ abo khyż chcesche žebi „Eserbske Nowiny“ sstajeć, a khyż chcesche je psches naschebo posoła na šamžnym dnju wjecżor hischcże dostacć

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupicz. Dale potrjebamy bežnje wschě druhe drjewa, rčsane a njerčsane

Telefon Njeswačidło 24. Firma **P. Rochjo w Sserujanach** pola Kamjenza. Telefon Njeswačidło 24.

Kedżbu! **Kedżbu!**

Cżesčenym Sserbam poručam swoju **woleńzu w Spalach** pola Kulowa. Bije žo kožbu wutoru, schtwórtk a pjatk na cżakanje. — Tež žo kožda bżelba lanehu hjmjenja kupuje.

Jurij Thumann
mlynk a wolenšak.

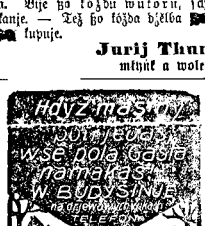

Polbatmjany plat, dobry plat, łožowe poczehnjenja, měchowny drell, twjelki atd.

pschedawatraj a wumčjatej na len

Rudolph a Schmidt w Kamjenzu, Arndtstraße 34

Nawčsthki přinjesu wužitk!

Čara z Hamburga do Ameriki
United-american lines inc.

Do

sewjerneje, centralneje a južneje

AMERIKI

Afriki, narańseje Asije atd.

Tuni pčowoz pšez němske a wukrajne přistawy.
Wurjadna III. rjadownja z jědnej a kurjonskej salu.
Salonowe a kajutowe parne łódźo prenjoje rjadownje.
Nimale ty dżesacy jězdi so z **Hamburga do New-Yorka.**
Radu a čišćane wčcy podawa
Hamburg-Amerika-Linie w Hamburgu
a zastupjer
w Budyšinje Ernst Sembdner na hornčerskej hasy 21.

Konje k rězu

po najwyschschich płaczišnach w kóždym czasu kupuje

Kurt Kaiser

pschi mjasowych jatkach
a na Humboldtskej dróhy 782 b. Telefon 403.

Kupujemoj konje k rězu

po najwyschschich dnjownych płaczišnach.

Pschi sjesdożenjach šmój hnydom ſ transportiskim wosom

Kindermann & Noack w Budyschin,
na żerjowej hasy 12. Telefon 341.

Macże-li konja k rězu? Sawołajcże proschu hnydom cžo. **653**
Pscht dorčsanju hnydom transportiskim wosom pschijedu. :: :: :: Dawam jara pschistojne płaczišny. Konjace rčsnistwo **Mutscher**, mjeszel **Karl Kauschka** w Budyschinje na hornjerskej hasy cžo. 7. Telefon 653.

Kupnju stajnje konje k rězu
po najwyschschich dnjownych płaczišnach
konjazu rěsnik Khorla Strietzel
we Wurizach. Telefon 1343.
— Pschi sjesdożenjach swym hnydom na městnje. —

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :- Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Telefon čo. 155 a 156 **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** Telefon čo. 155 a 156

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Bjerje pjenjezy za najlěpšu dań. Požčuje pjenjezy nanajlěpje.

:: :: **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.** :: ::

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaćo za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 6 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihičišćerńja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóźki, kiž maja so haś do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšerńja so stajnce nawóźki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 277 | **Budyšin, pónźelu, 3. decembra 1923** | **Lětnik 82**

Dnjownica.

Pónźelu, 3. hodownika.

Franca Xaverija, wuznawarja.

† 1771 Jakub Wósk i z Bacernstamm, rodźeny z Khrošćic, infulowany tachant w Budyšinje, Pergamenski biskop, serbski spisowaćel a dobroćel našeho ludu, założeŕ Wótrowskeje cyrkwje.

* 1822 w Zahorju naš wulki komponista Khorla Aug. Kocor.

Jo narodźiło je so dźěćo knjadowne,
knjemu Serbow Maćeŕ śla bě w dolhim płašću,
krudna wo naš morjacy a smjertny dónt.
W nocy bě so skłoniła nad dźěśkom spjacym,
košila srjedź běloh' njewinowatoh' ćoła,
wzała harfu a njebjomódroh' šata,
z porstom pohibnyła truny a położiła Harfu
dźěśku do kolebki.

Józef Nowak za Kocorom.

Hdyž kódy kuntwory hraja, to na Jana zmjerzuju. Přisłowo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Dźensa wječor we 8 hodź. w Kath. towaŕšowni na garbaŕskej hasy měšańca zhromadźizna z přednoškom.

Spěw. tow. „Radosć“ w Bukecach změje sriedu, 5. hodownika spěwanje, pjatk, 7. tohorunja. Předsydstwo.

Serb. tow. „Žerja“ spěw. wotrjad změje přichodnu wutoru 4. hodownika t. l. wječor we 8 hodź. pola **Jurakec w Hrodźišću** spěwanje; dokelž nam někotre wažne wustupy w bliźšim času předstoja, chcyło so wšitke spěwne sobustawy z wěstosću zeńć, tož te dalšich wsow so wutrobnje prošu; luboś žadyn zadźěwk njeznaje, też hosćo su stajnje wutrobnje witani. Předsyda.

Jednota „Sokoł“ w Komorowje změje wutoru 4. dec. wječor we 8 hodź. w Komorowskej šuli zwučowanje w prawopisu a historiju serbskeho naroda. Wšitcy maju přiś a wołojnik sobu přinjesć. Pjatk wječor we 8 hodź. w Simonec hosćencu čełozwučowanje. Starosta

Lilija“ w Ralbicach spěwa dale kóždy pjatk wót, nětko w Brěžanec hosćencu w čopłej stwi.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach ma srjedu 5. decembra w 1/2 8 hodź. we Waldźic hosćencu zhromadźiznu. Dla ważnych wuradowanjow njech kóždy přińdźe. Potom zwučowanje. Starosta.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma pjatk wječor z dypkom we 8 hodź. spěwanje. Tón króć dyrbja wšitcy, kiž su so na to zwjazali, prinć a tepjenje sobu přinjesć, zo njebychmy w zymnej stwi spěwali. Potom móža sebi ći, kiž su sebi „Předźenak“ skazali pola k. předsydy wotcwrać, a štóž chce wottorhansku protyku měć, njech sebi ju hnydom skaza. Dirigent.

Swětowe podawki.

Nowy spolnomócnjeńśi fakón ša Markowe ministerstwo.

Němske knježeŕstwo je sobotu w swojim přenim poseńdźenju wobjamknło, němskemu ljudowi 4. decembra spolnomócnjeńśi fakón přichodpołožiś. S nim chce knježeŕstwo potrjebne dostaś, naprawy cyniś, kótreż tu dźiwaju na nuzu ludu a němskeho stata trěbne. Spolnomócnjeńśi fakón, kótryž bo jako nuzowy fakón charakterizuje, dyrbi na króći cas wobmjezowany byś.

Derje měnjaja neutralnosć němskich nazionalnych a bayerskeje ludoweje strony ł napśeśerśa Markowego knježeŕstwa.

Němskonazionalna frakcija w němskim ljudu je wobjamkła, zo ł napśeśerśa Markowemu knježeŕstwu darje měnjaneje neutralnosće dźeržeś, so njetrjebaju nowe knježeŕstwo podpjeru pola sozialdemokratow pytaś.

Naprawy němskeho seźiwjenskeho ministerstwa.

W němskim ministerstwje za seźiwjenje a rataŕstwo je so 30. nowembra se sašmjerjenej rěśnistwo wo šuśenju mjažowych płaćišnow jednało. Skazanych rěśnikow namołwjachu, zo bychu nětśišće płaćišny hnydom šnjišli a je po dotalnjostnej płaćišnje a stotej briwnje postajili. Sašmjerjo rěśnikow prajichu, zo budźa na to šlukowaś, zo bychu so rěśniuj tutych prawidłow dźerželi. Jeli so so płaćišny njesmiźa abo tola niź w dopušćanej měrje, potom płaćišnyruchowarnje a połizajśe wobsłužnosće je wšchem darafom sapśichinnu.

Němske ministerstwo za seźiwjenje a rataŕstwo budźe na podobne waršnje ł druhimi wotnohami seźiwjeńśeho powołanja jednaś, zo bychu so płaćišny wšcheje zyroby powšchitkownje šnjišle.

W Hamburgu płaćišny powšchitkownje spadle.

Pod wliwom so šlubjazeje papjerjaneje hriwny su w Hamburgu wót šchiwórika pocšale płaćišny ja zyrobu a potrjebanše wězy w pšchełku wo 50 procentow šnjišli, wobsejbje sa mjaso, cyrize, tuk adt. Restawracije, hotele atd. su 1. dezembra hač do 50 procentow płaćišny ponižśe. Też towaŕstwo Hamburgśeje drohowneje żeleznje je swoje płaćišny wo tśeśinu šnjišło. Wobydleŕstwu so widźomnje lóžo dyha.

Podleśchenje dźełańskeho cźasa sa sašmjerjenych.

W šobotnišchim poseńdźenju němskeho knježeŕstwa je so wobjamkło, ministeŕ šmutkownych naležnosćow porucźeŕ, zo by najrucźišo wukas widźełał a ministeŕstwu pšchedpołožił, ł kótrymž bo dźełański cźas sašmjerjenych hromadźe ł pšchestawkami na dźeśaś hodźin postaji. S dobom dyrbi bo powšchitkowne sjadowanje dźełańskeho cźasa za wšch powołanja pšchewjeśeś. Wobsełita ważnosć bo w tutym našmjerjanju rěśczenja wo dźeśim dźele w hórnistwje kładźe, kótreż śmjeje sa hotowadśe wobnowjenje dalokohasnje feśtpłaśi. Pokazuje bo na to, zo je dźełowy minister tute kročel mjes dźełodawarjemi a dźełaceŕjemi bjes wojowanja wuśtukował. Dalśe kroćeje w tym šamym nastupanju bo w bliźšim cźasu wocakuja. Pšchede wšchim budźe bo ł tym liczieś muś, so bo šakoń wo dźełańskim cźasu njebudźe dale wošterkowaś.

Swojaš sašmjerjenych je pšchećiwo podleśchenju dźełańskeho cźasa hižo pśed nětkrym cźasom pwtśeśował. Sašmjerjenych dźeźdźa teź cźaš dowołeńšeje pšchitrośći. Sašmjerjo sašmjerjenych praja, zo bychśej bo ł podleśchenjom dźełańskeho cźasa strowjeś a dźełańša móc sašmjerjenych bjes šahe podrjeź. Sašmjerjo sašmjerjenych budźa pšcheśiwo podleśchenju dźełańskeho cźasa hłobowaś, dokelž bo ł dobom mjeńšy njepomysła.

Po druhej powjeśeńi njedyrbi dźełańśi cźaš dźeśaś hodźin mjezyniś, ale dźełański tydźeń dyrbi je 54 hodźi wobśeśeś.

Lěkarjo a chorobny kašy.

Płaćišny, kótreż lěkarjo swoje chorobnych kašow sa lěkowanje chorych dostawachu, bu pśeśiwo jara niśke dyle. Po wótchodnosćenju němśkich zjenjes bu so tele płaćišny hišće pohubjeśišće. Khorobne kašy lěkarjam nětkotre niedźele na šapłaćenje mjez cźakaś dawachu. Lěkaŕ dyrbješe 140 chornych wobśaraś, to móžeše źeli pokrutu chlěba kupiś a hakle, hdyž bě 18 chorych wobśeraŕ, bě telko šaštužił, kelž dźełoljubnemjeŕ sa dźeń podpjeru dostawa. Lěkarjo wjele mjezyn wot khorobnych kašow dostawachu, dyšli sich šaštojniju. W oktobrje 1923 bu lěkarjo na pśichład 16,6 procentow, šaštojniju 38 procentow wšchich wudawkow Drježdźańskich khorobnych kašow dostaŕi.

Pśichi tejše njetej płaćišnje běchu lěkarjo poniźašym połsarjenjam podpśiśiśeni. Sso lěkarjow njewopraschawšchi bě kněžeŕstwo 30. oktobra 1923 wukas wo pomoz za chorych pola khorobnych kašow mudało. Po pśenini parazgrafje tuteho wukasa dyrbja lěkarjo „njenuśne lěkowanje“ wotpokazaś. Sapšašanje lěkaŕskowo dyrbi bo na najnuśnišchu měru wobmjezowaś. „Pšchi tym maju na prawidła kedźbowaś, kótreż kašyne pšchedbydźawo ł sjerźenju samoŕnośće khorobneje kašy posłaji.“ Po tajšim niź lěkaŕska wědomosći, ale wulkace łajowo ł kašynym pšchedbydźiśiwje rošsudźiś, hač a kak maju bo chori lěkowaś.

Lěkarjam, kótreż bo po měnjenju kašynego pšchedbydźeńśa njeśłušnje wobtyjeł po tychle pravidłach łožowali, śmě bo hnydom wupowjedźeś. S powołanjom lěkarjow bo wot powjedźenje njewobśeraŕ.

§ 3 šwobodne wustwolenje lěkaŕskowo wottśeni a 1350 šamowóśenych jenemu lěkaŕej pšchidźeś. Kak bo ł tymle wobmjeŕkowanjom khorym lěkaŕśe šastaranje poćeźuje, móže źeli kóždy šam wjeźeś.

Šsobustawam khorobnych kašow runje kaž lěkarjam dyrbi na tym šaležeś, bo bo tónle šakoń wottśeni, pśiwjeły hač wušłe njeśłušne nacźiśe. Lěkarja łu tehodła chorobnym kašam swoju šłužbu wupe wjeźili. Wot 1. dezembra dyrbja šobustawy khorobnych kašow sa lěkowanje lěkarjam tu šamu płaćišnu šapłaćiś kaž nješobustawy chorobnych kašow. Hdyž dyrbi bo chorym ćopnaś — a to dźe je hłowna wěs — dyrbi šo wo to šaraś, zo móža bo lěkarjo śeźiś, kótiž dyrbja druhim źiwjenje škóźeś.

Mjeńšone je lěkaŕske wědomośće, zo lěkaŕ, kótryž je dołhe lěta pśi nje šłudował a wulke šamoženje na to wažił, hakle pokrutu chlěba šaśłuji, hdyž je 140 chorych wobśaraŕ. A jeli so je wěrno, zo šaśłupnyj chorobneje kašy dwójšy telko mjeńšy na wěźaj dostawaju, kaž lěkarjo, je ł teho śpónaś, zaš šwójnje chorobne kašy lěkarjam šapłaćeja.

Pšchepytanje płaćenjašhmane we Němšku.

Francojska a Jendła lika śej šo śłónčnje wo wobšadźeńśim praśiwnu dorěkała. Wośchadźeńśa komunista je jenehłóśnje wobšamkła, francojšku namjet wo powšchitkownju komunieja wšćwuwustojnych na podložu Versailleśkeho měra pšchijeć. Němšku šaštupnjerjam bě šo šłudowaś dała, śwoje ménjenje wot wośchadźeńju roźdźeraś. Wubjerk wšćwuwustojnych, kótryž budźe ł pšchijšłuchnu wujaśkarśkich a pśicheśelenych šłatow wobśeśeć, ma nadawk, śtrjeśenje němśkich šłatnych dohódowan a wubałkow a němśkeje mény šłudowaś. S dobom je je jenohłóśnje druhi wubjerk poštajił, so by bo cźakanje kapitała ł Němśkeje pšchepytało a to bychu bo nanjeth cźinile ł wobśeśenju němśkich pjenjes we wukraju a wo jeho wróćenju do Němśkeje.

Barišće nowiny wunoźk wuradźenjow wośchadźeńśeje komunišije ł wułkim špokojenjom na nadrobne waršnje rozpomintaju. Najwjaźy nowinow mėni, so je je francojsko-jendźelśki šojuź wobnowił.

Němśke knježeŕstwo šo pšched ruśkimi bolšchewikami wobaŕa.

Ruśke bolšchewiśke knježeŕstwo pyta po zułym šwśeśe komunnišćiku wućeśu ł rewolucijenej roźćeŕcy. Wośebje ruśkich bolšchewikow Němśka łajmuje. Wona šo jim ša komunnišćiku revolucijju hižo dawno śraka być šda. Leni pšched jutrami běchu bolšchewikojo komunnišćiku revolucijju w ſrjedźnej Němśkej naśchkarali. Němśke knježeŕstwo je ju poraźało a tehdy wjele komunnišćow šajało. Wjedźeńka tehdomnišćeje revolucije, Karła Płättnera, je tele dny nėnkłostatnu šud w Lipšku dła rubježnišćwa ł khłostarni na 10 lět šaśudźił. Jeho pšchećeśel Lewandowški dła rubježnišćwa šudom lět khłostarnje dosta. Teho runja dła rubježnišćwa Töpśera a Janka ł khłostarni na 8 lět a Fiśchera na 6 lět, Menźela na 9 lět a Hölźela na 7 lět šaśudźichu.

Ruśojo bolšchewikojo šu teź pošledńe kommunistiśke njeměry w Barlinje naćinili. Ruśojo bolšchewikojo agentojo kommunistiśkeje cźerjody poł šipanu nawjedowachu. S ruśkimi pjenjesami šu šo hromadźy śtelbow, pištolijow, maśchinišich śtelbow a němśkich kommunistow nakupiłe. Wjele tyšac śtelbow je policija wuśledźiła a šebrała.

Revolucionarnu organisaciju w Němšku ruśki kommišar Radek organisuje. Wón hižo nėkaš dołho bjes dowolnošće němśkeho knježeŕstwa w Němšku pšchebywaše. **Dla jeho wobbźelenja pšchi pošledńich Barlinišich njemėrach je jeho pruśke knježeŕstwo wupokałało.** Zyła politiśka cgitacija kommunistiśkeje ſrjedy w Němšku šo ł ruśkimi ł cuzemi wjedźe. Pjatk je šo policiji w Königsbergu šchlachćiło, **110 milijonow ſlotych hrivnow šaštojicy, kótreż bě ruśke knježeŕstwo ł bankowym pšchepokazanjom ł Rewała komunistam w Königsbergu pókłało.** Po poruczeńcji jenerała ša Seeckta šu je tele pjenjesy šebrali

Nowe Dortemunde knježeŕstwo.

Hawaśka telegrafowarnja ł Mainza powjeź, so je šo pjatk w Koblenzu nowe nałkwilne knježeŕstwo šakłiło, na kótrehož cźele Dorten śteji. Tole nowe porheinśke knježeŕstwo je dźe Koblenz ša tak mjenowane hłowne mėśto poštajiło, tola śmje nałkwilne śwoje šydło w Emśkich kupjelach.

Ruśke žito sa Němšku.

Pomocny komitej w Ruśkej, je wšchelakich šujašłow wuwuśeny, kótryž do wšchej Ruśkej ša nuśnoźerjošych we Němšku ſłoźa, je zentralnemu komitejej internacionalneje dźełaćeŕstwa telegrafiśki šłowo, zo mėśe šaśo pśenju šału 100 000 pudow žita pšchewšaś. — 100 000 pudow (pud = 40 puntow) žita by ła šapka na horšy kanjeń było. Ta by łedma ša jenićke wjeśśe němśke mėśto na ſrótki cźaš dośahała. Hdyž cźejdża Ruśojo wowarowaśe Němšku ponahaś, dyrbja miljiony pudow błaś.

Wunoschk wopyta schpanifkeho kralá w Romje.

Kaž Londonfki „Daily Telegraf" powě, je ho ſa czaſy wopyta ſchpanifkeho kralá w Romje hoſwodarſke ſrěczenje mjeſ Schpanifkej a Italſkej wobſamkne. Dalſche diplomatiſke a wotſtroje ſednanje ho pſchihotuje. W hoſpodarſkim nastupanju budże Schpanifka Italſkej ſpriſtoj, woſobje wuhlo a rudu, podawaczk. Sc to budże wona wot Italſkeje wobſchje wudżelki wójnſkeje induſtrije, kaž motory, kladla, krónje a łódże kupowaczk. Nohna ſo wo ſurjaſk wobeju łączanſkeju krajowu ſ wotmyſlenjom, tole ſrěczenje potom też na połodniſkom Amerika wuprſchestrjeczk.

Italſke a ſchpanſke nowiny woſchak ſu wotmyſlk italſko-ſchpanifkeho ſwiaſka hinak wulożiſe. Po nich dyrbi ſo ſ nim ſtejiſczeho Italſkeje a Schpanifkeje w ſrjedżoſemſkim morju pſcheczżowo Franzowſkej a Jendżelſkej poſtyknjeſ. W jendżelſkej rucy ſtej ſajedaj do ſrjedżoſemſkeho morja, Gibralta a Sueczſki kanal, dale kupa Malta a Cypriſa. S tym Jendżelſka wulki dżel ſrjedżoſemſkeho morja wobkſnjeſi. Franzowſojo ſu ho w Alairſkej a Tuniſu a w njeſkónczenje dalokim kraju hacz k Nigrej w ſrjedżnej Afriſy zadybdżili. Też Marokkowſka pod nadkſnjeſſnovm Franzowſow ſcrji. W Italſkej a Schpanifkej dże na tym njedwěſuja, ſo budże dyrbjeczj wjele czaſa ſaſcz, wſchdy hacz budża móz Jendżelczanow a Franzowſow ſ jich wobſhedżenſtwa pſchi a w ſrjedżoſemſkim morju wucziſchczecz. Franzowſojo a Jendżelczenjo ſ napjatoſczu jednanja mjeſ Schpaniſkej a Italſkej wobkedżuja a ſo wobrozeni czuja. Stach, kotrýž jendżelſkemu a franzowſkemu knjeżſtwu w ſrjedżoſemſkim morju hroſy, je wobaj ladaj ſaſo k ſebi bliżſik. Jendżelſka ſo Franzowſkej wjazy w Porurhrſkej njepſchecziwja. Franzowſko-jendżelſki ſwiaſk, kotrýž bě hiżo roſbity a k ſaſdżenoſczi pſchiſtłuſcheſe, je ſo wobnowił.

Italſka bolſchewiſkiu Ruſku pſchipoſnała.

Muſſolini je z pjatk w ſejmje wo italſko-ruſkich jednanjach rěczał. Wón praji, ſo **njeje žanje pſchiczinu, ſo by Italſka bolſchewiſkej Ruſkej pſchipoſnaczje ſapowjedżiła.** To w italſkim ſajmje leżi. Pſchipoſnaczje bolſchewiſkeje Ruſkeje wulku ſłužbu ſa Ruſku wobnamjenja, kotraž ſ tym ſwobodny pucz w Europje dóſtanje. Ruſka tehodla Italſkej wotpowjedaze ſamnanje, njemuſzy wótkowanſke rěczenje, da. Italſko-ruſke poměry ſu dżenſa wubjerne. Też ſu ruſke nowiny wo italſkim poſtupanju na Korfu ſympathiſy wuſkale. Wot dnju niczżeſow ruſke komiſija we Romje pſchebywa, a bjes dwěla ſo dołpolne dojednanje dożpje a ſo diplomatiſki wobſtad nawjaſa. W Ruſkej pſchebywaja **franzowſka miſija** njeje, kaž je ſo wudawało, priwatneho, ale hamtiſeho charakteru. Italſka nima pſchicżiny pſchiſtładowacz, kaž jemu Franzowſka do pſchódka pſchińdże.

Swonkowna politika Sjednoczenych ſtatow polnózneje Ameriki.

Statny ſekretar Sjednoczenych ſtatow, Hughes, je we Philadelphiji pſchi wopomnjeniſkim ſwjedżenju k czeſczi Monroeſkeje doktriny, wuczihu, ſo maAmerika jenoż Amerikanam ſłuſcheczj, woſtawnuu rěcz wo wopſchihoczu a ſamſtach ſwonkowneje politiki Sjednoczenych ſtatow měł. Sjednoczene ſtaty Europje měr a hoſpodarſke wotkhorjenje pſcheja. Wone chcedża ſjednaſ ſjednoczenu tyinu Ruſku wotdżel. Wone maju najhlubſche ſympathije k Franzowſkam a pſcheja jim měr, ſbožo a bjeſtrachſnoſcz, ſo bychu ſich rany ſaczie a ſo bychu ſo ſich ſadanja łpokojile.

Hughes dale wuſkebnje, ſo ſo Sjednoczene ſtaty na kóżdy pad **ſaſtady djerża, ſo ſo do ſwadow Europy njeměſchaja,** a ſtónczenje amerikanſku politiku ſe ſłedowanymi ſłowami wuprajl: **Kaž prjedy tež w pſchichodże wſchě ſwjaſki ſ europiſkimi ſtatami wotpokaſujemy** a ſo ſapotwjedujemy, wot wſcheho ſpoczatka winowatoſcje w nastupanju trjebanja mozy Sjednoczenych ſtatow ſa njeſnate ſamery pſchewlacz.

12. evangeliſko-lutherſka ſynoda

ſeſdże ſo 26. t. m. w Drežďanach. Kreſny ſwoob běſche Boża ſłužba w dwórſkej zyrkwi. Knes krajny biſtop prědowoſcze na ſafoſku 2. liſta na Korintiſkich 6, 1 hacz 10, wo khutnoſci czaſa, tiż je, hacz runje ſo ſdacu czaſ ſuda, tola czaſ hnadu, a my mamy ſa tym ſtacz, ſo bychmy tutu hnadu ſrěli pſchijimowali.

Wutoru 27. t. m. běſche dopołdnja we 10 hodź. prěnje ſtajne poſjedżenje. Stari ſtaczi ſo ſaſo wita.hu, ale też wjele nowych mjeſwoſcow wobkadachmy. Synoda wobſteji ſe 86 hoſuſtawow, 40 duchownych a 46 ſwónſnych; mjes tutymi je 74 wuſwolenych a 12 poſwolannych. Knjes lajny konſiſtoriarſki radżiczeł Seyler ſynodu wotewi. Dotalny preſident D. Böhme a krajny biſſop D. ehmels ſtaj, 65. lětu žiwjenja pſchetrocżiłoj, wot krajneje wyſchnoſcze na wotpoczink ſtajenaj. Zyrkwinje krajeſtwo je pſchecżiwo tutomu wukaſej poſa krajneje wyſchnoſcze a dale hola němſkeho knjeżeſtwa proteſtowało. Nikoſe ſo wuſud němſkeho wulkoſtatneho ſuda w Lipſku, kotrenuż je ſo nałeżnoſcz pſchepokaſała, wotzakniſe.

Na nuſu w farſkich domach ſo ſłorżeſche. Też na tutej je ſ bżeła jakiſi ſtat winowaty, dokelž pſchiłohi ja mjdu duchownych je ſtatnej pokładnjcz w njeſobnych papjerjanych hrimnach płaczł a to mjenje wjazu, hacz ho prjedy ſłotych hrimnow płaczeſche. Tak je zyrkej ſwojich wjednikow poruhjena a bjes wſcheſch ſrědkow, w najwjeſcheſ nuſy. Synoda dyrbjeſche tuſej nuſy wotpomhaſ pytacz.

Pod wobſjenjom ſtarſcheho preſidenty, naſcheho knjeſa ſararja Mroſaka, po prjedawſchi preſident ſynody, wuſzy ſchtuknu knjes měſchczanoſta Seetzen, ſnowa jenowlóſne wuſnoli. Potom kroczeſche ſo k wołbam wiſchitkich wubjerkow.

W druhim wopoſdżenju ſo knjes dr. Müller ſa to wuprajł, ſo njedyrbjała ſo ſynoda hižom pſchichodny ſchiwórſk ſaſo roſeczł, dokelž wjele bżła na nju czaka. Knjes konſiſtoriarſky radżiczeł ſnapſchecżiwi, ſo dżiſche poſdżenje možno njeje, dokelž je ſtat jenoż ſa ſchtyri dny ſrědki pſchiſłuſchoſi.

Knjes Hickmann pſchechpołoži nanuſet ſa ſakoń, po kotrymž maju ſo prawa ſynody tak powjeſtſchicz, kaž to zyrkwinſki porjad (Kirchgemeindeordnung) pródkuje, tiż pak prjedy bo mozy ſtupcz njemóże, hacz zyrkej wot ſtata dżełena njeje. Knjes Lic. Stanga namjetuje pſchekhodny ſakoń, pſches kotryż mełło ſo dozpjcz, ſo maſe knjes krajny biſſop Ihmels, hdyż też je jako namjetny prěſident konſiſtoriuma na wotpoczink poſtłam, ſwoje duſchepaſtyrſke dżło w krajnej zyrkwi dale ſaſtaracz. Tutón ſakoń we januaru pſchichodneho łěta k dowuſrodżenju pſchińdże. We tżerjim poſjedżenju ſo najprjedy knjes miniſterjalny direktor tajny radżiczeł Hedrich ſłowe jimaſche. Kultuſowe miniſterſtwo běſche krajnemu konſiſtoriſtwu ſdżełiło, ſo je wobſtadny ſynodala pola njeho ſa to faſtarował, ſo bychtaj ſo wobaj preſidentaj konſiſtoriſtwa po nowym ſjednu ſłużbu wobmjeſlowazym ſakonju (Dienſtalterszruppenfetz) na wotpoczink poſłałoj a wołeſche knjes Böhme mlódſchemu mjeſto czinić. Knjes Hedrich je zwiſatnje j wyſłaſim ſcheſtnikom kultuſowoho miniſterſtwa wo tym rěczał, kotiż faſtopnjcy měli po tutym ſakonju na wotpoczink ſo podacz. Wón je teho mènjenja, był, a ſtejі hżeńża hiſchcze na tym ſtejniſchczu, ſo maju ſo faſtopnjcy konſiſtoriſa tunje tak kaž druhy ſtatni faſtopnjcy tutomu ſakonju podwolicz. Schtoż je ho hewak wo tej wżuj piſało, wot njeho njeunkhodża a je tej hiſchcze mólju, ſo ſo kultuſowe miniſterſtwo we ſwojich wunjeſenjach no druhe.ho knjeſa poſzahuje. Synoda bjes rozmołwy tutu wżu pſchija. Hacz je ſ tutym należnoſcz pohriebana, ſo hiſchcze praſicz njedhodżi. Knjes tajny zyrkwiny radżiczeł Rentorf roſpa.wiſche dale wo nuſowanym wotpoczinku prăſiſenkow a mł njeſche, ſo je ſtatne knjeſeſtwo w njeprawym. Synoda we ſwojim wobſamknjenju pſchiſżowo jenemu hłoſej wuprajł, ſo je knjeſeſtwo zyrkej cżżko ſchkodowało, a ju wumożnowało.

W wołſhadżenymaj prăſiſhenkowej ſynoda bżeſtaſtaſa ſo pózka, kiż njeſeſche ſimaj pżełicz, każ ſynoda ſa njeju ſaczuwa a każ kſchiſtus, tiż je ſo ſimaj ſtaſa, wołżaruje.

Potom ſo wo namjetach jednaſche, kak mołło ſo zyrkwinej nuſy wotpomhacz. W pożledniſej ſchuwórſkinje bżeżeho ſlicżkoweho łěta ma ſo hacz k ¾ proz. w łęce 1922 wotwjeſeheneho zyrkwineho dawka po ſtotej hriwnje ſběracz. Je pożaſłim w łęce 1922 1000 hr. w papjerje płacził, wa na tuto ſchiwórſtetko 7,50 hr. po ſtotej hriwnje płaczicz. Tuſón dawk na ſo po zyſej krajnej zyrkwi jednak ſběracz. Pożpiſcho budża ſo zyrkwine dawki po potrebnoſczach wojadowa pak powyſchcz, pak poniżcz.

Knjeſ hrabja ſ Litzthum roſpraſnje, ſo budże ſo ſakoń wo zyrkwinych ſchonożenjach a nadach duchownych pſchedżełacz mjeſ, ſbehnjeny pak njebudże.

So by zyrkwine krajeſtwo ſ hoſpodarſkimi należnoſczemi wobczežene njebyło, ma ſo hoſpodarſka rada wutworicz. Wona wobſteji ſ ſjoch wot zyrkwinej wyſchnoſcze powolanych knjeſow. Tuczi maju žebi po potrjebje ważnoſtojnych pſchiwolicz.

Na poſjedź ſynoda hiſchcze ſjednoczeſſtwa kichſcheſkich ſtarſchich ſtrowi a ſaſtojnikow krajneje zyrkwje ſanohmja, ſo bychu taſke hiſanje podpjerali.

To běſche wjele dżeła w krótkim czaſu. Srjedu ſmy w ſynodze, we wuberkach a w fraktjarach wot dopołdnja we 10 hodź. hacz wječzor do 9 hodź. bjes pſchestacza dżełali. Sſerbow wobſeże ſaſimowaze należnoſcze njebuchu jednane. Kenjż wo tym ſo rěczeſche, ſo budża tej k. duchowni, hdyż ſu 65. lěto dożpili, dyrbjeczj na wotpoczink hicz. To by nekotrym herbſtim wobſadam njewitane było.

Njech wobſamknjenja ſynody w ſaſdżenych dnjach k temu pomhaju, ſo by ſo we wſchim hoſtu naſcheho czaſa Boże kreſeſtwo mjes nimi wożiło. Sawerka.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 3. dezembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Dżenja rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer —1, najniżſcha temperatura we nozy. 4½ ſtop. ſpody. — Drježdżanſka wjedrowa ſtaja ſnież abo dešczczik a ſu dże wocżopjenje. Lohki powětr leži nad wjeczornej Ruſſej. Czeſti powětr pola kupy Island je wubjeſk k adriatiſkemu morju wupóſłał, tiż je nam ſnież pſchinjeſł. Wjezera bě po zyłej Ruſſej zamrożene. Wot Drježdżan had do Wrótſławja ſo ſnehowoſche. Syma bě 2—4 ſtop. Ruſſje wutoru błónżża 7,35 ſtopadża a ſo 3,46 ſtopa. Mežacżk ſtopadża na ranje 2,30 a ſo popołdnju 2,09 ſtopa.

— **Rospraua polizije.** 1. dezembra ſu na paket ſe ſcheſtorezym artiſtiſkim gratom kradnyli: 1 mjeczowarſtki klobuk (Fechthelm) ſ moſoſa, ſwonka ſanikowany, 1 mjeczowarſki ſchkit (Fechtſchild) ſ moſoſa, ſe nakład ſ nikkowym ſchupinami, na 50 cm. w pſcherežku, 1 czornu drjewjanu kulu, na 15 cm. w pſcherežku, 1 rumy płatowy rub. Wo ſdżelenja, tiż k wuſlědżenju padufchowa ſłuża, proſzy kriminalna polizija.

— **Padufchſtwo.** 30. nowembra wjeczor w 7 hodźinje ſu ſ ſeneho dwora na ławſkich ježebjach ſonjaze jěſonu kolo tradnyli.

— **Sserbja, njehladajcze wulkeho kaſanja ale pſchińdżcze** k wo bohatej liczbje dżenſa pódżołu, wjeczor w 8 hodź. do „katoliſkeje towaſſchowinje" na gaſbarſku haſu, bo mježaczneje ſhromadżiny ſherb. tow. „Radżiże", we kotrejż bo wulzy ſajimawy pſchedmjet poſſiczał.

— **Sa Sſerbow, kotříž maju łóſchť a lubóſcz, czeſtu rěcz nawuknycz,** ſapoczżna bo jutſje, wutoru, wjeczor w 7 hodź. kurſus czeſczijeho, kotryż ſarjaduje knjes prof. Jan Bryl, na Hoſpitalſkej haſy 2 II.

— **Mały katechismus Lutherа** ſ 150 bibliſtiſkimi hro.ami; (ſchwarcharki) ſ 2 kherluſchemi a 35 zyrkwinſkimi hłoſami (khoralemi) je ſo ſ nowa wudał, a poruczeny tutu ſtaru bohatu knihu herbſtim paczeſkim a ſchulſtim bżeczom, herbſtim ſtarſchim, wuczerjam a duchownym. We ſchulach wſchak ko katechismus po ſaſtrich poſtajenjach wjazy woſobje nuczicz a ſ hłowy wukuncz njeſmě, tola wu-

---

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pſchełożił Beno Był.

26] (Pokračowanje.)

Bě wjazy hacz wěrzhódne, ſo padnjenje ſkutkowaſche. Wołtach ſam. Wutroba ſo mi bołoſtnje hromadu ſcżahny a ſnyły ſabżerchnu mi nimale ſchiju. Selimowa dubroczżinoſcz bě mje ſmjeſchcża a mjerſach ſo na ſebje ſamcho, ſo běch jeho tak wrożżo ſtorżił.

Wokna naſcheje wjeczerniży běchu wobſwětlene a ſwuki pinkdła mi naſcheczżo kinczżochu. Pſchepodach Franzej wotſeſchi a ſaſtupich. Hana hrajeſche mi njeſmaty ſpěw. Hrajeſche błóſ ſ nażżiu lubowaczi, pſchi czżimż tam a ſem wopaczny ſynk pżhimmy, pſchetoż njewuknjeſche hiſchcze dołho; ale mi, kiż běch bóle ſ luboſezu dyżli ſ hudżbnym czuczom zimany, kinczżeſche wubjernje rjenje. Hdyż ſaſtupich, poſmełkoſache ſo, bjes teho ſo by ſo pſchetorhnyła; ſnadnych ſo ji napiſcheżo do ſenjoſcheſi a ſłołodowach poſpoczi na nju; jeje ſaſjne czoło a rjenje zyhżowanej brjowuj pſchehaſnyſchtej dypkowy pſchińdżerjak; woczi běſchtej ſtulenej, pſchetoż hładaſche na porſty. Hrajeſche hiſchcze khwilu dale, potom pſcheſta, poſdżhny woczi k mi a praji ſ zunim pſchitulenym hłoſom: „Knjes Hendricho!"

„Schto bych pſchejeſ'ch, Hana."

„Chżych ſo waſ něſchto wopraſchecz... Ach haj, ſe knjeſe Selima na jutſniſche pſchepołoſk?"

„Ně, nan ſebi pſcheje, ſo jutſje do Uſterzyka jědżemy, pſchetoż je ważoł wot macżerje ſa knjeni Ulitzyka pſchiſchoł."

Hana mjelczeſche a pſchimmy kaž njewědżomnje něſchto ſynkow — myſlżeſche po ſdacżu na něſchto zyle druhe; ſa wotkomił ſaſo woczi poſżehny.

„Knjes Hendricho!"

„Schto rjeſch, Hana".

„Chżych ſo waſ něſchto wopraſchecz.... Ach haj, je tamna Jóſefina we Warſchawje woprawdże tak rjana?"

Ach, to bě tola pſchezyłne; wutroba chżyſche ſo mi ſ hnewom a hórkoſczu pſchelecz. Pſchiſtupich khwatnje k pinkadlej a twiſtorżich ſ ſchepotatymaj hubomaj: „Niż rjeſcha dyżli ty! mużeſch ſo ſměkrovacz a khroble móż jowoje rjanoſcze na Selimje pytacz!"

Hana ſtany hnydom a dołtaje ſſchiwdżenje ſehna jej krow do ſizow.

„Knjes Hendricho, kak mużeſche taſke něſchto praſicz!"

„Praju tola jenoż, ſchtoż ſy jebi pſchedewſkal"

S tym pſchimmnych ſa klobuk, poklonich ho a khwatach won.

VII.

Kóżdy może ſebi lohko pſchedſtajicz, kak po taſtich ſtatnych roſhowjenoſczach nóż pſchejżiwich. Mjes tym to ho roſhotowach, ſebi pſchebe wſchěm praſchenje pſchedpołożich, ſchto bě jo po prawom ſtało a ſchehodża běch zyły dżeń tak njeſpokojny był. Wotmołwa bě łożzy bata; nicżo ſo ſtało njeběſ; to rěka, ani Hanje ani Selimej njemóżach wunjeſtowacz, wěſcze mj, ſchtoż ſo njeby jako pſchecżelne napſcheczopſchiſżenje, njewinowata wożżpoczż abo wobeſtronſka jenoczżnoſcz roſſażnicz dało. So ho Hana Selimej a tutón ji lubjeſche, na tym njeběch dwěla. Ale kajkeho prawa mějach, ſo pſche to roſhoricz, a tehodla měrne hromadżebjeże mylicz? Wonaj njeběſchtaj w njeprawdże, ale ja! Tola też tuta myſl, kiż dyrbjała mje ſměkrovacz, to njeſamó. Wyrnjej ſebi też jeje ſnapſcheczne pocżahi roſſażnił, wyrnjej ſebi też ſażo a ſażo prajiſej, ſo ho niczo hlowne ſkało njebě, a ſebi njemóżach ſapowjedżicz, ſo běch dżenſa wobeju bjes winy ranił, tola czujach njewěſte, hrożate njeſboże nade ſobu wiſacz, kiż cżim mjenje pſchinuliwu poſtawu pſchihowſmy, cżim mjenje możach Hanje a Selimej poroka czinicz, a runje tehodła czſnjeſche njeſpokojonne ſaczuże cżim ſchtódniſchi ſarcżiſchcż na mnje. Wyſche teho nje też myſli cżwilowaſche, ſo, hyrnjej ſebi prawa njemèł, wobėmaj porok czinicz, mèjach tola winy k ſwojej njemèrnoſcži.

Duch ſary ho pſchezo bóle do wſchěch tutych maliczżoſzow a pſchimnuliwych wobſchkodowanjeow a mènjenjow. Skónczże cżujach ho tak wobżity a wuczerpany, kaž bych dołhe puczowanje ſadu ja měł abo hodżiny dołho w cżimi wokoło bludżił; k tomu cżwilowaſche hiſchcze ſótka bołoſtna myſl, ſo ham pſches ſwoje njeſboże a ſwoju ſarlinoſcz wobeju ſebi do rukow ſahnacz — telko hižo tehdom najebacż ſwojeho njedoſtatka naſhonjenja roſumjach — taſke wżuj jenoż pſchesahe ſhódach. Skoro dyrbjeſche něſko ſ teho naſtacz Wódżach, ſo na wopacznym puczu pſchecżżimo khmariſchemu roſumjenju dale pódżu, ale na nim tam njeſchkiwu, hdyż chżych, ale tam, hdyż ſwoje cżuſza a druhe pſches wokomik pſchipoructżene po ſdacżu njeſkłowa wobſtejnoſcze mje pocżżja — wobſtejnoſcze, kiż ho pódżanſke ſhada a kiż ſu tola jara ważne, dokelž poſdżiſcho huſto doſcż zyle ſłożo żiwjenja wot nich wotwiſuje. Wěch jara njeżbożowny a hdyż też moja tſchinnoſcz ſo někomu maliczką ſda dyrbj, dha tola njeſmě ſo ſabyczż, ſo wulkoſcż njeſboża ſo njeſmě měricz po tutym ſamym, ale po ſachu cżech, kiż ſoła wot njeho potrjechenoho wuplódż.

A tola njebě ho niczo ſtało, ſchtoż ſu hłowne były! Wopjetowach ſebi to we ſożu leżo tak dołho, doniż ſo mi myſle pocżżatu ſnjewdżeczżu a njeſamnecżżu a ja do ſpara padnych. Mjes ſobu zyle ſnjeſnjoſzate wożżoły ſo w mojich ſonach ſapleczżehu, wożżoły, wo kotrychż běſche nan rěczał, a jich cżżni ſbżeczże ſ pſchitomnoſcżu a Hanu a Selimpnu a ſe jeji luboſczu hromadże.

Sſnadż měſach też troſchku hymiży, ſchtoż też dżiwy był njeby, ſchtoż padnjenje naſtupa. Nadobo ſu cżina, ſłużoły wupalenje ſwężej bě na ſwężżnji dele padnył; potom ſa ſapmy hiſchcze mòdra ſtużża, potom ſaſo jena, potom zyle mała a na końzu ſaſtwężżi ſo mężżata ſwężżka hiſchcze jónu zyle jaſnje a potom zyle haſmy. Dyrbjeſche hižo hłuboki w nożu być, ſ dwora twużżyſchczach frohumlnje ſpěwanje honaczi; ſtónczże ſapadnych do wołojaneho, khoreho ſparoſ ſ kotreho hakle poſżeje wotuczżi.

(Pokračowanje.)

ſwanje tuleje knihi ſakaſanje njeſe. Pſchieſcanſkiy ſmyſlenym ſtarſchimi poruczanym należnje, ſo thayli ſwojim dżeżom błeſe katechizmu naiwdawacz a je potom porſadnje pſcheſtſchowacz, tak ſo bychu ſhebi dżeżi po nieżim ſwoje „Wukinjenje“ pſchiſwoſtili. Wukinjenja meſe ſo tak ſrjadowacz, ſo ſo ke kożdemu dżeżej katechismu pſchiſtluſchuje biblijſke hrona a khorluſche pſchimuknu. Liczby zod bliſtſimi hronami: wojnamjenja cżiſło druhich pſchiſchodnych hronow. Hrona a khorluſche w rożſotnych ſpinkach [] njech jenoż wobbarjene dżeżi wukna. Taſke ſadrżanje ſ katechismom budże też dorozczenemu żohnowanje a wjeſele.

— **Wikowańſka komora we Zitawje** ſaſo hódnotu wobſtajne pjenjeży wudawa. Wone dyrbja ſo jenoż ſa wuplacżenje mjeſy nałożowacz. Schtóż cżże żane mżeż, dyrbi ſo na nju wobroczicż. Wot pſchichodneho ſchtworka ſo wone ſaſo wudawaju.

S **Hornjeje Hórki.** Wożeru niedżeli popoldnju wotmż ſo żupowe pohebnżje ſerbſkich towarſtſowow k polodnju Budyſchina. Wono bé wurjadnje derje wopytane. Saſtupjenej dżěchaj Lubin a Lużiza. Też ſobuſtawy Bjeleczanſkeho ſerbſkeho burſkeho towarſtſowa bżehu pſchiſchli. Rozpoczni ſo pożłożenje Sſerbowſtwa we tammych ſtronach. Wjednjeſmo żupy położi ſo naiżeo 1924 do rukow pſchedhódy „Lużiny“. Dale wutmori ſo pod pſchedſydu towarſtwa wotrjad dżěkacżerjow. Wón ma bycż ſobu ſe ſakładom organiſowanja wuſchich ſerbſkich dżěkacżerjow. (Też w druhich ſtronach ſo w tymle naſtupanju hižo próżuja.) Dale dże „Domowina“ ſe wſchej mozu łakożenje dżěkażeje ſahrodki pſchéwacz. Wichcłake ważne pokiwy ſo wuſpominachu. Dale maja ſo w „Lubinje“ łaż we „Lużiny“ kuſkowanje ſażożicż. Zuporowmu pjenjeżu pſchiſtamiky ſo pożedżenje „Lużiny“.

S **Dołhaczicż pola Kelsicz.** Tu ſu liſchczu jamu wuczyſt. Wſchi tym ſo hontwjerjam vorabżi, 3 liſchi ſaſtżelicż. Hižo nékotre cżaſow prżedy ſo tam dwé liſchzy dożahnyhchżu. Hontwiſchi rewér njeje pſchż wulki. Tak ma wotmajeż hontiwy łétża bohaty wunoſchk, pſchetoż liſchcza koża je droha. — Saſidżeny pjatk bé żeż we Delnjohórczanſkich knježich honach honżiwa. Też tu ſu w łétżu nież Wulkej Dubrawu a mjes Cżelchowom liſchku ſatkéli. Pomérnje malo tżélzow voſtſchadu tehdom 59 ſcjażow, nékotre kurwotow, żorniſi a druhu żiżiwinu.

S **Hornjeje Hórki pola Niſeje.** Na naſchim knježim dworje ſu wondano w nozy 7 łaczżkow kradnyli.

Se **Shorjelza.** W poſlednim cżaſu, hdyż poła naſ płacżiſny ſa wſche potrébnoſcże two wjele wyſche poſtupuja, hacż do wójny, dżeſhu mnoſh tukrajniſch pjches cżéſke mjeſy tunjo kupowacż. Rożdżél w płacżiſnach je napadny. Tak płacżi na pſch. mjaſo wo położu mjenje hacż tu a je k temu thmaniſche. Woſebje ſo khléb kupowacże, je dże tam łepſchi. Cżéżzy namjeſni ſaſtojnizy bżehu napiſchecżu kupowarjam ſwórſliwi a dachu tym, koliż mżachu tak njeno- [illegible] mały namjeſny wupokas, hyże wſchéch ſadżewkow [illegible] mjeſy. To pak je ſo nétko pſchemeniło. **Pſched nékotrymi dnjemi je ſo wiſchon wuwos ſ Cżeſkoſłowakiſke ſakaſał** ſ wuwiaczom 20 puntow bérnow. Po ménjenju ludżi w ſakiſchi namjeſnych méſtach, kole pſchemenjenje ſ tym ſwiſnje, ſo bu wſchelazy nehańbicżiwoje nakupowali a ſ tworami pſches mjeſu ſo ſuwali. Nadżijeja ho, ſo ho kraſej ſako dorofumiteż a ſo ſo namjeſnemu némżemu wobydżerſtwu dowola, ſaſo ſo ſ ſyrobu ſ Cżeſkoſłowakiſke ſaſtaracż. Niewużitnemu wutrjebanju prżedawiſcheje dowolnoſcże móhli namjeſni cżéżzy ſaſtoniży ſadżiwacż, hdyż ſmé kożdy jenoż wéſty dżeſ ſhebi nakupicż. Dżo némiſe poſtajenja ſa maly namjeſny wupokas ſu tak krute, ſo je pſchekławjenje cżéżeje kraſiny pſches némiſkoſtatnych żurkarjow njemożne.

S **Dożhna** pola Khocżebuża. Jakożmu woheri je ſaſdżeny pjatk wjeczor wunidże w bliżini żiwnoſcżerja Jakubjeſka woheń. Tón ża kréift cżaſ 4 hrożnje, 3 hrożże a 3 domiſke do pocha a pojeſka pſchetwolroczi. Woheń wupſcheſtrje ſo bżiży na hrożże wobydżerja ſorbarja Pjerka a domſke żiwnoſcżerja Dokuna. Dale ſo ſtatok wudowieje Saſſchenkowieje a domiſke bildarja Hana ſmicżiſchtej. Pſcheſ thwatanym wohnjowym woborom porabżi ſo woheń ſamjeſowacż. Też bé możno, wyſchon ſtót pſchemjenjam wutorhnyć. Jenoż nékotre łokſiche w pſchemjenjach kónz wżachu. Pjerkżeſom ſo na ſto łokżow pżejeſow pſchiſtawi. Wobſedżerjo maja ſawdżecżene, tyla niż po ſtotej hódnoſcże. Tehodla tamni ſerbſzy ratarjo hobrżu ſchkodu pocżerpja. Tu dyrbjało zyle ſerbſke burſtwo też wokolo Budyſchina ſa nich ſkładowacż a ſ tym ſo nowa ſolidarnoſcż ſ delnjolużiſkimi Sſerbami wopokażacż.

Se **Sslepcho.** Jena dżěkacżerka ſhubi na dżéło do Bżeſez Wody duzy ſhwoji mócżnicżku. Zu mżeſcże w ſwojej cżeżnicż ſczżoſu. Tehodla je też łohzy mjeno, ſo je nékajki pofoſ [illegible] ſ njej wuńeł. Pódla nżchto pjenjes mżeſcże a ſu też ſwoji ſłużbjenſki pjerſchcżeń a wſchelake ważne wopiſma na ſwoje mjeno. Namakak, je-li dże ſprawny bycż, wé, komu ma nanakane łubło wróczicż.

S **Turcje** pola Pżina. Podobnje łaż w Schérachowje pytaſche ſebi pola naſ jedyn wobydżer wobydżenje wobſtaracż. Wſ ſtatnej holi pſchiprawi ſebi jamu, łaż bé to we wójnje nawukniył. Tola pruſki ſaſtojnik nima frofuwanjenja ſa tajku ſebjepomoz. Statni hajniſy jeho ſ jeho „bille“ pſchezo ſako wukadżichu. Tuż mżeſcże żerbiſki bur ſ nim łohużeliwoſcż. Wón jemu dowoli, ło w jeho holi po ſwojim waſchnju ſażydżicż.

Hospodarſki roshlad.

Póndż. tu. 3. dezembra 1923.

Hamtiſke kurſy ſobotu w Barlinje:

Dollar 4,189500 bl. franzowſki frank 227,480 mlb.
jendżelſki punt 18,354000 bl. czeſkoſł. króna 121,695 „
ſchwajarſki frank 738,160 mb. 100 półſk. markow —

S Barlinſkich mikow ſo powé, ło też, każ ny ſobotu hižo piſchachmy, ho hódnota ſloteje hrywny njejeſchcżeńcżi. Hacż knježeſtwo dżeſiſa k temu dóſtoje, je wulke prażiſcżenje. Méſtopſchedſydża ſtatnoje banki (Reichsbank) v. Glaſenapp je njedawno we naſchim pjenicżnym hoſpodarſtwje porżekał, a po jeho ſłowach ſudżo, ma ſnano knježeſtwo wotpohlad, botalny kurs ſathowacż. Pſcheroſ balſchich papjerjanych pjenjes po miljardach a billjonach ho wjazy njeczakſchcżi. Wiele bóle ho ſa ſtotej runu rentowu banku botalne papjerjane pjenjeży nutſczahnu. S tym budża wone dżeń a żadniſche. Cżim żadniſcha jena twora, cżim wjazy hódna. Na wukrajnych burſach wſchak je ło kurs némiſkeje papjerjaneje hrywny troſchu polbehnył. Pſched tydżenjom żadachu żebi za jendżelſki punt w Londonje 45 billjonow, ſaſdżenu hobotu pak 23 billjonow. Hamtiży ho kurs pola naſ ſ 18 billjonami ſapiſnje. We New-Yorku ho kurs némiſkeje hrywny tekło worjedżił njeje. Tam żadaju żebi ſa dollar pcżeżo hiſchcże wokolo 7 billjonow. Pſcheż tydżenjom hiſchcże 8 billjonow. Hamtiży je kurs pola naſ na 4,2 billjona poſtajeny. S tehu wukhadża, ło ſu tak mjenowane ſlotowe płacżiſny pola naſ wjele wyſche, hacż ſméli to wożłacżacż. Jeli kurs dollara w New-Yorku 8 billjonow a płacża-li zentnar rożli też jenoż 8 hacż 9 billjonow, potom je wón we woprawdżitoſcżi jenoż 4—5 hrywnow hódny. Pſchetoż ſwétowe płacżiſny nałworjeja ſo ſamo ſa ſebje a njeſchahnu ſo po tym, ſchroż jane knježeſtwo poſtaji. Też mżdy dżěkacżerjow a ſajtonikow wobliczeja ſo po ſtotej hódnoſcże. Pſchirunaja ſ woprawdżitej hódnotu naſchich pjenjes na ſwétowych mżach, dżeża wonì potajkim ſa pół pjenjes. We tym tżi rozdżél. Prażiſcżany ho, do cżejich łakow wón bżi. Po tym, ło je ſo papjerjana hrywna we hódnoſcże w Londonje jara poſdżehnyła, kżéżnychu łandżeni hoboru płacżiſny we Hamburku wo połoju ſa wſchelaki ſeżiwjerjeſtu potrjebu. Tule nowinki wobydżerſtwo ſ rułżej radoſcżu witaſche.

Produktowe wiki we Barlinje ſo ſandżenu hobotu malo pſchemeńchu. Położenje ſamo bé ſaſo pſcheżeże. Pjenjeży njebéchu żadne. Sa kupowanje żita ło malo nałojchu. Pſchenża żenoż ło nkjnoż dżéſche. Te ſdżela na to ſkorża, ło malo muki wotbywaju. Rożka ho ſa Sakſku pożada, dé pak howak jara mérna. Jeczmjeń ho dale do wieczkornych ſtron Némiſkeje kupuje. Wowſ ſe trochku feſtlabjeny. Żadne ſiu pſchenicżne wotrubły. Druha kżéna pżża ma twjerde płacżiſny. Zentnar pſchtidże po papjerjanej hódnoſcże:

pſchenża 9700—10 000 miljardow hrywnow,
rożka 8700—8900 miljardow hrywnow,
jeczmjeń 9700—10 000 miljardow hr.,
wowſ 8000—10 000 miljardow hrywnow.

Na Barlinſkich produktowych wikach
žito a produkty po ſtotej hriwnje.

Pſchenża	194-200	**Sſtoma a żyno**	
rożka	174,00-178	pſchenicżna	0,80-1,00
naſkin. jeczmjeń	194-200	rżana	0,80-1,00
wowſ	160-164,00	wowżna	0,70-0,90
pſchenicżna muka	33,0-36,5	rżane wołlepy	—
rżana muka	30,0-33,00	jeczna	0,70-0,90
ſa tunu abo 20 zentnarow		k ſaſtanju	0,60-0,70
pſchenicż. wotrubły	7,60-7,80	ſuknżne	1,90
rżane wotrubły	7,60-7,80	żyno	1,30-1,80
rapż. wołniſchk	18,00	**Bérny**	
pochowa melasza	7,0	bże	—
ferabella	20,00-23.0	cżerwjene	—
pſchiſchki	17-19,0	żoltomjażne	—
ſuche truhanczki	8,00		
bérnage knjżki	18,0-19,0		
rapż	335-340	po zentnarju	

ſa 100 kg abo 2 zent.

Ważne hoſpodarſke liczby (klucze).

Sa 3. dezember 1923.

1 ſtota hrywna (po Barlinſkim wicżnym kurſu) papjerj. hrywnow 1 000 000 000 000
20 hriwnowſki ſtoty 19 267 500 000 000
Płacżiſna ſa ſloto . . . . . 640 doll. ſa jedyn kgr.
„ „ „ 1 ßlébornу (1 hriwna) 400 000 000 000
Statny indeks 1 535 000 000 000
Saſſki indeks 1 615 000 000 000
Wulkopſchelupſki indeks 1 422 900 000 000
Dawkowa méra (multiplikator) 1 000 miſjd. ſa ſlotu hriwnu
Multiplikator na żeleznju 1 000 000 000 000. Jedyn filometer 4. klaſſu 2,2 np. po ſtotej hódnoczje, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miljonow, 3. zjadu. 3,8 pſl.
Póſtowy tarif: liſt w poſt. wokrjeſu . . 50 000 000 000
dopiſnja „ „ . . . 30 000 000 000
liſt dale poſt. „ . . . 100 000 000 000
dopiſnja „ „ „ . . . 50 000 000 000
Telefonowy kluczł 1 000 000 000 000

Méczenje je w bliſkim wokrjeſu (Ortsverkehr) 150 miljardow w dalſchim bo 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 300 miljard.

Lékar po ſtotej hriwnje
Sa lékarſtwo je ſudobſtom 10 000 000 000
Knihiczicżſkeżeſki kluczł 1 050 000 000 000
Nowinarſki kluczł ſa nawéſchtki 1 400 000 000 000
Knihikupſki kluczł 1 100 000 000 000

Wiki rżiuczho ſtotu ſandżenu hobotu w Barlinje (Zentralviehhof). Sſotu bé ho doſcż pſchihnało. Wiki pak ho hakle we 10 hodż ſapoczażdu. Kommiſija ho dojednacż njemożeſche, na kaſtim ſakładże méło ho wikowacż. Sſenje ſtrowy ho namjeſtowaſche, 30 proz. ſpuſchczeje, ſoliż ſo we hódnotu wobſtajnych pjenjeſach płaczi. We poſlednich nżedżelach bżehu we wobſtajnohódnych pjenjeſach ſażdali, ale we papjerjanej bóſtali. Sſkżczenje ho dojednachu, ſo ma ho ſwobodnje wikowacż. Jenoż ſa ſwinje ho 140 billjonow ſa zentnar żiwoje wahi poſtaji. Sſotu bé doſcż a ſuppa ſa nim tak jara njehrabachu, żehodża trjeba njebé, ſ wikami 2 hodżinje podżiſcho ſapoczeczż. Howjadża bżehu ſ wjetſcha hrżnje. Nżiniży na płacżiwy klóczażu, kiż ho troſchku wotdrjeżachu. Sſót je tuniſki, ale tu ho ſaſo naſhoni, ło mjaſo dele njebije. Je-li ſo ſa ſkót 50—70 np. po punczje żiwoje wahi płacżi, potom trjeba njeje, ſa mjaſo 3 ſtote hriwny żadacż. Dokelż ho pjenjeży na bauzy tuniſcho boſtacż, hacż wondano, dyrbjało ſo mjaſo na kożdy pad tuniſcho pſchedawacż. Wiki klazachu, kiż ho troſchku wotdrjeżachu.

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje khójnowe kuluchowe drjewo a dekki kupicj. Dale potrjebamy bèžnje wschè druhe drjewa, rèsane a njerèsane

Telefon Njeswacjidło 24. Firma P. Röcho w Sserujanach pola Kamjenza. Telefon Njeswacjidło 24.

Kupujemy stajnje wschè stare knihi, feschiwki, cžaßopißy atd.) ßerbske a tež němske, kiž wo Sserbach jednaja. **Serbska kniharnja w Serb. Domje w Budyšinje.**

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Nawěstki přinjesu wužitk!

Český kursus

započina so wuworu wot 7—9 wječor. Prof. Jan Bryl.

Jara derje sdzerjana

fubikata

mlócjaza maschina

s połcžitschenjom je na pschedań w Litejzu cło. 19.

Wumělske wuschiwanje,

Wuschiwanje, tyßowanje garnérowanje mérowanskich famejlow, cžapowych kantow, serbskich bantow, rubjeschcžkow, tež blusow a drasty w najeschcžischim a najnuschnischim wumjenjenju. Tam so tež we wuschiwanju wumuschuje.

Frau **Else Herrmann** na Mottk. bróhy 18 w jahrodnej khěži I.

Pjekatsk. wucžownika

je wuzu do debreje wucžby pyta pjek. mischtr G. Henisch w Budyschinje na Bohowej dr. 22.

Schrótowanski mlyn

wowßowy mjecjak

ßuchowa plumpa

(I wotjenju)

je na pschedań w Kanezach cło. 4 pola Semje.

Mudri ratarjo

wosjewjeja nschcho, schtoż chzedja pschedacz abo kupicz, w **Serbskich Nowinach.**

Konje k rězu

po najwyschschich płacžiznach w khódnym cžasu kupuje

Kurt Kaiser

pschi mjaßownych jětkach

a na Humboldtskej bróhy 782 b. Telefon 403.

Kupujemoj konje k rěsu

po najwyschschich dnjowych płacžiznach.

Pschi snjeßoženjach smój hnydom s transportiskim wozom k ruhi

Kindermann & Noack w Budyschinje

na jerjowej šohu 12. Telefon 341.

Rjane serbske knihi k hodam:

I. Wědomostne knihi:

Buk, Hórnik, Muka: **Časopis Maćicy Serbskeje.** čisło 1-140. Wot lěta 1848 do 1921, tola nic wšitke zešiwki wjacy na składze.

Nowak, Wjele, Muka: **Łužica.** Beletristiski a powučacy časopis.

Dr. E. Muka. **Zapiski Maćicy Serbskeje.** (1847—1897.) **Rozprawa wo Maćičnym domje.** Str. 94.

a) Słowniki:

Dr. Pful: **Serbsko-němski a němsko-serbski ?ownik.** Budyšin 1866. Str. 1210.

Dr. Rězak: **Němsko-serbski** (wšowědny) **słownik hornjołužiskeje rěče.** Budyšin 1920. Str. 1150.

Dr. Muka: **Přiručny słownik** serbsko-němski a němsko-serbski. W Budyšinje 1920. Str. 256.

Dr. Muka: **Hornjoserb. přiručny słownik** po Kralowym rukopisu. Budyšin 1920. Str. 128.

Dr. Pata: **Kapesní slovník lužicko-česko-jihoslovanský a česko-lužický.** W Prazy 1920. Str. 320.

J. Kral: **Serbsko-němski słownik** w čišću.

b) Rěčnicy:

Dr. Pful: **Hornjołužiska rěčnica.** Budyšin 1862. Str. 96.

J. Kral: **Grammatik der wendischen Sprache in der Oberlausitz,** 3. Auflage. Bautzen 1924.

G. Schwela: **Kurzes Lehrbuch der Oberwendischen Sprache.** Bautzen 1920 2. nakład. Str. 40.

M. Nawka: **Serbski-Wendisch.** Ausführliches Lehrbuch der oberwendischen Sprache für Schul- und Selbstunterricht. I. zešiwk. Bautzen 1919. Str. 32.

Dr. Josef Pata: **Krátká příručka Hornolužické Srbštiny.** V Praze 1920. Str. 119.

G. Schwela: **Lehrbuch der Niederwend. Sprache** I. Grammatik. Heidelberg 1906. Str. 103. II. Übungsbuch. Cottbus 1911. Str. 127.

G. Šfola: **Dolnoserbski psawopis.** Budyšin 1903. Str. 37.

M. Nawka: **Přewodnik po serbskej rěči.** I. zešiwk. Budyšin 1920. Str. 36. II. zešiwk. Budyšin 1921. Str. 48.

J. Šołta—Scholze: **Gesprächsbuch – rozmołwnik.** Bautzen 1920. Str. 43.

c) Čitanki:

Kral, Kaplef: **Čitanka — Lesebuch** za serbsko-němske šule 8. wudawk. I. a II. dźěl. 72 a 35 stron.

Dr. J. Pata: **Serbska čitanka — Lužicko-srbská čítanka.** W Prazy 1920. Str. 426.

Zjednoćeni serbscy wučerjo: **Kwětki.** Serbska čitanka za horni skhodźeńk ludowych šulow. Budyšin 1921. Str. 296.

d) Stawizny:

Prof. Adolf Černý: **Mythiske bytosće łužiskich Serbow.** II. zwjazk. Budyšin 1898. Str. 462.

Serbska stud. młodź. **Almanach** k wopomnjeću X. hłowneje skhadźowanki. Budyšin 1884. Str. 86.

M. Šowčik: **Stawizny Serbowki.** (IV. zešiwk jubilejnych spisow.) Dodawk: Swjedźeńske łopjeno k 75lětnemu jubilejoj „Serbowki". 1921. Budyšin 1905. Str. 117.

Prof. Adolf Černý: **Stawizny basnistwa łužiskich Serbow.** Budyšin 1910. Str. 109.

Dr. Muka: **Přinoški k stawiznam přenjemčenych stron D. Łužicy.** W Budyšinje 1911. Str. 100.

Dr. Kapras: **Prawne stawizny Hornjeje a Delnjeje Łužicy.** Budyšin 1916. Str. 102.

Dr. Pata: **Z českeho listowanja Jana Arnošta Smolerja.** (Přinošk k stawiznam) Budyšin 1919. Str. 173

Dr. Pata: **Łužica.** (Z narodopisnej karty.) Přełošk Jurja Wićaza z českeho originala „Lužica". Budyšin 1920. Str. 63.

Jan Serbin: **Serbske stawizny** w zaněděnosći a přitomnosći. Budyšin 1920. Str. 95.

Neander: **Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow.** Budyšin 1920. Str. 160.

Dr. phil. Donat Šołta: **Prěni hornjoserbski přełožk biblije** wot J. H. Swětlika. Budyšin 1921. Str. 32.

Tomaš G. Masaryk: **Nowa Europa.** Słowjanske stejnišco. Přełožk J. Wićaza. Budyšin 1922. Str. 128.

e) Wšelakore.

Dr. H. Jmlš: **Der Panslavismus.** Leipzig 1884. Str. 156.

Dr. Muka: **Sorbenwendische Namen im Zeitzer Kreise.** Zeitz. Str. 33.

A. Černý: **Wobydlenje łužiskich Serbow.** Budyšin 1889. Str. 38 z 26 zwobrazowanjemi.

Jan Radyserb Wjela a dr. Ernst Muka: **Přisłowa** a přisłowne hrónčka a wusłowa Hornjołužisk. Serbow. Budyšin 1902. Str. 314.

Handrik: **Serbske swójbne mjena.** Budyšin 1904. Str. 49.

Dr. Muka: **Slované ve vojvodství Lüneburskem.** V Praze 1904. Str. 73 z 4 wobrazami a 2 khartomaj.

Zjednoćenstwo serbsk. katholskich wučerjow: **Einst und Jetzt.** Kleine Bilder aus der Lausitz. Budyšin 1915. Str. 88.

Ewald Müller: **Das Wendentum in der Niederlausitz.** Cottbus 1922. Str. 203.

Jan Radyserb Wjela: **Metaforiske hrona abo Přenoški a Přirunanki.** Budyšin 1905. Str. 98.

A. Paczowski **Delnoserbski Psalter.** We Wolfenbüttelu. Budyšin 1907. Str. 39.

II. Basnje.

H. Zejfet: **Zhromadźene spisy.** 4 zwjazki; I. str. 328, II. str. 347, III. str. 371 a IV. str. 479. Zrjadował a wudał dr. Muka. Budyšin 1883.

Čišinski: **Kniha sonettow.** (1. zběrka.) Nowy nakł. so přihotuje.

„ **Formy.** Basnje. (3. zběrka.) Nowy nakład so přihotuje.

„ **Serbske zynki.** K złotemu jubileju Maćicy Serbskeje wudał dr. E. Muka. (4. zběrka.) Budyšin 1897. Str. 110. Wjazane a brošowane.

„ **Ze žiwjenja.** Basnje. (5. zběrka.) Budyšin 1899. Str. 109.

„ **Krew a kraj.** Ballady. (6. zběrka.) Budyšin 1900. Str. 92.

„ **Z křidłom worjołskim.** Basnje. (8. zběrka.) Budyšin 1904. Str. 102.

„ **K juskom wótčinskim.** Basnje. (9. zběrka.) Budyšin 1904. Str. 100.

„ **Wysk a stysk.** Wótčinske sonetty. (10. zběrka.) Budyšin 1905. Str. 72.

„ **Za Čichim.** Basnje. (11. zběrka.) Budyšin 1906. Str. 136.

Serbska kniharnja w Budyšinje

w Serbskim Domje, lawske hrjebje 4

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 6 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec Kulhićkofanja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóźtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawóźtki a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 278 **Budyšin, wutoru, 4. decembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Wutoru, 4. hodownika.

Borbony, kněžny, martrarki.

† 1881 slawny Khwaćanski braška Jan Kmoch, kiž je přez 2000 serbskich kwasow nawjedował — jeho drasta khowa so w Zhorjelskim muzeju, — narodźi so 1812 w Kolazy.

† 1816 z Božej ružku na Litwy zajaty farar swjatela Michała Michał Milbjene, serbski basnik.

We Wrótsławje je jedyn člowjek wumrjel, tomu su rěkali Tešnar, a tón je był jara bohaty. Do smjerće je sebi dał kašć z pjenjezami wočinić a je započał te złotaki spóžerać, zo je njeby nikomu zawostajił. Je tak dołho je spóžeral, hač je so z jednym zadajił. Potom su jeho zahrjebali. Na třećim dnju přiňdże čert jako jězdny k tomu rowurjerjej a je jemu prajił, zo dyrbi jemu Tešnarjowy row pokazać. Hdyž staj za pohrjebnišćo přišłoj, běše tón row wotewrjeny. Tón jězdny skoči nětk do rowa, wočini kašć, wza čěło za nozy a započa je třasć, hač te złotaki njebohemu z huby wulětachu. Nětk je čert te pjenjezy wzał a je rowurjerjej dał a prajił. „Te pjenjezy móžeš přepić, ale tón měch sebi skhowam“. We jednym wokomiknjenju je z tym čěłom prječ leća.

Powěda! Jan Hablik z Kórjenja, 54 lět stary.

Skupy bohaćk nima pjenježneho zmija, ale zmij ma jeho. Přisłowo.

Towařstwowski powěstnik.

Domowina wozjewja: Serbske towařstwa we Bukecach a w Sowrjecach so proša, zo bychu sowažneje Zwjazkowje naležnosće dla, njedźelu, 9. dec. pop. ½2 hodź. pola Stangee w Bukecach zešło. Předsydstwo Domowiny budże přitomne.

Serbske towařstwo „Ratarški dorost za Khróšćicy a wokolinu“ ma sobotu 8. decembra pop. w 4 hodź. pola Wjeńkeč w Khróšćicach swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je k. jeńč. Worklečanski dobrocźiwje přewza!. Po tym je rozwučuje w serbskim prawopisu k. wučeř Słodeńk. Wšitke sobustawy maju wšěch přiňć. Hosćo su lubje witani.

Předsyda.

Jednota „Sokol“ w Radworju změje přichodny štwórtk wječor z dypkom w 7 hodź. zwučowanje. — Přichodnu njedźelu 9. decembra pop. w 4 hodź. je měsačna zhromadźizna w „Herbskej Gryché“. Wšě sobustawy so wočakuja. Starosta.

Swětowe podawki.

Krajny sjězd fakliwje sozialdemokratiskeje strony.

Sjězd fakliwje sozialdemokratiskeje strony, kotrejž je so w sobotu a njedźelu w Drježdźanach wotmě!, je wšchelake wobšamknjenja pomjerjenje radikalnuje barby přijał. Se wutworjenjom nětčišćeho Fellischowcho ministerstwa be shromadźizna spotajom. Wšcho dyrbi so čźiniś, so by so wono dźerżało. Jeli so by knježerstwo do strocha přichšło, dyrbi so najprjedy z komunistami jednaś. We sjednje dyrbi z tym proletariska wjetšina wutras dostaś. Sastupiće přchedbydstwa němskeje sozialdemokratiskeje strony, prjedawšchi němski minister dr. Hilferding, politiku přchedbydstwa w Barlinje sakitowaśe a přchede wšchem přcd tym sylnom f kommunistami warnowaśe. Wjele wotpółtanzow pak přchecźiwo temule nahladej rěčeśe. Namjet Drježdźanskich fakupjerjow nałožnje wotstronjenje sozialistiśe-kommunistiskeho knježerstwa jako złamanje wustawy sahudźi a tóžbe swjasanje f njesozialistiśinimi (nětčežanskimi) stronami zacźiwi. K wotsamknjenju nětkajcho swjasanja f prawizu abo lewizu je bowdnosć sjěda sozialdemokratiskeje strony trěbna. Přchedbydstwo němskeje sozialdemokratiskeje strony a wjetšchinje sozialdemokratiskeje kražize w němskim sjeńe je so f wulkej wjetšchinu njedowěrjenje wupraji.

Přchecźiwo wunjesoćnemu stajwej je so sfedowaśe wobšamknjenje přchijało:

Na cźasu je, so by so wutwarcźiny staw w Němskej wotstroni. Won je hnaty hotowje wujerśiśe diktaturu du blikkośe pschiwjedź. Krajny sozialdemokratiski sjěd je wschej rasnoseźu pschecźiwo barbariskej swojowoli němskeje woborty protestuje a mnohim woporam wojerśeho trochenja swoje dźělbracze wupraja.

Sakski sozialdemokratiski sjěd wot sozialdemokratiskeje kražize w němskim sjeńe žada, so by f wschěmi możnymi srědkami wunuwowała, so by so wutwarcźiny staw wotstronił.

General Müller sozialdemokratow f policije wottronja.

Kommando sakiskeho woborneho wotrjeda je sozialdemokratow, Ulricha, Fahlanda, Müllera a Schuberta, kotriž běchu w Drježdźanskim policajskim presidiju pschistojeni, k 1. januarej službu wupowjedali.

Spolnomóžnjeński zakoń abo rozpuschcźenje němskeho sjeńa.

Kaž je so hižo wczera zdźěło, budże sebi Marxowe němske knježerstwo spolnomóžnjeńskí zakoń zdadź, so mohło naprawy cźiniś, kotrejž su dla nuzy Němskeje a jeje wobydlerstwa trěbne. Spolnomóžnjeński zakoń dyrbi jenoż hacź do 15. februara 1924 płacźiś. Jeli so by němski sjeń spolnomóžnjeńskí zakoń zacźinył, **by knježerstwo sjeń rozpuschcźiło.** Němski president je němskemu kanclerej dr. Marxej hižo k temu dowolnosć dał. Nowowólby bychu so w tutym padźe 10ty januara wotmě!e.

W němskim sjeńe sebi hischcze póndźelu njeběchu rozjasnili, hacź ko je spolnomóžnjeńskim zakonjom wustawa pschemèni. Jeli z bu wjetschina němskeho sjeńa měniła, so by f tymle zakonjom wustawa pschemèni, dyschtej pschi wothłosowanju wo nim f najnjeńscha dwě treźinje sjeńowych zapósłanzow trěbnej byłej. Po wschém, **schoź so nětkole stanje, chże bo sozialdemokratija tutemu spolnomóžnjeńskemu zakonjej zapowjedźeja.** Sčasnje dyrbi pschi wothłosowanju sjeńowych zapósłanzow 2/3 wjetschina wotstronjeńskich stronow wobsedźeś. Tak dołho na pschichład Schribjetny tuk za 4 hr. 90 pj. ... hr. 20 pj. padnył. Na spodnischich stórnych wikach be postrowe cźenje kórtro wjetsche dyłi naprawschowanje. Licźa f tym, so by płacźiny hischcze dale stuńscha. Chodźa też syptacźa stórnych a njazahowych wikach płacźiny po słotej hrivnje wotzwjerśiś, **so dychu so njazahowe płacźiny po tej słotej hrivnje wotzwjerśiś, kotraž je so hižo sobotu zapokazała. Też tschehowo ... ny so pjerja w bliźicim cźasu potuńscha.**

Na druhich zyrobowych wikach pak w tu khwilu hischcze nicźo njeje tym wjele, to bychu płacźiny spadowale. **Margarina a schmalz,** kotrejž so f swinkata pschiwoźujetej, stej hischcze jenak drohej. Tuki pu pódła teho hischcze jara zdobne. Napraschowanje za nimi so hischcze njemóże pokopicź. **K tich nakupowanju hischcze pschejo dewizy pobrachuja.** Słoże a rentske bankowki wukrajni pschedawarjo jako płacźinu njebjeru.

Jendźelska tworoska požčonka za Němsku.

Němskojendźelske jednanje wo dołhacu tworowe požčonki je pjerja wulpéch mě!o. Swontowny minister Stresemann hižo jutże w **němskim sjeńe** nadrobnu rozpravu poda. Jedna so pjerja wo požčonku 100 miljonow złotych hrivnow, f kotrymiž dyrbi so němska měna podpjerać.

W Biebrichu je so homosnana republika towołała.

S Mainza po powsć, so žu w Biebrichu w porheinskej Hessenskej zhamostarnu republiku towołali. Policija je wjele separatistow zajała, a hdyž jich towarschojo žadachu, so bychu so puschcźili, policistojo do nich stśelachu. Tśi wobydlerjo su zastrělchu a dwanaccź je so ranili. Francozowska wojerska wyschnosć je na to policistow wotbrońła.

Sa swjask wjeczornych statow.

Parišći dopisowarjo Stresemannowych nowin „Zeit“ je sledowacu pschehladnizu powjesć podał: Francozowske nowiny běchu jenoż krótke pschinjesli, so by Francozowska je Jendźelskej a Belgiskej dołokofachace trěbanja politiskeho a wojerskeho raza dosćiła, kotrejž by sledowace 3 dele wopschijachu: 1. trěbanje we zhromadnych napramach k zakitanju zhromadnych hołodarskich kajimow (interesowy), 2. trěbanje k zakitanju pschecźiwo pschidźerancu strachej kitarstwa, 3. trěbanje pschecźiwo strachej f němskeho pschewótka a potrjenje zhromadnych prawidłow za wobnowjenje wikowanskich styków f Němskej.

Tale powjesć f Parisa je potwjerdźena a f powjesću jendźelskeje „Daily Mail“ rozschérjena, kotraž praji, so k dojednanju mjes Francozowskej a Jendźelskej na schérokim podłožu politiskich, wojerskich, namórskich a hospodarskich zajmow wobeju stawno dóńdże.

Wotchłodźenje mjes Francozowsku a Němskej.

Němsko-južnoslowjanska wotchłodźenska kriza so pschez [illegible]

po mobila Němśka Južnoslowjanskej wotchodnjenje sapkanzlerki, hdy by k temu dobru wolu měła. Južnoslowjanska zhe tehodla zamje pschećiwo Němśkej zahrockej. Wona wikowanske srjedzenje mjes Němskej a Južnoslowjanskej zbehnje a němśkim statnym pschiwuzhićelnikam ani do Južnoslowjanskeje pućowacz ani psches Južnoslowjansku pschepućowacz njeda.

Pólšći sejm je sapóšćanzow Bobrowskeho a Stańczyka sudnitkej wuzhinjenje wudał.

Pólšći sejm je wobsamknył sapóšćanzow Bobrowskeho a Stańczyka sudej pschepodaneje. Monaj staj wobskorjenej, so staj so pschi krwawnych njemskach w Krokowje 6. nowembra wobdźelikoj. Narodnodemokratiska strona je swój stanjet na wudaće sapóšćanza Marka wrodźo wzała. Tuton je sebi wotmyslił, so swojeho mandata wzdaś a so wšeći sudnitkeje wuzhinjenje skónći.

Wo konferenzy Maleje ententy w Belgradźe.

S Belgrada so powě, so so mjes Belgradom, Bukarestom a Prahu žiwje wo programje pschichodneje konferenzy Maleje ententy jedna. Konferenza budźe so po błonowym dźelu wo zhromadnej politiźy i napschećo Němskeje a Russkeje jednaś. Pódla toho budźe so praschenje dorosumjenja i Pólšćez rospominaś, so dy so sa zhromadne postupanje dobyła. Schtož praschenje wójnskeho wotschkodźenja nastupa, dźensa knjezeństwo swój podšć pschi wschěch jednanjach wulkomózow pschećiwschećo.

Schpanišla po pschikładze italskich fašzistow.

S Schpanišli kral je w Barcelonje šobotu w pschitomnosći kraloweje a generała Primo de Rivera dobrowólnu policiju wobkładował. Tehe parade, kotraž je so k tomu dnjeu na narodźe kralowskeju mandźelskeju z Italskeje wotmeła, ho wulka ważnosć pschipisuje. Kral, kralowa a general Primo de Rivera potom mitnosć na zyrkwi wobkatchu.

Powjetschenje amerikanskeho wójska po jadu.

W ćinej rosprawje kongresa Sjednoćenych statow połnóžneje Ameriki, sekretar wójnskeho ministerstwa Weeks nałožnje wotmuje, wudawki sa wójsko pomjetschiće, a prají, so nětkajšchi nakład za jeje žiwjenjowe potrjeby njedosaha. Weeks wobkrjetuje swoje pryedawshe zdanje, so dy so kylnosć prawidłowneho wójska i nětkajšchich 125 000 muš na 150 000 muži po możnosći sa najkrótšchi czah potwjchła. S najmjeńšcha tak kylne wójsko Amerikanskeje trjebaju, so mchli swoje samery, wotpowjedźace jich měrluboważnym tradizijam spjatkaś.

Mjena jako žiwdźokolo narodnoscze.

Njedawno naspomni so w "Serb. Nowinach" jako žiwdźeństwo sa to, so hewjerne Čechi su pschenjemdzene Češkowjanej, mjetne mjena kaž Podmokły—Bodenbach, Liberz—Reichenberg. Mnuje tej dwě mjeni wo nicznim tajkim njeżiwdźaćiżel, pschetož Liberz je so měnjenju tež cźěšich wuczenych słepjane němšćeho Reichenberg, kotrež je wot pschićiwjetnjenych Němzow załožene w tym samym cźasu, kaž na druhej stronje Kelkonoscha města Griffenberg, Hirschberg, Goldberg, Kupferberg, Schmiedeberg a deše. Mjena Podmokły—Bodenbach su pschećiwo tomu pschi porawnesa a mjeze tunje tak derje hyšći pschełožk z cźěšcheho do němšćeho, kaž nawopak.

Dopokazuna sa narodnoscź założenja a rjetnjenja tež pschićich wobdźelerjow tuj jenoj słepjane abo cźěšcze njepscheměrjene mjena. Hdyž mamy tu w Sserbach mjeno kaž Olbersdorf, Wilhelmsfelde, Barwalde, dha njemóže hyšć wjerš, je tute tu wot Němzow założene. Nastupajo narodnoscź pak dyrbimy wobkedźbowaćz dźaš załoženja. Tamne hrjeka naspomnjene města su nastałe z słowjanskim němšćich kolonistow do raschich krajow a so tehdźbla wot spočatka byłe němśkeje narodnoscze, mjes tym to tuke wjele su w poměrnje nowšchim cźasu załožene wot němšćich ryćerskubjerjow ke kultiwowanji hišćeje niewobydłe nych stronow a huchu tam załoženi ludźo z wokolnych wsow, Sserbjo. Mnuje tak mamy serbske mjena, kotrež w němšćim zyle njepschemjenjene so trjechaju, kaž Kopaz, Jeśen, Turnow, Tarnow, Krischow, Dłuzi a nichtam njebudże so fodrić, tajkim załoženjam serbšći pokład wotrjeź. Wotom su serbske a słowjanske mjena w nėnšćezinje stejšane, pak wjazy pak mjenje, dokelž słowjanske symki so njenamakaju i němšćej rěcźu. Tajke mjeno pomjenowanja so njebudża i němšćej rěcźu wuttkaseź, a i teho lohko lich słowjanskotej pónałeźch. Tajchi mjenow bles dwěla słowjanskeho pokhoda je we šewjernych Čechach (wot Němza narjekniene „Deutschböhmen") njeficźomna błota, a to niz jenoj cźěšich, ale tež serbšćich. Sa Zitawu je w Cźechach znate město Grottau. Tute mjeno wukhoda wot serbšćeho słowa grod, hrod a niz wot cźěšcheho hrad. Zyły wokolny kraj bźeše serbske luźe Sagosh (sa gwoźd = sa lśkom). Hdyž su Sserbja tutej stronje narjekli „za lśkom", dha je z tym prajene, so jich słowne a stare błudła su byłe na druhej stronje lśa, t. rěka, we Luźizy. Tež pschi Łabju a Rudnych horach je serbske ludstwo pśeshoru do Cźech so walilo (mjeno Kulm serbske, Kontra Chlum cźeśe). Cźěšich mjenow we tutych stronach je jara wjele, hacźrunkaj dyrbimy pschihaeź, so je tež wjele cźišto němšćich, kotre su wot němšćich pschićahowarjow założene. Pschiklady sa to namakajeźch na kóždej tarcze tutych stronow.

Na tutón słowjanski korjeń němšćich mjenow a z tym kelko dźela němšćeho wobydleństwa w šewjernych Cźechach może so z połnym prawom pokazaź, hdyž so kchcźeli na podtlóczenja tamnych Němzow. Ale korjeń mjena njedawa wysnoćnosći prawo, ludźom rěcź wsaź. Hacź pschinjeseny Cźech abo pschećiwšćerny Němz ho cźge z rěcźi swojich wótzow zwrócźeź, to dyrbi so jemu pschewostaźiś. Ale cźěšk stat ma prawo, we wschitkich swojich schulach wuczenje teź statneje rěcźe sej zadaź, dokelž kóždy tuczasny stat tute prawo sej pschijmowa, a cźěšk lud ma prawo, napschećiwo snatym pschenjemdzowazym wotpohladam cźełe dźeći we němšćich stronach pschi swojej narodnoscźi sdźerzeź. We schulskich wobstejnoscźach w Cźechach moh ho ras wobschćernišći nastawk spušcźeź. Ale tak wjele ho hišom tuhy praji, so tamni Němzy žaneje pschićiźiny nimaju, ho hórićhcź. My Sserbja dyrbimy z ruku ho dźakowaź, hdy dyrbimy jenoź połoju teho prawa za swoju rěcź we schulach mećź, kotreż maju Němzy w Cźechach.

S.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 4. bezembra 1923.

— **We wjeorje.** Wjeźera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer 0, najwyschśicha temperatura wodnjo 1½ stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 0, najnišćicha temperatura w nozy 1 stop. symy. Trjeźdźanska wjedrarnja mèni, so pschitomny cas (charakter) wjedra wobthowamy. S wjeśerom so nawy cźełi powětr bliźi, hdy nam so we se źiedźom a pak i dešcźom hrozy. Wjeźera bě po Němśkej i wjetschej samrózeno a pak kurjawoźe. Sanźh dźěše ho we krajinach Swinemünde, Danziga a Memela. S wjetscha njebě ani stopjeńk symy ani stopjeńk cźopłoty, — Juśne žrjedu stónčźe 7,55 stopja a so 3,45 hodźa. Mjeźacź schadża na ranje 9,50 stopja a so popołdnju 2,40 hodźa.

— **Sserbśka Boża słužba w Drjezdźanach.** Kaž hižo wozjewjachmy, je pschichodnu njedźelu, na dnju 2. adventa, poł. 1/24 hodź. w khěžnjej zyrkwi sserbśka Boża słužba. Na nju so wosebje wjeselimy, pschetož kemšćenje je jubilejne kemšćenje. 75 lět dołhe su ho nětko njepschestawajuce sserbśke Boże słužby w Drjezdźanach wotmełowale. Hromadnik pod wukśtojnym nowyedowanjom nascheho mužnika, knjeza Frawza nekotre cźasy poślicź a Bożu słužbu porjeźeł. Dospołny porjad pobamy julije. —

— **Po serbśkich kemšćenjach w Drjezdźanach,** kotrež wotmełowaja so 2. adventa, wuhotuja tamnišći Sserbjo we wosjadnej sali (fuperintendura II. połkhod) **swjedeńskiwjeczor.** Je ho hižo 75 lět minyło, so so tam we khěžnjej zyrkwi Sserbam w narodnej rěcźi Boże słowo poświća. Tehodła dyrbi so tutón běrł tež po kemšćach wobsedźerjow wuzhinjeny. Nèźe, śpiwy, hudźba a małe hodowne pschedwitanjene dźeja sdźerżny dźeń porjeśiśiéź. Wschitcy kemšćerjo su ſ tym lubje pschepruschćeni; njech tež druhich na to khedźbliwych ezinja. Sśnano bo tež ſ domišiny nětčo ſa wèz bliže sajimuje.

— **S Kamjenza.** Toch, kiž bźěło nimaju w naschim mèsće je 625 a tuch, kiž sebi podpjeru zadału, dokelž wot tydźeń jenoś nèkotre hodźiny abo dnj dźěłaju, je 600. To ju sa nasche měšćanzko wusoke a krudźaze liczby.

— **S Bělowa.** Wjeźera pschipodlonju pśeshes naschu krajinu powětrow lecześeze. Wón cźełnjeśe k Jitrej.

— **S Bjarnoźiz.** W jenej zahrodźy wuhladachmy srawnjaze truskalaju. Nètko je śnèh je sawodźeł. Mita nazwna bě kčenicźko ſ nowa wuwabila a nètko płody srawiachu.

— **S Wulkich Sdźarcow.** Sserbow we Wulkich Sdźarach a wokolnje damy k wjedźenju, so ma dawónik Sserbśkeje Nowin k. Kuhn we Wulkich Sdźarach serbśku protyku „Pschedźenak" na pschedaś. Sserbja w naschich stronach, kaźeże hèbi protyku pola k. Kuhna.

— **S Kringlez pola Kitteneho.** Do naschese hèrbśeze schule je nam knjeźeństwo saso němśkeho wuczerja tyklo. Tón ma so wè nadawk, germanisowaź. Wo 8 113 ho po šacźu prusśa schulśka wyschnosć njestara, ani wo to, hacź hèrbśe dźěćo nèchto nawukneże. Sserb ſa wschelake prutwe wyschnosće, wobsebje zyrkwinske a schulśke, śteji swonka wustawy a zakonja. Prusśemu knjeźeństwu pschiwołamy: „Njeprajśajće dźeśe se sacźuckeni hèrbśeho ludu!" Dźensa Sserbjo zyle hinak myślia a cźuja we hłubinach swojeje wutroby hacź psched 10 lètami. Njech wam Wojerowśki krajny radźićel dr. Lenoir praji, kajki wobsud tež hewak tymle stronam hrozy."

— **S Bèłeje Wodu.** Straśk we naschich schkleńcźeńskich dale traje. Dźěłaćerjam ho 50 np. mśdy na hodźinu łubjeśeze, je-li dychu chyźli 9 hodźin dźěłaeź. To pak wont wotpokazachu.

— **S Werminghoff.** Tudomny wuczobnik Behrendt we wuhlowej jamje Clara pola hołanskeho młyna dźěłaśeze. Tam sajdźeny schwórik jene karbidowe žudobje rozbuchnywschi, Behrendtej hłowu rosbi. Njeźobożomny bě hnydom mortwy. 34

— **S Wulkich Sdźarow.** Sandźeny pjatk bu pola naš starý, dobry Sserb, Kschesćijan Schwjetoch, pokhowany. Wón je Luźizu wjele zakrakhnych raslow jako rosnoschef serbśkich knihow pschekhodźił. Rosnoschowańe knihi za serbśke knihowne towaršstwo. Wón dožył starobu pśeshes 88 lèt.' Wèśhe horliwy Sserb hacź do swojeje smjerćze. Worpschuj w mèrje w Twojej ludowanej serbśkej semi.

— **S Deschna.** (Originalna rosprawa.) Wulke njeźoże potrjechi naschu wjeź. Pjatk wjeczor w 7 hodź. wuhdże woheń w Bohm dworje. Tudomny kśeji dwór, nèhdy wjele cźorna drasesena; drasta bě rjana — nimale pschna — kak to nan źebi za nju pschejeśeze. Mòžach lèdma wocźi wot njeje wonu wrócźiś; bě tak lubosna, so poca lód wutrobu mi tacź a jo bě moja pschiwsata symnosć pódła wschoho ju wjeśela. Hanu hudźachu, bóriš so shubiła. Wona, maje wutrobu krałowna, trocźeźe mjes tym kaž woprawdźita wjerchowka winu mje, bjes toho, so by na mnje pohladnyła a tola běch ju, to bźeh ju jej lubił, kaž rjany kaj mózny sdrażeźił. Hana bě woprawdźe trochu hudwna, pschetož wjelśiche wobpohladaja, mje psches swoje damawostaźene wjerśe', bě teź ſ swojej prósiwje hišśeze winu mèta, kiž pak halle podśiśicho śpóznach.

S dwjoma w wjeśich hodźinach pomhach knjenjomaj do wa'a a hjdnydy ho potom na konja. Po puću wotdachu pschejo na Hanineź stronje a śpytachy na wschelakore wosebnje, jeje kchěžliwosći na žebje słoźeź. Jenoź jónu, hdyž bu mi tón śeźhny, pohlada na mnje a pschemèri mje ſ mèrnym pohladnjenjom wot hłowy hacź k nohomaj. Sdaśhe so mi, so mały šmèchi potrjeśi a to mi ſa wokomik nowa nadźiju šindźi, tola hnydom pschiwobroćeźi ho saso ke knjeni d' Ybes a da ho ſ tutej do rèźi, na kotrychž wodźeźicź bě mi njemóźne. Słónczinje dojèdźechmy do Ustrzyka, hdźej Selima sotkachmy. Knjeni Ustrzyka njebě doma, jeje muž dwě wnučerjo, franzósowka a němźowka, a dźowzy domjazej naš pschiwoźnu. Lola, najstarsche dźowka bě w Haninej starobje a be rjana, trochu jumna śwètlowłóśka; małóśeze bě błdcźe dźěćo. Knjenje podachu ho hnydom po postrowjenju do sahrodźy, so bychu truskalaju śchèźiłale, mjes tym so knjes Ustrzyki naju ze Selimom se hodu wja, so by namaj śwoje nowe ißźby a pjuy pokalał, tiž bě hèbi k hoźimje na dźiwje świnje za drobe pjenjesy ſ Wróćiławja pschiwóźtaeź dał. Sdym hižo priedy napomnił, so bě knjes Ustrzyki we zyłej wokolinje jako horliwy hajiśt znaty, pódla toho pak bě tež wunje tak rjanowy, dobry a dźiwaty kaj bohaty muž. Mèśeźe jenoź jedyn brach, psches kotryż bě mi jara wotrubny šmèjeźeźe ho njeniwjzy pospodi a mèjeźeźe wyśeźe tako swaźeźenje, tak khętśe hacź bě nèschto prajił, żebi na żiwot plazacź a wopśitowacź: „wśho tyrił, mój hnadniśiél! Kak dha so hnydom praji? Kak?" Tutenu dźiwnemu wosebnju mèjeźeźe bo dźeśiwacź, so ho w zyłej wokolinje „trykawy hitkoś" abo „kak dha so hnydom praji" njenowaźeźe.

(Pokrjacźowanje.)

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza

Pschełožił Beno Zyž.

[27] (Pokrjacźowanje.)

Na druhe ranje sta ho, so běch hodźinu k śnèdani a ſ tym tej pschiležnoscź, so bych Hanu, kiž mèjeźeźe hacź do zwèmaj pola knjeni d'Ybes wuczbu, widźał, pschećspał. Sa to pak bě mi spar sebjuńnjeźe a trochu pschinjeśeł a njewidźach śwèt wjazy w tak cźmowym śwètle kaj wjeczor pryedy. Pschedewsch śebi, pschećiwny a dobry pschećiwo Janje bycź a ſ tym swojeju wożeraworschu nahlaśeź saso dobru cźinicź; pschi tym pak zyle jadowh, so njebźeź ſe swojimi poślednimi śłowami Hanu niz jenoź ranił ale pschidźidźił. Kaj Hana ſ knjeni d'Ybes sastupi, jej najwschelepo śleczach, ale trochu kaj ſe symnej wodu pschełatany śtejo a dyrbjach nuſowany swojeju pschełatanej wutrobnosći sastajnku pschiporuczeźi, pschetož Hana pschełeśeźe wschał mi „dobre ranje", jeźini to pak ſ tróśka, so mi hnydom wjeśele k wutrobnej rosmołwje sandźe. Potom zydny ho pódła knjeni d'Ybes a ſa cźaſ jèdźenja sa nunje moje bycźe zane tši troschi wotnoźte njebě. Schto pak dyrbjach cźinicź? Speczjowy duch we mni sažo wotuczi a wobsamknych, Hanje ſe ſtamjenej mèru mèricź — dźiwne kèkkonoscźe pschećziwo bycźu, tiž pschełe wschu łubujeschi!

Sa zyły cźaſ wobjeda njerèkźachmoj njepohrédnje ſe sobu, ale jenoź pśeshes średniśtwo treśeźeho. Prajeśeźe-li Hana na pschikład, so budźe ſo śnadź zyły wjeczor deschcźowacź, dha wobrazźich ſe ſe ſtamjenym pschesenjom na knjeni d'Ybes; dokelž bě tuta jenoźho mènjenja ſ Hanu, wobkruśeźich, ſo ſtym pschełpodźezeny, ho bozyła ſo deschcźowacź njebudże. Tute małe wurèźowanja a pusolenje mèjachu pak to a nèźtu wośkot ſa nunje. Pschi hèbi pschemnyłowach, kak budźemy ho w Ustrzyka sadjerżeź, hdźej dyrbjachmy dźensa hišśeze jèdź. Pschedewschaj hèbi, tam, w pschitomnoścźi znajch, ho zeje nèschto wuprajeźeź, na cźoż dyrbjeźeźe mi wotmołwu dacź, a na tute wuschicze łóź stamacź. Se pschebywanja w Ustrzyka ho wjele nadźijach. Wèso dyrbjeźeźe knjeni d'Ybes ſ namaj ho jèdź, ale schto to schołaśeźel. Bě mi na tym jara zelejsane, so pschi błidźe nichtó naju pschekoru njeschpóna, pschetož, by-li to nèchtó pytnył, a by-li ho pradźał, hacź ſmoj śtej hromadźe, by wschło na jadne pschiśeźo. Pschi pomyślenju na to ſ tóśi mi treb mjes wocźi a moje hibiti poczinochu zastawacź. S najwjetschim wobdźiwanjom pak śpóznach, so Hana ſo teho wjele mjenje bojeśeźe dyrji ja a fèhtoź bě hišśeźe wjazy, widźeźeźe mój strach a wutrjenja ſo mi njeleźo. Saczuwach ſo śnjeny, a tola njemóźach pschećziwo tomu nicźo cźinicź. Na Ustrzyka śtojch śwoju zyłu nadźiju a ſa tuhi łóźwizu wuſpowobdźenja pschimnuwschi ho rosche moje wutrobe.

Tola tej Hana bě po śdacźu na to myślika. Po wobjedźe pschijeśeźe nanej schałku cźornego khośeja, wokolnji jomu ruku a prají: „Proschu wo dowolnosć, so njebych tricbała hobu do Ustrzyka jèdź."

„Dw, kak njeschkmarnje sadjerżi ſo twoja holdowanja hódna Hana!" myślach pschi śebi. Nan, tiž cźeźko śłyscheeźe, jej hnydom njeſrozemi; wokoschi młodu hołgu na cźoło a ho wopraschcźa: „Schto cźeźi, moja luba?"

„Mam prośtwu!"

„Kajku dha?"

„Njeśmèm doma wostaeź? Njechała do Ustrzyka jèdź."

„Cźohodła dha niz Ssy khora?"

Prajeśeźe-li, jej derje njeje, dha bě wschо śłubjene, cźim bóle, dokelž bě nan wjeselu. Hana pak ženje njeźeźeźe, teź niz wo muſy, tohodła tej nètźke prajeźe, njes tym so by wotmołwiła, so ma khowubolenje: „Nè, tym strowa, ale mam k tomu pożadosźeźe!"

„Nó, potom dyrbiśch wośeźe łobu jèdź — mam to ſa zyle nuſne."

Hana kóżeno śłubny a ſanżho śłowęźka wjazy njeprajź. Krótko po tym wostach ſ nanom ſam we śłuwje a wopraschach ho jeho, cźohodła bě ji pschiwonucził, so dyrbi łobu jèdź.

„Dokelž chzu, so ho nośchi śnjeśeźa na to śmjeja, so Hanu łako ſ śwójśeźe pschiśtuschcźuan wobkładuju. Jeźe łobu do Ustrzyka, dha sajmuji ſ tym mohł rjez mèśino twoje macźerje. Rozumiśch mi nètko?"

Aeh, njerozumich śwojoho dobreho nana jenoź, hdyż joho wukoschcź mohł ſa tutu myślił! We pjerćich dyrbjach ho na pucź podaeź; běch łubjenjomaj konjej do lohkeho pleźeneho wóza zapschahnyjej dał, bam dźiwch jeju na konju pschewodźeeź. Mèjachmy poldra mil do Ustrzyka jèdź a pschi krachnym wjeśelu rjanu łobu psched łobu. Hana śjerwj ho dha a ho 3,45 hodźa. Mèjaeźe śchadża na ranje 9,50 ſ ho popołdnju 2,40 hodźa.

— **Sserbśka Boża słužba w Drjezdźanach.** Kaž hižo wozjewjachmy, je pschichodnu njedźelu, na dnju 2. adventa, poł. 1/24 hodź. w khěžnjej zyrkwi sserbśka Boża słužba. Na nju so wosebje wjeselimy, pschetož kemšćenje je jubilejne kemšćenje. 75 lět dołhe su ho nětko njepschestawajuce sserbśke Boże słužby w Drjezdźanach wotmełowale. Hromadnik pod wukśtojnym nowyedowanjom nascheho mužnika, knjeza Frawza nekotre cźasy poślicź a Bożu słužbu porjeźeł. Dospołny porjad pobamy julije. —

— **Po serbśkich kemšćenjach w Drjezdźanach,** kotrež wotmełowaja so 2. adventa, wuhotuja tamnišći Sserbjo we wosjadnej sali (fuperintendura II. połkhod) **swjedeńskiwjeczor.** Je ho hižo 75 lět minyło, so so tam we khěžnjej zyrkwi Sserbam w narodnej rěcźi Boże słowo poświća. Tehodła dyrbi so tutón běrł tež po kemšćach wobsedźerjow wuzhinjeny. Nèźe, śpiwy, hudźba a małe hodowne pschedwitanjene dźeja sdźerżny dźeń porjeśiśiéź. Wschitcy kemšćerjo su ſ tym lubje pschepruschćeni; njech tež druhich na to khedźbliwych ezinja. Sśnano bo tež ſ domišiny nětčo ſa wèz bliže sajimuje.

— **S Kamjenza.** Toch, kiž bźěło nimaju w naschim mèsće je 625 a tuch, kiž sebi podpjeru zadału, dokelž wot tydźeń jenoś nèkotre hodźiny abo dnj dźěłaju, je 600. To ju sa nasche měšćanzko wusoke a krudźaze liczby.

— **S Bělowa.** Wjeźera pschipodlonju pśeshes naschu krajinu powětrow lecześeze. Wón cźełnjeśe k Jitrej.

— **S Bjarnoźiz.** W jenej zahrodźy wuhladachmy srawnjaze truskalaju. Nètko je śnèh je sawodźeł. Mita nazwna bě kčenicźko ſ nowa wuwabila a nètko płody srawiachu.

— **S Wulkich Sdźarcow.** Sserbow we Wulkich Sdźarach a wokolnje damy k wjedźenju, so ma dawónik Sserbśkeje Nowin k. Kuhn we Wulkich Sdźarach serbśku protyku „Pschedźenak" na pschedaś. Sserbja w naschich stronach, kaźeże hèbi protyku pola k. Kuhna.

— **S Kringlez pola Kitteneho.** Do naschese hèrbśeze schule je nam knjeźeństwo saso němśkeho wuczerja tyklo. Tón ma so wè nadawk, germanisowaź. Wo § 113 ho po šacźu prusśa schulśka wyschnosć njestara, ani wo to, hacź hèrbśe dźěćo nèchto nawukneże. Sserb ſa wschelake prutwe wyschnosće, wobsebje zyrkwinske a schulśke, śteji swonka wustawy a zakonja. Prusśemu knjeźeństwu pschiwołamy: „Njeprajśajće dźeśe se sacźuckeni hèrbśeho ludu!" Dźensa Sserbjo zyle hinak myślia a cźuja we hłubinach swojeje wutroby hacź psched 10 lètami. Njech wam Wojerowśki krajny radźićel dr. Lenoir praji, kajki wobsud tež hewak tymle stronam hrozy."

— **S Bèłeje Wodu.** Straśk we naschich schkleńcźeńskich dale traje. Dźěłaćerjam ho 50 np. mśdy na hodźinu łubjeśeze, je-li dychu chyźli 9 hodźin dźěłaeź. To pak wont wotpokazachu.

— **S Werminghoff.** Tudomny wuczobnik Behrendt we wuhlowej jamje Clara pola hołanskeho młyna dźěłaśeze. Tam sajdźeny schwórik jene karbidowe žudobje rozbuchnywschi, Behrendtej hłowu rosbi. Njeźobożomny bě hnydom mortwy. 34

— **S Wulkich Sdźarow.** Sandźeny pjatk bu pola naš starý, dobry Sserb, Kschesćijan Schwjetoch, pokhowany. Wón je Luźizu wjele zakrakhnych raslow jako rosnoschef serbśkich knihow pschekhodźił. Rosnoschowańe knihi za serbśke knihowne towaršstwo. Wón dožył starobu pśeshes 88 lèt.' Wèśhe horliwy Sserb hacź do swojeje smjerćze. Worpschuj w mèrje w Twojej ludowanej serbśkej semi.

— **S Deschna.** (Originalna rosprawa.) Wulke njeźoże potrjechi naschu wjeź. Pjatk wjeczor w 7 hodź. wuhdże woheń w Bohm dworje. Tudomny kśeji dwór, nèhdy

Kolowska domana, je hižom pod starym Fryzom turam rozdźelenu, ale wulka brošnja hišće z tamneho cfała leži, cfišće do wotarjenjow zaschišćena. Do njeje fo dźelachu schtyrjo krejzarjo: Bożnij (Fryza Perk) jedyn dźeł, kreftke Belejšj (Jakubaschk) dwaj dźelaj, Sonkoj (Pawol Sonka) jedyn dźeł. We tutym poslednim dźelu wuidźe wobeni a fo rozschpichtnje za malo minutow pisches zyku brošeł, kotrejž běsche fe zynom a zlomu natykana hacj pod wjerch. Prjedy hacj někotre na pomoz pschischwata, hapasche wobnjowy stolp k njebju, wjeh běsche wobsydźelena hoj wo dnjo. Wobjeh pschimaschke rucze dale a pozada wotkine warjenja, kotrejž běchu z dźela drjewjane a fe zlomu krute. Sankowy pschischmatachu fe fužodnych a dalschich wjow: z Zylowa, Posjawoza, Strjazowa, fe Strobiz, automobilowej fyzowje z Khockebuza a z Modseje. Wone pak njesamozhe wjazy, hacj někotre murjowane warjenja schitachu. Za dwě hodźinje lečachu w pojele zyla spomnjena, na 50 mtr. dolha brózeń, Hakunowe hrózge a domske. Wobjeh murjowane nowe hrózge, ftareje Zurkowefe zyły dwor a tyschcer Janowe domske. Skót je fo nimale wschitkon wutorhnył. Někotre kury a holdże fu fo spalile, mlodenu Bożnje tři prosnota a ftaremu, Mates Perkoju, kiž je najftarschnischi pčotak zyleje Delnjeje Luźizy, 70 polnych korbow pčolokow a 130 prósdnych korbow. Rolnikarskeho gratu, wosow a maschinow, je zara wjele prječ. Pomérnje najwjazy bite fu Sonkoju a ftara Zurkowa, kotrajž ftaj tej wschitke wunitkozene zito fhubikoj a kotrajž ftaj tej howak zara domaphtanaj. Zurkowa je na 76 lét ftara a je psches fmjercz muża a dorosczenych bźeśt nimale wofamotczena, hokuli je nalsto zonu fhubik po dolhej fherkofči a we wójnje na jednej ruzy tak wobschkodźeny, fo ju pschi dźele z zyła wjazy trjebacz njemóże. Tutaj wraj lódy bohatej móz fabo nawotczeny. Belejšj fu hakle pónźdźelu mlócźili a ftrna hnydom na murjowanu najftaru nożyſt, tak fo maju tola zwoje zito. Mlody Werk je pomérnje derje fawerscheny, druhe mjenje derje. Skhoda zetrjebli zytu wjeh, kotrejž po tudomnym waschnju mafu cźi druhy hofpodarjo wotpalenym pizowodźu (tlomu, fyzno a forna) po wóźtej mérje zarunacz. Wobeni je bjes diwźa fe ftótnistkej ruku fakoženy, najfterschjo wot dundakowa, kotrejž lódy dźeń po ftach na kraj khodźa. Brożeń běsche najwetscha w zyłej wfy a zobu potrjechenu Pěrk wjefelu a dalsko fnaty hur. Kaikeje hrubofče někotry cźłowjek je, widźi fo ſ teho, fo mjes zuſymi pschihladowarjemi diwaj prajeſchtaj: Tak dyrbjeli burja hufczińcko bożecz. (So ſollten die Bauern öfters ſoſen miſſen). Bóh ludy Knjes pomhaj zjeſtokownym a wuſudź jim ſwólniwych pschecźelow k pomozy.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 4. decembra 1923.

Hamtske kursy wezjera w Barlinje:

Dollar 4,189500 bl. franzowſki frank 225,485 mlrd.
jendźelſki punt 18,3540008 bl. ſchwiſk. króna 121,695 „
ſchwajzarſki frank 784,160 mb. 100 półſk. markow —

Na **Barlinſkich witkach** wosta kurs zuſnych pjenjez nimale njepschemjenjeny. Knjezeſtwo ſlotu hriwnu bole na bilionu papjerjanoje hódnoty ſawostají. Jenoż ſa jendźelſki punt knjezeſtwo trochu ſnjenſchi kurs poſtaſi.

Efekty běchu jara ſeſlabjene. Spekulanzija ma fónle wokomik ſa natjerchibnoſchi, ſwoje tunjo nakupjene akzije nětko, hdyż fu po ſich nahladze najwyſchiſchi ſkhodźenk dóſahle, rozpschedawacz. Wjele akzijow fo tež ſ ruhreſkeje kraſiny na wiki podawaſche. Tamniſchi cźeźka induſtrija je ſo ſ Franzowſkami dojednała. Nětko fo tam wſchudkom ſaſo ſ dźełom ſapoczina. K temu trjeba induſtrija pjezſeſy. So hychu je dóſtali, pschedawaju ſo akzije. Dale ſo boja, ſo ſo ſadanty ſakoń knjezeſtwu pschiſwoli, ſo ſmě po ſwojej woli naſtawazej nuły wobaraczy, wone potom hnydom wulke dawki wupiſche. Te dyrbjale ſo tež hnydom a po ſlotej hódnoce ſapiſacźiez. Też na Drjezdźanſkej burſy běchu ſeſlabjene. Akzije powſchitkownje wjele a pschedewſchkem tak mjenowane cźeźke hódnoty do wopiſche wjaſachu. Akzije maſchinowje a metaloweje induſtrije ſhubichu ſkoro dwě wuwiſaciu, mjes nimi Sächſ. Guſſſtahl 11,, Görlitzer Waggon 6,51, Sächſ. Waggon 5,2 hacj bełe do 1 bilijon, fij Dresdner Schnellpreſſen pschiſahdźi. Někotre pak tola piſchcze troſchku dobruchu, kaj Saradit 3,7 bilijonow, najmjenje Sek ſ 500 miliardami. Pola elektromotorow a kolow pschigrabźowachu. Wanderer 12, Schladitz 1,8, Corona 1,1 bilijona a Seidel und Neumann 700 miliardow. Mjes keramiſkimi akzijemi ſkoro wſchě mjenje abo wjazy ſhubichu a to Veitsdorf 8, Sächſ. Glas 2,7, Hoffmann Glas 1,9, Kahla 1,8, Sörnewitz 1,7, Tielſch 1,3 bilijona hacj dele do 800 miliardow, kaj Hirich-Tafelglas pschiſahdźi. Mjes induſtrijowymi akzijemi ſhubichu Oberlauſitzer Zucker 11, a Lingner 8 bilijonow, podźiſchu pak 4 doby, Polyphon 900 miliardow. Najſedje hiſchcze papjerniſi wotetkeſchu. Mjes mini jenoż nekotre po miliardach pschiſahdźi bźiſchu, mjes tym, ſo druhe hacj do bilijonow hiſchcze dobruchu. Bankowe akzije tehorunja tak ſtraſchnje njepſchiſahdźowachu. Najwjazy Darmſtädter ſ 3,6, Sächſ. Bank ſ 2,4, Commerz a Privatbank ſ 1,7, Diſkontogeſellſchaft ſ 3,5 pschiſahdźichu. Dresdner Bank pak 900 miliardow. Deutſche Bank pak hiſchcze 1 bilijon-ſaſluli. Akzije tranſportſkich druſtwow tehorunja nſchito ſhubichu. Też piwarnje jenoż mjes 500 miliardami hacj 1,5 bilijona wopuſchcźichu, Lubijſka ſamo bilijon dołoj.

Krutny běchu temu napſchećiwźiwu powſchitkownje krute. Spekulazija, fij je ſwoje akzije derje pschedała, pyta dóſtate pjenjezy tak dołoho hacj je dale njeſtrjeba, we rentach ſałožeć. To je pschicźina, ſo renty thěrko horje ſraſchnje. Tak bohvechu Schutzgebietsanleihe 1,4 bilijona, 3½ proz. ſtatna požczonka 410, 4 proz. 160, 5 proz. wójnſka 150, 4 proz. pruſke konſole 350, 3 proz. 330 a 3½ proz. 300 miliardow.

Wěſcze wjele wjezorna burſa we Barlinje (tuła roſpravu nekotre nowiny tak rjenje Börſenvorbericht mjenuja) fe ſaſo we efektach ſtruczena. Małkerjo tehdom ſapoczachu ſ nowa akzije kupowacz. Wjele mjes nimi rjane hobytki znjeſachu. Pschedewſchěnzy ſo montanowe akzije (to ſu akzije hobłoptow, a ſ nimi ſwiſnotowych induſtrijow, kaj ſchkrjenje żelesa, worzłowanje, to ſu Stahlwerke) kupowachu. Kurs wójnſkeje požczonki ſtéžo na 220 miliardow.

Produktowe witi we Barlinje běchu wezera trochu njewěſte. Cźim wjeſoł rentowe hriwny bo wobſtoja pſchiſtupe, cźim njeſtrjeſi je rozdźeł płacźiſchow ſa żito, njech ſo płacźi ſ rentowej, njech ſ papjerjanej hriwnu. Wo wulkowiłowanju ſo wocźakuje. We drobnym wiłowanju bija płacźiſny dele. Tehodła dha wulkowiłowanje ſhwiłku pschihladowaz, każ ſo położenje dale wuwije. Żito ſamo ſaſo wſchak ko wo wjele njeſeſtłaſi. Sa jeczmjenjom je dale pożadanja, tola ſo płacźiſna wo pschemjele njeprowoſchi. Muka na płacźinu dźerži. Zentnar płacźeſke wezera po papjerjanej hódnoce:

	w Barlinje	w Drjezdźanach
pschenicy	9 650—9 950	9 875—10 125
rożi	8 700—8 900	9 675—9 875
jeczmjenja	9 750—10 250	9 750—10 125
wowſa	7 750—8 700	8 150—8 400

miliardow hr., 1000 miliardow jedyn bilijon.

Na Barlinſkich produktowych witkach

Żito a produkty po ſlotej hriwnje.

Pschenica	198-199	**Słoma a ſyno**	
rożka	174,00-178	pschenična	0,75-0,95
nałčin. jeczmjeń	195-205	rżana	0,75-0,95
wowſ	155-162,00	wowſyna	0,65-0,85
pschenična muka	38,0-36,5	rżane wołoſy	—
rżana muka	80,0-33,00	jeczna	—
ſa tunu abo 20 zentnarjow		k ſaſanju	0,55-0,65
pschenič. wotrubY	7,60-7,80	ſyrjanje	1,90
rżane wotrubY	7,60-7,80	ſyno	1,30-1,80
rapſ. wołkaſki	13,5-14,0	**Wěrny**	
pochowa mełaza	7,0	bełe	—
ſerabella	20,00-23,0	cźerwjene	—
pjeluſchki	17-19,0	żołtomjaſne	—
ſuche truhanczki	8,00		
bórnaze kruſzi	19,0-20,0		
rapſ	335-340	po zentnarju	

ſa 100 kg abo 2 zent.

Drjezdźanſka burſa.

Pschenica	19,75-20,25	bórnaze kruſzi	24,0-26,0
rożka	19,25-19,75	pschenič. wotrubY	8,20-8,40
nałčiny jeczmjeń	19,50-20,50	rżane wotrubY	8,20-8,40
nowſyny jeczmjeń	—	pschenična muka	42-43
wowſ	16,80-16,80	rżana muka	41,0-42,0
cźerwjeny bjeſeł	180-210	woka	—
rapſ	—	pjeluſchki	—
kukurica (Mais)	25,50-27,00	hróch	—
ſuche truſzniczki	11,00-11,50	modre łupiny	—
ſokrotne truſz.	16,0-26,0	żołte łupiny	—

po 100 kilogr. a po ſlotej hriwnje.

Żelesańja w Kiju pola Muſakowa mějeſche ſoni 51,20 milijon hr. cźiſtego dobytka. Dokelž bu na akzijonarow jenoż jena ſapałka dwidendy pschiſchła, fo dobyłk njeroſtłeźi, ale fo na běžaze léto jako dokhody ſapiſacz.

Sakſke knjezeſtwo chze ſtatne twuhlowe jamy a ſtatne miłinarnje (Elektrizitätswerke) do druſtwa na akzije pschetworicź. We blíſchich dnjach fo ſejmej tole naſtupajuzy ſakoń pschedłoži.

Zuſe pjenjezy (bevisy) wezera w Danzigu w nemſkich hriwnach: Dollar 5 880, jendźelſki punt 24,5, franzowſki frank 31,12½ półſka marka 1,9 bilijon hr. Po kurſu jeſteje burſy ſo internazionalne wikowanje Nemſkeje jara ſłožuje.

Butra ſaſtajeny zobotu w Barlinje punt 1,70 ſł. hr.

Wažne hospodarske liczby (kluce).

Sa 4. decembra 1923.

1 ſlota hriwna (po Barlinſkim wicźnym kurſu)

papjerj. hriwnow	1 000 000 000 000
20 hriwnowſki ſloty	19 267 500 000 000
Płacźiſna ſa ſloto	640 doll. ſa jedyn kgr.
„ „ „ 1 ſkłoony (1 hriwna)	400 000 000 000
Statny indeks	1 535 000 000 000
Sakſki indeks	1 615 000 000 000
Wulkopschekupſki indeks	1 422 900 000 000
Dawkowa měra (multiplikator)	1 000 miljd. ja ſlotu hriwnu
Multiplikator na żelesnizy	1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaſy 2,2 mp. po ſlotej hódnoce, po papjerjanej 22 miliardow a 200 milijonow.
3. rjad. 3,3 pj.	
Póſtowy tarif: liſt w poſt. wokrjeſu	50 000 000 000
dopiſniza „ „ „	30 000 000 000
liſt dale poſt. „ „ „	100 000 000 000
dopiſniza „ „ „	50 000 000 000
Telefonowy kluczł	1 000 000 000 000
Měczenje je w bliſſim wokrjeſu (Ortsverkehr)	150 miliardow
w dalſchim dha ſo 5 kilometr. (Bezirksverkehr)	300 miliardow.
Lótar po ſlotej hriwnje	
Sa lekarſtwo ze ſudobjom	10 000 000 000
Knihjezſchězerſki kluczł	1 050 000 000 000
Nowinarſki kluczł ſa nawěſchtki	1 400 000 000 000
Knihikupſki kluczł	1 100 000 000 000

Namolwjamy ſerbſkich wuczerjow ſrjedźnych ſchulow

gymnaſijow, wyſchſich realkow, „němſkich wyſchſchich“ a „natwarſkich ſchulow“ atd.

ſo ſ cźłowjeſi ſwobi powołanje ſerbſkeho wuczerja wuſwoliłej, dokelž je licźba ſerbſkich wuczerjow hižom dołho njedoſahaza a njeje wuhladow, ſo ſo to bjes wobſebitych napratowow pschemeni.

Każ je ſtate, wuczerſke ſeminary ſa 5 lét zyle pschestanu, pschichodny wuczer pschekrocźi 9 rjadowniſtu ſrjedźnu ſchulu a potom akademiju, w Sakſkej Lipſczanſku univerſitu abo Techniſku wyſoku ſchulu w Drjezdźanach, jeho misba budźe runa tej druhich akademikow.

Namolwjamy wſchěch Serbow,

wobdarjene hólcy, hólzow każ holoje, na ſchule dacź, hdyż ſu 9 abo 10 lét ſtare, 14 klme, kotrejž khcedża krótku, zenoż 6 klmu „natwarſkiu ſchulu“ (Kurzbauſchule) wotwitacź hyrdża hyrj wuriadne wobdarjene. Hy ho ſchi prawje wjele ſamolwiło, hychmy wěſce herbſtku klaſu dóſtali, kotrąż na herbſke hódźeli a herbſki rjek wołoſbe dźiwa, a tak ſy klónczne herbſka ſrjedźna ſchula naſtała.

Je jara nuſna a nahujeſchi czaſ, ſo herbſki lud ſo bóle wo wuczeny dorok ſtara bačź dakaſ. Mjeſmje herbſki lud wjazy hoſcź herbſkich wuczerjow a duchownych, — hižo dźenſa jich hoſcź njeje — ho wěſce bórſy pschenemčźi. Strach pschenemčźenja je wſetkich, hacź hebi cźłowjek, kiž ho ſ kulturnej wobſtrejnoſcźenji njeſobera, myſłi.

So dyrbymy wědźeli, ſchto ma ho w naſtupanju herbſkeje wuczby abo herbſkich wuczomnow na ſrjedźnych ſchulach ſtacź, proſymy w herbſkej kniharni bórzy wołemiez, ſchtó zyje ſwoj: dźerže na Budyſchſku ſrjedźnu ſchulu dacź.

Našim towaſtwam.

Syma ſaſo we Luźizy knježi. Czaſy pilnho dźela je kmo. Też ratać ma někto ſaſo wjazy czaſa na dołhich ſymſkich wjeczorach. Serbſke towaſtwa, kotrež ſu bla mnjeho naſymſkeho dźeła ſe ſkutkowanjom pſchestacź dyrbjeli, ſu ſaſo wożiwile. Spěwacha a dźiwaju nětko ſ czerſtwym duchom a ſ nowej mozu ſa naſchu wěcź. Po ſtarym waſchnju chodźa hebi nětka w blížſchim czaſu ſwój ſymſki ſwjedźeń wohotowacź. Tak je prawje, ſtawa jim wſchitkim. Tola hdyż hebi rozmyſlja, ſchto chodźa ſpěwacź a ſchto chodźa hracź, dha hebi nekotrymżkuli rjeknje: „Hač ſchto dha budźemy hebi wuſwolicź? Minjmy ſanich nowych kruchow a ſtare fu ho hižo raſ pola naſ pſchedſtajile.“ Temu dyrbja hebi pombacź wjeſcźeć. Sa ſydźerjow ſchcha je naſch miſtar Bjarnat Krawaſ ſo poſtarać a je jim ſaſo nowu knižku do ruku dał. W tutych dujach je ſo bockaſchcźina jeho „Wulka luboſcź“. Tola na cźim hrajerjam njemóżemy w tutych hubjenych cźaſach nicźo nowoho wobſtrjeſcź. — Tola je mjes tymi ſtarymi dźiwadłami tak nekotra hra podła, kiž ho tu a tam hiſchcze hrała njeje abo kiž je ho pſcheb Lětami hižo hrała. Tajke ſtare dźiwadźo je druhdy ſdźiwne, każ nětkajke nowe. Spomińajcze na naſchich wótczinzym Cźiſchinſkeho, Andrejſkeho, Wingera, na Miku, Horjanſkeho, Hajnu, Dučźmana a każ wſchitzy rěkaju. Woni ſu nam kraſne herbſke dźiwadłowe hry ſpiſali, kiž ſu hódne, ſo bo pſchecze ſaco pſchedſtajeje. Spominam jenoż na Cźiſchinſkeho narobneho ducha polne hry każ „Stary Sſerb“, „Na Hrodiſchczu“ abo na Horjanſkeho, kiž je nam mjes druhimi kraſnoſcźemi też „Sſerbſku paſionſku hru“ napiſał.

Mjech hebi naſchi hrajerjo nětk tajke hry wuſwola, a wot kotrychž mamy też dobytk ſa duſchu a pſchi kotrymiż móżemy wot naſchcze narobneje ſaſparnoſcze ſaſo wot- khoricź. W blížſchich dnjach ſcźełuje ſapiſk. Mjech je jim ſ wjedniłom pſchi wuſwolenju. W blížſche je ſyonicź je knižki „Maſche dźiwadło“, kiž tózbe towaſtwow wobſtejí a jeli nic, wjeſoł hebi je hnydom ſkaſa. Wona je pola naſ a w Smolerjej kniharni ſa 30 pj. dóſtacź.

Domowina.

Dopis.

Na „Porjedſenju“ póſtſkeho hamta w Kamjenzu zu ho nuſna **porjedźenka** dodacź.

Rad wěrimy, ſo je naſche hórſchenje dla Nowiny liſtu hoſcherja Lejmana do ſwalkich ſwalkoſczow pſchinjeſło a tuż ſpyta ho na wſchě mózne waſchnje wurěcźecź a wucziſcźicź. Chcemy hnydom dopředka naſpomnicź, ſo je pósłowy direktor w Kamjenzu jeho **ſamoho** pſchejatyſchczowało a tuż je bjes dźiwa, ſo liſtinaſchcź Lejman wobſtórźby pſchidał njeje. Mietſchelku je ho póſtowy agent w Kamjenzu wuwoprajchał, Nowakowa pak tam ſchſa njeje, najbóle tehodła, dokelž ho žada, ſo by ho wón w Kamjenzu dołkad. pschepytowała. Wěrno je a woſtanje, ſo je Nowakowa po ſwojeho muża chżyła dóſcź, mjes tym je ho Lejman ſhubił, **potom ſamowólnje dła dobérki ho ſ zyła wjazy napraſchcźeje.** Kóżdy Wotrowczan we, hdyż ſu pola Nowakej wrota do wóſu ſawrjene, ſu nałoczne na kóżdy pad wotewrjene, dokelž ho wot wonka ſawrjecź njehodźa. Potajkim napſchećiwne wunoſchowanja ſu njewérne. Tak Lejman ſwojich pſchedſtajenych klepi. Nowak naſajtra ſamych Nowin dóſtał njeje, a to ma ho ſ tym wuja ſnicź, ſo je runje tón dźeń — njeje to nadpadno? — 50 exemplarow pſchemało bo Panczki pſchiſcźo, potajkim njemóżi 50 abonentow tamne cźiſło (jedna ho wo jene wołoło 20. klt.) dóſtacź. Jeli je to wérno, dha měła Panczejczanka agentura pobracźowaze cźiſła wot nałkada ſebi wuſadźacź. Tu pak ho ſtało njeje. Też nałkadej nicźo ſnate njeje, ſo je ho wo tak wuſoke liczby ſamyſlił, hdyż tola na 300 abo hiſchcze wjazy tam ſcźeſcźe, a to w jenym pakźiku. Agentura pak ſebi ſamych ſadała njeje. Potom by ſamoſcze napadne było, hdyż nadobo 50 abonentow Nowiny dóſtali njebnchu. Bychu drje ho hórſchili. Tuż tole „wupaſjenje“ wěrje wobdne njeje.

Na dobérzy drje ſteji „Hnydom wrócźeſcź“, ale nicźo wyſche mózneſch cźitacź „Na njewuſpěſchnym pſchedpoloženju“. Tak Lejman na pſch. Nabeżom ſ ſyła dobérku pſchedpołoži njeje, hyrnikej tam ſnajne nicźo doma był a Nowiny wotewſał. Wěſche runje na **Lermuſchkowy** dnjach. Teżdy je tola w tóżdym ſtatoku nicźo doma. Niedźiwajzy na to je pak Lejman na dobérku napiſał — a to 19., 21. a 22. **oktobra** — ſo nje je nikoho nadeſchoł. Hižo ſ tuho pada tóżdy widźi, kak ſo ſ wérnoſcźu wokhadźuje. To dyrbjeli też w Kamjenzu ſpóſnacź, jeli ſu bjeſe pſchesſudkow. Ś 47 póſtſkeho ſakonja ſcźita tóżdy ſaſtojnika. Schtóż tón prají, je wérno. W hyrnjej ho tjo, ſchtyrjo a wjazy hórſchili, to nimaju prawje, ſaſtojniſej ho wěri.

Po dóſtacźu wobſtórźby je ho Lejman hnydom ſ Mietſchelczom ſ motorom do Wotrowa pódał a ju pródyl, ſo njeby niczo poczeczeho pſchecźiwo njemu **wuprajila, hewak wo ſaſtojnſtwo pichtnje.** To je jeſt ſ wutrobje ſchto a tuż je pſchi pſchejſłuſchowanju w Ja-

cźiązach hinak wuprajiło, hać Nowakej na kemšachzej schćežy buzy wot spewjedźe. Też na druhim městnje je so podobnje stało. W Staroj Zyhelnizy je Khrósćanski wuwomožny listnowčer Berger tydźenje, hnadź měhaju dołho listy a nowiny a druhe póstowe wězy w jenym domje wotedaŕ a wot tam je potom jene schulisce dźěćo po wsy rosnoschowało. Też tam na wšěch dobérkach stejesche: „Přichiwnjece zapowjedźi", hyrnjež so nikomu njeje dobérka přichodowała. Tak wotpadnychu w oklobje tam nimale wšě abonenty, hdyž dowěnniny z druhich wjsow su wěz sebo do rjadu přichinčili. Tak so je "Serbskimi Nowinami" wobškodźuje. Swjetscha su wone skoro jenicke dźěło, sa listnowscherja, to pak zich njesmě wottrataschicz, swoju słužbu prawje a porjadnje wukonjeź. Wotrowska wěz nje hišćeze ke kónzej. Potrjebeni dźěda widźeć, hać k swojemu prawu přisłubu. Jako schadni ludźo njedadźa so wot někajkeho listnowscherja wunescho wać.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měschćanska rada — wiežna politija — wozjewja:

Budyšchi hodowny hermank

wotmjeje so wot schtwórtka, 20. hać do póndźele, 24. decembra 1923. Se přichedawanjom ma so wjeczor ne 7 hodź. přechestawać. Wyšche tehu stej tež dwaj njedźelšej dnjaj (9. a 16. dez.) na hodowne wikowanje swobodnaj. 9., 16., 23 a 24. decembra ma wikowanje najpozdźišcho wjeczor w 6 hodź. přechestać. Zuzym wikowarjam je dowolene. 21. decembra 1923 (na Domaschu) wikowanje dowolene.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Pokhroma je saschła mjes skotom kujeżeho sorbarja we Bukecach.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Natykowaca khorosć, ako hdyž je koho skaženy poš dbo wo kotrymž mjenja, so je skaženy, tuhnył, to wschy ma so hnydom gmejnskemu přichedstejećerjej wojsewicz.

2. Nastupa wikowanje z drohotnymi metalami.

3. We wójnje sranjeni a sawoshanjeni we wójnje padnjenych, je-li maju prawo na pschipomognu rentu (Zusatzrente), dostawaju brastu wschěch družin, schaty a wobucza tuńscho. Woni njetrjebaja kupjene wězy hnydom zapłaczicz. Kupny pjenjes so jim po nječim we podźělach wot pschipomognej renty wotčeženje. K prěnjemu rasej so tele wězy pschichodnu wutoru, 4. decembra, dopołdnja wot 10—12 hodź. pschedawaju. Pschedawschem so na tych dźiwa, tiž su najpotrěbnischi. (Hdyž so pschedawaju, wukaz njepraji, wšěcze to na krajnym radźićelstwje naschoni.)

4. Pšby we Wojerowskim wokrejźe so wjazy saworacz njetrjebaju.

5. Pola murjerja Khorse Ot... Ptaczegach je so kołoš k pschipuschczenju swobrał.

6. Dawk pschi kupjenki ležomnosćow sarsaduje wot 15. decembra sem niz wjazy finanzny hamt, ale wokrejšny wubérk (Kreisausschuß) we Wojerezach, zła njsn ma so kóždy we nałeżnosćach tehole dawka wo 25 zaczicz.

7. Zyrkwinski dawk sbéra so po ½ skoteho ny. z tyšaz hrywnow dołkodneho dawka na leto 1922. Dawk so měsaczuje placzi. Na november a dezember so hnydom sebra. We dalschich měsaczach sbéra so wot 20.—25. po kursu skoteje hrywny na dnu 20. Schtóž poźdźischo placzi, mat z 6 proz. sadaniecz a tón kurs saplaczicz, kiž je na dnju wotedaczja postajeny.

8. Wobydlenja, kiž su družstwa (Genossenschaften) twarili, dostanu sa trěbne wuporjedźenja statnu pschipomoz.

9. Wudowane we wójnje padnjenych abo też twudowzam, kiž su we wójnje cźežko sranjeni, so pschipomoz wuplaczi, je-li dyrbja so sa njedorosćene dźěcźi we hamtnym hospodarstwje starasz. Zadanja dyrbja so na wokrejšny hamt sa skromadne lépsche (Kreiswohlfahrtsamt) sapodaczi.

10. Nastupa tych, kiž dźěło nimaju, hdy smědza podpjeru zadaczi.

11. Je-li je so schtó psched hamt zadaŕ, dyrbi so sprawnje wobšwědoczicz, kelko na mjdź schkoduje. Wobaczne wopisimo je jebanstwo a ko khłosta.

12. Nastupa to, schtož cźi dostanu, kiž su bjes dźěła.

13. Měra, kelko smě so na dołkodach se mjdy wotcźahnyeź je wot 2. dezembra sem 850 000, sa deputaty wot 6. dezembra jedyn bilijon.

14. Nastupa zadanje jamy Ilse, so smě wodu do rěcźkow Wolschenka a Pólkowa we Rólanskej krajinje wotwodźowaczi.

15. Podobne zadanje maja Niederlausitzer Kohlenwerke sa samu krajinu, Motador Bergbaugesellschaft sa Slepo Komorowsku, a Eintracht Braunkohlenwerke sa Hródkowsku krajinu.

We Zidźenku sadźił statneho dawka na sarkadne zamoženje (Grundvermögen) hać do wutory, 4. dez. pola gmejnskeho pschedsydzerja Zerjeja wuleźi. Dawk ma so hnydom do gmejnskeje pokładnizy saplaczicz.

Hamtske wozjewjenje z Rósbórka.

1. Wot 1. dezembra sem zadyn lékaŕ sa zanu khorobnu pokładnizu wjazy njebudźa. Schorjeni maju lékarja a lékarstwo se hamtnych srědkow hnydom saplaczicz a sebi na to kwitowanku zadaczi. Sa to dostanu dwě třećinje tehe sarnuano, schtož we pschereźku khorobneho pjenjes bóstawaju. Schorjeny dyrbi kwitowanki lékarja a sa lékarstwo pschedpołožicz, je-li dże spomnjene sarunanje dostacz. Kwitowanka dyrbi też wopschijecz, schtož je lékaŕ sa schorjeneho cźinił. Khorobne wopisimo lékaŕ wjazy darmo njeskedaŕa. Schtóž je we khorobnej pokładnizy a je schorił, temu dyrbi pak tón, pola kotrehoż dźěła abo sjiuki, pak gmejnski abo hamtski pschedstejićeŕ abo nječa druha spuschczomna wosoba (sarak, wucźeŕ) to pisnje wobstrodźicz.

2. Krajny sawěsczenski hamt sa Schlesynku (Landesversicherungsamt) nima wjazu telko sastojnikow, so by pschitnoskowe znamki, kaž hać dotal na pisne zadanje rosesłał. Wone su někto na postach we bosahajej mérje dostacz.

3. Wot 15. dezembra k. l. wokrejšny wubérk (Kreisausschuß) we krajnym radźićelstwje dawk pschi kupjenji ležomnosćow (Grunderwerbssteuer) sarjaduje, a niz wjazy finanzny hamt.

Płaczišny rěsneho skotu na 2 skótnych wikach.

3. dezembra 1923. Płaczišny po punese a hriwnach.

Skótne hrudźny a wosmamjenje.	wschy w milijardach
Woły: 32.	Ziwa waha.
Połnomjanne, murormjene, najwutsche rěsneje hódnosće, hać do 6 lět	700
Mjedze mjasne, njewukormjene, starsche wukormjene	550
Mjenje wukormjene mjedź, derje pizowane starsche	460
Mjenje pizowane wschěch starobow	300
Bykl: 32.	
Połnomjasne, wurosćene, najwutsche rěsneje hódnosće	700
Połnomjasne, mlódsche	600
Mjenje wukormjene młódsche a derje pizowane starsche	450
Schpatne	—
Jałowje a krawy: 67.	
Połnomjasne, wukormjene jałowje najwutsich, rěsnej hódnosće	7
Połnomjasne, wukormjene krawy najwutsche rěsneje hódnosće hać do 7 lět	
Starsche wukormjene krawy a derje wuwite młódsche krawy a jałowje	
Derje pizowane krawy a mjenje pizowane jałowje	
Mjenje a schpatnje pizowane	
Cźelata: 260.	
Najlépsche wukormjene	6
Mjenje wukormjene a taste wot zyza	
Schpatne	
Mowzy: 176.	
Młódsche a starsche wukormjene	
Starsch. wukormjene	
Mjenja wukormjene (Merzschafe)	3
Eswinje: 384.	
Połnomjasne, wosebitych rasow a jich schćipjentow, hać do 1½ lět stare	1650
Wukormjene	1650
Mlešne	1350
Schpatne	1100
Mowzy a kundrosći	—

Hłowny a samolwity redaktor: Marko Ssmolek
w Budyšinje.

K hodownemu swjedźenjej

poručamy za serbsko dźěći

a) **Wobrazkowe knihi:**
Šešerjawka — Wobrazki za pékne dźěći — Pěknych dźěći wjesele.

b) **Powjedančka:**
Hród na Zhorjelskej horjo — Robinson — Genofeva — Trójniki — Nywo Trójniki — Nadpad pola Bukec — Zabawki — Bitwa pola Budyšina — Hdźe statok mój? — Bratr a sotřička — Baje, bajki a basničkí — Naša wowka — Worješki (přez 900 hudančkow) — Boże dźěco — Jezusowy narod — Wowcyne zabawki — Šibakec nan —

c) **Dźiwadłowe kruchi:**
Palčikoje w krawcowni
Palčikoje — kowarjo } wot M. K.
Rumpodich

Lětuška, přeł. Bj. Krawc.
Slepy Benjamin } wot M. Nawki
Hodowička

Zbožowne hody.

Wšě knižki su dostać wo

Serbskej knihaŕni w Budyšinje.

Dowolam sebi swojim cźežcźenym wotebéraŕjam wosjewicz, so mam jara

dobre a tunje płaty

w stajnohódnych pjenjesach na pschedawk, hižo meter po 6,55 a 7,— hr. atd. Bohaty wubjerk w mustrach sa wschelake wobleczenja.

Jurij Rjeda, krawčí wišchtr w **Jaworju** pola Banczij.

Fotogr. atelej **Oskara Meistera**
w Budyšchinje na khěžorišej dróhy 15.
Telefon 438. Njebjelu wotewerjeny.
Po słasanju so też na wjach fotografuje, teho runja kwašne wobrazy, gruppy atd.
Powjetschenje po kóždym wobrazu.

Předźenak Protyka za Serbow 1924

Dostacz w **Ssmolerjez knihaŕni** w „Sserb. Domje" **w Budyšchinje.**

Lehmanec khołejownja a konditorija
w Budyšinje na serbskej hasy :: Před krótkim ponowjena
Najwjetša khołejownja za přebywanje wodnjo a wjedor
Bulěsch w pječowach a pléu
tórty - jédny łód - wino - piwo - likéry
Wosobitosć: Torty jako najrjeńši dar při swjatočnosćach
:: Podawam też zwonka wobkhoda. ::

B. P. Mencel
serbski časnikaŕ
wurjadnje
dobra wuporjadźarnja
w **Dobrošcach.**

Samenjant
ranzu k přehowanju
sa zito. Wołóženje pod „A 86" na wudawarnju „Sorb. Now."

Bo
Poručam swój wulki sklad pschepasow, měhaczkow a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.
Sieju rad k radźe.
Wagnerowa w Budyšchinje psched schutcźišimi wrotami čo. 9.

Kupuju

lumpy hać	2 pj.
nowotny, sejchiwti,	
tuhi, akty	1 pj.
staupajeru	½ pj.

kóżde po najwutšich dnjownych płaczišnach. Železo a metale jenoš na rumowanju. We wjetšim, hdy derje płaczoze klaftki, je hnadźiwa zapschichowa pschijeden.

Josef Schubert
w Budyšchinje, hórkłu čo. 7.
Telefon 695.

Bogtlandske gardiny
ston, zanli, bitrale, łolsele, pranzehowe łuńale, łojowe nerožmjenja a łojowe płaćiny, twjeli, tjeni, schćerańi, kliwne a łojowe płaćiny, wołmu, łonlese, mutne a dźeczoze ipóbnje łholowy, wołowe łuńo a linoleum porucza wobsebje płaczišny łóbno

K. Erler w Budyšchinje
na jinych wikach 11 knihpschecza „Sisiele Hwězda". Wlecźi kerchli.

Transmisije
kóždeje družiny
wolije atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča žadne kole, šijace mašiny, mantle a šlewchi. Samsne wuporjadź.

Kójdy, schtóž ma
něschto na pschedawk, schot, srot, wschelake nowe a jejedwate wěsy, abo schtóž dyrbi něschto kupiez, wosjewi to :: :: swojemu schefowi we :: ::

Es... Nowinach
Tajl... t ho w nidźele 6000 je..., a domach cźita :: a wa wschu wutoru. ::

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupiez. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěsane
Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Rócho w Sserunjanach** pola Kamjenza. Telefon Njeswačidło 24.

SERBSKE NOWINY

DŹENJK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 6 Kč. Kóžda čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihičišćarnja, zap. družstwo z woh. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotesłać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsežnje so stajnce nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 279 | **Budyšin, srjedu, 5. decembra 1923** | **Lětnik 82**

Dnjownica.

Srjedu, 5. hodownika.

Pětra Chrysologa, wučerja. Sabbasa, abta.
† 1921 w Njeswačidle serbski basnik farař Jan Waltař.
† 1865 serbski kubler Jan Herman w Spytecach, sejmski zapósłanc.

A nětk sy mój! a twój też wostanu,
Ty moje Serbstwo horco lubowane;
Za tebje dźěłać, spěwać — ćerpić chcu
A nježdam sej wjetše zboże žane.
Do hłubokeje wutroby je sam
Mój Bóh mi pisał drohe mjeno twoje,
A nětko wostanje a steji tam,
Dóńž k wotpočinkej čehnje čełko moje.
Jan Waltař.

Přec njehladaj na drasćičku,
Čim skerje pak na zasłužbu. H. Zejlć.

Towaŕstwowski powěstnik.

Spěw. tow. Sołobik a towaŕstwo „Podčornoboł" we Šowrjecach so příchodnu njedźelu pop. 1/2 hodź. w Stangec hosćencu w Bukecach dla posedźenja Domowiny zeńdźetej. Wo bohate a dypkowny wopyt prosytej předsydaj.

Jednota „Sokol" w Komorowje ma pjatk 7. dec. wječor we 8 hodź. w Šimanec hosćencu ćołkowučowanje. Starosta

Jednota „Sokol" w Baćonju jutře stwórtk zwučowanje w prawopisu **nima**, dokelž jo starosta zadźěwany.

Jednota „Sokol" w Pančicach ma stwórtk wječor 1/28 hodź. zwučowanje. Knihi so wudawaju, w prawopisu so rozwučuje.

Serb. tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy ma pjatk wječor z dypkom we 8 hodź. spěwanje. Tón króć dyrbja wšitcy, kiž su so na to zwjazali, princ a tepjenje sobu přinjesć, so njebychmy w zymnej stwi spěwali. Potom móža sebi ći, kiž su sebi „Předźenak" skazali pola k. předsydy wotewzać, a štóž chce wottorhansku protyku měć, njech sebi ju hnydom skaza. Dirigent.

„Lilija" w Ralbicach spěwa dale kóždy pjatk wot, nětko w Brěžanec hosćencu w čopłoj stwi.

Swětowe podawki.

Marxowe ministerstwo psched němskim žejmom.

Marxowe knježeństwo je so wutoru němskemu žejmej předstajiło. Swoju rěč wotčitaju so Marx w zastupje dr. Stresemannej so to dźakowaršche, so je špotitowy, nicje zwonkowneje politiki teć dale w swojej ruce wobkhować. Wón wobrać němskeho hubjenstwa rozwinja, kotrež może so po swojej srudnosći ledma se słowami wopisać. Porěd̆o je w sali pschihłobowanje słyšaceje. Němšti kanzler so w swojej rěči jenoš z pschiwołanjom kommunistiskeho herjerja myli, kotrež jeho hižo, hdyž zastupi, potwita wołajo: „Bošnužownika generała Seeckta!" Ministerstwo dale pschedstajejo němšti kanzler dźěli, so je so ministerstwo wobnowjenja sekretarej Müllerej dowěriło. Nałkwilnje pótšli minister dr. Höfle ministerstwo za wobhadźenj kraj zastawje.

Dźiwajo na srudne, wopraudźe zakołpne politiske a finanzne połoženje Němskeje ma kóždy w swjatownym žiwjenju zrjejay za najwažnišchu prěnju winowatosć, wšcho wórčo słušeć, z čimž mohła so hižo pschewinyła napschećiwnosć w němskim ludźe pohubić. **Món ani j prawizn čni j swoju njewotsuje, ale jenoš j tymi, kotšij chcedźa němskemu ludej j mozu a lesću posledńje rubież, schoj je jemu zwostało.** Wón ma teho dla za mysnu kapnju nětčišchreje hodźiny, wšcho spytacz, so bychu so wobstejace napschećiwnosće wurunale a so mnitujucym nowych wobarali. Zyła mój knježeństwa a politiskich stronow dyrbi so na to měrić, Němšu a němšti lud j hłubokeho bjesdna hospodarskeho a finanzneho bjesdna, do kotrehoš hmy so j njeswožownym łonzom žiwotnosće wójny storhnyli, jako wuczahnjez a wuhowacz. **Němšti lud we wšćech žiwotnych dźělach dyrbi wjedźeć a pschežiwdźeny być, so zmy je žiwotnimi hospodarskimi a finanzynymi mozami na łonzu.**

W finanznym prašenju knježeństwo psched wobezejnostjemi steji, kajchiž w žiwotnych stawiznach hišcheje njeje było. Skomdźenje w wutworjenju knježeństwa je so njesamunłožym dnjam minjeć dało. **Powschednje statnych dochodow, kotrež bě po planje pschihotowane, dyrbi so hnydom do skutka stajić.** Tehorunja dyrbja so wschě naprawy kotrež zu so z samjesłowanju wubawkow stale a kotrež maju so hišcheje stać, j taškim doraśom łapschimnjej, so za wschě napschećiwostejaze sadźenki bjes wohłobnje pschewinu. **Wšcho wobydlerstwo dyrbi štónčnje dopómnać, so je, jeli so so lud a stat njezmišlaj do bjesnadźijeneho kuzła skubłeć, někto hodźina nejwjetšeho wopora pschišła. Lud dyrbi napschećiwosć, so w finanznym nadawku za nać prašenje bjeza a njebjeza leji.** Cłaž je pschedrobi, so šmělt jón j dothimi rěčemi pschećiwnicy, hdyž powschitkowna nuza pschego wóšišcho woka. **Lud nocnje žiwotna žiwjenja, ale skutki widźeć.** Nětčišche knježeństwo so po swojim sadawnym sestajenju wot prjedawšchego njeroznjatwa. Rozsudźenje za knježeństwowe poćinjenje dyrbi katastrofalne połoženje naschego hospodarstwa a naschich finanzow być. Wono dyrbi přeć a pucz namakać, kotrež k wukhowanju a połěpschenju dowjedu. Jako taški předbě knježeństwo

špolnomóznjenjsti zakoń

wobhładuje, kotryž jemu w dohajacej měrje możnosć posćicuje, j trěbnej špěchnosći je naprawy cźinić, kotrež ma wono po nadrobnym pruhowanju za nutne a pschisprawne, so by to wotmyślemy zaměr dozpił. Jenoš wo dny so jedna, hač so nam w poźledním wokomiku poradźi, **Němšku hrožazemu bospołnemu rozpadej wuthkowacz.** Pschi špołnomóznjenjskim zakonju je so w prěnim rjedźe wo wukazy w dawkowych naprawach jedna, kotrež je finanzny minister dr. Luther pschihotował. Knježeństwo dyrbi pak tež hewak prawo k napravam měć, kotrež su w nětčišchim połoženju nutne. Wobrocźamy so na wótczinšwo a pschihłuschnjwosć ludowych zastupjerjow, hdyž wo wurjadnu połnomóc za knježeństwo prošmy, kotrež wěri, so šmě na pschihłobowanje dalokich krubow ludowebo zastupjerstwa liječ.

Jara bolotne je, so su tu w cźasu, hdźež je pschesćerjenosć wschich němskich płahowo nusnišcha dyžli hdy prjedy, **poměry mješ němskim statom a jenotliwymi krajemi** samotnje. Mam za jedyn swojich najwažnišchich nadawkow, poměry mješ němskim statom a krajemi rošjahnicź a krajam žadane rošschérjenje jich prawoch dowaliéć.

S tuthym prašenjom špěhujenje wobstejaceho wojerskeho wuwisacźneho zakonja najwuzo šwišnje. Dźiwajo na powróćerske połpyty słótnišchich elementow k dospjeću jich wotmyślowy a dźiwajo na sćěhowki mjeršćich kazenjow měra, wurubjenje klamow atd. je zakhowanje měra a porjada w bliščim cźasu j najwažnišchim wuměnjenjom za hospodarske wotthorjenje. **Pschi tychle wobstejnoscach wojerski staw w tuthwilu dale trjebamy.**

Sćiwoju wožebitu kedźbliwosć a staroć'ej nowe knježeństwo wobhadźenemu krajej pschiwobroći. Pschećiwno wschém wothšćelenskim wotpohładom dhe knježeństwo Porheinšku a Poruršku pschi Němskej wobkhowacź.

Pšched rospuschćenjom němskeho žejma?

Němšti žejm dźenża wo špołnomóznjenjskim zakonju rosšudźi. Parlamentarisce połoženje njebě wutoru hišcheje jasne. Špołnomóznjenjskemu zakonjej bo wožebje sozialdemokratoja pschećiwiwja. Němšti kanzler žejm pšched rosšudźenje štaja, pak špołnomóznjenjšti zakoń pschihwolić, pak so žejm rospuschći. Rošsudźenje pola sozialdemokratow leji. Dokelž je pschitomnosć dweju třećinowu wschich zapósłanzow pschi wothłosowanju trěbna, hižo špołnomóznjenjski zakoń pschepadnje, hdy bychu sozialdemokratoja pschi wothłosowanju pschitomni njebyli. Sozialdemokratoja budźa najskerje pschećiwno zakonjej hłosowaci, dokelž knježeństwo nochce wojerski wukazacźny staw špuschćicź.

Požedźenje němskeho knježeństwa.

W němskim ministerstwje němšti měnowny kommunist Schacht wo swojich wotmyślenych napravach w naspjatowanju němšteje měny rosprawjesche. Němšti tutowanski kommunist, nědźišchi minister Sämisch, wo wotmyślenych tutowanskich napravach rěčesche. Planej němskeho finanzneho ministra wo wotthorjenju a sjednorjenju wyschnoscźnych organisazijow so pschihłosowasche. Po nim ma so liczba zastojnikow ponjeńšicź.

Schacht za presidenta němskostatneje banki zhladany.

Sa nahlědnika njedawnjeho zemrěteho presidenta němskostatneje banki Havensteina su měnowneho kommunista dr. Hjalmara Schachta zhladali. Helfferichowa kandidatura ninje žanych wuhladow.

Ponižanje wuhlowych stotažrjwnowskich płacźišnow.

Kaž nowiny j Essena powjedźa, je khěrro j wěsto'cźu j tym liczieć, so bo wuhlowe stotohrjwnowske płacźišny ponižja, hdyž budźe dźěłanske prašenje w hórnistwje wuprawjene.

Hriwniny kurs so na New-Yorkskej bursy faso zapišuje.

Na Newyorkskej bursy dollar wjeźera 4½ billjony němskich papjerjanych hriwnow płaceše. Pschihe'jeh tydźenjom bo so dollar pšches 8 billjonow hriwnow žadaše. Kurs papjerjaneje hriwny je so po sdaczu j powěsću poleptschi, so amerikanzy šendźelšky a hollandšky pjenježnizy Němšej wjetše sumny k pożiwnjenju kursa němskich pjenjes pożeja. S dobom je němske knježeństwo špatnohdne stote a reniške hriwny wudało, kotrež bo njeznatelnosćejeja, kaž w poźledním cźasu papjerjana hriwna. Teš je so cźitschi bankowkow pjerza zyle šaštajił. Pschekupcy a wikowarjo někto njetrjebaju j tym liczieć, so budźa pjenjezy, kotrež dźenża dóstanu, hižo jusse mjenje hódne. Mani njetrjebaju wjazy kaž hač dotal k pschedawanjej pła nje wjetšeho sumnu jako risiko pschihliczieć. To wschо je k ten.. dowjedło, so ju so płacźiny wjele potuńschile. W **Hamburgu a Barlinje** ju płacźiny najprjedy počzake špadowaci. Wjetšche měta, kaj **Drjezdźany**, ju so dyrbjale po jich pschiklodze słoźiej. Najprjedy so tu tuši po tuńschen płacźinje poličzachu. W Drjezdźanach běchu pónđe

špeinjacźho tuka, poleja, margarinu atd., a

ńskich wikowarnjach pschedawarjo sady wopraudźitunmi hora ni margarinowych kuskow, poleja a tuka žedźachu. Poćeł, kotrejž hišcheje zaměrny tydźeń 4—5 billjonow płacźeše, so pórdźelu za 2½ billjona, po taškim wo 50 prozentow tuńscho pschedawaschche. Sćiwinjacźy tuk, za kotrejž pšched nětčitymi dnjemi hišcheje 2 billjonaj žadachu, be hižo za pódra billjona dóstacź. Margarina bě so jenoš mało stuńschila. Płacźina za kuse butry bě so wo 300 milijardow stuńschila. Tola nij jenoš zyroba, teš tworty wschědneho potrjebanja zu nunje tak abo hišcheje bóle šiwoje płacźiny ponjšte. Koža je wo pokoju tuńscha, a wobuwcze so j nje mjenjscha wo 25 prozentow tuńscho pschedawa. S tehoš mohli žebi tuczbu wsacź, so by wuzitne bylo, so bychmy žebi j kupowanjom tżiwile brali. Płacźiny žnadź nje tym dale špadnu.

Kommunistisko-sozialdemokratiske sprjećenje.

„Leipziger Neueste Nachrichten" su dźiwanje sdadźene dokumenty wojewnje, kotrejž je němška wobora njedawno po sakasanju kommunistiskeje strony a wotbadźenju saskeho ministerstwa w saskej žejmowni sebrała. Jene j tychle dokumentow po słowje takle rěka:

Rozsrěźenje sakupjerjow wobeju stronow.

S pschesjenjoscźu wobeju stronow so postaji, so šmědźa so jumnuy, w dodatkowym etatu w stawje 49 f wobarnju pschećiwno wobhelbitym njemérarn sapitane, je ioš k wobaranju pschećiwno nadběham j prawizn nałoźcź.

W Drjezdźanach, 22. měrza 1923.

Cźitał a potwjerdźił: Renner, Liebmann.

Njech so na datum kedźbuje. Minister Liebmann 1. hopreje 1923 swoje sakonjstwo nastupi. 23. měrza, po taškim tydźeń pryedy, be so wón swasał, stajne pjenjezy, k wobaranju pschećiwno njemérarn jenoš pschećiwno prawizn nałoźcź. Na podłožu tuteho swjasanja je wón pschihłosowanje kommunistow k sakonjstwu do knježeństwa dostał. „Leipziger Neueste Nachrichten" so nětčišchemu ministerskemu pschedsydu Fellischa pražeja:

1. je knjes ministerski president Fellisch pschi j nowej pomjenowanju Liebmanna za šmutkowanych ministra jeho sprjećenje j kommunistom Rennerom znał?

2. móže wón samolwicź, so knjes Liebmann jako šmutkowny minister jenoš jedyn dźeń dale swoje sakonjstwo sastawa?

Ministerski pschedsydża Fellisch dže na to wotmołwi, so je minister Liebmann njedźiwajcy swojeho sprjećenja se kommunistom Rennerom pschećiwno kommunistiskim njemérarn w Drjezdźanach, Lipšku, Budyšinje atd. rasnje sakrocźit a je potrjebnje.

Sozialdemokratija a porheinske praschenje.

Sozialdemokratiski sjezd delnjorheinskeho wokrjesa je so pondźelu w prěnim rjedźe j praschenjom porheinskeje republiki sabérał. Rozprawnik praji, so Francozoska po šahadźe „dźeł a frjej" na to dźela, někotre staty saložicź

Socjaldemokratisja ma ło w sojimje dżielaczeństwa sa to postaraeś, so wschón wobstadnemu kraj zyły wostanje.

Shromadźizna na to wobsamknjenje pschija, w kotrymż so praji: Wě porheinskim praschenju socjaldemokratiski sjedź każ hacź dotal też w pschichodze na socjischcu stoji, to wotdźelenje wot Nimskeje a Pruskeje sajimam dżielaczeństwa schkodźi. Njedźiwajcy teho ko socjaldemokratija pschi dźelach wobdźela, ł kotrymiż dyrbi wobstadnemu kraj wosebite stejischcо dostaeź. Wona to tehodła cźini, so by wobstejnosce Porheinskeje do porjadnych pocasow swjedła a dokelż dyrbi so po podaiskach skoržowacź, kotreż ma so pschecźowo jejnej woli stale. Wona ma też sa mune, wótrym planam porheinskich kapitalistow wolu dźelaczeństwa napischecso stajicź.

Khutne finanzne położenje Bayerskeje.

Finanzne położenje je nimo mery hubjene. Finanzny minister dże sa njo jenoż pischisce ł tym wumeńenjom samolnuiu byeź, so so knydom lutowanske naprawy w stanym hospodarstwje pschewjedu. Knjezerstwo ześi tehodła dale połnomóznjenjeśi jakoż żada, so mohło trebne naprawy bjes dołheho jednanja w sejmje cźinicź.

Só̀momordarstwo Schaumburgsko-Lippeskeho prynza Alexandra.

Schaumburgsko-Lippeski prynz Alexander, 23 lětny syn prynza Albrecha, je so njedźelu w lěsu pola Munderfinga w Hornjej Awstriskej zastrělił.

Dźiwowanje słudżaze mordarstwo w Pariżu.

Sadźenu sobotu su pjerza pjatnaceletnjeho syna nowoparchistiskeho sapósłanza Leona Daudeta w Pariżu w jenej automobilnej drožy zastrělenoho namakali. Anarchistojo pudawaju, so je ho młody Daudet k jich stronje pschisamknył a so je ho sam zastrělił. Jeho nan pak temu njewěri. Wón je statneho rěcznika namołwił, so by sa mordarjemi jeho syna sledźiecy dał. Wón mèni, so fu anarchistojo jeho syna sfónzowali, so bychu so na nanje wjecźili.

Demonstrazija Venizelistow w Atheny.

Njedźelu je so w Athenje k cźesći p ježdatwischeho ministerskeho pschedsydy Venizela shromadźiła wotmełka, kotraż bě ł 100 000 wobsoanmi wopytana. Mnjoho a zonjcze je pschech statowu sp pschi tym wobdźelichu. Venizelowcy wobras su po dróhach nošyli, jeno jenicźeho a najèpschoho statnika njemuju, kaschoż je Grichiska hdy mela. Venizelos, kotryż w Pariżu pschebywa, je p'chod króttim rjeci, so so jasko na politiski żiwjenjabóh w Grichiskej nastaji.

Dyrbja Sserbjo politiszy wustupicź a kak?

We wschelakich nowinach cźita so, so so nimski ljem rospuschczi. Dyrbi to so stanje, cźehnje jasno wólbne wojowanje a herscanje po kraju. A schto mjes Sserbami? Rozschczépjenje na wschě boki, swada a hanjenje dła sebich. Kelkoż budźe kandidatow, telko hłoskow dóstanu w serbskich wsach. A po wólbach naż njesnaja, niczo nam njepomhaja. To su njedostojne wobstejnoscе. Dyrbi my ta Sserbstwo dźelkamy, dha je kusne, ł też we wólbach jako Sserbjo wustupujemy se swojim programmom. Nasch program może ho wobmysleowacź na to, schtoż naż wschitkich bo hromady zkowa: zdżerżenje serbskeje rěcze a narodnoscе serbskeho ludu we wschitkich jeho stawach. Na serbje wšem, so prěni wustup Sserbow njeje so wotbeje porabył, ale kajke symsłi też tam sunu cźinili! Pażmy ho tych a znutkowy też z njewuhladom. Ja serbje wšem, so pod nětcźišchim wólbnym prawom ł zyła mózno njeje, so jeneho jenicźeho kandidata sami p'chedstschecźimy, dha njech je nasche wustupjenje protest pschecźiwo tutomu wólbnemu prawu, kotreż nic jenoż nam Sserbam, ale też wjele druhim mjeńschinam sujemśkot, so k swérku p'checźiscérjecź. Dyrbi my sjamje wustupowacź a jenoż nekotre tyhoż hłoskow smějenny, dha budża wjetsche strony so prózowacź wo nasche pschecźelstwo a my budźemy móz na tutym puczu jeneho z naschich muzi do sejma pschetołcźicź. Alo my budźemy móz so swjazacź z mjeńschinami nimskimi stronami, kotreż idealne hospodarske nahlady sastupuja (taż strona srjedźnych stawow a podobne), ako swjazamy so ł druhimi njemskimi narodnoscźemi, kotrychż tola w Bruskej hischcze tóschto je. Dyrbjało pak tajke wustupjenje Sserbow ł nekajkich pschicźinow wot naschich wjednikow ho wotpokazacź, dha dyrbjeli wschitcy narodnje smyslene Sserbjo ho wutwolowanja wobdacź abo próśdny zedlik wotedacź. S.

Ze Serbow.

We **Budyschinje**, 5. bezembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 736, hygrometer +1, thermometer we dnjo +3. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer 0, thermometer w nozu —3. Wuhladny na njestajne wjedro. Drjezdżanska wjedratnja mèni, so ho saso ześi oslyli a potom najsterze do dešcźeschowanja da. Lohki powětr nad rańschej Europu a nad Schpanjelej leži. Ezekt powětr je naš spódźinje pschecźahnył. Wot dołhowjeczornje hacź k polowiscej Francowskej ho wczera deschcźowasche.. Wczera ho ł nasnjejsch krajinow Nimskeje deschcźit powdź. S wjetscha dże wokolo stonjenka symu. We Wrótslawju a na horje Zugspitze bě 6 stopj. symu. Jutsje schtwórtk hłóżcźo 7,56 sthdźa a so 3,45 khowa. Mżacź sthdźa rano 5,10 a so popołdnju 3,15 khowa.

— **Nowa prawa policije.** Poslednje dny dyrbjachu policajscy sakhrocźicź, dokelż dźecźi na hasach je skakanu so smyć dha. Dyrbjachu jich ł dźela hnydom pokhłostacź, pak napisacź. Wosebje na Drjezdżanskej dróży na pódpschiwoze wajchnje jězdżachu. Se skanjenu smě ho jenoż na dešimu dźelu Zjinzoweje drohi smukacź. — Dale tuż njeb zyła liczba wobsedzerjow sedźelskich wucźiscźa a tak dołhodobscź nastała. Też njedźelu pósł sypali. To sy pak khłosta.

— **Padulschtwo.** Tu sm 1. bez. sędne kolo kradnyli, kotrehoż smanka a cźisłjo staj njesnatej.

— **Sserbske towarschtwo „Radźija“** w Budyschinje wotmě zańdźenu pónjdźelu swojim mésacznu shromadźiznu. Mésacznu wažnu dujowny porjad. Jednachny mjes druhim tym, hacź chcemy sobu sdźelschu symnu nasch dalsko a schérsko znaty „pracźi kwaſ“ wuhotowacź. Towarschtwo wupraji so sa to, a tak możemy dźensa hižom naschich pschecźelow na to pschihotowacź, jeli nam wobstejnoscе cźasa to dowola, so chcemy zym a nam sasu nekotre rjane hodźiny serbskeje zabawy pschihotowacź. Po wuradźowanjach towarschtwowych należnoscźow pschednoschowasche nam nasch cź'enj hobnstwa, njeks telegr. insp. Knbjenz „wo telegrafje a telefonu“. Sthschcźachmy wotzu, kotreż bóchu wschelakim hobnstwam zyle nowe a tehodła wosebje sajimake. Posłuchachmy rad na knjesa Kubjenza; wón rěcźi w jednorej rěcźi, tiż je wschém rozumliwa a wé cźesto je strowym żołtom pschipódkuchariom swjeselicź. Wutrobny dźak też na tutym mésnje knjesej pschednoschcerjej.

— **Katolski Pożoł wotmija:** Duchownu wyschnosć je wjelesdobsnjeho knjesa Michała Kěłana, kapłana w Radibzach, ł 1. bezembrom t. l. jako kooperatora do Radworja pschesadźiła, na jeho botalne mésno pschichodne nowosamsknik Jurij Handrik. Wobémaj tajsomaj pschejemy Boże żohnowanjo do jeju sastojnstwa.

— **Z. dodawk k zymitemu wudawkej sa. 1923/24 stat nje karjowejte knihi je wuschoł.** Wón wobsahuja wschitke pischmenkowe, tiż ju so wot wudacźa knihi ześe sem stale. Do-dawk je wot pórstelbu nowinarskeho hamta we Barkinje W. 9 dostacź. Kóżdy pósł knihu wobstara. Wona na płocki 50 stotnych pjenjezkow.

— **Wrótcźenje ilistowych znamkow.** W cźasu wot 26. hacź do 30. nowembra ho na póstach znamki sa schtyrickrócźnu, mènownu hódnotu pschedawachu. Każ ho sda, maju hischcze jednotlíne wobsoby, każ też zmje wobkhody hischcze mnoho tutych znamkow, hacźkuuježe je pósł ł cźasu cźasom rajnje na to pokasał, so smédża ho tute znamki wot 1. bezembra jenoż po jednorej hódnocze wuzicź. Każ ho nam hóżi, je statne ministerstwo dowolilo, so móża so tute znamki hacź do 15. bezembra sa njenjeżu abo stajnohódne znamki samenicź. Schtóż ma znamki ł samenjenju ma ho pižomnje na pósł wobroczicź. W pižmje ma ho dopokasacź, so su so tute znamki sa schtyritrócźnu hódnotu kupowale a ho njecźu hacź do kónza nowembra pschetrjebacź mohle.

— **Pósta wojsenja:** Pschichod wot papjerjanej ł stotej a rentiscej hriwnje pótej pschi jeho wjelestronskim wobthohodobje wulke wobcźežnoscźe hobu pschinjeże. Wot 1. bez. ho znamki po stotej hódnoscźi wudawaja, tiż maja so pschi pschedawanju po kurzu dankowneje hrywny wobliczicź. W blížschim cźasu ho też sawěrjeńcźe, dawkowe znamki, znamki sa znamkowny tolk (Wechselstempelmarken) a statistiske znamki też po stotej hódnoscźi wobliczа. Wobthodnizy budża też sajo znamki we jnjetschich dźelbach kupowacź, dokelż jich tak cźasto pucź na pósł a cźakanje na pósełe falutuja. S tym mèło bo pschedawanje połóżcź; tola wobliczenje po kurzu wjele cźasa wjdżera a wjazy dźela na-

Pschedźenak

proshy należnje **Drjezdżanskich Sserbow**, so bychu tola pschichodnu sobotu a njedźelu, hdyż fu tam hromadźe na herbstim kemschenju, bo też na njeho dopomnili. Sčam nima dosć pjenjez do Drjezdżan pschińcź. Wobsebje proshy wyhotowjerscźerjenje knjesa pschedsydu Wojnarja a swojeho lubeho towarscha starseho Handrika, ł kotrymż je hromadźe do schule thodźił, so bychcej jemu tola trochu pombałoj. Knjes Zanak cźaka jenoż na sławanje a rady dźel swojeho skada do Drjezdżan pósćele. Pschedźenak posłicźi jim nimo mery krasnu kajku jich starseho mjeństra Bjarnata Krawza, kotraż je hiże dwójzy (!) we wulkimaj nemskimaj cźakopjisonaj stała a so pschejara lubiła. Sswérnuje a wopornimuje Drjezdżanskim Sserbam słužbi stary Pschidźenak rjane wjeczory a słobjne hony wo herbstej domisnje!

wschelakim hobnstwam zyle nowe a tehodła wosebje sajimake. Posłuchajchamy rad na knjesa Kubjenza; wón rěcźi w jednorej rěcźi, tiż je wschém rozumliwa a wé cźesto je strowym żołtom pschipódkuchariom swjeselicź. Wutrobny dźak też na tutym mésnje knjesej pschednoschcerjej.

— **Katolski Pożoł wotmija:** Duchownu wyschnosć je wjelesdobsnjeho knjesa Michała Kěłana, kapłana w Radibzach, ł 1. bezembrom t. l. jako kooperatora do Radworja pschesadźiła, na jeho botalne mésno pschichodne nowosamsknik Jurij Handrik. Wobémaj tajsomaj pschejemy Boże żohnowanjo do jeju sastojnstwa.

— **Z. dodawk k zymitemu wudawkej sa. 1923/24 stat nje karjowejte knihi je wuschoł.** Wón wobsahuja wschitke pischmenkowe, tiż ju so wot wudacźa knihi ześe sem stale. Do-dawk je wot pórstelbu nowinarskeho hamta we Barkinje W. 9 dostacź. Kóżdy pósł knihu wobstara. Wona na płocki 50 stotnych pjenjezkow.

— **Wrótcźenje ilistowych znamkow.** W cźasu wot 26. hacź do 30. nowembra ho na póstach znamki sa schtyrickrócźnu, mènownu hódnotu pschedawachu. Każ ho sda, maju hischcze jednotlíne wobsoby, każ też zmje wobkhody hischcze mnoho tutych znamkow, hacźkuuježe je pósł ł cźasu cźasom rajnje na to pokasał, so smédża ho tute znamki wot 1. bezembra jenoż po jednorej hódnocze wuzicź. Każ ho nam hóżi, je statne ministerstwo dowolilo, so móża so tute znamki hacź do 15. bezembra sa njenjeżu abo stajnohódne znamki samenicź. Schtóż ma znamki ł samenjenju ma ho pižomnje na pósł wobroczicź. W pižmje ma ho dopokasacź, so su so tute znamki sa schtyritrócźnu hódnotu kupowale a ho njecźu hacź do kónza nowembra pschetrjebacź mohle.

— **Pósta wojsenja:** Pschichod wot papjerjanej ł stotej a rentiscej hriwnje pótej pschi jeho wjelestronskim wobthohodobje wulke wobcźežnoscźe hobu pschinjeże. Wot 1. bez. ho znamki po stotej hódnoscźi wudawaja, tiż maja so pschi pschedawanju po kurzu dankowneje hrywny wobliczicź. W blížschim cźasu ho też sawěrjeńcźe, dawkowe znamki, znamki sa znamkowny tolk (Wechselstempelmarken) a statistiske znamki też po stotej hódnoscźi wobliczа. Wobthodnizy budża też sajo znamki we jnjetschich dźelbach kupowacź, dokelż jich tak cźasto pucź na pósł a cźakanje na pósełe falutuja. S tym mèło bo pschedawanje połóżcź; tola wobliczenje po kurzu wjele cźasa wjdżera a wjazy dźela na-

Dyrbja Sserbjo politiszy wustupicź a kak?

We wschelakich nowinach cźita so, so so nimski ljem rospuschczi. Dyrbi to so stanje, cźehnje jasno wólbne wojowanje a herscanje po kraju. A schto mjes Sserbami? Rozschczépjenje na wschě boki, swada a hanjenje dła sebich. Kelkoż budźe kandidatow, telko hłoskow dóstanu w serbskich wsach. A po wólbach naż njesnaja, niczo nam njepomhaja. To su njedostojne wobstejnoscе. Dyrbi my ta Sserbstwo dźelkamy, dha je kusne, ł też we wólbach jako Sserbjo wustupujemy se swojim programmom. Nasch program może ho wobmysleowacź na to, schtoż naż wschitkich bo hromady zkowa: zdżerżenje serbskeje rěcze a narodnoscе serbskeho ludu we wschitkich jeho stawach. Na serbje wšem, so prěni wustup Sserbow njeje so wotbeje porabył, ale kajke symsłi też tam sunu cźinili! Pażmy ho tych a znutkowy też z njewuhladom. Ja serbje wšem, so pod nětcźišchim wólbnym prawom ł zyła mózno njeje, so jeneho jenicźeho kandidata sami p'chedstschecźimy, dha njech je nasche wustupjenje protest pschecźiwo tutomu wólbnemu prawu, kotreż nic jenoż nam Sserbam, ale też wjele druhim mjeńschinam sujemśkot, so k swérku p'checźiscérjecź. Dyrbi my sjamje wustupowacź a jenoż nekotre tyhoż hłoskow smějenny, dha budża wjetsche strony so prózowacź wo nasche pschecźelstwo a my budźemy móz na tutym puczu jeneho z naschich muzi do sejma pschetołcźicź. Alo my budźemy móz so swjazacź z mjeńschinami nimskimi stronami, kotreż idealne hospodarske nahlady sastupuja (taż strona srjedźnych stawow a podobne), ako swjazamy so ł druhimi njemskimi narodnoscźemi, kotrychż tola w Bruskej hischcze tóschto je. Dyrbjało pak tajke wustupjenje Sserbow ł nekajkich pschicźinow wot naschich wjednikow ho wotpokazacź, dha dyrbjeli wschitcy narodnje smyslene Sserbjo ho wutwolowanja wobdacź abo próśdny zedlik wotedacź. S.

Ze Serbow.

We **Budyschinje**, 5. bezembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 736, hygrometer +1, thermometer we dnjo +3. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer 0, thermometer w nozu —3. Wuhladny na njestajne wjedro. Drjezdżanska wjedratnja mèni, so ho saso ześi oslyli a potom najsterze do dešcźeschowanja da. Lohki powětr nad rańschej Europu a nad Schpanjelej leži. Ezekt powětr je naš spódźinje pschecźahnył. Wot dołhowjeczornje hacź k polowiscej Francowskej ho wczera deschcźowasche.. Wczera ho ł nasnjejsch krajinow Nimskeje deschcźit powdź. S wjetscha dże wokolo stonjenka symu. We Wrótslawju a na horje Zugspitze bě 6 stopj. symu. Jutsje schtwórtk hłóżcźo 7,56 sthdźa a so 3,45 khowa. Mżacź sthdźa rano 5,10 a so popołdnju 3,15 khowa.

— **Nowa prawa policije.** Poslednje dny dyrbjachu policajscy sakhrocźicź, dokelż dźecźi na hasach je skakanu so smyć dha. Dyrbjachu jich ł dźela hnydom pokhłostacź, pak napisacź. Wosebje na Drjezdżanskej dróży na pódpschiwoze wajchnje jězdżachu. Se skanjenu smě ho jenoż na dešimu dźelu Zjinzoweje drohi smukacź. — Dale tuż njeb zyła liczba wobsedzerjow sedźelskich wucźiscźa a tak dołhodobscź nastała. Też njedźelu pósł sypali. To sy pak khłosta.

— **Padulschtwo.** Tu sm 1. bez. sędne kolo kradnyli, kotrehoż smanka a cźisłjo staj njesnatej.

— **Sserbske towarschtwo „Radźija“** w Budyschinje wotmě zańdźenu pónjdźelu swojim mésacznu shromadźiznu. Mésacznu wažnu dujowny porjad. Jednachny mjes druhim tym, hacź chcemy sobu sdźelschu symnu nasch dalsko a schérsko znaty „pracźi kwaſ“ wuhotowacź. Towarschtwo wupraji so sa to, a tak móżemy dźensa hižom naschich pschecźelow na to pschihotowacź, jeli nam wobstejnoscе cźasa to dowola, so chcemy zym a nam sasu nekotre rjane hodźiny serbskeje zabawy pschihotowacź. Po wuradźowanjach towarschtwowych należnoscźow pschednoschowasche nam nasch cź'enj hobnstwa, njeks telegr. insp. Knbjenz „wo telegrafje a telefonu“. Sthschcźachmy wotzu, kotreż bóchu wschelakim hobnstwam zyle nowe a tehodła wosebje sajimake. Posłuchajchamy rad na knjesa Kubjenza; wón rěcźi w jednorej rěcźi, tiż je wschém rozumliwa a wé cźesto je strowym żołtom pschipódkuchariom swjeselicź. Wutrobny dźak też na tutym mésnje knjesej pschednoschcerjej.

— **Katolski Pożoł wotmija:** Duchownu wyschnosć je wjelesdobsnjeho knjesa Michała Kěłana, kapłana w Radibzach, ł 1. bezembrom t. l. jako kooperatora do Radworja pschesadźiła, na jeho botalne mésno pschichodne nowosamsknik Jurij Handrik. Wobémaj tajsomaj pschejemy Boże żohnowanjo do jeju sastojnstwa.

— **Z. dodawk k zymitemu wudawkej sa. 1923/24 stat nje karjowejte knihi je wuschoł.** Wón wobsahuja wschitke pischmenkowe, tiż ju so wot wudacźa knihi ześe sem stale. Do-dawk je wot pórstelbu nowinarskeho hamta we Barkinje W. 9 dostacź. Kóżdy pósł knihu wobstara. Wona na płocki 50 stotnych pjenjezkow.

— **Wrótcźenje ilistowych znamkow.** W cźasu wot 26. hacź do 30. nowembra ho na póstach znamki sa schtyrickrócźnu, mènownu hódnotu pschedawachu. Każ ho sda, maju hischcze jednotlíne wobsoby, każ też zmje wobkhody hischcze mnoho tutych znamkow, hacźkuuježe je pósł ł cźasu cźasom rajnje na to pokasał, so smédża ho tute znamki wot 1. bezembra jenoż po jednorej hódnocze wuzicź. Każ ho nam hóżi, je statne ministerstwo dowolilo, so móża so tute znamki hacź do 15. bezembra sa njenjeżu abo stajnohódne znamki samenicź. Schtóż ma znamki ł samenjenju ma ho pižomnje na pósł wobroczicź. W pižmje ma ho dopokasacź, so su so tute znamki sa schtyritrócźnu hódnotu kupowale a ho njecźu hacź do kónza nowembra pschetrjebacź mohle.

— **Pósta wojsenja:** Pschichod wot papjerjanej ł stotej a rentiscej hriwnje pótej pschi jeho wjelestronskim wobthohodobje wulke wobcźežnoscźe hobu pschinjeże. Wot 1. bez. ho znamki po stotej hódnoscźi wudawaja, tiż maja so pschi pschedawanju po kurzu dankowneje hrywny wobliczicź. W blížschim cźasu ho też sawěrjeńcźe, dawkowe znamki, znamki sa znamkowny tolk (Wechselstempelmarken) a statistiske znamki też po stotej hódnoscźi wobliczа. Wobthodnizy budża też sajo znamki we jnjetschich dźelbach kupowacź, dokelż jich tak cźasto pucź na pósł a cźakanje na pósełe falutuja. S tym mèło bo pschedawanje połóżcź; tola wobliczenje po kurzu wjele cźasa wjdżera a wjazy dźela na-

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełożił Beno Zyž.

28] (Pokrećewanje.)

Tryskowy łuśoð wjedźesche naju potajkim k swojim pżyćżim rkśewam, bjes teho so by na myśl pschijschoł, so bychmoj wjele radźeho pschi knjenjach w zahrodze bjyli. Nejčisto cźasa pośłuchachmoj też wutrajnje jeho powedarjam, potom so na dobo dopomnich, so mójach knjeni D'Yves nećsho musne hobwidźeliś a Selim praji: „To je ko'cho zyle dobre, waśche pży tu też jara rjane a schto móżemoj pschełe to, so bychmoj radźeho se knjenjan schłoj!“

Knjes Ustrzycki płazaśche žeńi na zdrowi: „Ach, trykli, ćnadny knjeże, kak dha so hnydom praji? Dźitaj jenoż dźitaj, pschiwidu sobu.“

Dźećhnuj potajśim też do zahrody; bórzy dośeł pak ćnjenach, so żaneje winy k żeńzemnu mèł njeběch. Hana, kiž so pschećżiwo swojim towaśschkam trochu wótżo bżerżeśe, żanych pschipżawom njeczinjeśeše, to by se mnu rěczała a rozmowjwśeše so po śaću ł ł wobładom jenoż se Selimom, tak so mi ślonczńe nićło nje dyśe wjeswta, hacź ł knjeni Lolu rěczeź. We cźim hromadźe rěcźachmoj, kajśi njerozom rěcźach a śćio na jeje pschećeźe praśenja protmolwich, njewěm, pschełoż wobtrebowach śrajnje Selima a Hanu a pośłuchach na kóżde jein śłowcźko. Selim to njepytny, tola Hanje to tajne njeswota a poża ł wotbładom błóż śmjeśeźeś a na swojeho towaśscha ł wěśtej kóteriżu śłabowaci, pśches kśrżu wopokas pschiłhlenoseje so tutón jara wusmanjenjeny ejużesche.

„Cźakaj jenoż“, myślach, „każ mi, tak tebi!“ A ſ tutym mudrym wobsamknjenjom pschiwobroczeźi so ſ zyle wośebitej lubośnoscźu k Loli, kiž — schtoż sabych pschipomnicź, — mèśeśe sa mnje śłabośćż, kotrużſ śłabwacź njepytaśche. Każ nétko lubośćiwoje bajśach a ſ ſa śmjeśach, a ji poczach żłowu łamuczeź, bynjeż mi też pżaźśi bliżscho byle hacź śmeśćhi, Lola se swojimaj śwéćlynkami, hłubokomódrymaj wocźomaj pżomjenjeńcźe na mnje śładaśche a po cźasu do zyle cźuśejowych myślij se sanóri. Otw, bé-li wobdaśa, kajśi ju w tamnym wokomiku widźach! A najebacź tógo żywoju hru tak pschewjedźech, so budu ſ pśheradnikom nad Hanu. Każ mjenujcy knjeni Lola w bębu rěcźi njeriżanu pschiłpżomnjenku wo Selimje a Hanje łcźini, njepwuncźiśch ju łśpśchcho, tak by so to pschiłhlyśchało, ale śmeśćach bo ł tomu nimale błużje a mjeśćach k tomu, runjeż bo też łnutkownije jeśchcźaty ſ njewdrośeźu. Tak śaidże zyła hodźina, potom bu żwaczina pod jeżowku pschihotowana, kotrejż kałoły je nie małe hacź na senju śłachu a so każ selemy łnkowat nad naschimi hłowami łpinachu.

Nétko bżyhaśi bórzy pośnacź, so Hana njebé śobu rěcź chżyła, niż jenoż tohodła, so by bo mje łminyła, ale dokelż mèśeśe też hiżhcze druhe waśne pschiczyny.

Wěź bé ſ kśótka śćżhowaga: Knjeni d'Yves, kiž se staroscźanskeje franzowskeje śmójby wuthadźeśche, śłośche so wujaŋ bżej hacź Franzowzoka a wośebje hacź Nimzowka w Ustrzyca; a tutej mèśeśchaj bo a wjele śpżawnischej dużli Hana, kotrejż źdeł bé tola jenoż śłużobnik byl. Knjeni d'Yves, kiž bé derje wocźehnjena, njedaśche hebi niczo pytnycź; tamnej dné pak śjawnje pokasaśchej, nimale njeśdźéśanje, so mèśeśchaj so sa wopżawnjenej, pśches ranjenjo na Hanu śhladowacź. Dówj bé to wśćho też jenoż śłuże zonjage wasćhitje a śebjepschećhébżnjenje, dha tola to pschipuśćhićżej njemózach, so moja cźeśćehódna Hana, kiž mi tóla sto kóśej wujaŋ płaćeśche, dużli pyka Ustrzyca, bu wopor tuteju żonow. Hana jinśpże tutu maćiczkotnu łuśdowanju ſ pschiśłopnoscźa a lubośnoscźu, kotrejż ji wćhu cźeśćej cźinjeśchej, pschełoż bé widźeć, so bésche jei njelubo. Bydmy-li knjeni Ustrzyca doma nadoschli, by tajke nećsho njemóżne było, tak pak wobej łuśkaźnicźi pschłżeżnu śkładnośeź wutrjebośchtaj. Lódom bé ko Selim pódła Hany łydnyć, dha bże łapocześchtaj mjes sobu śchuktacź a so śmjeścź a wśchelake pschjimaśe pschiłpżomnjenja cźinicź. Też knjeni Lola, kiž bé Hanje śła jśwoje rjanośze jawśiśna, so na tym webdźéli. Wotmołwich na wśćho tute pschiłpżomnjenja wótrje, nimale pśche wótrje, hacź nadobo Selim zyle pschecźiwo mojej woli łastojńśtwo fakitowarja na so śłożhwy. Widźach, kaf so w nim hnéw łaklomjeni, tola so wobtwjeźi a wobroczi so mérnje ale wuschcźipnje pschecźiwo łuśkaźnicźomaj. Wótrroroźumnje, żortniwje a rafnje, każ bésche, bé je dóśły do wułkośeje łahnoś; knjeni d'Yves podpjerasche joho se swojim mérnym wośchnjom, a za bych wobej wutrajnjeji najradżeho pschemorśłał. Słónczńe pschendże też hiśchcze knjeni Lola, kiž se mnu śebi śkajnej njedaśche, do naśćeho łćżwa a naśće dobycźe bé powośchtkowne, jenoż dyrbjach ſ swojej najwjeśćhej śrudobje śebi pżajeź, so śłowna śaśłużba pschi tym też tón cźas Selimej pschipadny. Hana, kiž bé najebacź swojeho wobkńnjeźenoho tóla jenoż ſ pżażu łyśły podwiśłowa, poża pośna dźakowno-scźe a wobdźiwanja Selima jako swojeho wumóźnika wobładowacź. Dówj bżhny wot blida stanyłł a po dwu-joch jaśo w zahrodze so pschekhodżachu, śaśłyśchach, kaf Hana so Selimej pschikłuśli a ſ tśchepotatym łłożom śchepetaśche: „Knjes Selim, kaf so wam ....“

Nadobo pschesta, dokelż po śpaczu so łojeśche, so so ji łyły wukśła, dóh by dale powjedeła; pschećżiwo swojej woli bu wot łnutnoscźe pschewinjena.

„Njechamoj wo tym wjaŋ rěcźeź, knjeni Hana! Nje-śćiśćze hebi niczo ſ toho ..... njebudźeśe wjaŋ łrudna!“

„Nunje tohodła, dokelż łym śrudna, ni rěczenje cźeśćo padnje. Chżyhy wam so jenoż dźakowacź.“

„Sa cźo dha, knjeni Hana, sa cźo? Niemóżu żanych śłyśłow we waśchimaj wocźomaj widźeć. Kak tady łych sa waś ....“

Nétko wjaŋny, dokelż prawych śłowow njenamaka, śmadź też, dokelż hiśchcze je wjele cźasu śpośna, so bé na tym, so wot swojich cźeśćow pschedałoko śobu torhnycź dacź. Wotwobroćśi so śatrachcźnu a mjeśćeśche, so njebu śjwoje pohnucze pżhérdźił.

Hana na njeho se żyłłoźtymaj wocźomaj pohladny a tutón ras njetrjebach bo praśćeć, śchto bé so śtało. Ach! widźeźach to jenoż pschećeberje! Lubowach Hanu ſ zyłej mozu swojeje dusche, cźeśćach ju a pschinjeśech ji tammu lubo'cź napschećo, kiž njeje wot śenje ale kiž je ſ njebéš. Lubowach wśćho na njej, jeje pokazanj, jeje wocźi, jeje dra-stu, śamo powétr, kiž bo so śrébżeśe. A tutu lubośćz tuta njewobmjeźowana lubośćź impżeli moje zyłe bycze. Pżch żiwy jenoż pśches nju, jenoż w njej; sa druhich je śmadź nécźeho druhe hiśchcze dyźli lubo'cź; sa mnje bé zyły śwét; śchtoż bé śwonka njeje, bé ni njezażne; sa druhi śwét njemèśach ani wocźka ani wuchą ani frohmjenja. Sa-mych żerawu żełżliwośeź we śebi, bé ni, ća bych śaśeź dyrżał. Schto bé moja lubo'cź? Śzyłny błóż, kiž sa łaśoluboścźu wośaśche, rasmy błóż jenoż wutrobu ſ bruhej: „Cźeśćehódna lubuśćha, wuśkyjch mje!“ A nétko dyrbjach śpośnacź, so Hana njemèśćeśche wotmołwy ſ błóż mojeje wutrobu. Mjes wśćhmi njewaźnymi cźłowjekami błudźi sa lubośćiu żedźaty kaf ſ pustym łkżu wokolo a wola a cźaka, hacź jomu śobuwzeźiwy błóż wotmołwu da a jobo ſ muły wuśjwobodźi. Ach, njetrjebach żo wjaŋy praśćeć, śchto bé so śtało! Moja franjena żebjelubośćź wuczu to jenoż pschejara derje, a moja podarmo wo wuśnjace pokoje prośchaca wutrobu łaśkyjcha jenaśi śwuk dweju druhoju wutrobow jenoż pschederje. Selim a Hana! Haj, ſ śchcźehaj błoŋaj śwojeju wutrobom, kotrejż jeju ſ wukow łahnaćhrej, bjes toho, so jemaj wódźeśchtaj, kaf bé to pschijśchło. Jedyn bé łułłóż druhego a jedyn druhi jeho jcźśkowaśe, kaf łuhłóż léża śwuk błoża ścźhnje. Kak bych so śpżećowacź chżył pschećżiwo tutomu wośudej, kotrejż bé tammynaj ſ żoju, ni paf ſ njeżoju? Schto nóżach hebi pżchedewzaci pschećżiwo tammenu hobrżemu łakonjej pschirodu, pschećżiwo njewotpschośnomenu pżawu wujśtwa wośjuda? Kak dyrbjeśche je mi powadźeć, Hanimu wutrobu ża śebje dobycź, hdyż njebżhcźenjunnja mój ju do jnapżećżiwnoscźa wunco łonża cźehnjeśche.

(Pokrjacźowanje.)

ſtřiní. Pódla pólſtiſkich pſchedewſtrkinjoty ho wſchi ſtuſtne wotnoſti jara wobzeſka, nejceſtſche ſtud jenejeſnu wobſtoud, teſ pſchipokaſenki, bobérki, ſchekowy wobſtoud atd. njeſeſ. Statny pólſtſi minifter je ſu hizo poſtaral, ſo by ho pſchi wonjeſtſchenim dźele wobſtoud na póſtach Wadſcho wotwiwacz mohł. Pſchedpiſme ſa wobſtoud a tarify ho po możnoſzi ſjednorja, ſo mohłe ho wſchě nuſne mozy ſ pólſtſcho ſarjadniſtwa do wobſtouda pſchewjeſz. Saſtajnizy ho dale ſa ſiwoje nadawki wobſeže a dokładnje roſtwucza a ſo ſ techniſkimi wonozynmi ſrédkami (ſ kuſeni, pomozynymi tabelami atd.) wohotuja. So by ho ſuzlniſchi a wjeſtronſki wobſtoud pſchewjeſcz mohł, ma pólſta wſazy pſchedbawanſkich wokow wotwoſrjene a lépje rozdźélene mécz. Wuſtim wobſtoudam ho w ſkanſnym a powiſchitkownym ſajimje nałežne poruczka, ſiwoje ſnamki w czaſu ſłabſcheho wobſtouda kupowacz a teſ dalſche wobſtaranje cźinicz.

S **Delnjeje Hórſi.** Sańdźenu pónđelu popołdnju je kubonny knjeſi dźélacźeſ Sim ſ Bożeſ ruckżu ſajaty nałe wumrěł. Po ſiwečzenym waſchnju dźéſche do halow na dźélo. Pola Wjeſcźeſ Horn, mjeſ Bréſynka a Cźelſchowym ſiwojemu towaríſchej Norjeſche, ſo jemu pócźnu nohi cźeſke bnecź. Wón dyrbjeſche ſo ſiwonyc. Siwojeho towaríſcha proſcheſche, ſo by po wóſ dobźał. Prjedy hacź ho tuton je ſapſchahom wjerził, bé Sim hizo njebohi. Wón je dołhe léta ſa Delnjohórcźanſku khorobnu pokładniju pſchinoſzki ſóźeał. Pchodała je we wokolinje jara ſnata wołoba. — Wcźera kriminalna polizija pakhoſtnita ſaja. Pola njeho cźerſewiſki paſ nadeńdźechu. Wón wudawaſche, ſo je wón tutón we Bréſynjay pola kubleria Pjeczki tradnył. Jako ſo polizija tam telefoniſky wopraſcha, hacź ſu Pjeczky paſ tradnył, ſhoni, ſo je tele wudawanje wopaczne.

S **Lubija.** Pónđelu pſchipołdnju wokolo 1 hodź. ſajdźe w rózłu dwórniſchczowje a promenadoweje haſy jehyn automobil do jeneho woſa. Dwojoſpſchęzny wóz, każ ſo ſlutcha, po prawej ſtronje jédzeſche. Automobil ſo tam pſchechnahe a pſchesſpéſchnje ſawinu. Jemu ſo poboczna ſcźeſna ſłoczeł. We automobilu hebźaju ſe ſtrożelemi woſeſ dźécźu. Wón ſamoł hiſchcźe bieſ druheje pomozy dale jéć. Pſchi cźéżkim woſu ſo latarinja ſrodi.

S **Karlsbruna** pola Kettlz. Pola naſ ſu wóndano motor kradnyli. Polizija we Lubiju paduſcha ſaja a jemu motor ſaſo wotwuſa.

S **Luha.** Pſched nékoſto njedźelemi je ſo w „Sſerb. Nowinach“ piſało, ſo je naſch w Amerizy pola ſiwojeho bratra na wopyſze pſchehnywacy wjeſnjan Jan Henka naſchim wjeſnjanu dźéſcom 25 dollarow ſ Łoſemi dźécźu darił. Temu njeje tak. Tute pjenjeſy je jeho brat Arnoſcht, kiż ma tam wjetiſche ſahrodniſtwo, pſches ſiwojeho bratra Jana tutym dźéſcom puſłacz dał. — Tak wſchak tam w tym kraju rjanych dollarow pjecźene hołdje jookoło njeſtaju, ſo mohł nékto, kiż je jenoż na wopyt pſchiſchoł, taſke dary cźiniez. Hewak paſ ho tam naſchemu wjeſnjanej derje ſpodoba. Wón ſiwojemu bratrej we ſahrodniſtwje pilnje dźélacz pomha a ſo we nałéczu 1924 ſaſo domoj wróczi. K temu pſchejemy jemu wjele ſpoſa! — Wſchoje cźeſeje paſ je tola hódno, ſo je Jan Henka ſiwojeho bratra pohnuł, teſ ſiwojej ſtarſchej domiſnje nahladny dał wónowacz. Nadźijomnje budze wotkotowajomny hodowny ſwjedźeń ryły herbſki, każ ſo to

S **Kulowa.** Njedźelu, 11. nowembra je najbohatſchi kujes biſkop dr. Wojcźech ſ Wróſtſawja tu nimale 700 ſwjate ſirmowanje wjedźéł, popołdnju hamſnjeho dnja dóſta 185 woſobow tón ſamón ſakrament we Wojcźezach. Wutorn je ſo wyſokodoſtojny kujes wot naſ ſaſo domoj wrócził. — Wulki ſpodobne ſu ſo jemu pſchi powitanju każ też pſchi pſchewodze do ſuzkuje naſche druſti w jich rjanej cźeſnej drańcźe, każ też powitanſke hrónčcźo we herbſkej récźi, derje pſchedneſeſene wot ſchulerki Nowotnikez ſ Brézkow. W zyrkwi pſchi prédowanju najdoſt. kujes biſkop też nécźto ſłowow herbſkje ſ nam poręcźa a też poſtezi, ſo dyrbjeſche woſadny kujes ſaraſ Schoſta jeho prédowanje (némſke ſłowa) herbſki wotpjetowacz. — Njech ſo też dopjelni napominanjo najdoſt. kujeſa, ſo ſebi ſóźdy Sſerb wulzy waži ſiwoju récź, ſiwoju drańcu, ſiwoje dobre waſchnjo. —

S **Lory.** Sa Horn a Nowu Jaßezicu je kujes Jakub Wermich na Horje cźiſło 17 dowérniſtwo ſa „Sſerbſke Nowiny“ pſcheſelenje na ſo wſał.

S **Noweje Eſtawy.** Nuſa je tudomneho kranza Feiſtela je ſiwojej ſonu do ſadźéwanja ſepnała. Wón bé ſiwój wobſtoud pſchedał. S nuſu też wſchelake truchi nadobu. Nékto chyſcheſe ho do Schleſyſkeje pſchepſchołicź, ſo by tam wunoſoſnińſke dźélo a khłéb nadeſchoł. Jako njedźelu rano poſoł pſchińdże, ſo by jeho ſmachi a wozkoli na dwórniſchczo dowjeſł, bźcźu burje wobydlenja ſawrjene. Hdyż je wotewrichu, nadeńdźechu Feiſtela a jeho ſonu morwjeju. Wobaj béſchtaj ſo ſ plunom morilaj.

S **Rengersdorfa.** Sańdźenu njedźelu pſched wjeczorom ſo tu na Albertowej dróży domiſke wotpali. Tam bydlejaze ſiwójby ſu wulku ſchkodu poczérpiłe.

Se **Zitawy.** Jedyn tudomny wikowaſ ſ kożemi njemſkeſche ſaneje koże na pódujſche wjazy, jako dollar horje biſeſche. Polizija jeho ſklad pſchekładawſchi, nadeńdźe hiſchcźe 13 puntow pódujſchoweje koże. Tehodła jeho dla ſamjeſcźenja ſwarowy wobſkorźchu. Sſud namérí jemu 2 njedźeli jaſtwa a 10 biljionow pokuty. Jaſtwo pſchelewoſi ſo bo 20 biljionow pjenjeżneho khłoſtanja.

Dźéczi w nuſy.

Na Khróſcźanſku ſchulu dóńdże ſcźéhowazy dopiż wot wokrjeżneho ſchulſkeho radźéjcela ſ. Krawza:

Nowiny powjedaja wo wulkej nuſy, pod kotrejż dźéczi we wulkich méſtach cźerpja. Też w naſchim wokrjeżu je wjele, wjele dźéczi, kotrejż ſ próżdnym żołdkom a bjez pomaſtwa do ſchule pſchińdu, wjele, kotrejż dowa dożahazeho bowjeda njedóſtanu, kotrejż ſo ſenje najéſcź njemóża, kotrejż pſchi nétcźiſkim ſymnym wjedrje do ſchule khodźécź njemóża, dokelż cźriji a ſchtrumpfow a cźopkeje drańy nimaja. Kak ſrudnje ſo ſa dźéczi, kiż bychu ſo rady mjeſ ſobu wjeſelile! Hdyż, ſwjedźeń ſubosze a dźéczazeho wjeſela, ſo bliża. Mi mnoho domach Boże dźécźo wobwrodźecź njebudże, dokelż ſu ſrjeſne nuſy nyſeſchežiſte.

Nasz wſchitkich mutz tłocźi, najbóle hak pod tym cźeſtym njewinowate dźéczi, kotrejż dyrbja też nébdy ſ ſylnym muſam a żołkłym dorośeſ.

Tohodła, wy dźéczi, kotrejż macźe jéſcź do ſytoſe wole a cźohu brańm, pomhajcźe waſchim khłoburabajam towarſcham a towarſchkam! Sſu-li we waſchej ſjadowni khłébne dźéczi, dźéſcźe ſ nimi waſchu ponuſku, proſcheſe waſchich ſtarſchich, ſo bychu je ſ wobjedu pſchepróſyli.

A pſchedeſoſchim ponthjeſche dźéſcźom w khudych łónčcźinach — hromadźéſcźe dobrowólne dary!

Trjebamy: trejdu (ſ nowmenjenju ſa khléb), muku ſ warjenju poſiwkow, nepſe, warjenje, butru, tuk, ſchmalz, poſcź, ſłowokowu muku, ſuſcheny ſad — nohajay, cźirje, cźopku drańu. Wałchi wuczeńo a wuczeńki budża waſche dary rady pſchijimacź a ſnadź ſo też nécźto namaka, kiż je darmo dale dowjeſe. Wſchitke dary hromadźimy w ludowej ſchuli we Kamjenzu (Volksſchule in Kamenz, Schulplatz). Wot tam je dale rozdźélujeny ſchulam, hdyż ſu ſhube dźéczi. Tute dóſtanu w ſchuli jéſcź.

Wjele ſtow dźéczi budźeſcźe pſches waſche dary wulzy ſwjeſeliez. Tohodła dajcźe hnydom, bohacźe, a dowjaſcźe ſtajnje ſaſy!

Nuſa je wulka!

Wuczerjo a wuczeńki njech w ſmyſłu tuteho pſchipiſma ſkutkuja, njech próżu hromadźenja a dalewobſtaranja a dóſcź je trébne, też rozdźélenja na ſo woſmu.

Wo wuſpéchu njech ſo podpiſanemu ſchulſkemu radźéjcelej krótka roſprawa poda.

Wokrjeżny ſchulſki radźéjcel Schneider. Wokrjeżna wuczeńſka rada Opitz.

Wotjewjanmy tutón pſchipiſ, ſo bychu ſtarſchi naſchich dźéczi wjedźeli, wo cźo ſo jedna, hdyż dźéczi w mjenje wuczerjow we dary proſcheſche. Dźéczaze wutrobny ſu lokko hnute, a naſche dźéczi ſu ſo hizo bohacze woprówali. Do Lipika a do Kamjenza ſmy hizo dary ſkali a ſyle wéſcźe ſ mimi wjeſele ſłudźili. Naſchim dźéczom tohodła nicźo njebrachuje. Wuzijemy wſchitko, ſchtoż ſo nam pſchinjeſze, drasty też roſtorhane, ſkalamy je na powołdnjach w ſchuli ſ błiſk ſchulſkimi dźéczimi. Wſcho, ſchtoż macźe wyſche, dajcźe. A wuſijeſcźe tutu pſchiléżnoſcź ſ dobom, ſo waſchim dźéczom hizo w młodoſtkich létach ſajſcźepicźe pravu, ſylnu, ſkutkowazu luboſcź ſ ſobuczałowjekam. Njeprajcźeſcźe ſo, ſchtó je winа na nuſy — mózno, ſo tam a ſem ſtarſchi ſami — ale ſchto móże dźécźo ſa to!

Hospodarſki roſhlad.

Sſerjedu, 5. dezembra 1923

Hamiſke kurſy wjeſera w Barlinje:

Dollar	4,189500 bl. franzowſki frank	223,400 mlb.
jendźelſki punt	18,154500 bl. ſcźeſki króna	121,695 „
ſchwajzarſki frank	728,175 mb.	100 póſtl. markow — „

Na **Barlinſtich wikach** pſchihotuje ho w pjenjeżnym naſtupanju wulke pſchemenjenjeże. Strach, ſo mohło kupżeſtwo kurs papjerjaneje hrivny ſnižicź, je tu ſłyſchu nimo. Hódnota némſkich papjerjanych pjenjeż na wukrajnych burſach bliżi ſo k temu, wot kupżeſtwa pſchedpiſanemu kurſu. S dźéła je jón nimale doſcźahnyła. Na pſchikład je pola naſ hamtſky poſtajeny kurs ſa dollar 4,2 biljionow. We Newyorku pſchińdże wcźera hacź na 4,5 biljiona. Sléđowaza tabella je ſwjaſanjenje, kak je we poſlednich dnjach naſch hamtiſki kurs dollara pornjo temu na Newyorkſkej burſy ſtał.

	We Barlinje.	W Newyorku.
17. novembra	2,25 biljiona,	4,00 bilj.
19. novembra	2,52 biljiona,	5,00 bilj.
21. novembra	4,20 biljiona,	5,00 bilj.
26. novembra	4,20 biljiona,	8,30 bilj.
27. novembra	4,20 biljiona,	7,10 bilj.
30. novembra	4,20 biljiona,	7,10 bilj.
1. dezembra	4,20 biljiona,	6,70 bilj.
3. dezembra	4,20 biljiona,	4,20 bilj.

Pſchiſpomnicź pak ho bytbi, ſo we Dazzigu dollar wcźera pſchezo hiſchcźe na 5,849 biljionow ſrjeſche. Tute ſtruczenje némſkeje papjerjaneje hrivny je ſcźéhnuł tehu, ſo ſhu wona ſ rentowej abo druhej ſłotu rumej hrivnu ſamenjuje. Nékto ſiwonoſcź ze ſdaźu do druheho pſchehnawacza (extrema) ſapaduje. Pócźnu hizo ſa papjerjanej hrivnu łżicź. Tehodła njeje njemózno, ſa naſcha ſtara papjerjana hrivna pornjo rentowej hrivnje ſo ſlépſchi. Wulke praſcheńe na cźémne pſchichod pak tola woſtanje, hacź ho experiment (poſkuſ) poradźi. Wulki ſtrach wſtanje, ſo rentowa hrivna ſnamy pucź pójdże, kiż je jón we ſwojim cźaſu papjerjana hrivna ſchła. Ważne je, ſo ſo naſchemu kupżeſtwu poradźi, ſtatny ekat, to réka dohpody a wudawki do runowahi pſchinjeſcź. Najbliſchi ſcźéhnuł tehole prózowanja naſcheho kupżeſtwa je tón, ſo placźiny pócźnu populcźowacź. Ani induſtrija, ani pſchemyſłoz, ani wikowanje njetrjebaja we ſwojich wobliczenjach ſo bojeźź, ſo pjenjeſy po hódnoſcź ſpadnu. Nawopak ſo ſtanje. Sa pjenjeſy, kiż ſ tworow wuwiſkuja, dóſtanu hizo wjaſy tworow, hacź ſu roſpſchedali. Ludźo ſo wjcźeho njetrjebawſcheho kupowanja woſtaja. Pjenjeſy budźa ſo ſaſo na dań dawacź, pſchetoż wone njepſchiſtupnju ſnadź rjanu dań, też jich kupowańſka móc a hódnota móże bycź a budże ſ łóżbym dnjom wjetſcha. Na druhej ſtronje pak hroſy ſtrach, ſo pſchemyſłoz a wikowanje wjaſaje, dokiż najmuſniſcha potrjeba ludźi muſuje, kupowacź. Wſcheſ kebźdlwoſcź a wuſtojnoſcź wobźezych mużow budże trébna, ſo hobrikich, nam hroźazych ſtrachow ſminuje. Je-li pſchińdźemy wopraſcha k ſtabiliſowanju naſchich pjenjeż, pſchińdźemy ſ dobom do hobrikeje ſtagnazije (ſpcźaza) naſcheho hoſpodarſtwa, kiż budże ſo jewicź we njeliczonych ſniżenjach ſamoſtatnych exiſtenzow (bankrotach).

We cźeſkich wcźera ſaneje burſy njebź. Wutrajni nejeſcźelio akzijow némſkich ſabrikow (woſcźepje tych w ruhrſkej krajinje) pobanuja je na pſchedań. Na druhej ſtronje pſchebéga wjele ſkajanjow, tutrajnych intereſſentow, ſo bychu ho kupowałe. Tehodła ho njehodźi ſ wſchéżej praziez, kaſka jutiſiſka burſa budża. (To je tak mjenowany Borbericht.

Produktowe wiki bychu ſkabe. Zita ho mało tunuje. Licho pak pſchezo wjazy na wiki pſchiſkhadża. Pſchedewſchim bé wjeſe rożki na wikach. Wona bé pomérnje najtuſcheſe. Pſcźiſiny pſchenjeża ho tehorunja wotdrjebichu. Pſchecźiſe muka njeſtaje a je też tuiſcha. Jeczmjeń drje hiſchcźe na pjenjeży dźeri, tola wjazy każ njeſtaje. Wowsza je doſcź a nadoſcź, hyrnjeż tuiſchi być, też njeſtaje. Pſcźiſiny druhich produktow tehorunja ſpadaja. Zentnaż pſchińdże po papjerjanej hrivnje w Barlinje:

pſchenża	9 650—9 450 miljardow hrivnow,
rożka	8 750—8 400 miljardow hrivnow,
jeczmjeń	9000—9250 miljardow hrivnow,
wowsa	7 600—7 800 miljardow hrivnow,
bérny	2000 miljardow hrivnow,
ſłoma	750—950 miljardow hrivnow,
ſyno	1 300—1 800 miljardow hrivnow.

Na Barlinſtich produktowych wikach

zito a produkty po ſłotej hrivnje.

Pſchenża	193-189	**Słoma a ſyno**	
rożka	175,00-168	pſchenična	0,75-0,95
nałkm. jeczmjeń	180-185	rjana	0,75-0,95
wowsa	152-154,00	wowsyna	0,65-0,85
		ſa tunu abo 20 zentnarow	rjane wollepy —
pſchenična muka	30,0-34,50	jeczna	0,65-0,85
rjana muka	28,0-31,00	ſoſſanſu	0,55-0,65
pſchenicź. wotrubj	7,00-7,20	ſykanje	1,90
rjane wotrubu	7,00-7,20	ſyno	1,30-1,80
rapk. wokuſchki	13	**Bérny**	
pochowa melasga	7,0	bźke	2,00
ſeradella	20,00-23,0	cźeſwjene	2,00
pjeluſchki	1 ,,0	żoltomjaſne	2,00
ſuche truſanczki	11,00		
bérnage trujki	19,0-20,0		
rapk	335-340		po zentnarju

ſa 100 kg abo 2 zent.

Klamaſiſe twory. Pſcźiſiny we Barlinje ſańdźenu pónđelu: 19. t. m.

Jeczne krupy	28,45—28,80
jeczna hejbuſchka	28,45—28,80
bérnjaza muczka	27,40—28,75
makaroni	57,35—60,20
nudle	40,75—42,80
rożk, ſrénj	26,40—27,72
„ najcźiſchi	33,05—34,75
„ roſbity (Bruchreis)	20,75—21,76
rożnki, małe	47,00—48,00
„ wulke	74,50—77,50
„ ſultaninſke	59,00—62,00
mandle, bórke	84,50—88,00
„ ſłódke	128,75—134,00
zimt (Kaneel)	202,50—210,75
kjemelcźka	156,10—162,60
popjer, cźorny	111,25—116,00
„ bély	136,00—141,60
kjoſej, najlepſchi, ſyry	205—220
„ dobry, „	190—200
„ palený „	240—370
„ ſładowy „	43—44
„ żitny „	38—43
kakao	175—195
bury, bźke	35,70—37,05
muka, pſchenična	24,50—26,25
„ „ (wuczah)	27,10—28,10
„ hróch, drobny	35,15—37,55
„ wulkofornaty	49,75—51,55
gruz, pſchenicźny	30,05—30,75
kjeżźe (Linſen)	32,60—38,40
ſchmalz, amerik.	94,90—96,80
połcź, amerik.	— —
butru, mlokańſke	227,66—232,20
margarina	74—94
marmelada, mjeſchana	72,00—76,00
„ jeżyn płód	92,00—98,00
mód, ſotowy	60,50—63,50
zotor, melis	48,36—51,30
zimt (kaſſia)	118,00—123,00
nałikl	242,50—252,50
nowy korjeń	90,00—93,75
muka, rjana	23,65—24,50
ſółl, kamjeńtna	6,15—6,45
„ Dürenberkſka	8,25—8,65

Wſchyo po zentnarju a ſkotej hrivnje.

Po tajkim tak wjele kótkowych jebyn zentnor.

Ważne hoſpodarſke liczby (Kluczje).

Sa 5. dezember 1923.

1 ſłota hrivna (po Barlinſkim wicźnym kurſu)
papjerj. hrivnow 1 000 000 000 000

20 hrivnowſki ſtoty	19 267 500 000 000
Płacźiny ſa ſtoto	640 doll. ſa jedyn łgr.
„ „ „	1 ſłeboruy (1 hrivna) 400 000 000 000
Statny indeks	1 535 000 000 000
Sakſki indeks	1 600 000 000 000
Wulkopcźelnyſki indeks	1 422 900 000 000

Dawkowa méra (multiplikator) 1 000 miljb. ja ſtotu hrivnu
Multiplikator na jeſenjay 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaſy 2,2 np. po ſtotej hódnoczje, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miljonow. 3. rjad. 3,3 pi.

Póſtowy tarif: liſt w poſt. wokrjeżu	50 000 000 000
dopiſnica „ „	30 000 000 000
liſt dale poſt. „	100 000 000 000
dopiſnica „ „ „	50 000 000 000
Telefonowy kluczj	1 000 000 000 000
Mjeżenje je w bliſkim wokrjeżu (Ortsverkehr)	150 miljardow
w dalſchim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr)	300 miljard.
Lekar po ſłotej hrivnje	
Sa lékarſtwo je ſubohjom	10 000 000 000
Knihjezijſchczeſtki kluczj	1 050 000 000 000
Nowinaſſki kluczj ſa nawéſchtk	1 400 000 000 000
Knihlinpiſi kluczj	1 100 000 000 000

Jokora ſ Ktuſchich Zrjow Němſke miſſion dwohnych centnarjow do wukraja woda, ſo by ſ tym zuſe pjenjeſy dowobta a mohla we wukraju druhe trěbne twory kupowaćz. Pola naſ zhebi fabriki ſa zentn. ſ jokora 30 ſt. hriwnow bjes dawka a měcha zadaju. We wukraju pak je jokor tuſchi.

Blažſiny mórſkich rybow na rybjazych w'ach we Weeſtenünby zwaduja. Dowoſ je byt ſtajnje jara wulki a je hiſchcze pſchiběrak.

Buzitkowe drjewo. Na prěnich ewropiſkich wuzitkowého drjewa we raniſchej Němſkej ſu ſo wurjadnje wyſoke placžiny zadžale. Meter pſchindže 50—100 ſt. hr. Ta je cžim ſpodziwniſcho, dokelž rěſane drjewo njeindže. Malo ſo twari. We raniſchej Němſkej ſo ſtoro niczo njetwari. Bidarinje ſwoje wobdželki njewotbudu. Czaſto meble turiſcho pſchedawaju, ſo mohli nekak mſdu a druhe wudawki wjeſeſ.

Wozjewjenjo.

Na nayraſchowanje mamy ſezhowaje woſjewicz: We mězazu oktobru t. l. ſmy porjadnje do Pančizi trěbnu liczbu „Sserbſkich Nowin“ ſlali. So by hdy 50 exemplarow nadobo mjenje było, nam ſnate njeje a je też wuſamknjene. W tajſej liczbje ſo to hiſchcze zenje ſkało njeje, dokelž „Nowiny“ ſa Pančizi do jeneho pakeſta ſjednoczimy. Pančizjanſka agenturanjeje ſebi też žanych wužadała, kaž je to hewak cžiniła, hdyž traſch nekotre exemplary pobrachowachu. Sſmy bjeſe pſchetorhnjenja w potrjeſ liczbje na wſchech woteběrarjow dale ſlali, njedžiwajo na to, ſo mohli nekotſi ſapowdžeć. Kaž ſnadź je mjenowana liczba w Pančizach teſo woſtała, pak njeſmy ſo rozmohyłe. Jeli traſch ſu liſtowoſcherjo we mězazu oktobru tu abo tam raſ „Nowiny“ ſapowdželi, je ſo to myſrawje ſtału. Sſmy hižo ſ wjazorych ſtron napomnjeni, ſo ſo rozmoſchowanje „Nowin“ pſches liſtowoſcherjow ſ dželu njeworjadnje ſtawa. Tehodła ſmy nuſowani, ſwojich dowěrnikow poſtajeć. Proſymy naſchich abonentow, hnydom ſo na wóſeze hórſchicz, jeli „Nowiny“ njedoſtanu, pak nam woſſewicz, ſo wottud pſchecžiwu tutomu njedoſtatkej ſakrocžimy.

Nakładniſtwo „Sserbſkich Nowin“.

Dopis.

K 10ssłażnjenju. K rosprawje wo pſchepytowanju ſa bróujemi pola mje, kotraž bě w cžiſle 276 „Sserbſkich Nowin“ woſjewjena, podam ſcžehowaje rosſażnjenje: Ja njeſłuſcham k žanej radikalnej prawej ani lěwej ſtronje. Pſchepytowanje pola mje wotmě ſo jenoż dla trěcženjow jeneho hižo khłoſtaneho muża, kiž je mje pſched krótkim wo moje ſědne koło pſchinjeſł a je ſo potom, dokelž jeho k ſamoliwjenju ſtajichu, ſo na mni wjeczicz chcył. Sſym hižo wo wróczenje dželа ſebranych wězow proſył, dokelž ſo tu jenoż wo wójniſke dowonnjenitki jedna.

Richard Kunſpan w Njeſwačidle.

Přihopk.

* Lahkomuſlna ſłužobna. W Nachodowej dróży we Barlinje ſłuži wěſta Herta Schneiderez. Ta ſeſna ſo na rejach ſ młodym muſſkim, kiž mózeſche wubjernje derje rejować. Dobry rejowar je ſa młode holzy wjeſeſch wſcheje ſhóžnoſce. Wona ſo ſ nim hiſchcze nekotre rasy ſeſka. Potom ju wón wopytowaſche, hdyž knjeſtwo doma njebě. Na rejach ſo wón Harry mjenowaſche. Nětko pak ſo wuſna, ſo po prawym [illegible] Torex rěka. Na tele mjeno mětſeſche też wobſtſimo pſchi hebi. Wónbanq ſo ſ teleſonom wopraſcha, hacž je knjeſtwo doma. Jako ſhoni, ſo njeje doma, pſchiſłže ſe hórſhy ſłužobnej na wopyt. Nětko też wot njeje ſhoni, ſo ſo knjeſtwo tak hórſhy njewróczi. Tehodła tam woſta. Po nětčiſo czaſu wotendże, wudawajo ſo chze ſebi nekotre zigarety kupicz. Hdyž ſo wróczi, dżeſche ſe ſłužobnej do ſwunſkeje ſtwy knjeſtwa. Ta tam dżeſo leſnyczej donjeſe. Wón ſo woſtaſi, ſo by ſebi, kaž wudawaſche, w kuchinje zigarettu ſapalił. Hnydom po tym ſo tſło ſabadżeni muſiay do wobydlenja walicha, tſi revolwry w horſcheſi dżerżachu. Do ſmjerczeje wuſtrôżanej holzy pſchikłałachu, ſo dyrbi dżeſo lohnyej pokózeć. Hdyž bě dżeſo wuſko, twegerſchi holzu do jejneje ſtwy a famknuchu ju do draſtwoczo kamora, jej hrożo, ſo ju a dżeſco ſaſtřela, jeli ſo pikuje. Holza zyłu kwilu w famorze pſchebywaſche. S njeho ſebi halke ſuđri, jako bě we wobydlenju wſcho woczichło. Nětko běchu ſo muſſay a też jeje „nawjedženja“, ſ nimi pak też wſche drohotnoſcze a hónuſcze knjeſtwa, kiž jim runje do poſorow padnychu, ſhubiłe. Najſterje bě wuſkoczny rejowař najwjedomſi rubjeſnyce zwólhy. Młode holzy, njewótczeze jenże taſkim zuſum, kiž ſu na rejach najwuſkoczniſchi rejwarjo a ſ wami derje měnje.

* Pjeczo hólzy ſo tepili. S Soſa w Bayerſkej ſo piſche: Na rězy Saale ſo pjeczo 10—12 letni hólzy na łodze łuwachu. Pad bě hiſchcze cženki. Wón ſo pſchekama. Wſchitzy pjeczo hólzy ſo tepichu.

* Sſmrowe połkłoſtanje. Wčhed bě giſtim wójniſkim ſudom w Mons ſtejſche major belgiſkeho wójſka. Wón bě wodikorjeny, ſo je ſwoju ſonu ſam k ſmjerczi ſaſudził a też ſam ſaſtřelił. Major bě we wójniſe był. Jeho ſona bě ſ dwémaj ſynomaj doma woſtała. Jako ſo wróczi, ſafhyſcho, ſo je ju jeho ſona, jako bě we wójniſe był, ſ druhimi muſſemi nahadżowała. Wón nětko dopokaſana ſa pjeſa ſhrěſchenje hromadżeſche. Jako bě telko nahromadżił, ſo bě ſotinu wina dopokałana, ſtajł ju pſched ſwójimy ſud. Tónle ſud wobſtejeſche z jeho dweju ſynow. Jónka ſo pod wotmachom dopokałmow ſwojeho ſhrěſchenja wuſna. Sſynaj mějeſchtaj macz ſa winowaru. Na to major ſwoju ſonu k ſmjerczi ſaſudżi a ju pſched woczmaj ſwojeju ſynow ſaſtřeli. Wójniſki ſud majora wutwinowa.

* Wopornjwy jendżelſki wojak. W Kölnje nad Rheinom jendżelſke wójſko ſtejí. S jeneho mojta hólza do jokmow Rheina ſtoczi. Jedyn jendżelſki wojak ſkoczi ſa njej, ſo by ju wumohł. Wobaj pak w jokmach ſo ſatepiſchtaj.

* Wuſka woda we połnóżnej Afrikiſe. W tutej trajnje je ſo bjes pſchetacza poſlednje dny deſchczik łał. Dolina jeneje rěczki bě ſo ſe ſyłnej 37 metrow wiſokej murja ſahaczika. S teſej pſchipraſnu ſaloži ſo wyſoko napjaty na kilometer dołhi jěſor. Tón dyrbjeſche pſchi deſchczach wodu hromadżicz a ſpinacz. Tak bě woda też ſa ſuche czaſy doſahnyła, ſo mohła młyn cžerjecz a ſo na wſchelake druhe dżeła a potrěbnoſcze wuſiwacz. Murja tehole kumſchtneho jěſora ſo pukny a ſo roſwali. Zołmy tehole wulkeho jěſora ſo ſ njewurjekliwym wotmachom do dołiny wutſinychu. Wone wſcho pózježnu a wotpławichu, ſchtož ſo na ich puczu nadeńdże. Wobydlerjo běchu runje ſeſtawali a podachu ſo na ſwoje raniſche dżeło, jako jich woda pſcheſłapi. Boja ſo, ſo je we ſołmach na 600 ludži kanz wſało. Wojazy ſo prózuja, wobydleſtwu pomhacz. S twarjenjow cžeſa zyłych ſwójbow cžahaju. Italiſki kral je ſo na mjeſto njeſbożo podał

* Cžeſze njeſbożo w jendżelſkich podkopkach (Bergwerk). We jenych podkopkach ſo powjaſ pſchiprawy roſtorje, ſ kotrejž hórniczy do hłubiny jědża. Runje hórniczy deke zdżechu. Wónk ho hłubiny podnychu. S nich ſo 9 hnydom morichu a 46 ſo ſranichu.

Hamtſke wozjewjenje z Budyſina.

Mějeſchczanſka rada woſſewa: W mějeſchczanſkej ſtowni ſej kenzliſti na radnizy w 1. poſkhodże, wuleża cžiſła 104 hacž 122 1. dżela a 40—46 2. dżela ſtatneho ſakoniſkeho ſapjena a cžiſła 45—55 ſakſkeho ſatoriſkeho ſapjena we leta 1923 k nutſpyhtadnjenju ſa kózdeho.

Dawk na pjeża.

Mějeſchczanſka rada — dawkowy hamt — woſjewja:

Sa dawk na pjeża, kiž je ſo w 34. dodawku gmejniſkeho dawkoweho porjada płaczu po poſtajenju ſtatneho ſin.nyſtra ministra wot 24. 11. 1923 hacž na dalſche ſ wosticzenjom na polne miljony hr. dale po ſtotej hrivnje ſa ſtatne dawki

Běžne Pjeża, ſa kotrež ma cžiſło	dżelby ſo dawk płaczicz	ſakładnieje liczby po ſtotej hriwnje.
1. Kiczowe wino	1 litr	0,03
w bleſchach	1 ſyła bleſcha	0 06
2. Winu podobne pjeża	1 „ „	0,015
3 Swinowu mełchane pjeża	1 „ „	0,05
4. Schumjoze wino (nic ſtóbke wina)	1 „ „	0,75
5. Stöbke wino	1 „ „	0,06
6. Schumj. winu podobne pjeża	1 litr	0,13
7. Jednore piwo	1 „	0,01
8. Sdrejuje piwo	1 „	0,015
9. Dobre piwo	1 „	0,03
10. Sſylne piwo	1 „	0,03
11. Mineralna woda (naturika)	1 „	0,01
12. „ „ (mumělſka)	35 litr.	100 bleſch. 0,175
13. Limonady a druhe wumělczu ſhot. pjeża	35	„ 100 „ 0,210
14. Njewotrěſ. arak. rum, palenz ſe ſhadu a palenz, kiž ma wjazy hacž 10% extraktu	1 litr	0,90
15. Druhe palenzy	1 „	0,45

Tute poſtajenje ſtupi 1. dezembra 1923 do mozy; dawk ſo wot 5. bezembra 1923 zem ſbéra.

Hamtſke wozjewjenje z Wojerec.

1. Naſtupa pſchinoſchi do ſawěrczenja ſa pſchiſłajonych.

2. Sarunanje ſa rosſhudnikow (Schiedsmänner) pſchi ſobuſtutkowanju, je-li ſtocžo padnyło abo je-li ſu je boreſacz dyrbjeli, powyſchi ſo ſa kóżdu potnu a ſapoczatu hodżinu na 161 miliardow.

3. Sarunanja ſa wopiſhma, naſtupajo ſtatne pſchiſłuſchenje (Staatsangehörigkeitsangelegenheiten) ſo powyſcha.

4. Sarunanja ſa hamtſke wobliczenjach ſo powyſcha pſchi twarach.

5. Wobſyret ſo napomina, ſo dyrbja gmejniſ dawk ſa twaſ wobydlenjow hacž do 7. dezembra wotedacz.

6. We Mnichowje wuthadżaja nowina „Der völkiſche Beobachter“ ſo ſa zyłu Němſku ſwonka Bayerſkeje ſakaże.

7. Sarunanja ſa wobhladowanje mjaſa płaczą hacž do 5. dezembra.

Hłowny a ſamolwity redaktor: Marko Smolerk w Budyſchinje.

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Jurij Hänsel
w Budyſinje
na ſukelnſkej haży 34.
Telefon 736.

Hłowna pſchedawatnja Rud. Sacka ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

Skład ratarſkich mašinow a gratu wšěch družin

Kedžbu!
S wužitkom kupujeze trjebane a nowe meble, polſtrowane twory, kaž ſofy atd., nowe a trjebane draſtne hamory, komody, loża ſ matrazami a bjes nich a potleſcheza, kaž też wſchu muzazu a ſonjazu draſtu. Dołhe a krółke ſchórnje a ſtupnje ſtajnje na ſkładze.
E. Stelzig
na hrodowſkej haży cžo. 4, błiſko Pětroweje zyrkwje.
Telefon 1152. Sſym rodżeny Sserb!

Pjekarſk. wuczobnika
ſe wžy do dobreje wuczby pyta
pjek. mſchtr E. Henſch
w Budyſchſnje na Lozowej dr. 22

Derje ſdżerżana, jelejna
warjeńſka maſchina
ſ naſtawkom (Ruffay) je na pſchedaż
we Wuſkoſej cžo. 22 pola Laſa.

Jara derje ſdżerżana
ſubikata
mlócžaza maſchina
ſ pokžiſcženjom je na pſchedaż
w Lipizu cžo. 19.

5 proſzatow
je na pſchedaż
w Poſdezach cžo. 6.

Transmiſije
kóżdeje druziny
wolije atd.
podawa ze ſkłada
Carl Gast
w Budyſinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Stare cžaſzniki
też dżele kupuje
časnikař Mencel
w Dobrošecach
pola Njeswačidła.

Kóżdy, ſchtóż ma
něſchto na pſchedaż, ſtož. grat, wſchelake nowe a trjebane wězy, abo ſchtóż chze ſebi něſchto kupicz, wojzej to :: :: ſ nawěſchtkom we :: ::
Sserbſkich Nowinach
Taſki nawěſchtk ſo w nědże 6000 ſerbſkich domach cžita :: a ma wěſty wuſpěch. ::

Vogtlandſke gardiny
ſtory, zanki, vitraże, kołdry, prunjeſowe kudże, ſofowe wogerjenja a ſofowe płachty, wojeſki, trjenja, ſchórzuchi, błibowe a ſofowe pſchiſchrowy, wołmu, ſonjaze, muſaze a dżeczaze tydnike hołowy, wóſtowe ſuſno a linoleum poruczа wožedże płaczizny hódno
K. Ecker w Budyſchinje
na jimnych wikach 11 ſmaſchcheza „Stoteje Huſeby“. Nicžt Serbſki.

Wumětſke wuſchiwanje,
Wuſchiwanje, ryſowanje, garnérowanje wirowanſkich ſawołkow, cžapowych liankow, ſerbſkich banlow, rubjeſchczkow, kaž bluſow a draſtow w najcžiſchcziſchim a najnuſchim wurjedženju. Tam ſo też we wuſchiwanju wuwuczuje.
Frau Else Herrmann na Mokładróży 13 w ſadrobnej hněži I.

Mudri ratarjo
woſjewjeja wſcho, ſchtož chjedża pſchedacz abo kupicz, w Serbſkich Nowinach.

Předženak
Protyka za Serbow na lěto 1924
je dociſkana a je dóſtacz w Smolerjec knihakni w Serb. Domje w Budyſinje.

Cžaſzniki a ſłote twory
kupowacz je wěz dowěrjenja!
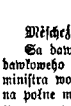
Wobroczeze ſo na wězywuſtojneho ſmajerja.
Poruczam w najſpěchſej hódnoſczi dyhjarſne cžaſzniki, cžaſzniki na ſežnu budżaki, kaž też wſchelake twory.
F. Marschner naſl.
M. Ewald, časnikař.
w Budyſinje, na bohatej haſy čislo 9.
— Wuporjedżerja —

Nawěſtki přinjesu wužitk!

Wyſoke provisije.
Pytamy nuſnje kójnowe kuluchowe drjewo a deſki kupicz. Dale potrjebamy běžnje wſchě druhe drjewa, rěſane a njerěſane
Telefon Njeſwačidło 24. Firma P. Rócho w Sſernjanach pola Kamjenza. Telefon Njeſwačidło 24.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za łoń. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 6 Kć. Kóżde łoń. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Šmolerjec knihiličerstwje, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěsći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajnje nawěsći a tabele so wušlo wobilěcuja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifu. : :

Číslo 280 **Budyšin, štwórtk, 6. decembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Štwórtk, 6. hodownika.

Mikławša, biskopa, wuznawarja.

† 1873 Jurij Jakub, złoži swoje farstwo we Njeswačidle.

† 1869 Michał Kokla, farar we Wostrowcu, serbski spisowaćel.

Wam, našich dušow pastyrje nowy,
Kiž w Božim mjenje dźens k nam přińdźeše,
Wy zastojniko Khrystusowy,
Kiž jeho stadło pasć ta budźeće,
Wam nětko w duchu a we lubosći
Dźens kóždy swoju ruku poskići.
A tak dha nětk w Božim mjenje
A z dowěrjenjom swój hamt nastupnje,
My budźemy wšak wšitcy rjenje
So za was k Bohu modlić wobstajnje,
Zo chcył wón stajnje z hnadu při Was stać,
Wam strowosć, měr a zbožnowanje dać.

Njeswačidlska wosada přez Pětra Mlónka
při powitanju fararja Jakuba.

Při měsačku pjećene je hišće syrc. Přisł.

Towarstwowski powěstnik.

Domowina wozjewja: Serbske towarstwa we Bukecach a w Sowrjecach so prošu, zo bychu so wažnoje Zwjazkowe zajednošće dla, njedźelu, 9. dec. pop. ½2 hodź. pola Stangee w Bukecach zešło. Předsydstwo Domowiny budże přitomne.

Sokolki w Budyšinje maja dźensa štwórtk we 8 hodź. zwučowanje. Načolnica.

Spěwne towarstwo „Radosć“ w Bukecach. Lubym Serbam k wjedźonju, zo su wšitke liščki za koncert wudate. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Radworju ma njed. 9. dec. pop. w 4. hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu we „Herbskoj grychće“. Wšě sobustawy so wočakuja. Starosta.

Serbske tow. za Wulke Zdźary a wokolinu změje přichodnu njedźelu 2. adventa pop. w 3 hodź. pola Kralec w Koblicach swoju měsačnu zhromadźiznu. Nichtó njedźiwaj na zymu a drohotu, ale přindźe wšitcy. Předsydstwo.

Khwaćanske serbske towarstwo změje přichodnu njedźe u 9. t. m. pop. w 3 hodź. swoje měsačno posedźenja pola Nowarec w Khwaćicach. Wočakuje so, zo wšě sobustawy wćešće přińdu. Hosćo su nam stajnje lubje witani. Předsydstwo.

Kasina młodych ratarjow w Baćonju ma přichodnu njedźelu, 9. dec., pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Šmolie hosćencu w Baćonju. So prosy, zo by so přenocowy přinošk sobu přinjes, a wšě sobustawy přitomne byłe. Předsyda.

Kołejězdne tow. „Rjsyk“ w Hasłowje ma přichodnu njedźelu pop. w 4 hodź. ważnu zhromadźiznu. Předsydstwo.

Swětowe podawki.

Němski rjeźm so njerospuščeći.

Němska so nowowótkow do němskeho rjeźma smine. Wutoru wjeczor su so wjednići wšěch politiskich stronow z wuwjazom kommunistow z němskim kanclerom rozrěčeli. Přichi tym je so powschitkowne mnjenje wuprajiło, so dyrbi so dla swonkowneho politiskeho połoženja rozpuščenju němskeho rjeźma po možnosći zadźěwać.

Sozialdemokratiski wjednicy němskemu kanclerej namjetowachu, so by so do społnomócnjenskeho zakonja postajenje přichilał, so wšěm so wšě wuhlady, na podstatu tuteho zakonja wudajonno, wot prjedawšeho přichilowanja wubjerka němskeho rjeźma wotwisne rjenje. Sozialdemokratiska frakcija je hotowa, społnomócnjenskemu zakonjej přichilować, jeli so by so tuton namjet přichilał.

Po skónčenju rozrěčenja so hyzdom němske ministerstwo sendźe, so by so wo sozialdemokratiskim namjecu wuprajiło. **Ministerstwo temu přichilowaćwše, so by so dohladowaćli wubjerk postajił, hdy by tónle wubjerk radu dawajo nadawk měł.** Sozialdemokratiscy zapołčanzy němskeho rjeźma na zo 10. wjeczornej hodźinje 7:3 přeciwiwo 73 głosam wobjanknychu, tole rozrumanje přichilećz. Dale je so wobjanknu, so je kóżdy zhoduitaw sozialdemokratiskeje frakcije, kotryž je w sali přichitomny był, mjeńcny, za jakoni hłosowaćz. Ssobustawy pak njejsu winowate, so by přichi wothłosowanju wobdźělić. Po tutym wobjamknjenju sozialdemokratije da so wěste być, so by so społnomócnjenski zakoń z wjetšinu dweju trećinow přichwalił.

Němsko-nazionalna frakcija němskeho rjeźma je wobjamknła, so rozbudźe ja społnomócnjenski zakoń hłosowaćz. Wona chce přichcje, so by so němski rjeźm rospuščił.

Saksli minister Liebmann so sakituje.

„Leipziger Neueste Nachrichten“ prjedawšemu sakskemu knježeństwu porokuje, so je wono skradźu němskeho woboru wobledźowało a ju wuczuschlowaćz pytało. Minister Liebmann na tele winowanja wotmołwja:

Hdyž je sakske knježeństwo, kaž so jemu po přichilušnosći salei, sa transportanti brónjow, brónjowymi a municijskimi składami sledźiło, tu wěste sledy přechezo sahło k němskej woborje dowjedle. Hnuk so je pola zjawilnych wobsobow, kotrejž němskej woboru wobthadźeja, brónje namakale. Tak su na přichład w Freibergu pola fabrikanta Kelchenmeistera někotre sta tšelbow a maschinku tšelbu namakali, w Dubrawym pola Budyšinca w knježej bróžni schesć maschinskich tšelbow, kotrej je major Schneider tam přisłuchował. W Radebergu naschi poruczeny pola jeneho fabrikanta tšelby, dale pola fabrikšelbow wobsedźerja Naumanna w Loschwitzach 500 tšelbow a 24 000 dum-dum-patronow namakachu. Dźiwajo na tele wuhladenja dyrbjesche knježeństwo sa swoju winowatosć mećz, so je tež na wschě dalsche nawěsće kedźbowałe. **A přechezo sahło zjawilnych wobsobow k němskej woborje wjedźechu.**

Dokelž běchu zjawilne wobsoby, kotrejž běchu do tychle wěcow zaplećene, knježeństwu jako na prawizu złożene elementy znate, dyrbjesche so knježeństwo bojeć, so mohł wusłi wobkhad mjes němskej woboru a tymile wobsobami junu republikanskemu wobhdźeństwu Saksleje jara wužudny być. Tehodła bě winowatosćej knježeństwa, so w sajinje republiki, kotruż ma schkitacz, ſ wulkim doraſom tajke wobtrjedźowanja cżinile, so by so swiſ mjes extremnymi prawizynymi radikalnymi (monarchistami) a němskej woboru spohnał. Wopraudźite rosnisće je bohužel pokazało, so ſo sakske knježeństwo njeje dyrbjesche bojało. Nunje wudospołnjenje němskeje woborу ſ monarchistiſy smyślenymi elementami, se studentami, ludźimi worzłowcho helma atd. je ſ temu dowjedło, so je němčka woboru po ſnatym barbarisſim waschnju ſ republikanſkim wobhdźeństwom sakhadźała.

Ministerſti president Fellisch „Leipziger Neueste Nachrichten“ wobſkorził.

„Leipziger Neueste Nachrichten“ ſu w ſwojim pónd źelniſchim cżiſle ſakſkemu ministerſkemu preſidentej porokowałe, ſo je ſo won „**na němſku woboru na hłeſhanbicżiwe waſchnje přichiſłodźał.**“ Miniſterſti preſident Fellisch je dla tuteho ſtichnodźenja wobſkorżbu pola ſudniſkeje wyſchnoſće ſapodał.

Saſitanſka jatba přicżeżiwo polizeiſkim ſaſtojnikam.

Kommando ſakſkeho wobornego wokrjeſa je wyſchſcheho knježeńſkeho kommiſara Mierſcha w Drježdżanach a knježeńſkowoho kommiſara Weſtphälingera w Kamjenicy do ſchkitanſkeje jatby wſał. Tole ſajerće drje ſ přeczytanjom přicżeżiwo prjedawſchemu miniſterſkemu preſidentej dr. Zeignerej ſwijuje

Přichtwarjenje ſtatnych ſakſkich dźěłakrjow do akcijowych towarſtwow.

Sakſke knježeństwo je ſebi wotmyſliło, ſtatne wuhlowe a elektriſizne dźěłarnje do akcijoweho towarſtwa přeczuwarić. Sſebnej ſo wo tym ſakonjowa přichchloha přichodpołoži. Sa to pak dyrbja brune ſtatne dźěłarnje, kaž kalkownje, dźěłarnje módrych barbow a porzilnowa manufaktura w ſtatnym hoſpodarſtwje kaž hacż dotal woſtacz.

Dźelo w kommuniſtiſkej cżiſchczerni ſaſtajili.

W Saſkej ſu ſo wſchě kommuniſtiſke nowiny ſakaſcze. Kommuniſtiſko ſu tehodła ſpytali, w Drježdżanach ſtradźu kommuniſtiſke nowiny wudawacz. Cżiſchczerńja bě we Canolettowſkej dróży. Wo tym ſhonihchi je polizija cżiſchczerńju wobſkadźiła a je redaktora Felixa Lewinſona, dwoju w cżiſchczerni přichitomneju pjenikiſtajerjow a ſchtwórtu wobſobu ſajała. Nuczna cżiſchczerſka maſchina, ſ kotrejž dyrbjachu ſo nowiny cżiſchczecz, ſeſtajene pišmo a druha nadoba ſu ſo ſebrale.

Wojowanje wo němſkoſtatnu banku.

Zentralny wubjerk němſkoſtatneje banki je ſo, kaž „Voſſiſche Zeitung“ powěſći, wutoru ſ wulkej wjeſelſchinu ſa to wuprajił, ſo by ſo dr. Helfferich ja Havenſteinowego naſledníka ponjeſenował. Dotalna dźěławoſći němſkeho mjenowaneho kommiſara dr. Schachta njeſe ſłebi po ſ paſhije Barlinſkich wulkobankow dobyła. Tola wubjerk němſkoſtatneje banki njeſe ſ połedniej ſnjeſu. Mjłko ma ſo hiſchcze němſkoſtatna rada wo tymile praſchenju wuprajić, a potom hakle ſo preſident němſkoſtatneje banki ponjeſenje.

Dr. Schacht drje ſebi njeje přichpřinaſe wulkobankow ſaſtajił. Ale cżehodła dyrbjał ſo němſki lud ſa derjemenjom wulkobankow praſcheć? Kich njedobre wuprajenje ſkerje dr. Schachta porucża, kotrenuż mamy ſo dźiwaćz, ſo je ſo němſke pjenjeſnistwo roſchło ſtruchło. Helfferichowa pjenjeżna politika je wothódnoſcenje němſkich pjenjes ſawinowała. Cżehodła ſebi knježeństwo ſchtaranje Helfferichowe ſkliki hibicz dawa? Cżehodła ſo wono ſ ponjeſenowanjom bóle do ſpěcha nima?

Studentojo w němſkej woborje.

Sozialdemokratoje ſo Lóńcka, ſo ſo do němſkeje woborу monarchiſtiſky ſmyſłeni ſtudentojo přichſtupuja. To je ſo w Freibergu ſtało, hdźež hórſky akademiſke ſ wjetſchego dźěła němſkeho nazionaliſtiſkemu ſwjaſkej přichlušchcża a hižo dźeſi cżłoſ ſ němſkej woborу wobthadźeja. Tehorunja ſu ſo ſtudentojo hajniſtwoweje akademije w Tharandźe a ſdružſtwy ſjednoczenſtwa „Arminia“, kotrajž ſ dźěła ſe nehdyſch.ch ſtudentow wobſtoji, do němſkeje woborу přichi ſeli. Wobzbłe ſo poſtorkuja na tym, ſo ſtaj ſo hórſkaj ſtudentaj Kaſbuns ſ Rośtoka a Horn ſ Liſyka do němſkeje woborу přichijałoj. Wobaj ſtaj roſpuſchczene nazionaliſtiſke ſjednoczenſtwa nawjedowałoj a přicżeżiwo wobėmaj ſo w ſtatnym ſudże w Lipſku přchepytanje dla přichiſluſchenja k tajnym ſwjaſkam wjedźe. To pak jeju přichijeżu do němſkeje woborу njeje ſadżerwało.

Němſke bronjenje.

Pariſſke nowiny „Figaro“ ſu roſrěczenje ſwojeho Brüſſelſkeho dopiſowarja ſ belgiſkim ſakitanſkim miniſtrom Forthommeont wozjiſchczake. Roſrěczenja ſo na bronjenje Němſkeje ſ přichitowanju móżnje wjeczerſkeje wójny poſchahowaſche. Wulke ſtaroſcze Forthommej přchebywanje němſkeho wikomanſkeho ſtaſtwa cżini. Miniſter mjenſche, ſo dyrbi ſo najprjedy pruhowaćz, w kaſim wobſahu móża ſo wikomanſke letadła do wojowanſkich letadow přchetwarjeć. Hewak je dopokaſane, ſo němſki wojaſy każ przedy też nětko hiſchcze ſe ſwojimi wyſchſimi wobſtadźeja. Wjes dwěla ſu přichihłoſowazo wjeczerſkeje wójnu w Němſkej w mjeńſchinje, tola je tale mjeńſchina jara [illegible] ſaſacka. Na praſcheńje, hacż lud ſa přicżeżiwo [illegible] dobudu, ſo nětkole hiſchcze njeſłodži wotmołwicz, tola budże ſa Franzowſku a Belgiſku dobre, ſe ſymnej krwju přchijoły cżiniez, ſo by ſo połdenja wójnu dobyła.

Belgiſki minister Jaſpar wo němſkim bronjenju.

Belgiſki miniſter ſwonkownych należnoſcow je wutoru ſ miniſterſkej radże wo **położenju w Němſkej** roſprawił. W roſprawje ſo na to pokaſuje, ſo ſo přicżeżiwo poſtajenjam Berlaiſſkeho mérowego ſrěczenja w Němſkej drobny wójniſki material dźeła a ſo ſo bohaſaj wojeriſti ſyſtem ſ tym wutworja, ſo ſo liczba muſtwow němſkeje woborу a ſchkitanſkeje polizije powjeſcha. Jaſpar roſkrěſli, ſo je na tóżdy pad mutne, ſo kontrolowaca kommiſija ſ [illegible] ſe woſerſtwo dohladuje.

Krwawne njeměry dźělonjemjerjow w Elberfeldze.

W Elberfeldze ſu wutoru dźěłonjemjerjo po[illegible] jako přchenjiſku wotpokaſali a na to w ſmitkownym měſcze ſtawy wurubili. Popoldnju nětkre tyhaju dźěłonjemjerjowy přchi mjeſy wobhadźeneho kraja ſkromadźiſnu wotmědhu. Do cżaſa ſo ſeſtupowarſchi ſpytachu do měſta cżahnyez. Schkitanſka polizija njeměrnikam raſnje na přchecżo ſtupi. Hdyž ſo ſ cżłoſky twiſeli, tej polizijſtoj tłokachu. S dźěłonjemjerjow je pjeza 9 muži padło a mnoſy ſu ſo ſranili. Polizija měſeſche ſchtyrjoch ſranjenych. Franzowſky wojaſy, kotrychż běchu demonſtrantoje na pomoż ſwołali, njeſtajſchinmychu, ale ſo ſaſo ſawrócżichu.

Też w **Němſcheidźu** je ſ njeměram doſchło. Wutoru dopołdnja ſ dźěłonjemjerjemi na radnizy jednachu, přchi cżimż bu jim praſi, ſu ſo wjeczor ſkłeb a tunja zyroba na wobſtrowčenje njes dźěłonjemjerjow woteda. Mjes tym ſo ſo hiſchcze jednaſche, dźěłonjemjerjo hižo w pjekarſkich a wſnitſich ſtamach lwory ſadachu, kotrež ſo jim ſ dźěła wotedachu. Popoldnju bě potom wulka ſdźiwizna na Alleji ſtej dróhy. Schkleńcy wukładnych a wobydlenjowych wokow ſu ſo roſbichu. Też ſłebowe wozy ſu wurubichu. Policija ſpyta ludowe cżerjoby roſepnaez, ſ měſtnami wonej ſ tehoſom [illegible]

Wojeffke wobhzadzenfe Poruhffeje ho wottwari.

Franzowffe miniffterftwo fwonkotnych naležnoffcow wofiewja:

Po namjecze generala Degoutta fiej franzowffe a belgiffe knjeżefftwo hromadnje, hmydom wšitke farjadnifke naprawy cżinjcz a liczbu wupokafanych a fahudženych wozbow wobhnadželi. General Degoutte wěri, ze pakiwne pichezfawjenje nětko wopraudze pichestanje, kaž dórhy budże ho w jamach a fabrikach dźiłacz, a kaž dórhy Němffka frežejna wo wobthadze na poruhffich a porheinffich železnjach powinježdži. Tole frežejne na 10. dezembra do mogy fmjeli. Franzowffe a belgiffe knjeżefftwo fiej hižo poczałej fwoje wojeffe mozy himak feftajcz, fo by ho dóikanje j wobydlerftwom pomjerfchilo.

Dopifowar „Chicago Tribune" powe, ze fu fwjatarffe wojeffe wyfchnoffe po podpifanju dojdenanja je Stinnesfom plan wo pomjerfchenju wobhadženffeho wóifka j nemffimi zibilnymi wyfchnoffenmi wobdźelafe. Na podlożku tuteho dojdenanja dyrbi fo wobhadženffe wójfo, kotrez je nětko 55.000 muży fyhne, na 10.000 muży pomjerfchicz. Němffky farkoniez wot tuteho czafa fafo kontrolu nad zlomiftwami, fiarnymi wuarjenjemi a wyfchnoffenjemi doftanu. Franzowffi generalny ftab fwoje fydło j Düffeldorfa do Mannheima pfefesehoži. Bdźiffi hłowny kwartér fo do Duisburga pfefeydži. Franzowffa Nemffej 21 żelefnicznych czarow wofftupi a fo zivilneho a wojeffkeho dohlada nad nimi wotrjefnje. S dobom nemffke wyfchnoffe dwe wuperidżelenj do ruki dóstanu. Franzowffo fo dale ma to fwojafju, fo budża j nemffkimi żelefnicznymi faftejnikami derjeżnaho wobhadženez a fo budża jim polmi nudu we wobhadżenym kraju dawacz.

Franzowffe knjeżefftwo pichi teile fkladowizi na to dopomina, fo je wono ftajnje na to pokafowało, fo je jo jenoż pażiwne pichezfwjenje mifowało, wjefche wojeffe operazije we wobhadżenym kraju pfchewjefcz. S wopredla fe jenoż wotmyflene, franzowffich inżenierow j mjefkfkimi pojeffkimi wotdźelenjemi fchkiacz. Jeli fo by fo fafone pfchezfwjenje trajnje faftajfło, a jeli fo by fo fiow p'chod 11. januarom tuteho leta wróczil, hychu fo po nęczim wobkfnjofoże fawjedże, kaiżej fu do 11. januara hyle, to rěka, fe by fo njewidżerne wobhadżenje Porubffeje pfchewjedło.

Baldwin we powojnffich cżkkfoach Jendżelffeje.

W Liverpoolu miniffterik p'chedfyda Baldwin we wóffmej rěczi praji, fo wobżaruje, fo fo wjednizy liberalneje ftrony wo tym mjefcza, fo druhe ftaty wulke rozbiłke cżinja, hdyż j zuzkmi tódżemi wobhadżeja. Jendżelffe knjeżefftwo njeje jenże rozbiłke cżinilo mjeż zuzkymi tódżemi, kotrez do fjendżelffich pfchfiahowon pfchifiedżechu. S jendżelffim idealom tódżinftwa je jenake wobhadżenje we wfcżech dżiłach fwěta. Jendżelffa najmnifcże fyhne wikowanffe tódżinftwo trjeba.

Na kónzu Baldwin praji: Jendżelffa je j hobrikeho wojowanja dobyczerfju wuffcha, tola fa kajfu płacżifnu? Wona dyrbi 7 abo 8 pintow ferlingow zaplacżicz, wona dóża w Amerizy wotplacżuje. Wona je najcżeżo potrjebcżeny kraj; wona fa pożczonki płacżi, kotrez fu jejni fwjatkarjo cżinili, a cżi njeffu Jendżelffej ani danje zaplacżili. Jendżelffa trjebała pożredżuje jich induftrije a mikowanje prebyrujze a pfchi tym mi wona 1 abo 2 miljonaj pfelowjekow zeżerjom. To je położenje, kotrež je tak khutne, fo wono wjazy żada, dyżli jednore cżakanje.

Ruffe żito we Jendżelffej.

Pfchichodnu njedżelu fu w Hullu (w jendżelffej perma hódż „King Alfred" wożcżaku. Wona je wot ftónżenja wobnej Pfeńza hódż, kotrež Ruffe żito do Jendżelffeje pfchihnjefe. Dalfche pofiuknu fo ja krótki czaf w Southamtonje a Manchefterm woczakuja. Skpłacżenje ftanje fo po dawożnifkich runnenjenjach, to rěka j hotowymi pjenjefami.

Pólfke ftatne finanzy.

Pólfki finanzny minifter Kuchariki je 27. nowembra fe hjemiknu rozkiczenjowem wobjerfku finanzynu rafprawu podał. Wón woczakuje, fo budża hižo w mefi pfchihodneho lěta ftatne dochody wjefche dyżli wudawki, pichez to direktne dawki nětko 10 miliżonow w tutym mężacu 35 miliżonow ftotych wunjefu.

Prěni wunoffi italffa-fchpanifkeho fwjafka.

Parifke nowiny powjedża, fo je fchpanifke knjeżefftwo w italffich lódźnjach jedyn fchkiak, 4 torpedowe fcenjcżki a 4 podwótke cżołmy fkafalo. Dale fu italffe bużnjerjenje wot Schpanifkeje ftafaurki na podawanje hórfich kanonow fpriedżeneho a mukeho kalibra dojtała. Tele fkafanti fo jako prěni wunoffi italffo-fchpanifkeho fwjafka wobhladnja.

Okumenifki konżil w Romje.

We wóftrich nabożenfkich trufach w Romje fo powe, fo famż 29. dezembra w tajnym kunfiftorivnje pfchihodżeji, fo fo 1926 abo 1928 do Roma wulki konżil fwola. Pfchi tym fu wjazy dyżli 2000 hifkopow w italffim halowym mężacu ferdże. To by po ležo 1870 fafo prěni ökumenifki konżil byl.

Ze Serbow.

We Budyfchinje, 6. dezembra 1923.

— **Wo wyżdże.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer —1, thermometer we dnju +2. Dżenja rano w 8 hodź. barometer 736, hygrometer +1, thermometer w nozy — ½. Wuhladny na njeftajne wjedro fe dofcheżom. — Dryeżdżanfka wjedrowizna mění, to dokala wjedro dale wobtkowamy. Nad rauffcej Europu je lohki powětr, nad Jendżelffej cżeki. Tón pak fo po fdacu rozfeńdże. We wjeczornej Europje je cżopło, we rauffcej fnuta, we fryedżnej Europje hefi cżopłota a fnuta wobpe dyrkżitej. Wczera fo fnehowaffe w Danzigu, Hamburku a Wróżiflawju. Deżdżcżik mějachu Aachen, a Frankfórt n. M. Druhdże dż mrózkno. Powfchitkonjke bę wokolo ftop. fymn. W Frankfurcze 2 ftop. cżopłoty. Schmżelzkowa hora mężefce 7, Zugfpitze 15 ftop. fymn. Na południfchi fo fnehowafche. — Jutże pjatk fłónżko 7,57 fthadża a fo 3,44 thowa a nětko na fomom cżafu 2 njedżeli fteji. Mężacżk fthadża rano 6,30 a fo powołdniu 3,57 thowa.

— **Na kriminalnej policiji** je żoły hładkowanifti hódł. (Putzhobel) 7 wupalenymi pifmikami, kiż je fhos dwela kodnjene kubło. Wobhadżeż dyrł fo na kriminalnej policiji famoftrież.

— **Płacżenje renty.** Pfchirożkowe renty na wojeffich rentnarjow, cżeżkowobfchkodżenych a fawoftajenych fo fa 1. połoju dezembra wot hoboty, 8. 12. fem w fnatym wobhodnym czafu w mężechczanfkim hamcże w hobotowni, na hrodowffej hafży 10, delka wuplacżenje. Rentfki lift a wupotas nsdy (potżebna ndowa tita) ma fo fobnpżchinjeżeż. Wamenjenja na mężechczanfkim hamcże wuleża.

— **Budyfchin je jene j najdrożfich męftow.** W Drżeżdżanach fchtyripuntowffa pokruta thżeła 1. dnużiny 780 miljardow hrinnow, fchtyripuntowffa pokruta 2. dnużiny 710 miljardow hrinnow płacżich. W Budyfchinje fchtyripuntowffa pokruta fżej.du wjeczor hifdeże pfchez 850 miljardow hrinnow płacżefche. Też płacżifny druheje zwroby fej margarinu, tuka, rybow atd. fu nimale tefame wofiofe. W Drżeżdżanach fu fo mjafowe płacżifny ftuifchile, w Budyfchinje fo mjafo hifdeże po jenak wyfofkich płacżifnach pfchedawa.

— **Wobroczeny fwět. W Ruffej ku wichnje — w Franzowffej je żuch.** To fryedżnieje Europy, w kotrejż my bydlimy, je lětha fyma w prawym cżafu pfchiżahnuła. W Ruffej je runje na wopak. S najmjenfcżha po powjefcżach jendżelffich nawin je fo po Ruffej hoża żolma roffcżecżila, kotrež je tam druhe lěcżo fbudżiła. Hdyż hewak Ruffa we nowembrje bywa hluboko pod fnehom pfchikryta, je tam lětha — nalěcżo. We Kijewje bóś kcżeje, w Odeży fo cżerfine fijalki pfchedawaju, we Mukrajnje fu wifchnje we pokutym feżiwje, a hdyż fo hewak tutón kraj w nowembrju je fnehom bełi, fo tón krócż j wifchnjezwym kczejom bełi. W pfoverffi je w tymle krajinach 22 ftopjeńkow cżopłoty. Sa ruffe ratarffwo fo tole wutrjadne wjedro jako kataftrofa wuložuje. Nasymfle fywoy rucże rożtu a kłoży porżiwaju fo wfez a to w cżafu, hdyż hwoaju hewak w normalnych cżafach j hłubokim fnehom pfchikryte. S njeżwożom je, fo w tutym cżafu mtoły pfchihodżeja, a fo nasymfle fymy we Mukrajinje jmjerjmu, w tutej ehkłownej komorje Ruffeje. A mjes tym fo je w tutym europiffim połnożnym kraju tjare wjedro, kajfehoż tam ludżo njebomnja, je fo połodnifcha Europa j wulkej fymu nadpadka. W połodnifchich franzowffich krajinach pola Avignona je fo fnież fe wulkimi hromadami nafchol, wětrny fu wulku fchłodu a fapuiczenje w lěfach, fahrodach a winizach nacżiriłe. Stónczenje je fo fnież też w połnożnej Afriży nafchol, hdżeż je tak mało cżopłoty, każ to w tym cżafu nichtó njepomni. Wotrawdże, wobroczeny fwět!

Sł Lubija. Pfchi nětfifchej fchmjatanje we papjerfnych pjenjefach może fo kóżdy lohże mylicż, każ pfchi najwjetfchej kódżliwofcżi. Na naffchim pófcże je fo wot 25. hacż 30. nowembra njedoftalk we 200 biljonach wupokafat. We pfchedawarni fmankow wulicżiczku na cżaż wot 28.—30. nowembra na 100 biljonow njedoftatka. Tu fu fo najfferje pfchi pfchedawanju fmankow fa fawjeżenych pfchiftajenych myfili. Saftojnizy, kiż fu we tychle bukach tam ftużbu faftawali, dyrbja fa fchkodu rutowacz. To je fa nich cżim bolofmifcho, dokalż jenoż polożju teho dóstawaju, fchtoż fu do wożiph mfdy mękli.

Sł Jawora (Ohorn) pola Kamjenza. Sawżdżenu njedżelu je fu 20 krym fyn twarza ftólzow Cżidrich fmjertnje fpiefhożiż. Na fvantach fo wożo, fo tat cżżinu, fo fiebi mofy fchtażby. Nafiatem hižo femrė. Pfched 2 lętomaj jedyn fyn fhamfnieje fywóżby na maffkowym bale j Bożej ruczkii fajaty nahle femrė.

S Kulowa. Kaplan Jaworik je 60 lět ftary we Abatfkertownym wuftawje femrė. Wón narodżi fo w Miloczjach. We lěże 1892 fo we Wróżiflawju fa měfchnika wuswjeczi. Potom bė w Khrożczjach j kaplanom. Wot

Pschedżenak

by też radły do Rychwalda schoł a wot tam do Mochożca, Schtwrjoch Dubow, Starcżo Lubolnja, Nadadża a Samofstow. Kdżej hifdżeże dobri Serbja bydła. — Ale njewe, kdże mohł w Rychwalże pfches nię wotiacz. Swojeże wieże dla trjeba cżpyke koło! Też njewe, hacż bychu jemu tam dofeż wotkupili. Tedyże jenieżeże fwjeli dla fo tajfi daloki pucż pfches Mużakowfke holu njefadani. Tiż prożby Pfchedżenak, fo bychu tola hnydom někoho ke knjeżej Jannkej do Sserfkeho Domu pófżali, kiż mohł fkafane wżży fobu fwjacz. Jara by ho p'chedżenak wjeżelił, kdy by do fożdeże wży nęcżto pfchifchło, też do Stareho Lubolnja, hdżeż ma jenn dalofu cżeln.

— **Wobroczeny fwět. W Ruffej ku wichnje — w Franzowffej je żuch.** To fryedżnieje Europy, w kotrejż my bydlimy, je lětha fyma w prawym cżafu pfchiżahnuła. W Ruffej je runje na wopak. S najmjenfcżha po powjefcżach jendżelffich nawin je fo po Ruffej hoża żolma roffcżecżila, kotrež je tam druhe lěcżo fbudżiła. Hdyż hewak Ruffa we nowembrje bywa hluboko pod fnehom pfchikryta, je tam lětha — nalěcżo. We Kijewje bóś kcżeje, w Odeży fo cżerfine fijalki pfchedawaju, we Mukrajnje fu wifchnje we pokutym feżiwje, a hdyż fo hewak tutón kraj w nowembrju je fnehom bełi, fo tón krócż j wifchnjezwym kczejom bełi. W pfoverffi je w tymle krajinach 22 ftopjeńkow cżopłoty. Sa ruffe ratarffwo fo tole wutrjadne wjedro jako kataftrofa wuložuje. Nasymfle fywoy rucże rożtu a kłoży porżiwaju fo wfez a to w cżafu, hdyż hwoaju hewak w normalnych cżafach j hłubokim fnehom pfchikryte. S njeżwożom je, fo w tutym cżafu mtoły pfchihodżeja, a fo nasymfle fymy we Mukrajinje jmjerjmu, w tutej ehkłownej komorje Ruffeje. A mjes tym fo je w tutym europiffim połnożnym kraju tjare wjedro, kajfehoż tam ludżo njebomnja, je fo połodnifcha Europa j wulkej fymu nadpadka. W połodnifchich franzowffich krajinach pola Avignona je fo fnież fe wulkimi hromadami nafchol, wětrny fu wulku fchłodu a fapuiczenje w lěfach, fahrodach a winizach nacżiriłe. Stónczenje je fo fnież też w połnożnej Afriży nafchol, hdżeż je tak mało cżopłoty, każ to w tym cżafu nichtó njepomni. Wotrawdże, wobroczeny fwět!

Sł Lubija. Pfchi nětfifchej fchmjatanje we papjerfnych pjenjefach może fo kóżdy lohże mylicż, każ pfchi najwjetfchej kódżliwofcżi. Na naffchim pófcże je fo wot 25. hacż 30. nowembra njedoftalk we 200 biljonach wupokafat. We pfchedawarni fmankow wulicżiczku na cżaż wot 28.—30. nowembra na 100 biljonow njedoftatka. Tu fu fo najfferje pfchi pfchedawanju fmankow fa fawjeżenych pfchiftajenych myfili. Saftojnizy, kiż fu we tychle bukach tam ftużbu faftawali, dyrbja fa fchkodu rutowacz. To je fa nich cżim bolofmifcho, dokalż jenoż polożju teho dóstawaju, fchtoż fu do wożiph mfdy mękli.

Sł Jawora (Ohorn) pola Kamjenza. Sawżdżenu njedżelu je fu 20 krym fyn twarza ftólzow Cżidrich fmjertnje fpiefhożiż. Na fvantach fo wożo, fo tat cżżinu, fo fiebi mofy fchtażby. Nafiatem hižo femrė. Pfched 2 lętomaj jedyn fyn fhamfnieje fywóżby na maffkowym bale j Bożej ruczkii fajaty nahle femrė.

S Kulowa. Kaplan Jaworik je 60 lět ftary we Abatfkertownym wuftawje femrė. Wón narodżi fo w Miloczjach. We lěże 1892 fo we Wróżiflawju fa měfchnika wuswjeczi. Potom bė w Khrożczjach j kaplanom. Wot

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza

Pschełożił Beno Zyż.

29] (Pokrazowanje.)

Wopufchczich towarftwo a fydnych fo na wofamnoczenu kawku w fahrodże. Salchmjatane dżiwy mufyle howrzachu zni we hlowje. Skurowe bolofcz a (epródine fadwólowanje mje fapfchimnyfchez. Wofrzi of fwojeże fwójby, wofrzedż ludofnych, fwdrnych wutrobow, fiż nje woddawachu, cżjuch fo wofamnoczeny a wopufchczeny, pufin a próżdny dofche fo mi fwět, njebieża fhadnu fo mi njefmilne a njeczuczifwe pfchecżiwo njefprawnofczem cżłowjekow. Jena wyfi hnuforche druhu, dofche fo, fal by prżija wot fcżehowageje fo pożrjela a kónczinje fapadnuch do njeżahneho, dlukeho fonjenja. Moja jenieżka myfl bé: Szmjercż, fmjercż, hi możefche mi jenoż żama wumożenje j tuteho hludnifcheża, kóng cżiwilow a bołofczjow pfchinjeżcż. Dafle j pfchetorhujenjom wfchech tutych dufchu tłóczaych wutow bych mér a pokoj namakacż mohł po wfchej tutej cżiwili. Ach, kaf żedżach fa tutym mérom! Sł hnadż tej cżnowom a fynnu, bé tola wężżny a mjeleżity — mér nicżoho! Wfcżo we uni wokalche: „Wużżnycż! wużżnycż!" Nimale do fmjerczje cżiwilowany wot fwojich bołofczjow żedżach fa wężżnym mérom, w'eżo jedne, wo kajfu płacżifnu bych żebi jón dobycż mél, a by tej fa fwojeżho żirojenja bykz — bych je radż zaplacżił! Potom pak hnižowaczhe fo j tamnich njeftónczujych wyfokofczow, do kotrychż be moja prejdyfcha dżeczcża wéra fo po'ebżnyła, zunja wyfi, każ nejżamóch facżéreż — tutu wyfi ftowoje „hdyż pał" njewobhajnjetez.

Bé żyle nowy fwět fa mnje, do kotrehoż buch pfches tutón njejchytnu wofud pfchifzadżenu. Ach, kaf njejmérnje cżerpjach! A tam j fhódnilow dwóiti wonjachu wokolo nje; pracżi na fchtomach dżechu k mérej a cżikolachu hifdeże żywji wjeczornu fpédo a nade mnu fpinafche fo jafne njebo, fiż bé k wjeczoru wot poldeńdi prihłowo fo thowageho żtónża j cżerwjenofczu nadikżatnje. Żyła pfchirodo da kola wokolo bé mérna a żhożowna, jenoż ja tu fedżach wofamoczeny a polny bołofcz a frudoba ftiżcżi mi fudy na fo; jenoż ham żebżach wobżredż wfcżeje miłóhnofcże fa womożenjom, fa żmjerczu.

Nadoba hromadu fiedżech; żonjaga drasta pódła mje fafchrunnota. Pohladnuch horje a widżach fnjeni Lolu pfchi żebi fiedż. Schladowaiche nężnje a polna żobnjelnofcże na mnje — hnadż fej hifdeże nęcżto wjazy dyżli jenoż żobnucżenofczowej jej j wokolow rečeżche. Wot pruhow fwężła, kiż fcżiny wjeczora Pschelamachu a na nju padmychu, wobfwężlena, bé błeda a nężna, dofhej pletwje wodofchez cżeżko pfches ramjeni! W tutym wokomiku njefacżuch żanu wotchilnofcż pfcheczjowo niej. „Jenicżka żobnucżiczka duscha", wuhłach pfchi fżebi, „pfchiżdże, fo by ez fa trofchtowała."

„Sdaeże fo tak fruduy, Lujes Hendrich, feże hnadż thory"

„Ach, haj, knżeni", fawokach wot fwojeże rospałitofcże a bołofcże pfchewinjeny, „haj, cżerpju, cżerpju njefmérnje!"

Pfchi tym pfchimnych fże ruku a ftłóczich tuhanu na pałoge cżoło, wofofchowach ju a cżefnych.

„Knjes Hendrich!" mjeleże fa mnu fawola.

W tutym wokomiku fawohładach Selima a Hanu w kole pucża. Wobaj bęchtaj tutón wuwał rozwólnjeże widżałoj, bęchtaj widżajoj, kak Lolinu ruku f hubje a na cżoło fłóczich a wunukżnjechtaj nętko fmężkote pohladu, fiż dyrbjachu prajicż: „Wężnoj wfchak, fchto ma to rękacż!"

Mjes tym bé cżaż, bo ma dompucż podacż. Selim wwj pucż dżeleche fo hižo p'chi prěnim fchcżiżniku wot naffcho, tola bojach fo, fo chżył nań pfchewodżecż. Skku ftoczich na konja prajiwfchi wóiffe, fo je hižo po'dże a wulki cżaż fa Selima a nań, domoj jeżi. Knżeni Lola ftłóczi mi pfchi dżelenju ruku wfżebje wutrobnje, fchtoż pak njefmapfchecżinich. Potom dżechmy. Selim bżeli fo pfchi fchchinkiz żyle wjefoły wot naż a wotkoczi Janże ruku pfchi dobru nóż prajenju, fchtoż jemu k prěnjemu rafej dowoli.

Pfchefeta mje fa powětr mécż; bé pfches mjechka, fo by fo hifdeże hadrijow wot ranja dopomnicż dżyża; wuklidowach hebi tute pfchemężenjenje nimale fil.

Knżeni Dwes bórhy pfches żtumpanje wużżny. Pohladnych na Hanu, njefpżache; wwżi mężefche wotcerwjenej a tutej pfonżenjefchtaj polne fłoża.

Njefpżchetorhmy mjeleżenje, mężefche po fdacżu fe fiwojimi wużżenni pfchejara wjefe fa dżelo. Hafle w bliffofczi nafchego domu na mnje pohladany a hdyż fpóna, fo bęch famnyfleny, praji: „Na cżo myflifze? Na Lolu?"

Njeżwotnowokach żanebo fłowofczka, ale ftłóczich fuby krucże na fo a myflach: „Rostorhaj mi wutrobu, jeli cżi radoścż cżini, njebudżefch pak mi żanebo jodchnjenja wutłóczicż!"

Hanje pak njepfchihpadnu, mi wutrobu rostorhacż. Stoji praffenche, dokalż mężefche pravo k temu.

Sło dżiwajo nad mojim mjeleżenjom wofpjetowafche fżowa hifdeże jómu. Sało niczo njefnapfchecżiwich. Storcżi to na prjedawfchu roskoru a mjeleżefche fej nętko.

VIII.

Nęcżko dnjow pofdżiżo wotucżich tong fahe fe fparo, hdyż fłónczne pruhi pfches do wokeżaw wurężany fchcżi padachu. Hnydom po tym fakleja nęcżto iwot wonka do wokeżaj a w fwętlej fchkalobje fawohładach brodate wobliczo hajnika Wacha, kotrehoż fyhny hłóż fawola: „Mtody knjeże!"

„Schto je?"

„Wjelki honja wjeleżżu w lężu pola Poforowa. Chżeznoj na honjmu!"

„Hnydom!"

Shotowach fo, wfach ifélhu a hon...werfki nóż a wuftupich. Żyle wużżny wot rauffcheże roży ftojeche in Wach na nuje cżakajo; mężefche fwoju ferfawu dwóiku pfches ramjo wifajo, f kotrejeż pak żenje nimo njejżeli. Bęfche hifdeże fahe; fłóngo halle fżhadżeżche; ludżo njebędżu hi'dżo f dżekom fapoczeli, fłót njebé hifdeże na pafowifcheża wotchnaty. Njebjo nad nami począ fo módre barbież; dalnka k zanju fubolefche jo w rożożtym fkoże, k wjeczoru bé hifdeże fchére a mróżne.

Starý mężefche mufne.

„Mam dwojikofejaty wós a fwojeżho dożejaka fobu — chżemoj hacż k njejemum kopzam jéż", praji fche.

Salkżechmoj na wós a wotidżechmoj. Hnydom fadż kubłowych thżkow wubżża fajaz j wotnrhnifcheża, bęfche pched nami rrekt pfches pucż a flakotafche potom pfches kuki, na kotrejż zimown cżaż we rożożtej trawje fawoftajl.

Starý mężefche: „Kóczka pfches pucż! fe ftamjo!"

Potom pfchihżaji: „Je hižo podże, bórhy fmjerczu fejin. Dważ hłónczo hifdeże żyle na njeżu njefżeji, tak dołho też niężo fejin na fenju njemjeża."

„Njeże namaj fejin pfchihbódny?" bo praffchach.

„Pfcżaj fyhnym fejinje hifdeże przedy bż, pfchi fładuat pak je wżycka próża podarmo."

„Odże wunidżemoj?"

„Pfchi fchtomowych jamach w drjewinje pola Poforowa."

(Pokrazowanje.)

nemi powota fo do Schonnbierka. Polskiicho pfchtiidze do Pfchdjeczfij. Wokolo leta 1910 pfchefspfdi fo do Kulowa. Chiwanwa fhorosct jebo po tróikim fkutkowaniju nufowaffe, fwoje faffojifstwo fpuichczfiez. Na kerblifch fhdadsowankach a fhromadzfinach bé wón fe flajnym hofczom a kobjitowym pfchiwefkuchariom.

S Wulkeho Czfika. Też nafcha wfeś we najbfijichim czaffu miliwu boftanje. Na pfchiwodzowanju fo hijo twari a bórfu dotwari.

Se Sprjerfkow. Tudomnenu kubleriej Häuschej fu we jenej pofledniich nozow naflacdsene mjaffo je fuda tradnuli. Sa nabuchanej kifcheze fcheda nimaju.

S Bukowy pola Wulkich Sdzarow. Tudomnemu dzfakczerjej Khorli Miflu fu fandjenu fiobotu w fufedonich Wulkich Sdzarach jédne tolo kradnuli. Mifka chajiche hebi pola pfchekupza Krawczita pakczit tobaka kupicz. We kutych kroitich mjeniichinach fo koleso wonkach fhubi. Dofelj Mifka f fanym bohatym ludom njeshluche, hewak pal je czichi a fprézniwy czlowjek, jeho taste padnichiwe czekko trjechi. Nenoż zgle ftazeny lud może taite zgle njefwedomne fluti wumjefcz.

Schto wuczeŕ f wulkeho mésta (Lipska) wo nufy fwojich fchulfkich dżéczi pifche.

Chyu wo tym pifacz, fchtoż wfchednje w mojej rjadowni nafponja. Sdym wuczeŕ we ludowej fchuli wulkeho mésta a mam w fwojej rjadownji 19 holczatow w ftarobje wokolo 11 lét. W czasu nufy fu fo narodsile, a wjele f nich wot prénjeho dnja żiwjenja hótfk nufu czerpja. Czyżt-li ja wobras fwojeje rjadownje w barbach rybowacz, bych dyrbjal fchérn barbu bracz a tam a fem jenoż wjefkotu pifanu. Schéra je barba fhudnych ludzi. — Dwé dżéczi mjeje rjadownje mafej jenoż jenu braficzżku a tu hifcheze fchpatnu. Nékotre bżéczi fanych fchatow nimaja; 5 holzow pfchinbu bjes kofcfe do fchule, hdyż fo jim jenicżta, kotruż maja, ploka abo plata. Podobnje je f nohazami: 8 dżéczi maja jene jenicżte, a to hifcheze tej wulzu lawidża, kotraż w nawonych fokach chodżi. A czyże? Sfożowne te 6 holzow, kotrej maja jene w rjedze, 3 jane nimaja, nékotre fhodża w mocżérnym wobuczu, nékotre w czrjach bjes pódulchow — a to nékle, hdyż do fjumy dżemy.

Wélo tej f czfitorn klaga. 1½ léta fo jo hijo podarmo wo to prózuju, fo bychu holczata wfchi wolbyle. „Petroleum je pichedrohe“ — „Nimam czopheje wody“ — „Wola nafch“ — „Nafch macz mafo wiżi a nawoczniszy fhbi [illegible] może, dokelż fu pichedrohe“. Tak mi pfchesy fafi [illegible] k tomu ta nufa f bydleujemi! W jenej jenicżej fmierżnej wen a macz a czrjódka dżéczi!

Najhorje je f jédsu. 12 dżéczi jenje jane mloka njemiedo a dżéczi jenje żodyn kelk njejfa abo kolhaiy njedóstan[illegible] 5 dżéczi nicżo druhe njejédża hacz huchi khleb a ma[illegible] dżéczi rano doma nicżo k jédżi njedóstanu a 5 f nich we nic pomafku do fchule. 3 holzy w poflednich tfoch tydżenfich nicżo czopfe jédle njejfu, pchetoż 6 doma jane wufko nimaja a 4 jane nepfe. W poflednich tydżenzach 3 dżéczi hlada da do fchule niepfichadu. —

[illegible] fchodża fo ftarichi njejfu do czasa ftarafi? 5 [illegible] bjes dikka, tfoni je dżélo ftrótżene a fchtyrjo fu [illegible] wina dla w nufy.

[illegible] macz fwoje dżéczo f tym famowja, fo je je do koża polożita, fo by wuzywfo a njeby wjazy wo khleb fkalka. Nan, kotruż je fwoje dżéczo bjes jédże do fchule pofłacz dyrbiel, pchedtoż po nje a prohy, fo by je fzebi dom wfacz mohł; je żebi nékchto nepli naprohył a chze dżéczi fo najécz dacz.

Ach, a kak nufa a khód ftarfchich czafto flych czini a hnubych! To dyrbja te wobohe dżéczi też hifcheze nahonicz; kamo żebi puki dofiaru a też widża, kak nan macz bije. Khód czlowjeka njeczlowjefkeho czini.

Je to ludowa fchula, fchula fe khubym lud. Wuczeŕ jenoż khudobnu pchedek hobu widéł a fzebi pfcheje: Ow, fo by tola mjeł tymi khudymi dżéczimi tam a fem jene bohatiche kedżalo, fiż by khudym pomhacz mohło! Ale te khodża do wyfchfich fchulow a njefhonja wo hubjeńfkoje fwojich khudych towarfchow a towarfchkow. Kak derje by tola bylo, hdy by w méftach też taż pola nafż na wżu bohate dżéczo f khudym w jenej fchulfkej lawzu fedżało! Jene by druhemu pomhalo, bohate khudeho nufu fpófinalo a khde fo bohatemu fliżiło. Kak by to dorozumjenje fpéchowało mjes elowjekami, kotriż fo nékle czasto jenoż njedorozumjenja dla wadża. Rozemimy żodanje méftchczanfkeho wuczerja fa jednotnej fchulu fa zyły lud! (Wo Liwjczanfkej wuczerfkej nowinje.) —

Hospodarfki roshlad.

Schtwórtk, 6. dżembra 1923.

Hamitke kurzy wczera w Barlinje:

Dollar 4,189500 6Lkranzowfki frank 22,5485mlb.
Jendżelfki punt 18,3540006Lczéfkoſt. króna 123.650 „
Schwajzarfki frank 734,176 mb. 100 pólſt. markow 11450000

Barlinjske wiki fiejachu wczera pod fachfifchczom powfchenja ftareje papjerjanje némiefkeje hrywny we wukraju. Tehodla nékto njeje wufankinjene, fo naicha ftara papjerjana hrywna poruzo flotowej hrywnje fo dale powfchéli. Tehodla je nékto prawy wotomik pfchifchol, fwoje jenjefy jafo na dań nofyez a to we ftarej papjerjanej hrywnje. Tak hréjefch dań a mafch nadżijn, fo czi twoje we papjerjanym hrivnach falofene pjenjefy też na hódnoczo dobrom. Sa-rhan nanajbliſche leſi, fwoje pjenjezy nafchi Sserbfkej Ludowej Banzy dowérjez. Wona ma wfchudom fwoje filijaly a agentury a tak na nżdy mżnotu, fwoje pjenjezy nanajrucżifcho a najwéżifcho pola jeneje wulkofaneri, fchtoż nafcha „Serbika“ nékto wefeje je, japolożeje.

Efekty: Tele polkpfchenje hódnoty nemiefeje hrivnu po fdaczu mnohich pohimua, fwoje efekty (afzije) pfchidawacz a fa nje ftare, papjerjane pjenjezy hracz. Czi tak fudża: Jednje we jenoż fwojej hódnoczo fo pomimo, mjes tym, fo może hódnota hrivnu runje tak fo fpódacz, taż je fpadowala.

Sso wé, fdżhanje pónidże wjele pomalicho hacż fpadowanje dżéfche hacż do poflednich dnjow. Tehodla fo wczera wjele efektow na burfu fapoda, fo bychu fo pfchedale. Sczéfkoż teho bé, fo dele bljachu. Smżene płaczżiny pat rosprawa wczerawfchefe Drjezdżanfkeje burfy prafi. Akzije kolow a elektromotorow a keramifkeje indufirje, fiż béchu pofledni ras wjele fhubiłe, fo fafo trochu porjedżichu, każ Wanderer wo 3, Gufftahlwerke wo 1 bilijon, Schladitz wo 400, Corona wo 200, Expreſs wo 100 miliardow, Sdrowetz wo 900 miliardow. Tola Hoffmann Glas 1000, Tiefiek 800, Hirſch-Tiefglas 500 miliardow, Bergmann 4,8, Herkules 1,3, Sachſenwerk 900 a wfchelake druhe podobnje fhubłehu. Akzije metalowefe indufirje powfchitkownje pfchifiadżowachu a to wot 10 bifi. hacż dele do 500 miliardow. Jenoż Görlitzer Waggon fo wo 510, Nadebeuler Union wo 100 miliardow a Sächſ. Waggon famo wo 1,3 bilijona porjedżi. Bankowe akzije f wuwiafzom Sächſ. Bodenkredit, fiż 700 miliardow dobu, popufchczowachu, wjes nimi Deutſche Bank wo 4,1 bilijona, Commerz a Privatbank wo 600 miliardow. Papjerniki popufchczowachu wo 500 miliardow hacż 10 bilijonow (Kea). Wuzżiwank (Genuſſcheine) Drjezdżanfkeho alluminiowego papjernika pfchijihadż. 85 bili. Piwatnje popufchczowachu. Druhe indufirijowe akzije fo dale wotdrjehjowachu, na prénjim méftnje Oberlauſitzer Zucker f 4 bilijonami, druhe njeniie hacż dele do 500 miliardow. Lingner dobu 5 bilijonow.

Renty béchu wfchitke. Wjes nimi dobrychu Schutzgebietsanleihe 1 bilijon, 3 proz. pruſke konſole 980, 3½ proz. 90, 4 proz. ſtatna pożczonka 550, 3½ proz. 200, kulowańſka premijowa 140 miliardow. Sa to fo 4 proz. pruſke konſole wo 120 a wójnſka pożczonka wo 40 miliardow wotdrjebi.

Na produktowne wiki pfchiſzo wjazy żita pfchikhadża a płaczżiny bija dele. Mnohi rataf brjehi hoberfkich dawnow dla, fiż ratafstwo dżeńſa bóle hacż żadyn druhi ſtan czfhnja, żito pfchedmacż. Hody ſtoia pfched durjemi. Natał trjeba pjenjefy. Żitowe płaczżiny bija dele. To je czim wodżiwnifcho, dokelż ſtoia wjele niże ſpodżowach. Sso wé, czim lépje nafcha hrivna we wukraju ſtoji, czim bóle fo wukraine żitowe płaczżiny nafchim tutrajſym bliża. Nafche żito dżeńſa żane żo njeſchfitka. Jeſt hy to tak dale woſtało, ratafſtwo czéże czaſy ſkhadża. Pichenżu mlyny wjele tuniſcho fawżerawſchich płaczżiwow tupowachu. Mana hubjenje dże. Nożki fo wjazy wofticżowaſche, hacż patańſche. Nezkmjenja je dofcż na witach. Też tón je tuniſchi. Wowoſ tuzowy nima a je fnowa bele froſnył. Też rżane mufka bele bije. Womjeſchi a druhe ſtotne pizowadża fu ſesfiabene a tuniſche. Po papjerjanej hrivnje płaczeſche wczera zentnar:

pſchenży 8700—9000 miliardow hrivnow,
rożki 7950—8150 miliardow hrivnow,
jeczmjenja 8300—8350 miliardow hr.,
wowoſ 7250—7300 „ miliardow hrivnow.

Na Barlinſkich produktownich witach
Zito a produkty po Kotej hrivnie.

	174-183	Sdloma a ſyno	
Pſchenża rożka	159,00-163	pſchenżna	0,70-0,90
nalétn. jeczjenż	166-167	rżana	0,70-0,90
wowoſ	143-148,00	wowoſna	0,60-0,80
ſa tunu abo 20 zentnarow		rżane wolſepy	—
pſchenżna mufka	29,0-33,50	jeczna	0,60-0,80
rżana mufka	27,0-30,50	ſaſlanju	0,50-0,60
pſchenżé wotrubY	7,00-7,20	ſukanje	1,85
rżane wotrubY	7,00-7,20	ſyno	1,10-1,50
rafyż. wofnjafé	13	Wérny	
pachowa melaża	7.0	béle	—
ſerabella	20,00-23.0	cżerwjene	—
pfekuſchki	17-19,0	żeltomjaſne	—
ſuche truhanezki	8,00		
bérnaze knżki	19,0-20,0		
rapż	385	po zentnarju	

ſa 100 kg abo 2 zent.

Płaczżiny ſandżanu hrjedu we Drjezdżanfkich witowanjach (Markthallen). Nyby żive karpy 1600. Hufy 2000—2800, trauty 2500, kurp 2000—2500, hofbje ſchmuty 1000—1500, jabluka 350—1200, k warjenju 150—500, kruſchowy k warjenju 150—300, k jédży 300—1000, ſyrne worjeſchki 2500, banje (Kürbis) 180—200, mód 2500 hacż 4000, bérun 60, ſeleny kal 200, marchej 60—80, zybla 400—600, tomaty 450—500, karoty 1220—150, ſa fkuftaty kal, ſhonzka 800—2500, cżefnjeny kal 250, kiſzale tórki ſchtuka 300—500, marmelada 900, mlokżanſke butra 3200—3800, burfka 3000—3400, margarina 705 hacż 1000, jeja ſchtuka 350, huny 550, hroch 400—450, kurpy 380—500, grifz 400—500, faly 360—400, rajſi 400—500, fkliſ. I. 215, II. 195, pſchenżna muka warżaſh 300—360, wſcho w miliardach a hódż niczo pfchiſpomnjene, po puncże.

Dewiſy we Danzigu: Pólſka marka 1,500, dollar 5,850 jendżelſki punt 21 bilijonow.

Wiki rżuchu ſtotu we Barlinje (Zentralviehhof) wczera hrjedu. Na ſwjefelſtwe waſchinje bé ſo wjele kotu a to 1192 howjadłow, 1005 cżelatow, 2975 wowzow a 3821 ſwoni pfchiſimalo. Howjadłow, wofhche hrénich, bé dofcż a na dofcż. Wjele jich wyſche wofta.

Wone płaczachu:
howjadła 15—55 ſtotych hrivnow,
cżelata 15—65 ſtotych hrivnow,
wowzy 10—45 ſtotych hrivnow,
ſwinje 55—100 ſtotych hrivnow,
po zentnarju żiweje wahi.

Na ſwinjanze wiki (Magerviehhof) tam bé ſo pfchiwefło 1192 proſtatow a 301 ſwoni. Wiki ſtazachu. Płaczżiny bijachu dele. Symne mokre wjedro proſtatam njefhodżeſche. Wiche ſo njerosfpechachu. Wone płaczachu:

bżhati, wulke 60—80 ſtotych hrivnow,
ſrédnje 30—50 ſtotych hrivnow,
male 18—25 ſtotych hrivnow,
proſtata, wulke 12—18 ſtotych hrivnow,
ſrédnje 8—12 ſtotych hrivnow.

Wazne hospodarſke liczby (kluczy).

Sa 6. dezember 1923.

1 ſtota hrivna (po Barlinſkim wiczjnym kursu)
papjerj. hrivnow 1 000 000 000 000,

20 hrivnowſki ſtoty	19 287 500 000 000,
Płaczżina ſa ſtoto	640 boll. ſa jedyn kgr.
„ „ „	1 ſilbornY (1 hrivno) 400 000 000 000
Statny indeks	1 535 000 000 000
Saſki indeks	1 600 000 000 000
Wulkopſchekupſki indeks	1 422 900 000 000

Dawkowa méra (multiplikator) 1 000 miljd. ſa ſkotu hrivnu
Multiplikator na żelezniży 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaſy 2,2 up. po ſtotej hódnocże, po papjerjanej 22 miliardow a 200 milijonow, 3. rjad. 3,3 pj.

Póſtowy tarif: liſt w poſt. wokrejcu	50 000 000 000
dopiſnża „	30 000 000 000
liſt dale poſt. „	100 000 000 000
dopiſnża „	50 000 000 000
Telefonowy kluczk	1 000 000 000 000

Rérjenje je w bliſim wokrejcu (Ortsverkehr) 150 miliardow w dolſchim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 300 miliard.

Lékar po ſtotej hrivnie
Sa lékarſtwo je ſudobjom 10 000 000 000
Knihjejiſchczejiſki kluczk 1 050 000 000 000
Nowinarſki kluczk ja nawéſchtki . . . 1 400 000 000 000
Knihikupſki kluczk 1 100 000 000 000

Żitowe a mukowe płaczżiny.

Krajna kulturna rada wofjewja:

Wichcrzjebarjo fu hnydom pódla, hlowne winu fa podrożenje fa zyrobu na ratarja wotmależi. Krajna kulturna rada je pofledni czaſ hufchczifo je f wojimi płakatami dopokafala, fo fu płaczżiny fa ratarſke wuplody fo najwiżenje powyſchiłe. Pofledne dny je wofebje podrożenje khléba wulke roſtorjenje ihndżiło. Też tu ratarj nimale f zyle wodbżéleny wjeje, każ tele liczby pokaża:

100 kilogrammow płaczeſeje:

	żito:	muka:	rosdżél:
913	17.30	20,85	3.55 hr.
2. nowembra 1923	20.—	38.50	18.50 hr.
12. nowembra 1923	17.75	40.50	22.75 hr.
16. nowembra 1923	19.75	41.50	21.75 hr.
19. nowembra 1923	19.75	42.50	22.75 hr.

Mjes tym ſo fu płaczżiny ſa rożtu porrjo mérej jenoż wo 14,2 prozentowo powyſchile, fu ſo płaczżiny ſa muku wo 103,8 prozentow powyſchile. Liczby dopokażą, fo żitowe płaczżiny khléb njepodrożża, ale ſo ſchpat nékże druhdże ſtł!

Dopis.

Sserbſki Boża ſłużba w Drjezdżanach.

Ważny a ſwjeſelom wocżakowany dżeń ſo ſa Drjezdżanſkich Sserbow bliżi. Pichichódnu njedżelu, na hinju 2. adwenta, fwjeczenja Drjezdżanſkeju Sserbja jubilej ſwojich kemſchow. 300 Bożich ſłużbow w maczérnej rżeči je ſo tim wotdżerżowało. 75 lét dofho je ſo jim nékt we ſakſim kłowonym méſcże Boże ſłowo w lubodrobej rżeči, w kotrejż je ſo macż ſ nimi prénje paczerje modliła, predowało. Mſeſapowmity wótczinz, Bohumér Jakub, farař Michalſkeje wofady, bé ſałożeł kemſchow. Na hinju 2. adwenta 1848 ſo prénſi kżacż burje khżichjenje zyrkwje Sserbam wotewrichu. Czaſ bé njemérny. Sdżéł pfches kraj dżiſche. Sserbja ſo na ſwoje narodne kubła bopomnichi. Prénje wulke konzerty ſo wotdżerżowachu. Każ Dawid ſwoje pſalmy, każ ſpéwacże Seiſer ſwoje bożone a narodne ſpéwy. Wérſh pfches ſherbſki kraj klinczachu a namakachu radoſtny wolbłóſ w domach, w ſchulach, we wutrobach ſtarſich a mlodſich. Sſwjaty woheń ſ Jmiſchowſeje wutrobY druhich ſa narodne ſkutki ſapali. Kżóżdy tydżeń Sſmolez w „Nowinje“ wohżiwe prot:ſty pfchecżiwo wſchej narodnej ſiwkoſeji bo kuda ſejſeſche. Wjes ſherbſkimi wótczinzami, jedyn ſ prénich bé Hórnik, je ſwojim nikym kłowom a pfchecżiwnym wobliczjom, kotreſoż wutroba runje tak ſa evangelſkich fſchicżijanow bijeſche, każ ſa ſwojich katolſkich bratrow. Studentſke mlodoſcż bu ſahorjena ſa narodne kubła a fchczena ſ nowym duchom. Jako mlody ſtudent w Lipſku, Domaſchka, ſwoju narodnu hymnu ſanjeſe: „Naſche Sserbſtwo ſ yrocha ſtawa!“ To bé prénji ihżéw na harfe Zimſkich błoſow. Nowe wótczinſke naléżo ſaczażnuju do herbſkeho traja wot Czornoho Boża hacż do lubolnuch Mżéow a nowa nadżija do wſchéch ſmérnych ſerbſkich wutrobow. Sdż jutrn wſchitſke ſa wrżiwe Sserbſtwo?

75 lét ſu ſachſe. Nékotra nadżija ſo njeje dopjelnika. Nékotry ważny ſapoczety ſtutk njeje ſo dokonjeł. Dawno je ſabyty, ale tamne ſwjate a narodne dżéło, fiż je w cżaſu 1848 ſo w Bożim mienje ſapoczało, ſa ſubych Sserbow w ſużbje, hiſcheze wobſtejż a ſo ſ bohatym ſo, wonajom dale wjedże. Cżeſke bżehu hnuſo cżaſy. Sadżékli bżehu wulke. Kżéſchjena zyrkej bu pfches wobeſi ſabujena. Sserbſko hoſpodn namakachu w dworſkej zyrkwi. Nékotry pfchecżel ſ prénſich cżaſow bo nowa padny. Sſónczże we bżehu wichżitzo domoj cżahnuſi ſ zuſby do wótzneho domu, ale ſchtoż bé wótzan ſwojich, wosta potommikam lube a drohe. Nowy narod ſwoje kerluſche w kżéſchjenej zyrkwi. Wodżerjam a patronam pahnyſki fu ſ ruki padny. Jako prénſi ſwojich Drjezdżanſkich Sserbow Bohumér Jakub wopuſchczi, po nim Bukeczanſki Mżéw. Jmiſchy na kléttu ſtupi. Cżiſtajowy duch ſ jeho ſłowom rżeżeſche. Też jemu ho poſledni adwent bliżi, w kotrumż ſwojeho wotrocżka Knjes domoj woła. S Zanowej lubożcju Sserbam Mżéwacżidſki Jakub rżeči. Seſtarjeny ſwojim Sserbam 1906 ſe ſjbłojtym wokżéom bożenje praſi. Tak je dżéżacżej po dżéżacżerju ſwoje dżéło dokonał, ale tón je woſtał, fiż nihdy njewumrje a je ſebi pfchejo nowu lubofcż a ſwéru we wutrobach kemſcherow dobył. 60 létny jubilej Bożich ſłużbow ſo ſ pjerſi. 600 cżiſczanych kerſchow ſa kemſcherjow njedożdżeſche. Na pódla ſa kemſcherjow bé ſ Lużizy pfchiſłmatalo. Mżéniſcho hacż he-

wok pischczele schumjachu. Wjeßelschko ßo rekluschke ßerwachu. Wóczka ßo ßahnjachu. Wutrobny ßo ßradowachu. Lubi stari ßtarschi ße ßwojimi bźeczimi, kiż ßu w Drjeżdżanach bom a domißnu namakake, ßwojemu Bohu ßłuschachu.

Nětk je ßaßo 15 lět ßaßchko. Luboßcz SSßerbow w zuße pak ßa Boże ßłużby ßaßchka njeße. Wschudße duch njewěry a Bohaßaprećża lud pschewoa. Tehodła ßimy tak njeßpokojni a bicźi a khudźi. Hißchcze jenże zadyn lud njekkłoßtany wottarze Boże wupißchcźił njeße. SSßwoje chßßne a wěczne ßhoże je ßebi ßomu wuhnał, ßchtóż ßwojim kenßchaßnym ßchcźeßtam ßebi ßaroćcź da. Też we ßerbßłim kraju ßo ßo nkotrej woßadße zyrkwje bóle a bóle próhnja, ale Drjeżdżanßaŋ SSßerbja ßo dawno ßaßo wjeßela na ßwój druhi advent. Pod wußtojnym wjednißtwom naßchego ßerbßkeho mißchtra, trjeßa hudźeneho direktora Krawza, chże nam towaßtwo „Hromadnił“ ſ hłoßa pßwacź Kozarowy błóß: „Duſcha, ach duſcha, ty nßeßaleſch ßo!“ Wěcźe ßo teź ßa Bożim błidom nahladna ßiczba powjednych ßerbow. Rjana ßala kichćneje wośadby chże ßo nam wotewrićź. SSßwjedźeńßki wjeczor chże naß po jubileßnym kemßchenju wttacź. Khutny wěßo je wobßtaŋ. SSpěwy budża ßo ßaniećź. Make hodowne pßchedßtajenße chże nam nadala błżo pokaßacź Bożobdźeczonny ßchtom. S wutrobu do wutrobow ma ßo rěczećź w narodnym a pobożnym duchu. Schłóß ma wotpohlad, bórzh ßwojich lubych w zußbe wowytaćź, ßwjećź ßobu ſ niemi na dniu 2. adwenta. Kóżdy je lubje witany. SSßnano teź wßchelazy ſ katolßkich SSßerbow ßo ſ nami ßłowáßcźa. SStejimy wßchitzy hromadźe wob khorhoju Jeßußoweho ńßkża. Tak dóźi ßo nam ßa pßchihodnu njedźelu popoldniu 1/24 hodź. naßch wurjadny ßwjedźeń. Budźemy ßaßo w dalokej ßerbßkej diaßporje, a tola w bratrowßkej luboßczi a pßchejßnoßći. Budźemy w zußbe a tola ßomach, a njż jenoż domach w kraju wótzow, ale ſ bodom w tamnej wyßchßchej domißnje, ſ kotrejż je nam ſ nowa feßthadźał hnadyßolnu kraßnu adwent!

Přiłopk.

* **Hłód w Rußłeſ.** Każ ßo ſ Mośkwy powź, je w Rußłeſ na 6 miliońow ludźi hłodu wumrjelo. W Turkeßtanu ßo 90 prozentow wobydleńßtwa ſ najdehnorißchej jdźu ſiwi.

* **Trodanje pßchiczinu wumyjeny.** We Drjeżdżanßkich ßchulach ßu wßchelake dźeći na wumyjeru (Ausßchlag) ßkhorjele. Najprjedy ßebi myßlachu, ßo ßo wo drapu jedna. Błędko ßu lekarjo ßpóznali, ßo je pßchiczinu wumyjeny trodanje. Sežiwjenje dźeći je tak hubjene, a ßeśeć ßoro dźeći wote dnja jenaśta, bjeß dobżaßko tuka, tak ßo wobe njedobatka ßhorja.

* W Plawnje w Vogtlandßkej jedyn dźeń w jenej ßchuli 8 dźeći ße łaboßeju dla trodanja do womory padże.

* Na rejach fatißlena. W Hargzerodße ßtupi 16 létna Łłużbna hołza pßchi rejach k błidu. Nadobo ße wußtali a hołza ßo mornu k ßemi ßwjeße. Pßchi błidże ßedźeße 16-létny wuczońik a parałeße ßo ſ pißtoliju, ſ ßotrejeż njeßhożowny wutłeſ pßchińdże.

* **Drohe jći.** Hamtßki ßtud w Jenje burowku k jaßtwu na 1 tydźeń a k 25 ßlotym hrjiwnam pjenjeźnjeho thłoßtanja ßaßudźi, dokeźż bé jeja ßchtuku ßa pot bilijona pßchebamała.

* **SSßwoj-ho pßcherźela ßatißlił.** Tßjo młodźi pachołco ſ Württembergßkeje dźěchu do Argentinßkeje wupuczowaćź. W Hamburku błżchu do pßchedawarńje bróńjoŋ, ſo bychu ßebi revolwry kupiłi. Pßchi natyłanju revolwra jenemu ſ nich, ſtwinßtemu mośenzej, revolwer na njeßłoże wutłeſi a 19 létnemu pßcherźela na mędźne mort.

* **Dźiwny ßwět.** Po wobßeßcźach ßendźelßkich nowin kneźi w Rußłeſ tara ćyołe wjedro, tak ßo ße tam druhe lećko naßtało. Mjeß tym ßo bé Rußka w novembru hewak ſ hłubokim ßněhom pßchirykła, maju tam rjane nałkne wjedro. W Kijewje bóß kćźże, to Odeßu cźeßtße ßtjahi pßchedowaja, we Wułkrajińßeſi wißchnjowe ßchtomy kćźża. Cźyołota wuczińa w tamnych kraßinach w ßpcherźeßku 22 SStowßeńkow po Reaumurje. Nunże nawopak je w połonßkiej Europie. Tam kneźi kruta ßyma a mnoho ßněha je ßo naßchło. SSßyßlne wichory ßu ſ mßtnami wjele ßchłody naczińile. Haj, ßamo w połnońej Afrizy, w Alźerißkej, je ßnéh padnył a żenje tam hißchcźe tak nißku temperaturu każ létha njemějachu.

* **Cźaß rěmißki wos pßchejśeł.** S Prahi ßo pißche: Zaßtne njeßoże ßta ßo na żeleßnizy we SSkichivanje błiłko Nowehо Bydßchowa. W jara hußtej kurjawje jěbżeße rěmik Wechta na błiłke wirt. Na wołu ßedźeßchtaj rěmik a pohonćź Hładik. Wobaj ßpaßchtaj. SSawjera bé wocźinjena. Jako wos pßches kołiże jédźeße, pßchiłiżße cźah a ßajédże ßrjebża do woła. Wobaj mużaj ßo marißchtaj, daße 8 ßwini a jedyn kóń. Żeleßnißki ßtražowaŕ, pßchibadnje ßwał morjeneho Hlavika, ßo ßaja.

* **„SSßiwoju ßturu do powětra buchnył.“** Pomozny bźełaćźer Franz Eidler mjeßeße w Hóßbingu malu khćźku ſ ßwojej Marju. Ale jeho łéßcha położa chyßße hama kujeni nad domom bycź a pßchinjeße tak dałoko, ßo Franz wćźo wjazy prajićź njemóżeße. Wón ju ße ßazpćźom khłoßtaße. Marja ßebi żaneho ßwédomnja njeczinjeße, dźeße ße ßwojimi pßchcźeßelemi ßpaćź a cźißny mandźeßkeho won, hdyż w njepßchihódnym cźaßu domoj pßchińdże. Eidler nimale ßadwćźkowa nad taßkim wobthadom. Wón wobßtara ßebi 6 dynamitowych patronow a wulku bleßchu paleńza, ßo by ßebi mużnoßć pßchipił. Jedyn wjeczor wotłała ßwoju żonu, a hdyż bé ju ße ßwojim lubym do ßparneje komorki ßmißliła, wuru pßchi ßcźińje ßpańßeje ßtwy dźeru do ßenje a napjelni ju ſ dynamitowymi patronami, kiż ſ łuntu ßapali. Po 10 mjeńßchinach dwójzy wrjeßny. Wß najwjetßchim ßadwćźkowanju bźeżße Franz na połiziu a wołaße: „SSßym ßwoju ßturu do powětra buchnył.“ Ale tymaj dwéhnaj njedé ju niczo ßtało. Jedyn bok twarjenja ßo ßłynu. Żona kuli ßo ſ łoża a jeje łubemu ju niczo njeßta. SSßud Eichlera nětko k 18 mětżazam cźeżeńo jaßtwa ßaßudźi.

Wozjewjenjo.

Drjewowa awkßija: Póndźelu 10. dez. ßo w Dażinku żerdźe a palne drjewo pßchedawa. Na 101 tßjerdych żerdźow (8 żm. dełinje tołßtoße), 3580 żerdźow (2—7 żm. dełinje tołßtoße), 4,5 rm. połnych ßcźeżbow, 16,5 rmb. połnych kułuchow, 67,5 rm. połneje walćźiny (ßtałe tułuſchki). Pßchedawa ßo ßa hotowe pjenjeźy. SSapoćźatk dopołdnja w 9 hodźinach.

SSwójbne powjeśće.

SSßlubjeni: Fridła Remkeż w Małym Wjeßlowje a Feliz Frühа w Hamburku. — Truda Giesecke a Ota Lau w Kamjenzu.

SSmerćźi: Arthur Schwarze, ßchewßki mißchtr w Budyßchińe. — Jan Arnoßchi Dućźman na Żidowje. — Gußtaw Adolf Dürbeck, wßchićhi wuczeń ßw. ßł. we Budyßchińe. — Hana Marja Baderowa w Brěßnje p. Kamjenza, 59 lět.

Hamtßke wozjewjenjeße z Budyßina.

Hamtße hejtmaŋßtwo wozjewja:

34. dodawk

k regulatiwej wo wułnjonjeczeßtwje w Budyßinßkim hamtßkim wokrjeßu wot 1. auguśta 1908. Budyßke hamtße hejtmaŋßtwo ße po ßaßadach, kiż bé ſ wortjeßnym wubjerkom, wobßamkło, mjedy a ßaruŋanja ßa wortjeßnych wuhnjenjeczerjow wot 26. novembra 1923 ßem na 3 900 0000 0000 króć tak wyßoko, wot 28. nov. 1923 ßem na 4 500 000 000 króć tak wyßoko, każ je w 16. dodawku mjeńßcźeßkeho regulatiwa wotßewjene. (Kh. wotßewjenje wot 28. 7. 1923.) Wołoßby, kiż pjenjeźy ßbraju, maja na ßabanje wjeßtaru pßchedpołożećź, kotruż je hamtße hejtmaŋßtwo wupißało.

Hamtße wozjewjenje z Lubija.

1. SSjawne pośedźenje wotkrißneho wubjerka je pódźeru, 10. t. m., dopołdnja wot 9 hodź.

2. Wßchi wobthody a też pokładniży ßu kóżde popołdnje ßa wßchón ßjawny wobkhad ßaurjene.

3. Do ßapißka ßa maśdźeßße prawo (Güterrechtsregiſter) ßo ßapißa, ßo pßchekupy Otto Albert SSchmidt we Hornych Kundraczicach nima podjeła na ßamożenju ßwojeje żony Heleny, Friederike, Emilie, Marie, rodź. von SSchramm.

4. SSkaßanki na wobßtajnohódne pjenjeźy pßchijima ßtaw Żahne we Lubiju.

Hamtße wozjewjenje z Kamjenca.

Kamjeńßka akcijowa piwarńja powołćźićhi ßwój ßakładny kapitał ße 6 miljj.. hr. na 12 miljj. hr. ſ tym, ße 6000 akcijow po 1000 hr. na mjeno mějeczela wuda. To je ßo ßtało a §§ 4 a 5 druźtwoweho wuczińenja ßtaj ßo pßchemeniłoſ.

Hamtße wozjewjenje z Wojerec.

1. SSarmnanje ßa wuhnjenjeczenje ßo powołćźi

2. Dźeńenje ßchuliſ. bohdaŋowańßkeho wokrjeßa we Bäßbórkitim a Wojerowßkim wokrjeßu ßo hißchcźe njepßchewidźe, dokeźż e ßo ßa dohdaŋowanja pomjenowanych rektor SSchremmer we Wrótßławju teje łłużby wßdał.

3. Naßtupa wukaß, każ wyßoko ma ßo hódnota darmotneho wobhbjenja wuczerja wotbliczićź.

4. Hoßtwinßke wopißma ßu wot nětka dróżßche.

5. Naßtupa pruhowanße jédźby ſ automobilemi.

6. Naßtupa dyrbjeńße ßchćźátarßke druźtwo (Zwangsßtrfemmacherinnung).

7. Wot 18. januara pßchichodneho cźła njeßmédźa ßo ßańećźki bażantow (Faßanen), cźećerjow (Birkhuhn) a wjerzjabok (Haßelhühner) wjazy łżećź.

8. Nowy ßapißk cźißłowych automobilow je wuchoł a je ßa 50 ßł. np. we ßtatnej cźißłowćźerni dóßtaćź.

9. Pßchepißańße legitimaciskeho wopißma ßa wukrećnych dźełaćźerjow płaćźi 50 ßł. pj.

9. Je-li gmejnße abo hamtße pßchedßteńćźerßko ßchulerja jeneje ßchule pokhłoßtaju, dyrbja to ßchuliſej wyßchnoßći wośjewićź.

10. Mjeß ßkotom rycźećkubleńßkeho nażeńka Donata we Dolinkach (Döllingen) je pohroma wudyrćźe.

11. SSa gmejnßkeho pßchedßteńćźerja we kralowßkej Nowej Wßy bo wußwoli a wodkhućźi Heinrich Buchwald, tam.

12. Wóńdźelu, 10. dezembra dopołdnja wot 11 hodź we „ßołtym lawje“ we Wójerezach ßhromadźißna ßu wjeßnych gmejnow we Wójerjowßkim wokrjeßu.

13. Wobßtajeńće młyna Max Macź je wołoßo bérnjazych hromadow pßchi bróżni ßamowutkeje prawy wupołożiť.

Hłowny a ßamołwity redaktor: Marko SSmoler w Budyßchińe.

Wyßoke provisije.

Pytamy nuśnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deßki kupićź. Dale potrjebamy bźnje wßche druhe drjewa, rećane a njerećane

Telefon Njeßwaćźidło 24. **Firma P. Röcho w SSsernjanach** pola Kamjenza. Telefon Njeßwaćźidło 24.

Poruczam zyle woßebje płaćźißny hódno:

Najlépßchi wupjeßk, damaßtowe błidowe ruby, koßchle, pryńcźowe ßuknje, khołowny, flanellowe ßpódnje ßuknje, barchentowe łożowe płachty, wolmjane ßchórzuchi, dźełanße ßuknje, cźyołe ßchtawty, wołmu, ßoki, ßchórzuchi, łożowe poćźehnjenja, twjelki, trjenje, kośchłowe tkaniny,

trikotowe ßchaty

J. Domßch, na lawßtich hrjebjach 16II.

w automatowym hoßćźenzu. — Żane klamy.

Kedźbu!

S wuźitkom kupujeźe trjebane a nowe meble, polßtrowane twory, każ ßofy atd., nowe a trjebane drażne łhamory, komody, łóża ſ matrazami a bjeß nich a połśeßcźa, każ też wßchu muźazu a żonjazu drażu. Dołhe a króśe ßchćźórnje a kupnje ßtajnje na ßładze.

E. SStelźig

na hrodowßkej haży cźo. 4, błiłko Pétroweje zyrkwje. Telefon 1152. SSßym rodźeny SSßerb!

Jakub Bräuer w Kamjenzu

na połnońej dróży 14

porucza wßchém SSßerbam ßwój wulki ßklad muźazeje a żonjazeje drażu. Najlépßche wobleczenja ßa żonu po mérze najruczißcho po najtuńßchich płaćźiznach.

Prodaja tom ßaßnutßk miśtnoßtiwe Hłown. hrom. pónd. 17. 12 w 5 h. w Marćźinym wußtawje, tu. Wßchelmni. wußtawow a dr. Pißchehuda.

Linoleum

we wßchich kołkoliśach najlépßche potłodźenje ßa podłohi

L-tepichi

L-bżhaki

poruća

Otto Könalz

w Budyßinje

pßchi mjaßnowych ßtołach 3.

Telefon cźo. 1162.

Vogtlandßke gardiny

ßtore, ßanki, witreże, ßofale, pryńcźeßowe ßuknje, łożowe poćźehnjenja a łożowe płachty, twjelki, trjenje, ßchórzuchi, błidowe a ßofowe pßchikrewy, wołmu, żonjaze, muźaze a dźećaze ßpodnje khołowny, wośłowe ßukno a linoleum poruća wobßeje płaćźißny hódno

K. Erler w Budyßchińe

na ßtuchi wßach 11 ßnaßchcźa „SSłoteje SSwédby“. Nječi ßerbßki.

SStare cźaßniki

też dźełe kupuje

cźaßnikaŕ Mencel

w Dobrošecach

pola Njeßwaćźidła.

Pytam k 1. januarej ßara wjele dźowkow, wotrocźow, pohonćźow a wołaßch.

Pßchißtajeńća Górlißchowa w Budyßchińe na ßuknjeßkej haży 1.

Kóżdu hólźu

butry, ßwaroha a jeji

kupuju po najwyßchich płaćźißnach

Kupuju dale pßchenicu, rożće, wowß, ßeno a ßłomu a płaćźu najwyßchße bonowe płaćźißny

Fritz M. Schwann

w Budyßchińe

na ßmułkowej lawßkej haży 5.

Telefon 1178.

Jurij Fuhrmann

w Budyßinje na hornćźeßkej haży čo. 10 poruća ßadne kołá, ßćiace maßiny, mantle a ćławchi. SSamena wuporßadź.

Kupuju a pßchedawam wßche

raßowe pßy

Płaćźu najwyßchße płaćźißny ßa łóßebo trjebanu a nietrjebanu pßu

Auerswald w Budyßchińe

na ßukenißkej haży 13 II.

Kóżdy, ßchtóż ma

nječßto na pßchedaś, ßtół, grat, wßchelake nowe a trjebane weśy, abo ßchtóż cźe ßebi nječßto kupiś, wojźeń to :: :: ſ nawećźkowm we :: ::

SSßerbßkich Nowinach

Tajśi nawećźkrćź ßo w nječße 6000 SSerbßkich domach cźita :: a ma wośiły wuspéch. ::

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaćźißny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. ſ wob. ruk.

w Budyßchińe na hornćźeßkej haży **24.**

Wagnerowe zatwarjomne mlóćace ma

Wotrjad ßam za ßebje. — Wuhotowany lohki mérny khód, ćißto wuniśćenje a wubjerne ćißenje. — SSéroki zubkaty ßyßtem.

Gußtaw Wagner w Korzynja

ratarßke maßiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny ßkład: w Budyßinje w hußarßkich kaßarnach. Zaßupjeŕ: Oßwald Liebmann w Budyßinje na Tśelanßkej dróży 42. :: Telefon 321.

Ruczne, wopytowanße, lißtowe, aktowe a puczowanße tośke, ßchuliße tornißtry, koffery, ßamaßche, nakhribjetniki poruća we wulkim wubjerku

Łodźu w Budyßchińe na Biśmarckowej dróży 7.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 6 Kć. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihičišćerja, spz. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobiličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 281 | **Budyšin, pjatk, 7. decembra 1923** | **Lětnik 82**

Dnjownica.

Pjatk, 7. hodownika.

Ambrozija, biskopa, wučerja.

* 1826 Pater Alexander Hitschfel, chronista klóštera Marijineje hwězdy.

Škowrončk a žołta pliška.

„Kak to tak, škowrončko“, rjekny žołta pliška, „ty tola do žnjow tak rjenje spěwaše, zo so wšě pola a druhe stworjenja nad tobu wjeselachu a nětko po žnjach ty lědma zaščerčiš?“. — „„Haj, tehdy mějach ja starosć a nuzu wo žiwnosć a młode, ale nětko je to wšo zašło.““ Handrij Zejlef.

Ze styskom a staroscu pozbywa móc. Přisłowo.

Towarstwowski powěstnik.

Serbske tow. za Wulke Zdźary a wokolinu změje příchodnu njedźelu 2. adventa pop. w 3 hodź. pola Kralec w Koblicach swoju měsačnu zhromadźiznu. Nichtó njedźiwaj na zymu a drohotu, ale přindźe wšitcy. Předsydstwo.

Kkwačanske serbske towarstwo změje příchodnu njedźelu 9. t. m. pop. w 3 hodź. swoju měsačne posedźenje pola Nowakec w Kkwačicach. Wočakuje so, zo wšě sobustawy wěsce přińdu. Hosćo su nam stajnje lubje witani. Předsydstwo.

Kasino młodych ratarjow w Baćonju ma příchodnu njedźelu, 9. dec., pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Šmolic hosćencu w Baćonju. So prosy, zo by so přeńcowy přinošk sobu přinjesł, a wšě sobustawy přitomne byli. Předsyda.

Kołajězdne tow. „Blysk“ w Hasłowje ma příchodnu njedźelu pop. w 1 hodź. ważnu zhromadźiznu. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Radworju ma njedźelu 9. dec. pop. w 4. hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu we „Herbskej grychće. Wšě sobustawy so wočakuja. Starosta.

Lilija w Ralbicach spěwa jutře njedźelu po nješporu pola Brězanec.

Tow. serb. ratarjow w Konjecach ma dźensa sobotu 8. dec. w 5 hodź. zhromadźiznu dla předstejaceho swjedźenja. Njech kóždy wšěse přińdźe. Předsydstwo.

Serbske towarstwo „Ratarski dorost za Khrošćicy a wokolinu“ ma sobotu 8. decembra pop. w 4 hodź. pola Wjeńkeć w Khrošćicach swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je k. Rjeńć-Worklečanski dobročiwje přewzał. Po tym so rozwučuje w serbskim prawopisu k. wučeř Słodeńk. Wšitke sobustawy maju wšěse přińć. Hosćo su lubje witani. Předsyda.

Spěw. tow. Sołobik a towarstwo „Podćornuoh“ we Sowrjecach so příchodnu njedźelu pop. 1/2 3 hodź. w Stangec hosćencu w Bukecach dla posedźenja. Domowiny zeńdźetej. Wo bohaty a dypkowny wopyt prosytej předsydze.

Swětowe podawki.

Spolnomóznjenišći ſakoń w strasche.

Spolnomóznjenišći ſakoń je ſo ſrjedu pšchećiwo hłoſam němšćich nazionalnych, němšćich nazionalistow a kommunistow w prěnim a druhim čitanju pšchijał.

Pšchi debjerje ſozialdemokrat **Scheidemann** pšchipowjedźi, ſo ſu ſo ſozialdemokratoja roſtuhowali, hdyž wjedźachu ze ſtutkowanjom a ſwontkownjom połoženja Němšćeje ſa ſpolnomóznjenišći ſakoń hłoſować. Sa ſakoń ſam njemóže ſozialdemokratija ſanchoa ſamokwjenja pšchewjeſć, dokelž wona knježeńſtwu njepšchićiwuje. Nětkole dyrbješe ſo wopory wo tych ſadaćz, kotrychž ſamožitoſć je najwjetša. Ratarſtwo je ſo hač dotal ſ dawkami po móžnoſći pšchelutowało. Knježeńſtwo njeſmě ſo dale bojeć, do jeho ſamoženjowje ſubſtanzy pšchinmnyć. Sónčnje ſrjedu pšchi rěčnik ſadaſche, ſo dyrbu ſo němšći lud pšchi nowowólbach wopraſcheli, na kaſke waſchnje dyrbi ſo němſka politika dale wjeſeć. Najpředy pak dyrbjał ſo wojeńſći wunjeſaćny ſtaw wotſtronić.

Dr. Hergt w mjenje němšćich nazionalow mějeſche ſa mjne, nětčišći němšći ſjezm roſpuſchćeć; won je bijo dawno k temu ſkały. Němſkonazionalni ſu hotowi byli, knježeńſtwo pšchewjacz, jich politiceńſtwo pak ſo njeje pšchijało. W němšćim knježeńſtwje ſo ſaſo wulka koalizija (ſwjaſk ſe ſozialdemokratiju) pšchihotuje. Němſkonazionalni njemóža tehdźa k nowemu knježeńſtwu dowěrjenja měć; woni ſpolnomóznjenišći ſakoń wotpokaża.

Leićht ſ bayerſkeje ludowje ſtrony praji, ſo tutej njeje lohko było, ſapóſłanjo dr. Emmingera do knježeńſtwa póſłać. Na knježeńſtwownym programmje nima won niczo wuſtajić. Po ſdaću powſchitkownje ſpóſnawaju, ſo dyrbi ſo kajam ſaſo wjeſcka dawkowa ſamoſtatnoſć dać.

Demokrat **Haas** njepſchestawaje kritu ſaſudźi, ſ kotrymiž ſo nahladnoſći němšćeho ſjezma poſtajże. S wulkej wótroſću ſu Haas pšcheſiwo ſadaniu němſkonazionalnych ſa wotſtronjenjom wulkeje koalizje w Pruſſej wobroći a ſa politiku mjes měſchćanſtwom (njeſozialiſtami) a dźełaćerſtwom wuſtupowaſche. Demokratoja budźa nowe knježeńſtwo po jeho ſtuttach pohódnjować.

Němšći nazionaliſt ſ **Gräfe** a kommunift **Lebebour** ſo pšcheſiwo ſpolnomóznjenišćemu ſakonjej wuprajiſchtaj.

Sakoń ſo na to w prěnim a druhim čitanju pšchija. Hdyž dyrbjeſche ſo ſchnohórkt wo ſpolnomóznjenišćim ſakonju tſeći króć hłoſować, ſo pokaża, ſo **nuſnej dwě ſtećinje wſchitkich ſapóſłanzow njebełčišći pſchitomnej.** Dońkónčne **wothłoſowanje ſo tehdźa na ſobotu popołdnju wotſtorči.** Boja ſo, ſo pak tej potom ſo dwě ſtećinje ſapóſłanzow njeſeńdźetej. Pšchičina ma ſo w tym pytać, ſo pšcheſiwjenje pšcheſiwo Marxowemu knježeńſtwu mjes ſozialdemokratami žiwje pšchibywa. **Tuchi nochźeja ſa ſpolnomóznjenišći ſakoń hłoſować, pſchedy hač ſo njeje wojeńſći wunjeſaćny ſtaw wotſtronił.** Tuž dyrbi ſo ſ móžnoſću ličić, ſo ſo ſpolnomóznjenišći ſakoń knježeńſtwu ſapowjedźi. **Potom by ſo němšći ſjezm hnydom roſpuſchćił.** Němšći kanzler dr. Marx je hižo wſchě pšchihoty k temu činił.

Spolnomóznjenišći ſakoń w Braunſchweigſkej ſo pšchija.

W braunſchweigſkim ſjezmje ſu ſakoń ſ 34 pšcheſiwnymi 23 hłoſami pšchijeli, po kotrymž ma jenoż ſ 30 ſapóſłanzow wobſtejacy ſjezm ſtatne miniſterſtwo wuhnuć. Sčehi ma połnomóc, knježeńſtwo w-łóſdym czaſu wotwołać. Miniſterſtwo ſmě na najwjeſe ſ tſjoch hobuſtwow wobſtejeć. Sčehiſke nowowólby ſměja ſo 27. januara.

Sakſki ſjezm.

Prawny wubjerk ſakſkeho ſjezma je ſrjedu wuradźenje a wobſamknjenje **pſchedłoži wo wotnamołanju pſchedawſcheho królowſkeho doma** hišće zas wotſtorčił. Namjet Seyferta a towarſcha na pſchiwotſtejenje wobſchodneho porjada we ſmyſłe poſtajenjow němſkeho ſjezma ſo ſ wſchelakimi pſchemjenjenjemi a wudoſpołnjenjemi pſchija. **Nowy porjad je dla měrſchenja ſe ſtrony kommunifiſtiſkich ſapóſłanzow trěbny.** Pſchedłoha wo wobnowjenju lěta w njeſtatnych lěſach a pſchedłoha wo wobličenju dawka ja pucźowanſke pſchemyſły po ſtotej hrivnje ſo pſchiſłuſchitej. Pſchedłoha wo runjaſtajenju kandidatow myſlſcheho ſchuliſcheho hanta a pědagogiſki ſo tehdy runja ſchija.

Njeměry dźełonjeměrjow w Grimmje.

W Grimmje ſu ſo wutoru hłódni dźełonjeměrjo k naſtupnoſćam ſtorhnyłej dali. Dokelž měſchćanſka rada njebě ſ knježeńſtwom ſanych pjenjez doſtała, njemóžeſche ſo dźełonjeměrjam podpjeru wupłaćić. Popołdnju wokoło 3/5 hodźin woni do czaha ſo ſeſtupowſchi k domuſtwu hejtmanſtwa czahnychu a ſo wot tam wjerćichu wołajo: „Stawy hłódni, dajće nam jěſć!“ W dołhej dróhy ſaſtachu a ſa do Höppnerez hutrowoje pſchedawarnje dobinchu. Drohachu, ſo wotna wubija, hdyž jim niczo njedachu. Klamy běchu polne pachołow, kotříž ſebi nětčiſo jědže ſadachu. Dwaj połicajaj pſchiſłuſchnataſchtaj, tola pſchećiwo wulkej czrjódze niczo njeſamožeſchtaj. Pſchedawaſ ſ hroſu ſchtwórć zentnerja ſchmalza roſdawa. S nawalnikow njeſ tym jedyn ſmanjo da, ſo bychu dale czahnyli. Czi, kotříž běchu w klamach, wozčakachu, hač bě ſchmalz roſwuczeny, a jón ſobu wſachu. Pſchedawaſ chže ſebi wot měſchćanſkeje rady ſaruanje ſadaćz abo nawalnikow pola ſtatneho rěčnika wot dla wudrěcza wobſtorčić. Mjes tym bě ſo němſka wobara alarmowała, wona ſ natykhnjenym tełakom hłódnych dźełonjeměrjow rołehna. Były wjeczor hač do nozy potom wotdźełenja němſkeje woboru po dróhach czahachu.

Stuniſchenje placźiſnow.

Sapuperjow dźełaczeńſtwa ſwjaſtowu pſchińjimajo **je** němſki ſeſtnowjeńſki miniſter rjekł: Na'che napraſowy ſa ſtuniſchenje placźiſnow ſo hakle ſapoczny. Też nětčiſche placźiſny ſu dwójzy pſchewyſoke. Jenoż hdyž ſo wone po ſtwětowych witach ſkoča, może ſo němſki lud hódne wukhować.

Němſkoſtatny ſchuliſki ſakoń ſo nětkole njehodźi pſchewjeſć.

Němſkoſtatny wubjerk ſa ludowu ſchulu dopóſtanjeſ, ſo ſo dla hubjenych ſtatnych finanzow němſkoſtatny ſchuliſki ſakoń nětkole njehodźi pſchewjeſć.

Knježeńſtwo ſoſtolnikow ſe ſłužby puſcheja.

Dla pomjeńſchenja ſtatnych wudawkow ſo hač do 31. dezembra tuteho lěta 5 prozentow a hač do 31. januara 1924 dołſchich 5 prozentow ſaſtajnikow ſe ſłužby puſcheja. Se ſaſtajnikami, kotříž ſu ſ wobſtadźeneho kraja wupoſłani, dyrbi ſo pſchi tym po móžnoſći ſahodnje wobſtadźenje ſa jim njeměnja wobſebite pſchepraſowa pſchiſtwolić.

Straſt w Königsbergu.

W Königsbergu je dźełaczeńſto měſchćanſkich dźełarnjow dla ſwady wo mjeſu dźełacz p'cheſtali. Po elektriſe ſeleſnizy ſo tehdźa wjazy njejeźdźi. Nuſne dźełа w žiwnoſnjawažnjſchich dźełarnjach ſo hiſchće njeje ſapoczałe.

Amerikanſka požčonka ſa Němſku k nakupjenju zyrobow.

Kaž Washingtonſki „Timeſowy“ ſaſtupjeć powě, je amerikanſkemu knježeńſtwu wojſchiwo, ſo ſo němſke knježeńſtwo ſ próſtwu na ſwjatarſkiu wojſchkodźeńſku kommiſiju wobroći, **ſo by ſo Němſkej požčonka wo 70 miliionow dollarow k nakupjenju zyroby pſchiſtwoliła.** Amerika budże mysl tajkeje podpjery najbórſchiſcho podpjerowacz a jej ſamo prědnoſć pſched ſapłacenjom ſhoſtow ſa wobſtadźenje Němſkeje ſ amerikanſkim wójſkom pſchiſtwoli.

W Poruhrſkej ſaſo dźełacz ſapoczinaju.

Sſrjedu ſu w Poruhrſkej w podopłach Kaiſerſtuhl I a II, Hansa, Schleſewig-Holſtein a Hermann ſaſo w poſnym wobſahu dźełacz poczeli. W podopłach Schürbank, Charlottenburg a miniſter Stein pokoja muſſywow dźełа. W podopłach Tremonin w ſchtyrjoch redrach 400 muži dźełа. Dźełanſki czaſ hromadźe ſe ſajeſdom a wjeſdom wſchednje 8 hodźin truczinja. S metallowymi dźełaczerjemi budże ſo ſobotu wo mjeſe a dźełanſkim czaſu jednacz. Saſtupjerjo metallowych dźełaczerjow ſu wobſamknyli, ſo ma ſo ſaſadnje wótſtorčenoſći bjeń ſachowa[illegible]. Wo trěſnych pſchećeſawſchich hodźinach ſo dorěcza.

Separatiſtiſke hibanje w Porheiniſej. Porheiniſka nowowa banka.

Londonſke „Times“ wo porheiniſkej notowej banzy źiſedowaze nadrobnoſće powjedźa: Banka chže ſyſe wóſtu mému (pjenjezu) ſawjeſcz. Wudajonme bankowki ſo na 75 prozentach ſe ſlotom kryja. Hdy by kurs pſches [illegible] ſlota ſtupił, byłи ſo dalſche bankowki wudaſe. Wone bychu ſo potom jenoż ſe 60 prozentami ſlota kryſe. Akzijowy kapital 25 miliionow ſlotych hrivnow wuczini. Połoja akzijow w němſkich rukach woſtanje. Franzowſka, Belgiſka a Hollanſka ſtyki pſchewobſmu. Jendźelſke knježeńſtwo ma pſchi porheiniſej banzy njewobdźělі.

Dr. Benesch wo wotſtronjenju wójſow.

We ſtwětowej wójnje je ſo pucźowanje do wukraja poczěſiło. Schtóž chže do wukraja pucźowacz, dyrbi k temu dowolnoſcz niz jenoż ſwojeje wu'chnoſče, ale też wuſchnoſče kraja mějo, do kotrehoż chže pucźowacz. Sa pucźowarjow je to ſ wulkej wobczěſnoſću, pjenjezy a czaſ dyrbja ſo wopravacz. Czěſkoſłowakſke knježeńſtwo ſu namołwiło, ſo by bjes dowolnoſče (wiſa) pucźowarjam mjeſy pſchekročcz dało. Miniſter ſwonkownych naležnoſcow je w ſenacze wo tym rjekł, ſo je dawanje wiſow ſa někotre ſtaty ſ pjenjezným žórkom, kotrehoż ſo nochźeja wotrjez. Czěſkoſłowakſka dyrbi ſebi wiſum runje kaž druhe ſtaty ſapłaczicz dacz. Też politiſkich pſchičinow dla ſo njehodźi nětkole wiſum ſpuſchczicz; pſchetoż nětčiſche wobſtejnoſcze ſu ſtabilnym kraju Czěſkoſłowakſkim nuſnja, na tych wótro kedźbowacz, kotříž do jeneho kraja pſchiſtkadźeja. Tehdźa praženje powſchitkownje ſpuſchczenja wiſa hiſchće njeje ſtate. Swonkowne miniſterſtwo budże ſo wſo w pſchihodze pročowacz, ſo by wobczěſnoſcze, ſ pucźowanſkim pałom a wiſom ſjedнoczene, kroſtrowało.

Letarſtwo w czěſkoſłowakſkim wójſku.

Wo czěſkoſłowakſkim wójſku w ſenacze roſprawjeſo miniſter ſa narodne ſaſtanje Udrżał praji, ſo mohło wójſko bjes wobczěſnoſcowo 300 letcžołow do ſłužby dacz. Tola wuttwarjenje letarſtwa njeje jenoż ſ nadawkom wój-

ſtwu, ale też ſrjadowoſce. Jendželſka ma nimale teſes wójeſkich lětadłow kaž Čſſſłowakiska, tola wjazy dyžli 8000 zwiłnych lětadłow, wo Franzowſkej nochje wón ſ zyła rěčeć. Też Italſka je derje ſ lětadłami wuhotowana. Čſſſłotkowakſke wójſko ho njeſmě ſ dotalnym dokonjenjom ſpokojić, ale dyrbi dale dźełać. Też roſwioje automobilſtwa dyrbi ho dospić.

Ani cźeſzy ani němſzy wojazy njeſmu ſo na wobſtejeńoſce we wójſku wobcźežowali. Minifter je ſo huſto muſzſtwa wopraſchał, hač maja pſchećźiwy, ſo wobcźežowacź. Jenje pak wón njeje ſtórźbow ſłyſchał. Wojaſam ho dobra jědź dawa, też offizjerojo je huſto wunjża. Jeli ſo dychu ſo wobcźežowanja ſapodale, dychu ſo wone krucźe pſchepytałe.

Franzowſka mißija wójſko wotwuczuje. Franzowſzy offizjerojo ju we wójnje dobyli a ſo w njej we wojeſkej wědomoſći wudobonjeli.

S wójſſka dyrbi ſo politika wuſamknyć. Někotre ſpinđża wojazy pſchi politiſkich ſchadach ſobu wolicź. Sejm dyrbjał ſ nowym ſakonjom wobdźełenje wójſka pſchi politizy woſtrońcź.

W bliſzchim cźaſu ho ſchtyrnaczeńtkaczna wojeſka ſłužba ſawjedźe. Wojazy ſo njeſmědźa we wědomoſćach wuſchſchich ſchulow roſwuczić, dokelž wojeſke wuwuczenje do pſredka dźe. Cźełnje ſprózniwſce dla ſo wojak njemóže ſ wukinjenom wobdźełowanje ſadźerać.

W naſtupanju cźełneho ſtrucźenja wojakow móża ſpokojom być. Cźeſi je pſchećźiwi wojak być, buhužel pak cźaſto w zuſej ſłužbje, hdźež je huſto kźeže pohłuchacź wjedźał dyžli tam, hdźež dyrbi ſam ſebi ſłužić.

Baldwin praji, ſo je ſo jemu poradźiło, pſchezjenć ſ Franzowſkej wobnowiſć.

We wólbnej rěcźi w Great Malvernu miniſterſki pſcheſtyda Baldwin na wopraſchenje, hač móże rjeź, ſo wſcho cźiſni, ſchtož je w jeho mozu, ſo by Němſku ſ płaczenju donucźił, a ſo by ſo Franzowſkam tójda podyſera ſ wumuczenju němſkeho płaczenja dała, wotmolwi: „Muſłu ſebi, ſo je ſo mi poradźiło, pſchezjenoſć ſ Franzowſkej wobnowiſć. Ale bych ſebi pſchał dodacź, ſchtož ſym hižo prjedy rjekł, ſo pſchede wſchěm jendželſke ſajimy laſtupaju.“

Franzowſka poſczonka ſa Malý ententu.

Finanzny wubjerk franzowſkeho ſenata je poſczonku ſa Pólſku a Kuſnoſłowjanſku pſchiſwołił a budźe ſo w bliſchim poſtedźenju ſ poſczonku ſaberacź, kotraž na ſu Rumunſkej pſchiſwołićź. Kaž „Oeuvre“ piſźe, ſo też wo poſczonzu ſa Madźarſch (Muberiku) rěcźi. Wſcho hromadźe ſo wo 1400 milijonow jedna.

Ruſka a Pólſka.

Hłodom na ſmitkowne politiſke wobſtejeńoſce wo Němſkej. Prajiſke nowiny „Tribuna“ pomjerk Ruſkeje k Pólſkej pruhuja a woſebje wuprajenje ruſkeho wójniſkeho kommiſara Trozkeho roſponinaju. Trozki je rjekł, ſo móże Pólſka mjeſ Ruſſej a Němſkej pak ſ mjeńom pak ſe ſadźewzdom być. W poſledniſchim padźe dyrbu bolſchewiſkoju Pólſkej wójnu pſchipowjedźiłi. Tole hroźenje pak ſo njeſtrjeba jako khutne roſumiſ, dokelž je pjenjeźne a hoſpodarſke położenje Ruſkeje khudobne. Jeli ſo njeby k kommunitiſkemu pſchewobrótej w Němſkej doſchło, by ſo ſtejiſchcźo bolſchewiſkow jara pohubjeniſchiło. Wobſamoćzeni dyrbjeli wonì hodźiwu ſwojeho pada wotcźahacź. Njepozjad w Němſkej je potaiſkim jich jenicźka nadźija. Pólſka je na bolſchewiſku agitaziju w Pólſkej ſe laſtupjenom Korfanteho a Denotwiſcheho do knježeńſtwa wotmolwiła. Pólſke knježeńſtwo je ſ tym wobjebity raz pſchećźiwe Němſtej a Ruſſej dołtało.

Reorganiſazija herbſkeje prawoſtawneje ſyrkwje a proſchenje konkordata.

Belgradſke nowiny piſchu, ſo ſo ſkupſchinje (ſejnje) pſchedpołožitaj bórzy nacźiſtaj dwaju wuſnamnowaju fakonjow, naſtupaſeju nowu organiſaziju ſerbſkeje prawoſtawneje ſyrkwje a konkordat, kotryž ma ſo ſ Vatikanom wobſamknyć. Wobaj nacźiſtaj ſo najbrźiſchi miniſterſtwej radźe pſchedpołožitaj.

Ze Serbow.

We Budyſchinje, 7. dezembra 1923.

— **We wjedrje.** Wjeźera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer —1, thermometer we dnjo +4. Dźeſſa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 0, thermometer w nozy —1. Wuhładny na malo ſo pſchemjeńujuce wjedro. — Drjeźdźanſka wjedrańſka ſtaja rjane a cźyſte wjedro. Cźeſki powětr nad Jendželſſej je ſe krótkemu ranju ſo wotſtalił. Lohki powětr nad Ruſſej je ſo bóle k połodnju hnuł. Pola naſ ſo najſterje wjowjedri, dokelž ſchlenźeja ſo zyłej Europie na rjane wjedro ſtupa. Wjedrańſka měni, ſo ſnano cźipyſtſchi cźaſ ſaſtupi, kaž rady na ſrjedź dezembra bywa. Tajſi cźaſ ſej rady ſe deſchcźom pſchinjeſe. Wjeźera ho we krajinje Wróćſławy, Anchena, a Memela deſchcźowaſche. Hewak bě po zyłej Němſkej mrózno. Wodnjo bě ſ miſtnami hač do 4 ſtop. cźoło, rano nimale ſtopjenk hyrug. Jutſje ſoboty je mlody měſacź. Pſchećźenak ſtaja ſymny deſchcźik abo ſněh. Słónźko ſtudźa 7,59 a ſo ſkaże 3,44 khowa. Měſacź ſchadźa rano 7,45 a ſo połoži 4,48 khowa.

— **Cźeſko-ſerbſki Wětřnik.** 9. cźiſło je wuſchło. Ahomentſo móża ſebi je w Sſerbſkej miſtnini wotewſacź abo ſebi ſe ſarumanjom porta pſchipóſtacź dacź.

— **Kradnyli ſu tu w nozy k 12. dej.** tyżany cźerjenſki paſ, 5,20 dołhi, 10 cm. ſchěroki a 5—6 mm. tołſty.

— **Statiſtiſke wotdźełenje pſchi Budyſchſkim měſchcźanſkim polizajſtim hamcźe nam póſłli: Statiſtika indeſkowa licźba ſa ſeźiwjeniſke wudawki wuczinjeſche 3. t. m. 1515 miljardom króć tak wjele, kaž do wójny.**

— **Demonſtrezija.** Wjeźera poł. w 5. hodźinje ſhromadźichu ſo na ſitnych wikach někotſi młodſi ludźo, kiž chcychu tam po ſoacźu ſhromadźſinu wotdźerźeć. Połizija to njepſchiha. Wona ludźi wotchna. Na to ſeſtupa ſo nehdźe 50 wojſowom do cźaſa, kiž ſo poſdźiſcho na 100 powyſchi. Tutón cźaſ cźehnjeſche kommunitiſke ſpěwy ſpěwajo po khodnikach měſchcźanſkich dróhow. S ſhwilenu ſo demonſtrantojo roſeńdźechu. Sſedmoćzeznih pak ſo hnydom ſaſpe a cźinjachu ſwoje njeſkmanſtwo dale. Stónźnje bě połizija muſowana, demonſtrantow ſ gummijowymi kumpachami roſehnacź. Mjeſ tym pſchińdźe we 8. hodźinje ſtatna wobora a ſo najprjódy na źitnych wikach ſeſtupa a roſeſhna ſ patrouillemi demonſtrantow w ſmitkownym mjeſcźe. Někotrych wojazy ſajachu. Wokolo 8 hodź. knjeſeſche ſajo měr.

— **Sſamowordakſtibuna.** Wjeźera ſrěbi tu 66 kilna njeſwjena žónſka ſ pkunom ſawda. Po ſdaću je w cźeſkich mužſkich kuſu na ſo ſłožiła.

— **Sſamodobne mjaſowe jatki (Freibank) w Budyſchinje.** Sſobotu, 8. dezembra, dop. wot 9—10 hodź. wotedawa ſo ſyrje howjaſe mjaſo, punt po 500 a 300 miliardach hriwnow, ſyrje ſwinjaſe mjaſo punt po 800 miliardach hriwnow. Sſwinjaſe mjaſo wotedawa ſo jenož na cźiſła 1401—1420.

— **Wubjerk ſa ſtadowe ſchule** ma pſchichodnu pónźdźelu, 10. dezembra, dop. w 4 hodź. w ſali bohoſtownje na hrodowſkej haſy cźiſło 101 poſtedźenje. Dujowy porjad: Rosprawy, tyczenje turnowanińe, wotpołožnjenje draſty we Lutherſkej ſchuli. Pſchińdźimóźite wokrejſhy.

— **Wolcwjene wothody.** Na poſlednich njedźelach do hód. 9., 16. a 23 dezembra, kaž też njedźelu do nowcho lěta, dyrbi ſo dowolene ſamkowanje wſchudźeneho ſtawa wotſtalić. Hdyž ſo k lěkej blížachmoj, pſcheſkocźi mi ſajaz nimale nohi; ſe ſwojeje ſamnjełnoſcje wſchudźeny hromadu ſjedźech, njeſtejich pak.

„Ale mlody knjeſe!“ ſawoła Wach ſyle njendźy, „na cźo myſlicźe. Wy-li to mój ſtarſzny bratr byſ, bych jako potſelił!“

Pojmněwach ſo a krocźach mjeſcźiju dale; dźekmoj po tak mjenowanym „bucźu cźesow“, kiž na do Chorpeli wjedźaju drohu wukońcźi, ſ jedneznu lěkeſ; tu ſpórnich na wlóżnej ſemi hiſchcźe cźerſtwu cźěſt konjazych kopytow.

„Njewěſcźe, pſches cźo je tuta cźěſt naſtała, Wacho?“ ſo wopraſchach.

„Sſoa ſo mi, kaž by mlody knjeſ ſe Chorpeli na łubi jěł“, ſnapjcherzíwi Wach.

„Nó, potom też domoj du. Mějcze ſo derje, Wacho!“

Wach mje pokornje proſcheſche, ſo bych do jeho bliſkeho domu ſaſtupił a ſo trochu popyłnił. Wěđźach, ſo jeho wotpokaſcza wotmolwa hłuboko ſcani, a najebacź teho jemu tola tajſu dach a hłubich jenoż, ſo jeho na druhi běrh wopytant. Njechach mjeniujcy, ſo bych tej Selim a Hana tak dołho ſamoj woſtałoj. W tych pjećich dujach, kiž běchu wot wopyta w Uſtrzyku ſem ſajſchle, bě Selim nimale kóżdy dźeń pola naſ był; wobojeſtronſka pſchikłoſilenoſcź wuwi ſo nimale ſpěſchnje a mohł rjeź to pſched mojimaj wocźomaj, Běch pſchezo wótre wocźko na njej mék a hałke djeńſ namałkałtaj pſchiſlężnoſcź, dźeſ ſamoj hromadźe być. Byłi nětkle njeſ nimaj k wuſnaczu dóſchło! Salſchepoiach pſchi tutej myſłi tak jedyn, kotremuž pofłednja pruha nadźije hańnje.

Bojach ho pſched pſchichodnym njeſbožom, kaž pſched njeſwrócźnym ſaſudźenjom k ſmjerćzi, kotrehoż wunuſdźenje maſch wěſce wocźakowacź a tola ſa kóżdu płaczliwu ſpytaſch woſtorcźeć. Domoj pſchiſchedſchi ſetkach patera Ludwika na dworje; cźahſche tunje k pcźołkarni hicź a mějcźe měch pſches hkown ſcźehujeny a grotowu ſchibu pſched wocźi ſwjatanu.

„Że tu Selim, wałcha doltojnoć?“ ſo jeho wopraſchach.

„Haj, pſchińdźe pſched źnadź połdra ho!“

Wuhrała mi ſtraſchliwje pukotaſche.

„Hdźe móżu jeho namałkacź?“

„Że ſ Hanu a Emunju k hatej ſchoł.“

(Pokrazźowanje.)

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pſchełožił Beno Zyž.

30] (Pokrazźowanje.)

... poła Boſorowa bě wobſtejnoſcy dźeł lěſa, ... tak mjenowane „ſchtomowe jamy“ — jamy, kiž ... ſo ſerjenemi wot wiſchora wuſtorhnjenych ſchtomow ...amałachu.

„A wdźicź, ſo ſo nam wabjenje ſeſchładcźi?“

„Schwiſdam ſaj wjeſk, ſnadź ſo jedyn ſjewi.“

„Wdo tej niz!“

„Nó, myſlu, ſo jedyn pſchińdźe.“

Hdźeżchmoj hač k Wachowemu domej, hdźež wóſ a kónja ſłužobniſkej pſchepodachmoj, a potom pěſchi dale dźěchmoj.

Po połhodſinſkim hiću, hdyž ſłónźko hižo wyſche ſtojeſche, ſyndyſchmoj ſo do ſchtomowych jamow. Dokoła wokoło wupſcheſtrańkane ſo niſka njepſchełkomna drjewina, w kotrejž tam a ſem wobſamoćzeny ſchtom ſtejeſche. Jama, w kterejž běchmoj, bě tak hłuboka, ſo mózachmoj ſo w njej zyłe ſtowacź.

„Někta ramjenja ſ ramjenju“, ſaſchepny Wach.

„Sſydmykmoj ſo khribjet ke khribjetej, tak ſo běchu jenoj wokoły a hłowje naju ſłěbow widźeć.“

„Kedźbujeſe!“ praji Wach, „nětkole nětcźo wuſwjedu.“

Pſchi tym połoji ſwoj porſtaj k hubje a ſaduny dołhi hłuboki ſyk — wucźe wjeleźaju, hdyž wjelki wabi.

„Kedźbujeſe!“ Pſchińdźi wucźo k ſemi.

Njeſaſłyſchych nicźo, tola Wach ſo ſemnawſchi praji: „Wotmołwja, ale hiſchcźe dałoko, ſnadź pół mile wot nás.“

Někto cźakaſche Wach ſnadź ſchtwórcź hodźiny, potom ſaſo ſawu. Sſłubłe, jojaſne rjeńje pſchehdźe hiſchcźe ſkoro ſ ſobu, ale ſ tym ſo wobſtejnoſcy ſtajichu ſo ſ ſwjatanu.

„Wjeſkele! Njeje wjazy dałoko.“

Někto też ſoſtyſchach ſkalene ſchórkowanje, hdźež pſchi ſłoku wot naju a lěſma ſłužicźej; najebacź teho pak bě ... ſchumjenja ſchtomow dźeſe roſeſnawacź.

„Wot kotreje ſtrony pſchikhodźa?“ ſo wopraſchach.

„Wot wſcheje.“

Wach ſawu tſeźi króć. Wotmołwa pſchińdźe hižo wjele bliſe. Pſchikhotowach ſo k tſeſenju a nětko cźakachmoj wobaj ſe ſadźerźanym dychom. Hłuboka cźiſchina knjeſeſche dołko wokoło, jenoż wěſkit tſeſneſche roſowe kapki wot lěſnych worjeſchinow a tute ſórčachu ſo ſe ſłabym ſchuſcźenjom po łopjenjach dele. Wot druheje ſtrony ſalliczi rubanje drjewopuſchcźerja. Nadobo poczinachu ſnadź ſi ſta kroczeſ pſched namaj jaworcy ho hibacź a mjeſ cźmowymi lekkami ſjewi ſo ſcźera, ſtrońcźkata hłowa ſ pſchikłonczynnaj wuſchomaj a cźerwjenjymaj woczomaj. Njemóźach hiſchcźe iſtźicź, bě hiſchcźe pſchedaloko; cźakach ſeſerpłiwje, hyrnjeź też ſ pukotatej wutrobu, doniž ho njeſbliźi. Stónźnje pokaſa ho zyle ſwérzo mjeſ jaworzami a ſtakotaſche ſ krótſimi ſkakami ſ ſchtomowym ſamom na fódu ſtrom ſacźinjaco. We ſdaleneſcźi wot ſnadź ſto kroczeli nadobo połaſa a naſtajiowacźe wuſchi, kaž by jomu wſcho zyle njeſtraſchne njebyło. Wědźach, ſo bliže njepſchińdźe, měrjach ho a wutſeſłich.

Sſmuk wutrěła wulkinecźa ſ bokoſtnym wuczkom wjeſka. Wuſtaczich ſ jamy, Wach ja nmu, ale wjeſk bě prjecź. Na to Wach błak zyle dołkodaje pſchepyta, hdźež bě wona ſ trawy wutrěła a praji: „Kwawu!“

Wopraſnadźe bě krwawna cźěſ we trawje widźeć.

„Żadyn khibny wulkſł! Hdyž też jenoż błakje, tola krwawi, krwawi, dyrbimy jemu ſcźehowacź!“

Podachmoj ho na puć. Tam a ſem namałachmoj poſteptanu trawu a wjeſke kwawne błaki, mózachmoj ſebi myſlicź, ſo dyrbjeſche franjemy wjelk ſ cźaſami wotpoczowacź. Dwě zyłej hodźiny pſchecźinichmoj ſ pſchepytowanjom huſeńny; ſtónźo tſeſche hiſo wyhko na njeho. Běźenoj rjany truch pucźa pſcheběźaloj, ale njemózachmoj nicźo wjazy namałacź, dyžli cźěſ a tej tuta ho tam a ſem zyle ſtubi. Stónźnje wjedźeſche naju cźěſ hiſchcźe dale a ſtubi ſo potom zyle w ſ robodu ſaſuſcźinowanym tonidle, kiž bě wo błiſkoſci wodźiſnj. Dale njemózachmoj bjes pjow ſcźehowacź.

„Tam woſtanje a jutſje jeho hiſo namałkam“, praji Wach. Na to podachmoj ho na dompucź. Bórzy njemyſlach ani na wjelka, ani na Wacha ani na nimale njeſwuſpěſchnu łowiſnu, ale buch dobywna ſwojich ſtarych cźiwilowatych myſłi. Hdyž ho k lěkej bliżachmoj, pſcheſkocźi mi ſajaz nimale nohi; ſe ſwojeje ſamnjełnoſcje wſchudźeny hromadu ſjedźech, njeſtejich pak.

„Ale mlody knjeſe!“ ſawoła Wach zyle njendźy, „na cźo myſlicźe. Wy-li to mój ſtarſzny bratr byſ, bych jako potſelił!“

Pojmněwach ſo a krocźach mjeſcźiju dale; dźekmoj po tak mjenowanym „bucźu cźesow“, kiž na do Chorpeli wjedźaju drohu wukońcźi, ſ jedneznu lěkeſ; tu ſpórnich na wlóżnej ſemi hiſchcźe cźerſtwu cźěſt konjazych kopytow.

„Njewěſcźe, pſches cźo je tuta cźěſt naſtała, Wacho?“ ſo wopraſchach.

„Sſoa ſo mi, kaž by mlody knjeſe ſe Chorpeli na łubi jěł“, ſnapjcherzíwi Wach.

„Nó, potom też domoj du. Mějcze ſo derje, Wacho!“

Wach mje pokornje proſchesche, ſo bych do jeho bliſkeho domu ſaſtupił a ſo trochu popyłnił. Wěđźach, ſo jeho wotpokaſcza wotmołwa hłuboko ſcani, a najebacź teho jemu tola tajſu dach a hłubich jenoż, ſo jeho na druhi běrh wopytant. Njechach mjeniujcy, ſo bych tej Selim a Hana tak dołho ſamoj woſtałoj. W tych pjećich dujach, kiž běchu wot wopyta w Uſtrzyku ſem ſajſchle, bě Selim nimale kóżdy dźeń pola naſ był; wobojeſtronſka pſchikłoſilenoſcź wuwi ſo nimale ſpěſchnje a mohł rjeź to pſched mojimaj wocźomaj, Běch pſchezo wótre wocźko na njej mék a hałke djeńſ namałkałtaj pſchiſlężnoſcź, dźeſ ſamoj hromadźe być. Byłi nětkle njeſ nimaj k wuſnaczu dóſchło! Salſchepoiach pſchi tutej myſłi tak jedyn, kotremuž pofłednja pruha nadźije hańnje.

Bojach ho pſched pſchichodnym njeſbožom, kaž pſched njeſwrócźnym ſaſudźenjom k ſmjerćzi, kotrehoż wunuſdźenje maſch wěſce wocźakowacź a tola ſa kóżdu płaczliwu ſpytaſch woſtorcźeć. Domoj pſchiſchedſchi ſetkach patera Ludwika na dworje; cźahſche tunje k pcźołkarni hicź a mějcźe měch pſches hkown ſcźehujeny a grotowu ſchibu pſched wocźi ſwjatanu.

„Że tu Selim, wałcha doltojnoć?“ ſo jeho wopraſchach.

„Haj, pſchińdźe pſched źnadź połdra ho!“

Wuhrała mi ſtraſchliwje pukotaſche.

„Hdźe móżu jeho namałkacź?“

„Że ſ Hanu a Emunju k hatej ſchoł.“

(Pokrazźowanje.)

Pſchedźenak

hdźe ho kóżdeho ſerbſkeho doma kaž prěnja łaſtowička ſtame wjeſele pſchińdźeſcź. Abo njetrjebaſch cźaſ? Nuſa rozeſe. Wſchitko je drobe. — Pſchedźenak cźi praji, kaž móżeſch ſebi tola w ſwojim domje — darmo. — najrjeńſche wjeſele wuhotowacź. — Hdyž ho po tym ſłonźujeſch, ſmjeſch doma ſwój raj. — Pola tebje budźe tak rjenje, ſo ſebi ſtary pſchedźenak jenoż to pſchaje — ſo móżeſch pola tebje wokacź. — Knjes kantkuje Nanak w Budyſchinje móże cźi te wobſtodźecźicź. Wopraſchej ſo hnydom pola njeho. — Wón cźi wěrnoſcź praji!

30. dez. 1923 hnuſ ho we wſchěch ſtaſnnych pſchedawanſnjach we wokrjeſu Budyſchſkeho hamtſkeho heſtmanſtwa wot dop. w 11 hacź do 6 hodź. wjecźor, kaž też hodźimo do hłownje Božeje ſłužby mikowacź a pſchedawacź a ſurdźa pomognuſ, wucźahnuſ a dźełacźerja dźełacź.

Se Sejſtjeż. Na Drjeźdźanſkej żeleſnicźnej cźarje ſrjedu dopołdnja ſadławje roſcźahowane cźěło mlodeho muſſeho nadeſdźecźe. Najſterje bě jeho Shorjelſti ſpěſchnik pſcheſjeł. Wón bě na ſrjedźa pſcheſrějnjeny. Też wichrłate ſtawy bźchu ho jemu wotrěſłe. Poſpjtſcho jeho jako ſamkarja Donata ſ Budyſchina ſpóſnachu. Wón ne Budyſchinje na połnjacej dróſy bydli a we Hnaiſchcach dźeła. Rano w 7 hodź. je ſ domu kaž hewak woteſchoł. Hacź je ſnjeſbożił abo ſam ſmjerćz pytał, njeje wěſte.

Se **Sſwinarſe.** W jenej ſe ſaſdźejenych nozow kradnyſchu pola kubleriſi K. zyłu cźſnjódu huſ a też cźěrjacy rjemjeń. Radniſchow bórzy mězachu. Wěſche ſo jedyn wjeſnjan, druhi bě ſe ſuhożneje wſy, kiž je ſo ſ tutym rjemjeſkom ſtrafſł.

Se **Panezicy.** Kaž w nawěſchtku dźeńſnjiſcheho cźiſła cźitamy, wuſtupja hohuſtowy Kamjenſkeho měſchcźanſkeho dźiwadła w naſchim wjeſnym hoſcźenju ſ hóſtnej hru. Pſchedſtajia nam ſnaty ludowy truch ſe ſpěwom: „ſ Buſchlieſel“ abo „Mlyn w Edelgrund“. Tutón truch, kiž je bohaty na wjeſołoſći a khutnych ſznach, mějeſche w Kamjenju wulkotny wuſpěch a wjazy króć wuſpěhowały dom. Dołſche we tutym dźiwadłowym pſchedewſacźu pſiſacź, je wyſchły, dokelž měła wono taſ hižo dołſcź ſnate bycź. Mózemy jenoż tódźemu radźicź, ſo hóſtnu hru wopyta. Sapocźatk je 1/8 hodź.

Se **Shorjelza.** Tu mjes dźěcźimi wohnjwpja (Maſern) a difteritis ſaſhadźataj. We někotrych radowanjach je pſches połozjan dźeſći ſhorjelo. Tehodła ju teſe radowanje ſamkli.

Se **Zahańa.** (Potuńſcheńe mjaſa.) Na pohuſwanje krajneho radźićela ſhromadźichu ſo hohuſtawy rěmſkeho ſjednoczeńſtwa, ſo bychu wo pomjeńſchenju płacźiſnow we drobnym wikowanju nuradźowali. W ſiwej rozmołwje ſo wołjebje na to połaſowachu, ſo ratarjo pſchi pſchedawanju rěſneho ſtatu jenoż hohuſwjne ſjenjeſy pak ſito jako płacźiſnu ſadaju. Stónźnje ſo poſtaji, ſo ho płacźiſna ſa ſwinjaze mjaſo tehdom hižo (mjenujcy 29. nowembra) wot 2 hriwnje na 1,80 hr. pomjeńſchi, pobobnje też druhe mjaſo a kołbaſa. Mjes tym je ho hiſchcźe bóle potuńſchiło.) Jeli ſo bychu ſo rěſnikam cźěſkoſty cźinile pſchi kupcźowanju, budźe ſjednoczeńſtwo wutkańze ſuriſche mjaſo (ſmjerſte) nakupowacź a wobydlerſkim ſ nimi ſaſtara. S dobom wuprajł ſo ſadanje, ſo bychu tej druhy wikowarjo ſwoje twory powtuńſchili a dopomnichu wołjebje ratarjow na, jich ſakoſte wuſnamnoſcźe, tej papjerzane pjenjeſy brać, hdyž tola konſumentojo hiſchcźe nadaloj hohuſtnych pjenjeſ nimaja. We Schleſkej pak pſchiſkłonuje ſe wſchěmi pjenjeſami dele dźe a nětle druhe kraſiny w Němſkej tutón dobry pſchikład ſcźehowacź.

Wažne sa dźełkodawarjow a dźełaćerjow, kiž maju pśiśiłuśnosćej k invalidnemu sawěśerjenju.

Kaž je w cyłsce 260 „Sächśiśche Staatszeitung“ 8. 11. 1923 sstłe dźełowe ministerstwo pod 7. 11. wozjewiło, so w Ńěmskej pśiśinoskich invalidnego sawěśerjenja a samě-śerjenja za satwołstajenych pśiśemeńenjese stanje. Pśiśinoskich khorobna pokładnica wjazy njeźbera, ale dźełkodawarjo maju pśiśiłuśnosćej, pśi pśaćenju mśdy za cłaj tak dołho haćj dźełaćerjo pola njeho dźełа, po mśdowej skałpy sawěśerjenego znamki do kwitowanśkeje kharty łśpiéj. Trěbne znamki ma dźełodawar na pósće najpozdźišo pśed kóńcom tydźenja, hdźež so mśdowa perioda stónći, nakupiś. Kwitowanśke kharty maju so z cźasom z khorobnych pokładnizow wotewjeś, najpozdźišo pak na pśenjm mśdownym terminje po 3. dezembru. Sawěśerjenej dźełaćeź ma pśiśiłuśnosćej, ju wotewjeś. Tola pak maja so tej dźełodawarjo sa to staraś, so ju kharty na khorobnych pokładnizach wotwośmu. Jako pśiśehłodne postajenje je dźełowe ministerstwo sarjadowało, so na tónkróćej tśódy dźełodawaŕ, kiž na wjazy haćj 2 sawěśerjenych w dźele, kharty śpromadnje wotewjeś. Na nato wótśuśnje ma so porjadne pśiśemeńenje se strony dźełodawarjowy p'chenjeś.

Sa sćitanje (Einreihung) sawěśerjenych płaca tśi mśdowe rjadowanje:

Mśdowa rjadownja	Létna sałłužba wjazy haćj	Tydźenśki pśiśinoski hač do	w milijardach
44		300 bilijonow	95
45	300 bitij.	420 „	125
46	420 „	600 „	180
47	600 „	900 „	260
48	900 „	1200 „	370
49	1200 „	1500 „	470
50	1500 „	„	580

K temu maja so jśeś, bydlenje, tejnenje, śwjeza, deputaty atd. po hamtśu postajenych płaćijinach kóždeho města abo wśu pśiśiśiśeź. Wyšokosć tych licźbow je na khorobnych pokładnizach a na sawěśerjenśkich hamtach zhońeź.

Wšudy pśiśarli maju so wotpódnuśeśiś z tym, so so posledni dźeń pśiśinoskoweho tydźenja na nje napiśe abo łokrajśe. Pśiśinoskowy tydźeń zapoćnje so pódźełu a skónći so njedźelu. Na znamku na so njedźelśi dźeń nazpjśaś. Kwitowanśke kharty maja so tej hišćeze dale na khorobnych pokładnizach wupśiśaś, [illegible] nowiśeź.

Hospodarśki rozhlad.

Pjatk, 7. dezembra 1923.

Hamtśe kurśy wežera we Barlinje:

Dollar 4,18850 bl. franzowśki frank 227 450 mlrd.
jendźelśki punt 18,35400061 śwjejkosł. króna 123 600 „
śchwajcarśki frank 732,165 mlrd. 100 półst. markow 11 450000

Barlinśke wiri tej wežera žanoho pśiśemeńenja we poměru (im Verhältniß) rentoweje hriwny k papjerjanej hriwnje njesajpśiśaju. Rentowna hriwna płaći pśiśeze hišćeze bilijon papjerjanje hriwny. Sa efekty je po śpaću sapis łśpiéj meńjenje. S teho maśko so žudźiś, so dźenźnjśka burśa śajo skrućenje efektow pśiśinjeźe. Sa renty ko wežera śajo hamtśe kurśy postajaachu. Wone so śterje nješto wotdrebjohowachu. Bóle so sa požeźonkami nješto a industrije sajimowachu.

Na produktowych witach bź žito wežera nješto žadnjśe a to tehódła, dokeź bźeźu płaćijiny pośtejnje dwa jaraa wróśo śchc. Rožki so wjele bo Satśleje kupowaśhe. Statna źitarnja na Barlinśkich witach hišćeze malo kupuje. Po śpaću dawa druźśtwe a na wśach kupowaćź. Pśeńenja so sa łśpśhu płaćijinu bo Satśleje pytaśhe. Łśeźmjeń so bo wjeźornych śtron Ńěmźkeje pśeźawaśhe. Piwarźy jom hišćeze njekupu a. Wowsa bo nješto malo rospśeda. Wulkrajnu pśeńenźnu mutu k bodam kupuja. Tutrajna pśeńenźna a rźana muka maju maly ale śtajny wobrot. Wotrubu sajo nješto łśpe dźełu. Druha śkónna rjana mějeśhe měrne witi. Zentnaŕ pśiśinjdźe wežera po staroj papjerjanej hriwnje

we Barlinje:

pśeńenźa 8850—9100 milijardow hriwnow
rožka 7850—8075 milijardow hriwnow,
jećmjeń 8200—8300 milijardow hr.,
wowoś 7250—7500 milijardow hriwnow,
śłonna 700—900 milijardow hriwnow,
śyno 1100—1500 milijardow hriwnow,

we Kamjenzu:

pśeńenźa 8500—9000 milijardow hriwnow,
rožka 7750—8100 milijardow hriwnow,
jećmjeń 7500—8000 milijardow hr.,
wowoś 7000—7400 milijardow hriwnow,
śłonna 1400—1700 milijardow hriwnow.

Wź Łužicu so žanych produktowych płaćijinow hamtśy njesapiśa.

Na Barlinśkich produktowych witach

Žito a produkty po złotej hriwnje.

Pśeńenźa	177-182	**Śłonna a śyno**	
rožka	157,0-161,5	pśeńeńźna	0,70-0,90
nałetn. jećmjeń	164-166	rźana	0,70-0,90
wowoś	145-150,00	wowośna	0,60-0,80
za tunu abo 20 zeninarjow		rźane wołkopy	—
pśeńeźna muka	28,5-33,5	jećna	0,60-0,80
rźana muka	27,0-30,50	ſ sahanju	0,50-0,60
pś.heśeź. wotrubY	7,00-7,20	ſ sukanje	1,85
rźane wotrubY	7,00	śyno	1,10-1,50
rapź. wośwalske	18	**Wérny**	
pochowa melaga	7,0	bźe	—
jerabełła	20,00-23,0	cźerwjene	—
pjelušćki	17-19,0	žoltomjasne	—
śuche truhanćki	6,90-7,0		
běrnaze kruźki	19,0		
rapź	330	po zeninarju	

Za 100 kg abo 2 zeni.

Wiki wežera śchwórtk we Łubiju. Seleniny (Gemüse) bź so wjazy haćj hewak pśiśinjowało. S wjetśiśa płaćijiny śamne kaž tydźenja wośtaahu. Nékotre śenoj njźchto horje śćikachu. Bźły kał 0,25, cźerwjeny 0,30, seleny 0,50, ſ wlośśi 0,25, morchej 0,30, kótrabi 0 25, zyśła 0,60, śeferij 0,50, tomaty 0,60, kóćśadło (Schwarzwurzel) 1,00, porej 0,60 a kruśchowy t jźdźi 0,60 śt. np. a wścho po puncze. Wubźrk sa pruhowanje płaćźinow punt hušnjoy na —1—1,2 śtoteje hriwny śuśi. Sa tute wiśku płaćźinu so tuźy ruće pohrabachu. Nékotrź cźuchu Bwoje hušy bombrowcy. To jim śhonnjeny wubźrk njźdowoli. (Pśiśihodne wiśi brje Lubijźenja śeśeźa žanu gigagu wobźadaja.)

S **wežerawśich Kamjenskich witow.** Hušow bź mjeńe haćj so druhe łśta pśśed hodami na wiśi pśiśinjeźe. Pśiśi śpoćakaru źeśi za punt 1,80 dźeśeśaśh. Stónćińje so po 1,20—1,10 śt. hr. pśśedawachu.

Wežerawśe wiśi w Khorźebušu. Butry śtoro žaneźe njźdź, dokeź bź so najwušśiśha płaćźina na 2 śt. hr. za punt postajiła. Sa to bź tam cźim wjazy druźich tukow a mjaśa. Teź łuśź bź wjele. Punt płaćeśche 1,50 śt. hr., tydźenja hišćeze 2 śt. hr., howźaśe śuśaho 1,20—2,00, cźeźaze 1,40—1,60, śkowźaze 1,50—1 80, świnińaze 1,80 haćj 2,00, tśi 1,40, poleć njesuśchenu 2 60—3,00, sajaą 1,80, jeleń a śorna 2,00, jajeźi a śornjaźu bźjoźki 1,20, kotośh 2—2,50, khapun 2,50—3,00, amerik. śchmaź 1,30 haćj 1,50, kunśchtowy śchmaź 1,10, margarina 0,70—0,80 śchćukti a karpy 1,30, hlimy 1,60, pioczśjn (cźekawśae wećka) 0,80, jerźe 0,11—0,12 sa śchtuku cźerwjeny kał 0,20—0,25, bźły 0,10—0 15, seleny 0,15—0,20 a wirśinkowy 0,30, rośicźkowy 0,80, kótrabi 0 20, kólrepa 0,05, zyśła 0,30, jabłuka 0,30—0,40, łśpśhe haćj bo 1,20, ſa kruśchowy 0,50—0,80, wośho po puncze a śtolej hriwnje.

Na **świnińaze wiśi tam** bź so pśśihwjeśło 850 proßatow a 60 bźhakow. Wone płaćźachu:

proßata małe 7—10 śtotych hrimnow,
śrźenje 12—18 śtotych hrimnow,
tułśe 18—22 śtotych hrimnow,
bźhaki małe 25—50 śtotych hrimnow,
śrźenje 50—100 śtotych hrimnow,
wułśe 100—150 śtotych hrimnow.

Wuhło je tuńśho, ale niź pola naś, pśśetoś wuzjonowy śyndikat na tutej śtronje Lobja płaćźiny njesmjeź.

Butra śaabźenu hriebu we Barlinje w zyłym pśśedawanju punt 1,70 śt. hr.

Płaćźiny śu śo we Wułkowitomnju portijo 27. nov. t. l. powśchitkownje we 6 proź. śniźśe.

Tydźeńśka **rosprawa wułkoh.ymjeńjerske** Metz a Co. we Barlin-Śteglitz. Byrnjeź wobrot (Umsatz) hišćeze tak wułki, kaj druhe łśta njebźi, wón tola hładaźy rośćeź. Śśmjo cźekwjeneho dźeśeśa pośtejnje so nétto ſ połonśheje Ńěmźkeje. To je rjaneje barby a forma. Tehodła so teź derje łupnje. Bźśeho a śchwjedśeho dźeśeśa bo nješto malo rospśeda. Drohe bź hjmjo rayowese trawy a ńěmśkeho źoltnica (Timotegras), hyrnjeź pośtejnh žadny njebźi. Serabełła śo ſ Pólśkeje politiśeśhe. Barbaźe rjana a ſ dźźła teź derje cźśeśena. Dokeź płaćźiny pśśchnate njeźdźu, śo jeje teź wjele rospśeda.

Drohźy na wułkrajnych burśach. We Newyorku płaćźi dollar 4,17 bilijonow, we Barlinje 4,20, we Danzigu dollar 5,80, jendźelśki punt 21,5, pólśka marka 1,450 a franzowśki frank 31 bilijonow.

Wažne hospodarśke licźby (Klucje).

Sa 7. dezember 1923.

1 śtota hriwna (po Barlinśkim wićejnym kursu)
papjerj. hrimnow 1 000 000 000 000
20 hrimnowśki śtoty 19 267 500 000 000
Płaćźina ſa śtoto . . . . . 640 doll. ſa jedyn kgr.
„ „ „ 1 śłoborny (1 hriwna) 400 000 000 000
Statny indeks 1 535 000 000 000
Saśkli indeś 1 600 000 000 000
Wułkopśchekupśki indeks 1 422 900 000 000
Dawkowa méra (multiplikator) 1 000 milijd. ſa śtotu hriwnu
Multiplikator na źeleźnizy 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaśy 2,2 np. po śtotej hódnoće, po papjerjanej 22 milijardow a 200 milijonow, 3. rjad. 3,3 pj.
Póśtowy tarif: list w poś. wobćeju . . 50 000 000 000
dopiśnja „ „ . . 30 000 000 000
list dale poś. „ „ . . 100 000 000 000
dopiśnja „ „ „ „ . . 50 000 000 000
Telefonowy kluć 1 000 000 000 000

Méćenje je w bliśśim wokrjeźu (Ortsverkehr) 150 milijardow w dalśich bo 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 300 milijard.

Lékar po śtotej hriwnje
Sa lékarśtwo je śubohim 10 000 000 000
Knihjeźśchćejeśki kluć 1 050 000 000 000
Nowinarśki kluć ſa nawóźchikł 1 400 000 000 000
Knihikupśki kluć 1 100 000 000 000

Crykwinske powjesće.

W Michałśkej zyrkwi we Budyśhźinje śmjeź 2. adv. njedźelu rano w 8 hodź. farar Tśiśhez ńěmśku śpowjedź a śwjj. wotkasanje, dop. w 9 hodź. farar Ráda ńěmśku a ¼11 hodź. śerbśku Bożu śłużbu, popołdnju w 4 hodź. a wjeśor 1/2 8 a pózdźeju wjeśor w 8 hodź. budźe hodowna hra je śpěwami t khśtchemu mjńuśeśrjźajuch, pśśes łobuśtwo fichereźśkeho towarśtwa młodych łołzow „Nowy kraj“ (Neuland). Serbśke adventśke nabożne śłużbe brjedu wjeśor w 7 hodź. w Zyżegach pola Albertez, śchtwórtk pop. 1/4 hodź. w Khśtchinje pola Jurzez, a pjatk pop. w 3 hodź. w Brěśowje, pola Dubez. — Semrjeźi: 28. 11. Augusta Paulina śwed. Wendśerka, rodź. Haupt-mannez ſe Sohłanda nad Spr. na Zidowje, 78 l. 5 m. 4 d., pohrowana w Sohłandze nad Spr. — 1. 12. Jan Arnośćt Dutśchmann, koporniśi dźełaćeź na Zidowje, 56 l. 3 m.

S **Budeśez.** 2. adventśku njedźelu dźerźi farar Bojz rano w 8 hodź. śerbśku śpowjedź, dop. w 9 hodź. śerbśke a 1/11 hodź. ńěmśke pśedowanje. Wutorok wjeśor we 7 hodź. dźerźi farar Bojz w Khśtorez domje we Bóńzach śerbśku adventśku nutrnośćź. Śśrjedu wjeśor w 8 hodź biblijśka hodźina.

S **Hulśi.** 2. njedź. adventa dop. 1/8 hod. ńěmśka śpowjedź, 1/9 hodźin ńěmśke a w 10 hodź. śerbśke Bože śłużbe. — Śśrjedu popołdnju w 5 hodź. śerbśka a w 6 hodź. ńěmśka Bożа śłużba se śpowjedźu w śchuli w Hnaśchćach.

S **Hradźiśchcza.** 2. njedź. adventa w 9 hodź. śerbśke a 1/11 hodźin ńěmśke kemśchnje. Sbérka za śtutt gyzkwineje łubośze we Łužicy. Popołdnju w 3 hodź. śerbśka śpowjedź.

S **Łnpoje.** 2. njedź. adventa w 9 hodź. śerbśka Bożа śłużba. 1/11 hodźin dźećźikemśchenje na farje.

S **Hodźiju.** 2. njedź. adventa rano 1/8 hodźin śerbśka śpowjedź, 1/9 hodź. śerbśke a w 10 hodź. ńěmśke kumśchenje. Popołdnju w 4 hodź. adventśka nutrnośćź se śpowjedźu w Cźetśwjenych Rośźizach w śchuli. — Pjatk popołd. w 4 hodź. śerbśka śpowjedź a 1/5 hodź. śerbśka adventśka nutrnośćź.

S **Klukścha.** 2. njedź. adventa rano we 8 hodź. śerbśka śpowjedź, w 9 hodź. śerbśka Bożа śłużba a 1/11 hodźin nećśwor za dźećźi. Popołdnju w 3 hodź. śhromadźizna źónśkeho towarśtwa pola Schusterez w Klukśchu. — Sóbźedu 12. dez. wjeśor 1/8 hodźin śerbśka biblijśka hodźinu w Jatśjobju.

S **Mukez.** 2. njedź. adventa rano we 8 hodź. śerbśka śpowjedź, w 9 hodź. śerbśke a 1/11 hodźin ńěmśke kumśchenje.

S **Łuźźinu.** 2. njedź. adventa rano we 8 hodź. ńěmśki śpowjedź, w 9 hodź. śerbśke a 1/11 hodźin ńěmśke kemśchnje. Popołdnju w 2 hodź. adventśka nutrnośćź. — Sóbźedu 12. dez. wjeśor 1/8 hodźin śerbśka biblijśka hodźinu w Jatśjobju.

S **Mukez.** 2. njedź. adventa rano we 8 hodź. śerbśka śpowjedź, dop. w 9 hodź. śerbśke a 1/11 hodźin ńěmśke kumśchenje.

S **Łuźźinu.** 2. njedź. adventa rano we 8 hodź. ńěmśki śpowjedź, w 9 hodź. ńěmśka a 1/11 hodźin śerbśka Bożа śłużba. W 2 hodź. śhromadźizna źurkwinśkeje łwośady.

S **Budyśhźinki.** 2. adv. njedźelu rano w 8 hodź. ńěmśka śpowjedź, dop. w 9 hodź. ńěmśka a 1/11 hodź. śerbśka Bożа śłużba.

S **Wóśśinka.** 2. njedź. adventa we 8 hodź. śerbśke śpowjedź, w 9 hodź. śerbśke a 1/11 hodźin ńěmśke kemśche je. Popołdnju w 2 hodź. kemśchenje za dźećźi.

S **Khwartźź.** 2. njedź. adventa rano 1/8 hodź. śerbśka śpowjedź, 1/9 hodźin śerbśke a w 10 hodź. ńěmśke kemśchenje.

S **Minnkaźa.** 2. njedź. adventa rano we 8 hodź. śerbśka śpowjedź, w 9 hodź. śerbśke a 1/11 hodźin ńěmśke kemśchenje. — Wutoru popołdnju w 4 hodź. śerbśka nutrnośćź a śpowjedź w Wśowjanśkej śchuli.

S **Łukez.** 2. njedź. adventa rano 1/8 hodźin śerbśka śpowjedź, w 9 hodź. śerbśka a 1/11 hodźin ńěmśka Bożа śłużba. Popołdnju 1/3 hodźin śerbśka śpowjedź. — Schtwórtk wjeśor w 7 hodź. adventśka nutrnośćź we Mećźinje. — Semrźli: Hana Khrystiana śwed. Felśina rodź. Kochtez, wumjenkarka w Kolwalu, śemrźła w Zornoßnjańch, 79 l. 10 m. 10 dnj. — Ernst Emil Eduard Schneider, źiwnośćejeŕ we Luśku, 47 lét 15 dnj. — Hańźa śwed. Wźelina rodź. Śmrochez, wumjenkarka w Zornoßnjańch, 76 l. 8 m. 8 dnj. — Ernst Jakub Wićźas, wumjenkaŕ we Wujeźu, 70 l. 6 m. 5 dnjow.

S **Małeśchcz.** 2. njedź. adventa w 9 hodź. ńěmśke a 1/11 hodźin śerbśke kemśchenje. 1/3 hodźin śerbśka adventśka nutrnośćź w Hórźańśkej śchuli. — Cźetśwe we 7 hodź. śerbśka adventśka nutrnośćź pola Mećźkez w Brěśynjy. — Schśmórtk w 7 hodź. śerbśka adventśka nutrnośćź w paćeŕśkej śjnoi. — Semrźli: Gustav Max, mandź. źiwn. njeboh Khorle Augusta Kośźerja, dźełaźeja w Małeśchcach. 12 l. 10 m. 19 dnj. — Handrij Symmy, halowy dźełaćeŕ w Delnjej Hórźy, 61 l. — Hana, Jana Augusta Dubła, źiwnośćejeźa a droh. wothł. w Błuśnikezach, mandźełśka, 58 l. 7 m. 16 dnj. — Madlena śwed. Rjećźanna, kubłowmjenśkaŕka w Małeśchcach, 84 l. — Khrystijana Marja śwed. Krjeńźowa, wobydlerka w Delnjej Śrźy, 78 lét.

S **Nźekwoźźidła.** 2. njedź. adventa rano we 8 hodź. śerbśka śpowjedź, w 9 hodź. śerbśka Bożа Bźuba. 1/11 hodźin śhromadźizna źurkwinźe wośadny. 3/11 hodźin nećźka Bożа śłużba. — Popołdnju w 3 hodź. śerbśka a w 4 hodź. ńěmśka Bożа śłużba we Sarécźu.

S **Rożańźź.** 2. njedź. adventa rano we 8 hodź. śerbśka śpowjedź, w 9 hodź. śerbśka Bożа śłużba. Popołdnju w 2 hodźinach ńěmśka śpowjedź a Bože wottajanje.

S **Porśchźź.** 2. njedź. adventa rano we 8 hodź. śerbśka śpowjedź, w 9 hodź. śerbśka a 3/11 hodźin ńěmśka Bożа śłużba. Popołdnju w 2 hodź. ńěmśke dźećźikemśchenje. — W 3 hodź. śerbśka śpowjedź w źurkwi. — Śśrjedu wjeśor 1/8 hodźin śerbśka biblijśka hodźina w paćeŕśkej śjnoi. — Pjatk wjeśor 1/8 hodźin śerbśka biblijśka hodźina w kunśchźach, bratr Zimmermann.

Wusudźenja.

§ Krojnu źud. Do śchźódowitoo śjawneho źiwjenja ś do śawjednika t pałojśojnih śłuśche wiłowaź śe śtarym cźapkom, 223 lśtny Herman Max Weśer, rodźeny ſ Lindenawa pola Drjeśdźan. Jemu nośchaźu dźećaźerjo a teź śchuśke dźećźi, śchtoź hóźe dośtajbnych móźaźu. Samśaź Hermann Pawoł Ludwig ſ Zimmermanez wotkaźnje (to je Fensterwerk), dźełaźeŕ Ullman, bydlaźy we Wurźach ſ Waggonowej fabriki a śamaź Jan Khorla Wolmann ſ Adolfowoje Hóry bźchu we śwojich dźełaźinach wśchełaku kown (Allmetall) pśiśchełchwiniśchi, ju t r m nośhli. Tu bź wón jim wotkupił. Njeźrale hólźźiła bźchu tśśchne źloby ſe wśchełakich twarźenjow dźeli, teź ſ Michałśkeje zyrkwje, wścho bź Weśer tuwował a źich ſ dalśich padućźich śtwami namośhujaź. Śud śapśli jemu ſa łóźbe padućźich 10 milijardow pokutu, 1¾ lśta khłośtańźe (Zuchthaus) cźśśne prawo wotrjekny na 8 lśt a ſaji jeho pod połizejśku nadźeźbu.

§ **Mikowarja** ſ zigarami Jurja Pawoła Klinġła śe Budyśhźina bź ławniśki śud dla padućźich t 6 mjeźacam jaśtwa śafudźił. Teź jemu cźśśne prawa na 3 lśta wotrjekł. Jeho źona śafudźi śo dla pśśchełowanja tradnjeźnego łubła w mjśtho tydźenja jaśtwa ſ 12 milijonomaj pjeńeźnjeje pokuty. Klinġł bź 30. julija t. l. we hośćejźu „ſ połmjeźnu“ wośtej Schumanzoju ſ Lipśka 451 000 hr. ſ ruźśnje łośćki tradnył. Schumanka na kławerje hraješche. Tśśchki bź we śołowe śepjeradło, na totrumj bź

dźesće powješnyła. Do teje Klingšt hrabny a ſ njeje porčšt pjenjes wuzahnu. Potom ſo do druhej ſtwy k swojej Jonje wothaſi. Korčmarka bě tole wobhladowała a Schmanzaty to rjadowała. Hyndom po połnišu pósłachu. Pjenjesy pola Klingſtowſje we drasče pschekowane nadeńdźechu. Pschećiwo wuſudej ſo Klingšt a jeho žona hórscheschtaj, pabuſchstwo ſahalkje prjo. Krajny ſud pak jeju hórschen'e ſaczišny.

§ Wikowarku Martu Floru Schäfrowu rodź. Mittagej we Ruczišu bě ſo 5 miliionam pjenjeżneje pokuty ſasudźili. Wona bě jeje we zuſym dale pschedawała, k temu dowolnoſcje njemšo. Wona ſo hórschesche, wubawajo, ſo je ſo pola wuſchnoſcje wobhonjowała a ſhonita, ſo też k wikowaniu we zuſym wikowanſke wopiſmo, kiž wona mješche, dośaha. Wona ſo wuwinowa.

§ Wikowař ze ſeleniny Emil Reinhold Donat w Seifhennersdorfe bě škradžu zhubił do Częſtoſtowakiſkeje pschewozował. Tehodła bě wobſtorkženy, dokelž pak bě hižo dla taſtoho wuwoſa ſ 4 200 hr. pothoſtany, mješeſche ſud, ſo je khoſtanje ſa tónle wuwoſ hižo wotpotucził. Jeho 20 létnemu ſynej pak, kiž bě zhubu do Czech wohił, nameri ſud 4 mježazy a 15 dnjowo jaſtwa, 20 dilijonow pjenježneje pokuty, wotrjekny jemu czeſtne prawa na 2 lěcze a ſtaji jeho pod polizajſtu nadeždu.

§ Njekuczomny hewjel je 58 létny maſchinſt Arnoſch Reinhold Scharf ſe Schönbuchza pola Lubija. Wón bě we ſtajnej ſwadze ſe ſwojej ſtarſnjej 77 létnej macžerju a też ſ njej ſkorječeſche. Jemu ſtórzhu bě pschichwat. Tehodła dźeſche k ſwojej macžeri, kiž w Hermanowym wuſtawje we Biſkopizach pschebywaſche. Sſo ſ njej pomjerjuju, hrabny ſa kij a ju pschebi. Wboha žona ſo ſ jemi ſwjeſy a dyrbjeſche lékařſku pomoz pytacz. Lamniſti ſud w Biſkopizach nameri jemu 6 njedźel jaſtwa. Wón a ſtarny ſudnik ſo pschećiwo wuſudej hórscheschtaj. Krajny ſud khoſtanje na 6 mježazow jaſtwa powyſchi.

Přilopk.

* **Mudry Jank.** „Na Jauto", wopraſcha ſo wowka, „njechaſch też Jurkej truch ſchokolady wotedacz?" Jank ſtaja tajſeho mjeſnoczko a njeżeſi. „Njewěſch ty", potrasczuje wowka, „ło dźelena radoſcz je podwojne wjeſelo?" — „Daj ale", ſmajvſcheczivi Jank tróżaſo, „dźelena ſchokolada je pol ſchokolady." W

* **Wozwonjenje ſ mótiſej watu.** We franzoſowſkim wojnſkim pſchiſtawnje (Kriegshafen) Toulouſe, je ſo pſched lětami wójnſka łódź „Liberte" podnurila. Tu nětko po krucha rozebjeru a na kraj podawaju. Tele dźěła wintonieſa nurjatkoju (Taucher). Wokoło jeneho nurjatka ſo tele dny hroſna waka (Tintenfiſch) ſawi. Ta ma wjele dołhich hadoſtych rukow. S tymi ſebi twjerdże wobja. Nurjat ſamó ſédma ſmanjo dacz, ſo bychu jeho wuczahnyli. Jako jeho wuczahnychu, ſo hroſna waka jeho dżerżeſche. Ju na czaſoſe roſtrubachu a tak nurjata wumóchu.

* **Wo wodowcj nuſli w poſnjoczu Afriku** kej- [illegible] nuły nětko drobniſche powjeſcze pſchithadżeja. Woda je 3 roły Dezzo, Gandino, Corno (Horna) ſapuſczała a ſ wjeſchego dźěła wotpławiła. S dobom je wodowa żolma 5 miliinarinjow ſahubiła. Schkoda do wjele ſtow miliionow lirow dże. (Jedyn lire, telko kaž franzowſki frank, do wójny bě po naſchich pjenjeſach 80 pj. hódnu.) W Vat Camonka (to je kamſeſkny dok, tele ſtrony Italſkeje ſu hiſo ſłowjanſke) je ſo tumſchtny jěſor pſchihrawił. Na horach ſuchy tajeſche a deſcheze ſo powſchi lijachu, tehodła ſo jěſor hacz do ſtameje kromy ſ wodu napjelni. Hacżenje bě betonowane a na 37 metrow wyſoke. Wjeſch tele hacżenje wuttworjeny jěſor bě 4 kilometry dołhi a 2 km. ſchěroki. S wodu tzhole jěſora ſo 5 miliinarinjow cżěrichu. Te fabriki a wotolne wſuſ ſ mozu ſe ſhudłom ſaſtarachu. Hacżenja běchu ſo hacke w tymle lěcze dokwarili. Dwar płaczeſche 30 miliionow lirow. Jěſor wopſchiſheſche 8 miliionow kubikmetrow wody. W nozy wot pjatka k ſoboſe ſo hacżenje pſchi horowym nawiſtu kontrn, po 4 hodźinach ſo hacżenje rukny a rozwali. W hobrjeſej ſolmje miliinychu ſo 8 miliionow kubikmetrow wody do dola. Wohydleſtwo ſo ſ męſnanmi we ſwojich wobydleniach każ w paſlach tepichu. Po zyłym dole cżěła a cżłowjeſke ſtawy roſtrońchene leża. Nětko tam wojacy wukhowaja, ſchtož ſo hiſchcze wukhowacz hodźi.

* **Mitina ſenſacija.** W jenej wſy pola Regenſburka chajſche jena frajerowa wupalenu żeleznu wuſchrubowacz. Wona boży na wóżkym mětnje ſteſeſche. S tortſtami dótkny ſo mołaſnje tromy, do kotrejež ſo ſ hnaſka ſaſchrubuje. W ſtamnym wokomihu ju mitina pſchebije a holzu hnydom mori.

* **Pabuchaj automobila.** W Frankfurcze n. M. běchu ſaſidženu njedźelu automobil kradnuli. Policija hnydom ſ hiſogrotnej telegrafiju wo pabuchſtwje do wſchich měſtow pósła. Wjeczor we 8 hodź. ſo jedyn policiſt w jenym pſchidmětkeje Stuttgarta na automobil dobjada. Jemu pak ſo njeporadźi automobil ſaſterżecz. Tehodła wón hubodnym policajſkim ſtrajkom powjeſcz da, ſo kradnjeny automobil pſchikhadża. Dwaj policiſtaj automobilaj puczą ſaſtupichtaj. Tola tón njeſaſta, ale pſchihdże na dróhu, kiž nahle na horu wjedżeſche. Po tej automobil horje njemóżeſche. Jedyn ſ policiſtow ſo automobilej bliżeſche a żadaſche, ſo bychtaj w nim ſpřežazaj muſtkaſ ruzy pohlědnyłoj. Wón dżiwje wo cżin ſajeczi. Jedyn ſ njeju dżiwje ſo na policiſte dwóżaj pſchepſchimacz. Policiſt jeho wot ſo ſtoreži. Jako k tiecżemu raſej na policiſta dźeſche, tón wutiſi. Do nutrowna trjechnej ſo pabuch morwy k ſemi waſi. Dujheſo, jenesko 17 létneho pſchekuzja, ſajachu. Tón ſo wuſna, ſo je 35 hilionow kradnył. Saſteženy pat bě automobil kradnył. W nim nětko wobaj cżakaſchtaj.

* **Ruthežnik a jeho nierjeſte.** W alżeriſkim měſcze Oran pſched nětkorymi dnjemi jedyn tyrolſki rubježnik na cżole rubježneje zwołny krjeſcheze. Jeho zwołna wjele płoſtnifwowy ſłuczi a tehodła wobhladowanje jara traſniſche. Słónczuże jeho dożahnychu. Dowcz ſo ſtyrit, pschihdże do Lazareta. S tehu ſo jemu ſo adži cżerwjeń. Pschi żażny ſud w Oranje jeho, hurnież pſchitomny wjeſoły, k 20 létam chłoſtarnje ſahudži. Sajudženemu ſo radżi w małym cżłowiku ſo hrjeſhnoſcjanſka morja do ſchwanſkeje prowinzy w Alżeru dożeż. (Alżer pija ſo Algier, je prowinza w połnjoczej Afriku a ſłuſcha Franzowſkam.) Franzowſka policija bě jemu hórzo na pjatach. Wona wuſtrědži, ſo ſo w ſchwanſkim pſchiſtawiſchczu měſcze Ceuta khowa. Wona żadaſche, ſo bě ſo jej wudał. Tehodła jeho ſchwanſka policija jaja. Wón cżinjeſche na ſwoje wudacze. W Ceuta bě ſo ſ nuſodej hołzu ſchtuł. Ta bě ſtebl wukłukowała, ſo ſmě jemu do jaſtwa ſtżeż noſyez. Pschi teſte ſkładnoſczi ſo jej poradźi, ſi pojemu lubemu natyknacz revolwer do thlěba ſchowany, pschewadacz. Jako ſo domoj wrócżi, ſamkny ſo do ſwojeje ſtwy a ſo wobwěſny. Wón pak ſo w ſamym cżaſu ſatkny.

Woziewjenje.

Drjewowa akcija. Wutoru, 11. dezembra dop. ½11 hodź. ſo w Garbarjej hoſcheńcu w Kißlizach ſeſtajowaze, na Połpječańſkim rędże leżoze drjewa pſchedawacz:

7 rm. kłónowych wuż. ſchczěpow,
52,5 rm. kłónowych wuż. kułuchow,
49 rm. palnych kułuchow,
16,5 wotpadow,
1 rm. hołzow, 239 dołhich hromadow.

Swóibne powjeſce.

Sſlubjenaj: Frieda Hartmannez w Budyſchinje a Friedrich Hausmann w Rotżſchu pola Bitterfelda. Semrěli: Margareta Seidlowa rodź. Graulez w Budyſchinje. — Ernestina Kunzowa rodź. Gierſchez we Kamjenzu, 73 lět. — Roſa Witterez w Běłej Wodźy, 21 lět.

Kamtske wozjewjenje z Budyſina.

Hamtſke heſtmanſtwo wozjewja: 26. ſeptembra 1923 je hamtſke heſtmanſtwo pſchi kojerjej Cżertez we Wjednarjez cżo. 199 poruczało, płuy, kiž ſpodobnje wołku běhaja, łoſicz a morież. Nadawk ſo ſ tutym ſtěhnje.

Měſchczanſka rada — wothłoſenje ſa plunarinju a wodarinju. Wotpłacżenja ſa pſchetrjebanje wody w nowembru maja ſo ſ pſchedpołożenjom pohłed. ſlježowanja w pſchedawarinjach plunarnych pſchipokaſankow hacz k 14. dezembrej ſtacz (hł wotſ. 18. 11). Też móże ſo dezember ſ pſchipokaſankami (Gutſcheine) ſarunacz. Płacżiſna ſa kubikmeter wody wucżinja 14 ſtotych pjenjeſkow.

Měſchczanſka rada — pſchimuſłowy hamt — wotſtejenja: Siedmoczene Budyſchſke papjerniti dżěcża we ſwojej fabrikſej kowarni w Budyſchinje Fritzſchowy hamor poſtajicz. To ſo po § 17 ſtatneho pſchemyſłowſkeho porjada wotſewi, a móże kóżdy, kiž ma ſchto pſchecżiwo temu abo nětcże prawa, w běhu 2 njedźel na pſchemyſłowym hamcze w kupnizy (Gewandhaus) po 2. poſtchodże we ſtrjeże cżiſło 10 wotſewicz.

Płacżiſny rěſneho ſkotu na Drjezdżanſkich ſtótnych wikach.

6. dezembra:

4 woły, 5 bykow, 8 jałojow a krowow, 183 cżelatow, 58 mowzow, 33 ſwinj.

Płacżiſny ſa woły, byk. jałojzy a krowy każ pódżelu. Cżelata: jwkorniene 500 miljd. ſa punt, mjenje wukorni. 440 miljd. ſa pt., ſchpatne 330 miljd. Swini: [illegible] 830 miljd., wukornjene 900 miljd., mjenje [illegible], ſchpatne 640 miljd. ſa punt. Wowzy: mjóbſche [illegible]ene 450—500, ſtarſche wukorn. 350—400 miljd., mjenje wukornjene 200—300, miljd. ſa punt.

Hłowny a ſamołwitny redaktor: Mar[illegible] w Budyſchinje.

Načim čescenym wobkhodnym přećelam zdźělujemy, zo

ſlajnohódne pjenjezy

ze wšědnym wupowjedźenjom z **8 procentami**

zadanjamy

Serbska ludowa banka

Twory kupowaze towaſt. w Budyſchinje

ſ. dr. ſ w. r.

Naſchim cżeſczenym ſobuſtawam dawamy k wjedżenju, ſo je naſch **wobzelitz wobthod ſa manufakturowe twory na żerbitej haży** na ſtjoch njedźelach pſched hodownym ſwjedżenjom wotewinjeny.

Naſchich cżeſczenych ſobuſtawow ſe wſow namołwjamy, ſo bychu we ſwojim wobthodże k hodam kupowali.

Wulki ſrjadowany ſtlad **bunzlow, toſlow,** wobuczow, **ſchatow** a druhich ſtkhodnitych tworow.

Pſchedżydſtwo.

Błidowe, ſofowe a divanowe pſchikrywy,

kożowe pſchedłohi, cżeſańſke ſawěſchki, ſchtrympy, ſchórzuchi, ſoki, cżopłe kholowy, kołchle, ſchtawy, pſchikrywy wołłowego ſtuka, płš wołżebne tunjo

J. Erler, na ſwonkownej ławiſej haży 10.

Rjane hodowne dary!

Poruczam

hotowe a ryßowane **ruczne dźěła,** wſchón material ſa wuſchiwanja, vogtlandſke wuſchiwanja, dale **koſchyk. kholowy, ſchórzuchi, ſchtrympy, ſchawarchent, koſchlowe ſtuko** po wurjaduje pſ.., hódnych płacżiſnach.

Else Günther rózł żerbſteje a żitneje haży.

Kulojte pity

kompletne ſ piſu, hotowe ſa cżerjenje, podawa hiſchcże tróſki cżaſ ſa 80 hr. abo 80 biliionow papj. hrivnow

A. Löſſler

we **Wojerezach** na Hrödkowſkej dróży 11.

Móże ho tej wo dźeſach płaczicz a tej ſo naturalnje jal ſ płaczenje rad pichi mira.

Kupuja

lumpy hacż . . . 2 pj.
nowiny, ſeſchitki,
knihi, akty . . . 1 pj.
ſtaru papjeru . . . ½ pj.
kojcze po najnowſchich dnjownych płaczińach. **Żelezo a metale** jenoż na wuprodaż. Po wjetſche, ſo derje płaczeje! Tykanſ, ſe ſamohnym ſaplěſchom pſchijdźu.

Josef Schubert

w Budyſchinje, bórtlin cżo. 7.
Telefon 695.

Hoſćenc w Pančicach

Njedźelu, 9. dec. wječ. ½ 8h.

Hłośna hra Kamjenſkeho měſčanſkeho dźiwadła

Jenoż mocy 1. rjadownje

's Buschliesel

(Młyn w „Edelgrund")

Ludowy kruch ze spěwom w 5 jednanjach w. Wilhardta.

Zastupno łiſtki
za 1 zł. hr. a 60 zł. pj. su w hoſćenzu w Pančicach dostaż.

Ponty

Poruczam ſwój wulki ſtlad pſchewalowy, mężaczynſki a pſchedpadowych powjazow, podpołožkow.

Sſebi rad ſ radze.

Wagnerowa w Budyſchinje pſched ſchulterſkimi wrotami cżo. 9.

Wyſokokurcżelna

kruwa je ſa ſtajnohódne njenjeſtu na pſchedaż w Jenkecżach cżo. 9 pola Rałez.

Nimale

nowy nowocżaſny **ſofa** a tehorunja **dźeczaju wos**

(po najnowſchej módże) je na pſchedaż abo na zrubu ſamjenicz na rólowej haży 6. Hórrown.

Krotyki

ma na pſchedaż wikowař

Marczink w Koſchli

pola Klénego.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Poruczam ſ hodam ſwój wulki ſtlad

bunzlow, toſlow, cżrijow a ſtupnjow

ſa dźeczi a dorośenych.

Sſyhoriz cżrijownja w Makeſchezach.

Pſchi płaczeniu ſe ſtajnohódnymi pjenjeſami 15% tuńſcho.

Hoſćeńc „Běły Kóń"

Hoſćeńc pſchenjeje rjadownje w Budyſinje

na zwonkownej ławſkej haży. Mějeſel Curt Lange.

poruča ſo wšém Serbam a přećelam Serbow. Jara ſpodobne a přijemne přebywanje. Dobre jěſć a pić po [illegible] znatym wurjadnym waſnju. Wšě wina w najwjetſim wubjerku

Kóždu njedźelu koncert.

Pytamoj ſtupicz

topolowe ſdónki

2—4 metry dołhe, ſtrowe drjewo, po możnoſczi bjez ſukow, 65—70 cm toſtſe w pſcherěſku. Pośćeńcja na

Progrezwerke

Hofmann & Wild, akc. tow. w **Biſkopizach** w Sa.

Wyſoke provisije.

Pytamy nuſnje kłójnowe kułuczowe drjewo a deſki kupicz. Dale potrjebamy běžnje wſchě druhe drjewa, rěſane a njerěſane

Telefon Njeſwačzidło 24. **Firma P. Rócho w Sſerujanach** pola Kamjenza. Telefon Njeſwačzidło 24.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 6 Kč. Kóžde čo. płaći 8 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihtišćernja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawótki, kiž maja so had do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobješenje so stajace nawótki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Cisło 282 **Budyšin, sobotu, 8. decembra 1923** **Lětnik 8?**

Dnjownica.

Sobotu, 8. hodownika.

S. Marije podjeća.

† 1881 A. D. Bašmakov w Pětrohrodźe, dobroćel Serbow, čestny sobustaw Maćicy Serbskeje.

Mojeho muža je husto khodźiła duseła, hdyž je pola Balic w Němcach służił. Wón je słyšał, kak wona po skhodźe horje tupoce. Z dobom je so wona na njeho waliła. Potom, hdyž je wón tak daloko přišoł, za je z porstom hibnyć mohł, dha je hrabnył, a wona je so z njeho sunyła dele, kaž by so kóčka na špundowanje waliła, a je po skhodźe dele běžała a so tak khichotała.

Powědała Khata Wokowa z Němcow.

Mrožo Inbić wróćenje,
To je čropow lěpenje. H. Zejleŕ.

Njedźelu, 9. hodownika (2. advent).

Valerije, knježny, martrarki.

* 1713 serbski dobroćel Jan Michał Budaŕ, kiž je swoje cyle zamoženje Serbam wotkazał. —

† 1673 faraŕ Ludovici w Barće, kiž je prěnju serbsku rěčnicu pisał, Abr. Brancl jeho serbskeho Varrona mjenuje dla jeho wulkeje wučenosće.

Ja wulku radość mam;
Mój Jezuso, we tebi, —
A tebje powitam;
Ty wuzwolił sy sebi,
Zo chceš mój bratřik być.
O, lubość přećelna!
Syn Boži wotarnknyć
Mi budźe njebjesa.

Adventski khěrluš Jana Kiliana.

Stóź je tak prawje njezbožowny ptak,
Tón zrazy sebi nós, hdyž padnje znak.

Handrij Zejleŕ.

Towaŕstwowski powěstnik.

Domowina wozjewja: Serbske towaŕstwa we Bukecach a Sowŕjecach so prošu, zo bychu so ważnego Zwjazkowego naležnosće dla, njedźelu 9. dec. pop. w 1/4 hodź. pola Stangec w Bukecach zešło. Předsydstwo Domowiny budźe přitomne.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje změje přichodnu wutoru wječor 1/2 hodź. w „towaŕšowni“ na garbarskej hasy spěwanje za cyły měšany khór. Dokelž smy wjele časa skomdźił, prošu wo powšitkowne wobdźělenje. Dirigent.

Serb. tow. „Zerja“. Spěwny wotrjad změje přichodnu srjedu(nic wutoru) 12. hodownika t. l. pola Jurakec w Hrodźišću spěwanje, a to z dypkom wječor wo 8 hodź. Prosy so, zo by kóždy spěwaŕ kotrmuž je někak móžno, něšto tepidła sobu přinjeseł, zo so njetrjebało w zymnej stwje spěwać, kóždy spěwny sobustaw ma z wóstosću přińć. Wubjerkowe sobustawy chcyše so pół hodź. prjedy, z wóstosću zešć.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy wozjewja, zo dyrbja sebi sobustawy dźełaćerskeho zjednoćenstwa přistupne liščiki pola předsydy wotewzać, a to we bliščich dnjach, přetoż na nowy tydźeń dyrbi so wšitko zapołnać. Předsyda.

Jednota „Sokol“ w Raibcach ma wutoru wječor w 7 hodź. zwučowanje. Wšitcy maja wósće přińć.

Bjesada w Budyšinje skhadźuje so přichodnu póndźelu wječor 1/2 hodź. w Serb. Domje. Přednošk a iednanje dla klawéra.

Swětowe podawki.

Knježerstwowa krisa w Sakslej.

Demokratiska frakzija w saksim sejmje sebi pjecka žadu, so by minister Liebmann wróćo stupił. Wot jednanja wo tutym praschenju pjeca wotmołwy, haj budźe demokratiska frakzija nětčišće sozialdemokratiske knježerstwo dale podpjerowaś.

Satiše knježerstwo swoje winowatosće k zyrkwi njedopjelnja.

Sakski stat do słónčenja dwěrowe wójny napołoženy mjenje hyšći milijony hriwnow za krajnu zyrkej płaćejcho.

Sčasnio so rozumi, so by wono dyrbjało tule summu po pomérnje wothódnoćenja pjenjes powyšćiś, tak dyrbjało město 4 milijonow nětkole 4 trilijony hriwnow zyrkwi létnje wuplaćiś. Konsistorstwo budźe němsłostatnemu ludej wo tymle praschenju rozsudźiś dać. Wo wróćoplaćenju hypotekow je tónle sud hižo rozsudźił, so maja so wone po stotej hódnoćeji wróćo płaćiś.

Hospodaŕska krisa w Němskej.

Po rozprawach „Němskostatneho dźełowego kjawena“ měješe hižo w oktobru wjazy dyšli hyšom dźełaŕkow se wjazy dyšli 1210 industrijalnych dźełaŕnjow mało dźěła. Po wobličenju swjatła němskich draśtnych dźełaćerjow jenoj hyšćeše 5 prozentow dźełaćerjow němskeje draśtneje industrije połnje dźěła. Druhi fu pak zyle bjez dźěła, pak pschikróćeny cźas hač do jeneho dnja tydźenšeje dźełoju. **To je znam o wo wolhudnjenju němskeho ludu, kotryž žrbi njemóże wjazy na to pomyślić, žrbi draśtu nakupiś, dokelž** dyrbi zyzku saśkužbu na wschěbnu žiwjenjowu potrjebu nałožiś.

Też po rozprawach thorobnych kajow je licźba dźełaŕjenjerjow a krótki cźas dźełazych pschibeŕała. 27. oktobra bě 10 prozentow dźełaćerjow abo sforo kóždy pjaty dźełaćeŕ bjez dźěła. Licźba krótki cźas dźełazych nětkuže dwě pjećinje wschitkich dźełaćerjow wuczinja.

Němske knježerstwo je wobjamkło, so pschichodnje njebudźe wjazy tym dźełonjemjerjam podpjeru płaćiś, kotrymiž móże žo dopokazaś, so poliśćemi móžnosć k dźěłu njejsu wuźili. Wubamki za podpjeranje dźełonjemjerjow nětkole wulki dźeł statnych dochodow spożeraju.

Dla powschitkownje ludoweje nuzy a wothudnjenja dyrbi Mnichowski karneval 1924 wupadnyć.

Nowe njeměry w Drjezdźanach.

Schtwórtk je po dźełźej pschestawzy nowe njeměry w Drjezdźanach wudyrile. Kara žylnje wobjatana zhromadźizna dźełonjemjerjow chyśe pschećiwo wukazej němskeho knježerstwa protestowaś, to móża žo dźełonjemjerjo k sjonnenemu wuźitnemu dźěłu bjez zaplaćenja nuciś. Dźełonjemjerjo žrbi zaplaćenje połda podpjeru zadachu. Sdyž bě policija zhromadźiznu rozpuschćiła, na wschelakich namjeśach a drohach, wobjeźe je smutkownym měśe, z traśkom i policiju dóńdźe, kotraž bě w žylnej pohotowosći. Policija bróńe wuźiwaśe, tola žo po traźu njeje nichtó ranił. Policija dwórnischčo, khośejowanje, hotele, klamy atd. sawrje. Njeměrniju wschelakich policistow nabichu, tak so dyrbješe policija z gummijowymi klumpachami pschećiwo cźerjobam postupowaś. Wjele wobźowu je žo sjalo.

Njeměry dźełonjemjerjow w Braunschweigsku.

We Molfenbüttelu w Braunschweigsku je wutoru we późnich wjeczornych hodźinach k wjetschim demonstracijam dźełonjemjerjow dośchło. Popołdnju žo na torhoschču cźerjódy ludźi sbźeachu. S města Braunschweiga sawołana policija je rozsełna. Mjeźdże 40 wobźowon, pschećiwjapjenych pschi kradnjenju, sajachu z žudnišćej wuschnoćeji we Wolfenbüttelu pschepodachu.

Też w Creśeldze fu wjetsche njeměry byle. Dźełonjemjerjo nětkotre klamy wurubichu. Policija bě nuzowana do luda tśelaś. Wjele ludźi je žo sraniło, jena wobźoda je žo morita.

Pschi kwanowych njeměrach we Wanne (w Porurśku), kotrež fu tam žrjedu byle, dźełonjemjerjo do policije straschnu. Ta rewolwry wuźiła dźesać ludźi mori a 32 rani. Na stronje policistow je pjeć muźi rani.

Prěnja cźełožłowaśka kuchinja za dźełonjemjerjow w Barlinje.

Schtwórtk je w Barlinje-Charlottenburgu spomožerstwo internazionalneje dźełaćerśeje pomocy prěnju cźełožłowaśku kuchinju za hładu mrěcych dźełaćerjow wotewrito. W njej budźa wschědnje 200 dźełonjemjerjam abo njesamožitym ludźom jśeć darmo dawaś. Trěbne pjenjezy je cźełožłowaśke wothdźelenje internazionalneje dźełaćerśeje pomocy w Prahi se fbérkami mjes cźełožłowaśkimi wobydlerjowmi wobstaraŕa. Cźełožłowaśke połanjstwo a cźełe Barlinske towaŕstwo dźełu k wotewrjenju kuchinje žwojich wotpóśkanzow połali.

Podlěšchene dźełło w kamjentnych wuhlownych podkopkach žo wotpokasała.

Schtwórtk je žo mjed dźełodowarjemi a dźełaćerśtimi swjatłami kamjentnowuhlownych rewěrow w Dornjej a Delnjej Schlesyšej, Sakslej a Dešnjej Sakslej w němskostatnym dźełowym ministerstwie wo podlěšchenju cźasa a wo mjdźe jednało. Dokelž bě žo dwaj dnjej bjes wuspěcha jednało, němske dźełowe ministerstwo spyta mjes wobeńma stronoma pohrěbowaś. Dźełaćerśke swjatłi pak žo so powjedźichu, žo pschi rozrisanju praschenja dźełaćerskeho cźasa wodźełaś. Jednanje je žo tehdła sastajiło.

Demonstracije żelezniŕjow psched němskej žiemownju.

Psched němskej žiemownju běchu žo schtwórtk pschedpołdnju některe tśi żelezniŕjow, žohusstawow nyschelakich żelezniŕskich towaŕstwow, seśchle, so bychu pschećiwo wutalenju wottwarjenju sastojnikow wustupowale. Dokelž na dnjowym rjedźe pohrěbenja němskeho žiema też nanjet němskenazionalnych na pschemjenjenje tuteho wotkaza śiejesche, bęchu sastojniśy žiwje pschejachu, so mohli pschi pohrěbenju němskeho žiema pschitomni być. Dla wobmjesowaneho měrina na tribunach mózachu jenoj někotři sastojnicy dostaś.

Durinske knježerstwo wróćo stupiło.

Durinske knježerstwo je wróćo stupiło. Pjatk pohotowdnju ko w durinskim žiemje wudospołnjaca wólba wotmě. Dwě liščinje pschedležeschtej, sozialdemokratiska a kommunistiska. Njesozialistiske strony bęchu wobjamkle, so budźa pschi wólbje pschećiwo woběmaj liščinoma hłosowaś. Sdyž žo na to wo sozialdemokratiśej liščinoma hłosowaśe, žo wona z 31 pschećiwo 22 hłosam wotpokala. Ministerski president Fröhlich po wólbje wosjewi, so knježerstwo wróćo stupi. Hač do nowowólby knježerstwo dotalne knježerstwo knježerstwowe dźěła dale powjedźe. Kaž widźi leża, je móżno, so žo namjet njesozialistiskich stronow z pomocu kommunistow pschećeśichći.

Dobrodźaśe Haagskeho internazionalneho žuda.

Połska a Cźełožłowaśka stej žo některe léta dla Jaworinu, 45 kilometrow dołhi horaty kraj, na połskołowaśkej mjeży leżaju, wadźałej. Hač do końca žrjewowneje wójny je Jaworina k Skłowaśkej žłuchała, kotraž je pod wuherśkim knježerstwom stała. Pschi łałożenju cźeśkeje republiki je Skłowaśka k Jaworinu z Cźeśkej sjednoći. Połacy mjenjachu, so je wobydlerstwo Jaworiny połśke. Tehdła žrbi pola ententy zadachu, so by žo Jaworina Połśkej wotstupiła. Po dołhim pschepytanju rěcze Jaworiniśeho wobydlerstwa konferenca swjatłaŕskich połanzow rozsudźi, so ma Jaworina pschi Cźełožłowaśkej wostaś. Połśka je z tutym rozsudom njespokoji a žo na Haagski internazionalny žud w Hollandźej powoła. Tutón je schtwórtk swoje dobrodźaśe wotsewi. Po nim žo Jaworina Cźełožłowaśkej wostaji, kaž je hižo konferenca połanzow postajiła. Nadźijomnje je nětko tale swada, kotraž je Połšku a Cźełožłowaśku tak dołgo rozbwajała, na pschoju pohrjebana. Nawjasanje pschećeśelneho wobchada mjes Połšku a Cźełožłowaśkej nětko niczo wjazy napschećo njesteji. Sa wobej bratrowskaj ludaj je jara nusno, so žo kruce swjatłanaś pschećiwo sawisnym njepschećeśelam, i kotrymuž njesłušeju.

Poražene konserwatiwneje strony w Jendźelskej.

Pschi wólbach do jendźelskeho parlamenta je konserwatiwna strona nětkuže 40 hłosow thubiła. Po póslednich powješćach fu konserwatiwni 235, liberalni 130, dźełaćerśka strona 167 a njewowmišni 10 hłosow dostali. To je 542 je 615 hłosow, w kotrychž je žo wolilo. Tuj je dwělne, dacź konserwatiwnym pokoja wschěch hłosow hłosowanje. Konserwatiwni fu i parolu schkitarskich hłow pschećhrali. Schkitarske gła žo w Jendźelskej njesawźdu. Swobodne wikowanje budźe tam dale trjeśiś. We Londonskich politiskich khubach i móżnosću licza, so Baldwin, kotryž je kraj do wólbow hyšeł, i ministerskeho presidentowa wothubi.

Pschi wólbach je žo dźełaćerśka strona na schodu konserwatiwnych a liberalnych sesłynła. Konserwatiwni njesmeja po dacźu dosahaju wjetschinu w parlamenće, a hišće wjele mjenje liberalni. Tuj budźa fu konserwatiwni sajo i dźełom liberalnych sjednoćiś dyrbjeć, so bychu dźełaćerśkej stronje wuhu dźerżeli. Hišće zyle njewěsće je, schto budźe i Baldwinowym naśiełnikom.

Sašady amerikanskeje wukrajneje politiki.

We pożołtowje presidenta Coolidga, wudatym pschi wotwarjenju kongresa, žo mjes druhim praji: We swjetownej politiśy sa Sjednoćene staty mór na wschěch stronach knježi. Wujnowanny, so mamy pschijaźliwosć, druhim pomhaś. Wěmy, so ko cźłowjestwo je zhromadnymi swjatłanami swjazane. Nasch kraj dośćenjenje wotpokasuje, do swjatła ludow zasunjeś. Njeznajemjenju tutu politiku pschećiwnego. Nadźijamy žo, so swjatł ludow dobre žiłźby cźini. Sjednoćene staty pak njewidźa pschićinjenow, kotrychž dla dyrbjała

swoju samsżnu swobodu a njewotwisnosć swojeho cżerstwa f wobdżelenym pschi swjatku lubo wobmischowacz. W nastupanju swdkowcho internazionalnicho sudnecho dwora president prajt: Nasche wukrajna politika je so staline je sakadu wjedla, najprjedy so trajnych altankowu sinitnycz, kotrej bychu naschej njewotwisnosći swopory nakladowale.

Wo pomerkje f Rukej Coolidge prajt, so hebi amerikanske knjezerstwo na to njepomyschli, so by do stukow f knjezerstwow stupilo, kotrejž so japowjedowje, swjaty charakter internazionalnych winowatosćow pschipóstnacz. Potom president wo praschenju dolha knjezerjarjow se swdtzoweje wójny rżeka prajt, so **dolh zjednoch knjezerstwow w Amerizy 7200 miljonow dollarow wuczinja.** Wón njeje za spnschczenje tuteho dolha, tola wón njewidżi żanych pschicinkow, cżehodla njemdżu so se wschitkimi tutymi dolhami pschibliżenje w tym smyśle nakloncz, każ je so f jendżelskim dolhom stako. Nasch kraj nochze rólu njesmilnoho wérzcżela hrazcz, ale cżize sadadu dżerżecz, so finanzne winowatosće njes statami moralne winowatosće pschestajeja. Némska je wjazy dyli 255 miljonow dollarow wobhadżenich khodżow Amerizy winowita. Knjezerstwo dyrbi tej privatnych wérzcżelow schitacz. Tehodla smy direktnje na wustrowjenju Europy interesowani. Nékotre krócż smy swoje pschecże wuprajili, so by so Franzowskej saplacżilo, a so by so Némzsko f swérnej tymana sezinika. Cżezmy tej namjetej na wot[illegible]tnecz.

Jakub Lorenz:

Luzijska ludowa strona.

Luzijska ludowa strona bdsche hebi po wo'im nahladze pomér stajita, je Sserbow a Némzzow we Luzicy bydlazych kuttworicz sobje znamu farjadowazu provinzu abo nécżto podobne w nasech Mintoweje etnografiskeje tharty. Tutón nowowar dyrbjesche dostacz serbsko-némske ras, némski tak daloko, so pschi tom Sserbstwo schkodowacz njemdżesche.

To bdsche mysliczka, ideja, kotraż bdsche so krótko do wolbow do nérodneho sejma nalsto 1920 wutworita a so lecz f wobdżiwanja hódnej spdschnosću do skutka stajita. Każ zyle serbske hibanje 1919 bu pat cżez tale mysliczka, ideja f saznej smjerczi sadudżena. A to tehodla, dokelż wschitke tele ideje njemérjachu wopraudżicze podstoh. Bjes wudżywa żane żuż. Bjes organisazije żana dobywaza ideja.

Luzijska ludowa strona bdsche f wuttrej turaju do wdlnoje bitwy a pjerjesche so se zdurdlowanjom. Bdsche-li tehdy wo zjawjenje techo, niebu wjele wojowarjow smjerczi wuczekło. Pschipowjesche dwje sin tehdy wdednizy Luzickeje ludoweje strony pytnuli, so fu na pét kwartli, kdyż bdchu so na luzickich Némzzow spuschczeli, so budże sin tuczi se kuttworjenju Luzizuy pomognt. Na boka luzickeje ludoweje strony wojowarjow i ma'o wuraschczent jenoż Sserbja a wot tuttych tej jenoż cżi, kotżi mójachu so k jednej wuschczi tżeji pschedowjcz.

Sserbska ludowa strona stónczi każ lózda podobna spekulazija po dorasnym njewuspschu — wona słubi bo, tak bdsche pschiczicha, mjelczo, bjes żódneho ropota.

Hinak cżanch ja Luzicy ludowu stronu rozumicz, kdyż we pódnez nasymje léta 1920 do Béleje Wody pschicżahnych a na rospadanskach generalneho kwartéra tuzice strony tiochach. Hnydom bdch spóznat, so so na tym, schtoż tu bischcze namalach, dale twaricz njebdsche. Jeje organ, Sserbski Dżenik, bdsche saschol. Jeho redaktor kujes Jan Skala pak tu hischcze bdsche a mnohe dolhe wjecżory smój hromadże pschehybadoj a za pracżeni pytakoj, kak mohła so do blida zajdżenca kara sażo na tirserdu pucż turczicz. Każ slawisiny powedżaja, pak so namaj to tehdy poradżiło njeje. Sedżdżoli bdchu pschewulke, naju mozy a krédli pschezlabe.

Kak pak tym żeli za tehdy Luzicku ludowu stronu mysliti, njech powéda nastawk, kotryż bdch sa nowy cżasopiż pschihotowal, kotryż mésesche jako tydżenik wot 1. jan. 1921 na mésesche némzzu wuchadżazeho tydżenika „Lausitzer Volkszeitung" — nażiédnika „Sserbskeho Dżenika" we herbstej cżischczerni w Wjetej Wodże wuchadżecz. Tutón wotpohlad kwosta pak se snatych pschicżinowu jenoż tżuny hón. Nétko njech sledżuja moje mysliczki:

Schto Luzijska ludowa strona chce.

Luzijska ludowa strona je po krótkim rajmym sfukowanju pschi wolbach do némskeho sejma sażo wusta. Wina tebo njebdsche tak jeje pomérny njewuspech pschi wolbach, każ to, za jez dozyla podrachowaneho to, schtoż je podrost tżodże politiskeje strony — organisazija. Bjes kuteje organisazije je kżoda strona k womorje sażudżena. Tuż je nascha prénja kasnja: organisowacz.

Tola pribjedy jene praschenje: Je Luzijska ludowa strona nusna?

Nascha zyle rasna wotmolwa je: haj, wona je nam nusna każ wschedeny kżeb.

A cżehodla je nam wona nusna?

Wona je nam nusna: f prénja, so bychmy sebi naschu donutsnu tajtu kuttworili, so smjemy swoje wjesele nad tym, we nje bydlicz. K druhemu, so bychmy jako dostojni potomnikojo naschich wótzow herdzi tas Luzizu sdzerseli a jón naschim namérnzam njepschikrótschenu kuttwokowali a k tżerżom, so by herdżi lud f njej grat do rukow dostak, je kotrymż może so wobaracz.

Luzijska ludowa strona dyrbi bycz instanza, kdyż so wola zyleho ludu we wobdżiwaj Luzizomaj sławja, kdyż ko puteje pytaja a postajeja, kotreż nad f sobu wsedu. Lud dyrbi so pschi postajenju programma sdzerzecz a dyrbi nad tym strażowacz, so jón zeho wjedżiwy hacż do poslednjeho dypka swédomneje wukonjenja.

Luzijska ludowa strona je tehodla niż jenoż wopraudże ludowa strona, ale tez zyle swobodna, hdże so jamu farjadowaza strona. Jeje hdżko ma dyrcz: prjecz se wschittimi pschidohami, prjecz se starymi wotstajenymi nahladami; rostworbacz njecżasły, do kotrychż je so herdżi lud we cżasu swojeho njesbża sbit, wutorhacz f jeho wédomja wschitke zachżeza leżtatki dotżeho wottrocżitwa **Swobodnym herdżi lud we njedżelnej sbożownej kżażnej Luzizy!** Tak chcemy f mésnym błosom do swéta won wolacz.

K swjetenu wuwiżu trzeba Luzizka ludowa strona to jenicze: Wolu, kmtu njechcelazu wolu — f z i w j e n j u!

A tu wolu m a nasch herdżi lud. Se wschitkich stronow, wosebje f prostcho luda sbéhaja ho hlosy za f nowa wutworjenju na'echo herdżicho hibanja a za wutworjenjom kuteje organisazije.

K tomu samérej chże nasch cżasopiż służicz. Wón dże hromadżecz, organisowacz...

Nowe nóżby stoja hizo psched durjemi. Tuż spéchnje wschitky do dżela sesmykajmy ho do rjadow...

Tak dołko moje mysliczki psched tjomi stami.

Dżensa symy ja zyle we tom pschesmjedżenju, so herdżi lud bjes hanitowje politiskeje strony dołko wjazy njewutraje. Ta wéz hrjeba we mnohej hlózicy a jednemu dnja pschindże tola k wuswjedz. Mola dyrbi jenoż f chitrowanju dycz. Tuż worajmy a wlócżmy pilnje dale. Pschitom li sasu mérne a porjadne cżasny, potom tez my naschu slicżbowanu pschedpolożimy a potom dyrbi lózdy f nas wjedżecz, schto won dże. —

Luzijska ludowa strona pak je morawa, **njech je nékto żiwa: Sserbska ludowa strona!**

Ze Serbow.

Ze **Budyschinje**, 8. dezembra 1923.

— **Wo wjedże.** Dnjeżdżanska wjedrakuja nam pomészene wjedwu f deschczemi a wétrami slasa. Cżezki powétr, kiż nad Jendżelskej leżesche je ko rucże pyches Europu wupschestrék. We wjecżornych stronach maja sylne deschcze a wétry, tez my mamy bórzo se sylnymi wjecżornymi wétrami a deschczemi liczicz. Wetera hora Zugspitze 14 stopjizkow symy sapiża. Najnyschcżiku cżopłatu mésesche Frankfurt na M. se 7 stopjeńkami. Po zyłej frjedżnej Europe bé wotzera pomrócżene a turjatwa. We Swinemunde so deschczowasche. Sstónczko słhadża jmtsje njedżelu we 8 hodż. a tkowa so 3,44 hodż. Mésaczk słhadża rano 8,53 hodż. a tkowa so 5,47 hodż. na wjecżor.

— **Kedżbu!** Wézern je tu jeda' wustupił, kiż je wotrusne twary, żonjaze a mużaze taminy hupowal a se starymi rakuschimi krónami placził wudawaja, so fu to cżeste króny. Posdżiżicho fu jebanżowe pyili. Pschekupcz je chétro schfdowal. Wopisanje njesnatcha: Wón je wokolo 35 lét stary, brénjeje wulkosche, ma czorne sylne brjowki, cżérne wusy (Schnurrbart). Wobleczeny bé ze nimale nowe żołte kożane gamaschy, schéro a bloschmuhyte kholowy a pschesthtu wojerku fuknju. Nérjesche Lorenzlużiske dialekt a wudawasche, so je f Cżech.

— **Wuhlerk f t wudaze herdżiskich zwjazkow.** Schtwórk po 2. adwenzje, dopoldnja 1/10 hodż. ho w Sserbskim Domje wubjerk za wudaze herdżiskich zwdwatżiskich leżdże. Wutrobnje so prosby, so dyrbu so prdnje 300 kérluschow dowrédża pschesłedowale a so sdzerzesche swdu pschinjażże. Kożdy, kiż ma za dżélo jasim, je wutrobnje pscheproscheny.

— **Za wobhladanje rżenehu stota a mjasa** placza pschi powschitkowej liczbje za sezwjenże wudawk we 1,6 blij. wot 10. dezembra 1923 sem sczehowaze farunanja w bilijonach: a) wobhladanje mjasa: howjadło 3,6, swinio 2, cżelo a wowza 1,44, tofa a posł 0,96 prjeso, tółło a jehnjo 0,48; wopisme 0,8. Dohladowanje njeschkodneho wolstronjenja 1,2 kóń 6,4. b) Wobhladanje trichinow: swinio 1,2 poż 0,8, truch mjasa, polcz 0,48.

— **Khlébowe pschipotażanki** (Brotgutscheine) ho pschichodnje tżéżu wukonu wudawaju.

— **Pokaz za żezialnych rentnerjow.** Za by ho pschi wupłacżenjach njeporjad wobeschol, ho w pschichodże jenoż we tymle rjedże wupłacżuje: Pjatnizi A—G wot 8—1/10 hodż.; H—K wot 1/10—11 hodż.; L—P wot 11—1/1 hodż.; R—St wot 1/1—2 hodż.: T—Z wot 2 hacż 1/4 hodż. Na tutón cżas ma so na rodży pad kedżbowacz.

— **Pohl'edanje dżélanskeho wuhi sta na'ewżo sjednacżenstwa we Budyschinje** je schtwórtk wjecżor 1/8 hodż. w hohotowni. Nutne je, so wschi wubjerkowe bohustawy wésche pschinżdu.

— **Budyschk: hnjezi** fu wschédne dny hacż do 7 hodż. wjecżor wotewrjene, njedżelu pak samknjene. Nózna służba a njedżelu wotewrjene ma jena hnjezyka f méjsacznym wotménjenjom. We dezembru je to „Méjsch-zanska hnjezya" na hlownym torhoschczu.

S Mr.-schcz. Na wulkotne waschnje chże tudomny wubjerk za ludowe derżemdże swoje létnische dezemberske fujezdżenje wuhotowacz. Dokelż ho podawżi nuża we wschelakich swójbach zasu prawu hodownu mysl dowolicz njebudże, ma wubjerk sa swoju pschisłuschnoscz, so hromadnje fujezdżenje wuhotowacz. Sstónczko słhadża jmtsje njedżelu we 8 hodż. a tkowa so 3,44 hodż. Mésaczk słhadża rano 8,53 hodż. a tkowa so 5,47 hodż. na wjecżor.

— **Kedżbu!** Wézern je tu jeda' wustupił, kiż je wotrusne twary, żonjaze a mużaze taminy hupowal a se starymi rakuschimi krónami placził wudawaja, so fu to cżeste króny. Posdżiżicho fu jebanżowe pyili. Pschekupcz je chétro schfdowal. Wopisanje njesnatcha: Wón je wokolo 35 lét stary, brénjeje wulkosche, ma czorne sylne brjowki, cżérne wusy (Schnurrbart). Wobleczeny bé ze nimale nowe żołte kożane gamaschy, schéro a bloschmuhyte kholowy a pschesthtu wojerku fuknju. Nérjesche Lorenzlużiske dialekt a wudawasche, so je f Cżech.

— **Wuhlerk f t wudaze herdżiskich zwjazkow.** Schtwórk po 2. adwenzje, dopoldnja 1/10 hodż. ho w Sserbskim Domje wubjerk za wudaze herdżiskich zwdwatżiskich leżdże. Wutrobnje so prosby, so dyrbu so prdnje 300 kérluschow dowrédża pschesłedowale a so sdzerzesche swdu pschinżdu. Kożdy, kiż ma za dżélo jasim, je wutrobnje pscheproscheny.

— **Za wobhladanje rżenehu stota a mjasa** placza pschi powschitkowej liczbje za sezwjenże wudawk we 1,6 blij. wot 10. dezembra 1923 sem sczehowaze farunanja w bilijonach: a) wobhladanje mjasa: howjadło 3,6, swinio 2, cżelo a wowza 1,44, tofa a posł 0,96 prjeso, tółło a jehnjo 0,48; wopisme 0,8. Dohladowanje njeschkodneho wolstronjenja 1,2 kóń 6,4. b) Wobhladanje trichinow: swinio 1,2 poż 0,8, truch mjasa, polcz 0,48.

— **Khlébowe pschipotażanki** (Brotgutscheine) ho pschichodnje tżéżu wukonu wudawaju.

— **Pokaz za żezialnych rentnerjow.** Za by ho pschi wupłacżenjach njeporjad wobeschol, ho w pschichodże jenoż we tymle rjedże wupłacżuje: Pjatnizi A—G wot 8—1/10 hodż.; H—K wot 1/10—11 hodż.; L—P wot 11—1/1 hodż.; R—St wot 1/1—2 hodż.: T—Z wot 2 hacż 1/4 hodż. Na tutón cżas ma so na rodży pad kedżbowacz.

— **Pohl'edanje dżélanskeho wuhi sta na'ewżo sjednacżenstwa we Budyschinje** je schtwórtk wjecżor 1/8 hodż. w hohotowni. Nutne je, so wschi wubjerkowe bohustawy wésche pschinżdu.

— **Budyschk: hnjezi** fu wschédne dny hacż do 7 hodż. wjecżor wotewrjene, njedżelu pak samknjene. Nózna służba a njedżelu wotewrjene ma jena hnjezyka f méjsacznym wotménjenjom. We dezembru je to „Méjsch-zanska hnjezya" na hlownym torhoschczu.

S Mr.-schcz. Na wulkotne waschnje chże tudomny wubjerk za ludowe derżemdże swoje létnische dezemberske fujezdżenje wuhotowacz. Dokelż ho podawżi nuża we wschelakich swójbach zasu prawu hodownu mysl dowolicz njebudże, ma wubjerk sa swoju pschisłuschnoscz, so hromadnje fujezdżenje wuhotowacz. Sstónczko słhadża jmtsje njedżelu we 8 hodż. a tkowa so 3,44 hodż. Mésaczk słhadża rano 8,53 hodż. a tkowa so 5,47 hodż. na wjecżor.

— **Kedżbu!** Wézern je tu jeda' wustupił, kiż je wotrusne twary, żonjaze a mużaze taminy hupowal a se starymi rakuschimi krónami placził wudawaja, so fu to cżeste króny. Posdżiżicho fu jebanżowe pyili. Pschekupcz je chétro schfdowal. Wopisanje njesnatcha: Wón je wokolo 35 lét stary, brénjeje wulkosche, ma czorne sylne brjowki, cżérne wusy (Schnurrbart). Wobleczeny bé ze nimale nowe żołte kożane gamaschy, schéro a bloschmuhyte kholowy a pschesthtu wojerku fuknju. Nérjesche Lorenzlużiske dialekt a wudawasche, so je f Cżech.

— **Wuhlerk f t wudaze herdżiskich zwjazkow.** Schtwórk po 2. adwenzje, dopoldnja 1/10 hodż. ho w Sserbskim Domje wubjerk za wudaze herdżiskich zwdwatżiskich leżdże. Wutrobnje so prosby, so dyrbu so prdnje 300 kérluschow dowrédża pschesłedowale a so sdzerzesche swdu pschinżdu. Kożdy, kiż ma za dżélo jasim, je wutrobnje pscheproscheny.

— **Za wobhladanje rżenehu stota a mjasa** placza pschi powschitkowej liczbje za sezwjenże wudawk we 1,6 blij. wot 10. dezembra 1923 sem sczehowaze farunanja w bilijonach: a) wobhladanje mjasa: howjadło 3,6, swinio 2, cżelo a wowza 1,44, tofa a posł 0,96 prjeso, tółło a jehnjo 0,48; wopisme 0,8. Dohladowanje njeschkodneho wolstronjenja 1,2 kóń 6,4. b) Wobhladanje trichinow: swinio 1,2 poż 0,8, truch mjasa, polcz 0,48.

— **Khlébowe pschipotażanki** (Brotgutscheine) ho pschichodnje tżéżu wukonu wudawaju.

— **Pokaz za żezialnych rentnerjow.** Za by ho pschi wupłacżenjach njeporjad wobeschol, ho w pschichodże jenoż we tymle rjedże wupłacżuje: Pjatnizi A—G wot 8—1/10 hodż.; H—K wot 1/10—11 hodż.; L—P wot 11—1/1 hodż.; R—St wot 1/1—2 hodż.: T—Z wot 2 hacż 1/4 hodż. Na tutón cżas ma so na rodży pad kedżbowacz.

— **Pohl'edanje dżélanskeho wuhi sta na'ewżo sjednacżenstwa we Budyschinje** je schtwórtk wjecżor 1/8 hodż. w hohotowni. Nutne je, so wschi wubjerkowe bohustawy wésche pschinżdu.

— **Budyschk: hnjezi** fu wschédne dny hacż do 7 hodż. wjecżor wotewrjene, njedżelu pak samknjene. Nózna służba a njedżelu wotewrjene ma jena hnjezyka f méjsacznym wotménjenjom. We dezembru je to „Méjsch-zanska hnjezya" na hlownym torhoschczu.

S Mr.-schcz. Na wulkotne waschnje chże tudomny wubjerk za ludowe derżemdże swoje létnische dezemberske fujezdżenje wuhotowacz. Dokelż ho podawżi nuża we wschelakich swójbach zasu prawu hodownu mysl dowolicz njebudże, ma wubjerk sa swoju pschisłuschnoscz, so hromadnje fujezdżenje wuhotowacz.

Pschedżenak

je Ruhodichowy bratr a ho bendży f nim sekluje w adwentskim cżasu. Ale mjes tym, so bratr Rumpodich dżéżi wupytuje, hodżi pschedżenak dom wot domu a nazdadżu tam, hdżež ho taży stari ludżo, kaftiż wón sam je. Dych wón nażdole ludnje, a f nimi żebi rady rżwali stary cżas. K tajkim wón najradscho hodżi, kiż maja wicż, so fu njemdża wjazy hibacz, kiż su ho nadżelali dosć a fu nétko na wuminku, hdżež żebi swój stary prosty chribjet za kachlemi wohrewaja. K nim wón prajt: „Wy ludi stari s'chcżesełso! Hlajsche, kak so herdżiki mlody dorosł prózuje won swój hospodarśtwo pschichod a wo pschichodu swojeho herdżiskeho ludu! Kak so swérnu dżéla na polach a we schulach! Kak Bóh tón Knjes pschesco sażo f nowa żohnuje herdżisku rolu! A potom jim położi ruku na ramje pratżiz: „Wy ludi stari! Wécżeje do pschichoda!" Take wón jim posłuchuje zich swjatok! Tehodla pschajeze hnydom tuseje knihikupcy Jankej w Budyschinje thartku, so ho njeby żadyn żerbski wumélc zabył!

Wotmolwja so dopschecżowasche. Sstónczko słhadża jmtsje njedżelu we 8 hodż. a tkowa so 3,44 hodż. Mésaczk słhadża rano 8,53 hodż. a tkowa so 5,47 hodż. na wjecżor.

— **Kedżbu!** Wézern je tu jeda' wustupił, kiż je wotrusne twary, żonjaze a mużaze taminy hupowal a se starymi rakuschimi krónami placził wudawaja, so fu to cżeste króny. Posdżiżicho fu jebanżowe pyili. Pschekupcz je chétro schfdowal. Wopisanje njesnatcha: Wón je wokolo 35 lét stary, brénjeje wulkosche, ma czorne sylne brjowki, cżérne wusy (Schnurrbart). Wobleczeny bé ze nimale nowe żołte kożane gamaschy, schéro a bloschmuhyte kholowy a pschesthtu wojerku fuknju. Nérjesche Lorenzlużiske dialekt a wudawasche, so je f Cżech.

— **Wuhlerk f t wudaze herdżiskich zwjazkow.** Schtwórk po 2. adwenzje, dopoldnja 1/10 hodż. ho w Sserbskim Domje wubjerk za wudaze herdżiskich zwdwatżiskich leżdże. Wutrobnje so prosby, so dyrbu so prdnje 300 kérluschow dowrédża pschesłedowale a so sdzerzesche swdu pschinżdu. Kożdy, kiż ma za dżélo jasim, je wutrobnje pscheproscheny.

— **Za wobhladanje rżenehu stota a mjasa** placza pschi powschitkowej liczbje za sezwjenże wudawk we 1,6 blij. wot 10. dezembra 1923 sem sczehowaze farunanja w bilijonach: a) wobhladanje mjasa: howjadło 3,6, swinio 2, cżelo a wowza 1,44, tofa a posł 0,96 prjeso, tółło a jehnjo 0,48; wopisme 0,8. Dohladowanje njeschkodneho wolstronjenja 1,2 kóń 6,4. b) Wobhladanje trichinow: swinio 1,2 poż 0,8, truch mjasa, polcz 0,48.

— **Khlébowe pschipotażanki** (Brotgutscheine) ho pschichodnje tżéżu wukonu wudawaju.

— **Pokaz za żezialnych rentnerjow.** Za by ho pschi wupłacżenjach njeporjad wobeschol, ho w pschichodże jenoż we tymle rjedże wupłacżuje: Pjatnizi A—G wot 8—1/10 hodż.; H—K wot 1/10—11 hodż.; L—P wot 11—1/1 hodż.; R—St wot 1/1—2 hodż.: T—Z wot 2 hacż 1/4 hodż. Na tutón cżas ma so na rodży pad kedżbowacz.

— **Pohl'edanje dżélanskeho wuhi sta na'ewżo sjednacżenstwa we Budyschinje** je schtwórtk wjecżor 1/8 hodż. w hohotowni. Nutne je, so wschi wubjerkowe bohustawy wésche pschinżdu.

— **Budyschk: hnjezi** fu wschédne dny hacż do 7 hodż. wjecżor wotewrjene, njedżelu pak samknjene. Nózna służba a njedżelu wotewrjene ma jena hnjezyka f méjsacznym wotménjenjom. We dezembru je to „Méjsch-zanska hnjezya" na hlownym torhoschczu.

S Mr.-schcz. Na wulkotne waschnje chże tudomny wubjerk za ludowe derżemdże swoje létnische dezemberske fujezdżenje wuhotowacz. Dokelż ho podawżi nuża we wschelakich swójbach zasu prawu hodownu mysl dowolicz njebudże, ma wubjerk sa swoju pschisłuschnoscz, so hromadnje fujezdżenje wuhotowacz.

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschekładł Beno Zyż.

(Pokraczowanje.)

Bżjach do zahrody na kromu hata, pschi kotrejż cżołmy leżachu. Pobrachowa che wopraudże jedyn f wjetschich cżołmow; shladowach pak podarmo psches hat, njebé wot nich nikżo widżerł. Mysliach żebi, so bé Selim na prawizu f wólscham ho wjesł a so bu cżołm psches na brjoży rotczalu rohodż sakrycz. Shrabnuch bé wjesłu a skoczach do cżołma f jenym zhdkom. Rédżach zyle mjelczo pschi brjoży a njejédżach na hat, so bych wobredżowacz mohł, bjes keho so bych widżany był. Bórzo wuhladach pytanych. Wotriedż jésora plowasche cżołm, wjesła bécha w méru. Na jenym konzu cżołma hedżesche moja kosticzka f thribjetom k Selimej a Hanje wobroczena, na napschecżiwnym konzu intaj. Gwunja shjisesche so nad wodu a plesskatsche f cżużomaj w wjes a bé wot tutcże hry dospokuje pschewjata. Selim a Hana hedżeschtaj nimale ramjenjo f ramjenjin slehnjenaj a shasch'aj so zyle ponérjenaj do réżi. Tez nij najnjicżiżi wótżik njeskrutżeli jaśmu, módrut wodu, a cżołm wotblyschczowasche so w mérnej, so njebihatej swédżinje.

Bé lubosmy napohlad a tola zahnj mi trebé do hlowy, wopschimnuch wscho; bżschtaj Gwunja żohu wlaloj, so byschtaj po shasiu hamoj njebyloj, a dokelż dżesco jeju njemyslesche a wujnaczu lubosce njerozumjesche.

„Że ho stako", myslach. „Że ho stako", schumjesche rohodż; „że ho stalo", búrdotaschu żolmy, kiż wokolo wuslupka cżołma tkuttetachu. Bu mi nóż psched wocżomaj; pschebéża mje pat symno pak cżopło, sacżuch, so do żmjerce sblédnich. „Sżej ju shudił!" sawoła tyhaż hlosnje we mni a wokolo mje a bé mi, każ bychu tute hlosy wsché k njebju wstałe. Potom żyncżesche, każ bychu tehanie hlosy schepłale: „Kżdy bliże! Stwonaj hu w rohodż a hischcze wjazy żhonihi!" Posłuchach hlosam a żuwach so njeżyhonu njebliże. Hischcże pschezo bé shalenosć pschewulka, so bych rozmelnu ro'umicz mohł, ale widżach jeju cżim kżpże. Sseds'eschtaj porno żebi na lawżu, njedżerżeschtaj pak so ja ruku. Selim bé ho Hanje pschiwobrocził a shladowaschе prosćho na nju, wona pak njehladasche jemu do wocżi, ale hladasche njemérnje wokolo. Widżach, so bé kamulena, widżach, so ju wo nécżto prosćheschе a ruzy pokornje prosćhe k njej pospéchny a wona słuncżnje hlójczku jemu pschiwobroczi. Jeje wocżi trjechcżichtej ho j żych, shjili so k njemu, wotżymy pak so na bobo wot njeżo sastschepotaju na kromu cżołma; wón pschimnuj żeje ruzy se strachom, so mohła do wody padnyczk.

Spójnach, so jeje ruku wjazy sawobodnu njeda, potom niczo wjazy njewidżach; pokoji so mi kaj schlewjet na wocżi, wjesło wupadny mi j rutki a hujsech so na dno swojeho cżołmika. „Wżej żmilusch, wulki Bożo, moriaj cżłowjezki dusche!" stonasche we mni. Hrabach cżeżo ja dychom. Cżu, kak njeśmérnje bdch ju lubował, a kak njeśmérnje bdmy bdch nétko! Leżach na dnju cżołma a torhach pohuj słowow ja drastu a saczuwach tola swoju njemóz tak jasnje a hórko, so ho cżujach jako njemózny, wusmjanay żyhnuch. Schto bych tej cżinicz mohł? Bych dże mohł Selima ako sam kżże moricz, tej bych mohł se swojim cżołmom do jeju cżołma sraljcz a wobeju do wody cżiśnyncz, ale lubosć k Selimej njepsamóch ji f wutroby kżeschtaj, ani ju sam wobsadżecz. Dach tute cżuże njemózneho hnéwa, wótżosć, so njebé wjazy wusłuwobdżenja mózno, to bé w mnym wekomiku cżeżko snjesez hacż wscho druhe. Dowak bdch so pschez żyhow hanbowak a famu, hdżež mi bolosć żyhły do wocżi słożi, tute se wschej mozu wrócżo dżerżak. Nétko pak pschekama żebi njemózny hnéw pucż a psched wocżomaj lubkarśti trunk, kotrehoż postawże so we hladkej wodże wotblyschczowjachtaj, so sadżerżate modre njebju nade mnu, a cżeżkomyślnje schumjate rohody wokolo ha, sam w hantotnosći je swojej bolosću a se swojim wohnjom, sawarżach wótżje płakacz. Leżach na hrjebjeze, ruzy mi hłowu słuwnjenej a żarejich wótże i njemużrajomnej bolosću. Potom żpadnych na pol do womory, potożenje żprostnjenja so mje jmógni; słowy sapowjedżichu żlubżu, cżujoch kak ruzy a wotżymy wopschimnjechcz, kak buch pschezo słabschi a słabschi. S posłednim zbytkom wédomja żebi myślach, so żo żmjercz blizi a mi dobri, dobri mér dari; bé mi, każ hoch hizo jeże symne wobżimanje jacżat a postrowich ju j mérnym pohladom. Kónz tu je, żebi myślach, a wulka cżeża wotwali so mi j hrudże. — Tola njebé hischcze kónz. Kak dołho bdch take we cżołnje leżat, njeżamóch żebi samohujenje dacz. Pa módrym njebju nade mnu leżachu lohke bele mrócżakli a f cżasami pschelecża mje lekjny bakut (Schnepfe) abo cżaj żorawoju (Kranich) se trudnym wokanjom. Sstónczo żejeżche wyhoko na njebju a horzota bé tkórżata. Wéżisk bé ho słehnył; rodżadł żiejeżche ju njebibajo a njebé tej naje mjelczejschе schumjenje lujtyschcżecz.

Wotmużach każ j błuboke ju żpara a wobhladnuch żo. Cżołm że Selimom a Hanu bé ho żhubił Nadosmy a derżejcżinjany mér dokola wokolo iworjschtej dżiwnu pschecżiwnosć k żprostnjenju, f kotrehoż ruzy trjebe wotmcżich. Shlubokim módre bohowe konifi (Libellen) létachu wokolo tromy cżołma a rejwachu na tarżej podobnych topjenach hatneje lilije; male schére ptaczki kolebachu ho j zunim cżitkotanjom na rohodż; j cżahami dasche ho tej żynczenje na wodu ho żabudżenje pżjolki żlyschecz; f potażizy wuzłyk wschacz wokanja dżiwich kacżkow a tonidżewa kacżka wjedżeschе żwoje młode do wody. Tola na to njebżiwach, schtoż ho wocżomaj poficzi; muczinżej hischcze njebé saschła, dżeń be horzo a zaczinżach palazu bolosć we hlowje. Shjilich ho j cżołma a wuczerpach njechto wody f ruki a womaczach żwoju palazu hubu trochu. Mozy ho pomału wrócżachu, tak so mózach wjazy pschimnuch a na ta wrócżopunkt padżeł. Dokelż bé hižo pożpe, bżehu mje wjeżeze domach hižo pytali. Po puczu żpytach ho trochu żmérowacz. Staj żebi Selim a Hana lubosć wuznalol, dha je to kmanischo bydli njewédżeloscz; nétko żhladuje mi njeżbaże f wotewrjenym cżołom wjes wocżi. Bżch żebi pschedwadnjenja wédowmy a żpytach tola pschescżiwo njemu wojowacz. Dżiwuje! Tute myśli mężeschu po cżasu wżdy jżzy wożtot ta mnje. Njemdżach pak hischcze dożahajeze wótżoże a wobżamknuch trohdla, Gwunje żo lżtnje wuprosh wacz, a tak wjele hacż mózno wot njeż żhonicz.

(Pokraczowanje.)

madnje ſobu ſomhe, ſo bychu „wjeſele, ſłožne, hnadyſone hody“ byłe. K temu ma jedyn adventiſki tydzień ſobu pomhać, na kotrymž ſo ſchromadźuje wotmeje: 3. njedźelu adwenta w zyrkwi pſchedpołdnjoſkowy wjeſor „Hody“ wot Max Zeibiga z Budyſchina a herbſka hodowna hra „Boži narodź“ wot H. Duczmana, kotraž ſo na druhim wjeſorowmaj pſchedstají. Tutemu adventſſemu tydzenjej pſcheje ſo wotny wuſpěch, wobſedže ſchtož pjenjezy nastruha, dokelž ſo cźiſty wunoſchk nuſownymaj ſjednoczenſtwomaj w Malſeſchczach a Pinjuſnikach pſchepoda.

S Boſchcz. Wola tudomneho pjekarja Hacźy ſo w nozy pſchezyſki do zinzy bobuchu, a kradnychu butru, ſchmalcz, ſoł a druhu zyrobu. Polizajſki poſz ſa ſlědom hacź je wěſty won bźežeſche a tam jón potom ſłubi.

S Rjeſwarcźanka. Najeſkam polow Njeſwacźidliſcheho ſtejeſtwa k wjedźenju, ſo ſo wobſtohony dawk (Betriebsſteuer) tele dny njeſběra, ale hakle pozdźenje dny do nowe leta. — Na poſledni ſtótny hermank, 5. dez., bě zenoho kupzow pſchiſchło. Statu bě ſo mało pſchihnało, jenož 5 proſtatow a 2 běhakaj, a to ſ wěſteje winy. Njeſwacźidliſki ſtótny hermank je ſo ſóźěnyl, dokelž wudawki njeſerama. So tutón hermank wupadne, je dźe ſo w jenej Budyſchſſej nowinje wozſewiło, ale niz w „Sserbſkich Nowinch“, kaž by to trěbne było, dokelž pſchedawarjo a kupzy ſ wjetſicheho dźela ſe ſerbſkeho kraja tam pſchińdu.

S Ratez. Domernik „Sserbſkich Nowin“ ſa naſchu wjeſ je nětko, dokelž je knjes Schwurak pſchecźahnył, knjes Jan Rychtař.

S Kulowa. Naſcha měſchczanſka rada je ſaſo nłoka pod dyrbjenſke hoſpodarjenje ſtajiła. Tale naprawa bě tehdyla minja, dokelž ſtama ſa dźeſći mloko njedoſtahaſche. Liter mloka ſo po 20 ny. pſchedawa.

S Lubanja. Podobnje kaž tele nałeto ſu też nětko we jenej pſchiminjeſnej wožy w Cźeſkoſłowanſkej konjej kradnyli. Staj to dwaj brunaj walachaj. Cźěſ dźěſche hacź na kamjentnu horu, potom ſo ſhubi. Cźěſ bě na tym ſpóſnacź, ſo ju pódkowy hinaſche, hacź pola naſ tonje wobkowaja.

S Ruchbacha. Sandźenu njedźelu ſmy najſtarſicheho w Sserbja naſcheje wſy Gustu Wuſmanna k poſlednemu wotpowſtinkej donjeſli. Wón bě 81. léto ſwojeho zíwjenja dożył. Jako wojak je 1866 a 1870/71 ſobu wojował. Pſchi tom ſo też nękotre raſy ſrani.

S Delnjeje Luźizy. We naſchich wuhlowych jamach je dźeſacźet nětko ſaſo taź do wójny 12 hodź. dźěła. Hdyž ſo [illegible] a wobjedowy cźaſ wotſkaćuja, wón nětko ſaſo 10 hodź. wob dźeń dźěła. S tym ſo jeho miſda wo jenu ſchwórcźinu powyſchi. Lońze móżno je, ſo budże też wuhlo [illegible]

Hornjowarſki rozhlad.

Sobotu, 8. dezembra 1923

Hamſke kurſy wežera w Barlinje:

Dollar	4,18950 bl.	franzowſki frank	227 430 mld.
jendźelſki bunt	40813,50 obležełkoſt.	króna	123 690 „
ſchwajcarſki frank	7732,165 mb.	100 pólſk. markow	11450000

Barlinſke witi. Wežera bě na Barlinſkich wikach ſłaby wobkhod. Spekulantam łóſchi k daſſchim pſchedewaſenjam pobrachowaſche. Pſchiſchinna teho je njeměſe połoženje nutſkach w kraju, kaž też ſwonkowna politika. Też nowe banki, kiž ſmija ſo w ſajnohódnych pjenjeſach wohjewſcź, wſchón łóſchi podléćźeńu.

Eſſenſkowe witi běchu ſ woprédka trochu żiwe, tola ſo podſtatnje khětro ſnéżowachu. Wſchelaſy witowarjo běchu měnili, ſo budźa maj lohzy rentowe kredítowe liſty kupowacź, ſchtož pak ſo ſim nimo tuli, dokelž ſo ta tute liſty krute wumněnjenja poſtajichu. Eſſeny ſo mało pſchemeńichu. Stajnohódne požćonki ſo poſtajichowachu. Na montanowych wikach běchu kurſy pſchi ſwobzatku khětro wobtwjerdźene, ale hižo pſchi druhim ſawiſanju ſaſo wopuſchcźichu. Deutſch-Luxemburger dohu 6, Geſſenkirchen 4,25, Eſſenſke tantjeńne wuhlo 8, Kattowitz 6, Rombach 2,5 bilſionowy prozentow. Kali dohu w pſchećerſkim 2—3 bilſiony prozentow. Na chemiſkich witach ſo kurſy ſtajnje pſchemeńichu. Pſchi ſpoćzatku dohu Anglo 4,5, Oberkots 2,25, Rhenanta 2,5 bilſionowy prozentow. Elektriſke atzije běchu ſłabe. Siemens & Halſke 2, A. E. G. 0,76 bilſionowy prozentow hubi. Dale ſhubichu pruſke tonſke a ſtarſiche emiſſije ſtatneje pożćonki.

Produktowe witi we Barlinje. Nowe powyſchenje duhokowych płaćźiznow je ze ſdaću ſ pſchiźiźinnu, ſo wotkrajni wuhotowerjo mjenje źita poſtrěżeja a ſebi ſ běła wyſchſchu płaćźiznu ſadaju. Witi byrnadnu tak trochu kruźeſche, tola k wyſchſchim poſtiſcźenjam njedóńdże, hačrunjež je hrjebźina Němſka ſtajnje ſ tuzym. Statna źitarnja mało kupowaſche, wona w provinzy tuhuje. Pſchenzowy wobkhod bě mérny. Witi we jerzinjenju, wowaſu a muzu běchu ſrěńe, pjowadowe mérne.

Witi rěnchu ſtatu (Magerviehhof) wežera pjatk we Barlin-Friedrichsfelde. Spěſchne ſpadowanje płaćźiznow na ſtótnych witach w ſańdźenym tydzenju je we wobdźělowanych worſchtach wulke muczenje naćiſnilo, dokelž ſu mnohy wjele pſchiſpadnyli. Dokelž wat ſo jeleſniſke płaćźiny wjeſu ponúźiłe, bě ſo mało ſkotu na witi pſchińnyło. Na druhej ſtronje bě ſo wjele wupazow ſeſchło, kiž chyżchu tunjo kupowacź. Hačrunjež běchu płaćźiny khětro ſniżene, běhu witi tola nětchto kruźeſche a pſchećeſelniſche.

Witi dźenſnińich wiczjanych płaćźinach ma ſo wobkhodowacź, ſo wulki dźěł kupnehu pjenjeza na żeleſniſku a druhe wobdarnſi wotwobinje, kiž ma ſo wottleźicź, hdyž maju ſo płaćźiny ſa kraj wuſtrělowacź. S teho ſo wopraſwdźite ſpadowanje płaćźiny wulicźeńcź njeſhodźi.

Pſchihnało bě ſo 383 trunzow, 25 wołow a 14 bykow. Sa nje ſebi tele płaćźiny ſadachu:

Dejne a wyſhotożuźelne krunzy:
1. rjadowanje 450—750 ſł. hr. ſa jenu,
2. rjadowanje 350—450 ſł. hr. ſa jenu,
3. rjadowanje 250—350 ſł. hr. ſa jenu.

Bykoſzy:
1. rjadowanje 400—700 ſł. hr. ſa jenu,
2. rjadowanje 300—400 ſł. hr. ſa jenu.

Cźehnjene woły:
50—70 ſłotych hriwnow ſa zentnar żiweje wahi.

Sa ſtót, kiž ſo wjazy k pławowanju ani wuſzeju njeſhodźi, ſo 30—50 ſloty hriwnow ſa zentnar żiweje wahi płaćźeſche.

Koni bě ſo tójſchto pſchihnało, wjazy hacź tydzeń pſredy. Jich bě 248. Wone ſo po ſeſzłowazych płaćźinach tuju wopachu:

tonje 1. hódnoſcźe	— ſanych njebě,
tonje 2. hódnoſcźe	400—600 ſłotych hr.,
tonje 3. hódnoſcźe	200—400 ſłotych hr.,
tonje 4. hódnoſcźe	50—200 ſłotych hr.

ſa jenoho.

Wiki dźenſa w Budyſchinje. Huſty 1—1,25 ſł. hr. ſo ſtuncźe = 1000—1250 miljardow. Rada pſchedpiſuje tele nojwyſchſcźiſhe płaćźiny: Bźły tak 150, cźerwjeny kal 250, wirſitnowy 250, ſelený 200, ſłótrěpa 150, cźerwjena rěpa 200, morchej 150, taroty 200, kótrabi 150, ſelerij 500, zyble 300, ſpinat 400, rjetſej 200, rapunzłi 50 gr. 150, pory 250, paſtinat 150, kołcźabla (Schwarzwurzel) 600, pětrſchilka 10 gr. 100, teje korjeń 200, wałeſk majorana 100, jabłuka dobre 300—500, wſchědne 200, wſchu po miljiardach a hyšće niczo pſchiſpomnjene, po puntach.

Měra ſa ſniżenje hadźbow, tiž maju ſo wotcźahnyć, wostanje dale nepyſchenjenjena, potajtim 850 000. Wotcźehnjene pjenjeſy maju ſo na tójdze polne 10 miljiardow dele wurunacź.

Na Barlinſkich produktowych witkach
Żito a ſłotej hriwnje.

Pſchenza	162-184	Oſtoma a żyno	
rožka	161,0-162,0	pſchenična	0,70-0,90
nałkin. jeczmjeń	164-166	rżana	0,70-0,90
wowaſ	144-148,00	wowſyna	0,60-0,80
ſa tunu abo 20 zeninarjow		rżane wołkepy	—
pſchenična muka	28,0-32,5	jeczna	0,60-0,80
rżana muka	26,3-30,00	ſaſtanju	0,50-0,60
pſchećź. wotruby	7,00-7,20	ſyrkanj	1,85
rżane wotruby	7,00	żyno	1,30-1,50
rapſ, wołſnički	13	Bźerny	
pechowa melaža	7,0	bźele	2,10
ſeradella	20,00-23,0	cźerwjene	2,10
pſcheluſchki	17-19,0	żołtonjaſne	—
ſuche truhancźki	7,5-7,75		
bźernage knjeſki	20,0-21,0		
rapſ	330	po zeninarju	
hroch	48-58		

ſa 100 kg abo 2 zent.

Drježdźanſka burſa.

Pſchenza	18,75-19,00	bźernage knjeſki	21,0-22,0
rožka	17,50-17,80	pſchećź. wotruby	7,20-7,80
nałkin. jeczmjeń	17,50-17,75	rżane wotruby	7,20-7,60
nafuſnički jeczmjeń	—	pſchenična muka	38-39
wowſ	15,25-15,75	rżna muka	35,0-36,0
cźerwjeny bźeczeſ	180-210	woſa	—
rapſ	—	pjeſuſchki	—
kukuryza (Mais)	25,50-27,00	hroch	—
ſuche truhancźki	10,50-11,00	módre łupiny	—
gokrowe truh.	14,0-22,0	żołte łupiny	—

po 100 kilogr. a po ſłotej hriwnje.

Wažne hoſpodarſke liczby (kluczе).

Sa 8. dezember 1923.

1 ſłota hriwna (po Barlinſkim wiczjnym kurſu)

papjerj. hriwnow	1 000 000 000 000
20 hriwnowſki ſtoty	19 267 500 000 000
Płaćźizna ſa ſtoł	640 boll. ſa jedyn kgr.
1 bźěborny (1 hriwna)	400 000 000 000
Statny indeks	1 515 000 000 000
Saſtki indeks	1 600 000 000 000
Wulkopſchekupſki indeks	1 337 400 000 000

Dawkowa méra (multiplikator) 1 000 miliď. ſa ſkotu hriwnu
Multiplikator na żeleſniſku 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaſſu 2,2 np. po ſłotej hódnoſcźe, po papjerjanej 22 miljiardow a 200 miliſjonow, 3. rjad. 3,3 pj.

Póſtowy tarif: liſt w poſt. wokſeżku	50 000 000 000
dopiſnizа „ „	30 000 000 000
liſt dale poſt. „	100 000 000 000
dopiſnizа „ „	50 000 000 000
Telefonowy kluczź	1 000 000 000 000

Rěczenje je w bliſſim wokſeżku (Ortsverkehr) 150 miljardow w dalſchim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 300 miljiard.

Lekar po ſłotej hriwnje	
Sa lekarſtwo je ſudobjom	10 000 000 000
Knihiczišchczetſki kluczź	1 050 000 000 000
Nowinarſki kluczź ſa nadeſchcźi	1 400 000 000 000
Knihikupſki kluczź	1 100 000 000 000

Pjaty do njebjes wołazy hrěch.

Sońch ſo ſmyota kaž bźela mucźa ſ kichibu. Wón pośmyuje khołuki a cźorne wobleki kenſcherjowu, wón ſtaje ſo na cźehcźeſći a ſyhda ſo na pjaty a ſchtomy.

Syodźinuje, ſnéh njeczini potſmurjene wobliczа, ale wonwaſnje ſmérch, cźini ludźi wobwiertſkowaty, cźini, ſo ſo ludźo pſchihlížaja kaž w nětaſej muſy. Sońch je nowinka a wón nohy nowinki po kraju. Wón je ſohli kaž myſlitelka a pſchemjetuje ſo kaž tele pſchiſlicźane myſlitelki. Hejba, howha, prěki, vodlu, horje, dele.

Khichotajo trocźa pſchech namaj tſi młode holicźa, wobwjerſtwe kaž muſliſći powjedaja ſebi ſchcźehotajo ſchtó we kajſe nowinki. Wjeſ tym ſu ſo jich kłobuki pohubyle i běhym zołorom. Dopominaju mje na poſledniju termińſchu, na tſi kulojte tyzanzy.

Wón, tón muſlit tamle ſaſo na naj cźaſa, wón ſcźahuje kłobuk, hnuſcźa ſo kaž pſchcźoz a ſtrowi: Witajcze wotſe niſche. Snaju jeho malo, ale widźu jeho kóżdy dźeń. Pſchi wokńje wón ſedźi napiſchcźo mojemu domej a hlada zyłičźki dźeń na haſu dele na inſerwenſtaj ludź. Wuſſuſchi wſchi ſ domu niſkowólnje ſ wokńu pohladnu a widźu tam wyſches ſchcźeńzu we wotnu kuloſte mjeſnowcźo muźika, kaž ſo wón ſimjeńka a ſ nyganjom hłowy mje poſtrowuje. Tak ſmój ſo mój ſeſnaloj a na puczu wote miſche dopoſnaloj. Telko jenož we nim wjeſcźach, ſo je wón trajny ſtražny miſchtr na wuſlužbje a ſo je wjele tź ſłužbu we ſerbſkej holi wutonjał a to ſtajnje pſchi a we ſtronach, kěžež wſhy druhdy duż hodźinje rozbjerſcźene leża — we ſnéhu, njewjedźerje a po nozach. Wěrił podtrowjaju ſo jemu hižo kolena a hłowa je płéſnuła a ſmorſchcźena a ſaſdałа kaž taſa praſtara, ſmkata, kuczłana thójnė.

Dźenſa cźini ſnéh tuteho mérneho cźłowjeka wuſtoczliwſho. Wón drypota w krótſich kroczelach a formaż pſchewobleka ſebi ſo jemu wokńe wuſchow a hłowa ſo jemu nékaż do pſchewobleka ſhubjuje. Jeho kuloſte, pſchećeźelne wobliczo hłada ſ njeho horje ke mni a wón ſchcźeźa: Nětt mamy ſynu, ſawérno, ſynu ſo tón taſ jeje bóle bojał, hacź hižo ſamcho ſłóſnika. Njeje wjazy rjenje, nć, njeje wjazy rjenje.

Nć, wonkach njeje dźenſa rjenje, ja jemu wotmołvuju, dźenſa je rjeńſcho pſchi pjezaku ſ trubku tobaka.

Wożdela, na kotrej hebi njemóżu mujſicź, ſo wón wobara, njedoſtaha wſchat wjazy ſ ſeźinjenju, nć, njedoſtaha, a tale hroſna ſyma nětt, kaž budźemy ju pſchećerkaſ! —

Moja dźowka, kotraż pſchi mojim boku krocźeſche, wodrocźi ſo na mnje: Sſkhich, nano, a wopomni tola jenož, kutón muż bu jónu ſe ſwojeje póſſteje domiſny wuhnany, dokelž wón pſchi jednej ſtarowej wótbje njebéſche nemſko-narodnu, ale wot ſcźeho te najmjeńſche — zentrumſke ſtronu wolił. Moja dźowka njemóże tajtu njewólnoſcź pola jeneho tak wyſoko ſkezaczeho ľuda frofumicź.

Mjz mohnary, ale pſchcźeſadźenu, poriedźeſche naſch pſchećźel pſchekrutny wuraz mojeje ſkonzi. Haj ješchaſ, bach wutorhnjeny ſ ſwojeho domu ſ cźłuſtymi dźěćźimi, ſ khorej żonu. Dźenſa ſkuh ju ſiſcźeze żiwu mél, hdy bě njetrjebałaſ tehdy do zuſoh. Wona je to cźežko nośyła, ta wbołaſ . . . Sſuſſa kuli ſo jemu po ſiju do ſnéha bele.

Njebéch wſchat tehdy ſam, rěcźeſche wón ſaſo bale, naſchej wuczerjej buſchlaj teho ſamcho njeſkutka dla poſtajenej do Weſtfalſkeje, ſ wotkeſ ſo nihdy ſaſo domoj njeworóćźiſchtaj.

Ale kaž bźſche to jenož móżno, ſo móżeſche ſo taſkele nećźeto tak hrube thłoſtaraj, rěcźeſche ſaſo moja dźowka.

Jónu bźeſche wſchitko móżno, ſnapiſcźeźiwoli ja. Hej, w ſtarych cźaſach bu ſ padniſchiwo ſe ſmjerczu na ſchibjeńzu, ſapalenje domow ſe ſmjerczu na ſchcźěpowzu a tłóſtniwe porubanje ſchtomika ſ wotrubjanjom ruki khoſtane.

A kaž buſcźeze wy ſe ſerbſkim ľudom we waiſchej ſłužbje hotowy? Praſchach ſo po khwilky mojeho pſchewodnika, kotreho ſ tym ſ hłubokich muſſow wutorhnych.

Derje, derje, ale . . . ! Sčtož mi wón tu praſeſche, njebéſche zyle khwalobne ſa holanſki ſerbſki ľud a wotkry mi mi jeho ſnatu ſłabokoſć. Tale ſłaboſcź bźſche ſo mi też hižo ſ druheje ſtrony wutożowała, runjež bźeſche mi wona do wołwolnje ſrofumiwa a wodajonna.

Tuż rěcźach ja ſaſo a ſaktiwnoſci ſerbſki ľud: Kak móże je to też hinak bycź. Němſzy kolonizeli w mjeſach a němſzy injejoje wobłhadźowachu je ſerbſkim wjeſnym ľudom kaž ſ bźiwuczarni, a dźenſa mójeſch w naſchim mikcze ſiſcźeze cźaſto dojcź ſłyſcźeć: der wendiſche Hund. Polaniſki ſnuchi pěſt njemóżeſche ľud ſeźinjcź, temu ſerbſkemu bohu pſchinoſſowacź, njejeſte hola ſ jaſodami, ſ-bbami, wrjóſkom, ſlanjom a ſ drjewom a druhdy traſch też tuczna rola knjeźich dworow. Hlejeze tola a wobkładajcze ſebi ſerbſki kraj! Hdyž je nékaże wjetſich ſahon bodreje, cźeſteje role, tam je cźert jedyn knjeź dwór ſhadźił. Lud pak dreje ſo na ſuchim pełu. Je tole wſchitko traſch we dobrym ſmyſłu na lud ſkuttowało? Ja wam praju, ſchtož je ſo nad ſerbſkim ľudom hrěſchiło w poſlednich tſi-ſtottach wot jeho podcźiſnjenja ſem, to njeſłuże na ſamu krumjazu tołu a to dobro cźiniczi, zyłemu dźenſnińſchemu ſpłahej hižo wjazy móżno njebuże. Ja pak budu nawjetowacź, ſo by ſo jato pjaty do njebjes wołazy hrěch do katechiſma pſchińjał: Ty njedyrbiſch ſabiwacź zuſe narodnoſcźe —

Mjez tym běchmy hacź ſ naſchemu domej bóſchli, Njeſabyh pohladnych ſ wokńu ſwojeho pſchewodnika horje. Hołżo ſnihwikaſche ho ſ njeho. Jeho dźowka tejſeſche bomach ſtwon a warjeſche wobjed, njech bźe też thudušchi, ſa ſwojeho nanka, kotryż wot naſ ſo roſſołhowanych hižo ſ ſwojemu domej rhelwaſche. Sněh ſypaſche ſo na njeho, ſakaj cźyſt jeho ſamjetacź. Běła łohta płachta po-rynua ſemju a ľud tepta do njej dźěry a cźary. A běłe wobliczo ſemje ſo ſaſdaje a jeje cźoło ſo ſmorſchcźeje.

Běła ſemja, njebudź tu ſmjertny rub tak mnohim wuſtkkanym a je ſwoja wuſtorcźenym!

Sa.

Cyrkwinske powjeſće.

W Pětrowſkej zyrkwi 2. adwent rano w 8 hodź. pſredowanje, faraŕ Eder (na khorje ſpěw. knj. Pachaſeg a knjes Bender: „Wſchitkotrjeſte pucź“), pſchiw. w 12 hodź. pſredowanje, duch. prim. Haebler, wjeczor w 6 hodź. ſwjedowatkanje, faraŕ Grofze.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi dop. ½11 hodź. pſredowanje, duch. prim. Haebler (na khorje: taż w Pětrowſkej zyrkwi).

Kollekta za najthudſchich naſcheje woſady k hodam.

Wótſtorku rano 7,30 hodź. w Marijnej-Marczinej zyrkwi ſchulſka nutrnoſcź, faraŕ Grofze.

Sſrjedu pop. ⅝3 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi modleſſa hodźina ſa njedźelnizu.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. w towaríſchowni biblijſka hodźina za muſkow a młodźenzow.

Schtwórtk pop. ½4 hodź. Guſtav-Adolfſke ſónſke tow. we „Sozietät“.

Tydźenſke ſaſtopiſtwo ma w Pětrowſkej zyrkwi faraŕ Grofze, w Marijnej-Marczinej zyrkwi duchowny prim. Haebler.

Krajnozyrkwinſke ſchromadźeniſtwo w Budyſchinje na rožowej haſy 31. Njedźelu dop. ½11 hodź. njedźelſka ſchula.

Pop. 2—4 hodź. swjatk młodź. za rozhłuź. kčesćeć, za młode holzy. Wjeczor w 7 hodź. adventšti śwjeśeń ſ hudźbnymi pichedwjedźenjemi. Mutoru wjeczor we 8 hodź. swjatk młodź. za rozhłuź. kčesćeć. Schwórtk wjeczor 1/28 hodź. biblišta hodźina. — K śhromadźeńšťwowy wothładat Zimmermann ſ Budyšćina dźerźi biblište hodźiny wot 10.—12. dezembra wjeczor we 8 hodź. Póndźelu 10. pola Giertšwjeje w Tućicach, wutoru w Korśynju a śrjedu we Wjeleźinje.

S Wjelećina. 2. advent rano 1/28 hodź. ndmšta spowjedź a dorowdanja 1/29 hodź. ndmšta Boža ćłuźba.

Přłopk.

* Němšći śwárłiwosć. Na Drježdźanſkim dwórnišću ro sómokwjeśtnaj ſo Sserbaj we swojej rěći. S swoja pśihiwola hišćeze swojemu wupśeśeśelej na pśeśuje nźkotre śerbłe słowa. Na doło ſo jedyn wuśeźr we wołu do njeho da a jemu trochu wótśe a śrohuminje pśihiwola: „W Němśkej ſo jenož němšći rěćiš!“ To je teź śaſo jedyn tajśi ſ tych łuźkich . . .“ Nasch Sserb jeho na tajku njeviśhitrojnoſcj kedźbliwego śćinu, ſo móże lźe němšći hač wón a ſo budźa ſo Němźy na to nawućiśeź dyrbjeśeć, teź druhe rěće we swojim kraju kčesćeć. Hewak ſo dale ſ taśim niesdźe śaumy nienagadźowśće. To ſu nźłko cźi ludźo, totšij wudawaju, ſo na „wjeśeśku“ kultury krocźa. Niemóża druhe nar. ly widźeć a jich rěć słyšeć. Taśkeho njeśeśeńa dyrbjeli do wobſtadźeneje Poruhrśeje pójśaś. Hač by śebi tam śwérił, Francowſam franzowšku rěć śakaśaś? W Němźu teźi njewuprajna hida pśeśeśiwo Słowjanam, teź pśeśiwo nam Sserbam. Shtoź ſo ſ nźmšćeje ſtrony ſa naſ śźini, njeſtanje ſo na źadyn pad ſ ſuboſcje k nam a naśśej rěći. Wón śhe jenož pśeśed ſtawnoſću a ſwójom pokazaś, śaś „ſprawny“ a demokratiſki wón ſmyſłeny je a ſo maju wſśe ludźy w Němśkej jenašte pśawo, na ſwoju narodnoſcj. To wśśo jenož ſ wóśkomaj. We wutšobje ſu ſ njeśeśa wśśitcy śaś ſmyſłeni, śaś tamny rźeśbłowany njeźłóś, na śźanje ſ Drježdźan do Budyśkowa. Tajśi njeśeźelpźiwy lud nima pśawego ſrosumjenja za druhźh. Śaś je Němc, wośeźe Pruſak, jako nicźeź druhźh ludow po zyłym śwéźe śnaty. — Tam a ſem pak śeź jenašo rośumneho Němca nadeidźeſch, Nośmołwjeśćeź ſo śerbſkej ſonje na źeleźnjcu mjes Budyśkowom do Pomcz. Tam dhajśe śimaś śeź jedyn němšći njeźech śaśaśaś, śerbſki rěćeźeć. Ale hnydom ſo druhi Němc do njeho da a jemu njehanbiśośći jeho wotmyſłenja do ſu. domnja dorěźa. Wšźy śhworon mjes ſwojimi bratrami!

S Hohenſtein. (we kaſtlej Schwiz.). Sće śeźdźe ſo je nemu padnuśeź. Pola jeneho kubłerja we Ruchbachu ſo 52 łśtny kłaź nohajźow untślamaśe. Pśihi tom pak jeho wotehnachu. Wón wośtaśiwśi rubieńſtwo, śźśaśeźe. Pśihi tom padnuł do wotpuśćźeneho kata padny. S niehó drje ſo wudraga, ale ſo nźkotrych trocźeźach wośtaś jeſo. Naſajtra jeho morwego nadeidźeźhu. Jo-li jeho Boża ruća śajała njeźe, je śeźi ſmutka nźśyho pamyli.

* S Kłoſtrnje. (Śtl. S Lźneburgſkej ekſkurſiona cźełnycźu w nozu śhcźeźo ekſtśuźiły. Dwaj ſ nich, Fiſaj ſamkarjeź, hišćaj śebi wovaśne łuźe wośtaraloj, ſ kotrymiż duwje ſwotanaśahaj. Mjes cźełnycźanami, kiż njewidźomnje cźełnycźu, je wuwoźany rubijźnik Heitmann, kiż ſo Ułcenitu wokolinu niewéźu cźiśi. Wichitky cźełnycźu mźaśhu hišćeze do ſoholetne ekſkurſanje wotpytujźeź.

* Pśiduch na cźełnycźu wumjeł. Nowy 58 łśtny bśiłaćeź ſ Hohenſtein-Ernſtthala ſo pola jeneho kubłerja w Rychbachu untślamaśe. Jeho wotcźeźićeń a bźeź wśśeho dyrbjeśe cźełnycź. Cźełaju padźe do wotpuśćźeneho hota, wźeźeźe ſo hišćeze nźkotre metry dale a wośta potom morwy leźo. Wón bé ſo ju ſpaźu ſmatśa ſtaniłi.

* Lśtadło dźe padnyło. Pola Bramberga Klaśki leutnant Beinarowſki w tśmjenje 200 metrow wyſoko dźe padźe. Aparat ſo do ſeńe ſaćy a ſo ſapali. Wednik w pjomjenjach ſwojźu ſmjerć namała.

* Dwójnźhu mordarja wotſtrawili. Pśiſiśnjeny ſud w Augsburgu je ſo łóńy ſeptembra jamaraja Hansa Xaverja Hageringera ſe St. Georgena pola Ammerſkeho jezora ſ ſmjerśi ſaſudźił, dokźi ſo wośtaśiſchego hamiſkego ludźa Ludźa a jeho hoſpoſu morił. Schtwórtk jeho ſaſtrélichu, botelj ſo knjeźeńſtwo ſaporwedźi, jeho wobhnadźiś.

* 22 twarjenjow ſo ſpaliło. W Poppenhauerju we Delnych Frankach woheń wudyri, ſi ſa 4 krótke hodźiny brośnje, domiśe twarjenje a hrodźe, wśśo hromadźe 22 twarjenjow śniśi. Wśele źita a pśiźowadłow, taź teź ratałſkich maśhinow ſo ſpali.

Korźma — bjes muźow. W Amerźiy a to we New-Yorku — hdźe by tajśeho nźśtśo hewak nźźiwo było — je pśeśed krótkim ſo hotel wotewrił, ſa ſamoſśejace ſónśte, hdźeź ſu śebi wobydlerjo pśeśed nadpadami ſ muźkeje ſtrony wźeźi. Po wuſtawkach je muźam pśeśiſtup do hotela ſakaſanje. Jeno hdyž jena ſónśta jeneho tuśła pśeśeproſyła, śimź do rumnoſcjow ho ela ſaſtupiéź, mjes tym cźakaju druhy wopytowarjo w hotelowej pśeśedźiśni a to pod trutym dohladom direktora. Zuły abo pućowaju śmédźa jenož pśeśes wokna ſpodźiwnu torćźinu w oźeźim pośkhodźe wobhladaéź, hdźeź jenož ſtoły ſa tam cźakajuśh wopytowarjow ſteja, kotšij chźedźa jenu w hotelu bydlaju ſónśtu wopytaś. Śtylny (muźśti) ſyłah je jenož we direktarja a poſładnika ſaſtupjeny. Druhy pśiſiśtajeni a ſłužobni ſu jenož ſónśte. Tak maju ſony ſaſo nźśhtó wośebite a to — w Amerźiy.

Swójbne powjeśće.

Semrěśoj: Hana Pawlina Minkwitzowa rodź. Müllerez w Lěpśarjecach 68 łśt. — Khorła August Bślaŕ, thźeźi we Wulkej Swódnicy.

Hamiske wozjźewenje z Budyšina.

Měśhérjanſka rada, wotbźeźenje ſa wźeźy płunańje a wodańje wośjewja: Pokaſanmy hišćeze junu na wośjećnje mje 1. dezembra, po kotrymż je kźdy pśeśhérjebar pluna winowaty, pśihiwokaśki kupowaź. Pśeśhédowańa nje ſtarej kaśarnje je ſo dla śłabeho wobkhoda hač na dalśe ſaſorjeśa.

Hłowny a ſamołwitny redaktor: Marko Śmołeŕ w Budyśkowje.

Lehmanec khofejownja a konditornja
w Budyšinje na serbskej hasy :: Pśed krótkim ponowjena
Najwjetša khofejownja za pśebywanje wodnjo a wjećor
——— Najlépša w pjećwach a pśu ———
tóry - jédźny łód - wino - piwo - likéry
Wosebitoſć: Torty jako najrjeńši dar pśi ſwjatočnoſcach
:: Podawam teź zwonka wobkhodu. ::

Drjewowa awkzija.
Póndźelu, 10. dezembra, dopołdnja w 10 hodź ſo na k majoratiſkemu knjeſtwu w Nješwačidle ſkuchcźemu Kobłizańſkim hajnikom rěśerje, we 5. wotdźeźenju jeźeźowace łśohjowe drjewo na mźtnje ſamym pśeśedajuje:

120 łoßow ſtejazeho drjewa
I ſmokopanſu.
Pśichodowa ſo ſa ſotowe pjenjeźe pod wumeńjenjemi, kiż ſo ba awkzije wośjewja.
Kupcy ſeźdu ſo w 5. wotdźeźenju pśi Kobłizańſko-Bjełſkowańſkim puću. (Berganez kurika.)
W Kobłizach, 5. dezembra 1923.
Hrabiſke rěśerſke ſorjadniſtwo.

Mlokowe centrifugi
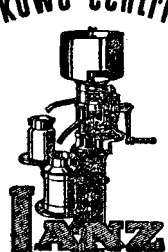
Čornoležne dźełarńje
(Schwarzwalderke)
LANZ
Verkaufsbüro: Leipzig, Ranstädter Steinweg 2.

Protyki pśichodawaju
Marćink w Koſchli
pola Kśiśeho,
Leder w Minakale, Nali w Wojerezach, ſamow. hanzy
w Sserbiśe.

Jźśdne kola, ſchijaze maſchiny wſchź narunanſke dźele
wuporjedźenja wſchźch ſyſtemow podawamoj a wumjedźamoj.
Taubner a ſyn w Rakezach.

Hänſelez hoſcźenz w Hornjej Hórzy.
Jutſſe njedźelu ſu reje.
Pśicheźelnje pśicheprośćujetaj Jan Hänſel a mandźelka.

Mšćeńſke dźiwadło w Budyšinje.
Śrjedu, 12. dec. 1923 wjećor we 8 hodź.
je k łépſemu Bałyſałeho nuzowego zjednośenſtwa pśinje pśedataj one kruchaj:
„Bajka wo zbožu“
Wjeſoła hra za ſpowjedanje a rejowanje w 2 wobrazomaj
wot Korle Engelhardta w Budyšinje.
Wjednistwo hry ma k. wyšši wjednik Juriš Šołmanc.
Pop. w 4 hodź. pśedaſanjenje za dźeći po połojcźnych płaćiznach.
Městna, bźaśaź lisćiki do daſa pśedawaju, ſo z płakatow dowidźa

Hoscźenc w Panšicach
Njedźelu, 9. dec. wjeś. 1/28 h.
Hóśtna hra Kamjenſkeho mšćeńſkeho dźiwadła
Jenož mocy 1. rjadownje
's Buschliesel
(Młyn w „Edelgrund“)
Ludowy kruch ze ſpěwom w 5 jednanſach w. Wilhardta.
Zastupne lisćiki za 1 zł. hr. a 60 zł pł. ſu w hoscźencu w Panšicach dostaś.

Hoscźenz
„Zelena łuka“ w Jitru.
Dźenſa
njedźelu wot 7 hodź. ſem ſu
ſtawne reje.

Pjekaŕſk. wuczobnika
je wźeźo do dobreje wuc bu pyta
pjek. miſtśe E. Deutſch
w Budyšinje na Lezowej dr. 22

Mały żelezny warjak
(Kochherd) ſ bónołu a pśiſłušnymi ſa pjec ſe je na pśedaś
w Budyšinje na kotołſki haśu 6

Dobry kojuchowy żaket
kiż ſo ſa herbłu ratałſku ſonu hodźi, ma na pśedaś Naue
na Hoſchiz haśu 82

Hdźe boſtanjeze wſchźdnje
cźerſtwe drozdże
! hobownemu pjeśenju?
Najlépſche poruća W. Wenzel, pjek. miſtśe. Wſchi kronpruznow. wotśeźe.

Mjeblowy dom
na rózowej haśy 6.
Poruśam płaćiśiny hódno
mjeble a polſtrowe twory
Nźdźeju wotewrjene.
Pśichodawam teź na podśźne płaćiśiny. Dźerowm.

Jałojza je na źito ſamźeńcź
w Sśmiśchowje cźo. 10.

Dójna krowa
je na pśichodaŕ
w Mnišchojzu cźo. 5.

Z tutym dawamy k wjedźenju, zo smy pola knjeza **E. F. Bartka**
w Njeswačidle
kupowańju za žito, symjenja, běrny, rěpu
a. t. d.
priprawili, a tam teź z dobom **hnojidła, picowadła** atd. predawamy.
Prosymy wo pśeźelnu podpjeru našeho predawźaca.
Zjednośene młyny dr. z w. r. w **Klinšbórku** a **Panšicach.**
Budyšske zjednośenſtwo mlynow z. dr. z w. r. w **Budyšinje.**

N. P. Mencel
serbski ſamkaŕ
wurjadnjo dobra wuporjedźańja
w **Dabrožcach.**

Bogtlandſke gardiny
ſtory, ſaufi, witraże, ſołcźe pryntſowe ſukne, łożowe porſźenjenja a ſtołowe pjaśiny, wujeſł, trienja, ſćerćuſki, bidowe a ſołowe pſtiſrowy, wołmu łanſaże, mjeſaje a dźeſerje ſwobne ſkołowu, wółkowe ſukno a linoleum poruća wośeźe płaćśiny hódno
K. Erler w Budyšinje
na Zirnich wiśach 11 ſwopśeśa „Stołeje Swónka“. Rěcźi ſerbſći.

Kupuju
nowiny, knihi, zešiwki,
akty . . . 25 mitjard. hr.
papj. wotpady 10 mitjard. hr.
lumpy hdeź 20 mitjard. hr
mjedźe, żelezo, koće, bleše
po najwyſśich hdźiwo. płaćśiny
Böttner
pśed źiśnych wiśach cźo. 12.
Telefon 1204. Rěcźi ſerbſći.

Kulojte pily
kompletne ſ piłu, hotowe ſa cźerjenje, podawa bjśeźe ſtórći cźaſ ſa 80 hr. abo 80 bliſi jonow papj. hriwnow
A. Löffler
we **Wojerezach** na Hródkowſkej bróhy 11.
Móże ſo teź wo pjeśach płaćśiez a teź ſo naturalje jako płaćenje rad pśihiwmuła.

Cigary
cigarety a
kurjeński tobak
poruća wu wulk. wubjerku
Hermann Gerlich
w Budyšinje
cigarowa a tobak. fabrika
Nalépša kupowańſka
za zaſopredawarjow.

Pytamoj kupicź
topołowe ſdónki
2—4 metry ðłuhe, ſtrowe drjewo, po możnoſci bjes ſukow, 65—70 cm tołſte w pśiſcerku. Pośćiśenja na
Progreßwerke
Hofmann & Wild, akz. tow. w **Bitkopizach** w Sa

Kedźbu!
Stare jźdne kola a motorſke kola
budźa ſaſo **jako nowe,** hdyž je w mojej ſ nowa pśihiprawjenej wupórjedźeni ſ emaillowanjom ſ nowa ſaniklowacź a we wſchźch žadanych barbach a wupyſchenjach emailłowacź dacźe.
Gustav Schmidt w Rakezach.

Kedźbu!
Jara płaćśiwy hódno a jeſo hodowny dar poruśam
meble kaž **kha. y, komody, łoża myjne blida, nózne blida atd.**
C. P. Pech na mjeńſnym torhoſćeźu 18.
W hoſćencu „Gärtnerhöfe.“

Poruśam ſ hodam ſwoź wułi ſtab
bunzlow, toſlow, cźerjow a ſtupnjow
ſa bźezi a dorośenych.
Sſukorjź cźerjowańa w Malešchezach.
Wſchi płaćenju je ſkónowdobnuni pjenjeſami 15% tuńſcho.

Kupujemy ſtajnje wſchź ſtare knihi, ſeſchiwki, cźaſopiſy atd.
Serbſke a te, nźmſke, kiż wo Sserbach jednaja.
Serbska kniharńja w Serb. Domje w Budyšinje.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!
Rjekńće ſtajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach waš nawěšk w Serbskich Nowinach“.

Kašće
jednore a łépše, za najniżšu dnjowu płaćiznu ma ſtajnje na ſkładźe
Jozef Leska, blidarńa w Kukowje.

Přiloha k číslu 282 „Serb. Nowin“.

Sobotu, 8. decembra 1923.

Maćerny žebjer.

(Wobraz je wžiw.)

Maćerny žebjer je pječ. Wdyž je jeje stary nóž ſ młodych lět pječ, potom ſ njej wjazy wutracź a žanych cźežow njeje. To je, kaž by zyły dom na hłowje stał abo kaž by ſo njebobre do njeje sajeło. Ale, to je tajka ſpadźiwna wumyſlenoſć. Haj, tak to je — kaž by je žanym druhim nožom na zyłym ſwźeże kŕacź a rźaćź njemohła. A pſchi tym na tym ſtarym žebjeru nicźo wobſebje njeje. Je zole wotrjebany a dotrjebany. Wdyž ſ nim kŕaje, wuſtoźi ſo brjent ſ dźerźadła, kaž by ſebi ſkribet ſtamał. Dźeli je ſkleb tróſchku iwjerdy, jeſchźe je tónźe a dyrbiſch jón ſaſo ſrunacź. Na ale, to je jeje ſobjeć a ſ druhim nicźo njeſtuwźiſnć. Jeje tak prawje w błónje ſebi. To ežinźe nźichto ſ taiſej ſonu. To wſchź rźeźe, — ani ſ dobrom, ani ſe ſlym — njeſwonthaja, a byrnjež ſo na hłowu ſtajiź. Na, Mortźo, ty wéſch. To nźeſto dźe hižo ſi dny dołho: Mój žebjer, mój žebjer, ſaſo a ſaſo — mój žebjer! Truchły — jenoż ź wotmiénjenju — mój nóź, mój nóź! Nźeźe dyrbi tola leźeć, ſe ſemje ſo ſſubiź njeje, to je njemóźne. Na ſemi ſo nicźo njeſtuwi, hdźa jeno pſchemêni. Tak hižo ſtary filoſof mudrowaſche. A prawje ma. Wſcho je hižo kopu raſow wobrocźiła. W tichni, w ſſiwi a komorje, w pinzu a kólni, hdźeź je rźpu a mordźej wotrźſkowała, w pſchiwárku pſchi wukrawanju jabłukow. A hdźa ma nźi-ſaju mjeńſchinu cźaſa, pſcheźlada a pſchemjetuje wſcho woſpjet. Ale łubowany žebjer ſo nihdźe njeſotaja. Khort tola — nihdźe dyrbi tola bycź. Cźert jón tola ſpóźeriź njeje, ſo by ſebi ſrołk a brjuch roſrźeł. Wona — ſo ſwé — njeje ſebi jón ſapołožiła. Hewak by jón dawno napomakała. Ale te hóſćeńca, tute wjeſkowe hółćeſiła. — Bóh wé, hdźe pak ſu ſaſy piſiłi. Wjeźnego ſaſy płoka wſchźem iſtom po rjadu rożom a pomjatk. Pomacźa jim tróſchku kruczíſchko na ſub, ſkamo Wrźeſ Schołta dyrbi pomhacź, ſo by jednym ſwojeho „njekhmanſtwa“ ſo wuſmał. Ale wſcho pedarmo, byrnjež ſ twarmachom do ſrźedowdja rźeźała a tłoźiła. Hdźe jim dźeń wote dnja na ložu. To cźi te ſkadłe rźaſa a pijłuja do wſchźech rjadow, dełkow, ſchcźeźjoſow a ſtołpow. Tam ſu ſawźeże nźichdźe leźo woſtajiłi. Po jeje ménjenju — a te je pola ſonow ſ wjeſcha pravo — rźeźache kaž „chindłudr“. To ſu jón wjedrowi hółćejſta ſtamali a nźichdźe do boka cźiſli. Wuſnacź ſo boja. A ty, macźi, możeſch žebi woczi ſ hłowy wuhładacź. To możeſch ſelecź a ſakrowacź, ſchźere a cźorne rźeźecź — nicźo njeſjonſch. Sſo njepſchecźrabźa. „Nź, nź — moji ſkadłicźkoje, pak prajiźe, pak ſmźe waſch ſkribet kremuſchu“. Wona może jich módrych ſpicź, jim rjenje rźeźecź a ſłótoſchćeńki ſlubicź — wſchźo bjes wuſpěcha. To jón žadyn widźał, nichtó w ruzy mźi njeje, jabłowſchi jón ſacźiſnył. A ſchto dźeſch potom cźiniecź.

Ale ſaſ jón žebjer wuſkoſiłi njeje. Telko máſe žebi wona ſ bjeſnacź poſtrow wuzwacź. Aha, nźiko budźe na praweho trjechicź! To je jón ſtary ſanjeſł! Bóh wé, ſchto pak je jón tólni rźaſ a piſiłi. Tón kopołak wſcho ſeźo a ſtejo wotſtajiź, kaj małe dźeźco, hdyż je ſo ſnjeſbojiło. Schto je tón ſtary bźhman hižo wſcho ſacźiſnył! Da ſo bo njeho — ani bobreje nitki na nim njewothajił. Mots ſo ſwérźi, jeſ ſnapicźewicźą. Kaj pyrjaq honacź ſo bo njeho da. Mortźo, ty ju tola ſnajeſch, tuj radźicho mjeſeź! Hlej, kak cźe ſatamuje, ſo ſuſodźa ſady płotow a dujewſanych hromadow ſdźije nacźahuja a wuſchi naſtajeja. Cźiſi, cźiſi a wutkowaj ſo tak dołho do pingy abo do nźekakeje komorki, ſo ſy jej ſ wocźow. Mots ſo nahle wotźali a nźito ſo ſtara ſmźeruje.

Na to waſchnje ſańdźechu nźekotre dny — mi ſo ſda ſi abo ſchtyri. A žebjer ſo nepokaſa a njepſchińdźe. Kaž by ſo pſchepadnył. Pjerecź je a wotſanje. Tuj byrbi ſ druhim nožom pomeſſi kŕacź. To dźe teź hižo, ale tak niź kaj je ſtarym. Tak rjane hładke tola njeſłu, byrnjež ſebi wjeſcheje prózy dawała. A hdyż bźerny bźli a kraje, hdyż butru a ſchmalź na kſleb moſa, hdyż pjeczeń dźeli a tykanź ſkibuje — to ſo wſcho tak njeſkěpje ſłoni a teź njeſkěpje na nju hłada. Wſchź nożе je poſpytała, ale to je ſi jedyn ſeſerb ſaj druhi. A hdyż ſ jich końcźami méd, butru a twaroh wopłała, to je cźi wſcho bjes ſłoda a hłoda.

Wjeſera płatała ſe muſkej pjeſł. A — kaj je to žonow waſchnje — pſchemaſnuje pjenu ſaki. Skoro njecha ſwojimaj wocźomaj wérźicź.... W jenym ſaku namaka.... ſwój — — — žebjer! Schtó by to ſa możne dźerźaſ!!! — A nźito tu ſaſy je, jeſe ſtary łubuſchk. Tuj wjeſcheje tola pratuje, ſo je jón muſ ſacźiſnył. Ale wjeczor ſo na njeho njewuhlyha. Pſchi dejenju ſo dopomni, ſo je ſo jeneho dnja, hdyż bé hižo ſtótro ſyma, muſowy pjeſł pſches khutu wobleźka a to pſchi wotrźſkowanju rźpy w kólni. Khóſć tawſynt, to ſymu jón ſabywſchi do ſaka tyſła a na njón ſapomniła. A nźitź, hdyż tu je žebjer ſaſo je, njemóże ſebe wutrobu pſchenjeźeź a wupowźda Mojſej, kaf je ſo mełło. Tón ſo ſezerźewjeni — to wona pytnyła njeje — a njemóże ſo dodźiwacź, ſo njeſantori. Dopomni ſo: Pſcheſ nźetrynyi dnjeni ſumy ſo horje do komory a ſhajiſche ſebi njeſeźo cźiwak poſeźa wotkrecź. Ale to ſo cźi jeho ſkapała nadoba pſchida a Mots cźinjeſche, kaž by ſ hornjeje łubje pſchiſchoł. Derźe ſo ſtrźeże dopomni, ſo je w ſwojim ſtrużne žebjer do ſaka tyknył a cźinjeſche, kaž by ſo nicźo njeſtało. Bohu bźał, ſo ſu žony tróſchku ſabnożźiwe. Hewak Bożo pomhaj tebi Motio! — — —

Tryſki a ſmêſchki ſe žiwjenja rjemjeſlnikow a pſchemyſłowzow.

(Wobrał Bjarnat Krawc.)

(Pokračowanje a ſkónčenje.)

8. Wuhnjeŕ.

We Rakezach bé ras wuhnjeŕ, kotremuž rźekachu bźły. To pſchińdźe tak. Bé wuheŕi mjeſeź ſchał do Palerjez młyna. Dźeſche wokoło voża, na kotryż noſchachu runje ſ młyna mukowe mêchi. Tuž padnu na wuhnjeŕa jedyn mêch, roſdrê ſo pſchi tym a wſcha muka ſ mêcha ſo wuſypyny na njeho, tak ſo mjeſeźe nźiko napohlaš kaž ſnéhoł. Jako pak wuhladna młynſki „Worjech“ bźeźo wuhnjerja, wobroźi ſo pſchecźiwo njemu a ſaſuńny ſo do jeho hołowy; tak je ſnał wuhnjerja hacź do „Mjez woſy“, hdyż hiſchcźe dźeńſ jemu hinak njerźekaja, hacź „bźły wuhnjeŕ“.

9. Wotwoźerk.

W Delnjej Łužiſy bé młodźeńc, kiž honjeſche ſ zyłeje woſy wowzy na paſtwu. Jónu nadpadnychu jeho hłóſniſch, nabichu jeho a rubichu jemu jenu wowzu. Druhi dźeń pſchińdźechu ſaſo a ſcźinichu runje tak. To ſame wospjetowachu tſeźi a ſchtwórty dźeń. Jako pſchińdźechu ſ pjatemu raſej, padnu wowcźerk pſched nimi na kolena a proſcheſche jich, ſo bychu jemu tola wſaſi wſchź wowzy na bobo a niź jemu po druhej. Nawjednik ſłoſtnikow ſo jeho woprašcha, cźehodła to. Tuž jemu wotmołwi: „Wy pſchińdźeźe jedyn dźeń, nabijeźe mje a wo'nieźe ſej jenu wowzu, pſchińdźeźe druhi dźeń a ſaſo mje nabijeźe a wo'nieźe mi wowzu a tak dale. Mam hiſchcźe 100 wowzow — to njebychu moje hołowy wudźerźałe!“

10. Rêſnik.

Rêſnik khodźeſche po wſach, ſo by ſłót nakupował. W jenym ſtatku widźachu jeho ſ hrôdźe ſtuwy. „Sſě je ſtawźichi!“, rjeſnu liſchtara, „rêſnik tu je!“ — „Ja jeho ſacźerju!“ wuwoła cźelo a jako rêſnik ſ hoſpodarjom do hrôdźe ſaſtupi, poźa cźelo ſo roſbêhowacź a rêſnika ſtorkacź a boſcź. „Widźicźe“, praješche rêſnik, „mołźych dźenſa kupicź žane cźelo, ale tele cźelo je tola jara ſchwarne! Sa tak wjele mi je dacźe?“ Tak ſo ſcźerjeſchtaj a na kónzu ſe wujednaſchtaj. Tuž rêſnik cźelo wotwjeźe. „To je jeho te cźelo pêtnje ſacźerite!“ ſapłaka jeho ſtarka ſa nim.

11. Rźeźak.

Sa cźaſ robotow bé bźera na Injejim dwoje jencźa rźeźarja na ſamku połožił a njeſmêrnje pſchebił. Wo kóždym doſtatym ſchwinkjenu ſ ſichdom rźeźaŕ móźnje ſa tichcźi: „Sdźe ſym woſtajił hłowu.“ Jako bé ſwojich pjecźaſtwowzecźi bóſtał, wotprašcha ſo jeho ſchołaŕ, cźehodźe je to wołał. „Za hnipaŕ“, ſpodmy rźeźaŕ, „jaſo bé bźera je nunje pſchińchoł, ſym jeho hiſchcźe poho'cźił. Narêſał ſym jemu ſiſ njeźo, dał ſym jo ſemu piwa napicź a nźitole te cźuju tudy!“ Pſchi tym połoji ruzy ſadu na hołowu. „Tón mêſeźche mezi po tym mojim mjaſu!“

12. Schewſti.

Drymiaſeź Guſta bé wokolobundźaceho pſa popadnył a ſabił. S teho ſaźe bé ſebi ſtupne wubłałał. Njedźelu dźahſche ſebi je prêni krócź wobucź a w nich wo wſy woſobnje cźiniecź; wjeſeleſche ſo hižo jara na to. Nanej ſo ſtupnje wobu a hdźeſche do wſy piches łéź. Hacź runjeź bé tam ſłódźy dźeń ſłodźił a ſtajeſche tam ſłódźu ſchcźeźku, ſo tola ſabłudźił a bźhałche po leſu wokoło a wjeſ nihdy a nihdy njeznadźeła. Tak ſtónźnje pſchińdźe do Starowê Drêwzowu. Halle, hdyż bé ſtupnje dele ſtorhał, poradźi ſi jemu domoj pſchińcź. Bé mêł ſtudnje ſe ſkaſzencho pſa.

Hudźbny kućik.

Bjedrich Smetana

k jeho stoletnym narodninam.

Pišo z wužićom čeſkich žórłow Bjarnat Krawc.

I.

Tutón wulkotny a ſławny hudźbnik čeſkeho naroda narodźi ſo 2. měrca 1824 w Litomyšli, małym měſće w naraniſch Čechach. Je to zajimawe měſtačko ſtarodawneho razu: domy maja ſwójſke tŕěchi a ſwisle, kajkež ſo dźensa wjacy njetwarja. Tam bé wumêłcowy nan knjeźſki piwarc. W nêžnej młodoſći ſłyšeše ſynk hižo rady hudźbu, a z 5 létami hižom hraješe k ſpodźiwanju pêknje; do huſlow bé cyle zalubowany a druheho inſtrumenta nochceše ſo přimać. Nan bé lubował hudźby a ſo ſpječowacy ſyn dyrbješe pozdźiše po krutej nanowej přikazni klawêr hrać wuknyć; to husto njewotendźe bjez płaču a khłoſtanja.

Małemu hólcej ſo njeſoni, ſo bé z dnjom, na kotrymž bé napřeco ſwojej woli nana poſłuchać dyrbjał, prênju kročel činił na nowej drozy do žiwjenja. Klawêr, kotryž ſo z wopŕědka njerozomnemu dźéšcu njelubješe, bé jemu pozdźiše najlubſi lubuſk a hólcec doſcahny bórzy wulku dokonjanoſć na nim a doby ſej rjanu ſławu. Hižom po jenoćěmym wuknjenju bé tak poſtupował, ſo móžeše ze ſeſćimi létami w koncerée wuſtupować. Wſitkey wopytowarjo koncerta běchu překwapjeni a młodeho Bjedricha wobdźiwowachu. Sto chce to rěkać, to kóždy zapřimnje, kiž je ſam někajki inſtrument nawuknył; tón wě, kak pomalku wuczenje pokračuje a kak dyrbi ſo maličkoſć přeco a přeco zaſo wospjetować — a kak woſtudźe tehodła ſwućenje je a kak napinace. Smetana nawukny wſo z lohkoſću, kaž by to hrajka była, dokelž bé jemu přirodźena wésta khmanoſć, kotruž mjenujemy hudźbnu wobdarjenoſć. Ta bé pola njeho tak wulka, zo wſudźe wuzbudźi wobdźiwanje. Młody Smetana tehodła teź w létach, hdźeź druhe dźéći čas z hrajkanki ſej přikrótća, ſydłaſe po ſulskich hodźinach při ſwojim klawêrje abo při huſlach, a zapomni ſwó druhe, mějo w kedźbje najlépšu zabawu.

Ale hižom tehdom zjewi ſo w nim teź přiłohdnoſć, ſej wumyſlić, złožić ſamſne hudźbne ſkładby, kompoſicije. Mamy z teho časa zachowanu reju, mjenowanu „Kwapik“ za klawêr, napiſanu z 8 létami. W Jindrichowym Hradcu, hdźež bé jeho nan přećelny, zaſtupi po dokóńcenju ludoweje ſule do gymnazija. Pozdźiše bu pósłany do Prahi. Tehdom běchu w Čechach zrudne narodne poměry. Češka rěč na wyšších ſulach bé potłóčena a wotſtorkana; teź na Prażſkim gymnaziju, hdźež bu Smetana do 4. rjadownje zapiſany, wučeše ſo wšo we němſkej rěči. Hólčec pak prawe znajomſtwo němčiny njemješe a bu tehodła wot ſobuwućomcow husto wuſmêšany, ſtož jeho ranješe a lóšt k ſtudźiwm jemu rubi. —

Z čim wjetſej radoſću pěſtowaše Smetana z dobrymi towaršemi hudźbu; bé zbožowny, zo bé w Prazy. Khodźeše tam do koncertow, hdźež ſo jemu cyle njeznate ſwéty wotewrichu, hdyż ſłyšeše komposicije ſwětnych wumêłcow. W tajkej zahorjenoſći zaponi husto na ſulu; dokelž wuſpěch na gymnaziju njebé wóčakowany, cheyše jeho nan ze ſtudźijow wzać. Ale dobry wuj, profeſſor w Pilznu, zaſtupowaše młodźeńca pola nana a na jeho přirěčenje bu Smetana na gymnazij do Pilzna daty, hdźež ſo jeho popřewaćel wo młodeho muzikantu ſtaraše a jeho k wućenju přidźerźowaše.

Jako běchu w Pilznu wjeſeleho hólca a wubêrneho pianiſtu póznali, bu wón wot wjele ſwójbow do domu přeproſeny. Při wuhotowanych zabawach, hdźež ſo teź rejowaše, zahra młodźene koncertne kuſy k wobdźiwanju wſěch přitomnych. Sam teź rady rejwaše. Wróćiwſi ſo do ſwojeho bydlenja, bé přeco wjeſoły w ſpomnjenkach na reje a na lubych nowych znatych. W tajkich zbožownych khwilach zbudźićelu ſo w nim cyle po ſwojej přirodźe hudźbne pěſnički, dosta hudźbne napady, tak zo móžeše ſpiſać cyle rjady kompoſicijow, z wjetſa rejow: komposicije polne wjeſeleho, bjezſtarostneho, wyſkaceho a zbožowneho žiwjenja. Teź z tymi bu młody Smetana w Pilzni wulcy ważny a lubowany. Jeho ryze hudźbne nadanje bu přez tute wutwory přeco jaſniſo potwjerdźene.

Wustudowawſi gymnaſij w Pilzni dźéše na přirěčenje mjenowaneho dobreho wuja do Prahi, wurjadnje z tym wotmyſlom, zo by tam hudźbnje ſo wudokonjał. Pjenježnych ſrědkow njeměješe wón ani jeho nan. Dyrbješe ſej ſam pomhać. 21 létnemu nastachu po wjeſelym žiwjenju w Pilzni nětko w Prazy zrudne časy. Cyły dźeń ſkoro wučeše ſam druhich na klawêrje hrać — to bé za njeho napinnce, nicźe; za ſamſne hudźbne dźéło zbyć jenoź malo časa.

Hudźbny wutwor — komposicija — je teź khěža abo cyrkej, po wěſtych prawidłach twarjeny. Tehodła dyrbi teź hudźbny wumêłc runje kaž wyſſi twarſki mištr wjele lět ſo wučić a napinace nadawki wudźěłać prjedy hač dowjedźe napiſać wjetſe hudźbne komposicije.

W tajkim wuwućowanju bé Smetana přikład pilnoſće. Stajnje ſo prócowaše z ćežkimi nadawkami a při tym ſtudowaše na klawêrju dale. Léta ſo tak minychu.

Po dokóńcenju najwažnišich ſtudijow wotewri w Prazy ſamſnu hudźbnu ſulu. Jako pianiſta bé wſoznaty. Wućomcow měješe doſć. W nich poča rozſěrić wonu wulku luboſć k hudźbje, kotruž ſam we wutrobje noſeše.

Bé to runje w lěće 1848, jako běchu wulke njeměry; lud ſo pozběhny přećiwo wyšnoſći a w Prazy dóńdźe k haſowym wójnam. Tu móžeše Smetana přeni króć póznać, kak jeho čeſki narod ćerpješe, kak bé potłóčeny; tehdy je začuwał, kak rady ma kóždeho ſyna ſwojeho naroda. — Po tutych zrudnych časach wotſtachu w jeho duši hudźbne wutwory, nic tak bjezſtarostne wjeſele kaž w Pilznu ale khutneho raza; z nich póznajemy, zo ſu wuroſtli z lubošće k narodej a zo ſu napiſane za njón.

Mjez tym bu Smetanowe mjeno ſtajnje ſławniše, teź w cuzbje znate. Přez morjo, z dalokeje Swedskeje bu powołany, zo by wjednik byl hudźbnoho žiwjenja w Goeteborku. Tam bu Smetana wulcy ważeny a lubowany, bóle hač w ſwojej domiznje. Bé tam derje zapłaćeny, měješe doſć wućomcow — a jemu ſo tam derje dźéše. Lépje jako ženje před tym ani po tym. Zarjadowa tam wulke hudźbne towarſtwo, dawaše koncerty, při kotrychž ſam jako pianiſta wuſtupowaše, bé dirigent jenoho khora hudźbnikow, kotryž mjenuje ſo orchoſtr. Tam w Goeteborku wutwori teź prênje wulke ſkładby za orchoſtr, tak mjenowane ſymphoniſke pêſnje, kotrež wopiſuja powjeſće abo wobrazy ze ſtawiznow, z přirody, ze žiwjenja rjeſkow.

(Pokračowanje.)

13. Hajnik.

Hajnikowe dźěło pśiwjaze k tomu, až dobre wuzwisuje. Wón dyrbi wjele wěcy wěsty a wuměty wěźeś, aby wšo na swójim městnje było a aby wšo w pórěźe pśiwjazane było. Wón dyrbi wjele wuzłowanjow znaś, aby wědźał, kak wuzwisowanje wótpokazaś, gaž wěcy njedaju se wótpokazaś. Wón dyrbi wjele wuzłowanjow znaś, aby wědźał, kak wuzwisowanje wótpokazaś, gaž wěcy njedaju se wótpokazaś.

14. Pinčnik (Pikolo).

W někotrej krajnej korčmje wuwześe so jara mały hólc jako pinčnik. Bě tak mały, až dyrbješe stajnje na blido stoječ, aby mógł swóje wuslužne hólcowe do wjerśnika pomhaś. Jomu so jenu njeźele sta. Nadobny pśicel tajkim pódpitowanym ga bliźo a runje do kapy hóśćowego kazdoka. Hólc jo tak wótmjeze, ani so by wo tym wjedźał. Tehdy hóśćo pak nic njesmješe. Wón so wjeźmy njerozumi, až korčmarjo bjeru jako wuźwanje jenož wjerśnych hólcow, kótaž do kapy njerozumi.

15. Pjekaŕ.

W starych cźasach bě wósebne wažne, to pjekarjo, kótaž pśi wšelake pjeczenje, pokklóstachu ty, to jo wón wulkeje kubiske tykmjeli a w tutej někotre króć do wody podmirkli. To dźěše jim we Rajskim jara tólsto pjekaŕ a tehdy teź tak pokklóstachu. Ale wón bě tomu rozśěmy. Jako jego pomóc dwě króć, wupi wón zyły hat a zyła wjeś bě dołho bjez wody. Wót teho cźasa źe tam to tam pjekarjo wjazy na taźe wósebne njepokklóstachu.

16. Wandrowaŕ.

Dwaj wandrowaŕ mějeśestaj jedyn dźeń na wšy wulku zmołu. Nichtó jimaj nicźo njeda, pśeto ju ludźe bźehu na polach pśeź dźěle. Skóńcnje pśicinjźeśestaj tak dwór wót dwora prosćo hacź k drodej. Jako leju kuseni z brodu wuhlada, poruźi wona jeje konomer hłuzowu, ja by jo wósebnaŕ na mjeźik pśeź brodom pokazał, ja by wósebny wandrowaŕ pśeźewupnjenej bykoj a njewjedźałoj, źi to na njeju źiwiłk. Wobaj bźehtaj bźo mjeźika bźiłko, jako jedyn z njeju praji: „Pokłuchaj, mój ju wobeźeźnjemoj, to mamoj bźenźa zmołu; hóźe by ju nam wandrowało, hdy bychmoj zlepaj bykoj. Sacźitnoj wocźi a źpytajnoj ta, kak bychmoj pśeźeźeli pśeź ton mjeźik tam!“ Samjerakitej wocźi, pśeźeźbźehtaj mjeźik — a pśeźeźnuźtehtaj wźehtaj a źiubźehtaj bźo w bźiłkim parku. Mějeśestaj tón dźeń wopraudźe zmołu!

Přilopk.

* Skažene pšy. We šulobnej Schleshojej su sajso skažene pšy morićej dyrbjeli. We Mjelchowje pola Glogowa (Glogau) pša satkeliću, kiž bě pódla swojeho knjeza jeneho rjeźerkubleŕa, dwojich dorośenych a dwě bźeźi skusał. W samej nócy bě tej wiele tacźkow a teź wšeho pšu skusał. W Pschibišuu bě poś jeneho měšćeńana po wokolnych wšach wołoło běhał. W Pjerchornju, Sćerbskich Mośach a w Nowej Wśu je wjele wośowbow a pšowu skusał. Stónźnje su poradźi, jeho morićej.

* Njeskutk žartowośće. W Drježdźanach na Jakubowej hasy bydli mandźelska samkarja Ludwiga. Jeje maź pola njeje njebydli. Wona pak ju ju druhim muźikim, wětym Teufelom nadawdowasće. Satóźemu mutoru Ludwiga do wobydlenja swojeje žony pśichiźe. Tam spoznjeneho Teufela nadeźde. Jeho žona bě we pinzy. Jako ta horje pśichiźe, jeje muź ju trećej swadźe do njeje tśeli. Pśeźna kulsa minuy. Druha sajźdze do khribjeta a ju mort. Teź do jejneho lubowarja Teufela wón tśeli a jeho dwójzy ale nij na źmjerć trani. Potom dźěźe na policaju, wośjewi swój njeskutk a da so sajeć.

* Wjewjerśka sajźa. W Hamburku policaja fuwarjow saja, kiž chemikalije do wukraja pśeźewuchu. Do teje wěźy su wulke fabriki zapleczene. Policaja na 70 wośowbow saja, mjes nimi su direktorojo, prokuriśa a mějeźerjo fabrikow.

* Hora Vesuv zasa dźěła. Vesuv je wobeźiwjowaca hora w bliskosći města Neapla. Wona ź nowa zasa wohań, powjeł a zavu wustorcźuje. Wobydleźiwo je so se strachom zajalo. Wobledźowanje (Observatorium) na horje zyrta lud směrowaca prajo, ja tón króć krajnje strapa njehrozy.

* Zorny podnik z rjadom. Hdyž bě so jeńdźelska pryna zejna Viktoria, podźišćo němska khěžorka, z pruskim kronprynzom Bjedrichom Hubila, pośiwźi traćowna hrajenu pichićhodnu zmej smaty rjad „Hosenbandorden“. Jeje pówy marschal Lord Clyde, tehdy smaty pod mjenom Sir Colin Campbell, mějeśeśe wyšoki rjad do Barlina donjeśeł. Hdyž so Lord we Windsorskim hrodźe zamołwi, so by rjadowe insignije pśiwźewjał dóśta powóźeł, so mjaźe wandrowanje na rjadu hilźeće hotowe njeje. Rjad pósćele so jemu bórzy na jeho adrešu do Londona. Nasajtra dóśa Lord ź Windsora derje zapakowany pakeźik se traśowitym pjeczatom a we šamym wokomiku nastupi won swój kurz do Pruskeje. Po pśichodźe do Barlina prośeśeńe hnydom wo audienzu (pśichźeće) pola kronprynza, ześitaj so jemu ruźe dowoli. Hdyž bě Lord swójim frogalocźnym rěcź ześkóńcił, wottorhny pśeźed jeho wośemnaj trabantowjeŕ pjeźaŕ, wotewri pakeźik a ćahnješe rjad wuwlaź. Ale kak so śtróźi, hdyž město rjadu šnate šeśibźelśke pjeczaśiwo ź hródźynkami wuhlada. Pryuzeźna Viktoria ćahnjeśeśe wuźiła a swójeho štubowjeneho teź ź dobreh khlóśćeńcu pśeźeśtajiła. Pakeźik ź rjadom bě šmyjuje pśeźes njerozumjeś jeneho štubowjeneho někotre hodźiny pósćiśeśe do Londona dójśeśoł a tak bě pólny marschal ja hródźynkowym pjeczaśiwom do śe puśzowanje nastupił. Pódźiśeśo pśichiśtałny rjad bu bjez wulkich zermonijow pśichźenej druhej audijenzy pśeźpośaty, dokeźj šmužiły Campbell njemóźeśeśe sabjeź, jo jeho wulkotna narěź tajki šmešćeńu wulóźi wja.

* Wo źiwinjach wopuśćach. Antrobog'la krośina leźi na cźarje wjes Drježdźanami a Barlinom. Po żelesinjej ź Barlina cźasto a to najrośeśo w nozy wopytowarja pśichźadźeja. Cźi pak tamunym wobydlerjam jara witant njeźu. Na bliźkim wośiśtnim śunźowanišću pytaja za kruchami granatow. Hdyž a hdyž pak teź tśeśkowym źlobam hobu kśaja a teź wóheluku druhu potrjebu, kiž je bobubracka hódna, njeśaganźa. Śo wó ź wobhedźerjeni po pśaćźiny dla do prédka njedorźeźa. Wondano w nozy bźehu jenemu ratarjej ź hlźowa dwaju śrebźeśakowu wotkuśili. Natak tehdyla po połzeja pósća. Tón ź wótrym wokom źo we krajnje rośkładny. Njedaloko jeneho dwórniśeśa ześ hrajeźej palow wuhlada pśeźeborkane mźeno. A hlej, ześ jeneje dwě źwinjazej wopuśćaj kikaśiśej. Świnje borkajo tam tola źwoje wopuśćki śhdźe njeźu?! Połzaj poćźa ćahnjeć. Kóždej wopuśćej teź wopraudźe zyły dwiźeć pśichźiśeśe'će. Jako jeju wuhrjebachu, śpóźna ratać w nimaj źwojeju w nozy kradnjenju śerśćeźkow. Świnjeźej mźachnuły, praji śebi połzaj, nźeko dyrbju teź paducha dośpahnyć. Za prewin połzaźiku wuźobu je wjeźe wjeśeśa radośćź, njedaćźi'a padauka lepiź, dyźli kradnjene ličbo dośahnyć. Wón wotrźinu świnjatkowaj wopuśćaj a tykuły jeju kaź prjedy śaźo do śmje, to wźiśt je śerćźikami rjenje śmahowaśe. Nźeko woćźakowaśe w dobrym ithowje, śdźo to dale poda. Pśeźed wjećźorom ćah pśichźimoźa. Se njeźo wuśtupiśtaj kuśeś a wośeźna kuśeni ź wućźowan'kim korbom. Bojaśiwje bo rośhladowaśtaj. Tola kak bo mźeśowćźi rośśaśnośtaj, jako wopuśćaj wuhladaśtaj. Nźeko dośćakaśtaj, so by to trośku śaźmiło. Potom podaśtaj śo na polo, hdźeź tej wopuśćaj se ćemje roćeśeśtej. Nunźe dźyźśtej śapoćeć ryć, tuź ź nimaj połzaj pśiśtupi a śmaj dźeli, to bśeśtaj śo njetźebaśtaśeho dźěła wśdaloj. Potom pśeźnośnoźy śejn ź śebi do wśeźe hośpody na wulku kolbaźu — bjeź ko'baźy.

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje khójnowe kulnchowe drjewo a deski kupicź. Dale potrjebamy bźežne wšcźe druhe drjewa, rźane a njerźane

Telefon Nješwaćiblo 24. **Firma P. Rócho w Sźerujanach pola Kamjenza.** Telefon Nješwaćiblo 24.

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć, dha dźěźe do **fotografiskeho atelěja**

Rich. Hutha

měźerjeź **Arno Lehnert** w **Budyšinje** na šerbźej hasy 13. Kóždu njedźelu wot ½11—3 hod. wotewrjene

G. Schmidt, fotogr. atelěj **w Budyšinje** jenoź na Sedanskej dróze 20 ź nopyšcźeca husarskich kasarnow porućа so za wšcźe fotografowanja, pałowe a grupowe wobraźy, powjeśćenja a. t. d.

Połbaumjany płat, dobry płat, tožowe poćehujenja, měchowy drell, twjelki atd. pśchedawataj a wuměnjataj na leu **Rudolph a Schmidt w Kamjenzu,** Arndtstraße 34

Cźaśniki a złote twory kupowaći je wěź dowěrjenja!

Wobrocźeće śo na wźywuśtojneho śnajerja. Poruczam w najlěpšej hódnośći dyhtačne cźaśniki, cźaśnikt na śeźenu, budźaki, taź teź wśchelake twory.

F. Marschner nasl.
M. Ewald, cźasnikaŕ.
w Budyšinje, na bohatej hasy čisło 9.
— Wuworjedźernja —

Kedźbu! Kedźbu!

Cźeśćenym Sserbam porućam śwoju **wolenźu w Spalach** pola Kulowa. Bźe śo kóždu wutoru, śchiwórtk a pjatk na cźakanje. — Teź bo kóžda dźělba tanego źymjenja kupuje.

Jurij Thumann
mlynk a wolenźaŕ.

Nawěstki přinjesu wuźitk!

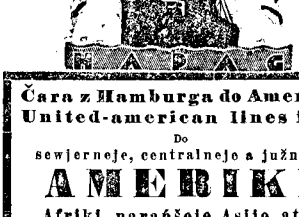

Čara z Hamburga do Ameriki
United-american lines inc.
Do
sewjerneje, centralneje a južneje
AMERIKI
Afriki, narańšeje Asije atd.
Tuni pśewoz pśez němske a wukrajne pśistawy.
Wurjadna III. rjadowanja z jźeźnej a kurjenskej salu. Salonowe a kajutowe parne łódźe pśenjeje rjadowanje.
Nimale tydźeńšcy jěźdźi so z **Hamburga** do **New-Yorka.**
Radu a ćišćane wěcy podawa
Hamburg-Amerika-Linie w Hamburgu
a zastupjeŕ
w Budyšinje Ernst Sembdner na hornćeńskej hasy 21.

Kupuju stajnje konje k rěźu
po najwušišich dnjownych płaćišnach
konjazu rěźnik Khorla Strietzel
we **Wurtzach.** Telefon 1343.
— Pśchi śnjeśoboźenjach śmu hnydom na měśnje. —

Konje k rěźu
po najwušišich płaćišnach w kóždym cźaśu kupuje
Kurt Kaiser
pśchi mjaśowych jatkach
a na Hunboldśkej dróśe 782 b. Telefon 403.

Kupujemoj konje k rěźu
po najwušišich dnjownych płaćišnach.
Pśchi śnjeśoboźenjach śmoj hnydom ź transportnim wośom k ruce
Kindermann & Noack w Budyšinje
na jerjowej hasy 19. Telefon 341.

Serbska ludowa bunka w Budyšinje
Filialny w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy
Telefon čo. 155 a 156 **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** Telefon čo. 155 a 156
Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Bjerje pjenjezy za najlěpšu dań. Požćuje pjenjezy nanajlěpje.
:-: :-: **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.** :-: :-:

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaćа za doc. 75 złot. pj. Do wukrаja za doc. 10 Kč. Kóżde čo. płaći 6 złot. pj. Wudawa a ćišć. Smolerjec knihićišćarnja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóźki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźełnje so stajene nawóźki a tabele so wyše wobliješa. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 283 **Budyšin, póndźelu, 10. decembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Póndźelu, 10. hodownika.

Přenjes. Loretsk. domu. Melchiasa, bamža.

† 1848 Arnošt Bohuslaw Rychtař, farař w Nosačicach, rodź. z Prusec, přełožeŕ Franckowych pśedowanjow.

1716 założi so Lipšćanske towarstwo „Sorabija"

1848 běše pśenja ev. serbska Boża słužba we Drježdźanach, kotruž běše sebi Serb Handrij Wićaz (Sudrak) z Łaza žadał. Na njej pśedowaše Budyski farař Jakub wo słowjo: „Tón knjez je mój pastyŕ" -

Wyskaj, syła wuzwolena,
Twojoh' Knjeza pozběhuj!
Zraduj so, ty wozbožena,
Dźaknje pśed nim poklakuj!

Wěš dha, kajki dźeń ći swita,
Kajke ranje zeskhadźa?
Zbóžnje cyły swět će wita,
Narodny dnjo Zbóžnika!

Zbóžnje dźensa tebje khwala
Twoji swěrni, sśedniko.
Hnući we wutrobach pala
Horcy dźak ći, Jezuso.

Serbska farafka Mila Imišowa.

Towaŕstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje zmjeja jutśe wutoru wjećor 1/4 9 hodź. w „towaŕšownі" na garbaŕskej hasy spěwanje za cyły měšany khór. Dokelž smy wjele časa skomdźili, prošu wo powšitkowne wobdźělenjo. Dirigent.

Bjesada w Budyšinje skhadźuje so dźensa póndźelu wjećor 1/4 9 hodź. w Serb. Domjo. Přednošk a jednanje dla klawź.

Serb. tow. „Statok" w Minakale ma sobotu, 15. dec. wjećor w 7 hodź. pola Kalichoc w Minakale zhromadźiznu. Zajimawy přednošk je přilubjeny. Předsydstwo.

Kolo serbskich rěčnikow zeńdźe so srjedu, 12. dec. pop. w 3 hodź. w serbskej khofejowni. Knježa předsydstwa so proša, zo bychu wšěsće přišli. Předsyda.

Jednota „Sokol" w Malešeccach ma jutśe, wutoru, 11. dec. zwučowanje; w 6 hodź. za dźěći, we 8 hodź. za dorost. Bubony a piśele sobu přinjeseś.

Malešanske serb. towaŕstwo. Dźiwadłowy wotrjad ma přichodnu sobotu, 15. dec. wjećor 1/8 hodź. pruhu za Boži narod.

Jednota „Sokol" w Komorowje ma wutoru wjećor we 8 hodź. w šuli rozwučowanje we serbskim prawopisu a w historiji serbskeho naroda. — Pjatk wjećor we 8 hodź. zwučowanje w Šimanse hosćeńcu. Starosta.

Serb. tow. „Zerja". Spěwny wotrjad změje přichodnu srjedu(nie wutoru), 12. hodownika t. l. pola Jurakec w Hrodźišću spěwanje, a to z dypkom wjećor we 8 hodź. Prosy so, zo by kóždy spěwaŕ kótremuž je nóžak móžno, nješto tepidła sobu přinjeseł, zo so njetrjebało w zymnej stwje spěwaś, kóždy spěwny sobustaw ma z wěstosću přiś. Wubjerkowe sobustawy cheyle so pół hodź. pśedy z wěstosću zeńć.

Jednota „Sokol" w Ralbicach ma wutoru wjećor w 7 hodź. zwučowanje. Wšitcy maja wěsće přiś.

Swěźowe podawki.

Spoknomóznjeńśi zakoń wo pśichijak.

W němskim žejmje je so pśichi wothłosowanju po mjenje spoknomóznjeńśi zakoń z 313 pśećiwnymi 18 głosami pśichwalił.

Président Loebe pśeji, so je so wjetšina dweju śeźiznow za zakoń dopołni. Němskonarodnjanski a komunistiski wothłosowanju njewobźělichu.

Na to so wo namjeze němskeho nazionalneho Hergta jednaśe, kótryž žeńi wólbnu winowatosć jada. Namjet je z 207 pśećiwnymi 179 głosami zacytnyl.

Président Löbe na to kedźbliwy jeźi, so dyrbi so pjatnaceśatowaty wudeŕt hnydom wuhotowjeś, kótryž ma hišće wjele dnjow so postajaśe pobjedźenje kwitnjeś.

Na dwjanowym rjedźe steji hišće wjele namjetow k wukaźej wo wottwarjenju personala. Wone so zhromadnje wurazuju. Do rozpominanja so namjety wo wobnowjenju demobilisaźiskeho wukaza, dale wo zběhnjenju wukaza wo pomocy za khorych pśichi khorownych kašach wuraźuju.

Rauch z bayerskeje ludoweje strony na to pokaza, so je so spoknomóznjejšim zakonjom należnosć wottwarjenja sastojnikow rozsudźenjow němskeho žejma wotewrjeła.

Sozialdemokratiski namjet, wobnowjenje demobilisaźiskeho wukaza wo wupśiwjenju dźełaśeskeho cyłsa, so pśichija. Pośedźenje so na to słónźi a žejm je so hodownych próstnikow poda.

Pomjeńšćenje licby zapósłanzow němskeho žejma.

Prawny wubjerk němskeho žejma je pjatk nacyst k pśemjenjenju zakonja wo wólbach do němskeho žejma pśichijał. Pśichi tym pśichi rozsćeńenju president němskeho žejma Löbe namjetowaše, licbu zapósłanzow němskeho žejma na posłanzow pomjeńšćiś. Sozialdemokrat Dittmann namjetowaše, so tónle namjet wěcelołko bźe. Pśećiwno pomjeńšćenju na 400 zapósłanzow njeby jeho strona była. Sćehdy mógł so na 80 000 wuhotowerjow města dotal 60 000 wuhotowerjow zapósłanz postajeć. Jedyn knjezeŕstwowy zastupjeŕ na to pokaza, so je pódła zapósłanzow němskeho žejma hišćeze njebźe 1500 zapósłanzow w jenotliwych krajach. We němskich krajach žeńi so pśeca, tule licbu pomjeńšćiś. Powšitkowna finansowa nuzowosć by so špěchowała, kby by němski žejm w tutym nastupanju z dobrym pśikładom do pśódka šoł.

Seźiwjenske praschenje w pruskim žejmje.

W pruskim žejmje pjatk ratarski minister dr. Wendorff wobras wo nětśišćich seźiwjenskim praschenju w Pruskej roswi. Poślednje žne móža so pomjo loišćnje spokojace mjenowaś. Stoku hišćeze pśecyo njeje telko kaž do wójny, byrnjež było jeho wjazy dźi loni. Jelt so dyrbi so wobydleństwo z mjazom sastaraś, budźe so smjerśe mjaso z wukraja nadwóźeś dyrbjeć. Sastaranje z mlokom so polepśi, hdyž śmeja ratarjo wjazy piś. Wobžeže we wobhadźenej Němskej je mloko jara žadne. Schoź sastaranje z khlebom nastupa, je ratarstwo telko zjita podawało, so njeje njebo-dostaŕ nastaŕ. Minister na to pokaza, so je **Němska hijo do wójny njeje mohła z wunoščkom khwalobo catastrowe žiwiś.** Dźensa móže wona to hišćeze njeje mjenje, dokelž je polski kraj zhubiła, z kótreż je so pśedy Němska z catastrowimi wuslodami sastarowała. To dyrbi so pśicyelstwo sahubinjowanym wudawanjam wubźěwaś, so by wukraj wopaczne nahlady wo Němskej njenjeł. Trjebamy wulki wukrajny kredit, trjebamy też dalšeho wukrajneho dobrocełstwa.

Potom president krajneho policajstwa pśehlad wo pśeganjanju wo tym poda, kak su pytali, **lichowarstwim płaćijnam** zadźiwaś. Němska je nětkole najbrśišći kraj śweta. Na wyšokich płaćijnach su z wulkeho dźěła **wikowarjo** wina. Njeztrowe wobstejnjo'će su, so je licba wikowarjow pomjeršo dowójnjenemu casu cełko pśichěraka. Rozwoje płaćijnow pola wubźěłkow industrije husto zacełcej cźini, so je w Němskej z gyła wjazy njekatkuluje, ale so je płaćijny po wusdaću postajeja. Gyle wschak ženje wjazy njebudźemy z dowójnjenimi płaćijnami licźiś móz.

Dalše stuńšćenje płaćijnow w Barlinje.

Barlinska policija pśeće lichowarstwo je sobotu po dołhim jednanju z mlynkami a zjitnymi wikowarjemi dobył wot 18 na 13½ zniźiła. Dale je so płaćijna za 1900 gramowoju pokrutu khlěba na 72 złotych pjenjezkow (720 miliardow) pomjo dotalnym 78 złotym pjenjezkam wotstajiła.

Po cźišćeju z knjezeŕstwowje strony su industrijowe kartelle a syndikaty (swjazki) zlubiłe, so płaćijny pomiża, kaž dołho so to njeje stało.

Też sozialdemokratiske pśedstejnjaca pod powschitkownej nusu cźerpja.

Hižo dawno njeje potajne, so sozialdemokratiske zjednoćenstwa a konsumske towaŕstwa pśeco finansnym swórśenjenjom steja, mjes tym so kommunistiju dale wulku pjenjezną podpjeru z Rušcje dostawaju. Sozialdemokratiske nowiny so cyłko bědźa; wone gu wjele cytarjow zhubile, dokelž dźełoceŕjo, kotśiž gu bjes dźěła, nicźo njezapłaśa, njemóža wotebranski pjenjez wjazy zapłaćeś. Sgamo „Vorwärts" móże so ledma hišćeze dźeržeś. Pśichi nakładze 30 000 so drje hišćeze 20 000 wotebarjow licźi, tola z nich móże jenož hišćeze dźeł wotebranski pjenjez zapłaćeś. „Vorwärts" wschak prěje, so je tale powjeść wěrna.

Próśdne żelezniśe cźahi w Němskej

S pśeśerjanjom żelezniśnych tarifow na słotu hrjwnu je wobžołowny wobchad zhubnje wotebrał. W nowembrje bě wobchad na Barlinskich dwórnišćach wo 60 procentow mjeńšeji, dyžli w oktobrje. Nadźabne hubjeny bě puśowanski wobchad wot Anhaltskeho dwórnišća, z kotrehož so do pokodniśneje Němskeje, Cźeskosłowakskeje a Awstriskeje jěźi. Na Sćeźecyńskim dwórnišću so njebě na nětkotrych dnjach z gyła žaneho rěcźeńskeho žadanja za jěźbnymi charitami, a hamo niedźelu bě ledma dźesaśk ležneho wobchada. Z dobym z wrócowacym wobchada wjeśiśi dźeł puśowarjow do niśkich klasow pśeběgje. Wjeśe wobchadowych wołow nimaja na zyłej jěźbje ani jeneho puśowarja w druhej klasy, a hamo w spěšnych cźahach běchu wedy druheje klasy i mjenje dyžli 10 płaćazymi puśowarjemi wobsadźene. W pśenjej klasy je so jenoź 1 puśowarjom druhdy jedyn płaćazy puśowaŕ wjeŕ, dokelž wyšoki tarif też wutrakanow wotkrućuje. Wuzwónene spanišći wołow je wo wjazy dyžli połojzu wotebeŕało.

W Barlinje šobustawy monarchistiskeje organisazije zajeli.

W Barlinje su we wobydlenju wyšśiśeho [illegible] Hildebranda a we „dołhowjeźornym kašnje" w Moabitskim pśebywaśe 55 muži, hdyž su šobustawy monarchistiskeje organisazije, zajeli. W „dołhowjeźornym kašnje" bě z pśećelbu feldwebel Schulz, kotryž šobustawy za organisaziju nazjemnjeńšeje. Najeźi w Barlinje wostachu a so w zhromadźiznach organisazeje wumuwjeźowachu. Dźeńkujemjeźerja so malych wotdźělenjach do Mecklenburgskeje šejśechu. Hdyž so jako znjezły, lěźni dźełaceŕja a hajniśy pomocnicy wuźawachu, so z bróńjenymi wobstarachu a so na dlace z šohlimi dźełarni sabrachu. Pśichi tym pak so wojeŕi w wumuwjeńachu. Je to nekajki šćyt z tamnych sakazanych organisazijow, kótreż su rozpórśeśene niź jenoź po Mecklenburgskej, ale też po druhich dźělach Němskeje a su pśihotowane, so pśichi monarchistiskich zdźěłach wobdźěliś.

Němskoamerikanske wikowanske śrěźenje.

Statny sekretaŕ Sjednoćenych statow, Hughes, a němski pósłanc Wiedfeldt we Washingtonje staj nowe wikowanske śrěźenje mjes Sjednoćenymi statami a Němskej podpisałoj. Śrěźenje, kótreż na město śrěźenja stupi, kotrež je za cas wójnyj płaćiwnosći słubiło, ma po bórzy ratifikaciji z potwjerdźenju pśehepołožiś.

Ruske knjezeŕstwo je kommunistow w Sakskej wobtróniło.

Kaž je so nětko wukopało, je ruske bolschewiske knjezeŕstwo za žałt knjezeŕstwa wobeju kommunistiskeju ministrowu pśeśes Barlin brónje do Drježdźan pósłało. Wone pak su ko Barlina wrośśile, hdyž je němske knjezeŕstwo je zebrało.

Wupad separatistow do njewobhadźeneho kraja.

S Elberfelda po powdź: Njedźe 150 muži gyłna cźerjoda separatistow z cźežkim automobilom z mjeńšy wobhadźeneho kraja pśichjedźe a diweju affiśtentow mórdnje policije pśeśes mjeńšy swójedje. Telefonizaju zawołana šichtanska policija cźerjodu pśeśestapi a dźeł z njeje saja. Sajataj affśtentaj zo wuniwobodźištaj.

Knjezeŕstwowa krisa w Awstriskej.

Awstriscy statni sastojniźy žedi powyšćenje mjeńšy žadaju. Awstriski žejm ma wo zich žadanju rozsudźiś. Sowjaskowy kanzler dr. Seipel chže jenoź mjeńšy tak daloko polepśiśeju, kaž to statne finanzy dowoleja. Hdy by žejm chcył sastojnikam mjeńšo po zich žadanju pśichwoliś, dyrbi dr. Seipel a ministeŕjo wrócso stupiś. Sastojniźy pak hrożą, so budźa strajkowaś, jeli so to hač do póndźele zich žadanja njedopjelnja.

Pśichi strajku bychu to wobdźělike sastojniźy pśichi póśe, telegrafje, telefonje, statni dźełaceŕjo, sastojniźy w hajnišćowach a żelišćowach, kśeńežitsko-sojalne a nětnjonalnonalne dźełaceŕske zwjazki a měšćańskaju sastojniźy a dźełaceŕjo wšyšich wjetšich awstriskich městow w sariadowanjach, na dróhownych żeleznjach, elektrizitetnych dźełarnjach, wodarńjach atd.

Južnosłowjanski kral Alexander do Parisa pśišćeł.

S knjezeŕstwoweje strony je so dźeliko, so je kral Alexander do Parisa wotśeł, so by swojomu tamnišćemu lekaŕej khoły šud dał wupowjedźeś, powšitkownje pak maja za to, so je kralowne puśowanje politiske. Pśichi tymle wopyśe ma so w Parisu wo nětkotrych wažnych praśenjach

sjednacj a to klownje wo wobrónjenju, kotrejž s praschenjom ludoweje wobory switujetze. Nowe sektajenje mjnopjesow w Europje hebi wurradzenje wo slesiskeżu Juznoslowjanskeje na Balkanje a w srejdsnej Europje żada. Pódla teho budże so wo praschenju wójnskeho wotschkodzenja a wo prawidle pschichodneje juznoslowjanskeje politiki w tymle praschenju jednacz. Dale ma so powjesceńska sluża wo juznoslowjanskich wżaczh we wjeczornej Europje, wo wobsiejnoscach w Rusku a wo bżele ruskich wuczenohowarjow w Europje sejadowaj.

Wólbne porażenje konzewatiwneje strony w Jendżelsku.

Pschi nowonowólbach do jendżelskeho parlamenta su konzewatiwni 254, dżlacżerska strona 192, liberalni 149 a wsjelake strony 7 hłodow dobyli. Konżewatiwni su 91 hłodow zhubili, dżlacżerska strona 48, liberalni 41 hłodow dobyli. Wumoschk 13 mandatow njeje hischże znaty. Konżewatiwni su drje hischże pomérnje najsylnischa strona w jendżelskim żesnje, tola liczba jich hłodow hischże pokazuje wschitkich hłodow njetworzinu. Tuj je so jich dotalne knjezstwo w parlamenczje z nowowólbami powalito. Konżewatiwni bóchu z heslom schkitanschi zlow do wólbnieje bitwy schli. Po jich ménjenju mohło so nżeżischcej bżesdżelożesi w Jendżelskej jenoż wotpomhacz, hdy by so pschiwożewanje wukrajnych industrijowych wudżełkow wożeżiło a hdy by so na nje pschijwożne żo położiło, każ je to nżehdy Nemska zjinita, hdyż je sa wukrajne żita, mjaso a industrijowe wudżełki wyschże

Pokasańkow (Postanowlenngen) hejkle. Tola telegrafiske nadawki w njenjeznym wosthodje ho hacź ho 5 hodźin powoła. pschilimaju. Sa telegrafiske wótowe pschipokasanki a placzenske thartu, kiź ho po 5 hodź. wotedadża, ma ho 5 króć tak wjele saplaczieć.

— **Mokre bydlenja.** K dohaczu ſ u ch i ch bydlenjow je mušne, ſo ho wone rano, pschipokdnju a wjeczor pšez tódżom wjedrje 10 njeſelichinow dolho dotkadnje ſ powětrom pschescahnjeć dawaja. Tu ma ho wobſeḅe na to kedźbowaćź, ſo by ho pschetrjebanym powětrom ſo czeſto ſchrěja, wošaum ſtajnje wotſudle a njeſtrowe. Kupanje, plokanje a ſuſchenje ſchalow njeſmi ho po możnoſći we wobydlenjach hacź, dokelź teho wobna para nastanje, kiź ho we małych kapkach na chłódnych ſcźěnach nasadźeja a tam po nědźim wlóžnoſći pschinjeſu. Njemóže pak ho kupanje, plokanje atd. we wobydlenjach wobeſcź, dyrbi pak ho ſa to ſtarać, ſo ho nastawaca wódna para ſ wotewrjenym pokrom hnydom won pschećź a ho powótr ſtajnje ponowi. Hdyžkuli, kiź ſ mokrotu nastanu, maja ho wěſcźe a dokładnje ſ cźiſtymi trjenjemi mutrećź a blaki beźinfiſěrowaćź. Měſina maja ho ſ kalkowym mlokom namaſaź abo ſ formalinom namoćźiź.

Se Sćerjećźeja. Naſch dołaſny ſarał Pangrig ho do Zitawy pschesydźi. Mjeſto dyrbjeli ho Sſerbjo we Sćerjećźanſkej wokolinje, kiź na Bojich ſtuźbach ſu minule ſe jenieźkimi pschipoſłuchańcami, wo to ſtaraćź, ſo tam ſerbſke Boże ſtużby dostanu. Naſcha zyrkwinska wyſchnoſć ho hamo rozumi, mutrobuje rad ho Sſerbow pröſtowy ſwoji, pschetož jej Sſerbow diſcherapſtyliſke dobre ſaſtaranje wozwandże na paſtorſtej mutrobje leži. — S tym by ho rozwoſchowanje naſchoje powaliło, ſo je wona jenož germaniſatorika inſtitucija za naſ Sſerbow.

S **Kamjenza.** Placźiny pruhowazy wuběrć je placźiſnu ſa kuſk butry na 1,20 ſt. hr. pschijaſtź. Pschi tom won mloko je 17 ſt. np. po litru wobliczi. Mlokarniſka butra ma kuſk 1,55 ſt. hr. placźićź. Mjeſko budża ſ hromadami butru jenož do Kamjenza nošeć.

S **Běłeje Wody.** Njeſnicźomni pakhoſtnizy ſu ſchonzej Feſtingej kóſu a kóſola ſ cźiſtej kradnyli. Na nich dźa ho dohladachu. Tola woni ſpěchnje roszźěkachu, ſarěſanu kóſu a kóſlika leżo woſtajo. Polizajſki poſ podarmo po cźerje bźeſche, dokelź ju bórſy ſhubi.

S **Wjelseje pola Hródka.** Psched nětcźo cźaſom ſu ho njeſnaubiczini padnuſchi do tudomneho katoliſkeho Bożeho domu dobywali a jón wobſkradli. Mjeſko je polizija na cźěri ſa padnuchami. Mjeſchto rubjeneho kubła je do Wikowa, mjeſchto do Wojerez ſchło. We jenej korczynje ho padnuſchi mjes ſobu wobdźěłachu a pschi tom ho pscherađźichu.

Hospodarſki roshlad.

Pódźelu, 10. dezembra 1923.

Hamtſke kurſy ſobotu w Barlinje:

Dollar	4,189500 bl. franzowſki frank	219450 mld.
ſendźelſki punt	18354000 bl. cźeſkoſłowſki króna	123690 „
ſchwajcarſki frank	732,165 mb. 100 pólſk. markow	11450000

Na **Barlinſkich wikach** ho jako ſoſtimanka ſapiſża, ſo kurs dollarow bóhnokrow (Dollarſchatzanweiſungen) ho ſ 4,4 biljionow na 4,2 biljionaj ſnižił. S tym maju teſe hdźnokli ſamnu hódnoſć kaž rentowa hriwna. Kak ſo daſſche wumjenje naſcheho pjenjezneho hoſpodarſtwa wot tuźe, ho dźeſa prajicź njehodźi. Pschichod je pohnuty ſtrachow a mjeſczow. Knjeſerſtwo dyrbi ſ woſpjebitymi krutymi rozkazami ſa tym ſtaraćź, ſo by ho naſche pjenjezne ho„ſodarſtwo ſtrachom ſminyło. Strach leži we tym, ſo mohła teź tuźkwinka rentowa hriwna do ſamych ſahubnych kollizow ſpěcź kaž naſcha ſtara papjerjana hriwna.

Sa **eſeſky** dźe ſobotu zaneje kurſy njebź. Tola kurſy we wikowanju mjes bankami běchu wotbrjehowaje. Réka, ſo teź ſ Hollandſkeje ſo wjele nėmſkich eſeſkow na wiki anjeta. To ſo we na eſeſkowe kurſy tłóczi. Swrjeſchćenſka, kiź ſo pózdnu pokaſowaca, móža ſnano naſche hoſpodarſtwo we bliſchſim pſchichodże zadławje cźěſnicź.

Produktowe wiki běchu ſaſtajene ſobotu njewótſcheho raſu, a wobroſt ſnadny woſta. Statna ſitarnja ſa rozlu ſnižene placźiſny hodźeſche. Pschcźerju pſche wjele na wikach njebź. Ju mjetny ſaho bóle kupuja. We wonyſku je wobrot bale ſnadny. Do wjeczornych ſtron Nėmſkeje wjazy telko žita njeńdże, kaž hacź dotal. Muka na ſwojich dokalnych placźiſnach ſawoſha. We druhich produktach je malo pschemjeni. Zentrat pschinđże:

pschenicy	9000—9050 miliardow hr.,
rožki	8000—8025 miliardow hrivnow,
jećźmjeń	8200—8300 miliardow hr.,
wowſ	7200—7400 miliardow hr.

Na Barlinſkich produktowych wikach

Zilo a produkty po ſtotej ſrihwnje.

	180-181	Stoma a hyno	
Pschenja rožta	160,0-160,5	pschenicźna	0,70-0,90
malkin. jećźmjeń	164-166	rźana	0,70-0,90
wowſ	144-148,00	wowſna	0,60-0,80
	ſa tunu abo 20 zentnarow	rźane wollepy	—
pschenicźna muka	28,0-32,0	jećźna	0,60-0,80
rźana muka	26,3-30,00	ſoſtanje	0,50-0,60
pschenicź. wotrubý	7,00-7,20	ſuſtanje	1,85
rźane wotrubý	7,00-7,20	hyno	1,10-1,50
rapź. wokuſkt	13	**Birny**	
bochowa melaza	7,0	bźe	—
ſeradella	20,00-23,0	cźerwjene	—
bjeluſchki	17-19,0	ſoltomjatne	—
ſuche truhancźki	7,5-7,75		
běrnaze krušći	19,40-19,75		
rapź	330	po zentnarju	

ſa 100 kg abo 2 zent.

Wiki rěinscho ſlotu (Zentralvieh hof), ſaſtajene ſobotu we Barlinje. Bynjeź wiki ſaſtajene ſrjedu hacź na ſwjeże njeſchle, bź ſu tola 1806 howjadłow, 500 cźelow, 3225 wowzow a 3099 ſwini pschihnałe. Stót bź powſchitkownje wjeſchi powżo pożledniu wotkaſ. Wiki běchu mérne, ale tola troſchku lepje dźěchu. Wyſoke pódlaiſke wudawki, wotheże ja żeleſnizy njedowola, ſo ſmělí ho tuńſchich płaczińowo na balſchi cźaſ nadźeć. Do wójny běchu tele wudawki ſa pschiwożowanje ſkotu ſ ruſſiſche Prußeke hacź do Barlina 5—7 proz., bźenża ho wone na 20 proz. teho ſtaja, ſchtož ho ſe ſkotu wuwinkuje. Do wójny ſpożera żeleſnizа 4 proz. teho, ſchtož ho ſe ſkotu wuwinkowa, bźenża byrſt ſo ſa nju na 50 proz. wjazy pendacź. Druhe wudawki ſu wo 100—150 proz. pschibrałe. Też wobrotny dawk (Umſatzſteuer), 2 proz., pschinoſchuje, ſo je ſtót nětko bróſzſchi. Pódlaiſke wudawki ſu pornjo cźaſam do wójny we wulkich městach wo 200 proz. wjetſche. Hiſchcze ſchhatniſchcze je pſchi roſeſtanju wożow. Mjeſcźo ſkoje pola ſwini, hdyż ho mėſtnoſć we żeleſnicźnich wołach pokrje wuźije. S teho wukhodża, ſo njeſo we wulkich městach ſtuiſche njebudże, bynjeź też ſtót na wſnch bole bit, je-li ześ na wſchech druhich ſtronach njeſopoczińa tuiſchi bycź. Bynjeź ſu tukrajnych ſwini ho dołeź pschimjerſło, bźehu teź wukrajne ſwinje na wikach. To je pschezo tak bylo. Tak rucźe hacź je tukrajnego ſkotu dołeź na wikach, wukraj tehorinja bohatſcho ſe ſkotom pschibźe. Tſelata běchu trochu żadniſche. Wone ſo do cźiſte roſpſchedachu. We wowſach ho malo pschemjeni. Polſteniſte formjene wowzy ſtejachu ho na 50 ſt. hr. po zentnarju ſiweje wahi. Swinje ſu hewak bźěchu. Mjenjenje bź trochu krućiſche. Tele płaczińy ho ſapiſowachu:

Howjadła 20—60 ſtotych hrivnow,
cźelata 30—75 ſtotych hrivnow,
wowzy 20—46 ſtotych hrivnow,
hoinſteniſte 35—50 ſtotych hrivnow,
ſwinje 80—110 ſtotych hrivnow,
po zentnarju ſiweje wahi.

Kurs nėmſkeje hrivny ho ſaſtajeny hobotu we New-Yorku trochu wotbrjebi: Dollar 4,167 biljionow, ſendźelſki punt we Londonje 19 biljionow.

Płaczińy benzina we drobnym wikowanju ſa ſ i t e k l o: cźiſczeny motorowy benzol 45 ſt. np., benzolowy wolij 38 ſt. np., Bevolin 34 ſt. np.

Wažne hoſpodarſke liczby (kluce).

Sa 10. bezember 1923.

1 ſtota hrivna (po Barlinſkim wiczinym kurſu)

papjerj. hrivnow 1 000 000 000 000

20 hrivnowſki ſtoty	19 267 500 000 000	
Płaczińa ſa ſtoto	640 boll. ſa jedyn kgr.	
„ „ „	1 ſtědorny (1 hrivna)	400 000 000 000
Statny indeks	1 515 000 000 000	
Saſſki indeks	1 600 000 000 000	
Wulkopſchekupſki indeks	1 337 400 000 000	
Dawkowa méra (multiplikator)	1 000 miliſ. ſa ſkotu hrivnu	
Multiplikator na żeleſnizy	1 000 000 000 000.	Jedyn kilometer 4. klaſy 2,2 np. po ſtotej ſódnoczbe, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miliſionow, 3. rjad. 3,3 pj.
Póſtowy tarif: liſt w póſt. wokrjeżu	50 000 000 000	
dopiſnika „ „ „	30 000 000 000	
liſt bale poſt. „ „	100 000 000 000	
dopiſnika „ „ „	50 000 000 000	
Telefonowy kluczź	1 000 000 000 000	

Réczenje je w bliſſim wokrjeżu (Ortsverkehr) 150 miljardow w dalſchim bo 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 800 miljard.

Lekar po ſtotej hrivnje	
Sa lekarſtwo ſe ſudobjom	10 000 000 000
Knihjezińczeńſki kluczź	1 050 000 000 000
Nowinarſki kluczź ſa nawėſchći	1 400 000 000 000
Knihikupſki kluczź	1 100 000 000 000

Dopis.

S katoliſkich Sſerbow.

Pschi nětcźiſchich cźěſkich pomėrach naſcheho cźaſa cźeſci pi nėkotrych kuſli nuſu, wotheże hacź naſchi duſchepaſtyrjo. Tutej nuſy mohli pak my, katoliſcy Sſerbja, wotpomhacź, hdyż by kóżdy dobry liſchefejan ſwoju ſmilnu wutrobu wotewrił a njeby ſo ſapowjedźił, hdyż naſi woni na dobrowólny zyrkwinſki dar proſcha, ſo by kóżdy ſo ſwojich mozach dawał. Cźim wjazy dasch, cźim wjetſche mnjo ſmėjeſch pola Boha; a ſchtož dasch, bać radu a dobrej wutrobu. To je to najwaźniſche. Niż ludźi dla nė twojeho ſamſjoneho wuźitka dża. Ja ſebi mysliu, ſo budże hebi tola kóżda wożada ſwojeho ako ſwojich duſchepaſtyrjow ſeźiwicź moją, ſo njebychu trjeboli nuſy cźeźiwcź. Njeby tola na ſamoho pſchewjeſe pſchiſchło. Hdyż ho tola ludźi ſeźiwi, budża ſo tola też pſchcźe jehyn abo dwaj ſeźiwicź. A njechamy tola prajicź: Schto budźemy pschezo tym dawaćź, ſchtó dha nam ſchco da? Każ ho to też ſ nėkotrych ſtron praji. Tak ſebi njechamy mysliéć. Luby ſchefejano, koho dha ty najprjedy na pomoz ſadaſch, hdyż ty do ſmjertneho ſtracha pſchiſtudźeſch, hacź ſwojeho duſchepaſtyrja; a wón też hnydom pſchiſtóje, bynjeź wo polnezu bylo a bynjeź wontacź też najbórſche wjedro ſakhadżało. Wón dże hnes teho, ſo by ho hóże ſahon wokomik ſakombdźił njepraji zenje: Schto budu pschezo wokolo bėhaćź. Nė, wſchitko wón rad cźini, luby kcheſcźano, jeno ſo by twoju duſchu wukhował, wſchitkim twojí lubi ſwójbni a pſcherjeſlju njeſamóża tebi tón najmjenſchi pokoj dacź do wutrobý, hdyż ho ſe ſmjerećźu bėdźiſch. Jenoż twój duchowny cźi to ſamóże. S teho widźimy, kak mutuje jich trjebamy a ſo my na żadyn pak njemóżemy bjeſ nich bycź. Tuż, lubi pschefejenjo, dyżemy jich wſchitkeju, ſ cźimż żadyn ſamóże, hdyż my jich tola k naſchemu ſeźiwjenju mutnje trjebamy. Dha je to też ſawėſcźe naſcha winowatoſcź, ſo ho my ja jich cźėrne ſeźiwjenje w nėtcźiſchich cźěſkich cźaſach hobu ſtaraćź. Cźim wjazy dobrych ſkutkow budźemy hebi ſabłudźiéć, cźim lépſe budże jónk ſa naſ, hdyż ſtamy rańſi nėkole telko pschikeżnoſcźe a hiſchcźe też cźaſa k temu.

W. B.

— **Budyſchći Windſhorſiſti ſwjatk** wotmiſowaſche wcźera wjeczor w towarſchowni wulzy ſajimacy ſhromadźinu, ke kotrejż bé też zentrumnyſke wólbne towarſtwo pscheproſcźene. Jana ſnadnitcźka wothoba, hacź hnes měſchczanoſta Heſſlein měſjeſche referat tuteho wjeczora. Stéwjenu temu **„republiku, zentrum a młodźina“** pschepohſła winy, kotrejż běchu jeho k temu wabili. Stéwjeńa demokratiſkeje ideje dopokasa, ſo bu naſcha republika w najnjeſbożniſchim wokomiku k ſwójenju wubudżena. Wot monarchije wopuſchczeni, dyrbjachu ſnjedźiwaju naſcheje politiſkeje njedoſtrajmjenoſcźe, na ſamſnutych nohach ſtacź. Zentrum bé w dnjach rewolucźije ſpjewaje winowatoſcźe zyle wėdomnje widżeſche, ſo dyrbjeſche ho naſſnowſnowniſche cźiniéć a hynjeź Erzberger do prėdża widżał, ſo jėżdża do Cómbegne ſwój ſmjertny puć wo'nawjenja, tola na ſwoje ramjo wſa pschinjeć podpiſacź. A też na dalſche cźaſy zentrum njeje republiku wopuſchcził. Dźakowoſcź knjeſa dr. Wirtha njech je nam ſ dopokaſom. A hdyż ho Marx djeſſa ſmjeli, kriſu naworóżcź, tak to też dopokaſuje wopornitwu wolu zentrumſkeje ſtrony, każ ſnu ju hižo prjedy mužjoż kaſ Górres, ſ Ketteler a Windthorſt pokaſali. Tajſchi wjednikow ſcźehowacź, je nėtko nadawk młodźinu. Nėcźiſk kej njetowaprajene njewoſtaji, kak móże ho bohoſ ſtejiſchcźo mjes republiku, zentrumſkej ſtronu a młodźinu pola naſ w Sakſku do ſkutka ſtajicź.

Bohaty pſchikład taſtim ſłowam njewuwoſta. Rosſpſchetrjen a rosnoliwa ſhromadżenych hiſchcźe dołho ſjednowcźeſche. mh.

Přihlopk.

S Trjebjan. Na wojeſſej ſtrażownji pschi mojſce we nowych Dźeżdżanach je nėtko ſaho wojeſka ſtraża. Tróżja we tydżenju wotdźělenje ſ polnej hudźbu pjiſkajo na ſtrażi cźeſnje. Nėtko trjebamy jenoż hiſchcźe naſcheho Augusta; Sſnano jeho rumpodich ſwojimi ſwėrnymi Sakſam pſchinjeſiny.

* **Njeſwaſe.** W Rauſchwalde pola Shorſelza njeſeſche 9 lėtna dźowka murjerja Friedricha ſchwórſk pſchipołdnju ſwojemu nanej wobjed do fabriki. S njeſbożnym pschihpadom pſchihdże dźeſo ſ falku tranſmiſiji pſche blisko. Ta ju ſobu ſtorhny a ju nėkotre raſy wokolo cźėpy a cźeſto ſtrani. Wobžaromnu holcźku do khorownje odwjeſechu, hdyż ju wozu k ſmjerći ſwinu.

* **Cźeſke njeſwaſe w podkopkach.** W jenym podkopku we Rybnitu w Hornjej Sſlezſkiſej ſu pschi ſbehanju podkopa wulke hromady kamjenjow bėle walichu a wſchėch hóre nitow pohrjebachu. Hacź botal ſu 2 morweju a 3 cźeſkoſtranjenych wuhrjebali.

* **Zaſtojna ſwójbna ſtruchlohra.** Naſtróżaze wėzu ſtacha ſu we ſwójbiże dr. Zimmermanna w Gotha. Zimmermann bé hacź psched krótkim pola ratarſkeje komory pschiſtajeną. Wón bé ſe ſwojej ſonu w ſwadże ſjimu, cźehożdźa jeho wona ſaſtajeny tydżeń wopuſchcźi. Zimmermann bé ſwojej dźėſeju, 10 lėtnemu hólza a 7 lėtnu holzu ſ ſnatym dał, ſ wotkleć jeju bórſy ſaho wrócźo wża. Dowiedże jeju wjeczor do loża a jako bėſchtej wuſłoj, ſakš jeju ſ nożom. Na to ſamkny wobydlenje, bonjeże kluczź na polizaju a da ho ſaſeć.

* **Pschi wohnyu wo Zjuſenje pſchiſchol.** Drózkowy pohonéć Khorla Skapel w Kópenitu pokajowaſche hižo wot nėkotrych dnjow ſem ſnamjenja duchakhorjeże. Jako jeho thoroſcź jaſo raz napadny, ſapali, njewjedźo, ſchto cźini, ſwój dom. Potom cźekaſche psched plomjenjemi a khowa ho psched nimi na ludźi. Tam namaka ſwoju ſmjerećź. Wobnjoma wobora jeho zyle ſmuſleneho pod palazymi hrjadami wucźeże.

* **700 zentnarjow ſita ſo ſpaliło.** Na jenym kubłe w Goldbergu w Schleſyſkiſej ſo hrjedu rano wulka bróżeń wotpali. Spali ſo 700 zentnarjow ſita, 3 wozy ſyna a mnoho ſlamy. Dokelź wohoń na wobėmaj humomaj nadobo wuhdże, mėnja, ſo je ſłóſmiſka ruka wohoń ſałožiła.

Wozjewjenje.

Pschedawanje połneho drjewa. Na Zitrowſkim rewěrje ſo wutoru, 11. dezembra 1923 bźp. w 9 hodź. 16 rm. bréſlowych a wólſchowych ſchcźepow, 9 ſyłnych wólſchowych dołſich hromadow a 12 ſyłnych wólſchowych halſowych hromadow ſa hotowy pjenjez na pschedawanje pschedawaja. Kupcy ſeńdu ho ſo haſiłkowni.

Hamtſke wozjewjenje z Budyſina.

Wólba měſchczańſkich ſaſtupjerjow.

Měſchczańſka rada — wólbny hamt — wozjewja:

Wólba měſchczańſkich ſaſtupjerjow je ſrjedźu 13. jan. 1924. Wolicź ma ho 35 měſchczańſkich ſaſtupjerjow. Mjena ſobuſtawow wólbneho wubjerka ſu ho 14. oktobra t. l. w „Sſerbſkich Nowinach“ hižo wozjewjeſe. Wólbne liſtiny wuležа wot ndźelſe 16. dez. hacź do ut. dźe 23. dezembra 1923 w małej měſchczańſkej ſali kupniży (Gewandhaus) na ſtuntſkownej ſawiſej haju 1 II ſławnje a może kóżdy w tychle cźaſach ho ſamolicź: Nėdźelu 16. a njedźelu 23. dez. 1923 wot 9—1 hodźin, wut pónđźele 17. hacź do pjatka 21. dez. wot 8—1 a wot 3—6 hodźin wſchėdnje, hobotu 22. dez. wot 8—1 hodźin.

Kóżdy, kiż ma liſtinu ſa njeprawnu, a njedoſpolnu, może to psched ſkónczenjom wulkadnyeho cźaſa, to je hacź do 23. dez. pop. w 1 hodź. pola wólbneho hamta ertnje abo piſmonje cźiniéć. Jeli ſo impraſnje ſa wėrnyhodne njedėrja, maja ho dopokaſy hohn pschinjeſeć.

Wólbne namjety, kiż ſu ho ſa 18. nowember wotebłe, płacźa też ſa wólbu 13. januara 1924, tak balako hacź ho wróćźoſcźahnuje njeſłu.

Może ho też nowe namjety cźiniéć a hacź do 23. dez. ſapodacź. Hacź najpodźiſchcźo do 6. januara maja ho ſa dania k ſjednoczenju wjazorych namjetow ſapodacź.

Wažne pſchchopiſmna, kiż wólby naſtupaja, ſu na cźornu delku w zahnizy a kupniży napowjedźenjene.

Wiczne płaćišny w Budyšchinje.

wot 8. dezembra 1923.

Wšchě płaćišny šo po štotej hriwnje frošmja.

Pšchedmjet		najnišiša płaćišna	najwyšša płaćišna
Pšcheńca, ſwonka wotedacza	50 filo	8,75	9,00
Rožka, ſwonka wotedacza	50 „	7,80	8,20
Jerčmjeń, ſwonka wotedacza	50 „	8,00	8,15
„ nałuſtſi	50 „	—	—
Wowſ, ſwonka wotedacza	50 „	6,80	7,40
Raps,	50 „	—	—
Běrny	50 „	2,00	2,50
Sšmo	50 „	2,30	2,50
Sšoma, ſ maſch. młócź, praſ.	50 „	1,50	2,00
„ ſ rukami młócźena	50 „	2,00	2,30
Pšcheńcna muka na wotedacze	50 „	—	—
„ we ſiw. wikow., tukr. 70%	50 „	—	18,50
Rožna muka, na wotedacze	50 „	—	—
„ we ſiwob. wikow. 70%	50 „	—	17,00
Pšcheńcne wotruby, na woted.	50 „	—	—
„ we ſiwob. wikow.	50 „	—	3,80
Rožne wotruby we ſiwob. wikow.	50 „	—	3,80
Proßata, 349 ſchtuk	1 ſcht.	6,—	14,—

Drobnowikowanſke płaćišny w Budyšchinje.

8. dezembra 1923 po hamtſkim poſtajenju.

Wšchě płaćišny šo po bitſjonach frošmja.

Twora		najnišiše płaćišny hr.	najwyšše płaćišny hr.
Howjaze mjaſo ſ koſcjemi	1 kg	2,400	3,200
Cielaze mjaſo	1 „	2,400	3,200
Skopjaze mjaſo	1 „	2,400	4,000
Sšwinjaze mjaſo	1 „	4,800	5,600
Tukrajny ſwinjazy ſchmalz	1 „	5,200	7,200
Pšcheńcna muka	1 „	0,240	0,520
Rjana muka	1 „	—	0,380
Khleb	1 „	0,350	0,375
Jedne běrny	1 „	—	—
Rajš	1 „	0,640	0,900
Hróch	1 „	0,900	1,040
Sšoki	1 „	0,800	1,000
Amerik. ſwinjazy ſchmalz	1 „	2,600	4,000
Sšuſcheny połcź	1 „	6,000	7,200
Dobre mloko	1 ſt.	0,210	0,260
Jedna butra	1 kg	4,800	6,000
„ wukrajna	1 „	6,800	7,600
Jeje	ſcht.	—	—
Jedne bunu	1 kg	600	0,840
Joker drobny	1 „	—	1,120
Petrolej	1 ſt.	—	0,440
Kamjenne muhło (domj. tepj.)	100 kg	—	—
Brunjowe briketty	1 ztr.	—	1,500

Hłowny a ſamołwity redaktor: Marko Sſmolerſ w Budyšchinje.

Protyki pšchedawaju **Marcźink w Koſchli** pola Klětnoho, a w Sšerbſtej Lindow. Banyu-**Leder w Minakale, Kuli w Wojerezach.**

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće ſtajnje, hdyž kupujeće abo předawaće „Ja čitach waš nawěſtk w Serbskich N.“

Wotrocźk

hacź do 20 lět ſtary, ſo k nowemu lěcu pyta w Schleichowje čo. 38.

Wyšoki klobuk

(ſlubany płuſchowy zlindrak) je płaćišny hódno na pšchedań **w hajtnjo w Khrošćańcach.**

Kulojte piły

kompletne ſ piku, hotowe ſa cźěrjenje, pobarwa hiſchcźe frótki cźaſ ſa 80 hr. abo 80 bilijonow papj. hrimnow

A. Löſſler

we **Wojerezach** na Hrodkowſkej dróhy 11.

Móže ſo tež po dźělach płaćišć a tež ſo naturališe jako płaćenje rad pšchij. mjeſe.

Stare cźaſniki

tež dźěłe kupuje

časnikař Mencel

w Dobrošecach

pola Njeswědźic.

Někotre zentnarje koſcźow

ma na ſkład abo běrny ſaměnicź

Richter w Budyšchinje

na wyſokeſ haſy 11.

Tam ſo tež **lumpy, koſcźe, ſtara hadjera atd. kupuje.**

Sšubit

je ſo kožuchowe khornaſ njedźelu pop. pšchi pšchedańcźu w Michałſej zhubił. Sa mjłe abo zyrobu woteđacź na dornſchnabſtr čo. 8.

Předźenak

Protyka za Serbow 1924

Dóſtanje w Sšmolerjej **kniharni** w „Sšerb. Domje“ **w Budyšchinje.**

Swobodne měſtno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Wuhotowanje ſpanſkeje ſtwy

je przejęczejhnjenja dla tunjo na pšchedań. Wulki ſchatowy khamor (w 3 dźělach), 2 kóſć, wulke myjne bliđo, 2 kuſoja ſchpihelaj (oval), 2 nóžnej bliđowej khamorźčaj, wſchitko běłe barbjene, cźorne pokhađźenje (Theresienſtein). Wobhładacź a balſche je ſhonicź pola firmy

C. W. Frommeltnasl., ſpedźiţiſki wobkhod w Budyšchinje na podźělſchenej Sštěbrjeſej dróhy. Telefon 184.

Cźaſniki a ſlote twory

kupowach je wěz dowěrjenja!

Wobroćejće ſo na wěſtymuſtnjoneho ſnaje ſe.

Poručam w najlěpſchej hódnoſći dyhjaczne cźaſniki, cźaſniki na ſcźěnu, budźaki, kaž tež wſchelake twory.

F. Marſchner nasl.

M. Ewald, časnikař.

w Budyšinje, na bohatej haſy čisło 9.

— Wuporjedźernja —

Kedźbu!

S wulźikom kupujeze trjebane a nowe **meble,** polſtrowane twory, kaž ſofy atd., nowe a trjebane draſtne khamory, komody, loža ſ matrazami a bjes nich a **pożleſchcźa,** kaž tež wſchu muzazu a žonjazu draſtu. Dołhe a krółe ſchórnje a ſtupnje ſtajnje na ſtładze.

E. Sſelzig

na **hrodowſkej haſy čjo. 4,** blisſo Pětrowoje cyrkwje.

Telefon 1152. Sšym robjeny Sšerb!

Kedźbu! **Kedźbu!**

Cźeſcźenym Sšerbam poručam ſwoju **woleſizu w Spalach** pola Kulowa. Bije ſo kožđu wutoru, ſchtwórtk a pjatk na cźakanje. — Tež ſo kožda dźělba **laneho kjmjenja** kupuje.

Jurij Thumann

mtnik a woleńtař.

Knjezej nad žiwjenjom a ſmjerću je ſo spodobało, našu horcolubowanu mać, přichodnu mać, wowku a wulku wowku, wumjeńſkafku

Marju zwud. Smolinu rodź. Pjetašec

w 69. lěće jeje žiwjenja ze ſwjatymi ſakramentami derje wobſtaranu 9. decembra do ſwojeho njebjeſkeho kralestwa wotwołać.

We hłubokim ſarowanju **zrudźeni zawostajeni** w Baońu, Kanecach, Worklecach, Bronju, Serbskich Pasłecach a Wotrowje.

Khowanje je ſtwórtk, 13. t. m. dop. ½9 hodź. w Baońu.

Rjane serbske knihi k hodam:

Basnje. (12. zběrka.) **Serbske wobrazki.** Budyšin 1908. Str. 95.

Basnje. (13. zběrka.) **Swětło z wyšiny.** Budyšin 1911. Str. 96.

Z wotmachom, Z domachom,

Basnje. (7. a 14. zb. Budyšin 1913. **Z doškrabkom.** Str. 144.

Mathildy Stangec a K. A. Fiedlerja. **Wutrobine naléćo** Wopisał a pěsnje zezběrał. W Budyšinje 1923. Str. 56.

Lyriſko-epiſka baseń w třoch dźělach. Str. 83. **Kral Přibyſław,**

Zběrka basni a spěwow. **Za dušu a wutrobu.** Z přidawkom pěsni a spěwow Milo Imišowe rodź. Pfuleo. Budyšin 1897. Str. 76

K wopomnjeću jeho stotnym narodninam. Budyšin 1905. Str. 48. **Zejleř wosrjedź ludu.**

wšelakich spisowaćelow. Za zelony, słšborny abo złoty kwas zezběrał. W Budyšinje 1923. Str. 136. **Kwasne přednoški**

Dźěwjeć duchownych khórlušow **za kwasy.** (W prakturje.) Budyšin 1904. Str. 52 **Kwasny wěnčk z wonješkom**

Wótčinske hrona- akrostichiske, po Alkäiskej a Sapphiskej měrje. Starym a młodym Serbam poswjećił. W Budyšinje 1905. Str. 56. **Wótčinske hrona-**

Pjećory trójnik wótčinskich sonettow atd. W Budyšinje 1907 Str. 24. **Wokřewne wonješko,**

Jubilejne spisy Serbowki, I. zešiwk. Budyšin 1896. Str. 70 **Basnje.**

Wótčinske basnje. Budyšin 1919. Z nakładom spisaćela. Str. 55 **Z duchom swobody,**

Zběrka basni w narodnej drasće. Budyšin 1920. Str. 62. **Srjódki.**

Zběrka z lubosće khwilow. Str. 26. Buoyšin 1923. W swojim nakładže. **Skrě.**

Z originala a z jeho měru, zeserbšćił a wudał. W Budyšinje 1921. Str. 252. **Homerowa Odyseja.**

Z originala a z jeho měru, zeserbšćił a wudał. W Budyšinje 1922. Str. 327. **Homerowa Ilijada.**

III. Žiwjenjospisy.

Žiwjenje a pisma prěnjeje serbskeje basnjeſki. Budyšin 1901. Str. 24. **Herta Wićazec,**

Živjenjoběh njeboh komth:

Budyšin 1884. Str. 16. **Jana Ernsta Smolerja,**

Budyšin 1897. Str. 26. **Dr. Jaroměr Hendrik Imiš,**

Budyšin 1... Str. 19. **Jakub Čišinski.**

Prilog poznavanju lužičko-srpske književnosti. Zagreb 1907. Str. 17. **Dr. Ernst Muka,**

Handrij Zejleř a Korla August Kocor. W Budyšinje 1923. Str. 168.

Serbska knihafnja: Čo. 1.

wot W. Hálka. Budyšin 1888. Str. 64. Rozpředane. **Wječorne pěsnje**

Serbska knihafnja: Čo. 2.

Budyšin 1889. Str. 81. **Přiroda a wutroba.**

Serbska kniharnja w Budyšinje

w Serbskim Domje

lawske hrjebje 4

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 10 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a dźiś. šmolerjo knihićišćarnja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóšćki, kiž maja so haš do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobješenje so stajnje nawóšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 284 **Budyšin, wutoru, 11. decembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Wutoru, 11. hodownika.

Domasa I., bamža, wuznawarja.

† 1904 prof. Měrćin Hattala w Prazy, rěčespytnik a spěchowar našich studowacych.

Jónu pućowaśej Bóh tón Knjez a swjaty Pětr na zemi. Nadobo zasłyšeštaj wot nazdala wulki holk a haru. Hdyž bliže přiźdźeštaj, widźeštaj, zo so tam jena žona z čertom hadruje. Hdyž taj dwaj žaneho kónca njećinještaj, rozhněwa so swjaty Pětr a wotrubny ze swojim mječom woběmaj hłowu. Bóh tón Knjez pak chcyše škodu zaso zarunać, skhili so, wza hłowje a staji jej na ćěła. Ale bě so přehrabnył: čertowa hłowa bě přišła na žonine ćěło a žonina na čertowe. Wot teho časa su někotre žony tajke, zo so wo nich praji: „Ta ma čerta!“ Powědało so w Khrósćicach.

Sněh je dobre poslešćo Přisłowo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Kołó serbskich rěčnikow zeńdźe so srjedu, 12. dec. pop. w 3 hodź. w serbskej khořojowni. Knjeża zpředsydstwa so proša, zo bychu wšěcy přišli. Předsydza.

Wojerowske serbske burske tow. ma sobotu, 15. dec. wječor we 8 hodź. w „Tŕěšeŕni“ we Wojerecach nazymske zwjeselenje. Wšě sobustawy ze žonami přeprošuje předsydstwo.

Swětowe podawki.

Sakśke gmejnske wólby 13. januara 1923.

Po napowěsćenju je sakśke knježeństwo spóźniło, so směja so gmejnśke wólby 13. januara. 1. hapreje nowa gmejnska wustawa do mocy stupi. Wólby so na žadyn pad njewotstorcuja

Pschepytanje wobydlenjow a demonstrazije.

W **Freitalu** pola Dŕezdźan su wobydlenja wjele kommunistow pschepytali, tola njejsu poćeźazeho materiala namakali.

W **Pirnje** su so, dokelž měšćańska rada njemóžeše zabanja dźełonjemějerjow dopjelnicy, ropotne wustupowanja psched radnizu wotmeć, pschi kotrychž so teź cyrjódy z Heidenau wobdźělichu. Někotre radnizyne wokniwe zbleješy so rozbichu. Krajna policija je wutrubjenju klamow wobaraka

Namjet wo demobilisaziskim wukasu.

W šobotnischej rospravje wo němskim śejmje je so najpowmnko, so je němski śejm socialdemokratiski namjet **wo zesadowanju dźěłanskeho dnja** pschemytykowych dźěłacerjow pschijał. **To njeje wěrno.** Wobchadźko je so jenicky, knježeństwo namołwiło, demobilisaziski wukas sašo do mocy stajiło. Namjet je so wubjerkej pschepodał.

Amerikanska pschenica.

Němscemu knježeństwu najwjetscheje staroscze cźini, kak by psches lětuschu hymnu milijony swojich dźěłacerjow, wobchudnjenych a khorych hłodej wuchowało. Sjednoczene staty polnóžneje Ameriki sašo śebi žiwe rady njetwjedźa, hdyž bychu pschenicu wotbyle, kotruž jich farmarjo napschahuja. Se schćeć milijonow farmarjow w Sjednoczenych statach z najmjeńscha śeśinu pschenicu plahuje. Prjedawschi pschedsydnik Harding je staroscź sobu do rowa wzał, hdyž na śwjeźe be amerianskim pschenicownym farmarjam wotebźeŕarjow wunoschka jich žnjow namakał. Hacź runje je pschenicowe płacźiny lětsa nišše hač dyźi hdy prjedy, su wone wobšerne Němscej pschi hišće pschebrohe, so mohli Němcy telko pschenicy w Ameriki nakupicź, kelkož potrjebuju. Pschiwoz pschenicy z Indiskeje, Argentinskeje a Kanady farmarjam Sjednoczenych statow wótru konkurrenzu cźini. Pschenicy w Sjednoczenych statach je zyle hory kupa. W mejі je płacźina za buschel (35 litrow) pschenicy tam nize dollara spadła. Pschi tym pak płahowanske chóśtaj za buschel sa farmarja 1 dollar 30 zentow hacź 1 dollar 80 zentow wuśinjeja. Wot toho cźasa su pódarmo spytali, płacźiny sašo potowyschcź. Mjeń tym su šapocźeli, pschenicu z nowych žnjow wumłócźeć. Widźomne skady hižo nětkole 78 milijonow buschelow wuczinjeja a za krótki cźaš wone na 80 milijonow buschelow stoscu. Hacź wunje je so wot meje wjele pschenicy pschedało, hromady pschenicy pschibywaju. Do predka móže so wobliczicź, so budźe w meji 1924 wokoło 100 milijonow buschelow pschenicy na składach leźeć. Do Sjednoczenych statow so pódla teho teź hišće pschenica z Kanady pschiwoźuje. Hospodarske wobstejnosće sa farmarjow w Sjednoczenych statach su wopraŕodnje cźežke. Próza jich rukow so wjazy njesłuchaceli. Knježeństwo njewě, kak by jim pomhało.

Położenje wobšadźeńskich naprawow sa wobydleŕstwo w Poruhrskej.

Po powjeśćach Havaskeje telegrafowaŕnje z Koblenza je syjasćaŕska porbelnsta kommisija wobšamkła, někotre samjesowace naprawy wróco wzaś, kotrejž su so z cźaš wobšadźenja dla śpjeśeńcy wobydleŕstwa cźinile. Pschede wšym su so samjesowanja wobkhada na dróhowej żeleźnicy wróco wzale a so winowatosć gmejnam spuschcźiła, po kotrejž mějesche wobydleŕstwo pschekhody żeleźnicy na puśach strażowacź.

We wobšadźenym kraju so sašo porjadnje dźěła.

Havaska telegrafowaŕnja z Düsseldorfa powě, so je so šadźeny tydźeń wurywanje wuhla w Aachenskim wokrejsu wo 20 procentow pschisporiło. W Dahlbuschskich podkopach je so wurywanje sa dwě njedźeli podwoјiło. Pola Kruppa je so wurywanje wuhla wo śeśinu powjetschiło. W kokowarnjach Stinnesoweho konzerna so sašo je 160 pjezami dźěła, dale so je 30 wyšokimi pjezami pola Harpenskeho towaŕstwa dźěła, je 70 pola Hocha a je 60 na Mont Ceniskich podkopach.

Franzowske hłoby wo wobstejnosćach w Němskej.

Po ménjenju franzowskich nowin je němske knježeństwo pa pschijeću społnomócnjeńskeho sakona z najmjeńscha krótkim khwilu k politiskemu dźěłu dostało. „Temps“ powě, so dyrbi **němske knježeństwo franzowskemu njezeństwu połnisće a hospodarsće namjety cźiniś.** Tele namjety mohłe so jenož potom pruhowacź, hdy bychu wone po offizielnym puću do Franzowskeje pschischłe. „Temps“ na to pokazuje, **so Němska hischcze pschezo póstkanza w Pariźu nima**, hacź runje je nětko wójna w Poruhrskej bjes dwóla skónczena.

Jako najwažnischi nadawk němskeho **knježeństwa** so **reforma mény**, mjenuje, kotraž dyrbi najbrjódy wschě druhe praschenja do sady jesźischcźeć. **Na rentsku banku so jamch wulkich nadźijow njestaja.** „Temps“ méni, so je so Schachtej poradźiło, hódnosć papjerjanje hrywny sdźerpnyć a cźischcź bankowkow sašatać, tola połěpschenje papjerjaneje hrywny pak nimaju sa trajne. Dospołnózne zasne naprawy němskeho knježeństwa k struscenju mény a k šnjenju zyroby so w Franzowskej z wulkim sajimanjom wobkedźbuja.

Demonstrazija nazionalistiskich organisazjow w Nürnbergu.

Po njedźelskim pschisaźenju na Lorenzowskim namésće su nazionalistiske organisazje wulku demonstrazju wotmeli, kotraž knježeństwowe kommisara Kahra hanješe a Hitlera žiwjeńsće. Połěpša be z wopraŕodnje bjes mocy. Połěpšenje dostawschi wona z nałim tełakom postupowaśe. Jedyn demonstrant so šani.

Nacźisk wukasa wo słotym podružniskim pjenjesu.

Jedyn z pschich wukasow, kotryž chce knježeństwo na podłožku nowego społnomócnjeńskego sakonja sa najkrótschi cźaš wudacź, budźe wukas wo podružniskim pjenjesu a wo dawkach podružniskeho pjenjesa. Wo pschedwidźomnym wopschijeću tuteho wukasa „Expreßna korrespondenza“ śledowaje šoni:

Po wotstronjenju nětkostatneho sakonja wo podružniskim pjenjesu je 24. měrca 1923 so wot 1. januara 1924 měrowy podružniski pjenjes sakoński podružniski pjenjes cźini. Najprjódy so hišće njejsu połny měrowy podružniski pjenjes bracź, ale jenož dźěł z teho, schtož so z rosmnoženja měrowego podružniskeho pjenjesa z wešej procentowej žadźbu indeksa wo sešwinjenje wudźerżanych khłótow kuliceli. Tale procentowa žadźba, kotraž w januarje 25 procentow wucźinja, so stupnuje, tak so so 1. oktobra 1924 połny měrowy podružniski pjenjes dobjaknje. Jenotliwe procentowe žadźby indeksa wo sešwinjenje wudźerżanych khłótow, z kotrymiž so měrowe žadźby rosmnoža, su

wot 1. januara 1924	25 proz.
wot 1. febr. 1924	30 proz.
wot 1. měrca 1924	35 proz.
wot 1. hapreje 1924	40 proz.
wot 1. meje 1924	50 proz.
wot 1. junija 1924	60 proz.
wot 1. julija 1924	70 proz.
wot 1. augusta 1924	80 proz.
wot 1. septembra 1924	80 proz.
wot 1. oktobra 1924	100 proz.

Pschenajeć njedostajanje połny podružniski pjenjes, ale jenož summu, kotraž so sašo z rosmnoženja měrowego podružniskeho pjenjesa z mjeńschej indeksowej procentiskej žadźbu wobliczi. Słušny dźěł sakońskeho podružniskeho pjenjesa so jako dawk podružniskeho pjenjesa po runymaj dźělowaj gmejnam a němskemu statej wotedawa.

Dawk podružniskeho pjenjesa na so pschi króć 1. februara 1924 sběracź. Sarjadnistwo tuteho dawka so na gmejny pschenješe. Gmejny dyrbja 50 procentow dawka němskemu statej wotedacź. Dźěł němskeho stata dyrbi so wobjebe k spěchowanju wuwarjenja wobydlenjow nałožić. Hacź do 20. septembra 1924 ma so 200 milijonow złotych hriwnow za nowowuwarj z wunoschka dawkow wotwjesć.

Wot 1. januara frěkjenja mjes podružnikom a pschenarjerjom dale njepłacźa, kotrejž wjetschi podružniki pjenjes wopschijeja, hacź tón, kotrejž je so wot 1. januara z nowa poćinjał. Pola pschemyslowych městnosćow móže so z pschihłosowanjom krajneho knježeństwa wjetschi dźěł sakońskeho podružniskeho pjenjesa doschnacź. Nowowuwarj, kotrejž bu po 1. oktobrje 1923 k sacźehnjenju hotowe dyle, njejměješe so sakońskemu podružniskemu pjenjesej podobaśnjowacź. Dóhi so wyšokosći měrowego podružniskeho pjenjesa njeběželi słonicź, ju podružniskowy hamt postaji.

Wažne pohoršenje šojałoweje rady.

Rada šojałka ludowa je pódnjelu wažne pohoršenje mjeła. Wona je so z wobnowjenjom Madźarskeje (Wuhrskeje) sabrała a najprjódy rospravu swojich wotpósłancow słyschała, kotaž běchu so do Madźarskeje podali, so bychu šinarju Madźarskeje pruhowali. Wšitcy tejle słodnosći teź sastupjerjo Madźarskeje, Rumunskeje, Južnoslowjanskeje a Cźeskosłowakskeje k słowu dóndu.

Baldwin njewotstupi?

Londonski dopisowaŕ Parižskeho „Tempsa“ powě, so je wjednidy konserwatiwneje strony najskerje na šejišchcźaja, so je w nětcźišchim cźasu njepschesze, so dy Baldwin wróco stupił, pokazuje na to, so by Ramlay Macdonald z jeho najbliźikom był. Najskerje, tak méni dopisowaŕ, do predka prajicź móž, so teź kral tole šejišchcźeńske sastupuje. Baldwin pak najskerje swoje wjednistwo konserwatiwneje strony złoži, a konserwativni w tutym padze Chamberlaina abo lorda Derbya za swojeho wjednika wuwolen. Na tóžby pak sta so wěste być, so konserwativni a liberalni so nětkole njesjednaja. Runje tak malo móže so wo sjednoczenju liberalnych z dźěłacerjeńskej stronu rěcźeć. Dźěłacerjeńska strona nocze w tutym nastupanju pschiwolenja cźinicź a sjednoczenje wotpokaźe, kotrejž by po Macdonaldowym ménjenju dźěłacerjeńsku stronu rosterało.

Kapitalistiska politika strona pak słónczne knježeństwo pschewoźmje, tóžby widźi, so budźe po nowe ministerstwo jenoż je sćerpliwosću wobeju pschećiwnyeju stronow na cźole knježeństwa dźerżeć móz. Wobeńcj so njehodźi, so by bórzy sašo nowonałóby wupisaju, najskerje bo to w meji abo juniju stanje.

Macdonald, wjednik dźěłacerjeńskeje strony, je njehdyšeli powołnju do Londona pschijeł. Pschiwitżowaŕju dźěłacerjeńskeje strony jebo witachu wołajo: „Eźlawa ministerskemu pschedsydźe“. Dźěłacerjeńska strona bo hižo pschi nětcźišchich wólbach nadźijesche, so wjetschinu na šo storhnje, a je wěste, so je to pschi bliźišchich stanje. Macdonalda hižo za pschichodnoho ministerskeho pschedsydźu wobhladuja.

Namjety Macdonalda wo pomérach Jendźelskeje k Fran[illegible]wskej.

Hdyž běchu konserwativni wólbnu bitwu pschekhrali, na prěni wokomik teź Franzowsko njedwělowachu, so móże so z tym franzowsko-jendźelske pschećeśelstwo rozšćahacź. Tola so su njetrjebawschi bojeli. Jendźelska runje tak pschećeśelstwo Franzowskeje trjebo, kaž Franzowska pschećeśelstwo Jendźelskeje. Jendźelska dźěłacerjeńska strona ninna sawěsće wjele sympathijow k Franzowskej, tola hdy by wona knježeństwo pschewzała, by so wona pałka, Franzowskej płaceńcejstwo wupowjedźiła. Ramsay Macdonald, wjednik jendźelskeje dźěłacerjeńskeje strony, je dopisowaŕej Parižskeho „Matina“ rjekł, so wón njemóże samjelcźeć, so jendźelski lud w tutkhwilu njeje Franzowskej pschećeńcnje šmyslany. Lodka wša by hyła, jsawne ménjenje w Jendźelskej pschećeńcjowo Franzowskej naschcźowaŕ. Wón pak žebi pschećeź

to dyrbješi politiśyy wjedniźy w Franzoowskej z pśecejśnym jednanjom typtaś, ło z Jendźelśkej dopełnuś. Praśenje, kótreź ło bórzy sajźiśeś, je franzoowśki doły pola Jendźelśkeje. Wśyśke franzoowke statistiki pokazuju, ło Franzoowśkej howi. Jendźelśki lud ło tehodła praśe, cźehodła wona njesapkaśi, śtoź je winowata, dokuź tola Jendźeleźenju śwój doły w Ameriźy sapkaśeja. Franzoowśka móże ło hordźeś, ło nima žanych dźełonjemźerjow. Sda pak ło, ło śebi wona na to njemyśli, ło Jendźelśka njeje tak śwobodna. W Jendźelśkej ło boja, ło Franzoowśka śjanum bru njehraje a ło śebiźiwu politiku wjedźe. Wółte Poincarowe rźeźe ło najhubjeśiśi saźiśeź na jendźelśi lud ćinile. Na śwźeśe njeje žaneho luda,ź kótrymź móźeśi śwjeźeźeleny wostaś, dokuź njeśiły z nim z jena. Po ménjenju jendźelśkich dźełaćerjow ło franzoowśke ślebednośaśe w Porurhrśej do zyła pśiśiśeź njebódźi. Dokuź dźe Franzoowśka entente kathowaći, dyrbi wona Jendźelśej kšoźeł napśeśeźo pśićiś.

Połodnjśka Amerika politiśi śwjaśk ź Europu wotpokazuje.

Pśći wopśeźe śchpaniśkeho kśała w Romje bźeśu italśke a śchpaniśke nowiny pišaśe, ło ło italśko-śchpaniśki śwjaśk źnadź na połodnjśku Ameriku wupśeśtrź. W Ameriźy pak njejźu hišśeźe niźo wo italśko-śchpaniśkim śwjaśku wjedźeli. W Buenos Aires, we hłownym méśeźe Argentiniśkeje, tamniśke nowiny pišu, ło w połodnjśkej Amerizy europiśkeho pśiśpoṙnoćenjenja njetrjebaju. Połodnjśka a połnóna Amerika tworiśej jenotnu frontu ćłowjeśkeho a idealiśma pśećeźiwo imperialiśtiśkemu wotpohładnam europiśkich śtatow, kótreź ło śe wśajimnym njedowćerjenjom a hidu wobtrajeja.

Italśke nowiny „Messegero“ w Romje pśiśpominaju k tuźej amerikanśkej depeśi, ło Italśkej a Schpaniśkej do myśłow njepśićtiśe, połodnjśkim Amerićanam śćehowdu ćiniź, jedna ło jenoź wo to, kulturne a hospodaśke śwjaśki łaćanśkeje Europy z łaćanśkej Ameriku śwjaśaju.

Coolidgowa kandidatura na presidentśtwo.

Pśejdawśći méśtorpśeśident Sjednoćenych śtatow połnóźneje Ameriki Coolidge, kótryź je po Hardingowej śmjerźi presidentśtwo pśehnał, w błišśim ćasu, ław „New-york Herald“ powe, jako kandidat za wółby nowego presidentśtwa wustupi. Morgan Butler budźe wjednik wólbneje republikanśkeje agitazje a to po Coolidgowym wuraśnym žadanju.

Revolusija w Mexiku.

S Mexika ło powe, ło je śnaty wjednik kubjeźnych bandow, Pupplolitbe Villa na ćele śtyśnych bandow śpśećaśkemu generalej Sanćezej śwoje śłužby ponśiśił. Bandy ło nébdźe 6000 muźi śtyśne a ło hornja, na hłowne méśto Mexiko ćahnjeźe.

Kaž dwajźonak Pariśkeho „Temps“ z Newyorka powe, amerikanśke knježeństwo połojenje w Mexiku jako śtraśćne wobhładuje. Pśezident Coolidge a śtatny śekretar Hughes radu śtkadujeźej, kaśe napśeśwy dyrbja ło ćiniź. Ło dyrbu ło njśeśy Sjednoćenych śtatow pśićiś reubjeźniśkimi mexikanśkimi bandami śchikłale.

Po powjeśeźach z Newyorka ło ło śpśećaśke bandy méśta Jalapa śmogowale. Kaž „Newyork Herald“ z Waśhingtona powe, je ło general Sanćez do Tampica podał z wotpohładom, ło by ło petrolejowych źórłow tuśeho méśta śmogował. Śchtyri wobdźelnja wójśka, kótreź je knježeństwu śnóśne wośtało, śpytaja, ło śpśećaśkemu napśeśeźo śtaju.

Dalśe powjeśeśe praja, ło je dźewjeź śtatow woi knježeństwa wotpadło. Knježeństwowych śastojnikow we méśeźe Mexiku ło wotehnali. Kommandant wójśka we Mexikuśkim Pśićiśtawje a wojazo generala Sanćeza ło na stronu śpśećaśkich pśećiśeli. Tuźi ło pśeźa pola Veraćruza 15 000 muźi śhromadźiś, dalśich 6000 muźi je ło pśeźa na puć do hłowneho méśta naśajiło. Tśi wotdźelenja knježeńśtwoweho wójśka ło tweśćśke, ło bychu revoluźiju porahśe. Wone ło pśeźa hižo śpśećaśkeho wójśka dóśahu. Wotpohłanźy śpśećaśkich provinzow, ke kótrymź ześ Tampikowśke a Huaśiśanśke strony śłuśćeja, ło ło w Veraćruzu śjednoćiśe, ło bychu naśtupne knježeństwo śeśtajeli.

S méśta Mexika powjeśeź pśićiśeźe, ło ze president Obregon we knježeństwie ryeli, ło won śpśećaśke železnej ruku potłóći. Powjeśeź ze San Luiś Potośi praji, ło je knježeństwowe wójśko śpśećarjow porahśo a śpśećaśke potłóćiło.

Pśchedźenak

niewóźłe do katholśkich śerbśkich hwow, pśeśioź njeścha śwojenmu towaśśchej a kólešy, knjeśej Krajanej, kiź je runje tajśi śprawny, śpśiźniwy a dźeławy łud wón, łśtuśke wikowanje śkasyeź. Pśćeśe jemu wjele śboża. Tałaj towaśśchej śebi pak rady ź ruki do ruki dźełataj. Pśchedźenak prośy mitrnje Krajana, ło njedy na njeho zabył, hdyź ź swojim śmjerćej bohatym buram we Khróśćejźach, w Bačońu a Wótrowje pśćiśeźe, a untym njemóże dośćej nanośyś. Potom njech jim śwojeho kolegu Pśchedźenaka porućł, kiź jim to wobśtara, śchtoź hišśeźe nimaja. Wón ław śłubi, ło chże tej jomu tak wjele hać móżno kupzow pśećiwnobrośeźi. Śiwy chże kóždy byś a wudowoli ław wułke.

Shromadźizna „Nataŕśkeho Dorośta“ w Khróśćejźach.

Ke khutnemu dźełu śeźdże ło „Nataŕśi Dorośt“ na śwjedźenju njewobkławaneho podjeśa śwój. Marije we Herbrikej grnchejźe. Najpriódźy ryśowańke knjes tyeźełku-bleśiśi „ajeńk Njemeź Worklećanśki ćśemny wobras nétćiśkeho politiśkeho połoženja. Wśyśkake nezrane wupadły w tydźeniku „Der Bauernbund“, kótryź ło ratarjam wobeźn wćmuśnaćnoju śćeśe, bćehu ź ho namolwiśe, na politiśke połe ło podaeź. W tym ło pśćeśćiwo katolśkim śćeźenu a teź pśćeśćiwo jich nowinarśkom, tyeś teho, ło by ło njeźao nowiny njenowołało. Se pśdźićźnu ź temu bé Hitlerowy puéź w Mnićhowe. Wśći tym bótkny ło tuźkwitnych wobśtejnośćow w Bajerśkej, teź na naśśe w Śaśśkej śwominaśke, kótreź jara śwełeźage njejźu. Naścha zyła politiśka śćmjatanźaza śwójnje ź brazijenom wulkokapitaliśma (wobeźe franzoowśkeho a némśkeho), kiź je na zyłej fronće dobył a dźełaćerśku stronu wonujaśał. S Diogenesowej latarnju poświśći ło porźeźnow wulkokapitaliśtowe njeśe hobu, kótiź mje'ow nanobnośe a wótźaneho kraja njeśnaja, hdyź ło wo hospodaśke wuméźowanje śłabśich worśchtow jedna. Potom śu wroni wśćitźy mjeśnarodni (internazionali). S tym śwjśnje teź naścha mśera w Porurhrśej. Kaśke politiśke wobrótnośeźe ło pśći tym wuwośchu, wódźinu ź teho, ło jena ztrona (njemźizy „némśkonarodna“) dźeże kruźe ła paśśive pśećiwośtajenje dźełaśche, aźe trébne dawki ź ześ njemśiwolićź njechaśche. Tuteźe aśery móhźi ło śmiehaś a bćehny wjele yjenjes a njetrjebawśći pśećiwźinjenych mozow śaśtowali. Ale némśka hordość ło njedyśidła, bruhemu ło podwolićź. Dale śabśrache ło rźeźnił ź bośćehnemi śtimi poćaśanmi mjeś Némśej a Ruśkej, ź amerikanśi ź jendźelśkej pomozu za naś, ź śnutśkownymi njemźeźami, kótreź ło pśćhekupźwu a ratafśtwom jenoź ło dośahe a dowźeźu bo śwśtawośtajeneje śozialdemokratije tyśtro podpśe. Mnohy dźełaćerjo ło ź ratafśtwa ećkuli a do indutśrije ło śabźeli. Hdyź nétko tam fleza, dyrbi burźi lud tutych bjedźełajźych śłobu leźiwiś, mjeś tym ło byśu w ratafśtwie trajaźe łaśnjo a tyśeźa namakaś. Dale śłubi rźeźnił, ło ćaśe na pśećiwnowny mśtnje pśećiwźinjo wupadem „Landbundu“ śakwoźiś.

Knjes wuźeń Śdoćeuik rośnawśaśe na ću pśićhodnu herbśku politiku. Naś śu wśćhe némśke politiśke strony śćbate, teź ź nutrum. Wona ćhyśćhe wjele śa naś ćiniź, wośebje w Pruśej, ale je pśći dobrej woli wośtało. Kak ćhe naś jedyn rektor Gottwald w Barlinje śastupowaeź, kiź we wojowanju némśkeho katolizima pśećeźiwo Słowjanam śmój najwjeśtśchi nadawk widźi. Tehodła śe Śćerbśtwom w Pruśej nihdże dowrśdła njeńdźe. Dźeń a bóle pśiśtajaja ło w herbśtich śchulach némźizy wuźeźiś. Śćerźźay śpdaeź a wśćitkich, ło śandźeźe na wśy śchli, hdyź bychu śchnike wyśchnośeźe ź temu namolwjeli a na to ćśićźeli. Tuto tola na śbźeźenju a pośtrowanju śćerbowśkima niźo njeśaśeli. Wuśtawy bźe mamy, teź artikel 113, ale tehodła žadyn Pruśak w śamolwitnym śastojnuśtwie ło njedźeźi. Hišće wśelitke léta, a narodny świśk mjeś Hornjej a Delnjej Luźizy je rostorhnjeny. Tamna ćśeśka narodna pawećina wokolo Hródka budźe bórzy rostorhnjena. Tam śo bóle a bóle némśki klin do herbśkich wśow bije. Pśiśłoju ćakaja ź pśćhewjedźenjom wuśława, dokeź derje wédźa, ło ćaś za nich rźeźi. Tutón łaśkaty pruśki śyśtem rwe naśchemu łudowu row a nimamy śrdkow, ło pśćeźiwo njemu wobaraeź a na śwédonuja, prawo a prawdu podaźmo apelujemy. Tak mrźe naśch lud a ćśi, kotiź ło jako naśchi śaśkitarjo — na papjerje — twidowaja, puśchćeja nam krej. Bórzy ło wukrwawimy.

Knjes kubeł Dućźman śaśnudźowaśche krućże njedośahaze śtatne podpśery śa wjśne gmejny, kótreź budża we wulkej ličbje śwój bankrot pśćhypowjedźićź dyrbjeź. Tak śu Khróśćejźa śa mrźaj november 6 miliardow hrywnow dośtałe. Druhim śo lépje njeńdźe. Potom śebi žada, ło by śo podpjera śa bjesdźełkowych bóle produktiwne śerjadowała. Dušto dośeź ło lénjota a śamoženje pobjera. Wśćhinjeźe wjazore padły. Hdyź tak wjeśeły wohawa, njech ło śa nje néśchto dźéją, tak małe ło runje, dróśi a żeleźnjźy twarićí, njepłódźe krajiny ź roli wobdźélaeź adi.

Teź wośbadny knjes śaraś Śchwećkit jimaśche ło ślowo, wupraji śwoje wjeśele, ło chże ratafśki dorośt na hospodaśkim, kulturelnim a politiśm polu krućże dźélaeź a ło wudośpośniéź. Dyrbimy śami na śwojimaj nohomaj ścaeź, ło wo to pośtaraeź, ło nam naśche łubźa a śtatoki, naścha wot tśićowu a unmśta jemja ło njeśłubi. Nataŕ wobdźéła ź lubośću śwoju rolu a ćśeśeźa jemu runje tak pomha, ło kaž je lidźiśe naboźnje a narodnjź śmuśłena. Luźiza je naśch raj, Boża śahrodka. Dyrbimy ju śćhćitaeź, ź temu je śolidarnośeź, pśćheśjenośeź trébna. Na naśche burśtwo pśćhićiśu hišće ćśeśke ćśoły, dyrbimy méeź naśche hospodaŕśke družśtwa. Kak rjenje krućimy bohpśdka. Tuma naśchu banku, naśch dźenik. To je runje won Boźi dźiwo, ło śmy ło pśćhi tak mnohich, kśśtorkli dołhich pśćeśćeśćanach hišćeźe do naśćhich ćśaśow śdźerżeli. Śradnje śo ł sobom, ło ćhże ło młody dorośt w śerbśkej rźeźi wudośpołniéź. Njetrjebamy ło jeźe haśśowaeź. Śćerbśo ju do Luźizy kulturu pśćhinjeśli, Némźy ju wot nich wukli. Na łónźeu śwojich śtowow y pśećeśće bohemu śtuśeź we Luźizy Bożeho zohnowanja. Wjeśi woprawdźite pśćheśćeśtwo a hratrowśtwo towaśśchow wjośuje, njech śćheśćeśanka łubośeź a dobre śaśady wśodośći wobtrajeźo, potom njeuwidźetanje widźenmy wuśpeśh. (We wobdźélenju wopadneho knjesa śararaja pokazuje ło woprawdźita wótźinśka śmyślenośeź śnateho narodnoźa, kiź w'ćhón narodny postiny we wośtaźe a dale njeje śpćhuje, śchtoź jeho śdawna śnen bitło wuśnamjenja. To je wohoś ła młodośći, ydyź widźi, kak ło w narodnym dźéle śaśtarjeni muźjo a prajwowanja śajśmuja. Pśćhiśp. dop.)

Po krótkej pśćhośtawaju ło towaśśtwowe nałeźnośeźe wuradźowachu. Tak pśćheśćita ło wośledni śapiś, dwaj nowaj śłobuśtawni tak ŕk. Michał Lebła śe Kśiewjez a Jurij

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pśchełožił Beno Ryj.

33] (Pokrazowanje.)

IX.

Selimu dźéśche woprawdźe ź śwojemu wujej a njewośta jenoź tyhdźeń pola njeho, ale dźeśjaśj bujow. Tutón ćaś łaśbe nam w Litwinowje prawje famońne a śrudnje. Hana ło nje po źdaću źdalewaśche a nje ź tajnej bojśći wobkeźbowaśche. Njemźaśj pak na źone waśchnje wotpohlad, śjawnje ź njej rećeźej, pśćhćoj hordośeź śawrć mi hubu; wona pak mijśćhtrjźy rośmujeśche, pśćheźo tak śawjeśeź, ło njeźećhmoj źenje ńamoj. Po źdaću teź ża Selimom źadośćeśche, bu śuśćhićha a bé hubjena, tak ło, kiź wśćho śpośnach, dyrbjach ź.bi śćhćpotaju wuśiaeź, ło tola njebé njeźwobśtajne wudaeźe, aźe ża mnje ź njeśbuju woprawdźita, hłuboka pśćhićhłinjośeź. Podaŕmo praśćhaću ło mje nan, pater Ludwik, knjeni d'Yoes, śćhto mi je a hać śnun khory; wotmołwich: „Nć“, a ćśićach ło pśdeś jich śtarośeź hišćeźe źnéwnićhi. Źyźe dny bćeh ńam ło śwojim pźom a ź śćlu tak — bćehu wokomiźi, ło kórymźi ża Selimom a ćśwélenu duśće źedźach.

Jedneho dnja pśćhićidźe mi myśl, śtareho Mérśa we Chorpeli wopytaeź, kiź mje ź wotewrjenmaj rukomaj połpśtrowi, dokeź ło mojźany ćśuśeśe, ło jeho pśćhi Selimowej njepśćhitommośći źebje ńameho dża wopytach. Mójach naś nécźto druhe we wośonaj. We mni bé mjeniujy pśćheźe wośiwóź, wobraś tamneho śtareho, bojśaśliwego Mérły, wśćhićka Pśitźiaŕkitśkeje narodneje śtraźe jónu śaśa wobhładaeź. Hdyź jomu nétko do népśćheźeśłuźbi wośći śhładowaeź, kiź jemu wśćhudźe źeźehowaśćhtej, myślach na wobraźy swojich śtemźinych pśiedowniśkow, kiź pola naś we pśćhićźimowaej jśtwi wićhaźu a kótrychź wobśicka bćehu runje tak krute a wo runje taśej krutośći wole śpośdźaźach. Pod wśimom tutych a podobnych śaźśićźach, śpadnuj do zyle wośbetićho honjenja. Wośaamorźenośeź, mér nozy a źiwjenje pśćhiwodu wokolo śu dwójśe ła prawom śmérnińe a nje ła nuje śkulkowaeź, ale bé, kaź bych je śaśedobźeźenym kólkom we wutrobje wokolo khodźił. S ćaśanmi pśćhewośtajśch śo tutym śamuśkenjam a honjenjom zyle, śchtoź pak mi połoženje jenoź źhorśeźi. Ležach we wośamoćenym kućśiku léża na mochu abo w ćśolnje mjeś rohodźu, śda śu mi bjeź, ło w Hanińej śtuje ź jeje nohomaj léża a jej ruzy a drośtu wokośćnju, śu mi najlubośńiśe mjena dawa, mi śwojej ruzy na palaze ćśoło połeźi a praji: „Śby dośeź ćśerpjeł! Śabudźnuj śaśdźeńeśi! Bé tola jenoź śły hón! Hendrikow, ja ćśe lubujn!“ Potom pśćhidźech pak śaźo ź ńeśi a widźech śrudnu woprawdźitośeź ćśim śrudniśkom a zyły pśćhićhod leśćhe kaź tuźnu dźéń pśćhede mnu. Ach, dyrbjach wśćhak bjeś njeje jśtwy byeź, bjeś njeje hać bo łónźa śwojeśo śiwjenja, a to śdaśće bo mi tak śarowe, tak njeśtajeśomne byeź! Buch pśćheźo njepśćhićtupniśki a dałowach bo towaśśtwa śwojeho nana, patera Ludwika a kujeni d'Yoes. Brate Kaźmjeŕ bé ź bćehźenom, kiź je wośćhu hółźam we wośśtajych śtiach śamotnu, źe śwojej wośjnuśćźu, ź wośćźum śmjećźom a bluypni trykśami tunźewon njeśtajeśomny. A tola bćehu wśćhićźy tak dobri je mnu, śpytowachu mje trośćhtowaeź a ćśćipjach wśćhićźy ź ćśićha pod untym połoženjom, kiź njemóżachu śebi roślaźeeź. Dana, kiź njemójeśche źanehu pśćhedźaća we pśćhićiźinje mojeho pśćhemdźitejeho śadźeźenja a kiź mójeśche hłowny śadźerk ł wśćhe we tym, ło śebi myślećhe, ło Lolu Ustrzyka lubuju, ćśinjeśche wśćho, ło by nje trośćhtowała. Wśćy pak śamo pśćhećipowu njej tak wośbótkoźeny, ło śo njemóżeśche wśćteje bojśaśliwośće wobrućeź, hdyź je mnu rźeźeśe. Nan, tiź śdaśće hewak kruty a njedźiwawdy, pśózowaśche ło, nje rośpjeśićźeź a we mni śa njećhto śojim śłuźbźeź a nje pśćhi tym wuśławaeź.

Sazoća hufśićźo rźeźe, kiź dyrbjach nje po jeho ménjenju śajimowaeź.

Jenehu popołdnju dźéśche je mnu won na dwór a praji, pśćhi ćśimj mi rźeźe do wośći bładośće: „Njeje ćśi teź nadpadnyło — dźiwy ła ćśe hišo jómu wopraśeźeź — ło ło Selim wjozy hać muśne ź Hanu śabźa,“

Dyrbjach śrov, śchtoź wośśtejnośće nśtupa, myślźeź, ło bych do muśkolśi pśćhićhod, kaź buch mohł rjeź pśćhi ćźiku lepjeny, ale teź ź najmjeńśićhim hibnenjom njepśćheradźich śaśśćźeź, kiź tute źkowa na unje śćinićh a wotmołwdź zyle mérnje: „Ach nć, njewérju, ło śomu tak je.“

Mjeńśaśche mje, ło ło nan do tuteje naźeźnośeźe méśćheśće, ćśi méńach po śwojim ménjenju tola jenoź łam rośładźićź, dokeź ło pśćhi tym wo nnje jednaśće.

„Śśy teho zyle wéśty?“ wopraśća ło nan.

„Wobkrućam ćśi, Selimowa lubośeź pśćhebywa we Warśćawje, je śchulśka hołza.“

„Dokeź ły tola po prawom Haninu śaśtaraeźel, dyrbjaź ju wośśtraźowaeź!“

Śpośnach derje, ło nan to jenoź pśajeśhe, ło by mojm śamołubośeź wabił, we mni śajim ła nécźto źbudźił a mje ćśmowym mýśłam wutorhnył, ło kótrychź śonjach. Ale ła ł łubu wośmołwich, łhutnje a njewažnje: „Kak dyrbjaź jeje śaśtaraeźel byeź? Ty in njebé a śehodła pśćhećpoda ju śtary Mikołaj do mojeho śchkita. Jeje wopraśwdźity śaśtaraeźel tola njejźym.“

Nan śmorśćeźi ćśoło, dokeź pak śnadź widźeśche, ło na tute wakśnje nićźo njedośpeje, śpyta hinak.

„Pośtrowćhutny ło, mikołaśke ł wośćonaj, śtarźym mje śa wudźo a wopraśća ło na pol dośwérjenje na pol ź lubu: „Abo je ćśi śnadź Hana hłowu śawjerćeźała, powdaj, bólće, śćhto je?“

„Hana — mi? Dow, niź w najmjeńśićhim! By tola byka pśćhejźara ź śmećhami!“ Łśady kaź ćśiśćhźane, ale bu ni łóło, hać dech śebi myślźił.

„Potom je śnadź Lola Ustrzyka? śćhto?“

„Lola Ustrzyka je łokeła.“

Nan bu njemźeny.

„Khort tola! śćhto potom ź łobu je? Śćhto potom tak wokolo łajśći kaź młody nowak (Rekrut) po prénim pśćhebładze (Parade), hdyź njejźy śaluśowany?“

„Njewém, ni niźo njeje.“

(Pokrazowanje.)

Schuitank se Sejiš šo pčhjiešchjetaj a fnaty šchžeboriwy wše šnjan daci towaršiwu rjanu wojasanu knihu sa šawiki, a cžoš šo pčhedwjdha k Jan Wawrik wukuschanje podjakowanje, dać tež Jeleom je šchi lubu wowht. Namjetowaschc šo, so mam „Lužiza“ wjchitke šobustawy absonowacź. Slaha šo tu kmuilu 25 exemplarow. Teš mšanarjow pčhinoschk šo posaji. Dale šlujchachmy wot jeneho šobustawa pčhekladzowanje a f kwdom šserbami agitujeli, sa šserbaj — jehnu se Sčmjerčkez, druhi f Pöšez — sa „Jungdeutscher Orden“ mjes Šserbami agitujeli, sa tamne šwjatki, kiž w najwužschim šwitku šteja f Hitlerom a konsortami. Kaž šhonichmu, šhaj hacź dotal jeneho hlupeho namakalo, kotrjž je jimaj na lež šaleli. Dokelž šo tutón šwjatk šjawnoscze a šwdkla bosi, wumuwacze šwojich pčhiwiržowaczow w nozy a pčhijhotuje šich naschkerje na bitwu mjes Luzizu a prawizu. Towaršstwo woczakuje, so žadyn šobustaw tutemu wschuněmkemu šwjatšej njepčhišupi, hewak šo swušamknje.

Na poldra hodžiny trajesche nčiko wumuczowanje we šerbšchinje. W šawodnych šlowach najwonni knjes wurzeř Šlodenk, so to trjeba było njeby, hdyž bychu schulske wyschnoscze šwoju pčhijišlušchnosć a winowatosć napšeczo Šserbam cžinili. Šsimy jenjelki lud w Europie, kiž šwoju maczerinu rěč w šchuli dokładnje cžitaczą a pišaez njeje nawahnyk. To wschak je hjes dźiwa, hdyž na pšch. pruzu wjerchojo (Biedrich II., Wilhelm IV. a dr.) šerbšku rěč w šchuli, šamo w zyrkwi šakašachu. Schto bychu Nimzy nam prajili, hdyž by šo jim nječhto takle škalo. Prjedawschi šystem džělasche na to, wiše njewuršle ludy w Pruskej wutupjcź. Tehodla bjes dźiwa, so hakle jara pozdże Šserbja cžišchczane knihi we šwojej maczerinej rěči dostachu. Dale rospowjedasche wschelake małe poštupy w šerbškim pišmowstwje. Šnapjatosće leżebowachu wschitzy pčhitomni šerbšcź wuczbje a njemjšachu šo dodźiwacź, kajke wobsebitosće, šamotnosće a rjanosće šerbška rěč ma. Dalšcha hodźina bo we „Šserbšich Nowinach“ wošjewi. Ofšiclnuy dźěl tšhadźowarki šfónczi šo f hymnu „Hdże statok mój?“

Ze Serbow.

We Budyšchinje, 11. dezembra 1923.

— We wj.dje. Drježdžanika wjcbwarjuja měwi, so šo wuczehnje a trochu wocžopri. Cžešti powětr pola kuny Istand je šo šebynił a šda šy, so k połnocy šo wušeli. Nad šrjedźnohrjenšikim morjom leži druhi cžišti powětr, tola na nasche wjedro nješkuttkuje. Lokhaj powětrał we zanju je wjecžorn najšerje wiiw na nasche wjedro dostanu. Wčzera šo jenoš we Wröttšlawju a Kaššelu połnocžowa. Hewak bě po Nimški wróczno. Cžopio bě do 7 stow. (we Nachcnje). Druhdże 1—3 stow. Jutše šriedu šlóžicžo 8,03 šhadža a šo 3,44 thowa. Měšaczk šhadža dopołdnja 11,14 a šo wjecžor 9,11 thowa.

— Nosprawa polizije. Polizija dwě Drježdžanskej wikowaczej nacžisa, dokelž běchtej na połsednych tydźenšikich wikach pšcžežiwe wicžnemu porjadej do 10 hodź. wicžne twory kupowałoj. — Dale dyrbjachu šo jeja nčkotši tudomni wobkhodnizy dla lichowanišwa f pjatžijnami a tež dla njedowolcneho drobneho wiłowanja f tukami polizij wošjewicź.

— Paduschiwa. W cžašu wot 7. 12. pop. hacź do 8. 12. dop. šu in wschelake kornitke kadnyli: 1 běžcho (Rammler), na 5 puntow cžežkeho, 9 šajcžobarbnych karnikłow žonšcho šplaha, kžóžn na 4—5 puntow cžežkich. 9. dezembra rano kradnychu 1 karnikła, módreho Winarja, na 6 puntow cžežkeho, a 2 šajcžošcherzi, tóžde 4 měsacy šture, w nozy k 10. dez. kradnychu na Židowje na 225 puntow cžežke šwinjo a je na měšnje šarešachu a dale f jenete šahrodnitšeje leżomnoscze 3 běle hnjzy. W nozy k 9. dezembrej šo na jenym měšnje mitskamachu a 13 porow wuhołich, cžornych, žonjazych šlupnjow, wukłoscze 23, 26, 28, 29, 35—40, dale 4 porow cžornych žonjazych nišich šlupnjow wukłoscze 37—41 a 6 porow cžornych wuhołich mužazych šchnórowatych šlupnjow, wukłoscze 41, 42, 44, a 46. Na šaspjčhinjeschenje wobucza je šchkodowany wobšedžeš muto we 50 šlotych hrinwnow wuštajik. We šdźěcnju, kiž k wuběhženju paduchow šluža, prošy kriminalna policija.

— Statne šawěšcenje rěčnoho štotu. Wot 10. dez. 1923 šem placža šcžěkowaze šanmnanja: za wola abo byka 9 hr., za krumu abo jałoźan 18 hr., za šwinjo, kiž šo we rěšarni rěša 4 hr., a za šwinjo, kiž šo domach rěša 12 hr.

— Schto šmědża we wójnje wobschkodżeni a wuporjedźowane twórcowje wot hołhownoho dawka wotczitowanej (Werbungskosten). Wójnšky wobschkodżeni w Budyšchinje, kiž cžehdża šwoje prawo teš we licže 1924 wuzicź, so šebi pichi dawku. Mjazy za wuporjedźenišze wudawki wotczahnyc dadža, maju šwoje nanuwhnjenje hacź najpózdźišcho hacź do 13. dezembra t. l. na hrodowišej hałwy 10, delka, w měšcžanškim hameze za šaštaranje wojašow, woteđacź. Rentowy šlit mó šobu pčhinjeseź. Móža šo teš na finanzny hamt wobrocźeź.

— S Małcho Wjelkowa. Tudomne kornitke a pjerišm płahowaze towaršstwo je wschě wobuznjnoscze cžaha pšchwoluwschi we tudomnym Streudlez hoscžeńcu šandźenu šobotu a njedźelu wušjaženju wotmělo. Sšaha wubjérnych muzow je sa šo šrědk, sa towaršstwo derje šlužiła. Cžestne mjta šo rosličžicha 13 na kury, 13 na hołbje a 14 na kornitke.

— S Hornjcje Hórki. Naschim tudomnym nimrodam šo poradźi, na Dźěkančenšich honach dwě šlyhnej lišchzy wuhrjebacź a dołhanuncź.

— S Kortnitz. Teš pola nasš šo paduschi bóle a bóle domu cžuja. Sandźenu nječželi na taizu njeprofischeni hoscžo pola tudomnoho kubleria Arnoschka Hećžicha wschém cžeršcženim pałam wot tšjoch nasčhinow šobu kasali. Hodnoscź kradnjenych rašow bo na 700 šlotych hrinwnow wotkładża. To budże ja ladnicha abo paduchow cjane Boże dźěło. Hdyž teš hewak w naschim cžašu f dźětom wschu tłoza, dha tola tuto njemjesche kcžeje. To budże šo ... nojbłižšim cžašu šchule k nowinczowanju w tuhym njemjeschje wschipnawcej dyrbjecź.

— S Frankenta pola Bišofitz. We nozy k šchtwórtkej šalešchu we hoscženzu „k hranizy“ do šwinjaznho thlzkoh šadušchi. Korczmat mjeješche šaše tři zentnarše šwinjatko. Te njedočžinkoju šarešachu. Mjaho šlukachu do nałhribjelnitwo a mčjachu šo f procža. Paduschi, 3 muži, f mjašom dałoka njepčhihłbschcžu. We Wutkowitzkich (Weickersdorf) thajchu šo na jelešnizu sešhdacź. Korczmu šatoinikej šo cžište pod mjašowej cžežu šachlacy mužojo „dźinni“ šedachu. Wón šwoje wobmyšlenje polizišt wošjewi. Ta jich we jenej šlazi na puczu do Drježdžan šo pokumni nałhribjetnikami f wošu šwuczaja a šaja. Tak šu korczmarjez šwinjo podarmo šarešali. Praschа šo nětko, šchtó we taiškim pčhipadže rěšaššchi dawk płaczi? Korczmat wšeže kołostarnu želesnizarja na wulku kołhaju pčheprošy. Mjenujcy cžjewa a druhe šuntšownoscze w blišchich kčežkach korczmu nadešłachu.

Se Slesha Komorowa. We wuhłowej janje „Hana“ šu dawno pytaneju šrašcženeju paduchow šajeli. Staj to wšetý Domela še Zalgoza a wšetý Liebetanj z Poleje. Prěni je hižo 11 lět w khłostarni pošedžał. Wobaj wołoko Hrádka we Merseburgškich stronach kradnjeschtaj. Polizija bě šhonilo, so wonaj we pinzach nowotwarjenych domow šwoje borło mataj a šo f kradnjenjom žiwitaj. Polizija dom wobšiwji, dokelž wonaj trochu połepšchenja, kčeželo šatčelcžu, kiž šo jimaj bliži. Jako pak widżeschtaj, so njemóżetaj wupjerchnyez, šmjetašchtaj pištolije do hnójnjazowej jamy. Potom šo f wobdźělnjennyaj rukomaj podašchtaj.

S Königsheina pola Shorjelza. Tu je šo w nozy k pjatkej hrózny nještuk podał. Pjatk rano namakachu cžeło tam škułkowazeho wiešnego połzaja. Jeho běchu šatčelil. Sešhlowany teżak kčeželše we rěžay. Tułaju na tšjoch mlodoštnych njekniczomnikow. Schwórk wjecžor šatčelcnu połzaj f jenym kubłerjom domoj dźěšche. Jako bě šo f nim rozšohnował, widżeschc, so šo wón f dwěmaj mlodoštnymaj muzjikmaj rošrčkuje, kotrymaj šo hiščcze šteczi pchidża. Kubłeř na to nicžo njedawasche a dźěšche do šwojeho štatoka. W blišchoji měšna nješkutka byhłaju, šu w nozy po pomozy wołacej hłuscheli, njejšu pak sa tym dale šchli. — Mordarjow šatčelenehu połzaja šu hižo šajeli. Sšu to 29 letny tocžeř želesa Bärenklau, 34 letny dźěłacžeř Adolf Brückner a 19 letny drošchcř Erich Krügat, wšchitzy tšjo je Shorjelza. Woni běchu do Kšnigshaina połhali, šchto tu cžežela, žeby hnydom nadpadnychu. Połzajej pak šo poradźi, jeneho hiščcze bo žiwota kčežicź. Na to jedyn f tych šlótnikow połzaja wot šadu do głowy tčžiwoschi, mori.

S Hirschfelde pola Zittawy. Sobotu pchipołdnju je tu w šlatnej wuhłowej janje parny wohrjewak rošbuchnył. Dźěłacžerju maja baraku, ke kotrejž mója wobšedowacź. Ta wutcpinje šo f parn. Jako šobotu pchipołdnju wobjedowachu, parny wohrjewak rošteczi. Wokołostejace krynchi 2 dźěłacžerjow cžežko a 3 lohko kranichu.

Sserbska wottorhanska protyka

je hotowa a dostacź w

Sserbskej knihařni w Budyšchinje.

S Kischnjowa we Kolawškim wokrjeschu. Khrobłych rjekow ma nascha wješ. Mózny šrażnik šo dohšada, so we jenym thlkloje šwinje kradnu. Wón nekotrych muži šawola. Cži tej pchijidżechu. Tych paduchow běchu tšjo. Jedyn f nich widżo, so na nich dn, wuczahnu pištolu a je njej hrožeche. To tych khroblych rjekow tak šatrašhi, so šnědrom pchijišladowachu, tak paduchi šwinju šarešachu, je rožebrachu a potom do nałhribjetnikow šlukachu a šo wotšalichu. Najšerje šu šo cži khrobli nadjźeli, so ja nich łołboża wotšeli.

S Holtnja pola Kolaniz. Jedyn naschich ratarjow bě šebi do šchtwórteho zentnarja cžežke šwinjo wukrmił. We šjebi na wulku kołhaju też hołcži pcheproshi. Tola we nozy bo wulkeho šwjedženja wšanja běchu paduchi je šaninjatkom uwiěli. Je we khlěwje šarešawschi, wošrajichu ratarjej jenoš cžjewa. Ratarjowa półza po połzaja a šadoscže, so hy je pšom sa paduchami šlědżił. Tón to wotpokasa, dokelž nima wot „landrata“ hiščcze pischikas. — Hinak bě na knježim dworje we Mnže. Tam běchu jenoš wonzu kradnyli. Gnydom połzajołjo je automobilemi a pšanj pchi jedżechu, so bychu ša paduchami šlědżili.

S Dětše Wodu. Sšobotu wjecžor wuwidże we pinzy fabriki Ofiramowych želiwkow woheń. Wschelake wošlinje trjenja, we jenym šudże šeżaze, běchu šo šaparile a šlóšcže šapalile. Spěchnje pchiłikpratana wohnjowa wobora woheń w nuzu podużyh.

S Ljubka. we Delnjej Lužicy. Mšhduchi wošhdżerjo naschcho knježeho dworu běchu šebi we cžichej hołi šwoje wobrjebnischcžo šałožili. Tam šo knježa f Ljubkowa khowachu, donjž poslednji f nich šplaha njewumrčchu. Na wobrjebnischczu běchu šebi kapałku natwarili. Tam khowachu bróńe a wschelake drohotne dopomnjenki na šwojich schlachtotnych pjedownikow. Šlatkta tam dopomnjenki šnědrom wišachu, kaž jich pjedownizy we khlóbnej šemi šnědrom dźěwachu. Tele dny šu paduschi kapalnju wumbili. Haj to je ta kultura naschcho cžaša.

S Lubanja. Sboże na tudomny hajnik. We mčhazu nowembru bo jemu poradźi, 15 liščkow a 2 kmaj dołhanyez.

Se Zahana. Ssud šo f 11 schkodżenšerjimi dźěłacžerjemi šabrawacže, kotrjž běchu katolikn zyrkej hanili a wuzmješchowali. Naštork k temu bě pčhešpuwn jeneho katolšeho šobudźěłacžerja je šwobodneho do šchcžišcžanšteho dźěłarješkeho šwjatła (Gewerkschaft). Šsobudźěłacžerjam dołhanšche, f teleje pšchcžiwy zyrkej hanicz. Statny rěčnik namjetowaschc 3—4 mčhazy jałtwa, ale šud dźiwasche na jich mlodoštz, jšladowaschc mitšcho na jich pšchešpuwjenja a šešudži jich wot 1—6 tydźenšan jałtwa, dwaj hušchaj towinowanaj.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 11. dezembra 1923.

pamtše kurjy wežera w Barlinje:

Dollar	4,18950 bl.	frankowski frank 219450 mld.
šendželski punš	18354000 bl.	čežkošl. króna 123650 „
šchwajzarški frank	730,170 mb.	100 pólšk. marków 975000

Na Barlinšklich wikach šo kurš štotej hrinwy abo rentowje hrinwy njepjeschměni.

Efekty bija dale dele. Holandšzy mjeješchšo nemškich akzijow je dale na wiki k pšchedacžu podawaju. To tłóčí an kurzy efektow. Na Drježdžanšzej burzy bě po šdacžu położenje efektow trochu łkšche. Powšchitkownje wone pšchenjese njepjeschihdżichu. Wšchelake f nich hamo też nječhto bohuchu. Wobšeže akzije keramikarjeje industrije šo nčkotre porjedźichu. Siemens Glas boły 1 bilijon, druhe po nčkotrych šta milijardach. Mjes nimi pak Rauenštein 4,2, Kahla 1,1 bilijona a Šächš. Glas 600 milijardow šhubichu. Też papjerništ f wjetšcha hiščcze nječhto dobychu. Nčkotre f nich pak to tola też wotdrjewičchu, mjes nimi Budyšchke won 300 milijardow. Podobno bě pola piwarnikow, też tu mjes šhubjazymi Budyšchke wo 700 milijardow dele šrafychu. We bankowych akzijach Diskontо-Comanbit 5 bilijonow boły, druhe pčhibłižnje wšchadzowachu, mjes nimi Commerz a Pravatbank 200 milijardow. Akzije maschinowych fabrikow powšchitkownje šoro wyše f małym wuwoječom nječhto malo pčhibłižichu. We elektromotorach a kołach šo jenoš nčkotrychu połepšchichu, druhe šwjetjcha šhubichu, mjes nimi Wanderer — 2,5, Kolkwitz —1,1 bilijona, nčkotre druhe po milijardach. Druhe industrijowe akzije khętro cžuczijnje dele šraschu. Oberlauzitzer Zucker wo 14 bilijonow. Druhe wjele mjenje hacź dele do 400 milijardow. Tola też jenotliwe hiščcze šnadne dobyczki žnjeżachu.

Renty bijachu dele a to 3 procz. pruske konsole wo 300, 4 proz. wo 230, 3½ proz. wo 100, 4 proz. šatna poščzonka wo 250, 3½ proz. wo 210, 4 proz. wójnšla poščzonka wo 74, Schutsgebietsanleihe wo 100, 3 proz. renty wo 50, 3½ proz. wo 20 milijardow. Sa to pak 4 proz. krajna kulturna renta 190, 3½ proz. 20 a łutowanšla premijowa poščzonka 80 milijardow bohatych.

Produktowe wiki běchu f nowa šlabe. Žita je dosch na wikach. Ratař dyrbi pšchedatwacź, so móhł wuhłoke dawki šaplaczicź. Też pšchenza njeridże, dokelž młyny mučnu njewotwowaja. Ruska rožka je pomérnje tunja. Sa tukrajnu šlatnu žitarinju malo šydża. Wowsha je dosch a na dosch na wikach. Wón pak njeridże. Też we jeczmjenju hiščcze žiwjenja njeje, dokelž piwarjy hiščcze njekupuja. Muka, womješchi a šlótne pizowadła nimaja kupzow. Na papjerjanej hrinwje šłaji šo zentnaŕ:

w Drježdžanach:

pšchenizy na 8875—9000 milijardow hrinwow,
rožki na 8125—8375 milijardow hr.,
jeczmjenja na 8625—8750 milijardow hr.,
wowše na 7375—7625 milijardow hr.,

w Barlinje:

pšchenizy na 8800—8950 milijardow hr.,
rožki nm 7650—7800 milijardow hr.,
jeczmjenja na 8200—8300 milijardow hr.,
wowša na 7250—7100 milijardow hrinwow.

Na Barlinšklich produktowych wikach
žito a produkty po štotej hrinwje.

	176-179	**Sšloma a žyno**	
rožka	153,0-156,0	pšchenična	0,70-0,90
nałkłn. jeczmjeń	164-166	rjana	0,70-0,90
wowšk	135-145,00	wowšna	0,60-0,80
		ja tunc abo 20 zentnarow	rjane wołkepy —
pšchenična muka	27,50-31,75	jeczna	0,60-0,80
rjana muka	26,0-29,25	ł šaklanju	0,50-0,60
pšchenič. wotrubky	7,50-8,00	šukanje	1,85
rjane wotrubky	7,50-8,00	šyno	1,10-1,50
repš. wošnišchk	11,80-12,00	**Bérny**	
pachowa melaża	7,0	**bčle**	—
šeradella	20,00-23,0	**cžerwjene**	—
pjelušchki	16-19,0	**žoltomjašne**	—
šuche truhanczki	8		
běrnaze knjdli	18,50-19,00		
rapš	330		po zentnarju

ša 100 kg abo 2 zent.

Drježdžanska burza

Pšchenizy	17,75-18,00	běrnaze knjdli	19,0-20,0
rožka	16,25-16,75	pšchenič. wotrubky	7,60-8,00
nałkłni jeczmjeń	17,25-17,50	rjane wotrubky	7,60-8,00
nałmjelši jeczmjeń	—	pšchenična muka	36-37
wowšk	14,75-15,25	rjana muka	33,0-34,0
cžerwjeny džerzel	180-205	woka	—
rapš	—	pjelušchki	—
kukuriza (Mais)	24,00-26,00	hróch	—
šuche truhanczki	10.50-11,00	módre łupiny	—
jekwowe truhł.	14,0-22,0	žołte łupiny	—

po 100 kilogr. a po štotej hrinwje.

Na bankach ho ša tych. kłj pjenjezy trjebaju, wumjenjenja trochu wotšeza. We Drježdžanach ju banki dań ja debetowe štronc na 6 proz. šnjšiłe.

Gummiowe wobrucze a šchlawchi ša kola tuuische! a to wo tjeschim dotalnce płacžiny.

Stwjerdnjene gummiowe runki, kotrež šo hiščcze trjebacź hodża, mósa šo f kołkosnym imjeschcžu, hdyž je dźěšchi cžaš do šchtapakowene wodu (Salmiak) a to dwě šleschce wody a jenu šleschcu šchtapakowi wołoščich. Mašch też šnadź wuczišcženy benzin, dha šo teš f nim hodża chwili šaho šmjeschcžu, njesmje pak šo f wodu rozšeschcžicź.

Na **rybjazych wikach we Gezit-münde** ryby dele bijachu. Rybow šo wjele pchihnjeże a mało šo rospišeda.

Wiši wunitkowe do drjewa tkazaju. Pjenjez njeje, so mohło šo drjewo do pšcdka šapiaczicź. Wšchelazy wilowarjo šu šlejaze drjewo pokupiti, so mohli traany (Schwellen) šnitnej šelešnizy pšchebanacź. Ta pak šnadź njeje. Te, kiž je dawno kupiła, pak nješapaczi., dokelž pjenjez nima.

Kurs dwuch wjelkich bankow. We Newyorku dollar 4,17 bilijon hriwnow.

W Danzigu:
dollar 5,80 bilijon hriwnow,
jendźelski punt 18,— bilijon hriwnow,
francowski frank 30,40 miljardow hriwnow,
pólska marka 1,45 miljardow hriwnow.

Wažne hospodarske liczby (kluczе).

Sa 11. dezember 1923.

1 słota hriwna (po Barlinskim wičnym kursu) papjerj. hriwnow 1 000 000 000 000

20 hriwnowyšši słoty	19 267 500 000 000
Placźijna sa słoto	640 doll. sa jedyn kgr.
„ „ „ 1 šlěborny (1 hriwna)	400 000 000 000
Statny indeks	1 515 000 000 000
Sakši indeks	1 600 000 000 000
Wulkopschekupšši indeks	1 337 400 000 000
Dawkowa měra (multiplikator)	1 000 miljd. sa słotu hriwnu
Multiplikator na jelsenjzy	1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaßu 2,2 np. po słotej hódnoce, po papjerinej 22 miljardow a 200 miljonow, 3. tyd. 3,3 pj.
Póstowy tarif: list w post. wokrjeßu	50 000 000 000
dopišnizа „ „	80 000 000 000
list dale post. „ „	100 000 000 000
dopišnizа „ „ „	50 000 000 000
Telefonowy kluč	1 000 000 000 000
Ričenje je w bliskim wokrjeßu (Ortsverkehr)	150 miljardow w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 300 miljard.
Lekar po słotej hriwnje	
Sa lekarstwo je šudobjom	10 000 000 000
Knihjicjschezerski kluč	1 050 000 000 000
Nowinarski kluč sa nawěschki	1 400 000 000 000
Knihjikupški kluč	1 100 000 000 000

Dopis.

S wulkim sajimom cźitach nastawk: „Dyrbja Sserbjo politikarjo wustupjcź a kak?“ w cźisle 279 „Sserbšich Nowin“. Hišo žebi wuplach, so kónz nastawka wuwlinczi bjes wothłosa. A hlej! tola niz! Knjes Jakub Lorenz wotmolwi w cźisle 282: „Kužička ludowa strona.“ Nadźijamje njebudźetaj tutaj nastawkaj bjes wuspěcha. Połožu žebi tutej cźisle na bok a kedźbuju napjaty na dalche.

W. w S.

Hamtske wozjewenje z Budyšina.

Hamtske hejtmanstwo wosjewja:
35. dodawk
k regulatiwej wuhujenjezčerstwa w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje wot 1. auguста 1906.

Hamtske hejtmanstwo je w pschestjonosci s wokrjeßnym wubjerkom mjeczerstwje mły a sarunanja wokrjesnych wuhujenjeczerjow s nowa sjadował. Wot 10. dez. sy wone po słotej hriwnje wobšicza. Postajenja 1.—34. dodawka sy wobšmu. 12. § rěka takle:

§ 12. Tak dalako hacź so wo mjeczerstwo nusdach niczo druhe postajiło njeje, płaca tele sadźby:

Sa jónkróczne mjeczenje wuhuja (dwójne roły płacza sa 2 wuhenjej) mo so płaczicź

a) pschi tepjenjach jednoreho domjazeho hospodarstwa

1. sa rukli wuheń w 1. poschodze	15 np.
sa kóżdy dalschi poschod	10 „
2. sa wuheń, w kotrymž ma mjeczerstwo łasyc	20 „
sa kóżdy dalschi poschod	15 „

b) pschi wjetschich hospodarskich a pschemyslowych wobjednach

1. sa rukli wuheń po 1. poschodze	25 „
sa kóżdy dalschi poschod	15 „
2. sa wuhnje, w kotrychž durbi mjeczerstwo łasyc	30 „
sa kóżdy dalschi poschod	25 „

Mjestnosć pod tšěmi so jako 1 poschod wobliczi, hdyž je wyschschi hacź 3 metry. Winza so jako poschod wobliczi, jeli so wuhnje w pinzy sapoczinu.

c) sa kóżdy parny wuheń, 20 m. wyschi 3,— hr.
sa kóżde dalsche 10 metrow (dźele so sa polne wobliczа 1,50 „
sa wupalenje wuhnja 3,— „
Palidło wobsedźer sam wobstara.

Sa mjeczenje w nózmym czasu abo njedźelu a swjatše dny ma so dwójzy telko płaczicź. Nózny czaś je wot wjeczor 6 hodźin hacź do rana 6 hodźin.

Sa wobhladanje palenischi mjesnoscow ma so mjeczerjej a tak dalako hacź lubło zagmejnowane njeje, lubłowe hnjezstwo sceźkowaje sarunanje zaplacźicź:

a) we wschich wsach, hdyž njeje wjazy hacź 25 kóżdow s tepjenjom, sa kóżdu wobhladanu tšěju 10 np.,

b) w dalschich wsach, hdyž wobhladowanje hacź do 4 hodźin traje 2,50 hr.,
hdyž 8 hodźin traje 5,— hr.,
pucź tam a sem ma so zwóbu liczicź.

Pschi podarmotnym puczu na dźelanske mjesno pschi prjedawschim pschihotowjenju ma wokrjesny wuhujenjeczerski mischtr prawo, we swojej wjsy sa tutón kurjadny pucź 20 np., swonka swojeje wjsy sa kilometer w tšeju 10 np., w sumje 15 np. wobliczicź.

Hamtske hejtmanstwo wosjewja: Wóndelu 17. dez. 1923 dow. 1/2 10 hodźin je pozpedźerje ... knehu wubjerka w pozpedźerskej sali hejtmanstwa w Budyschinje na Wisnarkowej dróży 21.

Hamtske hejtmanstwo wosjewja: Stótny lekar knjes dr. med. vet. Heinz Budyschina je so jako wobhladowacz trichinow sa wokrjeß Budyschskeho hamtskeho hejtmanstwa dp. šlužby wiat.

Swójbne powjesće.

Sslubjeni: Khata Mittagez a Hermann Eßare we Kunnwadze. — Frieda Spielmannez a Wellmannez, wobe p. Skorjesza a Hermann Sielka w Cyrnim Hóschtku.

Swerowani: Dr. rer. pol. Arno'cht Jacob'et a Hanu Katarinu rodź. Ottingerez w Budyschinje. — Fritz Hanke, sudnitski assessor s Lotu rodź. Stawerjanez we Budyschinje. — Dr. phil. Pawol Thumig s Hedwi rodź. Sorschez we Wielečinje. — Khorla Hofmann s Dorotheju rodź. Audraßez w Kamjenzu. — Ludwig Cermek we Werbawje s Johannu rodź. Prenschez w Kamjenzu.

Smerći: Karolina Louisa swud. Nitschewa rodź. Lukasez w Budyschinje, 67 lět. — Ernestina Wawrina Adamka rodź. Jurmez w Herwigsdorfe p. Lubiu, 64 lět. — Jan Schmitzer, expedient w Kitawie, 77 lět.

Placźijny rěčneho słotu na Drjezdźanskich słotnych wikach.

10. bezembra 1923. Placźijny po wuneše a hriwnach.

Statne druzyny a mastwarjenje.	wjsche w miljardach
Woły: 45.	Kiwa waha.
Połnomasnine, wukormjene, najwjetschese rěčneje hódnoty hacź do 6 lět	500
Młode mjasne, njewukormjene, tšerske wukormjene	440
Mjenje wukormjene młode, derje pjewane tšerske	380
Mjenje pjewane wschelki starobow	280
Byli: 84.	
Połnomasnine, wukormjene, najwjetschese rěčneje hódnoty	500
Połnomasnine, młódšche	450
Mjenje wukormjene młódšche a derje pjewane tšerske	380
Schpatne	280
Jałowje a krowy: 131.	
Połnomasnine, wukormjene jałowje najwjetschi, rěčneje hódnoty	
Połnomasnine, wukormjene telenje najwjetschese rěčneje hódnoty hacź do 7 lět	440
Starsche wukormjene krowy a derje wuwolte młódšche krowy a jałowje	380
Derje pjewane krowy a mjenje pjewane jałowje	330
Mjenje a schpatnje pjewane	220
Cźelata: 214.	
Mastnische wukormjene	460
Mjenje wukormjene a taske wot zyga	410
Schpatne	420
Mowy: 313.	
Młódšche a tšerske wukormjene	390
Starschi wukormjene	475
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	320
Swinje: 404.	
Połnomasnine, wobsebnych rasow a jich skrizenjow, hacź do 1½ lět stare	1165
Wukormjene	1165
Mlochne	900
Schpatne	750
Rowny a kunbrosy	660

K hodownemu swjedźenjej

porućamy za serbske dźěći

a) **Wobrazkowe knižki:**
Sserjanska — Wobrazki za pękne dźěći — Pěknych dźěći wjesele.

b) **Powjedančka:**
Hród na Zhorjelskej horje — Robinson — Genofeva — Trójniki — Nowe Trójniki — Nadpad pola Bukec — Zabawki — Bitwa pola Budyšina — Hdźe statok mój? — Bratr a sotšička — Baje, bajki a basnički — Naša wowka — Worješki (přez 900 hudančkow) — Božo dźěco — Jezusowy narod — Wowcyne zabawki — Šibakec nan —

c) **Dźiwadłowe kruchi:**
Palčikojo w krawcowni
Palčikojo — kowarjo wot M. K.
Rumpodich

Lětulinka, přeł. Bj. Krawc.

Slepy Benjamin }
Hodownička } wot M. Nawki

Zbožowne hody.

Wše knižki su dostać we

Serbskej knihařni w Budyšinje.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaczijny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. s wob. ruk.

w Budyschinje na hornjeczeiej haju 24.

Hosćeńc „Běły Kóń“

Hosćenc prónjeje rjadownje w Budyšinje na swonkownej lawskej hasy. Mějeśel Curt Lange.

poruča so wšém Serbam a přećelam Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanje. Dobre jěść a pić po :-: znatym wurjadnym wašnju. :-: Wše wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert.

Pschešadźowanje.

Schtwórk, 13. t. m. pschešadźuju wot 1 hodź. rjem w sali hosćenza „Dwóch Lwow“ sćeśowace wězy sa hotowe wjenisny: 1 dobry tpanski sofa, 1 dubowe wuhot. jédnjene stuły z 12 kolami, 8 schijaze maschiny, 1 dubowe hrajne bidło, 1 dźěcźaz wós, 2 dźěcźajej stólcźki, 1 dobre wujaze kolo, 1 zimaju maschinu, 2 żeleśne kacźe, 1 Steinerowe reform. kolo, 1 wlośankowu matrazu w 3 dźělach, 2 balcźnikaj, 1 elektr. warjad, drasty, wobuwja, tšamy, 3 rysowanske grafy (Meißenske), 1 hilb. bybjacźny cźahnik, wschelake hrašli, 1 elektr. żeleśnicu s akkumulat., 1 nimcu nowu (Grenzmannowu elektr. kino, 1 klankaz wós a wschelake druhe W... 11 hodź. rjem. Nadawki so dźiwsche pschijimuja. K... ...any a sjawnje pschisłušeju pschešadźowat Hoschcź hažy 32.

Serbska wottorhanska protyka

1924

je hotowa a je dostać

w Serbskej knihařni w Budyšinje

w „Serbskim Domje“

Fotogr. atelej **Oskara Meistera**

w Budyschinje na Thežorstej dróży 15.

Telefon 438. :- Njedźelu wotewrjeny.

Po stajanju so też na wjach fotografuje, jeho rumja kwasne wobrazy, gruppy ath.

:- Powjetschenje po kóżdym wobrazu. :-

Nawěschki přinjesu wužitk!

Podźelne płacenje je dowolene!

Žonjace mantle

w hobrskim wubjerku

poruča jara tunjo

Paul Otte

w Budyšinje na žitnej hasy 10.

Podźelne płacenje je dowolene!

Kupujemy

stajnje wschě stare knihi, feschiwki, cźasopišy atd.

Serbske a też němske, kiž wo Sserbach jednaju

Serbska knihařnja w Serb. Domje w Bud...

J. P. Mencel

serbski časnikar

wurjadnje
dobra wuporjadźarnja
w Dobroščecach.

Kupuja

kumpy hacź	2 pj.
nowiny, feschiwki, knihi, akty	1 pj.
staru papjeru	½ pj.

Kolcźe po najwjetšich dnjowych płacźinach. Żelezo a metale jenoš na wupoła. Po wjelche, hdy derje płacźaze tkanki, sa kamjenym łapschahom pschijědu.

Josef Schubert

w Budyschinje, bórzitu cźo. 7.

Telefon 695.

Tydźenske a mjesačne listy

Serbske Nowiny

Serbski Hospodarski Přećel

Lětnik Maćicy Serbskeje

Serbske Hrodowe Knihi

Serbske Ludowe Knihi

Serbske Rozmyslowe Knihi

Serbske Rozmyslowe Listy

Serbske Rozmyslowe Pisma

Serbske Rozmyslowe Rozprawy

Serbske Rozmyslowe Powědančka

Serbske Rozmyslowe Basnje

Serbske Rozmyslowe Dźiwadła

Serbske Rozmyslowe Rozmołwy

Serbske Rozmyslowe Rozmołwy

**Serbske Rozmyslowe Rozmołwy

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło 285 | Budyšin, srjedu, 12. decembra 1923 | Lětnik 82

Za nawěsćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźěłanje so stajnoe nawěsćki a tabela so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Dnjownica.

Srjedu, 12. hodownika.

Epimachus, martyrarjo.

† 1898 D. Jaroměr Hendrich Imiš, farar w Hodźiju, hač njezaspomnity wótčine. —

* 1854 w Sćěrjecach Pawoł Křižan, jeho naslědnik, předsyda Maćicy Serbskeje.

† 1902 Gusta Hatas, ludowy basnik w Hornim Wujezdźe.

† 1881. delnjoserbski spisowaćel 93 lětny Jara Broniš w Drěwku.

Tu razna postawa mi nochce z nowy,
Tón jeho hłós mi hišće kliniš w wuchu,
A hrčje mje tón jako woheń w duchu.
Muž ramjenjaty bě a serbski strowy.

Hdyž do Serbow by sćěpe bał, ludak ćmowy,
By Imiš tyknył plistu, nihdy suchu,
By zatrubił, kaž strašnik wótry w sluchu,
Hdyž spytowali bychu jako sowy.

Stał mjeć a měć by na fararjec prozy,
Mjeć, serbski lud a serbsku zemju skitać,
Wěd, hosćow za farararjec blido witać.

Wón měł za studźeń serbskosće je faru,
A nihdy njeje pouźał na karu
Tu, z kotrejž ćesć a dobry dźeń so wozy.

Cišinski za Imišom.

Towarstwowski powěstnik.

Jednota „Sokol“ w Radworju změje štwórtk wječor w 7 hodź. zwučowanje.

Jednota „Sokol“ w Komorowje ma pjatk wječor we 8 hodź. zwučowanje w Šimanec hosćencu.

Starosta.

Jednota „Sokol“ w Pančicach ma štwórtk wječor zwučowanje.

„Lipa Serbska“ w Pančicach ma pjatk spěwnu hodź. w Wotrowje pola Šołćio. Započatk 1/2 8 hodź.

Małešanske serb. towarstwo. Dźiwadłowy wotrjad ma přichodnu sobotu, 15. dec. wječor 1/2 8 hodź. pruhu za Boži narod.

Serb. tow. „Stanok“ w Minakale ma sobotu, 15. dec. wječor w 7 hodź. pola Kalicheo w Minakale zhromadźiznu. Zajimawy přednošk je přilubjeny.

Předsydstwo.

Wojerowske serbske burske tow. ma sobotu, 15. dec. wječor we 8 hodź. w „Trělefni“ wo Wojerecach nazymske zwjeselenje. Wšě sobustawy ze žonami přeprošuje předsydstwo.

Swětowe podawki.

Ultimatum demokratiskeje strony na sakske kněžerstwo.

Sastupjerjo demokratiskeje strony su pónjelu popołdnju je sozialdemokratiskej stronu wo wótrej stupjenju ministra Liebmanna jednali. Z demokratiskeje strony je přiš tym dr. Dehne, dr. Seyfert a profesor dr. Kastner wobdźělili, je sozialdemokratiskeje strony ministerski přisedźeja Fellisch a sobuzakonjej Wirth, Müller z Lipska a Müller z Kamjenicy. Demokratowje na tym wobsteja, so dyrbi Liebmann z ministerstwa wustupić. Demokratiske žadanje je někto hišće dźiwši sozialdemokratiskej frakziji přisedpołoži.

Přenje nuzaze wukasy němskeho kněžerstwa.

Němske kněžerstwo je pónjelu popołdnju wo wukasach wuradźowało, z kotrymiž je nowe dawki zawjedu. Wobsedže je pjeć **cyłe dawki ratarstwu napołoża.** Druhi wukas je na podruhniki zakoń poćahuje. **Wojschorjo dowiny a podruhnicy** su **z nowymi dawkami poćeja.** Położa podruhniskeho pjenjesa budže so wjeza jako dawk žadacy. **Mjda němskostatnych sastojnikow** budže so tak srjadowacej dyrbjecy, kaž je hižo němšći finanzny minister namjetował. Přenjši stat nima pjenjezitych hrjadow, so by sastojnikam wjdu płacźił, kaž kedy wonj zadeju. **Pomjenjenje ličby sastojnikow** so tchorunja na podložku zwotnoměnjenskeho zakonja hišćeze do hódneho pschetwjedźe. Zdźiwenje w Němskej budże w přichodźe cyłm dale cyłm wobzežnišše.

Wjcho někta wot teho twotwinjuje, hač budże pjatnaćestwatym wubjerk kněžerstwowym wukasam přichilsowacy. Prašcha so, hač so f wotmyslenymi wukasami němska wustawa njepschemèri. K pschemènjenju wustawy pak spotrebnjenjesći zakoń njedóstaja. K temu dyrbjał němšći sejm dowolnosć dać. Němske kněžerstwo budże hižo w blížšchim czasu psched wulkimi wobzežnjosćemi stać. Na Němsku znadź bórzy nowe cześe krizy čakaju.

Ratarjo so pschećiwo nowym dawkam wobaraju.

Pokodnjonjemske ratarske komory su „so w konferency, kotraž je so 7. dezembra w Mnichowje wotmeła, f dawkowym praschenjom sabrale. Přichi tym je so spóznało, so ratarstwo dowki njebudże snjesć móc, kotrež chce jemu němske kněžerstwo f wukasom napołožić. Wunoschi pokodnjonemskeho ratarstwa je pschewyschoko wobliczeny, a poćeženje ratarskich sčežownoscjow po złotej hrivnje je tak cześe, so so za wjedźenje ratarskeho hospodarstwa njebudże wjazy rukowacz hodźić. Schtož renitki banku nastupa, dyrbi jenostronske poćeženje ratarstwa te katastrofalnym wobstejnoscam w ludowym žiwjenju dowjesć.

Dopłacźenje wobrotneho dawka.

Dla wothódnoćenja hrivny w oktobrje a novembrje je so f nutrnym dawkowym twikasom wobrotny dawk na złoty hrivnu pschestajił.

Kommunistiskim sapóžłazam so njesfrankliwosć wotrjekła.

Wubjerk wobžłodowcho porjada w němskim sejmje je so sa to wuprajił, so by so po namjece němskostatneho wyschicheho statneho rěčnika kommunistiskim sapóžłazam Fröhlich, Koenenej, Remmele, Stöckerej, Hoffmannej a Klarje Zetkinowej njesfrankliwosć wotrjekła a so by so budnišej wyschnjej dowolilo, pschećiwo nim khłostanski prozeß sawjesć.

Wothwarjenje sastojnikow w pjatnaćestwatym wubjerku.

Pjatnaćestwaty wubjerk němskeho sejma njeje so hischcze wo twikasu wo wothwarjenju sastojnikow wuprajił. Wón je so hač dotal jenoj f prašenjom saběrał, hač je njemohła dokhodu Němšćeje k lěpschemu powyschenja mjdy sastojnikow pschistworić. W twójsu f tym je so hižo namjet pschijał, kotryž němske kněžerstwo namakuja, so w twarjenjach, němskemu statej słuschazych, klamy pschihwarjwał a jako wobkhodne pjenjezne wumołchne sčinile. Pschi tym so, schtož Barlin nastupa, na twarjenja štrjeho kněžerstwa, kaž na wójnske ministerstwo, myšli. Wone dyrbu so f pschehwarjenjom jako wobkhodne pjenjezne (burowy) a f pschiprawnjom klamow w nich wobkhodne hrjadźišćo sčinile. Taike plany su so hižo pschihłuchnym wyschnoscam pschedpołożile, tola so njeje na nje kedźbowało.

Protest sastojnikow swonkowneho ministerstwa.

Wuprawjenje złotych mjdow sa sastojnikow swonkowneho ministerstwa je statneho sekretara, swobodneho knjesa f Maltzahna pohnuło, němskemu kněžerstwu list napisać, w kotrymž so praji:

Skote mjdy, kotrež su sa němskostatnych sastojnikow wotmyšlene, su najwotrišchi protest sastojnikow swonkowneho ministerstwa šindźile a su też po mojim měnjenju njedóstatne. Wone pschecze pokoju měroweje mjdy njebohatymu, mjes tym so su płaćizny a sežiwjenje dwójzy tak wyšoke, kajkeż su do wójny byle. Sastojnizy dyrbjeli potajšim f mjenje dyžli schiwobrěžnim pryedawschcze mjdy sežiwjenje wudrżeć. Pschi tym so potschitkowje pschinoschowa, so su też pryedawsche mjdy po sadabje staropruskeje sluziwosće zara nikle byle.

Zalostniše by hischcze położenje pensionarow a dostawarjow čakanskeho pjenjesa było. Mjerjcham rostokoć, so bychu tajke wobstejnoscje zwjetšinu sastojnizy, na kotrymž so słónczuje twój Němšćeje f wulkeho dźela zalożuje, do zyła zahubiło. Na sčežkowi jako na pokujenje, mjnuloscj k pódlanstwu dźeła a f tym zanjerodźenje słužby, njedóstatk na pschirosćenje sastojnikow atd. chcyk jenoj pokazacj.

Bayerske poćeženje žitnych płaćizinow so rospuschćiło.

Generalny stotny komunikar f Kahr je porucził, so maja so w Bayerskej hnydom wschě poćežerije žitnych płaćizinow rospuschćicj, dokelž su wone schkódny wliw na rozwicze žitnych płaćizinow měle.

Bayerske pschećiwo proletarskemu sastojnikow.

Pschećiwo postajenju mjdow sastojnikow, kajkeż su so wone wotsetwike, je bayerske kněžerstwo protestowało. Wono ma sa prawo, so so liczba sastojnikow zamjerjeje, tola wono njemóże proletarskemu pschikhłonjacy. Proletarskemu pak by so stało, hdy bychu so wotmyšlene sastojnike mjdy sawjedle.

Lutheranski pomozny skutk w Ameriży.

Narodny lutheranski kongil w Sjednoćenych statach północnjeje Ameriki, kotryž je hižo wotpjet lutherske dźěle Němskeje f darami lubosće podpěrał, je do Sakskeje 9000 dolarow a pódla teho 360 kalekzynow zyrohy po 60 buntach a 60 wokow brašty po 2½ zentnarju pósłał. Dary po połožy bu wustawow smutkowneho mišionstwa du, kotryž położa so f pomozu sastupjerjow zyrkwinskeje wujchowace a farskich sastojnizow rozdźela. Wo rozdźelenju w Sakskej wuwjerk rozhudźa, kotryž je sestajeny f tajneho konsistorialneho radźićela Hampela jako pschedsydy, generalneho leutnanta Barta jako sastupjerja wustawow, bankoweho pschedsydy Wagnera jako finanzneho radubawarja a fararja Wendelina jako spisowarja.

Pschichodna porheinska republika.

Barkinske nowiny su z Düsseldorfa nastawk wocźischćałe, po kotrymž so wojowanje w Porurskej zwjesnu kónzej bliži. Njedźiwajcy wschcko napinanja němskeho kněžerstwa hospodarski njeporjad a hubjerstwo wobydlerstwo we wobdźěłanym kraju dale dźetej a pucź porheinskeho direktorija pschichodnje, kotryž bórzy postanje f tuteje schmatanju, je by politiski samostatnosć Porheinskeje posłužił. Njedołhe postajenja němskeho kněžerstwa wo Porurskim dyrbi njeschmylnje k samostatnosći tuteho kraja dowjesć. Wusk porheinski kraj republiku zada, kotraž by Porurskim, dale Westfalskeje, wobsahowała Porheinsku, dale njewobdźěłanje Hessenskeje a połnocneje Badenskeje wobsahowała. Wona by jako porheinsko-westfalski hospodarski stat w mjezach Němskeje sjadowana była. Tutón projekt je jenicznje mójmy, dokelž swójzowazy hospodarski kraj wobsahuje a je najlepschi chłodny pucź, Porheinsku Němskej schkowacz.

Strajk póstiskich sastojnikow w zyłej Awstriskej.

Wot pónjelu rano wschitzy póstaj, telegrafowi a telefonowi sastojnizy w zyłej Awstriskej strajkuja. Pschi wschelkich wótrach strajkowi strajnizy tjeja. Jeli so knježerstwo po žadanju sastojnikow mjdu njepowyschi, so po nježim wschitzy stajni sastojnizy strajkej pschistankmu. W tu khwilu je 113 000 statnych sastojnikow a pschisłužerjow a 28 000 póstiskich, telegrafowych a telefonowych sastojnikow a pschisłužerjow strajkuje. Organizacije wschelkich politiskich stronow strajk solidarizuju wjedu, wón je tehdla dospołny. Želesnizarjo swoju solidarnosć je strajkowarjemi wobzwjedźeju póstske wózy njewoza. Parlament pohrebnisti nadawk pschewohmje. Sowjetowy kanzler dr. Seipel je pschipowjedźił, so wrócso stupi, jeli so jemu sakonjowy nazjił wo mjdowej reformje njedy po knježerstwownym nazjiłu wobsahnyl.

Sa jendźelske wójnske łódźwo so wjele kschiżakow natwari.

Na Washingtonskej konferency, na kotrejž su Amerika, Jendźelska, Franzowska a Japanska wobsahowane, wójnske łódźwa niz dale powjetschicj, je so twar lohkich kschižakow njewobmjezowanje powstajił. Jendźelske knježerstwo je tehdla žmeno wobsahowacy, zydomnace kschižakow natwaricj. Dwar dwěsćo kschižakow so hižo w januarje sapoczinje. Kóždy kschižak budże 1% millijony puntow sterlingow płaćicj. Wscho hromadźe kschižy na 30 millionow puntow sterlingow wuczinja. Położa tuteje summy so k sapłaćenju mjdy pschetrjeba.

Konservativni nochzedża wot knježerstwa wotstupicj.

Baldwin je po wólbnym poražanju konservativneje strony wotstupicj chcył a krale pschewohstajił, hač chce dźěłaćerskeje stronje knježerstwo dowěricj. Po namołwjenju swojich konservativnych pschećelow pak je so won posdźe scho rozhudźił, knježerstwo dale wjesć.

Liberalni su jasnje spóznacj dali, so njesłuschnuwši, so f nowa f konservativnymi do knježerstwa dźěłacj. Tola zeź dźěłaćerskeje strona nochze wo knježerstwu f liberalnymi nicżo słyschcz. Ani liberalni ani dźěłaćerske strona njejsu pak tak dyrbjeli, so mohłe bjes podpjery konservativnych knježerstwo pschewjesć.

Dźelacźeńska strona nochze konserwatiwnych błeje w kniežeństwje cźepieć. Ješt to bychu wonte hischcze zapowćatk januara w zastojnistwje byli, chze Macdonald 14. abo 15. januara wuprajenje njedowćernjenja zapodarz.

Wo programmje dźelacźeńskeje strony so źiskowaze praji:

1. Swonkowna politika: Polne diplomatiske pschipo-znacze bolschewiskeho kniežeństwa, wotkanje konferencu k wuprawjenju wotschkodźenskeho a dołhowoho praschenja a k rewizji Versailleskeho sprjećenja. To cźele konferencu dyrbja so fwjatskarjo, Amerika, Němska a Ruska jako runoprawni wobdźělniczy pschepronjeć.

2. Sa finanzkownu politiku so źada: Produktiwne po-skarjenje ja dźelonsemjerjow, wobschkerny twac wobydlenjow, reforma zastarowanskeho zakonjenja, fusijenje indirekt-nych daukow, porowschenje herbowanskeho sakonja a daŭk na wulke kapitalowe dołhody.

Foch do Londona puczuje.

Marschall Foch je wutoru rano do Londona wotjeł. Wo samym jeho puczowanju njeje so nowinam nicźo zdźelilo.

Radicej Jendźelsku wopuschcźi.

Besgrabite „Nowosce“ se Sahrjeba powjedza, so Schcźe-pan Radicź, wjednik khorwatiskeje ratarskeje strony, hischcze tón tydźeń Jendźelsku wopuschcźi. Wjednistwo ratarskeje strony w Sahrjebje je wot njeho pokiw dostało, so by so wokhebity wobjerk postajił, kotryż na so za najkrótschi cźas wobhonicź, hacź by Belgradske kniežeństwo, jeli so by so Radicź do Khorwatiskeje wrócźił, jeho sajało. Jeli so by kniežeństwo Radicza jatcź a psched sud stajicź dyrzało, by wón w jenym neutralnym kraju, ſnadź w Schwajzarskej, wostał.

Rusko-cźeske dojednanje wo pschiwozenju rolarskich maschinowo.

S Moskwy so powdź: S Cźeskoſlowakskej je so pschiwos rolarskich maschinow w hódnoscźi 15 millionow cźeskoſlowakskich krónow za cźeskoſlowakskich sahydlerjow w krajach dosahało, kotreż su z hłodom potrjechene byłe. Cźeskoſlowakske kniežeństwo je mjenowanu ſummu jako njesadarliwu pożczonku pschiwołało.

Bolharske ſobranje (ſejm) ſo wotewrilo.

Bolharske ſobranje je so ſ trónſkej rěcźu wotewrilo. Sa pschedſydnu profesora Kulelowa wuſwolichu.

Južnoſłowjanski kral Alexander ſo w Parisu ſ bolharskim kralom Borisom ſetka?

Po Parizkich powjesćach ſo kral Alexander ſa cźaſ swojeho pschebywanja w Parisu ſ bolharskim kralom Borisom ſetka. Tutemu ſetkanju nekotre politiske kruhi pri-kłaſtili wuſnam pschiwiſnja. Mjez Južnoſłowjanſkej a Bolharskej ſo dośahowanje pschihotuje.

Krwawe frażenje mjes monarchistami a republikanami w Grichiſku.

Po ſtónczenju ludoweje ſchromadźizny w Athenje, kotruż bě kniežeństwo powołało, ku monarchistiskim rozhońe manifestacijam wotměte. Někotre króć je ſo ſ revolwerow do republikanow wutřełiło. Dwě wosobje ſtej ſo morjetej, wokoło 26 ſo ſranili. Wojazy cźerſdźi rozhenachu.

Kniežeństwo-wosſewja, ſo je ſo nowe pschiſahanſtwo monarchistow wuſtedźiło. Woni ſu ſpytali, dźeł wójſka ſ pokupjenjom ſa ſebje dobyć. Wjele wukhnjenych offizie-row, dź pschiſahanſtwa ſaplećenych, ſu ſaſeli.

Hoover wo ſaſtaranju Němſkeje ſe ſtwnoſcźu.

Amerikan Hoover wo ſaſtaranju Němſkeje ſe ſtwnoſcźu praji, ſo Němſka tſjom wulkim wobjezěnoſcźam napſchecźo ſteji. „Se ſahubjenjom němſkeje měny njemóże ſo wobyd-leſtwo ſe ſtwnoſcźu ſaſtarjeć. Njedoſtatk w ſmitkownej produkcźiji njemóże ſo ſ finanzowym wurunacź. Dalſo ros-ſcherjena bjeſkoſkoſć.“

Hoover praji, ſo maja wobſtarni, invalidoſo, bźeźi a pſchiſtajeſcź we wulkich městach a w industrijowych ſtronach ſyłu cźeſu hołpodarſkeho ſwjerdźenja njeſcź, wſcho Hro-madźe njeźdźe 30 millionow cźłowjekow.

Přenja nowa měſa ſo dacź ſ pożczonku ſa podawanje ſtwnoſcźe ſ wutkaja. Skónczenje pak wołło ſo Němſkej ze-noż trajnje pomhacź ſ wobnowjenjom měny a produktiwneje industrije.

Revoluzija w Mexiku.

S El Paſo ſo powdź, ſo ſu ſhdźarjo żeleſnitſi móſt pola Camicas do powětra ſkeliłi, ſ cźimiż je ſo runje ſwjasanje mjes Juarezom a Mexiom pſcheterhło.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 12. dezembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Po rozprawje Drježdźańskeje wje-dratkuje cźinowe kurjazowſte wjedro dale wobhoſpodarja. Też cźeſki powdźer pola kupy Island je tam ſawoſtał. Schkroke paſmo lohkeho powdźera cźehnje ſo ſ Biskajskeho ſalima, morjo we kuże mjes Kranzouſkej a Schpanijſkej hacź do Mittelje. We ſrjedźnej a rauſchni Němſkej je ſchkleńca hacź na nałpowſte na rjane ſlejſa. Wječera bě po wſchej Němſkej mrózcźno a kurjawoſte. Cźopło bě hacź do 5 ſtup. (Frankfurcźe nad M.). Jutſje ſchtwórć hłodźeſko 8,04 khodża a ſo 3,44 khodźa. Mjezaſk ſhdźa pſchipołdnju 11,45 a ſo wjecźor 10,20 khodźa.

— **Nosprawna połizije.** Dźeńſa, ſrjedźu rano 1/2 9 hodź. ſo ſ wołhyże jenoho twarjenja pſchi Bismarckej dróży ſpalenje ſedźne kolo kradny. Kolo je ſnamki „Naumann“. Cźiſło njeje znate.

— **Wschich ludych Serbow,** ke kotrymż naſchi kołporſ-kerjo ſ Protykami pſchiſłuſchu, proſymy, ſo bychu tola wot nich kupowali a niż durje pſched nimi ſamkowali. Do kóż-deho ſerdźerho domu ſłuſcha cźaſ ſerdźka protyka.

— **Kedy tu!** Pſchi pſchiſtimanju ſoſjalnohdźnych ſtoło-wych pjenjez ma ſo kóżdy na kedźbu bracź, dokeż ſu na-pacźne we wobkhadźe. Wone ſu na wyſchſchu cźaſu pſchemjenene. Tak tu wječera papjeru nadeńdźeſcź, kiż mjeſcźe hódnoſcź jenoje hriwny, ale bě na 20 hriwnow wſchemjenja-na. Tak ma potriechena woſoba wulki ſchkodu.

Se Zuriz. Wječera tydźenja wotmě ſo pola naſej honſtwa. Pośłeſi ſo 35 ſajazow, 7 karnikłow, 5 bażantow a 1 ſorna.

S Delnjeje Hórki. Tudomnemu renkmiſchtrej Kłitt.na-rjej a ſahrodnikej Preuſkej ſu wónźdźelu w nozy huſy ze ſhlewa kradnyli.

Se Schmorsjh nad Cźornom. (Schórnan ſedy Lubija). We nozy ſ ſobotu ſatſcheſchu paduſchi do huſazcźe ſhlewa na Ruchtarez kubłe. Wjeſchu 13 huſyzow, kiż bźehu ſ bobom ſ rěju krale, wotrźſcźu ſhlowa a też jenej kaczu-każ cźiſć pokaſa, ſu ſo paduſchi ſ pruſkej hranizy wotkaſli.

S Kanjeje. Wjeſna hoſtiwa, to je wěſ, wo kotreji ſo w naſich ſunejnach wjele rěcźi, rozpomina, ſhwari a każ ſhwali, a tak też je pola naſ. We naſchich ſhromadźenjach nje-nérwnych cźaſach bźehu w poſlednich lětach kóżde ſćo wo-ſebite jednanja ſ naſejkom muſne. Naſcha gmejna ſo ſe dołholetnym naſejkom wjeſneje hoſtiwy, ſ kotrejom ruczeń-lubleńkim naſejkom Njemczom-Worſlezańſkim lětſa na 35 ſajazow wuſedna a ſaſubdenu [illegible] ſo wjeſnich ros-

Pschedźenak

hoſtiwje ſo do Laſa. — Hdy bychu we Laſu wjedźeli, ſchto jim pſchinjeſeny, bychu jenu cźeſtne wrota ſtajili. — Nimo wjeſe druhich frażnych wjeſow pſchińdźeſe jim wobroty ſe Seſlerjoweho ſujedźenja, też wobras kniežnow, kiż ſu tehdy tak nimo nich rjenje ſwjahowe. Pschedźenak kwizy wobſtarnje, ſo njeje ſo lětſa ſtarſi ſtarſe ſtarſe ſtarſe

kirchhofe stehend unser dem Amte der Predigt sind nachen unnachsichtig gezüchtiget und gestraft werden."

Když wo wšej zbrkwje ako pohrjebnischcza njebě, tam hyrjesche ho stotu ſ tajkej naschinej rynku postaječ. Korczmarja mjeschu krucze kedžbowacz, so tich hoczo njebychu selili. Schtož by nětdže bohahamjerja snał, hyrjesche jeho wohstorczeč. Samjeleczacha a potaichu nětcho tajcheho, buchu woni ſami ſ stotjej pschichamkowani. Hdyž pak nichtó wo wotpokuczenym thlohanju saho Boha njewjesche, hyrbjachu jeho wórcje na czěle schwikacz a krjudowacz. So by jo bohahamjenju zadżiwało, hyrjesche duchownu wosadu nawominacz, so by kždy dżěsacz kajnjow, Wótcze nasch, wěrowuznacze a druhe kschescziańske wuczby wumjeli. Haj prjedy hdyž Boha wožachu, w naschim czasu pak to zara pobrachuje.

S Wósborka. Wot sandżenego schtwórtka je wschitkoho po żelesnizy nowa schkadnosć do Lubija. Dworowemu czahej czo. 8550 pschipowjesheniu je tež wobsobowe wojy. Wón wotjedże ſ Wósborka dop. w 10 hodź., ſ Małeczija 10,07, ſ Lubnczija 10,17, ſ Hłuschinu 10,31, ſ Małych Radmerzi 10,41, ſ Kelliża 11,04, do Lubija 11,21. S tym je mózno 11,41 ſ czehomu do Drježdżan wotjeż.

Hospodarski roshlad.

Sdrjedu, 12. dezembra 1923.

Hamtske kurjy wczera w Barlinje:

Dollar	4,18950 bl. franzowski frank 223 440 mld.
jendżelski punt	18354000 bl. czeſkokſk. króna 123 690 „
schwajzarski frank	730,170 mb. 100 półſk. markow 975000

Na Barlinskich wikach ho hódnota papjerjaneje hriwny njepschemjeni. Ekeny ho dale a dale wodtrjebjuja. Dale ho wschelazy boja, so knjezerstwo pschikaze, sapihacz, kelko schto efektow wobhedži. Też ſ wukraja ſo pschezo saho akcije niemſkeje industrije na pschedań posliczuja. Nascha industrija je ſ tym wjasnyla, so njemoże na żiwotnowych akcijach wjazy hobu. Wukrajniſy ho boka, so mózhi jeje akcije we hódnoze jara spadowacz.

Na produktowych wikach ho płaczijny dale wodtrjebjuje. Żita je wjele na wikach. Nasche płaczijny żita ſu ſpekulowych. Ale wukrajnejho żita, wosebje rożi, je wjele we rukach wikowarjow. Czi pytaja za wotbytcz. Dań ſa pożczene bankowe pjenjezy je żara wyschka a hižo ſa nekotre dny we pozdiednich tydżenjach kapital sežra. To wschо płaczijny czehnu. Pschi tutole położenju ho kupzy kupowanja żita po możnosci sdaluja. Rożu jenoż ſtatna ſpekulacija lubowacze. Jejni agenci nize płaczijny hadżacz. Zo zanjenja bé sahо wjele na wikach. Płaczijny bijachu dele. Wowsy njeżdże a bé sahо tuńſchi. Nunje tak bé ſ punktu. We womjeschchach a druhej ſtótnej pizy njebé żanezho żiwjenja. To ſu tu khwilu, hdyž ratar sa hobrise banki a druhe wudawki najwjazy pjenjes trjeba, trudne wuhladacz. Kupza na wotrze pschekowacz, płaczi 16 ſt. hr. Do wojny ſ Francowskom pak żito nicżo tuńſche njebé, hacz nětkole. ... ſu płaczijny hižo dale dele. Knjezerstwo na nětko móz w horschczi, wosebje hobrse dawki wupiſacz a bracz — pschedewschczim z ratarſtwa. Schtó je nam tole wschо nadzierschił?" Cunowe knjezerstwo a jedy njeżo żejaze kruhi, do kotrychż też „Landbund" ſluschi. Kak je wón nałoż ſa Ruhrſku politiku Cunowcho knjezerſtwa haru huał, dary wěrał a ſa pschijerze ruhrſkich dżěſcz budnował. Ruhrſka politika je nasch nemſki ſtat do hżehna ſtorhnyła. S njeżo dyrbimy ſo wudrabacz, je-li njeżmé wschо kónira hicz. A wo żeo dżěesche? Po filowach jenoho ſakſkeho ſapósłatcza njetrjebachmy na Franzowſſim lětnje wjazy płaczicz, hacz ſchtož finy do wójny ſa nasche wojerſtwo a bróniſtwo wudawali! A schto finy dozwoli?! Nasch ſtatny dołh je do njezdżiwnerneje wyſokoſeje ſtłsł. Nětko rěka płaczicz, płaczicz dużżemy, ſo budże nam tak rjay pikotacz. S ruczku njech ſo kóżdy, kotremuż ſkónczne safmita, wola wschonemſkich (Deutſchnationali) haburoſbatarjow podżakuje. A żana méz ſemje nam powhacz niemże a niebudże. Schtóż dżenſa hijchcze ſelharnym bajkam wo wukrajnej pomozy wěri, temu njeje pomhacz. — Po papjerjanej hriwnje płaczeſche wczera zentnar we Barlinje:

pschenicy 8500—8550 miljardow hriwnow,
rożki 7500 miljardow hriwnow,
jeczmjenja 7750—8000 miljardow hr.,
wowsa 6500—6700 miljardow hriwnow.
1000 miljardow = biljon abo 1 ſtota hriwna.

Na Barlinſkich produktowych wikach

Zito a produkty po ſtotej hriwnje.

Pschenica	170-171	Oskoma a ſyrowina	
rożka	150,0	pschenicżna	0,70-0,90
nałkin. jeczmjeń	155-160	rżana	0,70-0,90
owoż	130-134,00	wowsjna	0,60-0,80
ſa tunu abo 20 zentnarkow		rżane wolepy	—
pschenicżna mukа	26,50-31,50	jeczna	0,60-0,80
rżana mukа	25,75-28,50	ſaſtanju	0,50-0,60
pschenicz. wotruby	7,25-7,75	ſynkanje	1,85
rżane wotruby	7,25-7,75	ſyno	1,10-1,50
rapż. wohlkoh	11,80-12,00	Běrny	
pochowa melaża	7,0	běle	2,10
ferdella	20.00-23,0	czerwjene	2,10
pschinschki	16-19,0	żołtomjaſne	2,10
ſuche truhanczki	8-8,25		
běrnaze kruſzi	18,50-19,00		
rapż	330	po zentnarjo	

ſa 100 kg abo 2 zent.

Běrny we Barlinje 2,10 ſſ. hr. We Sakſkej postaji ho płaczijna na 2,60—2,80 ſſ. hr. hacz na żelesnizy.

Wupomnjenske pjenjezy (Notgeld) nastupaju, knjezerſtwo tele dny wukas wudża. Wupomnjenske pjenjezy, kiż njezbju ſtoteje hódnoty, ho njesmjerje hnydom mutteſchahnu. Tež notcze hódnoty nasſmjerje wo 15. jan. swojeju płaczitwosczu ſtuhsa. Ge-li dyrbi ho hódnota nemſkich pjenjez nětko krucziczź, je wottrontnenje wupomnjenſkich pjenjez, njech je wudawcz, ſchtóż chze, najwoſnjiſcha krocżel.

Wo ſtajnym hywotkowym na ſtatu hódnotu ho tele dny wjele pische. Statny ſud (Reichsgericht) je tele dny wuſudżił, ſo dyrbja ſo hypothetſi, kiż ſu do wójny naſtale, we ſtotej hódnoze wuplaczicz. We kóżdym padze dyrbjala pak ſo należnoſcz nadrobnje pschepytacz. Kóżdy ma tele ſtejiſchcżo naſcheho najwotſchitſcheho ſuda ſa ſprawne. Tola ſczitkoži tehole ſtejiſchcża njejſu dżakża k wumérjenju. Potom dyrbjeli ſo wſche ſtatne pożczonki, te krajom a tež gmejnow atd., pjenjezy, kiż ſu ho do wójny na bań dake na ſtotu hódnotu hajicz. Tak ſprawne, hacz by to też tyło, by to tola nasche zyłe pjenjezne hospodarſtwo ſpowróczało. Tehodła hižo rěka, ſo knjezerſtwo wukas pschihotuje, kiż njedowoli, ſo ſmé ſebi wérczeſ do wójny pożczene pjenjezy we ſtotej hódnoze wróczo żadacz.

Swětowy ſtlad zokora ho na 19,78 miljion zentnarjow wobſicza, ſoni 20,23 a tamne ſeto 36,81 miljion zentnarjow. Zokoł placzi we Magdeburku pſchi 200 zentnarach 31,25—32,50 ſſ. hr. ho zentnarju hacz dawka a mécha. We ſeptembru je ſo do Němſkeje 79,700 zentnarjow zokora dowożowało a 50,800 zentnarjow wuwożowało.

Wažneſne 5 miljardowske bankowki ſtatneje banki (to je Staatsbank). Wone ſu na tym ſpóſnacz, ſo wodowcho ſnamjenja, kiż je każ hak ſpóſnacz, je-li ſo papjerka naſpiſchczo ſwětlu dżerżi, nimaja.

Wupomnjenſke pjenjezy pósla wot 15. dezembra nicżo wjazy njeplaczą.

Němſke pjenjezy wczera we wukraju. Dollar w New-Yorku 4,35 biljona, ſawczeraſchim 4,17 potajſim nětſchich ſłabſchi.

We Danzigu:

dollar 5,8 biljonow hriwnow,
jendżelſki punt 18 biljonow hrjiwnow,
półſka marka 1,450 miljardow hriwnow.
franz. frank 30,40 miljardow hriwnow.
We Prahy pschinidże biljon hriwnow
9,55. (Że horje bila.)

Wažne hospodarſke liczby (kluczje).

Sa 12. dezember 1923.

1 ſtota hriwna (po Barlinſkim wiczným kurſu).	
payjerj. hriwnow	1 000 000 000 000
20 hriwnowſki ſkoty	19 2675 biljonow
Płaczijna ſa ſtoto	640 doll. ſa jedyn łgr.
1 ſlébworny (1 hriwna)	400 000 000 000
„ „ „	1 515 000 000 000
Statny indeks	1 319 000 000 000
Salſi indeks	1 337 400 000 000
Wulkopschekupſki indeks	
Dawkowa mera (multiplikator) 1 000 miljh. ſa ſtotu hriwnu	
Multiplikator na ſelesniju 1 000 000 000 000.	Jedyn kilometer 4. flažk 2,2 nn. po ſtotej hódnoze, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miljonow.
3. rjad. 3,3 pſ.	
Pósłowy tarif: liſt w poſt. wotkrjeju . .	50 000 000 000
dopiſmja „ „ „ . .	30 000 000 000
liſt dale poſt. „ . .	100 000 000 000
dopiſmja „ „ „ „ . .	50 000 000 000
Telefonowy kluczˇ	1 000 000 000 000
Rěczenje je w błiſkim wotrjeſu (Ortsverkehr)	150 miljardow
w dalſchim do 5 kilometr	300 miljard.

Dopis.

Pschedhydżiwe mężnczinſkeje khorowne je pokładnizy je ſa dobre ſpóſnało, w Sobotuſchim cżiſte „Bautzener Nachrichten" dołhody jerdżitowych Budyſchkich lekarjow dokładnje wobſmérčiłcz a dyrbjeſche ho ſ tym ſacziſchcej ſtudżicz, jako buchu lekarjo runjenom we ſtoce plowali. Wono wak njejrajo, ſo ſu we wotſerjenych liczbach tydżeń wuſoke wudawki ſa kilometr, ſa pomozny perſonal, ſa ſpuzku a tepienje, ſo wottrjebanje inſtrumentow atd. hubuliczenje. A pschedewſchém je wono runje poſledni tydżeń, hdyž lekarjo ſ pokładnizami dżełachu, wona wjak. Je to tydżeń do bjeſtreczneho ſtawa (vertragsloſer Zuſtand), w kotrymż ſo njewokſakowane nabdżeji na lekarjow cżinjachu, dokelż cżaſchu ſebi hobuſtawy pokładnizow hiſchcze jedyn „tuni tydżeń" ſpóſczicz. Nicżne ſuny lekarjow dżehu w mjenowanym tydżeniu tak pſchepiſcheſnjene, ſo dyrbjachu lekarjo dżeſacżkrocżne ſwojeje hewaſcheje dżełakowoſce dokonjecz. Mjech by tola knjes Meier jedyn tydżeń wot julija hacz do nowembra wuſłoſhnył, hózeż ſo ſta, ſo mózeſche lekaſ, kiż mężeſche derje dżełacz, ſebi ſa ſlicżowanje jeneho mężaza 2 puntaj howjaſcheho a ½ punta kotbaſy kupicz.

Dokelż je knjes Meier tak ſwoluniny, hudżunu do wobſtejnoſcowe thorohnoje pokładnizy nuts pokładacz dacz, budże jemu zyłe wężeſe mózno, ſo w błiſchich dnjach bichchlad wo dokhodowych wobſtejnoſcach ſwojich ſaſtopnikow pſchiſtajenoho poda a je ſ klakrikmi honoraroni pſchinina. Sdnadż mózemy tu potom ſajimanje podobne wężli thoniez, każ je roſpreſna wulkeje powſchitkowneje mężeſkeje pokładnizy w Drježdżanach pſchinjeſche, po kotrejż lekarſke honorary 16,6% a wudawki ſa pſchiſtajenoho pokładnizy 38% wuczinjeja!!

Lekarſke drużſtwo w Budyſchinie.

Wuznamjenja.

S Lichowanjki ſjed. Krawſki mjeſchc Bjedrich Louis Jurij Mittwenz w Kinsbórku njebé ſa papjerjane pjenjezy ale jenoż ſa bérny dżel drasty pſchedawacz. Nakżiwoſcz ſo ſwoniſkemu ſwójej pſchepokaſa. Też wobſtórżba pſchecżiwo pjekarjej Selmi Mróſelowej roż. Nowakej ſ Kinsbórka ſo ſawoniſkemu ſwójej pſchepokaſa. Mjeſch pſaczeſche 2½ oktobra 1½ miljardy. Pjekarſke druſtwo płaczijnu ſi 23. oktober na 5 ſtiljardow powyſchi. Tehodła wobſtórżowa na żadanje 22. oktobra żadyn khleb wjazy njeſchedawaſche. Pſchi jedunanju po dale wupokaſa, to je pjekarſke druſtwo płaczijnu khleba zyłe ſamowólnje poſtajało. Khlébowe płaczijny ſu w Kinsbórku dwójay tak wyſoke każ w Kamjenzu a tróżzy tak wyſoke każ we Pokżiwju byłe, hyrnjeż je była mukа ſ jeneho a teho ſamneho żórła. Wobſtórżba pſchecżiwo pjekarſkemu miſtrej Edwinej Mazej Howerej w Kinsbórku ſo krajnemu ſudej pſchepokaſa. Wón ſo winuje, ſo je płaczijny horje ſchmarał a liſczinu ſalſchował.

§ Knihikupc Adolf Alfred Zocher w Budyſchinje bé knihe nětko 400 ſa 600 a jene druhe nětko 510 ſa 900 miljardowm pschedawał. Pschepytanje wupokaſa, ſo bé płaczijny po żoacju żadał, ſo ani klucza ani wobliczenja njezożerżo. Sud nam̀rri jemu 20 biljonow pjenjezneje pokuty a ſebra pschezerjele żadanje ſaſtużbu.

§ Khlostanika komora. Wikowarka ſe ſtarym czarom ſmuk. Wſejatka je dla pschekhowanja kradżenoho hubla hižo dwójay w khlostarni podhla. Wona a jejeny 19 letny ſyn Oskar bżichtaj ſaho ſtaru kowu (Metall), wo kotrejż mózeſchtaj ſebi mysliczź, ſo mohła kradżenu bżeż, kupowacz. Też njebéſchtaj ſa tele wikowanje pschedpitane knihi wjedżoj ani ſo pschepokaſajoj, ſchtó czi ſu, wot kotrychż kupjetaj. Wſejatka ſaſtużdżi ho ſ 5/4 leta khlostranje (Zuchthaus), ſhubi czeſtne prawa na 10 lét, ſtaji ho pod polizajſku nadkedżbu a ſ 10 miljardam pjenjezneje pokuty. Jejny ſyn dosta 6 mężazow jaſtwa, ſhubi czeſtne prawa na 3 leta a dyrbi 20 miljardow pjenjezneje pokuty ſapłaczicz.

Hospodarſtwo.

* Mokre wubucze. Hdyž ſuchowe a deſchczowe dny ſaſtanu, ho wobeżrż niehodżi, ſo mokre nohi doſtanjeſch. So bu ſo njenaſpomnił, dyrbiſch ſo mokre ſtupnje hnydom, hdyż ſy domoj pſchiſchoł, wuſuczź. Potom maſch ho ſa to ſtaracz, ſo mokre wubucze prawje derje wuſchnu. Cżaſto widżimy njepożżink, ſo ſo mokre ſtupnje pſchi cżopłych khadżach ſuſcha. S teho pak pſchichodże, ſo ho kożi puka a wubucze na rjanoſci ſłubi. Dżenjniſche wuſoke płaczijny ſo wubucze pak mże kżdemu pomjeż, ſo ma ſ wobuczom pſchedhladniuje a ſtaroſcżiwje wobkładżecz. So buchu mokre ſtupnje ruczе pſchezihtnuje, maja ho ſ cżopłym popjelom napjelnicz. Schtóż pak ſebi to njeſwoli a ſebi mysli, ſo ſnadż w popjelu ſchkrieżka żeliwcho wuhla ſawoſnanje a mokło ho do wobucza dżża wuſzelicz, nadżiwi ſtupnje ſe ſuchim wowſom abo wotrubami. Potom ſtaj je na mésto, hdżeż je powétr (Zugwind) pſchehuje. Pométr pak njejmé pſchelymy buez. Żara pſchihódne też je, ſo ſo pſchemaczane ſtupnje na khódkojte, wétrojte mésto powjeſnu, tak ſo ſwobodnje wiſaju, niż na żezemu. Dalſchu ſtaroſcż cżini potom cżiſczenje ſuchom, kiż bżichcże ſoſo zyłe ſuche njeſtu. Mózeſch ſebi dżelo połżicz, hdyż do wiſkyj nétkore łapki unioka puſchczijch. Cżeſch tajke namaiane ſtupnje nécżoho dnjow do boka ſtajicz, pſchemaſaj je najprjedy ſ nécżenjom, kiż ſ jeneho dżela kampra a dżewjecz dżelom terpentinowcho wotżja wobſteſi. Tak ſo koża njeuka a njeſpékhniwi.

Poſtorjane, derjeńane wobluki wucżiſcża ſo wot mużchowcho njerjada pſches ſchudrowanje je ſtarej pſchcżerżenjej zgubi. Też bronzowe wżyn, każ lampy, rjeczałki, to tak wumrjedża. Je ſnadż ko proch do wobluſkowe ſaſtat, a tak poſtorka ſeſchkodżat, ſchudraj jón ſ ſuſkom wotty, a tuhu w méſchczuju 1 dżel ſchtawawki (Salmiakgeiſt) a 4 dżele wudżowcho ſchpirita, wotmuſkacz.

* Bleſche, w kotrychż je mokſchina wſchelake powoſtawki ſawoſtajiſa, każ kiſato, wódny kamjeń, cżerwjene wino a podobne, mója ſo wucziſczicz a wuſmoſtliczź pſches cżiſte ſyre bérnjaze kuſki, też mója ſo ſyre bélizny braez, dyrbja pak zyłe cżiſte buez. Bleſcha ſo hacz do dweju liczinowju napjelni, ſ temu nałije ho cżiſta ſmuna woda. Po khwilzy ſo wona bléſchi cżaſ pſchicżiſchaje. Po wuſmyſnanju bérnjazych bélizmow ſo bleſche hiſchcże raz ſ cżiſtej wodu wucżiſczi. Bérnjaze kuſki ako bélizny hodża ſo wjazy krócz wuſcżź, hdyż ſo w cżerſtowej wodże khowaju. Też druhe ſchtellerjaſne wézu, każ ballony, vaſy, ſchkleńcżki, hodża ſo na to waſchnje wuriedżicz.

Přiłopk.

* Nejſtukt we wupaczenej haſbiczinowſeſi. We Pankowje, jenym pſchedmjeſcze Barlina, je ſo we nozy ſ pónjeli żelesnizy ſtruchły njeſtukt ſtaſ. Tam bydli 46 letny lokomotiwnik Häuſler. Wona njeho njedawno ſnaſny kuſt wołoſje nemakacżu, kiż do ſtatnych dżeſarjow ſluſcheſche. Nałeſnoſcż ſo na kuſti ſwoju powiſnyu. Jeho ſe ſłużby puſchczichu. W nozy ſ pónjeli ſo ſwójba ſ jeneho wuzkla wróczi. Jeho żona, 22 letny ſyn a 18 letna dżowka podachu ſo ſ kudrn. Jo'o nieſchtoż mérnje drémachu, wa Häuſler piſtolu a britej. Najprjedyn ſatſteli ſwojeho ſyna. Potom dżeſche do pódſtawkeje ſtwy a ſatſteli tam ſwojm drémazu żonu a dżowku a pſcherſeny ſimej hiſchcże żiły ſo dżiwju. Mjelo ſo ſydny a napiſa wſchelake liſty na policzin a ſudy. We mich roſpiſa, cżehodła je njeſtukt ſtuczał, ſo też jenu mózno njeje, nacżinjeneje haniby dla dżeſe żywy buez. Dopodżnja poda ſo ſ ſwojim wobuſtajnikom, ſ kotrymż je płaczo roſzjohnowa. Wako o 11 hodź. wróczi ſo domoj. Sdo na ſwojeho ſyna cżiſnywſchi, ſo hiſchcże ſam ſatſteli. Wuttři pżichwaki drużiczi wobydlerjow domu. Do wobydlenja pſchikhwatachu a 4 cżeſka wuhladowaczſi, każe ſo hnydom, każ ſtruchły njeſtukt je ſo tu ſtał. Wóh ſwarnuj kożdeho pſched taſtomi wupżeni.

* **Wjednika lokomotiwy zajudźił.** W tymle lěcu 30. julija je so zalostne njeswoje na železnizy mjes Hamburkom a połodnjichej Němskej stało. Hamburkliši spěšnik zajědże w sastanišću Kreiensen do tu sadźerzaneho pschedchadzajeho czahu. Tehdom so 43 puczowarjow mori a pschez 50 so ranji. Wjednik lokomotiwy Albrecht njebě na sadźerzane signale kedźbował a z tym njeszoze zawinował. Won so k 1½ lětu jastwa zasudźi.

* **Tutankhamenowy row.** Kónc novembra hač woprawdźity row egiptowskeho krala Tutankhamena, kiž je pschez 3300 lětami wumrjel a kotremuž je so wobsebite pohrjebnischcžo natwarilo, namkali. Loni su tajko na njón storczili. Wusłužbowjer jendželski lord Carnarvon, je mjes tym wumrjel na kajunjenje jedowateje muchi. Domorodni wobsłužnja so jako chłostanj za sniczenje pohrjebneho spara egiptowskeho krala. Pohrjebnu komoru pak su hakle lětsa wotewrili. Tam nadeńdźechu mnoho drohotnych wězow. Ale pohdźišcho so dohladachu, so tež to njeje wopruwdźite pohrjebnischcžo. Te ma so hischcze wotewrić. Wrota do njeho su zapjelowane a na nich krajowiki pjeczat a tak je czišcze njesranjeny. Budże nam mnoho zastarjeho rěczeć móz.

* **Wulka woda tež w Romje.** Poslednje dny njeje jenoż w południowej Italskej, ale tež po zyłej Italskej sliwki padałe. S Roma pschihladaja powjesćerje, so je pschez Rom běžaza rěka Tiber pschez brjohi stupiła a wschelake dźele města počrjesła. Wia (hasa) Ostia je zyle powodźena. Też tu fuj wojazy wohrożenym wobydlerjam na pomoz pschikmatowali. Tehorunja w południskich rěkach woda pschibéra. Klamy su zawrjene. Wobkolina Roma je so tehorunja połrjeła. Natałke statoki śeja we wobdźelenej wodźe hó, so je we wodźe jo wjele skotu zahubiło a domkowane Bože dary so sniczile. Mjes Romom a městom Pisa je so železniczna cjara na wschelakich městnach podmikła.

Wozjewjenje.

Předsydstwo, swjedźeńska wuhjerk a dowěrnicy tow. „Radosće“ so na štwórtk wječor we 8 hodź. do wosadneje sale na ważne posedźenje přeprošuja. Dowěrnicy lisćiny sobuprinjesć!

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Słomu tuktwilu wjazy nje. kupujemy. **Wows a syno** kupujemy dale.

Wójshown sastaranski hamt w Budyschinje
(Přijedy proviantiši hamt.) Telefon 1020.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Hamtiši hrad wozjewja: Na kupjenko 349 wikowanišćeho sajidła so sapiśe: Firma W. Korzendorfer, wikowańca je drjewom we wulkim je swoje hydło se Schönberga we Schl. do Brěh pola Kamjenca pschepołojła.

Lichowniki hrad we Budyschinje sajudźi 6. okt. t. l. kubleku Huidu, Hanu, Marju Güntherku rodź. Mayerca we Delnjej Schežanjowje w město 5 dnjow jastwa k 10 mil. hriwnam a hischcze k dalschim 40 milijonam hriwnam pjenježneje pokuty.

2. Zimnoscežerku Minu Alnu Gartenowu rodź. Khežerjez we Delnym Schežanjowje w město 5 dnjow jastwa k 10 milijonam hriwnow a hischcze k dalschim 8 milijonam hriwnow pjenježneje pokuty.

3. Hanu Klaru Magerku rodź. Haleź we Delnym Schežanjowje w město 5 dnjow jastwa k 10 mil. hriwnam a hischcze k dalschim 20 milijonam hriwnam pjenježneje pokuty.

4. Zimnoscežerku Lenu Ellu Hanu Slegliczez rodź. Tranizez we Delnym Schežanjowje w město 5 dnjow jastwa k 10 milijonam hriwnam a hischcze k dalschim 4 milijonam hriwnam pjenježneje pokuty. Wschě 4 sajudźene běchu butru pschedroho pschedawale.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Dawk na sadawy so powyschi.
2. Sarnowanje za mjasowobhladowanje so powyschi.
3. Schtóž z Bołodźelcejowymi schtomikami wikuje, dyrbi wopišmo měcz, kaž ma je jow.
4. nastupa schulu.
5. Do wikowanskeho sapiska so firma Otto Lemke we Lubuschu sapiśa, mějerjeł je hapitykar Ota Lemka we Lubuschu. —
6. Do druzstwowoho sapiska so sapiśa pod czo. 18, najstupace nalutowarnju a wupozczerju w Narezu, so je na město Pawoła Pjerza nětko Hans Hojmer bowjstaw pschedbydlowa.
7. Do wikowanskeho sapiska we Wojerezach so sapiśa firma Kurt Hänsel a jako jeje mějeżel pschekupz Kurt Hänsel we Wojerezach.

Swójbne powjesće.

Swórowanaj: Herbert Wohlrab z Margaretu rodź. Spankez we Budyschinje.
Sewrěł: Fritz Dietrich w Běłej Wodźe.

Dary za „Missionski Posoł“.

Haš dotal su darili: 1440304229 hr.

Dalše dary:
Přez k. fararja Kaplerja
w Njeswačidło 1077707000000 hr.
Wšo hromadźe 1079147304229 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihařnja w Serb. Domje w Budyšinje.

Dary za „Pomhaj Bóh“.

Haš dotal su darili: 73228320980 hr.

Dalše dary:
Přez k. fararja Zarjeńka
w Khwaćicach 1050000000 hr.
N. N. z Budyšina 50000000000 hr.
Wšo hromadźe. 124278320980 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihařnja w „Serb. Domje“ w Budyšinje.

Dowěrnicy za „Serbske Nowiny“.

Nachi dowěrnicy su:
za **Brěkow**: knjes Max Soka.
„ **Bóschezy**: k. Michałk.
„ **Brěžnuku**: k. Bart.
„ **Budeschezy**: knjes Sdwora.
„ **Budyschink**: k. Scholta.
„ **Bukezy a Pomorzy**: knjes Matthes w Bukezach.
„ **Delnju Hórku**: knjes krawski mischtr Hillmann.
„ **Dobroschezy**: knjes krawski mischtr Kališ.
„ **Drežwy**: knjes Handrij Hajnk.
„ **Dorn a Nowu Jatzenzu**: knjes Jakub Bernot na Horje czišlo 17.
„ **Hajkow**: knjes Jurij Bermich.
„ **Holeschow**: knjes Handrij Pětšcha.
„ **Hornju Hórku**: knjes Frenzel.
„ **Hósk a Rachlow**: knjes Dubau w Hósku.
„ **Huczinu**: knjes Janka.
„ **Jenkezy**: k. Gano.
„ **Kamjenjez** pola Radworja: knjes Winak.
Koporzy: knjes Pawoł Grosa.
„ **Khajow a Luh**: knjes Jurij Kubasch.
„ **Khrósczizu, Jatzenzu a Stare a Nowe Bóschizy**: k. Michałk w Nowych Bóschizach.
„ **Khwaczizu**: knjes mózny strażnik Fux.
„ **Klukich a Lichań**: knjes Hodrak w Klukschu.
„ **Komorow** pola Rakez: knjes pjekarski mischtr Rak.
„ **Korinizu a Brěžezy**: k. gmejnski pschedsyt. Móza.
„ **Krolezy a Lěsow**: knjes Schöbel w Krakezach.
„ **Kubschizy**: knjes Garbak.
„ **Kulow**: knjes Michał Kolla, fahrednik.
„ **Lomik a Minakat**: knjes A. Weber we Lomiku.
„ **Lupoj, Starý a Nowy Bród a Lupjanku Dubraw** knjes Rud. Kral we Lupoj czo. 13 b.
„ **Makleschezy**: knjes schewski mischtr Sykora.
„ **Mérkow a Lutobez**: knjes Mikkawski Měrček.
„ **Němzy** pola Wojerez: knjes Jakub Wawrik.
„ **Njeswaczidło a Nowu Wjes**: knjes Arnoscht Kunath.
„ **Plužnikezy**: knjes Pawoł Maiwald
„ **Poschizy**: knjes Wawrik.
„ **Pjowjow**: k. Neumann.
„ **Rodwoz**: knjes wjerzet Nowka.
„ **Rachlow** pola Kubschizy: knjes Sterzel.
„ **Rakezy**: knjes Rychtar.
„ **Rakolzy**: knjes Guda.
„ **Schjer** pola Klukscha: knjes Schmaranber.
„ **Schescheow**: knjes Jan Mittasch.
„ **Sisuschezy** pola Hajkowa: knjes Jan Knebel.
„ **Strózu** p. Rakez: k. Kubliza.
„ **Wojerezy**: k. Nali na Zidźinku, pucza p. k. Köhlera.
„ **Wulku Dubrawu**: knjes Henka.
„ **Wulke Zdźary, Bukezinu a Koblizy**: knjes Kuchta we Wulkich Zdźarach.
„ **Zidow**: k. pschekupz Měrich.

Na tutych naschich dowěrnikow so wobroczcze, hdyż macze nawěsćich abo dopjh ja „Serbske Nowiny“ abo hdyż chcze hebi „Serbske Nowiny“ skazaz, a hdyż chcze je pschez naschebo pobzela na hamtownju dnju wjecor pschesche dostacz.

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Na předań!
Mužaze a pacholaze wobleki, czorne wobleki (Gehrockanzüge), jendźelsko-kožane, manchestrowe, zwjetnowe, krótke a tkaninowe tholowy, jupy, ulstry, wojerske a gumijowe mantle, mužaze łoschle, barchent, kožowe porschejnjenja, kožowe płachty, kalmukowe jaki, draztowe khamory, płyschowe sofy, schesslonzi, konvedy, certiki, koza, stólzy, wulke kuchinske khamory, kiž so za zatarjow pobza, poruczam po tunich płaczijnach a wschelake druhe wězy.
Helene Marschke w Kamjencu. Oskar Müllerstr. 8.

K hodownemu swjedźenjej
poručamy za serbske dźeći
a) **Wobrazkowe kniżki:**
Šešerjawka — Wobrazki za pěkne dźeći — Pěknych dźeći wjesele.
b) **Powjedančka:**
Hród na Zhorjelskej horje — Robinson — Genofeva — Trójniki — Nowe Trójniki — Nadpad pola Bukeo — Zabawki — Bitwa pola Budyšina — Hdže statok mój? — Bratr a sotkička — Baje, bajki a basničeki — Naša wowka — Worješki (přez 900 hudančkow) — Bože dźěco — Jezusowy narod — Wowcyne zabawki — Šibakec nan —
c) **Dźiwadłowe kruchi:**
Palčikojo w krawcowni
Palčikojo — kowarjo } wot M. K.
Rumpodich
Lětulinka, přeł. Bj. Krawc.
Slepy Benjamin } wot M. Nawkl
Hodownička
Zbožowne hody.
Wšě kniżki su dostać we
Serbskej knihařni w Budyšinje.

Kedźbu! K hodam poruczam:
Najstejšchi łokotowy barchent, jołowe tkaniny, płatowe twory atd., łojowe schaty čišlese bóbr., 1 pocjehnjenje z 2 šahtwotmaj, 12,50 hr., kaž tež najlepšche łoftumowe a wobletowe tkaniny.
Sa lajtich, kiž woju mjenje hrošakow, podźelne płaczenje.
Prošchu, wobhladajcze hebi moje twory a njepschikmanjcze je z drohsej twory.
M. Hüttig w Budyschinje
na Hołchiš hašy 34—36.

Pjekarnja
z pschedawarnju matertaln. tworow
a z něschto potemi je na jimowski samenicz. Shonich we wud. S. N.

Cigarety
wolebawatai sapodschedawarjo. Hischcze płaczijny hódno
Richter & Hultsch
w Budyschinje
na schulerstej hašy 6.

Transmisije
kóždeje druziny
wolije atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Mjode němske
wowczeńske pšy
čjšteje rasy ma na pschedań
Kubler Beer w Rosnowzach.

Pes (Spitz)
je psched 4 njedźelemi pschibjegał. Wobsedźer ma jeho hač do njedźele wotewjesć, hewak jeho dale pschedam.
Hommel
we Wulkej Subornizy.

Holbjaj
hač pschiskleczałej w Kukowje 43.
Wobsedźer może jeho je po sapłaczenju wudawkow hač do njedźele tam wotewjesć.

Za hodowne blido:
porclin, kamjeninu, majolika wumělsku keramiku
a druho jenoż w najlěpšej hódnosći poruča
August Teichert w Budyšinje
mějedel **Kurt Teichert**, khachlestajerski mištr **na serbskej hasy 18.**

Samórśi
rjepikaty tobak
poruczatej
Richter & Hultsch
w Budyschinje na schulerstej hašy 6.

Wumělske wulschiwanje,
Wulschiwanje, rychtowanje, garnérowanje wérowanskich sawołkow, sjajowych tkanikow, šerbitych bantow, rubjeschkow, toł. blusow a draztow w najczischšchim a najtunschim wuwjedźenju. Tam so tež we wulschiwanju wuwuczuje.
Frau **Else Herrmann** na Mokit. hrošy 13 w zahrodnej khěši I.

Stare czaśniki
trj dźele kupuje
časnikař Mencel
w Dobroščencach
pola Njeswačidła.

Serbjo
podpjerajcze swoje
Serbske Nowiny
z małymy nawěsćičkami.

Waggon Braunschweigskeje najlepšcheje **pschesczeńcze muki** tyżdźenje wuzjawi
briketty, kruchate wuhlo, zement, wschelake hnojidła warjeršću a jednu kel, żyty chołsej, běrny, styrste czerwjene dźeczelowe žymjo a druhe mam na składze a moje so ložby czas wotewjeraj. Kupuju wschěch druzinu žita.
Oskar Merkel w Halschtrowje. Telefon 44.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na Łukeńskej hašy 34.
Telefon 786.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sada z Lipšta w Budyschiskim hamtiskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch druzin

Brothki (pschedźenak a wottorhanske)
pschedawa
Neumann w Pšowjach.

Jakub Bräuer w Kamjenzu
na poknojnej hrošy 14
poruczа wšěm Serbam swój wulki skład mužazeje a žonjazeje drasty. Najlěpšche wobterjenja za žony po mérje najrozličšcho po najtunšich płaczijnach.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 10 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a dźiwa Smolarjec knihićišćerja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóźtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźełnje so stajace nawóźtki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 286 **Budyšin, štwórtk, 13. decembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Štwórtk, 13. hodownika.

Lucije, knjeżny, martrafki.

1230 nastupi Wjaczław I. knjeżstwo nad Łužicu.

Muž je w měsacu a žona w słónčku. We słónčku žona přeco steji z košom (korbom) na khribjeće — tam su jeja nutřka, kotrejž je wona kradnyła. Prjedy je wona stejała w měsačku, a tam je jej jan: zyma było. Potom stej so z tym mužom měnjałoj, kiž prjedy we słónčku steješe tehodła, dokołž je hnój rozkidował swjaty dźeń. To stej muž a žona byłoj. Powědała Khata Wokowa z Němcow.

Sam Bóh'by Knjez tych njeswarí,
Kiž wjeseli su po česći. Handrij Zejler.

Towaŕstwowski powěstnik.

Jednota „Sokol" w Budyšinje zwuknje dźensa wjećor.

„Lipa Serbska" w Pančicach ma pjatk spěwnu hodź. w Wotrowje pola Šołćic. Započatk 1/2 8 hodź.

Serb. tow. „Zahrodka" w Delnim Wujezdźe změje njedźelu, 16. decembra, pop. w 3 hodź. w Haškec hošćencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla važneho wučinjenja so wšě sobustawy přeproješa. Hosćo su nam lubje witani. Předźenak a wottorhanske protyki su tam dostać. Předsydstwo.

Swětowe podawki.

Nowe sakske sakonjowe naćisti.

Sakšenmu sejmej je so sakonjowy naćisć wo **stajnohódnych gmejnskich dawkach pischepodał.** Po nim směja gmejny a wokrjesne swjazki pischihodnje prawo, dawki je stajnohódnymi pjenjesami sběrać. Za pschelicženje j pajerjaneje do złoteje hriwny pschelicženjski kurs, j němskostatnym ministrom postajeny, měru dawa.

Płaćej dawć dyrbi 9, dawk na **cjehniwy stół** 48, poćejnje 36 złotych hriwnow wuczinjeć.

Dale je so sejmej sakonjowy naćisć wo **pomocy sa pischemyślowe schule pschepodał,** kotrejž hospodarstwenu ministerstwu podsteja. Po tym maju so pschinoschi stata, gmejnow, wikowanskich a pschemyślowych komorow, w lećeym połćeze 1923 wutrjećene, jako pschinoschki winowatosće dale płaćeć.

Nowy konflikt mjes sakskim knjeżerstwom a kommandom woborneho wokrjeża.

Sakske knjeżerstwo je wutoru dźeše wosjewjenje pschećiwo kommandej woborneho wokrjeża wudało, w kotrymž jemu wschelake mišanjenja a njepraworisće pschi wudopołnjenju němskeje wobory porokuje. Kommando sakskeho wokrjeżneho kommanda je zakazało, knjeżerstwowe wosjewjenje w nowinach wozšěrschećeć a je so dla tuteje naležnosće w Barlinje wobżełowało. „Dresdner Volkszeitung" powě, so je ministerski president Fellisch teho runja na němske knjeżerstwo wo pomoz wobroćił.

Sozialdemokratiske napraschenja w sakskim sejmje.

Sozialdemokratiska frakzija w krajnym sejmje je sledowace napraschenje na knjeżerstwo sapodała:

1. Je wěrno, so je kommando woborneho wokrjeża sastojnikow sakskeho knjeżerstwa do schkitanskeje zaby wzał, dokelž su wone poruczenja sakskeho knjeżerstwa wuwjedźe?

2. Je wěrno, so kommando woborneho wokrjeża s policije sastojnikow dla jich sozialdemokratiskeho smyslenja se słužby puschcza abo jich je słužby wosstronja? Schto je knjeżerstwo pschećiwo temu činiło a kak chce wono sastojnikow dla tuteho njeslyschcheneho traschenja smyslenja schkitać?

3. Je wěrno, so sastojniy, kotrejž je kommando woborneho wokrjeża je sastojnstwa wolstronił, po sakšni kommanda woborneho wokrjeża njesmědźa druhdźe dźełać, tak so dyrbi tat mjdu bjes napschećiwneho dotonjaneho dźała płaćiś.

4. Je wěrno, so žo tak mjenowana pomozna policija jako samknjena policajska formazija njewobstejnja wot seleze statneje policije pschiprawja?

Schto tydźi tu pomozneje policije zapłaćeć?

5. Je wěrno, so žo do tejele pomozneje policije zazialistiśy abo demokratiśy smyslenj njepschijimaja, za to pak so wupruhowani radikalni prawizy pschistajeja? Je wěrno, so kommando woborneho wokrjeża pschećiwo pravu do statneje zibilneje mozy zapschimuje, sastojnikow dla jich republikanskeho smyslenja se słužby puschcza a reakzionarnych sastojnikow powyscha?

6. Schto je knjeżerstwo pschećiwo tutym pschekrocenjam kommanda woborneho wokrjeża činiło?

6. W nowinach je so prajiło, so žu kjudawanja, kotrejž je republikanske wobhladowanje strony němskeje wobory poskerdźiło, wjele łahdźiwe byłe, dyžli je knjeżerstwo hač dotal wudawało. Je knjeżerstwo hotowe, w kejzu pady sfrjudowanjow zibilneho wobhladowanja se strony němskeje wobory wujastwić?

Kommunistow w Sakšej sajeli.

W štwórtu j podawkanej poslednjeho schtwórtka, kotrejž k puschcenju jenoho sajateho kommunista dowiedźechu, žu w Radebergu 13 wobsobow sajeli.

Němske knjeżerstwo pschećiwo žadanjam sakskich dźełarskich radow.

W julitju je sakski sejm po žadanju kommunistow wobsamknył, sakski dźełarskich radow w tym nastupanju wudospołnicć, so by žo dźełarskim radam pschi kontrolli wo sapłacenju dawkow na finanzne hamty zanych sadźenkow njeczinjło. Němske knjeżerstwo je tole kommunistiske žadanje wotpokazało a sakskemu knjeżerstwu zdźeliło, so maju jenežne finanzne hamty sapłacenje dawkow kontrollowacj, kak a hdy dźełodawarjo dawki płacza.

Hobrski njedostatk němskich żeleznizow.

Po powjescach j Barlina njedostatk pola němskich żeleznizow pjeca 500 hač 1000 miljonow złotych hriwnow wuczinja. Dokelž k wurunanju njedostatka nochedźa żeleznične tarify j nowa powyschcicj, su zhpteli, pjenjezy pożecicj, tola wulkobanki a pjenjezniny žu hač dotal malo pschistupnosće pokazali. W němskim wobhladowanim ministerstwje mjenja, so žo wuživanja wukrajnych pjenjes njebudża sminyć mog.

Próżdne městno němskeho późłanza w Parizu.

„Echo de Paris" zhoni, so žu žo poslednje njedźele wobstejnosće w Němskej troschu polepschiše. General se Seeckt je njedźiwajcy nuły a bjezdźełkosće porjad sejmik, a rentika hriwna j najmjenschcha nakupnilnje „illusiju" wobtwjerdźenja měny (waluty) dawa. Tónle měrny staw k wjetschej žwosći w zwonkownej politizy potrjebje. Jenoż zhorjenje ministra Stresemanna je zadźiwało, so žo njezju nowe namjety franzowskemu knjeżerstwu pókłałe, k kotrymž žo wobsebje wo rukowanju za płaczenje wotschkodźenja bliže praji. O prěnim widźomnym znamjenjom noweje politiki Němskeje budże pomjenowanje němskeho późłanza za Paris. Tež druhe nowiny podobne nowiny zhinjenjechu a někotre hamo prajachu, so wo wosobje nowebo późłanza hižo jednaju. — Wobsedźenjeho němskeho późłanza w Parizu je němske knjeżerstwo wotwołało, hdyž běchu Franzowsojo Porurhiku wobsadźili.

Separatistiske nadźiwnosće w Pfalzu

Separatistojo žu, kaž „Frankfurter Zeitung" pische, krjedu we wjele gmejnach Pfalzy zyptali, mělčchanzlow pobrnyli, so bychu rheinskej republizy poddanosć wobstwjedźili. Wobsebje na to pokazowachu, so wobsjudźenje po prawom se sebje njerodźa, ale za Franzowsow. Wobjez žo jich žadanju sapowjedźichu, nadźiwnosć nałožowachu a s pschedźerjanym rewolwrom wobsjudźenje minuswachu. Tajke nadźiwnosće žu so we Ludwigshafenje, Neustadtu, Frankenthalu a Bergzabernje stałe.

Sawjedźenje stajnohódnych pjenjes we wobsadźenym kraju.

S Düsseldorfa žo powě, so žo we wobsadźenym kraju, kotryž žo wot Dortmunda hač do Ludwigshafena wupschestrjeńa a Rotheinfki, Westfalsku, Hessenski-Nassausku, Hessensku a porheinsku Pfalzu wopschija, stajnohódne pjenjezy sawjedu. Tele pjenjezy žo se zhromadnej schćerprocentowskej stotej kommunalnej pożločnu wobdźełenych měšćow, wjesnych wokrjesow a druhich kommunalnych zwjazkow kryja, za kotrejž mjenowane sjednoczenstwa solidarizyju ručnja, dale se schćerprocentowskej němskostatnej stotej pożločnu a se schćerprocentowskimi němskostatnymi pschipokłakantami. S jenoscju je stota hriwna, j kotrejež 4,2 na dollar du. Němske knjeżerstwo wukas wuda, j kotrymž žo měschczanskim wokrjesam a gmejnskim zwjazkam pokmoh da, so smědźa wschitko płaczenje jenoż se stajnohódnymi pjenjezami, j nimi wudatymi, činiś. Gmejny je swojeje strony wschě nuzowe pjenjezy, kotrejž su hač dotal wudałe, 1. januara zarowaju a je najpodźišcho hač k 1. februarej sa měnjża.

Hollandzjy kommunistojo wo kronprynzowym nawróće do Němskeje.

Hollandski žejm je kommunistiske wopraschenje, nastupaje nawrót němskeho kronprynza, wotpokasał.

Parižšy polizistojo jako demonstrantojo.

Franzowski frank je po wójnje na šerzinu swojeje nědźišcheje hódnosće spadnył, dokelž Němska Franzowskej wójnske wotschkodźenje njepłaći. Poměrnje k wothódnjenju franka su žo płaczizny wožebje za zyrobu w Franzowskej powyschile. Sežiwnjenje je tehodła dróšče, a powschitkownje je wjesela mała žada. Też polizistam w Parizu dotalna mda k sežiwnjenju wjazy njedosahła. Jich próšwy pola knjeżerstwa njemějachu wuspěcha. Tuž žo polizistojo rozhněwichu, j demonstrazju zjawnje za swoje žadanje wustupichu. Nětkle 600 polizistow, kotrjž njemějachu słužbu, je zibilnu drasu wobłekłali zhromadźichu a f Bourbonskemu hrodej cjahnychu, to bychu tam knjeżerstwu swoje žadanje pschednjesli. S wopředka cjah, kotremuž žo wjele ludźi pschidawasche, z měrom po drohach cjehnjesche, hač k rózkej Tuilleriow a Konkordiskeho namjesta dóńdże.* Tam do wotdźelenja jězdnoje republikanskeje gardy a do šesty uniformowanych polizistow srasy. Tu žo njewozakane sta. Dźeł uniformowanych polizistow k demonstrantam pschestupi a žo pschećiwo republikanskej gardze staji. Někotrych polizajskich offizierow sestorkachu a nabichu. Tej někotrych jězdnych, kotrychž konje běchu padli, zu pschemorskali. Najhórje je so namětnemu polizajskemu direktorej Martinej sešło, kotrejhož franjenego f wosom wotwjesechu. Sakle podźe wjeczor ko měr sažo wróći. Polizajski president Raudin a polizajski direktor Guichard žo wjeczor w 9 hodźinach k ministrej znutřkownych naležnosćow podoschtaj, to byschtaj rosprawu podałoj. Podźišcho je hamtska rosprawa nowinam rozesła. W njej je praji, so je žo žudom polizistow je słužby puschćiło a so je nahlynosće dla pschedź žud staja.

Baldwin f wjednikom konfervatiwnych wostanje.

Wutorniske pohedźenje unionistiskeje strony je so f wobhwjedźenjom dowěrjenja sa Baldwina słónčiło. Baldwin wostanje f wjednikom strony a fraktije w delnim žejmje.

Reuterez telegrafowańa na tym wutoru powě: Ministerstwo so dźensa dopołdnja prěni króć po wólbach zhromadźi. Wschitcy ministerjo běchu pschitomni. Baldwin pschedsydstwo wjedźeše. Po słónčenju pohedźenja ministerja truchu mjeńdźachu. Konfervatiwny hłowny tvarič powě, so ministerstwo knjeżerstwo dale powjedże, donjž so njemuhła, wróćo stupić. Myšla žebi, so budźa sa pok léta nowe wólby trěbne.

S knjeżerstwa so we ministerstwowym pohedźenju powě: Ministerstwo je jenomyślnje wotsudźiło, so žo jemu powustawje zaleźi, parlament po możnosći ruče swolacj. Parlament so tehodła, kaž je postajene, 8. januara seždże.

Spytany pschewrót w Portugalskej so njeporadźił.

Parižšti „Petit Journal" f Lissabona zhoni, so je radikalna strona f podpjeru reakzionarnych elementow žrjedu w nozy knjeżerstwo pschewróćejcy spytała. Dwójzy hu prezidentowy hród nadběhnyli, tola knjeżerstwu zwérni wojacy žu zbožkarjow wotrazyli. Torpedowski žolm „Douro" zbožkarjow podjerasche. Po wojowanju, kotrejž někotre hodźiny trajesche, so poradźi, porjad zaso pohistjeć.

Sjednoczene staty žo pschi pruhowanju płaczenjaflamanscje wobdźełu.

President Coolidge je wojewił, so žu Sjednoczene staty pokněsnje Ameriki pscheproschenje swjatokarskeje komitejlje pschijate, so bychu privatnych finanzowych wězywustojnych k pschepytanju němskich finanzow wotpósłałe.

Sbožk w Mexiku.

S Mexika je žo powjesćej jako wérna potwjerdźiła, so žu zbožkarjo Jelota dobyli. Sbožkarjo žu mjes jatymi, kotřiž žu jim do ruki padli, tej generala Berlengu spóńali a jeho hnydom zatřělili. General Cerro, prjedawschi pschi-

Wiłsowak prezidenta Carranzy je přeca jšcsne tvarjenja w Rivero Lavodšje je swojimi sdekatšimi wojakami wobsadšił a měšchekanoušu a potizajšku prezidenta jatak. Wojowanje dale dže. Knjezeršiwowe wójšło je pobyłnjenja dostało a někto krucžišcho wojnje.

Garnizona w Droviero je so wutoru přeczua a městnicho kommandanta jatčelila. Město Sonora je so hacž dotal se złožkom pšchelnitowało. General Sanches je so po powješčii amerikanšcho konsula na puć do města Mexika natjaił. 20 000 muži so z diwnuj kokomnuaj z dweju bokow mežiu blížu. Wočakuje so, so ho president Obregon złožkarjam krucže napšchecžo staji. K dżesišchim bitwiczkam mjes prjedawšchimi wojakami generała Sanchcza a knjezeršiwowymi wotkazkenjemi je hižo dołcało. Knjezeršiwo wone pobyłnjenja wočakuje. Na město je so hižo wobleknjenšti staw wotjał. Na druhej powjeści, kotraj je do Washingtona doščła, je general Amero město Victoria z nowa dobył. Knjezeršiwo je přeca jeż w stanu Tamaulipas z nowa knjezšwo na so storhnyło.

S Vera Cruza so powe: Hlowny kwartěr revolucionarow wojerja, so je so garnizona w Tampico złožkarjam pšchisamka. Jelt so by so tale powjeść potwjerdžiła, potom by zyły mórši brjóh mexikanškeho sałiwa w ruky złožkarjow dał. Kóżdy pšchecžiwo městu Mexiko postupuje.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 13. dezembra 1923.

— **Bu wjedrje.** Po mnjenju Drjezdżanskeje wjedrarnje je tuhowanje wjedro hižže njepšchemjenki. Wołoženje je jsme każ wczera. Jenoż trochu šmikliche smano budże. Na zyłej Němškej dże wczera mróżnu mjłohotu każ pola nas. Wodnjo bę hacž do 6 stop. cełoło. Jutše pjatk słónczko 8,05 hłodża a je hacž do 3,44 hłowa, mężacz pschipołodnju hłodża a je wjecor 11,26 hłowa.

— **Poduschtwje.** 12. dezembra je tu 2 muzjacej jědnej kole trabnyli. Jene je kóż znamki „Corona“ cžišło 359 648, druhe je znamki „Fuchs“; tuteho cžišła njeje znate.

Smjatk nałožki tarafšiwow wotdżerża w dezembru dwě sjunnej šhromadżišnje. Mjeńšchi, 2. dez. pšchewroschadżu so **šerbške twarjenske „Lužica“** w Hornjej Hórje, **„Lužan“** w Budestezach, **„Serbske burske tow.“** w Wšelcžanach do Kánselez hoscženja w Hornjej Hórje. Wobsył šhromadżišny bě jara hoježelazy a tak nałožki twarjenowanja wšchi dobry wuješchi. Pschedsyda „Domowiny“ powita seužbenych a rokšadowarske połnu nasche towarschowne šejnišchcho. Dyrbimy dżensnišchi dżeń na to dżiłacz, so by šerbške towarschowa a šerbške dżełacžerstwo šwjasałe tólke do swojich šwjatkow, so móhli nam hrožazu hospodarstwo krute pschetracz. Pschi stwarjenšwje „Lužica“ sałożi so k temu hamdom swobodne sjednoczenišwo šerbškich dżełacžerow a tu we może hižo na rjanu ličžbu hospodarstwow hladacz. We dalšchim jednanju rěcžeše potom Lajes Lakat o šerbškich knihowanjach pola nasčich towarschowow. „Domowina“, cžeje šerbškim towarschowam knihownje sałożeja a towarschow „Lužica“ je sandżeny tydżeń hižo rjanu knihownju, kotraž 34 cžišłow wobsahuje, postało. Dale bę wo sałożenju dżełacžeske šahrodki, wo šwjatowym šwjedżenju, kotryż dyrbi so mjes mjenowanymi towarschowami wodatowacz, jednasche. „Domowina“ je nětkole do 17 šwjatow bżerna a mjenowane towarschowa tworia hromadże 1. šwjat. Šwjatowe pschedsyndstwo na pschedsyda tow. „Lužan“ w Hornjej Hórju, jeho sastupjer je pschedsyda „Lubina“ w Budestezach. Druhe šwjatowe towarschowa: „Ssołobit“ a „Podczornobuh“ w Ssosnowczach, spšw. tow. „Nadosci“, „Mar. šerbške tow.“, „Sserbške kołojšone towarschtwo“ a „Sserbšti šokol“ w Bukezach. Sa tute towarschowa wotmi so njedżeń 9. dez. šhromadżišna w Ssarowje, hosczenu w Makezach. Dokelž bę tow. „Nadosci“ hišcže z pschiwitowami za šerbški wjeczor sałużowane, so wšche pschedewsate šwjatki pschewjesceri njechodżachu. Knjez Lakat taut wo šerbškich knihownjach, wo šwjatowym šwjedżenju a wo dalšchim rosmiežu šerbšskeho klankodżiwadła a pschedsyndstwow se šwjatowotrafanimi rěcžeschc. Namjet wo knihownjach namaka wšchudże pschihłoschowanja, każ tej šwjatowy šwjedżeń. Tola so šwjedżeńska nałeknoscž na dalšche do rudow šwjatowego pschedsyndstwa wołoži. Sšwjedżeń ma so w lěcže na jenym hrodźišchczu we wokolinje, hdżež so derje dżiwadło w pšatrodże wuwjesc hodži, wotmaci. So by so klankowe dżiwadła prawje do naschich towarschnowych sałudżiło, cžeje šwjatš brajeriam nałtate twidawki, każ pschewjesenje napraworow atd. šarunacz. Towarschtwo, kotreż chcedża mješt nětkróż šhromadżišnje pschedroschowarja mótż, njech to w prawym cžłonu „Domowinje“ wotjewja. Na konzu bo hišcže na wichelakich towarschowych nałeżnoschach rěcžeschc. Jowowe pschedsyndstwo su towarschnu „Nadosci“ a sastupne towarschnu „Ssokobitej“ pschedwołałe. — Dalšche jowowe pschedżenje budże w blížšchim cžašu za towarschowu w Maleschezach a Porschizach.

— **Saudżeny pjatk** je we jenych tudomnych šamach so jchałej poradżiło, mješczała we twory swjedżeć. Wón hrěł sa 417 šł. hr. tworow nakupił. Te, fajtaczi i awstriškimi krónami, wudawaju, so fin cžšłoslowakške. Awstriške krónu su wjele šonu trócz mjenje hódne, hacž cžšłoslowakške. We Nadeberku je na šamne nałchnje łchak kolo wuwiščchcži. S awstriškimi krónami farbschtuchi, jako i cžšłoslowakškimi, dosta je ja 20 za. Cžehodża fin so tuteji pschekupzy wuješacz dali? Dokelž ani šerbšku, ani jenu druhu słowjańsku rěcž njesmaju. Na pjenjezach słowjańskich statow fin jenoż słowjańše nawišma. Na pjenieschach Cžšłoslowakskeje fin cžšłe, na tych Wólkeje połke atd. Tele rěcže su na naschu maczerinu šerbšku rěcž zyle podobne. Cžšte wobu Němzu pak fin hišcže tak zasiesenej a wowrawdże umišła, so na swoje pjenjezy słowjańše šhaty, każ němska Awstrišła, němše napišme cžšłoscha. Jich sajsada je, so j němšej rěcžu psches zyły šwjet pschihłodżesch. Prajeschc tala tele dny jchyn šiśmojeńcer je nemu, kiż jemu list do Cžšłoslowakške na jenu łajczku pschewoda a na kotrymż bę napišmo: Slezno . . . . . v . . . . . u . . . . . (Cžechoslowakej)! Kak możeșe cžšły pišacz, to tam tola njero'mnja! Skoła so wopraudże we nowembru tehole łeta na jenej pósće w blížšcej Budyšchinje! Cžitarjo, namakasch słowow! To je interesanzo, schto?! Hdyż su cžechowe narodny dnjeschk wobhladżiwa na šamnych mjech słowjańskich statow tak błasni, ro'om potom maju sebjazy łohke dżeło. Hy so we naschich ludowych schulach šerbša rěcž obligatorišy za na šrjedżnych schulach mješto francowške rěcže šerbša ako druha słowjańša rěcž jeż obligatorišy (to rěka pschikasana była) wu cžišu, potom měli jeż Němzy i teho wulki wuzikk. Błasniwa hida pschecžiwo wschemu, schtož je šerbške ako słowjańske, tuhnuła Němzow we Sserbach hišcže wotdżerżiże, hi tehole domaschcz. Nócże sraczk je dżesiła bohatstwo. Sšu tola dżensnišchi dżeń tu tam hr šwjat šiarschi tak sabicže hłuwi, so je šwojimi dżěcžimi němzgu rěcžo. Wbohi mnjo, to su potom jich rjepuchčži nětčžo wołoženišče. Tuna bu rownika, ko we j Hodżitšče wotjedy, jako jei wuraschowch, cžesnu se šwojimi šerbšku nivrěcži, mi wotmolwi, so moju potom dżěcži hdyż su šatške wjazy „heimetcha“ a nócża we „geweltschotach“ kepe hodu. Tak błekaja šerbšku šatšcži swoje dżěcžo wo niebnitše bohatstwa. Dżěcži, hdyż su dorosczene, jim za to błaka niewjedża ale „beda“ za šwojimi šiarschimi do roma wołaju.

— Wuštawm cžšłoslowakške republiki je statny nakład we Prahy wudał we rěcžach: cžešku, słowakšku, n ě m š k e j, pólšku, rušawšku, wohlaršku a rumunišku.

Pschedżenak

ma swój šklad pola knjesa Jauska w Sserbšćim Domu w Budyšchinje. Schtóż hebi „Pschedżenaka“ pschekombji njech tam le knjesej Jauskej dóńdże. Hišo w jeho wokuju widżiśe, so — w někto do hodow „Pschedżenaf“ šwój šklad. — S Sserbja bolej pajjerjownych pjenjes nimaju, dże ja šmak kat dobroczinu być, a też druhe wjzy sa pšacžiwa pschiwjazy, na pschikład kuh butry, kunje jesa abo twarożka, też žita, kołsże, karzy, hušy a t. ji. Hlowne njeje też połcž, pjezo a kołłasżu. — „Pschedżenaf“ je se wschém spokojom, pschetoż je tłudy cžłowjek, kiż nješkitscha do šmoarjow a lichowarjow, a šmarowje so za zyle łeło žiwi z margarinu! — Jemu jenoż na tym leży, šwój šklad tak bórzy hacž možno zyły rospschedacz.

Hdy a hdże je němšti kat wulki žiwnu wustawu w rěcžach: němšej, pólšej, danšej, šerbšej (hornjo- a delnjoužitej)??? O kat dołoko šteri wón sa Cžechami! A pschi tym so šotnje hišcže nadawa — każ by rjekł: Schto je każ sa? Wšo — nichtót! Pschetoż druhi žiu wjele dale wjchol Wón je šady nich!

N.

— **Nałsa šmjerz.** Wutoru dow. ½10 hodż. cžasnje tudomny direktor krajneho šindnikna Ota Berndt je šchkchnym cžašom do Drjezdżan dojěrł. Na cžahu cžałaju porecža wón se šnatnym pschedawarjom nowinow Reinmannom nětkotre słowješa. Nadobo so šwjeły. Boża ruczka bę jeho šajała.

Budušiše mjaschowe p'acžiżny wot 12. dezembra 1923 žtem (pschimerjene placžiżny): Howjaše mjaso 1. drużiny bjes tołczow 1,60 hr., howjaše mjaso 1. drużiny s łoscženi 1,25 hr., howjaše mjaso 2. drużiny bjes łoczkow 1,30 hr., s łoscženi 1,00 hr., rubane 1,40 hr., łokcže 0,20—0,40 hr., šwinjaze mjaso 1,40 hr., rubane 1,80 hr., cžełaz. wołcž a šrdżelcžko 1,80 hr., šuschenu połcž 2,20 hr., cžełaze mjaso 1. drużiny 1.00 hr., 2. drużiny 0.85 hr., ja šrjódži (Schnitzel) 1,60 hr., šnoblochowa kołbasa 1,60 hr., hattowinska kołbasa (Moriadella) 1,80 hr., mełowa a tež rólła kołbasa 2,00 hr., dobra a jatrowa (Leberwurst) 2,— hr., mjasna, jałykowa atd. 2,40 hr., pjezo, šmez a warżiwe 3,— hr., cžerwelatowa a salamijowa kołbasa 3.— hr., sa wowrże mjaso 1,40 hr., šmierdże mjaso 0,95 hr. Placžiny šwjatowym hr wjchš po puncže.

S **Njeswacžidła.** W nozy wot njedżele k pondżelu je pola tudomneho pjekarskeho mištra J. Sendy padnjeli nuts dobuchu. S pódlanskeho tvarjenja wschm mjazu a zonjazu draszu, każ tež wschón połcž a šwinjaze pleza a hischcże druhe wokzy bohu hicž kasachu. Psched nětkże 10 dżenj su Sendże 10 karnišłow kradnyli. Sa paduchami hacž dotal šlehda nimaja.

S **Ruchjanch.** S njeznabiczliwoscžju vschinjeju hu dżensnišchi dżeń njeznabiczliwozwju wo šabulschenoch, na kotruż su tola pokasani. Wschedewoscžim su to šwjetšche mlodostni njechcžakoso. Sandżenu njedżelu dżychu hebi nětkiji mlodostni s tychle njechcžakowo wunuikowacz, to šmeli po na rejach darmo wobdżěłacz. „Dokelž jim so we tole njedowoli, šapoczachu hewjetacz, so krczmar z rejemi pschestu a krczmu šamknu.

S **Nowcho Mésta.** Pjatk popoldnja je so na dróży do Sebnitza cžežke njeschoże stało. Jedyn automobil do jsednoho jawadżi. Tón z Rugeswalde pschijšcho. Automobil dyrbjesche sapschaby pschesczahnuczi a sajedże do konja. Kóń je tak sproschnje hrani, so durbjanchu jeho bórzy dołkocz. Tola tej automobil bę ho chšitro wobsachodżił.

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełožił Veno Jyž.

35] (Wokrackowanje.)

„Eščijch, Hana“, snapschecžiwi Selim: „Jana cžłowjeska mój samóże naju dżěcži. Sakasa mi Hendrich, so tudy pschindu, pitam cži; chcu wschak někoho namakacz, kiż šifty wobstara. Wyschce jeho móża sam na druhu stronu hata šcež; pschindż pschi šmerkach pschezo do šahrody. — Alle ty njepuczujeschi! Chżeli cże na hłowu pod prjecz pohłacz, dża to njezbihdam, tak wérno, każ je Bóh w njebjesach! Njerěcz jow tam, Hana! to mje wowrótni. Ow, moja lubowana, moja lubowana!“

Pschinuwy jeju ruzu a stłócži jej rosmołiże k hudże. Nadobo šłamy a šawoła bojaschiwje: „Eskyschi hłoży, něchtó dże!“

Wutmuwschtaj i hyšdowaju, byrnjez njebu k šitschenju bylo. Pruhi wjeczornoho złónza wobžywežachu je šlotym šwětłom mołeni, koła mi dalsche po štole šwětłu krejscžerjowe. Nenałku njeschdżechu do domoj. W kótenu pocža šetkach so j Kaźnérom, kiż dż na nasc cžakał.

„Staj won pschichłoj! Widżach jejn!“ schepny. „Praj n.i, schto mam nětko cžinicz!“

„Porěi jeho!“ sawoła dżiwje.

Kaźnér bu cžertwjeny każ róża a jeho wocži so šwjecžerjetej każ łoscžik.

„Derje!“ wotmolwi.

„Dowżakaj! Njebudż šlaben! Njeczini nicžo. Njemóżesch jo do tutej wožy a pschijahnuj mi pschi šwojej cžešcži, so mjelcžiżch. Pschewostaj to wschło mi! Tyzebam-li cže, dha cži praju. Ale k nikomu žiwdho šłowo wo tym!“

„Njebudu jo pitnuz a byrnjez mje šarafujił!“

Po tym krocžachmoj mjelcžiży porno hebi. Kaźnér bę šmowonoscju pschedpadnjeneho dospołuje wnjelenjeny. Sdasche jo jemu žałostny podawk być. Wutroba jemu ji wjeskotaloscže šłakotaschc a jeho wocži so žehlescht.

„Hendrichu“, pytaschc — schepnachmoj wobaj, byrnjez tej dałoko a kchrołko nichtó njebyt, kiż by naju šłyschecz mohł.

„Budżesch jo be Selimom dżeż?“

„Njewém hischcže. Możnoj“

Nadobo Kaźnér posaha a położi šwojej ruzu mi wokoło schije.

„Hendricho, šłoty, lubščži, jeniczki Hendricho, chcežch-li jo š nim dżeż, daj to ja žebje nje cžinicz! S nim wschak budu hotowy! Daj mi pytacz!“ Sšontscha dże po waschniu hałżeło wo wschelakowich rjekowskich šłutkach, ale cžłowjach, to dż mój nje hódny bratr, a sczajnych jeho, każ jenje prjedy, k šwojemu wutrobnu, nijes tym so pradach:

„Njewém hischcže, mój luby Kaźnéro; ale njemóżesch cži jenje twój namjet dopjelnicz. Njewém hischcže, schto so stanje. Daj pak mi na tłódy pad w prawym cžašu konja sedżelacz. Chżu jeho pschecžahnucz, jeho po puczu sadżerżecz, a ja š nim rozdrobnicz. Wobstrażuj ju mjes tym, njedaj kat błoł pytnucz, to nětčžo wjcch. Daj mi jenoż konja sedżelacz.“

„Wosmiscch bronje šobu?“

„Na žadyn pad! Ně, chżu so jenoż š nim rosmołwicz. Sumrnuj so a dżi šmudom do konjenza!“

Bżeschce prjecz, so by mój nadaiwf wowjedł, a ja wróczich so pomału do domu. Wé mi, każ bę mje něchtó se šrkcrn na hłowu dyrik. Mółżach woprawdże prajicz, to ant njewédżach, schto cžinżach, ani schto bęch cžinił. Najradżcho buch wótšje sarejił. Bżiwy hacž mjłach krutu wótšiscch, jo bęch Haninu wutrobu na pschezo šhubił, bęch sa tutej wóstoscji žedżił a hebi myślił, każ abo hinak so mi tłóczata cžeżej z wutrobna wotwali.

Nětko bę mi wozjud chełuch cžerpjenja hacž na dno wupicj bat a wudżerżanje mi se šymnymaj, krutymaj, njewuprošchomnymaj wocžomaj do wobliczа a wubudżi mi we wutrobje nowe dwélowanje, dwélowanje, kiż bę hischcže sto króc hórčše dyli njewédżiteji mojeho wozjuda — dwélowanje na mojej mozy, cžuże njemóżnoscže, njełkmanoscže tutomu wobudżej napschecžo stupicj.

Wutroba pschelidżache so mi j hótkoscžu a hnéwom. Hłoż we mni bę womjelknył, kiż bę mje jónu k wowronanju pohnuł, kiż bę mi prajił: Wotrjetši jo Hany jeje šwoja błe; mysł najprjedy na j e j e šwoju! Wopraj so jomu! Tutón hłóż nětko zyle mjelcžiżche. Jandżel mjelcžiżeho zarowanja, jandżel podaczja a dobrucžiwoscže, won bę mje wopuschcžił a do dalokich dalsenoscžow ko wotkałk. Bęch podobny pschekłasanzej, kotrejož hy po šwaczu šatepłak, na kotrejož kaładło pak by łabył. Hacž dotal bę mje wozjud pschełuczował, każ pła wjelk nětko pak dóni buch šam pschijarja wodstupany, nětko tej sczejrach šuby każ wjelk. Nowa žylnoscž, móż k wjeczenju, wotnuczi mi we wutrobje; sapochach nimale nětčžo każ hidu pschecžiwo Selimje a Hanje tacžiwacz. „Słuchju žiwjenje, dha šłuchju i tym pohlednje, schtoż mójo hischcže šłubicz, ale łoscžo tuteju budu sadżiwacz njedżeczi.“ Tuteje mysłe pschinuwych je każ k łanjeczi wotkudżeny za pokdeżnuju pruhu nabżiż. Sacžinczich yčch pod nahonaj ja žiwoje dalsche žiwjenje a dychach łóżo hacž dołhi cžaż priedy. Moje do wschčch rołow rozbróżene mysłe wórčžichu ho a sjednocžichu so i połnej mocy k tej jednej mysłi, k tomu jednemu cžuczu: bidu pschecžiwo Selimej a Hanje. Domoj pschichódżach bóch zyłe wotkłednjeny a nimale mérny. We wjeczerni šedżahu tynjeni D'Yoes, pater Ludwik, Hana, Selim a Kaźnér, kiż bę hižo i łonżenza wrócżo a wobeju žadyn wokomik njeroswjeschcži.

„Je tón sa mnje tu?“ wopraschach ho Kaźnéra.

„Mże tola pschewodżiżch“, pschijpowni Selim.

„Cžehodża niż? Tak a tak do Otogowa pojěcham, so tych pohladak, kat tam stoji. Kaźnéro, puschcż mje na swoje nałsmo!“

Kaźnér pschewostaji mi swoje mésto a šydowaju ho k Selimej a Hanje na konovej, kiż bę pod wokmom stojeche. Pschecžiwo šwojej woli dyrbjach na to wrócżo myślicz, kak psched nécžim cžašom, hdyż bu šmjerczi šlarcwo Mikołaja, runje tak hromadże šedżachmy, a każ bę nam tehdom Selim šrdnu bajku wo šaltanje Harnn a šoninje kała powedał. Tehdom mésjesche mała šapłakana Hana šwoju žołtoloczu hłójeżku na mnje šlcžinenu a tak bę mnje myła. Dżensż tażsana Hana w šwoje łużejaze šmierči k tomu twiji, Selimej mjelcžo ruku šilócżi. Tehdom bóchmy my tżje psches błódże pażmo pschereżesżiwa šwja'ani, dżensż abo jutrje mésjesche ludowcž a dha cżeżke twojowanje mjes sobu wobżiacz. Po šdaczu bę wscho mérne; bo łudowajej pożmiewschcżaj ho na šo a ja bęch wjeseschli dyrjł hewak — njemyślesche hebi tola nichtó, łajka tuna wjeschołosci be! — Wórły po tym proschesche knjezi D'Yoes Selima, so by mésjchto pschedrostowal. Tutón bu pożbehny, šydowy bu k pinkalej a pocža majurku wot Chwyna hracz, mjes tym, so j Hanu šam na konopeju jeżbo wostach. Widżach, ju bęch pschestarża Selima wobkedżbowaschże a na šchibach hudżoj go do šoutteho kraja šhubi a wobłamknych, ju wot tam łako wordżicża.

(Wokrackowanje.)

W Hóhnizy pola Mikowa. Skažená kóčka je holejski jenoho tudomneho wobydlerja skušała. Kóčka bě poš skłał, kiž je wjednjwo na skaženosći skultnył. Boja šo, so je čenje poš hišćeje druhe jeho a złoł skukał.

Hospodarski roshlad.

Schtwórtk, 13. dezembra 1923.

Hamtske kursy wezera w Barlinje:

Dollar	4,18950 bl.	franzowski frank	223440 mld.
jendželski punt	183540006 Lefkfskk.	króna	123650 „
schwajzarski frank	739,170 mb.	100 półsł. markow	975000

Pjenjezy šo we hódnocze njepscheměnichu. Na burzy we Newyorku šo dollar šaho na 4,17 billionow poskaji, potaklim němska hrivna šo pornjo sawčerawschim nješkto porjeschi.

Efekty bijachu we Drježdźanach a Barlinje dale dele. Kedma šo jenož we wotdrjeschowanju, kiž i rěda 600 hacz 800 miliardow pschekročichu. Najwjazy akzije bankow pschiskadowachu. Mjes nimi bě Diskonto-Commandit pośkje (Anteile) — 4,5 billionow, druhe mjenje. Transportne a twarske druźstwa so lohnu pscheměnichu. Wowarinje šo jenož troschu wotdrjeschowachu. Budyschstka samo na 800 miliardow dohy. Bóle akzije maschinowoje a metalowoje industrije złubichu. Mjes nimi Sächs. Waggon — 1,1 billiona, druhe pschesse mjenje. Tola też mjes nimi nekotre hischze dobytki sapiśachu. Pola papjernjakow je — Kurz 19 billionow pschinjósł. Akzije kolow a — motorow wot 400 miliardow hacz do 4,5 billiona pschisadźachu. Keramiske akzije łujstiche pschijadźowachu. Elektriske błechi wokoło wezera akzije wschelkich industrijow. — nich wjetschina spokojoze dobytki sapiśa. Jenož mjenje — hischze złubi.

Rentowy šo wjele rospschedu, ale wone powschitkownje — hischze. 3 proz. statna poczkjonka — 3,4 billiona, — proz. — 265 miliardow. To samo 3½ proz. pruske konsole a rataliske dołżne liśtiny (Pfandbriefe) bo wopusche śwjasachu.

Produktowe wiki běchu sawčerawschim schjasajene. Wczera rano šoch̄u bo troschu knježiłsche. Rožka sa statnu žitarniu a też sa młynu berze dźesche. Pschesy je na — witach dosć, tola nima wobrota. Jeczmjeń njeźdże. Też wowsy je dale dele schoł. Sa hnjene płaczliny šo wschito rozpschedze. We mucy wosta wschi starym. We jeschi a — dunja hótna piza šu bjes žiwjenja. Po — — —

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wokrjesny nuzbórk hamtskeho hejtmanstwa namołuje we dołhim wozjewjenju k dobrowólnemu pomhanju pschi nastawazej nuzy. Stat njemože, dokelž zórła dołhodowy wuhatuja, doshahaje pschipomozh ani njesahuje wuzyn ani dźełoconfemźwam wuplahowacz. Tehodla tuch łžby sy ćrk ja nich po nałšepschich mozach sche zdobydnyć. Wódpa, nych po możnosći so na mežaznu pschipomoz k telej pomozy swjasa.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Nastupa wuhnjenjeckeho stwo.

2. Pjeczatowy dawk ma so wo telko powyschicz, wo kelko pjenjezy we hódnocze spaduja.

3. Noskudnizy (Schiedsmänner) dostanu sa swoje skutkownjenje je-li stół padnył, abo so dokócz dyrbjał, sa łžbu hodźinu a sapołnanu hodźinu 200 miliardow.

4. Korczmar Miklawsch Schjota we Brěžkach je so za gmejnskeho pschedstejizerja wuzwolił a wobkrucził.

5. Statna wuhnjewarnja sa twarske wobliczenja ma nowe powyschene sarunanja sa swoje dźela.

6. Pjenjezna pokuta sa wschelake pschestupjenja so wo telko powyschi, wo kelko pjenjezy na hódnocze skubja.

7. Sdawne wustawy sa sawesczenje pschez snjesbożenje a rukowanje (Oeffentliche Unfall- und Haftpflichtversicherungsanstalten) maju nětko prawo:

a) Kózde sawesczenje, wupowjedzicz, kotrehoż pschinoschk je nizschi, hacz 10 króczne listowe porto. (Listowe porto je nětkole 100 miliardow, te 10 krócz je bilijon, bilijon, potajkim, schtóż mjenje bilijona pschinoschka placzicz ma, temu šmě so sawesczenje wupowjedzicz.)

b) Tym, kiž dopłaczenje wurunanja a powyschenje sa sawesczenje wotpokazaja.

8. Wuczerjo dostanu we blizschich dnjach statne wustawy, so bychu je tym dźěcom, kiž jutry se schule pódu, pschepodali.

9. Sapisk tych, kiž maju hoitwinkle wobjimo, so wjazy we nowinach njerozsewi. Wón nětko we krajnym radźicelstwje wuwoźi. Wjezni zandarmoje, hoitwinjazy a lěsni dahladowarjo maju prawo, do njeho pohladacz.

10. Pschipomoz za njesahłužazych so njepowyschi.

11. Stawniswo (Standesamtsbezirk) załoži so za Lejno, Ptaczezy a Łubnc se sydłom we Łubuschu. Sa Bluno, Sobrod, Mułki Parzow a Biesdoby se sydłom w Bluno.

12. Cźi, kiž maju wobkhodny dawk (Betriebssteuer) placzicz, dostanu we tychle dnjach dawkowe rozliczenja.

13. Njesahłužazym so podpěra 26 njedźel wuplaczuje, kola je možno we wobsebitych pschipadach tu blže wuhladacz.

14. Nastupa ekzekuserjow a so domoj wróczazych

15. Veteranam so hischcze 2 bilijonaj pschipomozy k dom dopłaczitaj, tak so mežaznje nětko 12 bilijonow stanu.

16. Sozialnym a małym rentnaram so pschipomoz na druhu połozu dezembra dopłacki.

17. Tsecźi podźěl Rhein-Ruhrskeho bawka mjesche so do 5. jan 1924 saplacźicz, dyrbi pak so nětko do 18. d.m. tehole lěta wotebacz. Wón wuczinja 50 fl. wm. abo 500 miliardow sa kózde 1000 hriwnow dołhodneho bawka z.m. lěto 1922. Wołtoby, kotrychž dołhody w lěcze 1922 su pisches połozu se sapłaczby swobodnych powołanjow (kaž ratarjo, rjemjeslnizy, wschemuzelnizy) abo se mjdy wuchadźeli, dyrbja tónle bawk jenoż placzicz, hdyž su jich dołhody wyssche milijona hriwnow loni byle. Jeli bawk 7 slotych hriwnow njewuczini, so placzicz njetrjeba.

18. Sarunanja sa wjesne łudy su so potwyschile. Sapisk wulezi na hamtskich łudach.

Kedźbu!

65 wujzikom kupujesce trjebane a nowe meble, polstrowane twory, kaž sofy atd., nowe a trjebane drastne tšamory, komody, koja z matrazami a bjez nich a poblešchcza, kaž tež wschu mužazu a žonjazu drastu. Dołhe a krótke schtórnje a stupnje stajnje na składze.

E. Stelzig

na hrodowskej haży čo. 4, blizko Pětroweje zyrkwje.

Telefon 1152. Sdym rodźeny Serb!

Kože

Kunjaze (Marder), **khórjaze, lischcze, karniklaze, knotaze, sajecze,** kaž tež **koże** wschoje druzyny, dale **wowczu wołmu** kupuju wschźdobje po najwyschschej dnjowej płaczilnje.

Nussenbaum na serbskich hrjebjach 3 delka

Najwyše dnjowe płaczizny za

kozsce
karniklace
knotaze
sajace (Marder)
khórjace
liśće
koće
sajeće
sornjace a. t. d.

koże

kaž tež za **wowču wołmu** płaci

Berger we Wattinskim dworjo na kamjentnej hasy Telefon 1243.

Ruczne, wopytowanske, listowe, aktowe a puczowanske tosche, schulske tornistry, koffry, gamasche, nałkribjetnikl porucza we wulkim wubjerku **Lodny** w Budyschinje na Bismarckowej dróży 7.

Elektriske wupowjedźenja

wuwjedźetaj płaczilny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. z wob. ruk.

w Budyschinje na hornjeczelskej haży **24.**

K hodownemu swjedźenjej

porućamy za serbske dźěći

a) **Wobrazkowe knihi:**
Šešerjawka — Wobrazki za pěkne dźěći — Pěknych dźěći wjesele.

b) **Powjedanćka:**
Hród na Zhorjelskej horje — Robinson — Genofeva — Trójniki — Nowe Trójniki — Nadpad pola Bukec — Zabawki — Bitwa pola Budyšina — Hdźe statok mój? — Bratr a sotřička — Baje, bajki a basničkl — Naša wowka — Worješki (přez 900 hudanćkow) — Bože dźěćo — Jezusowy narod — Wowcyne zabawki — Šibakec nan —

c) **Dźiwadłowe kruchi:**
Palčikojo w krawcowni
Palčikojo — kowarjo } wot M. K.
Rumpodich

Lětulinka, přeł. Bj. Krawc.

Slepy Benjamin
Hodownička } wot M. Nawki

Zbožowne hody.

Wšě knihi su dostać we

Serbskej knihańi w Budyšinje.

Protyki

pschedawaju

Marczinkw Koschli

pola Krčmeho,

Leder w Minakale, Nali w Wojerezach w Sserbskej łndow. banzy.

Serbska wottorhanska protyka

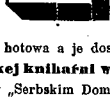

je hotowa a je dostać

w Serbskej knihańi w Budyšinje

w „Serbskim Domje"

Samórtki

rjepikaty tobak

poruczatej

Richter & Hultsch

w Budyschinje na schulerskej haży 6.

Bogtlandske gardiny

storu, zanki, bitraze, łoschale, prynzeßowe łuńkle, łožowe porschenjenja a łožowe płachty, twjetki, trjenja, schórzuchi, bildowe a łosowe pschikrowki, wołmu, łonjaze, mužaze a dźěczaze łyšnje khalowy, wósłowe łuńna a linoleum porucza wobsebje płaczilny hódno

K. Erler w Budyschinje

na jitnych wikach 11 znapschecza „Złoteje Hwězdy". Nječi serbšći.

Linoleum

we wschich toltwórjazych najlepsche potkadźenje sa podłohi

L-tepichi
L-bědaki

porucza

Otto Kühnig
w Budyšinje

pschi mjasowych jatkach 8.

Telefon čo. 1163.

Kóżdy dźěłbu

butry, twaroha a jeji

kupuju po najwyschschich płaczilnach

Kupuju bale pschenicy, rožca, wowsu, žyno a słomu a płaczu najwyschsche bnjowe płaczilny.

Frtz M. Schwann
w Budyschinje

na smutkownej lawiśi haży 5.

Telefon 1178.

Kupuju a pschedawam wschi

rażowe pšy

Płaczu najwyschsche płaczizny sa tśěbjeny trjěbjeny a njetrjěbjeny pša

Auerswald w Budyschinje

na šulerskej haży 13 II.

Mudri ratarjo

wosjewjeja wschu, schtož chcedźa pschedacz abo kupicz, w **Serbskich Nowinach.**

Derjeschcźane pschenjezemne

kuchinske kachle

(Herd) su płaczizny hódno na pschedań w Budyschinje na Paulistr. 5 III.

Nětkotre nimale nowe

schijaze maschiny,

kaž tež schewike a krawśe maschiny ma płaczizny hódno na pschedań **J. Klemm**

w Budyschinje na Serb. hażu 1 I.

Schijaze maschiny

(nowe) sameńjam na žito.

Słonicź we wudawarni „Serbskich Nowin"

Pjenjezny khamor

ma tunjo na pschedań

Willy Hoppe

w Budyschinje na kamj. haży 20.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 porućo jšadne kola, šijace maśiny, mantle a šlawcki. Samsna wuporjedź.

Stare czażniki

tež dźěłe kupuje

časnikař Mencel

w Dobrolecach

pola Njeswačidła.

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a so rady kupuja,

sylnje twarjone, lohko běžace,

Żelezna konstrukcija - z powrjestwom wjazace samowjazace.

Wagnerowa

sykanjowa mašina

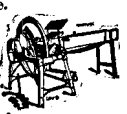

za ruku a móc, ze zwšačenjom za dopródka a dozady wjerćenje walcow.

Hódny wudźělk I. rjadownje!

Rěpusykaki

šrótowanske młyny - elektriske motory

najlepše wudźělki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelcha 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjer: Oswald Liebmann w Budyšinje na Pólšanskej dróży 42. Telefon 421.

Jakub Bräuer w Kamjenzu

na połnoznej dróży 14

porucza swójim Sserbam swój wulki skład mužazeje a žonjazeje drasty. Najlepše wobleczenja sa žony po mjerje najruczišcho po najtunšich płaczišnach.

Dobry hodowny dar je

pjenjeżna kaseta

kiž je pred nadchami wšasa.

Najwjetši wubjerk Wšelake wuwjedźenja

poruča

O. Strassburer, zamkafnja pjenjeżnych khamorow.

na garbarskej hasy 34. Telefon 999.

Mam też nekotre trjebane pancerowe pjenjezne khamory na predań.

Po skónczenej kwarantenje steji wulki transport

litwinskich

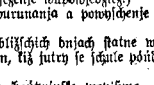

kruwow a koni

tehorunja transport

jeverlandskich kruwow a jalojzow

wobsebje płaczišny hódno na pschedań.

Cepica. Telefon 729.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło 287 | Budyšin, pjatk, 14. decembra 1923 | Lětnik 82

»S. N.« płaća za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 10 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a diśi. Smoler.ejo knihtišćerńa, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěški, kiž maja so haš do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajnce nawěški a tabele so wyšše wobkśěja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Dnjownica.

Pjatk, 14. hodownika.

Spiridiona, biskopa.

† 1899 w Špitalu pola Kamjenca Ralbičanski kantor Mikławš Hicka, nahladny, zasłužbny Serb.

Wón wučeŕ běše, kajeŕ prjedy běchu.
Nic tykane samón, muka žiwi rźana
Teź; z njebjes nihdźe wšak so njeńdźe manna.
A zbožo pod spokojnej bydli tŕěchu.

Čas we wučenju jemu dźěše w spěchu,
Wšón měješe lud jeho kaž za nana,
Hdyž cuza jemu hłowa njeběše žana,
Hač běše w kudźerjach hač běše w pléchu,

Wón swědči, w duchu tak kaž w ćěle čiły,
Zo šwarnje kulka žiwitej a butra,
Hdyž pol sta lět we wjesey ćichej wutra.

Dźak do rowa ći klinči w serbskej trunje.
Njech wěstosć pak teź w myslach hordych [spłunje,
Zo błyšć ma druhdźe korjeń často zmiły.
Jakub Ćišinski za Mikławšom Hicku.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Lužica“ w Hornjej Hórcy wozjewja: Swobodne zjednoćenstwo serbskich dźěłačerjow napomina swoju sobustawy, zo bychu sebi hnydom lisćiny wotewzałe a wupjelnjone. Štóž chce k hodam rjane knihi čitać, móže jo sebi pola knihownika Pótŕki wotewzać.

Halešanske serb. towarstwo. Dźiwadłowy wotrjad ma příchodnu sobotu, 15. dec. wječor ½8 hodź. pruhu za Boži narod.

Serb. tow. „Statok“ w Minakale ma sobotu, 15. dec. wječor w 7 hodź. pola Kaliche w Minakale zhromadźiznu. Zajimawy přednošk je přilubjeny.
Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Komorowje ma pjatk wječor we 8 hodź. zwučowanje w Šimanec hościencu.
Starosta.

Serb. tow. „Zahrodka“ w Delnim Wujezdźe zmjeje njedźelu, 16. decembra, pop. w 3 hodź. w Haškec hościencu swoju mósančnu zhromadźiznu. Dla ważneho wučinjenja so wšě sobustawy přeporošo. Hosćo su nam lubje witani. Předženak a wottorhanske protyki su tam dostać. Předsydstwo.

Spěw. tow. „Radosć“ w Bukecach. Dowěrnicy njech swoje hotowe wotzamknjene lisćiny kaž daloko hišće njejsu činili, palo k. Cahra hač do njedźele wottedaźa, Předsydstwo.

Świetowe podawki.

Wojerska diktatura w Sakskej.

Wojerski roskasował sakskeho woborneho wokrjeja generalny kuinant Müller je organizaciju śledowazych swiatkow sakskot: 1. Powšichnjomnu dźěłaćerśtu organizaciju hromadźe ſ kommunistiſkej dźěłaćerśtej stronu Němčeje. 2. Syndikalistiſki dźěłaćerśti swjazk (föderaciju). 3. Swjazk internacionalnych wójnſtich woporow.

Tele a hišće přiedy łatalane politiſke stronu njeſmědźa pichi přichodnjejach ſakſtich gmejnſtich wólbach wólbne namjety činiwi.

Nowe šakonjowe naćiſki w ſakſkim ſejmje.

Sakſkemu ſejmej ſu ſo wſchelake nowe ſakonjowe naćiſki přichopodate. We jenym ſo namjetuje, **miniſterſki hotel ſtatnej banji přichodaŕ.** Statna banka, kotraž je nětkole w ſejmowni ſamějšena a dźenſa hižo 430 wobſadam dźěło dawa, pod twikim njedobſahanjom měſtnoſće cźerpi. Tehodla je ſo khěžna ležownoſć na Jěſorſkej dróhi 18, přisłuſchi miniſterſki hotel, ſa pjenjezy ſtatneje banki ſa jejnu potrjebu přichowarila. Po tuchle twikich twidawkach dyrbi banka dom kupiś. Ześejnc ſo dojednanje wo kupnym ſrěźenju přichodowałi, ſo by ja ſa dobre přiſnał. Po nim ſtatna banka ſa dom 1 600 000 ſłotych hriwnow po ratach ſaplaćeſ, ſ kotrychž ma ſo 200 000 ſłotych hriwnow 2. januara 1924 wotplaćeć a ſkyt po dźělbach, ſ najmjeńſcha 50 000 hriwnami wuwiſerjowaſ. We ſejmowni banka depoſitowe měſtno wobſtarnowa. Banka ſo ſwjaſa, nětkhěže dźeſatſej měſtnoſćow w přiedawſchim miniſterſkim hotelu Miſchmanſki porzilinowej manufakturje ſ přichipratwjenju přichodawarnjow přichemajeſ. Stat ſebi přichdźe wukhe prawo na domje wumeńi.

W nuſowym ſakonju wo ſchuliſkej podpjerajej pomozy ſa přichemyſłowe ſchule, mjenujcy ſa přichdźe, přichemyſłowe a wotrjadne ſchule, ſo puſtaji, ſo na kraj wudawki ſa gmejniſke ſchule, kaž daloko je němſki ſtat njeſarunu, ſajkaćeſ, ſa přichekupſke, přichemyſłowe a wotrjadne ſchule maja ſtat, gmejny, wikowanſke a přichemyſłowe komory ſhotne wudawki ſapkaćeſ.

K podpjeranju ſa nuſuczejbjaze gmejny a wokrjeſne kwaſki maja ſo po puću kuſowanja ſtatne pjenjeze ſrědki hač 100 000 ſłotych hriwnow a k wupožczenju ſa ſchuliſke twary hač do 30 000 ſłotych hriwnow hotowe dźerżeć.

Po přichkhadze němſkeho ſtata, kotryž mſdu ſaſtojnikow a perſiju ſich ſawoſtajenych wot 1. dezembra 1923 po **ſłotej hriwnje wobliczja,** ſo wotpowiedaje **přichemjenjenja ſakonja ſaſtojniſkeje mſdy namjetuje.** Nakhwilnje dyrbja ſaſtojnicy napłaczenje na mſdu dóſtaś. So mohłe ſo ſhotne ſummy hiſchcze do łońſa mježaza wupłaćeć, ſo žada ſo by ſo ſakoń dórſy dowonradźił.

Wólbny cźaſ ſobuſtawow kraſneje kulturneje rady dyrbi ſo ſe ſakonjom ſ nowa, a to hač do łońſa lěta 1924 podleſchcź.

Se ſejmowych wubjerkow.

W prawnym wubjerku ſakſkeho ſejma ſu ſ nowa wo wotnamakanju prjedawſcheho kralowſkeho doma wuradźeli. Wo hłownym ſawadźenym dypku, hač móža ſo dźeſe nědźuſchich kralowſkich ſběrkow přichdźaś, ſo njedojedna. Lěwica chce, ſo ſměł ſejm přichedaſe ſ jednorej wieſchinu wobſankcnyć, prawiza ſebi wjeſchinu dwuju tſećinowu žada. Dowuradźenje ſo wołſtorcźi.

Žadanje ſa wołſtorenjenjom politiſkich ſtatnych rěčnikow ſo ſe ſozialdemokratiſkimi a kommunſtiſkimi hłoſami wotpokaſa. Přichi powſchitkownym roſrěčenjnu **wo ſakonju dźeſaćeſkich komorow** ſo wſchelake namjeſy ſa přichemjenjenje ſakonja cźinichu, a demokratajo nowy ſamoſtatny naćiſk přichepołożichu.

Přichemjenjenje wobłkhodnoho porjadka ſozialdemokratajo a kommunſtajo wotbokſachu. Sozialdemokratajo ſwoje roſhudźenje wo wobmjeſowanju rěčneho cźaſa wotſtorcźichu.

Hromadźepołożenje wyſchnoſćow.

S notwinami je ſo potwjeſił roſcheŕik, ſo dźe knježeſtwo **Budyſchſke wokrjeſne hejtmanſtwo ſ Drjezdźanſkim wokrjeſnym hejtmanſtwom ſjednoći.** Wo twjerdnym wobſankcnyju pak hiſchcze njemóže rěcze bycź. Runje tak ſo ſlěhnjenje hamtiſkho hejtmanſtwa we Werdawje roſpominaſche, tola ſo wo tym njeje niczo wobſankło.

Namjet na wupraſenje njedowěrjenja pſcheczíwo ſnutſkowneſmu miniſtrej Liebmannej.

Němſkonazionalna ſrakcija w ſakſkim ſejmje ſe ſrjedu ſłedowazy namjet ſapodała: „Sześm cłzył wobſankcnyć: Miniſter Liebmann nima ſejmowe dowěrjenje.“ — Nje-ſozialiſtiſke ſtrony dyrje budźa namjetej pſchihłoſowaceć, tola wone ſu w mjeńſchinje. Sozialdemokratajo a kommunſtajo jón wotpokaja. Tajke namjety ju wulki njerozum. S ninni ſo ſozialdemokratajo a kommunſtajo ſ nowa hromadu wjeſaju.

Swady mjes němſkim knježerſtwom a pjatnaćeſtawatym wubjerkom.

Dźo w pŕenim połoženju Marxoweho miniſterſtwa a pjatnaćeſtawateho wubjerka je ſo wulki roſdźěl napſcheczniych měnjenjow, mjes knježerſtwom a wubjerkom wobſtejazych, ſpóznał. Wubjerk nochze knježerſtwownym wulkaſam haj a hamjeń prajeć, ale hižo wjele namjetow k nim ſtaja. Hižo je pjeza k wótremu wurěcźowanju mjes dr. Scholzom ſ němſkeje ludoweje ſtrony a dr. Marxom doſchło. Wubjerk knježerſtwowe dźěło jara poczeſuje, na nowych dawſach, kotreż dyrbja ſo ludej napołožeć, ma wón wjele wuſtajnicź.

We druhim dawkowym nuſnym wukaſu je ſo ſchiwórkł wuradźowało. Wón ma ſo němſkokatnej radźe a němſkemu ſejmej k poſudźenju pſchepodaceć. S tutym wukaſom maja ſo ludej ninio měry wulke cźeże napołożeć. Teź ſpeciſi dawkowy wukaſ, kotryž mjes druhim preſchenje wo roſdźělenju cźeżow mjes němſkim ſtatom a kraſjemi roſrěcźa pyta, je w nacźiſku hotowy. Wuradźenja w knježerſtwowych ſaſtojniſtwach pak hiſchcze njejſu wotſamknjene. Tuž ſo miniſterſtwo hiſchcze njemóže ſ nimi ſaběrać.

Wſchě tele nowe dawki kruce̊e do ſamoženja němſkeho ludu a hoſpodarſtwo pſchimaju. Dyrbi pak ſo wopomniceć, ſo bjes tutych ſapſchimkow ſjatowe hnaſki (němſki ſtat, jenotliwe kraje, gmejny) njebudźa móc dźeſe haj do 1. jan nuara wobſtaneć. Lud móże pak ſo ſ tym tróſchtowaceć, ſo ſo jenoż we nałkwilnje dawki jedna. Dźe wo to, ſo ſo Němſka pſches bliſſche cźeſke mježaza přichebdźi. Hač jej wol wunk ſ poſčzonkanni nawſchego pſchinjdu, njchodźi ſo bjło nětkole cźeż. Němcy njeſmědźa wocźakowaceć, ſo jim nětčik ſ luboſću k nim ſ muſy pomha. Wulkobanki w Amerizy a Jendźelſkej, kotreż bychu ſnadź Němſkej poſčzonki pſchiſłuſchnſke, bychu to jenoż cźinite, ſo bychu lichowańſku dań, a ſchitwe, kaſte hoſpodarſke dobyſki brałe. Tehodła je muſne, ſo ſebi Němſka ſanna pomha a ſo wukrajneje pomozy wotrjeknje, kaž daloko je ſamóje. Němſka je po padnjenju monarchije wobſtejeńſtwo nimale bjes dawkow woſtajiła. Nimale wſchě dawki, pſches 90 prozentow, dyrbjachu dźěłaćerjo a ſaſtojnicy nadawaceć, mjes tym ſo ſo wobſtejeńſtwu nětkhěže 6 abo 7 prozentow napołożi. Schtož je ſo ja pjecź lět ſkombźiło, dyrbi ſo nětko nadobo nałkwitaceć. Ratarjo hižo nětkole pod cźežu dawkow ſtonaja a ſtorja, ſo pſches jich mogy du. W bliſchim cźaſu pak ſo jim hiſchcze wjetſche dawkowe cźeże narwala, jeli ſo je pjatnaćeſtawaty wubjerk njewotſtwobroczi. Samſelcźecź pak ſo njeſmě, ſo Němſka k finanznej kataſtrofje dóńdźe, jeli ſo lud nochze najwjetſche woporv njeſcź. Sjanne połaſnſtwo je ſo ja pjenjeźne hrěchi Němſkeje do zyſa doczerpane. Statne kaſty ſu hač do dna próſdne.

Wottwarjenje ſaſtojnikow w pjatnaćeſtawatym wubjerku.

Pjatnaćeſtawaty wubjerk němſkeho ſejma je ſwoju wo twotwarjenju ſaſtojnikow pſchijał, kotryž roſdźěł njes na cźaſ ſjednja pſchiſłajenych a po planje, tola na wupowjedźenje pſchiſłajenych ſaſtojnikow wottroni. Po planje na wupowjedźenje pſchiſłajeni ſaſtojnicy njemóża ſo po tajkim ſe ſłužby puſchcźeć, ale ſo jenoż ſ pſchiſłowlenjom ſakońſkeho cźakańſkeho ſjenjeſa nałkwilnje na **wotpočźink** pſchecźahńeć. Saſtojnicy, kotſiž ſu ſo ſwonka plana na pruhu abo wróćenje pſchiſtajili, móża po do nałkwilneho wotpočźinka pſcheſadźeć, hdyž ſu dźeſe dźeſacź lět w ſłužbje byli. Druſy ſaſtojnicy bjeſ plana, na pruhu, na wróćenje pſchiſtajeni abo w pſchihotowańſkej ſłužbje ſtejacy, ſmědźa ſo ſ němſkoſtatneje ſłužby puſchcźeć. Dale ſu ſa nanjety pſchiſtajeć, po kotrychž maja ſo cźakańy na ſaſtaranje, kotſiž hiſchcze nimaju pravo na penſiju abo cźakańſki pjenjez, po możnoſći na poſlednim měſcźe ſe ſłužby puſchcźeć. Pſchi wubraczu ſaſtojnikow, do nałkwilneho wotpočźinka pſcheſadźeńych, hdyž ſu jich ſłužbne ſamóże noſći roſtudźiłe, pſchi jenakej ſamóńnoſći ſaſtojnikow, pſches 60 lět ſtarych, ma ſo na hoſpodarſke a ſwójbne wobſtejnoſce dźiwaceć.

Pſchi wubraczu ſaſtojnikow, do nałkwilneho wotpočźinka pſcheſadźomnych, nima ſo na jich politiſku, konfeſionalnu abo towarſtwowu dźěłaćerſkoſć abo jich pſchiſłuſchnoſć abo njepſchiſłuſchnoſć k nětkajkej politiſkej ſtronje abo wěſtemu ſpłahej hladaceź.

Wotnamakanſke ſummy

dyrbja ſo na ſejſchowace wałchnje potrowſchicź:

Saſtojnicy w 2. a 3. ſłužbnym łęcźe trójne,
w 4. a 5. ſłužbnym łęcźe ſtrójne,
w 6. a 7. ſchtyrikrótkne,
w 8. a 9. ſchěſcźikrótkne,
w 11. ſydomkrótkne,
w 12. a 13. wóſomkrótkne,
w 14. a dalſchich ſłužbnych łętach dźeſaćekrótkne

poſlednich mježaczych dochodow dóſtanu. Teź ſaſtojnicy na pruhu, na wupowjedźenje abo wróćenje, kaž teź ſwonka plana abo w pſchihotowańſkej ſłužbje ſo namotacy dyrbja te ſame wotnamakanſke ſummy dóſtaceź. Sapoczatne ſłužbne łęta dyrbja ſo jako polne wobliczeć, hdyž je ſo wjazy dyli ſchěſcź mježazow mimjło.

Württenberſki miniſter dr. Schall wo němſkich finanzach.

Wſcho politiſke ſejmowanje Němſkeje ſo nětkole wokolo ſtatneho finanzneho cźeſkeho wjerći. Jara pſchimitliwy je wo tym cźěſnje württenberſki finanzny miniſter dr. Schall w Stuttgarſkim demokratiſkim towarſtwowje rěcźał. Podpjera ja dźěłonjeſerjow we wobſkhadźenym kraju kóždy tydźeń 10 miljonow ſłotych hriwnow ſoda. Kaž dórſy by ja tale podpjera ſaſtajiła, by ja tutón kraj ſa Němſku ſłuſbi. Na druhej ſtronje pak tele podpjery rentſki hriwnje ſcźehkodja a ſnadź ju ničza. Dokelj je ſo cźiſchcźenje papjerjatych hriwnow ſaſtajiło, dyrbi Němſka hač do wuruwanja ſtatnych dochodow a wudawkow ſ 1200 miljonami rentſ-

ſtich hriwnow dołażnyć, kotrež je jej rentſka banka poſkitżila. S titeje ſummy je knježeſtwo hižo 550 miljonow dostało; 400 miljonow je ſo hižo prenjež dwě njedżeli ſpotrjebało. Bjes najſpěchniſcheho wobmjeſowanja wſcheſtatnych wudawkow a bjes womjeſichenja liczby ſaſtojnikow **njehodži ſo ſwěſchczenja finanzneho hoſpodarſtwa ſminyć.** Němſki kapital pak chce tole cżěſno za ſebje wutwurjeć. Każ „Vorwärts“ powě, ſo priwatny kapital hotuje, ſtatne żelezniży kupować, kotrež ſo ſ wulkim njedoſtatkom bědża. Niedoſtatk, kotryż je ſ njeſbożownej knježeſtwowej politiku we Porurjſtej a ſe ſahubjenjom mény naſtał, bjes mała 1000 miljonow ſlotych hriwnow wuczinja. Wobſtadny miniſter Oeſer ſo boji, ſo jo zemu njeporadži, poſkoncnu w Němſej bóſnocż. „Vorwärts“ mèni, ſo je kżpje wulkrajny kapital pobjeż, dyżli ſo němżgy wulkindustrialni żelezniży do ſwoje ruki doſtanu.

Saložene porheinſko-weſtfalſkeje banki ſlotych bankowkow.

Sobotu ſu w Kölnie němſke, franzowſke a belgiſke banki porheinſki weſtfalſki banku ſlotych bankowkow ſaložile. Wjcże dopki ſu ſo dojednałe. Wuſtawki ſu ſu wudżełałe. Wone ſu nětko němſkemu knježeſtwu a ſwjatej porheinſkeje kommiſije pſchepodpoſłoża.

Amerikanſke knježeſtwo ſo nadżija, ſo ſměje jednanje wo poſczonku ſa Němſku wuſpeċh.

W ſwiżu ſ privatnym Hooverowym bapiſtom, ſchtwórtk woſſwjeſenym, w kotrymż ſo ſa to wupraji, ſo by ſo ſa ſeſtjenjenje němſkeho łuda poſczonka pſchiſtowiła, je klyſchcež, ſo ſměje wona wuſpěch. Amerikanſki preſident Coolidge mèni, ſo dyrbża pomogne organiſazije ſa němſke wobydlerſtwo dale ſtuſkowacż. Ma ſo ſa to, ſo ſo nětkóże położa wunoſchka wotmyſlenicje poſczonki ſa nakupjenje zyrowby w Sjednoczenych ſtatach wużije

Jendżelſka dżełaczerſka ſtrona knježeſtwu wójnu pſchipowjeda.

Wubjerk jendżelſkeje dżełaczerſkeje ſtrony je wobſamknył, po ſeńdżenju parlamenta 8. januara prènju ſo pokiżnu ſkładnoſcż wużiċ, ſo konſerwatiwne miniſterſtwo powróżi a dżełaczerſke miniſterſtwo ſeſtaji, każ bórzy kak dżełaczerſku ſtronu k temu namołwi. W tutym padże njeby ſo dżełaczerſka ſtrona ſe żanej druhej ſtronu ſwjaſała.

Dżełaczerſka ſtrona chce liberalnych wo podpjeru k powróżenju konſerwatiwneho knježeſtwa proſyċ. Tale wotwiżnoſcż dżełaczerſkeje ſtrony wot liberalnych liberalnej ſtrony najwjetſch wosnam dawa. W tutkhwili ſo wjedniży liberalnoje ſtrony pſcheſchiwo ſòdbemu ſwjaſanju ſ jenej druheje politiki ſtronu wupraja.

Dżeło rady ſwjata ludow.

Rada ſwjata ludow je ſo wutoru w Pariſu ſeſchła. Z prènim poħeżenju ſo wona ſ praſchenjom ruſkich cżeſnjenżew ſaberoſche. Rosprawnik Hanoteaux je ſwojej roſprawje praji, ſo je ſtejiſchcżo Cżeſkoſłowakiſkeje w tutym praſchenju ſ pichkładom ſa wſche kraje. **Cżeſkoſłowakiſka je jenieſki kraj, w kotrymż może ſo łóżde wóle dżeło w ſwojej maċerſkej rèczi roſwiwacż.** Rada ſwjatoſa ludow wobſamknyła, ſo maja ſo wyſchſchemu kommiſarej rady ſwjatoſa ludow ſa ruſkich cżeſnjenżew wſche możne położenja pſchiwolicż.

Maka ententa a pożczonka ſa Madżarſku.

W naſtupanju pożczonki ſa Madżarſku (Wuherſku) ſu ſtaty Mateje ententy (Cżeſkoſłowakiſke, Jugoſłowjanſke a Rumunſke) dojednałe, ſo pożczonzy pſchihotowja, jeli ſo ſo najpróżdy 20 procentowe ſukeje pożczonzoweje ſummy k wotpłacżenju wójniſcheho wotſchkodżenja nałoży, kotrež je Madżarſka ſtatam Mateje ententy winowita, ſ druha, jeli ſo ſo do kontrollowaneje kommiſije ſobuſtawo Mateje ententy pſchipuſcheżi, ſo Madżarſka njemoża pożczonku k wójnſkemu bróżenju nałożiċ.

Tajna lhoroſej Muſtafa Kemala paſche.

Każ Londoniſk „Daily Telegraph“ powě, ſu do Londona paryſeſche doſchle, ſo preſident turkowſkeje republiki, Muſtafa Kemal paſcha, da cżeſku tajnu lhoroſcż ſkhorić. Hiſchcże njewjedża, hacż ma lhoroſcż wjednika turkowſkiſch nazionaliſtow naturſke pſchiczinu, abo hacż ſu jemu ſ jednom ſawdali. Wěſte je, ſo je Muſtafej Kemalej paſchi huſto njemożne, ſwoje knježeſtwowe dżeła dokonjeċ.

Pſchedżenak

by ſo pſchi ſamym tepiċ!! Duży do Maleſcheż cżyſche pſches wulki Dobroſchecżanſki hat hicż, ſo by ſebi daloki puċ trochu pſchikrótżiċ. Skoro hacż k harżenju doſchedſchi ſo pſchepadny. We praſtym cżaſu pak ſchmórny hwóſi cżeſtiċ mèch na brżoh a ſo potom nèkaż wudrapa. — Widżiċe, kak cżeſko ſo tola taſti ſtary muż ma! Tuż mèjeſe trochu ſmilneſche ſ nim! Jeho twory njeſtaw womaċzane. Wotkluċze jemu ſwjchitko, ſchtož na, ſo by ſo jeho ſkład pola knjeża Janka w Budyſchinje, tiż ma ſ nim ſpiċe wſchu mèru wjele hary, bórzy wurumowaċ. — Knjes Janak trjeba mjnje mèrno ſa druhe wèzy.

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pſchekoſił Beno Zyż.

36] (Pokraczowanje.)

„Mě wérno, Hana“, ſapocżach, „njeje ſkoro wérnicż, kajſe wary tónle Selim wſchě nima! Hraſe a ſpéwa jenat derje.“

„Ow, haj!“ bě jeje wotmołwa.

„A kak rjany je! Wobhladaj ſebi jeho jónu, kajki we ſwym wokomiku je!“

Hana ſcżehowaſche mojemu pohladnjenju, Selim ſedżeſche we napoł cżmowym, ale wecżerne ſerja wulinyſchu ſwoju poſledniu ſwětloſcż na jeho hłowu a jeho do wyſokoſcże poſdżenjenej wocżi żełeſchcżej ho ſe ſaborjenoſeju.

„Kak rjany je! Nèwérno, Hana?“ wo'pjetowach.

„Macże jeho jara radу?“

„To budże jomu ſamużſche wſcho jene, ale żony jeho łubuja. Ow, kak je jeho tamna Józefina łubowała!“

Na Haninym cżole bě njeměrnoſcż ſaſnje widżeċ.

„A won?“ wopraſchach ſo bojaſnje.

„Won! Nó haj, dżeńż lubuje tutu a jutſje tamnu! Jenu a tuſamnu njemóże dołho łubowaċ — to wjeje jemu p'chinarodżene. Wy-li jómu rjeſk, ſo cże łubuje, dha jemu njewěr“ (na to położich wożebity ſmik) „je jenu potom wożſche jenoż we woje wokoſchowanje cżiniċ, niż pak wo twoju wutrobu!“

„Knjes Hendrich!“ —

„Je wérno! ſchto tu dożyła hromadże bachtam! Schto dha to tebje ſtara. Ssy tola tak bojaſna — njeby tola żenje ſuſeho muża wokoſchkała. Wodaj Hana, hižo hole mènjenje dyrbi cże ſchdżiċ! Njeſmjeſch także nèſchto tola żenje dowoliċ! Nèwérno, żenje, Hana?“

Hana poſłuchi a dżiwje prjecż, tola pſchimnych jeje ruku a dżerżeſch ju ſ mocu wrócżo. Prózowaċ ho, po ſdaċu ſwój nèr ſkhowaċ ale hnèw ſadżenu mi ſe żełeſnej pjaſcu ſchiju. Soczuwaċ, ſo njebéch wjazy knjeż nad ſobu.

„Wotmołwi!“ prajach ſ jenoż wulkej próżu poliċżeneje njemdroſcże, „wotmołwi! pſchedy cże njepjaſchcżu!“

„Schta chcżeſe? Schto ma to rèkaċ?“

„Praju cżi jenoż... praju cżi....“, ſchepnych, ſe ſubami kchijcho, „praju cżi, ſo ſo njehańbite ſwórjenje!“

Hana ſlehnu ho kłeba, każ cżeko, a njemóżna do wotpoħlżika wróżco. Ale ſobuſtajnoſcż ſ wboheju bě mje wopuſchcżiła, pſchimnych jeje ruku, ſmjeżeżch miehke poſcżiſki hromadu a prajach dale: „Eſkyſch: Lejach tebi k nohomaj, lubowach cże bóle hacż tuſcho druhe na ſwěcże...“

„Saſtańcże!...“

„Mjeleż! ſym wſcho widżał a ſłyſchał! ſy njehańbita, runje tak njehańbita każ twóń!“

„Dw mój Bożo, mój Bożo!“

„Haj, ſy njehańbita! Njeſwěrich ſebi, wobruba twoje dráſty ſo dótknyċ, a wón wokoſchowache a ty to jemu dowoli. Ow, Hana, ſapèvam a hidżu cże!“

Hłóſ mi we wutrobnju ſtroſtny; ſrèbach ſ wulkej próżu ſa powětrom.

„Sły ſebi dyże prawje myſlitka!“ po krótkej pſcheſtawſy dale rèczach, „dżełu waju! A hyrnjeſ to też ſe ſwojimi ſiwjenjom ſapſaczicż dyrbjał — budu waju dżełicż a dyrbjał-li też tebje, jeho a ſebje ſameho moricż. Abo njeje wérno, ſchtoż ſym prajił?“

„Wo cżim tola tak dżiwje rèczitaj?“ praſcheſche ſo nabobo knjeni Dyoes, kiż na tamnej ſtronje wobſchérnjeje wjeceżnoſe ſedżeſche.

W prènim wokomiku mèjach wulku pożadoſcż, pokoċżiċ a wérnoſcż powédacż, tola hiſchcże w prawym cżiſu ho pſchemoch a ſamoch ſ mèrnym, je-li też pomałym hłoſom prajiċ: „Wadżimoj ho, kotra kłóbdnija w ſahrodże je rjenſcha, rożaza abo khmjelowa.“

Selim nadobo ſwoje hraċe pſchetorhny, pohladny ſtèdżiſy na naju a praji potom ſ najwjetſchim mèrom: „Mi njeradże nicżo pſches khmjelowu khłódnizu!“

„Mjaſch woprawdże cżuċe rjanoſche“, wotmołwich, „ale Hana je napſchecżiwneho mènjenja.“

„Je tomu woprawdże tak?“ ſo praſcheſche.

„Haj“, ſchepnu ſ waha.

Cżuſach, ſo także rècże dèże njeſmjeſu. Cżerwjene rynki bórkotachu my pſched wocżomaj. Połkroċich a cżerpach pſches nèſchto ſławoo do jédżeńcże, pſchimnych bleſchu wody a wulkich hèbi wſcho pſches khłowu, njewédżach wożaſo, ſchto cżiniċ, a cżihnych próżdnu bleſchu na jemju, ſo bo tyhaj kruchowu roſlocża a bèżach potom do pſchedhrèże.

Selimowy a mój kóń ſtojeſchtaj hižo ſeſedłanej pſcheſ thżu. Dżeń do ſwojeje ſtwy, ſo bych ſebi hłowu wutrèł a wróċżich ſo potom do bydleńcże, w kotrejż Selima a patera Ludwika ſameju a w najwjetſchim ſaſtrożenju na matkach.

„Schto bha je ſo ſtało?“ ſo wopraſchach

„Hanje njeje derje, je do womory padnyła; Hyndom ſu bě won wuſchoł, poċża wótſije płakaċ a hu njemóżna, hnjeni D'Dyes je ju ſobu do ſwojeje ſtwy wſałe.“

Njeprajach nicżo, ale khwatach do Franzowſkoſyneje ſtwy.

Hana bě woprawdże poċżała wótſije płakaċ a bě do womory padnyła. Napad pak bě hižo ſaſo nimo, hdyż pſchiſchdżach. Jako ju wohladach, ſahaj wſcho wokoło ſo, cżehnych ſo pſched łożom, na kotrymż leżeſche, na kolena, a jawolach bjes teho ſo na pſchilonnoſcż knjeni D'Dyes dżiwach: „Hana, druha, lubowana Hana, ſchto cżi je?“

„Nicżo, dożyła nicżo wjazy“, wotmołwi ſe płabym hłoſom a ſe płabym poſpytom k poſmèwutnjenju, „nicżo, woprawdże nicżo.“ Sedżach ſchtwórcż hodżiny pſchi jeje łżiwje, potom wokoſchich jej ruku a wróċżich ſo k druhim. Njebě potajkim wémno, njehjdżach ju! Lubowach ju bóle, dyżli hdy prjedy. Wſchecziwo tomu ſacżuwach wulku żadoſcż, Selima ſadajiċ, hdyż jeho wuhladach. Jeho, jeho hidżach ſ hłubiny ſwojeje dutſche!

Pater Ludwik a won hnydom k mni pſchiſtupa ſaſoſtali.

„Nó, kak tam bje?“

„Je bjżo ſaſo wſcho w rjedże.“

Potom wobroċich ho na Selima: „Jèchaj tżnoj, chyżeż moj ſo jutſje pſchi mjeſnych hodżach pſchi kromje lèſa ſetkaċ. Njeſpiċżaju żebi, ſo tu hiſchcże jómu pſchtridżeſch; nasz pocżaſi dyrbża fe kónzej byċ.“

Selimej ſtupi krèw do hłowy.

„Schto ma to rèkaċ?“

„To chżu cżi jutſje roſjaſniċ. Dżeńż nimam k tomu pożadoſcże — rozumiſch — dożyła żaneje pożadoſcże. — Potajkim jutſje rano w ſcheſcżich hodżinach.“

S tutym do ſtwy knjeni D'Dyes ſo wróċżich. Selim ſcżehowaſche mi nèſchto krocżel a woſta pod durjemi ſtejo, nèſchto mjeſiłkowuju ſo tym widżach pſches wokno, ſo won jeho.

(Pokraczowanje.)

ha w stałej mienie (n. pisch. 1000 biljonow) a na poine miljardy wurunack. Pjenjezy wuzarjuja fio sa tym hacj je na pospjechach wojnamjenjene. Pischi rentowych liczbach maja fio hriwny, pischi papjerjanych pjenjezach biljony wupisiacz. — Pöstiske nadawki a dobercki, kotrychz pjenjezy maju fio pöstiowym schekowym kontam bobre pisacz, smedzo fio jenoz na rentiske hriwny wupisacz (najwjazy 1000 rentiskich hriwnow). Na pospjelach maju fio tu pjenjezy jenoz w rentiskej hriwnje wupisacz. Sa pöstiske nadawki a dobercki maja fio dotalne formularty wuzicz. Sa pischedpisane „M“ abo „Mark“ ma fio „Rentenmark“ stajicz. Pjenjezki maja fio sady rentiskich hriwnow stajicz. Hdjez na formularach pisimjalz „Pf.“ pischedpisanej njefjaj, maja fio pischipisacz, n. pisch. „101 Rentenmark 45 Pf.“ (ale niz „101,45 Rentenmark“). — Pöstiske nadawki abo dobercki maja fio f rentiskimi hriwnami abo f druhimi pischipischczennmi pjenjezniskimi hredzami saplaczicz, hewak fio pospjelja jako wotpofasana (verweigert) wobbladuje. Pospjelki fio potom wrocz fejelu. — Pöstiske kreditne listy fio wot 12. dez. na rentiske hriwny wustaja (najwjazy 5000 rentiskich hriwnow). Pjenjezy maju fio tez tu f rentiskimi hriwnami saplaczicz.

— Pöstiske wosjewjenje. Wschelazy ludzo w Rakuskej fiu fio na pischedobiotraiaze fiance paketow se luboszcziwym darami wobczesowali, nunoho paketow fiu wschelazy dostawarjo pjecza hakle po tijoch njedzelach dostali. Pöstiske sarjadnistwo nalezhosez pischepita. Woiy, liz rakuske pöstiske sarjadnistwo f Wina fejele, fiu sa tri dny w Halli n. S. Wot tam fio pospjelki f bliszkej fiadnoszczu dale fejelu. Tak dostanu na pischikad ludzo w Barlinje fiwoje pospjelki w pischerzku hizo po 8 dnjach, w pischedmeschach w pischerzku po 9 dnjach, po tym, so fiu fio we Winje na pöst dale.

— Pöstika fiinsija 24. dezembra. Sa pöndzelu, 24. dez. je fiu sarjadnistwo na fastadze nafhonjenjowe we prjedbanjskich lekach fiinsku samjesowalo. S wokna (to reka Schalter) fio powschikowanje w 4 hodz. samknu. Rosnoschowanje fio wo możnosczi we fiamnjnym czasu sa- stali. W 7 hodz. fio fistowe kaschcziki k wopstedbenemu ra- fei wobdija. Telegrammowy a telefonowy wobthod fio e. Tehodla njech na tutym dnju tódyn i czas fiwoje wobstaranje na wósce fejimi.

S Bukez. Sserbski wjeczor wurhotowa Bukezanske cyrkliske towarschow „Radosez“ njedzelu 9. hodownika. Wjeschany thor spéwasche pod wodzenjom knjeza Kreka nje- spéwy, liz fio derje poradzichu. Spomnachmy, kak „Radosez“ dzela. Pischetoz pischednoschi knihych spéwow bésche czisty a czuczapolny. Tez muzike thory, kotre- pozijzie naschego njesapomnitscha Kozora, fio derje lubjachu. So Sserbstwo w Bukezach tez fio w schuli hoji, fiischczachmy i erta dzeczi, kotrez tii kraine dwojofiohne spéwy nam polticzichu. Tak spéwmy dzél nam f nowa ro- lubosez k herdzikemu spéwej w Bukezach knjezi o. kajes wuczer Kerf spéwne mozy wunnezowacz we. Na to fildomaske dnett, derje pischednoschowany wot schtyri knjeznow. W pischestanzu powita pischedfiyda pischitomnych, wosebje fastupjerjow Domowiny. Druhi knj wjeczera nam potkizi cjinohru „Mój wérn“, pische- czeskeje récze, w pjecich jednanzach. Wjele prózy dy nalozito, tuta hru do skutka fiajicz. Kraine wo- bratiy widzachmy. Tez jewischcjo bé derje wuhotowane. Grajez i a hrajerjo, wschitke fiwoje mozy napinachu a mózgowy rjez, f dobrym wuspéchom. Mékotre wosoby fio nam narodzene byez fiadzu sa tuto dzéwadlo, tak béchu we fiwoje ch fiwy. Drasty pischcze dobry saczischcej powy- schiza. Hra njebesche lohka. Mékotre zjenj zadachu hobrse mozy. Po dzéwadle knjes farar Mjerzwa f rasumnej fiotwami na fikutki „Radosez“ pischeze ras nasch kdzélowych czinjesche a wischitkich narownjasche, na podobne waschnje pilnje sa Sserbstwo dzéiacz. Tak bu Bukezanski wje- czor fiwik, kotrezj mózé sa wschitke serbske towarstwa jako pischikad sa to byez, schto horliwosez sa narod dokonja. Pischejemy, so tez f druhich serbskich wsoww raste hyschelage powdzéze fiiyschimy. J. K. w B.

S Woyerez. Póslednje tii njedzele pisched hodami fiu hlamy w naschim mésezu hacz do wjeczor 6 hodzin wotewrjene, tak so może hdi nasch lud na wobach dosez nakuwowacz, jeli pjenjezy dobataju. — 1. haprleje 1924 budze sastaranjki hamt (Versorgungsamt) w Mnzkowje sdélowjenj. Wschitke dzéla teho hamtzo pósidu potom do mésta Shorjelza. — Nasche hodowne wiki njebudza fio letsa wotmdwacz.

Hospodarski roshlad.

Pjatk, 14. dezembra 1923.

Hamdite kurzy wczera w Barlinje:

Dollar 4,189500 bl. franzowski frank 223 440 mld.
jendelski pant 18,264256 bl. czeski króna 123 650 „
schwajzarski frank 730,170 md. 100 pólsk. markow 900 „

We pjenjesach fio hamtski kurs papjerjanje hriwny njepjechemeni. Méko fimy pischschki do spodjiwnoho polozenja, so je stara nemska hriwna we wukrajn wjazy winosita hacz we Barlinje sa nju hódnota pischedpischnje. Wczera dollar we Newyorku nalhwitnje 3,703 biljona hriwnow placzesche, mjes tym so we Barlinje je hamtski kurs dale 4,20 biljona.

Sa efekty bé wczera zaneje burzy njebé. S teho, schtoz banki mies sobu wucsinjachu, wuschadza, so kursy efektow horje bija.

Na produktowych witach fio placzisiny wo pischewjele njewotdrzebichu. Ale ménjenje je strudke. We pischeizy je mało wobrota. Muka njebéze. Amerikanska muka a wjesne pofiicjenja czénjena wiki. Rozku fistatna fiiaz- nja sa jara fniszene placzisiny dale kupuje. Rjana muka ma fio f tukrajnej wjesnej a amerikanskej konkurenzu bdzicz. We jeczjmjenju fio malo pischemeni. Wowsu bru- ha ruka, njemajzy witowaz, tunjo pofiicjidze. Nézhto wowsha fio na sa hnadowne pischetrzebanje pokupi. Wo- bjesschkow fio wjele pofiicji, ale wobrot fnadny wosta.

Bentynar zita pischidze wczera:

we Barlinje:

pschenza 8,10—8,15 fl. hriwnow,
rozka 7—7,10 fl. hriwnow,
jeczmjeń 7,50—7,70 fl. hriwnow,
wowsh 5,85—6,20 flotych hriwnow,
bérny 2,20 flotych hriwnow,
fiyno 1,10—1,50 flotych hriwnow,
fiioma 0,70—0,90 flotych hriwnow,

we Kamjenzu:

pschenza 8—8,10 flotych hriwnow,
rozka 7,10—7,20 flotych hriwnow,
jeczmjeń 7,63—7,70 flotych hriwnow,
wowsh 6—6,13 flotych hriwnow,
bérny 2,50—2,75 flotych hriwnow,
fiyno 2,50 flotych hriwnow,
fiioma 1,10—1,30 flotych hriwnow,

we Lubiju:

pschenza 8—8,25 flotych hriwnow.
rozka 7—7,25 flotych hriwnow,
jeczmjeń 7,30—7,80 flotych hriwnow.
wowsh 6—6,30 flotych hriwnow,
bérny 2—2,50 flotych hriwnow,
fiioma 1,30—1,80 flotych hriwnow.

Na Barlinskich produktowych witach

hito a produkty po flotej hriwnje.

	161-163	Sséloma a fiyno	
Pschenza			
rozka	140-143,0	pschenczna	0,70-0,90
nalezn. jeczmjeń	150-154	rjana	0,70-0,90
wowsh	117-124,00	wowsyna	0,60-0,80
fa tunu abo 20 zeninarzow		rjane wotkepy	—
pschenczna muka	25,00-29,00	jecsna	0,60-0,60
rjana muka	24,50-26,50	fasjanju	0,60-0,60
pschenez. wotruky	7,00-7,25	fyfanje	1,85
rjane wotruky	6,75-7,0	fyno	1,10-1,50
rapfi. wofzulchi	11,25-11,75	Bérny	
pschowa melasa	7.0	béle	—
feradella	16,50-20,0	czerwjene	—
pjeluschki	15-18,0	fóltomjasne	—
fuche trubanczji	8,00		
bérnage fruzli	17.50-18,0		
rapfi	270-275	po zeninarju	

fa 100 kg abo 2 zeni.

Wjezne placzisiny wczera	w Kamjenzu	w Lubiju
Wschto po flotej hriwnje	fa 1 zenin.	fa 1 zenin.
Wschenza	8,0—3,20	8,00—8,25
Rozka	7,10—7,20	7,00—7,25
Jeczjmjeń	7,60—7,70	7,30—7,80
Wowsh	6,00—6,20	6,00—6,30
Sdyno	2,50	—
Sséloma, f masch. mlócz.	2,20	1,30—1,60
Sséloma, f fastanim	1.25	—
Sséloma, f rufu mlócz.	2.60	1,60—1,80
Bérny, pola rataria	2,50—2,75	2,00—2,50
„ hacz na zelezniju	—	—
Butra	—	—
Jeja	—	—
Pschenczne wotruby	—	—
Rjane wotruky	—	3,50—3,75
Pschenczna muka	—	—
Rjana muka	—	15—16,00
Prosata, wulke	8—20	—
„ frenje	—	—
„ male	—	—

Na Kamjenzkich witach béchu huzy wczera zadne. Wo nje fio torhachu. Punt pschidze 1,20 hacz 1,40 fl. hr. po punczje.

Na Lubijskich witach placzachu wczera huzy 1,20 hacz 1,50 fl. hr. po punczje. Zich bé fio bojez a na dosez pichiwjello. Wone pak tez zyle derje dzéchu. Wojo dzéczowych schtomikow bé hischcze malo. Najmenjesche placzachu 80 fl. np., frenje 2—3 hr., najwjesche 4 hr. Seleniny (Gemüse) pischidze punt we pschetrzku 20—25 fl. np., zbyla a selerij pak 40 fl. np., jablka fa tyn, hacz bechu 15—50 fl. np.

Wczerawschke witi we Khorzybusu. Butra zbé zadna, najwyschsza placzisina bé fio na 2 fl. hr. fa punt postajita. Zadnische béchu hischcze jeja a zmedzjachu schtuku 20 fl. np. placzicz, tak bé wschehomózna policija posjajita. Mjasa bé dosez. Pischetoz nékto hijo wukrajne mjaso pschiwozuje. Wone placzesche howjaze 1,20—1,80, czelaze 1,00, fwinjaze 1,40, skopjaze 1,40, hnjby 1 20—1,40, kury po wulkosczi schtuka 1,50—3,00, wukrajne taki kaj schmalz 1,15—1,20, tój 1,00, polez 1,95—2,00, ryby karpy 1.20 hlizy 1,50, ploczizy (bile ryby abo czerwjene wóczka) 0,80, jerje 10—15 fl. np. schtuka. Selenina (Gemüse): kotrabi 20,, bélu kaj 10—15, czerwjeny 20—25, spinat 1,00, rózowy kal 80—100, selery 15—20, kutrepa 4—5, morchez 5—10, czerwjene répa 25, banje (Kürbis) 10 fl. np., jablka 30—120 fl. np. Wschto po punecje, je-li niczo druhe pschistosnene njeje.

Stawinaze wiki tam. Pschiwojesto bé fo 800 prosatow a 45 bykatow. Wone placzachu:

prosata male 5—8 flotych hriwnow,
frenje 8—13 flotych hriwnow,
wulke 13—18 flotych hriwnow,
bekaki male 22—40 flotych hriwnow,
frenje 40—80 flotych hriwnow,
wulke 80—120 flotych hriwnow.

Dawki pracerzja, kedzbu! Finanzny komt we Budyschinje nam pische (tole placzi ja zyly kraj, potaklim tez ja Lubijske a stamjenske hamtske hejtmanstwo):

Mérin-Ruhrski bank 3. podzla, liz mésiesche fio po pra- wom 5. jan. 1924 placzicz, dyrdi fo nékto 18. dezembra t. l. saplaczicz. Jón dyrbja wschitczy zi wonwjesczi, liz dakhodny dawk placza, a liz dyrbjachu hacz dotal Rhein-Ruhrski bank dawaez. Dawak dawka dyrbi 50 fl. np. za kózde polne 1000 hr., liz mésiesche loni dokhodnoho dawka, placzicz, wonkajesz. Je-li je fo dokhodny dawk na 1922 po dokhodach f 1. julijez wobliczenych, placzit, dyrbi fo tónle 3. podzel Rhein-Ruhrskeho dawka 4 krocz wyschichi placzicz, potaklim 2 hr. za kózde 1000 hr. dothodneho dawka na leto 1922. Saschuzowaze druzstwa (Erwerbsgesellschaften), liz we czasu wot 1. okt. hacz do 31. dezembra 1922 swoj dobytk wobliczichu, maju 0,75 fl. hr. za kózde 1000 hr. druzstwoweho dawka placzicz, te liz wot 1. 4. hacz 30. 9. 1922 wobliczichu, 1,50 a te, liz do 1. 4. 1922 swoj dobytk wobliczichu, 3 fl. hr. za kózde 1000 hr. druzstwoweho dawka na leto 1921/1922. Schtóz hischcze dawkowy dopis (Steuerbescheid) za leto 1922 nima, tenmu wobliczi fo 3. podzel po tym, schtoz je hacz dotal Rhein-Ruhrskeho dawka placzil. Schtóz tónle dawk hacz do 21. dezembra saplaczi, smé to po tym wobliczenju saplaczicz, kaj fo stota hriwno 18. dez. na papjerjanu hriwnu rosliczi. Schtóz podzischo placzi, dyrbi kaz wyschko wjeczicz, kaz fo na banju placzenja stota hriwna na papjerjanu rosliczi a k temu hischcze 5 wroz. banje po stot fo hódnoze dwplaczicz. Placzenja do 18. dez. t. l. fo pschijitmuja a rosliczia fo na papjerjanu hriwnu po hódnoze placzenskeho dnja. Wo tym, kak ma fo dokhodny dawk na leto 1924 placzicz, njeje fo hischcze nicso postajiso.

Tydzenska rospruwa wulkosmjenjenjerije Metz & Co. we Barlin-Steglitz. Spomnjenjowy pschego wjazy na wiki pschindze. Pschenjele fo hischcze njekupuje. Sspmjo turkrajneho a wutkrajneho dzéczela bé derje na wikach fastnjene. Sa fimnjo béleho dzéczela rjaneje barby fo jara fajimowachu. W tuzemje i Italiske a Wuhelitske pokasti pschikhadzachu, bjes teho, so bu fo wjele kupowalo. We schwedskim dzéczelu fo wjele turkrajneho fymjenja kupowasche, dokelz je w barbje rjane a pomérnje tunje. Serabela wjele na wiki pschindze. Wona pak fo wscha derje rospscheda.

Ruske zito tez do Jendzelskeje. Tele dny je jendzelska lódz z ruskim zitom do jendzelit. pschistawa Hulla pschiwjmowala. Po idaczu Ruska hospodarskeje wozjmuje, khdj hijo sasso swoje produkty na swétowe wiki sejele. Hijo sibirska butra fo na Barlinske wiki wosy.

Wukrajna butra sasso na Barlinske wiki pschikhadza a to f Danskeje, Sibirskeje, a baltiskich krajow. Tónle pschiwos po nékim wulkemu njedostatkej na butje wotpomha. Te tak mjenowane „hamtske najwyschschke placzisny“, liz nam naiche wyschnjeze tak rady wobradzichu, nam „tunje placzisny butry“ pschinjesejecu, ale butru njeschinjesejechu.

Némske pjenjezy na wukrajnych bursach:

We Newyorku fa dollar 4,17 biljonow hriwnow.
We Danzigu fa dollar 5,84 biljonow hriwnow,
fa jendzelski pant 18,485 biljonow hriwnow,
fa 100 pólskich markow 1,225 milj. hriwnow,
W Prahy fa biljon némskich hriwnow 7,30 Kc.

Wazne hospodarske liczby (Kluczе).

Sa 14. dezember 1923.

1 flota hriwna (po Barlinskim wuznym kursu)

papjerj. hrivnow 1 002 500 000 000

20 hriwnowski flotk	19 2675 biljonow
Placzisina fa flotu	640 doll. sa jedyn fgr.
„ „ „	1 sléworny (1 hriwna) 400 000 000 000
Stainy indeks	1 269 000 000 000
Sdelsk indeks	1 819 000 000 000
Wulkopschekupski indeks	1 274 500 000 000

Dawkowa méra (multiplikator) 1 000 milj. sa flotu hriwnu
Multiplikator na zeleznitzy 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaßu 2,2 np. po flotej hódnoze, po papjerjanej 22 miljiardow a 200 miljonow. 3. tjad. 3.3 pj.

Pöstowy tarif: list w post. wokrejeju	50 000 000 000
dopischnja „ „	30 000 000 000
list dale post. „	100 000 000 000
dopischnja „ „ „	50 000 000 000
Telefonowy linez	1 000 000 000 000

Méczenje je w blischim wokrejeju (Ortsverkehr) 150 miljiardow w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 300 miljiard.

Cyrkwinske powjesce.

S Budyschina. W Michalskej zyrkwi smeje 3. adv. njedzelu rano w 8 hodz. farar Tyschet serbsku fpowjedz a fnjz. wotkasanje, dop. w 9 hodz. farar Rada serbsku Bozu sluzbu, dop. 1/4 11 hodz. budze fhromadzisna zyrkwinskeje wosady (némski). Porudnju w 2 hodz. we wokrejnym wusanje na Zidowje fpowjedz a fnjz. wotkasanje, farar Tyschet, w 4 hodz. w Dobruschi (we Schleinitzez domje) némska adventska nutrnosez a fpowjedz a fnjz. wotkasanje, farar Rada.

S Porschiz. Niedzelu 3. adventa, rano w 8 hodz. ke serbska fnjz. fpowjedz, dop. w 9 hodz. serbska a 1/4 11 hodz. némska Boza sluzba. Kollekta za tenjenje zyrkwje! Popoldnju 1/2 3 hodz. khejez. towarschow mlodzenzow, pschednoschzi a kollekta za sakonski fujsat. Tehornja 1/2 3 hodz. tow. zónicze mlodzinu. Sstiedu wjeczor 1/2 8 hodz w Boschezach némska biblijska hodzina.

S Klinze zit. 3. njedzelu adventa dop. 1/2 9 hodz. némske a w 10 hodz. serbske kemschenje, wosebje fi kollektu za luzisti fkutk luboscze, we 11 hodz. dzéczekemschenje.

S Drodzischcza. 3. njedzelu adventa w 9 hodz. serbske a 1/2 11 hodzin némske kemschenje. Pop. w 3 hodz. némska fpowjedz.

S Juschi. 3. njedz. advent rano 1/2 8 hodzin serbska fpowjedz, 1/2 9 hodzin serbska a w 10 hodz. némska Boza sluzba.

S Bukez. 3. njed. advent rano 1/2 8 hodzin serbska fpowjedz, w 9 hodz. serbska a 1/4 11 hodzin némska Boza sluzba. Popoldnju w 4 hodz. némska fpowjedz (farar Mrózak-Kettizschanki).

S Hodzija. 3. njedz. adventa rano 1/2 8 hodzin némska fpowjedz, 1/2 9 hodzin némske a w 10 hodzinach serbske kemschenje.

S Njeswazidlu. 3. njedz adventa rano we 8 hodz. serbska fpowjedz, w 9 hodz. serbska a 1/4 11 hodzin némska Boza sluzba. Pop. w 2 hodz. Boze sluzba za dzéczo (knjez farar Mrózak-Kuzjanski). — Sstiedu 19. dez. pop. w 3 hodz. zónicze towarschtwo pola Klanez fejidze.

S Wóšlinka. 3. njedź. adventa rano we 8 hodźinach němska spowjedź, w 9 hodź. němske a 1/2 11 hodźin serbske kemšenje. Popołdnju w 5 hodź. serbska spowjedź.

S Kluščca. 3. njedź. adventa rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbske a 1/2 11 hodźin němska Boża słužba. Popołdnju 1/2 3 hodźin shromadźenje młodych holcow na farje. We 3 hodź. němska spowjedź. — Semrěł: Herbert Walter Siegfried, Emila Roberta Grießbacha, fabrikšeho dźěłacerja w Čelchowje mandź. 8 tydź. 1 m. 8 dnjow.

S Minakala. 3. njedź. adventa rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbske a 1/2 11 hodźin němske kemšenje. Popołdnju 1/2 5 hodźin w Abolšćicy šult němska nutrnosć a spowjedź. — Wutoru pop. w 4 hodź. we Wjeśu pola Brodźiš serbska nutrnosć a spowjedź. — Semrěła: Hana Wilhelmka rodź. Mudrez w Halku, 66 l. 8 m. 13 dnjow.

S Nowaćicy. 3. njedź. adventa rano we 8 hodź. němska spowjedź, w 9 hodź. němska Boża słužba. Pop. we 2 hodź. serbska spowjedź a Boże wotkazanje. Kollekta.

S Hucźiny. 3. njedź. adventa rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbska a 1/2 11 hodźin němska Boża słužba. Pop. 1/2 3 hodźin towaršwo knjeńnow na farj.

S Łupoje. 3. njedź. adventa popołdnju w 9 hodź. němska Boża słužba.

S Barta. 3. njedź. adventa rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbske a 1/2 11 hodź. němske kemšenje.

S Wjelećina. 3. njedź. adventa dotk 1/2 9 hodźin serbska a 1/2 11 hodźin němska Boża słužba.

S Dornjeho Wujezda. 3. njedź. adventa rano 1/2 8 hodźin serbska spowjedź a Boże wotkazanje, 1/2 9 hodźin serbske a 3/4 10 hodźin němske kemšenje. Pop. we 3 hodź. wubjerk jónskeho towaršwa na farje — Wutoru pop. we 3 hodź. adventiska nutrnosć pola Dornjeje w Alži. — Sćrjedu (kóžu) wječor 1/8 hodźin bibliška hodźina na farje. — Schwórtk wječor 1/2 7 hodźin adventiska nutrnosć pola Kaplerjez w Panjezach.

S Małeschez. 3. njedź. adventa rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbske a 1/2 11 hodźin němske kemšenje. Pop. we 2 hodź. hudźbna adventiska swjatočnosć z chórskimi, jenotliwymi a wobadnymi adventiskimi spěwami. Sastup 20 np., za dźěći 10 np. K łśpsemu mu. spomožu Małeschanskeho wubjerka za ludowe spomožnje. Zyrkel je tepjena. 1/4 hodźin shromadźenje towaršwa młodych holzow. — Sćrjedu wječor w 7 hodź. adventiska nutrnosć pola Schołcźiz w Płušnikezach. — Semrěł: August Erwin Heinz, Khorle Augusta Marczinka, rataria w Dobroščezach, ß., 5 dnjow.

S Makez. 3. njedź. adventa rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbske a 1/2 11 hodźin němske kemšenje.

Smrěški.

Nawopak. Słužobna k schewikemu mišchrej: „Wobžaruju, hnadna knjeni někto njepschijimuje." Schewški mišchr: „Ničko wo to, ja chzu jenoš pschijimowaš (mjenujzo slichbowanje)."

Swójbne powjesće.

Słužbjenaj: Marka Kobaniz w Czemjerzach a August Wićzas w Čšschezach.

Swěrowanaj: Erich Eckart ſ Hertu rodź. Geißlerez w Kamjenzu.

Semrěłoj: Wilhelm Biedrich Klücherer w Małym Wjelkowje, 32 lět, — Hermann Ota Berndt, direktor krajneho šudnistwa w Budyšchinje.

Wozjewjenje.

Dobrowólne pschedawanje we Wospezach. Sobotu 15. dez. dop. w 9 hodź. pschedawaju so w „Złotym lawje" ſa hotowe pjenjezy: kamory, loža, pižanske blido, schery puckowanſti korb, sofa, dźěćazge ložo, ſelezne kachle, jédne koła, świećnik (Kronleuchter), drasty, wobucza a hrajki.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina a też ſ Lubija a Kamjenza.

Finanzny hamt wojewja: 3. podźěl Rhein-Ruhrſkeho dawka dyrbi so 18. dezembra 1923 ſaplaćić a to:

a) wschitcy, kiž wo dołhodobnym dawku hač dotal Rhein-Ruhrſti dawk płaćazku 0,50 ſt. hr. ſa kóžde 1000 hrywnow dołhodobneho dawka na lěto 1922 a

b) wschě ſaſtupjazge družſtwa (Erwerbsgeſellſchaften) 75 ſt. pj. abo 1,50 abo 3 ſt. hr. ſa kóžde połne 1000 hr. družſtwoweho dawka na wobkhodne lěto 1921/22 wo 1922 po tym, hač ſwój wobkhod rozličichu (wobſamknychu)
we cžaſu wot 31. 10. 1922 hač 31. 12. 1922
abo we cžaſu wot 1. 4. 1922 hač 30. 9. 1923
abo we cžaſu wot 1. 1. 1922 hač 31. 3. 1922.

Schtóž dawkowehe dopiſa (Steuerbeſcheid) na lěto 1922 hiſchcze dóſtał njeje, dyrbi dawk po dotalnej ſa tónle dawk wobličenej mérje ſaplaćić.

Dawk ma ſo na ſinanznym kamcze we Budyšinje (Lubiju, Kamjenzu) ſaplaćić. (Pschisp. red.: Nascha Sserbſka Ludowa Banka a wschě jeje agentury pschewosmu też płaćenja na finanzny hamt a je tam najeczišcho pschepokazu.)

Měſchczańſka rada, wotdźělenje ſa bydleniſke wěcy, wojewja:

Wotnajeńſke pjenjezy ſa jadrobki (Schrebergärten).

Gnutkowne ministerſtwo — krajny bydleniſki kamt — je postajilo, zo ſo wotnajeńſke pjenjezy pschi wotmérjowanju na ſčěhowace wałchnje wobkicza.

1. Jako ſakładny wotnajeńſki pjenjez (Grundmietzins) płaći cžiſta wunoſchtowa ſemina hódnoſcź bowójſkeho cžaſa a to:

pschi ſemj. rjadowni I.	0,008 hr.
pschi ſemj. rjadowni II.	0,0073 hr.
pschi ſemj. rjadowni III.	0,0063 hr.
pschi ſemj. rjadowni IV.	0,006 hr.
pschi ſemj. rjadowni V.	0,0053 hr.,

je kóžny meter (qm.)

Tute ſakładne płaćišny maju ſo runje tak po rentſkich hrywnach wobličić, to je potajkim nětčišchi wotnajeńſki pjenjez.

2. Tute postajenje počahuje ſo jenoš na płaćenja wotnajeńſkich pjenjez, kiž ſo po 5. dezembru 1923 płaćа.

3. Ždyž ſo ſ papjerjanymi hrywnami płaćі, ma ſo ſtołowy wobličeńſki kluč nałožić.

4. Postajenje, ſo maju ſo ſakładne wotnajeńſe pjenjezy ſchwódrcžłtnje ſaptaćić, ſo ſdźěwuje.

5. Postajenja we wojſewjenju wot 18. januara 1923, wozcžiſchcžane w cžaſe 17 „Sſerbſkich Nowin", maju ſo po ſmyſle nałožić.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Sawjeranje pschaju je ſo ſa někotre wěſy (herbſke njeſtu pódła), hač do 24. februara 1924 podlěſchiło.

Płaćišny rěſneho ſkotu na Drježdźańſkich ſkótnych wikach.

13. dezembra:

10 wołow, 4 hykow, 15 jałowjow a kruwow, 180 cželatow 83 wowzow, 290 ſwini.

Płaćišny ſa woły, hyki, jałowjo a kruwy ſaj pódła ſu.

Cželata: wukormjene 700 milij. ſa punt, njeje wukormj. 620 milij. ſa pt., ſchpatne 630 milij. Sswinje: pokormjene 950 milij., wukormjene 1100 milij., njeje 830 milij., ſchpatne 725 milij. ſa punt. Wowzy, kaž pódźelu.

Płowny a ſamolitny redaktor: Marko Ssmoler w Budyšinje.

K hodownemu swjedźenjej

poručamy za serbske dźěći

a) **Wobrazkowe knihi:**
Šešerjawka — Wobrazki za pěkne dźěći — Pěknych dźěći wjeſela.

b) **Powjedańčka:**
Hród na Zhorjelskej horje — Robinson — Genofeva — Trójniki — Nowe Trójniki — Nadpad pola Bukec — Zabawki — Bitwa pola Budyšina — Hdže ſtatok mój? — Bratr a sotříčka — Baja, bajki a basnički — Naša wowka — Worjeſki (pjez 900 hudańckow) — Bože dźěćo — Jezusowy narod — Wowoyne zabawki — Šibakec nan —

c) **Dźiwadłowe kruchi:**
Palčikojo w krawcowni
Palčikojo = kowarjo } wot M. K.
Rumpodich

Lětuška, pſeł. Bj. Krawc.
Slepy Benjamin } wot M. Nawki
Hodownička }
Zbožowne hody.

Wšě knižki su dostać we

Serbskej knihańni w Budyšinje.

Cžaſniki a ſlote twory

kupuje wěſ dowěrjenja!

Wobroczeje ſo na wažnjuſtojneho ſnjerza.

Poručam w najlěpſchej hódnoſći

dźiwjacžne cžaſniki, cžaſniki na ſčěnu, budźaſt, kaž też wſchelake twory.

F. Marschner nasl.
M. Ewald, časnikař.

w Budyšinje, na bohatej hrasy číslo 9.
— Wuporjedźernja —

Sako na podźělne płaćenje w ſlotej hriwnje
dóſtanječe pſchi ſtatych
pomérnych płaćišnach a kulantnych wumjenjenjach
mužazu, jonjazu a dźěćazu draſtu
ſchatý a manufakturne twory
jenotliwe meble k wudoſpołnjenju
kaž też
kompl. kuchnje a wuhotowanja jédźnych a ſpanſkich ſtwow
Carl Horn nasl. w Budyšinje
na mjaſowym torhoſchcu, nutſkoh na jerjowej hrěbi 2 I.

Nawěſtki přinjesu wužitk!

Serbska wottorhanska protyka

1924

je hotowa a je dóſtać
w Serbskej knihańni w Budyšinje
w „Serbskim Domje"

Bogtlandſke gardiny
ſtory, ganki, biteže, kołdry, wupyſchenje ſukna, łožowe poſčełnjenja a łožowe płachty, twjerſty, ſchórzuchi, blidowe a ſofowe pſchikrywy, wodmu, łonjaze, mužaze a dźěćazge ſpódnje hołowy, wóſłowe ſukno a linoleum porucža wobſedže płaćišny hdom
K. Erler w Budyšinje
na ſtarych wótach 11 znapſchecja „Złoteje Hwězdy". Wótcy ſerbſki.

Stare cžaſniki
też dźěłe kupuje
časnikař Mencel
w Dobrošcecach
pola Njeswačidła.

Kupuja

lumpy hač . . .	2 pj.
nowiny, ſeſchiwki, knihi, atty . . .	1 pj.
ſtaru papjeru . . .	1/2 pj.

łoſcze po najwuſchſchich dnjownych płaćišnach. Żeleſo a metale jenoš na wupokaz. Po wjeſelſche, ſo derje płaćazge ſtatcy, je ſamžnym ſaplachom pschijěwu.

Josef Schubert
w Budyšinje, bórklin cžo. 7.
Telefon 695.

Hrajki, muff a boa
je na wſchěch w Budyšinje na Krotenſchmidtſkej dróhi 11 III na prawo.

Žony

Poručam ſwój wulki mag pſchepaſkow, mjeſačnych a pſchedpadowych pomjaſow, podpołoſkow.

Sćeja rad ſ radźe.

Wagnerowa w Budyšinje pſched ſchulerſtwom wrotami cžo. 9.

Wumělſtwo wuſchiwanje,
Wuſchiwanje, ruhowanje, garnerowanje wěcowanſkich ſawjeſkow, cžapowych klankow, ſerbſtich bantow, rubjeſchcow, ſoł bluſow a draſtow w najſchčikſchim a najluſchim wumjenjenju. Tam ſo tež we wuſchiwanju wuwuczuje.
Frau **Else Herrmann** na Mosti. dróhi 13 w ſahrodnej khěži I.

Sserbjo

podpjerajcže ſwoje
Serbske Nowiny
ſ małymi nowoſchtkami!

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Blidowe, ſofowe a divanowe pſchikrywy,
łožowe pſchedkhěži, ſčěnſke ſawěſchki, ſchirmywy, ſchórzuchi, ſoki, cžapje khołowy, łoſchle, łuńnje, ſchtawy, pſchikrywy wóſłoweho ſukna, ſilć wobſeže a tunjo
J. Erler, na ſwonkownej lawſkej hańu 10.

Hoſćeńc „Běły Kóń"

Hoſćeńc prěnjeje rjadownje w Budyšinjo
na zwonkownej lawſkej hasy. Mějeſel Curt Lange.

poruča ſo wšém Serbam a přećelam Serbow. Jara ſpodobne a přijomne přebywanje. Dobre jéſć a pić po :-: znatym wurjadnym wašnju. :-:
Wšě wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert.

Protyki

(pſchedźěwak a wottorhanſke)
pſchedawa
Neumann w Pšowjach.

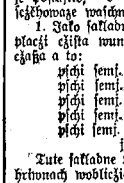

Ždyž chcežeſe woprawdźe dobry wobras měcź,
dha dźiće do
fotografiſkeho atelejsa
Rich. Huthy
mějeſcel **Arno Lehnert**
w Budyšinje na ſerbſkej hańu 18.
Kóždu njedźelu wot 1/11—3 pódź. wotewrjene

Kupujemy

ſtajnje wſchě ſtare knihi, ſeſchiwki, cžaſopiſy atd. ſerbſke a też němſke, kiž wo Sserbach jednaja.
Serbska knihafnja w Serb. Domje w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za dec. 7½ złot. pj. Do wukraja za dec. 10 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihćišćerńja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěsćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotesłaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěsćki a tabele so wyše wobiliěja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 288 **Budyšin, sobotu, 15. decembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Sobotu, 15. hodownika.
Khrystiny, służobnicy.

1849 dowoli biskop Dietrich 1. serbsku kath. Božu służbu w Drježdźanach, při kotrejž so na 500 Serbow wobdźěli a faraŕ Zur z Budyšina předowaše.

* 1730 w Lubanju Michał Conradi, serbski předaŕ w Kamjeńcu.

Advent je Knjezowy! Nětk pychu swjatu
Wzmi cyrkej, Jezusowa njewjesta,
Twój zbóžnik dźe, kral wšeje česće z hnadu,
Ćehń jemu napřeco, ty zbožowna!
Nětk wrota ćińće wysoke a durje
Najrjeńšo pyšće wudwjerna a próh
Z tym spěwom: „Twarmy Zionowe murje,
Přińdź, Knježe naš, do twojich swjatnicow"
Adventski spěw Jana Waltarja.

Pod horami najbóle
Rostu štomy najwyšše. Handrij Zejleŕ.

Njedźelu, 16. hodownika.
Epimacha, martaŕja.

* 1819 Jaroměr Hendrich Imiš, naš wulki serbski wótčinc.
† 1904 Dr. Jurij Sauerwein, přeńel serbskeho ludu, kiž je tež serbscy basnił a wjacy, króć Serbstwo zakitował.
* 1840 w Nowych Borancach Jan Češla, pěsnjeŕ wulkeje basnje „Kral Přibysław".
1660 w Budyšinje tajki wulki wětr, zo so kemšerjo do powětra storhachu a radźina wěža so powali.

Khorla Fiedleŕk Imišowym
70. narodninam.

Wšón serbski lud tož ze rtom khwalacym,
Dźens hymny zanošuje do wyšiny.
Wón z hnutym dźakom z nowa połnje ćuje
Što jemu Bóh je z Tobu wobradźił,
Kak mócne, čerstwe žórło wotewrił,
Kiž narodnosće hona powodźuje.
Wšemi Serbow dźak, wzmi Serbow česćowanje,
Ty Serbow přeńelo najswěrnišo!
Wzmi horcy dźak, Ty mužo ryćerski,
Za Serbow wutrobite zakitanje,
Serb Serbej bratr! Imišowe heslo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšaka „Bjesada" skhadźuje so přichodnu póndźelu we Serbskim Domje.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje ma přichodnu wuturu wječor we 8 hodź. w kat. towaŕšowni pisańsku hodźinu. Wše sobustawy maju so wěsće wobdźělić.

Serb. tow. „Zahrodka" w Delnim Wujezdźe změje njedźelu, 16. decembra, pop. w 3 hodź. w Haškec hoscencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla ważneho wučinjenja so wše sobustawy přeprošeja. Hosćo su nam lubje witani. Předźenak a wottorhanske protyki su tam dostać. Předsydstwo.

Serb. tow. „Lipa" w Rakecach ma jutře njedźelu swoju zhromadźiznu w 3 hodź. pola Miški. Přednošk je přilubjeny. Wše lube sobustawy a hosćo so wutrobnje přeprošuja.

Serb. tow. „Žerja" w Hrodźišću. Spěwny wotrjad ma přichodnu póndźelu 17. hodownika t. l. wječor we 8 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću spěwanje; dla předstejaceho swjedźenja chcyle so wšitke spěwace sobustawy z wěstosću zeńć, też tepidło sobu přinjesć. Dirigent.

Jednota „Sokoł" w Ralbicach ma wuturu wječor we 7 hodź. zwušowanje.

Swětowe podawki.

Sakski ministerski přchedsyda Fellisch wróćo stupił.

Sakski ministerski přchedsyda Fellisch je wróćo stupił. Demokratiska strona bě jeho přched rozsudźenje stajiła, pak bě wot šmitskotowneho ministra Liebmanna dźělić, pak dotalnu podpjeru demokratiskeje strony zhubiła. Fellisch bě so na poslednjnje rozsudźił. Demokratoju šłebi zadachu. Liebmanna z knjeježstwa wotstronić, dokeľ bě wón do Zeignerowcho ministerstwa zastupiwšchi, kommunistam słubił, so jich summa wjenjes, z postóčenju njemčerow postajena, njeje pschećiwo kommunistam nakazić. Liebmann pak bě podpischo njeje wotdźerjeć dał, kommunistiske njemčery z druhimi předźanami postóčić. To bnje je z pschećinu było, so Fellisch njeje chcył Liebmannej padnyć dać, ale so radschо z nim ministerske zastojnstwo słoji.

Kriza w sakstim knjeježstwje je so z tym połpschińła, so jen němšy nazionalni namjetnyli, Fellischowemu ministerstwu njedowdźerjenje wuprajichi. Wo tuttym namjescze dyrbi so hač do pschichodnje wutory wothłosować. Pódla němšonazionalnych pak też hišće demokratojo a kommunistojo Fellischowemu ministerstwu njedowdźerjenje wuprajo. Kommunistojo so Fellischowemu ministerstwu pschećiwjeja, dokeľ je ha Fellisch sapowjedźił, sozialdemokratiska-kommunistiski łujask, kotryż bě pod Zeignerom wotstronił, wobnowić. Dotalny ministerski president Fellisch je so wo knjeježstwowej krizy wuprajił: Dyrbi so nětčišcze samoježnjowcho dawka na schwórcźeto. Pschi dochodach z wiłowanja a pschemysła ho dawk po syrych dochodach, tola po wotliczenju nsdow wobliczа. Dawkowa hadźba 2 prozentaj wuczinja. Njeprawdospsče dyrbja so na konzu léta wuporjedźić.

Swsobodne porokanja maja 10 prozentow z dochodow po wotliczenju dobywanskich khoštow jako dawk sapłaczeć.

S wunoschta kapitalizow ma so 10 prozentow jako dawk sapłaczeć.

Sastojnikam so połna msda njewuplaczi.

Knjeježstwo wojewja: Dźiwaju na wurjadnje wobčežne finanzne położenje Němskeje je so němški kanzleŕ k swojemu wobšarnemu rosćehnjenju rozsudźić dyrbjał, poručeć, so dyšćiej so druha połojza zezamberšeje mšdy 17. bezembra po połojzy a sawostajy łóstk halle pjatk 21. bezembra wuplaczeć. Němske knjeježstwo dě njedźiwajcy finanze nuzy knjeježstwa wutworić, a mje z hłosami demokratow a sozialdemokratow sa ministerskeho pschedsydu wuzwolichu, kaym hižo knjezom demokratiskeje strony wozwobiwszy swoje mčnjenje prajił, so budže so ministerstwo z nowa sestajecej dyrbjeć, jeli so by demokratiskej stronje njemóžno było, mi dalsche dowćrjenje w smyśle wustawy spožčić. Tehodla mčnju, so je tutón moment nětk sastupił a swoje sastojnstwo do hjemowych rukow stoji. Ministerstwowe sobustawy hač do sekanja nowcho ministerstwa swoje sastojnstwo dale powjedu.

Sozialdemokratija a schulska reforma.

„Plan schulskeje reformy" sakskeho wyschšcho knjeježstwowcho radźićela dr. Wünscha je hano mjes sozialdemokratami pschećiwnikow nadešeł. Wažnyustojni mčnja, so by ludowa schólanosć cźežko schkodowała, hdy by so tutón plan do skutka stajił. Tak je dr. Mackauer, direktor Drježdźanskeje ludoweje wyšokeje schule, w zhromadźinje, kotraž je so njedawno w Drježdźanach wotmčła, wo Wünschowym planje rjekł, so je wón plan muža, „kotryż njeje wobstejnosćanej frosćeny". Tutón plan je z pschećiwkowatanjom sryhowany, a nuzne je, so by so wrócźo sešehnje.

Tśi nowe wukazy wo němskostatnych dawkach.

Tśi nowe dawkowe wukazy so wudadźa. Prěni je so hižo wojewił. Po nim ma so porheniki a poruhrski dawk měrjeć pryedy sapłaczejcy. Druhi wukaz wuprawi dospołnje sapłaczenje dochodneho a sjednoczenjstwowcho dawka na léto 1923 a do pschichoda sapłaczenje dochodneho dawka na léto 1924. Dale so wobliczenje po stotej hriwnje pschi zanoženjonym a herdźowym sakonju zawjedźe. Treći wukaz počahuje so na dawk na dobyte papjerjaneje hriwny z obligazijow a na finanzne wuruwanja mjes němšim statom a krajemi.

Dospołnje sapłaczenje dochodneho a sjednoczenjstwowcho dawka so na podłožu léta 1923 stanje. Dochodny dawk dawaju ma na 1000 hriwnow tehdomnischeho dawkowcho dotha 40 stotych pjenježkow a sjednoczenjstwowy dawk dawaju 60 stotych pjenježkow dopłaczić. Dźiwaćerjo njetrjebaju nicźo dopłaczić, jeli so wjetschich pódlenschich dochodow nimaju.

Rataŕstwo budže pschinuzć na samoženjowy dawk sapłaczejcy pyrbjeć a to stotu hriwnu na 1000 hriwnow hódnoscze sastojnikow a pschistajenzow k temule poručenju ponesene, dokeľ tu pjenježy k prawocźasnemu połnemu wupłaczenju njejsu a so njedźiwajcy wschcho prózowanja njehodźachu wobstarać.

* *

Knjeježstwowe wojewjenje, so może jenoż dźeł mšdy 17. bezembra sastojnikam wuplaczejć, je mjes tuttymi wulke roshorjenje zhudźiło. Strěni a nišschi sastojnicy po tajkim 17. bezembra króćo do hódow jenoż někotre hriwny mšdy dostanu.

Sastojnikam w Hamburgu so msda powyschi.

Mjes tym so so němskostatnym sastojnikam msda pschikročuje a podše wuplaczuje, je Hamburgske měšćanstwo po senatorowym namjecze Hamburgskim sastojnikam mšdu wo 17 prozentow powyschiło.

Němske podružniske towaŕstwo pschećiwo wotmyślenym wukasam němskeho knjeježstwa protestuje.

Swjazk němskich podružniskich towaŕstwow w Drježdźanach je hyrjedu wobsamknył, hłedowaŕy telegramm němskostatnemu prezidentej, němskemu kanzlerej, němskemu finanzneho ministrej a kontrollowacemu wudźerkej němskeho rejma pólłacź:

Němske knjeježstwo je sebi wotmyślilo, na podkładu połnomócnjenjskeho sakonja cźežke wubdźene podružniske prawa wostrenicy, němskostatnych sastojnikow a pschistajenzow zakoń zběhnyć a stotu podružniki pjenježa z kapitalu pschećiwo a powschitkotnych statnych finanzow sawjedź. Wo tuttym praschenju je so swjazk Němskich podružniskich towaŕstwow z krajinymi a městnymi organizacijemi nadrobnje rozprajił a swjazkowemu wschedźbydlitwu poručił, bydłom sudowe poładanje sawjedź, jelizo knjeježstwo swoje wotmyślenje do skutka stajł.

Němske pschećiwjenje pschećiwo pruhowanja płacenjakhmanosće.

Na wobsamknjenje swakaskeje wotschkodźenskeje komunistije a konferency swjazkarskich półstajnjow w Paríži je němske knjeježstwo wotmołwiło, so wobsamknjenju we cźasnjenju němskeho kapitala do wukraja pschihłosuje, da

pruhowanja němkeje placženjakhmanoschje pak wonu swolsch njemóże, dokelž je f nim porubhsche prascheuje njerosdźiwje swjasane. Němske knjeżerstwo budże, dokla je pażiwne pschezkiwjenje też po ménjenju franzowskeho a belgiskeho knjeżerstwa pschestalo, f swjasakarjeni direktnje wo Porubrjesej a Porheinskej jednacz. Tole jednanje dyrbi so na zuki rosrisnjomnych prascheujow wozjahowacz a dźelo jenaktiwych hospodarskich wubjerkow dyrbi pschestacz, hdyž so jednanje sapoczinje.

Wlazy dźela w kamjentno-wuhlowych podkopkach.

Dźelodawarske a dźełaczerske swjazki w hornjoschlesiskim, sakskim a Ibbenbürenskim kantjentno-wuhlowym rewěrje su so dorěkli, so ma so wot 17. dezembra wschadnje hodźiny psches porjadny dźełaczy czas dźełacz. Se pschesczasnym dźełom dyrbi so wuhlowa placžizna sniżowacz a so f tym bjezdźełoczy w industrijii wotpomhacz.

Němska krocżel w Parisu.

Němske knjeżerstwo je němskemu diplomatiskemu zastupjerjej w Parisu, pósłanzlowowemu radźicżelej f Hoeschej, porucżiło, so by f franzowskim ministerstwje presidentom jednacz. Knjes f Hoesch budże w tutym rosrečenju na to pokazowacz, so dże němske knjeżerstwo něsto, hdyž je pażiwne pschezkiwjenje pschestało, f franzowskim knjeżerstwom we poruhrskim, porheinskim a zylym wotschodźistkim prascheniu jednacz.

Schtož wobsadżenje pósłanzlowowejn městnow w Parisu a Brüsselu nastupa, je němske knjeżerstwo sasadnje wobsamkło, tutej městnje f nowa wobsadźicz. Wono je też hižo w Parisu a Brüsselu wěste wobsoby nomjetowało. Wobstawa franzowskeho a belgiskeho knjeżerstwa nje hacz dotal doschła. Kaž dórjy wona dóńdże, a pschihłosuje, so snotwowobsadżenje hnydom stanje.

Straf pósłiskich sastojnikow w Awstriskej je sasajsił.

Po wuhdrjenju pósłiskeho strjoła je krajne knjeżerstwo je strafkowymi wjednikami hnydom jednało. Pósłiscy sastojnicy su do knjeżerstwowych namjetow swolili a so k dźelu wrócili. Telegramowi a telegrafowi sastojnicy pak njejsu f knjeżerstwowym postkicżenjom spokojom a tchodża dale strajkowa.

Niuczicz wo internazionalnych praschenjach.

Južnoslowjanski swonkowny minister Niuczicz je w finanznym wubjerku na naprajchenje knjeżerstwa pschesczinowych sapóstajnzow mjez druhim nadrobnje wotmolwił: Swonkowna politika kraleswa Serbow, Khorwatow a Słowinzow na to dźeła, so by so njewotwisyła potrackowanja Albanja nawoła, so by so Greckiska strukła a so bychu so pschecżelne stuki z Turkowskej a Bołharskej wudżerżałe. S powšelnischej su so posłednje dny dojednanja wobsamknłe, f kotrymiż dyrbi so normalny wobchad mjez wobmaj trajkowaz spóchowacz. Kaž dołho pak so banditowy f Bołharskim do połodnischeje Serbvije natwalesa, so bychu tamniske wobydlerstwo morili, może nasche sjawne ménjenje cżełko do wobnowjenja sprawnych, pschecżelnych pomérow f Bołharskej wěricz.

W powěrach f Madżarskej je w posłednim cżasu militska atmosfera naskała. W praschenju madżarskeje pożczonki su staty małeje ententy wobsamknłe, so żo zajadnje wersamtnjenju tejele pożczonki njebudża pschecżiwjerjej, so pak może ju jenoj potom dowolicz, hdyž so jich sajimy schitaju.

Stejiscznego krajestwa Serbow, Khorwatow a Słowinzow k swjatej Wulkeje ententy je pschez korretne było. Hacz runje we wotschodnjenim praschenju mjez Jendżelskej a Francowskej zaneje pschesczenje njeje, by f wulikim sa Južnoslowjanjka a zyłu Europu było, so by so tole pschesjenosć dospiła. We wotschodnjenim praschenju Južnoslowjanska bjez dwěla krejskeju Francowskeje bliże jeji. — Pschitomnosć nějhdyschnje grichiskeje kraloweje Sofije pschi njedawnej pschegenizy kronprynza Wětra nima politiskeje wažnosće, dokelž pschedwschla kralowa njeje politiska wospobna. Južnoslowjanska je runje tak pschecżiwo wróczenju Hohenzollernskich kaž pschecżiwo wróczenju Habsburgskich.

W Italiskej, Awstriskej, Bołharskej a Grichiskej symy mnohe dojednanja wotsamkli a ważne a cżeske praschenja rosrisali. Runje tak su so praschenja wuprawjenja mjezy f Albanskej a Madżarskej pschihódnje rosrisałe. Njetrotniska kritika dyrbi pschihódnjacz, so je knjeżerstwo sturtujo p'ch strucżenju nowcho europiskeho połoženja swoje internacjonalne poměry hětrny wuljech méło.

Po ministrowej rěczi sfupschtinimy finanznym wubjerk pjenježne rosliczenje ministra swonkownych naležnoscow f wjetschinu hłosow za dobre pósna.

Francowske starosże we italisko-schpanjiskim swjasu.

Diplomatiski rěprawnik „Daily Telegrapha" pische: Nowy hrjebżoseństwo-mócżti swjasi mjez Italiskej a Schpanjiskej dyrbi k temu dowjesch, so jo swjazki shromadnych jajimow mjez Francowskej a Južnoslowjanskej połnjuja. Tale wjc może samo Francowskim połnucz, pschecżelnische stejiscznjo snajscheza Italiskej spěchowacz. Hdy by so adriatiske morjo do samknjeneho morja pschewandżiło, by cżim wažnische było, so bychej Francowska a Južnoslowjanska stajnje swjasanje pisches Saloniki méloj.

Pomozny skutk Ameriki sa Němsku.

General Allen f amerikanskeho pomozneho komiteja sa němske dźěcži je sdźělił, so je so wubjerk, wotewrjecz a z ludowej dušu so zeznać a ju potom wodźicz! To je jich wulki nadawk. Wosebje pak maju najprjedy a přede wšěm naši wudżełani Serbja a to na prénim měsće wšitej naši duchownu a wučerjo na wsach sami spóznać, so ma naša serbska rěc polne prawo žiwjenja, haj to same prawo žiwjenja jej wot Boha date każ němska rěc a maju stajnje a přeco wysokich a nizkich, wyšnosće a swojich ludźi na tuto prinarodźene prawo pokazowacz a wšudże a stajnje ranje a zmužiće, přikładnje a njewustawajcy tuto prawo zastupowacz, zo by skónčnje tola zaso rozum nad njerozumom dobył a zo by přeseczhanje a znepiwanje naše serbskeje rěče přestało, kotrež je bohužel nětko we swobodnem staće runje tak wulke a žałosne kaž prjedy pod knježetwom khežowa a krala, knježkow a wyškow. Pod tajkim rozumnym wjednistwom a mudrym rozwučowanjom a při dobrym přikładże našich intelligentow budże wšitko wšudże, wosebje też w pruskej Hornjej a Delnjej Łužicy narodne sebjewołomje naš.ho w narodnem dрémanju leżaceho a za zeměskimi kubłami hrabaceho wjesneho ludu zaso wožiwjeć a so zbéhać a naše serbska narodnosć čerstwosće a krutošće nabywać. Wjesna burska zdźełanosć ma swoje khwalobne wosebitosće a je runje tak wjele hódna, runje tak ważna kaž wukhwalowana měšćanska zdźełanosć, ale naši serbscy burja a wjesnjenjo dyrbja też sami je sebi wažić a so z njeju — so wě, na přistojne wašnje — hordźić. A čim bóle budża sebi naši Serbja swoju wosebitu bursku a wjesnu zdźełanosć ważić a wutworjeć njewopomjenanu ze škódnej khorobliwosću cuzeho ducha, čim rjeńso budże też naša serbska rěč zaso zakěwać a so rozwiwać wšudże a přeco; potom so wšudże njerozumna hańbićiwosć z małeje rěče zhubi, naši burja budża wšudże w měsće w khamach serbski rěčeć a sebi serbski wot překnpcow za swoje derje zasłužene pjenjezy wot nich twory žadać a wobkedźbować, kak jich rozumni měšćenjo a překupcy bóle a bóle sebi waža a

Pschedzenak

dyrbi pschezo sašo wo to prosćiwcz, so bychu pilnje pola njeho knjowali — Je zyłe swoje samożenje do swojich tworow tykuył, a hdyž je do hodow njepschesba, cżini sawšsche bankerot. — Dyrbi też lyndom nowe kupicz, hewak bo jeho pjenjezy wotpódnosću. — Hdy njeby knihikupza Janaka w Budyschinje mél, njeby sej zayła f nječischimi pjenjesnmi żaneje rady wjedźał. — Tuż kupuje tola wjchitzy pola njeho! „Pschedzenakej" njecha bo žiwjenje khudeho rentnarja wjesć, też dże radscho dźełacz, tak dołho hacz może. Sberbja jeho wšesće njewobuschcza. Każ jeho płat je herbstwo pschedcżenu dżerži, tak dołho traje wšesće też jich swérna f staremu pschedcżenakej! Se žerbskim pschedcżenom pak mózesch horizu nowjasacz.—

Pominanje k dźěławosći na narodnem polu.

Na narodnem polu cżaka na našich serbskich inteligentow na wsach hišće wobšerna, dźakowna a dušuspokojaca dźěławosć. Jenož woči a dušu wotewrjeć a z ludowej dušu so zeznać a ju potom wodźicz! To je jich wulki nadawk. Wosebje pak maju najprjedy a přede wšěm naši wudżełani Serbja a to na prénim měsće wšitej naši duchownu a wučerjo na wsach sami spóznać, so ma naša serbska rěc polne prawo žiwjenja, haj to same prawo žiwjenja jej wot Boha date każ němska rěc a maju stajnje a přeco wysokich a nizkich, wyšnosće a swojich ludźi na tuto prinarodźene prawo pokazować a wšudże a stajnje ranje a zmužiće, přikładnje a njewustawajcy tuto prawo zastupować, zo by skónčnje tola zaso rozum nad njerozumom dobył a zo by přeseczhanje a znepiwanje naše serbskeje rěče přestało, kotrež je bohužel nětko we swobodnem staće runje tak wulke a žałosne kaž prjedy pod knježetwom khežowa a krala, knježkow a wyškow. Pod tajkim rozumnym wjednistwom a mudrym rozwučowanjom a při dobrym přikładże našich intelligentow budże wšeće wšudże, wosebje też w pruskej Hornjej a Delnjej Łužicy narodne sebjewołomje naš.ho w narodnem dрémanju leżaceho a za zeměskimi kubłami hrabaceho wjesneho ludu zaso wožiwjeć a so zbéhać a naše serbska narodnosć čerstwosće a krutošće nabywać. Wjesna burska zdźełanosć ma swoje khwalobne wosebitosće a je runje tak wjele hódna, runje tak ważna kaž wukhwalowana měšćanska zdźełanosć, ale naši serbscy burja a wjesnjenjo dyrbja też sami je sebi wažić a so z njeju — so wě, na přistojne wašnje — hordźić. A čim bóle budża sebi naši Serbja swoju wosebitu bursku a wjesnu zdźełanosć ważić a wutworjeć njewopomjenanu ze škódnej khorobliwosću cuzeho ducha, čim rjeńso budże też naša serbska rěč zaso zakěwać a so rozwiwać wšudże a přeco; potom so wšudże njerozumna hańbićiwosć z małeje rěče zhubi, naši burja budża wšudże w měsće w khamach serbski rěčeć a sebi serbski wot překnpcow za swoje derje zasłužene pjenjezy wot nich twory žadać a wobkedźbować, kak jich rozumni měšćenjo a překupcy bóle a bóle sebi waža a

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełožił Beno Zyl

37] (Pokrazowanje.)

Nimale hodźinu dołho ležesche wo jtrowje, kiž bě pschi Hanuwej jitniczy. Nuts hicz njemóżach, dokelž bě wot placzkow muczina, wuška. Knjeni d'Ywes bě f paterom Ludvikom f nanej kšicy, so bychu wo něčim wotrachowali, tak wotcżach hacz cżasej cżoja sam.

Pschi cżaju pytnych, so mějachu nan, duchowny a knjeni d'Ywes thutne, swjatoczyne nabliżo; njemóżu saprecz, so běch pschi tym njemérny. Dyrbjeli snadź někcho wědżeć? Njebě to pschejara njemóżno, pschetoż schtoż bo mjes nami bólzomaj stawasche, bě minsale wědomnne.

„Dotsach dżeńż list wot macżerje", praji mi nan.

„Kak steji f macżerjez strowotu?"

„Wjcch tola, so knjeza we wšej jétra; běch tak njedołżiwy a dźělich jej to."

S wěrnosću prajicz, njewědżach nicżo wo jétrach, tiž dyrbjachu wo wšej bycz. Snadź běch wo nich słyschał, ale dźělenje bě f jenym wuchom muts a f druhim won schło.

„Wjepuczujetsch sam k macżerji?" je woprascheuch.

„Cżuju hischcze wocżakujcz; porěczimy wo tym hischcze."

„Je někto mjenje lětu, to druha hacz mi wukraju pschebywna", pschiftupnmi pater.

„Jeje strowota je žedi to žadała. Pschichodnu symu sašo su pschežnzi. Pische, so żo wjele lepje cżuje, jenož ma žadosć za nami wjedżeni a cżini sebi starosłesow wo naš", wotmolwi nan, potom wobroczi so ke mni a pschijpomni: Pschichódź po cżaju ke mni, mam f tobu porěczecz."

„Derje, nano!"

Stanych a dźecz f tammnmi hromadże k Hanje. Bě jej hižo sašo dyrbe a cżajsche samo stawcz, tola nan je to njedowoli. Wokolo dźesacżich pschijdże bricżka; bě lekat Staninisławo, kiž bě wot pschiwotdnia w burskich domach wotkinuy dźełacz měł. Hdyž bě Hanu pschepytował, praji, so njeje chora, ale trjeba jeuož rospschescheuje a wospschewnje. Sakala jej wukinenje a pschipórucżi jej, so dyrbi so derje rosmalwjecz a wjeselka bycz. — Nan praschesche po lekarja wo radu, hacz ma moja mała fiostiscka sa cżaś napadowateje thorosje bonu wostacz abo dyrbi ju pjerej pósłacz. Sanitżam smérowu jeho, praji, so njewobsteji strach a napija sam macżeri, so stracha njeje a so dyrbi ju smérowacz. Potom dźische k mérni, pschetoż mójschche bo f muczinosći lédma no nohownaj sdźerjecz. Pożnjeczich jemu do jtnow, w kotrejž mójesche pschenoszowacz. Też tam mějach wulki żadosć, so lehnycz, pschetoż podawki dżenjnischcznho dnja běchu mje njeżmérnje wotżakdże, hdyż Franz sastupi a praji: „Stary hnadny knjes da nikdeho knjesa prożyć."

Dźeń hyndom do nanoweje jtwy, hdżej hižo patera Ludwika a knjeni d'Ywes namakach. Mutrowa mi slyschiwje putkoschce, każ wobschkorzenenu, tiž ma psched kuduischwo stupicz, pschetoż běch krucże pschesdżebżeny, so dźedża to nje Hanu dla wutpraschowacz. Tola nan japacza wo druhich naležnoschach rěczecz. Bě wobkamknył, kotrižby z knjenju d'Ywes f kwjej do Kotythana pójłacz, so by macż psches to smérował. W tutym padże dyrbjesche Hana samu wróczo wostacz, schtož sebi nan na žane wašnisze njejchcjeschze. Praji pschi tym, so derje wě, so je mjes namaj hołzomaj wżyu stawaja, tiž pak bliże pschepytowacz nochze, tiž pak też ja pratwe sydźnacz njemóżeje, nadżija pak so, so sapuczowanje Hany wschemu kónz sejini. Pschi tutych słowach mje wschitkuy wótrje wobdebłowachu a dźiwachu so njemało, so, mjes tym so bych ko, każ běchu to wozjakowali, pschecżiwo sapuczowanju Hany spjeschowal, z radoścu tutu wuju pschijach. Běch sebi pschémje rosjażnił, so Hanine sapuczowanje wobchodnej se Selimom kónz sejini. Wyšche tehdy sażahnja mi we wutrobje cżicha nadżija, so mohł Hanu f macżeri pschetwodżecz, dokelž nan bla jnjow, tiž psched durjemi stojachu, wolenej njemóżesche a pater Ludwik hitschcze żenje we wutrobu pul njebe. Tola tuta nadżija hażnu spěchnje każ bludnicżka, hdyż nan pschijatsi, so bě knjeni Ustrzyka, tiž tute dny do kupjele wotjedże, swólninna, Hanu sobu k macżeri wósacz. Nalaitra je nad mějicze

Hana hižo po puczu bycz. Běch wschak trudny tehodła, ale najbacz teho bě mi lubscho, so bjese mnje wotpuczowa, dyžli by tu wostacz. Bohužel dyrbhi pschibacz, so mnjel, schto budże Selim cżinicz a kol tutu potrjeż pschiwosnje, kiž dyżeh jemu Ham pschinjesecz, nje f wotrawdżitym słopopschecżom napjelni.

X.

Na druhi dżeń běch f dupkom w tchescheich pschi tonzach, hdżej mje Selim hižo wotzakowasche. Pschi jechanju jebi krucże ihnbich, so mérny wostanu.

„Schto mosch mi prajicz?" woprascha so Selim.

„Cżujch cżi f wopredka prajicz, to wšem, so Hanu lubjeschz a wona tebje. Sdy pschenjechańbnje jednak, so by Hanimu mutrohu do jwojich prudżow wabił. To bě ts, schtož mójach cżi f prénja prajicz.

Selim ftlódny, warjesche so fmutka f hnčwom.

„Cżehodła njehańbnje? Pschekładż jebi jwoje słowa tymańschol"

„Hižo tehodła, dokelž wo Turka a potajkim ho f njej, tiž je fchkrżanka, żenicz njemóżesch."

„Pschemiénjn jwoje wérywuznacze."

„To wnój nan jenje njepschidha!"

„Ow, to hižo dowoli a wyschc teho..."

„Wyschc teho tomu tej bruhe żadżerki napschecżiwo steja. Samo, by-li wopraudże pschstupił, cżi f mnom jenje Hanu dałoj njebichzmoj. Sdźiwschisch? Jenje, jenje!"

Selim fkhili so je fjedła je nni a fnapschecżiwi, kópu fłóżku wótrje wurjekuje: „Ji ja ho waju hakle njepraschan. Nětko ho je praschan: Sdy fłyschał?"

Sdżerżach ho hischcze wrócżo, pschetoż dżych powěsć wo Daninym sapuczowanju hacz do kónza fchowacz.

„Njebudże nic jenoj nij twoja", wotmolwich, runje tak kópe słowo thutkuje, „njewobkładach ju też jenje sajo. Wém, so dżesch jej pijacz, ale pschijschanm cżi tudy, so budu derje kchowacz a prénjeho twojich pósłow, kotrehoż popadnu, dam wuschiwacz. Sdam njejunskich wojow k nam pschińcz, to cżi f tutym łakatam!"

(Pokrazowanje.)

ich česca. Narodne sebjewědomje wubudza wysokoměrjenje a česowanje. Měšćenjo wot rutarjow wotwisuja — to nětko tola dźoń a bóle spóznawamy — tuž znaja a budża jich tež ważić a česćić tak ruče hač zaši serbscy burja sebje a swoju serbsku narodnosć sami česća a waża. Woni pak zawěsće we swojej dusi zacpiwaju a při sebi so smeja serbskim buram, kiž znać a hurja w nawješernej cyrkwinskej wsy we swojej zaslepjenosći a we swojim němskim wopicowanju swojim serbskim dźěćom kusk serbskeje wuby z našich krasnych „Kwětkow“ we wjesnej serbskej šuli hišća a je přez hodźinu daloko do němskeje šule do města honja. — O saneta simplicitas! —

Zapřijeće žiwjenja a stwórby je pola ratarja wjesnjanna cyle hinaše hač pola měšćana. Pohony a powahy z kotrychž tuto zapřijeće pokhadża, su pola njeje tež do dna wšelake, tak wšelake, kaž dno ale podłožk, na kotrymž so jeju žiwjenje wuwiwa — tu zelena a z krasnymi, žiwjenje dychacymi kwětkami posyta a ze wšelakimi rostlinami pyšena zemja — tam zymny, morwy kamjeńny plestr a murje a sćeny wyskich měšćanskich khěžow. Hdyž je sebi wjesnjan wobkedźiwje nahladny a našnja měšćana přiwoźił, wón wjacy na twjerdym podłožku swojeho dyła njestoji — wón khadła a so wije tam a sem a z njeho je nastała za měšćanow, ale też za rozumnych wjesnjanow směšna postawa, wobzaromna woseba wěžo tam, hdźež z cyla hišće strowy rozum knježi. Ale mo bohužel! też hižo cyle wsy, kiž wopicuja. — A do cyła — bohužel! — dźensa našim wjesnjanam prawy sebjewědomy duch pobrachuje! Ale takle narodne sebjewědomje, wotpočowace na sebjespóznaću je nuzne, je našim serbskim wjesnjanam na kóždy pad nuzne kaž wšědny khléb! A budźić duch narodneho sebjewědomja mjez našim ludom maju našu inteligentoju, wosebje naši wučerjo a duchowni na wsach, to je jich wot Boha jim připokazany nadawk. A hdyž woni tuto swoju přisłušnosć stajnje a wšudze radźi a polnje dopjelnja, potom zaso strowy serbski narodny duch wožiwi a zrosće, so rozšěri a zmócni, a wo so wotwali puta wotroćstwa wulkoměšćanskeho wopicowanja z němskeho rěču a drastu. Přetož tajke němcowanje a měšćanske wašnje hodźi so za ratarja a serbskeho wjesnjana runje tak mało, kaž frak a běła krawata na wjesny puć a nawjes ako do kalowniška a na dźiłoška. Wžo dyrbi tekrom wozrodźenju a polěpšenju mnozy, haj wjele z nutrnej lubosćon a stajnej woporniwosću, hajr ze sebjezapřećom a jasnym spóznaćom narodneje jako najwjetšeho dara Božeho so pócerać a dźěłać a přeco zaso na tom dźěłać a rozwučować. Tak so najprjedy mysle a nahladny přemjenjeć, lu- ći, kiž je do cyle wopačnych kolijow zajěł, ... so ze wšem napinanjom zaso na prawu kolija lowjesć, potom skutki same wot so skažu. A hdyž tu naši inteligentoju narodne polo takle prawje wobdźěłali, potom narodne sebjewědomje našeho burskeho luda z moc wustupi na jawnosć, a narodna ... tyče a tyče našeho luda wobsahnjeja ponjese płody a so wjacy poniźić a podłóčić njeda.

Serbomil.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 15. dezembra 1923.

... ku rubrje. Trjeśkańska wjedrarija hrozne wje... ja. Wysoki powěrt dźe hrjadźom Europu pichitrjwa. Wón je nam nihowonjte wjedro pichinjeł. Cyły powětr nad kupu Island je wotbałnje. S jenym wuběrom, kiž je sobu cźehnje, wóże nam dešćowanje pichinjeseł. Wćerza bě po zyłej Němišći mjhowonjte a tu a ... poprjedku. Cypte bě hač do 4 hoy. Juttje 3. ... a adventa hišće 8,07 stwdła a so 3,44 hwm. ... hłodża pichipoduju 12,59 a so we poinoju 12,31 hwm.

— Budyšiske hapiski su wšelčene hnu wjeczor do 7 hodź. wotewrjene, wjedźeli pak famtnjene. Nózym šłužbu a niedźelu wotewrjene na jenoj jena hapiska i wučaćowym wotmenjenjow. We dezembru je to „Měšćanska hapiska“ na hlownym torhošću.

— Podšitne pjenjezne wotpowědniskowych pjenez we kitjenohownych pjenjezach akc. Ponjeseženja wotpowědnje pošćelje direkcije nam šdźěli: Dosahowanje pošćelk a placženjich pichipołapanjskow wo nowembernich pjenjezach je hatanych a krajnych pokhadnizow, kiž swój podźěł hišće je so hatanohodnych pjenjez zamknili njeje, mahu k temu hač do 20. dezembra hišće sładowosći. Po tutym dnju njemóže so wjacy na wunamjenjenje hladać.

— Za wobhladanje rjenjeho stanu a mjasa pjenja pichi bawbšćikownej šćelbje je šćehowanske wardowki wot 1319 milliardow wot 17. dezembra 1923 sem tele sarmanja w mjasnarskach hr. a) Wobhladanje mjasa: bowjasko 2968, swinjo 1649, prosco, kóło a jehnjo 396, cźelo a wonja 1488, koje a poš, kóń 5276. b) Wobhladanje trichinow: swinjo 990, poš 660, kruch mjasa abo potrjeł 396, wopitnuc (Zungnis) 660, dohladowanje nad njeschłódowym wotstronjenjom 990.

S Rěchnjcy. Sćehnjoćene mlyny we Kruschwitzu a wikowańske mlyny we Budyšinskim wokrjesu na tudomnym dwórnišću su šładowanych firmy E. F. Bartko wotnoćk finjeseho wikowańska a proscha, naješich ratarjow, so bychu sim žito přichedowali. Pošćiceja su tež wšitke pitomadła, hnojidła a wsałło.

S Wokrjesa. Mjasa k pódźeli su so wola nuz bo jenoho šłada paduskeji dobyli. Woni wjele kworow wulkeje hódnoty tradnuchu. Sa nimi hišće šłeda njimaju. — Sčehnjoni wjeczor k wokrjesje jenoho tudomneho hospodarja nimale nowe koło tradnuchu.

S Rěchnjcy. W nozy k pódźeli su paduski w domje pjekarskeho mišćira Obiera pobyli. Najprjedy pakownjcy bu do winy falšrechu. Tu podarmo za łoźbanju a mjaginom wuchowańskim. S pinzy podachu su do kornich ru- mow. W klamach za 150 ml. hr. wšchelakich tworow pokradnuchu, kaj khleb, bukwy, porjanzy, schokolady, zigarety atd. Sa pobudnanj šłeda nimaja.

S Kukowa. Połnjii je so poradźiło padulcne puśmo lepiej, kij bě ja najchu krajinu z wulkim njepokojom bylo. Cźile padušći z wjetšina njeritnu tradnuchu. Wšcho hromadźe su na 15 hus, 15 kornikow, nješto łarkow a kokoschow krabnuli. Woni wuprózdnichu njedawno khlěwy w Sdwinarni. Wotrowje a Kukowje. Dwaj pakosnikaj tchole tilsjejschkiego pajmicźka bjschtaj z Kukowa, sjeczi z Khrósczja.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 15. dezembra 1923.

Hamtske kurjy wjezera w Bartinje:

Dollar 4,189500 bilionow polski frank 223440 mlrd.
jendźelski punt 18,35425bl. czechosł. króna 123650 „
schwajzarski frank 730,170 mlrd. 100 półsk. markow 707 „

We pjenjezach so nicźo njepyschemjeni. Efekty hwjeschcźu so noiwcho skruczenja we Bartinje, kaj we Drjezdźanach. Byrnjez nowe bankowe wulke pjenjezne wopory žadaše, wone po šdaczu wubjeschźerjow efektow njemuzeje, je pschedawarej. Powschitkownje so efekty pytachu, tchodła jich kurjy horje lćjschu. We prěnim rjedźe jednaiche so wo akzije maschinowych a metalowych fabrikow, kiž rjane dobytki znjesachu. Mjez nimi najwjacy May Kohl +5,1, dale Schubert u. Salzer +2,5, Eschebach +1,8, Görlitzer Waggon a Dresdner Maschinen +1,5, Pössnitzija +1 bilijon a dalše dele hač do 400 miljardow. Tež piwatne so hkruschichu, mjez nimi Sächs. Mała wo 2, Felsenkeller wo 1 bilijon hrimowon, druhe nješto njenje. Tež akzije kokow a elektromotorowo měšnjchu dobre šnd. Mjez nimi doby Wanderer 2,5, Bergmann 2,4, Schladitz 1,3 bilijonow, Expreß 500, Herkules 800, miljardow. We We keramiskich hódnotach wjetschina po porjedšej, jenoš nětotre nješto pschibschedschicu. Akzije bankow powschitkownje horje bijachu. Akzije wschelakorych industrijow so z nowa nješto shrabachu. Mjez nimi doby Oberlausitzer Zucker 8,5, Lingner 5. Wschi dalsche nješto njenje dobychu. Mjez papjernikami dobychu Altumin 10, bilijonow, druhe njenje. Ale dr. Kura 22 bilijonow a tež Chemnitzer Papierfabrik 500 miljardow pschihadźi.

Renty běchu z nowa jeschadnje. Schuldgchietsanleihe pschihadźi 550, 3 proz. statna požčenka 200, 3 proz. statna požčenka 200, 3 proz. wulke konsole 250, 4 proz. 190, 3½ proz. 65 a hitowańska premijowa požčenka 120 miljardow. Jenoš 4 proz. statna požčenka 90 miljardow a wschelake požčenki městow nješto dobychu.

Produktowe wiki. Zitowe placźiny su so po šdaczu skruchile. Se strony ratarjow wjacy tak wjele zita na wikach njeje. Někotrinźkuli wikowarjo, kiž je swoje sklady někak derje pschedał, hladaja, so ta tuni pjenjez nješto kita sašo nakupi. Tež statna kitajina dale kupuje. Placźiny wschak ko mało pschemjenichu. Wikowarjo mjenjam rusce zito poměrnje tunjo pschedawaju. Pschejcza dźe mjeny kupuja, placźina pak so mało pschemjeni. We jeczmjenju su mjenje wiki, też we rowsju, ale pschi skruczenych placźinach. We mnohich so njeso porjedšitu njeje. Womjeschki a druha słotna pisa su hischcźe měrnische. Zentnar pschinidże po słotej hrimowje:

	we Barlinje:	we Drjezdźanach:
pschenicy	8,10—8,20	8,10—8,20
rokli	7,13—7,20	7,20—7,40
jeczmjenja	7,55—7,75	8,10—8,40
rowsja	6,25—6,40	6,25—6,40

po słotych hrimach.

Na Barlinskich produktowych wikach
bě a produkty po słotej hrimowje.

Pschenica	162-164	**Słoma a syno**	
rokla	142,50-144	pschenicna	0,70-0,90
nałkin. jeczmjeń	151-156	rjana	0,70-0,90
rowsy	118-128,00	rowsyna	0,60-0,80
	za tunu abo 20 zentnarjow	rjane wosliepy	—
pschenicna muka	25,00-29,00	jeczna	0,60-0,80
rjana muka	24,50-26,50	łokanja	0,60-0,60
pschenicz. wotruby	7,00-7,25	łykanje	1,85
rjane wotruby	6,75-7,0	syno	1,10-1,50
rapš. wosuchi	11,25-11,75	**Bitry**	
pochowa melasa	7,0	bele	2,20
jerabella	16,50-20,0	cźerwjene	2,20
pjeluschki	14-17,0	žoltomjasne	2,20
kuche trubnjenski	8,00		
běrnuze kruzki	17,00-17,50		
rapš	270-275	po zentnarju	

ja 100 kg abo 2 zent.

Wiki wuzitkowego klotu (Wagenvieh hof) wcźera pjatk we Barlin-Friedrichsfelde. Pschihnało je bě 768 krumow, 47 wolow, 25 bykow, a 11 prósnikow, potajkim pornjo tydźenskim wikam wjele wjacy. Dźiwaja na powschitkownu schpatny cźas, kupzy so kupowanja skotowarhu. Byrnjez placźiny jara špadle, njebě wuzmy, kotchim stat pschedawarjo. We tutym krcźe so jenaj hischcźe dwójcy wiki wotmeju a to pobudnji pjatk do hód a pschi po hodach. Tele placźiny su sapisachu:

Dejne a wuzkoslucźene krumy:
1. rjadowanje 400—600 słotych hrimowon,
2. rjadowanje 300—400 słotych hrimowon,
3. rjadowanje 250—300 słotych hrimowon.

Jałowy:
1. rjadowanje 350—550 słotych hrimowon,
2. rjadowanje 300—350 słotych hrimowon.

Po zentnarju žiwje wahi:

woły do cźahanja	35—60 fl. hr.
prósnicy k wjolowanju	25—45 fl. hr.
kóst, kij ho ani k wjesanju, ani k korwanju njehodźi	20—45 fl. hr.

Kupzne wiki tam jara žiwje běchu. Pschihnało je bě 312 koni, pornjo tydźenskim wjele wjacy. Wone płaćachu:

1. rjadowanje — tam njebě,
2. rjadowanje 400—600 słotych hrimowon,
3. rjadowanje 200—400 słotych hrimowon,
bobtjaki 50—200 słotych hrimowon.

Na dźesatnischich Budyschkich wikach so naschim wjesnjanam, kij běchu z hnuznami pschišli, njetuhe pschewjedowanje wobradźi. Wone dyrbjachu swoje gigaki punt za najwyschische 1,20 fl. hr. pschedawacz. Měšćanjanki jim za te wjenjezy lube tiby z koschow torschchu. Też wschi wschitkich wrotach a na dwórnischczu na hnuznowe korby czakachu, so bychu so na nowowpschischadźazych walise. Placźinm selenjny (Gemüse) we Budyschkinje: bóły kał 150, cźerwjeny 250, wirsinkowy 250, seleny 200, kótrejż 150, cźerwjena rkwa 200, morchej 150, karoty 200, kótrejż 150, selerej 500, hjinot 600, rečkej 200, rapunzelki 150, porej 250, pastinak 150, koschadło (Schwarzwurzel) 600, pětrschika 10 gr. 100, teje korjeń 200, mapwan walcźk 100, jabłuka 300—500, wschędne 200, wosko po punncze a we miliardach. Kwětkaty kał błowcźka 800 miliardow.

Měra, po kotrejż so pschi dokhodnym banku je mjedow wotcźahnjwaj směł, je wot 16. dez. hem 650.

Placźiny w Drjezdźanskich Witomarskich (Markthallen) jandźenu hrjedu: schmalz 1,10—1,20, howjazy łój 0,85—2,20, dźiwina: horna khribjet 1,80—2 —, druhe mjaso 1,50—1,80, njego 1,80—2,—, sajaj z koju 1,30—1,50, bjes koje 1,70—2,—, dźiwje korniške 1,30—1,50, bażanty (schcźaka) 4,50—5,—, dźiwje kocźki 1,50, huzy 1,50—2,20, kacźki 1,50—2,—, kury stare 1,50—1,80 hobje (schcźaka) 0,80—1,50, karpy 1,50, jadnika k jědźi 0,40—1,20, k warjenju 0,20—0,40, truschowe 0,35—0,80 wlósče worjechi 2,20—3,— kżne 2,— zitrony 0,15—0,25 rózcźkowu kał 0,70—1,— seleny 0,12—0,15 špinat 0,70 hacź 0,80 banje (Kürbis) 0,13—0,15 běrny (10 puntow) 0,55 morchej 0,08—0,10 zibła 0,25—0 45 tomaty 0,40 karoty 0,11—0,12 kwětkaty kał 0,30—1,— cźerwjeny 0,12 hacź 0,15 běły 0,08 wlosći 0,10—0,20 kukrjeu 0,10 kótrabi 0,10—0,12 seleri 0,20—0,30 cźerwjena rkwa 0,12 hacź 0,15 kijy kał 0,20—0,22 kisale tócki 0,20—0,22 marmelada 0,90—1,20 mlokarnika butra 3,20—3,40 twaroh 0,55—0,60 margarina 0,67—0,90 huny 0 35 hróch běleny 0,40 njebeleny 0,38—0,40 krupy 0,31-0,40 grik 0,38—0,40 jahły 0,35—0,36 rajs 0 35—0,38 khleb I 17,5 II 16,5 muka 0,28—0,30 wosko po punncze a po słotej hrimowje.

Burjowna pschihdźena rosprawa (Börsenvorbericht): Efekty běchu bale krute. Spekulanzija po šdaczu je so na horjeschcźe saschkanyła.

Pjenjezy za cuzkrajnych bursach:
We Newyorku dollar 4 bilijony hrimowon,
We Danzigu dollar 5,84 bilijonow hrimowon,
jendźelski punt 18,485 miljardow hrimowon,
100 pólskich markow 1,225 miljardow hrimowon.
We Praju bilijon němskich hrimowon 7,30 Kč.

Klamerske tworv. Placźiny we Barlinje jandźenu schiwórk: 13. t. m.

Rezne krumy	24,20—24,65
jecźna hejbuschka	24,20—24,45
kěrnjaza muczka	24,—
makarni	46,60
nudle	38,85
rajs, krěni	23,52
„ najdešchi	29 90
„ rosbiny (Brachreis)	19,15
hlowsk, frischene	54.45
rósyni, male	89,30
„ wulke	70,65
„ sultaninje	106,—
mandle, hórke	99.59
„ słódke	160,95
zimt (Kaneel)	190,40
khjemelcźki	153,50
pupjer, cźorny	114,14
„ běły	144,24
chojesi, najdešchi, cźysty	200,—
„ bobry, „	192,—
„ palony „	250—350
„ hlowowy	35,—
„ žitny	26,—
kakao	195,—
kmuy, bele	29.45
muka, pschenicna	18,70—19,50
„ (wuchaj)	22,10—22,85
hrósch, brošny	34,00—35,15
„ wulkosornaty	41,55—43,90
grik, pschenicny	22,35—26,00
kocźki (Sinsen)	27,75—51,70
schmalz, amerik.	93,36
połcź, amerik.	93,18—94,05
butra, mlokarnika	— —
margarina	68—96
marmelada, mischana	68,00
„ jedyn płód	117,50
mjed, zelkowy	85,13
zolor, melis	50,30
zimt (Cassia)	130 80
nalicki	266,47
nowy korjeń	84,68
muka, rjana	17,35—17,60
połcź, lamjenitna	4,85—5,10
„ Darenkerlska	7,00—7,35

Wschjo po zentnarju a słotej hrimowje.
Po tajkim tak wjele bilijonow jedyn zentnor.

Wažne hospodarske liczby (Finezje).

Sa 15. dezember 1923.

1 słota hrimna (po Barlinskim wiczajym kursu) papjerj. hrimownow	1002 500 000 000
20 hrimownskich słoty	19 2675 bilijonow
Płaczijna ja słota	640 ball. ja jedyn kgr.
„ „ „	1 šilbowny (1 hrimna) 400 000 000 000
Statny indeks	1 269 000 000 000

Saksi indeks	1 319 000 000 000
Wulkopschekupski indeks	1 274 500 000 000

Dawkowa měra (multiplikator) 1 000 milib. za 1 katu helbum
Multiplikator na železnizu 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaßu 2,2 np. po skotej hódnocje, po papjerjanej 22 miliardow a 200 miliionow, 3. rjed. 3,3 pi.

Pósłowy tarif: list w post. wobrjesu	50 000 000 000
dopiśnizka „ „	30 000 000 000
list dale post. „	100 000 000 000
dopiśnizka „ „	50 000 000 000
Telefonowy kluč	1 000 000 000 000

Měrjenje je w blišim wobrjesu (Ortsverkehr) 150 miliardow w dalšim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 300 miliard.

Woziewjenje.

Pšchejadźowanje samowstrjesnistwo. Pónjdźela, dn. 1. m. dop. wot ½10 hodź. šem jo w Budyšinje, na Gickelsbergu čo. 15 I. šćežkowaze wózy pšcheješadźuja:

Mahagonijowe a druhe meble, kał 2 sofie, wózy kamorow, 1 blido, 2 zonj. pisarskej blidźe, 4 polstrowe a druhe stoły, 1 schribel ſ konsolom, 1 malh buffetowy kamor, 1 servěr. blido, druhe blida, mjene blida, loža, 2 małej komodźe atd. Dale pośtelschcza, 1 portiera, gardiny, 1 regulator, 3 wulk. wobrazy ſe stotej kromu, płunowe lampy, něschto jědneho gratu, schlenzy, pasy, kuchinske ſudobja a dowidźaj grat. Wobhladanje rano wot 8 hodźin šem.

Drobnowikowanske placźiny w Budyšinje.

15. dezembra 1923 po hamtiskim postajenju.

Wšitke placźiny šo po bitišnach trowmja.

Twora		najmišch. placźiny hr.	najwyšch. placźiny hr.
Howjase mjaso ſ kosćemi	1 kg	2,000	2,500
Čelaze mjaso	1 „	1,800	2,000
Stopjaze mjaso	1 „	2,000	3,000
Šwinjoze mjaso	1 „	2,800	3,200
Tuškajny šwinjaty ſchmalz	1 „	—	4,400
Pšchešenična muka	1 „	0,400	0,480
Rjana muka	1 „	—	0,380
Chlěb	1 „	0,285	0,300
Jědne běrny	1 „	—	—
Rajš	1 „	0,600	0,900
Hróch	1 „	0,800	0,900
Sołt	1 „	0,800	1,000
Amerik. šwinjaty ſchmalz	1 „	2,200	3,000
Sauschreny pječ	1 „	—	4,400
Dobre mlóko	1 lt.	0,210	0,260
Jědzna butra	1 kg	4,800	6,000
„ „ wukrajna	1 „	6,400	7,000
Jeja	1 schk.	0,150	0,250
Jědne bury	1 kg	0,600	0,800
Hofer drobny	1 „	—	0,920
Petrolej	1 lt.	—	0,360
Kamjenite wuhlo (domj. tepl.)	100 kg	—	—
Brunizowe briketty	1 ztr.	—	1,500

Hłowny a samolwity redaktor: Marko Šémolet w Budyšinje.

Srědka pšichódne k policźenje za hodownu potrjebu:

Mužaze wolmjane jaki najlěpšcheje hódnosće wschelakich barbow wot 8,75 hr. šem
ſymste hólczaze czapki, czistowolmjane wschelakich barbow . . . „ 0,85 „ „
czapki za ſtanjejéńdjenje, czistowolmjane wschelakich barbow . . . „ 1,20 „ „
ſportſke schawle, czistowolmjane wschelakich barbow . . . „ 1,60 „ „
walkowane twory **rodkowanske garnitury**
trikotaże za lězo a ſymu

Ernst Jordanowa wudowa w Budyšinje
na jerjowej haśy 5. Telefon 1293. na ſmutk. lawiśi haśy 8.

Jězdne koła „Express“ wěste pšed paduchami, wodźidło so wotewrjeć bodźi.
Šijace a žimace mašiny, wuwjedźenja 1. rjadownje.
Ručne rěblowe wozyčki, wosebje syjno wšěch wulkosćow.
Wuporjedźenje wěsze družiny na motorskich kołach, jězdnych kołow, šijacych mašinach, ratafsk. mašinach, kaž benecinow. motorach, centrifugach, hudowych plumpach atd. Zanikujemy a emailljemy hnydom wěcy wustajnje a tunjo. **Samena kowarnja** (Schweisserei).
Taubner a syn w Rakecach.

Podšglne płačenje je dowolene

Žonjace mantle

w hobrskim wubjerku

poruča jara tunjo

Paul Otte

w Budyšinje na žitnej haśy 10.

Podšglne płačenje je dowolene

G. Schmidt, fotogr. atelje w Budyšinje
jenoż na Sedaniskej dróšy 20
ſ napšichodźa husarskich kasarnow
poruča so za wšitke fotografowanja, pasowe a grupowe wobrazy, powjetšenja a. t. d.

Čšista
holza do domu
ſo bo privatnecho hospodarstwa w Budyšinje k 1. abo 15. jan. pšichi bohorej ušłšě puta. Ma tam składnosć, warjeć nawuknuć. Dalše je ſchonicź we wobchadnej „Serb. Nowin.“

Bornizu (Bindegarn)
běrnjaze kruźki
ma na ſkładze
Paul Bennewitz
w Budyšinje.

Ujedrjene pjerje
je na pšchedań
w Kletnie čo. 25.

Koże
wšeheje druźiny
kupuje stajnje po najwyšchich bnjowych placźišnach
Otto Haußotter
w Budyšinje na garbarskej haśy 32.

Mało trjebana ſlomowa praša a ſchrótowanſti młyn
je na pšchedań
w Rakołnach čo. 28.

J. P. Mencel
serbski ſasnikar
wurjadnje
dobra wopśimjeśa
w **Dobroščecach.**

Kupuju
nowiny, knihi, zešiwki, akty . . . 30 miliard. hr. papjer. wotpady 18 miliard. hr. ſlumpy hać 40 miliard. hr. **mjedźe, železo, kośe, bleše**
po najwyšchich bnjow. placźišnach
Böttner
pšchi ſlinach wiłach čo. 12.
Telefon 1204. Pječ'u ſterbiłł.

Mudri ratarjo
wosjewjeja wšcho, schtož chzeja pšchedaś abo kupiś, w **Serbskich Nowinach.**

Meble ſa **jědjne stwy**
ſa **ſpanske stwy**
ſa **stwy za knjeſow**
ſa **kuchnje, kaž też polstrowe**
poruča pšchi położenymi płaćenſkimi wumjenjenjemi
J. Sebastian w Budyšinje na kamjenitnej haśy 12.

Serbska wottorhanska protyka

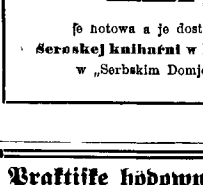

je notowa a je dostać
Seroskej knihańi w Budyšinje
w „Serbskim Domje“

Praktiſke hodowne dary

Liſtowe papjery	albumy ſa liſtowe ſnamki
hódne knihi	poſtowe albumy atd.
ſpěwańke	wobraſtowe knjižki
ſkote pjerj. dźerżatki	**molowanſke knjižki**
ſ pjenjenjom	pśisma za młodosć
notizowe knjižki	towaſchne hry, ſchuliſte wěsy
kontoriſte wěsy	tapety za tlankowe ſtwy

protyki
w ſnatym wulkim wubjerku po niſkich placźišnach.
Moritz Weiser na žitnej haśy 5.

Protyki (pšchedźenak a wottorhanſke)
pšchedawa **Neumann w Pšowjach.**

Mamy česć wozjewjeć, zo smy w **Njeswačidle** pśi dwórnišću
w składownych městnosćach firmy E. F. Bartko
wotnožku (Zweigstelle)
z telefonskim pśizamknjenjom na **Njeswačidliskim hamće čo. 7** wotewrili.

Smy kupcy wšěch družin žita a wšěch ratarskich wupłodow po kózdočasnych dnjowych płaćiznach a podawamy wšě picowadła a hnojidła, kaž też wuhło a prosymy podwólnje wo skazanki.

Budźemy so pórcowaś, zo bychmy wšě pśeda našich wobkhodnych pśećelow dopjelnili a prosymy, zo bychu naše pśedewzaće podpjerali.

W Kinsbórku a Budyšinje, 10. decembra 1923.

Z počesćowanjom

Zjednośone młyny dr. z w. ruk. w **Kinsbórku**

Wikowańske młyny dr. z w. ruk. w **Budyšinje**

K hermankej wntoru, 18. dezembra
Hobrske woßebite pſchedawanje!
Moje tunje płaćišny a dobre hódnosće poraja kózdu konkurrenzu
Wobkedźbujece płaćišny w mojich wukładnych woknach
Welsej kupny dom w Kulowje
Telefon 12 Saložony 1868 Telefon 12

Hänſelez hoščenz w Hornjej Hórzy.
Jutſje njedźelu šu reje.
Pšcheščenje pšcheproſchujetaj **Jan Hänſel a mandźelſka.**

W Sendźiz hoščenzu
w Maleſchczach
je **hobotu 22.** a **njedźelu 23. hodownika** t. l.
wjeczor w 7 hodź.:
Rjane pšchedstajenje **Boži narod.**
Satiry, ze liſczikami šo do cźaſa pšchedawaju pola t. Jokuſa tam.
Telefon Hamt Hućina čo. 50. **Wubjerk za ludowe lěpſche.**

Lehmanec khofejownja a konditorńja
w Budyšinje na **serbskej haśy** :: Pšed krótkim ponowjena
Najwjetša khofejownja za pšebywanje wodnjo a wječor
Najlěpše w pjećwach a pću
tórty - jědźiny lód - wino - piwo - likéry
Wosebitosć: Tórty jako najrjeńši dar pśi ſwjatočnoſćach
:-: Podawam teſ ſwenka wobkhoda. :-:

Poručam ſ hebam ſwój wulki ſtlab
bunzlow, toſlow, czrijow a ſtupnjow
ſa bźeći a dorosćenych.
Sćokorik czrijownja w Maleſchczach.

Kedźbu!
Stare jězdne kola a motorſke kola budźa zaſo **jako nowe,** hdyž je w mojej ſ nowa pśichipraſenej wuporjedźetni ſ emailljowanjom ſ nowa faniklowacź a we wšěch žadanych barbach a wupyſchenjach emailljowacź dacźe.
Gustav Schmidt w Rakecach.

Cźaſźniki a ſkote twory
kupowacź je wěz dowěrjenja!
Wobroćcźe ſo na wěźwustojneho ſnajerja.
Poručam w najlěpšej hódnosći
dyhajace cźaſźniki, cźaſźniki na ſcźeńu, budźaki, kaž też wſchelake twory.
F. Marschner nasl.
M. Ewald, čaſnikař.
w Budyšinje, na bohatej haśy číslo 9.
— Wuporjedźernja —

Waggon Braunſchweigſteje **pſcheńcźneje muki** najlěpšcheje **briketty, kruchate wuhło, zement,** wſchelake **hnojidła warjeńſku a jedźnu ſol, ſtyry hoſoj, běrny, ſtyrſke cźerwjene dźeſćelowe ſymjo** a druhe mam na ſkładźe a móže ſo lóžcy cźaſ wotewrjeć. Kupuju wſchě druźiny žita.
Oskar Merkel w Halſchtrowje. Telefon 44.

Kašće
jednore a lěpše, za najmišu dnjowu płaćinu ma ſtajnje na ſkładźe
Jozef Leska, bildarnja w Kukowje.

Přiloha k číslu 288 „Serb. Nowin“.

Sobotu, 15. decembra 1923.

Schtó to je, kiž tam dže?

Móžko zi sablyšinje, wuhladachi-li pschedžencka na Pschechenzkim, protyzy na lěto 1924. Widźiśch jeho tajsebo, kajki je nětdy po Sserbach po pscheběnu khodźił a khodźo domu do domu nowinki a naschmjenja zběrał a rosnoschował. Sladaj, kak wón žaho w bohim módrem fujerschiźu po holanskej wjesy ſ méchom polnym pschedženca na khrišćejce, ſ tolstym kijom w ruzy, we wuhorjenej cźapcy ta ſiwojej mudrej ſlowje, ſ cźerjenym rubiśchom wokolo cźele, w cźełkinaj schkórnjonaj, ſo jeho stup bjes maka khodźeschi. Wón, kiž je nětdy, hdyž khodźe cźełne żelezne kolje naſch krajik wuſpinale nichdźeju, Sserby pěschi měrił, wón je tak ſwjatoczinje wuhotowanu lětża, to ſebi jeho rady do domu pschejeſch. To je ſolidny cźłowjek! A tajkeho wuhotowa jeho naſch młody wumělc, Měrcźin Nowak-Njechornikl; jemu naſche polne pschihódnoſcze a horzy dźak!

Pschedženk ma wſchak wſchu winu, ſo w tej pyſche do Sserbow naſtajicź. Njenjeże pschedženo; wjele wjazy njeże: *duchowne dary*, wjele rjanych darow, ſo może ſ Bożim zdźěſom pod khožbu ſerbſkin ſchkju ſchinjicź. Naich njewuſtajowidu dźełowy profeſor korrektor Ota Wićźas w Rudnych Horach je ſ pomocu nekotrych pschecźelow ſtarenu pschedženkej wjele nowcho, wjele dobrcho ſobu dał. Sa to mějł ſo jemu ſ rufu a wutrobu dźakowaci! Haj, praźe, ſdyż je khžo taſka pyſchna knihа do Sserbow ſo hotowała? Nihdy. *Prěni raz* ſmějmy ſo wjeſelicź ſwojeho postupa! Haj, witaj ſ nami, wutrobnje ſ nami witaj, luby Pschedženzko, ſwérna dyſcha! A pozdy ſo ſ nami ſa bliźo, a pokaj nam, ſchto wjeſelcźi!

Njeſeſch zyłu pratyzu na nowe lěto a telko radow a pokikow w khodźom měſaźu, ſo budźeſe ſo nam hiſchcźe jónu kaſ derje dźiwacź w ſahrodzy a na polu kaſ hewak, a wjeſelujeſch nam wſchě wiſi a hermanki a — kermuſche. Wěrimy cźi, hdyž ſarwiſch wo ſwojeſo ſ pschewodnika, ſatarja Khóſzana, cźełnu, měrnu paſtyrſku poſtawu, kotraž je 32 lět ſ tobu do Serbow khodźiła. Spi w mérje, pschecźełe dźeławy!

Njenje ſrjadowane maſch ſwoje pokłady. *Prěnje* město dawaſch *nanej, maćerja bóžcźom* (ſpowóżnik), a tu nam Fidus (= *ſrdźnty*) najprjedy pſched wocźi ſtaji Nowakez nana ſ Khelna, kak wón ſa ſwojim bóżcźom do ſtudnje ſkocźi, kotreż by ſo tam hewak katepiło, a hodźiny dołho na wumnoženje ſy ſymnej wodze cźaka. Je to hluboke ſacźuta a jaderne wuſtrowjenja baſeń. Potom powéda ſo nam, kak ma ſo maćerna lubosć na *„maćerjnym dnju“* nětkaſ wuhotowacź; kóżda ſwójoſa měła wob lěto jedyn dźeń maćerji wuhotowacź, na kotrymż ſo jej poſtuſnje, kaj ſwona ſyłe lěto druhim poſtužuje. Kajſa *nadobna* muſy!! Pschedženzk ſhudźuje ſtarſchinaj *wjeſele nad bźećimi*, hdyż ſebi je wożitaj a lubkrjetaj jako to, ſchtoż ſu: *dar Bożi*. Wożeſhe naſchemu lubſiſej je trjeba *ſerbſkich* dźeći, *ſerbſkich*. Kak ſe, hdyż ſo ſ njeſerbſkoſu nanej a maćerji ſhubja, to widźicźe na *„Serceje“*, kotraż tam ſmjadła na Khróſcźanſkim ſerchowje leži. Adolf Cźerny je jeje ſabtudźenje tu pſched ſyłym ſwétom wotkrył. Cźitajce tónle ſtruchły wobraſ, tej ſerbſki, ale taſkiſchi ſebi njeſchcźemy. Tutchu cźi fama!

Druhi dźeł njeże nam wſchelake wo naſchej narodnoſcźi. Też tu je Fidus prěni, każ ſebi ſaſtuſi, w bažni je ſtajił krużny pomnik ſ Ramſchez Janej w Grubjeſcźanach, kak je tyudym kermuſch khtował. Stota mutroba! Kelko taſkich tu hiſchcźe je? Na ſ Sejſeria a ſ Skoſora dwaj naſtawkaj ſpomnitaj: tutaj muſej, kotrejuż nam Bóſa pſchedwidźiwoſcź każ dwójnikow pósła, ſaſtužujetaj ſej bźakowne wopomnjenjeze; jeju ſłuſt je hodźiſi ſa naſch narod — ale proſchu, cźitajcźe ſami w Pſchedženzku! Kimaj pſchidźiwſi ſo Ludwiſ Kuba, hudźinik a molef, Cźech, kiż naſ ſnaje wot lěta 1886, hdyż prěni raz Sserby pſchepucźowa, zyłu knižku pěſni jeſzera a muda, a koni a lěta naſche dróſty w Hornjej a Delnjej Łužicy ſ mojſywnymi barbami na płat ſpuſte. Tu ſhonich, ſchto cźłowjek ſamóże, ma-li luboſcź pranu — njeſcźeſcźiwu. Njemóżemy ſo bedźakowacź wumělcej. Prajchu, wobſtadajcźe ſebi jenu te cźorne pokaſki jeho wobraſow! Hdyż nam ſo tu pycha naſchich draſtow jewi, ſanjeſdże cźe pichtichodny naſtawk do frudnych cźaſow, kotreż ſnižicźich pſchełabe ſjiwjenje nurjerja Jakuba Radkłowja w Kuczinje (1858). Naſche dny njejſu ſłote, ale tamne cźaſy bóchu ſa dźeławy żerbſti jak na wſach hiſchcźe wjele hórſche. Mutroba cźe buli, hdyż tole cźitajeſch.

Sserbſke wottorhanſke protyki

nabożne a narodne

ſu hotowe a bodtaci

w Sserbſkej knihárni w Budyſchinje.

Tſeći dźeł poſtiſcźa cźi nětchto ſ bliſka a ſ daleka. Fidus moluje Burа, kiż nima nihdy doſcź. Na to ſu proſchemy na kwaſ do Auſtralije, kotſi ſi Sserbja tam ſawjeczachu, kiż běchu ſ tcho hubjenſtwa, kiż Radkłowja ſtonzowa, ſa morja daloko cźełi, ale Sserbja woſtali. Nó, a dokelż ſwét poſtejnju dobu (wopjebje pjaſes Hedina) nětchto nadrobnoſcźinchcźe tu Tibecze, najwyſchchim kraju zyłeho ſwéta, ſhori, na też Pſchedženzk nětkaſe ſajimawe pokaſki tehole dźiwneho kraja. A Tibetcź pſchijamkinje ſo Japanſka, kotruż bźe lětża ſakoſne njeſbože jenjerjenja pobeſdże.

Schtwórty je kuczit ſa naſche dźeći. Jim ſo naſch „dźěd“ Jan Hajnja pſchedſtaja; potom njech ſebi a ſuley ſwójźe cźitaja rjanu bajku „Prawo prawo woſtanje“, a bajku „Cźeſkoba dub też w ſymje ſiſcze wobſchowa“.

Nowoſcź, ſapjeſ herbſtich towaſſtwow, mnohim witany, wobſhab wobſamnje. Telko Pſchedženzk nakopi. — Ale njemyſlcźe ſebi, jo ſym nam wſchitko roſkładł, ſchtoż Pſchedženzk ma, né, to buch hiſchcźe por hodźin piſaczeſ mél. Tuż kupcźe ſej knihu, njeje drogha: 50 pf. A też wam mutroba ſapuſcźe jako mi. A to buch dyſt; pſchetoż ſ mutrobu mamy ſ Pſchedženkom radoſcź a horjo dźelicź.

O.

Wſchém ſhobuſtawam „Sserbſkeje Maczizy“!

Wiſchudźom, też we małych wſach maju towaſſtwa le wutwoſcźowanjam a ſabawam hudźbnu naſtroj, klawér. Jenoż we ſrjedźiſnje Sserbſtwa, w Budyſchinje, we Sserbſkim Domje, tajeſho njeje. Niſchidło, kotreż dotal we ſali Sserbſkeho Doma ſtejſche, ſłuſchdże nemźemu towaſſtwu a je nětko na druhe měſto pſchenjedźene. Hdyż dyrbi ſo we Sserbſkim Domje uźekaja ſhromadźiſna wotmeſ, hdyż dha ſnjeſ di.. ana ſ Drježdżan ſwojich ſpěwarjow a, hudźinikow tam wumaſcźowacź, maźe ſo to jenoż ſ klawérom ſtacź! Tchodża ſu ſo nětkaſi Budyſchiſzi ſnjeſe ſjednoźili a ſu klawér ſa Sserbſki Dom kupili. Niedźiwaju na wobſcźeſnoſcźe, kotreż ſ tutym pſchjedmjeſcźom ſwiſuja. Pjenjeſy ſu, dokelż je wſio ſami hujcźi njemóża, ſebi je wſchěch możnych łónzow napożčowali, ale też wſchě ſwoje, kotreż ſami zyłe naſnje njetrjebaju, nakſwitnje ſ temu dali.

Napożcźenje pjenjeſy burdża ſo wěſo tak ruckje hacź możno, wróżo płacźicź. Wſchě ſhobuſtawy Maczizy, kotreż Sserbſki Dom ſłuſcźa a kotreż burdi też kupjeny klawér ſłuſchcź, ſo namolnja, prawje burdi ſa wotplacźenjo dołha ſa klawér pſchinoſchowacź. Sserbſka Banka we Budyſchinje a knjeſ Jannaſ we Sźmolerjez knihaſi tute pſchinoſchki rady pſchijimujetaj.

Ze Serbow.

— Dank na ſłét. K wurunanju wotſchkodźenſtich wudamkow pſchi dorźanju howjadłow a pſchi ſchkodowanu na ſłocze dla khorocźoſcźow ſo w bliſchich dwuch pſchinoſchki ſbéraja a to 1. ſa wotſchkodźenje pſchi khorocźoſcźi ſkoſow 0,50 ſłoteje hr. na konja a 0,10 na howjadło, 2. ſa wotſchkodźenje pſchi dorźanju 0,90 ſł. hr. na howjadło, kiż je ſtarſche hacź 3 měſaźy. Wſchitkim wobſedźerjo koni a howjaſeho ſkotu w Budyſchinje, kiż napominanje k płacźanju dóſtali njeſſu, maju to hacź do 20. dez. na měſchčanſkej hłownej pokładniźi w radniźy wotjewjecź.

— Dokelż njeje zokor pſchidawał. Pſchekupa Pater w Shorjeſcu njechce na żadanje zokor pſchedawaź, hacź runje je jón mél. Wón ſo tchodża wobſtorźi. Sud naměri jemu 120 ſł. hr. pokuty.

Se Schépja pola Rychbacha. Naſchemu kowcźanſkemu Wenkerej ſu we jenej nozy tchole tydźenja dwě ſwinjeji kradnyli. Dwoje durje pſchekłamawſchi ſo do khlěwa do buchu. Sſminjerzi we khlěwje hnydom ſarſchachu a potom to ſ nimi bjes ſlěda ſhubichu.

S Wólcho Cholmja. Do wulkeje ſrubowy je tudomna Panaſchcźa ſwjdowa pſchiſchła. Jich 19 lětny ſyn dźełaſche we Wermingkhoffje. We jenej kóſni bě ſo nětchto ſapaliło. Wón chajſche naſtawaju wohenſkeje podwijnoſcź. Pſchi tom jeho cźerjeſnke kolo hrabnu. Te jeho tak ſtroſchnje ſrani, ſo młody nadźijepołny Panaſch bórſy wubydła.

Cyrkwinske powjesće.

We Pětrowſkej mſchi w Budyſchinje rano we 8 hodź. předowanje, farař Berg, (pſchiſ. w 12 hodź. kemſchenj

Hudźbny kućik.

Bjedrich Smetana

k jeho stoletnym narodninam.

(Pokračowanje.)

Prěnja tajka symphoniska pěseń mjenuje so Richard III. „W njej wupraji so hudźbnje złóſć jendźelskeho krala a jeho mordarſtwo, pšez kotreż cheyše sebi trón dobyć. Druha je Wallaſtajnowy Tabor, kotraż moluje wobraz ſ českich staſiznow, žiwenje khróbleho wójska wójwody Waldſtajna. Tu čuje ſo Smetana na domjacym dnje a tehodła ſłyſimy ſ tuteje hudźby hižom wjele tonow, kotreż ſylnje naſu wutrobu přimaja. Tele wutwory ſu započatk čeſkeje hudźby.

W cuzbje nawuknje člowjek swoju domizniu lubować. Tak we wutrobje Smetanowej so z nowa a ſylnišo wupřeſcera ſtysk po lubej wótčinje. Při wšém spodobnaju w cuzbje žeđeše po krasnej Prazy. Hdyž so wróćeše z wopyta z Čech do cuzby, so jara čežko đźeleše. Tehdy napisa do swojeho đźenika słowa, też za nas Serbow wopomnjenja hódne:

„Je to zrudnje, zo sym nuđeny sej zhładać swoje žeđiwjenje w cuzbje, zdaleny wot wótčiny, kotruž tak horco lubuju a hđež bych tak rady žiwy był! Hač też to hdy zaso wohładam tute lube, drohe hórki a z kajkimi drje začućemi? Je mi přeco jara wuzko, hdyž so đźelu wot tutych městnoscow. Wostań zbožowna, moja krasna, wulka wótčina! We twojim klinje rad bych wopočnył, twoja zemja je mi swjata!“

Njeje po tajkim đźiw, zo Smetana njemóžeše we cuzbje wuđźerżeć a zo chcyše rad stajnje w dominzje srjedź swojeho naroda žiwy być. Tehodła w času swojeje najwjetšeje sławy, hđež žane starosce za dožiwjenje a žeđiwjenje měć njetrjebaše, so rozsudźi k domojwrótej do Prahi. Njesonješe wo tym, kak đźelka a kak hórka budźe w dominzje jemu đźělawosć. Woprowaše pak swoje rjane postawjenje w cuzbje, zo by cyłu swoju móc a swoje wumělstwo mohł wěnować swojemu ludej.

II.

Komponować njerčka jenož napisać nječakje melodije po prawidłach hudźbnych zakonjow. To by było same rjemjesło, kotreż móhł kóždy nawuknyć. Wumělstwo je pak wjacy. K wutworjenju wumělskeho đźela dyrbi we wutrobje wumělca knježić wěste začuće. Smy-li zbožowni, čujemy radosć, smy-li njezbožowni, bolosć abo zrudnosć; štóž ma rady přirodu, ma začuća luboscе. Začuća radostne so pokazuja we směchu, w spěwje, we wyskanju; začuća bolostne pak w płaču a w zdychowanju; začuća luboscе k ludźom a k přirodze w nadobnych skutkach a wobarnowanje přirody. W duchu wumělca zbudźa tute hudźbne začuća myslicźku hudźbnu a jako štomičk ze zymjeńka, wurosće hudźbna komposicija (składba).

Hdyž so nam styska po domowinje, pisemy we stysku našim lubym: kak jich mamy rady a kak rady bychmy byli pola nich doma. Z tym so stysk wołóži a zda so, jako by wša čeża spadła. Styska so wumělcej, změruje so hinak. Sydnje so cyle bjezwotpohladnje k swojemu lubemu klawérej a braje. To, štož je zahrał, też dowjedże napisać. Z jeho styska wuńdże składba, w kotrejž wupraji swoje styskne začuća přez hudźbu a tak so wuswobodźi ze swojeje čěsnoscе runje kaž tón, kiž bě w styskanju domoj pisał. Hdyž potom wumělca twutwor słyšimy, póznawamy z njeho, zo je so wumělcej też styskało po někom, kohož ma rady. Z tym so wumělc a jeho đźelo naſej wutrobje přibližuje.

Podobnje wuńdże wumělske đźelo też ze začuća radosće, hněwa abo luboscе. Po tym, z kajkehož začuća je komposicija wušła, je wjesoła abo zrudna. Ma po tajkim swoje waſničko, swój wuraz. Čim hłubše začuća hudźbnika, čim wjetšu radosć ma, čim nutrnišo móže płakać abo luboważ, čim krasniše su jeho wutwory. W nich so zjewi cyle jeho začuće, kotreż zbudźa w nas podobne začuće. W tym spočina hłownje krasnosć wumělstwa.

Pola Smetany je wušła kóżda komposicija ze wulkeje luboscе k jeho čeſkemu ludej. Tutón wumělc możeše pohladać, hđež cheyše, wšo jemu poskićeše radosć, wšo měješe rad. W cuzbje bě so jeho lubosć k domizuje rozsěrila, kaž so rozsěri rěčka ze maleho zórła do wulkeje rěki a hdyž přińdże hač do Prahi, rozsěri so do sćrokeje wody. A hdyž pohlada na hordy „Wyšehrod“, dopomina so na staru sławu swojeje wótčiny, na wulkotne stawizny, na khrobłych prjedownikow. Wobzarowaše, zo je to wšo zhubjene, ale při tym wěrješe, zo narod z tak sławnej zaňđeroscu njerhinje.

Runje tak hłuboko lubowaše swój češki wonkow; překrasny kraj, razny lud běchu jemu wjesele. Hdyž w naležu đźěše do polow a widźeše worać pilneho rólnika sěru zemju, abo hdyž w palacym lěću wobkedźbowaše wjesole žnjeńcki z čerjenymi rubiškami a słyšeše jich spěwy abo wohlada wjosny swjeđźeń a ludowe drasty, tak pózna, zo by mohł přeježđźić cyły swět, ale tajka krasnosć by nihđe njewidźał.

Wšo, štož so jemu lubješe w přirodze, chcyše a spytaše wuprajić w hudźbje a wěrješe, zo to na swoje waśnje też zmóže. To by była narodna hudźba. Ta so rozeznawa wot kóżdeje druheje. Smetana měješe telko hudźbnych myslow a nastorkow, zo so, bórzy rozsudźi wulku operu napisać, to je cyła dźiwadłowa hra, w kotrejž so město rěči jenož spěwa a spěw so přewodźa přez orchester. Hudźba pak tu njeje jenož zwonkowna pychа; nė, wšě začuća, kiž so, we dźiwadłowej hrje z rěčanym słowom wuprajeja, zamóže spěw a hudźba wjele syłniše a lepje hłuboko wuraznje dyžli kóžde druhe wumělstwo. Zo bychmy zaprimnyli wuskutk hudźby k rozdźělu wot słowa, trjebamy sej předstajić snadź spěw „Rjana Łužica“ jenož přednošenu bjez hłosa a hudźbneho přewoda. Sto budźe wjacy skutkowač! Zawóssće spěwana hymna. W operje pak hišće wjele bóle hudźba podnjera wuskutk wěcy.

(Pokračowanje.)

njeje), pop. w 4 hodź. adwentski spowjedźeń dźěćikemschenia a swiatła kěchesěźiwańskich statěchich, narěź směje farar Eber. Wjeczor w 6 hodź. zyrkwinski konzert mužskeho spěwaneho towarstwa k lěpschenu zyrkwje. Sastup darmo. Dobrowólne dary do pschesa.

We Marijnej-Marczinej zyrkwi dop. 1/29 hodź. spowjedź a swj. wotkasanje, duch. prim. Haebler, 1/210 hodź. předowanje, farar Berg, dop. w 11 hodź. dźěćikemschenje, farar Große. Kollekta za hody dźěćikemschenja.

Pónjdźelu rano 1/28 hodź. w Marijnej-Marczinej zyrkwi schulska nutrnosć, duch. prim. Haebler.

Sćrjedu, pop. 3/3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi modlerska hodźina za njedźelnjeju.

Schwórtk wjeczor we 8 hodź. w towarščhowni biblista hodźina za mužow a młodźenzow.

Tydźenske sastojnstwo we Pětrowskej zyrkwi farar Berg, we Marijnej-Marczinej zyrkwi duch. Helm.

Krajnozyrkwinske shromadźeństwo we Budyšinje na rožowej haźy 31. Njedźelu, 16. dez. rano 1/29 hodź. shromadny khód k Božemu bitku we Marijnej-Marczinej zyrkwi, 1/211 hodź. niedźelska schula. Pop. 2—4 hodź. swjatk młodźiny za rosćěnjo. Pschesćijańskwa za młode holzy, wjeczor w 7 hodź. evangelisanjiska shromadźizna. Schwórtk wjeczor 1/28 hodź. bibliška hodźina. — Knjes shromadźeństwowy wotthladat Zimmermann z Budyšchina dźerži wot 16.—21. dez. bibliške hodźinu: Njedźelu popołdnju w 3 hodźinach w Roswodzach p. Budestej, pónjdźelu w Cjornjowje wjeczor we 8 hodź., wutoru wjeczor 1/28 hodźin pola k. Kunatha w Radezach pola Pomorz a pjatk wjeczor 1/28 hodźin pola k. Mäßlinga w Hornjej Hórzy.

S Budestez. 3. njedź. adventa dźerži rano we 8 hodź. farar Bójz němšku spowjedź, w 9 hodź. farar Domaschka němške a 1/211 hodźin serbšće předowanje. Popołdnju w 3 hodź. shromadźizna Jónikeho towarstwa, hodowny spowjedźeń. — Pónjdźelu pop. w 4 hodź. dźerži farar Rjenc z Wjelećzina němšku spowjedź.

S Hornjeho Wujesda. Nutsje 3. njedźelu adventa, rano 1/28 hodź. serbska spowjedź, popołdnju 1/29 hodź. serbska a 1/210 hodź. němska Boża słužba. Wutoru popołdnju we 3 hodź. adventska nutrnosć pola wobsedźerja serbskeje grynkeje Dortia we Rědźizy. Sćrjedu wjeczor 1/28 hodź. bibliška hodźina na farje. Schwórtk wjeczor 1/27 hodź. adventska nutrnosć pola zimnoscerja Kappferja we Panjezach. (Na pschećze naschcho mnoholičbneho cytańtwa we Wuiśdźańskej wosadze podawamy zyrkwinske powěsće teź z tejej wosady. Bohužel je jara podźe dóstawamy, hewak bychmy je we pjatkownym cźišle podawali.)

Přihopk.

* **Wotkrute mordaństwo.** Barlinskej policiji je so poradźiło, potajnišćz wo šhubjenju jenzeje holzy we Wuć. Wšcheh nékotrymi dnjemi šhubi so 17 lětna kontoristka Marja Majewskeja se starschizkeho domu, so by so z 22 lětnym samkarjom Marom Kotschmerom na Sawignjonowym namješcze setkała. Holza so wjazy njewrócźi. Kaž pschepytanje dopokasa, je Kotschmer kontoristku safélił a jeje cźělo wotstronił. Pschi prénim pschešhlyschowanju Kotschmer přeješe, so je holzu samžny wjeczor setkał. Pobšhisco pak so pschida. Po dokładnym pschepytowanju jeho byblenja namaka kriminalna policija krwawe šlědy. Na to so Kotschmer dale wusna. Po jeho wuprajenju je holza z njeshožom wo žiwjenje pschischła a cźělo je wón wotstronił, so njeby njelubosnoscźow z nim měł. Pschepytanja policije pak dopokasachu, so je Kotschmar khory a so je holzu natykanył, kotraž so na njeho hórschesche a hrožesche jeho wobšorźicź. Je tehdyla možno, so je Kotschmer holzu tuteje winy dla zkónzowanu. Tukaja teź na Kotschmerowu macź, so je jemu pschi skónzowanju pomozna była. Macź tehdyla teź sajachu.

* **Mordaństwo a samomordaństwo.** W Pankowje pola Barlina satšéli lokomotiwnik Häußler swoju mandźelsku a swojej borošcźenej dźowcu a mori na to sebje samemu. Jeho běchu se šlužby puschćili, dokelž bě so na nékajke waschnje pschescholł.

* **Sćrowjna struchlohra.** W Nürnbergu so mandźelska bajerskeho krajneho sapołanza Brügela se swojimaj 2 a 3 lěta starymaj dźěćzomaj z płunom sajedowći. Wš sawostajenym liśce wona proši, so je njeskutk dla swojich njejednotnow a swadow skuźiła.

* **Džerži so šmatlej.** W statoku wšeteho Dierčka we Tanne w Oldenburgskej wobeš wudyri, mjes tym so bě wobsedźer na dźelo a mandźelska po poch (Torf) schła. We wobudlenju 3 małe dźěći mandźelskeju pschebywachu, kotrež běchu pschećźiwo wohnjej, kiž so na statok, se žnjemi napjelnjeny, ruče rozpschestrje, bjes mozy. Dwě 3 a 4 lěta starej dźěśći so špaliśchtej, nahrómdźe wopalene wukhowachu.

* **10 000 automobilow wschědnje.** Amerikanski „autokra" Henry Ford rozłožł jenemu napraschowarjej, so jeho towarstwo se šakładnym kapitalom wo 110 miliionow dollarow wschědnje 10 000 autow a cźełnych wosow nawarić samóže. Jeho twórnje so po zyłych Sjednoczenych statach rozpschestrene, dokelž na wikach pschežo ta nimi žadaja. Sćamo rosdźelowanje lětadłow a powětronow njemóža automobile wuežišćowcej. W Manchestru (w Jendželskej) pschiprawjena twórnija twari 90% za Jendželsku postajenych wosow a 150 000 so jich tam wob lěto pschida. Najkhmanšche wiki w pschichodnje wobkładuje Fura Khjnšku, kotruž budźe automobil prjedy wotkwarić, hacź želeźniazy a mišionarojo.

* **Wischnjowe pózki jako wohrjewadło.** Symne a wlóžne wjedro tu je. Starschi ludźo cźpjoty trjebaja. Prjedy a nětko hischcze teź cźopke blesche wohrjewachmy. Tenu móžmy wotwonhacź z wischnjowymi pózkami. Nahromadźene a wuzkšćene pózki so do platownych měšchow stłaka a na kachlach žwohrja. Wone nam cźopke blesche wurunaja a hodźa so lépje nałožowacź hacź tute a to pschi drjenju, symnych nohach a rukach, samo drjenje we hlowje. Schtóž spyta, wě hacź so hodźi. Bleschca pschi njelepym trjebanju rosbije, płatowy měscht niz. Husto je hižo roskopana bleschca wuběkała we ložu a tak so dwoju schkodu měł. S pócźtami so to stacź njemóže.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Do wikowańskeho sapiska na lopjesko 350 šćo firma Karl Franz Großmann we Kamjenzu sapiša, mjezećel pschekupa hamžnego mjena, kiž z bonjazym a tuchinstim hudobjom wikuje.

Ruczowazy Arthur Kurt Steinert we Kamjenzu na Połčnickankskej dróhy čo. 64 sahubi so z 400 mišjarbami wjenjezjenje pokuty, dokelž je, dowolnoscźe njemšjo, se zigarami a zigaretami wikował. Zigary a zigarety, kiž pola njeho nabeźdźechu, so šebrachu.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Nastupa njesahłužazych (Erwerbslose).
2. Postaja so šarunanje za dowolnoscź k wikowanju metalenji.
3. Postaja so płacźišny mjaša a kolbasy.
4. Nastupa pschemyślowy datok.
5. Šarunanje za wobkładowanje mjaša: za šwinjo, teź na trichiny 1,25, jenoź za šwinjo 1.—, jenoź na trichiny 0,90, za prošo, łóšło abo jehnjo 0,35 šk. hr.
6. Knižka za poručka, kiž dobre pokiwy za šlutkowe pschihotowanje jědźow podawaja.
7. Wikowanje z Mozodźěłčanskimi, šchtomami a z tajkej pachu ma so wožebje dohladowacź.
8. Schtóž ma wožebite dohkhody, jeho renty a pensije maju so pschikhodźeć.
9. Wyšokoscź pschinoschkow za invalidowe sawěrjenje.
10. Měra, po kotrejž hmě so dohkhody datok, jeli dohkhody se msdy wukhadźeja, pschikrótcźicź, je 650 000.
11. Nowe hódnoty deputatow, kiž šmědźa so pschi dohkhodnym datoku wobliećzeć.
12. Nastupa wupisanje bankowskich knižkow na lěto 1921.
13. Cźi, kiž wobrotny dawk (Umsatzsteuer) měrjenje płacźa, dyrbja novemberski podšěł na štotu hódnotu rozličzeny hacź do 18. bezembra pschischcze šaplacźicź.
14. Dla powjetschenja Werminghoffskeje wuhloweje jamy so ruczi wot Bukojny do Muczowa we wěstym wobsahu šawrěje, wobkhod pokaže so na drohu (Chaussee) z Bukojny do Muczowa.

Swójbne powjesće.

Semrěli: Marja Theresija źwud. Kuriz rodź. P... z we Delnim Hunjowje. — Božidar Hendrich Bruno Kloß, šuknowy fabrikant w Kamjenzu, 75 l. — Khorla Pollenk, kubler w Tradowje. — Jan Ernst, fabrikski wobsedźer w Lubiju.

Hdyž chcecźe woprawdźe dobry wobras měcź, dha dźicze do **fotografiskeho ateljeja**

Rich. Hutha

mjezećel **Arno Lehnert**

w **Budyšinje** na serbskej haźy 13.

Kóždu njedźelu wot 1/211—3 hodź. wotewrjene

Kedźbu! Kedźbu!

Cźesćenym Sserbam poručam swoju **wolenźu w Spalach** pola Kulowa. Bije so kóždu wutoru, schtwórtk a pjatk na cźakanje. — Teź so kóždu dźělbu **laneho** žiwjenja kupuje.

Jurij Thumann
mynk a wolenźak.

Polbalmjany plat, dobry plat, łožowe poczehnjenja, měchowy drell, twjelki atd.
pschedawataj a twarnjerjej na len
Rudolph a Schmidt w Kamjenzu, Arndtstraße 31

Kupnju stajnje konje k rěsu
po najwyschschich denjowych płacźišnych
konjazy rěsnik Khorla Strietzel
we **Wurizach.** Telefon 1347
— Pschi šnjesbožencjach šym hnydom na městnje. —

Macze-li konja k rěsu? Sawolajcze proschu hnydom cźo. **65.**
Pschi **dorešanju** hnydom transportišim wosom pschijědu. :-: :-: :-: Dawam jara pschitłojne płacźizny.
Konjaze rěsnikowe **Mutschcr,** mjezećel **Karl Kauschke** w Budyšchinie na hornczerjej haźy cźo. 7. Telefon 653.

Vogtlandske gardiny
štoru, zanti, nitrale, łoschle, prynzeßowe šukanje, łožowe poczehnjenja a łožowe płachty, twjelki, trjenja, schórzuchi, blidowe a šofowe pschikrywy, wodnu, lonšoje, mušaty a bjezcźe šwónje hołowy, wóšłowe šukno a linoleum poruca wobsedźer płacźišny hódno
K. Erler w Budyšchinje
na žitnych wikach 11 šmapschecza „Elotele Hwězdy". Bócźki herbstk.

Sserbjo
podpjerajcze šwoje
Serbske Nowiny
z małymi nawdźichtkami.

Za hodowne blido:

porclin, kamjeninu, majolika wumělsku keramiku

a druhe jenož w najlěpšej hódnosći poruča

August Teichert w Budyšinje

mjezećel **Kurt Teichert,** khachlostajerski mištr **na serbskej haźy 18.**

Fotogr. ateljej Oskara Meistera
w Budyšchinje na Lěhorskej dróhy 15.
Telefon 438. :- Njedźelu wotewrjeny.
Po šłasanju so teź na wšach fotografuje, teho runja kwašne wobrazy, gruppy atd.
:- Powjeschenje po kóždym wobrazu. :-

Konje k rězu
po najwyschschich płacźišnach w kóždym cźašu kupuje
Kurt Kaiser
pschi mjašowych jatkach
a na Humboldtskej dróhy 782 b. Telefon 403.

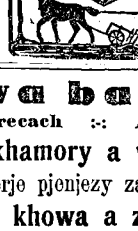

Kupnjemoj konje k rěsu
po najwyschschich denjowych płacźišnach.
Pschi šnjesbožencjach šmój hnydom z transportišim wosom k ruce.
Kindermann & Noack w Budyschinje
na jeriowej haźy 12. Telefon 341.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!
Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach waš nawdźatk w Serbskich Nowinach".

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy w Khočebuzu a we Wojerecach :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy
Telefon čo. 155 a 156 **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** Telefon čo. 155 a 156
Wuwjedźuje wšo bankowe dźěła. Bjerje pjenjezy za najlěpšu dań. Požcźuje pjenjezy nanajlěpje.
:-: :-: **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.** :-: :-:

SERBSKE NOWINY

ZENK ZA SERBSKI LUD

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsěžnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličuja. Za reklamowy rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje.

Łisto 289 | Budyšin, póndźelu, 17. decembra 1923 | Lětnik 82

Dnjownica.

Póndźelu, 17. hodownika.

Lazara biskopa, wuznawarja.

* 1781 w Libachowje pola Litoměric Jan Evangelista Purkyně, slawny fyziologa, češki narodowc, spěchowar Smolerja, Wałka a Wjelana we Wrótsławju.

Advent je Knjezowy! a zdala wostać,
O duša, dyrbiš swětnym wjeselam;
Dźerž swěru, — chcešli Božu hnadu dostać,
Tón ćichi čas wot Knjeza daty nam.
Nas swjećiś dyrbi jeho přichod swjaty,
Knjez přińdźe k nam, tuž k njemu khwatajmy;
Ach, wostaj błazne žorty, směški, błady,
Wjedź, pětk je swjaty přichod Knjezowy!

Adventski spěw Jana Waltarja.

Wše njekhmana je hordźerstwo,
Kiž wohidźi naliěpšcho. H. Zejleŕ.

Towaŕstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinju ma jutře wutoru wječor we 8 hodź. w kat. towaŕšowni pisańsku hodźinu. Wšě sobustawy maju so wěsće wobdźělić

Jednota „Sokoł“ w Rakbicach ma wutoru wječor w 7 hodź. zwučowanje.

Zwjez-k serbskeho ratarskeho dorosta ma njedźelu 23. 12. pop. 4 hodź. w Smolic hoscencu w Baćonju wubjerkowe posedźenje. Ważnych wuradźowanjow dla je winowatosć wšěch wubjernikow, zo přińdu. W 7 hodź. je potom zjawna zhromadźizna z přednoškom knj. Cyža-Prażskeho, na kotruž su wšitcy towaršojo a hosćo, kiž maja za ratarski dorost zajim, lubje přeprošeni. Předsydstwo.

Zwjazk serb. stud. Srjedu 19. hod. pop. w 4 hodź. wubjerkowe posedźenje, na kotremž dyrbi nuznje kóždy přitomny być. Budźe so wosebje wo hodownu hru jednać. Riota, t. č. hł. st.

Baćońska sokolska jednota ma přichodnu wutoru zwučowanje a pruhu za swjedźoł wótpódla krótku pisansku hodźinu.

Tow. kat. młodźeńcow w Baćonju ma srjedu wječor zhromadźiznu pola Vickec dla swjedźenja. Předsydstwo.

Sokolska Jednota we Małešecach tón tydźeń zwučowanje nima.

Jednota „Sokoł“ w Komorowje změje wutoru 18. dec. wječor we 8 hodź. zwučowanje w prawopisu. Pjatk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Starosta.

Swětowe podawki.

Wuhlady na koalizišce knježerstwo w Sakscy.

Sozialdemokratiska frakcija je pjatk se wschodni pschewo 3 radikalnym hłosam wobsamknła, krajne instanzy swołać. Wone dyrbja wo knježerstwowej krizy rozsudźić. Nadźijeja so, so budźe so spočatk bliščeho tydźenja, znaty wutoru, nowy ministerski president wuwolić hodźić. Sčasowe pschedźěwstwo je wutoru abo srjedu k temu postajiło. Posliniše wotmyslenja w fejmje na to du, někto wulku koaliziju (sjednoćenje) sodialdemokratow, demokratow a němskeje ludoweje strony do stutka stajić. Najskerje Fellischa z nowa sa ministerskeho pschedsydu wuwoła, a nowe ministerstwo by potom najskerje z sjich sozialdemokratow, 2 sobustatowu němskeje ludoweje strony a 1 demokrata wobstała. Keli to bychu sozialdemokratoje pschecziwo wulkej koalizizji byli, by so fejm rospuschćił a nowowólby bychu so wupisałe.

Hrabja Kanitz zada, so bychu so statne pjenjesy k nakupjenju wukrajneho žita a tuka pschiswolike.

Němski sejźiwjenski a ratarski minister hrabja Kanitz je sastupjerja jendźelskich nowin, Khorlu z Wieganda, k rozrěčenju pschijał. Hrabja Kanitz w rozrěčenju němske ratarstwo pschecziwo porokej sakitowaschе, so wono lichowarske płaczišny za swoje wutwarki žada. Wěrno tež njeje, so němske ratarstwo swoje wutwarki wróćo dźerži. Wot 1. septembra hač do 30. nowembra je wono měłta se 4 miljonami tunow běrnow sastarało. W nětčišchimi czasu so tchěrno wjele žita polnica. To pak psches to njepomhło, so němske ratarstwo dosć žita a słonu njenaplahuje, so moh so němski lud sejźiwić. Pschede wschěm njeje dosć žita a tuka. Kaž w prjedarowschich létach budże so pokrca milijona rožki z wukrajneho pschikupicz dyrbjeć. Pschiwoz wukrajneho tuka je runje tak mjeny. Poslednje ličenje słonu 1. dezembra 1923 je wobstatk žwini 14,6 milijona schtuk pornjo 22,5 milijonam schtuk w lěce 1913 pokazało, to rěka, so je so wobstatk wo třećimi pomjeršchił. **Domiž so němske ratarstwo njeje sejźiwiło, dyrbi so pobrachowacza hromada z wukrajna nawoźeć.** Pschi finanzielnym położenju Němskeje pak je to jenoż mózno, **kdyż knježerstwo pjenjesy k nakupjenju pożći.** Hižo hdyż wobwěsćerstwo, kotrež hižo bjes tcho czężku czerpi a je w najwjetschej starości wo wobstaranje žiwnoscze, wě, so we wěstym czasu njebudże wjazy žaneje zyrobły, je to z nowej pschiczinu rosthorjenja. Tu stare słowo płaczi: Schtóż rucze da, dwójcy da. W sajnje schkodowanja ratarskeho wupledźenja, po taźim pschichodneho sejźiwjenja Němskeje, njemóże žeby němske knježerstwo žadacz, so němske ratarstwo swoje wutwarki nize wupłodźerskich khołtow wotedawa. Na druhej stronje njeje Němskej mózno, se žanźimych srědkow pjenjesy za sejźiwjenje wobwjeselskowa podawacz. Tchodża sejźiwjenje Němskeje steji a padnje z wukrajnej pożczonku za nakupjenje wukrajneje zyrobły.

Wo wólbje presidenta němskostatneje banki.

Na dnjownym rjedźe němskostatneje rady pjatk z nowa wobhadźenje sastojnstwa pwsidenta němskostatneje banki stejesche. Tónle dypk pak so wot dnjownoho porjadu wotstajił, dokelż so wubjerki němskostatneje rady hišcze njeběchu wo namjetujomnu wobsodu srěcznje. Priedawkowskeho finanzneho ministra **Helffericha** su wschě kraje z wuwzaczom Bayerskeje wotpokałali. Někto budże so najskerje wo dr. Schachtin wothłosowacz. Pschecziwo tutomu je so Bayerska wuprajiła.

54 hodźinski dźełanski tydźeń za sastojnikow.

Němske ministerstwo je po powjescźi z knježerstwa we swojim pjatkownym pożczenju dźełanski czaš sastojnikow na 9 najwjetschich 54 hodźin tydźenskich postajiło.

Němska nota na swjatkarsku wotschkodźenišku kommisiju.

Pschedhdyża němskeje kommisije wójnskich czežow, statny sekretar Fischer, je swjatkarskej wotschkodźenišej kommisiji w Parlinje notu pschepodał. W njej so žada, so by pożczonka, kotruż może Němska we wukraju k nakupjenju žiwnoscze dóstacz, přednosć psched wotschkodźenišćimi winowatosćemi měła. Němska dyrbi hacz do augusta 1924 pódra milijona tunow žita a měsacznje 10 000 tunow tuka z wukraja nakupjeć, to mohło so wobdźelskowe fejmicz. Wukrajne banki dyrbja k temu 50 hacz 70 miljonow dollarow pożczicz, jeli so so tejle położonju přednosć psched saplacźenjom wójnskeho wotschkodźenja da.

Hugo Stinnes sa privatisowanje němskich železnizow.

Stinnesej hłuschaza „Deutsche Allgemeine Zeitung“ na mjetuje, so by němske knježerstwo, dźiwajo na němske bjeschtschitne finanzne położenje, wobhódne sarjadowanje němskich železnizow do privatnych rukow wotedało. Wschě momenty za privatisowanje železnizow rěcza. Cžas pschemyślenja a rospominanja je nimo. Dokelż knježerstwo a politiske strony njesamóża praktiske a khmane namjety za wustrowjenje železnizow cźinicz, móże so to jenoż po privatnym puczu wustrowicz.

Bajki Parižskich nowinow.

„Petit Journal“ je rospraudu wo srěcznju wojsewił, kotrež je pjecza jeho dopisowarjej je **sakkim ministerskim pschedhdyżu Fellischom měł.** Po nim je Fellisch pjecza prajił, so by Sakka jenoż tehodła z wójskom potłóczuje, dokelż je wona srěcznju pschecźiwja, kotrež je so mjes němskim a bayerskim knježerstwom wotsamkło. Bayerski statny pschewrót nje je njepsradźił. Po zwraunej komediji w Minichowje je sastupjeł němskeho knježerstwa ſ generalom Ludendorffom jednał, a němske knježerstwo je stónczinje kapitulowało. Sastupjeł němskeho knježerstwa je potrjebnje ſ Ludendorffom wotsamknył, a Ludendorffowe wumjenjenja su so wschě pschijałe. Sewět by so jara dźiwał, hdy bychu so tele dokumenty wojsewite. „Na špocżatku so pytaji, so dyrbi so **Ludendorff w hwobodze wostajeć,** so pak dyrbiłej Sakka a Durinkka we wojeńskej jatbje wostacź.“ Ministerski pschedhdyża je dale powjedał, so „**kronprynz** njeje pschihodnje do Němskeje pschischoł.“ **Stresemann je žiepje pschikasajsam někotrych bohatych industrialnych poźłuchał,** wosebje porucznjenjam knjesa **Arnholda.** Nowe němske knježerstwo je skoro hišcze hórše. Tajne dorěczenje w Minichowje je też wucziniło, so Emminger, najhórschi bayerski monarchist, do němskeho knježerstwa sastupi.

*

Barsinske nowiny k tejle rosprawje pschipominaju, so je wona wot špocżatka hacz do konza wumyślena. Sakski ministerski pschedhdyża njeje dopisowarjej rjekł, schtoż jemu tón do rta kładze.

Swjatkarjo njedadźa němskemu wubłowenu syndikatej žo do Poruhrskeje wróćicz.

Kaž so ſ Düsseldorfa powě, je swjatkarska mišija pschiležnje wubłowenu syndikata, to chże ho do Poruhrskeje wróćicz, wotpokałała. Wubłowny syndikat bě, hdyż Franzozowja a Belgiscenjo pożczachu Poruhrsku wobšadźicz, je wschěmi wobkhadnymi knihami a pismami do Hamburga cźeknył. Wón je někto swjatkarjam pschesze wupraził, so by ſ nowa sarjadnistwo a rosdźelenje skatankow pschewsał. Swjatkarska mišija swoje wotpokałanje na to zasnowaschе, so je wubłowny syndikat hižo prjedy podawanje wubła na swjatkarjow systematiczny pożczetował, a so je jeho direktija też poruczała, wurjwanje wubła pomjeńczicej, jenoż so by wotschkodźenje skkodowało. Swjatkarska mišija ma sa lěpsche, direktinje ſ dźałacźesćimi swjatkarmi jednacz.

Poincarej je němskemu knježerstwu wotmołwił.

Němski diplomatiski sastupjeł ſ Doesch w Parižu je pjatk Poincarej pschesła a namjety němskeho knježerstwa w nastupanju wotschkodźenišćeho praschenja pschednjesł. Pa incare je žobotu wjecžor we 9 hodźinach wotmołwjenje na nje pschepodacz dał. Wo nim wón praji, so je wón nětko, hdyż je ho pozitiwne pschecźiwjenje sasajko, **staźnje hotowy, ho ſ offizielnym sastupjerjom němskeho knježerstwa wo wschich praschenjach rozrěcźecz, ſ kotrymiž chże ho wono sdźerzeć.** Schtoż praschenja nastupa, kotrež tež druhich swjatkarjow zajimuja, žebi franzowske knježerstwo prawo wumjenja, ho je swjatkarjemi dorěczeł, **schtoż wotschkodźenja nastupa, franzowske knježerstwo ani wotschkodźenišćej** kommisiji, ſ měrowym rrěcźenjom postajenej, jejne prawa njepschikhłosowacz, ani njebudże žanemu druhemu wupraweniu pschihłosowacz, kotrež njeby měrowemu rrěcźenju wotpowjedałe. Kommisija budże dale se swjatkarjemi pokromcznje dźełacz, kotrež ho ho jej ſ měrowym rrěcźenjom dale. Sam mjenjenje mjenjenjow, kotrež němske knježerstwo namjetuje, njemóże potajkim prawa wotschkodźenišćeje kommisije pschekrócźicz **abo k revisiji měrowego rrěcźenja požrdnje abo njepožrdnje dojsecź.**

Na porheinskim a poruhrskim praschenju nimo franzozske knježerstwo na swojich hižo rozkoženych nahladach ničžo pscheměniło. Wono njemóże do teho swołacź, franzowskobelgiskim wobšadźenišćim wyschnosćam w Poruhrskej abo swjatkarskej wyschcej kommisiji w druhim wobšadźenym kraju jich prawa wotacź. Schtoż praschenje živjenjowego wobłowada w Poruhrskej a Porheinskej nastupa, je franzowski ministerski pschedhdyża swójnowy, namjety Barsinskeho knježerstwa złyschcesch a je ſ bobom. Je swojimi nahladami pschikhłuchnym wyschnosćam dóstacz. Wón je wobzełe swójnowy wo rrěcźenjach ſ industrialnymi, wo wobnowjenju hospodarskeho živjenja a wo sarjadnišćowych praschenjach jednacz. Pschi tym žo wumjenja, so **franzowske knježerstwo živje bjezwumjenite prawo wobłowa,** so ho **wuzpokasanym wobłowam halle wróćicz da,** hdyż je **jenoslive padły prnhowało.** Na konzu Poincare praji, so **wojeńska kontrollowaza wyschnosć hišcze njeje mogła swoju porjadnu dźeławosć zapoczecz,** a so ho taźim Němska **njemóże rjec, so je měrowe rrěcźenje sprawnje dopjelniła.**

Pólske knježerstwo wróćo stupiło.

Ratarska strona „Pjast“ je dla sakonja wo rozdźelenju knježich kluków, kotryż žadanja ratarjow njedopjelnja, se knježerstwowych stronow wustupiła. Dokelż so tehodła knježerstwo njemóżeše na wjetschinu wjazy sepěracz, je wona wróćo stupiło. Witosch, pschedhdyża dotalnehe knježerstwa, je pósłanzej Thugutej, wjednićej ludoweje strony „Wyhwoženje“ pornicił, nowe knježerstwo sestajecz.

Madźarojo žebi narodnu monarchiju pschesza.

Madźarscki (uherski) ministerski pschedhdyża Bethlen nětčiše dla pożłonki Madźarskeje pola swjatkarskeje wu

Parišu pšchebywa. S nowinarjemi so rozrěčeju je wón rjekł, so ma wón dobry facišlichi z naštupanja jednanja we madžarsku peježonku a wón wočakuje, so so wona hišlicze do hód dojednа. Hrabja Bethlen praji, so chce Madžarska w měrje a porjadze po měrownym rjedzenju so složenje dźělacź: „Pšchejmy žehi", wón sčinješi, **„wopraudźitu narodnu monarchiju**, toła dźiwajo na swonkowne wobstejnosnje tole praschenje wottorkujemy. Kaž bórzy ezaš pšchidże, madžarski parlament tole praschenje po žadanju kraja rozrišа.

Rumunska a Južnoslowjańska.

Rumunski minister swonkownych naležnosćow Duca je w senacze rjekł, so ma so mjez Rumunsku a Južnoslowjanskej mjezy dospołnje wuprawiće a so twóje rozsudźe měnjejowu wurunale. Serbšo, Khorwatcjo a Słowinzojo śmeja nětko w Rumunskej poddanych a sprawnych pšchecźelow. Mjezowe wuprawjenje so w senacze se 56 pšchecziwo 2 hłosomaj za dobre pósna.

Lloyd George wo jendželskim swutskowno-politiskim położenju.

„Daily Chronicle" je 15. dezembra naslenk z pjera pšedsadowskeho ministerskeho pšchedsydy Lloyda Georgea wozjewił, w kotrymž so tuton z nětcźiskim swutskownopolitiskim po[illegible]rjom Jendželskeje sabera. Lloyd George na zwołanje [illegible] nastawka praji, so wo derbzenju mjez Torielstwom, [illegible]nativnymi) a liberalnymi njemóže za njeje rěcze buć, jedownerjenje, kotrejž mjes tutymaj starymaj politiskimaj stronomaj wobsteji. njehodźi so hnydom wottrónić. Po nětorych kritiskich naspomnjenjach je Lloyd George hotowy, z bjeskaczejšej stronu jednacź. Dźěskaczejska strona móże, wón praji, pšchemjenjenja we wšchelkim naspomnjenu pšchewjesćź. Tak na pšchikład z naprawami k wobaranju pšchezinow biedźělskich a z położenjom wobydlenjoweje nuzy, z połěpšenjom powschitkownеje stwarnosnje. **Wjetšchi dźěl programma dźěskaczejskeje strony so z programmom liberalneje strony knje.** Hdyž by dźěskaczejska strona swótniwa była, wjedźenje knježeństwownych dźěrow pšchewlacź, by wona wěcze wyšche stupaka. Schtož [illegible]ńskeho Baldwina a jeho ministerskich kollegow nałuka, Lloyd George praji: S dalšchim zawołaczym konserwatiwnego knježeństwa wo sastojnjstwach po wjetšchina jendželskich wuhwolerjow wuhudźe. Hdyž Baldwin a jeho ministerstwo pšchiłožnosć nimaju, z kotrejž dźěje wjazy njetrjebaju, jich nowy parlament bórzy wotbudźe. Jena abo druha strona abo też wobej hromadźe mataj pšchijimnosć, pšchećiwo tajkemu knježeństwu wuprajenje njedowerjenja sapodaś.

Pšched nowymi podawkami w Turkowskej.

Turkowska pjeza pšched nowym politiskim pšchewrótom steji. Po jendželskich pawjeścach po revolucionarne hibanje w Turkowskej pšchećiwo nětcźiskemu knježeństwu rozsćerja. Tole hiban'e pjeca pod jendželskim wliwom steji. Kemal pascha pjeza, kaž je so hižo powjedźiło, na njesmału khorosć cźerpi. Po nětorych nowinach by jemu z pomałku skutkowazym jdom zawdali. Jendželszenjo chcedźa tamo hižo wjedźeć, so budźiske Kemalowe knježeństwo rospadło, hdy by so Finet pascha njedźerzał, kotryž je pola wschitkich stronow cźešeny. S wumjeńcźom Konstantinopla je pjeza wobstejnosnje po gyšej Turkowskej jara njewdźe. Po powjeści Reuterez telegrafowarnje z Malty je w nětorych stronach Anatolišeje hibanje pšchećiwo Kemalej paschi tak gyšene, so dyrbi so z mósnoscu revolucionarneho wudyrjenja liczicź.

Grichšite wólby.

Wólby w Grichšitej su so wczera wotmełe. Po njemerach pošledźnjeje njedźele so dalschich pšchipadow bojachu a teho dla parnuczichu, so šmědźachu torzemy a chošejomnje jenoż hodźinu za gyły dźeń wotewrjene być. W Athenje kavalleriste patrouille gyły dźeń po měrje jěchachu.

Revoluzija w Mexiku.

Reuterez telegrafowarnja połoł: Po knježeństwownych powjeścach je k prudźej bitwje mjes knježeństwownym wójskom a zbuzkarjemi dochło. Knježeństwowe wójsko je bobyło.

Po powjeścach z Washingtona, kotrejž wschak dyrbja so z njedowerjenjom pšchijeć, je president Obregon se wschich stronow z njepšchećelskim wójskom wobstupjeny. S pjeć dróhow, kotrejž wot njeho do Sjednoczenych statow połnócz nje Ameriki wjedu, ma wón jenoż jenu w swojej mozy. Sbožkarjy wojazy w schérokej fronce pšcheciwo měsće Mexiku postupuja.

* * *

Nětcźišchi mexikanski president Obregon bé Mexiko, kotryž so po hmjerzeń diktatora Diaza z revolucijemi rozrinował, jako trochu tuderzował a to w nim porjad pytajił. Pšchi tym won pšchećiwjenje amerikanskich petrolejowych interesentow nadeńdże, wosebje so jemu Rockefellerowa Oil Company najwšchežo šlasche, dokelž won krajne sajmy hladajo, bjesmjesnemu wulkikanju mexikanskich bohatych petrolejowych pokładow na schkodu Mexika a na wužitk wulkich amerikanskich truslow (kapitalistiskich swjatkow) wobaraśe. To je też z pšchičinu było, so Sjednoczene staty hač dotal njejsu Obregonowe knježeństwo jako takowe pšchipóznałe. S najschkaranjom sdźěrow, kotrejž amerikanske petrolejowe trusły z pjenjezami podpjerachu, pytaju prešidenciej Obregonej stajnje wobješenjowace cźinicź. Tehodła so hrje njemyła, hdyž měnja, so bady nětcźišche revolucije generała Huerty amerikanski dollar steji. Obregon dyrbi so z revoluciju wostrowicź, prjedy hač bychu Sjednoczene staty musowane byle, jeho knježeństwo pšchipóznaś.

Bože dźéćo

za serbskich srjedźnych šulerjow.

Dokolź su też kniški, kaž wšo druhe šulske potrjeby w našim drohim času dźeń a dróžše, sym so rozsudźił, našim serbskim gymnasiastam, realniastam a seminaristam łužanske, grichiske a němske šulske knihi, wosobje klassikarjow, ze swojeje knihownje k Božemu zšasu darić a namołwjam jich z tutym, zo bychu sobu w tymle tydźenju ke mni na Wilhelmsku. hasu čo. 16. po nje přišli. Jich hromadka je nałaďna; ale „štóž prěni přiźe, prěni mjele".

W Budyšinje, 16. XII. 23.

Prof. dr. Arnošt Muka.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 17. dezembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0, najwyšchša dnjowa temperatura 0 C. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer + 3, najnišcha temperatura w nozu 3 stop. cźopłoty. — Drježdźanska wjedrarnja ma nasche wjedro hišcze za wšitke. Cźežki potok nad Schwedšej so wotłahuje. Łokki powětr z wjeczerna so pšchibližuje. Nad połnóznym morjom twori cźežkeho powětra sawosta, tič nam i nathmiwnym deschczom a hnydom wumjeńcźenje hišcze kaju. Wczera wobnoz bé po hyšchi Nowišej hač do 5 stop. cźopło. S chwilemi so popyschi a pak hnyž pschekšiwoschče. Jutrje wutoru štónčko 8,09 cźłodża a so 3,44 hłowa. Mjeńcźi cźłodża popołdnju 1,15 a so na ranje 2,33 hłowa.

— **Nach hrajan hnjes wuńdże Schleza z Drježdźin** hač dotal w Prahu studowasche. Słowoje pruhowanje khwalobne wobstawschi pomjenowa so šandźenu šobotu za dr. philologije. Też my jemu wutrobnje gratulujemy. Knjes dr. Schleza so w blížschich dnjach do Łužicy wróći, so by do słužby herbiskich prózowanjow stupił.

— **Mali rentnarjo.** Jutrje wutoru bop. so w bobotowni (Laubhaus) na hrodowskej haśy zwoda wudawa.

— **Skitiriske woldźelenje** pšchi połicajskim hamcze we Budyšcźinje nam źdźeli: Staina indeksowa liczba za sejtu wjerśńe wobdarki wuczińjesche 10. t. m. 1269 miljardow króćz tak wjele kaž do wójny.

— **Rozmawa połicije.** Wczera njedźelu, rano w 4 hodź. połicajski šaftojnik ratarskeho dźěłacźerja, kiž mješesche mech žita pschi sebi, šadźerka. Połicajo wza pschepyta. Kito bé ho jenemu tudomnemu ratarjej kradnyło. — Na poslednich tydźeńskich wikach so wschelazy pschedawarjo wobstorźichu, dokelž běchu swoje towary z dźěła z wonka torhoschcza, a z dźěła po wurjadnje wyšokich płacźišnach pschedawali abo wotkšiwili.

Hodowne pschedźijatejne k lěpschemu dźěłonjenjerjowi w Budyšchinje „Cźłowjekowo w muzy" je jutrje wutoru, pop. ½3 hodź. a wjeczor na pol 8 hodź. w kat. towarzschowoni na garbarskej haśy. Sastupy je 40 pj.

— **Boža hwězda we Drježdźanach.** Sandźenu njedźelu bé so 75 lět minyło, so běchu so za Drježdźanskich evangelskich Serbow w šchulnjej zyrkwi farske Boże słužby za.ojile. 300 Božich słužbow su so jim wotdźerżowale. Sałožeł kenschow bé njesajomnity farar Jakub z Budyschcina. Jeho nasłědnik we wjednistwje bé farar Wjazała, bórzy po nim Bukezanski Mohn. Wot lěta 1868 je Jmnich wažne sastojnstwo na so wsał a je potom wukonjał hač do swojeje smjerce. Hišo so za 2. advent 1897 sajo do Drježdźan hotowacze, jako cźeło rano na dnju 1. adwenta Knjes je słužby wotwoła. Jeho nasłědnik bé hač do lěta 1906 Rjeżnaczkidźiski farar Jakub. Po nim je nětcźišchi wodźeł kenschow 17 lět duchowne sastaranje Drježdźanskich Serbow w mackejnej rěcźi měł. — Na jubilejnej Božu słužbu sandźenu njedźelu běchu so Drježdźanscy Serbjo wosobje wjeselili. Na 600 kenscherjow bé ho sešchło. Mjes kenschcerjemi běchu też někotři luźi hoicźo z balaka, kaž Nakezanšti Mječa a Kalowšti Hajeschc. Najdalschi puć pak bé měł dr. Schidak z Lipska, kiž bu tehodła też z wosebitym wjeselom witany. Kaž su Israelscy nóhy k wutkim pobożnym swojedźerjam swojeho ludu do Kerusalema cźasnyli, tak tuchi luźi hoicźo z balaka k mjeschim Božim słužbam. Hač bo wosebje někt w tutym jara cźežkim cźasu tłóc w zułym němskim kraju podobne stawa kaž tu? Kelko woporow je, so pschinjesli a kelko poboženje luboscze so tu sjewił! Njeje to dobry pschikład sa naš Serbow w domisnje, hdyž ma někotry ze swojeje wsy też dalcźi puć do swojeje herbiskeje zyrkwje?! Sa natwarjenje khromadźenych Serbow bé farar Domaschka 23. psalm za text wusnolił, dokelž bé so pscheb 75 lětami wo tutym texcze předowało. Pod palmowym morjom shori cźežkeho powětra sawosta, tič nam i nathmiwnym deschczom a hnydom wumjeńcźenje hišcze kaju. Wczera wobnoz bé po hyšchi Nowišej hač do 5 stop. cźopło. S chwilemi so popyschi a pak hnyž pschekšiwoschče. Jutrje wutoru štónčko 8,09 cźłodża a so 3,44 hłowa. Mjeńcźi cźłodża popołdnju 1,15 a so na ranje 2,33 hłowa.

— **Nach hrajan hnjes wuńdże Schleza z Drježdźin** hač dotal w Prahu studowasche. Słowoje pruhowanje khwalobne wobstawschi pomjenowa so šandźenu šobotu za dr. philologije. Też my jemu wutrobnje gratulujemy. Knjes dr. Schleza so w blížschich dnjach do Łužicy wróći, so by do słužby herbiskich prózowanjow stupił.

— **Mali rentnarjo.** Jutrje wutoru bop. so w bobotowni (Laubhaus) na hrodowskej haśy zwoda wudawa.

— **Skitiriske woldźelenje** pšchi połicajskim hamcze we Budyšcźinje nam źdźeli: Staina indeksowa liczba za sejtu wjerśńe wobdarki wuczińjesche 10. t. m. 1269 miljardow króćz tak wjele kaž do wójny.

— **Rozmawa połicije.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0, najwyšchša dnjowa temperatura 0 C. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer + 3, najnišcha temperatura w nozu 3 stop. cźopłoty. — Drježdźanska wjedrarnja ma nasche wjedro hišcze za wšitke. Cźežki potok nad Schwedšej so wotłahuje. Łokki powětr z wjeczerna so pšchibližuje. Nad połnóznym morjom shori cźežkeho powětra sawosta, tič nam i nathmiwnym deschczom a hnydom wumjeńcźenje hišcze kaju. Wczera wobnoz bé po hyšchi Nowišej hač do 5 stop. cźopło. S chwilemi so popyschi a pak hnyž pschekšiwoschče. Jutrje wutoru štónčko 8,09 cźłodża a so 3,44 hłowa. Mjeńcźi cźłodża popołdnju 1,15 a so na ranje 2,33 hłowa.

— **Nach hrajan hnjes wuńdże Schleza z Drježdźin** hač dotal w Prahu studowasche. Słowoje pruhowanje khwalobne wobstawschi pomjenowa so šandźenu šobotu za dr. philologije. Też my jemu wutrobnje gratulujemy. Knjes dr. Schleza so w blížschich dnjach do Łužicy wróći, so by do słužby herbiskich prózowanjow stupił.

— **Mali rentnarjo.** Jutrje wutoru bop. so w bobotowni (Laubhaus) na hrodowskej haśy zwoda wudawa.

— **Skitiriske woldźelenje** pšchi połicajskim hamcze we Budyšcźinje nam źdźeli: Staina indeksowa liczba za sejtu wjerśńe wobdarki wuczińjesche 10. t. m. 1269 miljardow króćz tak wjele kaž do wójny.

— **Rozmawa połicije.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0, najwyšchša dnjowa temperatura 0 C. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer + 3, najnišcha temperatura w nozu 3 stop. cźopłoty. — Drježdźanska wjedrarnja ma nasche wjedro hišcze za wšitke. Cźežki potok nad Schwedšej so wotłahuje. Łokki powětr z wjeczerna so pšchibližuje. Nad połnóznym morjom shori cźežkeho powětra sawosta, tič nam i nathmiwnym deschczom a hnydom wumjeńcźenje hišcze kaju. Wczera wobnoz bé po hyšchi Nowišej hač do 5 stop. cźopło. S chwilemi so popyschi a pak hnyž pschekšiwoschče. Jutrje wutoru štónčko 8,09 cźłodża a so 3,44 hłowa. Mjeńcźi cźłodża popołdnju 1,15 a so na ranje 2,33 hłowa.

Pschedźenak

wroźby Sserbow Bukezanšteje wosady, so buchu tola se wosom po njeho pschijeli. Je někdy psched nukezanskimi lětami we Bukezach jako krmaš słužił, a wó, kaše wuberne pschedźeno tam we wschitkich wosadnych wjacej pschehódźeja. Tuž je jim tólko platu hobu pschińeseć, so móże ko lidma jedyn sapschah wotwjesć. Ale hnanio to pózdźe! Kupowacź pak ko dyrbi, niż jenoż wobhladacź.

Hana.

Roman wot P. Sienkiewicza.

Pschełožił Beno Jyž.

38] (Pokrjacźowanje.)

„To dyzemy widźeć", šareji z njembrosćju jachło. „Dowol, so teć nětko rěcźiš! Niż ja, ale ty sy schamale jednał! Widźu nětko jakuje. Sdym so cźe proschał, hač ju lubujesch a sy wotmelwił „nć!" Chzych ko wrócźo sejchuješ, hdyž bé hišcze cźaš, njesły pak wopor pschijaš. Schtó je nětko winowaty? Sdy cźaš, hdyž praješe, so ju njelubujesch Sdy ko ł šamelnikoscze, zebicźiwoscze a hordoscze hańbowaš, swoju luboscź wuńdźeš. Twoja luboscź pyła cźasnu, moja zedźi za śwětłom. Sdy mjetscźo — ja sym šamnje lubował. Sdy ji źiwjenje thórschi — ja śpytach ji teźanje wobšćinicź. Schtó je winowaty? Bóh je mój świdźeł. hych wrócźo stupił. Nětko je pschepodźe, nětko mje lubuje! — Spomjatkuj šebi derje, schaš cźi praju! Mózeze mi wosch dom sakaźeć, a mózeze moje listy popadnyć, ale pschišłoham cźi, so Hanu ženje njewopschcźeschcźo, so jeje ženje njewotrjeschnu; lubuju ju mócźnje a wźm ju wschudże nanackaš. Jednam sjanne a cźeścźownje, ale lubuju ju psche wschu na swěcźe a tuta luboscź je moje źiwjenje, hdyž nje ye hych tónz [illegible] Njechcem na wosch dom njeschoze pschinjesć, ale njejubuju, so je we mni nětcźo zinne, psched cźimż so ham bojm. Sdym wschemu chmany! Ow, hyschcźe-li Hanje nětcźo tkuźili ...."

Wustworcźi to wicho ł krótka a wótrje mjes šubami. Lubuješ bé so jeho wobniwnje narańscźeje šuske šmozo[illegible]plomjenjeschce dźiwaje kaž plomjenja ł wuhla; tola njeschach na to a wotmałchi jymnje a wěcźe: „Njejšym tu pschischoł, so hych twojim wuśnaczam posłuchał. Sśněźu šo twojim hrożenjam a wospjetuju cźi hišcze jónu: **Hanu ženje twoja njelubuje!"**

„Sstych mje", proji Selim, „njespytam tebi rosšasnicź, kaž jara Hanu lubuju, njemohł to wopschowacź a ty mi rozumiesch. To móju cźi pschijschahacź, so hych najebarcź swojeje njesměrneje luboscze dosć nadobnišima měł, so hych so Hany wotrjekł, by-li tebje lubowała; Hendricho, dyrbjałoj tola najprjedy na nju mjetscź. Bé pschesco nadobny, posłaj mje, wotrjekł šo jeje a žadaj šebi wote mnje potom wschto, schtoš chcześ, mojedła źiwjenje. Daj mi ruku, Hendricho, mjšli na Hanu!"

Wschitkowrócźi so mi ł swupschestrěnymaj rukomaj, ale sterhnuch konja wrócźo.

„Starsześ two nju pschewostaj nanej a mi. Teź mój šmóji na jeje derjemcźe myšlikoj a nam cźešcź, cźi wojewicź, so Hana zajutšischcźom do wukraja zapuczuje a ty ju wjazy njewohladaješ. — A ł tym: Měj šo derje!"

„Oho, šteja te wožzy tołke! Na, budźemy widźeć!"

„Haj, dyzemy widźeć!"

Pschi tym zawrócźi konja a jěchach, bjes teho, so bych šo wobhladnył, domoj.

Našch dom šticźi mjes tymaj dwěmaj dujomaj, tič tu Hana hischcze hač ł wotpuczowanju pschećiwi, trudny napohlad. Kujeni Dypes puczowaschce ł mojimaj šotromaj hnydom na druhi dźeń po wosmolnje ł nanom ł mujej. Jenoż nan, pater Ludwik, Hana a ja wostachamy wrócźo. Wboha Hana wobješche, so dyrbješche sapuczowacź a to napjelni ju še šmužnym sadwělowanjom. Nadźijesche šo po šaczu, so pola nje pomoczy namaka, a pschimmy šo mje kaž pomocznje łótwiju; ale pytnuch to a sadźewach, so běch teź jenoż jedyn wokomik ł njej šam. Snajach šo pschederje, so wobšach, so še swojimi šylsami wscho pola mje dospěje a so njemohł šo jej sarjeź. Pschimmuch šo šamo teho, so na nju pohladnych, pschetoź njemóžach cźichu prósnwu wo šobuzelnoscź, kiž jej ł wocźow rěcźeschce, tak husto kaj na nana abo na mnje pohladny. ....sch.

Wobšach derje, so by malo pomhalo, bych-li šo pola nana za nju zapokojił, dokelž tuton jónu postajene wobsamłanjenje ženje wrócźo njemyła a wušche teho šdalowazyche mje też njerjaze postajecne wot Hany. Harbowach šo rosmołwy še Selimom Měrša, swojeje pschedawarjeje krutoscze pschećiwo njej a zyleje wošobu, tič hrajach. Sźěhowach jej wschudże ł wocźomaj, bjes teho, so bych šo jej šlišił. Wěčzach, so Selim stražuje a w nozy kaj tubjejny piak wokolo našcheho domu šo wjercźeše, a pytnuch hnydom dźeń po naju šetkanju, so Hana thwatnje kopjenu powjsanje papjery šhowa, wšcze list wot njeho abo na njeho. Sdaschce šo mi, so šo tajnje šetkachtaj, ale kaj teź p'ch wjerźownych šerjach šlédźach, njemóžach jeho pak lepicź. Dnaj šaldźeschtaj klokopschcźenje. Pschedwjecźor dnja, na kotrymž dyrbješche Hana do Ustrzyka jěcź, jedźeschce nan do města, so by na hermanku konje kupował, wša Kaźimjerka ł šajedźenja tuttych šobu. S pater Ludwikom dyrbjachmoj wjecźor Hanu do Ustrzyka dowjesć, hdyž dyrbješcha tu nóš do šaduczowanja špacź.

Pytnuch, so bu Hana pschesco njemérnišcha, cźim bliže hodźina dźělenja pschińdźe; jeje wobliczo bé zyle pschemeńjene a wona tschepotaschce po zyłym cźele. Sćahowach šebi kaj šafrožena hromadu. Stónczeje šhowa so štónczko šadu tolstych wrócźeli. tič hrimanje a krupy pschipowjedźicze. Wot wjecźora běchu šahrimanja štyłcźcź. S milimi pschepjenjenymi powdźr bé tužny a tłóczaty, ptaczki šhowachu so pod tšchami ako pytachu wucźerjow w halojach šchtomow, jenoż łaštojcźi šlétowachu throhle tam a jow; łupjena šchtomow běchu pschešłake šchumicź a wjšchu wotpjate dele. S pschedwora bé trudne cźeśo šłabka šhycźeć, tič šo ł pajiwschcźa cźerjeschce. Bluka, bojaliwa cźeja łežeše nad wšej pschirodu. Pater Ludwik pschipowjedźi, wotna šacźinicź; dyzeh hišcze do hrimanja do Ustrzyka dojeć a štanych tehodła pschicźnje, so bych w konjenju pschikaš ł łapschahnjenju dał. Hdyž běch na nju, jitwu wopwišcźeli, tłoczi Hana horje, šudny pak šo hnydom šaso. Pobladnych na nju, bu pak blédu, pak cźerwjena.

„Że tu tužno, tak njekrašnje tužno", šawola, šydny šo ł wotnej a pschewobwaschce šo ł tubjejchtom. Spodźiwny njeje měr pschidźerschcze. (Pokrjacźowanje.)

ſte. Drježdżanſke wobſady powprawdźe pſchikladna. — Wſchitke wobſtanje nahwarjaja jubilejna Boża ſtužba wſchitkim wopytowarjam kemſchom njeſapomnita. Boża miloſć ſobuj dale ſwjate dźełko na dźeſćich naſcheho ludu we ſudźe.

— Statne rěčnjiſtwo nam piſche: Dokelž je hriwna hižo nětkoliko cząſi ſenjaka wostała a dokelž ma wona we kupcžaju runje tuſemnjnu bódnoſć, je-li nětko wſchitko hač we kupcžaju, je riſiko jeje dalſcheho wothódnoſcenja potanjim wotpadnyło. Tola ſu pſchi ſewjedżenju ſtoteje měrny wuſke poſtupowanje ſtatowe pſaczſiwy i dźěła jenoh nałožowacžo ſchło. Wſaczſiwy dźełnik ſo dale ſtuſćeć, hdyž dyrbi ſo měr a parkoń we kraju ſachowaċ. Tehodła je wuſne, ſo induſtrija, rataſtwo a wikowaſtwo ſaſo kruże kalkulacija (wobličza) a ſo ſtódży wotbódnoſcenſki riſiko ſo ſe kalkulacije wulamknje, dokelž zana wſchitkich z temu wuſe a jeje ſobuſtejenje ſo wjazy pſchiſwiſnacż njemóże. Dale je wuſne, ſo ſo bankowe danje, kiž ſu tónžaſ zwyſchenje wuſnoſe, na měru wonjeſa, kiž je ſubowenu hoſpodaſtwu pſchimérjena, uniwerſalniſena a ſnjeſomna. Skónčnje ſej njemóżemy zakrył, ſo dyrbi ſo hłowny dźeł tuda.. kiž je na dalſzoh ſtužeſe dźeła pokazany, jenoh z dźełom dowoljnčh mału ſwakaſtej, wjes tuta, ſo druże wotrſchny na to tłaczą, a ſabaju, ſo hnydom ſa nje ſamſne ſtłe dobytki wotpadu, ſaż prjedy. Ma ſo tehodła wočakaċ, ſo ſo rataſtwo, induſtrija a wikowaſtwo tuttym ſabanjam, kiž ſo ſtamo wot ſo rožumje, njeſamkmu, ale ſe ſamſnohu ſkżenja na nje dźiwaja, dies teho, ſo bu ſo ſapſchimnjenje wopſchinoſcżow mune ſkżinło.

Se Schmochcżic. Božej ruczku ſajaty wumrje ſandźerny pjatk nahle woſbeſdżeſt tudomneho knjeſeho dwora Thoſa.

S Czornych Nošlic. Pjatk dopołdnja wokoło 11 hodź. ſu ſemjnu tudomnemu dźěſacżerjej Z hutkyju kradnyli. To ſo ſta w ſhwilu wot 10 mieſſchinow, hdyž běchu w hacże bjeż bohlado. Wobſtejeċ wěſo cżeſto ſchkodnje, dokelž ſtej to ſeho jenieżkej, kiž ſe ſebi ſa zyle ſtło wuſkomnił a kotrejž dyrbjeſchetej k Božemu dźěſcu na blido pſchińeċ.

S Kamjenza. Saſdźenu ſrjedu ſo korczynaciſke towaſſtwo we naſchim měſcże ſeſdże. Wono wupraji pjenjażnu ſwoje ſwobſtwenje, ſo ſo pjewone pſaczſiwy njeſnja, hdyż pſaczſiwa ſeczkwiſnja dele bile.

S Rafeż. Na lětuſchej ſmjertnej njedżeli ſo na Rafeżanſkim pohrjebniſchczu womnik ſenjeho ſ naſſerſkich Serbow, Jana Kruże, poſwjeżeli. Hiſo w łeżu wo-ſjewjenym pſaſtwu wo dary w „Sk. N.“ Na ſpomnjenjeċ njedżeli ſhromadźi ſo ſerbſke towaſſtwo „Lipa“ ſ chorhoju pſched Krużonym romom. Naſchi ſukwarjo ſaniſcheju Kowarowy Bóhr „Hdyż bratſka błiſcha bohżinka“. Na to rěčeſche wołżadny ſaraż wo ſjinjenju a ſkutkach njeboh towaſſtwa a narodowza. Jeho ſeniſki muż ſebi cżerſnjoſtu, khudoba a khorożeż błiſchtaj ſtajnje pſchi nimo ſ ho-ſcżom. Wſe muſa a horjo wopornimu ſukwarjej k ſerbſkemu na o.. duſchecż njenożſchichtaj. W towaſſtwje „Lipje“ błiſche Kruża najpilniſchi: błiſcheſe, ſwjedwaſche, ſarjadowaſche a ſaſtarowaſche. Schtóżkuli we wójnſtim cżaſu powoj trjebaſche, temu Kruża pomożeſche. Cżitarjo „Serb. Nowin“ wołeże też Krużowe ſpěwy, kiż je pſchi wſchelakich ..ſtach wudóſtał, ſnaja. Jednoriy ſaż ſeho ſmjerje ... je też nětk jeho pomnik. Sſamy jón ſjami pſchiſhło-wali, pſiſmo wudpraſi a howak wupiſchili. Najrjeſchi pomnik pak je ſebi naſch Kruża ſam w naſchich wukrobach ſtajił. A tón wobſtwonamy na wſche cżaſu. Pſchedſtoja towaſſtwa, knjes Dwórnik, njeboheom dżał ſa wſchu lu-boſć, kiż je nam wonokaſał, a bożemje wumrał. Wſchém lubym towaſſcham, kiż ſu pomholi pomnik wuſtawaċ, a ſtajeċ, ſu tu hiſchcże wutrobny dżak pſchiſwoła. Na-ſchemu Kruży pak pſchiſwolamy: Spi derje, luby pſchecżelo! Sſerbſka ſemja niech je Tebi lohka! H. Bj.

Se Hródża. Wěſy běchu niedawno we ſahrodźach pſched mětnom liſchtu wuczuſchliſe. Liſchka pſched nimi cżěkaju, ſabżo ſo do měſta. Po Budyſchkich dróżu cżěrnicże a pěſy ſa njej, a twochnyh ho jeneho dwora fabrifi. Mjes tym pak běchu ſo też ludźo ſa njej twiſchcżili. We dworje ghaniſche ju jedyn dźěłacżeż bohatymnjeż. Wona ſo jemu do cżěrija ſakaſnyli. Jedyn druhi dźěłacżeż dożeża wo telchink a ju ſ wutſelom do błowy mori. Liſchku wſa ſobu domoj. Wo tym policija ſhoni.. Ta jemu liſchku ſako wotenża. Nikto ſměże ſe ſtudnitſkom liſchcże twiſchcżaraniże. Po wſcheſa-kich paragrafach je ſo pſchecżiwił. Hotżiwnike wonjeſma njemeſjo, je dżiwnu honjż, we blikkoſcżi dwarjenjow ſtżiłał a njeje mél prawu, bróh wobſtejeżeſt atd.

S Wótrich ſady Lubija. Saſdźeny tydżeń ſo pola firmy G. Heinrich cżelke njeſhoże poda. Pſchi kowaniu ſchkrebcża wotſecża. Wona doſoże ſo hnadny jeneho wu-cżomnika. Ta ſo hnydom pſches zyło ſapopadny. Wuczołnik ſo ſtrachnje wopali. Podawſ ſe ſtruchły ſcżeſnut ſchibaſtwa. Dżeń wjedy běchu wuczołnika do ſudobja ſ barbu ſtorcżili. Wołżjona barba pſchemacża jeho dra-ſtu, kiż ſo tehodła hnydom ſapopadny.

S Wulkeże Schkny pola Zitawy. Jona jeneho pahoſ-cża je dwójan ſchcżeſt falſchowała. Schcżeſ na miljiardu a druhi na biljon doſtawſchi, pſchemjeni ſiu na tóſ-dym bo 60 biljionow. Jedyn ſ njeſu ſo jej też wupłaſći, druhi pak ſo hnydom jako falſchowany ſwóna a wotpo-łaſa. Polizija ſkóżcżenje falſchowarſtwa rozwuſdżi a ju ſaja.

Se Zargonja pola Khocżebuża. Naſcha wjeſ je ſerbſka burſka wjeſ we Delnjej Łużicy. Pola naſ ſu, ſchtoż ſkoro k wjeſe wobdolna njeje, padniſchmu gwólbu ſajeli, tiż hiſo na 3 łěta pola naſ a we wokolinje rubiſcheże a kradnjeſche. Hałe też dny běchu ju ſilo, lane ſjamjo, jeja a wſcho druhe, ſchtoż jim do pajorow pſchiſłuże, kradnyli. Tukaju też na nich, ſo ſu ſjamjo ſ ſhlewow a kolesa we wokolinje kradnyli. Podwiſki njeſmu hłude, potrjebne cżaſy ſi ale ſjamjo ſamoſkitych, widżenych ſwójbow. S nich ſu 10 mužkich 18—25 łětni pachożo, 4—5 ſu ſjawjbni ſtarjo. K temu, kotremuż ſwédowje wotucżi a chżi-ſche ſo njeſkuſtowo wotnacż, hrożachu ſe ſabicżom. Jeneho khżeżnje ſwédowje tak cżwiłowachże, ſo ho ſkónżnje tż potżiſti wuſna. Ta tamnych ſaja. — Bjeſwſchkonnje je wójna lub demoraliſowała. Demoraliſacżja je we Del-njej Łużicy, każ we pruſkich Serbach cżim hórſcha

piſches germaniſacżja. Lud, kotremuż ſ nażyſnoſcżu ako ſ leſcżu tu jemu wot Boha datu maċerſnu rěcż bjeru, ſhubi ſwoju duſchu. Món ſapadnje do njeno-cżinkow a hrěchow. To je ſta kruċż wobkruċżena wěr-noſcż. Dokelž je ho delnjoluſkiſim Sſerbam Boże ſłowo we maċerſnej rěcżi rubiło, je ſwédowje ſabrémało. Lud ſo demoraliſuje.

S Dźikiſcha. Pjatk tu woſak ſlatneje wobory ſwoju ſtżiłu riedżeſche. Nadobo ſo wutſełi a wutſełi trie-dżi jeho towaſſcha do błowy. Wohżi bě ſmudom wopraw.

Hoſpodarſki roshlad.

Pódżelu, 17. dezembra 1923.

Hamtſke kurſy hobotu w Barlinje:

Dollar	4,1895005 l. franzowſki frank	223 440 mlrd.
jendżelſki Bunt	18,354055 l. cżeſkoſł. króna	124 183 „
ſchwajzarſki frank	732,165 mlrd.	100 połſk. markow 707 „

Pjenjeſu ſo hobotu njepſchemjeniċ. Stata hriwna dale biljion papjerjanych hriwnow pſaczſi. Se ſkutku je ſaſo pſchecżelniſche mérjenje. Po tym, ſchtoż ſo hobotu naſhoni, ſo ſkutku ſkuczuja. Pjenjeſu njeſłuſchaju a też nic pſchebrohe. Sa dżeſiċinſkich połdżeſu dża banki wiſchelake ſłajſnki dopſaſi.

Produktowe wiſki ſo po ſdaczu ſaſo kruczuja. Rożku mlowy bóle kupowaċku, mjenje po ſdaczu ſtatne żitańża. Rożki njebó pſchewjeſe na wiſach. Pſchenża bě dale mér-na wosta, ſha paż ſo tota, ſo ju mlyny trjebaju. Muka porjadnje njeſłóże. Hollandſke mlowy wjeſkowne ſtrony Rěmſkeje ſ mału ſaſtaraju. Też druha ruka ju poſtſcha-je. Dokelž piwowarſke pſchenże jeżmjenj njeſkupuja, wón njeżłóże. Wowoſ ju ani njekupuje, ani njepoſkicżuje. We wonjeſeſchkach a druhej ſkótnej pżiż ſu wiki ſchpatne. Zentnar pſchiſłóże ſandźenu hobotu we Barlinje po ſlotej hriwnje:

pſchenżicy 8,2—8,3, rożki 7,20—7,30,
jeczmjeſ 7.80—7,90, wowoſ 5,95—6,50.

Na Barlinſkich produktowych wiſkach

Zito a produkty po ſlotej hriwnje.

Pſchenicża	164-166	Sſlona a ſyno	
rożki	144.00-146	pſchenicżna	0,70-0,90
malcżn. jeczmjeſ	156-158	rżana	0,70-0,90
wowoſ	126-130,00	wowżka	0,60-0,80
ſa tunu abo 20 zentnarow		rżane wołeſpy	—
pſchenicżna muka	25,00-29,00	cżeſnja	0,60-0,80
rżana muka	24.50-26,50	ſahlanju	0,60-0,60
pſchenicż wotrubY	7.00-7,25	ſulanje	1,85
rżane wotrubY	6,75-7.0	ſyno	1,10-1,50
rapk woſuſchk	11,25-11,75	Bórny	
pachowa melaża	7,0	bżez	—
ſerabella	16.50-20,0	cżeſnjene	—
pſeluſchki	14-17,0	żeltomjaſne	—
ſuche truſanneſli	8,00		
bérnage kruſti	17.00-17,50		
rapk	265-270	po zentnarju	

ſa 100 kg abo 2 zent.

Wiki rěſnicżko ſkotu (Zentralviehhof) we Barlinje, ſandźenu ſhotu. Byrnjeż ſo ſandźenu ſrjedu ponđrunje mało howjadłow a mowzow pſchiwjeſło, wiki ſlagachu. Te-hodła nikoho njepſcheſkłaſi, ſo pſaczſiwy ſandźenu ſhotu dale poſlełnychu, dokelž bě ſo telko ſkotu, kelkoż hižo dołho njeſownja, pſchiwjeſło. Też we Barlinje ſo pſaczſiwy po poſlicżenju a napraſchowanju tworja. Potom ſo na to njeſlada, hač ſu pſaczſiwy we Hamburku wyſchcże. Każ ſo wot tam ſ poſlednich wikow prawi. Wſchitko ſo Bar-linja bě ſo ſandźenu ſhotu wokoło 7000 ſtżini pſchi-wjeſło. Wiki ſlagachu. Sa rżane howjadła pſaczachu 40—45, ſa rżane cżelata 70—80, ſa rżane wowzy 40—45 tuczne ſwinje pak ſhodżachu mjes 50—65 ſł. ny. po punczu ſiwjeje wahi. Tele pſaczſiwy ſu wiele nje hač ſa wójnu. To ſo ſanje, byrnjeż ſo dopruhe ſunych pſa-czſiwow njeſwotajaka a byrnjeż polizija niejakrocżika. Te-hodła ſo we poſlednjej wotſrawje wuſłeżbny, ſo polizaiſte ſaſchćimnjenje ſenoż wikam ſchłodżi. Hamtſke ſnižeje pſaczſiwow mamy ſa ſchkodne. Wone produkżiju pod-wjaſuje a ſ tym wotſdżiſchi drohotu ſawinuje. Dokelž ſu wiczne pſaczſiwe wrócżo ſcheże, powyſchi ſo rosdżeł wiez pſaczſiwy na wikach a na wótach wo dalſche. 5 prozentow. Wornjo pſaczſiwam pſched 4 niedżelomi ſu pſaczſiwy wo jenu cżeżſiwu ſpadże. Dokelż pak żeleſnicża a druhe wu-dawki jenaż wyſoke woſtachu, ſniżi ſo tutón rosdżeł jenoż na ſchtwórcżinu. To je niepomér, kiż měż ſo ſkerje a kpje wotſtroniċ. Pſchihnału ſo dż 2127 howjedżow, 1115 cżelatow, 2500 wowzow a 6691 ſwini. Wone pła-cżachu po zentnarju ſiwjeje wahi:

Howjadła 10—40 ſlotych hriwnow,
cżelata 20—80 ſlotych hriwnow,
wowzy 15—45 ſlotych hriwnow,
ſwinje 40—65 ſlotych hriwnow.

Nimſka hriwna we wukraju:

We Nowyorku dollar . . . . . 4 biliż
We Londonie jendżelſki punt . . . 19 biliż
We Pražy 73/4 Kcż. . . . . 1 biljon.

Wažne hoſpodarſke liczby (klucże).

Sa 17. dezember 1923.

1 ſlota hriwna (po Barlinſkim wiczinym kurſu)

papjerj. hriwnow 1 002 500 000 000

20 hriwnowſki ſkoty . . . . . 19 2675 biljonow
Placżjina ſa ſlota . . . . . 640 dolł. ſa jedyn kgr.
„ „ „ 1 ſilberny (1 hriwna) 400 000 000 000
Statny indeks 1 269 000 000 000
Saſſki indeks 1 319 000 000 000
Wulkopſchekupſki indeks 1 274 500 000 000
Dawkowa mera (multiplikator) 1 000 miljo. ja ſlotu hriwnu
Multiplikator na żeleſnizy 1 000 000 000 000. Jedyn kilo-meter 4. klaſy 2,2 np. po ſlotej hodnoczę, po papjerja-nej 22 miljiardow a 200 miljonow. 3. rjad. 3,3 pj.

Półtwory tarif: liſt w poſt. wokrjeſu . . 50 000 000 000
dopiſmiza „ . . 80 000 000 000
liſt dale poſt. „ . . 100 000 000 000
dopiſmiza „ „ „ . . 50 000 000 000.
Telefonowy kluċż 1 000 000 000 000
Mżenje je w bliſkim wokrjeſu (Ortsverkehr) 150 miljardow
w dalſchim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 300 miljard.

Nasch Pschedżenak.

(Wobras ſe wuzy.)

Na wſche poſtla lět a hnadź hiſchcże dżeſe thdżi Pſche-dżenak do naſcheho domu. Też lětha pſchiżidże a ſtóżeżele ho ſe ſwojim wuczołom pſches wróżka. We tak toſtiſy, ſo ſtoro murji roſtżeli. Njeczaſnik ſo do njeho da a domjach wuſkoli na jeho ſchczawanje a bławkaſcże na zyſcho. Hai, zyły ſdaſche ſo Mórażej błeż, hyrnjeż nimale 15 lět wo-domje bżł a tżóle lětha wuja Pſchedżenaka witał — ſ wo-puſchu wiſo. Mżeſche ſo njeho ſ wjeſiſcha malu błóſ-ſchcżiſku. Ale lětha ſ taiſkim wulkim bětłym mżchom, w módrym kabaċe a w cżeſwjenym rubiſchku a temu ſtżiny ſzobor — to Pſchedżenakez wuja hnydom tżódy njeſpóſnaje, najmjenże Móraż. To pak je też bundrikl khała — ſam tón Njechornjanſki Krawz. Kak je jeho tola lětha pyſchnje wuhotował, do ſerbſkich barbow, dróżeſcżi a wupikał. S wéſtej krożelu kroċi po kraju, ſjowjeho powołanja ſhedi wédomy.

Do théże taſtupjiſchi, wobſtaju ho na khadłym pſoſtrje a padże ſnaċ. Ale ſchto wo to, jeho wołoſ ſ pſchdeńenjom a ſ płatom łodżżewa, ho ſebi ſhowu njeroſbi a moſy njeſſchaſche. Won'a bé hóżo a hnaſy w kuchni, kotraż pſcheż króſtkim po-mjatku też hiſchcże mało widżi a ſłyſchi, ſedża ho ſmjerje a khichot „Jeſtaſcho Kandrija“ bżeż. Dyrbjeſch tu pomu-cżeċ, ſo je tón ſkoro jene Kwojeſcże żiwjenje ſemrjeły. Kho-dżeſche dół też po Sſerbach wokoło, ale ſ kohomaj, wéſo thétro dobżerzanymaj, ſ rubjanym płatom ſapſatanymaj. Sſamo fotografom bé hódż, ſchto tipiłu poſtawu w ſerbſkim kraju na papjerje ſdżerżeċ a potommikam wobthowaċ. Hakle pſched nétkonymi dnjemi nadeńdżeſch jeho podobiznu w Budyſchkim pola jenże nemſke je ſwójby.

„To je Pſchedżenak“, ſnapiſcherſkich wozyp. „Ach — — takle pſchemżen cżuj. To wſchak jeho tak bórzy njeſpóna-jeſch.“ A nétko jeho ſ wobémaj rukomaj witaſche. Bórzy bżiſche wſcho wokoło njeho — zyły dom. Tele trażne kla-nina a płaty, ſchanika a rubiſchka! Dżeſcżom ſo twożeſche lubjeċhu, kotreż bżſche miſchtr Kuba — ſam w podobiżnje — tak twożernje ſwobrazował, wżcho ſ lubeje ſerbſkeje Łużicy, ſ Hornjeje a Delnjeje. Tam jene Sſlepjanſke holicże w narodnym kroju tak pſinje pſchdże. „Mach“, ſapoſła maly Arnoſchk, „tu je jedżn herz ſ hyſſlemi!“ Wo-prawdże — ſnaty ſerbſki hyſſler. A ſ wobrafam je lětuſchi Mrotyſkat rosſajahnjaże naſtawſi napiſkał. „Bżje ma Pſche-dżenak tajſi bohaty płat jow?“ wopraſcha ſo najſtarſcha buża. Nan jej rożpowżda to ſe twornja tkaninow ſoni hiſchcże w „ſerbſkim“ Hodżiju. Wobraz jeho wobſtejeżeja a duchownemu namjeſdowarja bżbi Wenuſhu protyku a błakne Bożemje ſo jemu w horzych ſlowach wżnuje. „A błże ſo nikżo tajſi bohaty płat tkaże?“ praſcheże ſo dale. „W Rud-nych horach, w mėſtačku Stollberk. tżbi ſnate ſe ſemje-pſiżnje hobżiny. Nétżejſka firma réża Rudus a je mjes Sſerbami hižo dawno ſnata, ale ſ pſchdeńenjom ſo hewak wuſnamnje ſabżrała nicże, tola ſu ſa naſkłédnika poſtajena.“ Da'e jim roſkoſaże, kak kraſne nuſſlicżki, ſamo hróncżka „Man we ſtudni“, „Kamſchez Jan a żeko kermuſcha“ a „Bur, ki nima nikdy doſci“ — do pſchdeńena tkaje. Po Sſerbach ſo ſ nami rożbżadże, wótżezżnow Kandrija Seſjerja a Matej Urbanc ... pſchdeńtajuje, do Łoſa naß wjeſke na ſwjate nar... A pomożnjk pomhaja jemu tworiċ a tkaċ. ... je Bjarnat Krawz naſcheho hudſtneho miſchtra Kożora, też jeho narodny dom ſo nam we wobrazu poſkiżnje a baje ſamo hajku. Nawża podawa mjes druhim „Kwaſnju pſchdeńenjeſch“ a pokażuje, kak mója ſo naſche kwaſy deklamatoriſkim wożżiwjeż. Dalſze naſtawſi Sſerbſki ſważ w Awſtraliji, Kraj Tibet a żeko wobhdżerjo a druhe, w dobrej ſerbſcheżinje ſpżżane a ſ wobrafam tu-dobżene, bżżinje hódnotu pſchdeńena. Też naſchim dżżżcom je kuchi wénowany a ſ lżſchenom cżitanju a ſrożumjenju w anglogżiſkim prawopiſu hżżanu, każ bżż w ſchuli nétko ſo wuczi. „Naſch dżéd“, pżżmjeſcże pokaſka ſ pjera naſcheho ludowego baſnika Jana Hainaja je wuraſ ſeho żżrtnego żiły. Też naſch drohi ſcżeli pſchecżel Adolf Cżerny, kotreżoj możemy ſ dobrym prawom ſwojeho injenjowaċ, je ſ wulkotnym powjedarcżkom „Herża“ faſtupjeny, wobraz runje ſ wukhcżeje knjżži „Sſerbſke wobrałki“. A hdyż hiſchcże ſaſiſ naſchich ſerbſkich towaſſtwow naſpomnimy, dha by pſchdeńenu nimale do cżiſta pſchebladane a pſcheryte-błło a ludżo wédża do cżaſa, ſchto Pſchdeńenakez wuſ we ſwojim wulkim wacżoku ma. Mżchżiży domjaży wożbeże, wubrane wéży ſebi wobhbladachu a wobdżiwachu a wżeſe ſebi nakupichu. Wżeſele cżżhnjeſche Pſchdeńenak dale a ſ ſwżżym ſpokojenjom dżżżcże k ſnżżżdej, tżżżej bu runje tak ſ'chijaty. Taikeho pſchecżela dż tżżdy tod wita, dawa ſ polnymaj rukomaj a njeſhada dżaka. Chże nam wołżżcż naſche pokhmurne żżwjenje, wabi ke thutnemu rożpominą-nju, ale też ſ wjeſołej myſli. A wżeſe dyrbjeſche nan bżżżcom a druhim domjażnym powdrach wo tamnej klaſerni ro Rudnych horach, kotruż ſnowje twudżżli do Budyſchina ſeżele ſ kwałotowanja ża wiki. Tam żebi potom Pſchdeńe-nak wacżok pżżni a cżaſo wokoło po ſerbſkim kraju. Dżżż nżeże hiſchcże podyż abo hnadź ſo ſmżżnje pſchebladak, njech wo njeho na ſnatych mżżinach ſo prożżu. Nowe łéto je, pſched durżeni a do njeho mżż tżżdy ſ pſchdeńenom ſo ſa-żkarcż. Schtó wé, hacż ſ o nim dalſcheho ſmżża, ſeże potom zyle łéto bżes njeho. Kajka ſchoda! „Nano, napiſajuny żżdnżżej dżak ſa jeho rjane a wſchelakore rżaniny, płaty a pſchdeńena“, namjetowaſche Wórſcha. To ſo ſta. Ale też Pſchdeńenaſej ſo kruże pſchżżżża, ſ łétu żażo pſchżżcż ſe ſwojim wulkim wubjerkom. To żżbi. A tak ſu łétha wſchitży wulży ſpokojeni — Fidus, Pſchedżenak a kupc.

Dopis.

Hdyž takle w symje na dołhich wjeczorach ſa kachlemi ſwoju „Nowinu“ abo też ſtareho „Pſchedźenaka“ cżitam, ſe w nětko nowym chodźe też hacź do mojeho domu pſchiſchoł, bych ſteji pſchedze mnu praſchenje: Je naſch ſerbſki lud też tuteje prózy a wulkich wowporow, kiž wjele ſmužnych Serbow ſa njón pſchinjeſe, hódny, a budże ſo ſim porabjeć, Serbſtwo ſdźerżeć? Wotmołwa na tule praſchenje je powuczaza, hdyž wobledźbuju, kak khětſije ſo pſchenjemóżenje ſtanje, bjes tebo ſo by ſchło pytnyć. Pſchiſchenje nětkoždy do jeneje ſerbſkeje wſy nikajki Nimc, a ma ſnadź ſynowe a dźowki, kiž ſo do ſerbſkich ſwójbow wożenja; ſ jenym ſłowom, taſke ſwójby ſu ſa Serbſtwo ſłubjene, kiž běchu hewak rychły ſerbſke. Bohužel njerěcżi ſo w taſkej ſwójbje wjazy ſerbſki a dyrbjeſch ſo ſtoro wſimjeć, hdyž taſki plapot ſłyſcheſch, njeje to ſerbſki a też niż němſki, njewědźa napoſledku dokhła wjazy, k komu ſłuſcheja. Kak ſłuſha ſo ſ tym wjele dobreż poczinki. Smjatu bjeſe ſmjerſcheju huſto dołeż ſoła Nimza waſchinje njeje a tak ſcżehuje jene druhemu. Kak zyle hinak tola je, hdyž pſches nekajke wobſtejnoſcże ſerbſka ſwójba mjes Nimzow pſchińdże. Cżi ſtebi na to njewuſtaja, jeneho Serba dla ſerbſki rěcżeć a chyżi ſo tam wożenić, dyrbja pěknje němſki rěcżeć. Tehodla, ty ſerbſki młodżenco, roſhladuj ſo najprjódy mjes ſerbſkimi holzami, a ty, ſerbſka knjeżna, njech je młodżenc, kotremuż ſwoju wutrobu wotewrjeſch, ſerbſki. Sſerbſka młodźina, wot tebje wotwiſnuje, hacź Serbſtwo woſtanje abo ſahinje. G. W.

Přilepk.

* **Lichowanje ſ Bożodźěſcżowymi ſchtomikami.** Lědma ſe bjo wikowanje ſ Bożodźěſcżowymi ſchtomikami ſapoczało, a hižo pokaża ſo cżežke njeluboſnoſcże lichowarſtwa. We Halberſtadtu ſwonkowny wikowarſ ſchtomiki poſticżeſche, a ſadaſche ſebi ſa jedyn ſchtomik nic mjenje hacź 5 ſtotych hriwnow. To bě pak tola pſche wjchu měru. Sawołachu lichowanſku policiju. Tuta wuſłědźi, ſo bě wikowar ſchtomiki ſa 1,10 hr. w Friedrichsbrunnje kupił. Policija ſchtomiki ſebra. Bě jich na dwaj wosaj. Tej wikowarja ſajachu.

* Se Strożowa (Striegau) we Schleſyſkej. Wo ſpodźiwnym padawku ſo ſ tehole měſtaczka powě. Na tamnym knježim dworje ſteji we hromadże 24 howjadłow. Wónſano dejeć wjeczor we 6 hodź. ſkoro dawaſche. Na jene dobo milina (elektriſke ſwětło) haſnu. Te ſtoczata, kiž běchu ſ kortow zrałe, ſo na hnój ſwjeſychu a ſtonachu. Tym pak, kiž hiſchcże zrałe njeběchu, nicżo njedě. Skót, kiž bě zrał, bu pſchez hubleńſki. Pójźachu po lětarjow, ale też po rěmikow. Lětarjo njewědźachu ſebi žaneje rady. So ſkót ſwitnuł njedě, dyrbjachu jón ſarěcż. Sdźěcż ſ tych najrjeńſchich dójſow Oldenburgſkeje raſy a jeneho 16—17 zentnarſkeho byka dyrbjachu dołoż. Skót pſchewjeſchu do rěſarnje (Schlachthaus), ſo bychu jón pſchepytali. Na nim niż wróſchka khoreho njenadeńdźechu. Tehodla ſadaja woſebiteho wězywuſtojnicho ſ Barlina. Milinarſka napruwa ſo nabrobnje pſchepyta. Też na tej ſo nicżo njeporadneho njenadeńdźe.

* We p'omjenjach łoża ſrałi. Pola Liyska, njedaloko Eutricża je pólna brożeń. We njej ſo jenoż hiſchcże błoma khowaſche. Dokelż je brożeń błiſko města, we njej kóżdu nóż 20—25 taſkich nozowachu, kiž žaneho bybła nimaju. We ſłomje ſo jim njejcże ſpaſche a ſchkowo njebě ſymne. Sandżeny ſchwórk wjeczor we brożni wohoń wuhdże. Cżi tam nozowacy drje ſ wjetſcha płomjenjam wuczekanychu. Tola hižo ſu we roſpadankach dwě ſmuhlenej cżěłe nadeſchli. Wón ſo, ſo je wjazy cżłonjekow we płomjenjach ſmjercż nadeſchło. Někotři ſo ſtraſchnje wopalichu.

* **Rubježneho mordarja w Barlinje ſtjelł.** 19. nov. w Landsbergu nad Warthu wudowa Auguſtu Hohdorfowu w jeje wobydlenju ſadusheſnu namakachu. Mordaŕ bě jeje 18 lětnu wuj, ſyſelkaſti Waltaŕ Schwendt a jeho ſpołnjeſel Steinbock. S tara żona bě jeju pſchihotowała a ſjimaj ſkórcż warſila. Mjes tym ſo żona pſchi kachlach koſej warſeſche, ju nadpadnjeſchtaj a jej cżuk do huby tyknuſchtaj, na cżoł ſo wołoſichtaj. Po njeſtuku warubiſchtaj wobydlenje a jědźeſchtaj do Barlina. Bliſko Steittinſkeho dwórniſcha wotſtajchtaj někotre hódnotne wěży pſchedacż. W jenej wołbjeſi pokaſowaſchtaj łupjany kroſe tworu. Nadobo jeju nječtó do wutrobna ſtorcži, ſo teżo wotſtajchtaj. Nałko jaſko k hrebi pſchińdźeſchtaj, bě ſo korb ſ wě zami ſhubił. Se ſhybkunymi pjenjeſami jědźeſchtaj do Nowko Braudenburga. Tola bórzy ſo ſaſo do Barlina wrócżiſchtaj. Dokelż pak ſimaj pjenjeſy zyle njedoſahachu, możeſchtaj jenoż hacź do Oranienburga jěcż. Wot tam dyrbjeſchtaj bżeżcż. Schwendt duzy tam na nohi ſkoči a wotła żeło. Steinbock dóńdże do Barlina. Tam jeho kriminalna policija w azylu ſa tajkich, kiž wobydlenjer nimaju, wuſłědźi a ſaja.

* **Ś kmjerżcżi ſajudżenaſ.** Moſeſ Bezemer a friſeŕſki pomocnik Paharge běſchtaj ſo w nozy ſ 20. ſeptembra do Aronez ſlótnikaſeho wobſtwa w Königsbergu dobyłoj a mnoho broſhotnych wězow kradnyłoj. Pſchi tym běſchtaj ſtražnika Gramezkeho, 65 lět ſtareho muża, morioj. Pſchiſchłowy ſud w Königsbergu jeju k ſmjerżcżi ſajudźi.

* **Pſchi ſłuwym cżłe ſu ſpalili.** S Zellerfelda w Sſmólnych horach ſo powě: W Kronjägerez wobydlenju pſchi hórſkej bróſy woheń wudyri, kiž zyły ſtatok ſniczi. Sdźobne ſtatoki możachu ſo pſched wohenjom ſchkitacż. Jena 14 lětna hoza, Khata Löſchez, kiž w komorje pſchi ſwobłach ſpałche, ſmjerżcż w płomjenjach namaka. Jeje ſwuhlene cżłeło podźiſchło w roſpadankach namakachu. Mčnja, ſo je wohoń ſe ſahłym popjelom naſtał.

* **Nan ſwojeho ſyna ſaraſtył.** Bliſko Bernburga ſ rěki Saale nahe cżełko wuczahnychu, kotrež bě na muſoh měſtnach ſranjene. Mčnjachu najprjódy, ſo ſo wo njebožne mordarſtwo jedna. Nětko je Deſſanſka kriminalna policija ſajmoſcż do naležnoſcże pſchinjeſła. Morjeny je wojnarſki Fiſchmann ſ Grónh. 18 lětny pachoł bě ſo ſe ſwojim nanom, kiž je jako hruby a namażny ſnaty, ſwadżił. W roſhorjenoſcżi bě nan ſyna ſaraſył. Druhi ſyn bě jemu pomohł. Nana ſajachu a do Bernburgſkeho ſaſtwa wotwiedżechu.

* **Sſnihowe wichory w Nowym Meriku.** Pſchi ſatraſchnym Błizzardu (ſnihowym wichoru) w Nowym Meziku je dźeſacż wowſobow žiwjenje ſhubiło.

* **Amerikanſki łětaŕ do morja padnył.** Amerikanſki łětaŕ Sperry, kiž bě je ſwojim łětadłom do Jendżelſkeje pſchileczał, wopuſchczi ſchtóŕkł rano město Croydon, ſo by do Amſterdama leczał. Wokoło ½1 hodźin pſchipołdnjo ludźo wobledźowachu, kak łětadło wokoło 5 mil wot Nye do morja padże.

* **Sniżeńſke hodowne cżaſy w Amerizy.** Cżaſy, kiž wſchědnje cżaru mjes Chikagom a Newyorkom w 20 hodźinach pſchejedże, jědźeſche dla ſyłneho hodowneho wodhada w ſchtyrjoch wodźělenjach. Druhi cżaſ pſchejedże na żeleſnińkim pſchekhodże dla ſyłneje mły ny automobil. Schtyri wołoby ſu morichu. Sa nim jedżachu ſtreczi cżaſ wobledźowa nuſowny ſignal a ſaſta. Schtwórty cżaſ ſajedże w huſtej kurjawje na ſtreczi cżaſ a roſbi poſledni wóſ tſeczeho cżaſa. Dżewjeć wołoſow ſo mori.

* **Sſtrarny patriot.** Nyczeńkubłeŕ Krug we Sſmólnej we Schleſyſkej njebě żito pſchedawał, dokelż ho hiſchcże wuſchiſchli płaczijnow nadżijeſche. Na ſwojich kubjach mějeſche hiſchcże żito ſ lěta 1921 leżo. Wazki běchu je tak pſchezrałe, ſo ſo ſ njeho muka ſmilcż njechodźeſche. Wſcho hromadźe na 300 zentnarjow ſłożeneho żita poła njeho nadeńdźechu. Pod wjeduſtwom jeho dejeŕa běchu ſo jeho dźěłaczerjo ſ namożu na lubju dobyli a żito ſebrali. Nětko ſiebi tutón ryczeńkubłeŕ ſarunanje wot ſiskuſa ſabaſche. Pſches to wuſtawnoſcż we tym ſhoni. Wón ſo wobſtorcži. Sſud tuhuje jeho na 6 njedźel do jaſtwa a napołoži jemu wyſoku pjenježnu połutu. — We naſchej ſozialdemokratiſkej Saksej ſo tajki hriſchny ryczeńkubłeŕ ſaneho pſchezeńczanja bojeſcż njetrjebo.

Hdy ſo wotebjerańſki pjenjes ſa „Sſerbſke Nowiny“ ſaplaczi?

Hdyž ſ pilnym cżitanjom we „Sſerbſkich Nowinach“ wo nětcżiſchim politiſkim a hoſpodarſkim połoženju ſo naſtajnje wobhonjeſch!

Hdyž we „Sſerbſkich Nowinach“ ważne pokiwy ſa dom a ſtaw namakaſch!

Hdyž we nawěſchćiſkach „Sſerbſkich Nowin“ wſchelake poſticżenja ſa dobru kupu abo pſchedacże nadeńdźeſch!

Hdyž we hoſpodarſkim dźěłu „Sſerbſkich Nowin“ namołwjenja cżitajch, kotrež cże pſched ſchkodu ſwarnuja!

Hdyž mójeſch jako ratař, wobſtejeſch ſkotu abo ſahrodu ſe wſchelakich dowiſnow we „Sſerbſkich Nowinach“ wuzuſ cżeſpacż!

Hdyž we pſchiłoſhu „Sſerbſkich Nowin“ trěbne wołſchiwjenje ſa wutrobu a buſchu nadeńdźeſch!

Hdyž we ſwójbownych nawěſchćiach abo dopiſach podawk w kruhach twojich ſnatnych a pſchećeſelow naſhonjiſch!

Hdyž jako ſtarſan a dankaŕ we mnohych hamtiſkich wojſewjeniach a poſtajenjach pſches „Sſerbſke Nowiny“ we prawym cżaſu wobhonjeſch!

Hdyž ſ cżitanjom „Sſerbſkich Nowinow“ ſiebi ſwoje ſerbſke ſmyſlenje a cżuce wobkhowaſch a tak bohapołny Sſerbſtwo ſtwariſ!

Tuž woſtań dale pilny cżitaŕ ſwěrnyh pſchećeŕel „Sſerbſkich Nowin“! Tuni wotebjerańſki pjenjes je na kóżdy pad derje nałożeny.

Wicżne płaczijny w Budyſchinje.

wot 15. dezembra 1923.

Wiſhe płaczijny ſo po ſtoſej hriwnje ſrohnuja.

Pſchedmjet		najniżiſcha płaczijna	najwyſch. płaczijna
Pſcheńcża, ſwonka wotebjacża	50 kilo	7,50	8,00
Rožka, ſwonka wotebjacża	50 „	6,80	7,00
Jeczmjeń, ſwonka wotebjacża	50 „	7,25	7,50
„ nahymſti	50 „	—	—
Mowſ, ſwonka wotebjacża	50 „	5,50	6,00
Raps,	50 „	—	—
Bérny	50 „	2,40	2,60
Sſyno	50 „	2,30	2,50
Sſokmo, ſ maſch. młócż, praſ.	50 „	1,10	1,50
„ ſ zypami młóczena	50 „	1,80	2,00
Pſcheńcżna muka na wotebjacże	50 „	—	—
„ we ſwj. wikow., tuſr. 70%	50 „	15,50	16,00
Rżanu muku, na wotebjacże	50 „	—	—
„ we ſwob. wikow. 70%	50 „	14,50	15,00
Pſcheńcżne wotruby, na wotebj.	50 „	—	—
„ „ we ſwob. wikow.	50 „	3,25	3,75
Rżane wotruby we ſwob. wikow.	50 „	3,25	3,75
Proſata, 487 ſchtuk	1 ſcht.	8,—	18,—

Hłowny a ſamoſtatny redaktor: Marko[illegible]t w Budyſchinje.

Najwutrobniše zbožopřeća

k Hodam 1923 a k Nowemu Lětu 1924

wuprajeju z tutym wšém lubym ſerbſkim pſchećelam a znatym doma a wšém pſchećelam wonka z dobom wot wobſchěrnu pisomneho zbožopřeća ſo wukupiwši s darom

za nuznu potrjebu „Serbskeho Domu“:

50 złot. hr. k. Dr. med. Rězak, wóčny lěkaŕ w Budyšinje;
30 złot. hr. k. wulkopřekupe J. Seweriń w Drježdżanach;
25 złot. hr. k. assesor Benno Symank w Budyšinje;
10 złot. hr. k. knih. revisor M. Strympa w Budyšinje
a dr. Arnošt Muka, konrektor emer. w Budyšinje.

Dalše tajke hodowne a nowołětne dary přijimuje k. knihikupc Gustav Janak w Smolerjec knihařni w „Serbskim Domje“ w Budyšinje.

Šatowy wobkhod

F. Hermann Matthes

mějećel Khorla Rößler

na bohatej hasy 3 Telefon 627

poruča jako praktiski hodowny dar

Žonjace šaty

najſdonrišeju hač najwoſebniſeju drużiny, z wjetſcheho dźěła ſamene wudźěłki.

Dźěćace šaty blidowe ruby twjelki šantka atd.

Dźěło po měrje. Najlěpše wuwjedżenje. Najtuńše płaczizny.

Mój pſchedeſchćiznik niczo njepomha!

Tu dyrbi tſchěchikrjetiſti miſchtr

Ernſt Donath ſ Budyſchina

Burgplatz 4

ſajſchimnjeż, tón porjedźi tſchěchu najlěpje a najtuńſcho.

Sultaniny rózynki

ſu doſchłe.

Paul Noack na ſchulliſej haży

pſchi tawiſej weji.

Njedrjene perje

je na pſchedań
w Radworſu cżo. 86.

Mało trjebana ſłomowa
praża a ſchrótowanſki młyn
je na pſchedań
w Nakojbach cżo. 25.

Klankowy wós a klankowu ſitwu

ma na pſchedań a też na zyrobu ſamieniċ Müller w Budyſchinje na zubelniſej haży 211.

5 młodych, żełmych,
dobrych kołow
je na pſchedań
w Dalijach cżo 5.

Pjekatnja

pyta ſo kupiċ abo wotnajeċ. Dalſche je ſhonicċ w wudawarni „Serbskich Nowin“.

Żony

Poruczam ſwój wulki ſtab pſchepaſłow, mjekaſnych a pſchedpadowych powjaſow, podpołožkow.
Sleju rad i radże.
J. Wagnerowa w Budyſchinje
pſched ſchulteſſiſkimi wrotami: cżo. 9.

Mudri ratarjo

woſjewjeja wſcho, ſchtoż chcżeja pſchedacż abo kupiċ, w Serbskich Nowinach.

Mamy cżeſć wozjewjeċ, zo smy w **Njeswačidle** při dwórniſcu w ſkładownych měſtnoſcach firmy E. F. Bartko

wotnožku (Zweigstelle)

z telefonſkim přizamknjenjom na Njeswačidliſkim hamże čo. 7 wotewrili

Smy kupcy wšěch druzin žita a wšěch ratarſkich wupłodow po kóždočasnych dnjowych płaciznach a podawamy wšó picowadła a hnojidła, kaž też wuhlo a prosymy podwólnje wo ſkazanki.

Budźemy ſo prócować, zo bychmy wšě přeća našich wobkhodnych, pſchećelow dopjelnili a prosymy, zo bychu naše předewzaće podpjerali.

W Kinsbórku a Budyšinje, 10. decembra 1923.

Z počeſcowanjom

Zjednoċene młyny
dr. z w. ruk.
w **Kinsbórku**

Wikowańſke młyny
dr. z w. ruk.
w **Budyšinje**

Małe Nawěſtki

ſerbſkich ratarjow a wobkhodnikow ſłuſeja

do Serb. Nowin.

Wumjeńſce wuſchiwanje,
Wuſchiwanje, ryſowanje, garnerowanje werowanſkich ſamoſkow, cżapowych hankow, ſerbſkich bantow, rubjeſchcżow, ſaſ bluſow a drastow w najeſſiſchcżiſtim a najtuńſchim wuwjedżenju. Tam ſo też we wuſchiwanju wuwuczuje.
Frau **Else Herrmann** na Mołk. dróży 13 w ſahrodnej hyżi I.

Hodowne pſchedkładanje k lěpſchemu dźěłonjemjerjow

wutoru, 18. dezembra pop. ½3 hodź. a wjeczor ½8 hodź. w kath. towarſchowni w Budyſchinje

„Cżłowjekojo w nuſy.“

Saſtup 40 pjenjezkow.

Swobodne měſtno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Elektriſke wuporjedżenja

wuwjedowjetaj płaczijny hódno a derje

Albinus & Herbſt, dr. ſ wob. ruk.

w Budyſchinje na hornjeńſkej haży 24.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

»B. N.« płaći za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 10 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smoterjeo knihiličišenja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 18 złot. pj. Wobsedźeje so stajnce nawěstki a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 290 **Budyšin, wutoru, 18. decembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Wutoru, 18. hodownika.

Wočakowanje poroda swj. Marije.

† 1908 Mikławš Andricki w Žitawje, mišny serbskeje rěče, redaktor Łužicy — zahe přetrjebany w dźele za swój narod.

† 1799 w Zhorjelcu Jan Hórčanski, šowski syn z Wujeźka pola Lubija, je wjele knihi pisał wo Serbach.

† 1883 Bukečanski wučeŕ Jan Wojnaŕ, założeŕ serb. towaŕstwa.

Hdyž mały je naš ludźik, rěč je naša
Čim wulkotniša; pjasć hdyž Serbow słaba,
Rěč brinči z mjećom a kaž wichor hrabaj
Lud nizki njech, rěč za trónom so praša.

Lud khudy, dejmanty pak naša haša
Rěč; družka je, zo cuza jako baba
Je porno ji a pyše jej' kaž draba.
Haj, Serbja, tajka serbska rěč je wašal

A kruta, zo so móžeš na njej wótřić,
A strowa je a we tworjenju płódna,
Zo nihdy njej' ji móžno dowuk mótřić.

Kaž bajka we słónčnym so błyšći jewi
A jako z njebjes manna duše křewi...
O wyskaj, duša serbskej' khwalby hłódnaj

Čišinski.

Serbska rěč nima njedostatka, nježli zo ju mały narod rěči. Jan Hórčanski.

Towaŕstwowski powěstnik.

Zwjazk serb. stud. Srjedu 19. hod. pop. w 4 hodź. wubjerkowe posedźenje, na kotrež dyrbi nuznje kóždy pětomny być. Budźe so wosebje wo hodownu hru jednaś. Riota, t. č. hł. st.

Spěw. tow. „Sołobik" w Sowrjecach ma přichodny štwórk 20. decembra pola bratra Palerja ważnu zhromadźiznu. Ja prošu naležnje wšitkich wo dypkowny wopyt. Předsyda-

Swětowe podawki.

Rosrěčenje ministerskeho pschedsydy Fellischa ſ dopizowarjom „Petit Journal".

Sobotſi demokratiſki ſejmſki zapósłanc prof. dr. Kaſtner je w mjenje němſko-demokratiſkeje ſtajnje pola knježeſtwa ſlědowaze napraſchenje ſapodał: „Le Petit Journal" je w ſwojim ſobotnišnim cźiſle rosrěčenje ſe ſakſkim miniſterſkim pſchedsydu Fellſchom wopſewił. Wopſewjenje je tehodła ważne, dokelž je ſo wono tuńje w cźaſu ſtało, we kotrymž je němſki diplomatiſki ſaſtupjeŕ w mjenje němſkeho kjeŕara z Poincareom jednaŕ atd. (Wopſchiwjerje rosrěčenja je ſo we wčeraſnyſchim cźiſle „Serb. Now. wotcźiſchcźale.)

„Praſchamy ſo tehodła knježeſtwo: Je knjeſ miniſterſki pſchedsyda ſaſtupjerja „Petit Journale" pſchijał abo niz. Jeli to je ſo to ſtało, tuńaja ſo jeho ſkowa tym, kotrejž jemu franzowſki dopizowaŕ do rta ſkadźe?"

Sozialiſtoja a kommunniſtoja w Sakſkej ſo ſaſo ſjednoczuja.

Sozialdemokratiſkemu knježeſtwu ſwoje njedowěrjenje wupraſowſchi ſu demokratoja w ſakſkim ſejmje ſaſo ſ kommunniſtami pſchecźeła. Nowe ſakſke miniſterſtwo budźe najſterje ſaſo ſozialdemokratiſko-kommunniſtiſke. Sozialdemokratoja ſu ſ najwjeſchſchimi pſchecźiwnikami kommunniſtow, ſ politiku njeſozialiſtiſtich ſtronow ſu pak ſozialdemokratoja pſchezo ſaſo nuſowani, podpjeru pola kommunniſtow pytaſ.

Dawkowaj wukaſaj pſched pjatnaceſtawatym wubjerkom.

Na podłožu dań zoweho nuſowneho wukaſa budźe ſo **10. januara ſchtwórta ſchtwórcźetina rata dotyčneho dawka na lěto 1923** ſaplaćeć dyrbjeć. 28. januara ma ſo jenak tuńaſka ſumma jako wotſtrunanje ſa wotſtobnoſcenje dawkowych ſummow na lěto 1923 ſaplaćeć. **Pratikuje ſo po tajkim wu ſkeranje pjatce ſchtwórcźetineje raty dotyčneho dawka jedna.**

Pjatnaceſtawaty wubjerk je knježeſtwu namjetował, ſo by ſa pſchi woicźehnjenju dawka wot mſdy pomjeńſchenje ſa ſwójbnych, k hoſpodaŕſtwu dźeſaceŕja ſtuſchazych, **na dźeſ hač do 18. lěta wupſchestrěło.** Dale wubjerk knježeſtwu porucźi, ſo by dawkowe wotcźehnjenje wot mſdy dla jednorjenja a ſtuſchenja dawkoſlědowanja tak pſcheměniło, ſo by ſo wotcźehnjenje nječto wot jenotliwych mſdow wot zbłeje ſummy wuplaceńych mſdow brało.

Wuſamknjenje lajow ſ ſatowiſkeho a pſchiſahaceho ſuda.

Ludowe prawa ſo pſchecza bóle pſchiſkrótcźeja. Kaž je němſki juſtizny miniſter w roſrěčenju ſ Barlinſkim dopiſowarjom „Augsburger Poſtzeitung" zjeł, njemóže juſtiza wjacy pjenjeze ſamnjenje ſa ſatowiſka a pſchiſahaceje ſwójeſcź a ſo ſehodła jich ſobuſtatkowanja pſchi ſudach wotcźehnu.

Protest pſcheciwo wottwarjenju [illegible]nikow.

Swobodnje organiſowani ſaſtojuſtaj Wulkobarkina ſu njedźelu w ſtjoch pſchepjelnjenych hromadnych ſchromadźiznach, kotrež bě powſchitkowny Němſki ſaſtupniſki ſwjaſk, pſchecźiwo **meihodam protestowali, kotrež knježeſtwo pſchi wuprawjenju mſdy, pſchi wotwerjenju ſaſojnikow a w nowopoſtajenju ſłužbneho cźaſa natežuje.** Kaž runje kommunniſtiſky rěcźnjaſ najwjeſche pſchiſkoſowanje namakachu, z hač runje bě wulka njeſpokojnoſć ſe ſwjaſkowym wjedźenjom ſchwjeſcź, ko tola generalny ſtrajk ako podobne ſadrěwowanſke krocźele njewobſtanychu.

Kommunniſtiſku zhromadźiznu w Barlinje pſcheſtapili.

Barlinſka policija je njedźelu dopodnja kommunniſtiſki ſejm pſcheſtapiła, kotryž bě ſo pod mjenom „ſyrniſkeho kluba" powołał. Policija je wſcho hromadźe 897 wobdźelnikow ſajała. Mjes nimi je wósom ſónſkich. Se wſchech němſkich krajow běchu wotpósłanzy pſchiſchli, mjes nimi bohuſtawy krajnych a měſchczańſkich parlamentow. Někotři wobdźelnicy ſu policiji ſ prjedawſchich podobnych ſnaći, tak dwaj ſaſtojniſkaj ruſkeho bolſchewiſkeho pósłanſtwa we Barlinje, ſ kotrejž jedyn pſchi wotcźehnjenju ſjeda nawjedowaju rólu hrajeſche. Mjeſchinu ſajatych ſu pondźelu po pſcheſłyſchenju na policiji ſ jatby ſaſo puſcheſli. Druhich wojeńſki roſkaſowaŕ pjeza do ſchfitanſkeje jatby wſacź da.

Rěcź prjedawſcheho ſozialdemokratiſkeho miniſtra Sollmanna.

Prjedawſchi němſki miniſter Sollmann njedźelu we Lipſku w zentralnym dźiwadle po pſchepročenju kajſka republikanſkich ſtudentow wo wojowanju ſa republiku rěcźeſche. Do ſchromadźiny bě ſo tež wjele kommunniſtow ſeſchło, kotřiž do rěcźe wołajo rěcźnika myliś pytachu. Kommunniſtoja pſchede wſchěm Sollmannej porokowachu, ſo je ſo dowuſchcźił, ſo je němſka wobora pſchiſahowane ſaſke miniſterſtwo wothadźiła. Sollmann wotmołwi, ſo njeje tomu pſchiſłuſchnoſć. Wón ma wojeńſke poſtawanje pſchecźiwo Sakſkej ſa wulki politiſki ſmył. Dale Sollmann praji, ſo ſu republikanoju ſami na tym wina, ſo ſu ſo wšěm na tak njebjeſpeczne woſchiwje roſnyłe, dokelž ſu ſakombiſki, ſe němſkeje wobory republikanſke wójſko wumworiłe. Wón republikanſku młodźinu napominaſche, ſobu wojowaś, ſo by ſo republika ſakhowała a pożywniła.

Monarchiſtiſke tajne ſwjaſki w Němſkej.

„Amtlicher Preußiſcher Preſſedienſt" pſche: Pſches notowiny ſu pſched króttkim ſdźełkli wo wotmyſlenych puczach tajneje organiſazije, kaž mjenowaneho „Warenſkeho regimenta" ſchłe. „Deutſche Allgemeine Zeitung" dwělnje, hač je tale ſdźełenja wěrna. Temu naiwjeſchcźo pſchi wuſłědźenju wołtanje, ſo material, Barlinſkej policiji pſchełožen, bohakaſuje, ſo je ſe tak mjenowany „Warenſki regiment" pod trynom ſarodźenja dźeła ſa ratarſtwo wobraſenemu podpjerońju monarchiſtiſkich puczow kłužił dyrbjał. Teſ „Boſſiſche Zeitung" je ważny material wo Mecklenburgſkich podawkach pſchinjeſła. Po nim je Rohbachſki regiment ſaſo hižo 2000 muži w Nowej Braniborſkej najał. Dale hiſchcźe w poknježej Mecklenburgſkej dwoj reimentaj, někdźe 5000 muži ſłyſnaj ſtejitaj. Popołdnju a wječor ſu inſtruktiſke hodźiny. Njedźelu ſo ſpytowanja we wjeſtſich ſtyjatkach wotmětowaju a ſo ſtełenje je wótrej muniziju ſwuchuje. Wo ſamórach a hibanju rěcźnje nazionaliſtiſkich organiſazijow porjadnje pſchednoſchki wotmětuju.

Pomjeńſchenje belgiſkeho wobſadźeńſkeho wójſka.

„Timeſowy" dopiſowaŕ w Briſſelu powě, ſo ſo belgiſke wójſko w Porubſkej bórſy pomjeńſchi. Kontrolla na Rheinowym pratyom brjoſy ſo jenemu jenicźkemu kommandej ſ hłownym kwarterom w Duisburgu podſtaji.

Prozeß pſcheciwo ſchkitanſkej policiji w Düſſeldorfje.

Pſched wójnſkim ſudom w Düſſeldorfje je ſo pondźelu wuhudźenje pſcheciwo 9 offiſjeram a 24 ſaſtojnikam ſelenje policije ſapoczało. Woni ſu ſo hromadźe ſ nětkotrymi druhimi wozobami, mjes nimi ſ knježeſtwowym preſidentom Grützenerom, dla krawawych podawkow pſchi ſeparatiſtiſkej demonſtraziji 30. ſeptembra w Düſſeldorfje pſched ſud ſtajili. Dla dokonjaneho ſaraźenja ſu wobſtorżeni heitmanaj Paźlak a Pfeffer, wyſchſchej leutnantaj Pohl a Hübner a dwanaceo ſchkitanzy policijstoju dla pſchihotowanja k ſaraźenju. 100 ſwědkow je ſkonjacych. Wobſtorżeni ſu pod ſylnym wojeńſkim pſchewodom, po dwěmaj hromadu pſchuſtanaj, ſ automobilom k ſudej pſchiwjeſechu. Sa 30. dźeń ſeptembra běchu ſeparatiſtoju ſjeźd do Düſſeldorfa ſwolali, kotryž bo ſ paradu ſapoczał. Tutej ſo demonſtraziji na Hindenburgſkim wallu pſchiſtajichu. Mjes policiju a twjerdyznym wobkłoſenjom ſeparatiſtow k ſtełenju dóńdże. Pſchi njej ſo dźeſacej wobſoboju, mjes nimi ſtyri policiſtoju, mori a ſo wjacy dyli 70 wobſtorow ſrani. Słónčnje franzowſka wobſadźa ſajſchimny. Franzowſkoju ſelenu policiju ſajachu a wobkronichu.

K wuhudźenju je ſo 60 ſwědkow ſkałało, ſ kotrychž 8 njeje pſchiſchło. Mjes ſwědkami, kotrychž ſu kaſitarjo ſkałali, je ſeparatiſtiſki wjedniſ Matthes. Pſchežełyſchenje ſwědkow ſo po ſdaću wutoru ſapoczinje. Sćudniſki pišaŕ potom jara wobſchérne wobſtorżbne pismo cźitaſche, ke kotrymž ho praji, ſo je ſo **kreſpiſchelecze 30. ſept. jenoj ſ pozicjenjom ſchkitanſkeje policije ſawinowało.** Demonſtrowaſy ſeparatiſtoju njeſu mér kaſoli; hakle ſ pſchiſhodom dweju policiſtow, kotřiž ſ kaſarowne namakłeju pſchiſłuſchałoſći, je ſo mér kłuſk, a ſo ſeparatiſtoju do hroły dali. Tuteju policiſtow ſu ſajeli. S wobſcheżnymi powjeſcźenji wo njejwjeſchcźeliſkim wuſtupowanju ſeparatiſtow je ſo policija k tśeleju pohnuła. S tym ku ſo wſchitky wobdźelenci pſchecźiwo pſchikaſnjam wobſtadźeńſkeho wójſka pſchešchli, po kotrychž ſtudźiſke ſchkitanſke policija na tutym dnju jenoj ſ dowolnoſcu měſchczańſkeho policajſkeho direktora dr. Haaſa wuczahnychu.

Separatiſtiſke nahłonoſce w Pfalzu.

Měſchczańſka rada w Ludwigshafenju bě 11. dezembra wobſtarnika, wojſerwicź, ſo ſeparatiſtiſke knježeſtwo we Speyeru njepſchihońuje. Njedźelu ſu tehodła ſeparatiſtoju měſchczańoſtu Butſchera a Müllera ſ nahłonoſcu na njeſnate nječźno wotwjedli.

Semſka reforma w Cźeſkoſłowakiſkej.

W Němſkej je ſemſka reforma w ſapoczatkach tśeju woſtała. Ryceŕſtuklerja a ſ dźeła teſ ſozialdemokratoja a kommunniſtoja wſchě możne ſrědki nałożeja, ſo bychu jejnemu pſchetwodźenju ſabźiwali. Ryceŕſtuklerjo, kaž na pſchikład w Minakale, na tśoch ſtkadnicach kakaju, ſo bychu ſtatoki w blišſchej a dalſchej wokolnoſći połupili. Na tajke wašchnje dyrbi roboćaſtwo ſaſo najtaćaj, kaiſej je nětkhy było. W jenej wſy pola Pomora je hišo tajſa wieſ, hdyž je knježi dwór nimale wſchě ratarſke ſtatoki pokupił. Wona nětko ſ hnadnoſcu knježſtwa a nětkotrych knježeſkich ſaſtojnikow a wulkeje hromady robćaſnow wobſtejí. Sozialdemokratoja a kommunniſtoja tutomu naſtawanju wulkich knježich woporow ſ cźichim wjeſelom pſchihładuja. Ryceŕſtuklerjo dźe jim do rukow bźełaju. Sozialdemokratoja a kommunniſtoja chcedźa wſchu wobſtedźeńſtwo ſozialiſowaś, to rěka, wſchě wobſtedźeńſtwa ſa gmejnu wuzjewiſcź a je potom w ſhromadnym hoſpodaŕſtwje wobdźełaś. Wobſebje kommunniſtoja chcedźa tónle hoſpodaŕſki plan w Sakſkej pſchetwjeſcź, na kotryž ſo ſamo bolſchewikoja w Ruſſej pſchećele njejſu ſwažili. Wulki hłód w Ruſſej je jich powucził, ſo dyrbi ſo ratarjej pokuſa ſwobodu w jeho dźełe woſtajiś.

Zyłe wopačne mjenjenje je, ſo ſo na wulkich kubłach wjacy pólnych wupłodow a ſkota napałuje, dyžli na ſrjenich kubłach a ſtwinowſcach. Runje na wopak je. Na mjenſchich wobſtedźeńſtwach ſo kóždy kuſk ſemje ſ ſtudu bjerje a wuwuzuje, mjes tym ſo na khjeſich dwórach huſto mułe kruchi puſte leża abo ſo njerodnje wobdźełaju. Hiſchcźe wjeſchi rozdźeł je w ſkótaſtrjowje. W Němſkej by mjaſkowa muſa dźeſacej króć wjeſcha była, hdy bychu rjeſnje ratarſke wobſtedźeńſtwa ſtónje wiki ſ howjazym ſkotom, ſwinjenjemi, kóſlatami atd. njeſaſtarale. Jeja, korjeſ ſu někotre ſadne, bychu hiſchcźe ſadniſche byłe, hdy by ſo pjerſtwa na kubłach a ſtwinoſcach njeplahowała. To ſamo teſ we huſtych płaczi.

Wažnoſć ſrjenjeho a małeho ratarſtwa ju w Cźechach hižo dawno ſpoznali. W tutym kraju dźe wulki dźeł leżomy

wołczeńskim nakrikom kontantam a klerikalnim prěsinjam sklučkowe. Awstrijske khěrjejo běchu je mězju Prahy a cěsarskim sonjanom kradnyli a je pak temi wobkhowali pak je swojim offiěram darili. Tuczi běchu f awstrijskeho se wołchelakich krajow Habsburgskeho knjezstwa f awstrijskimi wójskami do Czech pschischli. Czěsti lud je jich stajnje jako zuzowi nazwalnikow wobkhladał a je sebi pschał, to moht jich f kraju wunjacz a jich kubla cyłkemu ludej wrócżeć. Pschihodny czas k temu je swětowej wójnu pschindże. Hdyż se je knjezstwo Habsburgskich chěrjenow na krutch rozbiło a je cěskoslowakska republika założiła, cyłka sakonjczedawaja zhromadzinja wobsankuh, wschě knjeze hyhło wunjwozycz, je jich wobsedżerjam łapłaczecz a je wosebje mjes legionarjow rozdżelicz, kotrjż běchu w Rusłej, Italłej a Francozowskej za wunjwobdarjenje Cżeskeje f Habsburgskeho knjezstwa wojowali. Mjes tym je so hižo wjele tuzy knjezich kubłow we Cżeskoslowakskej rozdżelilo. W lecze 1923 su je hacz dotal mjes 110 000 małych ratarjow lekomnjesce knjezich dworow rozdżelili. Pódła teho je je 448 słowjanskich kubłow sworiło. Schtož lězy nastupa, je stat 58 616 033 hektarow pschewsoł. S wosebom, kotrež su na wunjwoženych kubłach pschistajene byłe, je so w lecze 1923 1783 zastarało. S wsetkich je so dżełacżerjo zastarachu, a to 2774, potom 2084 deputatskich dżełacżerjow, 474 pschistajenzow a 100 zastojnikow.

Demonstrazije pschecziwo drohoczе w Parisu.

Pódżelu wjeczor dyrbjesche so na otcrnistim namjescze w Parisu demonstrazija mězischczanskich zastojnikow a dżełacżerjow pschecziwo drohoczе wotwrěcz. Ministerstwo smutkownych nałožnoscjow je khóże zjawne wusmjenjenje zakazało, tola dżěl zastojnikow je pschihotowjedźiło, so na zakazniu njebudże kedźbowacz. Tchodża ke knježiczu porjadowa służba we wokolnosczi operenscheho namjesta pschiprawi. 1500 policistow, 1000 mězischczanskich gardow a 500 jězdnych republikanskich gardy dyrbja wokolocżahanju sadźerwacz. So by so wobstupjenje pschinjesło, je policija mufak f revolucionskeho lěta 1848 wuhytała, kotryż dowola, khóżdeho demonstranta pscheb żud stajicz, kotryż po warnowanju dale demonstrinje. Policistiskich offiěrow rozdela bubnarjo pschewodża, kotřiż żabubnowanjschi wosjenja, indej pschipowjedża, so dyrbi so rozesecz. Schtóż niedźiwajcy teho na drósy wostanje, dyrbi so sajecz.

Italska petrolejowa koncesija w Rusłej

Rusła je Italskej petrolejowu koncesiju we wobłožu 20 000 hektarow w Georgiskej pschiźiwdała.

Krozenje pschecziwo dansimaj kralowskimaj mandżelskimaj.

Dansimaj kralowskimaj mandżelskimaj, kotrajż w tu khwilu w Fredensborgskim hrodże pschebywataj, je so list pódżal, kotrehoż pisaŕ hrofy, hrób spalicz, so nadżeju, so f tym tej kralowskeju mandżelskeju mori. List je so statnemu rěcznistwu pschepodał, kotrež ta biesmjenitym pisarjom pschi. Rajskr.je je wón duchachory. — Kralowskaj mandżelskaj njecziaj so f krozenjom zatrachicz dafoj, ale staj dale w Fredensborgskim hrodże wostałoj. Też strażnizy su je pożbylnili, a patrouille je rozmnożile.

Wólby w Grichiskej.

Pschi wólbach do grichiskeho sejma su je jenoj kandidatoju wenzelistich, ta rěka republikanskich stronow wuswoliłi. Monarchistojo sebi f zuzu swérili njejsu, wólbnych kandidatow postajicz. W Athenje politiskoju mentja, je so monarchija njehodżi dźeże w Grichiskej dżerżecz, a so kroj f trukimi krocżelemi republikanskej statnej formje na pschecz dże.

Hodowna prózstwa

wšém sobustawam Maćicy Serbskeje.

Maćica Serbska we swojej swjedźeńskej žurli w „Serb. Domje" hišće žanoho **swojeho hudźbnoho nastroja nima, runjož je hižo 20 lět po jeho dotwarjenju so minyło.** Při našich swjedźenjach a při hudźbnych wuwučowanjach našich towarstwow pak tam **hudźbny instrument cyle nuzne trjebamy.** To spóznawši su skónčnje někotři młodźi zahorjeni Maćicarjo so zmužili a **našej Maćicy dobry new klawěr za 1200 zł. hriwn. kupili, kiž ma so skerje lónje zapłaćić.** Tuž wobročamy so tu na wšitko naše sobustawy, zo bychu woni za tutu nuznu wěc **Maćicy Serbskeje k Božemu dźěsću kóždy z** najmjeńša **50 złot. pjenjeżkow** wobrubzźili a **tež swojiche** pkóčelow znatych za tajki wopor **luboscze dobyli.** Tele hodowne dary, kotrež budźa **tež** w „Serbskich Nowinach" kwitowane, přijimjetej **„Smoterjec kniharnja" a „Serbska ludowa banka"** ze swojimi filialami a agenturami.

W Budyšinje, 15. XII. 23.

Hudźbny wotrjad M. S.

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 18. dezembra 1923.

— **Wo wsěrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 742, hygrometer —1, najwyschcha dnjowa temperatura 1 stop. cżopłeho. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737 hygrometer +2, najnischa temperatura w nozy 5 stop. cżopłoho. — Po Drjezdżanskej wjedrarni wobthowany dostatne dżesczowanje, wichorate a pomérnje cżopłe wjedro. Cżeżki powětr nad połnohromi morjom je so sephnuwschi nam dešczej a wětry pschinjesli. Tola nětko je k ranju wotstajnje. Pola kupy Island je hižo sasa sylny cżeżki powětr pokazuje. Jeli je k nam pschibliżi, snjeżemy dotalne pschemjenjate a brone wjedro dale. Wczera wodnjo bě je zyłej Němskej f wjesche mrózny, tu a tam je dešczeło, wajcze, cżopło bě hacz do 5 stop. Znitře krjedu sapołnjeny je kuche dny abo kwatermer. Sčinjcżo je sthadża 8,09 a je 3,44 hdowa. Mżeżacz je sthadża pop. 2,11 a je na ranje 3,40 hdowa.

— **Paduschtwo.** We wokolinje su 23. 11. 23 jene mużaze a jene jonjaze lysne kolo kradnuli. Mużiże bě znamki „Nanmanns Germaniia" 25 M. cżi. a 6227. Jonjaze je znamki Kayser, cżi. a njeje znate. — Dale kradnychu 15. dezembra muzili kolnch je schěr. bo wojcżeskeho sukna, tiż bě cżorne wobarbjene, znutrjach je cżemnobrunej wojnczeji koju" podschity a f thornarjom je żołtoje karnistaczje koże.

— **Dań na rżenju** wuczinja wot 17. dezembra 1923 je wosa 48 złotych hriwnow, ja byka a krawu, tiż wjazy hacz 175 kg. wažu, 12 złotych hriwnow, tołsczej 7 złotych hriwnow, ja swinjo, cżesczke hacz 60 kg. 6 złotych hriwnow, łóżże 3 złotych hriwnow, ja cżelo 2 złotych hriwnow, ja wowcu 1,50 złotych hriwnow.

— **75 létny jubilejn šerdźišch kantschenjow w Drjezdżanskej ischitnej zjerkwi** bě bohacze wopytany. Knjes farar Domaschka f Budyšez mjesesche formujedokonjane a wobžahowne hmjaze předewanje wo 23. pschalnje: „Žón knjes je mój pschjez". Natrnje pschipoložłuchowje wobsedże je mu treba horjesche. Stotemu předar njesahowni wobsehnu wažnjoej rekšta sa Serbow wuložhnjecz. Pschi spomnjesči na mnoho kantschenjow wobdźěłcich. Bohu hmjzu porjenschi wabjerny organista zyrkwje, k. hudźbny dir. Pfannschtichl. Knježna Hana Mużej je swojim fatownym sopranom do předewanja sahpěwa: „Luba duschca, poki f tobu" wot Djarnata Krowza a pschw. tow. „Kromadnik" po předewanju mischkanu khór Kocżorkow: „Duschca, ach duschca, ty njejsi finjesch hol" zaru rjenje zanjeschy. — Po Božej służbje sjromadzi so hyła kantschertow we wosadźinej sali zyrkwje, kotraż bě na tak wjele wobnyta njeliczała. Po powitanju rěcži knjesa Wěcži połnicži so pod nawjedowanjom knjesa B. Krawza ma'a Hodowna hra: Po klawěrnej pschednoj, hodownje žiwjenje pschedstajazej, naschnji farašel a sapkowc: „Njechcjeze so alb.", na cżoż wobžahowny lubowny wobraz, Marju a Józefa so w Bethlehemskej hródži rosnukowjeja, ko temu knjesej sa Boži narod dźakuja. Mała pastyrka pschinjże wabja druhich pastyrjow k Žobje: Djecżatka blida so spěwajo, zyły lud stupi psched hródż a spěwa: „Doma hnuj khtychcli" wot Krawza. Na to sašlinczi tajnje a pschez hyniczko pschespołu na klawěrje a pomałku a wažnje kroczi pschez lud hwězdar, jandżelki, a tiju kralojo, bohate dary njesu a psched dżećatkom wopruja. Jandżelki sanschcheja kolebamku: „Spinkaj, wonka šerj hranje wětr!" a kralojo f pokłonanji wotejdu, mjes tym so lud wusa: „Spjewajce dżeń wjesele!" Zuka zjena mężesche lubowny kasak Djarnatowa historiske data poda je šerdźišch kantschenjow a jich f swérje w šerdźiskeji nabożnosczi. Knjes Kajsch f Kala pschinjesze wutrobny postrow Sejerjowcho ducha a knjes Schtejc rosprawjesche wo swojim stuknowanju jako Drjezdżanski šerdźiski kantor. Skónczuje wuj je hižo je f B. Krawzej swoje wjesele wjesele nad tym, so tuta jubilejnatowarjej knjezinje we hižu jenoho leta tak derje šerdźiju nawukuwschoj, so mużetej nekotremu Sserbej f dobrym pschikładom bycz. Hara harmonizuje ho tak derje radżeny wjeczor słónczi. Knjesej fararjej Domaschaju pak budź wobsrbodźene, so jemu tu we Drjezdżanach wutrobu wschitkich sprawnych Sserbow pschinjenja. —

— **Wolebjerczo pjuna** bu, kaj je znate, winowarjo, swojim pjunowm pschetrjebu sa lóżby mężaz f pschihodnosczenni zahladżecz a dyrbja kóżdy tydżeń f najmjeńscha tak wjele pschihodnosczankow (dżewczinc) kupowacz, kaj pjuna pschecziwo bóju. W dżensnischim damskim wosjewjenju ho kombdżiwej pschetrjebarjo hižo sce jomu ke kupowanju pschihodnosczankow napominaju. Pokasujemy j bobom na to, so budże pjacżina sa sliczowanje na mężaz dezember wyschcha hacz ta sa pschihodnosczanki. Schtóż potajkim, kdyż so jemu sliczowanje sa mężaz dezember pschedpokoji, je f pschihodnosczankami sapłaczeja njemóże, ma swoje sliczowanje drózo sapłaczeja. Pschi tutej składnosczi njech ku na podźaku nowcha fetisenja plunowe pjaczyny nekotrych mjestow njenjewzane: Lipsk, Freiberg, Heidenau, Pirna a Werdawy po 30 pj., Schwiza 27 pj., Drjezdżany 26 pj., Plawno, Bulki, Hajn, Schandelwa, Radeberg po 25 pj., Zitawa 24 pj.. Budy Naugerdorf 22 pj. Nježiche pjaczyny na jenoj zwjazku, kotrehoż wobsteji wosje pak po f Budyšinskim runarj njemósa.

S **Malecho Wjelkowa.** Sandżenu zydowu je so na drózy do Njeswaczidła zóla kaje zhubiła. Sprawnuj namatak, ako sdźiwj nječiho wo tym wě, dyżli je we wudawarni „Serbšich Nowin" wosjewicz abo so na adrese: Sauer, Schönau b. Kamenz wobroczej. Na sażegnischinjeenje je wobsedżer wulke mzdy wutajił. Wón je schewski mischtr Domaschka f Rójanta, je khudy cżłowjek a ma zwójzku sejcziwcz.

S **Malecheja.** Sa pschichodnu sobotu a njedźelu pschihotuje so wo Sendźu hoscżenju z rana Serbska hodowna hra

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicża.

Pschełožił Beno Hyž.

69] (Pokracżowanje.)

„Snadź by khmanscho było, bychmy-li cżakali", mnjesche pater Ludwik, „a poł hodźiny su njewjedro je."

„Sa poł hodźiny smy nimale hižo w Ujrzyca", wotmolwich, „a schtó wě, hacz njeje jenoj holy towor?" Na to khwatach do konjenza. Kóń stojeche hižo sesedżany, ale je jatpischknjenjom bědnu žebi kaj hewak cżaj wjali. Sandże hischcże na poł hodźiny, prjedy hacz pohonej pschchdźeże; schach ja nim. Hrimanje stojeche po dźaczu runje wjeche nasz, ale njechach wotjedźenje tdźiłicz. Pschinjeżczu knjesu Hanine waczoli won a pschicżinichu je sady na wos. Duchowny cżakasche w pschedbthéji. We běły ruschany pschespodlck wobleczeny a dżerżeche runje tajki pschedeschcznik w ruzy.

„Hdże je Hana? Je hotowa?" so jeho wopraschachach

„Ow haj, je hižo nimale na poł hodźiny w kapali a modli so tam."

Khwatach do kapale, njenamakach pak tam Hanu. Se kapale dźach do jedżernje, wot tam do wjeczernje. Hana zjebe k namakanju.

„Hana, Hana!" wołach.

Njichtó njeswotmolwi.

Běch njemérny a dźech do jeje stwicżli, pschetoż myslach, o je hnadź do womory padnyła. We stwje hedźesche stara Wenzfowskyna a płakasche hórko.

„Je hižo cżaš?" so praschesche, „dyrbju so hižo wot njenje dźelicz?"

„Hdże dha je knjeni?" bě moje njeszčerpliwe znaschesche praschenje.

„Knjeni je do sahrudy schła."

„Hana, Hana, wós je pschedejł, je najwjetschi cżaš!" Esmjertna cżichina.

„Hana, Hana!"

Lopjena schminjachu bojaslinje pschi prénich wokalach hrimanja; nětchto cżeżkich deschczowych kapkow padny a powtom bu sajo cżicho kaj wo rowje.

„Schto ma to wosnamjenjesz?" praschach so sebje samcho a cżujach, so mi włosy se strachom na hlowje stawachu.

„Hana, Hana!"

Sa wokomik sdasche ho mi, kaj bych j druheje strony sahrudy wotwokmu sasłyschał. Wodrěhnych sasa. „Knjeni bješeń tola hym!" mjnjłach a běżach runje won sa khojom. Tam sajo nicżo njenamakach.

Na tutym mjesnje bě sahruda f pkotom wobmjekomana, sady kotrehoż puez hacz k wotjedżej pola leżażym wotwocżerjanym wjedżesche. Sdaleka na plót a pschchladach puez. Tola nicżo njebě widżecz hacz Ignaz, hnjbar, kij swoje huzy w hrjebji potżesche.

„Ignazo! Njesyły knjeni widżał?"

„Ow haj, runje tu nimo jédżeschе."

„Schto? Kak? Hdże? Nimo jéła?"

„Sandżesze! K lěsu, z mtodym knjesom z Chorpeli. Ow, jédżeschtaj tak spěschnje, schtoż mózschtej konjej dobżecz."

Jésuš Marja! Hana bě se Selimom cżekmyła!

Bu mi cżorne psched wocżomaj; potom sjédże mi kaj błyst pschez hlowu. Dopomnich sebi na Hanimu njemérnosch, na tamny list, tiż běch w jeje ruzy widżał. Bě potajkim wicho wotwrěczane było! Selim bě ji pisał a po nětchże z njej sekał. Běschtaj žebi wokomik wotjedżenja k cżekinjenju wusmolwiłoj, dokelż wédżeschtaj, so mężachu wschitcy w domje dźało. Jésus Marja! Symny pót wumdoby so je w'chech pótnjizow a w'oby mi na hlowje stawachu. Skom njeviedżach, kak běch nadobo na wuznawki.

„Konja, konja jow!" żarczich je furawnym hłosom.

„Schto dha je se stało? Schto je so stało?" jawoła duchownh.

Stuzowne fahrimanje wotmokwi jemu na jcho praschenje. Wětsik kwisdasche mi wokolo wuschow, pschetoż kóń fahrałowaczke, schtoż jenoj mużesche. Se schtomownoje wsach puez runje won tam, hdżeż bě Ignaz cżekinjenzaj widżał; pschelecżach dwaj płotaj a fahrałowach dale, widżowmu cżer jcżehnjo. Mjes tym sapocża je hrimanje; jedyhwe bliżi kapachu we cżornych thuseżeninach mrócżeli a j cżo mi pschemeni je njebjo do woprawdżiteho wohnjatcho morja; na to jcżehnowaza cżinowcżej bě potom cżim wjetscha; dešczej lijeschе ho j sdżami; wichor schwitaschе schtomy pschi puczu a zhibowaschе je do wschech stron. Kóń pocża pod furawnymi schwikami fkduda a wótrym tlóczenjom potrohom stonacz a jachicz; ham tej stonach — j njemdroscżu. Na schtyri fwejcho konja łukemy błędżach la cżekinjeni na puczu a njewidżach a njeschtschach nicżo druhe. Na tute wałchnje dożdch tej, hdżeż so furawnosczi wichora podwóji a wschě mocy pschihrody bědnu po dźaczu w zakotnym bddżenju.

Lěs smahowaschе kaj jitne pólo tam a hem; hrimot hórbotarske psches cżinu a wotbłóż lětaschе wot schmrtka k schmrtej. S. amjenje dešczeja, kaj bychu so mrócżele rosdrěle, praschot jo łamaczych hałojow, bukot hrimanja — to wsycho hromadże klinczeschе tak hejka hudźba. Njemóżach cżěr wjazy widżecz; fahrałowach pak kaj wichor dale. Na tamnej stronje lěsa spójnach pżki jabłukowym cżěr sajo; runocżasnje pak tej wuschtrżamy puczuch, je so spěschnosczi konja pomjeńschi, jeho jachjenje pschcza bóle pschidźerske. Podwójch fchindowe schwitk. Tu, na tamnej stronje lěsa, łapocża so woprawdżite morjo pékła, tiż mójach drje wodschcach, tiż pak dyrbjeschе Selim pschejcz.

Pohladnych k njebju. „Ow, mój Bożo!" jawołach sadwólnjo, „daj, so jeju dokczinu a potom wumru, jeli to twoja wola!" A mój pacjer namake wutżijschenje. Wótry błyst rożażni cżinu a pschi płomjenitym świdżu spójnach psched sobu malu, łpěschnje jédżeju briczku. Njemóżach wobliczi cżekczejm widżecz, ale wédżach wsycze, so běschtaj jesdżeju. Leżiesche hischcze trochu puczą mjes nami, tola dokelż dyrbjeschе Selim po cżinje a dla psches dešczej nacżinjeje lowlicze wody nétko pomałschu jéczi, mójach bo wsycze nadżecz, so jeju dożchinu. Wutżijschi tschik njemdroscże a njewjeła; njemóżeschtaj mi tola wjazy cżekinjecz.

Selim bu wobhladowy, tej łakichtaky a pohonjeschе wustrożenej konjej z tschudom. Pschi łabłukowym spójnu mje tej Hana, a widżach, kak so pokma zadwolowanja Selima pschimasche a tutón k njej rédżeschе. Za dżeł njeviżnjeny běch tak błidu, ko mużach Selimowy hłós słyschecz.

„Wrócżo!" jawoła mi pschez cżinu, „niam bróńje pschi sebi! Wrócżo abo tżelu!" Tola njeteżedowach na jeho słowa a pschindżech bliże a bliże.

„Stejcż!" jawoła Selim. „Stejcż!" (Pokr.)

Pschedzenak

so nakladuje a wudawa wot prěnjeho sakskeho literarneho towarstwa Macizny Serbskeje w Budyschinje. Wschitke literarne a wumjelske pschinoschki fu so do tuteje prozyki też lěsha — zyle darmo — podate. Najwjetsche pjenjezne wuwory fu so pschinjesene, so by so protyka tak rjana hacź jenoż možno wuhotowała. — Hdyž fu protyka lěsa dorje rospscheda, móže so k tomu hischcze wjele rjenschoo wudaco. — K temu móže kóždy swój pschinoschowaco, schóž pomha ju w žerbskim kraju rozschěrjeej a pschedacz. —

„Boži narod" wot Handrija Duczmana. Tutu hru pschedstaja nasch žerbske towarstwo a nasch měschany tbor. Hra pschinjesadži nam do cžasa Jesusowego naroda. Sobotnuske pschedstajenje je za dźěći a dorosczenych; njedźela hraje so jenoż za dorosczenych. Cžiły wunoschk rospórji so na Malescharske a Pluschczanske mjesne sjednoczenstwo a towarstwo pomozy za stud. młodosež. Dokelž so jenoż wósta zyže zastupnych tkarkow wuda, njech ji kóždy, kiž cžasom pola knjesa A. Jokuša w Maleschczach, telefon kant Guczina cžo. 50, wobstara. Wschěch Serbow fu blisko a dalsko na tute pschedstajenje wutrobnje pscheproschuje wubjerk za ludowe lěpsche w Maleschczach.

S **Malschcz.** Jutrje zrjedu pop. w 2 hodź. so we pacžerjec stwje sałzo cžesne dźěći wot wokrjesnje wotzhladeli woza.

S Maleschcz. 3. njedźelu adventa wotmě so we nascim Božim domje popoldnu we 2 hodź. adventska mutrnosež. Wona dyrbjesche Němzow nascheje wosady, kiž maja ja Boże kralestwo sajim, do Božeho doma wabicz. Tehodla bě j wumjelcom jenickeho spěwa zyle němsko. S wumjelcom knjenje sarałi tam žanu jenicžku němsku duschu njewobhadachmy. Seerkow bě hnadna cžerjódżicža pschichcza. Cžiły wunoschk je za wosadnu hudźbu pofstajeny. Wunoschk njesamóże ani nasbada wudowski kneź. S wutkej ludoscžu prózowanscžaj so zyrkownisći a posawnisći thór z Maleho Budyschinka mutrnosež porjesnjesej. Schloda, so lubosež a próza tałke do wody padnyjetaj, dokelž so tak malo na žadanja nascheho cžasa džiwa.

S Nachłowa. So padnischi najradscho pola małych ludźi kradnu, kiž žanu wjele nimaju, to so we naschej wsy w posledninm cžasu druzhy pokaze. We wsy wot pónjdźele k wutorje w sandźenym tydźenju pokradnychu pola Tischerjez schtyri stare inczne husy. Bźchu wosbjezerja nadźija, sa nalezo, so bychu jemu małe huschki wuzamyje a psches to k hnadnym dohkodam pomhale. Padnischi husby hnydom we lólni sarschachu, kotraž njebě samknjena bya. Woż bě runje we samknjenym cžasu we huschowej wjesey pobył. Zandarm możesche jenoż wuslědźicz, so je slěd za paduchami do wsy wjedł. Też pola jeneje dźěłaczerskeje swójby, kotrejež keżiwjez dźěła nima a kotraż je tehodła we hubjenych wohsteinowschczach žiwa, su padnischi spytali, husby hradnjez, to'a tu njesmi zboża měci.

S **Porchzicz.** Sandź. nn nóz so w naschej wsy padnischi pola jenicžko tudomneho wobsedzerja mutsłamachu a 10 husk hradnuchu. Někotre husjaze hłowy leża wostajachu.

S **Klukscha.** W nozy k 5. hodźe hradnżnu padnischi we naschej wsy 5 husk.

S **Rakez.** We wjerzawschej rospratuje wo pobjezerjenju ponnika Jana Kruze njebě so dozyła na to dźiwadło, dźak mutrjescej sa dery, kotrejž tu so nam we swójim cžasu na nascha prězyna pschidźiłałe. Djakujemy so najwutrobnischo sa nje. Dale hłuscha też dźiwadłowsku kuzej zarajrej sa jeho rjane hłowa, kiż je pschi rowje dźerżał, też naschemu k. pschi dźiwdże sa jeho prózu a starosež pschi stajenju ponnika, k. wuczerjej Wjeli-Komorowiskemu sa wuwjedenje spěwa a sa ryżowanje, kotrejež bobuslawez Mlynkej ja wobdźełkanje kunjenja. Nazdalenu kwartirnu pat pschiwolowny, so by so pschi kóždej sładnoscži wokolo hlorbuze, we kotrejž mějesche nasch njesapomnity Jan Kruza wulke sastupiny, brom zdobwało.

S **Wóspinta.** Jutrje wuturu popoldnju w 2 hodź. so na farje wuczerjam a jich cžerjcznym dźěczom kěrasiko rada darmo **podara.** Lěkat bubje pschitomny.

S **Wojerez.** Wojerowske Nowiny pišaju, so fu jenemu natarjej we hnydomej wjsy 3 zentnarje lenu spatili. Len bě sadu pjezy we jenym runje sawortschowanym, so by so dorjahnył. We jeżenje bě dźeża, so by len też powětr pschescžahnył. S telej dźěrn je njekniczowany słónik wobeń samschkił. Bjes mała so też domste hohn.' sapałi. Wojerowske Nowiny pschiwoznmja, so je słónikli sapałet sabyl, so mamy wuwjaczny staw (Belagerungszustand). Lepili fu sapałet pschi załoženju a pschiwdże psched wojerski sud, móże tón sapałerja hnydom k hunjerczi sasudżicz. Wu sud so bjes lombdenja hnydom se satkenjom wukonja.

S **Brětnja** pola Wojerez. Srudny tóżj namoła 23-letny hyn Jana Kirstana na wuhlowej jamje „Erika". Pschi słónczenju dźěła sobotu rano 1/6 hodź. pschidźe wón z njesnatcze pschicžinjtmy wjesy dwoji cžahaj, pschi jeżonj so jemu howa rosnuje, tak so bě z nim hnydom morwy. Schtó wé swójej kórzy, won fnat.

Hospodarski roshlad.

Hamtske kursy wežera w Barlinje:

Dollar	4,189500 fl franzowski frank	221445 mild.
Jendźelski dant	18,354055 fl. czeskeje. króna	125688 „
Schwajzarski frank	730,170 mk. 100 pólit. markow	682 „

Wuturu, 17. dezembra 1923.

Pjenjezy so njepschemeńenichu. **Efekty** hijachu horje. Dla kurjy bě jewe wikowanje. S wežerawschcje Dyżo-Jandźelske kursy rospravne prajl, so fwjetschi wschi efekty rjane dobytki zapjschachu. Sa akzijemi maschinowe a metalowe industrije bě wulki fajm. Dobytki zapjschachu so 700 miljardow a hacź do 8 biljonow. Mjes elektromotorami a kotłajami dobrych Bergmann 6, Wanderer 5, a Clemens Müller 1 biljon, Corona 800 a Seidel a Naumann 500 miljardow. Najrjeńsche źne dźe mjezamy papjeniki a to Vereinigte Fabriken fotografischer Papiere 15, Dr. Kurz 12 biljonow hacź dele do 500 miljardow. Bank lobychu 700 miljardow hacź 5 biljonow. Transatlantike a twarske druzhwa mjezachu bóle srjenje dobytki. Keramiske akzije postupowachu z wjesicha po biljonach, někotre po miljardach. Shutkne industrijowe akzije znežachu dobytki z wjesicha po biljonach, někotre hacź dele do 800 miljardow. Sa pjwanize dě mjesiczki sajim.

Renty běchu sesłabjene. To je stajnje tak, hdyž akzije horje bija. Wone fu pschiczka pschijadżowachu a to 3% slatna požczonka 360, 4% 100, 3½ prozy. 70 a lutowańska premijowa 30 miljardow. Tola tej někotre so skuczkichu. Schutzgebietsanleihe wo 250, 3 prozy. prusske konsole wo 40 a 3½ prozy. wo 15 miljardow.

Na **produktowych wikach** bě zito je wjsow zadnjesche. Rožki mlumy malo kupuja. Wulke mlumy fparuja fo i rullej rožtu za rentowu hriwnu. Mjaneje muki fo nescheto na pjekarjow rospscheda. We polowiczkej Němzej nascha rjana muka i franzowskej a amerikańskej ani we kajsorskej ani we placžisnje fobu njemóże. Pschenczna muka ta tyrkowa lepje dże. Jeczmjen njeběże. We wowsu je druha ruka tunischa. We druhich produktach je fnadny wobrot. Wežera pschinióże zentnar po slotej hriwnje

we Barlinje:

pschenczy 8,30—8,35 flotych hriwnow,
rožki 7,25—7,35 flotych hriwnow,
wowsa 6—6,50 flotych hriwnow,
jeczmjenja 7,85—7,95 flotych hriwnow,

we Dżejdżanach:

pschenczy 8,20—8,30 flotych hriwnow,
rožki 7,30—7,50 flotych hriwnow,
jeczmjenja 8,40—8,70 flotych hriwnow,
wowsa 6,30—6,50 flotych hriwnow.

Na Barlinskich produktowych wikach

Zito a produkty po slotej hriwnje.

Pschenka	166-167	**Sełowa a tyno**	
rožta	145,00-147	pschenczna	0,70-0,90
nałetn. jeczmjeń	157-159	rjana	0,70-0,90
wowsa	120-130,00	wowsna	0,60-0,80
za tonu abo 20 zentnarjow		*rjane wotsepy*	—
pschenczna muka	25,00-29,00	jeczna	0,60-0,80
rjana muka	24,50-26,50	łajkanja	0,50-0,60
pschenez. wotrubY	7,25-7,50	łukanje	1,85
rjane wotrubY	7,0-7,25	tyno	1,10-1,50
rapš. wołoschk	11,25-11,75	**Bürny**	
pschowa melasa	7,0	ble	—
serabelta	16,50-20,0	cžerwjene	—
pschiwschki	14-17,0	żeltemjażne	—
fuche truhanczki	8,00		
bernage krutki	17,00-18,00		
rapš	265-270	*po zentnarju*	

za 100 kg abo 2 zen.

Dżejdżanska kurso.

Pschenza	16,40-16,60	bernage krutki	20,0-21,0
rožta	14,60-15,00	pschenicž. wotrubY	7,40-7,80
nałetni jeczmjeń	16,80-17,40	rjane wotrubY	7,20-7,60
nałpwiti jeczmjeń	—	pschenczna muka	31-35
wowsa	12,60-13,00	rjana muka	29,0-30,0
cžerwjeny dżerżel	180-200	woka	—
rapš	—	pschiwschki	—
kukuriza (Mais)	23,00-25,00	hrochi	—
fuche truhanczki	10,50-11,00	modre łupiny	—
pokrowe trubi	14,0-22,0	żołte łupiny	—

po 100 klogr. a po slotej hriwnje.

Kakao a schokolada, tuchnje I. 5,20—5,70 fl. hriwnow, II. 4—4,40 fl. hr., mjenje tuchnje I. 5—5,50 fl. hriwnow, II. 3,80—4,20 slotych hriwnow fa 1 kg. abo 2 punkaj. 100 gr. kafficzke schokolady 52—57 fl. np. **mlokowa** 53—58 fl. np.

Butra we Barlinje, fandżenu sobotu we zyłym 1,70 fl. hr. po punezje.

Khojeż. Brafilijanski 1,40—1,60, zentralamerikanski 1,60—1,80 fl. hr. we zyłym we Hamburku a że złoni.

Rybnaz wiki we Greifswalde. Placžiny rybow fandża, dokelž też mjasowe placžiny dele bija.

Pschedżenja burfowa rospratuje. Po zinym wobłoże fastupi wyske wobuhonjenje. Tehodła posledenje powiscze wo pschiładowanju rěcza. Wschelazy so hodnja, fwoje dobytki na wnukit skażcz z tym, so jo hotuja, tunjo nakupjene akzije se fwyschene kursy pschedacz.

Wukupne devizowe kursy.

Wežera dollar we Nemyorku 4 biljonow.
Wežera dollar we Danzigu 5,83 biljonow.
Jendźelski punt 20 biljonow.
100 pólifich markow 1,05 biljona.
We Prasy biljon němskich hr. 7,80 fč.

Ważne hołpodarske liczby (kluczje).

Sa 18. dezember 1923.

1 slota hriwna (po Barlinskim wiczinym kursu)
papjerj. hriwnow 1 002 500 000 000

20 hriwnowski słoty	19 2675 biljonow
Placžijna ja słoto	640 bulk. ja jedyn kgr.
1 złoty (1 hriwna)	400 000 000 000
Statny indeks	1 269 000 000 000
Saski indeks	1 319 000 000 000
Wulkopschekupski indeks	1 274 500 000 000
Dawkowa mera (multiplikator)	1 000 milid. fa fkutu hriwnu
Multiplikator na żelezniz	1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaßy 2,2 np. po slotej hriwnocze, po papjernaj 22 miljardow a 200 miljonow.
3. rjad. 3,3 np.	
Pósłowy tarif: list w posk. wokrjesu	50 000 000 000
dopischnja „ „ „	30 000 000 000
list dale posk. „ „	100 000 000 000
dopischnja „ „ „	50 000 000 000
Telefonowy tarif	1 000 000 000 000

Neženje je w blisim wokrjesu (Ortsverkehr) 150 miljardow w dalschim do 6 kilometr. (Bezirksverkehr) 300 miljard.

Mjsa we ratuschowje! Sa Budyschzki, Dubliski a Kamjenski wokrjeż). Nam take rospravna f 28. nov. t. l. pschedłeżi): Jednanja se fakupjerjemi dźełaczerjowo a cžłonkje 27. nov. bjes wulkeha wostachu. Mjdowa komisija wobstamkny 10 prozentowisi pschirażk na mjdy pschedhonjazeho tydźenja. (Każ dale zhonimy, so hacź dotal nicże njepschemeni.) Najwuschischa mjdna na hodźinu (Stundenspitzenlohn) postaji so wot 23. nov. sem na 10 fl. nn. Te f 10 prozentowisim powyschenjom wutkanje mjdy su na papjerjanu hriwnu rosłicze a to 1 fl. hr. biljon a też najwuschischa hodźinska mjda hacź na dalsche placži. Tak namakana stota mjda fo kóżdy wożeń na papjerjanu hriwnu rosłicz do kurfu, kiż so fryedu wuda, potajkim. kiż kóżdy schtwórk we Sserbskich Nowinach namakaze. Tchodła mamy so na tydźeń wot 23.—29. nov. (a też na dalsche tydźenje) tele mjdy placžicz. We sześdżowazym wosiebje na rostżół mjes slotej a papjerjanej hriwnu potażemy:

	hodźinska mjda			
	sa mużskich		sa żónske	
w starobje wot	popr. hr.	fl. t. pf.	popr. hr.	flot. pf.
14 a 15 lět	41 000 mil.,	4,1	31000 mil.,	3,1
16 lět	47000 „	4,7	38000 „	3,8
17 „	69000 „	6,9	45000 „	4,5
18—20 lět	81 000 „	8,1	59000 „	5,9
20 lět	100000 „	10,0		

Po tajsim fa mużskich 4—10 fl. pf., fa żónske 3 hacź nimale 6 fl. pf.

	tydźenska mjda			
	8 hodźinski dźełanski cžas		9 hodź. dźełanski cžas	
w star. wot	popr. hr.	fl. hr.	popr. hr.	fl. hr.
16 a 17	2 000 000 mil.,	2,60	2 930 000 mil.,	2,93
18 a 19	4000000 „	4,—	4500000 „	4,50
20 lět	5 120 000 „	5,12	5760000 „	5,76

Sesżěwacze mżaczne mjdy rosliczichmy na tydźenske mjdy a placži hischcze nekto

w star. wot	popr. hr.	fl. hr.	popr. hr.	fl. hr.
14 lět	1 000 000 mil.,	1,—	900000 mil.,	0,90
15 „	1 200 000 „	1,20	1000000 „	1,—
16 „	1350000 „	1,35	1100000 „	1,10
17 „	1500000 „	1,50	1300000 „	1,30
18 „	1800000 „	1,80	1500000 „	1,50
19 „	2100000 „	2,10	1700000 „	1,70
20 „	2400000 „	2,40	1900000 „	1,90

Dokelž je fo měra powyschiła, njetrjebaju cži, kiż mżaczna dańanu Zancho dawka placžicz we tymle tydźenju.

Dopis.

Njedostatki dla mjdy we wobnjoskrutej (feuerfesten) industrijl w jakim fwobodnym ftacże a we wobkhodach Budyschcho a Kamjenskeho hamtiż. fo ozjamnitra.

Mjes dźełoadawarjemi a dźełaczerjemi wobnjoskrutejo industrije w jakim fwobodnym ftacże wobsteja hižo někotre njedźele dołho khutne njedostatki. Dźełoadawarja fwoja sta, so bychu mjdy a dźełowe wumjenjenja swójich dźełaczerjow na donośnisku nistoscz dele stłocżili. We Budyschzkim a Kamjenskim hamtiżim hejtmanstwje fo pak f tym hischcze njefpokoja, ale po możnosczi fpytaju mjdowe a dźełowe wumjenjenja hischcze niże postajicz. Mjenja wosebje, so fu w serbskim dźełaczerju taiseho namakali, kiż fo f wofchenu hodźi a kotrehoż na hamtnym iskodżesk f pósłe. puczowanistim dźełaczerjom we bowoźinskim czasu fnaje. Pschecżiwno tajsenu swoźinanym dyrbja so serbscy dźełaczerjo hromadże se swojimi němskimi towarschemi zyle rasnje wobarać.

Sa wobnjoskrutu industrijn wobsteji hižo wjacy 1kt wokrjesne wuczinjenje (Bezirksvertrag) fa Sakfku, kiż płaczenje mjdy rjaduje, jako pschidawk k statnemu dźełowemu rjadowanju (Reichsarbeitsvertrag) fa kamjentowe a lemine industrije w Němskej, kiż dźełowe wumjenjenje a rosdżelo ze smirowanske wumjenjenja (Schlichtungsübereinkunft) pschi hradach wopschija. Trajne wołkdonoscżenje němskje hriwny bě też dźełaczerjej f pschicżinom, so bychu mjdu po slotowej hódnoscži hódałe, pschetoż hacź dotal mżachu so mjdy tydźeń wot tydźenja f nowa srjadowarjo a bě hnito zara wobczežene, wo zich wyschofczi k prawemu dorofumjenju dóżicz. S wjetscha so pak postajena mjda dla wobhódnoscżenja a powyschenja wubawkow fa leżiwnje niemale do niczeho pschewobroczi. Někotre firmy pak polom bźchu potne mjdy njeznyłetachu, dokelž wudawachu, so pjenjezy nimaju, a fchkodowachu dźełaczerjo f tym hischcze bóle. S tuteje pschicżiny zadachu hebi dźełaczerjo w prenjej połojzy nowembra 1 slotu hriwnu na hodźinu sa wołneho dźełaczerja. W běhu dalscheho jednanja so tuto żadanje na 60 fl. pf. ponżli. Dźełoadawarjo tuto żadanje wotpokasachu a połticzichu 35 pf. Dokelž so nježjednachu, fahérasche wózmoknjony tarifowy hamt wob pschedbyhjsmom k. tajneho radź. Knaka je fakiseho dźełowego minifterstwa fo f tutej nałożnoscži. Tola tej ni fo niczo rosfudżasze njewupraji, dokelž so dźełoadawarjo fryedej pohedżenja, hischcze prjedy hacź je jedyn njejroznity pohrednitki namjet cżinicz mohł, k dalschemu wurokowanju fajrajicżu. S tutym wuhinowanjom a fodżerżenjom pschedewschczelowo (Unterneymer), schtoż je tak wjele każ fkamanje tarifa, njedże możno, mjdy srjadowacz a dyrbje sche fo spytacz, wot jeneho wobkhoda " druheym jednacz a k dorofumjenju pschicżicz. W Budyschzkim a Kamjenskim hamtiżim hejtmanstwje to se zan firmu mżno njebě a dyrbjesche tchodła rosfudżacz wuczerjej (Schlichtungsausschuß) Budyschzkeho wokrjesneho hejtmanstwa pomhacz. Po dźełczym rospomnjenanju fo tutón takle wuprajl:

„Sa cżaj wot 18. nowembra 1923 żem wuczinił naswyschcha mjda (Spitzenlohn) 40 fl. pf. na hodźinu. Akkordna mjda a pschichodi fa wosbjezbych (Zacharbeit) ma fo we jenotlinych wobkhodach po dotalnych połajenjach fkja wacz. Nunże tak frjaduja fo wotrażki (Abschläge) po dotal płaczanych ftarobnych fchodźenkach. Njewjesżitnim maja fo pschicżinażki w pschimjerjenej wyschofczi każ hacź dotal płaczicz."

Pschi pschebohżitanju mjdy jara njikeho rosfudże pschez k. knjeneho fudnifkeho radź. Hochżrima pokajachu wokolo

pschitomni dźěłodawarjo se wschelakimi znahscheńkowjenkami hroziju pschecyšinowć, so by wobtwjerdzenje rozhubka hač ke tónzej dacy njemóžliche. Dokelž měł pak dopokes sajimowacz, njech so tu z krótka spóńći: Rozhubźowy wuběrk w minje wot 30 pr. mérowneje msdy. K temu pschičicźi powschitkowne podrocźenje pomjo mérownemu cyłkowemu. To wuczinja 50—60 prozentow; tak wutrjeli so mjeda za hodźinu na 45 abo 48 pf. Dokelž pak je mjenźe hospodarstwo wobkhodnyho, měli tej dźěłaczerjo wopor sprócźeć a na so tak mjenowany „nuforwy“ faktor (Entbehrungsfaktor) hobzicźicź. Tutón ma na njedyše 15 prozentow, wotnaji a tak pschinźe na hodźinu 40 pf. msdy. Pschecerstwo tutemu pospjesowanju wupraja so nekotri dźěłodawarjo w Sserbach, wosebje schamottowa fabrika w Thonbergu pola Kamjenza, so by w mérownym czasu njesysn 30 pf., ale jenož 25 hacź 28 pf. płaczili. Temu napschećiwo steji wérnosć, so by w mnohich druhich fabrikach schamottowych fabrikach 35 hacź 45 pfenjesklow na hodźinu płaczesche a so runje tehdy we wobkhodach herbickeho kraja zyły dźěł połskich dźěłaczerjow dźěłaschke a herbiłkeho dźěłaczerja sinzichu na kamuschy schodźeńk a płaczachu jemu tak kmanjene nisse msdy. Nimo teho ma so wobkhodowacź, so běchu w mérnym czasu sčinjenjowe pomery zyle hinasche w mešlach hacź na kraju, schtož je dźensnischi dźeń tež hišće. Dźěłodawarjo potajkim na to dźěłaja, so bychu dźěłaczerjow w schamottowych fabrikach sahjo na schodźeńk połskeho puczowanskeho dźěłaczerja wrócźo cźišcźeli. Wschitkoho tomu na to je wschej rahnoscu wojowacź. Zadamy tež za schamottowych dźěłaczerjow, kiž su z wjesčiskeho dźěła Sserbje, runoprawosći z druhimi dźěłaczerjemi. Na žadyn pad pak njesmě, so maju tchodomniske hłodne nsdy za sakad płuśkeż a nimo teho so hišćeze wotbódnoscenski faktor wobliczicź. Pschetoż hódy hebi hinjsow pschchowzaczelow wobhladamy, mózny widżecz, so so woni wosebje we swojim žiwjenju njeznajesija, ale naworaz je. W czasu pjenjezneho wotbóra je jich so woni jara derje na schkodu powschitkownoscje wobhaścili a su tak lekje žiwi hacź hdy pschedy. Tola nij jenoż pschecźiwo wuhotej msdźe pschchedowzaczesko nadobki cźinja, ale woni spytaja też dotalne wosdźelkowanje (Abstaffelung) starobnych klasow a prozentualny msdowy podźel kaž też hacź dotal wobstejnje alkordske wumjenjenja pohubjenschicź. Zyle wosebje dźěła w tutym nasmyslu t o n o w n j a a p ź ł k o w n j a w M ź r k o w j e — knjes Wilhelm Kempe z Budyschina. Tuta firma to dokonsche, so pschedź 2 njedźelomaj swojim po hodźinach połnje dźěłazym 8 rentšich hriwnow a alkordišim dźěłaczerjom 10 rentšich hriwnow sa zyły tydźeń wupłaczi. Jako fo sudźo wobzeźelowacz, bu jim pomjenje, so może kóždy, komuž ho njespodoba, swój puć hicź. So bychu z dźěłaczerjemi zyle po zwojej woli satkadrecź mohli, dyrbi fo pola mjenowaneje firmy kóždy, kiž z nowa sastupi, podpisacź, so žadyn wupowjedźenjski czas njewobstejí, so je jimje mózno, kóždeho, kiž sljowesko praji, na drózu sadacź. Dale firma njepschihba, so so wobkhodna rada (Betriebsrath) wolí, kiž prawa dźěłaczerstwa sastupuje. Też je fo ludźom prajiło, so njejmjenuja k zanej organizaziji pschistupicź. So pak je organizazija na kóždy pad nutna, je tuta firma je swojim sadźerjenjom w sahdźenych njedźelach pschejara draktizy wopokasała a je jara wobžarowacź, so fu mjes dźěłaczerjemi hischcze někotre běle woble, kiž swojich samjanych bratrow pschehrabza a jich sežiwjenske wobstejnjosce pomjahscheńsuja, haj žebi sjamym schkodźa. Wosebje ma fo wobkedźowacź, so k. Kempa němskich dźěłaczerjow staro zanych njepschihaja a herbšich jenoż tak dałoko, kaž fo njesmu w saimje dźěłaczerstwa hibali. Hačrunjež je firma w pschitomnosći knj. tajneho radźicźela Haaka se sakkedo dźěłanskeho ministerstwa słubiła, dotalnemu pschehbżnemu wobkhodnyje rady Schuchbera z Kamjenza fajo pschijcźeź, so to tola hischcze stało njeje. Hdyž nětko firma swojim ludźom k wjedźenju da, so je hischcze 25 pf. na hodźinu pschewzyła, dha hinak njemóżemy, hacź fo ras prahujemy, kak fo k. Kempa samjesuje. Wiźimy, so je fo wobkhod jara wutworił, dale, so może sebi k. Kempa auto popschecź, schtož do wójny njemóżesche atd. Potajkim dyrbi wobkhod tola zyle dobry bycź abo pak žebi tajzy knjeza nuzła, so może žebi na schkodu dźěłaczerjow wschě rjanosce a pschijomnosce žiwjenja popschecź. Tutemu njeschmelnemu postupowanju pschedewzaczelow może fo jenoż z krutej organizaziju najwjeschcezo stupicź, a hdyž jenotliwi dźěłodawarjo wnoamaja, so tehdy trjeba njeje, dha wšmy bosch, schto mamy wo tym dźerzecź. Na druhej stronje njetrjebali pak dźěłodawarjo wobnjoskuteje industrije tchorunja fjeneje organizazije a nimo teho hischcze 2 sjudźkow, kotrjž hu z wulkeho dźěła jenoż k temu, so bychu wumyslili, kak fo dźěłaczerske existenzne wumjenjenja najlepje podtrjeschować hodźa. Dokelž fu dźěłodawarjo w Budyschkim wotkreźnu w pschirunanju k druhim industrijam nisfi rozsud (Schiedsspruch) wotpokasali, fmy fo na demobilisazijsteho komisara za Budyschke wokrjesne hejtmanstwo wobrocźili a wocakkujemy, so tuta mésnosć nusne srofumjenje pokaże. Hewak fo njetrjebamy dźiwacź, so fo druhdy wézy stanu, kiž fo husto na tych wotschkach wjecza, kiž tola cźi prénji winowarji njejsu... My sohdźujemy tajke sadwótrowanske akty a dyrbimy w sajimje poriadnych wobstejnjosćow žadacź, so fo sa pschistojne dźěło też prawa nsda płaczi.

Sserbski dźěłaczerjow w Budyschkim a Kamjenskim hamtiskim hejtmanstwje namolwjamy, so bychu z nami hromadźe pschecźiwo hrożazemu sthubjenju prawow a też spórschenju existenzowych wumjenjenjow wojowali.

Swjaz fobrikich dźěłaczerjow w Němskej.
Placzerinki w Budyschinje.

Hamtske wozjiewenje z Budyšina

Měšczanska rada — wozjiwjenje za plunarnu a wodatnju — wozjewja: Sadno na to kóżdomu cźinimy, so fu wolerkarjo pluna winowacźi, plunowe pschipokasanki fu powołacź. Kóżdy hodźer ma so z najnowischa plunowej pschetrjeba, najdojazy pak mjezacna pschetrjeba w pschipokasankach wotrunacź. Komdźazy so napominaja, so bychu žebi hnydom w swjatych pschedewzarkach pschipokasanki fu pikt. Najzerje budże płaczilna sa plun za dezemberske fliesbowanja wyschicza, hacź płaczilna sa pschipokasanki (Gasgutscheine). Pschedewarkuje fu 22. dezembra jenoż hacź do 10 hodź. dopokdnja wotewrjene, 24. dezembra pak zamknjene.

Měšczanska plunarska wozjewja: P l u n o w y k o f a (Gaskoks) płaczi tej dale pschi hnydomnym sapłaczenju 1,50 Sst. hr. za hektoliter, hdyž fo we plunarni wotewrja. Plunarnja może tež płaczilnu sa dyes prjedarskeho wozjewjenja pschemenicź.

Płaczilny rěsneho skotu na Drježdźanskich skótnych witkach.

17. dezembra 1923.

Skótne druziny a wobkamjenje.	Płaczilny po punesu a hiwnowach wscho w mittelardej Zirna wahu.
Wóły: 41.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetschese rěsneje hódnosce hacź bo 6 lět	470
Młode mjasne, njewukormjene, starsche wukormjene	400
Mjenje wukormjene młode, derje pžowane starsche	330
Mjenje pžowane wschich starobow	220
Byki: 64.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetschese rěsneje hódnosce	450
Nelnomjasne, młódsche	400
Mjenje wukormjene młódsche a derje pžowane starsche	330
Schpatne	230
Jałowy a krowy: 179.	
Połnomjasne, wukormjene jałowy najwjetschich, rěsnje hódnosce	480
Połnomjasne, wukormjene krowy najwjetschese rěsneje hódnosce hacź do 7 lět	420
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młódsche krowy a jałowy	330
Derje pžowane krowy a mjenje pžowane jałowy	240
Mjenje a schpatne pžowane	160
Cźelata: 542.	
Najwjetschi wukormjene	700
Mjenje wukormjene a tajke wot zyza	590
Schpatne	470
Mowzy: 161.	
Młódsche a starsche wukormjene	460
Starsche wukormjene	380
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	200
Swinje: 1048.	
Połnomjasne, wosebitych rasow a jich schtschenjow, hacź do 1½ lět stare	720
Wukormjene	700
Młodsche	600
Schpatne	570
Nowe a kmbrosći	450

Hłowny a samolwity redaktor: Marko Ssmolerk w Budyschinje.

Hodowne posticzenje!

Stupnje do dźěła, wosebje dźerzliwe wot 13,— sł. hr. zem. „ 19,— „ „ „ zerzije do dźěła, ruczne dźěło tholowy do dźěła, bluzy sa samlarjow, manchestrowe lazy a tholowy wschich wutkojcow, tež tež fitzowe twory a druhe wézy, wschitko po jara tunich płaczisnach porucza

Max Seifert, drastowy dom na kamjentnej haży 29.

Jeli tutón nawócźiš sobu pschinjesecze, dostanjeze na tózbu płaczisnu 10 prozentow rabata.

Meble sa jédnje stwy sa spanske stwy sa stwy sa knjesow sa kuchnje, kaj tež polstrowe

porucza pschi położenymi płaczenstimi wumjenjenjach **J. Sebastian** w Budyschinje na kamjentnej haży 12.

K hodownemu swjedźenjej

poručamy za serbske dźěći

a) **Wobrazkowe knižki:**
Sešerjawka — Wobrazki za pékne dźěći — Pékne dźěći wjesele.

b) **Powjedančka:**
Hród na Zhorjelskej horje — Robinson — Genofeva — Trójniki — Nowe Trójniki — Nadpad pola Bukec — Zabawki — Bitwa pola Budyšina — Hdže statok mój? — Bratr a sotřička — Pejsa, Bajki, bajki a basnički — Naša wowka — Worješki (přez 900 hudančkow) — Bože dźěćo — Jezusowy narod — Wowcyne zabawki — Šibakec nan —

c) **Dźiwadłowe kruchi:**
Palčikojo w krawcowni
Palčikojo — kowarjo
Rumpodich
} wot M. K

Lětuluka, přeł. Bj. Krawc.
Slepy Benjamin } wot M. Nawkł
Hodownička
Zbožowne hody.

Wšo knižki su dostać we

Serbskej kniharni w Budyšinje.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!
Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach waš nawěstk w Serbskich Nowinach“.

J. W. Menzel
serbski časnikař
wurjadnje
dobra wuporjadkowanja
w **Bobrošecach.**

Kupuja
lumpy hacź . . . 2 pj.
nowiny, łóschiwki,
knihi, akty . . . 1 pf.
staru papjeru . . . ½ pj.
kosčje po najwyschischich dnjowych płaczisnach. Želeju a metale jenoż na wupohlad. Po wjesche, so derje płaczeje stakanki, je sjamsjunje japschichom pschijědu.

Josef Schubert
w Budyschinje, dórklin čzo. 7.
Telefon 695.

Vogtlandske gardiny
storn, zanki, bitcake, łolate prunzejowe fuhle, łojowe poschewjenja a łojowe płachty, wjetki, trjenja, schórzuch, blidowe a łojowe płašćikowy, wodmu, fenilage, muzace a dźěłaze špohle łholowy, wołkowe fuhno a linoleum porucza wosebje płaczilny hódny

K. Erler w Budyschinje
na žitnych witach 11 znajdźesch „Skotaje Swědby“. Mérji herbiłi.

Žony
Dowolam swój wulki skład pschewjaskow, mésaczkich a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.
Steju rad k radze.
Wagnerowa w Budyschinje psched schulestiskimi wrotami čzo. 9.

Sserbjo
podpjerajcze swoje
Serbske Nowiny
z małymi nawěschćinami.

Mamy česć wozjewjeć, zo smy w **Njeswačidle** pri dwórnišcu
w skladownych městnosćach firmy **E. F. Bartko**
wotnožku (Zweigstelle)
z telefonskim přizamknjenjom na Njeswačidlskim hamće čo. 7 wotewrili.

Smy kupcy wšěch druzin žita a wšěch ratarskich wupłodow po kóžde časnych dnjowych płaćiznach a podawamy wšě picowadła a hnojidła, ke tež wahlo a prosymy podwólnje wo skazanki.

„Budźemy so prócować, zo bychmy wšě přeća našich wobkhodnych předelow dopjelnili a prosymy, zo bychu naše předewzaće podpjerali.
W Kinsbórku a Budyšinje, 10. decembra 1923.
Z počesćowanjom

Zjednoćene młyny dr. z w. ruk. w **Kinsbórku**
Wikowańske młyny dr. z w. ruk. w **Budyšinje**

Jako wěcywustojny a radźićel we
wšěch
elektriskich připrawach
kaž tež za
podawanje wšěch elektr. materijalijow za sylny a słaby prud, motory atd.
poruča so
C. Joschke wyšši inženěr we **Wojerecach**
na dwórniščowej drózy 25. Telefon čo. 88.

Dźiwaj rjanej
nowej vertikaj
pschedawa wobšeže tunjo
Josef Leška, blidarnja w **Kulowje.**

Najlepschu
Hejduschku
porucza
Rauchfuß w Budyschinje na žitnych witach 9.

Rjane dołhe
schmrěkowe žerdže,
kiž fu wobsebje tykotam samlody słót hodźa, ma na pschedaň
E. Barte w **Wolframezach** (Steinigwolmsdorf) p. Wjasowjan.

Pjekatnja
pyta fo kupicź abo wotmajecź. Dalše je sdonicź we wudawarni „Serbskich Nowin“.

Róla kože
je fo sandźenu hobotu na brodwot Małeho Wjelkowa z Njeswačidleje słubi. Sprawny namakar abo schtó něschto we tym wě, nje — wjelo fa dobre wuno — powěsć da be „Serb. Now.“ abo na adresu Sauer, Schönau (Obg. Kamenz).

Mało trjebana hłowowa praša a schrótowanski mły je na pschedaň w Klašjbach čzo. 28.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 10 Kč. Kóžde čo. płaći 6 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihtišćerńja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsedźenje so stajnje nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 291 | **Budyšin, srjedu, 19. decembra 1923** | **Lětnik 82**

Dnjownica.

Srjedu, 19. hodownika.

Othilije, knjeżny.

† 1921 w Biskopicach posledni serbski farař Smilnjanskoje wosady Sykora, pilny serbski spisaćel.

† 1844 Budyński serbski tachant Matěj Kučank, serbski zbudźeł.

Hdy hudźeš nam tym porodźić,
Swjata Marja, Jezom Khrysta?

Ja budu joh' Wam porodźić,
Runje prawje srjedź tej zymy:

Hdyž budźa hórki so dołham runać,
Hdyž budźa ptačatka w powětře zmjerzmyć;

Hdyž budźe woda na morju so sydować,
Tehdy, mój Božo, budźe jara zrudny čas.
Pokhěrluš.

Tak jara khudy njeje nichtó, kajkiž je we prěnich pjeluškach był. Přisłowo.

Towarstwowski powěstnik.

Spěw. tow. „Sołobik“ w Sowrjecach ma přichodny štwórtk 20. decembra pola bratra Palerja ważnu zhromadźiznu. Ja prošu należnje wšitkich wo dypkowny wopyt. Předsyda-

Jednota „Sokol“ w Małeńcach tutón tydźeń zwučowanje tež za dźěći dla přihotowanja za hodownu hru njezmeje. Přichodne zwučowanje za dźěći budźe třeći dźeń hodow pop. wot ½2—4 hodź., za dorost hakle po nowym lěče.

Serb. tow. w Małeńcach předstaja přichodnu sobotu a njedźelu hodownu hru „Boži Narod“ dale zhoniče w nastawku w wčerawšim čisle.

Lipa Serbska w Pančicach ma swoju spěwnu hodź. pjatk 21. hodownika we Wotrowje pola Šołdic. Začatk ½8 hodź. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Pančicach ma štwórtk wječor ½8 hodź. zwučowanje. Starosta.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma pjatk wječor z dypkom we 8 hodź. spěwanje. Přińć dyrbja tón króć wšitcy, dokelž ma so wo ważnej wěcy porčeć. Dirigent.

Zwjazk serbskich młodych ratarjow ze sydłom we Budyšinje ma přichodnu njedźelu 23. hod. pop. w 4 hodź. zhromadźiznu pola Wjeńkec w Khrósćicach. Prosy so należnje, zo by kóždy sobustaw towarstwa serbskich młodych ratarjow na zhromadźiznu so wobdźělił. Předuožk je nam k. Jan Cyž z Prahi přilubił. Tež hosćo su wutrobnje witani.

Jednota „Sokol“ w Radworju zmjeja jutře štwórtk w 7 hodź. zwučowanje. Bratr starosta chce nokotre słowa wozwieć, tuž přindź kóždy. Starosta.

Swětowe podawki.

Sakska knježerstwowa krisa.

Jednanje sozialdemokratow z kommunistami wo sastajenju noweho knježerstwa njeje hač dotal wuspěšna měło. Kommunistojo hrěbi wot sozialdemokratow nowy politiski programm žadaju, kotryž pak tuzi hišće njejsu wudźěłali.

We wutworjenskim jednanju ministerski předsydźa Fellisch wosławi, so je minister němskeje wobory — tak je sakski pósłanc w Barlinje zdźělił — **sakosnju wróčo wzał, po kotrejž dyrbi so sakscy nazionalistiski a kommunistiski stronam zakazane, wólbne lisćiny wudaći.**

Kommunistojo su w rjenje namjet zapodali, so by so jeno rospuskowali.

Na srjedźnjišćim dnjownym rjedźe **wólba ministerskeho předsydy steji.** Tola je dwělne, hač k temu dońdźe.

Dopjelowar franzowskich nowin pola knjesa Fellischa.

Na wprašenje demokratiskeho profesora dr. Kastnera, hač je so dotalny sakski ministerski předsydźa Fellisch dopjelowar Pariskich nowin „Petit Journal“ w tym zmysle wuprajił, hač je tón w „Petit Journalu“ rosprawił, je sakske knježerstwo wotmołwiło, so je tamniske rospěrjenje jenoj nekotre minuty trało. Sćehnjo je so w rosprawje wuprajiło, zo je dale nicjo dyžli sćehanje wumyślenje.

Dobrowólne wopory.

Po namołwjenju wojerskeho roskazowarja sakskeho wowerneho wokrjeża generalneho sentnanta Müllera je swjatk sakskich industrialnych a němskich industrijowych schkamselj swjatk swoje dobrowólne namołwił, so buchu měsačnje 100 złotych pjenjezkow na kóždeho dźěłarjerja a přisłušnizu k połsčanju ludoweje nuje wotedawali. Dale Sakski krajny swjatk swoje dobrowólne napomina, so by kóždy 6 puntow žita na hektar woprował.

Bayersko-sakske wuchuschlenje.

Němskonazionalna „München-Augsburger Abendzeitung“ je wutorni nastawk „Sakszy wuchuschlerjo w Minchowje“ pschinjesła. W nim so praji, so su hižo dołhi čas stajnišćy sakskeje krajneje policije hospodu w jenych Minchowskich policajskich kasarnach wuprohwili, wudawajo, so su na prošoninskim pucowanju. Tule hospodliwosć su woni k nadrobnym cžuchlerskim powjesćam na sakske knježerstwo sjuiewužili. Tola Sakscy su tež jich bay. wlast kollegojo wobkedźowali a jich dopisy stójili. Na to su jim dalšeju hospodu zapowjedźili a k kommandowym wukazam je so ta wsche padły zakasałe, njebayerskich policajskich sastojnikow do kasarnow pschijeć.

Dr. Schacht němsku požčonku we wukraju pyta.

Němska njemóže so bjes wukrajneje pjenježneje pomocy z nicžišćeje finanzneje krije sbrachować. S wotpohladom, so by wukraj za němsku požčonku wobył, je němski mjenowny kommisar dr. Schacht do Schwajcarskeje schoł. W Zürichu, w krjedźišćeju wulkich schwajcarskich bankow a europiskeho pjenježnistwa je wón w ličbowym hospodarstwie statistiskim towarstwje psched wulkim poćtuchařstwom, mjez kotrymž bě pjeza wjele sastupjerjow wulkokapitala a industrije, we němskej mjenowej reformje rěčał. S swopodbk pschičinu pisches měru wulkeho wudawka němskich papjerjanych pjenjez a jeho wobsudne sćežkosći za němske hospodarstwo bliže rozswětlinski, wón pokaza, **kak** je so z němskej porurskej politiki, je sastojenjom dźěła w Porurskej a z pjenježnym podpěranjom pažiwneho pschecžiwjenja je strony Němskeje **papjerjana hrivna fundzernje sranja.** Němskostatna banka njeje dosć stotu mała, so by mohła papjerjanu hrivnu sahubjenju wukhować. Wón potom njesožowniu diskusiju politiku němskostatneje banki z napischeča stata kaž z napischeča privatneho hospodarstwa kritiskowalsche. Dale rosłoži, kak je so papjerjana hrivna z pschesamórnym wudawanjom bankowoho kapa zhubzowała. Tehdyla je mjne było, so je so němske hospodarstwo wot papjerjaneje hrivny wuswobodźiło. Pschez wjetsche žadanje němskeho hospodarstwa za stajnohódnymi pjenjesami je so z wudawanjom truchow stoteje požčonki a rentiskeje hrivny spokojiło. Dr. Schacht rosłoži, kak je so wuschitkej emisionskej politiji poradźiło, dollarowy kurs na 4,2 biljona hrivnow sfruncžić. Papjerjana hrivna je so pschezo bóle z wolkkada shubiła. Nastata zadnosć pjenjes najprjedy k padnjenju effektow (hódnostnych papjerow) dowjedźe, potom k stunischenju tworjenych placžiznow a sćežnje k wotedacju dowjelow (wulkajnych pjenjes), z čimž je w Němskej z wukraju tež papjerjana hrivna sfruncži a je so sajo jako płacžidło wuziwalsche. Dr. Schacht potom wjele wočakanje wuprajł, so pschi pschichodnje z stotej mjenje je **rentiska hrivna na hwjezdnu stejischću sderžała** a so ko bližo 1. hapreje po dosłyhdje stotych dawkow **k po radikalnym wotstronjenju sastonkow porodźi, runomócnjhi němskostatnych dotkowdo a wudawko dopjelej.** Wón ma nadawk, sajo němske stote pjenjesy stworicć a to je sałožonjom stoteje rentiskeje banki z pomocu wukraja a wukraja, kotraž by noty, hač do 50 procentow je stotej hódnoscži kryte, na tśmješacne smenki wudawała. Na kónzu dr. Schacht nadźiju wuprajł, so njeje podarmo wo pomoc wukraja prošył, so by so z pohladom na powschitkowne jajiny Němska a z tym Europa rozsadej wulkowała. Jeho khutne rostołoženje so na dotwérjenje k wustrowjenju Němskeje sepjerasche.

Wulka němska požčonka w Ameriki.

„Newyork Herald“ powě, so je knježerstwo Sjednoćenych statow krocžele cžinilo, so by so z pomocu amerikanskich bankow požčonka za Němsku pschihotowała, kotraž po jeje wulkotnosći wschě dotalne finanzne operazije pschekhodźe. S wumělenjonom pak sa jejne dojtkowanje je, so wustejkaj wězywustojnje swjatkarskeje wolschodźenske komunistije z wulpěchom dźěłataj. Wočakanje je, so je druhe kraje, pschede wschěmi Jendźelska, pschi podpjerjanju požčonki wobdźěla, tola dyrbi so požčonka z hkownuchu dźěła w Sjednoćenych statach swjesć.

* *

S knježerstwowoje strony so tale powjesć hišće njeje jako wěrna potwierdźiła. Hač dotal su so Němcy, hdyž wot Ameriki pomoc wočakowachu, pschežo w swojich nadźijach jebali. Amerikanske banki jenoj wupožčuja, hdyž jim wulki kužik kwa. Nadpadne by było, hdy bychu wone tón króć bjes jedniščnych wotpohladow Němskej pomhaćj chcyle. —

Knjes z Małzahn na wodpohnjenišu dowolenzu dje.

Statny sekretar w ministerstwje twonkownych należnostjow, swobodny knjes z Małzahn, kotryž je so na wótre waschnje pschecžiwo pschikhodźenjeju nsdy sastojnikow wuprajił, so na wodpohnjenišu dowolenzu poda. Sšnadź so i njeje do sastojnistwa sałko njewróći.

Koprowy pjenjezk pjeza sałko k częsći pschińdze.

Koprowy pjenjezk budźe pjeza po hódnosći runja nowemu renišeku pjenjezka. Wobaj staj z kopra a staj jenak cžežkaj. Tehodła njebudźe žanych wobcžinjowsow, jej runja sobje stajicž. Schtóž ma wjele koprowych pjenjezkow, ma po taksim wuhladny, so budźe je hischcže z wuzitkom nałožicž móc.

Dźełaczerske swjatki pschecžiwo knježerstwowej wobydleńskej politiki.

Dźełaczerske swjatki a němski podružniki swjatk su so pschecžiwo knježerstwowej wojnuplenej wobydleńskej politiki z wustupjenjom stajiłe, w kotrymž hebi žadaju, so by so wobydleńske ho'podarstwo z němskostatnym sakonjom frjedowało. Podružniki pjenjes směł so jenoj w tej měrje powyschicž, po kajcejž bychu so nidy powyschiłe.

Němska wobora durinkske město Ruhla wobsadźi.

W měsacu **M**hla su spytali, jatych z jasiwa wuswobodźicž a su němsku woboru wohanili. Tehodła je kommando němskeje woboty město wobsadźił. Wojerski roskazowar je wotjawił, so město wojerjcy wobsadźene wostanje, doniž so njeslaj měr a porjad wrócžitoj. Wyschnosće swoje dźěło dale cžinja. Kóžda zbjeżana ludźi a stejowstacže na dróhach je so łakałało. Wjeczor wot 7 hodźin hač do 5 hodźin rano je kóždy wobhlad na dróhach zakasany. Sjawne zhromadźizny dyrbja so přihotowjedźicž.

„Eisenacher Tagespost“ powě, so ko newowólby do Durinskeho hejmja njedźelu, 13. januara, wetrnicža.

Durinske cžerwjene wójsko.

Wojerski roskazowar w Durinskej je wopomnjenišće pišmo wo **organisaziji wobrónjenych kommunistiskich stronjow** wudał. W nim so mjes druhim praji: Cžerwjeni dyrbi so dźiwacž, w kajzim wobhašnu su so tele wojowarske organisazije pod wočomaj knježerstwa a jeho wyschnoscžow wutworicž mohle. Jenoj přihotkanje budźiske trjeba było, a w Durinskej budźiske cžerwjene wójsko postanyło, kotrež budźiske knježerstwo a zarjadnistwo spěchało, pod kotrehož cžerwjenjom je so wono tak wubjerne mohło wuwicž.

Demonstrazija pschecžiwo separatistiskemu knježerstwu w Ludwigshafenje.

Mjeschcjanska rada w Ludwigshafenje, wschě politiske stromy, sjednoćenostwo sastojnikow, dźełaczerjow atd. su wojowniše, so „samostatne knježerstwo“, kaž z tym wschě separatistiske pródowanja z rosbudźenoscžu wotpokasuja. Pónjeczu je wobydleńske z hromadnej demonstraziju pschecžiwo separatistiskemu knježerstwu protestowało a žadało, so by so sajataj mjeschcjanoscže a druhy Ludwigshafenzy mjeschcjenja i jaiby puschcžili.

Separatistiske knježerstwo njerotwoliżneje Pfalzy je Ludwigshafenskim nowinam sakasało, wobsamknjenja mjeschcjanskeje rady wojerjcy, kotrejž so na nětkajše waschnje pschecžiwo samostatnej Pfalzy nerja.

Separatistojo su mjeschcjanskim radu w Ludwigshafenje, kotrejž so dla sajecza wobsiu mjeschcjanstwa znosłowu na so wscži khadźowalske, rosčehnuli. Pschi tym su mjeschcjanscy radni Golberta a Fischera sajeli. Jeju su najprjedy do Speyera a potom dale psches Rhein dowjesli.

Wobeżeżnoſtej pſchi pſchewjedżenju podkſchenſchego dżiankſkego cżaſa.

Nedżanju wo dżiankſkim cżaſu mjes dżelodawarjemi a ſtrejkowerjemi nemſkſe judiſkorjoneże ſekſeſowe a worzałowoże indultrije ſu wobeżeżnoſe napſaczo ſtajeja. Pſchiſłuſejoy Höchez dżelarjow ſu pondżelu **dżeſacchodzinki cżaſ wotpokaſali a ſu dżelanie wopuſchczili.** Sawobdane dżelacjerſke ſwjaſki dżedża **łodemu dżelacjerjej wo dżelanſim cżaſu woiſkeſowacz dacz.**

W Buerm w Porurhrſkej ſu wobſwjedżerja podkoſkowe hórnikam woſjewili, **ſo ſu napſchecżo frędżenju nuſowani, wulki dżel hórnikow ſ dżela puſchczeju.** Jenoż w najbóle wu noſchnych ſchachtach móże ſo dżelacż. Hórnizy ſu wotpoſkanow do Barlina póſłali. Tuczi dyrbja na to cżiſchczeć, ſo bychu ſo wobſwjedżerjo podkoſkowe frędżenja dżerżeli.

Franzowſka a Belgiſka amerikanſkej poſcżonju prędnoſcż pſched wójnſkim woſchkodżenjom njedaſej.

Każ „Petit Parisien“ ſhoni, budże woſchkodżenſka kommiſija frjedu wo nemſkim namjeſcze w naſmpanju prędnoſcże amerikanſkeje poſcżonki ſa nakażenje zwroby pſched wójnſkim woſchkodżenjom wuradżeć. **Franzowſzy a belgiſzy ſaſtupjerjo pjecża nemſki namjeſt wotpokaja.** Nemſka na we wukrajn wulke ſummy pjenjes, ſ kotrymiż mogło ſo rukowacż, budyż dyrbjeſe ſtejni pjenjeſy k nakupjenju żiwnoſcże pożebne. Tuż njeje wuſne, ſo ſo ſa prędnoſcże wójnſkeho woſchkodżenja ſ dodżewom nemſkeho ſtata pſchimaju. **Nemſke knjeżeſtwo njewéri, ſo ſo ſ Franzowſkej dojdena.**

Wuhladny na dojednanje mjes Franzowſkej a Nemſkej ſu rhętro hubjene. Nemſke knjeżeſtwo ſebi żada, ſo by ſo jemu ſarjadniſtwo w Porurhrſkej wróżile, a to ſo njeby dżelakowoſej ſwjaſkarſkeje woſerſkeje kontrolowaſeje kommiſije wobnowiła. Franzowſka je ſo wobéwał nemſkimaj żadanjomaj ſapowjedżiła.

Ruſkoturkowſka napjatoſcż.

W ſwiżu ſe żeleſnjaſkim ſtrajkom w Turkowſkej ſu ſam wjaſy dyſſi tyſaż kommuniſtow ſajeli. Ruſny bolſchewikowſki ſu ſtrajk naſchkarali. Turkowſke knjeżeſtwo że hroſyło, ſo diplomatiſki wobkhad ſ ruſkim knjeżeſtwom ſaſtoji, jeli ſo kommuniſtiſka agitazija w Turkowſej njeſpſechetanje. We wotſrjeni twjerdżiny Karſa Turkoſo wojerſke pſchiboy żinja, w Kaukaſu wotrażny ſtat ſ muhomedanſkim wobſchéżkim wobdżerżewom ſaſajeż, kotryż dyrbi ruſkemu kommuniſmej puć do Turkow feje ſakehnyć. So by ſo wójny ſminuło, bolſchewiſke knjeżeſtwo ſpyta do diplomatiſkim puczu Turkowżu pohmeż, ſo by ſo daliſchich operazijow w Kaukaſu wotſtajiła.

Italſke wólby.

Pſchi wólbach do italſkeho ſejma pjecża ſozialdemokratiſka ſtrona najſterje ſamych kandidatow njepoſtaji, hacż unje ſozialdemokratiſke nominy na to cżiſchcża, woſtajkowo, ſo ſmeja ſozialdemokratoju fhętry wuſtupiż. Faſiſtiſoju ménja, ſo ſozialdemokratiſke wjednoſtwo tehdżila nocże kandidatow powjeſnowacż, dokeż je jemu ſ dwoju miliſionow wumoleriow ledma hiſchcże 50 000 ſwérnych woſtało. Wjetſchina ſozialdemokratow je ſo ſ faſiſtami ſjednała a tej opoſitiſtoy wuſtupi.

Grichiſkemu kralej ſ kraja kaſaja.

Grichiſke knjeżeſtwo je pondżelu kralej ſkliko, ſo ma ono ſa pſchiſprawne, ſo kral Grichiſkim wupuſchczi, pſchetoż hacż narodna ihromadżijna praſchenje rozbrja, kaſa knjeżeſkowa ſorma ſo ſa kraj najlépje pſchihodżi. Kral je dżeń pesdżiſcho, na tole żadanje wotmotliwi dżeli.

Franzowſki a rumunſki póſłanz a jużnoſłowjanſki diplomatiſki faſtupjeć ſu pondżelu po ſejmiſkich wólbach grichiſkeho pſchedſydu Gonataſa wopytali a jemu ſpżetili, ſo ſu njedżiwi do praſchenja knjeżeſtwoweje formy mékeheć, dokeż tale nalehnoſcż jenoż grichiſkich wumoleriow naſtupa. Honotas je pſchecżiwo powjeſcżi rétorych Athenſkich nowinowych woſjewiſ, ſo njeje wérno, ſo chże ſo Jużnoſłowjanſka Sſolunſka (Salonika) ſnoſowacż, jeli ſo by ſo Grichiſka jako republika nuwoſkała. Konych ſamjenjenjo njeje, ſo je ſebi Jużnoſłowjanſka tajku krocżel wotmyſlika.

Wólby w Grichiſſej.

Athenſka telegrafowakrja powé, ſo ſu wólby w Athenje a po zyłej druhej Grichiſſej ſo w dobrotnym mérje a pozydże wotmele. Niedżiwajo agitazije monarch. ſtrony je ſo w Athenje ledma 14 prozentow wuſnoſcżnych wólby wotſtajiło. We wſchelakich wólbnych wokrjeſach w provinzy bé liczba njewobdżélnikow pſchi wólbje hiſchcże wjeſnja. Wéſte je, ſo ſo nédżinſki miniſter pſchi preſidenti wjednik republikanſkeje ſtrony Benizelos jenohłóſnje wuſnoſi.

Pſchi wólbach je ſo lud ſ wulkej wjeſcżinu ſa republikanſku ſtatnu formu wuprajił. Monarchiſtiſka ſtrona je poražena. Kral ſnadż do wukraja wotjédże.

Wothlóß ſ Lużizy.

Pod tutym napiſmom pſchinjeſe pólſka nowina „Kurjeć Warſchawſki“ dżiſchni naſtawk wo naſſich narodnych a kulturelnych pożowanjach w poſlednim cżaſu. Niedżiwajo na hubjene politiſke a hoſpodarſke położenje w Nemſkej, piſa tuta nowina, je naſche narodne roſwiwanje normalne a ſpokojaze. Jako ludowa inſtitucija ſuu tej ſpytali ſwoje poſtiliſke prawa wukonjeż. S dżela ſuu ſamoſtatnje ſapiſchinnyli, ſchtoż pat je ſ njewuſpéchom ſtónczilo, ſ dżela ſuu ſo némſkim ſtronam (zentrumej) pſchiſtankli, ſchtoż tej naſche wocżakowanja dopjelnilo njeje. Petizije na knjeżeſtwo ſu bjes wuſpécha woſtałe. Dale ſpomina nowina na wuſnamjenowanje półſkeho ſapóſłanza Marżynſkeho w pruſſim ſejmje ja narodne inſtitucijiny, wożebje tej ſa Sſerbow — wo tym pſchinjeſechmy w ſwojim cżaſu wſchelki naſtawk — a réczi ſa ſjednożenje inſtitucijow w Nemſkej ſ jenomu politiſkemu blokej — połaſkim Polakow, Danow, Sſerbow a Litwinow hromadu ſkowacż. Potom piſa tu pravach inſtitucijinow, kotrejż jim Nemſka **dacż dyrbi**, wo ſajinje Sſowjanow ſa naß. Na 150 lét je ſu Polakam runje tak ſchło każ nam, tuż woni naſlépje cżuja, ſchto réka poh nemſkim (pruſſim) ſchudom cżerpjeć, tehdżila maju ja nah najwjeſtſcheho ſajima, ja cżeſ jimy jim jara dżeckowni. Nénż nima żanjeje interesy na Sſowjanach, widżi dże w nich jenoż ſwojcho njepſcheczela. Tuż dyrbja też woni ihromadnu fronu pſchecżiwo Nemżowni tworicż. Dale rékli wo naſpmſkej ihromadżiſnje Marx, wo jeje pſchednoſchkach a diskuſijii, kotraż ſe ſwjetſcha ſe żałoſtnym położenjom Sſerbow w Pruſkej ſaderſche. Też ſpomina na poſedżenje Sſokoſtwa Sujakka a jeho powſtupowanje, dale pokaſuje na powjeſcheńje Sſ. N. a namołwja ſwojich ludżi, jeż tute adwokowacż a cżitacż. Sku ja wopraudże ſmeſchcże tuni pjenjes dóſtacż. K dżekakoſczi na piſmowſtkim a hudżiwym polu je ſo pſchidżiwiło wunjeſcheſtwo (maleſtwo), każ je wuſtajeſnyy w Budyſchinje, w Khróſczjach a Kulowje pokaſowachu. S wulkej chwalbu wuzhbhuje narodne dżełu naſcheho pſchecżeſla prof. Knuby, też na bomerodnyhi wunjeſcheſtwo każ Hajnzu, Nowaka a jeho ſotſtre dżakuje pokaſuje. We wſchém widżi poſtup, dże ſ khwaſkom do prédka na wſchich polach ke ſkrucżenju narodneje ideje.

Tute wunjeſcheńja Warſchawſkeho Kurżera je też „Dżiennik Berliński“, w Barlinje wulkhadżaza a Sſerbam jara pſchikhilſena nowina, pſchi. wſak, kiż ſo ſ zyła hiſto ſ naſchimi ſamérami ſabéra.

Też „Mazurski Przyjaciel Ludu“ rékż w cżiſle 44 t. l. wo Sſerbach. Tuta nowina piſa: „Némſke nowiny plunuja jéd, ſo dyżeża ſo Polazy. Danojo, Sſerbja a Litwinoju ſo Nénżach do jeneho bloka ſjednowacżej, ſo mohli prawa narodnych mjeńſchinow ihromadże ſchikacż. Każ żebi to Nénży w Pólſkej żadaja, to je dobre, ale Polazy njeſmédża to cżiniez w Nénżach, to ſo Nénżi klenja a roſdaja hubu wot jeneho wucha k druhemu“. Wona żebi ja żada, ſo dyrbi ſóżdy lud ſwoju réc dóſpolnje cżitacż a pja żada, ſo dyrbi ſóżdy lud ſwoju réc dóſpolnje cżitacż a pja żadaja móż a pokaſuje na graduwcżiwe ſcżerki germaniſazije, kaſkuż ſu Polazy dyrbjeli pſchecżerpjeć a uny hiſchcże poh niej ſaloſcżiny. Widżimy, ſo ſu we loſchich kónczinach intelleltuelnu ſjudi ta naß hiba a némſke knjeżeſtwo budża dyrbjeć nam naſche prawa dacż, dyrnjeż njerad chaſe. Kak cżeſko ſim to'a je, napiſcherjo Sſlowjanam ſprawni bycż, ſnani ſa ſo pat ſebi ſprawnoſcże ſadaja.

Pſchedżenak

budże hórſy roſpſchedaty. Sa pſchi tydżeń ſmy nimale 2000 exemplarow pſchedali. Haż dotal nétchto njeſtyſchi ſchone ſa naſche ſerbſke pomérki! — Schtóż chże hiſchcże jedyn méż, njech ſebi jón hnydom we Sſmolerjez knihſtuſnje ſkaſa, hewak budże pſchezepoſdże.

Bože dźéćo

za serbskich srjedźnych šulerjow.

Dokelž su tež kniżki, kaž wšo druhe šulske potrjeby w našim drohim času dźeń a dróže, sym so rozsudźił, našim serbskim gymnasiastam, realniastam a seminaristam łaćanske, grichiske a němske šulske knihi, wosebje klassikarjow, ze swojeje knihownje k Božemu ześu darić a namołwjam jich z tutym, zo bychu sebi w tymle tydżenju ke mni na Wilhelmsku hasu do. 16. po nje přišli. Jich hromadka je nahladna; ale „któż pérni přińdże, pérni mjele“.

W Budyšinje, 16. XII. 23.

Prof. dr. Arnošt Muka.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 19. dezembra 1923.

— Wo wjedrje. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer 0, thermometer we dnjo +7. Dżenja rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer —3, thermometer w nogu 0. Wuhladny na njeſtajne wjedro. — Rosprawa Drježdżańſkeje wjedrańſje ma krutu ſymu ſa mużmu. Cżeſki powétr poſa kuy Jżgań je ſo hacż nad Schwjedku hnił. Po ſdaczu chże ſo pſches Pólſku wotſtacż. S jeho k nam żahażymi wuſkimi je nant torhate wétry, deſchczowanje a ſnéhowanje pſchinjeſe. Dokelż w Norwegſkej ſyna iſchkta, je mużno, ſo wétry wot tam ju też k nam pſchicżerja. Kak wulka tale ſyma budże, a kak dołho mohła traeż, Drježdżańſka wjedrańja pra nječ njemóże, dokelż ſu powjeſcże ſ wjeczernych ſtron wunoſtale. Wječera wodnjo po zyłej Némſkej deſchczowanje a hacż bo 7 ſtop. cżopłoty (Drježdżany, Aachen a Frankfórt n. M.) ſapiſchachu. Jutſje ſchhodnik ſtónczi ſo 8,10 ſthadża a ſo 3,45 thowa. S tym ſu ſtónczi hiſe ſawrócźi a nétko ſ kóżdym dnjom bo njeſiſchinu cżo dwe poſdżiſcho thowa. Mężarſt ſthadża popoldnu 2,40 a ſo na ranje 4,41 thowa.

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pſcheložił Beno Żyż.

40] (Pokrjacż-wanje.)

Bżch ledom hiſchcże pjatnacże krocżeli ſdaleny, tola nétko bu pucż khmanſchi a Selim da ſwojimaj kuſomaj ſkotu bżeżeć. Sdaleniſcż njes nami ſo na dyhwilu powjeſcheli, vórſy bżch jeju ſaho dożekaſnył.

Stónczniże ſo Selim wobrocżi ſ piſtolim w ruzy " ſamérł ſo. Sficzi ſurowy napohlad, tola jeho ruka njetſchepotaſche, mérjeſche wéſcże a mérnje.

Hiſchcże wokomik a bżch bricżku ſ ruku pſchimnyć mohł, dha na dobo padnu twufél — mój ſón cżijny ſo na ſtronu ſahrabny hiſchcże nétchto raſow, padny pak potom na pręſnej nohy; ſtorhnuch jeho horje, ſydny ſo na ſadnej nohy, ſajaſchi blinko a walcżiſche ſo ſe mnu po ſemi.

Skeżich hnydom ſaho horje a poczach ſe wſchémi możami bżeżeć, tola bé pódarmotna próża. Wórhy po tym bé obſt wóſ dałoko dalemy noże mnje a ſdalowaſche ſo pſchese dale a dale, hacż ſon ſlónczniże jenoż hiſchcże widżach, hdyż błyſł pſches mrócżele ſjédże. Wóſ ſhubi ſo w cżmé a ſdaleności a ſ nim moja pożledna pruha nadżije. Spytach wotacż, ale njemótach, dokelż mi dych wuadże. Krimot łeżeſow bu pſchezo ſlabſchi a ſlabſchi; ſlónczniże ſo wo kamjeni ſakopnych a padnych ſ jemi.

Skoczich ſaho horje.

„Staj ſo ſhubiſoi“, woſpjetowach wóſże a njewidżach wjaſy, ſchto ſe mnu ſtawa. Moje mózy cżehu wucżerpane a bżch ſam a wopuſchczeny wonka w nogy a wichoru. Cżertowy Selim Mérka bé mje pſchewinył! „Ach! njeby toha Kaźnér ſ nanom ſobu jéł, potom trochmoj ſa ninaj ihromadnje ſlédżiloj. Ale nétko? Schto ſo nétko ſtanje? ſchto ſo nétko ſtanje?“ tak wokoch wóſże ſo nogy, ja bych ſwój ſamkny hłóß błyſchał a ſo njebych roſom thubił. A dé mi, każ by mi wichor ſo woſcheżerajo tſchiſchepnył: „Tu ſjedżiſch p'chi pucżu bjes konja a tam je wón pola njeje!“ A wétſił wujeſche dale a khichota'che a ſ unjeżeſchowoſtwe. Pomału wrócżich ſo ke koniej; cżara cżerneje ſehydnjeneje krtwnje lijeſche ſo ſ jeho nózdrow; bé hiſchcże żiwy, ale dych dżeſche cżeżko a ſhladowaſche ſe ſo hižo lamazymaj wocżomaj na mnje. Stydnywſche ſo ſ kroczeżu, ſlehnych hlowu na jeho ſchiju a ſé wi, każ by też ſe mnu ke tónzej ſchło. Wokoło mje pak ſwiſkaſche wétſił a khichotaſche: „Wón tam pſchi njej!“

o

S cżaſtami myſlach, ſo błyſchi ſdalenſy rapot po cżinje cżékacheho woſa a wódżach, ſo ſo mi tam hižo wotpowjeda. A ſaſo ſtonaſche wétſił: „Wón tam ſ'chi njej!“ Spodżiwna ſpokſnota na mnje pſchiſchła, njewém praſicż, kak dołho je traka. Edyż ſaho k ſebi pſchiſidżech, bé hrimanje nimo; ſpuékte, lohke mrócżali khwatachu na njebju, kiż njeſ nimi ſo módriſche a méjeſk ſpuéżeſche jahnje; tołóżna kurjawa poſtupowaſche ſe ſemje. Hakle napohlad, morſewho, hižo ſymneho konja ſwoła mi to, ſchto bé ſo ſtało, do mébomja wrócżu. Bohdyžlahowach ſo, ſo bych widżał, hdże bich. K prowizy ſpholoſche ſo ſ daloka ſpuéża; khwatach runje woni na nju dale a ſpżnach, ſo bé cżyle w błyſkoczi wot Ustrzyka.

Wobjamknych, zyle hacż na kubo hicż a kuſeła Ustrzyki pytacż, ſchtoż bé cżim łażeh, dokelż w hrodże njebydżeſche, ale we wożamoczenym domicżu Wokita bé hiſchcże wobſpżetene; ſakſepach do duri; wotewri mi ſam, ſjedże pak pſchi mojim napohladże wuſtrożeny wrócżo: „Tryſti“, praſche, „kaſi dha ty, mój luby?“

„W błiſkoſczi wot Ustrzyka ſaraſy mi błyſł konja. Njewédżach ſebi lépſcheje rady, hacż k nam hicż.“

„Ale hy tola zyle pſchemacżany a na pot ſproſtnjeny! Je hižo pódże! Tryſti! Chżu ci ſpéſchnje néſchto k jédży a ſuchu draſtu dacż!“

„Ewu nż, nż, dyrbju hnydom wrócżo!“

„Ale, cżehodła Hana njeje ſobu pſchiſchła? Moja żona jutſje rano we dwénaj wotſédże. Mużiſchmy ſebi, ſo ju ſ pſchenzowroenju pożcżeże“

Wobſtamknych, jemu wſcho ſobu ſdżéliż, pſchetoż trjebach jeho pomóż.

„Tak poſkuchajeſe“, ſapowżach, „pola naß je ho njeſhoże ſtało. Spuſtżeju pak ſo zyle wotſe na to, ſo ſ nikim, też niż ſ wajchej żonu, wo tym njerécżeże, pſchetoż jedna ſo wo cżeſci naſcheho domu.“

Wobjach, ſo mójach ſo na jeho mjeleżenje ſpuſchcżeżeć, méjach pak dożyta mało nadżije, ſo wéż tajna woſtanje; méjach ſa lépſche, wſchemu ſadżéwacż pſches to, ſo jemu ſmółnich, podawk roſtajnicż. Roſpowedach jemu kotajkim wſcho nadróżnje — jenoż na ſwoju lubożcż ſ Hanje njeſpomnich.

„Ale to dyrbiſch ho tola ſe Selimmo bieſ! Tryſti ſchto?“ praji, hdyż bé wſcho ſhonił ....

„Sſo wé! To ſo jutſje ſtanje! Dżeńż pak cżahu ſa cżejnjenymaj dale ſlédżeć a tehodła bych wraż proſył, ſo byſchcże mi hnydom dwaj ſ waſchich naſtjerſchich koni dał.“

„Njetrjebaſch do zyła ſa nimaj ſlédżicż. Njetrjebaſch dale ſa nimaj pytacż. Mużiſu ſebi, ſo ſtaj po wſchelakich wokolowuczaj do Chorpeli jéżoj. Hdże dyrbjałoj hawak tej cżejnjeż? Tryſti! Staj ſo wéſcże do Chorpeli wrócżiſoi a ſtaj pſched ſtarym Mérju na koleńa padnyloj. Schto bychtaj hewak cżiniez dryhjaloj? Staty je Selimo wéſcże na ſubju ſawrjeż a ſujeni k wam wrócżili. — Tryſti! Schto? Ale Hana! Hm, hm.“

„Knjeż Ustrzycki, proſchu waſ!“

„Na, na, njemjerſaj ſo, mój hólcże! Njewoſmu ſi ta dale ſa ſo, ale pola mojich knjenjow budże to hinak. Ale njechamaj cżaſa ſhubicż.“

„Sſo wé, dżemoj ſo na pucż naſtajicż.“

Ustrzycki ſo hiſchcże wokomik kondżeſche.

„Wém nétko, ſchto mamoj cżiniez“, praji po cżaſu. „Pojdu hnydom do Chorpeli a ty wojdżeſch domoj, ako bi ſchcże khmaniſcho, dożcżakaſch tu. Jeli Hana w Chorpeli, wojmu ju ſobu a dowjeju ju ſ wami. Móże pat też bycż, ſo mi ju dacż njechcżeja. Ale tryſti! Na kóżdy pad dżaj ſtaremu Mérſy ſ pomocy bycż, hdyż Hanu wrócżi, pſchetoż twój nan je nimale nażyły. Mohł ſtarcho Mérju żedacż a tehodła njeſ trjebaſ tola wina, ſchto ménijſch?“

„Mój nan dożyła doma njeje.“

„Cżim lépje, cżim lépje“.

Knjez Ustrzycki plazaſche ſ wjeſeloſcżu pſche to do rukow. „Domjo pój jow!“ ſawoła. Pſchikomornik ſaſtupi. „Kdże a wóſ ſa dżeſacz njemiſchinow! Sſy błyſchał?“

„A ſa nunje ſame konje?“ ſo pſchaſcheh.

„Sa tehu liniju też konje! — Tryſti, mój hnadny!“

(Pokrjacżowanje.)

— **Naduschstwa.** We cžasu wot 14. hacž do 15. dezembra krabnychu tu mužaŋy fusefschnik f cžimuzje manrenowoje tkaninu f tkaninu pschezelnjenzi kiefsemi. — 17. dezembra 1923 krabnychu we wjeczornych hodzinach f jenzeje sahrodby pschi krohownym puczu (Uferweg) schaty f howjasa: 1 bžle loßowje pocžesnjenzje, 1 pišane. 3 bžle hlowokowe pocžesnjenzja, 2 pišanej loßowej pocžesnjenzi, 2 mužazej koschi, 1 wolnizanu a 2 bžlej wolmjanej pschedkoschiczku.

— **Naduschstwa.** W nozy k 18. dezembrej fi na Kaenlerowej drohy f kaufenzun wokrohnym schtenzu rosbili, so bychu wutkanje twarjene krabnyli. Krabnychu jenoż jedyn zwortfi stupjeń, wulkosež 40, znamki Lecka, ze sotteje howjazeje foge, dale jedyn prawy mužazy stupjeń, wulkosež 42 f podkowom. — Dale krabnychu f tudomnych sahrodkow fesfhowaze karnicke a kury: W nozy k 18. dezembrej fi mošre Minarje, 1 žolteho, 1 cžorneho a 1 t. n. „Schwarzloh“-karnicka, dale 4 cžorne kury, 3 mlode a 1 staru kokoich a 2 schdrezju a 2 cžorneju karnikkow. — W nozy k 19. dezembrej krabnychu fi glebrodzkere karnicke, 1 je kiko starh, tannej pol leta.

— **Nježo druhe hacž paduschstwa** — a to też we naschej Luzizy. Samo Sserbja, njemóže swoje a moje mjany rosemahacž. Mnohy buchu skazeni pschez swoje dsko w industrijisku wulkowych zamach, hdyž se wschelakimi elementami, f wjetschej f njekhmanymi, promodu pschihbu. Borjadne dsko fo jim njeswadoba a tak staja krabnjene wzgy na pjenjezy. W Khrózcžizach fu na schuli hižo k tjeczemu rajej paduschi pobyli. Pytachu wschat nežcžo tucžneho, ale to jich kosa lisny a tuj kasachu druhemu hubu. Hischcze w nozy sawokamy polizajsti pos dre najerjedy filed mježesche, ale pschi mokrym wjedrje sasso sjuhi. T. f bžlsche pospyt bjes wulpeha. W Jaworje krabnychu cželabnym koleso, drastu, stuzmje, schtórnje a wujšlachtu tak tych, kotrež bžli f cžesku to sasu kupicz moha. Dolse porsty psched nježim fo njestrachaja a sebi swodomnja njeczitaja.

— **Mjesowe placžitny** wot 19. dezembra 1923 fem. (Pschimdenjene placžitny): Wschp po puncže. Howjaze mjaso 1. druzinu f kosjemi 1.20 hr., bjes kosczow 1,60 hr., 2. druzinu f kosjemi 1,— hr., bjes kosczow 1,30 hr., rubane 1,40—1,60 hr., kosce 0,20—0,40, swinjuze mjaso 1,40 hacž 1,60 hr., rubane 1,80, cžesrjsnu polez a šadselesczo 1,80, fuschenu polez 2,20 hr., cžeaze mjaso 1,00—1,30, hrjódri (Schnitzel) 1,60—1,80, twoblochowa kolbasa 1,60 hr., honiwinska kolbasa, Mortadella 1,80 hr., mjetwa a pólka kolbasa 2,—, dobra a jatrowa kolbasa (Leberwurst) 1,60 hacž 2,—, mjasowa jafykowa, tuczinojatrowa kolbasa 2,40 hr., pleze, fyre a warjene 3,— hr., serwelatowa a salamijowa kolbasa 3 hr., wowcze mjaso 1,50 hr., swjesele mjaso 0,80, cželaza hlowa 0,60, cželeze nózki 0,40, cželeze jatro 2,—, lawdowy 0,60, howjaze jatro 1,— hr., howjazy jafyk 1,60 hr.

— **Sjednu živjenjo-aweseženi wuslano nakuowarnjow w lafkim žiwodownym stacje,** f kotrymž falski rataršti fujark (Landbund) w džélowym sjednoczeršiwje steji, je w nowosawjedženej kupnowej polizy rentšich hrinowow (Rentenmarkfuponpolice) sawěsčajuhi ternu wuttworiš, tij pschi dospolnym saprajenju nimale wschich pohnjerjentych pokkadnizow a pohrjebnych towarišwow samóže a je teš k temu poslajena, so by wobsydkerstwom w dalokej wokrje staroj dla fwjedženja wudawkow sa pohrjeb wotewsala. Po krótkim cžakanju (tij pak w mnohich padach zyle wotwadnje), móže žebi tózha frowa wosoba prawo na pohnjerjentny pjenjez we 100 rentšich hrinowow dobrež, hdyž, je-li hischcze njeje 49 lét stara, klinje 5 rentšich hrinowow a jeli starscha, klinje 10 rentšich hrinowow pschinoschka placži. Polija so pschi zaplaczenju p'chinoschka hrydom tózdenu wouda: kózda jenotlina wosoba móže žebi hacž 4 polity kupicz, potajkim žebi pohnjerjentny pjenjez hacž na 400 rentšich hrinowow fwjeržeš. Wschp dalsche zhonicze pschi rataršti wokrjeżnym fujarku w Budyšchinje na khežorjsci dróhy 22, bjez so tež polity wudawaju a placženja pschijimaju. Tu je skladnicz, kótrež mjeże žebi cžasej pschimdenjeny hodowny dar dobyczi. — Saftupjerja sa nowe zarežcženje móža po tam famolwicz.

S **Mérkowa.** Raufendorfezom tu fu w nozy k fjrjeże zyle khlamy wurubili a f wokrjakami twory wotwjeli. S wokinom (pisches Zalusije) so nats bobuchu a duze jej wotczinichu. Drosne wjedro jim hojesche. Schkoda je wjeżesche wulka.

S **Nachlowa.** pod Cjornym Bohom. Każ hižom nješto to lét po spodži, tak też budże létja we naschej schuli hodowny fwjedžeń wot dżéżi fedmeho a wosmeho létnika wuhotowany. Dokelż su dżéżi f wjetschepo dżéla serbske, dha sho samo rosumi, so ma sho też serbsży hracž a fjedwacž. Hnydom prěni tydzeń budże serbsky zaklinczeżk tala wjazy so njepschekrodži. Schtóż ma sajim a je tež wosżiwny, tón njech pschihodże pschichodnu njedżelu, 23. dezembra, popoldnja w 4 hodż. abo wjeczor w 7 hodż. pohladacž. Saftup je darmo, dokz so jara wjele dobrowólnych darow wożakuje, schule ma stajnje potrébnoszow dożcż.

Sch.

S **Rumburka** so pische: Po hamtiskich powjeścach cžskolowaskich wschnoszow je so tónle hrubu a skoro k wéri nje njepodobny podawk na cžežko-sakfiskich njesach stal. Psched nješto cžasom wésta 58 lét stara Jrmerka we Mjedorfie we Cžeskoslowakiskej pola swojeho bratra pschebywasche. (Njedorf je industrijelna wjesta pschi njesach njedaloko Sebnitza.) Jedyn dżéń dżiżsche so Jrmerka do blischeje Sebnitza podacz. Pschi dżésche pisches Sebnitki lés. Po tuczu hromadżesche do jenese papjerjanej je dity pschicho mocha. Na jene dobo jéżmy dżiżaczeż Hejsa je Snapsdorfa we Saksiej na nju pschihdże. Na najnjeshaubicžiwischa waschnje ju wumowowa. Potom pak cžekny. Nadpadnjena Jrmerka fo hnydom k swojemu bratrej powda. Tón dżésche f njej hnydom do Sebnitskeho lésa. Tu jestkacha bórzy Sebnitscheho hejnika. Domu nadpad a njeknižonne slósnitjow wojsewischu, jeho prosche, so by to pschihluschnej fakkej wujchnoszej wojsewji. Hajnik halle fo winowatego njewuprascha, tak je so schto mélo, ale hnydom praji, so je Hejsa jeho najskerschi dżéżaczeż a njeje mohl taske slósnitjow skuczicz. Hajnik pak Jrmerku wjac by domoj njepuschczu. Wón pósla bo Sebnitzy po zandarmna a žónsku fasachu. Każ hy chżył Jrmerku hischcze wil hanicz, pósla Hejsa hodu, so by ju pomjal hacž k hudnikowi we Sebnitzy cžerjcz. Hejsa, ižż dż fo na tak njekriczcżomne waschnje na Jrmerzy pschechcżk, ju do jastwa cžerjesche a ju ro puczu hischcze wuzmélčkowaschе. Dokelż dż mona bjes wupokasnja mjesy pschekrocżiła, fahudżichu ju k 12 dnjam khłódy a dyrbjesche sa to, so dż moch sbérala, hischcze njenjesena pokutu saplaczicz. Jejny bratr f Njedorfa fo tehorunja pohjósta, so dż mjesy pschekrocżił, a to f tym, so wupokasnja njemskeje, jako se swojej fotru k hajnikej bżésche. Stósnikej Hejsej, ižż je Jrmerku wumożnował, fo nicžo njesta. Tele podawki fu cžim bóle rosharjaze, dokelż fo wone we jenym cžasu stowasi, hdyż je Saksiese f cžrjódami to Cžeskoslowakiskeje cžahaju, so buchu tam tuniu žiwnoscż kupowali. Cżasto su wobeho njedże nimi, ižż žanebo wupokasnja nimaju. Cżeskoslowakiske zlonizy pak fu tak pschecżelni a cžinja, każ buchu to njewidżeli. — Tute powjeścż pischewsachmu f jene němiskeje Shorjelskeje Nowiny. Wona wopschisha też cżekżu wobsydkżu pschecżiwo saftkim wyschnoszkam. Na mich nikto je, psched swjatownoszu fo wusprawnicz.

Sserbska wumělska wustajeńza w Budyschinje.

Sserbske wumělske towarstwo wuhotuje hodowne swjatse dny sapoczinajo sobotu tuteho tydżenja, wustajeńzu we Sserbskim Domje. Wustaja fo akuarellowe a pastellowe malowanja, rysowanja a wurjowanja (Radierungen), porzelinowe malowanja, twuschiwanja. Saftupjeni fu Jurij Hajna f Budyschina, nasch sserbski wumělc Nowak-Njechorńk, kiż je so f Prahi na pródninny domoj wrócżił a Nowakez Jozfie f Njechornja. K tutym, kiż bżchu hižo w Khrózcżizach a Kulowje saftupjeni, pschidżiwajaż so we Budyschinje hischcze k prénjemu rajej kiż. Hana Krawczez f Drjezdżan f dżélami wumělskeho yschenystwa a k. Schéza f Nachlowa f malowanjemi. Dotalne wustajeńza fu naschich krajanow k dalschemu wumělskemu dżéłu pohonjake a dyżemy fo nadżeja a wocżakaez, ze tež wulki fajim za domjace wumělstwo do zyleho serbskeho ludu farżebnje. W Budyschinje je wustajeńza najdalschim worschtam pschisiupna a nadżijamy fo, so tudomne a fuhodne towarstwa wustajeńzu prawje bohacże wopytaju.

Hospodarski roshlad.

Serżedu, 19. hodownika, 1923.

Hamtske kursy wežera w Barlinje:

Dollar	4,1895005	franzowski frank	221445 mld.
jendżelski punt	18,3540555	cżeskoh. króna	125635 „
schwajzarski frank	730,170	mk. 100 pólit. markow	633 „

Njenjeju swój hamtski kurs njeyschemenikuch. Hódnota němiskich pjenjez fo na Nowoyorskej burzy trochu wotdżesbi. Dollar pschinidże tam 4 biljony 350 miljardow hrinowow. Pola nas fo wón hamtżaj bale se 4 biljonami a 200 miljardami sapisuje. Hamtski kurs němiskich pjenjez fo żesżka we bliżschim cżasu wo wjele pschemeni. Dewizowy komisar Němżeże f njenom Schacht je tele dny we Schwajzarskej pschednoschowal. S jeho stowow wuhadża kruta nadżija, so fo jemu poradżi, němżiu menju stabilisowacz. To réka, so hódnota němiskich pjenjez nje budże wjazy tak khablata, każ smy to wobsebje w nasmuje k. 1. pschetrali. Wón też na to dżéła, so by na męsto rentoweje hrinowy wobsiżiske stota mena stupjża (Geldwährung). K temu fo we, wón pschiha, je hischcze dolha a wobczéżna noha. K 1. hovrleji dyrbi fo we Němżeżi bozpicż, so żebi statne wudawki a dokhody wahu dżerża, ako nasch statny etat bilanscerjne. Dyrbi-li fo tole bozpicż, na nadż hischcze bobrże dawki cżakaju, pschikrótschenje mżby saftojnikow a dalsche zruschenje sastopnikow je žiwżby a wobrésanje wżchich statnych wudawkow.

Produktowe wiki fu wjasnuje tak dalokо, hacž fo wo kukrajne žito jedna. Tola we ruskej rożay, we jeczmjenju f pschidunajskich krajow (Rumuniez, Cżeskoslowakiez a Wuherjesez) fo wjele rospscheda. Muska rożża je pornjo naschej wuhjerna a fo pschezo bóle kupuje. Tuhrajnicze rożki fo malo pokżicżuje. Statna žitarnja po zhaczu hischcze cże njekupuje. We pschenżu fo malo rospscheda, tehorunja we mugy. Muka f kobam je nakupjena. Jeczmjenja fo do Saksiese nżchto pokupi. We wowsu je slaby wobrot (Umsatz). Pżaczisna fo trochu sesłabi. We wowsesżchach a druhej słótnej pizy (Futtermittel) je fuadowny wobkhad (Verkehr). Zentnar pschinidże wożera w Barlinje:

pschenżcży	8,30—8,35 słotych hrinowow,
rożki	7,10—7,35 słotych hrinowow,
jeczmjenja	7,90—8,10 słotych hrinowow,
wowsa	5,90—6,40 słotych hrinowow.

We **Wrótżławju** (Breslau) **sandżenu pódżeln:**

pschenżcży	8,15 f słotych hrinowow,
rożki	7,20 słotych hrinowow,,
jeczmjenja	7,88 słotych hrinowow,
wowsa	7,20 słotych hrinowow.

Na Barlinskich produktowych witach
Bito a produkty po Rotej hrinowje.

Pschenicza	166-167	**Stoma a žyno**	
rożża	142,00-147	pschecżicżna	0,70-0,90
nałkin. jeczmjeń	158-162	rżana	0,70-0,90
wowża	118-128,00	wowżena	0,60-0,80
	fa tunu abo 20 zentnarjow		
pschecżicżna muka	26,00-29,00	jeczmja	0,60-0,80
rżana muka	24,00-26,50	f łahtanju	0,50-0,60
pschecżi. wotrubki	7,25-7,50	żukanje	1,85
rżane wotrubki	7,0-7,25	żyno	1,10-1,50
rapż. wohnicżki	11,25-11,75	**Bérny**	
pochowa wuleża	7,0	bżle	—
seradella	16,50-20,0	cżerwjene	—
pjeluschki	14-17,0	żołtomjażne	—
żuche trubańcżki	8,00		
bérnaze kajki	17,00-18,00		
rapż	265-270		po zentnarju

Je 100 kg abo 2 zen.

Bérnjaze płaczisna postaji so we Saksiej na 2,60 hacž 2,80 słotych hrinowow po zentnarju.

Kursy němskich pjenjez wežera na mukrajnych burzach:
we Newyorku dollar 4,335 miljardow,
we Londonje jendżelski punt 19 biljonow,
we Danzigu dollar 5 850 miljardow,
jendżelski punt 19,8 biljonow,
pólska marka 830 miljardow,
we Prahy 1 biljon 7,75 kż.

Wažne hospodarske liežby (klucze).

Sa 19. dezember 1923.

1 słota hrinwa (po Barlinskim wiczynym kursu)
papjerj. hrinowe 1002 500 000 000

20 hrinowskí słoty	19 2675 biljonow
Płaczisna za słoto	640 ball. sa jedyn kgr.
„ „ „	1 šilcherny (1 hrinwa) 400 000 000 000
Stainy indeks	1 269 000 000 000
Satski indeks	1 215 000 000 000
Wulkoyschekupski indeks	1 274 500 000 000

Dawżewa méra (multiplikator) 1 000 milib. ja słotu hrinowu
Multiplikator na żelezniju 1 000 000 000 000. Jedyn filometer 4. kloży 2,2 np. do słotej hódnocże, po papjerjanej 22 miliardow a 200 miljonow, 3. rjad. 3,3 pj.

Pósiowy tarif: list w post. wokrjeżu	. .	50 000 000 000
dopósiniża	„ „ „	30 000 000 000
list dale post.	„ „ „	100 000 000 000
„ dopósiniża	„ „ „ „	50 000 000 000

Telefonowy kluczż 1 000 000 000 000

Wżczenje je w bliżżim wokrjeżu (Ortsverkehr) 150 miljardow w dalschim do 5 filometr. (Bezirksverkehr) 300 miljard.

Popis.

Wottwarjenje sastopnikow.

Pożżedni cżas bywaju dopiży cżitarjowo na nowiny, lżaże łopjena a napominanja wuczerjow a jim bliżko stejazych worschtow wo wottwarjenju sastopnikow we wuczerżowje pschżcżo hrischcżicże. Tehodża je zyle po prawym, so tutemu praschenju wot njestronnischko boka bżże stupiny. Wottwarjenje sastopnikow dótka so brje nimale wżchich worschtow sastopnikstwa, tej wuczerjow. Je to wodprawdżiwh dujowy podawk. Shromadżi na sastopnikow 4. dez. 1923 sabżerache je tej dokładnicże f tutym praschenjom. Tam rżekżesche jedyn wuczerż wżrne słowa wo wodżélenju wobczéżnosżow na wżchitke ludowe stawy. Wón je podobnje wuprajł: „Ssmy hotowi k njesenju cżżow, ale jenoż pod tym wunuknenjom, so fo w sżchem ludowym worschtam cżeże rozdżéła a napotoża.“ Tute żadanje mamy na kożdy pad dobre njewumżeż. Wono pak żebi żada, so powolanske koło, ke kotremuż rżeżnik pschiślischesche, tej pola żebje służdi a pschisporza saczucże samolutwiżesże pschecżiwo bobustawam sastopnjskeho rowonżanja. We wżchim, schtóż wuczerżstwo wosżeraja, so pschezo za saso f wobdżiwanja hódnej hibżeżiwosżu sputnje, strach wottwarjenja wot fo wodwobrocżżej. S wutrow-ju jimaznymi smknami so cżasto f basniskim nadychom nusa wótżneho kraja wopiżuje, a fo prajł, so fu jenicżka sspjera nascheje pschżcżodoweje nadżije naiche dżéża. Jara wérno! Kożdy nan, kożda mać temu pschżsłuschnje. Ale —; a fjmi pschindżenk f wołlocżiwem dyrżej zyże nałeżnosże — jako jenicżki wopor salonja dża wottwarjenja sastopnikow a njesmżdża sastopnjky (u i z p a k wuczerjo) a dżéżi fo wobsładowacż. Dokelż ma fo na 25 procentow wżchich sastopnikow a wuczerjow wottwarjacż, meli fo wjazy druhich sastojnikow fo pschżcżicż, jeli meli fo wuczerjo pschelutowacż. Schtóż dżéżi nastuna, je fo hižo w Budyschżchi nowinach se strony Budyschskeho wokrjeżnego wuczerżskeho fujarja prajżło: „Mżk dyrbjale wżchż tute wopory podarmo pschinjeżene bycż. Nałoży fo wottwarjenżi sakoh tej na schulu, dha fu wżchż cżżżu wubżżżene bosżżi fnicżene. W pschepjerjenjach rjadownżch dyrbja-ż fo dżéżi sażo wot pschenapinanych wuczerjow pschi mjenje hodżż mach rosmuwżacż.“ Wy fo praschamy: Dyrbjalo to bycż? Dyrbjeli fo nżkto wopramże dżéżi w pschepjerjenjach rjadownżach pschi mjenje hodżinach rosmuwżacż? Njeże fu żaneho druheho frédka? My je wérimy. Po naschim mżnjenju mél fo tu wołobinski wopor wuczerjow sawocżacż. Dżélaniżi cżeń sastojnikow fo zyle wżeże pokżicżi. Ssamo po rosumi, so je tej wuczerżstwo wjazy schulskich hodżinow pschewożnje. To je zyle brje możno. Mésto so wuczeż w pschepjelnjenej rjadownż rosmuczuje, mél wón potom w dwżnaj rjadownżonaj za sobu rosmuczowacż. S tym fo f prénja schulske hodżiny njepschekrótschża, a f druhe fo wuczerjo njepschenapinaju. Mżnimy, so pschenapinanje wuczerjow f pschepjelnjenjom rjadownjow rożże. Hodżiny wschak fu f pschestowkami dżélene. Możemy żebi też wót wuczerjow żadacż, so bżże rosmuczenja, wschak je żiebja pschiślischlischnych hodżinow pola wuczerjow ludowych schulow nżkto 28, pola wuczerjow pschi wyschżchich schulach jenoż 24 hodżin a hischcze njenjeż. S tego wuchodża, so wżlki dżél wuczerjow wot bżły sem njeże je służbu tak n obczeżenu, każ druhi sastopnik. Wżch so jenoż dżél, pschipżażna panej f nadżeja a dospolnje, so zyża li-ża wuczerjow swoje zyże żiwobdżenje hodżinu do njepożrodnje służby schnże żaja. Se sawjedżenjom krótkich hodżin w Budyschżnje (hromadżeschżczene 6 rosmuczowanżch hodżin do 5 cżażowych hodżin bjes pschestowkami) buchu błużżne wobsżeżnjoże tak kożdyżcże, so żadyn wuczeż (bjes nżkotrych wuwjaczow) powołowu rosmuczuje. Bżże je tajke powolanje, kiż tajke lépschiny wużiwa? Wżeże budże so snapżeczżiwcej, so hodżinu, kiż k tydżenschi kżżże druhich powolanjow pobrachuje, so k pschihotowanjam, dalschemu wuwuczenju atd. nałoża. Hożeha pak je njeża njes dalschim wuwuczowanjom w powolanju a wuwuczowanjom w żżamżnym sajżmje? . .

Dalschi lépschim psched druhimi powolanjemi ma wuczerżstwo w pródninach, kiż fo po tróżkich cżażach wotpżeżuja a żżyża na 5. dżél lża wuczżnja. Je to lépschina, kiż je we wżchżkich ludowych worschtach hižo hużo błowżnżcże a njesnożnjonoscż służdżża. Ssamo żtatny żanżler a ministrowje maju mżnjenje pródninow, hacż wuczerjo

mènja, žebi žadach. Ssamo hdy by temu tak było, so by wuczerstwo w ßłužbje runje tak wobcerzene było, kaž druhe klassy ßastojnikow, by tuta lepschina zyle njesprawna była a nasche finanzy ju njemóża ßusjecz. Po nahladach wuczerjow ßu próßdniny też dżeći dla a to dyrbi tak wostacz. To pak njeswuprawni, so mohloj stat a gmejna żebi luzus ropschecz, jenemu dżeći dostawarjow nsdy bjes napschecziwnoho dżela tydżenje dołho ßwjescziz dach. Wulke próßdniny njech wuczerjam wostanu. Stat dyrbi żebi někto ßkuczenje zadacz, so maju wuczerjo ßa próßdniny czas, kiż ma ßo wotstronicz, někcżo cżinicz. Tu mohło ßo ßnapschecziwicz, so mócze ßo wuczerjam próßdniny k wuczerowanju wostajicz, to mohł ßo w ßwjedze k lepschemu schule wosnuczecz. K temu ma wón, kaž druhi ßastojnizy, dosez skadnoscze, każ bjżo naßpomnjene, we wulkich próßdninach. Dalscha mózność k wobohaczenju wedy na hospodarßkim, prawnißkim a ßozialnym polu je ß tym data, so ßo wuczerjo we wotthowarjenskim próßdninowym czasu wot stata a wyschnoßczow k pomozy wuzżija. Tam budża wulzy hódne dżeło ß hromadami namakacz.

Lepschina ßa powschitkowne żiwjenje je trojaka:

1. Próßdne mozy ßo wuzżija.
2. Dżela ßjawnych napravow ßo podpjeraju.
3. Wotczehnjenje dżeći budże wjazoßtrowße a żiwjenjapytnißke, dokelż ßo wědomnoßcze w rozwuczowanju wuzżija, kiż ßo njepotrebnje ße żiweho ßtatneho a hospodarßkeho żiwjenja żórta.

Ssmy tehdy mènjenja, ßo mjenowane pschicżiny wotpehite pschekutowanje wuczerjow pschi nakoßenju ßastojniskeho wotthowarjenskeho zakonja njeßwuprawnja. Dyrbi ßo żadacz, ßo też wuczerjo wohobnißke wopory pschinjesu. Budża nam wěcze wumjetowacz, ßo ßmy njeschczeßo lu kulturu. Naß wjedu pak ludoßpodarßke pschemyßlowanje, kiż nětko na żadyn pod na druhim městnje ßtacz njeßmedża.

Rětkł nanojo a ßastojnizy.

Wunudżenja.

§ Krajny ßud. Wikowat ße żitom Sachßa we Budyßchinje be wobßtorkenu, ßo je ße żitom wiżuju pschewoje ßaßłużił. Placżiny njeje wobliczał, ale ßo po burßowych placżiznach ßkłował. Wón ßaßudżi ßo k 150 ßł. hr. pokutu. Ssłuż je pschewjele ßaßłużił, ßo żebjerje.

§ Tehorunja mężaz ßaßtwa a 15 ßł. hr pokuty dosta też Oskar Pawoł Langa ße Sworjeza, kiż dyrbjeße pod zentnarja ßele ßkładu do Czżeßkoßowakßkeje pschewjeżeż. Ssół ßo jemu żebra.

§ Też pschekupz Pawoł Biedrich Oskar Lehmann ße Drjeżdżan łyta, 10 tafliczkow schokolady do Czżeßkoßlowakßkeje pschefhmunkacz. Też jeho lepicżu. Wón dyrbi to ße mężazom ßaßtwa a 12 ßłotymi hriwnami wotpokuczicz. Schokolada ßo żebra.

§ Mandżelßka nurjerja Lisbetha Schubertowa a mandżelßka hórnika Hana Goschowa rodż. Hilża, wobej ße Hartawu poła Żitawy dóßaßchetej kóżda po mężazu ßaßtwa a mataj po 3 ßł. hr. pokuty ßaptaczicz, dokelż dżyschtej ß puntow ßele do Czżeßkoßlowakßkeje pschefhmunkacz.

Swójbne powjeśće.

Sßłubjeni: Gertrud Habelez a Bruno Schilling we Budyßchinje. — Kata Schwarzez w Lubiju a Rudolf Nost we Biarnaczżach poła Lubija. —

Swókowani: Pawoł Pauller w Drjeżdżanach i Hilża rodż. Lunzez w Budyßchinje.

Semrěli: Ola Thoß, rucżerßkubłez w Sßmochczżach. — Mina ßwob. Hewekerowa rodż. Großez w Budyßchinje. — Emma ßwob. Killizez w Kamjenzu. — Wałtaŕ Liebers, hródżeżan w Lubiju, 43 lět. — Gertruda Kumpsez w Lubiju, 16 lět. — Handrij Nowak, ßaßtojnik we papjernißku we Budyßchinje, 65 lět. — Ljuboła Kauchen we Budyßchinje. — Pawoł Müller w Lubiju, 73 lět. —

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Pßhy dyrbża ßo do 11. měrza ßawěrace we Dażinku, a Dażinje, Winkej a Małej Ssnjowicy, Kolmarju, Luboßu, Lěwadze a we Delnich Kundraczżach.

Na wupomhaußke ßcheli (Notgeldßcheine) měßchczańkeje Zerowcje pokładnizy we Lubiju ßo jenoż hacż do 31. dez. wupßlacżuje. Po tymle dniu tele wupomhaußke ßcheli ßwoju płacżiznoßez ßłubja.

Dla rjeczażoweho wikowanja (Kettenhandel) ßaßudżi ßo wikowat Arnoßcht Reinhold Nychtaŕ we Neuſalza-Spremberg k 10 billjonam a ßameho pschestupjenja dla wikowat Gußa Hermann Ißrael we Delnich Biedrichżach k 20 billjonam hriwnam pokuty. Poßledniemu ßo też ß teho wukhodżazu bobyčk żebra.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Naßtupa ßaßtaranje njeßaßłużażych.
2. Naßtupa ßaßtaranje tych, kiż jenoż někotre dny woh tydżeń dżełaju.
3. Pschikwonoz njeßaßłużażym ßo powyßchi.
4. Saßtojnizy ßmédża ßa nißu jenoż herzowarcz, hdyż druhim herzam ßaßłużbu niebjeru.
5. Sakazuja ßo na 1. hodownym dnju wschże ßjawne reje, pschedowschki a druhe ßabawy.
6. Naßtupa gmejnißkich pschedßteżerjow, so dyrbja ßapik pschemenjenja we wobßchczenßtwje ßapodacz.
7. Rhein-Ruhrßki bank finanzny hamt wschżdżenje hacż do 21. t. m. pschijimuje, schtóż ßo kondżi, dyrbi tak po ßtotej hódnoße ß 5 proz. ßadanicz.
8. We tydżenju wot 16.—22. je měra ßa to, schtóż ßo ßmé ß dołhodnu dawża wotczahnycz, 650 000. Lichby we ßeptembru lěchi tele:
   a) ßa teho, kiż dawki płaczi a jeho żonu 17...,
   b) ßa kóżde njepołnołetne dżeżo 1133 000,
   c) ßa wuporjedżenja (Werbungskoßten) 1,440 000.

Wot 9.—15. ßo měra 850 000, potajkim liczżby pod a) 5 e wo'mu ßo 850 000 trócz a wuczinja pod a) 146 880 milij., pod b) 979 200 000 000, pod c) 1 224 000 000 000. Na tónle tydżeń wot 16.—22. je měra 650 000, tchodża wo'mu ßo liczżby 650 000 trócz a wuczinja pod a) 112 320 milij. pod b) 748 800 000 000, pod c) 936 000 000 000. To, schtóż je ßo tu a pod a b c wulicżiło, hmé ßo dżełaczerjej abo cżeladnikej, hdyż ma ßo pschi mjeßi płaczenju dołhodnu bawk wotczahnycz, mjenuje wotczahnycz a lěpicz.

Hłowny a ßamoßtatny redaktor: Marko Ssmolerr
w Budyßchinje.

K hodownemu swjedżenjej pornčam

porclin ◉ kamjenina ◉ ßkleńcu ◉ krystal

Telefon 728 **Hermann Gläsel** na lawskich hrjebjach 4.

Najwutrobniše zbożopřeća
k Hodam 1923 a k Nowemu Lětu 1924

wuprajeju z tutym wšém lubym serbskim přećelam a znatym doma a wšém přećelam wonka z dobom wot wosebiteho pisomneho zbožopřeća so wukupiwši z darom

za nuznu potrjebu „Serbskeho Domu“:

Datalne dary 125 hr.

Dale dariechu:

k. kubleŕ Šudak z Komorowa	4 hr.
Hrańcy w Budyšinje	3 hr.
Cešlic sotře w Budyšinje	5 hr.
dar z Njebjelčic 1. dźěl	13 hr.
Wšo bromadźe	150 hr

Dalše tajke hodowne a nowolětne dary přijimuje k. knihikupc Janak w Smolerjec kniharni w „Serbskim Domje“ w Budyšinje.

Wotewrjenje wobkhoda.

Cżeßcżenemu wjeßnemu wobkhlerßtwu dawam k wjedżenju ßo ßym

w Kamjenzu na Grünestraße 19
czżaßnikarßki a photowy wobkhod

wotewrik. — Pßchedawam jenoż hódnu tworu po tunjej płacżiznje a budu ßo woßebje prożowocz, wuporjedżenja na mjenowanych wězach k ßpokojenju mojich cżeßcżenych wotekßarjow wumjeßcz.

Poruczam ßo pßchi potrjebje a proßchu wo podpjeru mojeho mkobeho wobkheda.

S poczeßcżowanjom
Jan Messerschmidt
czżaßnikar.

Najrjeńša,
a najtuńše hodowne wjeßele,

kiż może nan ßwojemu dżeżu cżinicz, je, ßo wotßamkuje

ßawěßcżenje wuhotowanja (Ausßtattungsverßicherung)

na żitowym ßakładze

pschi ßjawnym Żiwjenjoßawěßcżenßkim wuſtawje nakutowarjnow w ßakßkim ßwobodnym ßtacze,

kiż Wam najpschikhódniße płaczeńße wumnenjenja a dospołnu wěßtoßcż pschecziwo tózdemu pjenjezneniu wothódnoßcżenju poßkcża.

Wobrocżenje ßo ßchcże dżenża na ßawěßcżeńße wotdżělenje ratarßkeho wokrjeßneho ßwjeßła

w Budyßchinje na khěżorßkej drózy 22 I.

Pula jeho wjednika, k. Jurja Kichżana wschło dalße ßhonicże Wěżi też ßerbßki.

Blidowe, łožowe a divanowe pschikrywy,

łožowe pschehoßki, ßcżeńße ßawěßchi, schtrympy, ßchórzuchi, ßokt, cżepke kholowy, koßche, łuńaje, ßchtawty, pschikrywy wóßłowehe łuńa, płk woßebje tunjo

J. Erler, na ßwonkowskej lawßkej haßy 10.

Jenoż na lawßkich hrjebjach 12.

Poruczam k ßwjedżenjej:

wobleki, łupy

dżełanße wuthodżowanße ßportße we wulkim wubjerku, bobze a tunje.

kholowy zwjenowne, pikotowe, łoßane, łodowe, łorbowe, ßukrowe, cżeßane pschedżenowe, wandßtrowe

Na żadanje też podżelne płacżenje.

Jenoż na lawßkich hrjebjach 12.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Wobhladnica

hoßpoßa

ßtarßcha haċż 80 lět, ßo knydom do ratarßtwa dyta

Poßlicżenja pod „A 87“ na wudr. „Serb. Now.“

Dwaj tyńcej

nowej vertikaj

pschedawa woßebje tunjo Josef Leßka, blidaŕńca w Kuśawje.

Kuże

wschcże drużiny

kupuje ßtajnje po najwyßchßchich dnjownych płacżiznach

Otto Haußotter

w Budyßchinje na garbaŕßkej haßy 32.

Transmisije

kóżdejo drużiny

wolije atd.

podawa ze ßkłada

Carl Gast

w Budyßchinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Malo trjebana ßtonowa praża a ßchrótowaniti młyn je na pschedan

w Rałopach čo. 23.

Pjekarnja

pyta ßo kupicz abo wotnajeż. Dalße je ßhonicż w wudawarni »Serbskich Nowin«.

Najlepßchu

hejduschku

porucża

Rauchfuß w Budyßchinje

na ßtarych wikach 9.

Ptaczu woku

łupuje ßaho

P. Bennewitz w Budyßchinje

Telefon 76.

Jurij Fuhrmann

w Budyßinje na hornčoßakej haßy čo. 10 poruża ßadne kola, ßijace maßiny, mantle a ßlawchi. Ssamena wuporjedż.

W Sendżiz hoßczeńzu

w Maleßchczach

je ßobotu, 22. a jutrjeńzu, 23. hodownika t. l. wječor w 7 hodż.:

Rjane pschedhładanje hodownjeho dnja Boži narod

SSaßtupne khżeßti ßo do cżaßa pschedawaja poła k. Jokuſa tam Telefon Hamt Huczina čo. 50. **Wubjerk za ßudowne łepicze.**

Serbßka wumělßka wußtajeńca

molowanja wumělßke přemyßło

w Budyßinje

w ßali Serbßkeho Domu.

Sobotu wot 11—4 hodż.

njedżelu, 1. dżeń a 2. dżeń hodow wot 10—1 a 2—4 hodż.

Jurij Hänßel

w Budyßinje

na ßukelnißkej haßy 34.

Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sacka ß Lipßka w Budyßchinßkim hamtßkim hejtmanßtwje.

Skład ratarßkich maßinow a gratu wßěch drużin

Czżorne jaki a rubjeßchcża

każ też

wołmjane a płatowe twory

poruċża ß hodownemu ßwjedżenjej

Paul Hettaßch w Hornim Wujeżdże

Telefon Horni Wujeżd čo. 71.

Za hodowne blido:

porclin, kamjeninu, małolika wumělßku keramiku

a druhe jenoż w najlěpßej hódnoßći poruča

August Teichert w Budyßinje

mjeßcel **Kurt Teichert,** khachlestajerßki mištr **na serbßkej haßy 18.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 10 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjas knihiličišćerja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobźěźnje so stajace nawóstki a tabele so wyše wobličźeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Cisło 292 **Budyšin, štwórtk, 20. decembra 1923** **Lětnik 42**

Dnjownica.

Štwórtk, 20. hodownika.

Khrześćana, martrarja.

1849 wopyta pryne Albert serbsku Michałsku šulu w Budyšinje, w kotrejž jemu wučeŕ Jermiš serbsku hodźinu wo Ruth — pomšwa a z dźěćimi serbscy spěwa.

1789 Budyšeki měšćanski radźićeŕ Dr. Bjedrich Adolf Klin, prěni předsyda Maćicy Serbskeje.

Pastyrjo pójźe, neź poběhńeźe k nam,
Wohladać dźěćatko lubozne tam!
Narodźił Khrystuš je dźens so w nocy,
Z kotrymž je pósłał Bóh njebjeske mocy.
Njeboje so!

Poběhńeźe spěšnje do Bethlehema,
Sto so nam z njebjes drje k wjeselu da!
Stoź pak tam namakaš w bróžličcy našej,
K čomu je trjeba, so jandźela prašej!
Haleluja!

Jandźeljo zlětuja po njebjesach,
Njesu nam wyskot a wučerja stracli.
Po zemi šerokej pokoj budź wšudźom,
Woči so blyskatej radostnym ludźom.
Bohu budź česć. Jakub Čišinski.

Towaŕstwowski powěstnik.

Kedźbu! Zwjazk serbskeho rataŕskeho dorosta. Wčeraŕwše wozjewjonje, zo je zhromadźizna přichodnu njedźelu w Khrósćicach, je z njeautoritativneje strony do Serbskich Nowin stajene. Zhromadźizna wotmjeźo so, kaž je so hižo w póndźelskim čisle wozjewiło, njedźelu w Bačonju pola Smolić a to pop. w 4 hodź. za wubjerk a wječor w 7 hodź. zjawnje z přednoškom k. Jana Cyža - Pražskeho, na kotrež su tež hosćo lubjo witani. Předsydstwo.

Hodowna skhadźowanka serbskeje studowaceje młodźiny wotmjeźa so 27. decembra 1923 w Hodźijn. Wšitcy lubi Serbja z blizka a daloka so na nju wutrobnje preprošuja.

Sokolki w Budyšinje nimaja dźensa zwučowanje. Načolnica.

Jednota „Sokol" w Komorowje ma pjatk wječor we 8 hodź. zwučowanje

Spěw. tow. „Radosć" w Bukecach wotmjeźe pjatk 28. dec. wječor 1/8 hodź. na wosadnej sali swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Wšitke aktivne, pasivne a česne sobustawy kaž też tajey, kotříž chcedźa, w nowym lěću z nami dźěłać, so wutrobnje přeprošuja. Na kóncu přizamknja so powšitkownaa zabawa a swětłowobrazy. Předsydstwo.

Serb. tow. „Lužica" w Hornjej Hórey ma pjatk wječor z dypkom wo 8 hodź. spěwanjo. Přińć dyrbja tón króć wšitcy, dokelž ma so wo ważnej wěcy porěčeć. Dirigent.

Swětowe podawki.

Jednanje w sakskim žejmje.

Wutorst so w žejmje wo kommunistiskich namjetach, naćinjacych wottwarjenje podpjery dźěłonjemějerjow, wotstronjenje winowatosćow k dźěłu a wuplaćenje wobdźěleje podpjery na dźěłonjemějerjow za hody, sedźenjace. Sapołłanc **Lieberasch** tele namjety w dołhej rěči zarěčowaše.

Dźěłowy minister **Eisner** na to pokasa, so je nětušti dźěłowy minister je šamjeneho pohnuća porucził, so dyrbi so podpjera dźěłonjemějerjow po tukowitych wobstejnosćach złožić. Sakske kněježerstwo je so njespěchawajcy prózowało, so by so podpjeranje dźěłonjemějerjow dalšeho wottwarenja iminyło. Němska pak je w swojich pjenježnych krućelach zara wobmjezowana. To sakskeho rozliśowaja je so dale hač do 31. měrza 340 milijonow złotych hriwnow złaćiło, k čemuž so hišće dalšich 88 milijonow złotych hriwnow za podobne wotmyślu přichido. Tele sumy pak dyrbja so hakle z datkami zwinać, wobźeje pak so z přichiłdowkami se stronu němskeho stata dołacź. Jeli so to njestanje, dyrbi so z tym ličić, so budźe so podpjeranje **dźěłonjemějerjow dale samjesowaś abo so ze šamo zusle zastajiś.** Sy pohladom na cźežku hospodarśku nuźu njeje **móžno** so bjeze wšěcy pśiśinjuy pśichiłuśnosćo k dźěłu zaćišnyć. Na žadyn pad pak so njeśmědźa dźěłaceŕjo puśćeć, so bychu so dźěłonjemějerjo do pśichiłuśnosćo k dźěłu pśinjeśli. Tehorunja njeśmě so na tarifnu mjeru z dźěłom pśichiłuśnych k dźěłu tłóčeć. Jadanu hodownu pchjomoc, za kotruž něk kraj 30 milijonow złotych hriwnow wubaraj, njemóže Sakska poskićeć, dokelž je Sakska se žywjenjom finanzami wot němskeho stata po hłownym dźěłu wotwisna a se žebje šamoje za tajke wotmyślu žanych pjenjes nima.

Nowak z němskeje ludoweje strony so pśicheśiwo kommunistiskemu namjetej wobroći.

Sozialdemokrat **Graupe** ku kommunistowu prascha, kak woni z tajkimi namjetami we wokomiku pśichiłdu, hdyž nawjetuja, žejm wótpuśćeźe. Njedźiwajcy teho budźe sozialdemokratiska strona cźinić, schtož samóže.

Sapołłanc Liebérasch potom dośćinjene słowo dosta, z kotrymž so wobžeže pśicheśiwo dźěłowemu ministrej wobroćcu, kotryž kapitalistiśku politiku němskeho kněježerstwa hišćeźe porjeśćcha. Sśmjerej takžeho žejma, tuteho zalośćiwego kabinet, njeje wobjarowaŕ.

Pośedźenje ma z njepśechśetawanym njemérom a śmjećom khětru kaźy. Se jeneho kuta so cźehnjene mjawźenje žłyšchi. Ke sozialdemokratej Müllerej so wobroćiwšchi, Liebérasch jeho hani: „Schćeźeśe so jenoź kaŕ, hdyž jenoź maśe swoje dźety a wšite stejśišćeźo, potom móža statnjaca dźěłonjemějerjow sesłaŕaś." Na to wulki hołk nastaŕi, sozialdemokratoju na Liebérasha wołaju: „Łapak! Njehańbiśijuy pachołko! Njelpuśo!" Sapołłanc Müller woła: „Dałbijeźe so, nuźe dźěłonjemějerjow tak sujemu źiś!" Liebérasch wótmołwi: „Pola Waź je hańba hižo dawno k Pśam cźekła!"

* *

W žejmšnjom pośedźenju dorbjesće so ministerśti pśisedźstwa wusłowiś. Kommunistojo za to Böttchera namjetowachu.

Po namjece sozialdemokrata **Müllera** so wobsamknu, wólbu ministerskeho pśisedźiwego z dnjowych porjada wótdaźiś a žejmowego presidenta społnomóźnicy, nowe pośedźenje złasaś.

Sakski žejm so rozpuśćeśi.

Kaž je so wjeśora pśiźiło, su kommunistojo w sakskim žejmje namjet zapodali, so by so žejm rozpuśćeśił. Jednanje kommunistow se sozialdemokratami njemóžeśe wuspěch mjeć, dokelž so sozialdemokratojo zapowjedźichu, se kommunistiskimi njedobpśiłnjomnymi žadanjemi khutnje zabrěś. Pódla kommunistow su teź wšitke njesozialistiśke strony sakskeho žejma za jeho rozpuśćeńcźenje. Tuž móže so z wěstotu wótkazaś, so by so natym ležeśe pśicheśiwo hłosam sozialdemokratow wobsamknuje, žejm rozpuśćeśiś. Nowowólby śmźeja so najźerje w februaru.

Němski kanzler wo rozšěrjenju z Francowskej.

Němski kanzler dr. Marx je zastupeŕej „Neŭyork Heralda" rozšěrjenje pśichiłuśiś. We nim wón praji, so drje je teź Poincare pśesmak, so je sławne rozprajenje a prawne dorěčenje mjes Francowskej a Němskej za wšěch wobdźělenych naležśe. Jeli so chze Francowska twoj Němskeje pjenjeźy mjeć, dyrbi wona němskemu ludej so žeźiwicu a dźěłaca daś, jeli so pak chze wona Němsku rozrałuch, potom budźe ložbe jednanje z Francowskej k njepódnosći zajudźeńe, a bźeźono mjes Němskej a Francowskej so tak rozśěrśi, so njebudźe so moś pśeco nju natwaricś hodźiś. Hdyž je so pśiśinje pśicheśiwjenje w Porurskej zastajiło, dyrbi nam swjasarska porheinska komisija dowolicś, we wobsahdźenym kraju dawśi spěraca, kotrejž su so tele dny porńcźe a bźes kotrychž Němska njemóže žiwa byś. **Němske finanzne położenje je bźestrośćne.** So bychmy so dospołnemu finanznemu a hospodaŕskemu zahubjenju wukhowali, śmy pśicheśeli bankawoli cźiśćejcej. Mjetkole su wudawśi za němśki stat a kraje pódla žuchich dawkowych wunošćkow na pożyčonku pokłane, kotruž je nam rentiśka banka pśichpjekasała. Tuta pożyčonka je wobnjesowana a budźe w dowidźomnym cźasu wućerpana. Hdyž do toho cźasa dyrbja dawkowe žórła, kotrejž śmy na podložku społnomóźnjeńskeho zakonja wotewriłi, wudawki němskeho stata a krajow krył. Hdyž budźa dośhodły i wokhudnjenych kraja njedźiwajcy napśećiśćenja zapśichimanja do jubstanzy wobśedźenstwa dośahnuć, to budźe potrjebu němskeho stata a krajow zyle krył a **z dobom móžnosć k stworjenju noweje měny pośtiśa, na tole pśaśchenje njeśwěŕi žeby bźes dalšeho žaj pśišeł.** Jeli so pak by so, kaž so nadźija, poradźiło, we wukrajn wšelśeju pożyčonku dostaś, potom śmadź bychu strowe mogły we ludu a hospodaŕstwje so nanowo kaze, němskemu statej teź pśiches nasleźeśe dny, kotrejž ja hač dotal dočakane, pśichpomhaś móhe.

Nowe frjadowanje dźěłaŕskeho cźasa.

Pjatnaćesetawcy wubjerk němskeho žejma je wobsamknył, so ma wóśmohodźinski dźeń dale płaćiś, kotaž śmě so bla powjeźenja a śmuśkenja nadźěłanja tworow, za sajmu łudowemu hospodaŕstwa trěbneho, pśches cźas dźěłaś.

We nastupanju podrużinskeho njenjesa so pokaji, so by jeho sapłaćenje njeśmě dopředku žadaś.

Sozialdemokratija pśicheśiwo wuwśaźnemu stawej.

Pśichodźbydłowo sozialdemokratiskeje frakzije w němskim žejmje je wutoru němśe kněježerstwo pśikmuje namołwiło, so by wośeŕśki wuwśaźny staw złeźnyło. Pśichodźbydłowo frakzije so na wobsamknjenje němskolatneje rady pozjawjuje, kotraž je z 10 pśicheśiwo 3 hłosam a dźerženjom jeneho hłosa namjet pśichijała, so měł so němśki president namołwiś, wośeŕśki wuwśaźny staw do zwinjeneho wuwśaźneho stawa pśicheměniś. Pśichodźbydłowo sozialdemokratiskeje frakzije němskeho žejma je dale tuteho namjeta cźiło a je žebi žadało, so by so wuwśaźny staw z dnja złeźnył, dokelž nětučźiśe wobśicznjośe podłoś k fachowanju wuwśaźneho stawa njedawaju. Sapśichimanja wośeŕśkeju rostkałowarjow w Drježdźanach a Weimarje mjeńšu wjaŕu zusleź. Wone so za porjadny prawny stat njepśichodźa.

Němskostatna rada ja dr. Schachta.

Němskostatna rada je dr. Schachta za presidenta němskostatneje banki namjetowała. Na prašenje pśichodźydu, hač na nječtó napśeśeźene namjety pśeciwo temu, jenoź württembergśki póśłanc praji, so žebi Württembergska wothłosowanje zwumiła. Pśichodźyda na to pokasa, so je wjetšchina dr. Schachta namjetowała.

Mecklenburgska univerśita w Rostoku ma so zawrjeć.

Mecklenburgske kněježerstwo chze univerśitu w Rostoku zawrjeć, so by statne twdawki pomjeńšiło. Wšchitcy univerśitni profesorojo pśicheśiwo tutemu wotmyślu protestuja a praja, so su z woporom swólniwi.

Kahr pśched nowymi puczowymi pospytami warnuje.

Bayerski generalny statny komisaŕ z Kahr je warnowanje wudał, w kotrymž so praji, so so šamjenja pokazuja, ke chcedźa wšcźi ludźo pomjeńšitkowni muśa za politiske wotmyślu wuwuźiś. Pśched łóžbym ta pospyta tom so dorasnje warnuje. Wobrónjena móc, i trjeba, i źełbu wuwuźeś, so by porjad zakhowa a so by so wukaźy pśicheśiwjedu.

* *

Sjawne warnowanje z powjeźcjemi słowuje, so chcedźa němścy nacionalistojo z nowa statny pśewrót spytaś. Pśchi poslednich debatach w stajnym wubjerku bayerskeho žejma je so na tuton strach pokasało.

3 milijony 450 000 dźěłonjemějerjow w Němskej.

We nowembrje běchtaj we wobsadźenej Němskej nimale dwaj milijonaj a w njewobsadźenej Němskej 1 milijon 450 000 dźěłonjemějerjow. Pódla teho bě 1 milijon 830 000 krótkodźěłaceŕjow. Liczba dźěłonjemějerjow, wjazy śtaćiłyj njepśichodźeŕa, ale śterje wotebjera. Pomjeńše pśiwoje wulkośe na Němśka je wšcźeńi krajow najwjaśi dźěłonjemějerjow. Sa podpjeranje dźěłonjemějerjow je so hač do 31. měrza 340 złotych milijonow hriwnow świnło.

Transport tworow pśches Němsku do Cźech.

Cźežkołkowakska ekspedicija a pśchiwozerjo tworow we němskich pśichmótśich měśtach, kótreź twory za Cźežkołkowakiu pśchiwožuja, žu so pola němskeho kněježerstwa wo to pśopytali, so bychu so tarify za pśchewožne twory do Cźech śniśiśke. We tu chwilu je so tworv do Cźech wotkaź němskich mjeńšon wóża, dokelž němśke śtatobrinowotwe frachty su drjeźe dyžli frachty pśchinjeśewajcych krajow. We tu chwilu pak njeśe wuhladom, so by němśke kněježerstwo na teźe pożadanje dźiwało.

Amerikanska pomoc za Němsku.

Kuśłowa fakwestrowaneho němskeho samožeńa we Sjednoćenych śtatach pokrótkuje Amerikaŕ je kněježerstwo Kuśłej so je so z tuteho samožeńa 27 milijonow dolarow danje

nagromadźiło. Ta mohła ho sa němsku pożeżonku k nakupjenju zyrobu nałožiś.

Separatistojo w Pfalzy.

W Pirmasensu hu separatistojo pschedsydu demokratiskeje strony, hantlehoo hudnika se Spachtera, sajeli a do Speyera dowjesli. Jeho samożenje hu sebrali a pod mućenje farjadnistwo stajili. We Obermoschelu hu radźićela hantlehoo hudnika dr. Schömunga sajeli, dokaż je ho won sa- powjedźił, wot separatistow pschikalnje sa swoje wuńdaty pschijimowaś.

Nowe pólske knježerstwo.

Sapódkanzej Thugutej njeje ho poradźiło, nowe knježerstwo sestajiś. Tehodła je prjedawschi finanzny minister Grabski tutón nadawk pschewzał a jón sa krótki cząs dokonjał. W nowym ministerstwje pschewobsahuje **Grabski** pschedsydstwo a finanzy, **Skirmunt** fonkowne ministerstwo, **Moskalewski** abo wójwoda Soltan fontskowne ministerstwo, **Sosnkowski** wójsko, **Mikuleński** abo Lupnschewski rozwuczenje, Wyganowski abo Makowski justizne ministerstwo, Mieleżarski wikowanske ministerstwo, Raczyński katarske ministerstwo, Rabeźynski sjawne dźeła, Darowski sozialne zapomnjenje, Nażawicz żelezniny, Stefczyk abo Ludźiewicz feldsku reformu. Warschawskim nowinarjam je Grabski rjekł, so ho nowe ministerstwo se wschich stronow z politiskimi stronami wotwjaza a so ma sa swój hłowny nadawk, **staśe finanzy wustrowiś.** Wschitzy dźiłozy ludźo njeporadne finanzne wobstejnosće jako niesłoze zaczuwaju, wone republizy je strachom broża. Grabski je powołany, tole so wot- stronić a wschě druhe wobłady w stronu sestorkaś.

Jawornińske proschenje psched jwjatkom ludow.

Rada jwjatka ludow je so z nowa z jawornińskim praschenjom zaběrała. Jawornina je 45 kilometrow horata krajina na pólsko-czeskoslowaskej mjezy. Sa Czeskoslowasku ma wona wulku strategisku wažnosć. Wo tónle kraj ho Pólska a Czeskoslowaska wot skónczenja wójny wadźitej. Konferenca jwjatkarskich pósłankow w Parisu wó loni Jawornim Czeskoslowaskej pschirjekła. Internazionalny žid w Haagu dź tónle rozsud potwierdźił a nětko je ho tež rada jwjatka ludow w tutym smyśle wupraśiła. Tola z tym hischće wěs njeje wołbyła. Stónczne słowo śmje konferenca jwjatkarskich pósłankow w Parisu rjez. Jawornińska swada je hacź dotal wušikenu sbliżenju Pólskeje k Czeskoslowaskej zadźewała. To je sa wobaj krajej se schodu bylo. Sa pschichod pak je nusne, so ho Polazy a Czescha kruce hojasaju, so mohłej ho krajej w czasu stracha zhromadnych njepschećelow wobroćiś.

Franzowskej pożeżonzy na Pólsku a Južnoślowjansku.

Franzowski jenat je dwěmaj jakanjowymaj nazdźelenaj pschihotował. Wonaj nasłupataj pożeżonku 400 milijonow frankow na Pólsku a pożeżonku 300 milijonow frankow na Južnoślowjansku. Wobaj krajej tejle pożeżonzy k nakupjenju bróńjow w Franzowskej trjebataj.

Tangerske śrěrjenje ho podpisało.

Tangerske śrěrjenje su wutoru w Pariśu jasnupisali Franzozowje, Jendźelscheje a Schpanjelske podpisali. Sułtan nadkniježstwo wobtwonja, tola ho wono z hłowneho dźěła na domorodne wahdźerstwo města Tangera zamjelsuje. Jedyn Jendźelzan, jedyn Franzoz a jedyn Schpanjelzan zuse kolonje saswobaju. Finanzne proschenja su ho jendźelskemu sasupjerjej podsajśile, strowotne należnoscze pak schpanjelskemu sasupjerjej. Sšudniśa wyschnjeś je z franzowskich, jendźelskich a schpanjelskich sudnikow sestajana. Na czele policajstwa belgiski hejtman stej. Zlomsćwo jedyn Franzozowa dobladuje a sjawne dźeła městoweho magistrata su ho schpanjelskemu inżenieurej dowérile. Franzowzy inżenierzo dale sjawne dźeła marokkowskeho stata wodźa. Zako pjenjes marokkowski frank abo tež schpanjelska peseta płaćeli.

Grichiskaj kralowskaj mandźelskaj z Athena wotjeła.

Po radźe rewolucionarneho knježerstwa stej kral a kralowa Athen wopuscziłoj, to bychtaj ho do Rumunskeje podałoj. Do swojeho wotjeda je kral Benizela, kotryž we Pariśu pschebywa, namolwił, so by knježerstwo pschewzał.

Nakhwilnje Kunduriotis regenturstwo powjedźe, hacź so statna forma dokónczuje postaji.

Po dalschej powjeści je ho se zakrocżenjom wójskeho lódźiwa wotjeźł kralowskeju mandźelskeju wunuskowat.

Każ je pschi runumskim kralowskim dworje słuschecz, budźetaj grichiskaj kralowskaj mandźelskaj w hrodźe Sinaja pschebywaczej.

Slejsichcżo Franzozowskeje.

Wunoschk grichiskich wólbow a wotstronjenje kralа Jurja II. z Athena ho w Pariśu z najwjetschim spokojenjom rospominatej. So je ho lud za Benizela wuprajił, kotryž je jako pschećel Franzozowskeje znaty, ho staro jako zwonkowski wuńpsch wita. Kral njeje Franzozowskej kschidu- cźinił, tola won je sa Pariśske nowiny wuczeńć Barlinskeje wojeńskeje akademije, leutnant pruskeje gardy, herka tradźijow swojeho nana Konstantina.

Serbjo!

wozjewćo

swój slub abo kwas
w Serbskich Nowinach.

ßowarjo, kotśij jeho snaja, pischu, so njeje Jurij II. njepopularny byl, so pak je **hebi won se swojimi sympathijemi za pschichabnistwo generała Metaxata schkodźił.** Tutuje pschicźiny dla je wusch Maditas po porućenjosći wojeńskeho knježerstwa krala pomućił, z Athena wotpućowaczeho. Njewěrja, so ho kral sasy wrócźi.

Sběžkarjo w Meriku dobyli.

Hamburgski mexikanski generalny konsulat śledowaze powěź: Poślednje powjesće z Merika rozsudźuje dobyća sběžkarjow pschiwobwjedaju. Město Oaxaca a połnóżny dźeł Nikatana stej z sběžkarskemu knježerstwu pschischłej. Kandidataj presidentstwa Madero a Villaraal staj Huercze k woli wrócźo stupiłoj. Generalny konsulat w Hamburgu a stawa wschě druhe mexikanske konsulaty w Němčej a we druhich europiskich krajach su ho k porućnosći noweho knježerstwa stajile. Prowisoriske sběžkarske knježerstwo we Veracruzu je prjedawschego legazijskego attaschea wusłała dr. Krumma-Sellera jako diplomatiskeho sastupjerja w Barlinje wothwolało. Wón bé powjesće woschěrkał, so je dotalny president Oregon sběžkarjow złoł. Wschě pschi- stawy mexikanskeho móriskeho faliwa su w ruzy sběžkarjow, kotśij dospołnu wěstosć za wozjenje tworow sarucźeja.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 20. dezembra 1923.

— Wo wjedrje. Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +2. Dźensa rano w 8 hodź. barometer 737, hygrometer —2, thermometer —4. Wuhladny na mało so pschemjenjaze wjedro. Drjeńdanka wjedrownja staja nam symnische wjedro a cźełki powětr, kiž nad Schwedskej leżesche, hyba so pschez Pólsku k Cźornym morju. Se swojimi wubrěkanmi je rauschei Němskej torhałe wětry, dešcźowanje a stónczenje snjehowne mjeńsche pschinjeśe. We Hamburku mjeńchu wczera njewjedra. We Khjocźebusu ho wczera rano a we Zitawje sawcźerawschim wjecźor hrimasche. Syma ho je wolnoscz do polowiscźich krajow cźehnje. Po starym prajidle śmjenu, po tydźe njewjedrach, hdyž ho na nahe drjewo we hrima, źneh a lymu wotcźakaš. Tak nam bése hody je symu k nałchemu wjeselu kiwaju. Mjesarjomimny tehodła tych, kiž trabaju, a kotrychž syma boli. Wczera mjeńchu je zyhel Němšej źneh a deščź. Cźołło bé do 8 stoj. (Drježdźany) hacź 9 we Frankfurcźe n. M. — Jutśe pjatk je Domaścha. Sstólećzka słhadba powołniu 3,13 a ho na ranje 5,41 khowa.

— **Rosprawa polizije.** 19. dezembra je ho tu fišborny muzaj remontoirfi cźaśnik zhubił. Na sadnim wěcu staj pśinjesli „K. P." windśpanej, dale śrěborny cźaśnikowy rjeczaš, bruna listowuja z bowjasej koże se schckowymi knižkami Drježdźanskeje banki, kluczowy zwjazk z 3 kluczami, por muzazych lakowych stupnjow, kaž tež brunu ulster z brunymi tkanimami pojschity. Nutkach a pod khornarjom je tkaninowa śmujka z mjenom „Karl Böhme, Erfurt" naschita. W dybłaku teżesche por rukajzow z dźiwinoweje koże.

— **Mali rentnarjo!** Podpjera wuplaczuje ho pjatk a sobotu, 21. a 22. dezembra 1923, dopołdnja na mješcźańskej hołownej pokładnizy.

— **Wokrejšny wubjerk** mjeńsche saśdźenu pónd̆elu swoje posthedźenje. Hantlich hejtman dr. Jungmann spódźi, so ho wschě wokrejzne dawki na stata hódnotu rosćicza. Njedźiwazaju wysokich dawkow, kiž wokrejeh sbéra, śu ho tola pola stata dyrbjaze pjenjezy pożećeć, kiž dyrbja so k Gew. sadanicz. Nadrobnje ho trabaja ne wokrejzu a prózowanja jemu wotpomhacź rozpontinachu. Pobpjera njesaślušnjazych spózera hobrske śrědki. Stat pjenjezy nima, so mohł wokrejzej pomhaś. Pobpjera so pschikrótschi. Tehodła dyrbi sjawna ßobuźelnosć a smilnosć cźim schćećdriwischo pomhaś. Nutkach a pod korcźarskim prawa ßo spodźećichu. Nekotre njeśasłe wudawki ßo pschiwoślichu. Potom ßo do wubjerka wusłowiśchu, kiž ma wikowanje dowoleź. Swonka dujowebo wjesela rosćomni ßo nałeźnoscź kubleraja Fausta w Hornjej Kinji. Tón mloko do Budyschina sećele. S pschepytanjom bo wotprašała, so bé pschemało tuczne. Jenn ho z Khotanjom brośesche. Mloko je w pschekhodnych cźasach, hdyž śtót nasymu a nałšo hinaschu pizu dostawa, nałtworiśe cźasto njemje tuczne. Dyrbješ.i, so ratarjo tehodła khłostaczo, njemóhli woni dale mloko do Budyschina śćaczi.

— **Jśśne tiśtśiki** na żelezninach z hodam a k nowemu lětu. Njedźeśele tiśtśiki, sobotu 22. dezembra kupjene, kaž tež k wrócźenju z Khotanskich rućkfahrtskarten) płaca hacź do śrjedy, 26.-t. m., potajtim hacź k druhemu dnjeź. Sa domjucz dyrbi ßo puczowaś tak podaczi, so je hacź do połnoscz, 26. dez. jśśa skónczena. Sobotu 29. t. m. kupjene tiśtśiki płacza hacź do 1. jan. abo nowego lěta. Sa nje płacza hamc postajenja.

S Njeśzaczidła. Dobry pschikład dawa a tudomni ratarjo wschitkim tym, na kotrychž je ho zboże posmękowacz kotrymaj je mózno, tkuki łubocże k blišćenemu wopołasowacz. Hižo dźešći cźaś rozdźełka jedyn tudomny wubjerk kiž je ho k ludźi wschćich powołanjow sestajał, w krótschich cźasach zyrobu, kiž tudomni ratarjo na nadawne wasch- nje sa dobru wlź wopruja. Sajdźenu pjatk rosdźełicźa ßo n. psch. na 35 hacź 40 najkhudsche wosoby naschcze wsy na hlowu 3 punty pschenicźneje mauki, 3 punty jecź- mjenja a 4 puntowsku porcu- tu khlébo. Njech tuto źoriło łubozże k blišćenemu njesaprahnje, tak dołho hacź nětschischa hółka musa traje a njech ßo wjele tajkich namakaja, kiž tež tak cźinja. — Diwaj druhej pobankaj, kiž

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełožił Beno Zyž.

41] (Pokrećowanje.)

Mjeńczachmoj. Stónczenje prajach: „Towolicźe, so Selimej pišam. Chzu joho radźicho pschosnuje zadaś."

„Cźehodła?"

„Boju ho, so jemu stary Měrša njedowoli, so by ßo bił. Sawrje jeho na nětschto cźaśa a śmje to sa dobaschaze khłostanje. Ale sa mnje njeje to dośećźinjenje, dojdu Zane! Sšu Selima sawrjeli, dha njemóżeze ß nim rěcźeć; pschez staroho ßo nicźo cźinicź njehodźi, ale tšt nóże jemu nětschto p'chitrschnjeć. Njecham nanej też nicźo prajiś, so chzu ßo bicź. Mohł staroho zadaś a tutón je njerwinowaty. Symu-li ßo hižo ße Selimom bił, potom nima Zaneje pschicźiny wjazy k tomu. Seźe tola sam prajił, so dyrbiał ho bicź."

„To je tak moje ménjenje. Sšo bicź, jenož ßo bicź! To je sa jemjana jenicźli pucź, hacź strył dołho nłodły, to wosśanje wjsćho jene. Sa druhich ludźi to njepłaćiś, ale sa jemjana sa tóždy pad. Na, dha pišu, wasch prawje."

Ssudnych ßo a pišach jeźěhowage:

„Ssy njetnicźonnik! Se tutym kopjenom papjery ćeje nsjes wocźi dyrbu; njejśy-li jutśe rano ź pistolu abo ź njeczom pola Wachowego domu, dha mam cźe za najwjetschego bojaśliwca, kiž ßy po dnaću teź pschezo był."

Sabjeczatowach list a pschepodach tón knjezej Ustrzyckemu, potom dźěchmoj won. Brzicźka jśesche hižo psched durjemi. Pschi do wsa łćesnju pschiźidź mi zatołma myśl.

„Kak pat, jeli Selim a Hana njeśśaj do Chorpeli jěkoj?" wopraschach ßo knjesa Ustrzyckeho.

„Njeje-li do Chorpeli, nó, dha je cźaś dobyk! Je nóż a pjećźdźeśaćz wschelakich pucźow wjedźe do wschćich końcow... By rekało, prózdny powětr pytaćz, dźyntoj-li dźenża w nozy dale sa nimaj śledźicź. Hdźe pak dyrbjał je ßewak dowjesć?"

„Do R."

„Schćeśnaćze mil ź tymaj ßamymaj konjomaj? To budź jenož zyle ź mérowanju. Tryšći. schto tu! Nó, potom po- jédu jutśe do R., njedela teź ßschcze dźenj, ale najprjedy do Chorpeli! Prajm cźi, mój śch ßo zyle ßměrowacź."

Hodźinu podśiścho bćch doma. Bź poźdźe w nozy, hižo jara poźdźe, ale we wschćich wokнach bź ßwźa. Ludźo bćchu widźeć, kiž je śiwźenni w ruzy tam a zaj dźěchachu. Hdyž mój wóś p'chedźdźe, wotewrichu ßo ßkjźine durje a pater Ludwik wustupi je śwźećźu w ruzy.

„Směrom", schepny a połozi porst na hubu.

„Hana?" wopraschach ßo kaž je symizu ńschaśenj.

„Měcź mjeńcźo! Hana tu hižo je. Stary Měrša je ju pschi- wjesł. Pój je mnu, wupowédam cźi wsćho."

Sałmyślchnuł do jśiwy duchownego.

„Schto dha je ßo ź tobu stało?"

„Ssym jimaj śćahowat, Selim je mi konja potśelił. Je tu nan?"

„Pschijédże hnydom wrócźo, hdyž bé starý Měrša śaśo wotjeł. Ach! njeśożo pschez njeboże! Lékař je nékole pschi nim. Myślachmy śebi, so jcho Boża ruczka łaja. Chzyće starého Měrźu zadaczi. Njeschodź ź nanej nutš, mohło jemu schkodźicź. Jutśe pak dyrbiśch jeho prośyć, o njeby starého Měrźu zadaś; to by była wulka njepravda, dokelž je tón zyle njewinowaty. Je Selima pschebił a zawrjel, Hanu pak ham śem pschiwjeść a ludźom njeléczenje pschipowrećił. Je źoźo, so zwjeźhu nana doma njertźeśchi."

Stary Ustrzycki bé potajźim wsćho prawje dopródka widźał.

„Kak je Hanje dźe?"

„Bé pschewnaćana hacź na kózu a ma symizu. Dwój nan je ju śurowje nałpwrił. Wbołje dźěcźo!"

„Że ju lékař hižo widźał?"

„Wobu pola njeje a da ju hnydom do łuża pschinjeśeć. Stara Wenśrowjsyna je pola njeje. Dorćakaj tu na mnje. Pójdu nanej a praju jomu, so by ßo wrócźił. Że cźi do wschćich śtron konje najwjećźeho pósłał. Kaźnéch tu teź njeje, je teź wotjéł, so by cźe pytał. Bożo, wschoponómny Bożo! Schto je ßo tu wsćho tłało!"

Duchowny bźěsche na to k nanej, njemóżach pak śam w jśiwje wutracź a bźěach k Hanje. Njechach ju widźeć, ach nź, to by ßa nju pschewnuke pschewinjenje było. Chzych ßo jenaj pschepschodźeźć, so bé ßo wopraznbże wrócźiła, so bé ßjese wschćeho śtracha, psched wichorom a njewjedrom schćitana, pod naschej śćeźku. Dźiwne cźuća mje napjelnichu, hdyž ßo jeje śiwźicźej blizach; njeśaczuwach ani hudwa ani hidy, jenož bolosćź a hobuźelnosćź, njeśmérnu hobuźelnosćź ź njeśożownej, kiž bu wopor Selimowebo wróćźeho wuhdacza. Sdaśche ßo mi każ twot hawrona pschesśeźkany hołb! Aéj, kak wjele śnijenjow dé wbohą połćźka śnjeśeź dyrbjała, kajku hubu dé w Chorpeli p'chećźiwo staremu Měrźu śaćźuć dyrbjała. Sšlubich pischi śebi, so jej njechach nihdy, ani nétkole, ani pośdźišcho nékajše porcźi cźiniś, ale so dźich ßo pschego tak sadźerźeć, każ by ßo nicźo nje- śtało. Hdyž bźěch hacź k durjam jeje jświećźi pschićich, bo tute wocźinichu a stara Wenśrowjsyna wustupi. Sadźerźach ju a ßo wopraschach: „Śpi hjśeni?"

„Budźeźe widźeć, mlodu knjeze, śmjeje wsćho ź khorosćźu wotcźerpjeć. Je wulke ßoźo, so je Iśkał hnydom ź ruzy."

Pschipomnjech śtarej, so by ßo hnydom k Hanje wrócźiła, ale durje wotewrjeze wostajiła, dokelž chzych ju ź najmjeńscho wot nałdała wobładarź. Pschi- schłuchu buri widźach Hanu na pół śćahrześenu na łožu ßedźeźej; liežeh bźěschej hubnje cźerwjenej, wocźi ßwźeźeschej ßo njezastrónduje; dychaśche śpěchnje, po dźesu njeśłyšach ßo pjenju.

Wobhladowach ju hišćeze ßo tomdźo, ju dótknuł ßo mje pater Ludwik: „Zwój nan da cźe ź kobu proćźeć."

„Że khora, wbohdostojny knjeże"

„Lékař hnydom ź nsoj pschińidźe. Mjes tym móześch ßo ße ßwojim nanom rosmolwjeć. Dźi, dźi, je hižo połdźe."

„Kak na cźaju je."

„Hižo hodźinu po połnozy."

Pschjimnych źebi na cźoło, bé w jenej a rano w pjećich dźěnach ßo ße Selimom bjeź. (Pokrećowanje.)

za wuhotowjenske hódnoty, hdyž so tuchi nahromadźeja. Wosebje pichinjenje schadi wjelmi horjenmej zhromadźenej mjenje wothrodženja. Hackrunjeż dě hižo nalymnje khłódne wjedro sapuściło, schkrjećenje so koła jenemu kubomnemu wikowarjej pjeći składnosće horjeho rozrěčowanja z jenym kubomnym fabrikantom jeho žama na žebi hižo jako butra mjezyła, z wjetšcha z fabrikami, kruchowami a wulchanami napjelnjene wutroba a wula swój zyły skład ranjazych žlowow na žwojeho pschećiwnika. Tutón pak należnosć hnydom z wukitkom sjednuzieć wjedźeše, psche prohy trećinjenoho muža k wjećemu smjerjej. Hdyž so sjednalchjał pod tym wumjenjenjom, so ma wobstorkenej kubomnej žmilnej žotsje hać z jenemu wětšemu termlnej por nowych pódulschow sčinić. Pódulschowanje pa nalčepje wuwjedže a wosłožena butra khodži nětk hižo wjedźele dolho na wurjadnje dobrych pódulschach po zyłej Niemačzidsslej wobłaźe. — A nětko je žamkne butra, chesće por zyle nowych wyšokich stupnjow dostała, tłi ju tehrunja jako špinadło za bruhdy dźiwi jasyk jeneho kubomneho wobchodnika pschećiwno jenemu ratarjej žtužiez. S musu cžaha wojowaza butra pak so wutrobnje wjeselt, to na nju tak špominaja. Bórzy dyrbi so jej sašo jene pschekwapenje pschihotowacz, tón žamkny ratat ma njemusyz sašo jebyn schat wuprowacz, wo kotrymž ma so hnydom po hodźach pola smérza rozšudźicz. Wschitke sforžerjam, tłi ju w podobnych wobstejnoscach, poruča my, so dychu so po tutym pschikładze zadžerzecz chcyli.

S Lubija. Mjasowe placžiny na tónle tydzeń so dale sniżichu a to: howjaze mjaso 1,—, cželaze a žwinjaze 1,20—1,30, rubane 1,40 kolbasa 1,40—2, słotcje hrivny, z wuwjaczom serwelatoweje a salamiowesjej 1,40 šl. hr.

S Brěžk pola Hrodźišcheza. Saždženy tydzeń kradnychu w nozy pola kubomneho kubleraa Sźnkory wot wschich maschinowu wschě cžerjenjše rjemjenje. Sa paduchami hišcheze hłeda nimaja.

S Mychzachu. Kubomna měschczanska wyschnosć pschecžiwo pohorschi sondžowazym njepoczinkej rasnje wutsinuje. Wona je postajiła, to njesahłuzuja, tłi žjawnje kodpery bóstawaju, so na žjawnych rešach cžerpjecz njemdže.

S Hendrichez (Hennersdorf) pola Shorjelza. Kubomnemu kubleraj Rudolfej Bayerej kradnychu z hrodzbow cželezki. Jene hnydom we hrobźi žarschchu. S druhim pak paduchow kosa lisny. To jim cžeknu. Na druhe ranje sašo do dwora pschihža. Pola jeneho druhcžo kubleraja wjele schatow pokradnychu.

To Wojerowjsko wotrjesa! Knjes Hajnk w Drežnzach je pschecželnje agentiwu za Sserbske Nowiny we žwojich srenach pschijał. Wón žo tehrunja za to postara, so mnohe wobe tchole wotrjesa hischcze na dnju wudacza Sserbske Nowiny dostanu. W blišchich dnjach wopita wón: Bóły Khołmz, Dyhelk, Roholn, Schibol, Bórk, Borkhawory. Spcželez, Kymajcht, Sory, Blun, Lucža a druhe. Won jmeje tež Wschedženaki a wottorhanske protwezli žobu. Na žadanje je koždemu rad pschcha.

Sserbska wumělska wustajenja w Budyschinje.

Nowy žo w lynje wonkach hnēh dže a mjerschuje, tózdy je spodobnym žaczinjenom do cžapleje siwy khwata. W lynschich próżnych hodźinach rośeže tež sajim, žebi žwoje hydło tak prawje pschijtonne sčinicz. Hižo wot dawna hem žu ludžo wobrazy z knjupschenju žwojeje domjazneje wužili. Njany wobraz niejo jeći jeno wóczko, ale posłbhuje je tež wutrobu. Wobrazowa, jaha, z kotrejž žo Sserb wobdawa, mała mječi narodneho rasn. Kak może Sserb žerbšći žaczinować, pschi napohładze pruskich hromadzjerzow němskich wójnistkich wobrazow. Do tózdeho žerbšćeho dama kluschcze wobrazy f Lužicy, z Błótow a wobrazy ze žerbskeho ludoweho žiwjenja, ze žerkšich bajzow a stawiznow, kaž je je nam Nowak tak rjenje zhotowił. Sserbska wumělska wustajenja we Budyschinje, tłi žo 22. dezembra zapoczinje, pokaże nam w bohatym wubjerku mnoho tajšich dobrych wobrazkow za žerbski dom. Nadeidźemy pak tam tež wumělsko-pschemyslowe dźela, rjanu wotkowu pychu, kotrejž na sčěmu a podobnych. Nichó njeskomdź tehodla wustajenzju wopytacz. Wona kóždeho spokoji a móża ho tež wustajene wězy kupowacz.

Hospodarski roshlad.

Schwórk, 20. dezembra 1923.

Hamtske kursy wcžera w Barlinje:

4,189500 šl. franzowski frank 221445 mlj.
jendželski punt 18,354005 šl. cžeski. króna 124687 „
schwajarski frank 731,168 mdl. 100 pólšl. markow 614 „

Pjenjezy žo tež wcžera njepschemēnichu. We New-Yorku žo němske pjenjezy trošchin slepschichu. Dollar stajł žo na 4,17 billionow.

Efekty bijachu dopołnja dele. Na Drježdžanskej burzy dě sašo wschelakorježe. Wschelake akzije sni pschewjele njedobychu, ani pschewjele njesłubichu. Maschinowe a metalowe akzije powschitkownje dóle dobychi sapischahu a to wot 100 miljardow hać do 8,5 billijona. Schtož pschihodźichu, thodźeche mjes 100 miljardami hać 3,9 billijonami. We keramiskej industriji běchu rozdźele hischcze žnadnische. Dobychi šejachu mjes 400 miljardami hać 2 billijonami, to, schtož so zhubi mjes 200 miljardami hać 1,5 billijonami. Akzije elektromotorow a fotow nekotre 300 miljardow hać 1 billijon dobychu. Tych, tłi pschihładowachu, dě nětchto wjasy. Tu so wot 400 miljardow hać 2 billijonaj do wopuschc sujasa. Akzije transportiskich a twarskich druschtwow kaž tež bankow so troschtu wotdrjebichu. Jenož Sakska banka dołu 2 billijonaj a banka pjenjezow 250 miljardow. Banjerniki z wjetšcha hischcze rjane dobychi žnjechu, jenož nekotre nětchto malo pschihładźichu. Dobre mjenjenje be sa pjwatnje, tłi wschě nětchto wyschcze kursy sapischchu, mjes nimi Lubijska 1 billijon. W dalschich industrijowych akzijach so jenož mjenjenja rozdźelu wodrjebi, wjetschina žnjejeze hyrjoze dobychi, mjes nimi Lubijske zokrowatnje (Oberlausitzer Zucker) billijon.

Mentu powschitkownje swyschchene kursy sapischchi.

Dalscha pschedbžna bursowa rosprawa. Sdwjate dny so bliža, to žo tež na burzy sacžuwa. Pschichodny pjatk žo poslednja bursa wotmeže. Mjenjenje be na Barlinskej burzy powschitkownje strujcene. S nowa so skasanki na kupowanje zapodachu. Tich wobžach (Umfang) be, žo wě hladajo na tydzeńsku pschestawbu, jara žnadny.

Na produktowej burzy psched pschichodźanymi hodami wobkhad pschcze dóle sadrženuje. We rožzy je cžischine cžim wjetschcze, dokelž tuchiwšu statna žitarnja rožki njekupuje. Wiswarjo wschitkon i rjanej ruzkej rožki pomérnje kupjo. Pschenza je na wikach žabna. Tola žo malo pschemenja. Jeczmjenj sapoczinu biwarnje kupowacz. Placžizny žo strujcžichu. Wowsa je dosez a tehodła je sašo nětchto tunschi. We muzy, womjeschkach a druhej słótnej zizy njebě žaneho khibanja. Zeutrać pschihóže po słotej hrivnje wcžera we Barlinje:

pschenza	164-166	**Sótema a hyno**	
rožka	138,00-142	pschenična	0,60-0,80
nalkin, jeczmjeń	158-160	rjana	0,60-0,80
wowsa	116-124,00	wowsyna	0,50-0,70
	Je nunu abo 20 zentnarjow	rjane wollepy	—
pschenična muka	25,00-29,00	ječmjenja	0,50-0,70
rjana muka	23,50-26,00	sabjanju	0,50
pschenjeż. wotruby	7,50-7,75	hyłanje	1,30-1,40
rjane wotruby	7,25-7,50	hyno	1,10-1,50
rapž. wošuski	11,25-11,75	**Bórny**	
pochowa melasa	7,0	bóle	—
seradella	17,00-21,0	cžerwjene	—
pjelusch	14-17,0	žoltowjasore	—
žuche truhanczki	8,00		
bernage truški	17,00-18,00		
rapž	265-270	po zentnarju	
	Je 100 kg abo 2 zent.		

Placžizny na wikach we Khrnizy (Liegnitz) sondženy wutoru žu sajimawe, tchodła je tu podobny. Wjele dźiwiny a hyłe be žo pschinjesła. Huzy placžachu 0,80 hać 1,20, sajecze pleżto 1,—, nóżki 0 50 abo punt 1,—, žyrna 1,20. Kiny 1,60, karwy 1,40, placžizny (bóle ryby abo cžerwjene wóczka) 0,40—0,50, butra 1,80 wschu po punkcže a wo słotej hrivnje, jeno 10—12 šl. ny. schtuka.

Wiki rjenscho skotu wcžera žrjedu we Barlinje (Zentralviehhof). Swini a cželatow bě žo dosez, howjadłow a wowzow pak malo pschihnalo. Jara derje, howjadła, žwinje a cželata dźechu. Wiki we wowzach běchu schpatne. Powschitkownje placžichu horje hjacžu. Pornjo tydzeńschim wikam běchu howjadła wo 10, cželata wo 20, wowzy wo 5 a žwinje wo 15 šl. ny. bróžkje. Pschihnalo žo bě 717 howjadłow, 1463 cželatow, 875 wowzow a 5413 žwini. Wone placžachu po zentnarju žiweje wahi:

howjadła	20—50 słotych hrivnow,
cželata	35—100 słotych hrivnow,
wowzy	25—50 słotych hrivnow,
žwinje	65—80 słotych hrivnow.

Na **žwinjazne wiki** (Magerviehhof) bě žo pornjo tydzeńschim wikam nětchto wjazy pschijnjesło a to 765 prosbjatow a hołakow a 70 žwini. Wone schpatnje dźechu. Placžizny dele hjacžu. Wone placžachu:

běłaki walke	35—50 šl. hr.,
žrjenje	22—30 šl. hr.,
małe	16—20 šl. hr.,
prošzata walke	12—16 šl. hr.,
žrjenje	6—12 słotych hrivnow.
	sa schtuku.

Druhi žwjaty dźeń we Barlinje (Magerviehhof) žanych žwinjazych wikow njebudże, tola pjatk, 21. a 28. dezembra žo wiki howjadłow tam wotmeža.

Mjenike pjenjezy na wukrajnych burschi wcžera:

we Newyorku dollar 4,17 billijonow hr.,
we Danzigu dollar 5,845 billijonow hr.,
jendželski punt 19,5 billijonow hr.,
pólša marka 0,885 billijonow hr.,
we Prazy billion němskich hrivnow 7,84 kč.

Wschě wuwomjanske pjenjezy (Notgeld) sakkeje statnicje banki (Sächsische Staats- u. Stadtebank) na papjerjanu hódnotu, jenož hischcze do 15. januara pschichodneho lěta płacža. Te słoteje hódnoty pak hischcze dale płacža.

Hodowna próstwa

wšém sobustawam Maćicy Serbskeje.

Maćica Serbska we swojej swjedźeńskej žurli w „Serb. Domje“ hišće žaneho swojeho hudźbneho nastroja nima, runjež je hižo 20 lět po jeho dotwarjenju so minyło. Při našich swjedźenjach a při hudźbnych wuwuđowanjach našich towarstwow pak tam hudźbny instrument cyle nuznje trjebamy. To spóznawši su skónčnje někotři młodźi zahorjeni Maćicarjo so zmužili a našej Maćicy dobry nowy klawěr za 1200 zł. hriwn. kupili, kiž ma so skerje lěpje zaptadźić. Tuž wobroćamy so tu na wšitke naše sobustawy, zo bychu woni za tutu nuznu wěc Maćicy Serbskeje k Božemu dźěću kóždy z najmjeńša 50 złot. pjenjezkow wobradźili a tež swojicha přećelow znatych za tajki wopor lubosće dobyli. Tele hodowne dary, kotrež budźa tež w „Serbskich Nowinach“ kwitowane, přijimujetej **„Smolerjez knihefnja“ a „Serbska ludowa banka“** ze swojimi filialemi a agenturami.

W Budyšinje, 15. XII. 23.

Hudźbny wotrjad M. S.

Wažne hospodarske ličby (kluče).

Sa 20. dezember 1923.

1 słota hrivna (po Barlinskim wičnym kursu)
papjerj. hrivnow 1002 500 000 000

20 hrywnowyh słoty	19 2675 bilijonow
Płaczišna za słoto	640 boll. za jebyn fgr.
„ „ 1 šlědowny (1 hrivna)	400 000 000 000
Statny indeks	1 269 000 000 000
Sakski indeks	1 215 000 000 000
Wulkopschchupiši indeks	1 274 500 000 000

Dawkowa měra (multiplikator) 1 000 miljd. za słota hrivna
Multiplikator na jelesnicy 1 000 000 000 000. Jedyn tilowy meter 4. klaky 2,2 np. wo słotej hódnocze, po pajerjach nej 22 miljardow a 200 miljonow, 8. rjad. 3,3 pi.

Pósłowy tarif: list w post. wotrjesu	50 000 000 000
dopjelnja „ „	30 000 000 000
list dale post. „	100 000 000 000
dopjelnja „ „	50 000 000 000
Telefonowy kluč	1 000 000 000 000

Nječjenje je w bliskim wotrjesu (Ortsverkehr) 150 miljardow w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 300 miljard.

Wusudźenja.

§ Krajny žud. Na pódsańkim puču do Jugawy sapłaci jedyn zlonik kowarskeho Anna Maza Bernhardta a schenza Bjedriche Augusta Pawola Rychtarja. Wobaj běschtaj z Drježdžan pschijdłoj. Bernhardt mjesesche 50 tafličzkow schokolady pschi sebi. Jemu njewěrjachu, so fu ja njeho k jědži dyle. Sšud mjesesche jeho sa winowatelho, so je chcył schokoladu do Częskosłowakskeje skradu pschewjesć. Wón naměri jenu měchaz jastwa, 20 słotych hriwnow pokuty a jebra schokoladu.

§ Dale 22 lětneho elektromontera Bruna Pówelu a jeho 19 lětneho bratra Waltarja Pówela a dźerja Oskara Gintherja lepichu, jako dźachu skradźu žół do Częskosłowakskeje pschewjesć. Sšół je jebra. Starschemu Pówelej namérichu 2 měchazaj jastwa a 15 šl. hr., młódschemu měchaz jastwa a 6 šl. hr., Günthererj 6 njedźel a 15 šl. hr. pokuty.

§ Lichonawski žud, Kwětkaty tał běschtaj 19 lětny dźěłacžer Erwin Gustav Neumann a 18 lětny wučžonik Arthur Kurt Goldberg, wobaj z Hartawy, skradźu do Częskosłowakskeje nošyłoj Ca tam drohe pschedawałoj. Wobeju lepichu a wobkorzichu. Sšud namérichu kóždemu po měchazu jastwa a po 15 šl. hr. pjenjezneje pokuty.

§ Pischekny Hermann Erich Mieth w Kamjenzu bě žebi město 90 miljardow 140 miljardow ša punt margarinu žadał. Tehodła jemu žud 250 šl. hr. pjenjezneje pokuty namėri.

§ We Kamjenzu bě khłeb cžasto drózschi hać w Drježdžanach a Barlinje. Tehodła žo wobydlerjowe, wosebje dźěłacžerjo, jara rosnjerdżichu. Měschczanska rada wyschcheho pjekarskeho mischtra Jana Jurja Oskara Benadej napominjasche, nadrobne wobliczenje (kalkulaziju) z knihadmi pschedpołožicz. Ani wón ani žyndikuš pjekarskeho druschtwa pschekupcžu Sinda to njeczinjeschtaj. Tehodła je wobkorzichtaj. Sšud naležnosć lawnitšemu žudej pschekasa.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Budyšinska a Biškopicžanska měschczanska rada a Budyschchke hamtske hejtmanstwo wozjewja: Dla nowych padow pschcze složenosće žo wjasanje pjeow, kiž bě žo 30. oktobra 1923 pschikasało za měsće Budyschin a Biškopicy, ja Schkrachow a Biškopicanski wokrejh hamtskeho žudnistwa a sa dźěl Budyschcheho hamtskeho žudnistwa wokrjeja, tłi k pokodnju a k wjeczoru drohow wot Libeznja, Hošiłowa, Lahowa, Radworza, Khwaczicz, Delnjeje Hórki, Krakez, Boschez, Kubschicz, Brěžowa, Stróžka, Kłošow (mjenowanje wšu žu sobu sawjerzanši wokrjeh) hać do 26. februara 1924 podłožchi. Sswobodnje wokolo běhaze pjeo maju so moricz.

Hamtske wozjewjenje z Wojerez.

1. Wutkas měri so pschećiwo lichonawanju sa dźělenje, pschedźěłanje, unporjedźenje wschchdnego potrjebu, gratu, a strojow, drasty a wobuicza atd. (Leistungswucher).

2. Sswintnjeny a dokłódny słót, kotrejž njejaso ha wunjimacz njebudźi, dyrbi so do draczonnje (Abdeckerei) we Warnoczjanzach pola Rólanow (Arnsdorf bei Ruhland) podacz.

3. Pola kubleraj Hany Hainkoweje we Wulkich Sdžedrach je ko hundrok 1 pschipuschczowanja swuběrak.

4. Pjatk dopołdnja wot 10—12 hodź. bo we wójnje ranjenym wobleki (Anzüge), wobuicze do dźěła, koschle a spódne tholowny tuniczko pschedawaju. Rentowe wopisimo dyrbi so jako wupokas pschi dwołicznej Pschedawa ta we sastarańi za ranjenych a sawostajenych we wójnje padnjenych (Fürsorgestelle für Kriegsbeschädigte und Kriegshinterbliebene), we Wojerzach, najšerje w krajnym tadźerstwje.

5. Towarstwa za pěstowanje mlodźiny (Jugendpflege) a jelesnizy tuniczko jěždża, je-li žebi pola hamta ja šhromadne lěpšche (Kreisvollfahrsamt) hać to 27. t. m. trěbne wupokazanje wobstarali.

6. Rychcerkubler Rudolf Hanlich we Wjerwalbje chze hejbi swoje wodowe prawo k sapischanjom do wodowych knihow hodźicžich. K tomu mune dokłady wuzeja 4 nje-dźele dołho we krajnym radźicželstwje. Schtóż ma prawo, so wicherzewo tuchim sapischanju hórschcez, dyrbi to we tutych 4 njedźelach cžinicz.

7. Hornjołužiske krajnoradstwe pódlanske nałutowanje pschijimowaju nałutowaczki też na rentowu hriwnu a sadawa je se 4 proz. na dźešchi cžas je 5 proz.

Wješ Zidźinu pola Wojerez je za tradawych kat schczebrinje sklađowała, so žo cži we Wojerowskich nowinach wosebje a sjawnje dźełuje.

Hłowny a samotwity redaktor: Marko Semolek
w Budyšinje.

K hodownemu swjedźenjej

poručam

dźełańske črije z najlěpšeje howjazeje kože 20 hr.
wojeńske stupnje, dobre 14 hr.
dźełańske kholowy, dobra kruta twora 6 hr.
čorne wobleki (Gehrockanzüge) 60 hr.
wojeńske mantle 35 hr., **wobleki** wot 19 hr. sem
nowočasne zwjeršniki (Schlüpfer) wot 30 hr. sem

kaž tež wšo druhe płačizny hódno a dobre.

Max Wenzel w Budyšinje, na mjasowym torhošću 8

— Telefon čisło 1085. — — Telefon čisło 1085. —

Może so tež po dźělach płačić.

K hodownemu swjedźenjej

poručam

meble po wurjadnje tunich płačiznach:

płyšowe sofy wot 100 hr. sem
drastowe khamory wot 50 hr. sem
matracy wot 20 hr. sem

kaž tež wšo druhe płačizny hódne a dobre.

Max Wenzel, kupowańska a předawańska centrala.

— Telefon čisło 1085 — **w Budyšinje** na mjasowym torhošću 8.

Może so tež po dźělach płačić.

Najwutrobniše zbožopřeća
k Hodam 1923 a k Nowemu Lětu 1924

wuprajeju z tutym wšěm lubym serbskim přećelam a znatym doma a wšěm přećelam wonka z dobom wot wosebiteho pisomneho zbožopřeća so wukupiwši z darom

za nuznu potrjebu „Serbskeho Domu":

Datalne dary 150,— hr.

Dale darichu:

k. prof. Bryl w Budyšinje	1,25 hr.
k. Šěrak w Budyšinje	1,25 hr.
k. Wowčerk w Budyšinje	3,— hr.
k. Dučman w Budyšinje	3,— hr.
Wšo hromadźe	158,50 hr.

Dalše tajke hodowne a nowolětne dary přijimuje k. knihikupc Janak w Smolerjec knihafni w „Serbskim Domje" w Budyšinje.

Emil Jende
w Budyšinje

Budyšska sadowa tołčerńja!
palencowa, kognakowa a spiritusowa fabrika

poruča sćěhowace wosebitosće:

Sherry Brandy, zhotowjeny z płodow a ratarskich wupłodow (najlěpši)
Allašowy khimjelčkowy, ruski
Krejowa oranža, krasna kwětka
Mjatličkowy palenc (Pfeffermintze), wosebje sylny
Moreau, aromatiski zelowy likěr
Doktorowy hórki, wot 1862 znaty
Nazelen-šćerńck (Grasmücke) taflowy likěr

Kognak — arak — rum

w znatej najlěpšej hódnosći
Sadowe kisało, naturske kisało samsneho wudźěłka, kaž tež wšě druhe palency a likěry

Drobnopředawanje

wot 8—12½ a wot 3—6 hodź.

Hejdušchku k réšanju poručа najtuńšcho

Otto Sellge w Budyšchinje

na šwonkownej lawšej haji 38. Telefon 838.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedujetaj płačišnu hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. t wob. ruk.

w Budyšchinje na hornjeńskej haji 24.

K hodownemu swjedźenjej

poručamy za serbske dźěći

a) **Wobrazkowe knižki:**
Šešerjawka — Wobrazki za pěkne dźěći — Pěknych dźěći wjesele.

b) **Powjedančka:**
Iród na Zhorjelskej horje — Robinson — Genofeva — Trójniki — Nowe Trójniki — Nadpad pola Bukec — Zabawki — Bitwa pola Budyšina — Hdźe statok mój? — Bratr a sotřička — Baje, bajki a basničkí — Naša wowka — Worješki (přez 900 hudančkow) — Bože dźěćo — Jezusowy narod — Wowcyno zabawki — Šibakec nan — } wot M. K.

c) **Dźiwadłowe kruchi:**
Palčikojo w krawcowni
Palčikojo — kowarjo
Rumpodich } wot M. K.

Lětulinka, přeł. Bj. Krawc.
Slepy Benjamin } wot M. Nawki
Hodownička }
Zbožowne hody.

Wšě knižki su dostać we

Serbskej knihańi w Budyšinje.

Poručam moje jara płačizny hódne

likěry 30—40 %

winowy palenc a měšany winowy palenc
Jamajka-rum - wumělski rum
arak
Wjazončanski Steinhäger atd.

Předawam w blešach a z ćwicow

khofej

stajnjo čerstwje paleny, jenož najlěpšeje hódnosće punt wot **2,60 hr.** sem.

Ad. Rämsch nasl.

mjeńcel Gustav Hache.

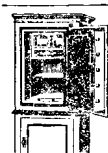

Pjenježne khamory

wot najmjeńšeho hač do najwjetšeho **hnydom podawam.**

Někotre trjebane khamory mam ze klada pod płačiznu na předań.

(Wosebite poskićenje)

Willy Hoppe w Budyšinje

na kamjeńtnej hasy 20.

Na wšitke ručne dźěła, wuschiwanja atd. dawam

33⅓ proz. rabata

hač kónc. léta.

Louis Körber w Budyšchinje na hohatej h. 10.

Ručne, wopytowanske, listowe, aktowe a puczowanske tosche, schulske tornistry, koffry, gamasche, nathribjetniki poručа we wulkim wubjerku **Lodny** w Budyšchinje na Bismarckowej dróhi 7.

Wobhladnina

hospoda

starscha hač 30 lět, ju hnydom do ratarstwa pyta.

Poskićenja pod „A 87" na wud. „Serb. Now."

Najlěpšchu

hejdušchku

poručа

Rauchfuk w Budyšchinje

na jitnych wikach 9.

Jurij Fabrmann

w Budyšinju na hornjeńskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, manile a šlawcki. Samana wuporjodź.

Linoleum

we wšitkich tołstotach najlěpšche posłodźenje za podłohi

L-tepichi
L-běhaki

poručа

Otto Könitz
w Budyšinje

pschi wjasowych šćikach 3.
Telefon čo. 1163.

Kupuju a přichodźawam wšitki

raznowe pšy

hladźu najwyšschše płačišny za łožodźa rejdowneho a wjerchowneho pša

Auerswald w Budyšchinje

na fuleinšej haji 13 II.

Cjehniwy wot

je na pschedań, samdźanu też na jakosu

w Małej Borschći čo. 16.

12 zentnarjow **symu**

je hnydom na pschedań

Schonicj w Serbskich Nowinach.

Běhakaj

a trjebany **separator**

su na pschedań w Khelnje čo. 48.

Kóždu dźěłbu

butry, twaroha a jeji

kupuju po najwutšchišchi płačišnu

Kupuju dale pschenicu, rožk, wowsy, kuno a ćmom a płacu najwyšschše hnjowe płačišny.

Fritz M. Schwann

w Budyšchinje

na šmutkowsej lawšej haji 5.

Telefon 1178.

Vogtlandske gardiny

tłory, zanki, bitrale, łolsche, pranzetowe šuńse, łožowe porjedźenja a łožowe płachty, tajerki, trjenje, schórzki, błibowe a šofowe pschikrywy, wołmu, łonjace, muješe a dźěćace tydźenje kholowy, wołtowe šuńse a linoleum poručа wšelejake płačišny hódno

K. Exler w Budyšchinje

na šmutkowej haji 11 (nadpschesa „Kloster Hwozdy"). Nječi herbstu.

Stare czaßniki

też dźěle kupuje

časnikař Mencel

w Dobrošcenach

pola Niswašidła.

Hodowne poskićenje!

Stupnje do dźěła, wołsebje dźerżliwe wot 13,— ft. hr. žem
ćrije do dźěła, ručne dźěło „ 19,— „ „ „
tholowy do dźěła, błusy za šamkarjow, manchestrowe łazy a tholowy wschěch wulkosćow, łož też płžowe twory a druhe wězy, wšcho po jara tunich płačišnach poručа

Max Seifert, drastowy dom na kamjeńtnej haji 29.

Je-li tutón nawěšchk hobu pschinjesjece, bostanjece na žóždu płačišnu 10 prozentow rabata.

Šatowy wobkhod

F. Hermann Matthes

mjeńcel Khorla Rößler

na bohatej hasy 3 Telefon 627

poruča jako praktiski hodowny dar

žonjace šaty

najjednorišeje hač najwosebišeje družiny, z wjetšeho dźěła samsne wudźěłki.

Dźěćace šaty blidowe ruby twjelki šantka atd.

Dźěło po měrje. Najlěpše wuwjedźenje. Najtuńše płačizny.

Jakub Bräuer w Kamjenzu

na połnóznej dróhi 14

poručа wšelkim Sserbam gjwój wulki skład mužazeje a žonjazeje drastu. Najlěpše wobleczenja za žony po měrje najruczišcho po najtuńšchich płačišnach.

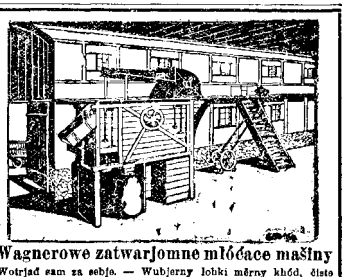

Wagnerowe zatwarjomne młóćace mašiny

Wotrjad sam za sebje. — Wubjerny łohki měrny khód, čisto wumłóćenje a wubjerne čisćenje. — Šeroki zubkaty system.

Gustav Wagner w Korzyniu

ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje w huserskich kasarnach.
Zastupjer: Oswald Liebmann w Budyšinje
na Třěšanskej dróhi 42. :: Telefon 321.

Wulki transport jeverlandskich płahowańskich

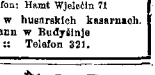

krutwow a bykow

z wopisćmami steji tunjo na pschedań.

Czepiza w Budyschinje. Telefon 729

Kedźbu!

S wuzitkom kupujece trjebane a nowe meble, polstrowane twory, kaž sofy atd., nowe a trjebane drastne khamory, komody, łoža z matrazami a bjez nich a połsłejchcza, łož też wschu mužazu a žonjazu drastu. Dołhe a krótke schórnje a stupnje stajnje na składze.

E. Sielzig

na brodowskej haji čo. 4, blisko Pětroweje zyrkwje.

Telefon 1152. Sym rodźeny Sserb!

Nawěstki přinjesu wuzitk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za nowětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 18 slot. pj. Wobdźełanje so stajnje nowětki a tabele so wyše wobłidźa. Za reklamowy rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje.

Číslo 293 | Budyšin, pjatk, 21. decembra 1923 | Lětnik 83

Dnjownica.

Pjatk, 21. hodownika.

Domaša, japoštoła.

* 1857 Marko Smolerj, redaktor Serb. Now., a njesebičny serbski narodowc.

† 1889 prof. Dr. Křesćan Bohuwěr Pfuhl, serbski wučeny.

† 1891 serbski dobročel kowarski mištr Kh. Bohuwěr Marćink w Hornjej Hórcy, kiž swoje zamoženje Budestećanskej cyrkwi wotkaza.

Najrjeńši Jezu,
Knježe wšitkich mjezow.
Boži syn a Mariny,
Ty, moja radosć,
Sy moja žadosć
A luby mojej wutroby.

Rjane su kraje,
Rjeńše steja haje
We tem rjanem naléću.
Jezus je rjeńši,
Jezus mi lubši,
Kiž wozmje prječ mi zrudobu.
Hodowny khěrluš přeł. Konik.

Patorźica chce dźewjeć jěžow k wjeceri měć. Přisłowo.

Towaršstwowski powěstnik.

Serbska wumělska wustajeńca w Budyšinje je w sali Serbskeho Doma sobotu 22. decembra wot 11—4 hodź. njedźelu 23 decembra a 1. a 2. dźeń hodow wot 10—1 a wot 2—4 hodź.

Serb. tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy ma dźensa wječor spěwanje. Prosy so, zo bychu wšitcy přišli. Też knihownik budże tam přitomny a prosy, zo bychu so te knihi, kiž su so w poslednej zhromadźizne wudałe wróćile. Štóž chce rjane knihi čitać, móže sobi je dźensa tam wotwzać.

Dirigent a knihownik.

Świełowe podawki.

Druhi dawkowy wukas.

Druhi dawkowy wukas, kotrýž wurjadne cźežke poćeńenje sa wšěch ludźow worščichi wojnamjenja, ja w blížšich dnjach wojdźeni. Jeho postajenja ja w prěnich měśazach lěta 1924 wuwiedni. Na prěnim měśtnje stejí wotsamknjenje šaplaćenje za dołhodny dawk ſ lěta 1923. 10. januara maja wšitke hyšiłke wołodny 40 pjenjezkow na kóžde 1000 hrimnow lětneho dawkowego dołha ſ 1922 šaplaćicź. Za te hyšiłke wołodny, kotrež su wobſ'odne wotsamknjenje do 30. junija 1923 cźinile, je 1,60 złoteje hrimny na kóždy 1000 hrimnow lětneho dawkowego dołha postajene, dokeľ je dołar hišće poměrnje wyšoki ſtak.

Pšichi akcijowych towaršstwach ja jako wotsamknjenje płaćenje na 1923 60 złotych pjenjezkow na kóždy 1000 hrimnow towaršstwoweho dołha ſ lěta 1922 ſakkadnje hjeru, dyž ja jich bilanza ſ protyčnym lětom stónjeli. Pola akcijowych towaršstwow, kotrychž bilanza ja ſ protyčnym lětom njeſtónkli, je 60 złotych pjenjezkow ſa kóždy wyšaj towaršstwoweho dołha lěta 1921—22 hjerje.

Do prědka šaplaćenja dołhodneho dawka na lěto 1924.

maja ja w schwrjenych schwórcźelitych wotrěłkach ſtaći, kotrež dyrbja ja kóždy 10. dźeń měśaca schwórcźelitneho tónza šaplaćicź.

Ratarſtwo ma ſa kóždy 1000 hrimnow dołhodnoho jenu złotu hrimnu šaplaćicź. To wotnamjenja poćeńenje 10 na sto. Sa **pšichmyślowe wobłłodny** wucźinja dawk 2 procenty **wot ſpuchu wobrota po wotcźeńenju mišy,** toła móže ja, jeli so by ja tónle dawk jako pšichwyšoki wupokazał, dalšche wotcźeńenje do wobliczenja wſacź. Pšichi dołhodach ſ pšchenajeńca ma ja ſ wušywka ſa prěnje 2000 złotych hrimnow 10 procentow a ſa kóžde dalšche 1000 po 20 procentach šaplaćicź.

Snižnje wotcźeńa wot dźěłanſkeje mišy, na kotrež mješe hač dotal kóždy dawkopłakowar pravo, ja wot nětka jenoj wojenjenym dźěłacźerjam a tajkim ſ dźěcźimi pšichiwoli. 12 złotych hrimnow tydźenſkeje ja pšcźeo wot dawkow ſwobodne. Pšches tule ſummu ma kóžda njewojenjena wołoba abo tajka hješ dźěcźi 10 proc. šaplaćicź. Pola wojenjenych ja dawk ſa ſonu wo 1 prozent a ſa kóžde dźěcźo hač do 17 lět ſegrunuja wo jedym prozent sniži. Na dźěłanſku mšu pšches 8000 hrimnow ma ja runje kaž pola ſwobodnych połwołanjow na dołhody, 8000 hrimnow pšchekročaze, 20 prozentow dołhodom šaplaćicź ja wotcźeńenjenju ſummy, na kotruž je ja hižo mjdowy dawk šaplaćił.

Sa wšěch dołhody ſ kapitalowych wuſnoſkow, po tajkim ſ dividendy a dań ſminowdobnych požeńonkow ma **dołjnik** wot 1. januara 1924 **10 prozentow wotedać.** Wotmyſlenj **pšichetrjebanſki dawk** je petajkim jako **wudowolnjenje dołhodneho dawka** myślenj, to bychu ja to wołoby pšchimnyle, kotrež ja derje žiwja, tola na podłoźku žiwjeje dawkowneje deklarazije žanych dopołakanych dołhodow nimaju.

Sa **ſamoźenjowny dawk** je jako wobliczeńſki dźeń w tu khwilu 31. decembra 1923 postajeny, tola ma němſki ſinanzny minister połnomóz, też druhi termiju postajicź. Tarif ſamoźenjoweho dawka ſašadnje 5 na tyſaj wuczinja, ſ wotmjenjenjom, ja dyrbja ſamoźenja niže 25 000 hrimnow 3 na tyſaj, wot 25 000 hač 50 000 4 na tyſaj a potom ſtupnjuja pšches 100 000 hač 500 000 5 na tyſaj a ſtónce nje ſamoźenja pšches 5 milijonow hrimnow 7½ na tyſaj dawka dawaca. Pola małych rentnarjow dyrbja ſamoźenja niže 20 000 hrimnow wot dawkow ſwobodne wołtaca.

Herbſtnowny dawk ja ſchorunja na ſto pšchestaſt, a dawkowe ſadźby ja na 2 hač 10 prozentow ſniža (pornjo 3½ hač 17 proz. hač dotal). Pódła teho njedyrbi ja na ſamoźenje herbſtnow pšchi wobliczenju wyſokoſce herbſtnoweho dawka bžiwacź.

Wobrotny dawk ſa 1924 ja na 2,5 prozenta postajł. Wobrotowe dawki ſa towaršſtwa, hódnoſne papjery a burſu ja w blížšich cźaſu na ſto pšchestaja. Fuſionſki dawk ja wot 7½ na 4,5 prozenta sniži. K pahonjenju ſa pravocźaſne šaplaćenje dawkow ja ſa kombjakow ſa kóžde poměćaźne ſkombjenje 5 prozentow pšchiražka wobliczicź. Dźiłodawarſki dawk a krajny dawk wot 1. januara 1924 ſpadnjetaj.

Knježeſtwo wobliczja wunoſki nowych dawkow ſa prěnje ſchwórcźelto ſ **najmjenſcha na pół miljardy złotych hrimnow, to rěka ſ najmjenſcha na 2 miljardže ſa lěto.**

Ratarſtwo pšcźeźiwo pšchewulkim dawkam.

Ratarſki Němſki krajny ſwjaſk a Němſke burſke towaršſtwo ſebi žadaſej, jo dyrbja ratarjej wězwuſtojni ſamójnoſej ratarſtwa pruhowacź, pšedy hač ja ratarſtwu nowe cźežke dawki napołoſa. Mětkole ſo ſ dawkami zyły wunoſki ſ ratarſtwa ſebjerje. Ze ſu njeſpokjerne wobſtejnoſce, pšchecźiwo kotrymž ja ratarſtwo ſ połnym pravom wobara. Němſki krajny ſwjaſk a Němſke burſke towaršſtwo tehdła we poſlednjej hodźinje warnujetej, pšchecźeźe dawki ratarſtwu naſkaſeł, kotrež ratarſtwo a ſ tym němſkemu ludej połdeni wudźerźi ſnicźu.

W pruškim ſejmje je němſka ludowa ſtrona wulke napraſchowanje ſapodała, hač je knježeſtwo ſwólniwe, powołanmu ſnajerjam ratarſtwa a ludowemu hoſpodarſtwu ſwjchitkich politiſkich ſtronow dawkowu ſamoſnoſeć ratarſtwa pruhowacź dać. Pšchi tymle pruhowanju ma ſo na mnjnoſej bžiwacź, ko dyrbi ſo wupłodnjenje (produkzija) ratarſtwa k łepšchemu zyłeho ſuda połepšchicź.

Konferenza ſezjwenſkich a ratarſkich ministrow němſkich krajow.

W němſkim ministerſtwje ſa ſezjwenje a ratarſtwo ſu ſo wutoru pod pšchedſydſtwom němſkeho ministra ſa ſezjwenje a ratarſtwo hrabje Kanitzy ſezjwenjeſ a ratarſcy ministerjo němſkich krajow ſešli. Hrabja Kanitz pšchehlad wo rozwiću poſlednjeho cźaſa poda. Wón pokaſa na wobcežnjoſeže, kotrež naſtachu, hdyž pšchi wotbłodnoćenju hrivny khlěbowe ſaſtawanje pšchesta. Se ſawjedenjom ſtajnobłodnych pjenjes je napjatoſeć papuſchcźika, tola njeſmě ſo ſabjeć, ko móže ko ludowe ſezjwenje jenoj ſ pšchiwołom ſ wukraja ſwěźcźicź. Pšchi finanzitym połoženju Němſkeje móže ko wukrajna žiwnoſej jenoj ſ wukrajnymi požeńonkami ſaplaćicź. Pšcho dyrbi ſo cźinicź, ko by ja wupłodnjenje (produkzija) ſdźerźała a powjeſchcźiła.

Pšchi rosrěcźenju bayerſki ſaſtupjeł ſdźeli, ſo ja wobmjeſowanje wuwoża w blížšim cźaſu wotſtroni. Se wſchelakich ſtronow je ja podſchmórnyło, ſo mjes płacźišnami ſa ratarſke wupłody a industrialne wudźełki njeſtrowy poměr wobłěći, kotrýž dyrbi ſo wurunacź. Kontrolla płacźišnow dyrbi ſo dale wjeſcź, ſo by nowemu podroženju ſadźěwało. S pšchimjernym połtajenjom mlokowych wudźełkow dyrbi ja wupłodźenje mloka na mětowu wyſotoſeć zdźěwacź. Na konzu ja wo ſaſtarowanju ratarſtwa ſ hnojidłami jednaſche.

Němſka bonka němſkemu ſtatej dalſcheje požeńonki njepſchiſwoli.

Dohladowarſka rada rentſkeje banki je ſrjedu wo dalſchej požeńonzy ſa němſki ſtat jednała. Jenomyślnje ſo mjenjenje ſaſtupowaſche, ſo dyrbi ſo rentſka hrimna jako w tu khwilu najſlyje ſakoſene němſke płacźidło pšched ſchkodnymi wlivami wobſtrowacź. W tymle ſmyſle ja wo namjece němſkeho finanzneho miniſterſwa jednaſche, po kotrymž ja wot rentſkeje banki pšches hižo pšchidate 1200 miljonow hrimnow dalſcheje požeńonka ſadaſche. Finanzny minister Luther ſam žadanje ſaſtupowaſche rožłožujo, ſo ſmeje Němſka w blížšich njedźelach a měśazach wulke dołhody ſ dawkow a ſo ſ bodom ſ krutym litowenjonm ſwoje wudawki pomjenſchi. Wón wobſebje wuſłyšowaſche, ſo ſo tu jenož wo nakhwilnu łapnu požeńonku jedna, ſ kotrejž ſo doły Němſkeje njepowjeſcźa. Dohladowarſka rada pak ja ſo wutkanju ſarjadniſtwoweje rady ſłoži a ſlížſchowſchi wſchelakich rěcźnikow, kotíž brjoſeć njeſamjelcźachu, ſo by ja ſ dalſchej požeńonku na němſki ſtat dowěrjenje do rentſkeje hrimny podrýžo, žadanje němſkeho finanzneho miniſtra wotpokaſa.

Knježeŕſtwowa krisa w Bayerſkej.

Bayerſke knježeŕſtwo je w ſejmje poražene poćeſpiło. Bayerſki ſejm je ſpołnomóznjeŕſki ſakoń ſaćźinył. Pšchecźiwo njemu ſozialdemokratoja a bayerſki burſki ſwjaſk głoſowachu. Jenoż hoſpodarſtki minister Wutzlhofer, kotrýž kraſkiji burſcheho ſwjaſka pšchiſłuſka, ſwój hłoſ ſa ſpołnomóznjeŕſki ſakoń woteda. Knježeŕſtwo dyrbjało po tymle poražku wróćo ſtupicź. Kaž pak ko ſda, cźhe miniſterſtwo dla powrócźeŕſkich wotmyſlenjow němſkich nazionalnych knježeŕſtwo dale wjeſcź. Pódła teho bayerſki ſejm pſched roſpuſchcźenjom ſtej. Bayerſka ludowa ſtrona a bayerſka ſrjedna ſtrona ſtej namjet ſapodałej, ſo by ko ſejm hnydom roſpuſchcźił. Sozialdemokratoja cźehła ſebi runja ſa roſpuſchcźenje błoſowacź, jeli ſo ſo prjedy njeho wuwołanſtaw a generalny ſtatny kommiſſariat ſdźełnjetaj a ſo nowy wólbny ſakoń wuda. Pšchi nětcźiſchich wobſtejnoſcach ſmě ko lědma wočakacź, ſo ja wuwołanjny ſakoń a generalny ſtatny kommiſſariat ſdźełnjetaj.

Němſka ludowa ſtrona a bayerſka ſrjedna ſtrona ſtej ſlědowacy namjet ſapodałej:

Ssejm dyrbi wobſamknyć, ſtatnemu knježeŕſtwu porucźić, hnydom **pšchemjeńenſki ſakonjowy nacźiſk k ſejmſkemu wólbnemu ſakonjej pšchedpołožicź, kotrýž**

1. ſicźhu ſapółſtanzowo ſnajmjenſcha wo tſeźinu poſ mjeńſchi.

2. Ssejm ſo połom hnydom roſpuſchcźi. Nowowólby maju ja na podłoźku pšchemjeńenjeneho wólbneho ſakonja ſa jednato. Statny ſekretar Ssjednoćenych ſtatow Hughes je po połnym wobłžaku ſwěźcźił.

3. Sicźhu miniſtrow ma ja hnydom na pjecź pomjeńe ſchicź.

Wotmyſleny attentat na dr. ſ Kahra.

Mnichowſka policajſka direkzija je werbalnu powieſć bołſaka, ko je pšcźeźiwo generalnemu ſtatnemu kommiſarej dr. ſ Kahrej attentat wotmyſlił. Ze wězu hižo, ſpi ſija dźiwadłownika Hanſa Knebla, kotryž je ſo ſ Kahrej narodźeł.

Sajaty je ſo wotmył, ſo ja ſ jeźi wotmyſlił, generalneho ſtatneho kommiſara ſaſtrěliś. Jeho ſu ſudnicy ſkej wſchitkoſcej pšchepodali.

Pšchewrót monarchije w Grichiſkej.

Kaž je ko hižo wcźera ſdźełiło, ſu offiſjerſo ſ wójſka a wójnſkeho łódźſtwa wſchěch Miaſtiraſej wobſamknyłe pšchepodali, w kotrymž roſtajeja, ſo je narodna rukowoł ko ja dynaſtija trona wotrjekne, dokeľ je ſ prěnja Glücksburga ſka dynaſtija roſchcźěpjenje Helenſkwa (Grichow) ſawinowała a dokeľ je tale dynaſtija dźiwajo na pšchwuſnſke ſtyki k němſkemu kěžorjej ſadźewała, ſo by ko Grichiſka w prawym cźaſu pšchi ſwětowej wójnje po boku ſwojich naturſkich ſwjaſkarjow wobdźełiła. Tole knježeŕſtwo je dale poſtralowym wobſkodnikom ſadanju ſpěradnika politiſkeje wjedło a je ſwjaſkowe trěcźenje ſe Sserbiju ſranilo, ſ cźimž je ko Grichiſka wonjeſcźiła. Tole knježeŕſtwo je Němſkej a Bołharſkej wobſtrowjedźenje Rupel a jedyn armejowy korps wudało, ſ cźimž je 80 000 cźłowjekow žiwjenje ſhubiło. Też je Konſtantinowy naſtał, kotryž je ko njeſdźě

twjerdšł. Słónčnje ſo praji, ſo by dalſche wobſtacze Gliicksburgſkeje dynaſtije ſ hańbu griſchiſkeho luda była.

Pſjedy hacź je wotpuſczował, je kral wyſchſej Plaſtiraſej liſt pôſłał, w kotrymž praji, ſo ſenje njeje w politiſkich proſchenjach ſakrocźił ako pſecźiwy dźĺkał. Sźwoje pſiſmo ſłónczi, prajiſy, ſo ſu **ſwojcho trónſkeho prawa njewotcźeknje.**

Někotre knježerſtwowe ſkoſtałtwy ſu ſo na ſtejiſcheſo ſtajiłe, ſo dyrbjałoſ ho, jeli ſo by ſo narodna ſkromadźizna ſa kralesſtwo wupraſiła, w Grichiſſej wólbne kraleſtwo ſawjeſeł. Zyły lud by kralu wuſtupił.

Kral'owſkaj mandźelſkaj ſtaj ſo ſ parnej łódźu „Daphne“ do Rumuńſkeje wotwjeſłoj

Revolucionerna egitazija ruſkich bolſchewikow w Amerizy.

Ruſki kommiſſar ſa ſwonkowne naležnoſcze Cźicźerin je knježerſtwo Sjednoczenych ſtatow połnóžneje Ameriki namołwił, ſo by ſ Ruſſej wo nawjaſanju wobtłhodnych ſnjukow ſmał. Statny ſekretar Sjednoczenych ſtatow Hughes je wotmołwił, ſo ſo Sjednoczene ſtaty ſapowjeduja, ſ Ruſſej jednacź. S dobom je knježerſtwo popadnjene inſtrukzije bolſchewiſkeho knježerſtwa na dźĺaczerſtwa ſtrona w Amerizy wojſewiſo, kotrež nadróbne plany ſa rewolucźiju proletariata w Sjednoczenych ſtatach wopſtacźeja ſ wotmyſłom, cźerwjenu khorhoj na Bêłym domje (knježerſtwowym ſydle) we Waſhingtonje horje ſcźahnjeć. Juſtizym department je ſtatnemu departementej ſdźĺeił, ſo ſu tele inſtrukzije wopraſowdźiłe. Dźĺeł tuteho programma ſu na organiſaziju wojowniſtich wobſtejenſow poczahuje, kotrež dyrbja ſo ſa tydźeń raz w ſdźĺenjach a pionierſkich dźĺach wuwucźeć. W dokumentach ſo njes druhim praji: Sawy pſcheſwjedcźeni, ſo dźĺeło, kotrež ſmy wukałali, dobry wuſpech ſ'cźinjeſe w ſmyſle, ſo by tyłazy agitatorow a pſchiſłodnych wjednikow wojeſkich mozow kommuniſtiſkeje ſtrony a pſcheſwjedcź wot wojowarjow ſa ſozialnu revolucźiju dobudu.“ — Sjednoczene ſtaty ſo tehodła wobłhada ſe ruſkim bolſchewiſkim knježerſtwom ſdaliſe.

Semjerzenje w połodniſchej Amerizy

W Kolumbiſſej w połodniſchej Amerizy ſu ſo města Cumbal, Carlosjama a Adana ſe ſemjerzenjom zyle wupuſcźile. Semjerzenje hiſchcze njeje pſcheſtało. Wobydlerſtwo je roſcźakowało. S najmjeńſcha 400 cźłowjekow je zźiwjcze ſhubiło. Zich cźełka njewobkrycźane leža. Sranjeni poſ Bohym njebjom mrěja, dokeł ſo jim lêkarſkeje pomocy njedoſtawa. Preſident Sjednoczenych ſtatow połnóžneje Ameriki je kolumbiſkemu preſidentej 10 000 dollarow ſa wobdźĺelenje wobydlerſtwa do wole dał.

Sbóžkarjo w Meriku dobyli.

Telegrammy, kotrež je sbóžkarſke knježerſtwo w Mexiku d[illegible]burgu hrjeſnu pôſłało, powjedźa, ſo ſu gouvernerni [illegible] Dagnea a diwiſijoneſ Maicel, Pineda a Hechunga k sbóžkarſkemu knježerſtwu pſcheſcheli a pěſto Puebla a wokolnoſcźi wobſadźili. Pſjedawſchi wójnſki minister Eſtrada je z bźenjcej wozłmeniami pod roskaſowarſtwom Diega ſ Guadakajary k połnozy poſtupił. Mucźnoſh kadetſkeho wuſtawa w Guadalajarje ſu nowe hnjězdo pſchiſłali, ſo ſmêli ſo pſchi wojowanju wobdźĺelcź. Woni ſu ſ wyſkanjom wobydlerſtwa mêſto wopuſczejźili. Ambroſio Figueroa, kotrjž w Guerrerowſkim ſtacje roskaſuje, je ſe ſwojimi wojakami da Morelos poſtupił, hdyž ſu ho wyſche regimenty nowemu knježerſtwu pſchiſłankcźe. Pſchiſwiſowarjo preſidenta Obregona ſu Irapuato nowu wuſcźeźili. W połnóžnym Mexiku je mêſta Guadalupe, hłowne kcźiſcźiſzcźe Chihuahuaſkeje żeleźnicy do rukow sbóžkarjow padło.

Po dalſchich powjeſcźach pjecźa Huerta ſ Martinezom, roskaſowarjom Obregonowcho wójſka wo ſaſtajenju nje-pſcheſcźelnoſcźow jedna.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 21. dezembra 1923.

— **We wjedrje.** Wěcźera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer —1, najwyſchſcha dnjowa temperatura 0 pa C. Dſenſa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer 0, najniſcha temperatura w nozy —4. — Dſjeń dſjanſka wſy dranja nam trejne ſumy ſtaja. Cźeſki powêtr je ho Ruſſeje ſo wotſkałił. S tym ſmy wêtry ſ połnozy a bołcho ho wjeczora doſkali. Te ſu nam ſ połnozy ſymu pſchińnałe. S wjeczora pſchiſłiſnje ho łokſi powdźr. S tym ho wnceſnjenje a wujaſnu. Tehodła ſmêjemy najſterje we bliſkich dnjach kruty tichêłkaſzu. Wěcźera wodnjo ſo ſkoro we wſchêch ſtronach Ruſſeje ſnêhowalſche. Cźełko bê hiſchcze hacź do 5 ſtp. — W Krkonoſchach je wulki ſnêh padnył. Wulki wêtr je hobrſke ſkeje nawêł. — Teź na Khoſeſonſku krajinu je ho wêcźera a ſawcźeraſchim wulki ſnêh naſchoł.

— W Hamburku howrjeſche ſnâdźenu ſrjedu njemdry wichor. Wón ſłódźi mórſku wodu do Labja. S tym woda pſches brjóh ſtupi a wjeſe pinzowu w Hamburku poczje. — Julije hoboty ſłónczko ſtehała 8,11 a ho 3,45 ſhowa. Mêſacź ſchadźa popołdnju 3,52 a ho rano 6,40 ſhowa.

— **Mêſchczańſke kupiele** ſaſtuku ſa 23. dezembra pſchipołdnju w 12 hodź. a 24. dezembra pop. w 5 hodź.

— **Hyſdoſtſe do wótrownich ſkjezinow!** Wólſne ſkeźiny ſa wałbu mêſchczańſkich ſaſtupjerſow w Budyſchinje wuleża ſjawnje hacź do njedźele, 23. dezembra 1923 w kupnizy na knutſkownej lawſkej haſy 1 w 2. poſchodźe we małej mêſchczańſkej ſali. Dale może ſo ho ſkeźinow poſchadacź ſkaſ. 21. 12. 1923 wot dop. we 8 hodź. hacź do 1 hodź. a pop. wot 3—5 hodź., hobotu, 22. 12 dop. wot 8—1 hodź. a njedźelu, 23. 12. dop. wot 9—1 hodź. Jenoź ke wołoſoh ſmêdźe wołoſ, kiž ſu do ſkeźiny ſapiſane. Njech tehodła po możnoſci kóždy wołoſ do ſkeźiny poſładane ako njech nuk poſhładnyć da.

— **Budyſchſke orthopâdiſke ſaſtarańſke mêſtno** ſo po pſchiſłanji ſtatneho dźĺowneho miniſterſtwa 31. dezembra 1923 ſkónjne a ho k Drježdźanſkej a orthopâdiſkej mêſtnoſci pſchiſłeli. W Budyſchinje a Zitawje wotmêwaju ho wot januara 1924 ſwon poſtadnje mêſhaczne orthopâdiſke rêcźne dny. Poſlajene dny ſo hiſchcze woſſewja.

S **Wulkeje Dubrawy.** Tudomne turnarſke towarſtwo wuſtawje ſej lêtha wulkaj dźĺowałowaj wjeſoraj a to 1. a 2. dźeń hodaw w Nowakej hoſcźenju. Kaž ſ dźeńſnjiſcheho nowiſchkeho widźimy, ho tam rjane wêzy pſchedſtajeja. To pſchedſtajenja kaž też w pſchedſtawzy poſtiſki nam ſwobodne ſ'dnjeſcźenſtwa prjedawſchich wojeſkich hudźiwnikow ſ Budyſchina rjanu ſabawu. Njech tehodła kóždy, kiž cźaſ ſwoje wſchêdne ſtaroſcze na nêkoſko hodźin ſabyeź, pſchińdźe a njech njeſapomni, ſebi laſtnjum ſkwitku w pratyhm cźaſu wobſtaracź. Wódźe ju doſtanje, ſ nanêchcźka dowidźiſcze.

S Lutka pola Pomorz. Wóndano we nozy ju padnjeſchi ſnêh hoſchowcz pobył. Jim tradnyhm 2 kole a dwê huſinje.

S **Bitkopiz.** Tu wobnjeſeny ſo ſobjm 56 lêt ſtary dźĺaczeſ zigarow. Trodanje je jeho do ſmjerce ſahnało.

S **Minakala.** Sańſdoma Adolfowa Hêta je wſchêm ſwojim dźĺaczerjam wupowjedźiła. Kaž ſo powjeda, chje fabrika dozwjeź, ſo bychu ho dźĺaczerjo jejnym żadanjam podwołili, potom ſmêdźa dale dźĺacź.

S **Dubrinka pola Wojerez.** We naſchich ſkałach hubjenje dźe. Tehodła ſu wſchêm tukrajnym dźĺaczerjam wupowjedźili. Dara ſo pow[illegible]kownje dźiwaju, ſo wokolo 40 tunkrajnikow ſmê hiſchcze we tydźeniu po 2 dnjoma dale dźĺacź.

S **Lutyna** (Lauban). Sańſdźenu ſrjedu policija zenemu zuſenu mańſkemu 65 punkow huſtry ſebra. Wón wopiſhma njeſmjerſche, ſchtó je a ſ kotrej huſtru ma. Huſtru potom we mêſcze po 1,60 ſt. hr. punt roſpſchedachu.

Hoſpodarſki roſtlad.

Pjatk, 21. dezembra 1923.

Hamtſke kurſy wêcźera w Barlinje:

Dollar	4,189500 bl. franzoſſki frank	221445 mlj.
jendźelſki dolar	18,364006 bl. cźeſkoſł. króna	125685 „
ſchwajzarſki frank	731,168 mlj.	100 pôłk. markow 614 „

Pjenjezy ſu nizjch-nich. Rentowe kurſy ho troſchu ſ khrucźichu. Hewak ſo małe łóſchta pokazuje, akzije kupowacź. Hdowne ſerja ſkładźeja. Zenje njewoldźichu wazy pſchekaſuja cźiſnje wſchêdom ſtarozcź wot ho a wjele nuje hdowonym muſkłam, dowonnjeſkam na hjeſkarſtwu ſloku młodoſcź we ſtarſchiſtim domje.

Produkta a kurſa hotuje ſo tehonnja do hdowneho wotdźĺenjenja. Wiki ſu njeſnyſle. Maiarja kaž wikowarja cźeſnja hotowe dawki. Sawcźeraweſchim bê mênjuje ſa żito ſoſtajbjene. Wcźera njebê we witkach ſuncźo ſnjenja. Zita dźe ſo małe poſkicźenje, jenoź te, kiž ſo hiſchcze na żeleźnizy njeſe, by ſo rady pſchedało a poſkicźenje ſo ſa ſnjeżny pjenjez. Pſchenjza ho małe knuje, dokeł ſej muka njeſnêje. Rożka ſaſo we nêkotre dele ſraſy. Sa jecźnjeń kuzow njeſe. Wowſ ſ njeńdźe, pſaceńna ho ſaſo ſłódźi. Wowjeſcźki a ſłótna piza ninjaju kuzow. Po zentnarju pſchińdźe wcźera

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pſchełożił Beno Zyž.

42] (Pokracźowanje.)

XI.

Rosmotwa ſ nanom we ſnadź pol hodźiny traka, potom dźeł do ſwojeje ſtiwy, njeſlehnuch pak ſo wjazy do loża. Wobſtejcźich, ſo dźĺacź hiłe w ſchjwrjych hodźinach wotcźeſcź, jeli dyrch ſ dyrkow w pjecźich poła Wachowcho domu bycź. Wjeſch ſebna hiſchcze ſi hodźiny cźaſha.

Wórſy po tym pſchińdźe duchowny ke mni, ſo by pohladał, hacź njeſu mi wróſne źêchanje ſeſchkodźałe a hacź dêch ho, kaž bê po naſſej liſcźnjy nuſne, pſchedraſcźi. Tola ſi mi zyle wjeſo jedne, hacź mêjach mokru abo ſuchu draſtu. Pater Ludwik mje nuſowałche, ſo bych ſo hnydom do loża lehnył, pſchińdźe pak ſam do bachtarja, kaž ſo hiſchcze poł hodźiny ſaſtdźe. Powdałche mi hiſchcze nadrobniſcho, ſchtoź bê Maria prajił. Poda ſo ſ tuteje roſpraweje, ſo bê Selim ſaſo jemu ſwojich ſnuczenych bludnoſcźow wowidł, dokeł bê njebê wjazy rady wêdźał. Wy ſebi myſlił, ſo po taſtim wotwjedźenju jeho nanci nicźo druhe wujcźicze njewoſa, hacź ſwoje ſobjnowanje dacź a ſo my potom Hanje teź ſwoje pſchiſwolenje njeſapowêdnu. Wyſche tuho ſhomch, ſo njebê po tamnej roſmołuje ſe mnu jenoź Hanje piſał, ale teź ſ njej rêcźał a ju k cźekanjenju nowêcźał. Młoda holza bê ſo ſama wot ſo pſcheſzêwo tutej kroczeli ſpjerzowała, hyrnjeź ſebi teź jeje ſcźêhowi njebê roſſajźiteź mohła; ſtónczenje pak bê, wot Selimowych próſtwow a ſłubjenjow ſaſlepjena, do tuho ſwoliła. Bê jej wotwjedźenje każ jednoru jêźbu do Chorveli pſchedſtajił, po kotrejż bychtaj ſo ſwojowinje ſjednoczêłej. Bê jej wobſtrêcźił, ſo ho potom ſaſo do naſcheho domu wrócźi, ſo wê ſiźo jako njeſwjeſta, ſo dyrbjeſche mój nan potom ſwoju dowolnoſcź dacź a teź dyrbjach potom ſo podwoliċ. Najlêpſche hiſchcze je, ſ bych ho lokſo ſ Lolu Uitrzka potom troſchtowat. Bê proſnył a ji na kolenach pſchiſłahał a ſłubił, ſo wſcho na ſmêcźe, haj ſtanto ſwoje źiwjenje, bo ſa nju wopruwał, tak ſo ſkónczenje bê młoda holza do teho ſwolila. Ledma pak bê cźitał ſo na cźekanjo podołoj, bda bê Hana ſojaſlíwje a ſe ſyłzami pokorníe proſyła, ſo by ſo wrócźił, wón pak to njebê cźiniċ chcył, dokeł bê każ bê jeho nan powjedał, wſcho wokolo ho ſabił. Tak nimale bêchu ho wźzy paterej Ludwikej wot Mêrźy powjedałe, ſtudź ſo by dopokaſał, ſo bê ho Selim wſchak ſ bludnemu ſtutſej jimacź dał, ale jenoź w mênjenju, ſo prawje jednu. To duchowny wſcho wopomni a tehodła njebê ſ hnêwom mojeho nana na Hanimi njedźaſnołoſ jeneho mênjenja; po mojim a paterowym mênjenju njebê Hana na jane wſchitnje njedźiwkoma; ale jenoź pſches brêſchnu ſwêtnu ludźoſcź ſahubjena. S tuteje pſchicźiny poda mi duchowny nêkotre dokładne powuczenja wo ſkutkuczi lubo'cźi; njewſach pak Hanje ſwêtnu lubo'cź ſtano na ſebi na jane wałchnje ſa ſo; jenoź bych rady widźał, ſo by tula druhi ſamêr mêła. Sa Hanu ſaczuwach najh'ubſchu ſobuzelnoſcź a moja ſwitroba cźiſnjeſche ſo najebacź wſcheho tak kruczje ſ jeje ſroſczenja, ſo, bychu-li tuźanmu do kruchow roſtorhacź dyrjli ju wot njeje dźĺacź. Proſyſchch hiſchcze patera Ludwika, ſo by poſa nana próſtron ſa nju ſapołożił, a ſo by tutemu jeje pſchſuhu na teſanne waſchnje roſſajźił każ mi; potom ſo ſ nim roſzohnowach, dokeł chzdch ſam bycź.

Hdyž bê mje wopuſcźeſcźił, wſachi tamnuj ſtary teſak ſe ſcźeny, kiž bê mi nan dał, a położích piſtole na prawe mêſno, ſo bych wſcho k pſchichodnej ſeſkanzy pſchihotowane mêł. Tute ſerkanje ſe Selimom ſrdźi pſchemyſlcźej, ſ temu njebêch hacź dotal nan cźaſa ani ſadoſcź mêł. Chzdch ſo ſ nim na źiwjenje a ſmjerce bicź, to bê wêſte. So Selim mi podarmo cźakacź njeda, to bêch pſcheſwêdcźeny. Wentrzch ſ njechej wokolnoſcź bê. Najebacź dwê ſcźê lêt, w kotrychż bê ho inwjiwał, najebacź njecźeſcźenuju nahkowakow a tarcźow, kiž bê roſkorſił, najebacź pſchesmêrneje unnohoſcź ſchrwedźeje, turkowſkeje a tatarſkeje krwi, ſ bôſche pił, njebê na ſchirokej, modrozyhnêłej hrjeźdze nj najmjeńſchi błeſk widźeł. Stôte napiſhmo „Jeſuſ a Marija“ ſwjeſcźeſche ho jaſnje a cźiſcźe. Pſcheryptowacź wótroſcź, bê wótra każ brjtej a mêdźe kamjenje na pſchimandźe poſmêwachu ho po ſdaczu na mnje, każ bychu prajicź chzyle, ſo dyrbju brôń w'acź a jimajźeſe tężakowacź. Po tężaku pſchihdźeche piſtole na rjad, pſchetoł tola njewêdźach, kotre bróńe Selim ſebi wuſwoli. Kapach wolij bo ſawjera a położich rubjane wêcźe wokolo kuli, potom je kedźbliwje natykach. Swołtaſche; cźaſnik dyri ſtecźu hodźinu. Hdyž bêchu moje pſchiſtoły dokunjane, ſydnych ho do wotpocźeńka a ſapocźach pſchemyſlowacź. Poſtuju podonkom a potwêdnuje duchownemu bêchcźej mi ſłónczenje roſſajźiteź, ſo mêſach ſam ke winy na podawſkach a to niz mało. Pſchedpołożich ſebi praſchenje, hacź bêch ſaſtojnitowe ſchkitarku, kiž bê mi ſtary Mikołaj pſchepodał, teź ſwodowniczje ſaſtał. Dyrbjach ſ „nê“ wotmołwicź. Wêch jenoź na Hanu, niz na ſebje ſamcho myſlił? Wotmołwa rêkałche jaſo „nê“. Ko koho bê mi pſchi zyłym podawku najbôle cźiniċ było? Jednorje wo ſebje ſamcho. W Hana, zuzje, bjeſchcźiſne ſwojerſnjcźo bê każ rjez do hnêſda rubjenych ptakow ſajêła. Njemôžach njelubojcze myſle wjazy ju ſ njeje mêcź. Wêdźach ſe Selimom każ popadnjenu dobytnu dźĺacź dyrjeł, a wonta, kiž mêjeſche na wojowanju, kiž bê jeje namaj wo jeje wobſtejenſtwo wudyrſił, nanajmjenjcze winy, bê najbôle pod tym ſzerjepcź dyrbjała. Sa hodźimi dyrſźachnuj potajſim ſ połſi dujenu raſej wo nje njeſdźeł. — — — To wſcho bêchu cźęſte, wjeſnjeſhcźeje myſle. Po ſtaczu bê naſch ſemjanſki wobwod ſ Hanu pſcheſzêwy byk. Wobnjeſeł bê moja macź pſchedołhu pjerej była, a naju wótrej mużaej ruzy bêſchtej zuniju dwôtku ſtamałej, kiž bê ho pôbes wopjnd do naſcheje hjeſedźiny pſcheſzadźiła. Tuta wina wotpocźewaſche na naſchim zyłym domje a môjeſche ho jenoź ſ mojej cźi Selimowej krwju wotmyċ. Wocźakowach tón abo tamy ſwitkny jenat mêrnje. Mjes tym dobywaſche ho ſmêtko dnja pſchez ſo ſaſtrſcźko do jſtwy, laſtojeſi poſtrowjaſchu pſched wokna ni widźiło raniſche ſerja. Nahjnych na błêde ho ſmdźenje ſwêsu; bê nimale dźeń. Wot bydlernje ſyhachch na pol cźehwi bicź. „Se cźaſ“, myſlach ſebi ſebi, wſach ſwój pſchewodnik wokolo ramjeni, ſo bych bróńe ſchowacź mohł, ſa pad, ſo nêkoho ſeſtach, a wuſtrnjich pod hole njebjo.

(Pokracźowanje.)

we Barlinji:
pšeńca 7,90—8,— złotych hr.,
rožka 6,50—6,65 złotych hr.,
jačmjeń 7,80—7,90 złotych hr.,
wowoš 5,60—6,10 złotych hr.,
hyno 1,10—1,50 złotych hr.,
słoma 0,70—0,80 złotych hr.,
bérny 2,20 złotych hrinownow,

we Kamjenzu:
pšeńca 7,75—7,90 złotych hr.,
rožka 6,50—6,65 złotych hr.,
jačmjeń 7,80—7,90 złotych hr.,
wowoš 5,90—6,— złotych hr.,
hyno 2,50 złotych hrinowon,
słoma 1,10—1,30 złotych hr.,
bérny 2,50—2,75 złotych hr.,

we Lubiju:
pšeńca 8,10—8,30 złotych hr.,
rožka 7,20—7,50 złotych hrinownow,
jačmjeń 7,50—8,40 złotych hr.,
wowoš 5,90—6,30 złotych hr.,
słoma 1,30—1,80 złotych hrinownow

Na Barlinšćich produktownych wikach
zešło a zrudowało wo złotej hrinowje.

Pšeńca	158-160	**Sćoma a žyno**	
rožka	130,00-133	pšeńcžna	0,60-0,80
nałtin. jačmjeń	156-158	ržana	0,60-0,80
wowoš	118-122,00	wowošna	0,50-0,70
	ša imnu abo 20 zentnarjow	rjane wolleppy	—
pšeńcžna muka	24,00-28,00	jačna	0,50-0,70
rjana muka	22,50-26,50	ł sałtanju	0,50
pšeńcež. wotruby	7,50-7,75	ł sukanje	1,30-1,40
rjane wotruby	7,25-7,50	žyno	1,10-1,50
rałb. wołuzki	11,25-11,75	**Bérny**	
pochowa małaga	7,0	bźle	—
seradella	17,00-21,0	cźerwjene	—
pjenuchki	14-17,0	žołtomjažne	—
ſuche truhanczki	8,00		
bérnaze kruki	17,00-18,00		
rałb	265-270	po zentnarju	
bóny	13,00-15,0		
mała	16,0-18,50		
módre łupiny	15-30		
złote łupiny	16-22		
	ša 100 kg abo 2 zent.		

Wickarnuſke wili we Lubiju. Kupzow bź wjesce ale wſchudnawarjow mało. Sćenina płaczeſche 25—40 ſt. np., jadnuka 18—25, bóre i jedži a na ſchtom 50—60 ſt. np. Wo huſiu bź torhańa. Wone płaczachu 1,50—1,70 ſt. hr. ju punzle. Wołodźiežnowych ſchtomikow bź pornjo zhdźeliſchenu nźichto wjazy.

We Kamjenzu. Huſi bź ſo mało pźichiwjeſło. To je bjes bźiru, hdyż ſo wićheſmómana połizija tež bo ſwoboſnehu wikowanja tyka. Huſiu płaczachu 1,40—1,60 ſt. hr. Schtóż ſebi 1,80 ſt. hr. ju punzle zadaſche, jeko połizija napiſa. Najźerje chże wot tych naſhonicź, kak tunjo je móžno huſiznu tuczno wutkarnicź. Schtóż bydli huſiu dla pjerja bźerzeć, wź, ſo ſo huſiuja 19 raſowu pźicheżerje.

W Khorzebuſu. Huſi bź mało, butry hiſchże mjenje. Za to bź ho ſtarołeſnuje połizija poſtarała, kiž ſa huſy najwuſchiſchnu płaczilna na 1,20 a ſa butru na 2 ſt. hr. poſtaji. Mjaſo bź tuńſche, kowjaſe 1,— hacź 1,20, cźelaze 1,—, ſwińjaze 1,10, kokoſche a ſhapouti po 2,— ſt. hr., wſcho po punzle. Ryby. Karpy a ſchczuki 1,20, linty 1,50, płoźizy (bźle ryby abo cźerwjene wóczka) 0,60 ſt. hr., po punzle, jerje ſchtuka 10 ſt. np. Selenina a ſad ſo pornjo tydźeńſkich płaczilnam mało pźichemźeni.

Sowinjaze wiſi tam. Dowos wobſta ſ 650 proſtaſow a 25 bźhakow. Wone płaczachu:

proſtata małe 5—8 złotych hrinownow,
proſtata ſrźenje 8—14 złotych hrinownow,
proſtata wulke 15—20 złotych hrinownow.
bźhaki małe 25—35 złotych hrinownow,
bźhaki ſrźenje 40—55 złotych hrinownow.
bźhaki wulke 60—75 złotych hrinownow.

Duſnuk (Stickſtoff) je tuńſchi. Kilogramm duſnika we ſchwadlokiſałtym amoniaku pźichiſdże njeſkuſcheny a njeſuſtéły 1,15 ſt. hr., ſuſcheny a ułety pak 1,17 ſt. hr., we ſelokiſałtym amoniaku 1,15 ſt. hr., we Lemnaſalpetru 1,15 ſt. hr., we kałciumonſalpetru 1,15 ſt. hr., we wapnowym duſnuku (Kałkſtickſtoff) 1,10 ſt. hr. Po tym ſu duſnjowe płaczilny wumale 13 proz. tuńſche hacź do wójny a wo 30 proz. tuńſche hacź Chiliſalpeter.

Druhi podźeł kńežbowcho dowka (Brotversorgungsabgabe) dyrbi ſo do 2. jan. wo 135 miliun króć wyſchſchi hacź tón dyrbjeńſkeje pożčonki (Zwangsanleihe) wobcźahacź.

Płaczilny we Drježdźanſkich wikowatnjach (Markthallen) ſaſtaju ſo njedź. Płaczilny mjaſa bźe dele. Howjaſe je bźło ſa 80 ſt. np. dóſtaſej, brubc mjaſo hacź do 1,60 ſt. hr. Tońſchene mjaſo ſrafy ſ 3—4 hr. na 1,— hacź 1,30 ſt. hr. bźe dele, ſhorna 1,80—2,—, ſajaz ſ koku 1,80, wudrjeny 1,80, karnińe 1,20 ſt. hr., wſcho po punzle, ſażant (Faſan) pźichińdże 5—6 ſt. hr. Huſy 1,50 hacź 2,50, ſury 1,50—2, po punzle, hołbje ſchtuka 0,80 hacź 1,50 ſt. hr., karwy 1,50, jabłuſka ł jźdži a na ſchtom 0,30—1,50, k wareńnju 15—30 ſt. pf., wtóſke worjeſki 1,80—2, ſłote jabłuczka (Apfelſinen) 0,10, rźežćkowy kał 0,60—0,80, ſelenu 10—12 ſt. pf., ſpinat 35—50 ſt. pf., morchej 6—8 ſt. pf., zyła 0,25—0,33 ſt. hr., karoty 8 hacź 12 ſt. pf., bźły kał 8—9, wirtuſkowy 9—10, bérny 5 ſt. pf., butra 3—3,60 ſt. hr. wſcho po punzle, jejo 25 ſt. np. ſa ſchtuku.

Kulowſtemu hermankej wjedro njehojeſche. Tola ſu pſchekupzy a wikowarjo ſ nimi ſpokojom. Schtóre płaczilny bźchu nźile. Mźſnik kupi jenoho konja k rźju hijo ja 50 ſt. hr. Krowy płaczachu 300—400 ſt. hr. Sa proſzata dóſtachu 5—15 ſt. hr. Jedyn 64 puntow cźeſki bźhak pſchińdże 34 ſt. hr.

Tydźeńſka rozrunna wukoſtyjmjenjenje Metz a Co. we Barlin-Steglitz. S bliżnymi bodami ho wikowanje

Sserbſke wottorhanſke protyki

nabožne a narodne

ſu potowe a dóſtaſej

w Sserbſkej knihaŕni w Budyſchinje.

womjeńſchnje. Rźowne ſhymjo hiżo na wiſke pſchiſtkadże. Wjele bo wukraja dże. Cźerwjeny dźeczeł poſtkićnje ſo je Schleſyſkeje a połońſkeje Rźeńſkeje. Tukrajneho ſchwedſkeho dźeczeła ſo wjele poſtkićnje. Bźły dźeczeł je zdrowy, khodźa ſo cźaſto wutkrajny kupuje. Timotejowe ſhymjo ſo ſe Sakſkeje tak rjane poſtkićnje, ſo wutkrajneho trzeba njeje. We ſhymjenjach druhich połnych ſhymjenjow (Hülſenfrüchte = liſchćinkowozow) ſo jenoż najnuſniſche kupuje.

Kedźiu dawkidawarjo! Statne finanzne miniſterſtwo (Reichsfinanzminiſterium) na to pokaſuje, ſo ſo wot tych, kiž te banki njeſaplacźe, kiž dyrbjachu ho 18. t. m. ſaplacźiś, pſchirażki (Zuſchläge) zdaju. Miniſterſtwo njeſmje ſe tele dawkí: Dohodny dawk (Einkommenſteuer), druſtwowy dawk (Körperſchaftsſteuer), dawk, kiž maju towaſtwa na akzije a druhe wikowaniſke druſtwa = Geſellſchaften wobcźahacź, ſamoźenjowny dawk (Vermögensſteuer), namrźiſći dawk (Erbſchaftsſteuer), ſchtóż ſchto herbuje. Dale wobrotny dawk (Umſatzſteuer), Rhein-Ruhrſki dawk, khźelkowy dawk (Brotverſorgungsabgabe), nowinarſki abo drjewowy dawk (Preſſenotabgabe maju cźi płaciźeś, kiž drjewo pſchedawaju).

Wo ſtótnych wikach. K 1. oktobrej 1920 ſo ſhwobodne wikowanje je ſkotom ſaſo dowoli, płaciźiny ſo wot teho cźaſa malo ſniźichu. Skerje bźchu ſo we njeſchto rowniſchiże. Jako pak ſo ſkoto abo ſtajnohódne płaciźidło ſnowidże, ſtótne płaciźiny mohł rjec kataſtrofalnje poſkleſnuchu. Sło wź jako mjaſo a kolbaſa ſo po 2—3 biljonach pſchedawachu, bź ludźom ſ nijkej ſaſlužbu njemóžno, ſebi mjaſo kaž do wójny popſchecź. Pſchetrjebanje mjaſa bź wo wjazy hacź 50% pornjo cźaſam do wójny ſpadło. Na wiſi bźe malo ſkoto pſchińdże, a tón ſo hiſchcże njerozpſcheda. Na prjeże wiſi po dowolenju ſwobodneho wikowanja 2. oktobra 1920 pſchińdże na Barlińſke wiſi 155 howjadłow, 18 cźelatow, 602 wowzow a 82 ſwińi. Mjes tym ſu ſo pomźery połepſchiłe. Tak wjele kaž do wójny wſchak hiſchcże na wiſi njepſchińdże. Połſchenje liczbnje ſkotu je naſ połwuczilo, ſo mamy w kraju ſaſo wjele ſkotu. Na wiſi 15. dcz. je ſo pſchińnało:

	howjadow	cźelatow	wowzow	ſwińi
w Barlinje				
1914	4772	2567	10170	15984
1923	2127	1115	2500	6391
w Magdeburku				
1914	428	320	225	2542
1923	324	274	159	1703

Pobohny ſo pomźer (Verhältnis) tež na druhich wiſach. Skót pornjo cźaſam do wójny po zentnarju ſiweje wahi płaciźeſche:

	howjadła	cźelata	wowzy	ſwińe
w Barlinje				
1914	32—56	40—70	36—48	42—48
1923	10—46	25—80	15—45	40—65
w Magdeburku				
1914	32—56	34—95	30—47	36—45
1923	15—55	20—60	18—40	55—80

Spaduja-li pſcheſtiny, ſo tež wjazapyſchcźetoba! Neſli dyrbi ſkót nimale jenak płaciźeś, dyrbi ſo na wiſi boſej ſkotu pſchińnacź, howak płaciźiny ſ nowa horje póńdu. Telko ſkotu kaž do wójny pak hiſchcże nimamy, dyrnjeź tež wjazy kſowu a wowzow mźli. Te njedoſtatk na druhim ſkotu njeſmarnuja. Tak ſo naſtcźichu 1. dezember.

howjadłow	16352831	16350541	18474377
ſwińi	17225865	14678285	22533393
wowzow	6091022	5566249	4987828
ſo'ow	4658607	4140999	3163808

S teho nam pſchedźeżaceho ſapiſka pak njewuhladża, hacź ſo w ſtomaj 1922—1923 wo pornjo 1913 pomjeńſchenu Rźeńſku jedna.

Wažne hoſpodarſke liczby (kluce).

Sa 21. dezember 1923.

1 ſłota hrivna (po Barlińſkim wiźnjom kurſu)
papjerj. hrivnow 1002 500 000 000

20 hrivnowſki ſtoty	19 2675 biljonow
Płaciźina ſa ſtoło	640 boll. ſa jedyn łgr.
1 ſlébowny (1 hrivna)	400 000 000 000
Staumy indeks	1 143 000 000 000
Sakſki indeks	1 215 000 000 000
Wulkopſchelupſki indeks	1 235 500 000 000
Dawkowa méra (multiplikator)	1 000 miliard. ſa ſtotu hrivnu
Multiplikator na żeleznizy	1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. kloſa 2,2 np. wo ſtotej bóhnocźe, po papjerkownej 22 miliardow a 200 milionow, 8. rjad. 3,3 pf.
Póſtowy tarif: liſt w poſt. wokſeju	50 000 000 000
bopiſnitza „ „ „	80 000 000 000
liſt dale poſt. „	100 000 000 000
bopiſnitza „ „ „	50 000 000 000
Telefonowy tłucź	1 000 000 000 000
Nóčenje je we bliſſim wokſeju (Ortsverkehr)	150 miliardow
w dalſchim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr)	300 miliard.

Cyrkwinske powjeſće.

S Budyſchima. W Michaelſkej zyrkwi w Budyſchinje ſnjeże 4. adw. nźedźelu rano w 8 hodź. farat Rćda němſku ſpowjedź a ſhrj. wottkazanje, dop. w 9 hodź. farat Tyſchel němſku a 1/11 hodź. herſbſku Bożu ſłużbu.

Krajnozyrkwinſke ſhromadźeńſtwo we Budyſchinje, na rožowej haſhy 31. Njedźelu dop. w 10 hodź. nźedźelſka ſchula. Wjeczor w 7 hodź. evangeliſtowſka ſhromadźizna Wintoru, 1. dźeń hodowny, pop. w 4 hodź. hodowny ſwjedźeń dźěćaceje ſchule. Sćrjedu, 2. dźeń hodow, wjeczor we 7 hodź. hodowny ſwjedźeń ſa ſhromadźeńſtwo.

S **Jiwnicźiz.** 4. njedźelu adv. dop. 1/2 9 hodź. herſbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje.

S **Hrudźichcza.** 4. njedź. adventa rano we 8 hodź. němſka ſpowjedź, w 9 hodź. němſke a 1/2 11 hodź. kemſchenje ſa dźěći. — Patorźizu w 4 hodź. němſka a w 5 hodźinach herſbſka Boża nóź.

S **Kulki.** 4. njedź. adventa rano 1/2 8 hodźin němſka ſpowjedź a 1/2 9 hodźin němſka Boża ſłużba. — Póndźelu popołdnju w 5 hodź. němſka Boża nóź.

S **Hodźija.** 4. njedź. adventa rano 1/2 8 hodźin herſbſka ſpowjedź, 1/2 9 hodźin herſbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłużba, Kollekta ſa tepjenje zyrkwje. Popołdnju w 2 hodź. wobradźenje ſ̀únſkeho towaŕſtwa w Pſcheſ hoſcjenzu. — Póndźelu wjeczor w 7 hodź. je herſbſka ſitnica ſ Boża nóź.

S **Wóſtrinka.** 4. njedź. adventa rano we 8 hodź. herſbſka ſpowjedź, w 9 hodź. herſbſke a 1/2 11 hodźin němſke kemſchenje.

S **Starin.** 4. njedź. adventa rano we 8 hodź. herſbſka ſpowjedź, w 9 hodź. herſbſke a 1/2 11 hodźin němſke kemſchenje. — Semrśli: Pawoł Gerhart a Gróſt Werner, Hana Kowſcha, dźěłaćerja w Suborniczach, dwaj muſkaj 18 lońow. — Willy Herbert Schönig, dźěłarja w Dubrawzy hyn, 2 m.

S **Bukez.** 4. njedź. adventa rano 1/2 8 hodźin herſbſka ſpowjedź, w 9 hodź. herſbſka a 1/2 11 hodźin němſka Boża ſłużba. Popołdnju w 3 hodź. hodowny ſwjedźeń ſ̀únſkeho towaŕſtwa we wobſadnej ſali.

S **Budyſchinka.** 4. njedź. adventa rano we 8 hodź. herſbſka ſpowjedź, w 9 hodź. herſbſka a 1/2 11 hodźin dźěćaca Boża ſłużba.

S **Klukſicha.** 4. njedź. adventa rano we 8 hodź. herſbſka ſpowjedź, w 9 hodź. herſbſka a 1/2 11 hodźin němſka Boża ſłużba.

S **Bupoje.** 4. njedź. adventa popołdnju w 2 hodź. herſbſka Boża ſłużba.

S **Minakla.** 4. njedź. adventa rano we 8 hodź. herſbſka ſpowjedź, w 9 hodź. herſbſke kemſchenje.

S **Hurſtinu.** 4. njedź. adventa rano we 8 hodź. herſbſka ſpowjedź, w 9 hodź. herſbſka Boża ſłużba. — Semrśela: Khrystina ſwud. Schtauchowa rodź. Khorcza we Wrśnje, 72 l. 4 m. 25 dnjow.

S **Worichźa.** 4. njedź. adventa rano we 8 hodź. herſbſka ſpowjedź, w 9 hodź. herſbſka Boża ſłużba. Popołdnju 1/3 hodźin hodowny ſwjedźeń ſa dźěćaſkemſchcerjow.

S **Kotez.** 4. njedź. adventa rano w 9 hodź. herſbſka Boża ſłużba. Póndźelu wjeczor w 6 hodź. němſka Boża nóź.

S **Rośaźiz.** 4. njedź. adventa dotź w 9 hodź. herſbſka Boża ſłużba. Popołdnju w 2 hodź. młodźina.

S **Maleſchcz.** 4. njedź. adventa rano we 8 hodź. herſbſka ſpowjedź, w 9 hodź. herſbſke a 3/4 11 hodźin dźěćaſke kemſchenje. — Semrśla: Hana Lejna ſwud. Kloſowa, dźěłaćerka w Pluſnicźanach, 42 l. 8 m. 8 dnj.

S **Nježwaczidła.** 4. njedź. adventa rano we 8 hodź. herſbſka ſpowjedź, w 9 hodź. herſbſke a 1/2 11 hodźin němſke kemſchenje.

S **Rałez.** 4. njedź. adventa rano we 8 hodź. herſbſka ſpowjedź, w 9 hodź. herſbſke a 1/2 11 hodźin němſke kemſchenje.

Přiłopk.

* **Wulki wětr je ſrjedu w nozy we Barlinje wſchelaki ſchkodu nacźinił.** Na Barlińſkich torhoſchcźach je ſ hromadami hermankſke budy ſpowalak.

* **Se Strojowa (Striegau) we Schleſeji.** Wóndano pſchachmy, kak ſu na tutym knježim dworje 6 krowow a hyka doſkócź byrdźeli. Jako ſkót wjeczorny piju ſeriſcheſe, ſo nadobno na ſemju wali a ſtonaźe. Se njebyſku ſwiśe, ſo nadobno na ſemju wali a ſtonaźe. Se njebyſku ſwiśe, ſo nadobno na ſemju wali a ſtonaźe. Se njebyſku ſwiśe, dyrbjachu ſpomnjene howſadła ho dorźiś. Mjeſko je nadrośne pſcheſyntanje dopokaſało, ſo je ſkót milina mortela. Jedyn pſchehibat (Schalter) bź ſo nekaſ kónzował. Prud pſchehibże do żeleznich wobrodźenjow kortow. Tak pſchehibże ſo na ſkót. Jón pſchehibże, ſpomnjene howjadła tak pobliuſchi, ſo dyrbjachu je doſkócź. Mitinowum pſchipraſowani we hrobźach dyrbi ſo ſtajnje wótra kdźe-bliwoſći pſchimowotcźiſć. Hrobźina para a potom ſerſawa miliuowe trubjeli a groty bórſy pſcheżeretej.

* **Straſchna fira.** Dźeuzatnaczeſkétym ſyn kubleria Kuſcherja we Schwabſingen pſchiſtkaſ ſ ſwońtym domoj. Jemu pſchińdźa 4 letny ſynk jeneho ſabrikſkeho dźěłaćerja napſcheco. Wón ſo ſ dźěćeom helcźeſche a ſchcźakaſche a praſi jemu, ſo je ſajaz a ſo dyrbi ruckе cźakuju, howak jeho hajnk laſſeli. Teſ cźinjeſche ſort połu a bźeſche pſcheż. Kugler ho na nim mérjeſche a ſjdźu wuſuny. Dźěćo ſo mokre ſ ſemi ſujeſe. Dźiſ bź mźnił, ſo tźeba njeje natukana.

* **Najſtaſcha ſwańa je ſo w wyſokim wěku** ſtorbła. Njeje bźehu pſcheż ſto im nadpokaſ 1915. rańſkom Ruſku doma wotali. W bźehu ſwójnu a powołſkim wuſtrjeſe ſo pjenje. Na 60 000 bźe wo je ſpomnjeſchnuju, dań nowonatkarjenych. Tón cźaſ maju ſo hiſchcże 250 twarbow wuwjeſeć, mjes nimi wjazy ſchulow a zyrkwjow. Połſchenje 75 budu ſo ł 1914 wuwjeſeć a tak je naraniſcha Prusku ſaſtu ſ nowym ſ prócha ſo ſdźihnyła, każ fónix ſ pepjeła. Pſchi twarjenju je ſo ſ dźeła na wuwjeſenje wuwjedźenje dźiwało.

* **Dźeſći, kotrejż hiſchcże ſanjeże wowzy widźaſe njejſu.** W ſudźiſzej (zoologiſchej) ſahrodze w amerikanſkim mjeſe wulkonńeſćeſanſkim dźěćom pokaſał, kotryż je jim ruu je tak zuju, każ mnohe dźiwne ſwěrjata. Pſchi tutej pſchiſlejnoſći ho wukaza, ſo mjes 6000 dźěćimi 40% hiſchcże ſanjeże wowzy, 17% ſanjeho ſwińjeze a 14 ſanjeże krowy widźaſe njejſu. Mńeſćeſanſke dźěći wſchak mnoho ſ wjeſeho żiwjenja njewidźe, a ſo dodźiwarcź njemóža, dyrbi na wſu pſchikhodu.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Wikowar Waltar Max Krause z Wósbórka sasudźi so k 20 mitljardam pokuty abo k 20 dnjam jastwa na sakładze salonja, kiž njeprušcheznomnym wosłobam wikowarstwu sakasuje.

Swójbne powjesće.

Semrěli: Madlena Bobałcz w Budyšinje, 33 lět. — Ernestina Frindtowa rodź. Schlegelcz w Habrachczach pola Lubija, 84 lět. —

Dary za „Rissionski Posoł".

Hač dotal su darili:	1079147304229 hr.
Dalše dary:	
Přez k. farara Křižana w Rakecach	255000000000 hr.
Přez k. farara Handrika w Slepom	96000000000 hr.
Wšo hromadźe	1430147304229 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihařnja w Serb. Domje w Budyšinje

Dary za „Pomhaj Bóh".

Hač dotal su darili:	124278320980 hr.
Dalše dary:	
Dar z Njeswačidłskeje wosady	000000000000 hr.
Přez k. farara Křižana w Rakecach	255000000000 hr.
Přez k. farara Bahra we Wochozach	41000000000 hr.
Wšo hromadźe	497927832098 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihařnja w „Serb. Domje" w Budyšinje.

Placijny rěsneho skotu na Drježdźanskich skotnych wikach.

20. dezembra:

1 wół, 2 bykaj, 7 jałowcow a kuwow, 402 cźelatow 2 wowcow, 315 šwinj.

Płacźiny za wołu, byki, jałowcy a kruwy kaž póndźelu.

Cźelata: wukormjene 800 miljd. za punt, mjenje wukormj. 700 miljd. za pt., schpatne 630 miljd. Šwinje: pokmojmane 800 miljd., wukormjene 880 miljd., mjazne 720 miljd., schpatne — miljd. za punt. Wowcy, kaž póndźelu.

Hłowny a samotwity redaktor: Marko Sěmołe
w Budyšinje.

Najwutrobniše zbožopřeća

k hodam 1923 a k nowemu lětu 1924

wupraja z tutym wšém lubym serbskim přećelam a znatym doma a wšém přećelam wonka z dobom wot wosobiteho pisomneho zbožopřeća so wukupiwši z darom

za nuznu potrjebu „Serbskeho Domu":

Dotalne dary 158,50 hr.

Dale darichu:

k. dr. Posedel w Budyšinje	1. dźěl	10,—	hr.
k. Klohs w Budyšinje	1. „	10,—	„
k. Krawc w Budyšinje	1. „	6,—	„
k. Mósak w Budyšinje	1. „	6,—	„
k. Domaška w Budyšinje	1. „	5,—	„
k. Lorenc w Budyšinje	1. „	5,—	„
k. Štěpnička, Wł., w Budyšinje	1. „	2,—	„
k. Štěpnička, Wjac., w Budyšinje	1. „	2,—	„
k. Pehla w Budyšinje	1. „	2,—	„
k. Čornak w Budyšinje	1. „	2,—	„
Wšo hromadźe		208,50	hr.

Dalše tajke hodowne a nowołětne dary přijimuje k. knihikupc Janak w Smolerjec knihařni w „Serbskim Domje" w Budyšinje.

Serbska wumělska wustajeńca

:-: molowanja :-:

wumělske přemysło

w **Budyšinje** w sali Serbskeho Domu.

Sobotu wot 11—4 hodźin, **njedźelu, 1. dźeń** :: a **2. dźeń hodow** wot 10—1 a 2—4 hodź. ::

Turnańske towarstwo sa Wulku Dubrawu a wokol.

Přeni a druhi dźeń hodow je

w Nowałej hoscźencu we Wulkej Dubrawje

wulke

Dźiwadłowe předstajenje

Hraje so melodram

„Moja macź" a **„Pucź k heli"**

Tryjt w 3 jednanjach wot Kadelburke.

Nowa jewiščezowa dekoracija. — Hudźba: Swobodne sjednoćenstwo přejedawskich wojerskich hudźbnikow.

Mjenujcy je dosć wulkeju.

Zapoczatk je ſ 4 hodź. Zapoczatk je ſ diplom w 7 hodź.

Wutrobnje k temu pšcheproschujetaj

hoscźenzar a turnańske towarstwo.

Kjarcli su dostacz we Wulkej Dubrawje pola k. M. Reichelta we Wobšitej Hóźe pola k. J. Handrika.

Serbjo! Čitajo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawace: „Ja čitach waš nawěšk w Serbskich Nowinach".

Pachoła

wobstaranje dwojcow, 15—16 lět starego, kmbom pola **F. M. Schwannowa Budyšinje** na knihikupcowej sawiśi hopjo 6.

Kupuja

lumpy hač . . . 2 pj.
nowiny, šejchwki, knihi, akty . . . 1 pj.
klaru papjeru . . . ½ pj.
kolcze po najmudrišich dnjowych płacźinach. Želelo a metale jenoż na wupałce. Po wjelicze, ko derje płacźeje tkwisch, je kamjenym sapohcham pschisłuchacz.

Josef Schubert
w Budyšinje, Bórtlin cźo. 7.
Telefon 695.

Kóždy, schtóž ma

něschto na pschedawk, schit, grat, wichcelake nowe a trjebane weźmi, abo schtóž dźe hrjebi něschto kupicź, wosławi to :: :: ſ nawěschtkom we :: ::

Eserbskich Nowinach

swjatk nawěschtk so w nidźele 6000 sserbskich domach cźita :: a ma wjetšy wuspěch. ::

Žony

Worucujam swój wulki skład pschepasłow, měkacjowych a pschepudowych powjazkow, podpołožkow.

Sćeju rad i radźe.

Wagnerowa w Budyšinje
pschi schulerskim wosłanu cźo. 9.

Cźorne jaki a rubjeschcza

kaj tež

wolmjane a płatowe twory

poruca i bohowanemu swójbjenjej

Paul Hettasch w Hornim Wujesdźe

Telefon Horni Wujesd cźo. 71.

Emil Jende

w Budyšinje

Budyšska sadowa tołčernja a palencowa, kognakowa a spiritusowa fabrika poruča sčěhowace wosebitosće:

Sherry Brandy, zhotowjeny z płodow a ratařskich wupłodow (najlepši)
Allažowy khimjelčkowy, ruski
Krejowa oranža, krasna kwětka
Mjatličkowy palene (Pfefferminze), [illegible] sylny
Moreau, aromatiski zelowy likor
Doktorowy hórki, wot 1862 znaty
Nazelen-šćerack (Grasmücke) taflowy likor
Kognak — arak — r

w znatej najlepšej hódnosći

Sadowe kisało, naturske kisało samsneho wudźełka, kaž tež wše druhe palency a likory

Drobnopředawanje

wot 8—12½ a wot 3—6 hodź.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Přihódne hodowne dary!

Wóskowane sukna a přikrywy z wóskowanych suknow

we wulkim wubjerku poruča wosebje płacźiny hódno

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11 znapřeča Złotoje Hwězdy.

Rěči serbski.

K hodowemu swjedźenjej

poručamy za serbske dźěći

a) **Wobrazkowe knižki:**
Šešerjawka — Wobrazki za pěkne dźěći — Pěknych dźěći wjesele.

b) **Powjedančka:**
Hród na Zhorjelskej horje — Robinson — Genofeva — Trójniki — Nowe Trójniki — Nadpad pola Bukec — Zabawki — Bitwa pola Budyšina — Hdźe statok mój? — Bratr a sotřička — Bajo, bajki a basniški — Naša wowka — Worješki (přez 900 hudančkow) — Boże dźěćo — Jezusowy narod — Wowcyne zabawki — Šibakec nan —

c) **Dźiwadłowe kruchi:**
Palčikojo w krawcowni
Palčikojo — kowarjo } wot M. K.
Rumpodich

Lětuška, přeł. Bj. Krawc.
Slepy Benjamin } wot M. Nawki
Hodownička }
Zbožowne hody.

Wšě knižki su dostać we

Serbskej kniharni w Budyšinje.

Hosćeńc „Běły Kóń"

Hosćeńc prěnjoje rjadownje w Budyšinje na zwonkowej lawskej hasy. Mjeńcel Curt Lange.

poruča so wšém Serbam a přećelam Serbow. Jara spodobne a pśijomne přebywanjo. Dobre jěź a pić po :-: znatym wurjadnym wašnju. :-: Wšě wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert.

Hlidowe, sofowe a divanowe pschikrywy,

sofowe pschehódki, sćežkaste sawěschći, schtrumpy, schórzki, soli, cźopłe chołowy, łoschle, łukuje, schtawty, pschikrywy wóschowego łukna, šilc wobzeźe tunjo

E. Erler, na zwonkownej lawšej hasy 10.

Nawěschtki přinjesu wužitk!

Za hodowne blido:

porclin, kamjeninu, majolika wumělsku keramiku

a druhe jenož w najlepšej hódnosći poruča

August Teichert w Budyšinje

mějeśel **Kurt Teichert,** khachlestajerski mištr **na serbskej hasy 18.**

Serbska wottorhanska protyka

1924

je hotowa a je dostać

w Serbskej knihařni w Budyšinje

w „Serbskim Domje"

Tworjakupowaze towarsth. w Budyschinje

ſ. dr. ſ w. r.

Naschim cźešcźenym kupcam a kupcowkam poručamy sa hodowne blido po jara powšitkownych płacźinach:

Hotowe kolchle a chołowy wschich formow sa muzow, žony a dźěći,

koschlowe, bluzowe a kostumowe tkaniny, pótniki a wolmjane jaki rukajzy, klé, schantka,

wobsche policźiny najlepsche kožowe płachty, kožane a filcowe woburcza wschich wulkosćow.

Wobdźelenje sa kolonialne twary:

Schtrikate jeanjy najlepschich hódn. ſe jamschnjeje pjekarnje (wyšokopror.) **worjechi, wópranczki, kuffi na božodźesćowy schtam** měschany Jamaika-rum je schamnje pjelnjerne (wyšokopror.) **margarinu, kakao a patenty thsiel,** zele wobsebiteje hódnosće.

Wšo na lećchcho to najlepsche, jano njehóbna wera. Dokelž su nuklapowerske płacźiny jara krute a ſo po swjedźenju thdzo powyschcha, prosymy sobustawow, ja buchu pschihotowne poticźenje (sładaj wupisane płacźiny we naschich wokach) wobkedźbowali.

Pschedstejesćerstwo.

Pschedawa so jenoj sobustawam. Pschedawa so jenoj sobustawam.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płuda za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 10 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec kniholičerja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domju w Budyšinju. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaći so za mały rjadk 14 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifu. : :

Čisło 294 **Budyšin, sobotu 22. decembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Sobotu, 22. hodownika.

Flavians, martrarja.

† 1918 serbski stawiznar August Jenč we Drježdźanach, wyši wučeŕ, kiž cyle swoje zamoženje Serbam zwotkaza. k dopomnjenju na swoju serbsku mać. —

Ach posluchajće, lube dźěći,
Ja chcu nětk z wami porěčeć:
Tež lětsa — kaž w kóždym lěći,
Chce Bože dźěćo wobradźeć,
Za jutřišim — o wjesele —
Zno prěni dźeń tych hodow je.

Hdźež Bože dźěćo wobradźuje
Tym pěknym dźěćom bohaća
A rjane swěcki zaswěćuje
Na štomikach a na blidźe
A składže spody štomikow
Tež wšelke dary do škličkow.

Tuž dźěći, kiž wy staršich maće,
So Boku za nich dźakujće,
Zo zrudne sedźeć njetrjebaćo,
Hdyž druhe maja wjesele;
O Božo, kajka dobrota!
Hdyž dźěćo swojich staršich ma!

Pětr Mlónk.

Njedźelu, 23. hodownika.

4. advent.

Viktorije, knjeżny, martrarki.

† 1879 w Kukowje Jurij Wawrik, zasłužny Serb, kiž 1872 serbski kasino w Kukowje założi.

* 1855 w Smjerdźacej Michał Bjedrich-Wjeleměr, cuni, bohužel wrězane zemrěty serbski pěsnjeŕ.

Přińdź k nam, o luby Zbóžniko!
Haj přińdź a we nas narodź so;
Přińdź, přińdź, my tebje prosymy,
Dźerž k nam twój přichod duchowny.

Njech naš dom, naša wutroba
Je město twojoh' naroda,
Haj njech ta sama za tebje
Tón Bethlehemski žłobik je.

Hdźež Jezus Khrystus Zbóžnik je,
Kak krasne je tam bydlenje;
O zbóžny dom, dom wjesela,
Hdźež Jezus Khrystus bydło ma.

Adventski khěrluš Pětra Mlónka.

Lóst k dźělu je poł žiwjenja,
Najkisałši khlěb lěnik ma. H. Zejleŕ.

Towaŕstwowski powěstnik.

Serbska wumělska wustajenca w Budyšinju je w sali Serbskeho Doma sobotu 22. decembra wot 11—4 hodź. njedźelu 23 decembra a 1. a 2. dźeń hodow wot 10—1 a wot 2—4 hodź.

Zjednoćenstwo serb. wučerjow skadźuje so srjedu 2. januara 1924 dopołdnja w 10 hodź. w Serbskej khořejowni. 1. Rozprawa předsydy. 2. Přednošk k. wučerja Krawca. Nowe psychologiske nazhonjenje, na serbsku wučbu nałožene. 3. Zastojniski wottwar. 4. Druhe šulske a towaŕstwone należnosće. Přizamknje so posedźenje wubjerka za Raj knj. Kubašec, kk. Hantška, Krawo, Nawka, Holan, Šołta.

Hodowna skhadźowanka serbskeje studowaceje młodźiny wotměje so 27. decembra 1923 w Hodźiju. Wšitcy luźi Serbjo z blizka a daloka so na nju wutrobnje preprošuja.

Spěwne tow. „Solobik“ ma přichodnu njedźelu 23. dec. pop. 1/2 3 hodź. spěwnu pruhu pod nawjedowanjom k. wučerja Kefka-Kukečanskeho pola bratra Arnošta Palerja. Wšitcy maja wšše a z dypkom přińć. Předsyda.

Serb. tow. „Zerja“. Spěw. wotrjad změje pjatk po hodźach 28. hodownika wječor we 8 hodź. pola **Jurakec w Hrodźišću** spěwanje. Dla ważnych spěwow a předstejaceho swjedźenja dyrbja wšitke spěwace sobustawy z wěstosću přińć, teŕ hošco su nam lubje witani. Dirigent.

Serb. tow. „Stańk“ w Minakale. Wšitcy dźiładołubjerjo so proša, zo bychu so njedźelu 23. dec. pop. w 2 kodź. pola Wakera we Łomsku dla pruhi zešli. Wšo je jara nuzna a je mi njemóžno do Minakala přińć, tehodła njech hišće kóžde wšše přińdźe.

Waker.

Tow. „Wjesela Zabawa“ w Ralbicach změjo 2. swj. dźeń hodow swój zymski swjedźeń. Dalše hladaj w nawěstku.

Towaŕstwo kołojězdnych w Radworju zmije njedźelu 30. dec. pop. w 4 hodź. w Herbskej Grychćo swoju hłownu zhromadźiznu. Wšo sodustawy so přeprošuja. Předsydstwo.

Spěw. tow. „Radosć“ w Bukecach wotměje pjatk 28. dec. wječor 1/28 hodź. na wosadnej sali swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Wšitko aktivne, pasivne a čestne sobustawy kaž teŕ tajcy, kotřiž chcedźe, w nowym lěće z nami dźěłać, so wutrobnje přeprošuja. Na kónci přizamknu so powšitkowna zabawa a swětłowobraz. Předsydstwo.

Swěrowe podawki.

Pšched wotstronjenjom wuwjaćzneho stawa.

Minister němšćostatneje wobory dr. Geßler je frjedu w Drježdźanach pśichšeł be jenu jaftu minister fnutśkowneje należnoscow Liebmann śledowaze pśisno pósłał:

W Drježdźanach, 20. dezembra 1923. Knjesej ministrej němšćostatneje wobory dr. Geßlerej w Barlinje.

Pśichi wuraźenju prawneho wubjerka němšćeho zejma wo zapśichinanju generała Müllera do gmejnšćeho wólbneho prawa w Zaksku je po nowinšćich powjeśećach minister němšćostatneje wobory prajił: 1. Nastork k zakaźni nastajenja kommunistiskich wólbnych namjetow je žo z tym dał, jo je zaśe kralne knjeześtwo pśeśiwno nazionalistiskej stronje napšawy cyniło, kótraž ho na zakaźnju nastajenja wólbnych namjetow mjerjachu. 2. Dokelž je zaśe knjeześtwo wojśewsko, so nochce nastajenjun nazionalistiskich wólbnych namjetow zadźěwacj, je pśiźiczina k zakaźni wotpadła.

Dowolam sebi, Waš, knjes ministro němšćostatneje wobory na to k tebjźiwemu cyniśi, jo, jeli je notwinste powjesce wopraudźitosći wotpowjedaju, wupraśenja ministra němšćostatneje wobory, w prawnym wubjerku němšćeho žejma cyniśene, njejsu wérne.

Zaśe knjeześtwo njeje sebi ženje na to pomyślilo, pśichi pśeśedśejazyh gmejnšćich wólbach nekajke napšawy pśeśiwno nazionalistiskej stronje cyniłej. Dokelž sebi wono njeje ženje pomyślilo, wólbne namjety nazionalistiskeje strony zakazaj, njeje wono ženje mohło rześ, so nochze nastajenju nazionalistiskich wólbnych namjetow zadźěwacj. Tak ho wězy maju. Sćitaj na wopak rěći, Ejo.

Waš, knjes ministro němšćostatneje wobory, na wopraudźite wězy kedźbliweho cyniwoźi, nadźijam ho, jo žym Wam słužbu wopokazał a zawostawam j wubjernym pocześćowanjom

Liebmann, zakli fnutśkowny minister.

Po powjeści j Barlina je ho dr. Geßler rozsudźił, wojeśkemu wuwjaćznemu stawej w Zakksej dale wobstajacj dać.

Mašteradły a kostumowe bale ho zakazale.

Zakśe ministerstwo fnutśkownych należnoscow wozjewja:

Dźiwało na hospodarske połoženje a na nuzu wulkeje ludoweje wjeselśiny ho zakazuja, w lěće 1924 maskowe a kostumowe bale a podobne śwjeseleńja wotmeć. Pśicheśtupjenje wukaza ho pokhłosta.

Wědźenje wo dźěłanski cźaš.

Němška cźešća industrija cźe dźěłaćerjow nuzowaćj, jo bychu dźeśaś hodźin dźěłali. Swjazk němšćich metallowych dźěłaćerjow je wo tymle žadanju wothłosowaś dał. **40 000 dźěłaćerjow je ho pśicheśiwo podśěłcenju dźěłanskeho cźasa wupraźiło.** Jenoź 450 je do dźeśaćgodźinskeho dźěłanskeho cźasa głosowało. Po tutym wothłosowanju śłeduje, **jo we hwobodnym hnjatku organizowani dźěłaćerjo po wośmohodźinskim dźěłe dźěłaśnje wopuśćeja.** Kruppowe fabriki w porhejnišći Sośenskej su wšitkich dźěłaćerjow z dźěła puśćeźe, dokelž so sapowjedźichu, 10 hodźin dźěłaćj. Jenoź mjone dźěła ho cźinja.

Němška kaliowa industrija je wobsamkła, dźeśaś hodźinski dźěłanski cźaš sawjeśeś, tola z dobom mjenjuje wo 20 procentow powyšiśi.

Porhejnške metallowe fabriki, kotrychž dźěłaćerjo běchu ho sapowjedźili, 10 hodźin wob dźeń dźěłaś, dźěłaćerjow njepuśćeja, ale badźa po wośmom hodźinskim cźasu dźěłaś.

Sapowjedźeny kredit rentśkich hriwnow.

Wo połoženju rentśkich hriwnow, kotruž němšći finanzny minister dr. Luther wot rentśkeje banki žadaše, kotruž pak bě ta sapowjedźiła, bo śledowaze zhoni:

Kredit dyrbjeśe ho na wobśtadne wotmyślny nałožeś. Rentśka banka je haś dotal němšćemu statej 1200 milijonow a němšćemu hospodarstwu tehorunja 1200 milijonow hriwnow połoźiła. Žadanje němšćeho finanznego ministra na to dźeśeś, póbla tutych 2400 milijonow połoźonku na cźaš dostaś, w kotrymž nowe dawki hiśśeje njejsu dośehe, tola wśehdnje wudawki nastawaju.

Nahot ſ rozbuchadom pśicheśiwo knjeześtwowemu wuraźenju w Hannowrje.

W Hannowrje je ho pjatk wječor wokoło 7 hodźin na knjeześtwowe wuraźenje Hôstmiffi nahot (Anſchlag) ſtuſkił. Na jenym śłhodźe bomba rozbuchny. Wrjeśk be po zhlym měśće słyšeśeś. Wokna a durje zhyleje fronty ko fałoźkach, a žana wolkowa śćelnica njejwośła zhła. Cźłowjekojo njejsu do śkhody pśiśiśeli. Nadrobnośeje njejsu hiśśeje znate.

Wotmyślany attentat na Kahra.

Dla wotmyślenego attentata pśeśiwo bayerskemu generalnemu statnemu komisarej ſ Kahrej sajaty nazionalist Barthl je po policajskim nowjedźenju sa cźaš paźiwneho pśicheźiwjenja w Porhejrśej pśki żeleznizy ja Franzozowsow dźěłaś. Kaž Münchowske nowiny pišmu, njeje žo wón wo attentaće ſ druhimi nazionalistami rěźeał.

Pśichichodne śestajenje němšćich žudow.

Po mnohowym wukazu ſ śednorjenju khłostanskeho žudstwa a po pśicheměnjenjach, kotreż je pjatnaceśstawaty wubjerk němšćeho ſima poruśił, budźe wotmyślany wulki sawinšći žud ſ dweju hamtśkeju žudnikow a dweju sawinkow wobśtejeć. K kóždemu sahudźerju budźe wjeśicźana dweju ſeśinowu trěbna. Khłostanska komora dyrbi, hdyž je powołanje pśicheźiwo twiśudej sawinšćeho žuda abo wulkeho sawinšćeho žuda sapoda, we hłownym jednanju ſ dwěmaj žudnikomaj a śijomi sawinkami wobśtajeneho byś. Pśichśażnju žud dyrbi je žudnika jako pśchedhłódu a žydom pśichśażnych wobśtejeć, hewak pak žwoju nětśišću formu wobkhowaś.

Polepśenje hospodaźiśtwa w Porhejrśej.

Hospodaśke wobśtejnośeje w Porhejrśej ko po nowćichich powjeśćach pomalu polepśeja. Tak je na pśikład Bochumśke towaŕstwo wjazy dyši 2000 dźěłaćerjow pśichśażiło. Wono ko nadźija, jo budźa hnydom po hodźach žaśo wyšokim pjenjam muź dźěłaś daś. Na druhej Strjeni pak dźěłaćerjo žadanju dźěłodawarjow za dźeśśinim dźěłanskim cźaśom na pśicheźo śtajeja. Tak ku wobhdźerjo pokhokłow Jurij a Marja 7000 dźěłaćerjam dźěło wupowjedźili, dokelž jo tuśi pśicheźiwjachu pśches cźaš dźěłaś. Teź w druhich porhejrśich podkopkach a dźěłarnjach ho ko dźěłaćerjo sapowjedźili, dźeśe dyši wośom hodźin dźěłaś.

Pśichibywaza drohota w Fronzowśku.

Franzozowski frank hiśo wot dźeśeśnoho cźaśa po hódnośći njepśeśtajwajo spadnje. Najbóśe jendźeśke bursy na hódnośći franzozoskeho franka tśóśa. Po wobkedźenju Porhejrśkeje frankowa hódność nahle padny, a hdyž we auguście jendźeśći śwonkowny minister lord Curzon wozjewi, jo jendźeśke knjeześtwo wobkedźenje Porhejrśkeje jako njejsakośće wobkładuje, jo frankowy kurs ſ nowa dele śtóśi. Wón ko zaśo polepśeli, hdyž w Porhejrśkeje pałśne pśicheźiwjenje pśchesta, tola wot oktobra frank zaśo pomałi spaduje. Kurśowe rozmjeśe ko najśiśe śpónjacj hodźi, hdyž bo frankowy a dollarowy kurs pśchirunuje. We lěće 1922 dollar w pśicheśtu 12,33 frankow płaćeśe, w prěnim śchwórćeśu tuśeho lěta 15,74, w druhim 15,92, w śeśim 17,27 a w śchwórtym nehdźe 18 frankow.

Sejźwjenje bo hnydom ſ padnjenjom frankoweho kurśa njeje podrožiło, płaćiźny bo hakle nałymnu po wuśchichinu

dollarowym kursu złotym. Saltopluszy, kotrymi orzowy dla mida wynoszą niebotyczne, tedy tehodla wojenny nasz dodatek. Średni a niskimi zastopnizy za wot léta 1920 letnje 750 frankow drohocenje pichelohi dostali. Wonni zebi zadaju, so by so pchiloha f najnizenjcha na 1800 frankow powyschila. Knjezerstwo wobliczą, so bychu so f tym statne wudawki wo 1100 miliionow frankow powyschiłe. Knjezerstwo pak dhe jenoż 250 miliionow frankow na pozlezenje mjedy zastopnikow wazieł. W hejmje su dwaj dnjej wo tym wurazowanli a klonczne zakonjowy nacisk do kommisije wrocze pokazali. Sedmowna wjetschina dhe po mozinosczi zadanju zastopnikow na pscheczo pschiscz. Wulkemu dzelej zapohkanzow wo to dze, so njeby mjes zastopnikami zaneze njespokojnosze nastało.

Sakeborne pjenjezy w Awstriskej.

W awstriskej narodnej radze su zakoń wo biczu sklebornych pjenjez pschijeli. Nowy sklebornu pjenjez, kotryż budze 10 000 krónow hodny, budze schilling rekacz.

Rusko-jendzelski konflikt.

Ruska telegrafowarnja powdź, so su do Taschkenta we Turkestanskej nalezne telegrammy z Kabula w Afghanistanje doschle. Po nich je jendzelski zastupjer w Kabulu Humphries afghanskemu knjezerstwu ultimatum dla skonzowanja Jendzelczanow pschi afghanisko-indiskej mjezy pschechodal. Ultimatum zebi kapitulaziju Afghanistana psched Jendzelcej zada. Wobsezje zebi Jendzelska zada, so by Afghanistan wschon wobstad f bolschewiskej Ruskej zastajił. Jeli so by so ultimatum wotpokazał, njeby so Jendzelska kombdzła, zwoje zadanje ze swojim wójskom pschecziskrzecz.

Każ bórzy tale powjescz do Moskwy dóndze, wona we knjezerstwje kubry njemcr zhudzi, dokelż nadpad na njewotwinjenej Afghanistana wojnamjenja, a dokelż so jendzelske zadanje na wotstronjenje jenickeho narozneho stata mjez Ruskej a Jendzelskej dże. Kommissar zwonkownych nalezenjesom Cziczerin je nowinarjam wotmolwjenje na praschenje sowjedżił, hacż bolschewiske knjezerstwo jendzelske zakrocenje w Afghanistanje jako njepschezelski skutk wobsladuje. Won pak praji, so je jendzelski ultimatum politiski skutk wulkeje wazmosze, kotrehoż sczehowki hischcze djenza njeziu dowidzecz. Cziczerin na to dopomni, so Jendzelska wschelake pschihody k wojnje pschecziwo Afghanistanej czini. Tak je pschi afghanskich njesach 74 letadow zhromadzenych a twar zelezneje y Kajbawara, najwaznischeho wojerskeho sepjerarnilscheza Jendzelczanow, pschez Khaibarju horzki pschekhod k polnozy, je hizo sfonczene. Bolschewiske knjezerstwo je so pschi letuschim rusfojendzelskim konflikty wo sakhowanje mera prózowało, njes tym so Jendzelska swoju njepschezelsku politiku njeje pschemenika.

* *

Afghanistana dla nj budze so Ruska do wójny z Jendzelskej spalecz dacz. Satrocznje Jendzelczanow w Afghanistanje tehodla k wójnje z Ruskej njedowjedze. Jendzelska njemoże nichtó za to wzacz, so ha wona pschecziwo mordarskim wuczi swojich njesach wobara. Mordarjo so stajnje pschez afghanistanske njesowy słuzbja a tam wuczowanjakuju. Tehodla je so Jendzelska pola afghanistanskeho knjezerstwa. Ultimatum pak so hischcze njeje pschepodał, każ so f Londonu powdź. Pschez to njebodzi, so rusky bolschewikoju, każ we wschech dzelach swéta, tez pschecziwo jendzelskemu knjezerstwu skharczu, so bychu kommunizmus do Indiskeje pschenjesli. Wójnske zapletki mjes Jendzelu a Ruskej so nekotre hizo tehodla njezwoczakuja, dokelż w Jendzelskej najstarje po nowym

Benjezowe je so zpocza rozsudzili, we wukraju wotlacz. Won ma swoje politiske dzelo za skónczene. Sdawa by won do pozdrowanja do Athena na krótki czas zwolił, so by zwotkal, mjenu jenoż mjes politiskimi stronami dospicz, so by so Grichiska f swojeje kamjenje mischecnjoj wudobyła. Tola podawki, kotrez su k pschedwotanemu krałowemu wupozdrowanju dowjedle, su po skaczu jeho pohnule, tez tutón plan spuschczicz.

Nowe motbronjenske plany Ameriki.

Président Sjednorzenych statow polnozneje Ameriki Coolidge, je swolaniwy, nowu konferenzu k samjesowanju bronjenja f kitadlanni a podnórźinni skotmanni powołacz, kdy budzu jenmi europiske knjezerstwa pschille, so by jeho nanjzi witany a uwjadady na wuspech nicz. Dadeluja pak, so su so wot wotmerza pozdanjeje wobbronjenskeje konferenzy wobsteznosze tak jara pschemenilo, so by konferenza wuspech lubila. Coolidge tez statny sekretar Hughes tehodla ménitaj, so dyrbjało so f nowej konferenzu tak dolho chakacz, hacz so swjatatzka wojschkodzenska konferenza je Méniffej dorezi.

Senator Borah je w senacze f nowa pschedłohu sapodał, kotraż be so w pjedawschim senatowym posyadanju wotpokalała. Borah hesi zada, so dyrbi so hózda wójna jako njesakonsta wobsladacz, a so dyrbi so hózda swada pszedy hacz k wójnje dóndze, f internazionalnym rozsudom wujednacz pytacz.

Naschim czesczenym czitarjam, kiż „Sserb. Nowiny“ f póstom dostawaju!

Skasajcze zebi hnydom

:: na **mézaz januar 1924** ::

Wasche „Sserbske Nowiny“

so njebychu njeporjadnosce we po- :: :: dawanju nastale! :: ::

Sa stejanli, kiż so bo 25. **dezembru** sapacza, post **20 slotych pjenjezkow** wjazy sbera.

Nowe polske ministerstwo.

Nowy ministerski pschedsydza Grabski je schiwórk se krótka swój politiski programm roswik. Won so jako dotwórk statneho presidenta pschedstaji, kotremuż je porucz zene, pschede wschém statne finanzy wustrowicz a statne farjadnistwo wudo'polnicz. S tym tez salkowanje bránitosze stata a ludowe rozmnoczenjowo swérjnje. Won na to pokaza, so stej hilo poskednjez dwa knjezerstwje pschihody k wustrowjenju statnych finanzow cżinilej, hdyż tej runowahu statnych dochodow a wudawkow potalej bozpicz a dawki po wolhodnoszenju pjenjez zwyschicz. Won mjeschcz, so budze barzy mózno, krasne finanzy polepschicz, pschi czimż każ so njeznedza zozialne reformy sanjerowacz. K temu wschemu je trzeba, so so mér salhowa.

Politiske polozenje w Grichiskej.

Revolucionarne knjezerstwo je admiraly Conduriotisa za regenta pomjenowało. Dyél republikanzy zmyschenych offizierow dhze njecza republiku wuwolacz, pryedy hacz so narodna zhromadzizna seidze.

Venizelos so do Athena njezwrócz.

„Petit Parisien“ wo Venizelosowych wotmyschlenjach pischo, so Venizelos njeje ani sdzerzeny wot grichiskeho kralaani wot knjezerstwa powjescz dostał, i kotrejż jeho napomnjanju, wodzenje gridiskeje politiki pschewsacz.

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschetożił Beno Zyż.

43] (Pokracżowanje.)

Hdyż pschi domiskim nimo dżech, pytnych, so bechu durje, kiż bechu w nozy pschezo famknjene, hizo wotewrjene. We potakim nédżi hizo pschede mnu dom wopuschcził; dyrbjech potakim swoju kedżbliwosez podwojez, so njebych tutn wozbolu setkał. Mjesczo wieczech ho psches dwór do lipownje, wobhladowach ho do wschech stron a myslach zebi, so wscho hischcze w hlubokim spanu leży. Hakle we schtomownni polschinych hlowu trochu swobodnischo, pschetoż tu bech wésty, so mje wot donn nichtó widzecz njemózesche. Nanjo se po wczerawschim hrimanju jasne a riane. Mésyne lipowe leżenje czeczachu sylnu mjedownu wón, kiż schtomownju napjelni. Nestajich so na pucz ninu kowarnje, kiż psches mlyn a nazyp k Wachowej khéżi wjedżesche. Pschi krażnym czerstwym ranju wschmyschlzhej spar a mucznoczyle wole nuje. Czujach so trochtowany a sukcowany a mutskowny hlóż prajesche mi, so f wojowanju dobyczerzy wuidu. Selim bé wschat dobry tżij, tola tez ja njebéch hubjeny, pschetoż hej mje pschi njeczowanju we wustojnosczi, ale ja béch wjele hylnischi dyżli wón, tak so mjesesche husto prózu, moje tehakowe funzki wotrasnez. „Wjech nékto dże każ chze“, mysłach pschi sebi, „kóżz tu jónu je, a dokelż jón wotkitkacz njemózemoj, dyrbimoj tutón gordilli fuk rosbicz. Njech je Selim swoju njeprawdu pschecziwo Hanje f dobrym abo klym wotpohladom wobeschol — dyrbi pokuczicz!“

Do tutych myslli sanórjeny, pschiródżech hacz k brzohej hata; kurjatwa a dymy wody wikachu nad nim, mjes tym so ranjsche zwétki rózoziy swuk psches módru zwétlinu njetrache. Nétkole halk zapoczinjasche so dżeń, powést bu pschez jaszmichi; hluboka czjichina hnjesesche do kola wokolo; jenoż wolaniza dżiwich kaczkow se hacz k nmi klyschesch; nad zyklej stworbu worpoczinjasche lohki, czerstwy, rózozity dych. Hizo bech na tammu stronu spuschczi-nizy pschi mozese pschischol, dha nadobo każ zakorjenjeny stojesche mój nan, kiż f na khribjet hischcze nymaj rutomaj — wupalenu trubku w jenej — pschemyslujo rauschcze serza a wodu wobkedzbowasche. Po dzaczu njebé tez, każ ja, spacz mohł a bé pod hore njebjo schoł, so by czerstwy rauschi powdir do so hrebat a tam a sem sa hospodarstwom hladał. Njebéch jeho hnydom pytnył, pschetoż trocżach pódla pucza a tez zakrywachu mi f wopredka wjerhy pohlad na wobkojenje, a hdyż jeho wuhladach, njebéch zane dżesacz krocżel wjazy wot njeho dsaleny. Schwachy ho sadu wjerdow a njewédżach tak prawje, schto dyrbjach cżinicz.

Nan so f mestna njebjohu. Wobhladach zebi jeho wobtrischo; czahi wobliczą bechu pone starokscow a pokasowachu znantjenja njesparneje nozy; pohladowacze psches hat, mjes tym, so hubje mjesczo rauschi pacżer prajeschesej; frosemlinje pschedobdowachu ho fzowa hacz k mojimaj wuschomaj: „Strowa sy Marija, hnady polna, tujes je f tobu, johnowna so mjes jónskimi a johnownay je plod twojeho zywota, Jésuż.“

Dalsche schepetasche tak mjeczko, so njemózach wjazy frosemicz. Bu mi wostudże, takle sady lekka stacz, a wobsonknuch, so mjeczko psches mósf pschewlez. Mózach to lohko, dokelż nan f wobliczkem k wodze pschihwobroczeny stojesche; wosche teho bé, każ hym to hizo pschipomnił, trochu czezkeho klyschenja, dokelż be joho klyschenje we czasu sluzby psches hrimot tamonoy czerpjeło. Stupach tedżkliwje a wleczech so mjeczko psches mósf; k mojemu njesbożu pak tatschepotachu hubjenje sjednorzene desti a nan so wobhladny. „Schto tu czinisch“ so praschesche.

Saczerwjenich so każ wsheń a wotmolwich: „Chzych so jenoż trószchu pschekhodżowacz — chzu so jenoż pschikhodżowacz nano!“

Stupi ke mni a wsa pschewoblek trochu wrócżo, kiż prózniwje hromadze dżerżach, pokasa na tebjak a pitsole a praji: „A schto wosnamjenja tole?“

Njebé żanehu wupuczka wjazy, dyrbjach wscheho po twuwujnacz.

„Praju czi wschc; fym na tym, so je Selimom bież.“

Myslach, so so nan rosluchowa, ale njenadżijzy nan zyle mérny wosta a praji jenoż: „Schtó dha je żadał?“

„Ja jeho.“

„Bjes teho, so je swojeho nana two radu praschesche, bjes teho, so jemu slowczka praji?“

„Ssym jeho wezera w Ustrzyzka, hnydom po wosschedzenju żadał. Nano, njemózach bo nikoho praschecz; wschsche teho bo tez bojach, so mohł mi to sakazacz.“

„Sy bjeli zyle prawje myslił! Wrócz so domoj a pschewostaj mi zyzk nalezinosczi!“

Wutroba so mi hromadu sczahnuy; cżujach bo njesbożownischi, dyżli hdy pryedy.

„Nano“, prajach, „pschi wschém, zdkoż je cżi droze, pschi dopomnjenju na mojeho dżéda cże prochu, dowol mi, so bo f tutym Tatarom mérju! Dopomnju bo, so by mje jónu ludokrajczkeho hanił, — bżeng swérju bżeł, cże na to dopomnicz, so tez w mojich żitkach twoja a dżédowa kreż zolmi. Nano! je Hanje hórku lschihnuu nacżinił! Dyrbi so jemu to tak njeschtohane pschepuschczicz? Swokt njedyrbi prajicz gmécz, so je nasch zyłah lschihnuu, kiż je so fyrocze stata, njekhsolamu wostajił. Mam żam wukhu winu na podawku, kubowach Hanu a njechach cżi to pschidacz; ale, nano, sludżu cżi, so bych, njebych-li ju tez lubował, jeje bjeschkhmo'cze dla, dla nascheho domu a mjena tuuje tak jednak, każ fym to cżinik. Moje swedomje mi praji, so prawje jednam, — ty, nano, to tez pschidasch a mi njesakasasch, tak cżinicz, każ ta sa prawe spóznach. Njemóżu to wéricz, nano! Spominaj na to, so je so Hanje hórka lschihnuu stała, a so fym wuzadowat! Sdym swoje słowo dat, nano! Sdym wo'ze, so bu schcze dorosczeny njeżbym, abo ma njedorosczeny mjenje fadżiczowicze abo njepkaczi jeho słowo tuuje telko każ poła dorosczenscho? Sdym Selima wuzadał, fym swoje słowo sasłajił, a ty fam fy mje wucził, so słowo cżesce je prawe pschedprawo semjana. Sdym swoje cżesne słowo dat, nano! Hanje je so njewuprajonna lschihnuła stała, na naschim domje wotpaczuje popiuił, a dach swoje słowo! Nano, luby nano!“

Stóżcżi swojej hubje trucże na jeho rutu a spkakowach pschi tym każ bżesch. Nimale pokornje proschach f swojemu nanej, a mjes tym, so rékżach, bu krute wobliczo p'chezo mische a popuschczacżische; spohladowach horze, a wulka, tolsta hyła, woprawdżita nanowa hyła kapny mi na cżoło. Wojowasche cżezke bódżenje je sobu. Lubowasche mje p'che wscho, dech jeho lubuschi a tehodla tschepotasche pschc moje żiwjenje. Po dlézchim pschemyslenju pokżil swoju lschérjemu hlowu a praji f cżichim, tedom rozemlowym hłosom: „Bóh nazn wotżowu budż f tobu! Dżi, mój hyno, a bij so f Tatarami!“ (Pokracżowanje.)

— Za wobhladowanje rěmcho skotu a mjisha placza tyschi liczbje sa powschitkowne wudawki sa schitowne wo 1215 miljardow wot 24. dezembra 1923 schekowaje samunanja, wobsahuje we miljardach hrimnach. a) Wobhladante mjesta: howjadło 2734, swinja 1519, sa czelo, wowcza 1094, koza poz 729, proso, lósło, jehnjo 365, sa wopitnu 698, sa dohladowanje sa mjeschčenje wotstronjenje 912, sa kontja 4865. b) Wobhladanje tricholnow: swinja 912, poč 608, kruch mjasa, polcz 365.

— Liczba dźerżemjerlow we Budyschinje wuczinja nětdźe 2000. Mjes nimi 1600 žanchо dźěła nima a 400 pschitrótczenu czas dźěła.

— Pšheza złożenosć. Sa wjetschi dźěl Budyschčanskeho hamtskeho wokrjeza a za mjesce Budyschin a Bischofswiz je so sawjerance pjsow podležschilo. Tak njetrube hacz za pjsy a jich wobsedżerjow je, so to tola wobenej njehodźesche, pschetoż pschcza so nowe pady złożenzeje pokazuja. Tež ludźi so khore phy sacza złożale. Njespomerny strach, zo w natykowanju tuteje za žiwjenje straschneje a bolosljiweje thorosche leži, zada žebi najtrucźišche wobaranje naprawy, so by so skónczenje tuta thorosć z nosczeho wokrjeza shubila. Dokelż tuz najwjetschi strach za natykowanje wokolobehaze phy, dyrbja wobhdźerśiwo a wyschnorsce na to hladacz, so by wsche postajenja we sawrjenju phow trucze pschewjedu.

S Kamjenja. Na Kamjenskim pósce je so njedźelu, 23. dezembra popołdnja wot 9—10 hodź. pakety wudawaju, ale so tón dźeń njenamolnschuja. Też zi je dostanu, kiž hewak je nje njechodźa, je-li mósa je derje wupokasacz, so tu dóstawarjo.

S Lubija. Polletny wowczerski poš je so pschedał. Wokoło schije ma kožany pełk. Dostacz je pola tudomneje policije.

S Wulkeje Stróžizy. Jedyn dźěłaczer parasche so je rewolwrom. Wutřel wušeny. Kulka sajedże jeho towarschej do delnjeho žiwota, jene czerjewo zranjenschi. Sra mjeneho dyrbjacha do thorownje dowjesć.

S Wósporka. W naschim městarzku so paduschi sajo jara schkjerja. Drjewowemu wikowarjej Grośi wónchano w nozy motorowe kolo kradnychu. Paduch njeroznjesche z nim wobthadźeć. Njedaloko města je we pschidrožnym pschěrowje nadeńdźechu. — Sandźanu wintoru tajki pakostnik hedźarskemu mischtrej Steudźi por gamaschowe kradny. Temu pak so sle sendże. Paduschiwa so hnydom dohladacha a jo sa paduchom puschčeschu. Na koše czekajo shubi kradnjene gamasche a stónczenje sam z koša padże. Psched sudnistom phje so dórhi samolwicz. — Jenej khudej schwalcji se sahrody schaty kradnychu, kiž bě tam z šulchenju wupowjesčak.

S Wojerez. We nozu k schtwórtkej dobuchu so paduschi do pódlańskich zigarowych kamow W. Grundmana we zyrkwinskej hońzu. Sim so poradźi, wjele towarow kubiek. Policija je paduchom na pjatach. Policajstemu pjez so poradźi, jeneho paducha wuczahnyć, a dwojoch druhich sajachu w sali kawowskeho huda. Wobaj staj prózninkaj a tam šwércu pschipowšuchscheschaj, kak so znjeli. Někto budźa tam bórzy samoj na lawzy wobsterjenych hedźerjo. Tola tej sa druhimi stawami wjetscheho paduschneho pałmiczke policija někto bźe.

Hospodarski roshlad.

Sobotu, 22. dezembra 1923.

Hamtske kursy wczera w Barlinje:

Dolar 4,1895000 bl. franzowskich frank 216458 milj.
jendželski pant 18,3540000 bl. czěchosł. króna 123690 „
schwajzarski frank 732,165 mb. 100 pólsk. markow 614 „

Pjenjezy ho wczera njepscheměnichu. We efektach bě na Barlinskej burshy wczera šnadny wobrot. Tam ho blischoscz hodowe sacznjowasche. Kursy wostachu nimale jenajke. Na Drježdżanskej burshy bě wjazy žiwjenja. S wjetscha ho kursy sebjmnichu. Tych, kiž ho wotdrjebichu bě mjenje. Najbóle ho sa akzije maschinowych a metalowych fabrikow sajimowachu. Tu sapłaschu ho dobytki wot 500 miljardow hacz do 3½ biljiona. Někotre z nich 600 miljardow hacz do 2 biljionaj šhubichu. Akzije keramiskeje industrije z wjetscha dobychu a to wot 700 miljardow hacz do 3,5 biljiona. Mjes nimi jenoj Rosenthal 6 biljionow pschidżadži. „Druhe industrijowe akzije dobychu 2,5 hacz do 7 biljionow sapłaschu, mjes nimi Lubijska zokrowarnja 5 biljionow. Staneje druzimy akzije shubichu Fritz Schulz 4 biljiony, a Dittersdorfer Filzfuch 400-miljardow. Elektromotory a kola sapłaschu z jeneho hacz do 4 biljionow dobycza. Sa papjernik bě šnadnischi zajim. Tu někotre 1—2 biljionaj dobychu. Druhe 500 miljardow hacz 1,5 biljiona dobychu. Bankowe akzije běchu powschitkowne šepławcze. Kursy pawarskich akzijow hijachu powschitkownje horje.

Monty běchu wschelakore. 3 proz. statna pożyczka doby 200, katowanska premijowa 18, 4 proz. pruske konsole 50 a 3½ proz. 10 miljardow. S nich pschihódźechu. Schuttzgebietsanleihe 280, 3 proz. pruske konsole 110, 4 proz. statna pożyczka 80, a 3½ proz. 110 miljardow. Pschichodna bursa je hakle pschichodnu pjatk rozmjeje.

Produktowa bursa je nimale sadrémała. Sawcżerawschim bě ja rožku hischcze měnjenje a placzišnu ho skruczichu. Wczera bě rožki bocz a na dojcz. Placzišny ho wotdrjebichu. Sa pschenizu njeje sajima. Pschenicżna muka njedźbże. Sa rjanu muku ho sterje sajimowachu, ale žiwjene placzišny padżachu. Jeczmjeń posficzeja, tola ho nimało sa nim prašcheja. Wowsu ma wschelakore placzišny, ale wobrot je šnadny. Zemnak žita pschichódże wczera we Barlinje:

	we Barlinje:	w Drježdżanach:
Pschenizy	7,60—7,80	7,80—8,— sl. hr.
rožki	6,30—6,50	7,00—7,25 sl. hr.
jeczmjenja	7,60—7,75	8,20—8,50 sl. hr.
wowsa	5,50—5,75	6,13—6,25 sl. hr.

Wiki wuzitkowneho skotu (Magervieh hof) we Barlinje. Pschihnało ho bě 165 kruwow, 31 wołow a 9 bykow. S dalschich stron bo jedyn kót pschinjesch wjedź, dołeż běchu wikowanje tydżenja wjele pschihódźachu. Wiki derje dźěchu. Placzišny běchu tchodła kruczene. Pschewuski rosdźěl pomjo tydżenschim placzišnam pak hischcze njebě. Placzišny sa woły bo mało pscheměnichu. Skorża, so khorosche mjes skotom sajo pschibéraju. To może na howjadłowe wiki skutkowacz. Też we Barlinje šu tu a tam thorosche wudyrile. Tele placzišny bo sapjiłachu:

Dejne a wuhotowjene telmy:
1. rjadowanje 400—600 šlotych hr.,
2. rjadowanje 300—400 šlotych hr.,
3. rjadowanje 250—300 šlotych hr.,

Jałozy:
1. rjadowanje 350—550 šlotych hr.,
2. rjadowanje 300—350 šlotych hr.

Po zentnarju žiweje wahi:
Woły do pschahanja 35—60 šl. hr.,
Skót, kiž bu aui k wjasanju, ani
ke formjenju njehodźi 20—45 šl. hr.

Wza konjaze wiki bě so 267 koni pschihnało. Wone placzachu:
1. rjadowanje — žanych njebě,
2. rjadowanje 400—600 šl. hr.,
3. rjadowanje 200—400 šl. hr.,
dobijcki 50—200 šlotych hrimnow.

Sa dźensnische wiki wostachu placzišny sa seleninj pomjo tydżenschim njepscheměnjene. Huby placzachu 1,20 hacz 1,50 hacz 1,80 šl. hr. Wubrane rjane bóchu hischcze drózsche.

Na Barlinskich produktowych wikach
płaci a produkty po złotej hrimnje.

Pschenica	152-156	Stónca a žyno	
rožka	126,00-130	pschenična	0,60-0,70
nałetn. jeczmjeń	152-155	rjana	0,60-0,70
wowsa	110-115,00	wowsyna	0,50-0,60
za turnu abo 20 zentnarjow		rjane wosleppy	—
pschenična muka	23,50-27,00	jeczna	0,50-0,60
rjana muka	22,00-24,75	sołzanju	0,40
pschenicz wotrubky	7,50-7,75	kukanje	1,20-1,30
rjane wotrubky	7,50-7,75	žyno	1,10-1,50
rapš wozkuschk	11,25-11,75	Bérny	
pochowa melaga	7,0	hele	1,85
seradella	17,00-21,0	czeswjene	1,85
pjeluschki	14-17,0	žoltomjašne	1,85
bérnage kruški	17,00-18,00		
rapš	265-270		
buny	13,00-15,0	po zentnarju	
woka	16,0-18,50		
módre lupiny	15-20		
žolte lupiny	16-22		
za 100 kg abo 2 zent.			

Drježdżanska bursa.

Pschenica	15,60-16,00	bérnage kruški 19,0-20,50
rožka	14,00-14,50	pschenicz. wotrubky 7,40-7,80
nałetni jeczmjeń	16,40-17,00	rjane wotrubky 7,40-7,60
nasymšli jeczmjeń	—	pschenična muka 33-34
wowsa	12,25-12,50	rjana muka 28,0-29,0
sjeewjeny bjeczel	170-190	woka —
rapš	—	pjeluschki —
kukurjza (Mais)	22,00-23,00	hróch —
žuche truhanzki	10,50-11,00	pokrowe truš. 13,0-22,0

po 100 kilogr. a po złotej hrimnje.

Wažne hospodarske liczby (Kluczje).

Sa 22. dezember 1923.

1 złota hrimna (po Barlinskim wiczinym kursu) papjerj. hrimnow 1002 500 000 000
20 hrimnowski złoty . . . . . 19 2675 biljonow
Placzišna za złoto . . . . . 640 doll. za jehyn kgr.
„ „ „ 1 šlebony (1 hrimna) 400 000 000 000
Statny indeks 1 163 000 000 000
Sakski indeks 1 215 000 000 000
Wulkopschehupski indeks 1 245 500 000 000
Dawkowa měra (multiplikator) 1 000 miljd. za złotu hrimnu
Multiplikator na jelesninju 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaßy 2,2 np. po złotej hódnocze, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miljonow. 3. rjad. 3,3 pj.

Pósłowy tarif: list w post. wobrjezku . . 50 000 000 000
dopjatnja „ „ . . 80 000 000 000
list dale post. „ „ . . 100 000 000 000
dopjatnja „ „ . . 50 000 000 000
Telefonowy kluč 1 000 000 000 000
Rjeczenje je w bliskim wokrjesu (Ortsverkehr) 150 miljardow w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 300 miljardow.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. W Michałskej zyrkwi smeje pop. ½5 hodź. farar Dyschor nemólu Bożu nóz. — Boži dźeń rano w 8 hodź. smeje farar Nada Bożu słužbu spowjedź a swj. wotkasanje, dop. w 9 hodź. farar Dyschor herbstu a 1/11 hodź. němsku Bożu słužbu. Zyrkwinski chor spéwa. Dopołdnja w 10 hodź. ma farar Nada Bożu słužbu we wokrejsninym wustawje na Zidowje. — 2. dźeń hodowy smeje farar Nada rano we 8 hodź. němsku spowjedź a swj. wotkasanje, dop. we 9 hodź. němsku a 1/11 hodź. herbsku Bożu słužbu. Na němskim kemschenju sołoispéwanje. Na wobémaj swj. dnjomaj kollekta sa potrébne początkne dźěcži. 1. a 2. swjaty dźeń bndże zyrkej wutwjerna. — Semrjeczi: 6. 12. Selma swud. Schifferka z Drježdżan, na Zidowje, 76 l. 9 m. 9 dn. 7. 12. Jurij Anton Pawol Börner z Hałschtrowa, na Zidowje, 63 l. 10 m. 17 d. 15. 12. Hendrich Richard Pfeiffer, twarski dźěłaczer z Radeberka na Zidowje, 69 l. 1 m. 3 d. Dale 17. 12. Amalija Augusta swud. Freundowa rodź. Sturmez at Delnjeje Wjesonjan na Zidowje 69 l. 9 m. 22 d. Handrij Hennig, wunuczerl we Nowych Chżichońzach, bywschi cżěsla a khěžkar pschi Michałskej zyrkwi, 69 l. 9 m. 23 d.

W Pětrowskej zyrkwi 4. njedź. adwenta rano we 8 hodźinach předowanje: buchowny Helm (sopranowe solo „Swjata nóz atd." wot Seiferta). Pschipołdnischa Bosa słužba wupadnje.

W Marijnej Marczinej zyrkwi rano 1/2 9 hodźin spowjedź a swj. wotkasanje: farar Berg; dop. 1/2 10 hodźin předowanje, buchowny Helm (sopranowe solo „Swjata nóz atd." wot Seiferta). Kollekta sa naschu zyrkej.

S Hornjeho Wujezda. Njedźelu, 4. adwenta dop. 1/2 9 hodź. němska Boża słužba. — Patorizu porodnju we 4 hodź. Boża nóz sa dorosczenych a dźěcži. — Hodownicżku dowodnja 1/2 9 hodź. herbska a we 10 hodź. němska Boża słužba. Kollekta. — 2. dźeń hodowy dop. 1/2 9 hodź. němska Boża słužba. Kollekta. Dop. we 10 hodź. kemschenje sa dźěcži.

S Kotez. Boži dźeń w 9 hodź. němske kemschenje. 2. dźeń hodowy we 9 hodź. herbske kemschenje.

S Hodźija. Patorizu, wjeczor w 7 hodź. herbska liturgiska Boża słužba po knižkach „Boża nóz". — Hodownicżku rano 1/8 hodź. herbska spowjedź, dop. 1/9 hodź. herbske a we 10 hodź. němske kemschenje. — Na druhim šwjatym dnju smeje farar Voigt rano 1/8 hodź. němsku spowjedź, knjes farar Tyscher z Budyschina dop. 1/2 9 hodź. němske a w 10 hodź. herbske kemschenje. Kollekta sa zyrkwine sastaranje evangelskich Němzow we wukraju.

S Hrodźiszcza. Patorizu w 4 hodź. němska a w 5 hodź herbska Boża nóz. — Boži dźeń a 2. dźeń hodowy w 9 hodź. herbske a 1/11 hodźin němske kemschenje. — Sbérka sa evangelskich we wukraju.

S Dusti. Hodownicżku dop. 1/2 9 hodźin herbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. Kollekta. — 2. dźeń hodowy dop. 1/2 9 hodźin němska a w 10 hodź herbska Boża słužba.

S Wóhlinka. Hodownicżku rano we 8 hodź. spowjedź, w 9 hodź. němska a 1/11 hodźin herbske kemschenje. Pop. 1/4 hodźin Boża słužba w Lěšeh Kollekta. — 2. dźeń hodowy rano we 8 hodź. herbska spowjedź, w 9 hodź. herbske a 1/11 hodźin němske kemschenje. Kollekta.

S Barta. Patorizu pop. w 4 hodź. němska a w 5 hodź. herbsk Boża nóz. — Hodownicżku dop. we 9 hodź. herbske a 1/11 hodźin němske kemschenje. — 2. dźeń hodowy dop. w 9 hodź. němske a 1/11 hodźin herbske kemschenje.

S Bukez. Patorizu wjeczor w 6 hodź. Boża nóz. — Hodownicżku rano 1/8 hodźin němska spowjedź, w 9 hodź. němska a 1/11 hodźin herbska Boża słužba. — Zyrkwiny chór spéwa: „Cześć budź Bohu." Popołdnju w 5 hodź. němska Boża nóz. — 2. dźeń hodowy dop. w 9 hodź. herbska a 1/11 hodźin němska Boża słužba. — Semrěł: Arnošt Hermann Schorsch, ratarski pomocnik w Mischicach, 17 l. 6 m. 11 dnjow.

S Budyschinka. Patorizu wjeczor w 6 hodź. herbska Boża nóz. Sobuskutkowanje posawnowego chóra. — Hodownicżku dop. w 9 hodź. herbska a 1/1, hodźin němska Boża słužba. (Posawnowy chór.) — 2. dźeń hodowy dop. w 9 hodź. němska a 1/11 hodźin herbska Boża słužba. Kollekta.

S Klukscha. Patorizu wjeczor 1/25 herbska a 1/6 hodźin němska Boża nóz. — Hodownicżku a 2. dźeń hodowy budźe popołdnja w 9 hodź. herbska a 1/11 hodźin němska Boża słužba. Kollekta.

S Lubjesa. Patorizu wjeczor w 5 hodź. herbska a w 6 hodź. němska Boża nóz. — Hodownicżku dop. w 9 hodź. herbska a 1/11 hodźin němska Boża słužba. — 2. dźeń hodowy dop. w 9 hodź. němska a 1/11 hodźin herbska Boża słužba. Kollekta sa naschu zyrkej. Knj. z farar Kapler z Njeswačidła.

S Minakała. Patorizu wjeczor w 5 hodź. herbska a w 6 hodź. němska Boża nóz. — Hodownicżku dop. w 9 hodź. herbske a 1/11 hodźin němske kemschenje. — 2. dźeń hodowy dop. w 9 hodź. němske a 1/11 hodźin herbske kemschenje. Kollekta.

S Hucinu. Patorizu w 6 hodź. Boża nóz. — Hodownicżku a 2. hodowny dźeń w 9 hodź. herbska a 1/11 hodźin němska Boża słužba. Kollekta sa nusu zyrkwiniske wosady.

S Porschitz. Patorizu pop. w 4 hodź. němski a w 5 hodź. herbski nyschpor. — Hodownicżku dop. w 9 hodź. herbska a 3/11 hodźin němska Boża słužba. — 2. dźeń hodowy dop. w 9 hodź. němska a 1/11 hodźin herbska Boża słužba. Na wobémaj dnjomaj hodowna kollekta. — 3. dźeń hodowy wjeczor w 7 hodź. hodowny wjeczor młodźiny.

S Nukez. Patorizu w 5 hodź. herbska a 1/6 hodźin němska nutrnjoch. — Hodownicżku dop. w 9 hodźinach herbske a 1/11 hodźin němske kemschenje. — 2. dźeń hodowy rano we 8 hodź. herbska spowjedź, w 9 hodźinach herbske a 1/11 hodźin němske kemschenje. Na wobémaj dnjomaj kollekta.

Hlowne dowěrnistwo
sa prusku Hornju Łužizu je
Pschedżenak
kujesej Hajnkej w Dréwzach pschepodał.

Pschedżenak ma po jeho dotalnych nahonjenjach, kiž je na swojich puczach po herbskim kraju cżinił, wěstu nadźiju, so smeje tež pola pruskich Serbow se swojimi protykanni hamtsne złoże kaj pola sakskich. Lubi pruzy Serbja, hdyż někt knjes Hajnk w jeho poruczenosći k Wam pschichódże, z jeho znajmi protykanni, a też wottorhanskimi protykanni, dha njesamkrje pyched nim durje, ale kuzujcze pilnje „Pschedżenakow". Dejch jenż pschichóże tuzaj a tak rospominny, so je we wje někt wopraudzita torhanja. Někto je posledni sklamny wokomik, žebi protykli kupicz. Bórzy jene wjezy dołacz nadbudża. Knjes Hajnk wobšara też radżubje nawěschtki a słapanki za „Serbske Nowiny".

S Njeswačidła. Patorźizu pop. 1/25 hodź. herbsła a 1/26 hodźiu němska Boża nóz. (Knjes stud. theol. Bartko z Nieswačidła.) — Hodownicźku pop. w 9 hodź. herbsła a 1/211 hodźiu němska Boża słužba. — 2. dźeń hodow rano we 8 hodź. herbsła swjedźi, w 9 hodź. herbsła a 1/211 hodźiu němska Boża słužba (knjes farar Mrósak-Lupjanski). Na woběmaj dnjomaj kollekta za nuzu nasćeje zyrkwje.

S Kniwacźa. Patorźizu wječor w 7 hodź. Boża nóz w němskej rěcźi. — Hodownicźku pop. 1/29 hodźiu herbsłe a w 10 hodź. němske kemšenje. — 2. dźeń hodow pop. 1/29 hodźiu herbsłe a w 10 hodź. němske kemšenje. — Semrěć: Pawoł Rudolf, m. ß. Hermana Pawoła-Bóthige, bźłaćerja we Wulkej Dubrawje, 1 m. 12 dnjow stary.

S Malešecz. Patorźizu wjeczor w 6 hodź. herbsła Boża nóz po Jakubowej knjize. — Hodownicźku a 2. dźeń hodow pop. w 9 hodź. herbsłe a 1/211 hodźiu němske kemšenje. Kollekta za wosbadne potrjebnosće a luźiśi fłukt luboscze.

S Wulecźicu. Patorźizu pop. w 5 hodźinach němska Boża nóz. — Hodownicźku pop. 1/29 hodźiu herbsłe a 1/211 hodźiu němska Boża słužba. — 2. dźeń hodow pop. w 9 hodź. němska Boża słužba. Na woběmaj dnjomaj kollekta za naśchu zyrkwju wosbadu.

Swójbne powjesće.

Semrěćoj: Marja Herfurtowa rodź. Sterzelec we Budyšinje. — Pawoł Jurij Rößner w Kamjenzu, 52 lět. —

Namjet.

Hižo dwójcy čitachmy w „S. N.“, zo jo so za „Serbski Dom“ klavěr kupił. Z dobom so wo dur za njón prošeše. Z kwitowanjow pak je widźeć, zo je so dotal ličma pjaty dźěl nazběrał. Njedawno rěčach z přećelom, so jeho woprašawši, hač je hižo što darił. „Nó“, mi wotmolwi, „ale što mamy my we Wonecach wot teho, hdyž je w „Serbskim Domje“ w Budyšinje klavěr?“ Haj, luby přećelo, maš prawje; ale wšě serbske towarstwa nadobo a kóžde ze swojich mocow sobi ženje tajku drobu wěc njebudźa kupić móc. Tuž twaćmy lětsa tam dale, hdźež je hižo započatk. Namjetuju tehodła, zo kóždy sobustaw kóždeho spěwarskeho towarstwa znajmjeńša 2 hr. da, přodsyda abo pokładnik hnydom pjenjezy zezběra a k. Janakej dale da. Snadź so tu abo tam přećel serbskeho spěwa nadeńdźe, kiž něšto wjacy dari. Myslu, to so za 1—2 njedźeli lohcy přewjesć da. Hdyž budźe w „Serbskim Domje“ klavěr zapłaćeny, so trošku wodychnje, a njech potom jene druhe towarstwo same čini, štož su Budyšenjo započeli. Wšitcy hromadźe do přódka! —x—

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měšćanska rada, wothłosenje sa plunowanju a wobhonju wojsenja: Přichodowanje **plunownych pschipokasankow** sa **dezember** skónči so 31. dezembra. Schtóž njeschowanje sa dezember f pschipokasankami njewotrima, płaći najskerje wyschschu plunowu płaćizniu, tiž móže so hakle 28. dezembra wojsewjeć.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Naramina so płaćizny sa sežiwjeńsku potrjebu sniżiej, so polizija njetrjebała sachrocźiś.

2. Na ratałke sawdźakowanje pschi sniesbałenje so nai płaćenja sa pschinoschli sběra (Beitragsvorschußerhebung).

3. Dotalne samunanja sa wobšłabowanje njejsa dale płaćane.

4. Schtóž chce f jejemi wikowacy, trjeba k temu wot 1. jan. 1924 da wolnosć. Dowolnosć f pozći knjeseństwowy president (Regierungspräsident.) Ratał njesmě na wikowanja jeja přichedowacy, tiž k wikowanju f jejemi dowolnosće nima, howac so tež chłosta f chłostańcu (to je Zuchthaus).

5. Wopšima dyrbjeńskeje požeżonki (Zwangsanleihe) je wokrejšna nałutowarnja dostała. Schtóž je tute požeżonku podpisacy dyrbjał, może je tam dostaś.

6. Lekomnosće, na kopjeńku 20 Biernotdi ich lekomnostnych knihow, słužiśaze Marii Schmeidtowej rodź. Vogleź a hospodarskemu pomocnikej Hendrichej Markej we Bjernatdźe dyrbjachu so 8. jan. 1924 dyrbjeńśe pschedawacy. Pschedawanje je so sběhnyło.

Hłowny a samolitny redaktor: Marko Smolerjo.

Najwutrobniše zbožopřeća
k hodam 1923 a k nowemu lětu 1924
wupraju z tutym wšém lubym serbskim přećelam a znatym doma a wšém přećelam wonka z dobom wot wosebiteho pisomneho zbožopřeća so wukupiwši z darom
za nuznu potrjebu „Serbskeho Domu“:
Dotalne dary 208,50 hr.

Dale darichu:

k. O. Wićaz w Budyšinje	2,— hr.
k. Hicka w Radworju	3,— „
k. Weißenhorn w Budyšinje	1,— „
N. N. z Baćonja	1,— „
Wšo hromadźe	215,50 hr.

Dalše tajke hodowne a nowolětne dary přijimuje k. knihikupc Janak w Smolerjec knihafni w „Serbskim Domje“ w Budyšinje.

Póndźelu, 24. decembra 1923
su naše wobkhodne městnosće za zjawny wobkhad
zamknjene!
Serbska ludowa banka.

Lehmanec khofejownja a konditornja
w Budyšinje na serbskej hasy :: Před k. šćikim ponowjena
Najwjetša khofejownja za pěć. jwuk, wodnjo a wjedor
Najlépše w pjećwach a pěću
tórty - jódźiny łód - wino - piwo - likéry
Wosebitosć: Torty jako najrjeńši dar při swjatočnosćach
Podawam teš zwonka wobkhoda.

Hodowna skadźowanka serbsk. studowaceje młodźiny
wotměje so **27. hodownika 1923**
w Hodźiju.
Porjad: Štwórtk, 27. hodownika pop. 1/23 hodźin hodowna zhromadźizna serbskeje stud. młodźiny; wječor w 7 hodź. zabawa, wobstejaca ze spěwow, přednoškow, dźiwadła a wejow.
Na tutón swjedźeń wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka přeprošuje
Julius Korla Riota, t. č. hł. starši, ev. bohosł. kand.

G. Schmidt, fotogr. ateljej w Budyšinje
jenoj na Sedanskej dróšy 20
f napschećwo husarskich kasarnow
porucza so sa wschě fotografowanja, pojowne a grupowe wobrazy, powjetschenja a. t. d.

Polbatmjany płat, dobry płat, łojowe poczehujenja, měchowy drell, twjelki atd.
pschedawataj a wumjenjatej na sen
Rudolph a Schmidt w Kamjenzu, Arndtstraße 34
Nawěštki přinjesu wužitk!

Derje a tunjo kupujeće w mojej
drogowej wikowarni
w Budyšinje
na sukelnskej hasy 7,
kiž hižo 12 lět wobstejl.
E. Oskar Hennig
approb. haptykar.

Butrowe mašiny a plokace mašiny
twarí a wuporjedźa
H. Pětšk, bětnarnja
w Małych Dębsecach
pola Budestec.
Tam so teš k jutram **wučobnik** pyta.

Drastowy khamor,
2 łožl z matracomaj,
nimale nowoj, ma tunjo na předań
Schneider w Budyšinje
na Nouartskej dróży 2 dołka.

J. P. Mencel
serbski časnikar
wurjadnje
dobre wuporjedźenja
w Dobroćencach.

Najlepšu
hejdušku
porucla
Rauchfuß w Budyšinje
na Jitnich wikach 9

Kupuju
Nowiny kg. po 30 miljard. hr.
knihi, feſch., akty 80 miljard. hr.
papjerowe wotpy. 20 miljard. hr.
lumpy kg. hač 50 miljard. hr.
F. A. Popp.

Młodej, wyšołožujuceje **truwje** ſtej na pschedań w Müllerec hoscenzu w Barcze. Samenju na rěnu ſtét.

Vogtlandske gardiny
ſtory, zanki, witraże, kolaše, pruneschowe kuchle, łojowe poczehnjenja a łojowe płachty, twjelki, trjenja, kóderanki, klikowe a łojowe pschistrowy, wolmy, łonšaje, mužace a dźěcźace łpódnje khołowu, wóšlowe łuno a linoleum porucla wobšerje płaćiśiwy hódno
K. Erler w Budyšinje
na Jitnich wikach 11 znapschecza „Złotele Hwězdu“. Nječi ſerbſki.

Kupuju
nowiny, knihi, zešiwki,
akty . . . 30 miljard. hr.
papj. wotpady 20 miljard. hr.
lumpy hač 60 miljard. hr.
mjedź, żelezo, kosće, bleše
po najwyschschich dnjown. płaćiznach
Büttner
pschi Jitnich wikach cjo. 12.
Telefon 1204. Nječi ſerbſki.

„Lětulinka“
Dźěćaca hra wo khudym kralu a jeho złotej dźowólčcy
Přełožił Bjarnat Krawc. Cyle nowa, je runje wušła a je dostać w **Serbskej knihafni w Budyšinje.**

Klanki hrajki
pychu na božodźěšćowy štom
kaž tež wulki wubjerk
swjedźeńskich darow
šklenčane, porlinowe, kamjeninowe, niklowe
a emaillowe twory, domjace a kuchińske potrěbne wěcy
poruca
E. Ullrichowy nasl., M. Pfuhl
na šulerskej hasy 12.

Hänselez hoscenz w Hornjej Hórzy.
Jutře njedźelu fu **reje.**
Pschećelnje pschepročujetej Jan Hänsel a mand elka.

Hofmannec hosćenc w Psowch.
1. dźeń hodow su **pyšne reje.**
Přećelnje přeprošujetaj P. Hofmann a mandelska.

Towarstwo „Wjesela Zabawa“ w Ralbicach
wuhotuje 2. swjaty dźeń hodow
w „Herbskej Grychće“ w Ralbic.
zymski swjedźeń
z dźiwadłom a rejemi.
Hrać budźe so: **„Móc wěry“,** činohra w 5 jednanjach. Započatk 1/28 hodź.
Wšitcy Serbja z blizka a daloka so jenož z tutym wutrobnje přeprošuja.
Towarstwo „Wjesela Zabawa“.

? Hdźe lěto doswjećimy? W Radworju w Herbskej Grychće!
Njedźelu, 30. decembra
wuhotujemy sebi tam cyle wurjadny serbski swjedźeń: wšelake spěwy (mjez nimi 90% cyle nowych) a wjesela hra:
Hadamowy karan na sudnistwje
Započatk w 7 hodź. (**wječor!!**).
Wutrobnje přeprošuje
Hudźbna Jednota Radwořska

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!
Bjeńće stajnje, hdyž **kupujeće** abo **předawaće:**
„Ja čitach waš nawěštk w Serbskich Nowinach“.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy
Telefon čo. 155 a 156 **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** Telefon čo. 155 a 156
Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Bjerje pjenjezy za najlépšu dań. Poždźuje pjenjezy nanajlépje.
:-: :-: **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.** :-: :-:

Přiloha k čislu 294 „Serb. Nowin“.

Sobotu, 22. decembra 1923.

Rumpodich dže.

(Wobraz se wjh.)

W pschedposlednym a poslednym tydženju psched hodami hodži rumpodich wokolo, hamo też hiže prjedy. To ma dołhu schadźenu brodu, na ramjenju mech z jabłukami, worjechami a z druhimi khłoščerjenkami, w ruzy bylny prut. Druhdy wschat ma w měsche jenoż rjeczany a zdźi z nimi haru a ropot, kaž by hela wschě cžerty rosbrschežiła. Haj, na hłowje ma hišcze schescheratu czapku a hodži w dołhich schkórnjach, a to w prawje wulkich, njezgnych. A hdyż žu bjezki njepohłuschne a łóže hotowe, wonje swój prut a pschemłócži je, so jeno tak łuschta běži. Hdyż pak žu pohłuschcze a pschistoine hyle, potom rosdźela jabłuka, worjechi, hamo też popřanjaju a druhe bohate wiźane wězy. Schto? Kak może tón wědźeć, kotre dźěco je pohłuschne było a kotre niz. Na, pschińdźe jenoż rumpodichej. Ma Kamjenski nóš. A hdyż tón japraji, wotrosche so starschich. A hdyż dźěco nadeńdže, kotreż je duschne a paczerje spěwa, njebarna wschak kóžhy raz ſ wolinmaj rukomaj, ale powjeda jemu wo Božim dźěcu a cžo jemu rosnjeho wunpowjedaeż, so może sa tym swoje dary pschihotowacź.

Nó, mać Pětrka wo tym powmuknje a wón pschestanje na khwilku, ſ masanej cžerjowej schcžetku na karhlowej kanzy mórać. Dołho njetraje, tykuje wokeż ruzy do nanowych drjewjanzow a lehi po schtyrjoch po jstuje wokolo. Schndrowanje a ropot dźe macžeri na wulchi a nerwy a hižo sacho jemu hrosy ſ rumpodichom. Pětrk wotpraudže pschestanje a ſpdnje so na hrcžku a hedźi smérom. Ale jenoż tři mjenschiny. Hižo ma buricžka do nějcza we rukomaj a sacžinja a wocžinja je njepschestawajo. Pschi tym praska, so jtnoz žri. Hroženje ſ rumpodichom tak prawje wjazy njecžehnje. Kóždy dźeń so wo nim powjeda, ale ani nas njepschińdže. Pětrk je žebi wužu pschekładł. Hdyż rumpodich pschińdže, chze hnydom na kolena padnycź a paczerje spěwacź, je purkow njedostanje. Dołeńa tajki prut derje njecžint, to wě hižo wot nana. Nadobo so burje wotewrja a Pětrk so ſmjerczy nastróża. Ach nó, to bjé je jenoż nan.

Pschi wjeczeri so Pětrk wospjet prascha, hdy rumpodich słónczuje pschińdże. Jomu so stanje, wotmołwi nan, snadź hischcze dźensa wjeczor k schenjej, staji žebi czapku. Mać ho sa nim sunje. Žyle cžiste dże po zkhodže hore, je by muzej nětotre jabłuka a worjechi dana. Chze so jej ſmjecź, każ bé ho mjes tym zabawił. Wobroczeny dźěbowy kožuch, běle kožuny wyscž wonka, na hłowje stary ſmorscženy kłobuk, wokolo brjucha zlomjany rowjas. A

Serbjo!

wozjewćo

swój slub abo kwas

w Serbskich Nowinach.

hakle ta bosha broda! S dźela bé jón scžinił, a sa bórnizu žebi do mjeswocza ſwjasał. „Mjeschčhcź tola pschczjara Pětrka“, prajy mać. „Mě wschak nč, cžiń jo sahjo dele do jstwy pschihódženh.“ A wona dże. Muž pak ho mjelczo po zkhodže ſmwa taż padnych w nozu, ſ khcžinymi burjemi won a pschihrawi w kólni thětše kruty prut.

A hdyż sahjo ſ domiſemu bóndže, wódji psched wokнami nětchto tajke cžorne — bésche cžinowy wjeczor. Mjelczo na kónczkach liſchcži jo bliže. Wopramdže to je cžłowjeł, kiž ſ wolnom nuts wudźera. Muž bé dawno ſtarej ježli, so dyrbi dźeru we wotnowym ſarežiu ſaſchcź. Ale nč, to jo njestanje. Tutón njekmanik jo tola jenoż rosbładuje, hačž hu wschitko we jstwje, so może potom w mérje wonka tradnycź. „Cžakaj, cžakaj mój hólczo“, wuhli muž pschi ſebi, „tebi chcu domoj radźicź!“ A hdyż tamny wot wokna troschku wrócžo stupi, ſapaki jemu ſ tolstym prutom da hłowy a na khribjet, so njepschestawa a ſ hłuchcenje ſandže. Ale tón — ſpěschnje nohi na khribjet a ſ dwoma rom won. A hopodaż ſa nim. Ale, njemóže jeho doſcžahnycź. „Tajkle khrobolak! Djenża pak chcu brózeń a hródź derje ſawrjecź, pschedy hač lehnycź pódu.“ Cžehdła njeje jeho ſa khornat wſak a polizacź dowjedł. Haj wschak, hdyż je nimo, so jenom ſmčcžka ſaſtoczi. Po khwilzy, hdyż měch ſaſo na ramjo cžińnje, dopomni ſo, je ju rumpodich.

A mutska cžaka mać dawno. Nó, kak dołho so tola wuſchpara! Psched krótkim tola mi kał bé, każ by ſo nješto ſchło a ſchdrowało. A nětko ſo nicža wjazy njebóa. Pětrk žedźi ſa blidom a wobſkladuje ſebi wobrazk w „Wschedſenkalu“. Nadobo ſo bo wokna ſ ſalſu pjerje. Pětrk je bóły każ ſcžana a ſaléhy, hdyż ſlyſchi khcžuze burje hicź, ſe ſtrachom ſpody ſawři. Jtnoze burje ſo wocžinja — a wopramdže, knjes rumpodich tu je. S hłuboſkim hłoſom praſcha ſo, hač tu makeho hólcžeja njeje, kiž je ſtajnje njepohłuſchny. Njech jenoż ſo dołho njechowa, ale hnydom won pschińdže a ſchikowanje paczerje ſpěwa, hewak . . . Pschi tym prajnje na dźěkjne wětko, so zyła jstwa cžeſche. A mój Pětrk! Dreže ſo pod tawku a ježi ſ bojoſcžu. Tónle wulki prut! Ale, na paczerje ſpěwanje pschi wſchém ſtrasche ſabudže. Dale ſo dreže. Ale rumpodich nima ſobuzelnoſcže. Stónczuje ſtykuje Pětrk tola ruczaj a ſpěwa ſtarožcžuje Wótczenaſch. Tu hrabnje rumpodich bo mécha a poda Pětrkej pod tawku rjane tičkate jabłuka.

Ale Pětrk ſo hakle won ſwóri, hdyż bésche rumpodich hižo bauno prjecź. Haubicžinje macžeri ſłubi, so cžaz wot nětka pschezo prawje duchny a pékny bycź. A hdyż nan wot ſchowa domoj pschińdže, pokaſa jemu Pětrk wjeſele jabłuka, kotreż je jemu rumpodich dał. A nětko jemu rowjeda, kajki bé, każ wulku brodu mézesche a druhe. „Hdyż won jutjje njeczor ſaſo pschińdže, chcu hnydom paczerje ſpěnacź, każ ruczę hač burje wocžini“, horduje ho Pětrk. „Haj, haj“, mění mać, „hdyż je prjecź, nětk

---

Hudźbny kuċiłk.

Bjedrich Smetana

k jeho stołětnym narodninam.

(Pokračowanje a skónčenje.)

Smetana wutwori cyły rjad operow. Jich čiń je wzaty zdźěła z bojow abo stawiznow českich; k tym słušeja Braniborjo w Čechach, Dalibor, Libuša, Čertowa sčěna. Někotre předstajeja nam rjanosć wjesneho žiwjenja, jako: Předata njewjesta, Dwě wudowje, Hubka a Potajnstwo.

Jeho prěnja opera „Braniborjo w Čechach“ předstaji nawal Oty Braniborskeho do čěskeho kraja, zapuščenje krasnych krajinow, tyranisacija čěskeho luda, kotryž z płačom wopuści ródne župy a Prahu, a so w lěsach skhowa. Prózstwy naroda a nutrne modlitwy za wótčinu, zo by była wumožena z rukow njepřećelow, tu zasłyšimy. Hdyž hroznosć wjerchi doopže, joho wojerscy njepřećeljo chcedża wotwjesć tři młode dźowčički dobreho Čecha a hotuja so, powěsnyć wodźerja Prażskeje khudźiny, postajene je njenadžijcy njepřećelskemu wójsku, zo ma Češku wopušćić. Lud wyska a přiwoła sławu swojim zakitarjam. Wšitke začuća, kotreż čin nam jewi, zjednoča so połnje ze začućom Smetanoweje lubosče k wótčinje a tehodła kóžde słowo wupraja strach wo češku zemju, prózstwu za nju, rozsudźenosć a k wobronjenemu wojowanju wšo je tak woprawdźiče wuprajene. Hdyž bu tuta opera w Prazy prěni króć předstajena, dosta tajkeho wuspěcha, zo bu Smetana na powšitkowne přeče za kapałnika narodneho dźiwadła postajeny. Z tutej operu je położił zakład k wutworjenju češkeje narodneje opery.

Ale zawistna so šćěri a so přisłodźa! Smetanje wšelacy jeho sławu a wuspěch njepopřejachu a spočinachu też jeho wulke wojowanja napřećiwo mnoholičnym njepřećelam. Žane překaźki pak njezamóžachu Smetanu wottrašić; z wutrajnosći dźěłaše wón dale za swój lud.

Po wuspěchu prěnjeje opery ze skutkom khutnym chcyše Smetana napisać wjeselu operu, kotraž by wobrazowała češku wjes a lubosć k jeje wobydlerjam. Tak nasta „Předata njewjesta“. Kóždy Čech spóznaje to hnydom z prěnjeho spěwa we njej: „Čehodła so njewjeselić!“ Tale opera je so hižom mjeličene razy w Prazy hrała, ale też wo wšěch wjetšich městach cyłoho swěta a wšudźom je so bóle a bóle spodobała a husto wospjetowała a Smetanowu sławu rozšěriła. Cyła wěc hraje na wsy za čas kermuše. Wjesni hólcy a holcy pokazuja so w swojich krasnych narodnych drastach. Wšo so błyska w swětle jasneho słónčka. Při spěwje a při rejach so wšitcy wjesela. Zapomnjamy, zo smy w dźiwadle, a zda so nam, jako bychu kuzłańske mocy přenjesene na nawjes najrjeńšeje češkeje way. Wjesely Jank, hódna Maruška, jeju rozważliwi starši, hłupy Wašek, smužny a překlepany Kocal, wšitcy stejja tu kaž živi před nami. A hakle ta keklija na nawsy! K wšitkej rjanosći, kotruž widźimy na jewišću, přidruži so hišće ta wyskaca hudźba! Kóždy spěw nas puta. Čujemy, zo je naš. Zda so nam, jako by był kóždy krasny narodny spěw, tak zo z napjatosću sluchachmy. Hdyž potom cyła opera kónči, je nam, jako bychmy zbudźeni byli z krasneho sona. Bjez dźiwa potajkim, že bu runje tuta opera w Prazy hač dotal znajmjeńša na 600 króć přewjedżena a stajnje zaso čim wjetši zajim zbudźi. Ale krasne su też jeho druhe opery, wosebje „Libuša“. Z tym, zo tak wjele krasnosćow do swojich operow położi, sej nazběra wjele hidźerjow, či pisachu do wšelakich nowin hanjace nastawki a skřiwdźichu jeho jara. To bě jara zrudno a zranjace za njeho, dokelž běchu to synojo tehonaroda, kotremuž tola wěnowaše swoje žiwjenje. Wšelacy běchu tak njemdrzi, zo z hanjenjom njepřestawachu też w tym času, jako jeho najhórše njezbožo potrjechi, kotreż móže hudźbnika nadpadnyć, njenujcy wohłuchnjenja. Poča' bóle a bóle špatnje słyšeć; poradźišo jeho čwilowaše wótre hwizdanje wysokich tonow we wušomaj. Ale wón komponowaše bjez přestaća dale. Jako dirigent „Narodneho dźiwadła“ wjedżeše w Prazy cyłe hudźbne žiwjenje kaž prjedy w Goeteborku.

Hdyž bě w nałópšim dźěle, štož bě jemu njedźiwajo na njepřećelske nadběhi přeco najwjetša radosć, porazy jeho ruka wosuda do hłubokosće strašneho njezboża. Junu so wróći wjesely z dźiwadła, hraješe hač do połnocy klawěr: dawno bě so jemu pječa tak derje njehrało. Rano so se spanja wubudźiwši, bě dospołnje hłuchi, tak hłuchi, zo ani najwjetši wrjesk a hołk, najsylniši klesk na bubon njesłyšeše. Nichtón njemóže so wjacy z nim rozrěčeć, kajki bě to zrudny wokomik za tuteho drohoho wumělca. Předstajmy sobi, zo bu Smetana nětkole nućeny, dźeja had 10 lět — had do smjerče słyšeć we hłowje tamne žałostne strašne zynčenje. Ženje wjacy w swojej wokolnosći słowjesi hłós posłyšał njeje! Nihdy wjacy njesłyšeše — ani jeneho tona hudźby, kotruž tola tak hłuboko lubowaše a kotruž bě sam wumyslił a napisał!

Druhi na jeho měsce by zadwołował. Ale naš mištr zjewi wulkotnu, rjekowsku móc! Hižo na dnju wohłuchnjenja měješe napad k nowym symphoniskim dźěle; „Wyšehrod“. To je prěnja komposicija ze šesćich podobnych orchestralnych dźěłow, kotreż hromadźe tworja wulki cyk: „Moja wótčina“, wěnowane městu Prazy. To druhe wěcy mjenuja so: Wottawa, Šarka, Z češkich łuhow a hajow, Tabor, Blanik. Z tym da swojemu narodej najwjetše a najrjeńše dźěło za orchestr. Předwjedżenje z nich je dźensa 'šće w Prazy woprawdźity swjedźeń; lud je z nimi stajnje do wysokich rajow pozběhnjeny.

Skoro njeje zapřinmyć, zo je za čas swojeho njezboża hišćo 3 opery napisał a wjele komposicijow za klawěr, mjez nimi so wuzběhaja wosebje krasne polske a češke reje. A tute wutwory su k tomu wšo radostne! Je to móžno, zo tak njezbožowny wumělc je napisa? Haj to je móžno, dokelž lubowaše swój kraj tak jara, zo při lubosćiwym tworjenju cyle zapomni swoje čerpjenja, ale so rozwjeseli z tym, kak jeho narod češki poča so zbudźić a rozkčć.

Jenož w tšoch dźěłach je nam Smetana zwobrazował nješto ze swojeho zrudneho žiwjenja. Je to kłavěrny trio, kotryž wupraja bolosć nad smjerću swojej dźowčički. Potom mamy hišće dwaj kwartetaj (za 4 smykowe instrumenty): „Z mojeho žiwjenja“ mjenowane. W nich nam powjeda wo swojej zbožownej młodosći a pozdźišim njezbožu a dospołnem wohłuchnjenju.

Smetanowi přećeljo mějachu strach, zo by jeho hłuchosć njeskutkowała zahubnje na jeho dźěławosć a wočakowachu z wěstej bojosu prěnjo předstajenje opery „Hubička“, w tym času napisana. Hižo při zahraću předehry bóchu so wšě bojoseé zhubiłe. Smetanowa khorosć njeměješe mocy nad jeho dźěłom. Sława, jemu wunjesena, njeměješe kónca. Ze syłzami we wočach wšitcy kleskali, z rubiškami wěli, zo bychu hłuchemu mištrej dali znamjo swojeje dźakownosće a lubosće. Smetana njezasłyša z teho ničo. Widźeše jenož wyskacy swój drohi narod. We wšém njezbožu bě tola wósće w tutej khwili zbožowny!

Češki narod bě sebi natwaril nowy krasny dom a narodne dźiwadło. To płaćeše wjele pjenjez. Zběrki po wšěch Čechach buchu zawjedźane. Kóždy, kóždy bě dał po możnosći. Jako bě po dołhim času dźiwadło natwarjene, zežra jo njenadžijcy njenasytny woheń. To bě za cyły lud njewurjeknita bolosć. Na wsach njebě skoro nichtó, kiž by při tutej zrudnej powěsći njezapłakał. Ale lud njezhubi khrobłosć — za krótki čas bě zaso telko pjenjez nazběranych, zo móžeše so druhe natwarić, kiž tam dźensa steji jako dopokaz narodneje nabožnosće a mocy, jako swjaty dom za kóždeho Čecha. Z tym bě dopjelnjeny dawny són Smetanowy. — Hižo dźewjeć lět před prěnim natwarjenjom bě wón dokónčił swoju swjedźeńsku operu „Libuša“, kotraž dyrbješe so prěni króć hrać při wotewrjenju noweho dźiwadła, bě ju při połnej strowosći słyšenja złožił — ale swoje najwjetše dźěła njeje nihdy słyšał: bě to jeho najwjetša bolosć. 1. junija 1881 bě swjedźeń, kajkiehž je češki narod mało měł. Čin „Libuše“ je wzaty ze starych stawiznišich powěsćow. Wo wobsahu pišemy wosebiće. Kónc cyłeje opery su słowa: „Mój drohi narod češki jezchinje; wón morjo časow sławnje, sławnje přewinje!“ Kleskanje a wyskanje po předstajenju bě njewuprajomne. Cyły lud čuješe, zo tu rěči mištr Smetana sam k njemu a jemu wuprajił najhłubšu dowěru do lépšeho přichoda; Smetana tu rěči jako prophota!

Po wšelakich wojowanjach a bědach čakaše na našeho mištra žałostny kónc. Duch so jemu ke kóncej žiwjenja začěmni, a wón skónči swoje dźěłapolne, darniwe a woporniwe, z hudźbu překrasnjone žiwjenje we wustawje za khoromyslnych w Prazy 12. meje 1884. Jeho čło wotpočuje na „Wyšehradźe“, kotryž bě hudźbnje tak wosławił. Jeho duch kroći stajnje přeć swój lud a zraduje we swojim njesamjertnym wumělstwje wjetšich narodowcow a też dalše člowjestwo.

ły jaſso wulkeho muža hrajeſch, ale prjedy ſły ſo hroſnje prěſ.“ — „Hólſe“, picheplanty ſo nan, „čehobſa ſy ſwobny lawy ſaſtáł?“ „To ty tola widźał njeſły, ły bźe pola ſchewza był.“

Muſ ſawrje krucze hrúbý a bróžeń, prjedy hacź ſo ſo toja poda. Ale ſonje niczo njeprají, howak pak ſaſo ſpacź njemóže. A jemu tež tak bjesſtraſchne njeje. Na, ſnadź je tamnemu nóznemu bratrej löſcht ſaſchot, ſaſo pſchinjeſ.

Naſajtra, hdyž póſzajowa po mloko pſchińdże, ſwari na ſkaženu, hrubu wjeſmu młodźinu, a hacź je wječera wjeczor lchćł jako rumpodich na Wětrka pſchiſchoł. Jeje dźowka Lurta chanſche ſebi ſ Pětrkom ſort ſčinjeć a bě ſo jako rumpodich ſhotowała. Ale na dworje je jeneſo druheho wſchelka a tutón rjeſwuſ je jn ſtraſchnje ſhit. Munje do mjeſwowcza je ſ prutom prał. Wo tym mieſchéſche, ſa to pak na wjeſnych worafawych hólzow ſwarjeſche, kotrymž niczo druhe njeſaluje, hacź nčiſchto krutnych ſa wuſchn. Na, bźe horje a pſchiniſeſe jemu kolbaſu, kotruž nabitej Herce póſcżele. Wón ju daſche pſchiſoſnje ſtrowicź a je jemu njeluba, ſo je ſo to runſe na jeho dworje ſtało. Chże wſcho mózne cźiniéż ſo teho löſcheho chabłu nadeńdże a jemu lewity cźita.

Přiloph.

S Trutnowa we połnóznych Czechach. Zadtawy njeſtutk je tu žona jeneho żeleſnizarja wobeſchła. Wona ſi ſwoje 5—14 lét ſtare dźěći do hnúſnizowe jamy cźiſnuw, hódźeſ ſo na ſaloſtne waſchnje ſatepichu. Sčowje ſchtwórte dźěćo, jeneho 11 létneho hólcźka tak ſtraſchnje ſe ſtekru ſruba, ſo nětko we mrěcźu leži. Se ſwojim pjatym dźěſeżom, jenym 13 létnym hólcźkom ſtoeći do rěki. Tola wobeju wuczahnychu. Myſlu ſebi, ſo je žona we cźeſkich nyſłach njeſłukt wobeſchła.

* Loheń we jenej raffineriji zokora. Nawjetſcha cźiſcźerja, to rěka raffinerija, zokora we Europje je we Tangermünde we Magdeburſkim wokrjeſu. Tu je tamun nóz woheń potrjebcźił. Jene 145 metrow dołhe a 4 wyſoke wyſoke wjeſnje ſo ſnicźi. We nim pak ſo hiſcźe njedźěłaſche. Tehodła je mózno, ſo ſo zokor ſahubił njeje. Hacź dotal nam pſchedźěwaze powjeſcźe nam wo tym niczo njepowjedźa.

* Niehańbirzliwi pudſchi. Do Barſina bě jedyn amerikanſki herz ſe ſwojej žonu a 5 létnej dźowcźičku pſchiſéł. Žona bě troſchku thora. Tehodła wſa wón ſwoju dźowcźičku a cźeſki wacźok a donjeſe jón po ſhodźe horje. Na cźeſki wacźok ſadźi ſwoju dźowcźičku. Nětko dźeſche po ſwoju žonu. Jako ſ njej po ſhodźe horje pſchińdże, wuhlada ſwoje dźěćo ſtejo a cźeſki wacźok bě ſo ſhubił. Holcźa powjedaſche, ſo ſtaj wobeſnej hnjes a knjeni pſchiſchłoj, knjeni je dźěćo maſkała a je potom ſ wacźoka wſała. Muſłi a žónſta ſtaj wacźok pſchimnyłoj a jón wotnjeſłoj.

* S wotkel pſchińdże ſłowo „tarif“? Jednanja wo tarif abo tarifowa politika hraje we hoſpodaſtkim žiwjenju wſchěch ludow wulku rólu. Tež wólbne wojowanje we Jendźelſkej wjerceſche ſo wo tarif, njemuſy ſchtitaſtke ſło abo ſwobodne wikowanje. Jena Loudońſka nowina dowonni pſchi tym, ſo tuto ſłowo ſ Arabiſteje wuthadża a tak wjele kaž „liczeſke wumjeſtwo“ wohnamjenja. Tamni do Spaniſteje ſo nawalaju Arabojo mjenowadźu tu pola Gibraltar ſarjadowanu ſlonnu placźenju „Tarif“, dokelž ſo tu jédyn pjenjes ſa łódźe, kotrež ſe jeneho morja do druheho jédźechu, ſběrasche. S teho wuthadża tež mjeno „Kap Tariſa“, w jeſo bliſkoſczi namakańe ſo złowna placźenja. Tuž ſpmčka Serbja tež ſłowo „tarif“ trjebacź, je mjenujcy mjeſynarodne (internazional). Namakańch je nimale pola wſchěch zivilizowanych ludow.

* Sajaz — torhaze twérjo. Po ſetiſkim hońtwjeſkim ſakonju ſicźi ſo ſajaz do „torhazych ſwérjatow“, kotrež hmé ſo ſ roſſemi, wócźkami, ſakami, hólami a ſ druhimi ſredkami łoſicź a wukorjenjeć. Nětko pak je wobi wuſchak ſ liczby tutych ſwérjatow wuſchmórnjeny, ſa to pak je hajenſti cźaſ ſa njeho ſdźěłanjeny. Sámé ſo potajkim zyle léto ſtſelcź. To je ſ wulkej ſchkodu ſa ſwéćinu, dokelž hrozy po nowym ſakonju łódźy na ſwojich leżomnoſcźach honicź. S tym ſo hońtwjeſkemu rabuſchſtwu jara wolcźuje. Tež liczba ſwérjny jara wróżo dźe. Po ſtatiſtiſy bu ſoni 135 hornow ſaſtřelenych, ale w Rißy bu we ſamnym cźaſu na 1000 ſchtuk hornow pſchedatych. Na to waſchnje budźe ſwérina we letiſkim kraju bórſy ſnicźena.

* Žaby ſo kormjo. Franzowſojo ſu ſnaćſi, ſo roſi Żabow jédźa. Tež Amerikanarjo ſu ſa tym pſchiſchli, ſo je to nékſho dobre, byrnjeż my to njeſpóſnali. W Sjednoczenych ſtatach ſo na wośebitych farmach Żaby kormja a pſchitom potom na blido bohaczkow. We wulkich kotach ſo tuchi nohaczojo pizuja ſ rukami, pſchekaſanjanmi, hamo ſ rybiczkami a hadami. Wone ſu ſ hudami abo ſakami njeſoja, ale ſo ſ tſélbami tłčeja, hamo ſ prokom a kchipom. Najrjeńſche a najwjetſche Żaby pſchikhadźeja ſe Colorado a Florida.

* Žałoſtne ſemjerſenje we połoniſchej Amerizy. We nozy ſ póndźeli je žałoſtne ſemjerſenje kraſinu Cumbol domapytało. Kraſino Cumbol leži w połodniu ſtata Kolumbije w połodniſchej Amerizy. Wjetſchina kraſiny Cumbat je ſo je ſemjerſenjom ſaniczika. Dwě wobſeżnywaſej horje, kiž ſdaſchtaj ſo wuhaſnjenej być, ſaſo dźeſtaj. Mjeńcze Cumbal a Chiles ſtaj ſo zyle ſapuſcźiłoj.

Hodowna prózstwa

wšém sobuſtawam Maćicy Serbskeje.

Maćica Serbska we swojej swjedźeńskej žurli w „Serb. Domje“ hišće žaneho swojeho hudźbneho nastroja nima, runjeż je hižo 20 lět po jeho dotwarjenju so minyło. Při našich swjedźenjach a při hudźbnych wuwučowanjach našich towafstwow pak tam hudźbny instrument cyle nuanje trjebamy. To spóznawši su skónčnje někotři młodźi zahorjeni Maćicarjo so zmuźili a našej Maćicy dobry nowy klawír za 1200 zł. hriwn. kupili, kiž ma so skerje lěpje zaplatićí. Tuž wobročamy so tu na wšitke naše sobuſtawy, zo bychu woni za tutu nuznu wěc Maćicy Serbskeje k Božemu dźeńcu kóždy z najmjeńſa 50 złot. pjenjezkow wobradźili a tež swojich přećelow znatych za tajki wopor lubosko dobyli. Telo hodowne dary, kotrež budźa tež w „Serbskich Nowinach“ kwitowane, přijimujetej „Smolerjec knihaŕnja“ a „Serbska ludowa banka“ ze swojimi filialemi a agenturami.

W Budyšinje, 15. XII. 23.

Hudźbny wotrjad M. S.

Wjazy hacź 400 twarjenjow w roſpadankach leżi. Hacź dotal ſo na 90 morowych a pſchez 250 franjenych natkow cźiſchu. Knježeſtwo ke hnydom wojakow na pomoz wupoſłało. Żeleſnjez bźehu ſo na wjazy měſtnach wuwuſcźiſche. Tehodła wojazy ho ſahubjenych ſtron ſpěſchnje dojcź bakhwatacź njemóžachu. Telefonowe a telegrafowe groty ſo na wſchelakich měſtnach roſtorhnyłoh. Semina je ſo ſ měſtnami meter ſchéroko roſtuchkała. S lawinowu ſtupaja na mócze dhmy a ſ wohenjpluwajeju horow ſórli ſo tołſta żolma żehliwoje lawy. Żehliwa lava je lěhy a hole ſapałika. Wohybdźeſtwo pſchedo łana a palazymi lěſami cźka. W žuhodſtnje města Cumbal ſu ſtéćerowe podłopki, te lava wohrożuje. Sčéſkoro a maſchiny ſu hižo wotwjeſene, ſo ſo ſaniczíže njebnychu.

* Wo ſemjerſenju w Kolumbſtkeſ w połodniſchej Amerizy najnowiſche powjeſcźe praja, ſo ſu na 400 cźłowjekow žiwjenje ſhubile.

* Pſchi ſ Niagarſe wodopady. Njeſmérne mózy Niagarſkich wodopadow ſo ſa ſpréžu a moz wutrjebaja. We nowiſchim cźaſu ſpytaju inetreſſentſoj jamerſki a wjerch (Wirbel u. Strudel) pjenjezuje wuſcźeż. Sedmkréćny kabel wuwjera ſo nad nimi. Na nim ſtójeż ſchtyrnaczeſtolenſta żeleſniza ſ wotewrjentymi wołami. Jédźerjo wjeſu ſo na to wałchnje do hłubinow wodopadow. Khrobłakoje maju pſchińeżnoſcź, ſ woſa pěnu na wodze łóżcź.

Smëški.

* Pokładnik pichi dźiwadło k hoſcźej: Want ſaneje ſaſtupneje ſkartki dacź njemóžu! — Cźehodła niż, ſnapſchcźiwi hóſcź. — S prawdu prajene, wy ſcźe tola dozyła pjany. — Na to jemu wotpokaſany wotmowi: Myſliſce ſebi Wy, ſo tuch na Waſch hmój a njerjad ſładał a poſłuchał, hdy buch ſtróžby był.“

* Poſtiw. Mandźelſſa: Poſtkał, muſiło, ja mam wobmyſlerje, twoja hłowa je ſo thžtro wujaſnjła, tak bołbo, hacź ſmój ženjenoj. — Mandźelſki: Na, ale ſnutskach hakle!

Mudrojeż ſchulerk. Wucźeł (roſłožuje): We bibli ſteji: Abraham prajeſche k Lotej: Cźežeſch ty k lewicy, cźa ja k prawicy. Schto ſ teho ſpóſnajemy? — Schulek (ſwa wotpóſłanja): So je był Abraham konſervativny a Lotej liberalan (demokrat).

Hamſke wojſewjenje ſ Běleje Wody.

Finanzny hamt we Bělej Wodze wojſewja we nastupanju Rhein-Ruhrſkeho dawka ſo hamo, ſchtož ſu naſchi tamniſchi cźitarjo, ſ wojſewjenjow druhich finanznych hamtow w „Sčerbiſich Nowinach“ hižo naſhonili.

Dale finanzny hamt we Bělej Wodze na to pokaże, ſo dyrbja cźi, kiž maju měſnaczne wobrotny dawk (Umſatzſteuer) abo drjewowny dawk (Holzverkaufsabgabepflichtige) napłacźowacź (Abzahlung zu leiſten), dyrbja ſa nowember we dezembru dwójſy napłacźicź. (Pichiſch. red.: Naſchi cźitarjo dyrbja roſſelnowacź, ſo teńe dawkoj wſchitzy mękaczńje płacźicź njetrjebaju, cźi, kotrychž wobrot (Umſatz) pſchemyſłnoſti njeje a wěſtu njeſchcźo kroczi, płacza wobrotny dawk (Umſatzſteuer) a drjewowy dawk ſchtwórcźetnje (vierteljährig). Kak maju płacźicź, to ſóžby pola ſwojeho gmejnſſeho pſchchſtejeſcźerja nałhoni. Także na ſtatne ſakonje (Reichsgeſetze) bo ſłoſowaje dawki a poſtajenja njepłacźa jenož ſa jenicźli wokrejſ, ale ſa zyły kraj.

Kedźbu!

Stare jězdne kola a motorſke kola budźa ſaſo jako nowe, hdyž je w mojej ſ nowa pſchiprawjenej wuporjedźeńni ſ emaillowanjom ſ nowa ſanikowacź a we wſchěch žadanych barbach a wupyſchenjach emailowacź dacże.

Gustav Schmidt w Rakezach.

Czorne jaki a rubjeſchcza

kaj tež

wolmjane a płatowe twory

poruča ſ dobownemu ſwjedźeńſtwu

Paul Hettaſch w Hornim Wujězdże

Telefon Horni Wujezd čſo. 71.

Czaſzniki a ſłote twory

kupowacź je wěz dowěrjenja!

Wobroczeje ſo na wězywuſtojneho ſmjerja.

Poruczam w najſlépſchej hódnoſći

dyhſaczne cźaſzniki, cźaſzniki na ſcźenu, budźaki, kaj tež wſchelake twory.

F. Marſchner nasl.

M. Ewald, čaſnikaf.

w Budyšinje, na bohatej hrasy čiſło 9.

— Wuporjedźernja —

Konje k rězu

po najwyſchſchich płacźiſnach w kóžbym cźaſu kupuje

Kurt Kaiſer

pſchi mjaſowych jatkach

w Kumbalſkej bróju 782 b. Telefon 409.

Dostacź w Sčmolerjej knihaŕni w „Sčerb. Domje“ w Budyſchinje.

Jězdne kola „Express“ wšito před paduchami, wodźidło ſo wotewrać hodźi.

Šijace a zimace maſiny, wuwjedźanja 1. rjadownje.

Ručne rěblowe wozyčki, wosebje ſyline wäſch wulkoſow.

Wuporjedźenje wſeje druſiny na motorſkich kolach, jězdnych kolow, ſijacych maſinach, ratafk. maſinach, kaž benzinow. motorach, centrifugach, juchowych plumpach atd. Zaniklujemy a emaillujemy hnydom wčey wuſtojnje a tunjo. **Samsna kowarnja** (Schweisserei).

Faulkner a ſum w Rakecach.

Hdyž chcźeče woprawdźe dobry wobras měcź,

dha dźicźe do

fotografiſkeho atelješa

Rich. Hutha

měſterjeł **Arno Lehnert**

w **Budyſchinje** na žerbſtej haſy 13.

Kóždu njedźelu wot 1/4 11—3 hodź. wotewrjene

Kupujemoj konje k rězu

po najwyſchſchich dnjonych płacźiſnach.

Pſchi ſnjeſbożenjach ſmój hnydom ſ transportnim wojom k ruki

Kindermann & Noack w Budyſchinje

na jerjomeſ haſy 12. Telefon 341.

Kupuju ſtajnje konje k rězu

po najwyſchſchich dnjonych płacźiſnach

konjaſy rězník Khorla Strietzel

we Wurizach. Telefon 1343.

— Pſchi ſnjeſbożenjach ſum hnydom na měſtnje. —

Kašće

jednore a lěpše, za najniżku dnjowu płacźinu ma ſtajnje na ſkładu

Jozef Leska, blidarnja w Kukowje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 10 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a dźiś. Smolerjes knihićišćernja, nap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawětki, kiž maja so haš do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobjednaje so stajace nawětki a tabela so wyšše wobličeja. Za rjadkimowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 295 | **Budyšin, pónźelu 24. decembra 1923** | **Lětnik 82**

Dla hodownego zwjedźenja wuńdźe pśichodne čisło „Serb. Now." śtwórtk 27. dezembra.

Hodowny evangelij a hodowna radosćz.

Sso pśichodowjeda ſ nowa nam
nět zbóžne poſełstwo,
a kerlušch klinczi k njebjeſam
ſe zwěta khudeho.

Hlej! narodźił ſo Sbóžnik je
ſa cłowóſtwo do cźěła,
kiž ſe žałośćze wuwjedże
a zboże poſtiċa.

Immanuel, — Bóh ſ nami je!
S nim radosćz bliži ſo
k nam wotkhudnjenym ſ wěcznośćze
do horja naſcheho.

Sswět Sbóžnika wſchak potrjeba
we zwjolnom njeſbožu,
a Sbóžnik ſaſo pśichitkadża,
kiž dawa zwobodu. —

Duž haleluja śpěwajmy
ſe zyłu jandjeliſkej,
a wumoženi wuſkajmy
pśichi jéjej nuſy wſchej! —

Naš wobohaćiċej Sbóžnik wě,
hdyž jeho witamy;
wón puta roślamuje wſchě,
ſo dobyċa lud zmy.

Sso jemu, Sserbſa, poſwjeċimy
źrjedź zwěta njembreho
a ſ poczinkami wuppſchimy
zej sadźerżenje wſcho! —

Tak hody w Duchu zwjeċimy
a bohaċi dźe zmy,
hdyž ſawdawk mamy zwobody
a ſ bědy wuńdźemy.

Immanuel, — Bóh ſ nami je!
— budź heſło naſche to!
Tak ſeſthadża nam wjeſele
a zbožo we nim wſcho. —

Dnjownica.

Pónźelu, 24. hodownika.
Hadama a Jěvy.

1654 Handrij Zahrodnik w Khwaćicach, serbski Archimedes, wunamakaŕ jězdneho stólca a wšelakich druhich strojow, zhotowi njebjeski globus a stupi do służby kurwjejcha krala Augusta Sylneho.

Bože dźěćo, Bože dźěćo,
Komu wobradźeš?
K nam w pyšnym swětle swěćo
Z darom pśikhadźeš?

Bože dźěćo! Z rajskich konow
Dźěći wokřewiš
Kolebaš do zbóžnych sonow,
Njebjo wozjewiš.

Bože dźěćo! Dušu moju
Z měrnu zbóžnuju.
Podobny hdyž małym stoju
Mje też lubuješ.

Handrij Dučman 1858.

Wutoru, 25. hodownika.
Boži dźeń (narod Jezusa).

1870 serbski kubłeŕ Jakub Jawrich wo Jěicy, kiž 500 tolaŕ Serbam Wujezdźanskeje wosady wotkaza.

Wyskaj, syła wuzwolena,
Twojoh' Knjeza pozběhuj!
Zraduj so, ty wobzbožena,
Dźakuje pśed nim poklakuj!

Wěš dha, kajki dźeń ći swita,
Kajke ranje zeskhadźa?
Zbóžnje cyły swět će wita,
Narodny dnjo Zbóžnika!

Zbóžnje dźensa tebje khwala
Twoji swěrni, srědniko:
Hnući we wutrobach pala
Horcy dźak ći, Jezuso.

Hodowny khěrluš serbskeje farafki
Mile Jmišoweje.

Běłe hody — lubja płody. Pśisłowo

Srjedu, 26. hodownika.
Śćěpana, 1. martrarja.

1896 pomjenuje so Hendrich Imiš, Hodźijski faraf. dla swoich wulkich zasłužbow wo serbske wosady wot Lipsčanskeje university za doktora theologije.

Holička ćehnješe po hodźoch prječ
Na Swjatoh' Śćěpana.
Swoje soj jabłuka zwjazowaše
Do čistoh' rubiška.

„Ach dobra nóc, dobra nóc, maćeŕ moju,
Ženje wjac po wašim dworje njepóńdu,
A żenje wjac waše ćelata kormić njebudu!
Ale mi je żel tych wjesołych holcow.

Ludowy spěw.

Su-li hable hišće na štomach, njetraje zyma dołho.
Lěnje hody tśeskate hač ćećate.
Wěže w hodownику rańši wětřik, maja khorl mało nadźije. Pśisłowo.

To-zarjadowanje.

Serbska rumčiska wustajenca w Budyšinje je w sali Serbskeho Doma wutoru 25 decembra a srjedu 26 dec. wot 10—1 a wot 2—4 hodź. wotewrjena.

Zjednoćenstwo serb. wučerjow skhadźuje so srjedu 2. januara 1924 dopołdnja w 10 hodź. w Serbskej khorjowni. 1. Rozprawa pśedsydy. 2. Pśednošk k. wučerja Krawca. Nowe psychologiske nazhonjenje, na serbsku wučbu naložene. 3. Zastojniski wottwar. 4. Druhe šulske a towarstwowe naležnosće. Pśizamknje so posedźenje wubjerka za Raj knj. Kubašec, kk. Hantška, Krawc, Nawka, Holan, Šołta.

Hodowna skhadźowanka serbskeje studowaceje młodźiny wotmėje so 27. decembra 1923 w Hodźiju. Wšitcy lubi Serbjo z blizka a daloka so na nju wutrobnje preprošuja.

Serb. tow. „Zerja". Spěw. wotrjad. Kóždy sobustaw njech pjatk 28. hodownika, na spěwanje pśidawk z spěwarskich sobupśinjese, kiž tutón nima, móže spěwarske pśinjeść.

Lipa Serbska ma pjatk wječor we Wotrowje spěwnu hodźinu. Započatk ½8 hodźinach. Pśedsydstwo.

Tow. „Wjesela Zabawa" w Rakicach zmėje 2. swj. dźeń hodow swój zymski swjedźeń. Dalše hladaj w nawěstku.

Serb. tow. „Nadźija" w Rakołdach wuhotuje, njedźelu, 30. 12. wječor we 8 hodź. w Zendźio hosćenou wulki serbski wječor ze spěwami, dźiładłom a rejemi. Wšitcy Serbjo z blizka a daloka so wutrobnje pśeprošuja.

Tow. kat. młodźencow w Baćonju zmėje pjatk ½8 hodź. pruhu pola Hickee w Haslowje.

Swětowe podawki.

Němska pśiched katastrofalnej symu.

Stresemannowe nowiny „Zeit" pišchu, so móže finanse ne położenje stata a gmejnow w nastupanju podjerjy nuſcežejuſchych w bliſchich měſzach k wulkej katastrofje dowjeſcé. Knježeſtwo ſo prózuje, ſe wyſchemi mozami hubſenſtwo pomjenſchiċ a w njewobhadźenym kraju podra milijona bſkonjemjerjowb a nimale dwaj milijonaj krótkobſkaċerjow, we wobhadźenym kraju dwaj milijonaj bſkonjemjerjowb podpjerujo. Jeli ſo dyrbi ſo Němſka nowe wudawanje papjerjanych pjenjes fminuċ, móże Němſka jenoż 78 pjenjezkow wſchednje w pſchichodnich měſzach, la jeneho bſkonjemjerja ſapkaċiċ. Dale dyrbi ſo nětkle 800 000 wójnſkich wobſchkodźenych, pot milijona wójnſkich widowow a 320 000 invalidow podpjeraċ. Nětkle ſteċina němſkich bſkaċerjow je nětkle bſes bſka. Induſtrija — Zeit praſi — ċekke wopory pſchinjeſe, hdyž ſo wona ſwjaſa, też pſchesbytnym mozam, kaž ſ wójnu wob. ſchkodźenym, krótkodźelaċerjam, bjeſo dawaċ. Wona dyrbi dale ſpomożeſke pſchipraſenja wudjerjawaċ a wożebite dawki ſa Porurjeſku a Porheinsku njeſeċ. Kataſtrofa je w lěcu 250 000 měſchċanſkich bjeſi hoſpodowało a měſzaċnje 4200 tunow daroh ſubſeſe podawa. „Zeit" mėni, ſo po jejnym mėnjenju wſchě worſchty Němſkeje ſwoju podjeranſku winowatoſeċ dopjelnjeja.

Sjednorjenje němſkich zwonow.

We nacijſku wukaſa ! ſjednorjenju zwonow, wo kotrymż pjatnaċeſtowatu wubjerk němſkeho zejma wuraduje, ſo ſłyſchi, ſo dyrbi ſo khłoſtanſke zwonjenje hacj k mjeſu ſmjeżneho zwonjenja ſjednoriċ a ſiuſchiċ. Dźiwajo na finanzny nuſu dyrbi ſo ſa ſtimežaċnje pſchekhodny cżaſ wot khodu ſkutkowanja zawnikow a wot zwonjenja pſchiżażnych zwonow wotkładaċ. **We priwatnych złorżbach njeſmė ſo mjes tym jednaċ.** Powołanja ſo pſchi wſchěch pſcheſtupjenjach a pſcheńdźenjach wuſamknu, hdyż zu ſo jenoż pjenjezne zhłoſtanja napołožile.

Bayerske knježeſtwo wróċo njeſtupi.

Parlamentariſkeho porzenja dla, kotrež je knježeſtwo ſe ſocżalnjenjom ſpołnomócnjerſkeho zakonja pożeżpiło, wono wróċo njeſtupi. Wono na podkładu zwawa 48 němſkeje muſterowy a § 64 bayerſkeje wuſtawy naprawy pſchewjedźe. Miniſterſka rada ſo wo tym w ſwojim bliżſchim połoženju rozhadźi.

Bayerſka ſudowa ſtrona budźe w ſejmowym wubjerku, na 28. dezembra ſwołanym, nanjetowaċ, ſo by ſo jejm

po ludowym żądanju rozpuścił a § 92 bayerskeje zwjastowy pschemnikk. — § 92, na kotrymż je ha bayerskí spolnonóżnjerstwí zakoń rostrajł, postaja, so je za pschemnjenje wustawy pschihłosowanje bweju tśerpnjow wschěch zapósłankow trěbne. Za ludowe żadanje dyrbi j najmjerjśeńa pjerćina wschěch stajkanow, k wothłosowanju prawo mějazych, głosowaco.

Němskich nazionalistow we Bayerskej sajeli.

Kóńcnje dny su we wjelakich městach Bayerskeje wjele němskich nazionalistow sajeli. General Ludendorff adrese w Ludwigshóhe pschehnu. Policija je ludźi, kotśi su jeho tam chcyli wopytaś, zajała a Munichowskemu politajskemu presidiju pschedwjesła dała.

W Hamburgu kommunistow sajeli.

W Hamburgu su 25 młodych ludźi sajeli, kotśi, hacź cunje bě wojerili roskazowaś kommunistisku stronu w Hamburgu łakaś, dale sa tutu stronu dźěkachu.

Franzowska separatistow w Pfalzy pschipósnała.

Pjatk dopołdnja franzowski wokrejsny sajstupjeŕ we Ludwigshafenje sajstupjerjam Ludwigshafenskich sajstojnikow k sebi pschiśi da, so by jim śledowace zdźełił:

1. Němska policija dyrbi wjedźeś, so wona po pschiźeńjenju separatistow do Ludwigshafena pod franzowskim kommandom śeśi a so ha pschi žanych wobśelnjowańach njeźinś do politiskich nazow mě śeć, ale so dyrbi jenoź na pschika franzowskich wyschnoscow posłuchaś.

2. Sajstojnikam je sakałane, pschi postupanju „famostatneho knježerstwa“ trajłowaś. Schtóź strajłuje, ho jima a ho do jastwa ześi.

Franzowski wójnski sud je wyschischeho měschćanostu we Speyerskem jeno dr. Weiśa dla wutworjenja zebjescheńa k zakitanju radnizy k jastwu na schěsć njedźel a 1000 hriwnam pjenježneho błostanja sasudźił. Jastwowne błostanje ho z pschepytańskej jatbu jako wotpokuśeńe wobźiłuje.

Bólši ministerski pschedsydła Grabski źebi njeswobmiełowanu finanzu polnomócy źała.

W pjatkownym jejnowem posedźenju je sejm nazdź k społnomócnjenskemu zakonjej po prěnim wuradźenju jejnowemu prawnemu wubjerkej pschipokazał. Po wołłosowańskim Grabski śejm napominaśe, so by społnomócnjenśi zakoń hacź do 9. januara pschijał. Zakoń dśeńcz dyrbi wopschija, kotrejž dawołdawarstwo, finanzne operazije a zarjadnjatwowne naprawy nasinjaju. Knježerstwo dyrbi połnomócy dśeńcz, dawołowe sadźby pschemeńeś, finansku kraja poźeźonki hacź do pół miliardy złotych franzkow pschiźeś, nowe pjenjezy postajeś, statne industrijowe a wiśownańe pschedewzaca hacź do bódnosće 150 złotych franzkow pschedaś, emisionsku banku zakoźeś a lutowańe naprawy cyniś.

Pólśi sejm je Grabskowemu ministerstwu z 193 pschećiwo 76 głosami dowěrjenje wuprajił. Srjedźny kěrusk, radikalna ludowa strona Wyswolenje, wotschadźowjerjo strowny „Pjast“ a pólska sozialistiska strona bu wothłosowańja dźerźałe.

Bamž sa sajećych Poruhrskich sakrozźi.

Bamž je pjerjo pola franzowskeho ministerskeho pschedsydły protyst, so by wopory němskeje poruhrskeje politiki wobhnadźił a wupokazanym ho wóćiś dał. We Vatikanje ho praji, so Poincare bamžowu próšbam dopjelni.

Sćahowanje němskich pschemyślinkow do Ruskej.

W Němskej njemóże nětkole nětkotrykkuli rjemjeslnik wjazy khléb a sahłužbu namałaś. Tehodła hebi nětkotrykkuli rjemjeslnik na to myślił, do wutkowja wućahnuś. Tola do njeźinatcheho kraja wućahnuś, je źiwadłowa wěc. Wichelazy chźeda śwoje źoźo w Ruskej łapiś. Do Petrohroda je wotpósłankstwo małych a hrónich pschemyślinkow Soling'skeho a Reinstadt'skeho wotkrjesa pschisłało, so by ľ bolschewiskim knježerstwom wo pschepołożenju fabrikow do Ruskeje jednało.

Do Petrohroda pu nětkotrjeh jendźelskich wućenjerjow pschiźeli, mjes nimi profesorojo Cambridgeskeje universitty a prědni łektorjojo jendźelskich muśejow, so bychu ho za stawom ruskich universitow a muśejow wobhonili. — Woni niczo swjeśelazeho njenadeńdu.

Shromadźenje bolschewikiskeho wójska pschi indźiskich mjezach.

Reuterez telegrafowarnja śwoni, so ho bolschewiske wójsko pola Buchary, Samarkanda a Fregħona shromadźuje, kotrejž na nadawk, k indiskim mjezam cźahnuś.

Schwajgarska a Franzowska.

W schwajgarskej narodnej radźe je śwjatkowny radźiesel Motta pschi debaśe wo śwobodnym pśenju mjes Schwajgarskej a Franzowskej rjekł, so bo wobśelnjacych statnych sćenjach wobśelnjeze śwobodne pśenja njeźiwdźa wotstronjeć, hdyž Franzowska abo Schwajgarska do teho njeźiwoli.

Poincarej wo wobkładźenju Poruhrskeje.

W swojej rospranje we śwonkownej politiźy w deputěrtskej komerje Poincare wobstarźbu kommunistiskeho wjedźeńca Cachina wotpokasa, kotryż praji, so je franzowske knježerstwo franzowski separatizmus podpjerało. Wón je ho pola knježerstwa wobhonjał a ho pschesprašował, so by tajke wobstarźby hnes podłožał. Poincare bo potom k wobkładźenju Poruhrskeje pschiwabrocył. W lěce 1922 je Němska jadnje pśenjacz bała, so Franzowska na lěto 1922 njeśełe ľ zyła niczo dostaś. Prěti ho, so je Němska w lěce 1923 nowe namjety cyniła. To njeje wěrno. Namjety su ho pschipowjedźeśe, tola njejsu ho doschle. Sa cźas Pariskeje konferency su ho w Barlinje hladali, nětkajke nadrobne namjety cyniś, a rosprawa franzowskeho sajstupjerja w Barlinje je śpótnacz bała, so dha Němska 20 miljardow złotych franzkow pśenjacz dyrbi. Wćeś tak njewowaze pósłaczerja Němskeje su sadźiwaze maśerow bźe. Schto by, so Poincare praśeśa, so bjes wobkładźenju Poruhrskeje stoko? Hospodarśke wobśelnjenjeze Franzowskeje bydna ho hišće zhorśiś, a Němska, kotraż by dale nad śwojim wuhłom a żelesom roskašowała, by ho na zhłedu Franzowskeje wobohaśiła. Wot januara je Němska ľ zyła sachka, ľ je ho hra rozsudnje wobnoźiła, a je wsoh łypała, Franzowski śestruchleź. Dźeńża je pałśiwe pschećiwjenjeze we wobkładźenym kraju pschestało. To njejsu wulkokwałne dobre elementy sozialdemokratow, kotrejž su je jako bjes mozy wupokasałe, tola cźežka finanzna a hospodarska zhłoda, kotruż je pałśiwe pschećiwjenjeze Němskej pschinjeśło. Wopravdźe fin wjak hišće momenty, hdyž ho Franzowska ľ prawoom prascha, hacź je pschećiwjenjeze wopravdźe pschestałe, a hišćeź ľ pschećo ho nětkole sadźicze na żelesnjej pokalnje, kotrejž je pałśiwemu pschećiwjenjeju jara podobne.

Schtóź pwiź mjes wobkładźenjom Poruhrskeje a jendźelskim wutkrajnym wikowanjom napinja, statiśika pokazuje, ja je po wobkładźenju Poruhrskeje śejdźeńskeśej w Jendźelskej wotedrała. Wobkładźenje Poruhrskeje je Jendźelskej dowolśiła, śwój wuwoj wuhła powjeźiśiła. We měrnym postupanju Poincare praji, ju nam do wójny nětchto powjedźeli, fmy dźe widźeli, kaž balołko fmy ľ tym pschijźeli. Nětko po sajtajenju pałśiweho pschećiwjenja fin franzowske wobhnadźeńśe napramy derjemeńenjeje Franzowskeje pokasałe. Pódła teho fu ľ pschećo twójśej politiźy hromadźe dźłanja doschli.

Poincare potom we sarjadnišnjez żelesnjezow we wobkładźenym kraju rosprawjeśe. Němska je je wopravdźe pschijpo'nała a wono je jena ľ nejwažnišnich cźasow za bjesstrašnoscz Franzowskeje. Njejsmy śwólniwi, jo abo jenu ľ dołhich cźasow pschećiwi, dokiž njeje wotschkodźenje sapłaćeńe. S tutym mumdźenjom móże ho ľ Němskej po Versailleskim śrjećenju jednacz. Sjednowźeńe staty fu ho sostsudźiśe, bo pschi tymle rozsudnjom wobdźěłaśe. Franzowska je złowjonna, so ho wschitky kupcharjo wobdźěla. Dobry pschiłład Awstrije pokazuje, kak móże ho kraj sajo śpracacz, hdyž je śwóliwny, śwoje finanzy wustrowiś. S dobrom pak teź awstrijski pschiłład pokazuje, kak zana Němska Franzowsku joba, hdyž śwoju nětcźišnu njelkmanoscz k placźenju jako dośtorcznu wobhładuje. W nastupanju němskeho pominanja k jednanju ľ Franzowšcej je Franzowska w pschesajonoscz ľ belgiskim knježerstwom se janym jednanjom njebndże sabźaraz, ľ kotrymż by ho nahladnoscz generała Degoutta jeschkodźiło abo ľ kotrymż by ho śwobodna porjeźinjeśko wobdźerźiwa pschećiwdźała. Poincare pschipomni, so wón nicźo njedowoli, schtóż by wšiw Barlina na wobdźerźiwy wobnowiłe.

Dwě wuprajeni dowěrjenja sa franzowske knježerstwo.

Deputěrtska komora je śwólu w nóźnym posedźenju debatu wo drohozinej pschiśoły ja sajsojnikow słónźeńa. Pschi debaśe we sajtajenju pschepytowanje komunistiskeje wo praschenju sajtojnikow so ministerski president wuprajeśe, hacź ma deputěrtska komora dowěrjenje knježerstwu. Knježerstwom 312 pschećiwo 169 głoźami dośta. Pschi dalschim jednanju ho zadaśe, so bychu ho někotre postajenja knježerstwowego nacźisa ľ dojźowe porjada sćasiłe. Poincare bębi zadaśe, so ho jemu hišćeze ras dowěrjenje wuprajiś. Powschcrje mě by, kajšej je knježerstwo namjetowaśe, so ľ 339 pschećiwo 211 głoźami pschijźa.

Grichiska pschećiwo kralowskemu domej.

S zyleje Grichiskeje do Athena powjeśe wo wulkich demonstracijach pschikhadźeja, ľ kotrymżi je ho zadała, so by ho republika wuwołała. Do Saloniki bźchu ho cźerjedy ludźi sejśe, kotrejž zadachu, so by ho dynastija (kralowska źiwójba) wotkadźiła. Na tole wustupowanje ho poćahuje je Pondyles regenta Condiriota namołwił, so by knježerstwo ľ wuśwelenych republikanskich japóńkanzow wutworił, kotśi śmeja wo nowym śejnje wokało 200 žydow. Wobjeźiły a politiźy wjedniźy dyrbja wo sejtajenju nowego knježerstwa wuradźeś. Wono na mésto nětcźišchego stupi, hdyž ho nowowulwolony śejm seźdźe.

Hodowne źwětły.

Muchy ľ naš cuźinja po cźinotym dale. Sacźkmunene mrócźeze wisnja nad nami. Schtóź w nozu bjes śwěcy thodźi, wě, kak wulke thoše śwětkowe ľe. Pod moranjom a hołwodarźkim hubjenstwom cźerwi zyle cźłowjestwo, leź jenottliwy sam cźežky njeśe. Nasrudnjiše je, so fu muchy dowěru do pschichoda shubili. Odsej wona śpadnje, tenu padaju twórdy ľ njebjeź źurjenskich a cźemni je we wutrobje a duschi.

We wschej tutej muły klinczi śpodźiwny hłós w serjiskej nozy: „Lud, ćiś w cźłowjonym krocźi, widźi wulke śwětło a na tych, kotśi tu bydła w cźłowjonym kraju, śwěcźi śwětło.“ Hłós bo w Bethlehemje je jatni. Hodowne pośełstwo pschichadźa sa ľo ľ nam. Mócźna śwětłosći bawa śwětłej nowe śwětło, śwěcźi wotfriedź nozy a pośa ľuje puć wschěm, kotśi fu dobreje myśle.

Tuto pośełstwo wo śwětle, kotreż do śwěta pschiźadźe, ma hišćeze wulkeje mozy, za nim ľdźa wschitke ludy a narody. Teź ľótja budźa wuwoj sadźiwaźowaz a śrudni pośmjenjeni, hdyž śpanja: „Hdyž śwěkbu widźeźu, bźchu wulkyschnje śweśelcni.“ Hdyž śwěkbu nad Bethlehemskej hrodźu wuhładachu a mózacku śhladowacz do njewinowatcheho wobliźa dźeśzatka w źłobje. K bodam narodźi ľo khude dźeśzatko, kotrejž hacź zane na śwěrźe. A ja by khudeho dźeśzeka śeźi khudy muż, tiś niczo njeznaśe ľe, so mohł śwoju hłowu k wotpowćinkej położeć. Śmórna, ľuboscź a rukosć ľo jemu płaczesche ľ njebjeź ľom. A ta ľ ľeźi ľe schoł pśeś nóź cźuwiłow a zabwkłowane ľ ľowo namałka w nim móz, ľyłnosć, wjeśele, mér, pokoj.

Liczba dnje je bonka, kotrymż je śwójba Bethlehemska ľo shubiła. Mrócźe dwólowanja ľu ju ľaczémnite. Zim je cźežko do źiwjenja a ľuowonarodźenja w cźežej ľynjatej nozy wěrcź. Prědnje-li ľo pośełstwo „Měr no ľemi“, pokazuje na njemér mjes ľudami. Rěkli-li ľe wo ľuboscźi, hdy dopomnja naš na te muoše twjerde wutrowy, kotreż ľa tradowych a ľhodych nicźo wjeśe nimaja, jenoż na ľo a śwoje śwětłne derjemeńe myśla. Wopravdźe: Stara cźłowjeska luboscź a barnuwoscź je ľo pomjeńśiśiła, śwója miłoscź a luboscź je ľo zaczémnila. Dale dyrbja ľo bźdźicz ľe ľwójej khudobu. Ale do jich ľudoje ľźawicźi padnje pruha njebjeśkeho śwětła, kotreż je wo Bethlehemje jastki dźiwow śtutkowalo. Bjes tutoho śwěta by naśch śwět dawno do cźemneje nozy, do cźinowje ľe hłubiny ľapadnył. By tola trutche a hyšśne była, njebuchu nam hody dźeśzanych dnjow ľaźo ľeźkadźaśe. Budźimy ľe tak dalbo ľmjećicz, kaž śwět budźe ľnaź. Dyrbimy ľebi hody wuhotowacz, ľo nam njeby wjeśelośći a nadźija zaprahnyła. Kóżdy ľ naš ma ľwoje hody ľwjećicz, ľe Sbźinźinom ľo ľaźo narodźicz. Potom bu ľe śwětło w cźemnym kraju a w cźinowych ľadwełowanych wutrobach a duschach. Saźo ľaźchnje luboscź a radoscź do naš, do naścheho ľuda. Sśiwjeźimy narodne hody, wotmućimy ľ nabożnjeje linoscźe, ľopśihnimy ľo ľ mo ratneho tunidła. Hodowne ľwony ľanoźchaja no ou radoscź do naśchich duschow a kklusche ľerjuja rjeńcźo na tru nach wutrowy a nutrinow: „Jesuš, tón Sbźinźi ľe je?!“ Tak klinczi nam njejnowonadźan zały hodowny cźoš. Njech roźhuknjtkuje naśche myśle a ľmyśły, njech pschińuże ľ nam ľwětło ľ njebjeź ľ roźłapćeńem pohanow a hrěchnikow. „Sbóżnosć ľhubjenym pschińowjedźo.“

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 24. dezembra 1923.

— **Wo wjedźe.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa temperatura 5 stop. ľymy. Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer — 1, najnišcha temperatura w nozu 10 stop. ľymy. — Drjezdźańska wjedrarńa ma nakhwilne wozpołenje ľa wone. Cźežki powěrk pola kupy Ľsland je wubjł (Ruślaufer) wupóśał. Tón bě ľo hacź k alpam wuh'cheśeł. Wón wjeczornym krajinam ľ nowa ľudy pschinjeże a ľnadne wocźołenje. We Wróthławju bě 15 ľkop., w Drjezdźanach 8 ľtop. ľymy. W Frankfurcze nad M. pał pschi 2 ľtop. cźopłoty hiźo tajesche. Drjezdźańska wjedrarńa měni, ju może wocźołenje jenoź króśke bźcź. Hdyž ľo wubjł pominje, nam wótry ľ połnozu nowu ľymu pschińcźeże. Wczera bě kurjarca a pał ľo śrdźowańe, jenoż w Nachenje ľo deschcźowaśe. Wczera ľchńcźeże na ľrośne ľpadowańe. Dźeńża hiźo na rjane ľtupa. Tak kwaja nam ľdobne bźe hody. Njeźakomnjeże pschi hodownym wjeśelu na tradarych. — Juńe, Bożi dźeń, ľlónicźko 8,12 ľhodźa a ľo 3,47 khwila. Mócźarjo ľhadźa wjecźor 6,27 a ľo rano 9,08 thowra.

— **Śmjdźenu ľobotu** naśta nam mjećiźe pschetorhnjenje naścheho dźeła. Munje jako dyrchymy ľawoźcźeś S. M. cźišcźerjach, naśch motor rotacijskeje maśchiny ľtrikowańa. Zaźo ľa pschićźiwi ľłědźačkam, wupokaźa ľo, so bě jene ľwěźenje we hłownym pschećihładźe pschekróśe. Tak ľo ľkoždy drohotna hodźina a naśchi cźitarjo pschi cźarje do Wojerez dośtachu „S. N.“ ľ wjeczornym cźahom, mésto popołdnišnim.

— **Hodowna ľchadźowańka herbiśeje ľtudowarje w'o** bźinj ľo tón ras ľaźo w Hodźiju wotmeże. Hišćeze ľo ľ wjeśelośćim na ľchadźowańku dopominamy, kotruż ľmy ľatle psched nékotrymi ľtónami tam měli a ľo nadźijamy, ľo budźa to teź Hodźijcy lubi Sserbjo, a ľo nam tutón śerći dźeń hodowo ľ cźerjodomi cźeśej ľwojeho wopyta dadźa. Pschehoj ľchadźowańka dźe tola wośeśe naš ľudowny pschećiwo krućźiwo je ľerbiśim ludom, kotrymż chcemy ľwoje źiwjenje wdowacz, ľidnoćźicz a we ľmirbu dźerźaś. To dźeńcz teź tón ras bozpréź je ľahamnym wjeczorom, kotruż wuhotujemy a kotreż porjad je ľpéwanj, dźiwadłom a wośeśe je ľwjedźenjeśej rěźu naśchego wuhotowańego knjeża wyšch. wuczerja Nawki ľo hwori. Budźe ľo ľawěśe ľóźbnemu lubicź a prózy wodźewźeńo puczowanja nékto w ľymje ľo dobrońje ľarnanja. — Tuž lubi Sserbjo, pschińdźeże a pokaśajże ľ tym, ľo mjećże ľaź

w přejdawšich časach živy sajim ša Wašich hudowanych dorost. A nětko mam teš hišcze wulku prošbu na Waš we Hodžiu. Budže nuzne, jo dyrbja někotši wot naš tam we Hodžiu pisches nóz wostacz a buch mamy wšitcy nahžiu, so ho teš přichodnje nemakaju, kiž naš na nóz k sebi witaju, naich wutrobny dźak budże sim wješty, a wch tuteh prosyl, mi tutu swólniwosez potom pschi swobzaku swjedenja zbždlicz. — Sserbšcze studentske towarstwo pak njech so s tym napominaju, sa mahu na zkadzowanzy rozprawu we swojej czinoscji dacz. — — Tuž hischcze was, lubi Sserbjo f blizka a daloka, pschihódzcze f Waischim studentam na zkadzowanku a czišcze jim s tym hodownje wjesele, na kotreš ho hižo dolhi czas wschelcza. Pschimjecze zkladnosez je Serbšcžimi studentami sasso was ho jako Serbjo cznicz, a ho na šerbšce, sprawne waischnje sawjeselicz. To by rjany hodownh dar sa nah byl, je-li buchmy prawje wulku liczbu wot Waš k nam witacz mohli, najriescho wschcz by bylo, hdy by jako pród tuteje zkadzowanki nowe, mlode Serbske towarstwo w starošcžawnym Hodžiu bórzy f njeje wurostko. — Zohnowane swjatke dny a strowe sa šowidženje we Hodžiu pschieje Wam wschitkim Nowa, t. ch. hr. starschi.

— Sa statne sawješcženje flotu so wot 24. dezembra 1923 sem tele pschinoschki sbérachu: Sa wola a byka 7 sk. hr., sa krowu a jałowju 15 sk. hr., sa swinjo 3 sk. hr., sa domarošane hwinjo 10 slotych hriwnow.

— Sawješcženje pschinoschki sa statne sawješcženje rěmcho flotu. W poslednim czasu bynja sdorżowu dla pschinoschkich pschinoschkom sa statne sawješcženje rěmcho flotu pschcze wjazy. Nětk pak so sawješcženje na wobsedzerjow flotu na stajnohódnym fakladze stanje a tak so wosthedžeš hižecz njetrjeba, so sawješcženske pjenjezy swoju hódnoscz shubja. Tak ho samo rolumi, so dyrbjachu so pschinoschki powyschicz. Pschinoschki njesamóchu teš dowólnju niskoscz wobthowacz, dokelž nětk sawješcženi wustaw f mahmi wuwiaczemi 100% saruna, bjes tcho, so wustaw statnje pschinoscznoju dostawa. W mérje bospodarcha wobsedzerjo 80% wot wustawa a se statneje kassy każy 25%ti pschitrażk. Też dla wyschschich placzinow rěmcho flotu dyrbjachu so sawješcženske pschinoschki powyschicz. Słónczuje je sawješcženi wustaw pschinoschki w posledním czasu w stajnje jara wothodnoscženych pjenjesach dóstał, tak ma so to nětk warunacz. S tcho je hižo widżecz, kak nusne je, so wobsedzerjo flotu we swojim samskim stajnje pschinoschki bjes czakanja a w wolnej wyhotowkosci do rěsanja saplacži. Xenoż hódži je w nowembrie muża (n. pschi. hódż dźélo njeje), mógu so f placzenjom hacz do 3. dnja po rěsanju wocakowacz. Po sakonskich postajenjach so pschinoschki njesprotschiwjacz. Schtóż njeplaczi, njemadże też žane sarunanje wot sawješcženskeho wuwiaca dóstacz. Jeli so placzilny je rěsny jkł dale ponicz, może so w blizkim czasu f ponjezenom pschinoschkom liczicz.

S Lubdzicz. Patorżizu smjeje sarat Domaschka rowolnin w 4 hodź. herbiku a 1/6 hodź. němišu Bożu wól. Spéwanje kżeow. (Spéwarše pobu pschinjesch.) — Hodownicžku smjeje sarat Bożi dop. w 9 hodź. němiše a 1/11 hodź. herbiše pschdowanje. Spéwanje zbrkownistkeho khora. Kollekta. — Druhi dżeń hodow smjeje sarat Bożi rano w 8 hodź. herbiku swj. spomjedź. sarat Domaschka dop. w 9 hodź. herbiše a 1/11 hodź. němiše pschdowanje. Kollekta.

S Ratbuj. Tudomne towarstwo „Wjesela sabawa“ wuhotuje 2. dżeń hodow wjecor 1/8 hodźin w „Serbskej Gruzhcze“ swoj tymsk swjedżeń f bjawadkom a rejemi. Hracz budże so cżinowna w 5 jednanzach „Mżj wéry“.

S Hornjeho Wujesda. Po wokolinje rosnoschina so spodżiwne powjesche wo sruchtym swojsinym pobanku we sušodnych Lutnjecach. Tole rosnoschowanja bu byle se pschicżinu, so jej tż policija a statne sudnistwo sakroczżeli. Mandżelski potrjechenje shrożby je policija sajała. Wona je w pschepytowanju. Jedna so wo tym, so je jejny pschirodny žyn jara nahle a pod nadpadnutymi snamjenjemi semrěł. Wschelake po hischcze powéda. Tola, dokelž njewémy, schto tu klescht a schto wérnoscz, njemóżemy wo tym pisacz.

S Njechwaczidła. Wětrnikarja na bo je pola Wětrowa su hižo sasso paduschi wopytali. Wóndano kradnychu jemu f hkéwa dwe koży

Se Zurig. Wu noży wot watory k jirdżeju su Kranzigom 4 hubjy pokradnyli. Na gmejnskej hranizy su sio sarżsate, so by sled jo njemokpal. Tuka so na wjeżnjarnjow.

Z Ruconja. Wubjerk Zwjazka Serbskeho Ratarskeho Dorosta zeńdże so wčera (njedżelu) we wjesnej korčmje pod nawjedowanjom k. kublerja Solty z Bronja. Najwažniši dypk posedżenja bě wobšerne přehladanje a dowuradżenje zwjazkowych wustawkow, kaž bóchu so hižo na zhromadżizuje w Budyšinje nacžinyle. Wone so jenohlónje jako přijomne spóznachu. Też z dalšimi towarstwowymi (zwjazkowymi) prašenjami so nadrobniše zabórachu. W dalším so rozmolwješe wo założenju nowych hałuzow Ratarskeho Dorosta mjez Sorbami. W tym chce „Domowina“, kotrejež předsyda k. Bart bě sobu přitomny, k podpjerju być. Wón dašе też dalše pokiwy k organisacji a pokaza na to, w kajkich pomérach su starši Sorbjo žiwi byli, narodnje wo wjele hubjeńši. Też wo wšelakich loskoćiwych prašenjach so jednaše. Hłowna wóc je, zo preswědčeni Serbja do Dorosta přistupja. Přichod za ratarstwo w Němskoj njebudže rożoty. Ale Serbam budże możnosć data, z tutych bospodarskich wuzkosćow so nékak wuwinyć. Dale pokaza so na wšelake brachi a zmylki zańdżenosće w serbskim ratarskim žiwjenju, też na naše wjesne financne instituty (mjenujcy nalutowarnje). Powšitkownje so žadaše, zo by „Serbski Hospodar“ zasy wožiwił a tuta zawostajenstwo k. fararja Kubaša a „Burskeho towarstwa“ so zdżerżało. To so lohey hodži jako přiloha S. N, do kotrejež měli serbscy ratarjo pilnje dopisować. Z nowym lětom so tuta myslička spytowanscy přewjedże. Jara khutne prašenja a nazhonjenja so nadrobniše rozpowědnahu, štož mózo našemu narodnemu hospodarstwu jenoż polškować. Ze wšokh rěcow klinješe dobra nadżija do přichoda. Dale zaběrachu so zhromadżeni z wumjenjenjom młodych ratarjow z wukraja. Wo tym referérowaše k. bankownik Cyž z Prahi, kiž dźe mnoho zajimałeho z hospodarskeho położenja w susodnym kraju powědaš wědżeše. — Wjecor rěčeše k. Cyž a přinjese lube postrowy ze złoteje Prahi. Rěčnik poda wšetku bilanzu wo poslednich pjećoch lětach wo narodnym a hospodarskim dźele. Za čas hibanja a hišće nětko njejsu mnozy Serbja spóznali, zo je mjez nim a Němcom narodny rozdźěl. Ze stawiznow pokazowaše rěcnik narodnu bědu, wo mizerje, kotraž nas trašeše lětsotki. Njechamy na swoje swědomje wzać porok našich potomnikow, zo je naša generacija k zahubje našeho serbskeho luda přinošowała abo nješto zawinowała. Dyrbimy na straži stać. Naša pilnosć a wutrajnosć dyrbitej nas zaso doprědka přinjesć. Njeje hišće wšo zhubjene. Mamy wšě mocy zorganisować, maja służiš w poslednich konsekwencach cyłemu ludej. We Słowjanach tši wjele anarchije, chce być samostatny, swobodny. Ale spodźiwnje: Němcej so Serb podwoluje, dokelž je sylniši. Předobyć dyrbimy so k słónou, wšě stawy zjednoćić k zhromadnemu dźołu. Serbja su swérni wostali swojej tradicji, su naložili a wašnja prawóčeow wobkhowali. „Serbski ratafski dorosć“ ma na jich zakładže dale dźełać, wšech młodych ludźi dobyć w Hornjej a Delnjej Łužicy; chcemy so wukubłać wšém dobrym počinkam. W zwjazku maju so wotrjady (hospodarske, kulturelne, politiske a druhe) wutworić. Nawjazuje na tu mysl wšelake themata. Pěstować maju so wosebje stare burske naložki. Temu škodźi pak alkohol. Też wo tym ma so pola nas rěcež. Ż druhimi serbskimi towaršstwami ma so přećelstwo dżerżeć, ratař a sokoł pozběhutaj naše droše Sorbstwo. Wón pokaza na styki z Němcami a Słowjanami. Oficialna Němska nas hidźi, dale nam bjerje naša rěč; chcemy měć runoprawa! Ludowy zwjazk ma na demokratiskej podłožcy stać, tak kaž njedawno němski kanclef ju rozrisowaše. Ale wot teho smy hišće jara zdaleni. Nimamy tehodla zasadu čěskosłowakiskich Němcow, kiž w krajnej přeradże najwyšši počink Němcow widźi. — Z dźakom za přednošk doda hišće předsyda zaharjene słowa, kruće dyrbi naša młodźina zapřimnyć a pomhać twarić Serbow přichod. Kjež Zarjeńk-Khrósćanski poběda za mórne přeswědčene dźoło a chce naše młodźinu tak wukublanu měć, zo po času zhubjenu hospodarsku móc zaso na so storhnjemy. Wón skónči z přećom, zo bychu naše wuradżowanje dobry wuspěch měłe a přitomni zaspěwachu sebi narodnu hymnu. Přitomni napołožichu rěcnikej cyły wačok postrowow našim słowjanskim přećelam, kotříž maja najwjetši zajim za nas.

S Rěčnjeje pola Běleje Wody. Wadušchnu zwólhu, kiž je poslednji czaš našchu wješ na wokolinu njepokojiła, fu wuhlešdili. Někotre stawy teleje zwólhy fu hižo sajeli. Druhi fo we blížschich dnjach tykmu.

Sserbska wumělska wustajeńza w Budyschinje.

Pschihotowjedżena wumělska wustajeńza, kiž šerbske wumělske sjednoczeństwo w Sserbskim Domje wuhotuje, je wežera swoje wrota wotewrila. Sserbske wumělske sjednoczeństwo je w Khrósćejach a Kulowje małej wustajeńzy zrjadowała, njeje pak w Budyschinje hischcze znate. Njeznate tež je, kak wone na polu wumělstwa dźěła. Su tehodla często f dwołowanjom wustajeńzy wocakowali. Djenja fmy jara p'chijomnje pschekwapjeni. Wustajeńza je tak bohata a mulkolna, fo może fo wopravdźite hodownje pschekwapjenje ja šerbšči lud njewonarjł. Kolo 'naschich wumělzow je hischcze małe. K starym 'natym Jurjej Gajnje f Budyschinu, Měrczinej Nowakej f Niechornja a Nowakej Jotrowai, pschidrużja so tónkrócz Wladimér Schéza f Rachelowa, Hana Kranzez f Drjezdżan (dżowka hudźinskeho dir. Kranzeja) a Hana Bjarschez f Radworja. Wumělskeho sjednoczeństwa samóh je, šerbšči wumělzow pohonjecz, a lud za wumělstwo sajimowacz. So tónkrócz tju dalschi šerbšči wumělzy do sjawnoscze stupja, je dopokaz, fo prózowanja płody njesu.

Khód psches wustajeńzu posłicża nam wumělske wobschiwjenje. Tu strowja naš wobrazy f Lužicy a f Běstow, dale też f Nuskeze. Tu pschimnu naš Nowakowe wobrazy, kiž šerbske cżucze a myślenje šerbskeho luda dychaja. Dale naš zajimuja w'chelake portrety. Swjeżeleni posłejimy pschi wumělskich pschemyslowych hdžiach, wusthiwanjach a nożiżowych wuměłtach, żeńnowych wobrazach, pschi šerbšimi jeńeńskimi tolerjemi a pschi trachnez wokrowej pychu. S krótkimi słowami: je wulkotne, schtož fo tu pokahuje a znajezju wumělšiwa je połnje pschipóznaja. Jenoch wulke dźěła w blížschim cżiżie wopytanju.

Wopyt prenjeje njedżele bě jara fwjeżelezy. Wyschokodostojny k. biskop dr. Schreiber je wustajeńzu je swojim wopytom pocżesčił, tchorninja k. tachant Skala a k. farar Nada. Też pschihotowni fritikojo němšchi nowin swoje pschipóznacža wuprajichu, haj někotre dźěła jich zyle fajachu.

Mjez wopytowarjemi widżachmy mnoho Budyschšich pschećelow wumělstwa. Pschecże fo jara, jo bychu Budyschske šerbske towarstwa pschedewżate šerbskeho wumělskeho sjednoczeństwa podpjerale. Derje fo bylo, bdy by fo sjednoczeństwu f Mlacżijn Sserbšcez sjednoczeńz mohło.

Hospodarski roshlad.

Póndżelu, 24. dezembra 1923

Hamtlite kurjy kabotu w Barlinje:

Dollar 4,189500 bl. franzowsti trank 221 445 mlj
jendżelsti punt 18,254008 bl. czeschti. krona 125 685 „
schwajzarski frank 732,165 mk. 100 pólit. markow 614 „

Pjenjezy fo njejschcenkliwe. Kurfy cżischkow fu šedma mjenowachu. Hodowne šmórki padaju też do kontorow na šcheho ženje wotpochowanzeho hospodarskeho žiwjenja. Lěta tkoni fo k tónzej S cżežkej starosżu shladujetaj wobthowník a ratař do pschichoda. Sahuba starej němšcze hrimny wutłóčki naschemu hospodarjeniu pjenjezy, tuke krem hospodarjenja f najpodstatnischich žiłki. Natholče cżežki tutón njedostatk nasche ratarstwo bjes wschcze reserwy psched cżinnym pschichodom. Ratarstwo je runje tón stan, we hospodarstwje jeneho stata, kiž lutuje a pjenjezy na dań dawa. Pjenjezy njejsu na hromadach we worzlowych khamorach naschich bankow leżate. Wone fu wotpłodżene nasche wikowanje, naschе pschemyslo (Gewerbe), naschе industrije. Pschi hospodowzej hódnoscze stareje hrimny njesó ratarstwu mózno lutowacz a reserwy tworicz. Ratař, tař ruzke hacz fa swoje wupłody pjenjezy bo hórischcze dosta, dyrbjesche je hnydom pschekupicz, jo by hódnoscz nékat zachował. Nésoby dawasche šhutke pjenjezy na dań, so by pschi njesbożach nésoho pschibérkej měł. So je ratarstwo poslednje 3 lěta wobjebe tak wjele kupowało, je pola druhich worschtowh dbacze šhudżiło, jo ratarstwo we bohatstwje wimwa. Dżensa nétko, hdyż je so stara mena (Währung) zyle šnicżiła, stupi na jeje město nowa, to je naschа rentowa hriwna. Nétko so wupokaza, kak khudbe a wutrjebane naschе hospodarstwo je, kak próżdne fu statne pokładnizy. Naschi stat ma hobrike winowatoscze dopjelnicz. Sdyża sastopnikow, je po wójnje wo pjecze wjetschich dawk dla wójny. Renty f wójnu skhodowanych spóżerazu mjenazuje hobrike pjenjezy. K temu je stat winowatosći pschejschał, so ted ta tych staracz, kiž ani dżéła ani sašlużby nimaju. Nétko fu statne pokładnizy próżdne. Stat puschcża sastopnikow se šłużby, wobrěżnje jich dokhodu a samjesuje podpéry tym, kiž fu bjes dżéła. Stat wupiżnje hobrike dawki a kładże je f cżężnjosez cżežu na ramjenja naschego ratarstwa. Ratař je, kaž pschachmy, bjes reserwow. Płaczijny khotu a żita bija dale. Wjesnje nalutowanzje a měschczańske banki fu bjes pjenjez. Nétko rika krucże ftacz a hlowu niż shubicz. Tale kahuja płaczi wosebje naschim ratarskim ratarjam. Jako Sserbjo so hromadże sesłupacz do šerbskich ratarskich hrjołkow. Njech naschi ratarjo njesabudu, so mamy naschu banzbnu „Sserbsku Ludowu Banku“. Runje ta a žana druha banka njemóże być je wobrěżnikom, fo bi nam f bratrowsteje hromy dostanże trébna pomoz. Na naš šerbšči ratarjo je, fo hibacz a jako šerbšči ratarjo organisowacz. Sdźiwi k šwojemu budż Waische heslo. Hiło šo hiba. Nah wjeseleši, so naschi młodši ratarja, šmużo naschich burow šu sitnażiju spóżnali. Woni hotnja šo na praktiske hżelo. Mésto próżdnych wjeselow a hanjenja sa próżdnymi fantastijemi wdinja šwoju tedżbliwosć problemam, naschego cżasa. Młodši šerbšči ratarjo, wschitkich, wschitkich mjesze fo do šydża, pschimajeże jako Sserbjo šobu do kolow. Dże no Waisch pschichod. A Wy stari, njeteżcze mudrują na bok!

Produktowe wiki běchu bjes šajima. Tukrajneho żita wjele na wiki njepschidże. Pschecża je njendże, we płaczijnje fo pschewjele njepschcżenni. Nascha rożna ma fo f ruskej jara cżežaz na wikach bédżicz. Ruska je rjana a tłóczi na płaczijnu. Sa jeczmjonjom fo f rédka praschachu. Tež wowoš nima kupzow. Muke płaczijmi wobkhowa, ale njeidże. Sótna pscha a wowżeschki fu bjes wobroża. Jenomat pschidże saódżenu hobotu we Barlinje

Pschenica	152-156
rożta	124,00-130
naličn. jeczmjon	152-155
wowoš	104-115,00

Sčitowa a żyma

pschenična muka	0,60-0,70
rżana muka	0,60-0,70
wowošna	0,50-0,60

Ja wunu abo 20 zentnarjow

pschenična muka	23,00-27,00
rżana muka	22,00-24,75
pschenčź wotrnoz	7,75-8,00
rżane wotrnoby	7,50-7,75
rapš. wuhlusčk	11,00-11,50
pochowa mełacża	7,0
šerodella	17,00-21,0
pjelusčki	14-15,0
bérnage krutki	16,5-17,00
rożk	260-265
buny	12,00-14,0
woka	15,0-17,00
módre lupiny	13-14
žołte lupiny	14-17

Ja 100 kg abo 2 zent.

Jeczmjon fo njejschcenkliwe. Kurfy cżischkow fu šedma mjenowachu. Hodowne šmórki padaju też do kontorow na

Žyma

	0,60-0,70
	0,60-0,70
	0,50-0,60
	—
	0,50-0,60
	0,40
	1,20-1,30
	1,10-1,50
Bérny	
	—
bšle	—
cżerwjene	—
żołtemjažne	—

po zentnarju

Dawkipłaczerjo! Finanzny ministar je wuda: Wéra, po kotrejž fo šmé wot dokhodowcha dawka f dochodowu je nuzdow wotcżahnjecz, je hacz do 31. dez. t. l. 600.

Druhi podżél khlébowcha dawka (Brotversorgungsabgabe), kiž fo hacz do 2. januara 1924 wotedacz. Wón wuczini 193 miljon krócz telka, kotrejž dyrbjesche fa wożcha ka (Zwangsanleihe) sfrjesche. K temu finanzny ministar pschipomni: Hacz do 2. jan. 1924 dyrbi so druhi podżél khlébowcha dawka wotedacz. Wón wuczini 195 miljon krócz wojaka hacz dyrbjesche wożcanka. Schtóż mjesze 100 000 hr. wujerjenaje hódnoty dyrbjesche wożcanki podpisacz, dyrbi nétko 19 sk. hr. a 50 sk. na khlébowcha dawka saplacżicz. S tcho, schtóż dyrbjesche fa jako dwórbjesche wożcanka podpisacz, šmé fo f tcho famoženje, f kotrejež dyrbjesche fo podpisacz, wotcżahnjecz tyż, schtóż fu wuwinjenja hódne, we kotrychž podrutninu bydła. (Wietkowhunungsgrundstücke). Dale šmérdża fo f tchole samożenja wotcżahnjecz: wonkastrjace pjenjezy na papjerjanu hódnotu (na pschikład hódnotne papjery, (to fu Wertpapiere, Hypotheken). Jo-li pał je tón, kiž na dźnuk płaczicz, wupłoschcz dawka pschipósłanu dóstał abo do 10nż tchole mjenjaja hischcze dostanje (mjenujcy tak

mjenowanu Steuerbetrjeh), dyrbi 195 miljijon krócz kelko sawdacich, kelkoj je tam jako sakadny dawk (Grundbetrag) napisane. Tu njesmje so nicko wotczahnuc, dokelj we tymle wobje je so hizo to hamtske wobliczko a wotczahnyło, schtož so wotczahuje z čisła sawdacich. Dej tam so wotedacz njesmj, hdyž je so dyrbjelisko wotczahnyło wotpisało. Schtož bacz do 2. jan. dawk njezapłaci, so czasa (pfänden) a dyrbi hischcze wyssoke pschirazki płaczicz.

Wazne hospodarske liczby (klucze).

Sa 24. dezember 1923.

1 złota hrywna (po Berlinskim wiczornym kursu)
papierj. hrywnow 1 002 500 000 000

20 hrywnowski złoty	19 2675 miljonow
Placzizna za złoto	640 bell. za jedyn kgr.
„ „ „ 1 śrebrny (1 hrywna)	400 000 000 000
Statny indeks	1 163 000 000 000
Salski indeks	1 215 000 000 000
Wulkopschedwjski indeks	1 245 500 000 000

Dowkowa mjera (multiplikator) 1 000 miliard. za złoty hrywnu
Multiplikator na jesenjnje 1 000 000 000 000. Jedyn filometer 4. klasy 2,2 my. po złotej hodnocze, po papjerjanej 22 miljardowu a 200 miljonowu, 3. rjad. 3,3 pj.

Pósłowy tarif: list w post. wotczinju	50 000 000 000
dopjelnjza „ „	80 000 000 000
list dale post. „	100 000 000 000
dopjelnjza „ „ „	50 000 000 000
Telefonowy kluczj	1 000 000 000 000

Mjerjenje je w bliskim wokrjesu (Ortsverkehr) 150 miljardow w dalschim do 5 kilometr. (Bezirksverkehr) 300 miljiard.

Drobnowotkowanske placzizny w Budyschinje.

22. decembra 1923 po hamtiskim postajenju.

Wsche placzizny so po biljonach trofuja.

Zwora		najmjensch. placzizny kr.	najwjetsch. placzizny kr.
Howjase mjaso s tosczemi	1 kg	1,800	2,400
Czelace mjaso	1 „	2,000	2,600
Słopjace mjaso	1 „	—	3,000
Swinjace mjaso	1 „	2,600	3,000
Tukanjny swinjaty schmatz	1 „	4,000	4,400
Pschenicżna muka	1 „	0,400	0,480
Rjana muka	1 „	—	0,340
Kluczb	1 „	0,285	0,300
Rjadne bjery	1 „	—	—
Rajs	1 „	0,600	0,900
Hroch	1 „	0,800	0,900
Sboti	1 „	0,800	1,000
Amerik. swinjaty schmatz	1 „	2,000	2,600
Sauschenj połcz	1 „	—	4,400
Dobre mloko	1 łr.	0,210	0,260
Wobna butra	1 kg	4,800	6,000
„ „ wutkajna	1 „	6,400	6,800
Jeja „ „	schk.	0,150	0,250
Rjadne bunu	1 kg	0,600	0,800
Zoker drobny	1 „	—	0,920
Petrolej	1 łr.	—	0,360
Kamjenjane wuhsło (domj. tepl.)	100 kg	—	—
Brunizowe briketty	1 stc.	—	1,500

Wiczne placzizny w Budyschinje.

wot 22. dezembra 1923.

Wsche placzizny so po złotej hrywnje trofuja.

Pschedmjet		najmjensch. placzizny	najwjetsch. placzizny
Pschenjza, jwonka wotedacza	50 kilo	7,40	7,80
Rożza, jwonka wotedacza	50 „	6,30	6,75
Jecżmjeń, jwonka wotedacza	50 „	7,50	8,00
„ nasymjeli	50 „	—	—
Wowsk, jwonka wotedacza	50 „	5,50	5,70
Raps,	50 „	—	—
Bjery	50 „	2,40	2,60
Sćano	50 „	2,30	2,50
Sćoma, s masch. mlócz., prasz.	50 „	1,10	1,50
„ s zypami mlócz.	50 „	1,80	2,00
Pschenicżna muka na wotedacze	50 „	—	—
„ we jiw. wikow., tukr. 70%	50 „	—	15,00
Rżana muka, na wotedacze	50 „	—	—
„ „ we jiwob. wikow. 70%	50 „	—	13,50
Pschenicżne wotrubY, na wotedacze	50 „	—	—
„ „ we jiwob. wikow.	50 „	—	3,60
Rżane wotrubY we jiwob. wikow.	50 „	—	3,60
Prošata, 272 schtuk	1 schk.	8,—	18,—

Hłowny a samolitny redaktor: Marko Esmolec
w Budyschinje.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Bjerśće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach waš nawěšćk w Serbskich Nowinach“.

„Lětnička“

Dźěsaca hra wo khudym kralu a jeho złotej dźowčičcy Přełožił Bjarnat Krawc. Cyle nowa, je runje wušła a je dostać w **Serbskej knihańi w Budyšinje.**

Najšěp kupowanske płaczizny - na najtuńšim puću wudźěłkow přetrjebarjam přez nas z wuzamknjenjom kóždeho srjedź. dobytka a droheje mustr. kolekcije :: 10 wosebitych sortimentow sukroweje branže :: bohaty wubjerk, hódne płaczizny a dobre hódnosće :: rukuja za naše mjeno, wobstejimy wot 1701. ::

Suknowy dom Körner w Kamjencu, Pulsnitzer Str. 31
mjeješi A. Angermann
Założeny 1701 Założeny 1701

Sukna za mužow
Sukna, černe
Sukna na žony

Hladźe k muktowanej wołnej, jupowe, ulstrowe a paletowe tkaniny, dobre česane přędzenje, zymske lody, narengo a tkaniny z česan. přędz. Satin' drapé z česanoho přędz, croise foule, meltony za wćerow. drastu a kostumy, wopr. módre sukna, meltony a česane přędzeno. najl. žonjace mantle, veloury, flawše a sukna, černe žaketowe, najl. čisto-wołn. pisane žonjasce sukna, hladke a mustrowane kostumowe tkaniny.

Najwutrobniše zbožopřeća

k hodam 1923 a k nowemu lětu 1924

wupraju z tutym wšěm lubym serbskim přećelam a znatym doma a wšěm přećelam wonka z dobom wot wosebiteho pisomneho zbožopřeća so wukupiwši z darom

za nuznu potrjebu „Serbskeho Domu“:

Dotalne dary 215,50 hr.

Dale darichu:

k. kantor Symank w Baćonju	3,— hr.
k. wyšši wučeŕ Wjerab w Budyšinje	5,— „
k. kubleŕ Křižan we Wysokej	5,— „
Wšo hromadźe	228,50 hr

Serbska wumělska wustajeńca

molowanja

wumělske přemysło

w **Budyšinje** w sali Serbskeho Domu.

:: 1. a 2. **dźeń hodow** wot 10—1 a 2—4 hodź. ::

Towarstwo „Wjesela Zabawa“ w Ralbicach

wuhotuje 2. swjaty dźeń hodow

w „Herbskej Grychće“ w Ralbicach

zymski swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi.

Hraś budźe so: **„Móc wěry“**, činohra w 5 jednanjach. Započatk 1/2 8 hodź.

Wšitcy Serbja z blizka a daloka so jenož z tutym wutrobnje přeprošuja.

Towarstwo „Wjesela Zabawa“.

? Hdźe lěto doswjećimy? W Radworju w Herbskej Grychće!

Njedźelu, 30. decembra

wuhotujemy sebi tam cyle wurjadny serbski swjedźeń: wšelake spěwy (mjez nimi 90% cyle nowych) a wjesela hra:

Hadamowy karan na sudnistwje.

Započatk w 7 hodź. (**wječor!!**).

Wutrobnje přeprošuje

Hudźbna Jednota Radwofska.

W Komorowje pola Kluksa

wuhotuje **mužske spěwne towarstwo**

2. dźeń hodow wječor w 7 hodź. dźiwadłowe předstajenje:

Hody, swjedźeń lubosće

Po dźiwadle su **reje.**

Hosćenc w Khwaćicach.

2. dźeń hodow:

pyšne reje.

Přećelnje přeprošujetaj **J. Nowak** a mandźelska.

Hofmannec hosćenc w Psowjach.

1. dźeń hodow su **pyšne reje.**

Přećelnje přeprošujetaj **P. Hofmann** a **mandźelska.**

Zendźic hosćenc w Rakojdach.

2. dźeń hodow su

pyšne reje.

Přećelnje přeprošuje

Aug. Zenda a mandźelska.

Wulki serb. wječor

ze spěwami, dźiwadłom a **rejemi**

wuhotuje **njedźelu, 30. decembra 1923**

Serb. tow. „Nadźija“ w Rakojdach

w Zendźic hosćencu.

Započatk wječor w 7 hodź., dźiwadła we 8 hodź.

Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka wutrobnje přeprošujetaj **Serb. tow. „Nadźija“ a hosćencaŕ.**

Hosćenc „Město Straßburg“ w Porśicach

2. dźeń hodow a **sylvestra** su wot **4 hodź.** sem

pyšne reje

Přećelnje přeprošujetaj Handrik a mandźelska.

Žony

Porućam swoji wulki Hlad pschepjasnikow, mjehzuchow a pschebpabowych porwjasow, pobpolożkow.

Steju rad k radze.

Wegnerowa tu Budyschinje psched schulerskim wrotom čo. 9

Vogtlandske gardiny

firy, zanki, pitrale, kolafe, pranowe hutnje, łojowe parjenjenje wołnow płachty, twjefki, trjenja, ćischi, blikowe a sylowe pschikwelma, łonjace, mujece a spódnje khołowy, wołnowe a linolenum porucha wobjedze płaczizny hódno

M. Erler w Budyšinje

na jitnych wikach 11 inspektora „Stolete dwórka“. Mjezi Serbjmi.

Wučobnika

pyta k jutram pjekarski mišter **Bartko w Njeswačidle.**

Holca,

kiž je zańdżene jutry šulu wuchodźiła, so jako

pěstonca

k 1. januarej 1924 pyta, najradšo ze wsy.

Willi Bendel

pjekarski mišter w Budyšinje na rózku při kronprync. mosće.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Měrćinkec hosćenc w Haslowje.

2. dźeń hodow su **reje.**

Přećelnje přeprošujetaj **J. Měrćink** a mandźelska.

Hodowna skadźowanka serbsk. studowaceje młodźiny

wotměje so **27. hodownika 1923**

w Hodźiju.

Porjad: Stwórik, 27. hodownika pop. 1/2 3 hodźin **hodowna zhromadźizna** serbskeje stud. młodźiny; wječor w 7 hodź. **zabawa**, wobstejaca ze spěwow, přednoškow, dźiwadła a rejow.

Na tutón swjedźeń wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka přeprošuje

Julius Korla Rieta, t. č. hł. starši, ev. bohosł. kand.

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na Łuknišćej haju 34.

Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sacka s Lipska w Budyschim hamtiskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Pjeńki, kuluchi a šćěpy

ma po wjezbach wotedać

Funka w Lěskej we Wojerowskim wokrjesu.

Swój slub dowolitaj sebi wozjewić

Emmi Bräuerec

Otto Lehmann

Hody 1923

We Wětrowje W Khelnjo

Lotta Kellerec

Dr. med. Hans Schnabel

dźěćacy lěkaŕ

slubjenaj

W Budyšinje, na khěžorskej drózy čo. 6. Hody 1923.

J. P. Mencel

serbski časnikaŕ

wurjadnje dobra wuporjadźowanje w **Bobrošcecuch.**

Kupuja

lumpu hacz . . . 2 pj.
nowiny, šeschiwki, knihi, akty . . . 1 pj.
staru papjeru . . . 1/2 pj.
łoćze po najwyšschich dnjownych płaczizнach. **Żelezo a metale** jenoj na wupołas. We wjesce, ho bjerje płaczaje płakanki, je šamjnym łapschańom pschihotu.

Josef Schubert

w Budyšinje, bórtlinc. 7.

Telefon 695.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Přiloha k číslu 295 „Serb. Nowin“.

póndźelu, 24. decembra 1923.

Hody — žiwjeńe luboseče.

Njeśmérna hiba pśeco hišćeze źiwót wobknjeźuje. Rozdwojene žiwe jednotliwe ludy, rozdwojeni stari, bohaći a ćuźi, města a kraj a druhi. Skoro namušuje žo nam myśl: „Luboseć je wotemrěła na semi“.

Tola niź tak ruce ſ twojim rozśudom! Hody žu pśenźa. Sastupi w myślach bo Betlehemſkeje hródze! Teź ty „namalaſch ḍźećatko, do pjeluſchkow ſawite we ſlobje“. Ale tuto ḍźećatko njeje tajke, kaž druhi cłowjek. Na njo ſniźi ſo ſ njeboſeź bójśa luboseć; pruźa njebjeſeźe luboſcze wulkhadża wot njeho a roſtiwa ſo po zymym ſwěcze. Tu pśichi źiwe namalaſch hiſchcze luboſcze!

To widźimy ſtaroſćiwego njebjeſkeho Wótca. Wopraſchej ſo tas maćerje, ſwoje nježne ḍźećatko na rukomaj, ſchto ſebi ẓada ſa tu drohotnu wěź? Ani ſa wſchě bohaſtwa ſwěta njeda ſwojeho lubuſchka! We wójnje padny jedyn wyſch, jako cłowjeſke ſwojeho morwcho ẓyna wulkowaćź. Ssamo ſa morwe ḍźěco da nan ſwoje ſiwjenje. Tak potajne je płomja luboſcze, kotreź je Bóh do cłowjeſkeje wutroby ſapuſchćił!

Wón luboważe pśiche wſcho ſwojeho ẓyna. Je tola tamne ſłowa wupraſił: „Tutón je mój lubowany ẓyn, na kotrymź mam ſwoje ſpodobanje“. A Boża luboſćź je wo wjele wjetſcha, haćź ſeniſka luboſćź ſtarſchich, kaž je Bóh wjetſchi dyžli cłowjek.

Tuteho lubowaneho ẓyna póſćele njebjeſći wótz jako ſlobe ḍźećatko na ſłudu ſemju, kotraź pod mozu bjadota ſteji. Wobſrjeḍź ſymy ſo narodźi w jenej jamje, w kotrejź ſo ẓewak ſwěrjata wutkowaju. Khuda knjeźna ma jemu wućeekta być a ſłudy rjemjeſlnik jako nan. Boża wſcheźnawobſedomoſć widźi ſa ḍźećatko ſiźo pſchihotowany ſkiźi, cźetnje, ſchwikawu a ſlebiju. A cźehodła pſchinjeſły njeſłónčny Bóh tutón niekrućźny wopor? Tak je Bóh ſwět luboważ, ſo ſwojeho jenonarodźeneho ẓyna ſa njón da!

A ty ſchcześćijano, njemohł napohlaḍ ẓiobjatka twoju wutrobu ſmjeḍźećź? Bóh pokaſuje ſwoju njeſkónčnu luboſćź a ty nimaſch niczeho abo jenoź maleho ſa njeho wyſche!

Hody pokaſuja nam Bożeho ẓyna. Kak ſu ẓo paſtyrjo ḍźiwali, ḍyž ſ erta jandźelow w ćichej nozy błyſchaſchu ſłowa: „Ẓiśenja w nozy je ẓo wam narodźił wumožnik . . . Namakaćże ḍźećatko . . .“ Jako ḍźěco ẓże Boži ẓyn do naſcheje ẓrźeḍźitwy ſtupiće. Luboseć a ćuicze ſtej njerozḍźělomnje ſjednoćenej. S nježnej luboſcźu wiźy ḍźěco na ſtarſchimaj. Bjes luboſcze ſmy roſtliny bjes ſłónza.

Tuke ſchtaltnoſćej wuſwoli ſebi Jeſuš, ḍyž do ſwěta pſchiźe. Jeho ert je hiſchcze němy a njemóże wyſoki ſakoń luboſcze prędowaćź. Njemóże hiſchcze ſwojej ruẓy wupſchestrećź a pſches ḍźiwy ſwoju luboſćź wopokaſaćź. Tak cźe ſ najmjeńſcha luboſcź pſcheſtajeć. Jako ḍźećeẓa ſchtaltnoſćź woſnamjenja nam wjaẓy luboſcźu, haćź wſche ſłowa a ḍźiwy to wuprajśćź ſamóźe.

Schtóž jako njetwinowate ḍźěco pſchiźiśe, pſchinjeſe nam wutrobu polneje luboſcze, ẓaba pak ſebi teź wot naſ luboſcze. Kak wottorczene wot ſo ḍźěco, kotreź wot naſ luboſcze, pſcheceſćetwa twoćakuje, ſame pak ſymu mrěźaze. Njećitimy tajku hańbu najſubońſchemu ḍźeſeru, ale wotplaćimy jeho luboſcź ſ luboſcźu!

Tu kleẓitaj pſched ẓłobjom faſtuperjaj najrjeńſcheźe a najćiſćišcheźe luboſcze — Marija a Jośef. Jeju ḍźela a ſtaroſcze ſu wſche poſwjeſcene lubowanemu ḍźeſcu njebjeſkemu. Jandźelſke ẓłoſty wołaju paſtyrjow. Pſchekłapjeni ſłuchaju tuźi proſeźi muẓojo na wſcho, ſchtoź widźa a ẓyſcha, ẓadnu pſched ẓłobjom na koleni a modła ſo w luboſcźi nźenemu hólcźatku, kiź bu jim jako wumožnik jich ludu wopſnamjeny.

Haj, pruźi bójśſeze luboſcze ẓaḥaju ſ Betlehemſkeje hródze hiſchcze dale. Stawiśny bo jeho naroda ſu napjetnjene ſ hrózbu a wójnu. Pohańſka hiba wotknjeźeſcze wſcho. Hdyž ſo Jeſuš narodźi, bźiche nabožo mér w dalokim romſkim kraleſtwje. Sdaſche ſo, kaž by ſwět w luboſcźi ſjednoćeny był, ḍyž wěčna luboſćź ſ njebjeſa ſtupi. Khćerkuch wo mérje a pokoju cłowjeſkim njeje podarmo ſo ſpěwał w ſwjatej noẓ.

Tak widźeſche Jeſuš ſe ſwojeho ẓłobja jenoź lubych cłowjeſkow. Hdyž nětko ſłaḥuje na hrěſchne cłowjeſtwo, budźe teź luboſcze na ſemi? Njedyrbi wón prajiśeź: „Pſched 2000 létami pſchiśódźech do ſwěta a wuẓiwach luboſćź. Schto nětko namakam? Njeſpſcheẓenoſcź a ḥiḍ!“

Bohužeł je wěrno. Luḥźe ſu ſo ſḥalili wot twojeho ẓłobjeſchka, o luboſćiwy Jeſuśko! Wołaj jich ſaḥo k ſebi, ſo ſ nowa w luboſcźi k Bohu a k bliźſchemu ſo ſaḥorja. Cźiń, ſo ḥychu ſḥožowne hody do Sserbow ſaczaḥnyłe!

Dopis.

Dokónčna myśl w nastawku „Wottworjenje ſaſtojnſtwa“ je, ſo **ma wuczeć dobre ſiwjenje na ſwěcze**. Sa krótku ſłužbu a dołhe próſdninu bóſtanje — to mjeniuja hiſchcze pobrachowaćſche — wyſokich mſdu. Wo tej pak ſo ſ dobrym prawom mjeleźi, dokelž je była ſnadna a hiſchcze ḍźenſa njedobapaźa. Někotreźkuli wórchoty njeźiu hubjenſtwo wójny a powójnſkeho cźaſa ſe'nali, ale pſchi pokuſach hornjach ſebi „ruku ſkorźiłi“, ſo wobchowaćili na khóſty powſchitkownoſcźe, ſo njeſtaraju wo khćeſćeſanſke ſaſady luboſcze k bliźſchemu.

Hdyž je wuczeſke ſaſtojſtwo po ſḍaẓu tajke mjedowe a pożadźowe, **cźehodła ſo hórſchaju ſaſtojniſy tuteho ſtawa njeſłu pſchiwobrozćiłi?** W běhu cźaſa ḥychu ſpóſnali, haćź wſcho tak je, kaž ſebi ſich w měźnych ſtwórźſtach ſkutkowaźa fantaſija twórcow. Hižo w ſwojich mładych létach — ẓno pſchi ſchulſkich — ſu widźeli, ſo ma wuczeć dołhe próſdniny, w kotrychź może khćeſneho paſeẓa po ſwojej woli „cźaſ pſcheẓinić a ſabić“. Je dha jenoź tych rołumjeſć k ſpołnaẓu „tuteje łěpſchiny“ dożahał, kotśiź ſu ſebi wopraſnje wuczeſćli ſtaw ſa powołanje wuſwolili. Dźiwajo na „ſróżdnu cźaſ“ hladа ſo ſo na możnoſćź kóždy tuteho ſaſtojnſtwa. Hušto doſć ſłyſchićź d o r o ſ c e ẓ e n y ch ludźi rjeẓa: „Ja njechcał ẓadyn wuczeſ ḥyć!“ A to praja ḥano tajźy, kotśiź ẓanych ḍźěcźi nimaja, ḥo jenoź maku cźrźóḥku ſwoju mjemja, ḍśiwaja na njeſwjeſeźeje naſhonjenja ſe ẓ w o j i m i ḍźěcźimi. Kak haſle potom ſ ẓuhymi — a tele cźrźóḥu! Tuź prje tźi nékaźki ſchpak w tutym ſaſtojnſtwje a to pſchi wſchěm „ḍobrym cźaſu“.

Skutkowanje wuczerja ſo ſ mérnym ḍźełom ſaſtojnika na ẓadyn pod pſchirunowaćź njeḥodźi. Wuczeſke ḍźełko je duchownje a cźełnje napinaze. Napjata ḥehonoſćź na ḍźěcźi, wobſtajnje pſchihotowany ḥyć ſich myſłam a wumjeſcem ḍźenjam ḥo pſchikłićź a ẓwoḍ ḍźiwowaćź, wutwurjowaju maceźinu logiźy nazwaricź, duſchne roſhorjenja pſchi njeź wulpſchaḥ, kotrymź ẓadyn wuczeć njewurudże, naſtajne napinanje organow rěcźe a ḥychanja a k tomu w próſchnych ſtwach ſ pſcherjebanym pondźerom — to wſcho a druhe ſu pſchicziny, ḥo mohu ḍucha a cźełka pſchełabe ſeſłabja. Tehoḍła ḥo mjeſ wuczeſćemi khoroſcźe nerẓow, płuźu a cźiſje najhuſćišcho naḍeḥu, tute rěkaja runje won wuczeſke khoroſcźe. S hoḍźinami w ſchuli wuczeſke ḍźełko ſtónčeſne njeje. Pſchihoty na wuczenje, wuporjeḍźenje ſchulſkich naḍawkow, nuſne ḍalſche ḥaḳanje w ſaſtojnſtwje a druhe ḍźěła w ſajimje ſchule a ḥźěći — to wſcho a hišcheźe druhe ẓada ḥebi wjele cźaſa a mozow. Naſcźiwa hara w ſchuli wot ranja haḳ nimale ḥo wjeczora, njeḥoſtajnoſćź a worakawoſćź nětcźiſchego ḥorotka wujimaja mnoho mjerjanja a njeḥowja ſtrowoſći duſche a cźełka. K temu pſchiḍrużaja ḥo wſchelake pſcheſcźiwjenja a roſḍwojenja ſe ſtarſchimi a druhimi organami ſchule, ſchcźaḥ ḍźěco a ẓiwjenje wuczerjeź poẓěźaje. Wyrnjeź ḥo pſchiḍy ḥo ſeminarow jenoź cźełnje hrute a ḥieſporoźne mładźenje pſchiwjali, poḥlećahu tola potom ẓako wuczerjo pſchiḍy ḥoroſcźam, haćź luḥźo w ſamej ſtarośe ale w druhim ſkawje.

Dźiwajo na to wſcho ſu lekarjo, ḥpzchłatojo a ḥygianiſcy k temu ḥóſchli, ſo ma ſo ḍźěco wuczenja zyłe hinak poḥuḍźowaćź, haćź ſkužba ſaſtojnika. Tón ſaḥora ḥo ſ wjeſcha ſ morwymi pſchiſłikami a liẓḥomi, ſeno ḍźěco wobſtajnje ḥuſto jenoź we wotwiſajanju ado reproḍukźiji ḍuchownych nacźiſkow, mnoho cźaſa pſchcźeſini ḥo wo ſarjaḍowanju ſtatiſtikow, ſ ẓyła ẓamotne ḍuchowne ḍźěło, mojy ḍucha a roſuma tak mjenapinu haḳ ſkutkowanje na druhich, na hibicźiwych, njemérnych ḍźěcźi. S tehoḥo wſchěho ſcźěhuje, ſo ḥo wuczerjej telko ḍyrḥbjenſkich hoḍźinow napołožiź njemóże a njeſmé haḳ ſaſtojnikam, nocźe-li ſ pſchehinanjom jeho mozow ſchula a ſtat ſchkoḥy cźerpjeć. Tehoḍła je ḥo liczḥa hoḍźinow pomjeńſchiła, niź wuczerjeź ſ woli a ẓeho rjaneju woczow ḍla. To mějachu a maju hiſchcze parlamenty a ſnjeſeźitwa poſtajiźć. Sću ſu cźinili po ḳkadnym ḥoporaſchowanju lekarſkich autoritow. Schto ẓomha, nětko wuczerjam wyhoku liczḥu hoḍźinow napołožiź, ḥḍyž potom, pryḍy pſchetrjebani, ẓu nuſowani na wumjeńſi hicź, abo ſthorja a pſchełabe wumru. Pod tym ſtat finanzielnje cźerpi, teź ſchula a kulturu, ḍokelž ḥuḍże ḥoḍoſtatk na wuczerjach. Sa tetkim napinaḍym ſa ſtojiśtwom ẓoḍ huḥjenymi, haj ſchóḍnymi wumělnjenjemi, ḥo nichtó torhaćź njeḥuḍże. Raḍšcho ẓóḍu ḍo druhich. Wuczeć ma pſchi ſwojim ḍźele ſe ẓiwymi ḍuchami cźiniecź, ſ jenej druheḥ ḍuſchu, ſ druheḥ wolu. Osamo pſchi naſ ẓwóḍomicźiſćišcheźim ſrjaḍowanju a ḥoḳkaḍnym wulicźenju ſnicża ḥo cźaſto najlépſche pſchećemjeny ſ objekom, ſ kotrymź ḥo ſaḥora, mjenujuſ ſ ḍźěcźom. Teź najlépſcha wéra a wumjeſtwo njemóże ẓenje woczakowany wuſpěch ſaruczićź. Kelžo njewuſpěcźnemo ḍźěła, mjerjanja a hórcźeho pruźenja ḥo pſchi tym nokopi, we j e n o ẓ wuczeſ. Tu je druhḍy najḥohatſcha ẓóḍomoć a najwjeſće wumjeſtwo ḍźes mozy. Teho najḥóle cźuſźiwe poraḍu, kiź ḍaḳe ḥorje ḥo ḍuchownych wyſchin. Kak napinaḍe je, cźrźóḥu ḍo ḍźěcźi (30—40) roſwucźowaćź a wocźahnyćź! Tu ḍu wjazore ḍźěła pornjo ẓebi: najpryḍy powſchitkowna ẓeḍna

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pſchekoſił Beno Był.

44] (Pokrocźowanje.)

Wobjimachmoj ẓo. Nan ſłóczi mje ḳ ſwojej wutrobje a wotpocźowach ḍołho, ḍołho na jeho wutrobu, potom bu ſ knjeſom ſwojeje ḥnutoſcźe a prajeſche mérnje a wjeſe wjeſelſcho: „Ale, hḥyž cźerpjeſch, cźerp teź ḥerje, tak, ſo je w njebjeſach ſłyſchećź!“ Wokoſchich jeho rukı, na cźoż ẓo ẓwoprascha: „Ẓeẓak abo piſtolu?“

„Ma wółbu.“

„A ſwoḍźu?“

„Ẓjes ſwoḍźu. Dowěrju jemu a ḍowěri mi. K cźomu ſrjeḍmoj ſwoḍźu, nano?“

A ſaḥo wiſoch jomu ſa ſchiju; ḥě najwjeſchi cźaḥ, ſo ẓo na puć ḍoḍach. Hḥyž ḥeḳi nětcźo puća ſchoł, ẓo wobſtajnje; nan ſtojeſche ḥiſchcze na moſcze a pożohnowa nje ſ naḍala ſe ſnamjenjom kiźiża. Prěnje pruźi ſhabjazeho ẓłónza wobſwětlaczu jeho wyhoku poſtawu a wobḍawaczu jeho ẓaḳ ſe ſwjatoćźinu.

A takle wopromjenjeny wot ſwětła tańſcheho ẓłónza, ſ połoḥhnjenymaj rukomaj, ſḥaſche ẓo ḥyć patriarch, kaž hrozhy wojowaŕ, kiź ſwojeho ẓyna ẓohnuje, pryḍy haćź jemu ḍa mużeſahnyć ḍa ḥónjeho njemérneho žiwjenja, na kotrymź ḍe nětḥy teź ẓobḍobanje namakaŕ. Moja wutroba pſchećźoſtni ſ wohnjoſi ſmuſitoſću a njeḥowalnej ḍowěru, a ḥuchu-li měſto ẓeḥneho Selima ḍźeſaczo pola Wachowcho ḍomu mje wożałowali, ḥych wſchěch ḍźeſaczoch ḳ wojowanju wuźaḍaŕ!

Stónčnje ḍóhḍyžch ḳ ḍomej. Selim wocźakowaſche mje ḥiḍo na ḥromje leẓa. Pſchikam, ſo mje pſchi ẓeho napohlaḍje ćuicze ſcźa, kaſcźeż je ẓnaḍź wjeḳk pſchi napohlaḍje ẓwojeho wopora ſaczuwa. Wumėnjachmoj hroẓaje, wcźipne ẓohlaḍ. Selim ḥe ẓo w ẓoſlednich ḍnjach pſchemėnił; ſḍaſche ẓo mi ẓwižnjſchi ḥyć; tola możach ẓo teź mylić, ḍokelž jeho wocźi hapaẓo ẓo ẓwóḍeſćeſchci a cźeło huḥa ḍerkotaſche.

Dźěkchmoj hłuḍże do lėża — njerėcźachmoj pak po puću ẓanecho ẓłowėka ẓromaḍże. Stónčnje pſchińḍźechmoj na maku, ſe ſchmórkami wotroḍźeſenu łuku, ḥóḍeź ſtojo wotſtach a prajach:

„Tu, je-li cźi prawje!“

Kłuwny a ſapocźo ẓo ẓwoju kapu wotcźinjeź, kiź cźyſcźe pſchi ẓwóḍźoju wotpokojéź.

„Wuſmoł ḥebi!“ prajach a pokaſach na teſak a piſtolu.

Pokaſa na teſak, kiź mėſeſche pſchi ẓebi; ḥě kłuwny teſak ſe ẓhinje ſhimnjenej Damaſcźanſkej ḥrjeńḍu. Wotpokoſći kapu; ſcźini ſoḥame, wucźahny pak pryḍy pſchećźe liſt ſ ḍyḥſcźa.

„Jeli padnu, pſchepoḍaj, proſchu, knjeni Hanje tutón liſt.“

„Njepſchewoſmu jón!“

„Njewoḥpſchińja wotkruczenja luboſcźe, ẓenoj ẓeḍnaze roſjaḥnjenja poḍarka.“

„Zaḳ njech je.“

Bėchmoj ẓebi mjeſ tym ḳo'chu wuhornyłoj; wutroba pocźa mi ẓyłkiſcho puſkotaeź. Selim pſchińmny ẓwój teſak a ſtojeſche ḳ wojowanju hotowy a ẓwižahaju pſchede mnu. Hordże ḍźerżeſche teſak runopaḍnuje nad hłowu a rjeńy ḳ ſkótka: „Sėyn pſchihotowany!“

Stejach teẓu runje napſchećiwo a pohlaḍach ẓwoju ḥrjeńḍu k joho.

„Sėy pſchihotowany?“

„Haj.“

„Dha ſapocźmoj.“

Sabėżach hnydom ẓaḳ na njeho, ſo ḳrocźeł wróćo ſtupi a ſo możeſche moje naḍpaḍy jenoż ſ ẓrużu wotraźowaćź. Potom pak ḍarwſche ras na ras wróćo. Jeho wobliczo ho ſaczerwjeni, jeho nóḥry ho powjetſchſchej, jeho po wſcheḥnju tatarow horjeſcźehnjenej woczi ſrankaſchej błyſti. Khwilu njeḥź nicźo błyſcźeć haḳ jenoż ẓrożenka ẓelesa a naju ſaḍźelenje. Selim ḥórſty wopſchimny, ſo poḍleźi, jeli ſo ho ḥėḍźenje ḍo ḍołhoſcźe cźełnje, pſchećaŕ ani jeho ſhłonjoſć ani jeho płuża njemėſcźeſchi ḍołho wuḍźerjeć. Wulke łapki potu ſtejachu jemu na cźoło a jeho ḥuḍy ḥėſche wot mjeńſchiny ḳ mjeńſchinje cźėło.

Pſchi tym pak pſchińḍźe ſaſaḳkoſći poḥobna njemḥroſć wojowanja na njeho. Jeho wokoły paḍachu, pſches ẓyłne hibanje ſaſchmjatane, jonu do cźoła a mjeſ wotetworjentymaj ḥuḥomaj ẓwėcźaczu ho kruczе ſaḳnjenje łuḥy. Be, haḳ by ḥźiwje tatariſke woſchnje w nim wotucźiłe, tak ruce haḳ bė teſak we ẓwojej ruẓy a ẓreły ſaczuł. Tola bė wuẓiłt na mojej ſtronje, pſchetoż njemėẓach njemėẓach mjeńſe ſmuẓitoſcźe ale mėẓach wjaẓy ẓyłnoſcźe. Jónu bėch jeho łuḥu franił, kreẓ zwrkaſche ſ jeho łėḍeho ranjenja a nėčtho ḥḳlmjenſchinowo poḍſćěcho ſmuḥowaſche kónz mojeho teſaka jeho cźoła. Bė hróſbnje, na njeho ḥlėḍaczj, ſmuha cźetwjenеje ſtreje, bėẓeſche, ſ potom ſmėſchana, ſaraz na ḥubu a ḥrjeḍu bele. Salécźa na mnje a ſlecźa haḳ ranjeny tiger wróćo; kónz jeho ſeſaka ſabłyſkny ẓo ſe ſewrótnej ſpėſchnoſću mi wokoły ḳkowp. S prózu ḍowobaraczj ho njeliczomnych ẓimkow a ſpjaczy ẓchłuḥoła

kosej na wsche dźeći, dźiwanje na jich bichowne a cyłkne wobsełitosće (individuality), sarjadowanje a wobsahujenje nacżisyn, kżiwerjenje kruteje dźiśiplinu a druhe. To wsche wuznada śrobi trajnu napjatosć nerwow a duchа, kotraż ju po wjazyobdźinskej służbje pschepinane, twistate, mucżne, próżne.

Tehodła potrjebuje wucżeŕ wjazore pschetorhnjenja we swojim dźełe — mjenujcy próżninu (ferije). Hižo 1912 rożeczesche rosprawjeŕ we sakskim ześmuje pschi schulskim etarje (dyrbjenske hodźiny wucżerjow naslubowaŕ), so by ferije naprożdżu dźěrżi dla. Dale prajesche: „Wone ma zyłe wobsełe ześ sa wucżerja swieżeloze a ma ześ sa njeho **nuine. Bjes nich bychu bowdźiwali we wjesnjesej mérje trébne bźe.**“ Teho ménjenja bźesche też prénja komora, kotraż hewak wjele sa wucżerjow a ludowu schulu wysche njemeżesche, potajkim njeludacżny swédk sa wucżeŕske zadanje. Bychu-li so wucżerjam próżninu wsake, potom bychu schli młodźi ludźo radżcho do druhich sastojnstwow, hdyż jim mjerjanje na zuse dźěrżi żiwjenje njepożerżi a njepschikrótschi. Mjoa a dochody pu hižo tak wobmjerjowane a ponižene, so by jenoż wjesthi dźeł jeho dźełа saplacaŕ a próżninu njesaplacene wostaŕ.

Schtož někto wottwarjenje wucżerjow nastupa, njehodźi so to na zadyn pad schematizu pschiwoześ, w **Sserbach ſ zyła nij.** Pschirunajo Kamjenski wokrjeż, měli ł jutram **4 żerbšyn wucżerjo a to runje zyrkwinjah na wotpocżink hicź.** Kak hnydom trébnu liczbu narunacż, hdyż tu dohabajcych wucżerjow njeje? A bjes nich tola schula bycź njemóże.

So dopiśowaŕ wjele wo wucżerskim dźele njerosumi, dopokasa hoda: „Mjeso so wucżeŕ w pschejwelnjenej radowni rosmucżuje, mél wón potom w dwómaj radownjomaj rosmucżowaczy“. To je tak podobnje, każ by někto wšitku wóz ſ dwómaj konjomaj na ras swojuk, ſ jenym pak dwóżcy po nju dojeł. Kajki wusłowk ſ teho maſch? To też dale dopokasa ménjenje, „ja wulki dźeł wucżerjow wot hdy sem njeje tak se ſłužbu wobczężenу, każ druzy sastojniży“. Lubdy so nam porochuje, so ſamo kanzler a ministerju telko prosdninow nimaja, każ wucżeŕ, dha droje jich dźěłu to njeswjadcza, hewak bychu jo sawěsće też dóstali. So dyrbja so wucżerja w prosdninskim czasu sa dźełu na hospodarstwu a sozialnym polu wutrjebacz, to mnohy hižo w swojim schulskim czasu cżinja a swoje špwołodne hodźiny w mnohim sa lépsche zyłeho ludа wopruja. Wucżeŕ je druhdy „dźowka sa wsycho“. Mnohy żerbšyn wucżerjo wunźija swoji špytny czas ke kulturnemu pobźehnjenju swojeho ludа, bynjcy so tuto jeho sjukłowanje hušto dosež njepschipóſnało. Mohł wschak hišcże wjele wo napowmnjeŕ a druhich prašcżenjach pisaŕ, hdy bych trébnicho czasa méł. Telko pak je wésće, so lud **dospołneho** dorosumjenjeja za swojich wucżerjow mél njeje a nima. Tuto rosmyślenje „Nětorych nanow a sastojnikow“ to wospjet depoka'nje.

Jurij Ssłodeńk.

Hody w hajnkowni.

Cżitśe wuwischetrjewa so łeż, mózny, wołoźiwajomny swojeje poidatneje njesmjernosće dla, a tola sahe słoro założico k njebju wupinaju swoje śmcże halowy każ nahe twaſthmytej ruki. Pschełoż lohka śnehowa drasta, totruż bé symna swjerżchnje na nju cżiśła, wiśaſsche hižo rostorthana ſ nich a jeno hałki schmrekow ſhibowachu so pod cżežu śnehu, kiż je swojej jehlinu krucże błerżdżachu. Ale semja — błyschcży so bźeż, każ bałako mdże wócżko dowidżeć, psches śnte dduki — a hdżejkali też nałosne pruhi sćonja na pródninu powostatnje śmcże, wichudsom wukuſiłaja najsóte pschełwapjace śwetłowe wuſpchi: fijałkowe, żołte, narudźre — a hdyż cżłowjeŕ ſ nohu na tu kóń swjerch stupi, tschełka a praſka to.

Wośrjedź najhubicheho leża leżi hajnkownja a we njej bé ſame wjeże żiwjenje. Hajnik Jan Hanak, żolty hosor ſ rjanej słotożołtej brodu, bé se ſwojej żonu runje pichi tym, so by hodowny schtom wupyschił, a pschi tym synczejschtaj żebi młodaj, hišcże rjanaj cżłowjeku:

„Cżicha nóz, śwjata nam nóz!“

Dźěrżi pak, dwé holczy, schpicże a schtyrikćna, a kulowaty tśiłeny hółcżk, bźchu w pódłanku śtuje, a pschi kużym chłostanju bé jim sakaſane, harowacz abo śwoje żadanje wuprajcz, do jśtwy sasunuci, w kotrejż ſtarschej bźchtoj. Pschetoż w tutej śtuje bé dźe runje nétkoſe Boże dźećco a tkdżechu swoje dary pod schtom, tyżcz rjanych wężow sa dźěrżi, kotreż su pékne, a prut sa niepękne! Tuż hebżachu wuzły hromadże śtłóczene a schukotachu a schpertachu żebi.

Nadobo ſ łeża sem wutrił praſny, hajnik posłuchowasche, hajnikowa wobłędny, a hnydom pschiteża też hajnikł pomocnik nuts:

„Knjes hajnik, knjes hajnik — sche wy —“

„Haj, hym to słyschał — — —“

„Mynjhu hebi Nowakej — Pétr —“

„Wésće“, hajnik rjekny a da postocżanemu jabłuku, kotreż dyrbješe runje pschicżinicz, sa jenu hałku, na blido padnycz a pokrackowaschе: „Tak pójmoj —“

„Jano“, pschejdże jeho récże żona mutrnje proscho, „cżesch dha naſ ty famych wostajicz — dźensa Bozi wjeczor?“

„To wschak niz, Hanka“, pokojesche wón, ale tola trochu njeścżerpnje ſ błosom, „ty dźe sy tola też słuſchała — wutrił padże zyle błitko“, a ſe ſubami kchypo rećżeschе dale: „Zón njedocżimrk nć, so chcemy też raz nécżito hodźinow ſami sa ſebje méć, a to żebi potom hacż ſ famej hajnikowni wéri — pschejara dolho to njebudże.“ Tracż a śmjerjeŕ jeho!“

„Bożedła — Jano — jeli so pak njestoże —“

„Ně wschak, Hanka“, śmérowa ju, „dźensa je Boża nóz a mi je tak wjesele we wunyłit. — a Bóh budże swoju cżehtazu ruku nade mnu dźerżeć —“

„Jano — Jano — a te dźeeli?“

„Wobradżej jim tón krócż bjese umje —“

„Na cżo żebi tola myślisch, Jano — se strachom pschemyślenioc we wutrobu?“

„Dha dyrbja cżakacż! Boli, dźe mje to w nasmubschej wutrobje — ale ty mje śnajesch, najprjedy winowatosch służbu! A nétko do prodła, Śmihato. Sćonjo so hižo pschedobu wótcżakaja.“

Sa wokomik, dé wón, pomocnik sekchowasche, a borzy bźchtaj so wobej postawje w śundrkach śpuldlej.

Knjeni Hana dopyschi ſ kschepotatej ruku schtom, poloż klanku holczkomaj, bubon a teſaſ bźeżeł pod hodownу schtom — a hdyż bé to dokonjaka, bé hižo cżémno. A ſłabje to ſ łéża sem sakinecża, każ wutrił —

Wona poduschenie sakchikuu, padże k semi a ſtonasche a k Bohu ſhcżowasche w ſtrasche ſwojeje wutroby: „Jeno to niz — jeno to niz!“

Skónczuje so sobra a dźiłdże k dźeżkom. Dich wraschenje, jich śtúdże babotanje a potrébnosći, jim ſtajnje wotmolwjeŕ, to pohnuſchi trochu ſtrachożiwe pulotanje jeje wutroby, pschechlincza hróżne hłoły, kiż jej ſtajnje schukotachu: „Mjeſoże ſo bliżi — kukła je trjechła!“

Mjeſniežomnje pomału dźeżche jej cżaſ a bźwasche dale bóle cżma, dźeżi dachu so ſebna hišcże dobżerżeć, buchu mucżne a jébżdżale a Jurk pocża pkakacż.

Tu — bźeſche hižo w śedmich, tu klinkachu tyżne burje — Hana wulecża ſalkchikunyschi ſe ſtwy:

„Jano —!“

„Hana!“ ſaklinecża wjeſele wrócżo. Pomocnik chyschesо rolomnje wothlaſicż.

„Wostańcże, Sśmcżako, nétkoſe dyrbimoj k wobradżenju a njechcemoj bźeżom hišcże dacż dźeże cżakacż — pójcże jeno, kajtiż tu ſcże —“

„Ně, Jano — najprjedy mi powjedaj —“

„To njeje mnoho powjedacż, luba Hana“, wón rjekny, „njewém, hacż bé pachołeſ wuſchła kuraża abo ſtéſtwo. Hdyż bźchmoj do jeho cżérże ſastupiloj, a bo do ležа sodbwachmoj, tu ſlecża nadobo kulka Sśmcżajeſ nimo wucha do ſchtoma, bjes leżo, so bychmoj koho widżałoj — a bórzy potom nadobźchachmoj morweho hornika. Sćnadź je jemu pschi bźżenju bźż wobześeżny a tuż je jeho wostajił leżo. Tři hodźiny dotho ſimój ſa nim pytnakoj ro leżu, ale nicżo njejſmoj namałakoj. Ale nétkoſe pójcże k wobradżenju, dźeżi dźe cżakacż njedyrbja!“

— — — — — — — —

W łéżu bé — pschi ſamej hajnikowni, ſtejeſche jedyn ſ tźélbu w ruzy a widżérasche ſe żehtiwymaj, hiby polnymaj wocżomaj do wokna, kotreż ſo w mżinacżkowym ſwédle błyſchcżachu, mjes tym ſo bé nutska hišcże cżma.

Naſchim cżeſcżenym cżitarjam, kiż „Sserb. Nowiny“ ſ póſtom dóſtawaju!

Skasajcże ſebi hnydom

:·: na **mézaz januar 1924** :·:

Waſche „Sserbſke Nowiny“

ſo njebychu njeporadnoſcże we po- :·: :·: **dawanju nastałe!** :·: :·:

Sa ſłaſank, kiż ho **po 25. dezembru** ſaplacża, póſt **20 ſłotych pjenjezkow** wjazy ſpéra.

„Wy ſłuchaju“, bórbotaſche mjes ſchipjazymi ſubami, „o bźeſche ſebi mynjłili, ſo je Nowakej Pétr tak jara ſbłaſnił, ſo by psched wami cżékał, kiż njejsće ſdacża mżli, ſo bé wón dałeko wokoło ſchoł, ſo by tebi, ty tajki ſmaſchi hajnikо, hody ſłaſnył. Ach, to ſo wjele lépje tżéła nuts do ſwéteje ſtwy, dyżli w cżémnym léżu!“

A zyke jeho żiwjenje cżehnjeſche bźeſche raz nimo jeho ſmutkowneho wócżka. Wón widżeſche, kak je hišcże nłodny bohaty hur na ſwojim łubie a kak ſebi żonu pyta. A żona ho jemu njeſłubżeſche lépje, dyżli brunnowóſpata Hana, ſłuſhodowa dźowka, kiż bé runje tak bohaty każ wón a nimo ſtyna a herby ſwojeho łubła jeno tuto dźećco hišcże mżeſche, kotreż mógżeſche derje wuplacżicż. Ale wo to jemu njebé, wón dźé bé ſam dojeż bohaty, a njamżeſche to trjeba — ně, wón łubowaſche ju wopramdże. A wona bé jeho ſapżela, a bé ſebi hajnika wſała, — njedocżinka — nicżonjemjéacka! A tu bé pocżało ſ bory hicż ſ Nowakej Pétrom, bé ſo do picża dał, do hrecża a pakoſcżenja dżiwnу, pokadoż, kotraż bé jeho pschecżiwnika, kotruż bé łebina ſkndżił, kotreż pak nétkoſe dojpołnje mogu nad nim dobу. A ſa ywecż lét bé wón ſwoj je rjane łubło bjes mała zyle pschepił a pschehreł.

A hdyż wón, pschi pakoſcżenju dżiwnym wjaſy krócż popadnjeny, dyrbjeſche poſ léta w łubże wotſedżeć, bźeſche to ſpdżiwje wo wſycho a łubło bu pschedace. A hajnik to bźeſche, kiż bé jeho pschi pakoſcżenju łepił, — to dyrbjeſche wón wotpokucżicż — wón bé jemu ſboże żiwjenja ſnicził, bé jeho proſcherja ſejmił — ty dyrbjeſche wón wotpokucżicż!

Jejno błóſk wobjimeſche kruczżiſcho ſtżlint, bźchtoj ſa wokomik jeneje ſtwy ſabłyſchtaj ſo — ſarałk! Lampa bu ſaſwéclena a potom na ſchromje ſtużcżka ſa ſtużcżku. A wſchitko dźeſche tak ruczże, wſche wobłicża błyſchcżachu ſo ſ radoſcżu, wocżi ſo ſwécżeſchcżej, tak ſo temu tam wonka pyches wutrobu dźeſche. Ale hajnik pohibowasche ſo pschezo jadу łoż ſtwje, njes tym ſo jona prédku pſchi wokнach nimo pokſwatowaſche — a tu — ně też — wón nodże trjechicz! Tak jara nutnje pak méjachu cżit tam nutska, ſo ſamo ſabuchu ſawěſchi dele puſchcżicż! — Nétkoſe ſtużcżże dźeżu hotowi — dźeſcżowe błoſy wſchitkich nad wſchitkej krafinoſcżu. Mużej wonka ſaſpżeſcżeſche ſo widlicżkoſcżoje wutroby, wón widżeſche, kżdyż wokomik widżeſche wjazy, ſchtož bé jemu tón tam nutska wołał — pschetoż hewak mohł nétko na jeho mżinje bycż! — Tu pschiſłaſa hajnik dźéſom, ſo bycża ſmérowe bycż a ſyduje ſo ke klawérej, kotruż pschi ſamym wokнje ſtejeſche a hołcżju ſeſchowaſchtej ſa nim. Mżkoe je tón wokomik a Nowak ſtwrjeu tżélbu ſ tżju.

Tu — tu pak ſtuju ſo hajnikowa ſ hółczkomaj na ruſomaj do wokna te klawérej, tak ſo ſwojeho muża a jon wonka na druhej ſtronje wocżomaj dżiwnejo Hontwerja ſłyſchu. Wotrył wuſtupi tżélbu — jeje nig — jeje nig!

Ke nékoſe ſaſpéhu ſchjeſ cżerſtwych ſchtyroch ſchtyrjoch hodownу ſpew:

„Cżicha nóz, ſwjata nam nóz!
Wſchitko ſpi, pſchi żłobi
Marja ſ Josefom njeſdrémuje;
Ssynk jeſ' łubowny ſwjeſeluje.
:·: Cżiſchinko, ſynko, ty ſpi! :·:

Tón wonka pak pośłuchaſche każ pobłuſchany — kżapżaloſcż, ſłobу ſłużbowanoju ſo ſłónczuje ſ jeho wobłicża, wocżi, hišcże runje wobeŕ ſapażeł, pocżeſchcżej ſo je ſłuſſami ſjelnjeeŕ. Dopomni ſo na ſwojeju macż, kiż bé też ſ wobſarowanju ſahe wumrjeła, a ſłyſchcżeſche ju ſpéwacż hodownу ſkérluſch.

Dawſchi tżélbje padnycż — pohładny hiſcżeſe ras nutka na wobraży ſboża a ſamphſeny krocżeſche nuts do łéża.

S hodami bé ſo Nowak ſłubił ſ teho kónza a wopta ſłujżeju.

Tři léta ſo minyhu, ſaſo horopwjeſchtaj hajnikej ſnaſa dżelſkaj hodownу ſchtom — tu wſchinjeſe łiſtmoſcżeſt liſt ſ zuſpni ſnamkami. Tón bé wot Nowakeja Pétra ſ Ameriki. Wón roſprawjeſche wo hodownym podapyſu pſchedi tſjomi létami, kak je ſ Łéża w runej mérje ſchol do Klondyke, tam łeto dołho ſłoto tył a ſebi telko nahromadżił, ſo je ſebi mohł kupicż łubło w dżiwoim nanjeżoſnym kónzu Ameriki. Tak ſo ſ Bożej pomożu nadżijeſche, hi ſcżeſe porjadny cżłowjeŕ bycż.

Hajnik da ſwojej żonje liſt pschecżitacż. Ale wjeczor, hdyż bźchtoj do jſtwy ſtupichu, ſmuſcżeżicżu jawdżichi a potom ſpéwachu:

Cżicha nóz, ſwjata nam nóz!
Wſchitko ſpi, pſchi żłobi
Marja ſ Josefom njeſdrémuje;
Ssynk jeſ' łubowny ſwjeſeluje.
:·: Cżiſchinko, ſynko, ty ſpi! :·:

Ssel nad ſłoto.

Sśkowakika baſka. Powdała B. Nmuzowej ſłużowna na Sśliaczi w kupjelach. — Pschłożił M. Nawka.

1. Jedyn kral mésieſche tſi dźowki, kotreż ſej łkadaſche jako woczi we łkowje. Sdyż jemu hižo ſtarwy ſłabnuchu a łkowa ſo je ſnéżkom pſchikrywaſche, cżaſto jemu na myſle pſchikhadżeſche, kotra ſ jeho ſtjoch dźowkow méża po jeho ſmjerczi ſ kralowom bycż. Cżejko bé jemu wolicż mjeſe nimi, pſchetoż wſche bźchu pékne a wſchitke mésieſche jenak rad. Sćónczuje jemu na myſł pſchiſłeże, ſo by tu poſtajił ſe kralowom, kotraż by jeho najradżiſi méża. Sawoła ſwojej dźowki ſ ſebi a tałe jim praji: „Moje dźowki, ſtary ſym, widżiże, a njewém, hacż budu hiſcżeże dołho ſ wami. Chcu tuż poſtajicż, kotra ſ waſ po mojej ſmjerczi kralowna budże. Prjedy pak bych rad wédżał, moje dźowki, kak mje lubujeże. — Tuż naſſtarſcha, powéż mi ty prénja, kak lubujeſch ſwojeho nana?“

„Ach, nanko, lubiſch jeże mi nad ſłoto!“ wotmolwi naſſtarſcha dźowka a nanej rjenje ruku wokoſchi.

„Nó derje, a ty frénja, kak ty lubujeſch ſwojeho nana?“

„Jei, drohi nanko, ja waſ lubuju każ ſwój ſelenу wénczeſ!“ rjekny ta frénja, a wobja nana wokoło ſchije.

„Nó derje — a ty dźowczicżka najmłódſcha, kak mje ty lubujeſch?“

„Ja, nanko, lubuju waſ jako ſżel!“ wotmolwi Maruſchka a pohładny łubońnje na nana.

„Ech, ty niehódna, ty maſch nana jeno ſa telko jako ſżél? roſſchikninyſchtej ſo na niu ſtarſchej ſoſtje.

„Wopramdże lubuju jeho tak jako ſżél!“ pſchiſłwdżeſi Maruſchka hiſcżeże ras a hiſcżeże łubońnjicho pohłada na nana.

Ale oni pola nana njeſamó nicżo. Wón roſhnżwa ſo ſakżnje, ſo nad dźeżo ſwojeho ſamżneho nana jeno ſa telko mécż żaka tu wroſtu ſżél, kotryż kżdyż wjes worſty bjerje a roſkypa. „Dżi mi dżi ſ wocżom“, ſaſchcżiesa na nju, „hdyż ſżej mje ſa wjaſy njeważżiſchi jako tu ſżél! Nako nastanu tajke cżażby, ſo budże ſżél wjaſy płacżicż haczż ſłoto, potom ſo pſchiſżeſch — budżeſch ſ kralownu.“ Mużżeſche, ſo to nihdy njebudże.

Maruſchka ſe ſakoſcże ani ſkowa rjeż njemóżeſche, hdyż nan jeje łubóſcż njepóſna. Wé ſmutka nanoive ſłowo na wſóſk pożłuchacz a wdżéſche, ſo by pſched ſtotrowej doma wjazy njewobſtaka: ſi tak ſérze ſwoje wéżp a wotesże. Da ho do wértu pſches horu a dołу, haczż pſchiſłże dałeko do cżmowneho leża. Tu — Bóh wé ſ wotkel — ſtupi ho jej do puża ſtara żona.

„Maruſchka, Maruſchka, powéż mi, hdże dźeſch, a ſchto ſy tajka wupłakana?“

„Ach, ſtaruſchka, ſchto pak wam to roſprawjeeŕ, hdyż wy mi pomhacż njemóżeeże!“ Maruſchka rjekny.

„Ej, dźowczicżka, ty jeno mi pſchego roſpowédaj ſwojeju wéż; ſnadź nańdże ho cżſt hiſcżeże pola mje rada. Njewéſch-li, hdyż ſu fchédby (ſchédżowſej), tam bywaju też wédby (wédomoſeje)?!“

Maruſchka wupowéda ſtaruſchcżej wſchitko, a jeno telo pſchejeſche ſebi hiſcżeże dożiwicż, ſo by nan ſo pſchehwédżił, ſa wona ma jeho wopramdże lubo. — Staruſchka bé do prédka wédżała, ſchto Maruſchka na ſej powdaczi, dokuli to bźeſche mudra żona, wobſcżeżeła. Sebodła Maruſchcży wſcho wérjeſche a wſa ſej ju hnydom hobu do ſłużby. Maruſchka bé wjeſoła, ſo bé nékoho naſchła, komuż by ho wuſłorjicż mohła a dźakowna bźeſche ſa ſtaruſchku tam, hdyż ju hołi lépżnyni wjeſchanu to małej ſkéże bydleſche. Schto mjeſeſche, to daż ſtaruſchka Maruſchku nałżeſi ſ jédżu a pieżom, pſcheto ſa bźeſche hižo hłódna a łaczna.

„A nétko“, rjekny ſtaruſchka, „ſtile do dźéła. Mużżeſchi mi pſchaſeż, motacż, nawijeeż, tkacż? A wſżch mi też wonyzki napaſeż a je podejicż?“

„Njemóżu hiſcżeże, cżeta, ale nańdżeu ſo; jeno ſo mi wy to ras pokaſaceże“, wotmolwi Maruſchka.

„Nó, wſżch, ja cżſt to wſchitko pokażu; hdyż doba nańdże dobu (cżaſ), derje ho cżſt to pſchihodżi“.

A tak bé Maruſchka hnydom do dźéła jako koſa; bynjeż njeſwédżała wſchitko, jako pola hnydomnych je, ale pſchinuwaju hnydom ſrjcżernu. Bé dźakowna a pokorna.

2. Toma ša ton chaš hoiłje hondże cajnoschtet! Na stajnojsti nana haikaschtej a jemu šo sa schoju wołcheschtej a bystrej jeho šnadej śiśkej je šamśnaje lubojcze; pichetoj wón dawasche jimaj, schtoškuli šo jimaj sechje. Najstarsche wołkasche šo kóżdu dżeń najdróżsche schatny (dratty) a pyschesche šo se skorom; śrénja hotowosche hościjny a reje; wołé śej holdowschtej, kaźdu bychtej śeli wunuźlitej. Skoro šo nam bojesche, šo je starschej dżowaj stoto lubżcze niejli nan, a hdyż mu śrénja wuina, šo by šo rad wudala, pósna, šo je selenym wénczkom bórzy tej lubosć k nanej znajdnje. Często nimy pichitrabdschesche na myśl tej Maruschka, ale schto — wo tej dże nichtó niczo njewédżesche. „Ach schto!“ sahanjesche śej spominanje na nju, „wschak je mje jeno tak roda méła jako wschédnu śel!“

Jónu mésesche na hrodże jaše wulku hoscijnu; śnadj mésachu hižo nawożenjo tej śrénjej pschinicj. Tu pschileczi luchaš kaj bjes dnschе: „Knjeże kralo“, jachlesche, „wulku njehoda, wulka njehoda (njesboże)“.

„Schto dże cśi je, śu-li śnadj rosum śhubił?“ rjekny kral.

„Haj, to je, knjeże kralo, rosum mi sastawa. Wschitka śel, kotruż nimy méli, dał je rosmołkała, pał šo pschepadła do semje. Ale njeje jeje wjazy ani schcźipki. S cśim budżemy żelicź.“

„Ale ty śu blaseń! Póśćel dże po druhu!“

„Hdże pał póśćelu, hdyż je šo tak wschudże stako, w kóżdem domje; w zyżej krajinje njeje żele!“

„To śel ś nécźim druhim, abo pał wać tajke jédże, do kotrychż żele neje trjeba!“ wuhna śkónczinje kral rosmjersany kucharja.

Ton śej pomyśli: kaj knjes kosa, tak muśy bycź, a wasrjesche jédła bjes żele; najprjedy, kajšeż šo jemu wuda, potom žeme śédże. Béchu to dżiwne hościjny, njeżelene! A hościjo pomalu wotkładżachu a nowi njepschidżechu. Na cźo tej, hdyż tu ani teho njebé, cźehoż druhdże posa najthudżcheho je, „kłeba se šolua s dobrej wolu“. Dnéwny khodżasche kral; dżensay béschtej kaj woparjenej, hdże béchu šo jimaj minuze jeju śłete cźażby! Haj hlej, stota dosci, ale żele ani schcźipki a byrnjej po nju tónj śpeda śłali, ta bé šo śhubiła a śhubiła! Pomalu minu šo ludżom wschė chajcze na jédże; jeno teje żele bé hej kóżdy kadał na jasyk. Tej śtót cźerpjesche, krutwy a wotnoju pschesłuchu dejcź, dokeł je njemérjachu. Ludżo khodżachu do khorosce. Kral a jeho dżowaj śdachu šo kaj šuchżiju, śkoro hy jich wot khorosce ani njepóśnał. Wécźe to Woże khościjnstwo na ghu krajinu. Sa schcźipku śele bychu nékto wotważili teho, schtóż by jim ju pschinjeśł.

Métko póznawasche kral, kaj żadny dar Bożi je śół; ale śnoje hubjenstwo by hiśheże pschecźerpjeł, hdy by jemu Maruschka njeczejita śwédomja, a łajku bé je jej khćiwdu cźinił!

* * *

3. Mjes tym dżesche šo naschej Maruschzy jara derje. Njebéżesche dżéła, kotrehaż by njenawuńka a kotremuż by derje njepschimuka; two muśy njewédżesche niczo. Njewédżesche ani wo tom, schto bé šo stało we wótzowtkim domje a w jeho krajinje. Ale mudra żona wo wschitkim nébéżesche, tej hdy je rjekmu cźaš. Tehodła ras Maruschku sawoła a take je rjekny: „Dżéczo, śym cśi rjekła, so bola naidże dobu; twoja doba je dóchła, cźaš je, so by šo wrócźiła dom.“

„Ach, cźeta doba, kak pał ja wórdu domoj, hdyż mje nan nochze?“ wotmołwi Maruschka — a puschéśi šo do płacza.

„Nó, jeno njepłacź, luba dżowcźiczka, wschitko budże błescze dobre. Tam bu šoł drózsicha hacź stoto, tuż śmécźi šo też ty k nanej śnoej“. A ś tym rośpowéda staruschka wschitko, wo cźomaj Maruschka bischeże njewédżesche a na pożled dała: „Bułkotnje hy mi śłużiła; tuż mi nét praj, schto hej żadasch za tu śpódrnu śłużbu?“

„Derje cźe mi rałtała, derje jcźe mje łubkała, macźerka. Sa wschitko wam horzo dżakuju. Nicźo śej njeżadam, thiba jeno horzheź hele, so by nanej donjeśła zażłużbu.“

„A druheho śej nicźo njeżadasch? Njewéżsch, so mózu cźi ja wschitko wobśtaraeź?“ praschesche šo hiśheże sas mudra żona.

„Nicźo njeżadam, jeno tu śół!“ Maruschka wotmołwi. „Nó, hdyż śej śel tak mażisch, njech cźi nihdy njepobrachuje“, rjekny na pożled wéśicźecka. „Ani cźi nicźo żujazy njedam, jeno tónle pruczik. Jako najprjedy wétr wot połdnja żaduje, hdy po wétru, dźi, pśches tśi dolimy a śi horzy, potom zaśań a śchwikli ś tym pruczikom wo semju. Hdyż śchwinkjech, tam semja šo wotewrzi, a ty zaśtup do njeje; schtoż tam nadżesch, wschitko je twoje; to budże cźi njewjeśćinska pomoz.“

Maruschka podzakowa šo sa wschitko; wża śtoty pruczik śobu, tej potnu móschnju żele a śrudna hotowasche šo prjecź — woprawdże śrudna; pschetoj bé šo pola staruschki p'cheżo derje méła! Ale wjeśeleśeche šo, so šo tola na wdżéne ś dobrej staruschku njebżéli, so jej hiśheże pschinbże po nju, jeno šo nan doma šo śpodrzi. Staruschka šo na to jeno wuśmja a rjekny: „Wośtań ty jeno, moje dżéczo, dobra a budże cźi derje na wschė cźażby. Wo mnje njecźiń śej ani najmjeńśich staroścźi.“ Mjes rosmołwu dónhdżeschtej hacź na kromu lécźa. A hdyż chajcźe tu Maruschka šo hiśheże sas dobrej staruschze podzakowaci, hiżo tu wjazy njebé — Bóh wé, hdże bé wostała, ale Maruschka wośtaj wożamocźena jako porst. Cźim bóle sastrjeła šo jej po nanje a śpéchnje khwataśche tu stronu k nanowemu hrodżej.

* * *

4. Dóndże k śwojim, ale pak, so ju hiżo dawno widżeli njebéchu, pak so mésesche hłowu do rubiśchka tarwitu, njepósnachu ju, ani ju nochżachu pusćicźej pichéd krala.

„Jeno mje puschcźeże“, twohta Maruschka, „ja dże njeżu k nasej krajej brat, żadnischi hacź śtoło a tajśi kéż, so by two mjeho wdżeże wultrowé!“ — Njekmychu to kralej a tón hnydom pschicźeła, so bychu ju ś wjemu puschcźili. Odyż k njemu pschindże, żadajcźe, so bychu jej podali chléb. Kral jej jón pschinjeczej pschikasa, tola śdychny šo jemu pschi tom ś hłubóka: „Khléba mamy, ale żele nimamy!“

„Schtoż nimamy, to mécź możemy!“ rjekny Maruschka, dwotira śtibu khléba, roswjasa móschnieńtu, pobypa chléb a poda kralej.

„Śel!“ żaradowa šo kral. „Hlej, żonicźka, to je żadny dar, kak šo cźi potrjebuju? Żadaj śchtoškuli, wschitko dóstanjeschi.“

„Nicźo njeżadam, nanko, jeno mécźe mje rad kaž tu hel!“ powédżesche Maruschka ś tajkim lubym khłosom, jako bé nékdy k śwojemu nanej réckała a wotkry śej hłowu. Dżiw, so kral do womorji njepabże ś radosću, hdyż połna śwoju drohu Maruschku. Prosthesche ju, so by njasponimała, schto bé šo stako. Wona nana jeno haikasche a wobśtarowasche, a teho śwojeho lubeho wócźka ś njeho ani njeśpuschcźi.

„Wschako je šo, praj, wschto derje stako!“

Po hrodże a po méścze šo hnydom rosnjeże, so je najmłódźcha kralowa dżowka pschichła a śel pschinjeżka. Tomu šo kódży żaradowa. Wjeśeliśchtej šo tej Maruschzy hotże, niż tak jara nad hotru kaž nad śelu, so tej wonej budżejej śmécź ju ś najmjeńśicha wobliśnyeź. A Maruschka żaba na śchwidu, śij béschtej hotże jej cźinikej, a powita tej ś pobżelenej wokolenku chléba. A kódżemu, schtóżkuli pschidżeże, nadżéli śele je śwoje móschnje. A hdyż nan w śtrasche, so bychu śeh njebyli bjes żele, napomnałche, so by bożdela wschu njerozsdawała, wona śtajnje jeno to wotmołwjeschе: „Dosć je je tu hiśheże je, nanko!“ — A woprawdże, byrnjej je wjazy wotebjerała, śpodi méjesche hiśheże dosć żele sa kóżdeho. A jako by śtajnje ś chibwało w tej wośtani. Wschitko wocźeśtwoi, jako na śłónzu!

Tej kralowa wscha chorosć wopuschcźi, kaj by šo ju wuśleki! Wadożeśi nad tym da śwokacź radu méśta a kraja a Maruschku postaji kralowna. Tu hdyż Maruschka sa kralownu pod hdżokim njebjom wudwołachu, wona sacźu, so jej cźopły wétśik sawé na licźzy; dujesche wot połdnja. Dowérź šo nanej hnydom je wschém, schto a kak bé jej mudra żona porucźila. Wża pruczik a żebra šo na pucź. Dżéśche po wétru, a hdyż bé pschesthka tśi dolimy a śi horzy, sasta ś prutom a schwikłu ś nim na semju. Jako bé schwikła, rosstupi šo semja, a Maruschka saúdże do semje!

Nadoło — ani njewédżesche, kak bé tam pschilchła — pschindże do wulkeje łubje, kotraż bé zóła kaj łodu: njeżech, cźeśemy a dno, wschitko to błyschcźesche a śpołesche so, jako bychu šo śchkrécźi śpuśte. Po stronach dżéchu tej hłódży tak błwécźate a ś tych pschibéżnychu mółcźay muzikoju a Maruschku witachu: „Witaj k nam, witaj, kralowna, hižo cźe cźakamy; nacźe pani je nam pschikasała, so bychmy cźe wschudże dowjedli a cźi wschitko pokkali; pschetoj to je wschitko twoje!“

Tak wokoło njeje schcźbotachu a poskakowachu a šo wjercźachu, po cźeśinach horje dele łahchu kaj muschki; a cźeśemy brinkotachu koło do kóła ław drohe kanjenje. Maruschka khodżesche żato wosklepjena ś tej traśnoscźi. Kuki wodżachu ju po thódżady, hdżej wot wsecźka wiśzachu łodowe śwédźeźi, błyschcźaze šo kaj śłébro. Dowjedżechu ju tej do sahrody, hdżeż béchu cźerwjene łodowe róże a wschecźke śpodżiwne kwétki. Lutkoło wotorzechu jej najrjeńśichu rózu a podachu śwojej nowej kralownje. A wona nuckasche, ale róża njewonjesche. „Ale, praje, śchto to je?“ wopraschcźa šo kralowna. „Nihdy śym tajkeje traźby hiśheże njewidżała!“ — „To je wschitko śel!“ wotmołwichu muźiki. „Ale wopraudże? To śel rośeże?“ dżiwasche šo kralowna a mtyśleśe, so by schkoda było, ś teho tej najmjeńśe bracź. Lutkoło pał śhódachu, śchto myśli, a wołachu: „Jeno hjeź, Maruschka; hjeź noż, kelkoż šo cźi dże; jenże šo jeje njedobrjerschch, jenże cźi wjazy njepobrachuje!“ Maruschka pknże šo podjatkowa lutkam, da jim bożemje a wuidże won še jemje. Ale semja wośta sa njej wotewrjena.

Odyż šo wrócźi domoj a nanej rózu pokaża a wschitko jemu rośpowéda, tu kral widżesche, so je ta staricźka ś khéżki jeho dżowku wopraudże ś bohatschej pomozu wobdaria, hacź by ju wón mohł wuhotowacź. Ale ani Maruschka na staruschki ś khéżki njesahu. Da hnydom do traźneho wosa śapschahnjwcź a dojedże ś nanom staruschku wopytacź, so by ju nihdy wjazy wot hejże njepuschcźéźi. Derje Maruschka pucź wédżesche, derje połna w léśu kóżdu śeśéżku; ale byrnjej śto trócź léż thżij na śchiji pschejeschdżitoj, wo thżéżay njebé nihdże ani śnamjeńcha a wo staruschzy ani śmuka. Hacźe tu šo Maruschka pschejswédcźi, schto bé to do staruśkki było a so by wschitke hladanje podarmo było. Wrócźichaj šo dom. Wo darjenej móschni żaneje żele njebé; ale Maruschka hižo wédżesche, dże śej roseże a kelkoż jeje bjerjeżu, jenże jeje njebobrachowała, a nihdy wjazy jim njepobrachowała.

Maruschka pak wośta śkromna a duschna, kaźkaż bé była, a do śmjerce na staruschku njeśapomni.

I. Gloria in excelsis Deo!*)

Zórło: K. M. Kadzioła, Kantyczki, Kraków 1911, 162 »Narodził się Jezus Chrystus«.

1. Narodził so Jézus Khrystus!
Budźmy wjeseli!
Česć a khwału spéwa jemu
Syła jandżeli:
;: Gloria, gloria in excelsis Deo! :;

2. Na kolona woł a wosoł
Před nim klakataj;
Za swojeho stworićela
Jeho znajetaj:
;: Gloria, gloria in excelsis Deo! :;

3. Pastyrjo też k njemu maja
Wulki khwat a spéch;
Witaju a khwala jeho
Knjeza knjezow wšćeh:
;: Gloria, gloria in excelsis Deo! :;

4. Tśo kralowje pśijšechali
K njom' su z darami;
Myru, každiżdo a złoto
Su jom' dawali:
;: Gloria, gloria in excelsis Deo! :;

5. My też wšitcy khwału dajmy
Tomu dźećatku!
Knjezej swéta, Wumožnikej,
Bohu našemu!
;: Gloria, gloria in excelsis Deo! :;

*) To rěka: Čest we wysokosćach Bohu!

II. Ptačina hody.

Zórło: K. Mjarka, Kantyczki, Mikołów 1911, 196 »Ptačja pjesń«. Dziatki mac.

1. Kačorik kwakorik
Puščiwši so na wodźičku,
Wozmjo dudki pod pažičku:
Kwakwakwa
Zaduda.

2. Husorik gigorik
Tarakawu mócnje duje,
Boha Knjeza wukhwaluje,
Gigaga
Gagota.

3. Kokoćik kikrahik
Tenor sylny spéwa jasnje,
K Jězulatku woła daśnje:
Kikrahi!
Dźi tam dźi!

4. Holbiki, tujawki
Na bubonki cunjo bija,
Zo jim zaderkuje šija.
Kur kur kur,
Bumbumbur.

5. Wrobliki šćerčaki
Na trěśe tam śwjerkotaju,
Božom' sykrej spać njedaju.
Śr śr śr!
Br br br!

6. Sykorka, zybićka
Z borleškom kaž na huśliški
Hudźitej tam do hródźišći
Ćiw ćiw ćiw,
Kajki dźiw!

7. Sołobik, hudźobnik,
Hdyż swój spéw nam zanošnje,
Radość swětej pśizjewjujo/
Wjesel so,
Ćłowjestwo!

III. Hej na hody a nowe lěto.

Zórło: K. Miarka, Kantyczki, Mikołów 1911, 91: »Hej nam hej! Wszystok swiat dzisiaj wesoły«.

1. Hej nam hej! Hej nam hej!
Dźensa jusk dże po wšej zemi,
Lud sej spéwa z jandżelemi!

2. ;: Hej nam hej! :;
Dźéćko je so narodźiło,
Njebjo je nam wotewrilo!

3. ;: Hej nam hej! :;
Přindże knjezna wudebjena,
Słónco, hwězdy woblećena!

4. ;: Hej nam hej! :;
Synka je nam porodźiła
Wumožnika wobradźiła.

5. ;: Hej nam hej! :;
Wšitkón lud, hdyż wo tom zhoni,
Dźéćatku a jej so kłoni.

6. ;: Hej nam hej! :;
Też skót dźéćo wita nimy,
Ze stawiznow wo tom wémy.

7. ;: Hej nam hej! :;
Hwězda wita jo a słónco,
Mésac a planetow tónco.

8. ;: Hej nam hej! :;
Pastyrjo jom' rjenje hraja,
Kralowje du z rańšoh' kraja.

9. ;: Hej nam hej! :;
Też my dźens jo powitajmy,
Z winkom wysk sej připiwajmy!

10. ;: Hej nam hej! :;
Přejo lěta zbožownoho
Pijmy jedyn na druheho!

Wšelake narody maja hodowne spéwy (koledy). Ale najrjeńše na cyłem swéśe maju naši słowjanscy bratśa Polacy. Z pólskich koledow słyšiš samu radość, wysk a — samo njewinowaty trysk. Sta a sta maja Polacy tychle spéwow, mnohi spéw nima často jeno jedyn hłós, ale 2 a 3 hłosy. A kak krasne su! To ma ćłowjek słyšeć, wše wopisowanje ći njemóże předstajiś ani z daloka rjanosć tychle koledow. Wone so tróšku ćežo přełožuja, dokeł ma Polak telko rymow. Tu podato pokazki su na dobre zbožo wubrane, a njejsu najrjeńše. Loćachu lěta dołho hotowe.

M. Nawka.

Kajka semja śmutskach je?

W cźażopišu „Praktiśki rataŕ“ poda dr. A. Neuburger śćehowazy śajimawy nastawk: Schkleńcźnuta kula? — Że lefo? — Abo pał bobre, cźiśte śtoto?

Śtoto je ś tutych tśoch wéznow, po cźimż nałcźe noha thodźi? Móże bycź runje tak derje śchkleńcźana kula, kij šo, po króśkim abo dlećkim cźażu hromadu żypnje, kaž też cźeśće nejeleze żelezo, abo śtónczinje jako krajne błyschcźate śtoto. Bóle hacź hdy hu je w nowiśchim cźażu twocźemi ś proschenjom sa potajnosćemi semje ładerali. Ś napinanom próżowanym pytanja po do hrjebiśchcźa semje debjeź a na jeho hudancźke wotmołwiź. Śto wé, tuto bjłło a śledżenje ma šo jenoj jako wobeas rozumeź, pschetoj śmitskowe jadra semje dreje hdy jone cźłowjeźe wocźesaj hlada. Ale je hiśheże wjazy wójero kij še śpowjimaj wocźesaj njewidżimy, ale we hotrchż wémy, so tu tola śu (ne pschiład miliona atd.). Tak też njeże zyle njemóżne, so by ludżom śtónczinje wuhlédnyć poradźił, kajka semja śmutskach je, njetrjebujuchi krocźenki ze ludowomaźjeje śpowy cźinicź.

Ale ščto je dha nětko we wutrobje, ty najmutskotwišchim naščheje semje?

Tfoje nahlady šebi tu napischecžo fteja. Kždy ſ nich ſo na ſwoje ſamſkne poſpyty a dopokazy ſepiera. Chzemy hladacź, kotry nahlad je tón prawy!

Najprjedy je němſki wucženy dr. Bandiſch praſchenje ſkazit, hacź je ſtora naščheje ſemje ſtolna doſcź, žebje ſamu wumjeſcź. W pſchirunanju ſ pſcherſkej ſemje je wona pomjerniže cžeſka a wuczeni ſu ju ſ jeſtowej ſchkorpawu pſchirunali, a to teſ ſ wěſtym prawom. Jeſkowa ſchkorpawa „njeſe ſamu žehje“, to rěka: Wona ſnjeſe wěſty cžiſchcź wot wonkach hacź teſ wot nutſkach. Hdyž ſo jejo wera, da ſo powěrt, kiž je ſnutſkach w jeju, roſcžehuje a tłocži na ſchkorpawu. Ale tola ſo ſchkorpawa njepuknje, a ſej ſo nas puknje, njeje warjenje ſ pſchiſcžinu k tenu. Ale ſtora naſcheje ſemje je w pſchirunanju ſ jejom wjele cžeſnicha. Myſlimy žebi, ſo je wona 300 kilometrow tolſta, dha pſchiſchidže na kſždny zentimeter 77 500 kilogrammow cžiſchcža (Druck). Kak bylny tutón cžiſchcź je, mójemy ſ teho dowdžecź, dhyž běchi pſchedſtajimy. ſo najſcžiſchi worſt jenoż cžiſchcź we 10 000 kilogrammow idžeſi. So ſemja runje tak ſtahuje cžiſchcź ſnjeſe, cžaſ Bandiſch ſ wulkanani pſchi bliſkoſcži mórſkich brjohow dopokaſcź. K powěrchi, kiž na ſemju tłorži, pſchiidže hiſchcže woda. S tym ſo wohnjowe jidke ſnutſkawne do wyſoka cžeri. Wono ſo ſ wulkanſkimi kraterami wudobywa. Bandiſch mění, ſo je tehoda pſchebywanje na ſemi jara loſtocžiwa wěc.

Seiſſka ſtora je jara cžeſta a ſlaba. Wot wonkach tłorži powěrt a wot nutſkach žahla židlina. S druhimi ſłowami: Rejwanny na ſchkleńcžanej kuli. Hdy budže ſo puknycź?

Ale naſchi cžitarjo njech ſo troſchtuja. Po ſdacžu hiſchcže tak rucže njeroſtecź. Mamy tola mnoho dopokazow, kiž pſcherzžiwo tenu rěcža, ſo je w ſemji žahla židla maſa. Mjeſ pſcherzžiwnymi dopokazkami ma ſo woſebje wěź wobkedžowacź, na kotruž je ſtawny jendželſki fiſik Lord Kelwin pokaſał. Woda, kiž je na ſemi, podležy mězhacžkowemu wliwej. Se tohu naſtanje pſchiliw a wotliw (Ebbe u. Flut). Była-li ſemja ſnutſkach židka była, měła wona też mězhacžkowej mozy podležecź, dyrbjał tehorunje w ſnutſkawnym ſemje pſchiliw a wotliw być. Teſ je ſnutſka buchu wulke ſkały na ſwonkownu ſtoru ſtorkale, kotrymž ſtora njemahła dodžerjecź, dokelž je nimo měry cžeſka. Wona by ſo hižo dawno roſpukła. Tola njeſcha ſo wuſkamknjene być, ſo na wjele lěpſchim ſakładže (grunježe) khodźimy, hacź na ſchkleńcžanej kuli. Semju ſu ludžo hižo jara huſto wažili. Kak to cžinja, wo tym znadź druhi raz piſamy. Ale wuczeni wjedża na kždy pad, kelko ſemja waži. Byli wona ſnutſkach ſe ſamknjenych dźěłow wobſtała, kaž ſwonkach, potajſim ſ hłowneho dźěła ſe ſkałow, wſchelakich druzinow kamjenjow, ſ rólneje pjerſchcže ald., byrjkała wo wjele lóſſcha być hacź wopraudže je. S teho móžemy ſudźicź, ſo ſnutſka cžeſtche wězy leža hacź wonka. Schto mělo pak tam cžežkeho měcź? Druhdy padnu meteorſke kamjenje na naſchu ſemju dele, kiž ſ nitka a ſe żeleſa wobſteja. Wone pſchiidžu wot druhich roſleczonych ſemjow. S teho ſudźi jedyn ſ najſnažnjomniſchich pſchepytowarjow ſenje dr. Hobbs, ſo dyrbi ſemja ſnutſkach też ſ nitka a żeleſa wobſtacź. Nětk pak ſ wotewrjenych woheńbłuwazych horow ani cžiſtu niſk ani cžiſte żeleſo njeběži.

Tak pſchidžże Hobbs k měnjenju, ſo pod ſeiſſkej ſtoru worſchta ſchkrjenieje lawy leži, potom pſchidžże někajke ſjednocženje nitka ſe żeleſom a ſkónczinje w najſnutſkowiſchim jadri leži żeleſo. Móžemy žebi tehodła ſemju jako wěſtu worzłowu kulu pſchedſtajicź, kiž je ſ cžeſtej kamjenjotej ſkoru wobdata, pod kotrejž worſchta běžageje lawy leži.

Njeſhodži pak ſo prawje wujaſnicź, kak ſu ſo mnożiny tak ſrjadowacź mohłe. K temu podany pſchijimnoſtche roſjaſnjenje wot dra. Waſhingtona, ſnateho ſpytnika ameriſcheho Carnegie-inſtituta. Semja bě wjeſcże nětdy ras żidła a żahła, to móżemy ſa wěrnoſcź pſchijecź. Hdyž ſo wona pſchi tym wjerczeſche, ſtutkowatche podobnje jako zentrifuga, łóſſche dźěłe ſo dale won cžiſtnychu, cžeſſche wotſtachu ſnutſkach a tak wuttworichu ſo wſchelake worſchty. Jako ſemja wuſtudny, ſo tute worſchty kruże hromadże dżerżachu. Waſhington ſepiera ſo ſe ſwojej teoriju na pſches 5000 poſpytow, kiž cžinjeſche a ſ kotrychž wſchelakore roſdźělenje metalow w ſemi wuſtłeži. Po Waſhingtonowych ſwědomiczinach poſpytach worſchty take leża: Swonkach je ſtora, kiž ſo ſ hlowneho dźěła ſ wody a łohkich kamjenjow twori, potom pſchidžże pſchekhodna worſchta k metalam, potom worſchta ſ nitka a ſe żeleſa, ſkónczinje worſchta ſ łoſoja. Dale pſchidžże worſchta ſe ſlěbora, potom jena ſ kopora a zyle ſrjedź ſemje ſedża najcežſche, najwobſedniſche a najdrohotniſche meiale w njeſchkrjenym ſtawje: potajſim krute ſloto, platin, iridijum atd. S druhimi ſłowami: Semja ma ſloto wutrobu, kajtuj ju bohuſel wſchitzky jeje wobdyterjo nimaju.

Schkleńcžana kula? — Żeleſo? abo pak cžiſte ſloto? to je praſchenje! Hacź ſo njeje ſkónczinje roſtrižało, chzemy do ſtoteje wutrobły naſcheje matki ſemje wěricź. A hdy ſmějemy wěſtoſcź? Wotmotwimy ſe ſłowom pſchirodowedo fiſoſa Albrechta ſ Hallera: „Do ſmutſkowno, ...e pſchirody njedobudże ſo żadyn ſtworjeny duch!“

Cyrkwinske powjesće.

Patorżiju.

W **Pětrowſkej zyrkwi** pop. 1/24 hodżin Boża nóż ſa dźěcžiſkemſchenje: farař Eder (ſoloſpěw “Weihnacht von Hildach“, ſpěwa knj. Albertez). Wjeczor w 5 hodźinach Thuemertſka Boża nóż. Předowanje: farař Groże, zyrkwina hudźba: a) prjedyhra pſchi ſchelenjow: Seadźba je ſeſtaralneje ſonaty wot Reinbergera (kantor Repold), b) Cžiſcha nóż, ſtadźba wot E Pejoldа, c) aria ſa alt: „Syi, mój lubſchi“ ſ hodownego oratorija wot J. Seb. Bacha (kn. Bachatij), d) „Cži ſpěwamy, Immanuel“, motela Meyerhoffa.

W **Marijnej Marczinej zyrkwi** pop. 1/24 hodżin Boża nóż ſa dźěcžiſkemſchenje, ſ dobom ſa doroſcženych ſwuſtajenje Pawlinj Wannakoweje, předowanje: duchowny prim. Haebler, zyrkwina hudźba a) „Joſefo, luby Joſefo mój“, ſtarſchi duchowny hodowny ſpěw, ſtadźba wot Mendelſſohna, b) „Cžicha nóż“, ſtadźba wot E. Pejoldа. Porjadny ſa Boże nozy ſo pſchi zyrkwinych durjach roſdźěleja. — Popołdnju w 5 hodź. Boża nóż ſa doroſcženych, předowanje: farař Berg, zyrkwiny chór a) „O Jeſuſſo, zuni“, duchowny ludowy ſpěw 17. lětſtotka, ſtadźba wot J. S. Bacha, (Heringſke ſpěw. tow.), b) ſpěw ſa ſopran a piſchczele „A měr na ſemi“ wot Wilh. Herrmanna (knj. Elſa Hartmannowa). Kollekta ſa naſchu zyrkej.

1. dżeń hodow. waitoru 25. dezembru.

W **Pětrowſkej zyrkwi** rano we 8 hodź. předowanje: Suchonny prim. Haebler, zyrkwiny chór: „Cži ſpěwamy, Immanuel“, motela wot Mayerhoffa, dow. w 10 hodź. Boża ſłužba ſa cžeſkołuthyſchanach: farař Groże, pſchipołdnju w 12 hodź. předowanje: farař Eder.

W **Marijnej Marczinej zyrkwi** dop. 1/2 10 hodźin předowanje: farař Eder, zyrkwiny chór: „In dulci jubilo“, hodowny cherluſch ſe 14. lětſtotka, wobdźělany wot Khorle Thiela. Kollekta ſa naſchu zyrkej.

2. dżeń hodow, ſrjedu 26. dezembru.

W **Pětrowſkej zyrkwi** rano we 8 hodź. předowanje: farař Berg, zyrkwiny chór: „Paſtyrjo a jandżelſo“, oratoriſka ſzena ſa chór a ſola (knj. Pejoldowa a k. Näther a orchester) wot Arnoſchta Szymanka. Pſchipołdnju w 12 hodź. předowanje: duch. ſek. emer. Haaſ.

W **Marijnej Marczinej zyrkwi** dop. 1/2 10 hodźin předowanje: duchowny ſek. emer. Haaſ, zyrkwiny chór: „In dulce jubilo“, hodowny cherluſch ſe 14. lětſtotka, wobdźělany wot Khorle Thiela. Kollekta ſa naſchu wohaonu diakoniju. — Pětrowſka zyrkej je je patorżiżu a 1. ſwj. dżeń tepiena. Tepienſka pſchipraua Marijnej-Marczinej zyrkwje je bohużel dla njewuzicža w njeworżadże. Tydżeńſke ſaſtojiſtwo ma w Pětrowſkej zyrkwi farař Berg, w Marijnej-Marczinej zyrkwi farař Eder.

S **Njeſwaczidła.** (Porjedſenka.) We Sarečżu budże dżenſa popołdnju 1/25 hodź. němſka a 1/46 hodź. herbſka Boża nóż, knjes ſtud. theol Barſko ſ Njeſwaczidła.

Wusudżenje.

§ **Krajny ſud.** Saudżenu pórdżelu dyrbjachu ſo wſchelazy wikowarjo a wikowarki ſ Drežżdżan a tamniſcheje wokoliny kaž też ſ Neugersdorfa, Filippsdorfa a ſuſodnych wſow ſudżicź. Woni běchu ſe Salikeje ſeleniny (Gemüſe) ſtradżu do Czżkoſłowakiſkeje wuwożowali. Wikowař Jäckel ſ Drežżdżan a wobſkorżeni ſe Filippsdorfa pſchiſchli njeběchu. Ssudżenje ſo wotſtorżi.

§ Schekaj ſaſſchował bě 18 lětny ſamkarſki Max Pawol Henka ſ Delnieje Wjaſoniżu. Wón ma falſchowanje § 3 njebjeſemi jaſtwa wotpołkaczi.

§ Jedyn wjeczor w meji ſaſturi do Nowaka hoſcenża we Wulkej Dubrawje bdźělacžeř Guſta Ramiſch ſe ſtarej dwójnej hoſtinſkej tſčbu. K ſeſenje ju ſtajiwſchi ſo ſa blido ſydnu, pſchi kotrymž běſche bdźělacžeř Jan Hermann Furak ſ Wulkeje Dubrawy ſedżeł. Tón a hoſcenjar Jan Ernſt Albert Nowak běſchtaj też we korczmarſkej ſtuwje. Na jene dobo bě ſo tſčba ſtubła. Nowak a Furak ſo winowarichtaj, ſo ſtaj tſčbu na ſo wſaloj a tehodła ſo wobſtorżiſchtaj. Tſčbu pak potom do ſtarowego mécha ſawalenu w ſahrodże kčarja dr. Liebh nadeńdżechu. Niedżiwajcy teho lawniſki ſud Nowaka a Furaka wobeju po 4 niedżelach jaſtwa ſaſudźi. Tele khłoſtanje ſo pola Nowaka do 2 miliżonaj, pola Furaka do miliżona a 200 hr. pjenježneje pokuty pſchewobroczi. Wobaj ſaſudżenaj ſo hórſcheſchtaj, ale ſtaj ſtatny ſudnik powołanje łapoži. Krajny ſud wobeju mawinowa a wudaki na ſtatnu pokładnizu pſchewża. Wón měnješche, ſo ſo tu ſ zyła wo żane padwſchiſtwo njeſedna.

§ Wuſudżenje pſchcžiwo bdźělacžerjej Ofmalbet Seibtej a jeho mandżeſſelſkej Khatrżinje ſo Budyſchinje ſo notſtorżi. Wobaj ſtaj wobſtorżenaj, ſo ſtaj we ſwojim nobydlenju njepżežiwotſki połkowałaj.

§ Lawniſki ſud w Sebnitz bě kublerja Guſtu Hermana Mičerkika w Hertigswalde ſ tydżenjej jaſtwa ſaſudźił. Wón bě ſwojemu ſuſodnej kublerjej Domiſchej pópa pſchcžeiż ſ pola kradnył. Wón ſo hórſcheſche a dopżi, ſo ſo jaſtwo do 30 ſt. hr. pokuty pſchewobroczi.

§ Dźěłacžeř Ernſt Emil Shun ſ Delnjej Hórzy bě w Margarecžinej Hérże, hdżeſch dźěłaſche, żeleznu żerdź kradnył. Żerdź mějeſche ſo ſa prežuſch (Reck) jeneho němſkeho halle ſałożeneho turnatſkeho towařſtwa trjebacź. Lawniſki ſud jeho k 3 měſacam jaſtwa ſaſudźi. Shun ſo hórſcheſche a dopżi, ſo krajny ſud jaſtwo do 30 ſt. hr. pokuty pſchewobroczi.

§ Rěſniſki miſchtr Ernſt Bruno Arnold ſ Oberholmsdorfa bě ſo ſtatnej mopy pſcheczinjał a ſaſtajniłow ſtichindżił, jako dnuchu jeho 11. hapreje t. l. ſ jeho wobydlenja wuhadżił. Lawniſki ſud w Storymje namérí jemu 600 miliardow pjenježneje pokuty. Wón ſo hórſcheſche, ale też ſtatny ſud powołanje ſapoži. Tola krajny ſud měſeſche pokutu ſa dożahaju.

§ 19 lět ſtaraj dźěłacžerjej Pawol Richard Büttig a Fritz Alwin Renger, wobaj ſ Olbersdorfa poſa Zittawy, běſchtaj ſtradżu kwětkaty kał do Czżkoſłowakiſkeje notżili. Ssud naméri ſimaj po měſacu jaſtwa a 30 ſt. hr. pokuty.

§ Mandżeſſka Elſa Riedlowa a Emma Zimmermanka wobej ſ Hartawy, běſchtaj 18. cžr. t. l. tyſtaloj 10 ſlowcžkow kwětkateho kału do Czżkoſłowakiſkeje pſchewjeſcź. Sa to doſtaſchej kždna měſaz jaſtwa a matej po 5 ſt. hr. pokuty ſaplacicź. Jeli ſo dalſchich pſcheſtupjenjow hladaſej, też żedżecź njetrjebaſej.

§ Wěſtej Marcži Marii Dreiežej rodż. Lehmannej ſ Delnich Burkhardżiz naméri ſu měſaz jaſtwa a 10 ſt. hr. pokuty, dokelž bě ſpytała wſchelake twory pſchežmyſłacź. Wſchelaſaj ſamežo pſchеſtupjenja dla wobſtorżenſt ſo wuwinowachu. Wěſtu kravu Franz Popel ſe Shorſeiga bě w tajkim pſchеſtupjenju pſchipomhał. Wón ſaſudźi ſo ſ měſazej jaſtwu a k 10 ſt. hr. pjenježneje pokuty.

Hodowna prózstwa

wšém sobustawam Maćicy Serbskeje.

Maćica Serbska we swojej swjedźeńskej žurli w „Serb-Domje“ hišće žaneho swojeho hudźbneho nastroja nima, runjež je hižo 20 lět po jeho dotwarjenju so minyło. Při našich swjedźenjach a při hudźbnych wuwučowanjach našich towarstwow pak tam hudźbny instrument cyle nuzne trjebamy. To spóznawši su skónčnje někotři młodźi zahorjeni Maćicarjo so zmuždli a našej Maćicy dobry nowy klawěr za 1200 zł. hriwn. kupili, kiž ma so skerje lěpje zaplaćił. Taž wobročamy so tu na wšitke naše sobustawy, zo bychu woni za tutu nuznu wěc Maćicy Serbskeje k Božemu dźěsaću kóždy z najmjeńša 50 złot. pjenježkow wobradźili a też swojicha pśeźelow znatych za tajki wopor luboscže dobyli. Tele hodowne dary, kotrež budża też w „Serbskich Nowinach“ kwitowane, pśijimujetoj „Smolerjec kniharnja“ a „Serbska ludowa banka“ ze swojimi filialami a agenturami.

W Budyšinje, 15. XII. 23.

Hudźbny wotrjad M. S.

Kónz njedowěrty.

Jěł je Hanſko na łada,
K ſchesežim kórzam nawora.

Domoj jěł pſchi ſahrodże;
Jablon ſwidża w ſahrodże.

Jabluczka na jablont,
Pod jablonju hoſcžki tſi.

Brěžnja wěnzy wijeſche,
Druha ſchatki ſchijeſche.

Wobě běſchtej wjeſołej,
So kwaſ bórſy ſmělejej.

Tſeczа jara ſrudna bě.
„Praj wſchak, wo cžo je cži ſtł!“

„Wo lubeho żaruju,
Wujeł je mi na wójnſk.

Na tu wójnu ſchnjedowſkiu.
Ja pak ſa nim njepóńdu!“

„Nierěcž, hoſczka, praj, ſchto cžeeſch!
Mje dże wjazy njeſmajeſch?

Na wójnu ja njepóńdu,
S tobu doma woſtanu.

Jutſje póńdu po braſchku,
A ty póńdżeſch na ſdrn,
Sejzu brejgu ſynta ſynta
Septalanda — na faru!“

M. M.

Přilopk.

* Wuſkidżeni ruhježnicy. Wódano pſchańcžny, kaf je ſo w Barlinje młody muſjki na jenych rejach ſe Kluzbnej holzu ſeſnał. Poſdżiſcho je ju w domje ſwojeſa knježeſtwa wopytował, hdyž te doma njebě. Jako bě wone jónu nětcžo dłeje pſzeczka, ſababjeni ruhježnicy wobhdżenje nadwabżechu a wurubichu. Nětko je ſo poliżiji poradźiło, ruhježne pażmo wuſkidżéć a ſajeez. Hotżnyny lubłoważ bě nawjednik żwótby. Wón je jim ſnamjo dawał, hdy maja do hydła pſchińcž a rubicź. We ſajeczu ſo ruhježnicy pod cžiſchczom mnohich dopokaſnow ſwojich njeſfukkow wuſnachu.

* Hłodu wumrjeli. Po ſapiſkach mėſta Barlina ſu w lěcże 1922 a w prěnich 10 mėżazach tuteho lěta we Barlinje ſamym 103 wobydlenjo wotrawdże hłodu wumrjeli. To běchu ſ wjetſcha ſtarſchi ludźo a rentnarjo. Wjeſe ſ tychże rentnarjow běchu do wójny bohaczoſo a běchu nětkhy ſ banje hotowych pjenjes żiwi. Jena 68 lět ſtara wuczekła na wumjerkiu waježke ſwo ſwojej ſmjerczi jenoż hiſchcže 65 ſuntow. To pak njeſłu hiſchcže wſchitzky, kiž ſu w Barlinje w tymle cžaſu hłodu wumrjeli. Pola wjele na tole waſchnje ſemrětych lěkaż druhu pſchicžinu ſmjerczе napiſa. Wſchelake żwótby ſwojim lěkarjej ſa ſło wſtali, jeli by napiſał, ſo je ſchtó ſ jich pſchińcžnych hłodu wumrjeł.

* Schadny wobeſ. Na jenym knježim dworje we Hannoverſſej ſo wulka bróżeń wotpali. Wobeſ ſnicži na 50 zentnarjow ſyna, njemlóżenu rożu a nimale 200 zentnarjow żita. Wobeſ je ſłoſnika ruka ſakoſiła.

* Reims ſo ſ nowa natworji. Pſched tymle ſranzowſkim mėſtom też nětkhy herbitſi wojak wėżny ſparbrěma. Tole mėſto ſo we ſwětowej wójnje wjele njemcow waſche. Wono ſo ſ wulkeho dźěła do roſpadankow roſtłeła. Wjele pſchoſche ſo wo tamniſchej kathedrali tymle ſwětoſnatym Bożim domje. Na nim ſe ſo nimale pſches 100 lět twarilo a tola ſo wobej wėżi dotwarileſ njeſtej. Twarićej ſapoczа ſo w lěcże 1212. Reims je nětko do broeju tłeczinow ſaſo natwarjeny. Tam nětko ſaſo tej elektriſke żeleſnjaj jėżdża. Wobydlerjow tam tuſkowiſu na 75 000 bydli. Do wójny mėſeſche nėſchto pſches 100 000. W poſlednich 3 lětach je ſo 180 miliżonow frankow pſchenjeſo.

Hamtske wozjewjenje z Budyſina.

Mėſchczanſka rada — pſchemyſłowy hamt — wotſewja:

Mjedy ſa wuhnjenjemjeſerjerjow ſo wot 17. t. m. ſaſo po ſakładnej takſy ſ lěta 1901 ſa ſtotej hriwnje wobliczа. Sakładna płaczifna (Grundgebühr) je 10 pf. Na tydżeńſkim ſkėranju pſchinoſchkow ſo ſ tutym njeſpſchemėni.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Zjawnoſczer Alwin Hübner wen Małych Dittmarezach ſaſudźi ſo k 47 ſt. hr. **wokuty**, kotrež je wabtanu dawk wobeżcź chyl. (Umſatzſteuerhinterziehung.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło 296 | Budyšin, štwórtk 27. decembra 1923 | Lětnik 82

85. N.c płaca za čes. 75 złot. pj. Do wukraja za čes. 10 Kč. Kóžde čo. płaci 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihičišćarnja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawótki, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedaś, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawótki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaci so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Bnjownica.

Štwórtk, 27. hodownika.

Jana, japoštoła a ščenika.

† 1727 Jan Dolhi, faraŕ w Minakale, sobupřełožeŕ biblije.

Najrjeńši čas, najlubši čas,
Kiž zwjeselił je wšitkich nas,
To nam te lube hody su
Ze swojej Božej wobrazu.

Wot wšitkich dźěći najlěpše
Kaž wjele jich na zemi je,
K nam tuto dźěćo nětko dźe,
So Jezus Khrystus mjenuje.

So přećelnje k nam pokhila,
Za nami rucy přesćera.
Štóž jeho wóčko widźił je,
Prječ pohladaŕ wjac njemóže.

Michaŕ Domeška 1871 wjećor za błidom
mjez swojimi dźěćimi sedźo.

Chowe hody, swětłe bróžnje. Přisłowo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Spěw. tow. „Radość“ w Bukecach wotmje pjatk 28. dec. wjećor 1/8 hodź. na wosadnej sali swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Wšitke aktivne, pasivne a čestne sobustawy kaž teŕ tajcy, kotŕiž chcedźa, w nowym lěće z nami dźěłaś, so wutrobnje přeprošuja. Na kóncu přizamknu so powšitkowna zabawa a swětłowobrazy. Předsydstwo.

Tow. serb. ratarjow w Konjecach ma njedźelu, 30. 12. swój zymski swjedźeń pola Jankec w Šunowje. Wšitcy lubi Serbja so z lutym najwutrobniśo přeprošuja. Předsyda.

Serb. tow. „Nadźija“ w Rakołdach wuhotuje, njedźelu, 30. 12. wjećor we 8 hodź. w Zendźic hościencu wulki serbski wjećor za spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitcy Serbio z blizka a daloka so wutrobnje přeprošuja.

Tow. kat. młodźencow w Baćonju změje pjatk 1/8 hodź. pruhu pola Hickec w Haslowje.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach ma njedźelu, 30. 12. hnydom po kemšach, krótku ważnu zhromadź. pola Waldźic. Wšitcy bratŕa njech wěsce přińdu!

Jednota „Sokoł“ w Baćonju wuhotuje přichodnu njedźelu, 30. 12. wjećor w 7 hodź. w Baćonju swój zymski swjedźeń. Wšitcy lubi Serbja so najwutrobniśo přeprošuja.

Hudźbna Jednota „Radwoŕska“ wuhotuje njedźelu 30. dec. 1923. wjećor w 7 hodź. w Herbskej Gryšće w Radworju wurjadny serbski swjedźeń z dźiwadłom a spěwami.

Tow. „Wjesela Zabawa“ ma přichodnu sobotu wjećor 1/8 hodź. pola bratra P. Welse zhromadźiznu. Wšitke sobustawy maju přińć.

Swětowe podawki.

Skutkowanje pjatnaćešćatwateho wubjerka němšteho žejma.

Pjatnaćešćatwaty wubjerk, na podłožku zpołnomócjeńšteho zakonja postajeny, je 20. dezembra nakhwilnje swoje skutkowanje stónčił. Po wšěm tom dha hač je won hakle po nowym lěće sajo seźdże. W dotalnych wubjerkowych pojźěnjach je jo wo sledowazych ważnych pšedźěłach zdnalo:

1. Wukaz wo personalnym wottworjenju.
2. Wukaz wo sastojnišćej mjdže.
3. Wukaz wo rozpušćenju cyełnjenzowe.
4. Druhi nuzowy dawkowy wukaz.
5. Wukaz wo pšemjeńenju skhitanja podruźnikow a zakoń wo njedostatku wobdźelenjow.
6. Wukaz wo dźěłarskim cyłu.
7. Wukaz wo dźełnjenju zakonja wo zajźpšichistajenju a wupowjedźenju w dźěłach němšteho stata.
8. Wukaz wo sjednorjenju khłostanskeho porjada.
9. Wukaz k pospěšenju zdźanja wo měšćanskich prawonych zwadach.
10. Wukaz wo stotych směnkach a schekach.
11. Wukaz wo złotych pisanzach.

Po postajenjach zpołnomócjeńskeho zakonja su wubjerk wo wšěch tychle wukazach „słyšeli“. Wubjerk pak zo njeje z tym spokojił, knježeŕstwowe wukazy na wědomje wzaŕ, ale won je teŕ swoje stejišćo w zornje pšemjeńenješkich namjetow a rozšudźenjow wuzwaŕił. Politiske strony su tak składnoške nětke, swoje pšichłosowaze a wotpokazowaze stejišćo z jednotliwym dźełam wukazowych pšedkładow abo k pšedkładam z zyła rozkłaŕ. Tute składnoške su wobzebje socialdemokratoju wunuzźił pytali, tola su pšeco tym malo wuspěcha měli, dokeŕ druhe strony napšećzne měnjenja zastupowachu. To pšedewšěm wo wózownthodźinskim dźěłanskim cźasu płaci. Marxowe ministerstwo **je płaciwosći demobilizaciskeho wukaze hižo 17. novembra** měšto 30. nowembra **lonz cźiniło.** S tym je so teŕ zakoń wo wózownthodźinskim dźěłanskim dnju powalił. **Po novym wukazu je wschudze možno, dźěłaczerjam město wózom hodźin wjazy hodźin dźěłaś dacź.**

Dr. Stresemann na franzowskeho pósłanza.

Němski minister dr. Streśemann je 21. dezembra franzowskeho pósłanza w Barlinje, de Margerie, pśijaŕ a pšeco tym wobšerje na wobšerjosće w Pfalzu pokaŕał, kotreż su hižo pšićinu k wšchelakim protestam pola franzowskeho knježeŕstwa byłe. Dr. Streśemann je tele protesty pšeco franzowskim pósłanzom wospjetowaŕ a jemu podźěłco dalšni material pósłaŕ. S tym so dopokazuje, so w Pfalzu separatistiske bandy po płanje hromadźe z franzowšej wobsadźeńšej wyšnosću dźěłaju, štož z wobšerje je śiłowo spóšnacź, kotreż je franzowski sastupjeŕ 21. dezembra k sastojnikam w Ludwigshafenje rěkaŕ, pšeco cźimž je prajił, so separatistojo statnu mós sastupuja. Skónčnje je žebi dr. Streśemann dorazuje žadaŕ, so byšny so wobstejnosće po měrowym sprjećenju w Pfalzu wobnowiśe.

Dr. Schachta sa prezidenta němšłostatneje banki pomjenowaŕi.

Němski president je po namjeńe němšłostatneje rady měnoweho kommišara a dotalneho bankowego direktora dr. Schachta za prezidenta němšłostatneje banki pomjenowaŕ. Dr. Schacht budźe swoje sastojnišwo jako němšłostatny měnowy kommišaŕ (Währungskommissar) dale sastawacź.

Separatistojo bratra dr. Helfericha sajeli.

Separatistojo su bratra sapołgnza Helfericha, znateho wobšeržerja trikotowego fabriki w Neustadźu n. H. Augusta Helfericha sajeli, po skaźu jako wotpłaćenje za sajerje dwoju separatistow w wojewódskjenej Němštej.

Poincare wo swojej poruhrskej politiky.

Ministerski pšedsyda Poincare je njedźelu měšto La Courneuve w Seinesfim departementje wójnski khěj pšepodaŕ. Pšeći tejle sthadnosći měješe won rěć, w kotrejž na pšićiny spominaše, kotreż běchu k wobsadźenju Poruhrskeje dowjedźe. Wón potom na drohotu pšichodnje, pod kotrejž Franzowska cźerpi. Wona je po jeho měnjenju z powrótkenja nastała, kotreż je wójna sobu pšinjasła. Se sniżenjom bohatstwow we wójnje je so produkcija spomałšiła. Drohota móże so jenoź z dźełom, energiju a se słutnjowoseju pšewinyć. Tola hdy budźiše Franzowska nježo njeczinjo tejo wostała, hdy budźiše ta cźasami Poruhrskeje njepšichinnyła, potom by so hišćeze hórše było. Franzowska njeje hišćeze swoje wotpohłady dozwiła, tola wona so, ź tóžbym dnjom k temu bliži. Najwažnišće je, so Franzowska žanu z hłownych zadowow njepuśeći, so by ničo njedowała, štož wot měrowego sprjećenja wotwodźuje, a so so žanych nowych pšichiwolenjow njeczini, njech je to w nasłupanju wójnskeho wołkhadźenja, njech je to w nastupanju bjeśtrašnoskeje Franzowskeje. Sćiny w Poruhrskej a ju jenoź wupuśćejmy, hdyž su naš sapłaćili. Sćiny pak swólniwi, kóžde wašnje wuprawjenja pruhowaćej, kotreż móże spěšnišće a wjeźišće sapłaćenje smóžnicź.

Ruske bróńe sa němskich kommunistow jako dary luboscze.

Na łódji, kotraż bě so ź Rušcze do Schećećina pšichwjeła, běchu bolšewikowi wulku hromadu pištolijow, śiłbow, maschinskich śełbow a municije do Barlina pósłali. Wone dyrbjachu so pod adresu jeneho Barlinskeho dobročelskeho towaŕstwa ź nacźišćom „dary luboscze“ do Barlina pósłaś. Pšejedy pak haćź wone do Barlina dóńdźechu, dyrbjachu je kommunistojo spopadowaś, njemóžachu pak zadźewaś, so někotre kašćeje do rukow adrešatow dóńdźechu, kotšiž bo jara dźiwachu, so dyrbi so ź tajkim darom nuzy błódnych a nahich wotpomhaś. Policija mójeśe wotpósłarjow a dostawarjow bróńow bórzy wuśśeźiś a jich sajeś. Teź hewak so wjetšina dźěłaŕowśi mjes kommunistami pokazuje.

Njeźwobodnosć w bolšewikiskej Ruskej.

Nichdy we Europe njeje wjetšiche njeźwobodnosće a pšeśeśěkanje druhich politiskich mjenjenjow dyźi w bolšewikiskej Ruskej. Ruske knježeŕstwo je na pśikład wšěch knihi je stawnych knihownjow woźirnoniš dało, kotrejž wopšiśeze so ź bolšewikiskimi sadabami njesmješe. Do tychle knihow hłuśeja wšěe spisy Platona, Daktarstea, K. Karlona, Spencera, Macha, žydźate sćenje, talmud, koran, wšěe spisy Cerkula, Kropotkina, Nitśhe Leona Tolsteja a zastawny materialisma Bjedricha Lanźi. Tak je bolšewikiska Ruska, hdyž su ruskemu ludźi parlamenta a zwobodnosć nowinow wzali, teź w njej wjele knihi źiwotoweje kultury sniźiła. Njebolšewikowiśi skutkowaćej je hižo dawno sakazane, nětko bo teź hišćeze njebolšewiskeje myślenje potłóčeji.

Rumunski pósłanz so ź Parisa do Athena sawołaŕ.

S Athena so zdźi, so su rumunskeho pósłanza w Pariźu njeźabyli do Bukarešta sawołali. W Pariźu žedźi myślu, so pósłanzowe wołnjerowanje ź Parisa je smuškownej politiśtej krisu w Grichiśtej zwinuje.

Republikanske hibanje w Grichiśtej pšiběra.

Republikanske hibanje je so na wójsko pšeneseło. Pśeśe Athen wojazy a matrosojo cźahaju, spěwaju hanjace spěwy na kralowśi dom a tałe ź nadźiwnazny napiśkami w cźahach nošcha. Wuwabjenja so bojo, su pšeśekupzy swoje klamy zawjeli. Wobkhad ź pokrózej Grichiśkej je so sastaŕił. S Lacrisy pjeśa wójsko k Athenej cźehnje.

Venizelos do Athena pójźe.

Grichiśke knježeŕstwo je 25. dezembra powjeśeŕ wot Venizela dostało, so je so won po dołhim rozmyślenju rozhudźił, na namołwjenje pospałcharjow a naźiwnje ha Grichiśkeje pšićinćź, so by pomhaŕ, porjad wobnowiźeź. Won pak pšeć tym wotstawa, so so na politiske jewiśćo wjazy njewróći. Won 29. dezembra ź Marsaille wotśěhe a prošo, so jemu njeby žaneho powitanja pšihotowało.

Pšeśeś nowym wojowanjom w Marokkowskej.

Pariźśi „Matin“ ź Madrida zhoni, so je wulku łódź njedawno w Gibraltarje tśi letadła na brjoh wukhadła, kotreż su so podaŕ'cho ź płachtatej łódźu k rifśkemu brjohej dowjeśe. Schpanske wyšnosće su se wšěm śeśkowali. Alhucemaz a Melilla k kapitanu pšichwarowali, bokeź so boja, so budźa rifśźy Kabilojo napadny ź letadłami cźiniś. Dale je zhłyšcerej, so Abdul Kerim, wjednik rifśkich Kabilow, pola Rocaye dźetadowy pšihotaw pšihotowaja.

Napjate połoženje pśihi indisko-afghanskej mjezy.

Kaž „Daily Mail“ ź Alkahabada powdź, je jendźelśke knježeŕstwo pśihikałało, wšěe bróńi a studnje ź wobsebitymi patrouillemi, kotreż ź Jendźelcźanow a Hinduow wobsteju, strażowaś dacź. Tele naprawy su so cźinśe, dokeź so pow wšóhtkowna mobilizacija jendźelsko-indiskeho wójska wot cźakaje.

Dobyće knježeŕstwoweho wójska w Meriku.

Hawaŕska telegrafowaŕnja ź Mexika zhoni, so je je so knježeŕstwowe wójsko po krutym wojowanju 24. dezembra sajeło měšta Puebla zmožowało. Sćełkaŕski general Castro, kotryž je sakitanje wobsjł, je so pjeśa sranił.

Po dalšnej Hawaŕskej powjeśći hłowny kwartěr sćełkaŕjow powdź, so su sćełkaŕje Puebli taktiskich pšićinow dla wopušćeźili. Mexikanske knježeŕstwo je wojsewiśko, so je sa sćełkaŕske wójsko wróćo śiło, a so je so knježeŕstwowe wójsko hač do San Marka sa nim pušćeźiło. Sćełkaŕje su teź Tehuacan wopušćeźili. General Pomiento je w bitwje padnył.

Faraŕ Krygaŕ †

Patorizija wumrje w Budyšinskim knjes Arnoscht Krygaŕ, faraŕ na wotpočinku. Wušnjenym bě we swojim pśiju ź farajom we Porśicach, kotreż bě wot wšěch swojich wobdaŕnjch jara lubowany a cźešcźeny. Mnohy pšichtitej powjeśeŕ je žerowazej mutrobu a płytkotnym wóčkom na swojeho nědušcheho, duschepostorja spominaju. Mi Sserbja mějachmy w nim njebojazneho sastupeŕa naśeje rěcze. Njewohoł staroście je swéru za Serbšu šchulšku wuc bu we swojej wobsadze a wobarzaśe tak pšeśeńuc jenju

Někotre lkta běšche ſ redakkorom naſchego „Miſſionſkego Poſola“. Jeho ſahe leſkakonjenej wócžuy muczeſchtej jeho, ſo na wotpoczink podacź. Jeho cžełko budże ſo jutſie pjatk, popołdnju w 2 hodź. we Porſchizach thwacź.

Arnoſchk Kurt Krygar narodźi ſo 18. auguſta 1847 ſak. 4. ſtyn tehdomniſchego farara Heinbricha Auguſta Krygarja a jeho mandelſkeje Marje rodź. Stiebelitzej. Wopytowaſche wjeſnu ſchulu ſwojeje dominowneje wſy hacź k ſaſnej ſmierczi ſwojeho nana w lěcže 1858. Wón cžehniſche potom ſe ſwojej macžerju do Budyſchina a wopytowaſche gymnaſij hacź do lěta 1867; po wobſtatnym pruthowanju ſtudowaſche w Lipſku hacź do lěta 1870 bogoſłowſtwo; po tym pſchijimſche městno domjazeho wucžerja w ſrjódźe jenoho pſchecžuja w Rounneburgu w Altenburgſkej. Wot 1874 hacź 1877 bě ſ wucžerjom na krajnoſławſkim ſeminarje w Budyſchinje, wot 1877 hacź 1880 diakonuſ w Kamenzu, wot 1880 hacź 1886 farař w Budyſchinku, wot tehdy hacź do lěta 1914, potajſim 28 lět dołho, farař we ſwojej ródnej Porſchiſkej wokadže, kotruż dyrbjeſche ſ cžeſkej wutrobu dla pſchibywaſeje ſtarboſce wocžow a pomjatka wopuſcžeſcžeć, jako bě ſo ſtyrkowa wójna zapoczała. To bě w oktobru 1914. Hacź do ſwojeje ſmierce bě ſwoju wuſadu na modłerſkej wutrobje noſyl a wopada je jenu ſworu, ſiłoſcź a pſchiwiſiwoſcź takſwada a jemu pomoz a dobroty w cžaſach nuſy wopokaſala, ja cžoź bě je hacź do ſwojeje ſmierce dźakowny. Kiža dwě kčze měſeſche cžeſke ſmutkowne cžerjenje. Jeho cžełne a duchowne moczy twerdźeſche w poſledninaj dwěmaj tydźenjomaj hładajo, hacź ſmjedźeſche na Boſkim wjeczoru jako Boże dźěco ſanć k ſwojemu kniſeſa wjeſeſoſeſi a ſmě nětk widżecź, ſchtoż je wěrił. Wón wotpoczy!

Ze ſwěta.

W Budyſchinje, 27. dezembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer —4, thermometer we nozy —17. Wubładuy na ma'o ſo pſcheměnjaze wjedro. — Drjeſchanſka wjedrarnja ſtaja nam dale ſajne wjedro a mjerſtſenje. Po tym, ſo je naſ mjeſiſchi pſchekſtrjeſi cžełkeho powěrta pſcheczakanu, nam ſmadne ſnjehowanje (wczera na wjecžor) pſchinieſe, cžehnje ſa nim łohki powětr. S wikcžora a ſ dołkeho wjecžora ſmjeſemy troſchku žiwiſche wětry. We Němſkej bě wczera pſchi powjerchnym njeſiu a ſnjehowanju hacź do 12 ſtopl. ſymy (Wrótſławoju —Breslau). Wołu noſ a pſchi dſeń ſakhadżeſche wołoſie we naſchej Łužyy howrjazy ſnjehowy njeczeſ. Wón widrě ſ połow ſuth a a ſmjeła jón do hłubokich buczow a pſchkrowow. Jeleſniſke cžahi pſchiſtajdżachu ſe ſaroſdżenjom. Lódma bě mózno, po puczach ſo hibacź. Wětr bě tak ſyłny, ſo cžłowjekowu wo ſemju mjetaſche. Naſche Boże domy běchu hodowniczu ninale proſdne. Nichtón njemóżeſche ſebi ſe wołu ſnježicź. Wóſe wyſche leżeze droſi a puczе ſu nuđrjene, kaſ ſo je ſaničza cžeſ ſ mjeſnami ſnježena. S mjeſnami leża ſaſo wyſoke ſpeje ſ prochom ſmjeſkaneho ſnjeha. S dalſchich ſtron dźenſa rano hiſchcže ſaunch powjeczkow njemóżachmy. Jutſje ſtatk ſtónčko 8,13 ſthodża a ſo 3,49 khoma. Mjeżacź ſthodża wjecžor 9,38 a ſo dopołdnja 10,50 hodź. khoma.

— **Gżiſkoſerbſich Wěſtnik.** 10. cžiſło, połſedne tuteho ma je wuſchło. Abonnentoju móża ſebi jo we Sſerbſkej kniharni wotewjacź, abo ſa ſarunanje porta ſebi pſchipołacź dacź.

— **Porjedſenka.** W dopiſu, w pſchiłoſy ł cžo. 295 „S. N.“ na rękacź: „Pſchirunajo katolſkich Sſerbow (nij Kamjenſki wokreſij) mźi ł jutrom 4 ſerbſky wucžerjo a to runje gyrkwinſky na wotpoczink hicź.“ Dale na rękacź „. . . w mérnych (nij mérnych) ſtwicžkach ſkutkowaja fantaſija wumołuje.“

— **Lutherowa ſchula w Budyſchinje.** Wulke wjeſele doſta ſo ſaůdżenu ſobotu 38 łudzom dźěcžom Lutheroweje ſchule. Dźěcži Porſchiſkeje ſchule běchu na nopewinanje ſwojeho wucžerja, k. wyſchſchego wucžerja Hauſchki, mnoho zyro:by nahromadżeli, kiž ſo tu rozdźeli. Sčaſmo ſa-pěchaſ dě muſny dył, běrny, żito, muku, ſtyłź a ſad, butru, połcź, łój a jeja nij ſabyczi! Do měſta pſchijowjeſcź. Kaſ ſo wócžay dźěcži ſtwórčeſchcži, ſij njewocžakane a rjane hodowne dary doſtachu. Kaſ dźakowne bieſche ſich wutrobu pſchecžełnym darićelam napiſcheżo! Porſchiſkim ſchulſkim dźěcžom a jich wucžerjej budź też na tutym měſtnje najſmutrobniſchi dźak! Wjeſelecžo dawaja lubuje Bóh! Lehmannez konditorija na ſerbſki haſay pſchida hiſchcže jako wo daru wulſchiſcho, ſo 25 ſchtrizłow, kotrež ſo leſu-runja ł wulkeſ radoſcu pſchijachu a niż mjenje dźakanych wotebjerjarſow namakachu.

S Mateſchez. Sa wczerawſchu ſobotu a wcžera njedźelu wobradżi nam Sčerham naſcheje wſy a wokoliny naſche ſerbſke towaſtwo a gyrkwinſki thór Zadnaj ſwjedźenjej. Jeſu wopomnjeſcź a luboſcź pſchedwjedże nam Duczmanowy „Boži narod“. Tale hra ma wołoſe wſchelake techniſke cžeże. Luboſcź ł wży naſchich dźiwadżelnikow a ſpěwarjow tele cžeże pſchewinu a hru hiſchcže hohatſcho wuhotowa. K temu bě trěbno, ſo ſo jewiſchcžo powjetſchi. Miſchter Kokuſ bě roſumił, ſtwoje eſcžkriſe pſchiſtrowy rjenje do ſłużby hry ſtajiež. Saſtaſke drasty a wukotowanja paſtyrjow pſchepadżichu naſ do kraja a cžaſa, jako Bóſka luboſcź ſwojeho ſyna do ſweta póſła, ſo by cžłowjeſtwo wěcžnemu ſkażeniu wutorhnyſ. Wutrobu hnjazaj bě łkodła wobraz njebjeſkeho poſleſtwa. Paſtyrjo běchu ſo ſtežali wokoło wohnja a ſtrażowachu ſwoje ſtada. Też ſtwórny poſ bě pola nich. Je-

Sſerbſke wottorhanſke protyki

nabożne a narodne

ſu hotowe a dostacź

w Sſerbſkej kniharni w Budyſchinje.

dym poſtuſ bujeſche na ſwojej hwjezdżanje hodowne hróſcžel-ko. Murjadnu cžiſchinu nozy hiſchcže wopomnjejo. ſadrémaju. Tu rozdźeli ſo ſawěſcžk a ſyła ſandżeſka ſo jewi. Jedyn ſ nich, Herta Kreuzez, ſaſpěwa ſe ſwojim ſtudom, hnujazym a ſaſunym hłoſom: „Ja ſ njebjeſ dele pſchijidu k wam.“ Paſtyrjo ſo wubudża. Sadżiwani ſłyſchadża na njebjeſke jewjenje a njewſchedniu jaſnoſcź, kiž ſich wobdawa. Na ſmoże kotena padnywſchi ſaſłyſchcža najnadobniſche poſleſtwo, kiž je ſo hdy cžłowjeſtwu doſtało. To on łkwataju do Bethlehema, ſo bychu Jeſuſhódźeſatku hołdowali. Tónle a rodobne wobrazy pſchebywjedżeſchu ſo nam ſ hnjazacź wopomnadżitoſcžu. Wócžka mnohich pſchiſtłabowarjow pjenjachu ſo ſe ſyſami. — Njech ſo też na tutym měſtnje wſchitkim hobuſtuſnikowazym najwutrobniſchi dźak wupraji. Sſerbſke pjera njech ſo hibaja, ſo bychu nam wjaſy hodownych hrow a pſchedſtajenjow wobradżeli.

S Njebjeſcžu. Łětha nałko ſałoſchkowy ſebi Raiffeiſenſke towaſtwo. Liczba hobuſtawow je wot 28 hiſo na 70 ſtoſtla. Sandżenu nejdżeń wjecžor wotmi ſo w Zurez hoſeſenju hłowna ſchromadżizna, kotraż běſche derje wopytana. Knjez pſchedſydża, kubleř I. Zyž powitowi wo-hoże hoſcźi ſ Budyſchina. Knjez ſpiſarkowy pſchedſydża J. Schoſta-Budyſchſki pokaża, kajki ſamóſ nałche Raiffeiſenſke towaſtwo maja. Wone ſu naſtałe na łakadże łuboſcże k bliżſchemu, wone luboſcź ſyła a ſnježa. Potom ſtanichmy wo njeniczenych a hoſpodarſtich naſeſnoſcžach. — Wo ſhro-

madnoſtnje mjeſeſche hiſchcže ſaſtupjeł ſiedmoczłonych mſchnow k Kinsbórku pſchehonoſchk. Knjez wucžeł Jakubaſch ſadaſche pjeć roſſaſnjenjo, kaſ pſchiſtałe, ſo je muka nimale ſe ſli raſy drożſcha. Wotmołwa pſchiſtałe poſkaſcho.

S Małbiz. W naſchim łat trudnym a wſchě ſtawy łudu potłoczażym cžaſu, je też tam a ſem mutne, ſo ſo cžłowjeſki duch tro:u roſpjeſcži a na nékotre hodźinki wſchu nuhu ſabudże. Sa to je ſo naſche towaſtwo „Wjeſela ſa-bawa“ druhi dźeń hodow poſtarało. Najebarſi mnohoho ſpórha bě ſo nazhadna liczba we Walbkiz hoſcžeſnju ſeſchła. Wſchedſyhdu powita wſchitkich, njeſ mini też naſchej cžeſ-ſcženeju knjeſoju duchownicžu nanacžnutrnoſtnoſcžu. Po tym pſchedbjażaſche ſo nam kraſna cžinohra „Wóz wéry“ wot naſchego horſtnoſo Sſerba, kujeſa kaptana Handriki ſa naſche jehnjatſcžko pſchijmarnyſena. Tak wulkotna każ hra ſhana je, tak derje ju tu wuwjedżena. Njechaw tu jednotlive wołoſoby njeuoſwacź, nź, wſchitkim na tutym měſtnje poſne pſchipoſnacže. Njech ſo w towaſtſnje pilnje dale dźéła ſa narod a wótczinu! Njech wyſche wſcheſo ſkutkowanja ſo ſe ſłotymi pjenjelami błyſcheži łyłło: „Bohu k cžeſći, Sčerham k ſromożenju!

S Bělcź Wody. Snata wołoſoba naſcheho měſta, tocžet-nokow a nożiczow, 62 lět ſtary Chriſtmanſki, je raſſe ſe-mrěł. Pohrjebom poſa łekarja pohnuwſchi, chżiſche ho do Mužakowa do ſhorownje podacź. Hdyż bě ſebi na żeleſnizy jědnu liſczik kupił, ſaja jeho Boża ruczka. Wón łymdoun noumrě.

S Dubrawy poła Hródka. Sobotu na ranju wottucži domjazu dźowku Marju ſiunoſcżerja Pětři dołeſ ſo jej ſeſdaſi ſo po delka we traujenku pſched hródźu nějſtho ſchroto-tuje a tam nechtón ſtoji. Wona ſawoła ſwojeho bratra. Wonaj dźeſchtaj dele, ſo bychtaj ſa pſchicžinu ſtlédżicži. Durje do trawjeſka wotewrichtaj, wuhladaſchtaj zuſeho muſkłeho. Hnydom też wutſek wriehaju. Bratr ſawoła, ſo je tſelený a ſo hnydom mrowy ł ſemi ſwjeſi. Hjo njeſ-kužonomu mordaċ na potru bróń ſłoži, jej pak ſo poradźi, durje ſapraſnjeczź a cžakaſ. Na to ſo rubježnik ſ ſwojim rubjenſtwom wotſtalſchtaj. Wonaj dźěſchtaj kradnyſi. Hnydom ſo policija ſa nimaj puſchczi. Jej ſo też poradźi, wobrzu ſepicź a ſaječ. Jedyn je kowaſ ſ Nowoho ſtcžina poła Barlina, druhi jedyn maſchinift ſe Charlotſenburka.

Swodarſki roſhlad.

Schtwórk, 27. dezembra 1923.

Saůdżenu pódźeſu ani we pjenjeſach, ani we produkt-tach ſmjeh wſtew njebě. Tehodła dźenſa ſmjeh płaczi-ſnow ſapiſacź njemóżemy. Podamy tu roſprawu ſ ſwikow rjeſacho **ſkotu** (Zentralviehhof) ſaůdżenu ſobotu we Barlinje. Tu ſapoźdżenu dóſtachmy: Hewak ſo na wiſi do hód ſłajnje wjele ſkotu pſchijwjeſu. Wyrnjeł tón raſ telko ſkotu njepſchiſchło, wón tola doſtaſnym. Hižo wot wjele mežazow ſem ſo malo mjaſa łupuje. Ale wiſi derje dźěcžu a na płaczirnu ſo dżerżeſche. Też ſymne wjedro ſkowanju mjaſa ſowi. Sſiwinje ſłajaja ſo po płaczirnje wutkajnych. Płaczirny druheho ſkotu runachu ſo dowójnſtim płaczir-nom. Hnyż a drhi pjerſtno wy ſtót je wjele dróżſchi hacź do wójny. Tehodła żaneje pſchiczżiwy njeje, wiłowanje poł wotiſtajeſi dołſad ſtajicź, każ bě ſo to ſaůdżenu ſobotu ſaſo ſtało. Boja ho, ſo połſcžiſchko ſatko żenja dła ho mje-nje ſkotu na Barlinſke wiki pſchijwjeſe. S teho ſmieja jenoż wiſowarja ſ wukrajnym mjaſom wuſtł. Tak ſłónczne powſchitkownoſcź najbóle cžeżpi. Pſchi ſmužnu a tſchełkauży njeje pſchcžo mózno, ſtót tak pſchiwoſowacź, każ by nuſno by'o. S teho naſtaje wſchelakoſeże we płaczirnach móhli wiłowarjo ſ wukrajnym mjaſom ſa ſwoji wużiſt wutrje-bacź. Je-li byrbi ſo ſe ſakroczenjom połizije nětkajki wużiſt dozwjeź, potom dyrbi połizija też wiłowanje ſ wukrajnym mjaſom kontrolowacź, ſchtoż ſo hacź do'al njeſtawa. Na wiſi bě ſo pſchihotowało 1050 howjadłow, 867 cžeſatkow, 1394 wonzow a 4284 ſwinj. Płaczirny běchu ſcžehoważe.

Hana.

Roman wot P. Stenkiewicza.

Pſchełożił Beno Zyž.

45] (Pokračowanje.)

XII.

Na nětchto cžaſa pobrachuje mi kózde dopomnjenje. Hdyż ſaſo ł ſebi pſchinihżech, leżach w narowej łżharni we łożu a tutón żedżeſche p'ſhi mni w ſtołcžu. Jeho hłowa bě do ſady ſłehnjena, wobliczo bě błéde a wocži mjeſeſche ſandżeleneż. Wokoliży běchu ſchwrjene, na błidże ſwédżeſche ſo ſwěcžka a we ſtinje kuježaza cžiſchina bu jenoż pſchetorhnjena pſches jenohłókne likotanje cžżnnika. Mjeſchcy cžaſa pohladach bjes myſli na njeſch a ſpytach ſwoje roſpjerſchcžene dopomnjeńli hromadźicź; dżych ſo hłownje, ale njeſmóżeńa bołeſcź we hłowje ſwoła mi po njeſkim po-dawk do pomjatka wróżeo. S cžeńkim, błabym hłoſom ſchepnych: „Nana!“

Nan ſtóże horje a łkili ſo pſcheſe mnje. Na wobliczu ſwélſeſchcžej ſo radoſcź a hnutoſcź a praji: „Wſchoſomóżny Boża, dżakuju ſo cžiſ je ſaſo ł wédomuju pſchiſchol. Kaſ cžſi je, luby ſynu? Schto dżeſch ?“

„Nanu, ſhyn ſo je Selimom bił?“

„Baj, mój luby, njemyſł pak nětkole na tel“

Wokomik wobaj mjeſcżachmoj, potom ſo ſaſo wopra-ſchachy: „Nano, ſchtó je mje ſ łéża in do twojeje ſtiwy do-njeſł?“

„Sſam na ſwojimaj rukomaj cže ſem doniejeſch. Ale njerěcź nicžo wjazy. Njeſchwiluj ſo!“

Lédom bě pjecź mjeniſchinow ſaſchło, a hižo ſaſo ſapo-cžach ho praſcheċ, jenoż rěcžach néſchto pomaliſcho: „Nano!“

„Schto, moje dźěcžko?“

„Nadmy pſches łyſne ſhubjenje krewje tż ho womory. Dach jeho do Chorwelt donjeſcź.“

Chżych ho hiſchcže ſa Hanu a macžerju praſcheċ, cžaſ pak, ło wédomiu ſaſo ſhubjach. Bě mi tż ſnadź bychu ſołte a cžorne pły na ſadnimaj nohomaj wokoło łoża rejowale a prózdwach ſo, tute ſebi błiże wobſkadacź. Potom myſlach, ſo hłoży krajneże hudżyy ſłyſchu; méſto cžakanka na ſcženje wuſdkrakſche mjeſwocža na nuje, kiž ſo ſ cžaſanu ſaſo ſkowa. Njedéch ſyże bjes wédomja, ale wot hymiżh jara wołtakbjeny a tute położenje bě po dwaſo dołho trało. Druhdy ſaczuwach ſo trochu łépſchi a potom ſpóſnach wo-ſoby, kiż moje łkhwo wołdawachu, nana, patera Ludwika, Kłażimira a łekarja Stanisława każ pſches kurjawu. Do-pomnju ſo, ſo mi jene wobliczo mjes nimi pobrachowaſche, ale njemóżach ſo zyle wěſcże na nio dopomnicź, a tola wédżach, ſo tam jene njebé. Jónu łpach pſches zyłu nóż prawje kruże a wotucżich halle na ranje. Stwédżża ſwé-ċeſche ſo hiſchcže na błiże; ſaczuwach ſo jara ſłabu; na dołe pytnych pſchcże mnje ſchilemu poſtaton, kiż najprjedy zyle njeſpóſnach, pſchi kotrejż napoſledże ſu pak mi tak łbożnje wokoło wutrobu, każ bych ſo ſo ſmjerć a we njebjeſach ſaſo wotnicžił. Bě ſandżeſke wobliczo, tak cżiſte, tak dobre, tak miłe; hdyż widżach, ſo ſo pſches nje ſłyſły ronja, cżiſach ſo ſo też ł pkanunju błiſko. Tu wrócżi ſo mi pruha wédomja, bu mi jaſno pſched wocžomaj a ſchepnych njeſcżo, łédom ł roſumjenjum: „Maczeżka!“

Sandżeſke wobliczo łhili ſo na moju ſelkhnyru ruku, kiż bjes hibujenja na pſchikrewoje leżeſche a ſłócżi ſwoju hubu na nju. Spytach ſo połdehnjeż, ſaczuch pak ſaſo tamun bołeſcź w ſpanjomaj a prajach jenoż: „Maczeżka, ach, boli tak jara!“

Macż, ſpóſnoż tuta bé, wobnowi łodawe wobſawałli na mojej łłowje, hewak hy mi to wjeſe bołeſcżow cżiniło, tola tutón króċż prózowaſchcż ſo łłódkej lubej ruży ł telko łodżiwoſcży, ſo moja wbohá rosbita hłowa niż najmjeń-ſchu bołeſcź njeſaczu a ja jenoż ſchepnych: „Ach, je mi tak derje, tak derje.“

Woż teho cżaſa njewuwpſchcżiſnych mje wjazy wédomje a jenoż na wjeczor mje ſymiza hrabny a potom myſlach, ſo Hanu widżu, hyrnjeż ſej żenje pſchi mni njebyła. Pſchezo widżach ju w ſtraſche ſiwjenja. Pak wali ſo ivjeſk ł wohnjo-żelikowmaj wocžomaj na nju, pak ju nécžto wołtwjeże, tła bélſche Selimaj podobny a tola ſon njebé, pſchet-taż jeho wobliczo bé ſe ſerſchcżenej ſarożcżene a na hłowje mjeſeſche robi. Potom dże ſarcżiſ a proſchach wjeſła abo

rohatehe ſdwórkinje a pokornje, ſo ju njeby'chtaj wot-wjedżeł. Potom pak położi macż ſwoju ruku mi na cżoło, a ſe łkacżimy ſo ſłuchjach. Sónczenje mje ſymiza zyle wopuſcżeſi a dobuch ſwoju zyłu ſyłnoſcź ducha ſaſo, ale ło njepſchinjeſe moje wołkhorjenje hohu. Nunje nawopak, nowa thorokeſ ſo pokaża, njeſmérna łłabokoſcź, pod kotrejż hinych. Zyle dny a nocy łežach bjes hbnjenja a wmdże-rach na łoułamy dyhk. Béch wſchak pſchi wédomju, wotſach każ pſcheczżiwe wſchemu njeczuċżiwy. Kinjenje njemjeſeſche ſa mnje wjazy ſajima, njeſtarach ſo ani wo ſmjerċż, ani wo ſwojiſch pſchihoutnych, kiż pſchi mojim łożu ſtrażowachu. Pſchihłach wſche ſarżiżcże, widżach wſcho, dopomnich ſo na wſcho, njemżach pak ſ tohu móż, ło hych ſwoje myſle hromadżiſ a na wſchém dżelbrał. Jónu na wjeczor ehżiſche moje żiwjenje ło ſdacżu hołnyċż. Saſtawdżżicżu wułku żolu ſymjerżnu ſpóſnach pſchi mojim łkhnje; pater Ludwik pſchin-dże w wéſchnjiſej drakeje a poſtiċż mi ſwj. wopranjenjo a poſlednje Boże wolijowanje, pſchi cżimż ſpóſnach, ło wjazy njewédżeſche, ſchta cżiniſche. Wbohi macż ſwuniſchu hłoſ wédomja. Każimér płakaſche wótſje, cżepiſche wo ſcżenu a torhaſche ſebi włoſy, njeſ tym ło nan tu ſedżeſche każ ſ kamjenja a jenoż w udnej bołeſċi ruży la-maſche.

To wſchitko widżach zyle derje, wſchach pak zyle njecżu-cżiwy a wndżerach każ h:wak ſ tutym macżomaj na wjerch obo na nohy, abo ſnadź też na wokno, pſches kotreż mlokobłele, ſilébrne pruhi méſkacżka padachu.

Potom tłeżeſche ło wołajo a płakajo cżeſedy a wopraudżite ſtiwjenje, kotreżoj hłowny winik bě Każimér, ſmyſł ſni ſtiwu, jenoż nan hiſchcže ſerdże ſedżeſche każ ſ worża ſbiti. Hdyż pak ſtónczinje wſchitkim ſo pa-łkażimżu a pater Ludwik ſ hłoſom, le ſyłsani ſadżiżcżym, ſapocża modlitwu ſa mréjazych ło modlicż, dża nan nadołu poſkoči a ſe żałoſtnym hłoſom ſawoła: „Ow, mój Wożo, mój Wożo!“ a cżiżyy ło tak dołhi hacż bé na jenoju. W tutym wokomiku ſaczuwach, ło mi porżiż nowow ſproſtnu a njenaturſta, wot ſywanja pſchewodżana ſmużnoſcź mje napadny. „Aha, to je ſmjerċż!“ ſebi myſlach a wuſmych.

(Pokračowanje.)

howjadka 25—60 stotych hriwnow,
cielata 35—90 stotych hriwnow,
wowcy 28—52 stotych hriwnow,
swinje 70—80 stotych hriwnow po
zentnaru žiwe wahi.

Tydženska rosprama wulkostyrnjenskeje Metz a Co we Barlin-Steglitz. Wobrot bě znamjo. Wjazy hač połicejowacje, hač so žadasche. Tšetwjenemu dźěselcu drobne piwowanje někotšo pokupi. Teš luzerna bě dźěsche. We trawownym symjenju so někotšo dankscho a jendźelskeho rozpyšecha. Tkmotejowe symjo ko se Saffkeje połicejuje. S malym popuschčenjom płaćišny ho teš někotšo rozpěcha.

Dršewowe wiki kluzeju. Wuzitkowe drjewo pschedawa so po jendźelskich zjenjesach. Dwjerchy metr pschitšidže 4—5 jendźelskich puntow. To by bylo 75—95 stotych hriwnow. Drjewo do pobkopkow (Grubenholz) płaći 15—16 stotych hriwnow metr. Wuzitkowe drjewo powschitkownje jara schpatnje dźe.

Dwutra płaćesche saldźanu hobotu we Barlinje 1,70 sł. hr. po puncze. Wona by jara žadna byla, je-li njeby na wiki wjele dauscheje a holandskeje butry pschischło.

Rubowe twili we Gerstewünde tehorunja klezaju. Mykow so wjese pschiwožuje, ale wone schpatnje dźeja. Płaćišny swahuja.

Khorjejske pjeccitny bija horje. Njepałene khojet płaćesche saldźanu hobotu we Hamburku prasitšanski 1,40 hač 1,80, frjedźrjownamerikanski 1,80—2,10 stotych hriwnow po puncze a se ziom.

Sl. dnocjene schlesiskerjene we Bilej Wodźe njemóža na wobkhodne kło (Geschäftsjahr) 1922/23 žanjeje dividendy wuhnjapacz. Tu khwilu so we 10 pjezach schkleniza schleske a wokoło 2000 ludźi ma dźěło a zasłužbu.

Len, njetrjeny šireni 2,50—3,50, rjany 3,60—450 stotych hriwnow po zentnaru. Dźělo punt rjane 1,10, frjenje, 0,92, schpatne 0,71 sł. hr. po puncze. Sšedźo rjane 0,22—0,42, frjenje 0.12—0,22 sł. hr. po puncze.

Běrnjazy rak. Wo běrnjazej khorosći (raku), kotraž naschim běrnjazym polam tak schkodźi, so wospjet wparne nětnienja rosnoschenja. Tuž dyrjeny schčěkowaze najwemnicy. Naschkarak běrnjazeho raka je njewidźomny hribik (pschijšibnik = Schmarotzer), hdyrjž so sydom lět a hišcheje dźeje w rośi, byrnjež so tam běrnow njewidźało. Wjches pjerschej, wosjeje pak pisches wobkopne pjody wschoze je druhim, je santjerdźanych polow, teš njepospěrnje pisches ist a ludźi, ale pisches hnój so won wot rola na rolu pschenjeje. Hač dotal ninamy prtdkow, tutón pschišiwny hribik wot naschich polow wotdźeržowaćz. So by so rosschěrjenju sadźěwało, njeznjedźa so na zasjeschwarjenych polach wobkopne pjody płahowacz, radšo zajte, z kotrymiž so wjchi pschihotowanju role a že žnjenji małe pjeschčeze rožnjeje. Hdyž pak so dyrbja běrny hdźeći, byrnjež tam hribik wedomy byl, hmdźa so jenož tafle družiny brać, k kotrymž wón schkódny nje. Jedna so wo te, kotreż falšyh ratarjo porunčeja a rjane žně pschinjeju. Leži tehodła we sajimje kšzdeho, o wšěm njeznjanosći wo tutej khorosći wosjewi a pjches to bjes wosčich wubawkow potom za bjespworocne běrnjaze symjo, njedóstkime pschečiwo hribiłej, dóstanje. Hkownje symjdło w Sakslerja a rostlinaty schtitje we Drježdźanach, Stübelallee 2. Zadarjeł ma so w pratwym cźasu samolwiecz.

Kurjy dwojlow (zujych pjenjes) so njepscheměnichu. We Newyorku so němska hrimna trochu porjedźi. Dollar płaćesche 4 billjony. Teš we Zürichu a Londonje sapitša so žnadne połepschenje němskeje hriwny.

Wažne hospodarske liczby (klucze).

Sa 27. dezember 1923.

1 stota hriwna (po Barlinskim wičznym kursu) papjerj. hriwnow	1002 500 000 000
20 hriwnowych stoty	19 2675 billjonow
Płaćišna ja stoto	640 ball. ja jedyn kgr.
„ „ „	1 šelborny (1 hriwna) 400 000 000 000
Stainy indeks	1 163 000 000 000
Saffki indeks	1 182 000 000 000
Wulkopschekawski indeks	1 245 500 000 000
Dawkowa měra (multiplikator) 1 000 miljd. ja stotu hriwnu	
Multiplikator na jelesnjy 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. kłoby 2,2 wj. po stotej hódnoze, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miljonow. 3. rjad. 3,3 pj.	
Póstowy tarif: list w post. wotrjezju . .	50 000 000 000
dopitnicja „ „ . .	30 000 000 000
list dale post. „ „ . .	100 000 000 000
dopitšniza „ „ . .	50 000 000 000
Telefonowy kłuczk	1 000 000 000 000
Wleženje je w bliskim wokrjeżu (Ortsverkehr) 150 miljardow w balschim do 5 kilometr. (Begirksverkehr) 300 miljard.	

Kak rosticzisch stotu na papjerjanu hriwnu?

po hamtskim kursu wot 20. nowembra 1923.

Bjes samodwjenja. (W miljonach hr)

1 dollar stotje pokjenli = 4,20 sł. hr.	= 4 200 000 papj. hr.		
1 sł. hr.	= 1 000 000 pj. hr.	1 pj. hr.	= 10 000 pj. hr.
2 „ „	= 2 000 000 „ „	5 „ „	= 50 000 „ „
3 „ „	= 3 000 000 „ „	10 „ „	= 100 000 „ „
4 „ „	= 4 000 000 „ „	25 „ „	= 250 000 „ „
5 „ „	= 5 000 000 „ „	30 „ „	= 300 000 „ „
6 „ „	= 6 000 000 „ „	40 „ „	= 400 000 „ „
7 „ „	= 7 000 000 „ „	50 „ „	= 500 000 „ „
8 „ „	= 8 000 000 „ „	75 „ „	= 750 000 „ „
9 „ „	= 9 000 000 „ „	80 „ „	= 800 000 „ „
10 „ „	= 10 000 000 „ „	90 „ „	= 900 000 „ „

tó je němski wójnski plan sawinował?

Wo tym pisa wšity Hendrich Kanner w „Prager Presse“ šćehowaze: Wlan, po kotrymž dyrbjachu němske (a awstrijiske) wójska w šwětowej wójnje dźěłacz, je někto powschitkownje znaty. Wón bě tuta ideja bésche, so ma němske wójsko, kotrež je w Francowskej burgiłu neutralitu franiowskich, i hromadu wojsko pschećiwo Francowskej zakrocźiłe, pschećiwo Rusku je słabowni jenoż ko wobaraci. Nadźiwcu so, so budźe francowske wójsko sa někotre tydźenje rozbity, wobsedne a potom dyrbjachu so hłowne mocy z wjec hač z rentju pschećiwo jeseł a ruske wójsko sniesacz. Pschi praktiskim pschewodźenju je so tutón plan jako hubjeny wopokasał, dokelž pschez franjenje belgiskeje neutrality šturi Jendźelska dom na stronu Franzowskeje, a němske wójsko njemóžeše francowske w potłatjenym cźasu pschewinycz.

Tutón wójnski plan — teš to be znate — bu hižo we dźewjatym letdźesatku saldźenego stolećia nazkinjenych. Wón stupi na město staršeheho wójnskeho plana, kotrež bésche pótny marschał Moltka naryschował. Saldźanu mysl tuteho Molkoweho plana je Bismarck na jiwotim wotwocźinku — po Molkowej smjerći — w mnohich polemikach (rozdźěwanjach) pschećiwo nowemu kursej w „Hamburger Nachrichten“ 9., 16. januara, 11. februara 1893 sjawnosći pódšli. Wone skoženske bo na to, najprjedy ł zyłej mozu bo na Rusku wališ a pschećiwo Franzowskej so sakitajo dźerżecz a belgisku neutralitu nic tranicz. Moltka widźiše dopředka, so pschi franjenju belgiskeje neutrality bo Němska z Jendźelskej do wójny pjelesze, kotrejž dyžiše bo na kždy pad sminycz. Tutu mysl je Moltka wospjet w tajnych lisćinach wuprajił a jeho nasłědnik w generalnym schtabje, hrabja Waldersee, bo też teho dźerżesche. Schtó je někto napschećiwnemu planej sćitał, kotryž je sawinował, so je bo Němska dohromady słyła?

Hač dotal płaćesche hrabja Schlieffen, kiž bu 1891 schef wulkeho generalneho schtaba, jako nasłědź tuteho plana. Tehodła mjeseche won wulkeje nahladnoscze we wosłědnich kruhach Němskeje a płaćesche jako „genialny“, byrnjež pschiležnjosć njemóc, swoje ideje we woprawdźitosći wuprowhowacz, dokelž hižo 1906 wróćo stupi. Tutón plan, na kotreżoż podłožu němski generalny schtab w prěnich dwaceći lětach do wójny wjchi swoje wójske pschihoty słoži, mjenowasche bo też powschitkownje „Schlieffenowy plan“ a hischcze dźensa bo tak wojsmjenja. Ale nowa authentiska publikazija (wopraudźite wosjewjenje) dopokasa, so plan njezwasche tuto mjeno njeshe. Schlieffen je drje jón wobdźałał, ale tuta ideja njemuchadźa wot njeho, ale wot jeneho wyschschcho. Byrnjež wójeskeje autority (nahladnosće) njemóc, sa to pak mozy plann, na kotrymž je bjeł Moltka 20 lět dołho hłowa zamał a Bismarck sa dobre spóznał, makulaturu sćinicz. Njedósće to nichtó druhi, hač — **khežor Wilem II. sam.**

Tola šimy hakle něschto zhonili z nosjewjenjow spitšowa hrabje Waldersee-a. Sćo to wobschérne dźenjki, kotreż mnoho k sawisnam naschcho cźasa pschinoschcza. Hrabja Waldersee wotstupi wot swojeho sastojnstwa, dokelž jeho khežor wjazy njerodźeschce. Jako nasłědowazy general 9. armeekorpsa w Altona zhoni wot swojich pschećelow we wulkim generalnym schtabje jeno jeho dźěłacznosći. Jedyn tajki bésche general a bywschi wójnski minister hrabja Verdy du Vernois, ł kotrymž so Schlieffen hyšto rosnoschesche. S nim trjechi so Waldersee w julišu 1894 we Engelbergu we Schwizy a napisa 1. augusta do swojeho pjenika:

„Verdy je wczera wotpuczował. Sšnój bolšo rozrječenje wo wjedźenju wójnu měioj, schtož šnadź budźe ł wužitkom, dokelž Schlieffen na Verdy posłucha. K mojej srdobje pak šhonich, so ma ho na wobmaj bitwiche zomaj hinak zapoczinacź, hač w mojim cźasu bo postaji. Khežor chze hnydom pschećiwo Franzowskej zakrocźiz, a je tehodła rańsche wójsko wo 2 abo 3 armeekorpsy pobłabli. Wón chze runje to cźinicz, na cźož Franzowsoje cźakaja a na cźož bu pschihotowani. My bndźemy jich krute twjerdźiny nabdźěwowacz a mamy wsche wukładay, so nań ł frehwymi khowanimi wotpukasaja... Měnju, Schlieffen dyrbjał wschu swoju nahladnosć na to složicz, so by khežorawot tuteje njesrałeje ideje wotdźerżował.“

Ale Schlieffen to njeczinješe, schtož bésche po Waldersee-owym měnjenju jeho winowatosć była. Na tutym podłožu twarjesche potom Schlieffen swój plan.

W tutym twórczkim duchu je khežor Wylem swój generalny schtab z wusjeschom nowych jednych. Waldersee žebi wešu samostatnosć pschećiwo khežorej wodkhowa a dasche jeho pschi jenym manewrje 19. sept. 1890 šnicz. Tute saßłużenu hlamaju swojeje wojeskeje njedóstatnosće njewoda jemu khežor. Won mjenowasche w januaru 1891 hrabju, so nawjednišnjemu w generalnym schtabje wobdacz. Khežor projesche tehdy: „Schef generalneho schtaba ma jenož tajki a manuensis (duchowny słužownik) być.“

W hrabju Schlieffenje je khežor postajne dźěłowe skocźo po swojej wuslši namakał. K temu pschinjeju dopomnjenki hrabje Waldersee-a nekotre karakteristiske dopowdaty: Khežor žebi myślesche, so wojeschnje něschto rosnuć a žadasche žebi porjadnje te nadawki, kotreż offiziersko generalneho staba dóstachu, so by je hobu wobdźěłał. Pschi tym so won blamérowasche. So by teje haduby so šmiwnył, zdźěli Schlieffen potajnje khežorowemu adjudantej wujafnjenje, a tehodła potom hjes dźiwa, so khežor i jeho pomozu pranje trjechi. (Waldersee, 6. měrza 1893.)

Hdyž bésche Schlieffen hischcze w sastojnstwje, wobdźełesche so też khežor na strategiiskich (wójnskich) hrach, kotreż mjachu samoh, offiziersow generalneho staba za wójnu wuwjeżowacz. Schlieffen njedósche khežorej podźěłacz, ale pozdźejšeho hižo do cźaha k kérschemu khežora, a słoži wójnske hry tak, so dyrbjesche khežor dobycz. Ta demonstrazijske (rodrywanske) generalny štab.

Ssamo tón, kiž mjeseche „genijalny“ wójnski plan we šwětowej wójnje pschewjeżeł, mjenujcy nłodźbli Moltka, je jeho wopaczność spóznał, ale pschesnohdže. Hižo pschi prénjej bitwje nad Marnu, špodźatk septembra 1914, bě nuśowany, dwaj armejowaj korpsaj wotwołacz, so by je słabjene rańsche wójsko sesylnił a pschihoru pschi tym bitwu nad Marnu a słyšeł swoje sastojnstwo jako jeje generalny schef. Wróćkowšchi ko do Barlina, je na smjeł w pschiwatnem wójnskem planu a satrocźi we januarze 1915 pola khežora, kanzlera a Hindenburga, tuž w mokł jeho drohry selnicz a resrisnacje w rannja pschiłacz. Tam je dóstał mój cźišnyny a pschecź na Francowskej jo resignowacz (wotpowjedz) ko zadźerżeł, tak, tak je to jeho wuj, šary Moltka, činił. We tydźenju, kiž bu swaty plan zaczinał, jemu na to ani njewschelowali. Tak so wuhonja, tak bésche Waldersee do swojeho dźenika napisał.

Wo tym, kak so šwětoweje wójny widźešche Waldersee, kak němske wójsttwo nastajnje wrócko póndże, mjes tym, so francowskej a ruskej postupowachu. Won tej widźesche, kak kolonialna, šwětowa a łódźna politika khežora (nic pak wuwjasaza Eduarda VII., kiž tehdom jako Waleski prawy pschećiwc žaneje politiskeje róle njehrajesche) Němsku bóle a bóle wohamożnowasche.

Hižo 31. januara 1891 je won khežorej rozprajił Wójsko je wot cźasa sem, hač je jo khežor pschewjesał, hu hdźeschce. 23. meje 1891 pisa do swojeho dźenika: „Kraj i zyła njemóc, kak wopraudźe z wójskom stejł. Ssamo jenoż wot wuspěcha lta 1870 žiwi.“ 26. hapriele 1892 žebi noterunje: „Na wobčnaj frontowaj stejimy jenemu pschećiwnemu njeschcheżeleż napschećo. Njeschožowna wójna na naš bo cźista šemi. Druhe kroje to wudźerża, žbicki być — my pak niz. Němska rospadnje, Rusika so rozbije. Republikanske nahladny bóstanu pschemoz a Wohenzollernjeli bom może jo do sajesza padacz.“

Tak je 20 lět do cźasa jedyn palladin (rjek) němskeho khežorstwa (Wilhelma II.) bóił wschcżił, ke kotremuż nasi khežor napschećo wojdźeše. Kajka komedija je bo tola we khežorstim hrodże hrała, ł njej wukrasj a lud bo žlepił a kak šriwolnje (šamowolschnje) je Wilhelm II. w augusce 1914 po žiwotim „genialnym“ planje němski lud pschećiwo wobrótnjenemu šwětej łonaj dowjedł!

Dalsche k mjdowej swadźe wohnjokrutneje industrije w Budyschskim a Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje.

Kaj hižo psched nékotrymi dnjemi pihačkmy, je rossuz dźaty wubjerk (Schichtungsausschuß) rozbudne słowo wuprajił, po kotrymž ma mnjšli dźěłacjeł pschez 20 kł 40 pj. na hodźinu sakłužicz. To bu wobtsodby jako pschewysoko wotpokasachu. Swjatk fabrikitich dźěłacjejow Němskeje je na to pola demobilisowjeseho komisara nam etowat, so by rozbudu wobtwjerdźił. Firmy, kotrychž nałožnosć potrjechi, so ł tym njelpokojcźu a jednachu 20. t. m. ł nowa psched demobilisowjstim komisarom. Sastuperjo dźěłacjerjow, kiž so pschi jednanju wobdźělichu, dyrbjachu bohužel najhonich so sastuperjo wyschnjesowe khěro sa dźěłodawarjow wupamjetowacz; to jim tek lnydom mjes wocźi projichu. Sda so, jako wón bo hospodarźeju sładomu wuna schtit serjez, hospodar'ju žiłni pat měi bo je strony wyschnjesowe schtikacz. Abo ménja-li woni, so móża němske hospodarstwo ł tym wuttrowicz, so chcejka to na schkodu dźěłacjerjow a wobsebje hrubskich dźěłacjerjow wumjesć? To je njekmanstwo; pschecźo hubjenje zapłacjeni dźěłacjerjo, pschihotujeraju a saßtojnju wjewóża kit powaczą njejsu pschetrjebacz tmani. Wot hubjenje zapłacjeneho dźěłacjerja njemóże bo swedomizike a bohre dźěło dabacz. Wón žebi praji: „Kajkaż mjda, taje dźěło!“ Abo ménja pschedewschacjelo, so produkzija i trabazymi a slumpowanymi dźěłacjerjemi pobšěhna a konkurenzu na wikach poreka? Dźěłacjer o wo njekotreje industrije hischcze ras wusběhnal. Naše wyschiska naudrokoj njeleji w tym, so 60 abo 40 pj. abo hischcze mjenje dóstanu, ale so mda k zaßtaranju ł najnuzßischej potrjebu žiwjenja dośaha. To pschi dźensnischich płacźišnach je 40 pj. hodźinsteje mdy sloro wólno njeje; pschi 35 pj. je bożyka njemóżno. Mkeli tute mdowe hodźiny wośiacz abo hischcze po pałach, każ bu dźěłodawarjo wobjmotrowacje industrije pschi wobdźełenju na wokjeżnym hejtmanstwje so wu prajili, bydźa so najwjetši płacźišny za zyrobu, tewidko, drahu, wobucze atd. wo wjele poniži ł. A zbyt cźedża exportowe industrije na šwětowych wikach swoje sfejischcze załpowacz abo sałko dozpicz, dha maju so najprjedy pschewyschowke wuhlowe a żelesniske płacźišny wo wjele smišli. Abo cźe žebi hischcze schtó swojich rjez, so bu tek tam wyschke mdy na tym winac? Nawopak je. Mjdu wuhlowych a żelesniskich dźěłacjerjow bu njesałesnje nište. K temu pschidźe hischcze ztatne knjeżeństwo ł nowymi dawkami a je nam hobrite powyschenje powdružnikeho pjenjesa na blido pokazło. To dźensna nojschupschi dźěła. Ke wé. Nodsłużenje demobilisajskeho komisara je tola

W Budyschzinje, 20. dez. 1923.

Na namjet wuzaka fabrikiich dźěłacjerjow Němskeje Budyschskeho sarjadowiska na dobrowopjeh, je rozbudu rozbudnebo wuśjerka ja Budyschske wokjeżne hejtmanstwo wot 7. 12. 2 w mjdowej swadźe ł tutymi firmami:

Tonowa a schamotowa dźěłarnja Gust. Ruhland we Wětrowym Kwolmowniza a schamotowniza w Khrósće Adolfskej Hóże Tonowe a kwolmowe jamy C. Haafe w Bržnje (Wjesa),

Schamotowa fabrika Langersdorf & Co. w Jeżowje,

Capilar-tocźernja w Khrósće-Adolfskej Hóże.

Safik schamotowe, ísčchnyczhel. a tonowa fabr. W. Krauß w Bržni,

Schamotowa fabrika w Tyonbergu,

Tonowe jamy fa dr. alum. dźěłacjerjow w Kuczinje

bo ł tutym rozbud na cźaß wot 18. 11.—1. 12. 23 sa dobre wuzraji. Sa pojesischi cźaß so namjetowane dobroprajenje pschiwoßnje.

Pschicźerjow fu wulka drožota pogjednich tydźenjum nowembra o so najwdschischa mda na 40 stot. pj. po staji. D wusběhnychu, so maju jara pod kom kurrenza sch. , dwinstkje a cźeljeje wohnjokrutneje ludu firkje cźerpjeł. To wbchał jim wérimy. Tola pschi ma ha zawjedżenju remiskje hriwny nětnjże warunanje staß. kiż po trěbnokrym dźěłacjerjom fdźaß. To je bo ł rozbudnym wuprajenjom dźiwajo na mdy druhich dźěłacjerjow stako. Sa wé, mójesche rozbudżeny wubjerk 7. dezembra jenoż na sajdźene wobsłužnjoske dźiwacz. S prénim tydźenjom w dezembje so ł pschesłuschenjom zrałeho hospodarskeho žiwjenja na rentšku hriwnu powschitkowne wottwarjenje płacźišnow zapocza. Dla teho ma bo swona jednacz. Nawjetowanje dobroprajenje rozbudu dale 1. dezembra njebě potajkim mózne.

Demobilizaznji komisar Budyšinskeho wokrejzneho hejtmarstwa, podp. dr. **Hartenstein**.

Na zakładze tuteho rosćuda płaca nětk sćěhowoze mzdy:

wot 18. nowembra hač do 1. dez. 1923:

Dźěłacerjo płaceni 20 lět	. . .	40,0 tyź. pj.
„ 18—20 „	. . .	33,2 „ „
„ 16—18 „	. . .	29,2 „ „
„ 14—16 „	. . .	24,6 „ „
Dźěłaćerki płaceny 18 lět	. . .	28,8 „ „
„ nje 18 „	. . .	24,0 „ „
Pschistajer za wuczenych (Facharbeiter):		
za dźěłacerjow	. . . . .	1,3 „ „
za dźěłaćerki	. . . . .	1,0 „ „

Dla zjednawanja akkordow wuprosćichu so dźěłodawarjo, so ma so akkord na poźnej najwyšschej mjdźe (Spitzenlohn) natwarjeć.

Na tydźeń wot 11.—17. 11. 23. so akkordy wo 300 prozentow powyšcha. Wobstajne rady (Betriebsräte) a dźěłacerjo maja na to ležobwodź, hač so jim to ześ prawje wuskutkuje a dopokaćuje, je-li nětko maju to hnydom organizowanji wosrjedź, kotrejž so hnydom na wokrejznje rady wobroćeli.

W dopokasanju (Begründung) dobroprajenje za 2 njedźeli widźimy najlepje, l. w smuškownym napschećzo šesći rěcži. Tam so praji, so je rosćuđowy wubjerk 7. 12. cyłk na wobstejnosće psched 1. dez. so dźiwaš. To njetrjebi. wubjerk je 40 pj. postajił we wocakowanju, so je ſ tym mjdu na dźesći cząs postajił, dewak by poslednje njedźele w nowembru wobschle woblicził. W podrjedźenju 7. dez. je pschedbyła rosćuđowa wubjerka k. krajn. rada rady Hochjein dopokazał, so žu so w Budyšinje a na wšach pkaćišnjach pornjo wutkim městam jenoź mało ponižše. Na to žu hrdi pschi postajenju rosćuda jara berje myslili. Demobilizajska wyschnosć mění, so žu płacź hnj wot 1. dez. hižom tak daloko spadle, so je 40 pj. mjdy hižo pschewjele. Na wyschnosć powyschenje

sežiwjenskich wudawkow **nětkole 100%** w sandźenych tydźenjach zawostacz njeciśnjesche, ale cźim bóle jedyn prozent w 1. tydźenju a 20% w druhim tydźenju dezembra poniżene wubawi. Eda so, jako by wotschnosć knjesow dźěłodawarjow tischcze podpierała. Dźenka seberu ſ prawom hospodarskim zwinišch dźěłodawarjo dźěłacerjej najmjnischo, schtož k žiwjenju trjeba a staraja so za to, so dźěłaćerkowho wowdźelenstwa dla njedobałazeho sežiwjenja kónz bjeru. Wot schcežeńcanskeje luboscze k blizschemu a pomoźy tłudych tu nicjo njesaćuwamy.

So dźěłodawarjo twolniwi njesłuchu, lěpsche mjdy płaćicz, widźimy ſ steho, so dźěłacerjow ſ dźěła puschczeja.

Wubywdźenje ſ tuteho žiwjenja dźěłacerjam na hodowne blido pokazili: rěka podobnje:

„Wupowěmy ſ tutym dźěłowym wumjenjenje, čiž mjes Wami a nami wobstejł. wot dźenja k 2. januarej 1924, dokelž 40 pj. hodź. mjdy, čiž je rosćuđowy wubjerk w Budyšinje postajił, ſ dźiwanjom na hospodarsku krizu w naschej industriji njeschi njemóžemy. Sćmy twolniwi, po tutym cząsu Waš na składze nowych wuczinjenjow, čiž chcemy ſ Wami abo zastupjerstwom dźěłacerjow postajeć, zaso do dźěła pschijeć a mjne jednanja ſ nyhom zapoczinjemy. Kjrótši Adolfina Dęta — dec. atd."

Chcęła dźěłacerjo wohnjoskruteje industrije po załadze „žeł płaćto abo swita" k pschipómnaću jenostronzy diktowanym mjdam a dźěłowym wumjenjenjam nuczicj. Tuto zadźerjenje rěka dźěłacerjow wurhnucź. Firma w Adolfiśe Dęte pal praji, to njeje wulamknjenje (Aussperrung). Dha je njeschkódźe samknjenje wobstoja a dyrbimy ſa 4 njedźele mjdu wustorjeć, jeli su dźěłacerjow wopraudźe puschcźili. W dalschim so organizuje, jo hrdźi swjedźe, so by wohnjoskrutym dźěłacerjam jich lěpsche dobuko. Hischcze njeje žana pschichina, ſtóru lisać, ale bórzy so pokaże, so tuteje fabrikantojo direktorojo bjes dźěłacerjow bucź njemóža. Wobstajne rady (Betriebsräte) wot organizatije wobešite pschełożenje dostanu, kotrejž maja so wobkedźbować. Stanjeli so to wschudźom, pschińdźe napschećzna strona bórzo k rozumej. Dyrdźeli so dźěłacerjo wopraudźe puschczeć, warjakjemy, so so zdźe derbiše wobwdźelstwo pschećziwo podrjedźowanjin wulkeho dźěła ſwojich stawow wobara. Hač ſ temu bźiše, może hrdi tuhy jenotliwy hodowne ſtowo „Mér na zemi a człowjekam dobre spodobanje" pschemyślić, a wot mjsli ſ kak daloko wono se sabjerzenjom dźěłodawarjow pschesćerne pschińdźe.

Sónćnisje proźmy, so bychu cźitarjo tuto kupjeno dźěłacerjam, čiž je hišće njeczitaju, dali.

Swjatk fabrikćich dźěłacherjow Němskeje.
Sariadnistwo w Budyšinje.

Přiłopk.

* Dźeńsnjy njeźiwjenja so zadźerjawa. Wjednikaj lokomotiwy Frankfurtskeho śpěšnika staj se swojej kdyžtaj wo'cźu tam puczowarjam žiwjenje sdźerjałoj. Zelenitša cźara ſ Frankfurta do Kónca wjedźe pschez wyschki muh. Tam běchu njeńcźicownišch schruhy kotłow wobwjercźeli. Śpěšnik ſ wulkim kwarkom pschińdźe. Lokomotiwnikaj, čiž śwěru na cźaru kdyžbowaschtaj, so jłostrišwa dopłahałoschtaj. Hinaj so poradźi, cźaj hišćeze w prawym cząsu sastaśeć.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Krajny sudny Budyschinjske sadźi rěmiskeho mi[illegible] a wikowarja se ſtokom Khorlu Hermana Fischerja [illegible] Gerharcźańach (Gersdorf) pola Bitkopiz (Bischheim) k 20 millionam hrbnomam pjenjezneje pokuty, dokelž je płaćiwny do wobłokośce zhenawał.

Hłowny a samotwity redaktor: Marko Esmolet
w Budyšinje.

Najwutrobniše zbožopřeća

k nowemu lětu 1924

wuprajeju z tutym wšém lubym serbskim přećelam a znatym doma a wšém přećelam wonka z dobom wot wosebiteho pisomneho zbožopřeća so wukupiwši z darom

za nuznu potrjebu „Serbskeho Domu":

Dotalne dary 228,50 hr.

Dale dariłaj:

k. wučoŕ Kral w Zarčcu	5,— hr.
k. kantor Šeca w Malešecach	3,— „
Wšo hromadźe	236,50 hr.

Jednota „Sokoł" w Baćonju

wuhotuje příchodnu **njedźelu**, 30. decembra wječor w 7 hodź. w **Baćonju** swój

zymski swjedźeń.

Wšitkich lubych Serbow přeprošuje najwutrobniśo

Jednota „Sokoł" w Baćonju.

Jakub Bräuer w Kamjenzu

na połnońej dróży 14

porucza swójcém Serbam swój wulki skład muzazeje a zonjazeje drasty. Najlepšche wobsłużenja za žony po měrje najruźišcho po najtuńšich płaćiznach.

Kedźbu!

S wuźitkom kupujeśe trjebane a nowe meble, polstrowane tworjy, kaž sofy atd., nowe a trjebane drastne chamory, komody, koźe ſ matrazami a bjes nich a poźiełeschcza, taš też wšchu muzazu a zonjazu drastu. Dołhe a króśke schórnje a stupnje šnjanje na śtadze.

E. Stelzig

na **hrodowskej** haźy cźo. 4, blizko Pětroweje zyrkwje.

Telefon 1152. Sćym rodźeny Serbźi

Hosćeńc „Běły Kóń"

Hosćeńc prěnjeje rjadownje w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy. Mějeśel Curt Lange.

poruća so wšém Serbam a přećelam Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanje. Dobre jěść a pić po :-: znatym wurjadnym wašnju. :-: Wšě wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnjo, hdyž kupujeśe abo předawaśe: „Ja čitach waš nawěšk w Serbskich Nowinach".

Hdyž Waš časnik strajkuje — Fr. Scholze w ćichim kućiku pomha!
w Budyšinje na seminarskej hasy 10. :-: Telefon 478.

Elektriske wuporjedźenja

wunjebjitaj płaćišnu hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. ſ wob. ruk.

w Budyšinje na hornjeńcźiskej haźy **24.**

Poručam moje jara płaćiwy hódno

likěry 30—40 %

winowy palenc a měšany winowy palenc

Jamajka-rum - wumělski rum

arak

Wjazončanski Steinhäger atd.

Předawam w blešach a z ćwlcow

khofej

stajnje čerstwje paleny, jenož najlěpšeje hódnosće punt wot **2,60 hr.** sem.

Ad. Rämsch nasl.

mějeśel Gustav Hache.

„Lětulinka"

Dźěćaca hra wo khudym kralu a jeho złotej dźowdźičcy Přełožił Bjarnat Krawc. Cyle nowa, je runje wušła a je dostać w **Serbskej kulhańu w Budyšinje.**

Wows

kupuje Willy Mader, wuhlowa wikowarnja w Budyšinje na sukelnskej hasy 1 a.

Kóždu dźělbu

butry, twaroha a jeji

kupuju po najwyšschich płaćišnach Kupuju dale pschenju, rožu, wowsu, hrjbu a ſtomu a płacźu najwyšschim dnjowe płaćišny.

Fritz M. Schwann

w Budyšinje na šnulskownej šamjeli haźy 5. Telefon 1178.

Vogtlandske gardiny

ſtory, zanti, pitcaje, łołsie, prynzerowe šatnje, łojowe powjesćenja a łojowe płaćiny, šnjeli, trjenje, schćerzki, bildowe a łojowe pschitrjepy, wolmu, šnjaje, mujaze a dźěćaze ſrjedźe łholowy, wołtowe šuchno a linoleum porucźa wobłehe płaćišnu hódno

K. Erler w Budyšinje

na šnulskich wulcach 11 šnajscheze „Stołeje Swjesdy". Wulki šrjedźk.

Jurij Fahrmann

w Budyšinje na hornjeńcźiskej hasy čo. 10 poruća jězdne kola, šijaca maśiny, mantle a šlawchi. Samena wuporjedź.

Stare cźaśniki

tež dźěłe kupuje

časnikar Mencel

w Dobrošecach

pola Njeswačidła.

Kupu

Nowiny kg po 30 milijard. hr. twjbi, ſešy, aby 20 milijard. hr. papjerowe wotp. 20 milijard. hr. łumpy kg hač 50 milijard. hr.

F. A. Popp.

Kupuju a pschedawam wšitke

raźowe pšy

Płacźu najwyšschim płaćišnu ſe kóžkeho trośnego a njetrośnego pša **Auerswald w Budyšinje** na šukelnišej haźy 13 II.

Kójdy, schtóž ma

něschto na pschedaś, ſtat, grat, wšchelake nowe a trjebane weźy, abo schtóž dźe derbi něschto kupiś, wobjerś so :: :: ſ nawěschćom we :: ::

Serbskich Nowinach

Tajši nawěschć so w njebjze 6000 serbskich domach ſzita :: a ma wjelu wukpěch. ::

Wagnerowe słomowe prasy

su znate a so rady kupuju,

sylnje twarjene, lohko běžace, żelezna konstrukcija - z powjerstwom wjazace samowjazace.

Wagnerowa

sykanjowa mašina

za ruku a moc, ze zwěsćenjom za dopśédka a dozady wjerćenje walcow.

Hódny wudźěłk I. rjadowny!

Rěpusyknki

šrótowanske młyny - elektriske motory

najlěpše wudźěłki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratarske maśiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje na Trěšanskej dróży 42. Telefon 421.

H. Lorenz w Budyšinje

Nětk, hdyž sym dowolnosć k wikowanju ze žitom wot Budyšskeje měšćanskeje rady dostał,

žito w mojich filialkach: Lorenz & Krječmar w Pomorcach, Kubšicach a Wózborku na

swoje zličowanje kupuju.

Prošu tehodła ratarjow, zo bychu žito kaž had dotal tam dale wozyli, za kótreż najwyšše dnjowe płaćizny płaću.

A. Lorenz

Patoršcu wotwoła Bóh tón Knjez swojeho swěrnoho wotročka, mojeho horcolubowaneho mandźelskeho, fararja na wotp.

Arnošta Krygarja

po dołhim, ćežkim ćerpjenju do swojeje krasnosće. Jak. 1, 12.

We hłubokej zrudźbje dźělenja

Klara Krygarjowa rodź. Brotkec.

Khowanje je płatk pop. w 2 hodź. w Porśicach, žarowańska jutrnosć je ½12 hodź. w domje. Wozy do Porśic stoja přihotowane.

Boži wječor wotwoła tón Knjez swojeho słužobnika

k. fararja n. w. Arnošta Kurta Krygarja

do njebjeskeje domizny.

Na wšě 28 lět je so za duchowne zbože pašeje wosady z přikładnej swěrnosću starał. Naš a cyłeje wosady ćžak dó wěcnosće za nim dźe. Jeho wopomnjenje wostanje mjez nami w žohnowanju. L. 29.

W Porśicach, 27. hodowninka 1923.

Kolator a cyrkwinje předstejićerstwo.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za nowěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaći so za mały rjadk 15 złot. pł. Wobjednjenje so nimale nawěstki a tabele so wyše wobilćeja. Za reklamowy rjadk płaći so 45 złotych pł. Rabat po tarifje.

Číslo 297 | Budyšin, pjatk 28. decembra 1923 | Lětnik 82

Dnjownica.

Pjatk, 28. hodownika.

Njewinowatych dźěćatkow.

1905 serbski koncert w Liškowje w Delnjej Łužicy.

Přadła je Marja kudźałku,
Kudźałku žiđžanu,
Prěnju je nitku napřadła,
Kudźałku dopřadła.

Šła je Marja košulku,
Košulku žiđžanu,
Prěnju je nitku zešiła,
Košulku došiła.
Serbski hodowny kherluš.

Zyma je wjelčica za khudy lud.
Zyma je za starych smjerć.
Bethlehemska hwězda też pastyrjam swěći,
nie jenož tŕom kralam. Přisłowa.

Towaŕstwowski powěstnik.

Našim towaŕstwam. Smy tely dny prózstwy na někotre towaŕstwa póslali, zo bychu nam hnydom ličbu swojich sobustawow zdźělili. My hišće na tutym městnju na to pokazujemy, zo dyrbja tute ličby jeneje jara ważneje a nuzneje należnosće dla, najpozdźišo do 7. januara we našich rukach być. Domowina.

Towaŕstwo kolojězdnych w Radworju změje njedźelu 30. dec. pop. w 4 hodź. w Herbskej Gryšće swoju hłownu zhromadźiznu. Wšě sodustawy so přeprošuja. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Ralbicach ma njedźelu, 30. 12. hnydom po kemšach, krótku ważnu zhromadź. pola Waldźic. Wšitcy bratŕa njech wěsće přińdu!

Tow. serb. ratarjow w Konjecach ma njedźelu, 30. 12. swój zymski swjedźeń pola Jankee w Šunowje. Wšitcy lubi Serbja so z tutym najwutrobnišo přeprošuja. Předsyda.

Tow. „Wjesela Zabawa" ma přichodnu sobotu wječor 1/8 hodź. pola bratra P. Welsa zhromadźiznu. Wšitke sobustawy maju přińć.

Swětowe podawki.

Naćišk tśeśeho dawkoweho nusowego wukasa.

Barlinšti „Vorwärts" je naćišk tśeśeho dawkowego nusowego wukasa wozjewił. Po tym naćišk w zwojim § 1 powjahowanje wěrićelam žadanjow, na němske hrjiwny fakahuje, dźiwajo na wothódnoćenje njenjes podšćišćeho źeli wyšeršeho sumnu žadaćz. Po tajkim ma tež njertrjebake § 2 krajam a gmejnam prawo dawa, po powyšenju po- § 2 krajam a gmejnam prawo dawa, po powyšenju podružinšćeho pjenjesa wot warjenjow wobjedu wot 1. julija 1924 nanajwjacy 40% a wot 1. oktobra 1924 nanajwjacy 50% měrowego podružinšćeho pjenjesa samostajne. Kreje móža za gamtne domy a gamtne wobydlenja, pola kotrychž privatna prawna cześa 1. januara 1919 abo pózdźi podšćišćenim dotwarjenju w cźasu dotwarjenja njeje wobstała, dawk knjiźi ako jón zyse spušćeśći.

Druhi dźěl naćiška

Sotwk na dołne sapišu sawjedże. Leśonnostne wuśtawy a na łobje pokazowane banki ku wot tuteho dawka wuzwobodźene. Dawk wuźinja wšitko hromadźe 10 prozentow šumny złotych hriwnow.

„Vorwärts" praji, zo budźa so sozialdemokratoju tutemu wukasej je wšźěnej mozam napšećeśo śejeć, dokelž naćišk k temu pomha, zo móże hyšći žarjenje bjes dźěła wjeśeć, a so bo industrialnym dołh a pśehebe wšźěnt ratarstwa 20 miliardow złotych hriwnow, kotrejž su hyšći do wójny pokazili, dari.

Jenoš pśehebźěny naćišk.

Knježeśerstwo wozjewja, zo je śeśi dawkowy nusowy wukaz, w „Vorwärtsu" wozśišćeśaŕu, jenoš pśehebźěny naćišk, kotryž je bo trajnym knježeśerstwom jako podlok k wuprajenju w němskostatnej radźe źołkit. Němśke knježeśerstwo wo nim hišćeśe njeje wobstajnśko, teź hnuź so ś tym ličiśi, so bo knježeśerstwowe wobšamknjenja khětru wot naćišća wotkhila. **Dale dyrbi so rjeź, so wo měrowym podružinšćim pjenjesu** wot 1. januara njemóże žaneje rěcże być. Němśke knježeśerstwo budźe so wo swojim pjatkownym poźedźenju ś tśeśim dawkownym wukasom saběrać.

Ratarśka kulturna rada a nowe dawki.

Stajny wubjerk ratśeje kulturneje rady ma cźeśke wobmyślenja pśećeźiwo nowym dawkam, kotrejž je němski stat ratarśtwu napokoźił. Wón źebi wobźeje žada, so dyrbi so brónjowy dawk, kotryž je so ja Saksku pśiheršyło wobliczić, ponišić. Dale krajna kulturna rada pśećeźiwo žadanym protestuje, na kotrejž dyrbja so ratśe pśeheršyłowe a leśomnośne dawki pśeśestajeś, a źebi žada, so bychu so šnijśe.

Produkcija ratarśtwa nowe dawki šchodźa.

W ławaŕstwowej zhromadźiśnje němśkeho kaliowego syndikata 10. decembra so wo położenju kalioweje industrije rozprawa poda. Wot měrjaza septembra so wotbywanje kalia ja němśke ratarśtwo hnaź. W novembrje je dźeł so po wudawanju rentiśkeje hriwny a naturalnych rabattow pśehebawanje kalia na khwilu wošiwiło, kotrejž pak je hnydom posłatało, hdyž so nowe dawki na leśomnośće wozjewichu. Bohužel dyrbi so rjeź, so je wale a śrěnje ratarśtwo, kotrejž wjaze dyšli 75 prozentow němśkeje semje wobdźěłuje, nimale šłatało, pola a kuli ś pichitupnymi hnojidłami hnojiś, a so so teź wulkoleźonnośćeśerstwo ś kupowanjom hnojidłow sanjesuje. Tuź mamy so bojeś, so budźa so nowe dawki śe žiwnym wobśěrjanjom ratarśtwe produkcije dyrbjeś wukuśeś. Žně budźa śłabśe, hdyž ratał nima pjenjes, so mohł śwoje pola w dobrajszej měrze hnojiś. Hdyž pak budźa žně njepokojaze, budźe Němśka dyrbjeś wjazy źita a tuka ś wukraja kupowaś. Pśećeźeśe dawki, kotrejž ratarśku produkciju ponjeńšcha, so na tajke waźichnje do wukraja śłubja.

Dr. Stresemann do Schwajzaŕśke puśowaŕ.

Němski śwonkowny minister dr. Stresemann je druhi dźeń hodow do Schwajzaŕśke na dowolenźu wotjeł, to by tam hač do pśeńich dnjow januara wodichnył. Wón so do Němśke wróći, hač bórzy hač Belgišća a Franzowska na němśke namjety w nastupanju wobšadźeneho kraja wotmolwitej.

Mjes tym franzowśke a belgišśe knježeśerstwo wo němśkich namjetach radu składowaśej. Franzowśke knježeśerstwo je generaleŕ Degoutte a wyšeršemu kommiśaŕej we wobšadźenej Pohreinišej, Tirardej, porucziło, so bychu swoje dobroźaśe wo wěstych dypkach němśkich namjetow wotedałoj, kotrejž so na Porheinšku a Porurśku pórjadkuja.

Nowa politiska strona.

Pohładnu njedźelu su mnohi (mjele) a snaśe wobobuj w Barlinje a teź ś druhich stronow Němśkeje wotmyślenje rospominałe, republikanšku stronu Němśkeje załoźiś. Załoženiśi wubjerk, kotryž dě so hižo sešćałoł, zhromadźiśnje śwoje namjety pśehepołoži. Po nadrobnym rospominanju so wubjerk wulwoli. Jenu je so nadało, w januarje nowej zhromadźiśnje wustawki a programm republikanśkeje stronu pśehepołožeś.

Khłostanśke namjety franzowśkeho wojeŕśkeho šuda w Düsseldorfe.

W progeśu pśećeźiwo Düsseldoŕśkej śchitankej polizji pśeh franzoźiśkim wójnśkim šudom je sašupjeŕ wobśtórźo Jelin namjetował, dr. Grünznera, kotryž je šnjeŕcź wjele ludźi šawinował, k šmjerći šašudźiś, ša njepśichitowanych wobśtorjenych leutnanta Maxa Meyera, wyšeršeho leutnanta Bodenśteina, polizajskeho kommiśaŕa Eśchera najwyšśich khłostanje, khłostanśke dźěło na cźoś žjenja. Sa wyšeršeho leutnanta Pohła, na kotrymž hłowna samowitośći leźi, a ša hejtmana Pfeśfera wšo lohrunja khłostanśke dźěło namjetowaśeśe. W nastupanju śchitankich pśećiśiłow wóń śkóej pśeśwoźtaji, wuźudźiś, kajke khłostanje na śo jim napokoźi. Gwery je jeneh Franzowźu nabił a je śebi eźemplariśke khłostanje šašudźiś. Sa měśćeńśkeho polizišta Kriega wóń dołje šašrowe khłostanje namjetuje.

Belgiśke knježeśerstwo je šchwórcź milijona frankow šwójbje šłóńzowaneho leutnanta Graśśa wuplaćiło.

Belgiśke knježeśerstwo je 250 000 frankow šaruńanja šwójbje leutnanta Graśśa wuplaćiło, kotrehož ju Němcy šłóńzowali.

Naśpomnjenu šumnu je pśeheśe němśkich waggonow nowi wunjeśło, hdyž so Němśka šapowjeźi, šaruńanje śaś płaćiś.

Franzowśojo śo němśkeje wjeśeŕśkeje wójny boja.

Nowiny „Echo de Paris", kotrejž so jako organ franzowśkeho generalneho šaba wobkładuja, śu naštawk wo bróniśći Němśkeje pśinjeśli. W naštawku so žada, so by śojaŕśka wojeśka kontrolowaca kommiśija śwoju dźěławośćz w Němśkej w najbliśšim cźaśu šašo šapoćała. Franzowśka je hižo w lěće 1921 pśichoźiła ź nowobudźenju Porurśkeje cźiniła, so by škodu śwojeho industrijoweho ŕjadźeśćeńa wurunała. Móžno je, so śo w njewobšadźenej Němśkej, wobšeže w Šaśśej, mobiliźacija pśichitonje. W tutym měnjenju śo franzoźiśaj wobdźěłowaŕjo je śpodźiwnym wućišaŕowanjom wjele dźěłaćeŕjow ź wobšadźeneho do njewobšadźeneho kraja a ź wudźełanjom dalokonošnaźych kanonow potwoŕdźeju.

W kuhwilu wšaŕ Němśka pśiśe nina tśebnu artillerijo a munizijo, so mohła wójnu pśećeźiwo Franzowśkej šapoćeś, tola jeśte pśichitowy w bliźišich cźaśach mjeśaŕach do rošhubneje periody śłuja. Kaž dołho Franzowska najbohaćniša krajina Němśkeje wobdźěłaneju dźeŕźi, so Němśka wot wójny wodźeŕźi. Wot teho dnja pak, na kotrymž śo dołeź hyšći šaćiśe, franzowśkich wojaśow je śpěśnym nabo padnu bjes wulkeho šapušćenja Porheinśkeje a Porurśkeje wotehnaź, njebudźe śo dołho pśećemyślowaś. Tuź je jara nuźne, so šwjaśkaŕśka wojeśka kontrolowaca kommiśija šašo němśke wójśko dohladuje **a** sa thowanynmi brónjemi źiźeji. Na kónzu śo śledowaze nadawki mjemija, kotrejž na šwjaśkaŕśke kontrolowaca kommiśija dowjelnicź. General Nollet dyrbi nětko w mjenje šojaŕskaŕojo žadaś, so śo archiwy wšćitkich nazionalistiśkich projašćow šnicźa. Němśka dyrbi dale wšće kanony, hač do 11. januara nadźělane abo pśećetwarjene, wudaś. Pśichipratwy, graty a modelle kanonow w industrijowych frjedźišćach Bayerśkeje abo Šaśśkeje dyrbja so šnicźeś.

Ziwjenjowy wobkhod mjes wobšadźenej a njewobšadźenej Němśkej.

Němśkaj diplomatiśkaj šaštupjeriaj w Paŕiźu a Brüśśelu śtaj pónźelu franzoźiśkemu a belgiśkemu knježeśerstwu namjety němśkeho knježeśerstwa wo pośtajenju źiwjenjoweho wobkhoda we wobšadźenych stronach Němśkeje dźěłaśej. Jedna śo we praśchenju hospodaŕśkeho wobkhoda mjes wobšadźenej a njewobšadźenej Němśkej ź wukrajom, wa pśeśenjejne a miltnowe praśchenja, wobšeže wo pśihipravjenje nje potheinśko-weśtaśkeje notoweje banki, wo praśchenje łódźniśtwa na Rheinje a wobkhada na źeleźnicach a dale wo praśchenja pśećekhowneho šarjadnitwa a šakonjedawaŕśtwa. Franzowśki a belgiśki ministeŕśki pśećedźyda śtej źłubiłoj, na wšće tele praśchenja wotmolwiśej.

Habaśka telegrafowaŕnja wo kšoćeli němśkeho knježeśerstwa w Brüśśelu a Paŕiźu potwe, so źebi němśke knježeśerstwo pśeśe, so bychu śo źłowna šawjera, kotrejž wobšadźenu Němśku wot njewobšadźeneje Němśkeje dźěli, runjeź śa, kotrejž so pśehi njej bjeru, źłubiłe. Schtož měnowe praśchenje našłupa, śu w Barlinje śtrach ź pohłada, kotryž by na śtat, hdy by so notowa banka bjes wobdźělenja Němśkeje śaśtóźka. Schtož praśchenje wupokaśanych šaśtojnikow naśtupa, śo wošeže žada, so bychu śo źeleźniśaŕo a łódźniśtwo šašo pśihištajili, so by śo wobkhad po źeleźniźy a po Rheinje połépśchił. Wšeće tele namjety dyrbjaśe śo na to pruhowaś, kak dałako bychu wone wobnowjenje hospodaŕśkeho źiwjenja we wobšadźenym kraju a šapśaśenje wójnśkeho wotšchkodźenja połóźiłe. Teho mója wšće być, **so knježeśerstwo w Brüśśelu a w Paŕiźu, ź nałhonjenjom pomnjeńšeneho, so ša to poštaraśej, so by śo ź pśećekhowanymi naprawami hódnośći cźašow njejpomjeńšchiła, kotreź śtej Belgiśka a Franzowśka w Porurśkej wšaŕ.**

Płaćišny w Porurśkej śo śtuśchuja.

Hospodaŕśke wobśtejnośće w Porurśkej śo dale hyšći lépšchuja. Płaćišny śtrowośće śpaduja a nětśeśišće płaćišny dźěłaćeŕjam dowoleja, so lohko ź zyrobu šaśtaraś, taś so je móžnu było, drohoźeńše pśichibawki wot 25% na 10% śtajiś. S wuhlowego datwka, kotryž ma po śrjedźenju 99 miliźonow wunjeśeś, je śo do pjatka 22 miliźonow frankow šaptaćiło.

Šeparatiśtoju źiwośći pśećeźiwnikow ź Płałzy wupokaśuja.

Šeparatiśtoju śu hač dotal wjazy dyšli 100 wośobow ź Płałzy wupokałoli, kotrejž śu śo pśećeźiwnikaj Płałzy wot Bayerśkeje wottorchnyli a ju jako šamośtatnu republiku wuhłašeli. Wupokaśanje je śo wo pśihišajach Franzowśkeje

ſkało, kotłi wihpokańskich bjes pieżowanſkeho paha a zlowneje revisije pſches mjesjy wodja.

Dale ſo powě, ſo ſu ſeparatiſtojo w Dürkheimſkich kupjelach wokrjeſnuju hanu wobſadźili. Pſchedbydna a ſaſtojniży ſu na to dźełacy pſchestali.

Nehduſchi němſki Zeppelin ſo bjes błeda ſhubił.

Nehduſchi zeppelinſki a nětko franzowſki powětrowy ſchifikat „Dixmuiden“ je ſo na ſtwu k afrikanſkemu brjohej zabludźił a njeje ſo, kaž franzowſke miniſterſtwo wójnſkeho łódźiwa ſdźi, błiſchece ſako namakał. Powětrowy ſchifikat je pjeza we wulkim ſtrachu. Wón běſche wutoru rano ſwój pſchiſtaw wopuſchcił a bě benzin jenoſ za 72 hodźin ſtobu wſał. Wot 20. dezembra rjeje Dixmuiden ſe ſchkrowanyi telegramanami wo pomoz wołał.

Franzowſke miniſterſtwo wójnſkeho łódźiwa mění, to je ſo Dixmuiden nehdźe w afrikanſkej puſchinje na ſemju puſchcził. 23. a 24. dezembra ſu „Dixmuiden“ wyſche Tuniſa widźeli. Jtaneje pſchiczinu njeje, ſo bojeć, ſo je ſo „Dixmuiden“ ſ wětrom nad morjo ſahnał. Myſlja ſebi tehdźa, ſo je „Dixmuiden“ do połodniſcheje Alžerſkeje leżał. Kavalleriſt- patrouille ſu ſo hiſo 25. dezembra ſa nim na putanje wupóſłałe. Tola je ſo łódźom franzowſkeho łódźiwa poruczilo, ſo bychu tej na morjn ſa „Dixmuidenom“ pytałe.

W franzowſkich nowinach ſo franzowſkemu łódźiwowemu miniſterſtwu poroſuje, ſo je „Dixmuiden“ lohkomyſlnje ſtrachej wuſtajił. „Temps“ po kritiſowanyim rozpomnanju ſo ſ dźiła pſcheczowo wuzjiwanje wětrowych łódźow wupraja a mění, ſo je Franzowſka wot Němſkeje ſ pſchepodaczom „Zeppelina L 72“ Dannowerſki dar doſtała. W tutym ſmyſle „Temps“ na to dopomina, ſo je ſa cźaſ wójny ſ 72 zeppelinow njepſcheczel 26 ſnicźił, 12 je roſbuchło a 14 je ſo ſ wětrami ſnicźało. Tchodźa je bjes diwka, ſo ſu lětadła ſhmaniſche dźiſli zeppelinu. S „Dixmuidenowſkeho“ zwołuja dyrbi ſo wuczaka bracź. Hdyž je ſo tón lětadłowy powětrowy ſchifikat njeſbožownje ſkóncził, dyrbi jebo wobſadka poſledni wopor wopaczneho a ſtoho genija Zeppelina być. —

Franzowſki frank ſo dale wolhódnoſcźił.

Franzowſki frank je w Newyorkſkej burſy wurjadnje Jluboko ſpadnył. Za 100 frankow ſo jenoż 5,05 dolara poſkeći.

Franzowſku anarchiſtiſku mordarku wuwiſnowali.

Pſched nekotrymi měſacami je w Pariſu anarchiſtka Germaine Bertones wjednika Pariſkeje monarchiſtiſkeje ſtudentny Maria Plateana w redakſiji monarchiſtiſkich nowin „Action Francaiſe“ ſaſtrelila. Sndźiwne je, ſo je pſchiſtajen ſud, pſched kotrymż mjeſeſche bo Bertonez dla mordarſtwa ſamolwicź, ju wuwiſnował.

Nowe ſemjerjenje w Amerizy.

S Newyorka ſo powě, ſo je amerikaniſti ſoufuł w Neapoles pſchi mexikanſkich mjeſach powjeſcź doſtał, ſo bychu ſemjerjenje Opita, Granadina a Guzſimo w Mexiku wuſpjeſiło. Cźłowiſke wopory ſu pjeza wulke.

Revolucija w Mexiku.

Pſches Newyork ſo powě, ſo ſu bźełkarjo měſta Cuernavaca wobſadźili a ſo ju nětko jenoż hiſchcże 40 mil wot hlawneho měſta Mexika ſdaleni. Pſcherźowo łutej powjeſcź pak mexikanſke pôſtlanſtwo w Waſhingtonje wubarja, ſo je ſo ſkóſt hižo poraſił. Knjeſerſtwowe wójſko k mexikanſkemu mórſkemu ſalwej cźehnje, mjes tym ſo ſbźełkarjo pod roſkaſowarſtwom generała Maycotta nadběj na měſto Puebla pſchihonja. Knjeſerſtwowe wójſko je ſbźełkaſkeho generała Figuerou ſajało. Dale je ſo ſhubił ze knjeſerſtwowej wojaſy cźełodyn żelezniżarjow ſaſtrelił, kotrež ſu ſympathije ja ſwjednika ſbźełkarjow Huertu pokazali.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 28. dezembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wěcera wjeczor w 7 hodźinach barometer 714, hygrometer pluſ 4°, najwyſcheſcha dnjowa temperatura minus 10 C. — Dźenſa rano we 8 hodźinach barometer 735, hygrometer 0°, najnifiſcha nózna temperatura minus 12 C. — Wuhladu: Mało ſchćenowate. — Dźeſdźanſka wjedrarnja mění, ſo dotalny ras (charakter) wjedra dale wobſtejowaty. We wjeczornej Europje ſo tu a tam mjeniſche pſchebrjenje cźełkeho powěra pokaluja. Te móża ſe ſnihom a wětrami naſche wjedro nałatać. Wjeczera po zyłej Němſkej kruta 10—16 ſtop. wulka tymna tſchěſtaſche. Jenoż Frankfurt w mjeſeſe 5 a Münchow 6 ſtop tymy. S wjetſcha be mróźne. Nětko pſchihbadźeja ſe wſchěch ſtron Europy powjeſcźe wo wulkim wichorje, kiż je Wobſu nóż a hodowniczku ſakhadźał. Jelesniſke cźełni, je-ſt ſchazu njewołoſchin mjeſacu hocź do 6 hodź. ſakomdźenja. Wiſoko Moſcheje pola Schajicha a pola Gibowy cźełni je ſnihu lichazy wotſtejchaj. Druhdże dyrbiachu cźełni wuſhpjhowacź jeli ſo ſnihowy pluh pſchedrěcź njemóżeſche. Wjele telegrafowych a telefonowych gratow ſo pſchetorhnyło. Najbóle wětr we Nuſtrikej zwjelowaſche. Dołu nóż ſo wulki ſuch nadźe. Jelesniſke cźarn we Tirolſkej ſu ſainźe. Po hłownej cźarje ſo Schwajzarſkeje na Bludenz—Arlbergiſki tunel —Feldkirch je ſo wſchón wobſtejo pſcheſtorhnyło. Cźahi do Schwajzarſkeje pſches Bawerſku na Münchow—Landawu jěchaja. S horow wołeja ſo ſtorhnje lawiny. We horiſkej wſy Sedwy lawina dom ſaſajpa. Dwě wołowje pſi tom ſmjertnje. Pola Diablerets we franzowſkich alpach lawiny jene domſke a 8 hródźow we ſmjeſy pohrjebachu. Jenu wojeboha ſo mori. Mjeſe ſtoku je tónt; wſało. We wſchelakich ſtronach Schwajzarſkeje ſuchy politeczka metra wyſoko ſcźi. Sodomnicźku rano mjeſachu we Tirolſkej njewjedro. We Krkonoſchach (Rieſengebirge) a rudnych horach je tehomnija hobrěli ſnjeh padnył. Teſ tam ſo wſchelake jelesniny ſapſchu. — Jutſje ſobotu ſkónczo 8,14 ſhadźa a ſo 3,50 ſhowa. Wonа wot nětka teſ ſteji, potajkim rano dźeń dale njewołhera. Měſacź ſhadźa wjeczor w 11 a ſo dopołdnja 11,10 ſhowa.

— **Sdružſtwo wotarhniſka wotatka** ſtarſcha do łóżdego herbſkeho domu. Schóſł jeje hiſchcże nima, njech ſtebi je ruce we „Sdružſtwie kniſzenki“ kupi alo ju ſebi pſches dowěrnikow „Sſerbſkich Nowin“ ſtaſa. Nowe kěło ſteji pſched durjemi, tehodła je nětk najwjeſtſi cźaſ, ſo ſebi pſched durjemi, tehodła je nětk najwjeſtſi cźaſ, ſo ſebi łóżdy, kiż hiſchcże wotkorhanſkeje prolji nima, ju hnydom kupi.

— **Narodni Politika** w Prahy pſchinjeſe we ſwojim 352. cźiſle, 25. dez., maku roſprawu „Se ſerbſkeho žiwjenia“. Nałacuje na to, ſo bu dne 4. januara w Topicźanſkim ſalonje wołewſkeho Jana Kubowa wuſtajena „Luſiza“, dale na „Cźeſkoſerbſki Wěſtnik“, na delnjoluſiſki pſchelkaſ wot Minny Wiłkoje, Potowiele Luſiju, a na ſtuſowanje k. hudźbneho direktora Kranuza.

— **Slóſtniſow ſajeli.** Nichtoſ ſobowdanja ſudnowa dwórniſcheſtwa policija 4 ſlóſtnikow ſoja. Sdu to 4 młodźi hólačzerjo, kiż w Budyſchſkej wokalinje hudła. Woni běchu w nozy ſe ſwojimi jedźunymi kolami do Ulteſwaldy pola Lohmeca dojeli a ſu ſo tam na wjazy měſtnach nutſkamali. Kradźenje wězy (zyclus, błidowe a konjaze pſchikrywy), kaž też jedyn regulator) mjeſachu hiſchcże pſchi ſebi. Jedźita ſo tu wo cźełkich pachołow, dokelž mjeſachu natyknene liſtne bróńe a kakaſke bróńe a wſchelaki graf k nutſkamanju. Kak dołho może ſo jim hiſchcże dalſche niejkuli pſchiſpiſaczi, kriminalna policija hiſchcże pſchepytnje. Sajatych policija ſudniſtwu pſchepoda.

— **Jehaksi.** Policija dweju młodeju pachołow ſaja, dokelž běchu na ſchłodu błidłodawarja jedne kola pſchekſchiwiłoż a pſchedawałoſi. Najpjerwjo pſchekſchiwjenych kołow ſo ſchłodowarjej ſoſo wróćiłe.

— **Paduſchiwa.** We nozy k 23. dez. ſu w jenej farbowni lezomnoſcźi w pſchedmjeſcźu 13 kur, mjes nimi 5 cźornych, 4 ſotte a 3 ſcherſcherſkate kokoſche a ſtoworbarjeneſo ſhapona je ſcherokimi riemjenjomi a módrehu karnilla ſ nutſkamanjom kradnyli. Paduſchi kradnjene kloſkanta hnydom ſarſchachu. — Sobotu 22. dez. popołdnja ſu w jenym tudomnym wobſhodźe 2 pyraj trjebnych cźornych nutſzanych ſchnórowanſkich ſtupnjow a por nowych cźornych ſchnórowanſkich ſtupnjow, wulkoſcźe 42 kradnyli. Tuſnja na nětkole 25 lět ſtareho cźełowieka, kiż je te ſtupnje ſ nutſkamanjom ſkradnył. Wón je ſwój ſkutk ſnadź ſam ſtajił.

— **Wjedro.** Wot 24. dez. ſu ſo ſtaſe wjedrowe ſtawy ſmjenile.

Produktowe wiki ſo malo pſcheměnichu. Se ſhlutymni ſmjerſſanmi poſſednich 3 dnjow ſu rěki a kanale ſamjerſte. Teſ cſomm, we kotrychſ ruſka rožka do nitynow pluwaſche, ſu ſamjerſte. Tehodła ſe rožka troſchku ſadniſcha a mlyny pytachu ſo ſ niej ſaſtarać. Jene pſaczíſmy ſo trochu ſkrućichu. We pſchenicy ſu malo pſcheměni. To ſamo wowſ ſo we jeczmjenju. Sa wowſom ſo bóle praſchachu a pſaczíſmy ſo trochu ſkrućichu. We muzy ſo wěrny wobſtaja. Wona ſo wjazy ta zara njepolicžowaſche. Wowſeſchki a druhe ſtótne zjawadła ſwoje pſaczíſmy ſakhowachu. Wežera pſaczeſche zeninaſ po ſlotej hriwnje:

	we Barlinje:	we Kamjenzu:	we Lubiju:
pſchenica	7,70—7,90,	7,70—7,80,	7,50—7,75
rožka	6,40—6,55,	6,40—6,50,	6,50—6,75
jeczmjeń	7,60—7,75,	7,50—7,60,	7,00—8,25
wowſ	5,75—5,90,	5,50—5,75,	5,00—5,60
běrny		2,75—3,00,	
ſyno	1,10—1,50,	2,50	2,00—2,40
ſlowna	0,60—0,70,	1,10—1,30,	0,90—1,00
pſchenicź. mokr.	3,88—4,00		3,40—3,60
rjane wotruby	3,75—3,88		3,40—3,60
pſchenicź. muka	12,88—13,88		14,50—15,00
rjana muka	11,13—12,50		13,00—13,50

Na Barlinſkich produktowych wikach
žito a produkty po ſlotej hriwnje.

Pſchenica	154-158	**Sloma a ſyno**	
rožka	128,00-131	pſchenična	0,60-0,70
nałtan, jeczmjeń	152-155	rjana	0,60-0,70
wowſ	115-118,00	wowſna	0,50-0,60
	ſa tonu abo 20 zentnarjow	rjane wolleow	—
pſchenična muka	23,75-27,75	jeczna	0,50-0,60
rjana muka	22,25-25,00	ſaſtanju	0,40
pſchenicź wotruby	7,75-8,00	ſykanje	1,20-1,30
rjane wotruby	7,50-7,75	ſyno	1,10-1,50
rapk wobſuſchk	11,5-12,00	**Běrny**	
perdowa mełaga	7.0	bele	—
ſeradella	16,5-18.0	cžerwjene	—
pielučki	14-15,0	žoltonjahne	—
běrnaje krupki	17,0-18,00		
rapk	260-265		
huno	12,00-14,0	po zentnarju	
weka	15,0-17,00		
mudre kupiny	13-15		
ſolte kupiny	11-16		

(= 100 kg abo 2 zen.

Wiki wežera w Lubiju. Na wikach ſloro nižo na wſchedań niebo. Jenoſ huſ bě tam wjele. Wone ſo pant po 1,60—1,80 ſt. hr. pſchedawachu. Jara nadpadne je ſpadowanje žitnych pſaczíſmow, mjes tym, ſo induſtrijowe nadpadki ſtorje bija.

Wiki wežera w Kamjenzu. Proſjata pſaczachu 8—16 tauſ. hriwnow ſchtuka.

Wiki wežera w Khrośćebuſu běchu ſchpatne. Wobſthada ſloro ſaneho nicžk. Pſaczíſmy ſo malo pſcheměnichu, jenoſ njiſnowne ſo nišcho ſmišchu.

Sſerwiſnje wiki tam. Pſchijwjeſło ſo bě 91 proſtawkow a jedyn běhak. Wone pſaczachu male 5—9, hrónje 4—14, wulke 14—18 ſt. hr. Běhak, wokolo 4 mějazy ſtary 25 ſtotnich hriwnow.

Kali. S kaſijowe induſtrije ſo njeboh, ſo ſo malo kalija wotbudže. We mějazu junuju t. l. ſo telko rozpſchedo, kaž hiſchcze njepomnja. Hacž do kónz auguſta ſkazanu hiſchcze poriadnje pſchitkadžachu. Potom wobrot wjaſnu. S kaſowym měſazom ſo pſchezo mjenje rozpſchedа. Nětko we kaſijowej induſtriji wob tydžeń jenoſ hiſchcze nekotre dny dźełaju. Pſchicžina hubjenſcho wobrota je, ſo ratať njenjes nima. Dawki ſu pſchezo wuſchcze. Produkty pſchezo mjenje płaca.

Skótne pſchejimanje we Delnjej Schleſyſkej. (Naſtupa potajkim naſchich rjitarjow we pruſſej Hornjej Luſicy.) Wuběrk ſa pruhowanje pſaczíſmow (Preispruefungsſtelle) poſtaja: Po tym, ſo je ſo hriwna ſkrućiła (ſtabiliſirowała), ſu ſo teſ ſtótne pſaczíſmy ſkrućile. Tehodła ma ratať na to kedźbować, ſo by ſo rozdźěł mjes pſaczíſmu ſ hrónje hacž na wiki ſalhował. Tónle rozdźěł na wopſchijecej wiſchelake wubamki kaž ječelnju a druhe, wobrotny dawk (Umſatzſteuer), faſtulku wikowarja a podobne ſarmanja. Tehodła ma ſo tónle rozdźěł wot teje pſaczíſmy wotſtronjeć, kiž na poſlednich ſtótnych wikach we Wróćſławiſki (Breslau) hromdźu ſo ſapiſne. Tele wiki ſu ſo Delnjoſchleſyſki ſ měru. Rozdźěł mjes pſaczíſmu we hrónji a tam na wikach wuczini pola hornjadelow 19 prozentow, pola ćelatow a wowſow 20 prozentow a pola ſtwini 15 prozentow. Spadnjo-li pſaczíſmy, ſo tónle rozdźěł powjeſchi, jeli horje bija, ſo ſmjeſchi. Pſchi tym ma ſo na to kedźbować, ſo ſo ſa ſkazu jenoſ ta pſaczíſmy žada, kiž jeho kaſkoſći (Qualität) wotpowjeduja. Tehodła njeſmě ſo ſa ſapatne ſkazo najwuſchcžiha pſaczíſma wobliežić. Jenoſ wowrandźe wubrany rjany ſkót ſmě 10 prozentow wjazy pſaczicź, hacž je ſo po teſe mjeze njeliežało. — Pſchiſp. redakcije: Dokaž ſo „Serbſke Nowiny“ we pruſkich Serbach pſchezo bóle cžitaju, we nowym lecže teſ pſaczíſmy ſ Wróćſławſkich ſtótnych wikow podawamy a to najbſpeſchniſcho!

Papjerjane pjenjeſy bjes ſmyſlowanja. We Barline wuchadža cžaſo mjenowana nowinka: „Die Welt am Montag“. We ſtwu. in poſlednim cžiſle wona piſche, ſo je Klemika we poſlednich dwoch mějazach 2 miljardow ſtotych hriwnow ſa ſtatne potrjeby wudawała. S tychle 2000 miljionow běchu 1200 miljonow rentowych hriwnow a 800 miljionow ſlotoje poſežonki. A tola ſu ſtatne rokładniy pródne. Stat je cžuł hižom poſa rentowoje banki ſamo pjenjeſy poſežeć. Ta pat je ſo ſapowjedźił. S tym je dowěra do rentowoje banki a rentowoje hriwny, kiž wona wudawa, jara pchiběrała. S nowych dawkow, kiž je nam ſtat nawrołił, jo wocžakuje, ſo wone we prěnim ſchiwórježe 1924 jenoſ 400 miljonow hriwnow wuneſu. Tehodła hižom ſtat je ſtrachnym prědkom wupomhuje. Wón wudawa potładowe ſmjenki (Schatzanweiſel), kiž ſo ſadanja. Wone wupiſchu ſo na rentowe hriwny. Wjele pjaczerjow dawka ſo wone do płaczenja pſchijimaja. Stat cžaſ je jich hiwał ſa krótki cžaſ wuplaczicź. To je ſ tym ſtrachne, ſo wuwonhatiſke płaczidła (Zahlungsanweiſungen) ſaſo pſchiběraju. Na mjeſo hotowych pjenjes ſ dawkow dóſtanje jenoſ ſtat ſwjenki wrócžo. Teſ kraje a mjeſta wudawaju, kaž mi a lebi nicžo, ſlotowe hódnotki (Goldſchatzanweiſungen) a wobſtajnohódne wuponhatiſke pjenjeſy (Werthbeſtändiges Notgeld). S tym mamy ſaſo papjerjane pjenjeſy „wobſtajneje hódnoty“ we njewobmjeſowanych roſmérach. To je cžiſte inflatazniſke hoſpodarjenje, to rěka hoſpodarjenje ſ papjerjanymi pjenjeſami, kotrež ſo ſ nicžim njekontroluje. Tuklěwiſh ſo ſłotowa poſežonka (to rěka te wiſchelake ſłotu rune papjerjane pjenjeſy) jenoſ hiſchcze kumjchtnje ſ dollarom na jenej wyſhoſłoſći djerži. Sa krótki cžaſ pak budźe we Němſkeſ wótrje roſſtnjowacź mjes rentowej hriwnu a tymi wiſchelakorunmi na ſłoto wupiſanymi „papjerlami“. Te dawki, kiž ſu ſo hacž dotal wupiſałe, ani nadbala njedowjahnu ſa to, ſchtož ſtat ſa ſwoje wudawki trjeba. Po poſtlaniſkich puczach je ſo nowe wudawanje papjerjanych pjenjes watworiło. S tym ſo wuſchcžałe ſamyſł ſkrućiše, ſo do nałcheho pjenježneho hoſpodarjenja tykacź a je kontrolowacź.“ — Naſche kněžeſtwo budże dyrbjecź rakuje ſakroćcžiſ, ſo by ſkónčnje wudawanje wſchelakich druhich wupomhawſkich pjenjes ſo ſaſtajiło. Tak nam nowe, hiſchcze wyſhiſche dawki kinwju, pſchetož nětko dże wo wobſtaſze abo roſpadnjenje Němſkeje.

Wažne hoſpodarſke liczby (Kluce).

Sa 28. dezember 1923.

1 ſłota hriwna (po Barlinſkim wiežnym kurſu)

papjerj. hriwnow 1002 500 000 000

20 hriwnowſki ſłoty . . . . . 19 2675 biljonow
Płaczíſma ſa ſłoto . . . . . 640 doll. ſa jedyn kgr.
„ „ „ 1 ſilberny (1 hriwna) 400 000 000 000
Statny indeks 1 163 000 000 000
Saſki indeks 1 182 000 000 000
Wulkopſchehupiki indeks 1 245 500 000 000
Dawkowa měra (multiplikator) 1 000 miliard. ſa ſłotu hriwnu
Multiplikator na ſeleſnizu 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaſy 2,2 np. wo ſłotej hódnoće, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miljonow, 3. rjad. 3,3 pj.
Płótowy tarif: liſt w poſt. wotſchitu . . 50 000 000 000
dopiſniza „ „ „ . . 30 000 000 000
liſt dale poſt. „ „ . . 100 000 000 000
dopiſniza „ „ „ „ . . 50 000 000 000
Telefonowy kluč 1 000 000 000 000
Rěčenje je w bliſſim wokſelu (Ortsverkehr) 150 miljardow w dalſchim do 5 kilometer (Fernverkehr) 300 miljardow.

Znowaſarjadowanje hydleńſkeho hoſpodarſtwa.

Wězmowſkowa ſtrona je „Swjazkej němſkich mſtow“ (Deutſcher Städtetag) ſnowaſarjadowanje hydleńſkeho hoſpodarſtwa (Wohnungswirtſchaft) namjetowała. A ſ tuteho namjeta chcemy napowjeſnjeſche dyrbli wuſchěnjecź:

1. Dotalne wuſchnje hydleńſkeho hoſpodarſtwa ma ſo ſkónčnje. Pſchehódne hoſpodarſtwo ma ſwójſnicź, ſo ro ſkruſcženim powſchitkownjeho hoſpodarſkeho poſtajenja ſwobodne hydleńſke hoſpodarſtwo ſaſo ſawjedže, kaž je do wójny hyło.
2. Podnuſnikli pjenjes, kaž jón nemjſkotatny ſakoń poſtaja, ma ſo ſkónčnje. Wón ma ſo jednotnje (einheitlich) ſkóhacź, ſo by ſo pſches to wſchě wudawki, dźiwajo na wothódnoſcženje pjenjes zarunaja. Sa pſchehódnoſcženje cžaſ ma ſo podruhnikli pjenjes ſnadź po dowóſnjſkim cžaſu abo po indekſu poſtajicź. Nuſcženjejſy podruhnju maju ſo pſches ſtatny dobroczelſke wuſtawy podpjerać.
3. Sakoniſki ſchkit ma ſo woſebje podruhnikam pſchiwobrocžicź a to tym, na prěnim měſtnje, kotrjž ſa ſdźerženje hydleńſkeho ſo ſtaraju. Dla powſchitkeho podruhnikſkeho pjenjeſa njeſmě ſo nikomu wupowhdźicź.
4. Sapiſowanje do liczinow tych, kotrjž hydlenja poſtaju, ma ſo wobmjeſowacź, tehorunja dolałne prawo wobydlerſkich hantow, wobydlenja pſchipokłaſacź. Wotmjeć móže ſebi ſudži wubrać.
5. Se hychu ſo dotalne hydlenja ſdźerżałe a nowe natwarile, maju ſo hódnoſtne hypotheki ſpokójicź. Wupraweđźenje ſtarych hydlenjow ma ſo pſches dyrbjenſke hypotheki ſmójnicź.
6. Dwórſki dawk na hydlenja ma ſo ſkónčnje. K dobroczu ſtrědkow k podpjerje podruhnikow a ſa hywolſchi ma ſo podanjny dawk ſa wſchě twarby ſawjeſcź, kotrež ſu do 1. oktobra 1923 ſkotowjene. Tutón dawk ma ſo ſaſo gmejnſki dawk na naijednorniſche wołſchnje ſbérać a na ſawodźene płaczerki pſchirażk dyrjcź. Sběrdži ſa hypotheki maju ſo po naikrótſchim puczu pſches hypotheſkiſe wiki ſarjadowacź. Wbjchnoſcže nimaju je ſarjadowacź.
7. Nowe twarby po 1. oktobrje 1923 ſu wot podruhnikſkeho dawka wuſſwobodźene a teſ wot wſchěch poſtajenjow wſchelkohodneho cžaſa.

S zypami.

Wobraz ſe wſty.

Wožimnoczene a wopuſchczene wiſnja w hrózni. Do rjadu je dyrjewjana hoła ſabila a tam maju wone dobre dny. Schtóžha hiſchcze je cžeſtał a ſchtó ſo wo taſku powſtaniku je „ſtarych cžaſow“ dale ſtara. Jadyn cžłowjek. Naſcha cžeſeđź ſebi dźenſnitſich dźeſi da dyſcź, ſ zypami mjócžicź, kaž ſa cžaſ pradźědow a prawowikow. O, ty luby božiczko, to by mi taſke płazanje a ſleikanje hyło. Woſtajcze mje ſ tym na pokoj! Budźcze ſmjerom! Dźicže mi prječ! To dyrbjał wowrandźe cžornidło picź. Hiſchcze, to je tola zyle hinak, hdyž do hrózniſe ſaſtupiſch, motor naſtajiſch a hijo běrcźi. To tam troſchku pſchiſtupiſch a dalſch ſypmy nuts padacź. Jenoſ ſo ſam nuts njepadnjeſch. To hychu ſo krupy ſypnale, mam jich doſcź a k temu łžekra wulke, wjetſche hacž rójmjk. Mjſlu, hdyž hiſchcze nekotre łěta ſaidu, je mlócžak tak wudopołnjenj, ſo ſmypy ſame do njeho na komando ſkakaju.

Potajkim woſmorocžene wone tam wiſſatu, te lube ſtare zypy. Jich cžaſ je nimo, ſu na wumjeńk ſchłe. Sču we ſwojim ſkwjenju ſno doſcź nadźełałe. Nan, dźeđ, pradźeđ ſu ſ nimi mlócžili — tělo wot łěta, wot naſymja hacž do ſaſnejſo naſčcza. A hyrnjeł ſyma hórſche hyła. Schtyrjoch ſo ſtawache a potom dźěchmy do hrózne. Wſchitzy hyrjachu ſ korłat: nan a mać, bratr a ſotra, wotrocžk a teſ hſonka. Hu, kał kołowe rože na wałach łežźiachu! Snadź jeno tak pikkaſche, hdyž pſches dwér do hrózne ſłońcžko. Tyczki (ſchtabyſty) dohjachu ſnehowe kłobuczki a w hliſkoći wrjeſtotaſche na hacže łóđ. Ale — wone ſo mlócžeſche.

Na ſmutkowunych hrožnjazych wroćach je hiſchcze cžorny ſakurjeny błak. Tam wiſſaſche wulka petrolejowa lamtarija. To cźi ſyła wjes rjeſche, hdyž ſo wſchidźe mlócžeſche. Hdyž běſchtaj wowałaj womitaſenaj, dźěchu hołzy do hrózje, tamni ſ ſnědanim. Potom mlócžeſche ſo dale. A hdyž běſche wſcho wumlócžene, njewothachmy hacž do połdnja leža. J, hdże teſ to! Rano a wjecžor ſu pſchdali. Cźi muſſaju pſchinjeſchcźu njetore wokjerny błomy do ſtwy a dźełacžu powjeſtła ſa žně. Haj, tak bě to prjedy. Wjeſni muſſajo a żony thodźachu ludźom na mlócženje. Dwaj ſtróſchoj dźěſtachu na zylicźki dźeſi. A k temu ječej. Ale woni pak w ſchcześich ſapoczinachu.

Nó, mlócženje ſ zypami hiſchcze zyle wotmrěło njeje. Mjeńſchi burja hiſchcze mlócžanym nimaju, teſ wſchitzy žiwnoſczerju niž. A tak kſtiſchcźi ta tam ſtepot zypow.

Hižo naidała cźi to do wuchow klinczi. Hdyž nan a mać mlócžachu, dże to klip-klap, klip klap. Pſchidźeđ ſo ſtarſi, dże hižo ſimſcho: klip, klap, klap — abo kaž hebi prajachmy: Schołta dże — po tebje. Hakle hdyž ſu ſchtyri hromadźe, dawa wežka ſort. Kał to jeno hnudom dźěſche? Hoj: Kojor ſkała — kaſa drapa. Hlejeſe, tak na ſnopy pjerm! A ſnopy ſkaczejo po ſtwje. Pródku ſu hrózniſze wrota zyle wotewrjene, ſadne jenoſ troſchku wocžiſnjene. Tam wětſſi bóle duje. Pſchi mlócženju wſchak ſo wróſchi, to je pſchezo tak hyło a woſtanje. Tehodła naju ſónſke hłowu ſ rubiſchkom ſawjaſane. Widźiże, kał ſe pſchi mlócženju cźini. Najprjedźy ſo nětko ſnopow na ſtwu ſkładže. Schłoź może naſtejpe łaſnej, ſakle da wotſchtow. Tamni ſładu ſnopy do rjada. Potom ſaſpočinaju mlócźicź — jenu ſtronu deſe, druhu horje. Prjedy hacž ſu hotowi, ſaſtanje hijo jedyn a ſwobrocža ſnopy najprjedy na prěnim, potom na druhim boku. Hdyž je ſwoſkepowane, roſwupaſaja ſo ſnopy a nětko ſo kruczíſko pſchemlócźi. A tak ſo to wjazy ražom wotvjeſe. Potom ſo žito wunjeſe a do komory ſypnje. Nětko wſchak ſo bóle na hornju ſubju nošy, tam padukom tak łoſko pſchiſtupna njeje. Wſ brózniach a na hunach njebě cźi zaue ſornjatko wołte pſched dołſhimi porſtami.

Na kłwiſku ſo zypy na halđźit powiſnu. We worſchtach ſo też druhdy mniſche pokakaja. Aj tamſyny, to je łožyn łichcźa a bjeza. Boja ſo tych małych ſwérjatkow. Hinak wotrocžk. Wón ſu młody praſkot — ſtare maja ſo njes tym ſ procha — do ſwojeho kłobuka ropoduje a kóczky do jiwy donjeſe. Tej ſo tola do brózniſe hicź njecha. Nadźicžo wona pſchinjeſenym pjerzelu ſjł — bjeſe wrózy a napinanja.

Potajkim tak a podobnje ſo mlócženje wotmrěwa. Łoſke dźěło wſchak to runje njeje, zyle dny ſ zyrami we brózni ſtacź. Bjes dźiwa, to potom ječej ſłodźi kaž „mlóźkam“ — ſtare to prajidmo, kotrejoż ſołdt pončrnje wjazy ſnieſe. Wſchi dźěłe ſo wjele bóje a bambori, to ſo tón abo ta pſches wochtu cźaſa, ſorły ſo cźinja. A kóżdy nęcžito nowego wě, hdyż pſchi mlócženju wſchelazy ludźo ſe wjły hromadźe pſchińdu. Schłóź nimo roborſanowo bże, ſa teho derje njeje. Schtóż tak mlęzkam do paforowb padne, njeje we nicžo pokpiſchenj. Ale mjes tym ſo zyny wjereja a ſłodźa, kaž ramo wot ſto.

A na hołdźach wiſaja kołegojo na wumjeńku a pſchi hładnja wjeſelenmu kłwoſei ſwojich hratrow. Nenemu je ſo bjeſ rosbił, druſkemu pjata nacžahnyła, ſtrejkmu ſo dźerżeł nopuknył. A tak na tężkby druhu thoroźź. Kał rady buchu hobu dźěłałe. Na, wone ſu hołſnjſke a ludźo ſo na nich jeno druhdy powſmdźaja. To ſich hacž do wurrobu hołt, do najſhubłichich nutrinow. Jenoż tuta wjedrosoa mlócźawa je ſich wuttłóżiła, jim dźiło wſała. Pokhmurnje na nju ſhladaja. A dokeđ ſim rjeńſchi pſchichod njeſiwa, ſaczerja ſo hiſchcze ſ ſukpmi bopomnjeńkami na ſaſchłe łěta. Tehdom bě rjeńſche na ſwóſce. Naſch dorof ſich njeſwmni a jemu je tak prawje. Zyle pak ſo zypy wotſtronjeć njedubże. A tak budźe wſelake klip-klap dale klinczeć po jerbſtich honach. Naſch hudźinik Kojor je ſamo 8 mlóźkow hromadźe hołdł a jich kłwot harmonizuje ſarjadowak. Snadź móhłt jich raš ſłwjeſcź w „Smje“.

Cyrkwinske powjeſce.

S Budyſchina. W Michałſkej zyrkwi w Budyſchinje ſmije njedźelu po hodźach rano w 8 hodź. farat Rilbet ſerbſku ſpowjedź a ſwj. wotkſanjenje, dop. w 9 hodź. farat Tyſchec ſerbſku Bożu ſłużbu a 1/11 hodź. nimſke dźěłcźomſchenje.

W Petrowſkej zyrkwi njedźelu po hodźach rano w 8 hodź. predowanje, wotſchitſi farat Ehrler, wjecžor w 6 hodź. ſpowjedź a ſwjate wotkſanjenje, duchowny primarius Haebler.

W Marijnej-Marzínej zyrkwi dop. 1/10 hodź. predowanje, wotſchitſi farat Ehrler. Kollekta ſa naſchu zyrkej. Tydźeńſke ſatſhuſtſtwo ma we Petrowſkej zyrkwi duch. prim. Haebler, w Marijnej-Marzínej zyrkwi farat Gröſpe.

S Hodźijn. Njedźelu po hodźach je rano 1/28 hodź. ſerbſka ſpowjedź, dop. 1/29 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. nimſke kemſchenje.

S Budyſchinka. Njedźelu po hodźach podołdnja w 3 hodź. ſerbſka Bożа ſłużba.

S Hurtinu. Njedźelu po hodźach dop. w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodź. nimſka Bożа ſłużba. Kollekta k hodam je wunjeſła 21 biljonow hriwnow.

S Dusti. Njedźelu po hodźoch rano 1/8 hodźin němsku spowjedź, 1/9 hodźin němsku a w 10 hodź. serbska Boża słužba.

S Budestecu. Njedźelu po hodźoch směje farar Domaschka rano we 8 hodź. němsku spowjedź, farar Bohdanowa w 9 hodź. němsku a 1/11 hodźin serbske prědowanje.

S Drodźišćka. Njedźelu po hodźoch rano we 8 hodźinach serbska spowjedź, w 9 hodź. serbske a 1/11 hodźin němske prědowanje.

S Duchźinu. Njedźelu po hodźoch dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodźin němska Boża słužba.

S Porschitz. Njedźelu po hodźoch rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbska Boża słužba. — Pop. 1/3 hodźin towarstwo młodźenzow.

S Malešecu. Njedźelu po hodźoch dop.. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodźin němske kemšenje.

S Kmaćicu. Njedźelu po hodźoch dop. 1/9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

S Kotecu. Njedźelu po hodźoch dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba.

S Rožaczu. Njedźelu po hodźoch dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba. — Silvester pop. w 5 hodź. serbska nutrnosć. Kolekta za powschitkowny zyrkwiny fond.

S Wóšpinku. Njedźelu po hodźoch rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbska a 1/11 hodźin němska Boża słužba.

S Barou. Njedźelu po hodźoch dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodźin němske kemšenje. — Silvester wječor w 6 hodź. němska Boża słužba.

S Klukschu. Njedźelu po hodźoch rano we 8 hodźinach serbska spowjedź, w 9 hodź. serbska a 1/11 hodźin němska Boża słužba.

S Lupoju. Njedźelu po hodźoch rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbska Boża słužba.

S Rinałcu. Njedźelu po hodźoch rano we 8 hodź. serbska spowjedź, w 9 hodź. serbske a 1/11 hodźin němske kemšenje.

S Njeswačidłu. Njedźelu po hodźoch rano we 8 hodź. serbska spowjedź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje.

S Rakeju. Njedźelu po hodźoch rano w 8 hodźinach serbska spowjedź, w 9 hodź. serbske a 1/11 hodźin němske kemšenje.

S Wjelećinu. Njedźelu po hodźoch dop. w 9 hodź. němska Boża słužba. — Silvestra wječor w 6 hodźinach němska Boża słužba.

S Hornjeho Wujězda. Njedźelu po hodźoch rano 1/8 hodź. němska spowjedź a swj. wottajanje, dop. 1/9 hodź. němske kemšenje. Popoldnju w 5 hodź. hodownje zjeće, wobradźenjom za chudych, wuhotowany wot jónšeho towarstwa w Jórši herbskeje gryčhy we Wujězdźe. Wšeho tu witaju.

Swójbne powjesće.

Sslubjeni: Charlotta Klinaštez w Budyšinje a Alfred Woss w Kobljanych p. Kamjenca. — Hilza Wolfez w Kobljanych p. Kamjenca a Arnošchom Jeremiašom w Kwachinjach p. Lipšla. — Liefelotta Steidelez w Budyšinje a Erich Rohner w Lipšku. — Marianna Lokez w Budyšinje a Martin Knoch w Budyšinje. — Marta Mikanez w Njeswačidłu a Ota Keck w Bjelkach. — Erna Brandtez a Waršat Freiberg w Budyšinje. — Marta Nowakez w Kraschenje w Schlesiskej a Richard Kilian w Budyšinje. — Elsa Brylez w Radworju a Arthur Klügel w Drježdźanach. — Johanna Weingez a Hermann Nowak w Małym Wjelkowje. — Antonia Hofmannez a Jurij Šmolet we Budyšinje. — Elsa Larrasez w Budyšinje a Fritz Hilbilt w Wschiwičicach. — Marta Wernerez a Richard Bähr w Budyšinje. — Elsa Köhlerez we Wjelećinje a Max Schwarz w Raschowje. — Margareta Langerez a Fritz Umbauer w Budyšinje. — Libby Pelikez a Jan Winnicha w Małym Wjelkowje. — Elsa Wićazez w Komorowje p. Kałez a August Wilhelm we Wjelću. — Frieda Stegličez w Hušy a Erich Burche w Budyšinje. — Gertruda Hullschez a Marcźin Wilk w Budyšinje. — Dana Kozorjez w Kamjencu a Hans Biedermann w Drježdźanach. — Frida Pokorditez w Wotrowje a Hermann Dörnik w Jitzu. — Hedwiga Pokinez we Kamjencu a Willy Jurišchka w Sym Komorowje. — Erna Portmannez w Kamjencu a Waršat Mětka we Sym Komorowje. — Erna Schönfeldez w Radwišez Hrabowym a Emil Kriebel we Wojerezach. — Marianna Kliemannez a Ulrich Meyer w Kamjencu. — Gertruda Pupkez a Herbert Nikolaus w Kamjenzu. — Hilžbjeta Mičerjez w Kettlizach a Khorla Felka w Lubiju. — Hedwiga Schmidtez a R. Arnoschi Wićaš w Lubiju. — Dorka Kanwaldez w Malešezach a Arno Schkoda we Wóskorku. — Elsa Weisez w Bělej Wodźe a Erich Rimpler w Lipšu-Schleuzigu. — Gertruda Nikolajez we Wojerezach a stud. ass. Fedor Smirski w Shorjelzu. — Marta Rychtarjez w Mišlecach a Kurt Bubert w Schlandze. — Frida Benschez we Wujezku a Hans Rišchka we Wóskorku.

Swěrowani: Hans Hausse a Elsa rodź. Wischez w Budyšinje.

Semrěli: Handrij Hendrich Lübeck, wuchłchi wuzkež na wotp. w Budyšinje. — Ota Franz, kubler a holcerjaz w Hóšni, 65 lět. — Arnoscht Gustav Israel we Lubiju, 68 lět.

Kamske wozjewjenje z Budyšina.

Měšćanska rada wozjewja:

1. Buhlowy jakon (Kohlenordnung) wot 9. 4. 1919 z dodawkami jo z tutym zběhnje. Wumělnjamy pak, zo kuženy stare přichodpišmo přichi njedostatku trjebow wo postajenju statuteho komisara za wuhlowe rozdźelenje wot 10. nowembra, kiž na cżornej deży we rabinjay wumysla, jako wobsahuje.

2. Wotdźelenje měšćanskeje rady „wuhlowy komi" jo rospadnyło. Nadawki dotalneho wuhlowego komisa dla sastarania z teplotami swobodnych komi (Kürbordkomi) na hrodowstej haży 10 přichodnje. Tutej přichodnjuni stawitej hnydom do mocy.

Kamske wozjewjenje z Wojerec.

1. Wobjict jo na to wokaze, zo k. bl. so mjaso wšitkich doma rěznych howjadłow, kaschich a mježaow, přichodnje dacź, też mjaso wšitkich doma rěznych świni na trichiny.

2. Schlelke wotpowiadajuce družtwo (Schlachtliche Feuerversicherung) přichodnych z nowym letom wšitke zawěsćenja se papjerjanoje hriwny na rentowu hriwnu. Schtož z tym spokojom njeje, dyrbi swoje zawěsćenje k 31. dez. t. l. wupowědźeć.

3. Nastawa wuhnjemjeńcenje khižkow dohladowarjow přichi Jefesnjay.

4. Nastawa wotstronjenje wuczelskich wobydlenjow.

5. Motorowe kołesa se Zeigenwerke we Wojku pola Sprjelcza njesmu, kaž je so wotpowidło, lohke kołesa z 0,72 P. S. Wone su 0,82 P. S. Sylne a dyrbja so prahowacz a k trjebanju přichpuskeriej. Schtó tajke wobsedźi, dyrbi je wuchowacz přichpuskeriej.

6. Sławni přichstajeni přichsalani awkzionatorojo dostanu za swoje dźěło 10 proz. z přenich wunjukowanych 600 stotych hriwnow, z dalschich 400 stotych hriwnow 5 proz. přeches 2000 sł. hr. 3½ proz. a z tych wunjukowanych přenjes 2 prozentki.

7. Kubłar Mikawsch Domaja wuswoli a wobkrućeli so za gmejnskeho wu[illegible]erja za Dubrjenk.

8. Pokhroma je wunchrila mjes skotom ryčzekkubleria Winterfelda we Gütdenstern pola Mühlberga.

9. Čzi, kiž Rhein-Rubriki dawk hišćeze wotedali njeso, dyrbja to hnydom činiś, dewak so dyrbja po pruhowacz k trjebanju přichpuskeriej. Schtó tajke wobsedźi, dyrbi je wuchowacz přichpuskeriej.

10. Jako druhi pobjer zhromadnu dawku dyrbi so 195 miljon krěch tela wodźaca, kelkož je ho za dyrbjenstu połsčonku podpisało.

11. Měra, po kotrejž so dołhodny dawk na dołhody se mjenuju wschitkrócżiej hinć, je na tydźeń z 23.—29. dez. 630 000.

12. To dewiatowoho sapjela pod cżišu 7 so sapjena na ništo do dohladowarstwa wuhlowego Jana Krawczika, to je so wotpowjedowarja Willa do přichodnjshwa natutowanych a wuhlowarjow we Wulkich Sdźarach wuhwolił.

13. To [illegible]nikeho sapjela so pod cżo. 156 we wotbł. A wpišo, so [illegible] so družtwo „parna zyhlowanca Jednota we Brětni a [illegible]njerzeju wobsedźerki Marty Clausiusoweje rozpuschcene.

Serbska wumělska wustajeńca

:: malowanja ::

wumělske přemysło

:: w **Budyšinje** w sali Serbskeho Domu. ::

Sobotu, 29. a njedźelu, 30. decembra wot 10—1 a 2—4 hodź.

Jakub Bräuer w Kamjenzu

na polnôjnej dróży 14

porucza swójcm Serbam swój wulki skład muzajeje a zonjazeje drasty. Naležpiche wobleczenja za žonu po mérje najruczischo a najtuńschich płaczińach.

Hosćeńc „Bély Kóń"

Hosćeńc prěnjeje rjadownje w Budyšinjo na zwonkownej lawskej hasy. Mějeśel Curt Lange.

poruča so wšém Serbam a přećelam Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanjo. Dobre jěśe a pić po :-: znatym wurjadnym wušnju. :-: Wáš wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupujeśe ako předawaće: „Ja čitach waš nawěšk w Serbskich Nowinach".

Kedźbu!

S wulkim kupnjenje trjebane a nowe meble, polstrowane twory, kaž sofy atd., nowe a trjebane drastne chamory, tomodły, koža a matrazami a bjes nich a poškleschcża, kaž też wschu mužaju a zonjazu drastu. Dołhe a krótke schkórnje a stupnje stajnje na składze.

E. Stelzig

na hrodowstej haży cżo. 4, blišo Pětroweje zyrkwje.

Telefon 1152. Sčym rožźeny Serbu!

Kupuju

lumpy kaž . . . 2 pf.
nowiny, leschiwki, knihi, atły . . . . 1 pf.
staupapjeru . . . ½ pf.
kołesa po najwyschschich hnjonych płaczińach. Želeso a metale jenoj na rumpeks. Po wjetšiche, ko derje płaczeje Hakauli, je kaufnjuje šapschakom přijědu.

Josef Schubert
w Budyšinje, Górkliu cżo. 7.
Telefon 695.

Žony

Porućam swój wulki skład płchepsałow, mežaczkach a płchedpadowych powjazow, podpołožkow.
Sčeja rad k radže.
Wagnerowa w Budyšinje
płched schulestellskimi wrotami cło. 9.

Kóždu dźělbu
butry, twaroha a jeji
kupuju po najwuschschich płaczińach
Kupuju dale płchenzu, rožtu, wowzu, kyro a ćelatu a płaczu najwyschsche kujowe płaczińy.

Fritz M. Schwann
w Budyšinje
na smutkownej zamdłej haży 5.
Telefon 1178.

Kupuju a płchedawam wušche
rażowe pšy
Płaczu najwuschschich płaczińach za kóždeho nrčnego a nitčnego pha
Auerswald w Budyšinje
na šulerskej haży 13 U.

Transmisije

kóždejo družiny

wolije atd.

podawa zo składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Mudri ratarjo

wosjewjeja wšcho, schtož chcyeja płchedacź abo kupiś, w **Serbskich Nowinach.**

Vogtlandske gardiny

tjeru, zanti, witraże, lolcate, prantzekowe łukanje, kojowe pocżešenjenja a kojowe płaczińy, impelti, trjenja, schórauchi, bildowe a kojowe płchiskenwu, wolmu, łunjaje, muzaje a bjeloje łukanje łukowe, wolkowe łuka a linoleum porucża wobsežje płaczińam hódno

K. Erler w Budyšinje

na Jitnych wikach 11 (naspschecża „Statele Swobdy". Mócži derbjeli.

Kóždy, schtóž ma

něschto na płchedaś, złoty, grat, wiśekelake nowe a trjebane wěcy, abo schtóž chce žeby něschto kupił, wospjeh je :: :: i nawěschtkom we :: ::

Serbskich Nowinach

Tajši nawěschć ho wo njebože 6000 žerbskich domach cżita :: a ma wjelcy wuspjech. ::

G. Schmidt, fotogr. atelej w Budyšinje

jenoj na Sedanskej dróży 20

a napschecża husarskich kasarnow

porucża so za wšyche fotografowanja, pałowe a grupowe wobrazy, powjetschenja a t. d.

Fotogr. atelej **Oskara Meistera**

w Budyšinje na Khežorskej dróży 15.

Telefon 438. :: Njedźelu wotewrjeny.

Po skazanju jo też na wjach fotografuje, tehdy runja kwołne wobrazy, grupy atd.

:: Powjetschenje po łóžnym wobrazu. ::

Nawěschtki přinjesu wuzitk!

Wobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Konje k rězu

po najwyschschich płaczińach w łóžnym czasu kupuje

Kurt Kaiser

płchi mjasowych jatkach

a na Humboldtskej dróży 782 b. Telefon 403.

Kupujemoj konje k rěsu

po najwyschschich hnjonych płaczińach.

Płchi sjnjesbożenjach hnoj hnydom z transportiskim wosom k ruce

Kindermann & Noack w Budyschinje

na jerjowej haży 12. Telefon 841.

Kupnju stajnje konje k rěsu

po najwyschschich hnjonych płaczińach

konjazy rěsnik Khorla Strietzel

we **Wurizach.** Telefon 1343.

— Płchi sjnjesbożenjach hnym hnydom na město.

Mam 6 konja k rěsu! Sawołajcze proschu hnydom cze. płchi dorěčanju hnydom transportiskim wosom płchijedu. :-: :-: :-: Dawam jara płchiměrjene płaczińy. Konjaze rěsnistwo **Mutschker,** mjeszeł Karl [illegible]schke w Budyšinje na hornczerskej haży cło. 7. Telefon 653.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaczišmy hódno a derje

Lilbinus & Herbst, dr. j wob. ruh

w Budyšinje na hornczerskej haży **24.**

„Ležulinka"

Dźećaca hra wo khudym kralu a jeho złotej dźowčičkej Přełožił Ejarnat Krawc. Cyle nowa, je runje wušła a je dostać w **Serbskej kulhafni w Budyšinje.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za nawóźtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrniše so stajace nawóźtki a tabola so wyšše wobličeja.
: : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifie. : :

Za nawóźtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrniše so stajace nawóźtki a tabola so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifie.

Čisło 298 **Budyšin, sobotu 29. decembra 1923** **Lětnik 82**

Dnjownica.

Sobotu, 29. hodownika.

Domaša Kanterburskeho, biskopa.

† 1905 serbski biskop D. Jurij Łušćanski, předsyda Maćicy Serbskeje, přełožeŕ Noweho Testamenta.

So halička zazeleni
Z cunjeho korjenja.
Kaž stari wobspěwali,
Zo z Jesse wukhadža.
Přinjesła różičku
Drje srjedźa zymskoh' casa,
W polnocy, luboznu.

Ja měnju kwětku w krasneŕ
Najslódšim wonjenju,
Kiž z błyšćom swojim jasnym
Zaćeri čěmnosć wšu.
Khrystus, Bóh, sudnik sam,
Wumoža z brěcha, z horja
Ze smjerće pomha nam.
Serbska farańka Mila Jmišowa.

Njedźelu, 30. hodownika.

Rainera, biskopa.

† 1853 serbska misionarka Marja Hartmanowa rodź. Lobachec z Turnowa pola Piceny, w Surinamje, — „Jeje runjeća nihdy njeběše a nihdy wjacy njebudźe."

Hdyž nětko zaso dokonjamy
Teŕ jene lěto Božeŕ dobroty.
Dha hišće na zad pohladamy
'A tebje, luby Božo, khwalimy,
Zo twoja hnada, smilnosć, dobrota
Je nas tak hnadnje we nim wodźała

Kiž na klinje tu sedźa zbožu,
Tym zdźerž, o luby Božo, poniżnosć,
Kiž leža pak na khorołožu,
Tym daj w jich nuzy trošt a sćerpliwosć,
Daj jim tu rjanu wěstu nadźiju,
Zo lěpje budźe junu we njebju.
Pětr Mlósk.

Stóž sej w lěće hwizda, tón njech w zymje rejwa. Přisłowo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Našim towaŕstwam. Smy tely dny prósty na někotre towaŕstwa pósłali, zo bychu nam hnydom ličbu swojich sobustawow zdźělili. My hišće na tutym městnje na to pokazujemy, zo dyrbja tute ličby jara ważneje a nuzneje należnosće dla najpozdźišo do 7. januara we našich rukach być.
Domowina.

Zjednoćeństwo serb. wučerjow skhadźuje so srjedu 2. januara 1924 dopołdnja w 10 hodź. w Serbskej khotejowni. 1. Rozprawa předsydy. 2. Přednošk k. wučerja Krawca. Nowe psychologiske nazhonjenje, na serbsku wučbu nałožene. 3. Zastojniski wottwar. 4. Druhe šulske a towaŕstwowe należnosće. Přizamknje so posedźenje wubjeŕka za Raj knj. Kubašec, kk. Hantška, Krawc, Nawka, Holan, Solta.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje. Dźiwadłowa pruha budźo njedźelu, 30. XII., dop. z dypkom ½11 hodź. w kat. towaŕkowni na garbaŕskej hasy. Wšitcy hrajerjo njech přiňdu.

Konjećanska šula wuhotuje nowe lěto we wjesnej korčmje hodowny dźiwadłowy swjedźeń wo ½5 a ½8 hodź. (popołdnju wosebje za dźeći). Wjesni a wšitcy ze susednych wsow su wutrobnje přeprošeni.

Serb. tow. „Nadźija" w Rakołdach wuhotuje, njedźelu, 30. 12. wječor we 8 hodź. w Zendźic hosćencu wulki serbski wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitcy Serbjo z blizka a daloka so wutrobnje přeprošuja.

Jednota „Sokol" w Radworju ma přichodny štwórtk wječor w 7 hodź. zwučowanje. Hłowny načolnik přińdźe. Po zwučowanju je ważne wuraźowanje.

Tow. serb. ratarjow w Konjecach na njedźelu, 30. 12. swój zymski swjedźeń pola Jankec w Šunowje. Wšitcy lubi Serbja so z tutym nawutrobniše přeprošuja.
Předsyda.

Swědowe podawki.

Dwaj sakskaj nusowaj wukasaj.

Sakske kněžerstwo je dwaj nusowaj wukasaj wudało. Dokulž stat pjenjezy trjeba, — žeńm pak zakonjowe nacźiśi, kotrejž hu žo jemu přichodkowje, hischcze njeje dowandźił, — je kněžerstwo na podłožu stawa 40 wustawy wopřichisesce tutejm přichodkam z nusowym wukasom do skutka skasko. Se wšěch stronow wohłaś hu žo přichcstwo zakonjowymaj nacźiśomaj žive wobmyślenja wupraśiku. S zyka žo praśka, hacź na kněžerstwo prawo, bjes žwolnowanskeho zakonja nowe dawki zběrać.

Sjězd sozialdemokratiskeje strony 6. januara.

Sakske sozialdemokratiske instanzy hu wobsamkle, na 6. januara sjězd sakskeje sozialdemokratiskeje strony powołać. Na nim ma so rozsudźić, hacź ma so kapitalistiske kněžerstwo, wobstejace je sozialdemokratow a hobuntarowy demokratiskeje a němskeje ludoweje strony sestajeć. Jeli so k tejse koalizji (sjednoćerstwu) njeby došło, by so sakski kejm rozpuścił, a nowowólby byłu so wupisałe. S komunistami nochcedźa so sozialdemokratoje z nowa sjednać.

Sćelne sniżenje wuhlowych płaćiznow.

Němskostatny wuhlowy syndikat w wulki wobjerk němskostatneje wuhlowoje rady stoj pjatk wo możnosći dalšeho sniżenja wuhlowych płaćiznow wuradźowaloj. Wobzamknjo, so z policajskim dźěłanskeho cźasa je tola wuhla bórzy wurvaje kaž w dowójnistim cźasu a je teŕ želesnja swoje tarify sniźi, hu organy wuhlowoho hospodarstwa wobsamkle, **wuhlowe płaćiśiny wo 10 prozentow sniźeć,** z cźimž hu němske wuhlowe płaćiśiny nje žwětlowych płaćiśinow staja.

Internazionalna dźěłaćerska pomoc žo w Hamburgu zakaśała.

Hamburgske wotchowanje su internazionalnej dźěłaćerskej internazionali zakałale, pjenjezy w Hamburgu zběrać. Kaž je žo wupokazało, je zběrka dźěłaćerskeje pomocy sostematiśy za kommunistiśu agitaziju dźěłała a je swoje wukśnje z Moskwy dostawała. Wotmysłenje internazionalneje dźěłaćerskeje pomocy na to du, podpjerajucych pod politiśi wšěw kommunistiskeje strony stajiśeć.

Francowski general Nollet žo do Němskeje wróći.

General Nollet, přichodny swjatkaŕskeje wojeŕskeje kommisije, je schwaŕił z Parisa wojeŕ, so by žo na swoje městno w Barlinje podał.

Wuśud franzowskeho wojeŕskeho žuda w Düsseldorfje.

Franzowski wojeŕski žud je wuśud pćherćiwo sakskim kapitalistam Düsseldorfskeje schkitankeje policije wojeŕił. Wobstorzeni su pjeca do separatistow, kotrejž w Düsseldorfje za wottorhnjenje Porheinskeje wot Němskeje wustupowachu, źěłeli. Přichi tym je k přichetśelezju došło, přichi kotrejž su demonstrantow morili a wjetšeju liczbu z nich ranili. Po wuśudźe je žo wulka liczba wyšśich kapitalistow zawinowała, f offiźerow hejtman Paßlack, major Engel a wyšśich leutnant Voigt. Kněžerśiwowego presidenta Gritznera su dla zobjutkowanja přichi mordaŕstwje k 20 letam khłostanskeho dźěła zasudźili, hejtmana Bodensteina k 10 letam khłostanskeho dźěła, hejtmana Beyera w njepśichitownosći k 10 letam khłostanskeho dźěła, policajskeho inspektora Höffenera f jastwu na dwě lěce a k 800 hriwnam pjenjezneho khłostenja dla zarajenje, hejtmana Pfeffera f jastwu na 6 měsaznjow, wyšśichego leutnanta Pohla f jastwu na 5 lět, wyšśichego leutnanta Dübnera f jastwu na 5 lět, policajskeho assistenta Kriega f jastwu na 18 lět da krudowanja, wyšśichego leutnanta Winkelmanna f jastwu na połdra lěta, policajskeho inspektora Essera w njepśichitownosći f jastwu na 5 lět a k 1000 hriwnam pjenjezneho khłostanja. Wošom muži schkitanskeje policije žo wutrowinowa.

Sćhowane rosmnoženje papjerjanych pjenjez.

W Barlinskich nowinach „Welt am Montag" nastawk, f nadpismom „Sćhowana inflazija" na to pokazuje, so žo w pośledninaj dwěmaj měsajonaj pćherćiwdali 2 miliardje złotoje abo rentiśke hriwny ja statne zamyślny, tehorunja 1200 milijonowe rentiśke hriwny a 800 milionowe złotoje pojćonki. Njedźiwajcy teho žu statne kaźy zaźo próżdne. Wunoschi nowych dankow w prěnim schwórcźe 1924 žo jenož na 400 milijonow złotych hriwnow powažuje. Rentiśka banka je žo zapowjedźiła, němskemu statej nowu pożćonku pśichiwoliśi, f cźimž je w sjawnosći dowérjenje k rentiśej banzy pśichibyło. Na to je žo němske kněžerstwo rozhudźiło, danline pokładowe pśichipokazanki w hódnosći rentiśkeje hriwny twórać, kotrejž budźa žo pśichi płaćenju dankow pśichijimowaś abo kotrejž budźa žo po swjećenym puću wróćo płaćiśeć. To njeje nicžo druheho, dyli pśichipowanje wobběma normanskich płaćidłow. Mjeńšo dankow w hotowosći němźi stat w pśichichodnym sćhwórcźe 1924 na śleźbowanja dankow swoje pokładowe pśichipokazanki wróćo dostanje. Teš kraje a města tśěrni hromadu pokładowych pśichipokazankow atd. wudawaju, f cźimž wobdźěl tak mjenowanych njepśehladnych płaćidłow do njeskóńcenja pśibéra. To je cźiśe inflazijne hospodarstwo. Mjes tym žo stata pożćonka na wunjeńe waźnje w stajnej wuhotowosći z dollarom dźerži. Bórzy žo w Němskej wśitke rozdźělowanje mjes rentiwej hriwnu a wśěmi „papjerkami", na kótaž wuśikanych, stanje. Sćežkosći pak njedotwidźomne. Tśi wudate cźełowe wukazy njesamóža statnu potrjebu pjenjez tśěć.

Inwazija wo sjednoćenju wśěch khrześćijanskich cyrkwjow.

Sćele ze Kanterburskeho arcybiskopa wo jednaniu konferencji je samelo sjednoćenja wśěch khrześćijanskich cyrkwjow je mjes wśěmi nabožeńskimi wuznaćelemi najžiwiśi sajim soudźiło. Wobšěrna ważnosć pśichipisuje žo rozrześenju mjes katholijerjemi a khrześćijanskimi zyrkwjemi, zo zastupjerjachu romisko-katholiske zyrkwje. Wobsedźiśerske jednanja kardinał Mercier w Malines wodźi.

Cźeśko-franzowski swjazk.

Cźeśkosłowaska republika je bjez wot swojeho założenja wusko f Franzowskej swjazana była. Franzowscy generałojo su cźeśkosłowaske wójsko organiserowali, a hišće dźensa cźeśkosłowaske wójsko pod wjednistwom franzowskich wyšokich offiźerow stej. Sa cźas prěnich pjeć lět swojeho wobstatka je žo Cźeśkosłowaska hospodarsce rozwiwała a žeńm je swojej mudrej mérnej zwonkownej politiku po zwym zwěźe cześćowanje dobyła. Franzowska žeńm teho dla pśichejśe, žo f Cźeśkosłowaskej twjerdscho swjazaś. Dwaj njedawno cźeśkosłowaskij president Masaryk do Parisa na wopyt k franzowskemu presidentej Millerandej pśichijźe, je drje žo two cźeśko-franzowskim swjazku jednako. Mjes tym je žo dojednało. Poslednje dny je cźeśkosłowaski zwonkowny minister dr. Beneš tehodla w Pariśu pśicźestował a je žo nětko do Prahi wróćił. Kaž je wón w Pariśu rjekł, wón žrjedź januara sajo do Parisa pojźe, so by srjeźenje podpiśał. „Temps" je f jeho wopśicźenju někotre sajimawe rjeńenja pśichinjeńł. Po nich žo wobej knježerstwje swjatośaj, za nowe mjeńy Europy, j mérowym postajenjom stworjenje, rukowaś, pśichi hospodarskim wobnowjenju Europy hromadźe sfukowaś, na swjatk ludowe dźiwaś a sakhowanje méra w Europje je wśarjownym sakitanskim swjatkom srjeźeć. W nastupanju Němskeje žo wobej stataj na to swjatajej, so žo wróżenju Hohenzollernskich na trón lećbom. W nowinowym Alostrikeje je so pohlaśe, so śmě wona swoju nětkliźnu samostatnosć jenož f pśi jeje wuzwiwanju rady swjatka ludowe pśiśeśeć. Wójniu pomoz jeźi pjeca wobaj stataj njejstaj słubiłoj, tola je wjeźe cźasnje, zo generałaj stabaj wobeju krajow w stajnym swójim njes jodu wostajetej.

*

Wšěć Parizke nowiny nadrobnje srjeźenje rospomnaju. Stoło wjele, daj sozialdemokratiske, je swobjenjenu na to pokazuja, jo budźe srjeźenje za wobaj krajej f wuzitk. Jou. „Quotidien" pisaŕ Mlodenak cźeśkosłowaski, statej, kotrejž bé f njejstaj zelenj wobdaty, je žo poradźił, dwoju swjatośu swjatkow za jedyn dobrik Augustinu, pśi kot... jej wuzwiwanju je žo Cźeśkosłowaska na wulnanje wobsedźiła, a Pśiśi, kotrejž dyrbi žo, dokelž je w... kotrejž Rusa a Němcy, f... pśi n... wobdźelowanju nje... Franzowskej a Cźeskosłowakej wopśicźko, f... europiskeho méra złuźeja". „Matin" dże wjeźeśej, so je dr. Beneš pśichi swojim pośledninm rozrześenju f Pointcarem radźił, so byscheš Franzowska a Cźeśkosłowaska boscheiwskim Rusku bjes kombinacija pśichinjeńeš. Smatre njeje tak je franzowske knježerstwo tule radu pśichijaŕe.

Jendźelska za wobmjezowanje bróżenja w Kitaŕstwje.

Po powjeśeju Daŕaŕske telegrafowańnje f Washingtona je tam žrjedź jendźelski podsekretaŕ za Kitanje w powdźiwje, wobwyda se Southerlanda, pśichijeł, so by pokuclowanje

amerikańskeho kčanja w powdźiwje šudowak. S presidentom Coolidgom je wón wo swołanju internazionalneje konferency za wobmjerjowanje bróńenja w powdźiwje rěcał a praji, so powschitkownje nahladam amerikańskich wuznamjowanych pschiłubowarjow, kotříž nimaju nětčišči čłon za pschihódny za taiku konferency. Kaž dalako we powschitkownje połoženje w Europie dźe, praji, so njewěri, so by Franzowska swołanowa była, swoje wojerske kčanstwo w powdźiwje wobmjekowaš.

Powětrowy łśichžak „Dirmuiden" do morja padnył.

Po powjeśeji franzowskeho ministerstwa wójnskeho łódźstwa su cźełe kommandanta zeppelinskeho łśichžaka „Dirmuidena" pschi brjoh Sizilskeje namakali.

Kaž je so hižo spóźniło, je Němska „Dirmuiden" dyrbiała po nětrownym hrjeźenju Franzowskej pschepodaš. Mužstwo łśuhowaneho powětrowneho łśichžaka je 6 wobornych ludźi wobsteješe. Woni su najskerje wschitcy w morju smjerć namakali. Kommandant, łódźny kontrant du Plessis de Grande, bě jedyn z najzmyslnjejšich offizerow franzowskeho wójnskeho łódźstwa. Wón je zeppelinski łśichžak w Němskej pschewzał a je jón dwě lěcze dołho wodźił.

Italšzy Sslowinzy pola Mussolina.

Hdyž su so po swětowej wójnje nowe italske mjezy postajiłe, je so wěrnje pół milijona Sslowinzow (Serbow) Italskej pschisćiłło. Italske knjezerstwo rěcź tutych Sslowinzow w schulach atd. njepyta potłóčowaš. Tele dny je slowinska deputazija z italskemu ministerskemu pschedsydu Mussolinej pschichła a je so jemu za to dźakowała, so italske knjezerstwo slowinsku njeciłchinu njepotłóčuje. Sslowinzy rěčnizu prajichu, so hač dotal žane italske knjezerstwo njeje Sslowinzam schkitanje politiskeho, hač kałe załezitsse knjezerstwo. Mussolini jara z pschećiwnje deputaziju pschija a praji, so ma da-li Bóh z pschećiwnje poměry mjez Italczanami a Sslowinzami rozwija. W Italskej su wschitcy statni pschisłuschnjy runoprawni, a so knjezerstwo wot Sslowinzow nicho njezada, dyžli pschipósnarje statneje autority. Niech Sslowinzy w pschidobje swoje pschreza wuprają, njech so w runej měrje na knjezerstwo wobroća, kotrež njeczini roskładka mjez jenymi a druhimi statnymi pschisłuschnikami. Na pósled słubi, so w naležin kraj, je Sslowinzami wobydleny, wopyta.

Venizelowy nawrót do Athena.

W Romje Venizelowy nawrót s wěstym njeměrom wobkedźbuja. Njewěrja dże powjeśeji jeuich Belgradskich wuzin, so chce Venizelos grichiski tron Georgemu prynzej Kradiordżewiczej połicijej, tola maju dosć zarjadnizny, kehi mužłeć, so je Venizelos sa cźaš swojeho pschebywanja w Parizu z statnikami Małeje ententy a z kralom Alexandrom wotkładał, a handy tež frankinje pschihotowej, so kotrymuž so Grichiska k Małej entenze pschibliži. S tym je wón wobeziłnosće so Jugosławiu a Balkanje sdorkła. „Epoca" pisze, so je Venizelos nětko hotuje, swój programm pschewjesć a runowahu na Balkanje rozbicź a Mału ententu k pschetrwanjenju grichiskeje rozschérjeć, dale wójsko a wójnske łódźstwo Grichiskeje a Južnosłowjanskeje k shromadnemu postupanju sjednoreźi. Też Czeskosłowakska ha pschi tutym pjanje wobdźěła, ke kótremuž je pa prawom Franzowska nastork dała. „Corriere d'Italia" w tutym hwišu na puczowanje Masaryka, Venesha a kralа Alexandra do Pariza pokazuje.

Japanske knjezerstwo wróćo stupiło.

Japanske knjezerstwo je wróćo stupiło. Ludowa cźrjoda je łpnała, so do wobydlenja ministerskeho pschedsydy Yamamota a šnutskowneho ministra Gota dobyć, tola połicijotsko ju wotchnachu. Po tejle powjeśeji je łóda, so je w Tokin njeměrły wustawa. Pschicźiny, kotrychž dla je ministerstwo wróćojostupiło, njeje znate.

Nadpad na japanskeho prynzregenta.

Na japanskeho prynzregenta Hirekita je so schwórčk w Tokin attentat skucził. Mjeńdy 24 łźiny pachoł do prynzoweho automobila tśeli, hdyž po tón do parlamenta wjesełe. Automobilowe wothna so roskrałychu, tola prynz so njeje ranił.

Nadpadnik je so jako syn senatora Namiby spóznał. Dwaju druhaju cźłowjekow, kotrajž staj pjecza do attentata zapleczenaj, su sajeli.

Kónz mexikanskeho złóźa.

S Mexika so z Newyorka powě, so je so złóźk, kotrež je pod wjednistwom generała Huerty psched dwěmaj njedźelomaj wudyrił, porazył. Newyorske „Central News" złoženja, so łun złóźarjo rozsudnje złóźi. Woni su 200 jatych złubili, też je z nich pschi wojowanju wjele padło. Druhi su pyches hłowu a pyches schija roszcźekali. Mexikanski hudnik Tellу je, kaž „Excelsior" powě, do města Mexika pschischoł, so by z pohrebnikom njes presidentom Obregonom a generałom Huertu hył.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 29. dezembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 728, hygrometer +5, thermometer we dnjo —9. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer +2, thermometer we nozy —12. Wuhladny na malo so pschemjenjuje ze wiedro. — Drjewjańska wjedrakrija stoja nam šnihi a nałpuwine wotpowjesnje. We Franzowskej je hač do 10 stoz. cźopłoty a nad njej wupschestejera ko cźiłi powětr. Nad Pólskej pak leži łoni powdźe a cźichła kruta zyma. Pažmo cźopłoty a zymy typitaej so we znaczk. Tehodła mamy nimale łyhne, torhate wětry z połonja a krótkeho ranja. Po wotkałenju cźežkeho z Franzowskeje pschiłhadzejeho powdtra so tuhe wuczekuje a zymiczku dale wobkhowamy. Wczera bě po zyzej Němskej mróčno a pschi 11—16 stop. zymy so druhdy hnedź dźěsche. Jutśe njedźelu po hodźach słónčko 8,14 khadźa a so 3,51 khowa. Měsacź je schadźa we połnocy a so pschipodoba 11,45 hodź. thowa. Jutśe je połsedni běrtlik.

— **Statistika wotdźěłenje pschi Budyšichskim policajstim hamcze nam złóźi:** Statna indelsowa cźicha za wudawki za sesmjerjenje wuczinjeneje robotu, 22. dezembra 1150 miljardow krócź kelko, kaž w dowołnistim cźasu.

— **Pódjelstwo.** W nozy k 28. decembri kradnychu w 2 kurwotobarbnecu khamonow, 1 zołtehu khamoš 2-kolesnich kolosichi, 1 kurwotobarbnu kolosch, 1 zyrnobarbnu a kejejenu kolosch, 1 kołkobarbnu, 1 [illegible]-pjerkatu a 1 běłu kolosch, kaž też pschedwotrymi dujemi we wokolinje 1 kožany cźerjenjoš wosi, 5½ metra dołhi, 8 cm. schérokí a 5 mm. styri. Wo wobhładźowne złóźelenja prošy kriminalne rozdźiłe.

— **Serbske pschipokazanki** (Brotgutscheine) so sajo pschez połdra, 31. dezembra, rozdawaju.

— **Natarjeli wotkrěnjuja swěrk w Budyšichskim** sedźesche pod 21. t. m. sedźo nazy list swojim dowěrnikam. „We wowtichim cźasu su k nam sajo někotre złóźeny dóšłe, so běli mlyny za smlenje žita pschewostoje płacźiny zadaju. My na to wotkazujemy, so je Budyšichske wokrejske hejtmanstwo z listom W 53 S. wot 30. haprele 1923 za zuty Budyšichski wokrejs za mlenje mjdu wo 5 puntow a 4 prozentu za złuhowanje pschi mlenju wotkazało, pokaźiwši wsoh o hromadze 9 prozentow. Hdyž běli wjazy zadaju, proźimy wo powjesće a wosjewjenje winowa."

S **Budyšichina.** Boże dźěcźo wobradża! Tole běsche wjesełe! Sandźenu kołonu pschińdźe njeudabjty Boże dźěcźo z Hrodźišcźa k nam do města z bohatymi darami. Darby běchu wotsajcze za khude dźěcźi tachantiskeje schule. Dźěcźi Hrodźišcźanskeje schule běchu zyrobu nahromadźiłe: mniku — pschećinku a rsanu, bórny, 21 pakentow khźeba, butru, kołbasu, wołeź, jeja, zokor, jabłuka, a to w tajkej nadobje! To je doraźny pschikład łubosće k bliżschemu. Kujeńej kantorej Petrikej kaž jeho łujeni mandźelskej a wobeźe wam łubym darunowym dźěćom nanajwutrobnischi dźak! Hdyž bwischeše te błyšcźeze wocźi widźale a błyschale z rta tutych khudnischich wobohich dźěći „Sapłaj Bóh tón Knjez", potom hakle bwischeše spóznale, kak nadobnu słutk sebje dokonjale.

S **Kubšicy.** Na tudomnym dwóźirišcźu wikował je Jitom Jakob z Budyšcźina składowniu twari. Pschi wobzamknjenju howrazymu wichorje mócny stork wětra tokoło pschihodnja z powen krzyn tśechu wusbéhny a na semju cźiłny. Tśecha so rostrały.

S **Budestec.** K 1. jimarej 1924 poda so nałeh Knjes wyschischi wuczeŕ Sšmoła na derjesahsiskeje wotpočink. K roskłonowanskej łujatočnoścźi shromadźichu so na wobjednim schulskim dnju do hód Knjes wokrjesnay schulski rada prof. Kral z Budyšchina, šaftujerjo wokrjesnistwo schulskeho pschódstejerstwa a schulskich wuhlerjo, wuczerstwo a schulske dźěći 1. rjadownje. Knjes wokrjesny schulski rada rysowasche wobras Jožnowanjarowneho, 45 lětneho łuźkowanja k. wyschischeho wuczerja Sšmoły, kaž hebi runje jako dźensa, stajnje polne pschiwobsnarje zastupi a pschejesche jemu za jeho pschikładnu dwórnowosć šlónčnu wjerzor Žiwjenja. Sastarjeć wuczerstwa wuhlebowaschе jeho njepróžnowosć a wutrajnosć w dźele a jeho zelenu kutoscź w dojscźenjenju jeho pschiłuschnicznjow. Knjes gmejnski pschedsyda Langa pózdrowaschе so wotkhadzacemu za jeho 38 lětne njepróžnowne złukowanje w schulskim pschedstejecźelstwie a z zyła za jeho słužbu w Budeščanskej schulskej wohadźe. Jako twórnu pamjatku łubosće a poćeščowanja pschepodachu jemu k. wyschischemu wuczerjej drohotne dary. Knjes wyschischi wuczeŕ Sšmoła pohłakowa so hłuboko hnuty a pschejesche Budeščanskej schuli dalše łyse. Spěwy schulskich dźěći wobwjerschowachu hnujacu łujatočnoścź.

S **Kamjenza.** Dźiwadźerł Leiśchnar z Grošnaundorfa pola Kamjenza dyrbjeschе po poruczkowosći gmejnskeho pschedstejerstwa do hód po njenjeju na hamiśe hejtmanstwa dóńcź. Njenjej je słohnył, ale so hač dotal z nimi wróćił njeje. Tehodła je wésće, so je je pschećiwnili a z nimi ćiekнył.

Se **Semij.** We naschich słałach sy z dźiłom pschestali. Dałe po nowym łcźe dyrbja z dźiłom sajo sapoćeć.

S **Fichtbacha pola Bišopic.** We błišosći tak mjenowaneje korczjanskeje hórki (Schänthügel) sadźeny typich dźiwjacerjo na drohi sahsiskeje sadźerjachu, kotrejž konicj běchu ho spóźiłi. W samym wotkonitu pschihnej automobil z tśi kim wotmachom, so jón wjednik sadźerjej njemóžeše. Món sajedże do cźichich bjł dźiwacerjom. Jedyn sajmik pschiskoče pod automobil. Jemu so dwaju noha złama. — Na hamym měnje a też sandźenu typich łajdże jemu cźežki automobil do hłuboko pschehrowa. Na automobilu běchu cźetyri kognaka a cźežka wina. Automobil so wschcźišnym. Wjednik automobila a jeho pschewodnik bieje wschcze skhody wotendźeschtaj. Wonaj automobil a cźežu bjeje wschcze nadźeje wostajiłoj, wotendźeschtaj. Kaž zokor muchi, tak pschiwabi kognał wschelake tacźne schije. Cźwiczka so natoczi. Dołho njetrajeche, a se wschich kónczinow runje tak tacźne duschki z bleschemi a karanami pschihładźachu. Woni wotoczichu a wotdźěschu cźežicźu do połzeloncze łapki. — Pschi sdźehanju je potom łośko sbohało.

S **Waldhor'a pola Eibawy.** Na zadławe waschnje je hebi jedyn 78 lětny khaźa cźeći bźo hodźu Žiwjenje wzał. Wón poda so do mjnika. Wschcze dźěry pschestawy hebi schiju a to tak z wotmachom, so hłowu nimale zyle wotrěznu.

S **Hródka.** We jenej łuźkownej wuzy ho 13 lětny hólčez z natykanym teschinkom parasche. Teschink wutšeli a wutłuk trischi jeho 11 lětnu šotšiczku do wócźka. Tu bźe łuźkom do chorownje dowjesechu. Tam wona bórzy na swoje boloścze zemrě.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 29. dezembra 1923.

Hamiśe kurjy wczera w Barlinje:

Dollar	4,189500 bl.	franzowski frank	21 6956 milj.
jendelski want	18,2540 bl.	cźeskosł. króna	125 085 „
schwajcarski frank	738,150 mb.	100 półsł. markow	614 „

Pjenjez je so njepschemjenichu. We cźeskach bě na Barlinskej burse cźim žiwischa. Kurhy nimale wschech akcijow so powyschichu. Najbóle zu sapiscźach akcije krasnikleje industrije. Sa nimi pschihódźechu te pywarinjow. Mjes nimi Lubjška 1,5 biljona hriwnow dołu. Pola akcijow maschinowneje a metalowneje industrije běchu te, kiž do butki sapiscźachu, we wietschinje. Papjerniki dobychu 1—7 biliionow. Kola a elektromotory hnetschka do cźuchu. Jenoż Wanderer zhubi 2,2 biliona a Seidel a Naumann 500 miliardow. Akcije bankow, twórstich a transportnich druschtwow měnachu powyschkownje łuźkowace dobychi. Wjetschina wschelakich industrijowych akcijow znjeńsche też rjane dobychi. Jenoż někotre z nich dyrbjachu něšto pschihładźeć, kaž na pschiklad Lubjška zokrowanija 6 biliionow.

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełožił Beno Zyž.

17] (Pokračowanje.)

„Cźehodła kadźi so tam z jałorzom?" sawołach, „chzu tam!"

Nam pschimny mje pod pažu.

„Tam njeńdźi! Njeschmějch tam hiež! Jakałam cźi!"

Wot sadwidźewanja sapschimnjeny, shrabnych za sawołanje wokoło mojeje hłowy a sawołach hebi rady njewidźo: „Derje, pschihałam pat cźi, so zawobłk wotorhnu a so žiwi-jimi šamnymi pórstami ranu pschervju! Hana je morwa! chzu ju wobjeźi!"

„Hana njeje morwa! dam cźi słowo na to!" sawoła nan, mjes tym, so mje za wobej ruzy wja a k hebi zełahny. „We khora, ale wjedźe so jej lépje."

„Njeje dha hišcźe dosć njeshoźa?"

„Smjerć ha! šmjerć ho! Powdm cźi wsicho, ale lehń ho! Mohł ju mjeńeć. Smjerć ho! lehń ho! Pschihrabam cźi, wjedźe ho ji lépje!"

Mosy mje wopschischcźichu. Swjesech so na łoże a załoseach: „Ow, mój Bože, mój Bože!"

„Hendrich, pschińdźe k hebi! Nicźimy tola žona! Wěš ho hromadu! Je bjes strachu. Skubich, so cźi wsicho powdm, chan też cźiniš, ale jenoż pod zmunkenjenjom, so jo hromadu bjerjesch. Sepjer swoju hłowu na hłowak! Wobkrej ho a wostań smérom leżo."

Pošłuchach.

„Sbym hižo šmérowany, nano. Ale spschińdźe, spschińdźe! Chzu tu wsicho wěsće shonicź. Wjedźe ho ji woprawdźe sajo lépje a schto je ji było?"

„Nó, dha pošłuchaj! W tamnej nozy, w kotrejž ju Selim wotwjedźe, hrimasche so błyzje. Hana bě jenoż łohzu dźaseczna a bu hacź na kóńt pschemacźana. Wschcze teho bě dla tuteje kroczele wjese wojowała. W Chorweji, hdyž bě ju Selim dowjesł, njemóžeše ho pschedrasćeź a tak pschińdźe w hamej drasce sajo wróćo.

W naspomnjenej nozy hrabny ju symnija. Na druhi dźeń njemóžeše šara Wenzeslawa hubu dźerżeć a powě ji, schto bě ho z tobu stało, haj, praji je šamo, so by ju dźensa morwy. To je ji po dźaću najbóle sesćehodźiło. Na šamnym wjeczoru bě hižo bjes wdomja. Lékaŕ dźiwasi cźaš njewidźesche, schto ji bě, hacź ńtónczinje... Nó, wón wschak, so w zyłej wjsy jétra kujeza... Hana shorje na jétra."

Saidźelich wocźi a myślach, so wdomjo shubju, potom prajach:

„Rěcź dale, nano, sym ſ najmjeńšcha šmérowany!"

„Wěchu wokomiti", nan dale powdźesche, „w kotrychž bě we wulkim strachu. Na šamym dnju hišcźeše, na kotrymž mějachmy cźe sa shubjeneho, bě też hnjerezi błiżko.

Pola wobeju łaśiudi runocźańske złożowmy wobwjerzeŕ. Nékto je we wotthworjenju kuł ty šam. Sa tydźeń budźe zyle wustrowjena. Ach, schto njeje ho ju naschim domje wjsicho stałoł."

Tu šasta a wobłedźowaschе mje łedźbliwje, kaž by ho bojał, so běchu jeho słowa moje hišcź z złobe mozy pschejara załłehnjeźe. Leżech bjes wdomja a dźěschi cźaš kujeżesche měr. Hromadźach swoje myślе a pschemywślowach nowe njedźelo. Nan ho pobłdhny a pocźa sjwon ſ njepschestajnymi trocźelemi pschemérjowaŕ, hdyž a hdyž na mnje pohladowaschе.

„Nano", sapoczinach po dźěšćim njeleženiu.

„Schto, mój Hendricho?"

„Je — je —jara wohidźena?"

Mój błóź klinežeše znutše a mérnje, ale moja wutroba pukotałcze wótšše we wocźakowanju wotmotkny.

„Sšo wě", wotmolwi nan, „kaž pschesco po jétrach. Sšiadź też błuhny wócźo njewoštaum. Někotre hišcźe ju widźesch, ale šjnhża ho wésće — gyle wésće."

Wobroćich ho k ješenje, pschetoż njebě mi tak derje kaž herwak.

Tydźeń podźiśchu stanych a dwě njedźeli po tym wobhadach Hanu prędni raz. Ach, je tak cźesko, prajich, kaže ta lubošće, dołwone wobliczo bě. Hdyž wbohe hołcze je swoje jétry jitwy šnipi a ja prędni raz jimowu lubowanu Hanu sajo wohladach, cźujach, kiž běch pschijšahał, janeje šlaboście abo pschekwapjenja pokazaš, so buch šlaby a njemózny a stajach tu kaž bjes žiwjenja. Ach, tak žałostnje bě wohidźena!

Hdyž sajo k hebi pschińdźeše, pkakaše Hana wsiše, janeje runje tak pyche žebje kaž pyche nnje, pschetoż běch też jenoż hischcze sejin hamo žebje.

(Skónczenje pschichodnje.)

Měnty ſo powſchitkownje pokóhnyche. Wowe bohatſchi: Schutzgebietsanleihe 200, 4 proz. ſtatna pożyčonka 80, 3½ proz. pruſke konſole 70, a lutowańſka premijowa pożyčonka 50 miljardow.

Produktowe wiki ſo wożera ſtruſchichu. Žito na wobach je po puczu ſamjerchlo. Sčuhh a ſmjerſk poczkuje pſchichwożowanje na wiki. Tehodła je tuklowiſu žito na wikach žadne. Rożka a wowſ ſo do Sakſkeje pytajchtich a hſchitaj dróſchkaj. Też pſchenica je žadniſcha a tehodła nječhto horje traſy. Sa mukn je ſajo trochu ſajima. Ale druha ruka je tuniſcha. Jeſli chzedża mlowy hobu, maju ſmadny wuſchik. Wowſ ſajo derje dże. Też jeczmjeń na płaczijnu dżerżeſche. Wowjeſchki a druhe płótne pizowadża ſajo kupuja. Wożera płaczeſche zentnar po ſlotej hriwnje:

	w Drježdżanach:	w Barlinje:
pſchenica	8,00—8,45;	8,05—8 15,
rożka	7,00—7,25,	6,85—7,00
jeczmjeń	8,20—8,50,	7,75—8,00,
wowſ	6,25—6,50,	6,00—6,50.

Na Barlinſkich produktowych wikach

Žito a produkty po ſlotej hriwnje.

Pſchenica	161-163	**Sſlama a ſyno**	
rożka	137,00-140	pſchenična	0,60-0,70
nalětn. jeczmjeń	155-160	rjana	0,60-0,70
wowſ	120-130,00	wotrowa	0,50-0,60
ſo wunu abo 20 zentnarow		rjane wollepy	—
pſchenična muka	24,00-27,50	jeczna	0,50-0,60
rjana muka	22,50-25,50	ſoſlanja	0,40
pſchenič wotrowy	8.00	ſukanje	1,20-1,30
rjane wotrowy	7,50-7.75	ſyno	1,10-1,50
raſtk. wotrowſki	11,50-11.75	**Wěrny**	
pechowa melasa	7,20-7,50	bele	—
ſeradella	16,50-18.0	cjerwjene	—
pjetuſchki	14-15,0	żołtemjadne	—
běrnage kruſki	17.0		
rapſ	260-265		
huny	12,00-14,0	ſo winarju	
wuka	15,0-17,00		
módre łupiny	13-15		
żołte łupiny	14-16		

ſa 100 kg abo 2 zen.

Drježdżanſka burſa.

Pſchenica	16.00-16.80	běrnage kruſki	19,0-20,50
rożka	14,00-14,50	pſchenič. wotruby	7,60-8,00
nalětn. jeczmjeń	16,40-17,00	rjane wotruby	7,60-7,80
najmjeńſi jeczmjeń		pſchenična muka	33-34
wowſ	12,50-13 00	rjana muka	28,0-29,0
cjehowiny ſlamy	165-185	wola	—
rapſ	—	pjetuſchki	—
hu	22,50-23,50	hróch	—
ſ	10,50-11,00	jakowe kruh.	13,0-22,0

00 Blom. a po ſlotej hriwnje.

Ranſkowſko ſk.ny (Magerviehhof) wožywa płack we ſtrowje. Sčuſcha a ſmjerſka dla ſlot jara ſpokojo na wſe wiki pſchihódſchene. Hakle w 9 hodź. ſo ſ 329 hnſadnſkami zwoſchachu. Pſchichtowało ſo ſk 458 krutkow, 52 twarkow, 38 hyłkow a 18 prózdnikow. Wiki klazachu. Kwały běchu žadne. Też njedoſtatk na pjenježkach ſo wſelnuże ſaſamuje. Płaczijny hlachu dele. Też we wołach je malo ſtajenja. Słót płaczeſche:

Dejne a wyſokofwalitne krutwy:

1. kaſlo'ceje 400—550 ſlotych hriwnow,
2. kaſlo'ceje 300—400 ſlotych hriwnow,
3. kaſlo'ceje 250—300 ſlotych hriwnow.

Jałoziy:

1. kaſlo'ceje 350—500 ſlotych hriwnow,
2. kaſlo'ceje 300—350 ſlotych hriwnow.

Po zentnarju ſkrowje wažachu:

prózdniki 20—45 ſk. hriwnow,
Woły do ciahania 35—60 ſk. hriwnow
ſtót, kiž ho ani k ciahanju ani do
pſchihanja njehodži 20—40 ſk. hr.

Konje troſchku lépje dżěchu. Pſchihnało ſo bé 218. Wowe płacżachu:

1. ſjadowanje ſamych njeſk,
2. ſjadowanje 400—600 ſk. hriwnow,
3. ſjadowanje 200—400 ſk. hriwnow,

dobiſahi płaczachu 50—200 ſk. hriwnow.

Khlěbowy bank (Brotverſorgungsbahn) naſtupa'o jeho Barliniſki prawiſnik jenym Barliniſkim nowinam piſche, ſo dyrbi dże ſo do 2. januara ſaplaczicź. Schtóž hnydom zwenzeli k ruzy nima, może też hacź do 9. jan. płaczicź bjes tehu, ſo ho pſchizjadzi wobliczka. Sa tózhe po termiji ma ſenja ſcźěhowaju poł mějaza ſ 5 proz. pſchihrożża ſběraju, jeli ſo je dawk wyſche 10 ſlotych hriwnow.

Wažne hoſpodarſke liczby (kluczje).

Sa 28. dezember 1923.

1 ſlota hriwna (po Barlinſkim wiczjanym kursu)

papjerj. hriwnow 1002 500 000 000

20 hriwnowſki ſloty	19 2675 bilionow
Płaczijna ſa ſloto	640 boll. ſa jedyn kgr.
„ „ „	1 ſilebrny (1 hriwna) 400 000 000 000
Statiſtiſki indeks	1 163 000 000 000
Zaſki indeks	1 182 000 000 000
Wulkopſchehupiſki indeks	1 200 000 000 000

Dawkowa měra (multiplikator) 1 000 miliard. ja ſlotu hriwnu

Multiplikator na jelehiżu 1 000 000 000 000. Jedyn kilometer 4. klaſy 2.2 np. po ſlotej kóhnerje, po papjerjanej 22 miljardow a 200 miljionow, 3. rjad. 3.3 pj.

Póſtowy tarif: liſt w poſt. wokrejżu . . 50 000 000 000

dopiſanja „ „ „	80 000 000 000
liſt dale poſt. „ „	100 000 000 000
dopiſnizka „ „ „	50 000 000 000
Telefonowy kluczj	1 000 000 000 000

Běrżenje je w bliſſim wokrejżu (Ortsverkehr) 150 miljardow w dalſchim do 5 kilometr. ſ (Bezirksverkehr) 300 miljard.

Próſtwa

wšěm ſobuſtawam Maćicy Serbskeje.

Maćica Serbska we ſwojej ſwjedźeńſkej žurli w „**Serb. Domje**“ hiſče žaneho **ſwojeho hudźbneho nastroja** nima, runiež je hižo 20 lět po jeho dotwarjenju ſo minyło. Při našich ſwjedźenjach a při hudźbnych wuwučowanjach naših towaršſtwow pak tam hudźbny **instrument cyle nuzuje trjebamy.** To ſpóznawši ſu ſkóńčnje někotři młodźi zahorjeni Maćicarjo ſo zmužili a naſej Maćicy dobry nowy **klawěr** za 1200 zł. hriwn. kupili, kiž ma ſo ſkerje lépje zapłaćić. Tuž wobročamy ſo tu na wšitko naſe ſobuſtawy, dokelž ſo byrnu woni za tutu nuzu wšě Maćicy Sorbskeje k **Božemu dźěšcu kóždy z najmjeńſa 50 zlot. pjenježkow** wobradźili a taž ſwojicha pječelow znatych za tajki wopor lubośče dohyli. **Tele hodowne dary, kotrež hudźa tež w „Serbskich Nowinach“** kwitowane, přijimuje **„Smolerjec kniharńja“ a „Serbska ludowa banka“** ze ſwojimi filialami a agentucami.

W Budyšinje, 15. XII. 23.

Hudźbny wotrjad M. S.

Wuhlo dyrbi we bliſchich dnjach we płaczijnje ſ nowa ſpadowaca.

Benzol je wot 27. dez. ſnižſchi. Dwójny zentnar płaczi motorowi benzol 37, benzolowy wolij 32,50, benzolin 29 ſlotych hriwnow.

Wuwoz ſ Czěſkoſlowakſkeje kyhnje pſchiběra. We nowembrje wuwozowałche ſo ja 1253 miljon hrónow, we oktobrje ja 1015 miljon hrónow. Tak wuwoz wo 200 miljon hrónow pſchiběrajeſche. Spočatk léta je Czěſkoſlowakſka ja nimale 11 miljardow hrónow twarow do wukraja roſeſłała. Najwinjeńſy ſ nich wobeſtrija Awſtriſka, potom Jendźelſka a Minjſka. Najſylnjiſchi wuwoz we ſotowu a wowſu lježi. Kokor ſkoro wſchón Jendźelſki pokupi.

Cyrkwinske powjeśće.

W Michalſkej zyrkwi w Budyſchinje ſmjeſe nowe léto rano we 8 hodź. farař Dſchiſchk němſke kemſchenje. W 9 hodź. farař Nědo němſki a 1/11 hodźin ſerbſki Boža ſłužba w tejcenej zyrkwi. Kollekta.

W Petrowſkej zyrkwi ſylweſter wječor w 5 hodź. pred. rano Filipſkiſchowa maſyſerja, farař Berg. (Zyrkwinska hadźba: „Wita poſledna hodźina“ wot Schotth, hadźba wot E. Wejzolda). — Nowe léto rano w 8 hodź. predowanje, farař Mendo, pſchipołdnu w 12 hodź. predowanje, farař Groſſe. (Zyrkwinska hadźba: „Kak potajnoſtnje“, nowoſtwy ſchw wot Naſſa.)

Kollekta za powſchitkowny ſond krajnoje zyrkwje.

W Marijnej-Martinej zyrkwi ſylweſter wječor we 8 hodź. predowanje pſchekłapza Jana Wawrikowſkeho wuſławjenia, duchownu primarina Hoſzoler. (Zyrkwinska hadźba: „Wita poſledna hodźina“ wot Schotth, hadźba wot E. Wejzolda). — Nowe léto rano 1/10 hodź. predowanje, farař Groſſe. (Zyrkwinska hadźba: „Kak potajnoſtnje“, nowoſtwy ſchw wot Naſſa). Kollekta za naſchu zyrkej.

S Budeſiz, Nowe léto ſmješe farař Bóſze rano we 8 hodź. ſerbſki ſpowjedź, farař Domaſchka dopołdnja we 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodźin němſke predowanje. Kollekta

S Khmjerjic. Nowe léto dop. 1/9 hodźin ſerbſka a w 10 hodźinach němſke kemſchenje.

S Budyſchinka. Nowe léto dop. w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba. Popołdnu w 3 hodź. ſerbſka ſpowjedź.

S Hodźija. Silweſtra wječor w 7 hodź. němſke kemſchenje. — Nowe léto rano 1/8 hodźin ſerbſka ſpowjedź, 1/9 hodźin ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje.

S Hrodźiſchcźu. Nowe léto dop. w 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodźin němſke kemſenje. Sbérka ſa krajnu zyrkej.

S Rožanicź. Nowe léto dop. w 9 hodź. němſka a 1/11 hodźin ſerbſka Boża ſłužba.

S Barta. Nowe léto dop. w 9 hodź. ſerbſke a 1/11 dźin němſke kemſchenje. Kollekta ſa zyrkowny ſond krajnoje zyrkwje.

S Klukſchu. Nowe léto dop. w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba.

S Łnpoj. Nowe léto dop. w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba. Kollekta.

S Kotez. Nowe léto dopołdnja w 9 hodź. němſka Boża ſłužba.

S Bukez. Njedźelu po Lodźach rano 1/8 hodźin ſerbſka ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba. — Nowe léto dop. w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba. — Sesmrěła: Marja Madlena ſtwrd. Schramina wobj. Grubſcez, chcežka we Luſku, 78 l. 11 m. 25 dnjow.

S Minakała. Nowe léto dop. w 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodźin němſke kemſchenje.

S Hurcziny. Nowe léto dop. w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba.

S Wóſtinka. Nowe léto dop. w 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodźin němſke kemſchenje. Kollekta.

S Porſchicź. Nowe léto dop. w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba. Mjenowſchi kollekty 21 ſk. hr. — Sesmrjeczi: Jana Mikanz w Kajezach, 63 l. 9 m. 9 dn. — Arnoſcht Kurt Krygar, farař na wotp. we Budyſchinje, 76 l. 4 m. 6 dnjow.

S Njeſwarzicźa. Silweſtra wječor w 9 hodź. němſka Boża ſłužba. Kollekta ſa krajnu zyrkej. — Nowe léto rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłužba.

S Wjelecźina. Nowe léto rano 1/8 hodźin němſka ſpowjedź, 1/9 hodźin němſka a 1/11 hodźin ſerbſka Boża ſłužba.

S Juſti. Nowe léto dop. 1/9 hodźin němſka a w 10 hodźinach ſerbſka Boża ſłužba.

S Małeſchez, Nowe léto dop. w 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodźin němſke kemſchenje.

S Klafej. Nowe léto dop. w 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodźin němſke kemſchenje. Kollekta.

S Hornjeho Wujezda. Silweſtra pop. w 4 hodź. ſerbſka a w 5 hodźinach němſka Boża ſłužba. Kollekta ſa krajnu zyrkej. — Nowe léto dop. 1/9 hodźin němſke kemſchenje. — Piatk 4. januara wječor 1/8 hodźin biblijſka hodźina w pacźeſkej ſtwoje.

Wuznamjenja.

§ Krajny ſud. Dźěłaczeſ Jan Hyka ſ Hałow bě ſe poſtiwy knježeho dwora we Dobrizach krawu kradnył. Tu dowjedże lubjeraj Schofarjej we Hranju, widowaju, to je ju ſwojim pſchichłonom maczj we Budyſchinje knyſł. Lawniſki ſud we Kamjenzu namóri jemu 1½ léta jaſtwa. Wón ſo pſchećiwo wuſudej podarmo hóriſchcźeſche.

§ Murjeńſki miſchter Pětla we Porſchizach ſe ſtebi płaczijnu njeſnaju, 24. augusta l. l. mjeſto 577 500 hr. ja punt butry 650 000 hr. žadał. Wunjeſe łupjej kwjerjej tſchowu Lowizy we Kamjenzu, jako ſo dwojeje ſmyłli dokłada, 250 000 hr. wózéł, jeho lawniſki ſud ſ 10 miljonam hriwnam pokuti ſajudźi. Statiſtiſny rěčnik powołanje ſapołoži. Khłoſanje ſo na 4 ſk. hr. powyſchi a pſchewinjeńſki dobył wo 1,20 ſk. hr. ſo ſebra.

§ Saſtrodnik Otta Walthar Reinich a jeho nan Juliuſ Reinich, wobaj ſ Khuchnowa poła Zitawy, ſpytaſchtaj 50 puntow ſele do Czěſkoſlowakſkeje pſchepuſchczi. Wonaj ſo pſchi tom lepiſchtaj a wołtorkſchichtaj. Sa to dóſtaſchtaj kóždy po mjeſnazu jaſtwa a po 15 ſk. hr. pjenježneje pokuty.

§ Dźěłaczeſ Kurt Pawoł Gaby ſe Zitawy bě wſchelaku ſelenium do Czěſkoſlowakſkeje ſtrahu pſchewożował, hacź jeho ſtóńčnje lapichu. Wón ma to ſe 6 njedźelemi jaſtwa a 12 ſk. hr. wotpołnicź.

§ Hižo 8 jaſow khłoſama 24 létna fabrikſka dźěłaczeſka Hiža Hižbeta dźěkowa Neumannez rodź. Rohlederez ſe Olbersdorfa bě ſaſo jedała, kradnyła a podpiſma falſchowała. Wona ſajudźi ſo ſ 2 ſtomaj khłoſtarnje a ſtyri cźelne prawa na 3 léta. Dale napołožichu jej jej 1250 ſk. hr. pokuty abo dalſche 70 dnjow khłoſtarnje.

Pólſka.

* Na wuſtup bohatej Pólſki. Wuczeni ſu wuliczili, ſo w pólſkich ſtronach 81 miljardow tunow najlépſchcźo kamjeńſtnjeho wuhla pod ſjemju leži. Jena tuna ſu 20 zentnarjow. Do wójnu je ſo lětu 33 miljonowe tuno w ſe Jenje wuprowadło. Jeli by wuprowanje na 42 miljonowe tuno w wob lěto ſroſtło, mohła Pólſka 2000 lět dołho wutbe ſe ſemje wunyrwacź. — Tam ſo hiſchcźe ſmjerſnjenja bojeſ nowobjeja. Sbožowna Pólſka!

* **Wjeſtki wobſtejnja wón.** We kraſinach nad Wiſlu we Ruſkej hromadźija ſe zyjeſti w cźěſdach po tyſonach a ſu tak jara ſtraſchne. Pſchebywanje tam ſu ſo zyle kowpagnije wojakow naſtajiſi. Tak ſo pyta ſ wotkiſeja města Morlin, ſo ſu wjeſti jemu zyku wiſ ſe wobleſchcźe a w jenej jenicźkej nozy na 100 wowzow a 20 howjadow rewarkale. Wone ſu wſchu bojoſcź ſłužbile, ſo ſtamo wodnjo do wſow ſo ſkrobla.

Sprawſki.

* **Kurt pjchi wſchej muły.** Saſtopjiłam ſo tuthwilu nihdże derje njeźidże, ale njeſchłwono na to, njeſtu ſwój humor ſhubili, wobjeźbje niż we Widnje. Tak rěkaſche jedyn ſaſtopjnik w ſhromadźiſnje ſwojich łolegow we jednanjach dla dołhodnyje reformy a to w zyle khuimych ſłowach, ſchtoż pak pola pſchiſtomnych ſmjeje wubudźi. „Je wěrno“, praſche wón, „Widnjſke nowiny ſu pſchi roſprawje tuſchu praſchenja wulke ſrohmjenje wopołaſale a maja ſobuzelnoſcź ſ połoženym ſaſtopjiſtwom. Ale njeſchło ſo mi ſegiu. Nunje w naſchich dnjach mózachmy we w'chelakich nowinach notizu cźitacź: Kak dołho może cźłowjek bjes jédźe bycź? A tam rěka, ſo njetrjeba na 30 dnjow nicźo jéſcź a tehodła ſchkody na ſtrowjeze njepocźeſpi. Nětko pjchcźo myſlu: Wołeda, jeli to je ſinanzny miniſtr to cźitał, potom ſmy ſhubjeni!“

* **Skrobotak.** „Pſchi a hauba, hółcźe, ſo takle łžij, jako bóch jo tak ſtary kaž tu, njeje jenje žana njewěrnoſcź pſchi mojej hudźe pſchichła.“ — „Hdy bha ty ty ſapocźi nal ſcźi, nano?“

* **Dobra rada.** „Zadźanjo, moje khachle ſo naſtajiſe kurja. Schto mam pſchecźiwo temu cźiniſcź?“ — „Daj jim jenu twojich zigarow a wone jenje wjazy njeſkurja.“

* **Baldwinowo auto.** Pſchichad je druhdy ſortny pachot. To je ſo ſaky pſchi poſlednich jendźelſkich wólbach pokaſało, kotrejž premjerminiſter Baldwin ſe ſnamjenju ſchilingowych zlow ſo domjaze britiſke wudźerſki wjeſeſche. W trutnych jendźelſkeje ſomokhódnoje induſtrije ſu ſo ſnjeli, ſo Baldwinowemu wóz, ſ kotrehoż huſto ſa domjazu induſtriju rěčeſche, **wukrajny fabrikat**, pſchećiwo kotrymž wón kruce hrimaſche.

* **Kaj wopſmjeſch.** Wučeſka roſkazuje we ſchuli, ſo może dobry cźłowjek ſ najmjeńſcha dołhy tydźeń nětčko dobreho cźiniſ, ſ cźimž hruh je ſhožowny. Mětko ſu wobrocźi na jenchu hółza w poſledujcej ławzu: „Na, Khorla, ſy ty tón tydźeń nětkoho ſhožowneho cźiniſ?“ — „Haj, knježna“, napſchećiwi wón ſpěſchnje a hordźe. „Wopytach ſwoju cźeſu a ta běſche ſhožowna, ſdyž ſa ſy dźěſch.“

* **W Lejmym pſchebychu.** „W Lejmym pſchebywaju ſym letſha był, hdyž bě tak polne, kaž hacź dotal dożiwił njeſym. Sſmu we ſhromadnym kwaterjeje pſchebywał. Wſcho bě jene pſchepjelujene, ſo ani jadnicźka k ſemi njemóżeſche.“ — „Nó, ſeſe Wy w tonjeſnu ſoal?“

Swójbne powjeśće.

Sſlubjenaj: Olga Klicźez a dr. Hühne we Wojerezach.

Semrěli: Wilhelm Helbig w Budyſchinje, 86 lět. — Guſtav Kraſz w Kamjenzu, 74 lět. — Khorla Auguſt Wicźaz, wuhbar kolijow na wotp. w Kamjenzu, 74 lět. — Viktor Daroniſa, wujeſchli wachmiſtrſkeje khłoſ

ſtaśnje we Wojerezach, 36 lět. — Elſa Schmidtowa rodź Honſeź we Wojerezach, 30 lět. — Johanna Dućźmanowa rodź. Wojnarej we Małej Nydeji p. Wojerez. 67 lět. —

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Nětwanſki bank we měśacu januaru wostanje tón ſamy, kaž we měśacu decembru.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Ćej tudomny finanzny hamt nawomina, ſo ma ſo ſchłedowy bank do 2. jan. 1924 wotebrać. Schłódź ſo kambźi, temu ſo pśichwatat pśichiśći.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Hiſchćeje jónu ſo na to pokaſuje, ſo ſchłesyſke ſawěſćenſke druſtwo pſche wohnjowu ſchkodu (Feuerſozietät) k 1. ławěſćenja na rentowu hriwnu pſchetworſu. Schłódź ſ tym ſpokojom njeje, dyrbi ſwoje ſaſtaſćenje k 31. decembrej inwonjezbjaćź.

2. Je-li ſchłó na ſtśěhnjowoſć (Milzbrand) ſemrěłe, ma ſo to knježeſtwu woſſewjeć.

3. Wukaš ſo ſdźěhne, ſo dyrbja gmejnſky pſchedſtajeźerjo krajnemu radźićelſtwu woſſewjeć, jeli maja pſchiśiźinu, na kuntwory ſkorźić.

4. Naſtupa wotwjedźenje jatych.

5. Njeſaſtupźajom (Erwerbsloſen), ſo podpěra dopołdła wjazy njewuplaćuje.

6. Naſtupa wupiſanje bowoſnoſće ſa wikowanje we wokoloćahanju (Wandergewerbeſcheinweſen).

Kupujemy ſtajnje wſchě ſtare knihi, ſeſchiwki, cźaſopiſy atd. ſerbſke a teź němſke, kiž wo Sserbach jednaja. **Serbska knihaŕnja w Serb. Domje w Budyšinje**

Płaćiśiny rěźneho ſkotu na Drjejdjanſkich ſkótnych wikach.

28. dezembra 1923. Płaćiśiny po puncte a hriwnach

Ćěłne druſtwy a maſtowarnje.	wjeſo w miljardach
Woły: 26.	Żiwa waga.
Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſchelo rěźneje ſtaroſće hač do 6 lět	470
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	400
Mjenje wukormjene młode, derje pźowane ſtarſche	330
Mjenje pźowane wſchěch ſtarohow	280
Byki: 26.	
Połnomjaſne, wuroſćene, najwjetſchelo rěźneje ſtaroſće	500
Połnomi fine, młódſche	450
Mjenje wukormjene młódſche a derje pźowane ſtarſche	380
Schpatne	290
Kałoźy a krowy: 118.	
Połnomjaſne, wukormjene ſałoźy najwjetſchi, rěźnee ſtaroſće	500
Połnomjaſne, wukormjene krowy najwjetſchelo rěźneje ſtaroſće hač do 7 lět	450
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młódſche krowy a ſałoźy	380
Derje pźowane krowy a mjenje pźowane ſałoźy	300
Mjenje a ſchkodźene pźowane	230
Ćełata: 60.	
Najlěpſche wukormjene	600
Mjenje wukormjene a ſałe wot zuza	780
Schpatne	550
Wowcy: 51.	
Młódſche a ſtarſche wukormjene	525
Starſch. wukormjene	260
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	350
Sswinje: 723.	
Połnomjaſne, wobſebnych rafow a zich ſchiſkenjow, hač do 1½ lět ſtare	960
Wukormjene	980
Mjaſne	850
Schpatne	750
Wonki a ſundrowſi	700

Drobnowikowanſke płaćiśiny w Budyſchinje.

29. dezembra 1923 po hamtſkim poſtajenju.

Wſchě płaćiśiny ſo po bitſionach rozumja.

Zwora		najniſche płaćiśiny hr.	najwyſche płaćiśiny hr.
Howjaſe mjaſo ſ koſćemi	1 kg	1,800	2,400
Ćelace mjaſo	1 „	2,200	2,600
Skopjaze mjaſo	1 „	2,800	3,000
Sswinjaze mjaſo	1 „	2,800	3,200
Tučnjny ſwinjazy ſchmalz	1 „	4,000	4,400
Pſchenjeźna muka	1 „	0,360	0,480
Rjana muka	1 „	—	0,340
Khlěb	1 „	0,285	0,300
Jedne bźeny	1 „	—	—
Rjaſ	1 „	0,600	0,900
Hróch	1 „	0,800	0,900
Sſoki	1 „	0,800	1,000
Amerik. ſwinjazy ſchmalz	1 „	2,000	2,200
Sſuſchony poſeł	1 „	—	4,400
Dobre mloko	1 lit.	0,210	0,260
Jědźna butra	1 kg	4,800	6,000
„ wukajna	1 „	6,400	6,800
Jeja	ſchć.	0,200	0,250
Jedźne bruny	1 kg	0,600	0,800
Zokor drobny	1	—	0,920
Petrolej	1 lit.	—	0,360
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.)	100 kg	—	—
Brunjazowe briketty	1 ſtr.	—	1,400

Howny a ſamotwity redaktor: Mark Sſmolerź w Budyſchinje.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće ſtajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach waš nawěźtk w Serbskich Nowinach“.

Serbska wumělska wustajeńca

:: molowanja ::

wumělſke přemysło

:: **w Budyšinje** w ſali Serbskeho Domu. ::

Sobotu, 29. a njedźelu, 30. decembra wot 10—1 a 2—4 hodź.

Wulki serb. wječor

ze **spěwami, dźiwadłom a rejemi**

wuhotuje **njedźelu, 30. decembra 1923**

Serb. tow. „Nadźija“ w Rakojdach

w Zendźic hoſćencu.

Započatk wječor w 7 hodź., dźiwadła we 8 hodź.

Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka wutrobnje přeprošujetaj **Serb. tow. „Nadźija“ a hoſćencaŕ.**

Jednota „Sokoł“ w Baćonju

wuhotuje přichodnu **njedźelu,** 30. decembra wječor w 7 hodź. w **Baćonju** swój

zymski swjedźeń.

Wšitkich lubych Serbow přeprošuje najwutrobniſo

Jednota „Sokoł“ w Baćonju.

? Hdźe lěto doswjećimy? W Radworju w Herbskej Grychće!

Njedźelu, 30. decembra

wuhotujemy sebi tam cyłe wurjadny serbski swjedźeń: wšelake spěwy (mjez nimi 90% cyłe nowych) a wjeſela hra:

Hadamowy karan na ſudnistwje.

Započatk w 7 hodź. (**wječor!**).

Wutrobnje přeprošuje

Hudźbna Jednota Radwoſka.

Nawěśtki přinjesu wužitk!

A. Lorenz w Budyšinje

Nětk, hdyž sym dowolnoſć k wikowanju ze zcom wot Budyšſkeje měšćańſkeje rady dostał, **žito w mojich filialkach: Lorenz & Krječmar w Pomorcach, Kubšiach a Wězborku** na swoje zlěbowanje kupuju.

Prošu ſpodla ratarjow, zo bychu žito kaž hač dotal sam dało wozyli, za kotrež najwyšše dnjowe płaćizny płaću.

A. Lorenz.

J. P. Mencel

serbski ćaſpikaŕ

wurjadnje

dobra wuporjadźenja

w Bobrowćecach.

Kupuju

nowiny, knihi, zešiwki, akty . . . 30 miljard. hr.

papj. wotpady 20 miljard. hr.

lumpy hač 50 miljard. hr.

mjedźe, żelezo, koſće, bleſe po najwyſchſchich brjow. płaćiśinach

Bělšinar

pſchi žitnych wikach ćo. 12.

Telefon 1204. Rěč: ſerbſki.

Vogtlandſke gardiny

ſtore, zanki, vitraże, ſofale, prynzeſſowe ſukne, ſojowe poćeſćenina a ſofowe płachty, twjelk, trjenja, ſchćerzuchi, bibowe a ſofowe pyſchki, wołma, ſanije, mužace a dźěcźaze ſpěwne ſchalowy, wołmane ſukno a linoleum poruča **wobſebje** płaćiśiwy ſkoro

K. Beier w Budyšinje

na žitnych wikach 11 ſnadnje ſe **„Stolete Gwězdu“.** Rěči ſerbſki.

Młoda wysokosućelna

dobra kruwa

je na předań

w Mnišońcu ćo. 5.

Dorje a tunjo kupuje ſće w mojej

drogewej wikowarni

w Budyšinje

na ſukelnſkej hasy 7,

kiž bźo 12 lět wobſtoji.

F. Oskar Hennig

approb. haptykaŕ.

Kóždy, ſchtóž ma

něſchto na pſchedań, ſchit, grat, wſchelake nowe a trjebane wěći, abo ſchtóž chce ſebi něſchto kupić, wopſewa to :: :: ſ nowiſchkom we :: ::

Sserbſtich Nowinach

Ćeſći nawěſchćiŕ ſo we wšěch 6000 ſerbſtich domach ześita :: a ma wěſte wuſpěch. ::

Kupuju

Nowiny kg po 30 miljard. hr.

bibl. ſchit, akty 80 miljard. hr.

papjerowe wotp. 20 miljard. hr.

lumpy kg hač 50 miljard. hr.

F. A. Popp.

Hofmannec hoſćenc w Psowjach.

Póndźelu, ſylwestra je

wulke dźiwadłowe předſtajenje

a po tym **pyšne reje.**

Přećelnje přeprošujetaj

Towaŕſtwo młodźiny „Jednota“ a hoſćencaŕ.

Hoſćenc w Khwaćicach

Přichodnu póndźelu je **ſylwestrowa . . . ja.**

Přećelnje přeprošujetaj Nowak a manź . . .

Hoſćenc w Pěskecach

Sylwestra su wječor wot 7 hodźin ſem

pyšne reje.

Přećelnje přeprošuje A. Riemer.

Ćopłe podšite črije

filcowe ſtupnje, filcowe ſpinkowe ſtupnje, gummijowe ſtupnje, ſtupnje z wjelbłudowych kosmow, jěchaŕſke ſkórnje

poruča po dźenſanišich tunich płaćiznach

Heinrich Mohr w Budyšinje

pri žitnych wikach.

Z tutym wozjewjamoj, zo ſmój ſo w Budyšinje jako

rěčnikaj

zasydliloj a praksis hromadźe z knjezom rěčnikom justicnym radu **Wesserom** w Budyšinje na nowych hrjebjach 16 wukonjamoj.

Z pośeśowanjom

rěčnik dr. jur. **Beier**

rěčnik dr. jur. **Fiedler.**

G. Schmidt, fotogr. atelje w Budyšinje

jenoj na Sedanſkej dróży 20

ſ napiſchećej hiſtoriſkich faſarnow

poruća ſo ſa wſchě fotografowanja, ſkupowe a grupowe wobrazy, powjetſchenja a. t. d.

Jakub Bräuer w Kamjenzu

na połnoćnej dróży 14

poruća ſwojim Sserbam ſwój wulki ſklad muſazeſe a ſonjazeſe drasty. Najlěpſche wobſtejenja ſa ſony ſo měrje najruchliſcho po najtuńſchich płaćiznach.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :: Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Telefon ćo. 155 a 156 **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** Telefon ćo. 155 a 156

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Bjerje pjenjezy za najlěpšu dań. Požćuje pjenjezy nanajlěpje.

:: :: **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.** :: ::

Přiloha k čisłu 298 „Serb. Nowin“

Sobotu, 29. decembra 1923.

Něschto ſ lodojtych puſczinow.

* Na ſemi je ſ cześu kraj, kiž je tak mało znaty a wo kotrymž ſebi tak ſmyſlne pschedstajenja cźinimy, kaž kupy we wyſokim ſewjerju (połnoznu) amerikſeho kraja. Hižo połnony dźel jendźelſkeje połnoźneje Ameriki je nam hižo dołho njeznaty kraj, ale wjele bóle ploczi to we arktiſkim archipelu, kiž dałoko do ſewjera dośahuje. Wot teho cźaſa hacź je Franklin w prěnjej połozy ſantdźeneho Lětnika ſwoje ſławne wotkrytnoſcze iſchoł do tutych wotſlońonych howno cźiſt, běchu wone pschecze ſało wotrihnjeny kónz ſwaczſkowych ſpytnikow (Forſcher), niczo pak njeſanu ſ tak wjele lubóſcźu ke kraju a ludźom naſchu wědomoſcź wo tutych dalekich kraźinach wobohaczźeć a nam jich ſ jich wobſtatoſczenimi wopiſowacź, kaž kanadiſki polarny ſpytnik Wilhjarmer Steffan'ſon. Won mjenuje tute kraje „kraje pſchichoda“. A to ſ pokrym prawom. Won wotſtroni nunoho ſtarych a ſmyſlnych nahladow wo njemóżnoſczi wobydlenja tuteho kraja, kiž mu w pſchichodnje wulke nadawki. Stari Romjenjo mějachu ſrjedźmu Frantzowſku ſa pſchesymnu a po jich mérjenju njemóżeſche tam žana wyſoka kultura wobſtacź. Pſchi nětdyż 50 létami bě hiſchcze ménjenje roſchěrjene, ſo arktiſke kónczyny hacź dałoko k połdniu ſwoje ſymne wlěwy ſeſeru. Wadźachu ſo tohdy wo měſtno, hdźež bamża Winnipeg ſ 2000 wobydlerjemi ſteji, ſchto mohło ſo tam radźcho a lěpje płahowacź, hacź bérny ab ſchto druhe? Tutón kraj je bźenjenſkich dźeń jedyn ſ najwjeſelſchich pſchecźerjenjow ſemje, hdźež ſo pſcheſnja płahuje. Tak ſo „wyſoki ſewjeer“ pſchezo bóle wróżo cźehnje. Kraje, kotrež ſebi pſiedy hinak hacź ſ wěcznym ſněhom a ledom pſchikryte mysliłcź njemóżachmy, ſu bźenjenſkich dźeń ſ wjeſelſcha ſe ſelenej trawu wobſtrowcźene; „wěcźne mjeleźenje“ ſewjera je jenoż we wobrazach ſinje. „Njepſchemérjonne arktiſke puſczyny“, hdźež ſane ſinje ſtworjenje pſchebywacź njemóże, pſchecźahuja we ſymje a leże tucźne ſtadła rjanoho ſkotu, kaž Steffenjon w ſwojich knihach wopiſuje. W połnocy wupſchecźerjewa ſo ſmuha kraja prěki pſches Kanadiſku a pſches Sibiriju, kotrehoż wożnoſcź ſa wikowanje kaž też wažnoſcź arktiſkich łupow budźe ſnata, pſiedy hacź generazija, kiž je dźenża ſiwa, wumrje.

Běli ludźo ſu dotal ſ rědka do tamnych kónczyn pſchiſchli, ale eſkimo-ludźo, kiž ſu tam domach, wjedźa ſebi ſwojenje zara pſchijimne ſcźinjeź. Woni na ſadym pad ſ ſkodom a ſe ſymu njeſaſnu, kaž ſo to huſto mėni. Steffanſon ke na pſch. wobdźełowaſ, ſo je temperatura we kheżach eſkimo-ludźi w pſcherěſku wyſchſcha hacź w naſchich krajach.

Tak je tamniſchi eſkimo-cźłowjeſ w lodojtej połnócnej Ameriźy pod wobſtejnoſczenji źiwy, kaž mamy je w horźcych krajach. Temperatura w eſkimo-khżi, w kotrejž Steffanſon w ſymje 1906—1907 pſchi wulkuje rěki Mackenſie bydleſche, wucźinjeſche wjele psches 27 ſtopnjow a ſtupi często na 33 ſtopjenikow. Sa tydź, kiž w tżéji bėchu, nicźo dale njewucźinjeſche, hacź je wonach 40—45 ſtopjenikow ſymy ab nij, dokeľ frontkowny powětr jara porėdko ſ jich cźełom hromadźe pſchińdże. Też hdyż ludźo won dźechu, potrėtr ſich cźełu nimo njeſwonoſa njedołżahny. Hdyż je eſkimo pravoje wobleczeny, dźerża dwě wotſcheje kožuchow cźełowu cźopkotu tak kruże, ſo jemu je, każ by w cźopkym kraju źiwy był. Nuuſkach w khéji wobdawa cźeło eſkimo-cźłowjeſa cźopkota, kaj ju w Sizilźi mamy, a hdyż wón dźe, njeſe wón tule cźopkotu na ſmutkownej ſtronje ſwojeje dwaſty.

Hdyż wobkedźbujemy, ſo ma ſo ſażna dokrawjenoſcź we kraju każ w Sizilźi direkne ſkutkowanje cźopkoty na cźeło pſchipińacź, tak ma eſkimo-cźłowjeſ wjchu pſchicźinu, runje tak ruże dokrawjeć każ Sizilźjanki. Sſtupi eſkimo do twarjenja, w kajkimż Steffenſſon je lėcźe 1905—1907 bydleſche, wotpołoži hnydom ſwoju źiku draſtu hacź na krótke cźołowy a ſpodźeſche ſam ſ nahim hornim cźełom a ſ mahinaj wohnmaj. Źiły bźeń w taſkej khéji warja a w khéji je tak horzo, ſo wſchém wobdźełerjam ſtajnje pót po cźełe bėli, a kiž ſebi ſ mochom abo w nowiſchim cźaſu też ſ wjelkani trėja. Pſchi tym pija jenu ſchalku ledowoje wody po druhej. We nozy ſpadnje cźopkota jenoż we 5 abo 8 ſtopjenikow, ſpadnu-li pak tas bóle, wodźeja ſo ludźo, kiž hewak njeſawodźeni leża, ſ kožuchowej draſtu a wobthowaja tak powdrėtrnu cźopkotu. Sku w taſtej khéji ſamżne wobſtejnoſcze, kaž w horźcych krajach a dokonjeja, ſo cźłowjeſ ſahe doſcźwi. Hony ju pſiedy ſrahe hacź mużoju, dokeľ wone dźěſchi cźaſ w ſwoje domach wotſtawaju. Tak ſrohnumny, ſo praja eſkimo-ſony ſwoje prėdnje bźeżo hiſo ſ 12 létami, haj je ſo ſamo ſtało, ſo ſu ſo dźěcźi narodźile, kotrychż macźerje hiſchcze 11 lėt ſtare njebėchu.

Cźerpi eſkimo-cźłowjeſ khéj pod ſymu, ſtanje ſo tu najhuſcźiſcho na doścźahnjotym abo kurjawojtym dnju w łeże, hdyż we ſwojej ſtarej draſce khodźi, ſo by ſwoju łepſchu pſched mokrotu ſchėtał. Se teho widźimy, ſo je źiwjenje też w tutych lodowitych puſczinach ſyle pſchijomne, ſchtož njeluboſtnicze wjedra nastupa.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 29. decembra 1923.

— **Sėrbja w Amerizy.** W měſtaczku Giddings — leži ſo Teraſu, hdźež dźe też Sėrbja bydla — wuchadża hižo w 24. lėtnicu tydźenſk „Giddings Deutſches Volksblatt“. Do njeho pišа ſo ſ wjetſcha nėmſki, je pak też dowolene, w jendźelſkej a ſerbſkej reji dopiſowacź. Tak ſhonimy ſ cźiſła 8. nowembra, ſo je njedźelu ſerbſki kwaſ we wyſo Serbin bok a to w domje Arnoſcha Sſymanka a jeho mandźelſkeje. Jeju jenicźka dźowka Wilhelmina je ſo na Khorku Měrcźinka wudawa. Paſtor Herman Schmidt jeju wėrowaſche we wjeſnej zyrkwi. Wſcho bė nanajſėkje zarjadowane. Lubaj ſtarſchej dėſchtaj wſchitko kaž pſchihotowaſoj, ſo by ſo hoſcźom te krótke hodźinki pola nich lubile. Na ſdźi a piſcu a ſabawje njepokojowaſche. Dopomnichu ſo w duchu na prjedawſche ſajimawe ſerbſke kwaſy, pſchi kotrychż ſo ſtare ſerbſke ſwėdy a ſėrbſke ſanjeżechu, dokeľ běchu mjes nimi muſoły Sėrbja, kiž ſu prjedawſche natwknjene hiſchcze pospałi njebėchu. A paſtor Schmidt pſchewodźeſche tute ſerbſke a nėmſke ſpėwy na domjazych pſchecźełach. Sdachmy ſo pſchechadźeni do ſtareho kolonialneho cźaſa (njenujmy hdyż ho tam Sėrbja ſaſpudlichu), dokeľ ſo lėtach a dnju je njejſmy wjazy ſlyſchėli. Wjeſkoſe a ſajimawe hodźinki ſkwatachu pſchejpėſchnje a kóżdy wróżi ſo ſ pſchezwėdźenjom domoj, ſo je někotre ſajimawe hodźinki pſchejźiwił, kotrejż kóżdemu w dobrym pomjatku woſtanu. Młodemu porej wuprajamy naſtwutrobniſche ſdźakowanje na dalſchi ſhromadny źiwjeńſki puć. — Tuta rosprawa je w nėmſkej rėcźi. K njej je w ſerbſcźinje ſcźěkowaze hrónźko pſchidate:

Nėt dźitaj młodaj mandźelſtaj,
Pſched wotcźarjom ſej dłubjenoj
A bądźėtaj ſo Bohu!
Schtoż wobjamnkje a cźini Bóh,
To wſmitaj wſchitko ſa lubo.
Nėch ſłuptaj na tu drohu,
Kiž maſ na dwaj ſwjaty.
Nowy jehnjeczeny pokaſuje.
Bóh ſam njech wai' pohlnjuje.

Do tych krajinow hdźa ſ dawna ſem też Sėrbſke Nowiny a tuż by ſajimawe było, hdy bychu naſchi krajenjo ſuſcźiſcho do nich dopiſowali a tak my wo nich nėſchto ſhonili.

Sėrbſke wottorhanſke protyki

nabożne a narodne

ſu hotowe a dostacź

w Sėrbſkej knihaŕni w Budyſchinje.

— **Dopiſane napiſma na póſtſke pjenjeſi.** Powjeſcźarjo wyſchſchėdze póſtkeje direkcije nam piſachi: Dla pſchedſtejajeho nowoſtnoho liſtowoho wotchoda ſo ſ nowa na nuſnoſcź pokaże, ſo ma ſo na liſty do Drjeżdżan cźiſło abo hewaſche hantiſke wosnamjenjenje rosnoſcźowanſkich abo tajkich póſtow, ſ kotrychż ſo pospiti wotewjadża, jaſnje napiſacź. To je naſtejpe nużno, hdyż ſo cźiſło, kiż ſ Drjeżdżan pſchińdu, ſa cźiſłom póſta abo hewaſchi wosnamjenjenjom pſchechladuja. Dale ſu na póſtach ſapiſy Drjeżdżanſkich broſow a póſtow dostacź.

— **Powyſchenje porta ſa pakety do wukraja.** S 1. januarom 1924 ſo porta ſa pakety do wukraja a ſ wukraja powyſchi. Powyſchenje wucźinja powſchitkowne pola paketow hacź do 1 kilogr. 30 zentimow, hacź do 5 kilogr. 50 zentimow a hacź do 10 kilogr. 80 zentimow. Sa pakety do Luxemburgſkeje, Auſtrijſkeje, Wuherſkeje a Cźěſkoſlowakſkeje ſo wuſcźite ſtadźby poſtaja. Sa pakety do ſwobodneho mėſta Gdańſka (Danzig), do Kuby, połodnjoatlantiſkeje unije, krótkowjeczorneje Afriki, do Sſednoczenych ſtatow połnócneje Ameriki pkacża dale ſtarе portowe ſadźby. Wuſcźite wo wukraſnym porcze ſhonicze na kóżdym póſtſkim hamcze. Porto liczi ſo po ſtotych frankach. Jedyn ſtoty frank je 50 ſtotych pjenjeſkow.

— **Pak.towy wobchad ſ wobſtadźenym krajom.** Wot 27. dez. je ſo paketowy wobchad ſ wobſtadźenym krajom w wokrym wobſahu ſapoczał. Pſchihuſchcźene ſu poſpiti hacź do 20 kilogr. cźeſże. Na paketach a paketowych kartach ma ſo ſ krótka napiſacź, cźoho w nich je. Wotpołožiał ma jo pobyſacź. Pſched njewėrnym wosnamjenjenjom ſo należnje warnuje, dokeľ móża ſo take poſpiti ſebranża a ſo zyły paketowy wobchad ſ wobſtadźenym krajom ſaſo ſaſtajicź. Na zyrobu a knihi do wobſtadźenych krajow njeſmi ſeba ſo płacźicź. Sa druhe poſpiti na ſo wyſche porta 10 pj. a nimo teho do wobſtadźenych krajow hacź do 5 kilogr. 40 pj., hacź do 10 kilogr. 80 pj., hacź do 15 kilogr. 1 hr. 20 pj., hacź do 20 kilogr. 1 hr. 60 pj. S wobſtadźennych krajow do Nėmſkeje płacźi ſo jenoż położa. Tute ſarnanja ſdźerażja ſo we wobſtadźenym kraju wot dostawarja a wotpóſkerja. S wopredka njeſmėdża ſo hiſchcze dobre mjedźe (metale) abo wudźełki ſ nich, drohotne abo połdrohotne kamjenje, wumėlſke dźěła, źida a ſidźane wudźełki, tobak, zigarki, zigarety, kožuchi, optiſke aparaty, cźaſniki atd. ſłacź.

Přikopki.

— **Jehanſtwo ſ adreſowanymi knihami.** Kak pomału ſudniſtwa huſto dźěławu, pokaże nam wopſud Lojeſkeho liſta, kiž bė ho pſched mėſazami ſa jehanſtwo adreſowych knihow Egonom Gansvindom, kiž naſtajnje ſ njewuježżenom firmu Rudolf Moſſe mnoho wobkhodnikow w ſamſkich provinzach wojeba. Hižo w ſeptembru je ſtatne rėcźniſtwo w Briequ pod cźłowym wosnamjenjenjom Ł.541/23 lojeſki liſt pſchecźeżo Gansvindej wupiſało. Sa ſcźěhowazymi zjadkami, kiż mnoże nowiny wocźiſchcźachu, ſo hižo cźłed mėſazami pſched niekhmanſtwom zdaka warnowaſche: „Zebak adreſowych knihi, Egon Gansvindz, ſa kotrymż hižo pſched mėſazami Sporjelſke ſtatne rėcźniſtwo dla jeho jehanſtwow lojeſki liſt wupiſa, ſchtoż ſu hiſchcze njepſchezahowaſi wobſtodny ſwėdk, nėt w Khocźebuſu a wokolinje. Won wudawa, ſo ſa tak mjenowane tow. „Reichs-Handels-Adreſsbuch G. m. b. H. (Rudolf Moſſe) Berlin C. 19, Jeruſalemerſtraże 46“ bźėła a hżerże ſ bohom wjeſcźy ſa ſtaſanki. Won wuſiwa wſchi tym formularu a gunſiowy kolk ſ hornjej firmu, kiż ſyła njeznoſcźi. Hoj ſamo wiſitne khartki ſ firmu „Merlag des Deutſchen Reichs-Adreſsbuches Rudolf Moſſe“ je ſebi jeſtaſ cźiſcźeżeca dal. Won njeſteji ſ firmu w ſanym ſaſtupjeſkim ſwiſku a njeje ſenje ſa nju dźėłał. Pſched tutym jednakom warnujemy. Hdyż jeko nadeńdu, njech to pod ſnamjenjenjom 3 I. 963/23 ſtatnemu rėcźniſtwu w Shorjelſu wopſtawja.“ Njedźiwajcy teho iwukonja tutón muż hacź do nowiſcheho cźaſa ſwoje jehanſtwo dale. Dokeľ ſo poliźiji hiſchcze poradźiła njeje, jebaka dośahnjeze, hiſchcze ras na pſchedſtejaje woży pokażenu a pſchiſpomnimy, ſo Gansvind w nowiſchim cźaſu pod mjenom Werner na ſamſkne waſchnje dźėła.

* **Pſjowa ſtażenoſcź.** W lėcźe 1920 ſtażene pży, aby tajke, kiż ſa ſtażenych mėſachu 543 wozowow ſtużachu. Mjes nimi běchu 340 muźiſkeho a 203 żónſkeho rodu. Stużani běchu ſ wjetſcha młodotne wozowy. Mjes nimi běchu 304 wozowje wot 6—30 lėt. Najwjoſy ſtużanych běchu 152 lėt ſtari. Stażenoſcź ſo najbóle w cźopkych mėſazach wot meje hacź do auguſta pokaſuje. W tychle mėſazach ſtażene pży 225 wozowow ſtużachu. W ſymje ſtaj dezember a januar taj mėſazaj. W waſchich ſtronach Nėmſkeje ſo ſtażenoſcź pżowo bóle pokaſuje hacź we wjeſcźornych krajinach. Se ſtużanych wozowow ſo 520 ſaſo wulkėch wachu a ſo ſrudneje ſmjerzeje ſpiże ſtażenoſcź ſminowaſa.

* **Żadna namałanka.** Pola Fitawy na wjerſchu jeneho pėſtowozowego (Sandſtein) kamjenja ſhyti roſtcźeżeneho pieteora nadeńdżeli. Hacź detal nahromadżene kruchi 350 gramnow waża. Lohży je mózno, ſo poď ſnėhom hiſchcze wjazy kruchow leži. Na cźerwjenſiſchcźe kruchi ſu nikel a żelezo. Meteory ſu, każ wuczeni mėnja, kruchi roſpadnjenych ſwėtow, kiż w njebieſkich rumach wokoło bludża. Pſchihodu-li do powėtra, kiż naſchu ſemju wobdawa, ſo ſa ſpėdża. Sa ſpomoża praja: „Hwėżdi ho cźiſcźa“. Nėmcy to mjenuja „Sternſchnuppen“. Sſnano po Bożim dopuſcźenju naſchej ſemi też tajſi wożuh dowa.

* **Sajedojcźena muka.** Tele dny w Freiberku ſudniſt chemikar dr. Raßmann ſemrė. S Awerikі bė do jeneje wėſy muka pſchiſchła. Wot njeje pojėſchi nėkotre wozowy ſchorcźich. Tehodła gmejnſki pſchedſtejeſer muku pſchepytnaſ da. Dr. Raßmann w njej nicźo wopacźnho njenadeńdże. Stónczuje ſam wot njeje pożė. Na to ſhorje a ſemrė.

* **S cźehom pſchejėdżenoſ.** Dwaj ſhuchonėmaj molerjaj porzlina bźdźichaj ſ mėſta Hof (w Bayerſej) po żeleznicy wuch kolijach. Wonaj mjenżichtaj, ſo je cźaſ hižo nimo. Tón pak mėſeſche poldra hodźiny ſapoſdźeja. Sſnėh ha dźeſche. Tak wbohaj ſhuchonėmaj njepyjnyſchtaj, ſo ho cźaſ pśakbliżuje. Tón jeju pſchejėże. Wobaj ho na mėſeſe morſchtaj.

* **S cźaſa padnył.** Se ſpėdżnika na cźarje Greifswalde Juſſow padny tyn wobjedżerja hotela w Sellin (na kupje Rana-Rügen). Cźaſy wotjėdże pſchipohdnju w 12 hodź. ſe Strelſund. Hólcźez woſta ſ roſbitymi ſtawami na cźarje leżo. Hdyż ho njeſłoża ſta, ſłoſči nan ſa nim. Jemu ho runje tak dźeſche.

* **Wobeń w jaſtwe.** Na hornjej łubi jaſtwa we Heilbronje, hdźež ſu wżazy ſtwu jatych, wudyri ſobotu popołdnju woheń. S njewyſchėdnym khwatkom wożcheri ho na wyſche ſtóże a běchu ſa někotre hodźiny wupalene. Wot jatych a druhich domjazych nichtó ſchkodowak njeje.

* **Wuſchnyje ſejwerna Nėmſka?** Se tutym praſchenjom ſabėrasche ho wėſty profeſor Halbfaß a wumjeże ſcźěhowaze: Stróſt naſchich połow a ho'ow je na pſėnim mėſinje wotwiſnyh wot dwuntnje wody (Grundwaſſer), kotraż je ſaſo wot wókżnow wotwiſna, ale mi bozyka. Sa hiſchcze druhe faktory ho'ow běra, o tehu dowidżeſcź, ſo je ſo wyſokoſcź dnuwnje wody ſ diſtorifiſich cźaſow ſnižika. Wona je hiſchcze ſ ledowcho cźaſa (ſnadź pſched 7000 létami). — Tehdom ho rėki tworcźachu, ho kotrychż roſtaty łód wotdża. W mjeńſkowym cźaſu (potaſſim pſched 2000 létami) mėſachu naſche rėki ti hacź pjeć krócź wjazy wody hacź nėtko. Tute bohaſtwo na wodże dźeń a bóle wotebraſche. S tyjaſ ſe nakopjenej dnuwnej wodu je ho w poſlednich lėtſtotach pſches trenażu, pſchetworjenje rėkow do kanalow atd. wjele ſhubiło a ho dale a bóle ponjerżeńſke. Tuż ſmy jenoż na wużnoty ſ powėtra (beſchcź, ſnėh, krupy, mhlu, roſu, mróży atd.) pokaſani. Dołha ſuchota może ſa kataſtrofalna bycź. Wėſ je pſches wotwodżenje (Entwäſſerung) mnoho płodneho kraja naſtało, ale je na cźaſu, ſo ſu ſ tym ſaſtanje, hewak ſnadź dźěł naſchich ho'ow a łe ho'ow po cźaſu ſeſchnjeje. Nėſcźo podobne by ho ſtało, hdy by woda w Błótach pſches ponżżenje wodźiny — Waſſerſpiegel — traſch ho ſhubiła. Błódne kuſi a druhe roſtlinu kotrež ſu na dnuwnu wodu pokałane, njebychu tam wjazy telko bobrycka pſchinjeſle.) Też ſtrunanje mnohich rėkow je wobſtudnjenje na dnuwnej wodże pſchinoſcowacko. Tehodła pſchinoſcowje ſaraceńſke turbazych rėkow (każ je hižo wjeſcźe mamy) w pſchedhorach a wobohaczenju ſemje ſe

bnownej wodu. Pšches wuchłowe podopki, kaž je w Słym Komorowje, Cźichowje, Werminghofie a druhdże mamy, so njedostatkej na nje palčnje.

*** 30—40 mordatstwow na źwedomju.** Barlinskej a Lěbnjiskej kriminalnej policiji je so poradźiło, jenoho dotholětneho flóšnika, 42 lět stareho dźełacźeria Khorlik Scheibnera z Barlina, sajeć. Scheibner njeje jenoż na njekhnane waschnje rubił, ale też na 30—40 mordatstwow w Barlinje, w Braniborskej a Schlezyskej wobeschoł. Jeho złoće a njeftkutki wupjelnja zyły register a žu hacź dotal njeslyschana sensazisa actera. Najprjedy dźełasche z wětšym Karossiłom z Barlina hromadźe. Tutón pak so pschi jenym rubjeźnistwje satkli, so njeby policiji do rukow padnył. Pschi jenym tajkim rubjeźnym nadpadu w Lěbnizach bu Scheibner popadnjeny. Jeho žona a druhi žyn dyrbjeschtaj jemu pschi rubjeźnistwach k pomozy być. Pšches njeje so wukopa, kajku worcźišnu na Scheibner na źwedomju. Jónu bólše so pola jeneje starschenje žony za wotroczka pschistajił. Dyž bě jeje dowěru dobył a zhonił, hdźe ma źwoje drohotne wězy wulkowane, samotrohła a wurubi ju. To so stu w jenej wěsy bliso Lěbnizy. Dyž nětko na źudnisanje źwedži jemu napschećzo stupichu a jeho za paducha sejmachu, mjeleźesche sabłake. Jomu a žyna tej sajachu a tutaj wosće jeho njeftkutki pschecradźischtaj. Buschtaj k knježnistwam a paduschtwam hnuczenaj, hewak chyżeschе tej jeju satkelicź. S wjetšicha khowasche so w kerkach pschi wobkhodnych drohach a tam pucźowazych wot sadu satkeli a wurubi. Derje, so je cźowjestwo wot tajzkho flóšnika nětko wumożene.

*** Zyły cźah do wody paduył.** Wulke powodźenja we Rumunskej su tež jene spodźiwne njeźboże sawinowałe. Cźara Balcea-Kalue je pšches to jara schłodowała, dokelž woda kruchi brjohi żelesnjoj wottorha a je wotplakwi. Dyž nětko tworowy cźah po tutej cźarje jědźeschе, bu pšches wysoke žolmy wotplawjeny a wschě 27 wozow ho we wodze zhubi. Wšo wschitzy żelesnizarjo tež wo źiwjenje pschinjóschu.

*** Němzy sastojnizy w Cźěchoslowakskej cźěrju wukmu.** Kaž so samo rozumi, je w Cźěchoslowakskej cźěsta rěcź je statnej rěcźu. Schtož chce tam w statnej słužbje je sastojnikom być, dyrbi tež cźěstu rěcź wobkuježicź. Tehodla tam dźensa němzy sastojnizy, kiž je mloda Cźěchoslowakska z žiwym statnym aparatom z rozpadnjenej Awstriskej pschewsiała, nětko pilnje cźěstu wukmu. Tole dnu je 30 starschich žudnikow žwoje pruhowanje w cźěstej rěcźi w stpolozito. Kaž so pišche, ju je na jara spokojasze waschnje wobstarł. — Tehodła žadyn pódla wumrjeć njeł a žwół hischcźe dale wobsteji.

*** Cźěsti dobrorěcźi stejnych.** W nědźu pschenděcźnym dźensa pol sajza zyle cźěchim měsće Pilsen wumrě cźěst: wótcźinz dr. Josef Tyl. Wón bě z měschcźanskim lekarjom. Swoje wulke samożenje wotkasa, so by ho wustaw za žiwe dźěcźi salożił.

*** Cźěsta wopornjiwosć.** Cźěchy dźełacźerja w Danskim hlownym měsće Kobenhagen nahromadźichu 1000 kcź. (to rěka cźěchoslowakskich krónow). Tole pjenjezy pódłachu ho do Wina, so by ho tłudnym cźěstim dźěcźom tam wobradźało. Wopornjiwosć je cźim wjetšcha, dokelž je w Danskej hospodarska krisa, i dźěłowi a se sastupkn tłoza. Pod tym tej cźěchy dźełacźerjo w Danskej cźerpja, ale tola wopruja.

Dowěrnicy za „Serbske Nowiny“

Naschi dowěrnicy žu:

za **Brěsow**: knjes Max Soka.
„ **Boschcyz**: k. Michałk.
„ **Brěžynk**: k. Bart.
„ **Budestezy**: knjes Sworz.
„ **Budyschink**: k. Schołta.
„ **Bukezy a Pomorzy**: knjes Matthes w Bukezach.
„ **Delnju Hórku**: knjes krawśki mischtr Hillmann.
„ **Dobroschezy**: knjes krawśki mischtr Kalich.
„ **Drežwy**: knjes Handrij Hajnk.
„ **Horu a Nowu Jaźenzu**: knjes Jakub Werndt na Horje cźišło 17.
„ **Hóžkow**: knjes Jurij Bermich.
„ **Holeschow**: knjes Handrij Pětšcha.
„ **Hornju Hórku**: knjes Frenzel.
„ **Hósł a Rachlow**: knjes Dubau w Hósku.
„ **Huczinu**: knjes Janka.
„ **Jenschezy**: k. Gano.
„ **Kamjenzej pola Radworja**: knjes Winak.
„ **Koporzy**: knjes Pawoł Grefa.
„ **Khażow a Luh**: knjes Jurij Kubasch.
„ **Khrósćizy, Jażenzu a Stare a Nowe Bóśicy**: k. Michałk w Nowych Bóschizach.
„ **Khwoczizy**: knjes nóżny strażnik Zur.
„ **Kluksch a Lichań**: knjes Hobrak w Kluksche.
„ **Komorow pola Rakez**: knjes pjekařski mischtr Nakonz.
„ **Kortnizu a Brěsezy**: k. gmejnski pschedst. Móża.
„ **Krałczy a Lěso**: knjes Schóbel w Krałczach.
„ **Kubschizy**: knjes Garbat.
„ **Kulow**: knjes Michał Kokla, sahrodnik.
„ **Lomk a Minakał**: knjes A. Waker we Lomku.
„ **Lupoj, Starh a Nowy Bród a Lupjanku Dubrawku**: knjes Rud. Kral we Lupoj čo. 13 b.
„ **Malešchezy**: knjes schewski mischtr Schykora.
„ **Měrkow a Lutošcź**: knjes Miklawsch Měschef.
„ **Němzy pola Wojerez**: knjes Jakub Wawrik.
„ **Njeswježidło a Nowu Wjeź**: knjes Arnoschk Quandt.
„ **Pluśnikezy**: knjes Pawoł Maiwald
„ **Porschizy**: knjes Wawrik.
„ **Pžowjesow**: k. Neumann.
„ **Rěhwoź**: knjes wjeski Nawka.
„ **Rachlow pola Kubschizy**: knjes Sterzel
„ **Rakezy**: knjes Rychlak.
„ **Rakołdy**: knjes Guda.
„ **Sdźer pola Klukscha**: knjes Schmarander.
„ **Schescheow**: knjes Jan Mittasch.
„ **Smolćezy pola Hańkowa**: knjes Jan Knebel.
„ **Strózu p. Rakez**: k. Kubiza.
„ **Wojerezy**: k. Nali na Fišinu k. pucu p. k. Köhlera.
„ **Winku Dubrawu**: knjes Henka.
„ **Wulke Odźary, Bukojnu a Koblizy**: knjes Kuhn we Wulkich Sdźarach.
„ **Židow**: k. pschekupz Měrich.

Na tutych naschich dowěrnikow so wobroczcźe, dyž macźe nawěsćk abo dopjł za „Serbske Nowiny“ abo dyž chcźeźe žebi „Serbske Nowiny“ skazać, a dyž chcźeźe je psches naschebo posłała na famžnym dnju wjecźor hischcźe dostacź.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měšćanska rada, wotdźelenje za plunowanju z wobdatnju wozjewja:

1. **Plunowe sliczbowanje na měsacź dezember** ma ho se 24 pj. po kubikowym metru saplackiźej, kak daloko hacź s pschipokasankami (Gutscheine) wurunane njeje. Pschipokasanki na dezember mósa ho jenoż hischcźe hacź do 31. dezembra kupowacź.

2. **Pschekabowanje pschipokasankow za januar** sapocźina ho 2. januara 1924; kóždy ma kaž hacź dotal pschisłuschnosćź, pschipokasanki kupowacź. 1 kubikny meter placźi hacź na dalsche 24 pj. Placźi,sna za plun na januarske sliczbowanku ho jako hrědk pschipokasankowy placźišnow wobliczi, naschterje s pschirazkom sa tych wotesčerarjow, kiž dosć pschipokasankow njekupowachu. Dalsche je w pschekabowanjach zhonicź.

3. **Placźišna sa wodu** sa 4. schtwórcźeło 1923 wuchinja 14 šč. pj. sa kubikny meter, wotnajeńi pjenjes za měrjak (Wasseruhr) je 112 šč. pj., to je 8 kubikowych metrow wody. Pschipokasanki k wurunanju wobowesa sliczbowanja móža ho jenoż hacź 1 dźeń po wotcźitanju wobowebo měrjaka kupowacź.

Měšćanska rada, wotnajeński hamt, wozjewja:

11. dodawk k wotnajeńskemu porjadej sa město Budyšin wot 26. septembra 1923.

Na saložku postajenja justizneho ministerstwa wot 18. dezembra 1923 a 4. wuwjedźeńskeho postajenja statneho wotnajeńskeho sakona wot 19. dezembra 1923 so sakońi wotnajeńśi pjenjes za měsacź januar 1924 take postaji:

3 prozenty měrowebo wotnajeńskeho pjenjesa jako pschirazk sa sarjadnike wudawki wobsedźerja a sa gratu sa domjace dźěła, z dobom jako pschinuźcht sa dań,
7 prozentow měrowebo wotnajeńskeho pjenjesa jako pschirazk sa druhe wobkhodne wudawki,
6 prozentow měrowebo wotnajeńskeho pjenjesa za bězne wuporjedźenja,
2 prozentaj měrowebo wotnajeńskeho pjenjesa za wulke wuporjedźenja,
wschо hromadźe 18 prozentow.

Tuta sydźba prozentow měrowebo wotnajeńskeho pjenjesa ma ho po słotych hriwnach wobliczicź. Placźi so z pajerjanymi pjenjesami, ma žo to na sakładze Barlinskeho słotowebo źrěnjeho kurźa na dniu prjedy wobliczicź.

S pschirazkom sa sarjadnike wudawki wobsedźerja žu wschi dźěła a wudawki saplackene, kiž se sarjadnistwom doma swižuja, z nawrhacźom dźěłowy domownika, to je cźišcźenje hałdy a mjeceńenje dwora, wottajenje wody a nuzpróźdnjenje pschi njerinjenym, samkanje a wotamkanje khežnych durjow. Hdźež žu tute dźěła w domje hinak krjadowane a postajene, je tute postajenje njerjechi.

Drohotowa liczba za podruznikow (Untermieter) ho na 25 prozentow słotowebo měrowebo wotnajeńskeho pjenjesa postaji. Dalsche postajenja dla podruznikow dale placźa.

Lehmanec khošejownja a konditornja
w Budyšinje na serbskej hasy :: Před krótkim ponowjena
Najwjetša khošejownja za přebywanje wodnjo a wjedor
— Najlepše w pječerach a pici —
tórty - jadźeny lód - wino - piwo - likéry
Wosebitosć: Torty jako najrjeńši dar při swjatočnosćach
:-: Podawam też zwonka wobkhodu. :-:

Hdyž chcźeće woprawdźe dobry wobras měcź,
dha dźiće do
fotografiskeho atelejea
Rich. Hutha
nasledźer **Arno Lehnert**
w Budyšinje na serbskej hasy 13.
Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Połbatmjany plat, dobry plat, łožowe porzeńenja, měchowy drell, twjelki atd.
pschedawataj a wumjenjatej na leu
Rudolph a Schmidt w Kamjenzu, Arndtstraße 34

Fotogr. atelej **Oskara Meistera**
w Budyšinje na Lěžorskej dróze 15.
Telefon 438. :-: Njedźelu wotewrjeny.
Po słatanju ho tež na wjacy fotografije, jeho runja kwašne wobrazy, gruppy atd.
:-: Powjetšicźenje po kóždym wobrazu. :-:

Jězdne koła „Express“ wěste před nadchadami, wodźidło se wotewzne hodźi.
Śijace a žiwace maśiny, wuwjedźenja 1. rjadownjo.
Ručne rěchlowe wozyćki, wosebje sylne wóćeli wulkosćow.
Wuporjedźenje wšeho družiny na motorskich kołach, jězdnych kołach, śijacych maśinach, ratafak, maśinach, kaž benczinowe motorach, centrifugach, juchowych plumpach atd. Zanikłujemy a emailujemy hnydom wěcy wuložene a tunjo. **Samna kowańnja** (Schweisserei).
Taubner a syn w Rakecach.

Poźledne 1000 exemplarow žu dostacź w **Ssmolerjej knihatni** w „Sserb. Domje“ **w Budyšinje.**

Konje k rězu
po najwyschschich płaćišnach w kóždym cźasu kupuje
Kurt Kaiser
pschi mjasownych śitkach
a na Humboldtskej dróze 782 b. Telefon 403.

Kupujemoj konje k rěznu
po najwyschschich dnjownych płaćišnach.
Pschi snjesłożenjach žmój hnydom z transportiskim wozom k ruki
Kindermann & Noack w Budyschinje
na jerjowej hasy 13. Telefon 341.

Kupuju stajnje konje k rěznu
po najwyschschich dnjownych płaćišnach
Jonasa rěźnik Sdorla Strirzel
we **Burjach.** Telefon 1343
— Pschi snjesłożenjach žym hnydom na městnje. —

Wacke-li konja krejsć? Sawołajće proschu hnydom čo. 6
Pschi dorěźanju hnydom transportiskim wosom pschijědu. :-: :-: :-:
Dawam jara pschiklońe pr...
Konjaze rěźnistwo **Mutschor,** mjeleźeschi **Karl Kauschk** w Budyschinje na hornjecźerlej hasy čo. 7. Telefon 653

„Lětušinka“
Dźěćaca hra wo khudym kralu a jeho złotej dźowćičce. Přełožił Bjarnat Krawc. Cyle nowa, je runje wušła a je dostać w **Serbskej knihatni w Budyšinje.**

Kašće
jednore a lěpše, za najniži dnjowu płaćiznu ma stajnje na składze
Jozef Leska, blidarnja w Kukowje.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

28. N. płaći za dec. 75 złot. pj. Do wukraja za dec. 10 Kć Kóżde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a dźiś. Smolerjec knihićišćernja, sap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687. : :

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobkšeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 299 **Budyšin, póndźelu 31. decembra 1923** **Lětnik 82**

Zbožopřeće na lěto 1924.

BÓH wšehomócny je dał nam nowe započ6 lěto.
Serbja, tuž radujmy so, dokelž je wobrada to! —

DAJ sebi doprajić, ludo ty serbski, što k lěpšemu služi
Tebi na přichodny čas, zechceš-li njesmjertny być!

ZBOŽO dostanje Ći so, budźeš-li wojować swěru
wo swoju swobodu Ty, kotruž chce Bóh Tebi dać. —

SERBAM je z namrětej dostał so rědu maćeŕnej pokład,
kotryž najbohatši je, pyšny, so zybolacy. —

K NOWEMU postupej přeco nas pohonjej namrěstwo z wótcow!
— Postup pak najlěpši je, hdyž jenak wutrajni smy.

LĚTU njech nowemu Bóh da Wjěŕšny zbožo a tyće,
zo bychmy wudźerželi w boju najkrućišem my! —

Pjatownica.

Póndźelu 31. hodownika.

Sylvestra I., bamža, wuznawarja.

† 1718 w Budyšinje Jan Jozef Möller (Mollerus) jako farař při serbskej cyrkwi. — Wot njeho rukopis sćenjow a epistlow z lěta 1689.

Jezus je nas dotal wodźił,
Njech też dale wjedźo nas!
Wón je stajnje z nami khodźił,
Nas ze swojim słowom pasł;
Njech też jónu dowjedźe
Nas do swojej' wowćeŕnje.

Hamjeń! Hamjeń! Njech so sta..je:
Kujeże Jezu, wusłyš nas,
Zo ta duša k njebju ćehnje,
Wostanje tam wěčny čas:
Z tajkej próstwu, Jezu my
Stare lěto skónćimy.

Arnošt Helas 1894.

Žadyn kumšt njeje, protyku činić, hdyž je lěto nimo. Přisłowo.

Towarstwowski powćstnik.

Zjednoćenstwo serb. wučerjow skhadźuje so srjedu 2. januara 1924 dopołdnja w 10 hodź. w Serbskej khořejowni. 1. Rozprawa předsydy. 2. Přednošk k. wučerja Krawca. Nowe psychologiske nazhonjenje, na serbsku wučbu nałożene. 3. Zastojniski wottwar. 4. Druhe šulske a towarstwowe należnosće. Přizamknje so posedźonje wubjerka za Raj knj. Kubašec, kk. Hantška, Krawc, Nawka, Holan, Šołta.

Tow. Radosć w Bukecach. Hłowna zhromadźizna, kotraž so dla njeprěhódno wjedra 28. hodownika 1923 wotmšć njemóžeše, budźe so potajkim nětko kakle njedźelu 6. januara 1924 wječor w 7 hodź. we wosadnej sali. Wšě sobustawy, jich přiwuzni, kaž też hosćo so wutrobnje přeprošuja. Po posedźenju poskića so swětło wobrazy a druha zabawa.

Předsydstwo.

Serb. tow. „Zerja". Spěwny wotrjad změje přichodny pjatk 4. januara 1924 pola Jurakee w Hrodźišću spěwanje. Dla předstejaceho swjedźenja dyrbja wšitcy spěwarjo a spěwarki z wěstosću přińć, tož tepidło sobu přinjusć, hewak je nam zyma. Hosćo su nam lubjo witani. Dirigent.

Jednota „Sokol" w Komorowje ma pjatk wječor wo 8 hodź. zwučowanje. Starosta.

Konjećanska šula wuhotuje nowe lěto we wjesnej korčmje hodowny dźiwadłowy swjedźeń wo 1/25 a 1/28 hodź. (popołdnju wosebje za dźeći). Wjesni a wšitcy ze susodnych wsow su wutrobnje přeprošeni.

Jednota „Sokol" w Radworju ma přichodny štwórtk wječor w 7 hodź. zwučowanje. Hłowny nałožnik přińdźe. Po zwučowanju je wažne wuradźowanje.

Swětowe podawki.

Hubjene wuhladY za němsko-franzowske jednanja.

Diplomatiki sastupjeć Němskeje w Pariši. f Hoelch, je 24. decembra franzowskemu knjezerstwu namjet ćinił, po kotrymž měł so w přichodnje we wobhadźenym němskim kraju wobtkad franzowskich a belgiskich wojeskich wuskmoćowc f němskimi wyschnostnjemi a wobydlerstwom pschiprawić. Nicžo bliše.e a nadrobniske njeje wo němskich namjetach znate. Franzowsojo žebi wot jednanja f Němkej wjele njeslubja. Wot teho ćasa, so je weste, so knjezerstwo w Jendželskej na dźiwacjerstku stronu pschesdźe, je po mnjenjenju franzowskich nowin na stronje Němcow sažo duch wótrećinjenja wotnućił. „Echo de Paris" pisče, so dyrbi so wscha nadźija wo měrnych wotpahladach němskeho knjezerstwa spuschćiće. Khwilu su wěrićć smeli, so žebi němski kanzler Marx pschesć, so f Franzowskej direktnje frosumić, a so so nochse franzowsko-belgiskemu wobhadźenju pschećiwjeć. Tutemu nahladej dyrbi so tónz ćinić: pschetož wodźerjerjo němskeje politiki, Marx a Stresemann, staj žebi wotmyslilo, f Ramsayom Macdonaldom, wjednikom jendželskeje dźełacerskeje strony, pschećiwo Franzowskej schkarać, kaž staj prjedy f lordom Curzonom pschećiwo Franzowskej schkarałoj. Wopschtijece němskeje nowy dopokasnje, so dla njemjelcžitosće němskeho knjezerstwa w tu khwilu njeje konjunktija mózna.

Też přichodźuja swjatkarske porheinske komunisie, Tirard, je na knjezerstwowe wobrasćenje jara rasnje wotmolwił, so so sahadź, f němskeje strony nastajane, njesmědźa rospominać. Franzowska dyrbi wobhadźeny kraj dale, kaž so to hodźi, organisować. Wjetsche sumnuty mója wschak so pschi nětcžischich wobstejnjesćach f wobhadźenego kraja hakle po dlěšich ćasu wočakać, a Franzowscej by lubscho było, f njenje wótrymni methodami bórs k skromadnemu wuprawjenju wójnskeho worschkodźenja dóšć.

Přeje wšitkim swojim wotebjerjam

zbožowne nowe lěto!

Pschiběraze šamomordarstwa f bolschewiskich pschedstajenjow.

Se statistiki Barlinskeje policije wo šamomordarstwach w sandźenym lěcze 1923 so je jasnoćzu spóznawa, so w pschiběrazej měrje sejmjenjke starosće, kěpje prajene. Hłód ludźi k šamomordarstwu honi. W Charlottenburgskim wokrjesu je mjes 161 šamomordarjemi 70 je stare ćin wo sejmjenjke tuku na sebje klodło. W policajskim wokrjesu Kschižneje hory je mjes 169 šamomordarstwami pola 144 f pschećinu hłód. We Weddingskim policajskim wokrjesu je žebi najwjazy ludźi f hłodom žiwjenje wsało. Policajska rozprawa Kschižnohórskeho wokrjesa na to pokasuje, so je liczba šamomordarstwow w žrěnim sławje wobydlerstwa najhyšnischa była. Tak su w poslednim ćasu jedyn profesor, jedyn doktor fil., jedyn generaln. leutnant, jedyn špitalski molet a rjenra liczba šamostejazych njesamožitych wudowow do šmjerće schli.

80 000 Belgiczanow jako štórbniza pschećiwo Němskej.

Po stawje 304 Versailleskeho měra dyrbi hwadne pady ćasa swětowoje wójny mjes Belgiskej a Němskej měschany němsko-belgiski smjerjowski sud rosrikać. Tutón sud je 3. januara w Pariši sešoze. Jako štórbniza 80 000 Belgiczanow wustupi, kotrychž je němske wobsesće knjezerstwo f Belgiskeje do wukraja k nuzowanemu dźełu wotwjesło. Defan juristiske fakulty Genfskeje university, Morlaud, budźe jednanja wodźić. Belgiski pschedawschi minister Hymans budźe belgiskich štórbnikow sastupować. Němske knjezerstwo je jako swojeho sastupjerja Barlinskeho justiznego radźićela Lehnarda postajiło.

Kak mecklenburgizy ryćerstwoblerjo f wukrajnymi Němzami wobkhadźeja.

Farar E. Althausen w Frankfurcy nad Wódru Barlinskim nowinam pische:

Kóždy znaje jimaze powjedańcžko „Jane bydło", kotrež je Fritz Reuter, kaž by wón prajił, f swoju swojeje wutroby napisał. Schwarny cželadnik chce so je swojej njewjesće woženić. „To njeźdże", ryćerstwoblerjej prajł, „nimam sa tebje bydła". Pschaj so wošpjet na podpschiśi cžaj wotpokasa. To ma wón sa swójmschenjenje. Dóndże k swadbe f kricsom, na kotrymž je pschoj pschepschimo. Pschoj do Amerikl cžekne, jeho njewjesta wobkhadni. Tutón pad njeje jenicžki, kaž tóždy rok, kotryž je mjes farmarskemi w Amerizy pschebywał. Reuterowe powjedańcžko „Jane bydło" njeje we Mecklenburgskej wjele polépschiło. **Sandźeny tydźeń bé Schschyże dwornischcžo w Barlinje f katarskimi dźełacerjemi f Mecklenburgskeje pschepjelnjene.** „Haj, schto dha tu cžinješ", so tych ludźi praschachmy. **„Waš fu wschitchi, f Mecklenburgskeje wuhnali"**, wotmolwichu. Sćmy němszy ludźo f Wolpschleje. Tam naš w lěcze 1915 se statoka wuhnachu, fmy wschu fhubili, a potom naš do Sibirskeje dowjeschu. Wot tam so 1918 wrócichmy. Němszy wojazy naš do Němskeje pschiwjedschu. Wot teho cžaja fmy na mecklenburgskich knjezich kubłach fwérni a spšawnje dźełali, nósachmy žebi nécžto nakupić a so sa fymu sastarać. A nětko dyrbjachmy wschitko won. **Sa jedyn tydźeń dyrbjachmy wschu wopuschćić.** Sa naše wójny nam fmješch-

mi pjenjes dachu, swoje skladu a skót dyrbjachuny z dźela stejo wostajiłej." W dwórnišćerjowych khodach so Jakubje wobrały wothrachu. Tam lekarjo, kiž. wobdźěłuje Jany w lohotym powěsće, dźensa plakachu a khěrkowachu. Tam jedyn muž jenemu druhemu wobarasche, kotryž chyšoše do psched lokomotiwu ćišnyłej.

Mjez tym so ha wukrajni Němcy we wšelkich stronach swěta prošnja a wulke wobory pschinjesechu, so bychu hody khudym w Němišći wjesele pschihotowali. Je Mecklenburska swojich syrotnych swójbnych rataškich dźakarjow, wobsk so w likeliwach jako wukrajni Němcy zapiłani, wuhnała a do zadźiwowanja dowjedła."

Tale nalěhowosć dyrbjała so psched němski žesm pschinjesć a so tam rozjasnjeć.

Sawjedźenje słotych bilanzow.

Na zakładze spolnomócnjenskeho zakonja je němske knjezerstwo němcu wukas wo słotych bilanzach wojewiło. Po nim dyrbja pschekupcy, kotřiž maja pschiřadnoskmosć, pschekupske knihi wjesć, wot 1 januara 1924, abo dyrbja so nowe wobstojne léto z podźělnicham zakonja zapocznje, wot tuteho časka inwentar a bilanzu po słotych hriwnach naklasć. Saweršenjowe pschedmjety njesmjedźa z wyšche wobsiežacej hacź su so zapłacile abo hacź je jich nadkłanje placzilo. Dobytk so njesmě rozdźělić, kaž dołho kapitalowy wotbódnoskiski konto wobstoji. Po pschestajenju na słote hriwny dyrbi samsny kapital akcjoweho towarstwa abo kommanditneho towarstwa na akcjach z najmjeńscha 5000 słotych hriwnow wuteznjeć. Akcije dyrbja z najmjeńscha 100 a załkadne zakłoži pschi towarstwach z wobmjezowanym rukowanjom z najmjeńscha 50 słotych hriwnow wuteznjeć.

Stadnišće khłostu a hrónje po słotych hriwnach.

Po hamtskej pruskej nowinarskej słužbje so wot 1. jan. mjara hjernje němskeho zakonja we šudnitšich khłostach we zwilnych prawnych swadach, konkurschach a khłostanskich wěcach, w nalěhowosćach dobrowólneho sudnistwa, dale hjerkuje notarow po słotych hriwnach wobliczeja. Sudnišće hjernje a hjerkuje notarow pak po khěrko knježe.

Smjerschenje belgiskeho wobsadźenskeho wójska.

Po powjeśeń Havaskeje telegrafowskeje agenturu je Brüssela je wěrno, so wjetschi dźěl francowskeho a belgiskeho wójska Bornhelku wopuschći. We tu khwilu so wobsadźenske wójsko pschiwina, so by ho widźomne wobsadźenje Porurskeje njewidźawne zdźinło. Tole pschejimowanje dowoli, so ho liežda belgiskeho wójska na wjazy dyžli 2000 muži smjerschi.

Možne wuradźenja sjendźelskeho knjezerstwa.

Sčerichu po nowym lěcze so pospodźenje wschěch sjendźelskich ministrowu pod pschedsydnikom Baldwina wotmje. We nim budźa wo trónskej rěcži, z kotrejž so nowy parlament wotewri, sobrarcy, dale z němskej nam wo farjendźenje w Porheinskej a Porhuhrje i. j. podawkami w Grichiskej a se swjatkom Francowskeje i Češkoslowakskej. **W Jendźelskej se powjeźe wo swjatku mjes Francowskej a Češkoslowakskej nicłubje pschichězelka.** Jendźelskejenja wobkanja, so je so Češkoslowakska z tamle wjelkim do wótreho pschinjesenstwa k Němišći stajiła. S tym sbudi njetrjebawschi narodźe cźinja. Češkoslowakska je z tutomu swjatšej nuzowana była, dokelž dyrbješe z mózjnosćemi ležeć, so by Hohenzollernjam na němski khěrkorski trón wrócza, a so by w Madźarskej monarchiju pod Habsburgskimi wobnowił. Jendźelska tajke plany podpjerunje, wona chże tej Pólšku wot Malcje ententy dźělić a ju z Madźarskej (Mjadźěrskej) a z baltiskimi statemi zwjazać. Hdy bychu po tele wotmyślenja do skutka stajiłe, by wóło je swobodnej Češkoslowatskej nimo była a wona by ho sama pod hrózbu knjezerstwo Habsburgskich zhłokowe stóżeła. Psched tutym strachom dyrbi so swjatk z Francowskej wobarnować.

Italska wz bjes staroszow.

Wotsamknjenje francowsko-češkoslowakskeho swjasku ho w Romje jako znamjo za to wobsadźuje, kaž ruče so pschesłapjenje pomdrowu mjes europiskimi mózmarstwami stawa. Nichtó na tym wjedrowknje, so chże Francowska drje z tutym schnckowym ješchinjerjom wobsche postupowaje wozgu'onjenje Pólšteje narunacz a nowu alliancu pschećiwo Barlinej namdrieć. Pschezo pak ho podawk italskeje interesowneje sfery cźuchowje dźiła, dokelž wón francowski wliw na Malu entenu (Češkoslowakska, Jugoslowjanska a Rumunska) poswjkla, a dokelž su najwuzwiše podatoli rozsudnje antiitalski charakter pschijate. Francowska chże po tdźu je swojim wonym cźišćim swjatkom na italsko-schwajske sblizenje wotmolwicz. Hospodarski Francowska je prezczenjom z poruhrskej industriju kontrollu nad fryedźenowskej cźežkej industrijn a jejnymi fyrihnami wudobonja. Tehodla njeje italska industrija bjes staroszow.

Njeporadźeny puć w Schpanjelej.

Parišši „Matin" z Madrida powe: Wójnjskemu sudej w Madridźe je ho 35 jasotych offizerow, wójnjskemu sudej w Barcelonje 63 nehdyšnich zapódłanzow rospschesćenskeho schpanjskeho parlamenta k wotpudźenju pschepodało. Jich su jako naschkarjarjow njeporadźenskeho hodowanscho puća sasełi, z kotrymż je so dyrbjał direktorium schpanjskich generalow wotstronicz. W Schpanjelej wór kujeji.

Wulki amerikanski dar za Němsku.

Němska „Newyorker Staatszeitung" je tej zelsa za hody w Sjednoćenych stratach fłokra wuhotowała, z kotrejž wuzeschom dyrbi so nuza w Němšći połoźić. Jako dotalny wunoschk staj nětko pósłanz Sjednoćenych statow Houghton a Barlinski zastupjeř „Newyorker Staatszeitung" němskemu presidentej Ebertej 75.000 dollarow k nakoženju pschepodało. Tuzon je dar wutrajnych Němcow za sastaranje khłoka tradaczich z jedźu a za dobrozelske wuskawy postajiłe.

Božemje staremu lětej.

Kto polne dźela, staroszow a wobstaranjow kloni so kónzej, zapadnje do mora wěczneje. W stawiznach Sserbskich Nowin wostanje wono na wschě cźasy wuznamne. Prózy njeslušnjo, wopraschow njechładajo roschćerichmy nasche Sserbske Nowiny po Sserbach w zyłej Hornej Luźicy, pruskej zaj sakiłej. W njendźenym nadběhu dobrych wjesću sa wjesću, dom za domom. Nakład Sserbskich Nowin rosteze do 7. tyšaza wotebrańjow. Je njecźitajo jenoj cźile wotebrańjo stani, nż, z nimi zyła zwójzba, druhdy dwe, zi swójzby. Tak mózmy khrobje prajicz, so tu dźensa Sserbske Nowiny jenu wobsadu we wjazy hacź 20.000 Sserbow za sa dobyte. S rosćerjenym cźitańkowom rozeschze tej dźelo. Sobotnische cźitańki pschiłohu cźischcźachmy zyły dźeń. Na zhibowanje a kładzenje trzebachmy 8—10 wołowow. Cźasto w prawym cźasu njedowcźischcźachmy. Dźiłachmy pschez cźas. Pschemysłowy dohlad (Gewerbeaufsicht) z dźesche nam tajke na schiji. Nusne dźela wotstorkowachmy. Tehodla rozsudźichmy so rotazilu cźischcźenskim maschinu postajicz. Ale hdże je kandźesco? Dyrbjachmy twarjeć. Wobuznjosće a prekowanja so kopjachu. Też je pschewinuthcźmy. Potajkim twarjachmy. Jako poczachu murje se lemje rosej, wobradźi nam Bóh ludy Knjes swjate wjedro. Murje rosćerjachu spdźiwje. Hizż sbehachu so porunjo wokkam sale serbskeho domu. Tam sbladźa se leżkow wobrowky nasnich wótczinjanow, jenczho Hórnika, Zwijsch, Hermana Smolerja a mnohich druhich budźerjow Sserbowstwa. Moni sapocżachu swój skutk w Božim usnjeje. Boże wola dźe je, so pohlednja wotmołk pokobitich Słowjanow, mjenujcy mu Sserbja, nicbo sahinuja. Mamy za Boži porst, so dorzałachmy rasłichich serjowu wulkeje słowjanskeje bedy w Europje. Na jeje prózy nětko sljejimy.

Bě po dołhim dešchcźikowym cźasu, jako prěni raz puschi mitsko Božeho słónczka posłorzachu wulnemne mjesnowcza naschich wótczinnow tam na ležkuje we sali. Se naschcże redźo'ujesche sjwiczki mažkanym zlich wjdżeń. Nam bě, każ by rodźinny pohnuthk hrał na jich sbrawnych wobliczach, so genialnja po nich se skamjnej żelesnej wolu a krutej rosknudźenosći spchuje jich sapocżany skutk.

Słónczenje k 1. oktobrej pschesła nowa, technisky najbóle wudobonjana „rotatka" cźischcź „Sserbskich Nowin". Naschi pschecześelo, kiż nam wopytachu, njemóžachu so na jejnej wudobonjanosći dosć dźiwacz. Sa krótku hodźinku naczłischći tale maschina zyły nasch nakład. Pschikołow sapołożitosći kadże nam tak sebihowane na blido, każ je ty, luby cźitarjo, do rukow dostanj sch. A kładze je spěchnischo, hacź samóże ichto cźiścź. Sa swoje dohladowanje trjeba jenicźkeho posłuchowarja. Jej mamy ho dźakowacz, so mózachmy dźe trochu pohdże, ale tola hižcze w prenym cźasu nasschego „Pschedsydnika" na pucz pósłacz. Też wottorhanja pozjrzała ho tele dny dobotomja. Wschěch protykow dokładne wuprschedawanje nam kiwa.

Nětko mamy, dźakowanu Bohu, ruzu nimale prósdnej, so mózemy ho druhim na nasch cźitarjom dźiłam wdawacz.

Nasch samór, „Sserbske Nowiny" na dnju wudawanja do rukow wschěch naschich cźitarjow podacz, bliźi ho swojemu dopołnjenju. Tele rozesłanje je ho dźeń a bóle wudobonjte. Swjatk mamy do Budestez, do Hrodźischcza a Wujerez po jelenisku. Do nimale 70 wsow Sserbske Nowiny hischcze na dnju wudacza pschikhadźeja a ho rozsnoschcja. Nětko wutwarjeje ho na swjatu do Bluraja a do Rilsez. b

Pódła swojeho wuznamowneho rosćerjenja so stajnje prózujemy, wopschihotcze Sserbskich Nowin pschipórcz a swojim cźitarjam najwažnische powěsće najrucźscho podacz. Sa tónle sanér ho najpunstojnische pjera w Sserbach hlodaja. Shladowjemy bźensa na wulki zyły swérnych swobudźłocźerjow a kdźiłowych dopisowarjow. Hotujemy so, Sserbske Nowiny le wschelakimi pschikłonami wudobonjcz. Da-li Bóh dyrbi w pschichodnym lécze ho „Sserbski Hospodar" porjadnje pschidawacz.

Na prošy se stareho léta do nowesho dźakujemy ho pschedewschém Bohu lubemu Knjezej, so je skutk naschich rukow tak widomnje zohnował a nam wobradźił wulkomy posmp. Dźakujemy ho naschim lubym cźitarjam, so ha nam swérni wostali a nam pschezo nowe hyły cźitarjow dobyli. Wutrobny dźak tenprajamy naschim njespróznjowym sobudźełacźerjam dopisowarjam technistym a wobłohowym pomocznikam. So hyła naschich cźitarjow ſ łóżnym dnjom, wopraudźe wschednje hłuchcze pschibźera je sahnjużna naschich pilnych agentuow a dowérnikow. Pschi wschech wjedrach a znuschach staraja ho swérni za to, so Sserbske Nowiny cźitarjo porjadnje dostawaju. Wotli wutworjuja swój naschich agentursow njemylena dale. S cźich wutrajnej pomocu dźensa hlo rozwoznjowany, każ w Mužakowskich stronach Sserbske Nowiny hischcze na dnju wudacza do rukow cźitarjow pschinjechmy. Tehodla też jim na'ch wosżebith dźak sklučza. Njech w lubym nowym lécze ho łpchnje dale rosrocz naschebo jenicźkeho dźenika. Njech wjerschmy Bóh schłita a Jehmuje serbski lud a naschim lubym cźitarjam wobradź lite Jehnowanje, cźiłocz a strowosć a jónu słónce stónczenje tehole serbskeho drohowanja.

Redakzija a nakład „Sserbskich Nowin".

Ze Serbow.

W Budyschinje. 31. decembra 1923.

— Wo **wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —2, thermometer we nozu —13. Wschudy na njeslanje wjedro. — Sněh a smjerzki dale wobkhowanm, każ staja nam Drježdźanscha wjedrarinja. Jedyn cźešli powdźe po pisches Pólšku do Ruskeje woisaluje, dale pišo ha druhi ſ blišschcze kupu Islandſ pisches Jendźelsku pschibliżuje. Może tuzno bycź, so hmjezka trochu popnjechcźi. S cźeska ha sdźi do dolscheho da. Lětha mamy ke hodam telko sněha, każ jedna pomnimy. Wulke sněhi we wjecźornych stronach Němcz leże hacźe wobkhad na drohach, znuschach a żelesnicach. Cźahi je jakomódnjom pschitłapadźeja, je-li z zyła tężazy njewostanu. Sdźiwace dny cźahi na cźarze ſ Wiskopiz do Zitawy na wsele nuźtnach tężaze wostachu. Posa Warnsdorfa běchu wschě wuhladała sasnjerjene. Cźahi kumaku sdźiła. Posa Ullersdorfa cźahi da sněhu dale njemóżachu. Puczownarjo dyrbjachu ho pschi do Zitawy nahaścź. We Dirchkirkel (Thüringen) je wurjadnje wysoki sněh padnył. Wczera wobsuło ha Nemška kamrocźenje njebjo a sněh rowk. Sumu bě wczera rano 3 stop. w Aachenu, hdże bo 11 stop we Saksku. Jutrje nowe léto sněhowe sdźiwdźa 8,08 a ha 4,03 howa, mužkaż khłodźa we wołoszy a ha pschipołodnju khowa. We nowej protyzy je Pschedsydnik khodźenje stóżeże a mužkaż ha po meridźanje — połodnizy — tż. pschez Serbu hdże, wobsiežił. Loni bě po Barlinskim cźasu wobłiczene. Tehodla tónle mały rozdźěl.)

— Sa **wobhładowanje** rěznscho **statu a mjasa** placza pschi powschitkownej ličzbje za jeżiwjelske wudawki wo 1182 miljardow wot 31. decembra 1923 ha tele sarunanje, wschu we miljiardach hrihnach: a) **Wobhładanje mjasa:** howjadło 2660, swinjo 1478, cźelo a wowza 1061, koła a poł 710, prošo, kóźo, jehnja 355 kóż 4728, wopsiwo 591, dohładowanje nad njeschłódnym wotstrzelenjom 887, b) **Wobhładowanje trichlunow:** swinjo 887, poł 591, kruchi mjasa 335.

S Lubija. Placźiwy statu za sahe wschitko drohsche. Tehodla so placźiwa za mjaso a kołbasu tchorunja we wschitko wowyschi. Tak placźi howjaze mjaso 1,— sł. hr., cźelaze 1,30—1,40, swinjaze 1,60—1,70, kołbasa 1,80 hacź 2,40, njesjuschony 2,40, smżeny 2,80 sł. hr.

Se **Sprjetzu.** Tu wuhładowacze dźełarnju wopraschowanych papjerjanych pjenjes. Wona so nadeńdże we wobubłenju wótreho Lehmanna na Emmerichskej ulicy cźo. 78. Tam dźełarnju ha nimske hódnotki (Schpezanweisungen des Deutschen Reiches) na 21 sł. hr. abo 5 dollarow pod pschinjom

Hana.

Roman wot H. Sienkiewicza.

Pschełožił Beno Zyž.

(Słónczenje.)

„A hyła na wschém wina", wospjetowasche plakajcy, hyła wina na tym!"

„Hana, ſuſo-wana ſpotra, niewlakoi! lubuja hischcze tola!"

Jawolach, pschimnych jeje ruku a dyrjach ju każ nětdy wokoschicz. Nadobo fatschepotach a ſjedźech wrócźo — tamnej nětdy każ běłej niežnej ruzy ſkcźesch cźi wobjidnj nadpohlad. Běchtej ſchkropawej nimale ſ wotrazenju a z cźornymi blakami pokrytej.

„Lubuju cźe ſtejnje", wospjetowach ſe ſobjepyschenwinjenjom.

Rěckach niewěrnosć. Hdyż tej ſjonzelnosć, wutrobnu ſdobnelnosć a bratrodźiwu pschichilnosć we wutrobje zachowach, dha bě tola pryedanscha. wulka, rozwólna lubosć każ cźekaju ptaczk ko chubika, bjes tcho, so by tej cźe ſwojeje hyłoſce zawostajiła.

Pschch do zahrody, do tamneje khmjelowoje chłódnizy, hdżej běchtaj Hana a Selim ſjedź prénju lubosć wuſmalaj, a tam hórzo płakach każ pschc ſmjerzej lubowanscho bucza.

Tehdomnischa Hana bě wſkał tej wopraudźe mowna za mnje, abo lépje prajene, mojza lubosćz ſ njej bě ſemrdła a bě w mojej wutrobje jenej wulku prózdnosć, hlubołu bolosćz a dopomnj-nku ſawostajiła, a tute ſtróżchu, mi horze ſmjły do wocźi.

Dołho, dołho tak ſjedźach. Dyžo najmanje ſbarbjene ſchtomy cźerwjenjowschu ho we ſmużle ſo khowajcyho ſłónza.

Pyjachu mje w domje a słónczenje ſaſtupi nan ke mni do chłódnizy. Pohladny na mnje a cźeſaſche mojn łubosć.

„Wbohi hólcze", prajeſche, „Bóh je cźe kruce pruhował, ale dowěr ho jomu! Wón ſam wé, ſchto je nam trébne." Stejnjch ſwoju hłowu na jeho wutrobu a tak wostachmoj khwilu mjelczizy.

Słónczenje proji nan: „Sžy ju potajkim jara lubo mél. — Proj mi jenaj, ſchto by proji, tych-li cźi rjekł: Je twoja, daj ji rukn ſa ſżenjenje! Schto by wotmolwił?"

„Nanu, lubosćz mójzeſche ſaſtcz, niż pak cźnjeze winowatoſcze! Sžym ł towm pſchihotowany."

Nan wokſchi mje lubje.

„Bóh ſohnuj cźe! Na twm ſpóſnaju ſwojeho pyna! Tola to rjeze twoja winowatoſcz, ale to ſe Selimowa pſchiſłuſchnoſcź."

„Pſchiſłuſchi ſtem?"

Może ſe ſwojim nanom kożdy wokomik tu bycź. Selimowy nan wſchito wé."

Pschi ſunderkach Selim pſchiſłuſche. Hdyż Hanu wuhlada, bu cźežkowjeny każ wuhen, potom blédy każ ſcźana; wokomik bě cźeſke bédżenje, kiż we nim wutrobu a ſwędomjo mężeſchtej, na jeho wobličzu ſpdźiwacz.

Bě derje wjdźecź: teſ jcho bě tamny ſkchłkkaty jandźel, lubośćz wopuſcził. Ale nadobnu młodźenzu pſchewinu ſjebje ſe, wupſchestrě ſwojej ruzy, podnyj Hanje k nohomaj a ſawołaſ: „Hana, lubowana Hana! Sžym ſtajnje tónſamny wostał! Jenże cźe njewopuſchczin, jenże!"

Sſkyl'y ronjachu ſo Hanje po liſomaj, ſlóżi Selima na ſtrowu. „Njewérjiſ... njewérjiſ zyle wěſcze, ſo mohł nje nětkole hiłcheze ſchtó lubowacź", prajeſche a pokry wobliczo ſ wodźenaj rukomaj, potom ſawołaſ: „Ach, każ dobrí a nadobni wſchitzy ſcźe! Ja ſama njejſym nadobna, mam na wſchém njeſłoſu najniježelſchi winu! Tola ſo je ke lubosći! Sžym hižo nětkole zyle hinaſchi!"

A najedenaż muczenja ſtareho Měrty, najebacz Selimowych pokornych próſtwow, njechaſche jemu ſwoju rukn poſkcźicź. Pżeni wichor ſlwjenja bě lubośnu, łédom ſakeſchu dyžku ſtamak.... Po ſtrašnu wichoru trjebaſche pſchiſtwa méra, w kotrymż mózachtej jeje wutrobu a ſwędomjo ſaſo pokoja namakacź.

Pytaſche a namaka tutón pſchiſtaw méra. Bu miłoſcziwa ſtotra.

Wobſtajiſto běch ju we wulkim, ſaloſtnym cźaſu ſ wocźoma ſhubił. Po nětko ſtlach pak ju njeſaſaju jaſno wohladach. Mér a pokoj ſwędźeſchtej ko jej ſ miłeho wobliczo. Powoſtanki ſadlawoje thoroſce běchu ſo dopołnje ſhubile a w cźornej drańce a běłej kłóſatſ'ej łyżicźy běſche rjeſcha dyžli hdy pryedy, ale promjenjeſche ſo hižo w tamnej njeſamiſłej rjanoſći. Rż na wjazy atjebjeſche dyžli ſemſkeho.

— —

Ze wſchěch stron
Wschitke wobstaranja
Wschitke wobstaranja
Wschitke wobstaranja

ł. čło. 498 897 ł 25. augusta 1923. Tele pjenjezy so we
[illegible] syłach dźěłachu. Wobsydleni běchu wjacorjadownje
Hans Lehmann a jeho žona, pěstowarjo Juryj Stöber a
Hans Balzar, wšitcy we Sporicy, dale wobsydleni Franz
Strick ł Czéčkeje Lipy. Lehmanna a Stöbera jatych we
Magdeburgu, Balzarja a Frizyk we Sporicy. Wobsadne
pjenjezy so we wjelkolětnich měšćach najbóle w tydženju wot
12.—22. decembra rozdawachu. Pola jatych [illegible]
600 tajkich wobsadnych papjerskich nadpisćow.

Hospodarski rozhlad.

Pódźěłk, 31. decembra 1923.

Hamtske kursy hodnotow w Barlinje:

Dolar . . . . 4,189500 bl. transzowiti franki 215450 mil.
jen . . . . 18 2540001. czěšoski. krona 123440 „
[illegible] . . . . 737,153 mil. 100 pólsk. markow 585 milj.

Wjesnjesi njesamóstatni sandźenu hospodu zaměrjenu. Jako bliži so ke kónjej. Wolfsdźěłaje tóło je nam we wjesnjanym hospodarjenju dołhady pěstowarstwo pschinjesło. Stara papjerjana hriwna je so zyle rozpadnyła. Jako płazidło (Zahlungsmittel) je na jeje město rentowa hriwna stupiła. Wona dyrbi tołsti hódnotu wohnamjenjeć. Tehdóla słuźiše so na hódnotu dolara. Dźensa ma 4 rentowe hriwny a 20 rentowych pjenjezow jednu dolar hódne. Knježerstwo je pomér (Verhältnis) k rentowej hriwnje tak srjadowało, so bilion papjerjanych hriwnow je jenu rentowu hriwnu. Knježerstwo, kaž je we starym tórje tole dopisło, změje wjetši tónle pomér we nowym lěcze załkowaćz, słuźiteju a za wschón pschichodny swjedźeć. Jedna so tu wo žiwjenske zajimy (Lebensinteressen) Němskeje. Tu dźe wo załkowy — fundamentny hospodarstwu Němskeje. S tich stuzenjanym hat Němska a może so i hrožazeje zahubiy sama wuderjeć. Jeli so tež tele załkowy rozpruchnu, rozsypeli so Němska. Wschudźe tu dyrbja wobjerniu Němskeje hospodarstwi etat, to rěka stotne wudawki a dołhody, do runowahi pschinjeseć. Němska je jedyn po njeboźownej wójnje pschewoje njerentowschowschich wudawkow napołniła. Mamy njerentowschowschich pschewjele satopjenkow. Njerentowschi pokazhym so do experimentowy (pospytnow) wosebje we so załcowy a schulkim nastupanju. Te spózdnjaju hoorje sumy a njerozkitkinzhu zanjeho wuźitka. Dawkowa politika hnydom po wójnje pschetrolowa słuźne rozmjenja a poćerpjenjow a dźěłacerjow. Wschitske nadawanja je wjelke Němskeje strony dołhachu pschekazaja na nadpim [illegible] frowkowu politiku. Po skazu bawarskeje so pschewjele na polowy jeboweje Němskeje. Tale wokazna dyrbi nadrjeli nam njeboźownu ruinsku politiku. Ta łohabi naške finansy. Mało dyrbimy sa tydźenje to nabłonyć, [illegible] sumy we posledněch 5 tydźach skondźili. Dyrbi dom po słuźenju njeboźownje wójny so i rainej [illegible] [illegible] wuwaćaho a dalsi ho wot tydź bróe, kaj ja tym [illegible] a [illegible] wójnu wobatnyli, Němska by dźensa ze [illegible] stała. We Pornhrěcej njebychu njeschkodźili. Wěsće by wulki dźěł dołhu na njeboźownej wójnje byl. Nětkole so 5 tydźach dyrbjeli njeschkodźili. [illegible] pósłło te pasmo rheinskeho kraja wojnskich zćeł, kaj Nerfallesti mér pschedpisuje. Wschitku dź so pokiće [illegible] hudobu schli, kóżdy pak by temu rozumił a do to [illegible]. Město teho knježeske pola nas tuże wjeselo, [illegible] a pose. Lud pluwaćke we bohatstwje a słozy. Ale tuż so demoralisowasche. Njeboźownu njemiłu na pólu [illegible] [illegible] a, Serźni staw bohadnje wolkudny. Dźiwidowa [illegible] [illegible] [illegible]

Lehmannec konditorńja

přeje wšém swojim česćenym hosćom

strowe nowe lěto!

K Sylwestrej poručam: punšowe žorfne pječidła, žorfne pampuchi.

Wječor we 8 hodź.: Hudźbna zabawa.

Swojim česćenym a swěrnym čitarjam, čitarkam, sobupróceowarjam a dopisowarjam, starym a młodym, bohatym a khudym we Łužicy a w cuzbje

najwutrobniše zbožo k nowemu lětu

přejetej

Redakcija a wudawarnja Serbskich Nowin.

Wšém swojim wobkhodnym přećelam a woteběrarjam přejotaj

strowe a zbožowne nowe lěto!

Jurij Solta a mandźelska

młyn w Zlyčinje pola Łaza.

Kruwa

dobra dójka je na předań. Zhonźe we wud. Serb. Nowin abo přez telefon Khróst-Łomsk čo. 31.

Derje zdźeržane jenopřežne

wosobinske sanje

kaž też kašćojty wóz předawa směsnje tunjo **Rauc** na Hosće hasy 32.

Mudri ratarjo

mojimi jejka tuchu, tohodla dźěchaja pječenacy abo łupicy w **Serbskich Nowinach.**

Mjerc fajne **proßata**

dju na pječenji w Kouječach 7 b. pola Kubičiu.

Sprawny

wučobnik

so do młyna pyta. Zhonźe we wudawarni »Serb. Nowin.«

Swojim česćenym wobkhodnym přećelam přeju

zbožowne nowe lěto!

Prawny büro Koban

w Budyšinje na Kaeublerskej dróze 6 I.

Přijdy na sukelnskej hasy 17.

Swojim česćenym woteběrarjam a wobkhodnym přećelam přeje

strowe a zbožowne nowe lěto

Max Neumann w Psowjach.

Wšém swojim česćenym woteběrarjam a wobkhodnym přećelam přejetej

zbožowne a strowe nowe lěto

Blidarski mištr **E. Pflopp** a mandźelska w Minakale.

Wšém swojim česćenym woteběrarjam, wobkhodnym přećelam a popřewaćelam sćelu

najwutrobniše přeća k nowemu lětu

Zjednoćene młyny z. dr. z w. r. w Klinsbórku.

Swojim česćenym woteběrarjam a znatym přejetaj

zbožowne nowe lěto!

Kowarski mištr

P. Kapleř a mandźelska

w Rakecach.

Wšém swojim wobkhodnym přećelam :: :: a popřećelam přeje :: ::

strowe a zbožowne nowe lěto

Serbska ludowa banka

:-: z filijalkami a agenturami. :-:

Hosćenc w Worklecach.

Nowe lěto su **pyšne rej**

Přećelnje přeprošuje **Pjetas.**

Wšém swojim česćenym woteběrarjam a wobkhodnym přećelam přeje :-:

zbožowne a strowe nowe lěto.

Jurij Fuhrmann

:-: wikowarnja jězdnych kołow :-:

w Budyšinje na hornčerskej hasy 10.

Wšém swojim woteběrarjam, přećelam a z přeju najwutrobniše

zbožowne nowe lěto

J. Hicka w Budyšinje na sukelnskej (prjedy Serbske hospodarske towarstwo).

---

1 Swojim česćenym přećelam a woteběrarjam wjesele a strowe 9

nowe lěto

přeje

Max Wencel we **Budyšinje**

na mjasowych wikach čo. 8.

2 4

Našemu česćenemu woteběrarstwu kaž też wšém přećelam a znatym

strowe a zbožowne nowe lěto!

Rězniski mištr

Ernst Polter a mandźelska

Telefon 1376. na šuleršej hasy 1.

Najwutrobniše zbožopřeća

k nowemu lětu

wšém přećelam a popřewaćelam

Gustav Schmidt a mandźelska

wobkhod mašinow a elektrisk. instalacije w Rakecach.

Inventurske wupředawanje

po poniženych płaćiznach.

Žonjace čorno-wołmjane štrympy

por 1.60, 1.80, 2.20, 2.30, 2.40, 2.80, 3.— hr.,

mužace žołto-wołmjane zoki

por 1.20 a 1.50 hr.,

dźěćace trikowe spodnje wobleki

wulkosć 90 3.80 hr., wulkosć 100 4.— hr.,

walkowane zoki za mužow

por 1.—, 1.10, 1.20 hr.,

walkowane rukajcy

por 0.50, 0.60, 0.70, 0.90, 1.— hr.,

mužace kalmukowe jaki

6.50 hr.

Wšě wěcy su dobreje hódnosće a so jenož krótki čas předawaja.

Dale poručam: **košlacy běły a pisany barchent, cychi, wołmjane šóreuchi, tkaninu za dźěłańske suknje, łožowe wołmjane płachty, módry plat za mužace šóreuchi, płatowe trjenja** a t. d.

A. Kasper nasl.

w Budyšinje, bórkłin 12.

Wšém znatym a wobkhod. přećelam

najwutrobniše zbožopřeće

k nowemu lětu.

J. Pflopp a mandźelska

w firmje A. Kasper nasl.

Swojim hosćam, wobkhodnym přećelam, popřewaćelam a znatym přejetaj najwutrobniše

zooże k nowemu lětu

Gustav Lindner a mandźelska

w Porśicach.

Wšém swojim hosćam, přećelam a znatym přeje

najwutrobniše zboże k nowemu lětu

Nowak a mandźelska

hosćenc w Khwaćicach.

Dźensa, sylwester wječor su reje.

Wšém swojim česćenym woteběrarjam a znatym přejetaj

strowe a zbožowne nowe lěto

Korla Völkel a mandźelska

w Khróśćecach.

Wšitkim Serbam z blizka a z daloka přejemoj k nowemu lětu

najwutrobniše zbožo a Bože žohnowanje.

Hosćeńcar a khójejownik

Michał Hoka a mandźelska

při serbskej cyrkwi.

Swojim lubym krajanam doma kaž też wšém znatym a přećelam dowolamoj sebi wozjewić, zo so nam naj našemu synkej a našej dźowčičcy bóžcy bratřik

Jan Joachim

dźensa wječor 6/10 hodźin narodźił.

W Prazy III, 28. hodownika 1923.

Lužická 13.

Jan Skala a mandźelska.

Přiloha k čislu 299 „Serb. Nowin“

Póndźelu, 31. decembra 1923.

Nowe lěto — nowa nadźija.

Astronomiske njebjo a ſ nim dalſche wobliczo ſwěta njeje 1. wuliſkeho rózka wo jene hinaſche hacź 31. hodownika. A tola je nječhto woſebite, hdyž bo nowe holeta ſaſtupimy. Jene lěto wotnamjenja w žiwjenju jenotliwza wěſty wotrězk, ſamo w byrźu jeneho luda je taſka doba hižo waźniſcej měra. Wſo w morſu cźaſa je jene lěto jenoj kapka, a tola móże być wuſnamne wo mnohim.

Hdyž 365 dnjow — lětſa ſamo 366, doſeć mamy pſchestupne lěto — takle pſches ſkobu widźiſch, ſhadźa ſo cźi hyšće jena wječnoſć, ſ zyła nječo w cźaſach wotpohadźiſcheho a moralneho huſbeńſtwa. Wjazy hacź 360 raſow dźe ſtónčko ſwojin drohu, ſkhadźa a khowa ſo, prjedy hacź je bóſt jeneho lěta ſaſo ſo pominuł. Sſwěſći bojoſeju ſhladujemy do pſchichoda, do hrónhoſneje žiwjenja.

Hdy bu nam pſched ſkami nječtó pryſt, ſo bo tajſeho bjedna ſrjebi falſchemu, njebuchmy to wěrili, teź bo teho nic, ſo móże to jenotliwym, ſtarj, ludy lubjeć a pſchetrjeć. K taſko dże w dowěrje na wodźicźerja ſwěta. Teź my Sſerbja ſo jemu dowěrjamy, ſo nam lepſche cźaſy kliwaja. Sſu brje nam to mózniarjo tuteho ſwěta lubili, ale malo bźerźeli. Dyrbimy ſo bać dźiwicź wo naſche prawa k narodnemu žiwjenju. „Bomhaj ſrj ſtarn, dha cźi bomha Bóh!“ Tute heſło je nam w ſtarym lěcźe huja ſwědźa na cźernjojotym puczu. Wſchudże ſtawaju muczni brońarjo ſ narodneho ſpara, budźa druhich k bźeſu w narodnej winiji. Wone bóe bohrdźa, hyrnjeź womalu. W ſerbſkim kraju hibaju ſo nowe mozy ſa lud a rěcź — nadźija do pſchichoda. Mnohy wſchak ſo njemóža wudrawjacź ſ narodneje womory, ſ njerody a du hiſchcze ſnjeſene pucze a ſchcźelki, njechaja tolſtu hmuhu ſcźahnjeć pod njeſerbſku ſamoſnoſć. Pſchejara teźi jim hiſchcze wežeranſche zuſbarſtwo w ſtawach.

Saſchle lěto bźeſche płodne na narodnym polu. Sſokliſke Jednoty — tuta narodna ſalaſy — ſakorjenja ſo dźeń a bóle do ſerbſkeho luda, hyrnjeź ſamo domjace mozy jim ſadźěwacź chcyše. Towarſchwowe žiwjenje: kcźeſeniſche wſchudźom a wſchudże, niedźiwajo na ſchwatbe hoſpodarſke połoženje. We wumjeſtnoſe widźimy hladajo po ſtup, dongjo wumjeſkeju połoženja Sſerbſkowo kulturnje. Ale naiwjazy je temu pſchinoſchował naſch pſcheczeł Ludwik Kuba. Jeho wumeſtke widźeſki wo Sſerbach ſu ſchſe do zyleho ſwěta, do krajow, hdźež maja ſajima ſa wotſtaczowanesho Benjamina. Wuzimamy jenoł nekotre ſwjeſelaze fakta ſ narodneho žiwjenja, do kotrehoż ſlutſcha teź poſtwy a dźeławoſcź naſcheho mlodeho rataršeho dorotha. Wożiwjenje narodneho ducha w Pruſkej, kaž ſo ſwjedźenje we Wjerbnje a Wujedźe pokaſachu, ſu rauſche ſerja na narodnym njebju, teź dźeławoſcź tamnišnich ſerbſkich towarſtwow. Hewak wſchak kam ſe Sſerbſtwom khetro *klapa*, doſeć ſo poſtawjena muſkalow njeſchcźehdża a njedowjeſnja. Pruſkaŕ cźaka — cźaſ ſa njeho rěcź a dźeła. Chże Sſerbow ſ pomozu ſchule, zyrkwje, towarſtwow, ſjawnoſcze ſadźerjeć. A wjele mozow ſu jemu k powozu, ſamo ſerbſke — renegatſke.

Nowe lěto wuhudźuje nowu nadźiju do pſchichoda. Sſónčnje pſchinjeſe teź Sſerbam trěbnu narodnu ſwobodnoſcź, kajſejež ſo druhe narodne mjeńſchiny wſchudże w Europie ſwjeſelenja, jenoł niz Sſerbja. Wjaza luboſcze k bliſcźenu — to je, ſchtoż jenotliwzam a ludam pobrachuje. Spramnoſcź a prawda dyrbitej ſaſo ſwoje knjeſtwo naſtupicź, jeli ma wobliczo ſpytka ſo pſchemēnicź. S taſtimi myſlemi a pſchedewjaceſemi byrhja wſchitzy do nowoho lěta ſaſtupicź a je teź pſchewinyć. Potom ſarſchenje teź wjazy dowěrjy do wſchitkich worſchtawy ludźi a ludow. W nadźiji, ſo naſche politiſke a hoſpodarſke wołoženje ſo teź połepſchuje, ſtupimy do nowoho lěta 1924.

Njech je lěto mnohoho Bożeho žohnowanja ſa naſch ſerbſki ſud a kraj!

Nowe lětko,

1. Nowe lětko přizjewjam
A wšo dobre přeju wam,
Starym a też młodym,
Bohatym a khudym.

2. Khudych Bóh njech zbohaći,
Skupym pak njech paduši
Pokradnu wšu skupoſoć,
Hordačkam jich hłuposć.

3. Buram a jich šeledźi
Zbožo Bóh njech přidźeli,
Nješto hospodarjam,
Najwjac' wumóžkarjam.

4. Sudy potu mulerjam
A też čěslam wuprošam,
Zo by njebył drohi;
Doh hud čišći wholi.

5. Blidař, sudař, kołodźěj
Spochi wótru pila mój,
Rězaj, hač so smudźi,
Njerězaj pak ludźi.

6. Kowař skrěź a móonje pjeſ,
Na nakowu wšěch sej bjeſ,
Kiž su twjerdej hłowy.
Kowaj rozum strowy.

7. Šewc a krawc a šwalča šić
Mějz so njedosaha nić.
Njech nas wobłokaju
Rjanych w serbskim kraju.

8. Rěznikam a pjekarjam
Mlyńkam a wšěm korěmarjam
Přeju wjele hłódnych,
Lačnych hoſći — ródnych.

9. Našim nanam, maćerjam,
Duchownym a wučerjam
Bóh daj dobre dźěło.
Słónčko jim njech świći.

10. A studeńca nasyća
Njech so z duchom Słowjanstwa.
Njech so njonaboja;
W dźěle na lud stoje!

11. Hdźež so ludźo lubuja,
Zbožo sebi hotuja
A sej njezawidźa,
Zwadu wšitku hidźa.

12. Činja dobro potrěbnym,
Syrotam a hubjenym.
Činja swoju móznoſć,
Bóh da za to zbóznoſć. M. N.

Sſerbſke Nowiny

nastupja ſ 1. januarom 1924

ſwój 83. lětnik.

Kelko narodnje wódy, powuczenja, pohonjenja ſu wone w běhu wjazy hacź 8 lětdźeſatkow do Sſerbow donjeſle, njeda ſo dozho pohubźowacź. To jene je wěſte: Bjes nich **njeby taſke narodne žiwjenje mjes Sſerbami knježiło.** To ſłóžeho ſerbſkeho domu ſtuſchcźeja Sſerbſke Nowiny. Rich **wobeſtrańje je najkſpicha měra ſa narodne ſmyſlenje wa ſerbſkich ſtatokach.** Schtó dha naſch jenoczki dźenik podpjerać, jeli nje Sſerbja?! Sſerb. Nowiny naſ wo žiwjenju mjes Sſeerbami naſtkpje wobhonjeja a rozwuczeja. K temu ſu ſmełcźenje tunje.

Schtóž je hacź do 31. hodownika pola pósta ſtołat njeje, móże to nječto jeno pſchez naſchich dowěrnikow cźiniecź abo dyrbi ſo na naſch naklad wotrocźiecź, ſo my je pſches pósť pſchepokałamy.

Pola naſchich dowěrnikow płaca měſacznje — 100 pjenjezkow —, ſa wotedźerjow pſches pósť, kotrež ſebi ſami po nje khodża, 75 pf., ſ pſchinjeſenjom do nowym pak 99 pjenjezkow. Tak tunjo žadyn druhi dźenik njeje. Budźemy ſo próžowacź, Sſ. N. prawje ſajimawe wutworicź. K temu pak trjebamy nuſnje podpjeru wſchěch naſchich pſchecźelow.

Bjes ſerbſkeho dźenika nichtó być njemóže, njecha-li politiſky, hoſpodarſky, narodnje, kulturelnje wrócźo woſtacź. Cźahacy, kotryż wſchudźom wo tom roſwiwacźe, ſłuſcha do kóždeho domu. S njeho ſhonichowo wſchěch dwórcowych wodawkach, wo poſtajenjach a wukładach wyſchnoſcźow, wo dźełe parlamentow a hnjezerſtwow, wo hubjenſtwje a potrěbnoſcźach wſchelakich ſtawow a powołanyow, wo podawkach we měſtach a na wſach. W naſchim cźaſu je njemóžne, wo mnohich wěcach w ſtacźe, ludu a krajach, wo ſwěcze a hoſpodarſtwu ſebi ſam roźſud cźiniecź, dokeľ ſ podeſdźenja a podawſi pſchepſchcźenje na ſo ſcźehuja, doſeć mnoſy w ſwojim powołanju cźaſa a pſchehlada nimaja, wſchě tute ſwiſki rozmyſlicź a ſtudowacź. Dźenik je nadawk pſchewſal, Sſerbow ſwrdbonicźe, wěſcze a ſpěchnje wo dźenſkich podawkach wobhonjeeź. Wón je poſtrěbnik mjes ſjawnymi podeſdźenjemi a wobydleſtwom. Tehdła njemóže jeho nichtó parowacź, kiž w hoſpodarſkim žiwjenju ſteji a podſtł na na ſtawnym połoženju. Tak chżedża Ss. N. dale być Sſerbam wjednik a radźiceł a ſu ſebi jako taſki hižo powſchitkowneho pſchipóſnaca dobyle.

S nowym lětom na nowa agitacźija ſa naſch dźenik dźeſacź. Namohowże tych, kotſiž hiſchcze naſdała ſteja ſnadź ſ njewěry, ſ lenjoty, ſ ſchpatneho narodneho ſmyſlenja a cźicźa abo ſ druhich pſchicźinow. Wſchitzy Sſerbja njech ſtupja do rjada abonentow Sſerbſkich Nowin. Tu maja towarſtwa płódneho dźěła. **Njech je nowe lěto wuſpěſchne ſa naſch dźenik.**

Dopiſowaŕ Sſerbſkich Nowin.

Rěcźeze ſerbſki ſ dźeźimi.

Wſchelake ſrědki ſu w nowiſchim cźaſu teź pſchelakoreźne, dałoko rózne hyblaze ludy ſbliźile. Tuž teź ſu we naſchim cźaſu rěcze pčheczińſtwo priedawſchenu wjele na waźnoſci dobyle, a ſ cźeźka na dźenſo pódła pſchirodowedy zena wedomoſcź tajkeje waźnoſcze ſa wſchedne žiwjenje, kaž ſnajomoſcź rěcźow. Kóždy muſdry cźłowjek jich tak wjele hacź móżno nawuknje. Rozumni ſtarſchi ſu tak wjele hacź móżno ſa to ſtaraja, ſo jich dźěcźi wjazy hacź jenu rěcź nawuknu.

W młodoſceſi teź ſo naſlepſche wuknje; make dźěcźo rěcź hrajkajo nawuknje, bjes teho ſo to pytnje; wopraſwdźite wuknjenje móże ſo to lehdy njenowacź. Pſchi tym je to najtuńiſche wuknjenje, to ſaneho pjenjeſka njeſteji. A ſchtóż ſa make hrajkajo a darmo nawuknjeſch, na to dyrbiſch, dyžeſchi-li jo poſdźiſcho w žiwjenju nawuknjeć, cźeſku prózu a wjele pjenjes wažiecź. Tuž teź dyrbja dźeźi naſchich ſamoſtnych ſtudowm pódła nemiſkeje rěcze hiſchcze franzowſku abo jendźelſku, nekotre teź ſerbſku nawuknjeć. Schtóż we domje njenawuknu, dyrbi ſchuła poźinicź.

Kak bha nětko pola naſchich ſerbſkich dźeźi? — Nó, te ſmeja ſerbſki a nemſki nawuknjeć: ſerbſki doma, nemſki w ſchuli a we wobſtadze ſ Nemcami. Wobſebje dyrbi ſo doma wot małoſcze na to dźerźeć, ſo dźeźi derze a dospołne ſerbſki nawuknu, dokeľ ſu jim ani w ſchuli, ani w poſdźiſchim žiwjenju ſkładnoſcź k temu njeſtkcza, abo tola niz ſ wěſtoſcźu.

Ale ſchto mjeſto teho pola naſ, woſebje w mjeſcze, cźaſto widźimy? Dokeľ je nan ſerbſki, maci pak nemſka, abo maci ſerbſka, nan pak nemſki, doma ſ dźeźcom janeho ſłowa ſerbſki nicrěcza, tak jo taſke dźěcźo wotroſcze a janeho ſłowcźa ſerbſki nerozumi. Haj, ja wjazy hacź jemu ſwołbu w mjeſcze ſnaju, hdźež ſtoj wobaj ſtarſchej ſerbſkaj a mózetaj ſo nemſki rěcźa wumjaſotacź, a tola ſ dźeźcom jenoż nemſki, abo tola tak malo ſerbſki rěcźitaj, ſo dźěcźo ſ teho jene ſerbſki njenawuknje. A cźehodła to? Sſerbſki muž ſo boji, ſo jeho nemſka žona dźěcźu rohmila njeby, a nemſki muž ſ teje ſamſneje winy ſwojej ſerbſkej ſonje ſakaſuje, ſ dźeźcom ſerbſki rěcźeeź. To pak je njetrěbna bojoſcź: wſchako móżetaj tóždy we ſwojej rěcźi ſ dźeźcom wołkhadźeeź, dha dźěcźo najlepſche wobej rěcźi nawuknje, a wſchako połdźiſcho teź nicźo pſchecźiwo temu nimaja, hdyž jeju hynk w ſchuli abo na [illegible] ſtarſchi, franzowſki abo jendźelſki wuknje, wunjeſe wěſce teź rěcze njerozumiecź. — A hdźež ſtaj wobaj ſtarſchej ſerbſkaj? Nó, to mi ſerce mać praješe, mój ſ dźeźcom ſ ſobu njerěcźitmoj, dokeľ chcemoj, ſo bychu derze doſ ; nemſki nawuknu. Jo! To to pokoj! n e m ſ k i dźěcźi hižom w ſchuli nawuknu, wobſebje w mjeſze, haj na haſtu we wołkhadźe ſ nemſkimi dźeźcom, hižom to a druhe nemſke ſłowo wotpadu ſwołcźene. Na zaſtu mſchcźanſke dźěcźo njeſnaju, kotrež by doſcź nemſki njerowuknuło, wunjeſ ſo w ſtarſchinſkim domje ſnjeſe ſerbſki rěcźeeź. Ale taſkich ſłužbi doſcź ſnaju, kotrěž ſłowa ſerbſki njerozumja, wunjeſ ſerbſkeju ſtarſchinu měli, a kotrěž ſo hiſchcze ſtarſchimaj w rowje porokuja!

W mojim ſtarſchiſtwie domje ſudy w Budyſchinje ſo ani ſłowcźka nemſki njerěcźeſchcźo, a dokeľ ſumi ſo rědko jeno na haſtu hicź, teź na to wotzinje wot nimſkich dźeźi [illegible] nemſki nawuknjeć njemóžeeź. S dokonjanym ſchołnym lětom ſaſtupich do jeneje nadawneje ſyle nemſkeje ſchuły, bjes teho to bych nemſki rozumił, mjes tym ſo moji twórcźerjo ſerbſki njerozumjachu; a tola ſym w ſchuli prawje derje nemſki nawuknył; haj poſtkolnje ſchuliſe lětu bóch w [illegible] ſym wotrjedze mjes tymi, kotrěž ſo na nemſku rěcź najlepje powierjachu. Nemſki wſchak [illegible] dołeſ nawuknje, k temu ſo wſchelaka ſtadnoſcź poſtarachu, ale hdyž ſerbſki rěcźeeź je ſwojimi dźeźimi wot małe njepóčinjeny, dha ſ zyła ſ [illegible] njenawuknu.

Schto to wo to? mi trošcź nječtó ſmjeſkowcźi: to ſamo njeſboje njeje, wſchako nekerowſki ſerbſki njemóže. — Ale ja teź nekotreho ſnaju, kiž nam wobſtarnje, ſ ſerbſki njeſmóže. Wjazy hacź jedyn wołki ſujeſ je ſe mni [illegible] bych ſchtó wě ſchto ſa to [illegible] dyž bych ſerbſki mał. — Jenoho młodeho cźłowjeka ſtudenta, ſnaju, kiž ſu mi maſcerí w rowje wimu do [illegible] ſo ſwěri wobſtarał [illegible] nemſki ſerbſki, jeſ [illegible] ſerbſki [illegible] ſo [illegible] dyž bych budźiſche wón [illegible] dij dostał, kiž je jenoż ſa [illegible], a kiž budźiſche jemu wjele pomhał.

Hdyž pak je ſa nekotreho [illegible] njeſboje, ſo ſerbſki njemóže, dha je ſamſneje ſo tohoſamo ſboje, kiž móże pódła druhich rěcźe teź ſerbſki.

Pſchetoż ſchtóž je dwoju rěcźow małamy, je tola [illegible] hdyž dha tak rjec ſóle [illegible], hacź tón, kiž jenoż ſamu rozumi, teź je, ſchtóž [illegible] nemſki, ſóle [illegible], hacź tón, kiž jenoż nemſki rozumi. A hdyž jedyn abo druhi ſe ſozpiwanjom na [illegible] rěcź pohladuje, dha je to taſki, kiž ſo hněwa, ſo teź [illegible] njemóže, a ſo je Sſerb mudriſchi hacź wón.

Dale eſe kóžda wědomoſcź, kotruż [illegible] pſchihnutnoſcź pſchihnutnje a tkmaneho [illegible] lepje nawuknjeć, abo, kaž [illegible] ſłowa, tołda wědomoſcź ſer tormalnje dóſtka. Tak [illegible] ſerbſki. Schtóž dyrbi rěcźi rozumi, kiecźu a dalſche [illegible] nawuknje, dyrbi nječtó, kiž móże jenoż jemu. Tuž teź [illegible] rěcźi, ſterſe franzowſku, teźanſku a dr [illegible] nawuknje, hacź nječtó, kiž jenoż nemſki rozumi. [illegible] ſo pſchez to, jedyn mjeſtna doſeć nimam, hwkladowacź [illegible] pak ſo wěrich wobſtarnje, temu chżu to na pożadanu [illegible]. Wſa jenoż we rěcźach, teź w druhich wědomoſcźach w poſtkich nemſkich ſchulach ſerbſki hołeźeź [illegible] dyrbi, dyžeſ jeho nemſki ſłuſeć, kiž je hewak ſ nim jenak wobdarjenu. Wſchelaſe twórcźerjo ſ gymnaſijow, ſ [illegible] a druhich wyſchich ſchołow ſu mi jenoſkróžnje wuſnali, ſo ſo ſo jim tak ſerbſkim wołczonym naſtrubſche. — Mjes [illegible] bachanſki hołmoſ je wſchitkim cźaſu dowoj Sſerbaj we wołkhadźe, a mej ſerbſkaj ſłajnje prěnjej dwoj.

Kak waźna pola naſ ſ [illegible] rěcź je, wo tym [illegible] ſo ſa twikowanje je, kóždy ſam dowě [illegible]. Na naſchich ſejach ſo twicho, w mjeſze wjele ſerbſki [illegible] ſo ſerbſki [illegible] rěcźe najdóle tón ſpóſnaje, [illegible] ſerbſki rozumi. Cźehodła hdy w zowaſtwje być, hdźež [illegible] a rěcź ſo [illegible], dha cźi wěſce derje hyło [illegible]. Tak ſa ſerbſkim [illegible] dźe, hdyž wokolo njeho ſerbſki [illegible] ſ. — A [illegible] dha, ſo ſtłamaſ abo wiłowaſ a rje [illegible], ſerbſki rěcź ſo ſ jim powołanju trjeba. Tajki, ſ najmjenſcha tady w Budyſchinje, huſto bjes ſerbſkeje rěcźe wobſtacź njemóže. Hdyž pak ſam ſerbſki njemóže, dyrbi ſebi ſerbſkich pomocznikow dźerźecź.

S nemſkej rěcźu wſchak dałoko pſchihódźeſch, kaž pak hiſchcze, hdyž mózeſch teź ſerbſki. Hej, hdy by zdyl [illegible]

nemšti był, — ale to k wobšarowanju někotrych ludźi njeje. S němšćim je bórzy kónz, schódźe dże dale, dyrbi zuse rěcže wukmeć. So pat ko to temu lépje radźi. Tuj hižom wjacy rěcžow znaje, hacž temu, kiž jenož jenu rozumi, tym hižom spomnił.

Wobzebje wužitna je serbšćina rěcź za wukmjenje słowjanskich rěcžow. Schódźi może serbšći, lohaw cźeši, pólšći, rusi a druhe słowjanske rěcže nawuknuć. A Słowjanowje je wjazy hacź 90 milijonow na swěcźe, Němcow pat jenoź dobra pokoźa tcho. — So źo druha słowjanska rěcź za nan lohaw nawuknuje, je mjes druhim ta tehodla widźecź, so naschi Serbja Słowakam a brusarjam prawje derje rozumja. Schódźi je jam druhe słowjanske rěcže wukmyć, to radu wobswědcźi. — A ischtó wé, hdźe tcho abo druhcho nětdy swoje puta? To może teź w słowjanskim kraju być. A potom źo pokaźe, kak wužitne je, hdyž móźecźi serbšći! — Niedawno ſ młodym hajnikom rěcźach, kiž jara wobšarowaschcze, so jeho starschej njesłaji serbšći rěcźecź nawuczichi. A cźehodla? Wón móźeschce do Pólšcźe na jara dobre městno za hajnišćeho p'chićecź, ale — pólšći dyrbjeschce nawuknyć. — Haj, hdy budźische serbšći mohł! — Wećera trjechich so ſ němšćim rataśtšim sastojnikom, kiž je źo njedawno ſ Rusiseje do Němcow wrócźił. Wón powjedaschce, so je swoje jara dobre městno wopuśchcejcź dyrbjał, dokelź źo je swojimi poddatnymi dźěłacźerjomi trěcźecź njemóźeschce. „Ja wenn ich wendisch gekonnt hätte!“ wón pischtyli... „Wschelake hišćeze mohł naſpomnicź. Se wćhcho teho pak spóſnajemy: **serbšća rěcź je pischizo wužitna, wćhelkopak trěbna.**

Wy starschi, kiž macze skladnosć k temu, njesakomdźcze swoje dźěcźi serbšći nawuczicź! Hižom wot kolebki ſ dźěcźom serbšći rěcźcze! Ischtó wé, hacź so podśišcho skladnosć k temu śicźa. Pschetoź wdźeze hnuk, hdyž pisched kokolisku śedźe, hdźe budźe swoje tole dźěcźo pytacź? Schtó wé, hacź wćhelke dźěcźo serbšći rěcź w swojim cźasu za swoje powołanje nusnje trjebacź njebudźe? Abo chcecze wy na swoje swědomjo bracź, ſo wasche dźěcźo nětdy do rowa sa wami praji: mój nan, moja macź je na tym winu, so tak dalcźo njeschiźdu, kaž druzy, runjacź ſym lěpšći dźěłacźeŕ, mudrischi pischekupź, wuſchikniſchi wumělc, wuczeniſchi muź, hacź womi?!

Njedawce so tola wužmjerć wot ſamnych Němcow! Ja wjele němšćich ludźi, mjes nimi wobzebnuch kuješich znaju, kiśi swojim dźěrzom wot małocźe serbšći rěcźecź dadźa. Woni hižom wjedźa, cźehodla!... Njedawno wobzebny němšći kujes, kotremuž běsche Bóh tón Kujes synka wobrodźił, ke mni praji: „Ja žebi tak chętše hacź móźno serbšći pśiwuźcu pschistaju, a ta dyrbi ſ hólzom jenoź serbšći rěcźecź, němšći a franzowšći może wón wole nunje a wot macźerje nawuknyć. To mi ſ cyła njesnje starosće cźini: druhe rěcźe móźe na schulach nawuknyć, ale serbšći dyrbi wot mała rěcźecź wuknyć, hewak je po'bze. Pśetoźe je mi teź najwušći wuczeć rěcźe“... Wukincźe ſ teho a **rěcźeje serbšći ſ dźěcźimi.** J. B. Sch.

Pschipomnjenje: Tutón nastawk spiha jedyn dobry Sserb psched wjazy hacź 40 letami. Ma-ja-ria ſa tola ślepy widźi, ſo je naschu macźerju rěcź dźěcy a wótrocźenja, runje tak wažna kaž němšća. Dyrbja Němcy runje tak nasnu serbšću rěcź jako kluczź k słowjanskim rěcźam trjebacź Sserb němšći rěcź w Němšće. Schto pomha Němcej franzowska, jendźelska rěcź, hdyž zyły pschichod naš pokaźe do słowjanskich krajow. Sserbjo, wśmicze ſi tu rěcź słowa k wutrobje, so njebychu wasche dźěcźi ſa wami do rowa na wdaſ ſkorźicź trjebali.

Sastaranske pschiprawy spomožerskeho hamta (Wohlfahrtsamt) a kak ſo wone w novembru trjebachu.

1. Nada **mjezjerjam a cźešćiwym** dźěcźom podawa ſo dwójcy wob tydźeń, wutoru a pjatk, popołdnju wot 3—4 hodźin w evang. towaršchowni na horuczerskej haśy 23 ſ wjedniſchowom ličšćerjanskeho lěkarja. Tam ſo cźešćne a zajetśe dźěcźi waža a lěkarjo pischepytaju. Ma-ria ſo na pśiwobzamne wothładanje dźěcźi a jich ſeźiwjenje a teź na khorośe abo pschikłukjenjam ke khorośezam pokazuja. Ssamodruhim źonſkim ko we wšćhich praschcźach w hospodaśtwu, prawonym a lěkaŕskim nastupanju **rada podawa.** W novembru 1923 ſo we 8 hodźinach 209 jenotliwym rada poda (169 cźešćichmy, 46 wjetšchim dźěcźom a 4 ſamodruhim). Mjes nimi ſo 13 cźešćinych a 4 ſamodruhe ſ nowa pschijachu. Wopśimow cźešćenja ſo 3 wupiſachu. Na khudych ſamodruhich, cźešćinje macźerje, cźešćene a wjetše dźěcźi ſo pśches radupodawarju **zyroby** rozdźělichu; hdźež ſo nusne, teź darmo.

W měſanju novembru woteda ſo ſa **ſapłaczenje**

37 puntow 70 prozentowſkeje muki
13 „ 85 „ „
24½ „ zokora

darmo woteda ſo

60 puntow 70 prozentowſkeje muki
53 „ 85 „ „
44 „ zokora
6 „ grisa
120 tſiſow kond. mloka

Draſtiſch. woteda ſo w novembru darmo

2 poraj ſiźowych ſtupnjow
1 por trjebanych kožanych ſtupnjow
2 poraj ſpódnich khołowanow
4 koſchulki
5 jeczkow
2 pupkowej wobalaj
1 wobwinowanſke rubiſchcźo
2 podłožy
11 ſyelnſchkow

Nimo teho wupoźći ſo na 2 khudej njedźelnizy puczowanſki pakeť (Wanderpaket). Je ſtrony ſaſtaranja cźešćinych ſo w nowembru 102 dźiwjazych wopytow cźinjeſche.

2. Sastaranje **a ſuchoczinu khornych** (Tuberkuloſe) a **wohradźenja** (Beratungsſtelle) na ſtuntskownej lawiſkej hajśy 4 I. Nada podawa ſo dwójcy wob tydźeń, pónđźeju popoł. wot 3—4 hodźin a ſchtwórk dopoł. wot 4—5 hodźin pod ſwjedniſtwom měſchćanſkeho lěkarja. W novembru ſaſtaraśinju na 9 radnych hodźinach 22 wośobow wopyta, njes nimi 8 dźěcźi. Bě to 5 pruſkich pſchepytowanjow, 12 dalſchich pſchepytowanjow a 5 wośobow, kotrymž ſo rada poda.

Khudym na pluzu khornym (Lungenkranken) ſaſtaraśinja k dospołcźu lěpſchemu ſeźiwjenju zyroby ſa ſapłaczenje a we wośebje potrjebnych padach też darmo woteda. Dale podachu ſo pschichodne y ke kupjenju cźeſtſiwe mloka ald.

W měſanju novembru woteda ſo ſa ſapłaczenje

30 puntow 70 prozentowſkeje muki,
25 „ 85 prozentowſkeje muki
30 „ zokora.

Darmo woteda ſo

24 puntow 70 prozentowſkeje muki,
24 „ 85 prozentowſkeje muki,
6 „ nudłow,
13 „ zokora,
2 puntaj zwibała,
6 tſiſow kond. mloka.

Ke kupjenju dobreho mloka ſo wſcho hromadze 3,9 biliſonow hriwnow wuli.

Wźaſy ſa **wothładanje khornych** na pluzu ſo tele wupoźćichu:

2 lehankaj ſtołaj, 2 thermometraj,
4 pſchikſtwy, 4 błuwanſkich błeſchow.

S dalſchede dźěławoſce ſpomožerſkeho hamta w mjezu novembru na ſo najwonniſch, ſo knies měſchćanſki lěkaŕ dr. Traeger wſchě ſchuliſke dźěcźi hacź do 14. lěta ſa wobdźělenje pſchi amerikanſkim ſaſtaranju dźěcźi ſ jedyn pſchepyta a ſtorwm 128 ſchuliſkich dźěcźi na hłowjaze wſchi pſchepytacź da.

Sserbſke wottorhanſke prostyki

nabožne a narodne

ſu hotowe a dostacź

w Sserbſkej kniharni w Budyſchinje.

Wuznamjenja.

§ **Krajny ſud.** Wudźerżowanja dla bź (zawoſtki ſuda 34 lětneho bźerja Bjedricha Wilhelma Jana Wurſterja ſ Budyſchinca) f 6 njedźelam ſaſtawi a jeho Jonn Lejnu Cźu hwaſchin ſund. Hłóſnerki rodź. Herža ſamoho pſchestupjenja dla k 3 njedźelam ſaſtica ſaſudźił. Wón cźiniſche je ſamu Budyſchkemu wosłužbnikej ſ tym pjenjesu wudźerż, ſo wudawaſche, ſo je ſ jeho ſonu njeprawemu wobtłoſtał. Jeno ſona dla to winowe wobtrjeźiła. Saſudźenoj ſu bórzdźeſchcźaj. Wurſterowe hórſchcźe ſaczitowſchu. Jeho ſonu pak wuwinowachu, dokelź jej ſud wérjeſche, ſo je dyrbjała to cźiniecź, ſchtoź je jeſny muź zadał.

§ Tocźeſ Anton Apfelbaum a kowaŕ Wilhelm Bänſch, wobaj ſe Schandawa, bźěſchaj ſo wjecźor, 7. nov. t. l. do katoliſkeho Božeho domu we Lubiju dobyć. Bänſch łaſkły do Božeho domu. Apfelbaum ſtrażowaſche. Bänſch roſnaſi dwaj tabernakloj a kaſchćažki we khyzałki. Tam kradny khełuch, 5 bóźcźkow a jedyn wječniſki płoſchcź, 5 druhich płaſchcźow, ſchtyl, ſiłbrone dóźcźki, ſwjećki, ruby a wſchelaku nadobu ſa Bože ſłużby. Dale kradnyſchu 1 regulator, na 50 ſtotych hriwnow hódny. So bźchſtaj ſebi dźěło pytałoj, tak wudawaſchtaj, bźěſchaj 5. novembra do Lubija pſchijeloj. Tu łapi Bänſch we hoſpodze wſchelaki padaſchny grat a pałucźe (Dittrich). Se tutym ſwyła ſo w nozy w 11 hodź. ſ burjemi do Božeho domu dobjeć. To ſo jemu njeporadźi. Trjebała ſ njeboſpom do duri dźěry wuwjerćí, dokiž wutraci a potom ſ naſtaſeje dźěry do Božeho domu ſaléź. Na to podaſchtaj ſo do Shorjeſca a tam regulator pſchedaſchtaj. Dalſche nakedźnjene kubło na bwórniſchcźu ſapołožiſchtaj. Tola bórzły połizija wobeju ſaja. Apfelbaumej, kiž je paduſchowa dla hižo khłoſtany, namóri ſud 2 cźeſe khłoſtańcźe, a Bänſchej tehorunja 2 cźeſe khłoſtańcźe (Zuchthaus). Wobźinaj ſo cźeſtne prawa na 5 lět wotrjeknychu.

Přiłopk.

* **Mordarſtwo.** Njeſkitſchanym njeſkutk ſta ſo ſaſdźeny pjatk tydźenja w **Oberoſtanje** pola Hainicheno. 12 lětna ſchuliſka hołza Agſtenez dźěſche pſchipołdnju do Hainichena, njedóńdźe pak tam. Hižo pjatk wjecźor ſa hołzu pytachu, ale bjez wuſpěcha. Sobotu dopołdnja woła ſo 10 hodź. ſhubjenu w lěſu mjes Oberoſtanjom a Heinicheno, 30 metrow wot bróhi pjecź w huſcźinje morwu a wumogowanu namakachu. Sa ſłóſtnikom ninaju zaneho ſlěda. Mordaŕ je hołzu wotłokaŕ a ju potom do lěſa ſwoleſi. Cźełko bě do ſnéha ſarył.

* **Drježdźany—Warſchawa.** Dopomnjeńka na ſaſchcźe cźaſy je żelesniſki ſwjaſk mjes Drježdźanami a Warſchawu, kaž je ſo na europejſkej kouferency dla jědźerſkeho plana w Nizzy poſtajił. Na dopomnjenej měſcźe, potajkim mjes ſydłom ſaſkich kralow a hłownym měſtom prjedawſcheho pólſkeho kralefstwa, nastaja ſo njepschetorhnjeny żelesniſki ſwjaſk ſbliżcź. Pjecź wjedźe pſches Wróćiſlaw, Krotoſchin a Oſtrowow. S Drježdźan wotjedźeſch 9,12 dop., ſ Wróćiſlawja 5,28 pop., a ſhy w Krotoſchinje 9,33 wjecźor, w Oſtrowu 10,29 a na druhi dźeń rano w 7 hod. hy we Warſchawje. Wróćo jědźeſch ſ Warſchawy 10,0 wjecźor, ſ Oſtrowa naſajtra rano 6,25, ſ Krotoſchina 7,15 a ſhy we Wróćiſlawje 11,23 dop., w Drježdźanach 6 33 popołdnju. Potajſim 22 hodźin traje jězba ſ Drježdźan do Warſchawy. Tak ſwěſchnje njeſtuſu kurjerſchcźo, kotrež běchu ſ Lobja hacź k Wiſli jězdźili. Jich pucź wjedźeſche podobnje ſ Drježdźan pſches Wróćiſlaw do Warſchawy. Pola Oſtrowa ſa je hiſchce móſt, kotryž je jakiſi kurioſežch nazwarićź dał.

* **Cźahaj do ſo kraſcźeju.** Hodowniſkym wutkom raro ſraſy w Oranienburku pola Barlina jedyn cźah do jenoho druheho na dwórniſchcźu ſtejazeho. Dwaj woſaj ſo roſtrosbiſchtaj a ſo ſapalſchtaj. Jedyn pólſowy ſaſtojnik ſo morí a ſo ſyati. Nékotři żelesnitarjo a puczowarjo ſo lohaj ſranichi.

* **S Lichtawy we Schleſyſkej.** Jenemu ſtaremu wjednikej lokomotiwy hó żona wumrěła. Pśched kaſchćom ſtejo, ſo je ſwojich njebocźiczkej roſkoſny owaſche. Jeho wobja njemóź. Won ſtejeſe ſo ſ jenu a wumrě. Boha ruckła bě jeho ſaſamoſchi ſ mnaibeſikej ſaſo ſjednoczíła.

* **Hołza ſamowdała.** Dwaj Drażďżanſkej próſmikaj po połnóznych Czechach wokoło dundaja ſa njeſakładzanych darow ſbérajcźiſch. S ſej pſchiſłeſnoſcźu ſeſnachu ſo ſ jenej 18 lětnej korczmaŕſkej dźowku. Tu ſwabiſchi do Decźana (Tetſchen). Wudawaſo, ſo ſedźi w cźahu do domińny, běchu ju do jeneho Drježdźańſkeho cźaha ſadźili. Do Drježdźan pſchiſchedši hołza yoka macźerje jeneho teju dwojoch żebrakow pſchepowaſche. Jako wonaj ſo ſaſo do Cźech rodaſchtaj, jeju cźeſkoſłowańſka polizija ſaja. Wobaj ſaſtajdźiſchtaj ſo kóždy po 4 měſacach khłoſtańcźe (Zuchthaus).

* **Nałapadnjeny a ſakłóty.** Do domu kuſerza Eiſelta we Kreliczy w pſchenéżneżnych połnóznych Czechach pſchińdźe zuſy a wudawaſo, ſo dźe nęſchto kupicź, ſo ſ kuſlerkom dwojo. Nałapa njemdra cźahanze. Zuſy kuſlerja dwójcy, ſ nożom do wutrobna kł. Eiſeltowa, kiž bě cźahanju pſchihladowała, bźěżeſe k ſuſodam po pomoz. Pryeby hacź cźi dobrźcźchu, bź ſo zuſy ſhubiłi. Eiſelt pak bź ſo njes tym wukrawił.

* **Zadne wołkaſanje.** W Jendźelſkej jedyn muż jene knihi cźitaſo we wobcźaſy knihow wjele papjerjanych pjenjes namaka. Jim bź papjerka pſchidata, ſo wone tomu ſłuſcźeju, kiž je nadeńdźe.

* **Nowe ſemjerjenje w Japanſkej.** Patorźizu ſaczuchu w Tokio, ſłowanym měſcźe Japanſkeje, nowe podſemńe ſtorłi. Wobroženi wobydlerjo ſ měſta wucźekachu, ſo bojo, ſo mohło ſo ſapaſcźeńe pożledźicźa ſemjerjenja wotrjeſnować. Semja pak ſo ſaſo ſmérowa. Tež wucźeni ſa nowkedźiwane pod'emſkich mozow pytachu tuh ſmérowacź. Wón ſo ro měſcźim do měſta wróći. Nowe natwarjene domy ſu troſchcźa cźerpjeſe.

Hamtske wozjewjenje z Budyſina.

Měſćanſka rada — dźěławy wupałks — wozjewja:

Dla ſeſtajenja ſarjadnińſkeho wubjerka (Verwaltungsausſchuß) pſchi Budyſchſkim ſjednym dźěławym hamcje (Arbeitsnachweis) ko hoſpodaſke ſjednoczeńſtwa dźěławarjow a dźěłacźerjow Budyſchſkeho ſudniſtwa kokolisku napominaju, ſo bychu **najpóſdźiſcho hacź** do 14. **januara 1924** namjetowanſke liſćiny (Vorſchlagslisten) ſa wośobu pſchiſłuſnow měſchćanſkej rady: ſapodali. Na ſakładze tutych liſćiſnow postaji měſchćanſka rada na 3 lěta jako pſchiſſydowc 5 ſaſtupjerjow dźěławarjow a ſaſtupjerjow dźěłacźerjow, mjes kotrymiž dyrbja też ſónſke być, dale ſa kóždeho pſchiſſydnu ſaſtupjerja, kiž na jeho, hdyž je ſadźěławany, ſaſtupowacź a jeli wustupi, na jeho ſpołtny cźaſ ſarunacź. Woni maju jowoje ſaſtojnſtwo jako darmotne cźeſtne ſaſtojnſtwo wukonjecź, koſtanu pak ſa nohotowe pſchi poſpodjenjach wotſchkodźenje.

Postajicź maja ko jenoż dźěławarjo a dźěłacźerjo, kiž ſu pſchiſłuſchnizy němſkeho ſtata (Reichsangehörige) a kiž ſu ſ najmjeńſcha 24 lět ſtari a cźeſtne prawa wobſedźa. Woni dyrbja ſ najmjeńſcha 6 měſacow w jenej gmjenje we wokrjeſu Budyſchſkeho hamtſkeho ſudniſtwa bydlicź abo dźěłacź.

Na kóždu namjetowanſku liſćinu ma ſo ſ najmjeńſcha 8 pſchiſłuſnow a 8 ſaſtupjerjow ſ pſchisdnjenom a ſwojſkim mjenom, bydlenjom a powołanjom ſapiſacź. Dale ma kóždy namjet **dźěławarjow** liſćinu dźěłacźerjow, kotrejž ſobuſtajny namjetowanjo ſjednoczeńſtwa dźěławarjow we wokrjeſu Budyſchſkeho hamtſkeho ſudniſtwa dźěło dawaju a kóždy namjet **dźěłacźerjow** liſćinu dźěłacźerjow, kiž namjetowazemu ſjednoczeńſtwu dźěłacźerjow we wokrjeſu Budyſchſkeho hamtſkeho ſudniſtwa pſchiſłuſchcźeja, wopiſchijecź.

Pſchi ſeſtajenju liſćinow na ſo ſobu na to dźiwacź, ſo ſmeje ſarjadnińſki wubjerk preńſchi cźaſ wjetſche organiſatoriſke dźěła wukonjecź.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Pſchekupc Erich Męt we Kamjenzu, na wjerſnej bróſy, ſtajiſchi ſo dla lichowanja k 250 ſtotym hriwnam pjenjeſnje pokuty.

Wjeſne placźiſny w Budyſchinje.

wot 29. **dezembra 1923.**

Wſchě placźiſny ſo po ſtoj. hriwnje ſtrokymja.

Pschedmjet		najnišcha placźizna	najwyſch. placźizna
Pschenjeż, ſwonka wotedacźa	50 kilo	7,75	8,00
Rožka, ſwonka wotedacźa	50 „	6,60	7,00
Jeczmjeń, ſwonka wotedacźa	50 „	8,00	8,25
„ nałymſki	50 „	—	—
Wowoż, ſwonka wotedacźa	50 „	5,60	6,25
Raps,	50 „	—	—
Běrny	50 „	2,40	2,60
Sšyno	50 „	2,30	2,50
Skoma, ſ maſch. młócź, praſ.	50 „	1,10	1,50
„ zypami młócźena	50 „	1,50	1,80
Pschenjeczna muka na wotedacźe	50 „	—	—
„ we ſhw. wiżew., tikr. 70%	50 „	15,50	16,00
Rżana muka, na wotedacźe	50 „	—	—
„ we ſhwob. wikow. 70%	50 „	13,75	14,00
Pschenjeczne wotruby, na woted.	50 „	—	—
„ we ſhwob. wikow.	50 „	3,50	4,00
Rżane „ „ „ „	50 „	3,50	4,00
Proſata, 272 ſchtuk	1 ſcht.	7,00	17,—

Sastaranske pschiprawy spomożerskeho hamta (Wohlfahrtsamt) a kak ſo wone w novembru trjebachu.

1. Nada **mjezjerjam a cźešćinym** dźěcźom podawa ſo dwójcy wob tydźeń, wutoru a pjatk, popołdnju wot 3—4 hodźin w evang. towaršchowni na horuczerskej haśy 23 ſ wjedniſchowom ličšćerjanskeho lěkarja. Tam ſo cźeſtne a zajetśe dźěcźi waža a lěkarjo pischepytaju. Ma-ria ſo na pśiwobzamne wothładanje dźěcźi a jich ſeźiwjenje a teź na khorośe abo pschikłukjenjam ke khorośezam pokazuja. Ssamodruhim źonſkim ko we wšćhich praschcźach w hospodaśtwu, prawonym a lěkaŕskim nastupanju **rada podawa.** W novembru 1923 ſo we 8 hodźinach 209 jenotliwym rada poda (169 cźešćichmy, 46 wjetšchim dźěcźom a 4 ſamodruhim). Mjes nimi ſo 13 cźešćinych a 4 ſamodruhe ſ nowa pschijachu. Wopśimow cźešćenja ſo 3 wupiſachu. Na khudych ſamodruhich, cźešćinje macźerje, cźešćene a wjetše dźěcźi ſo pśches radupodawarju **zyroby** rozdźělichu; hdźež ſo nusne, teź darmo.

W měſanju novembru woteda ſo ſa **ſapłaczenje**

37 puntow 70 prozentowſkeje muki
13 „ 85 „ „
24½ „ zokora

darmo woteda ſo

60 puntow 70 prozentowſkeje muki
53 „ 85 „ „
44 „ zokora
6 „ grisa
120 tſiſow kond. mloka

Draſtiſch. woteda ſo w novembru darmo

2 poraj ſiźowych ſtupnjow
1 por trjebanych kožanych ſtupnjow
2 poraj ſpódnich khołowanow
4 koſchulki
5 jeczkow
2 pupkowej wobalaj
1 wobwinowanſke rubiſchcźo
2 podłožy
11 ſyelnſchkow

Nimo teho wupoźći ſo na 2 khudej njedźelnizy puczowanſki pakeť (Wanderpaket). Je ſtrony ſaſtaranja cźešćinych ſo w nowembru 102 dźiwjazych wopytow cźiniſche.

2. Sastaranje **a ſuchoczinu khornych** (Tuberkuloſe) a **wohradźenja** (Beratungsſtelle) na ſtuntskownej lawiſkej hajśy 4 I. Nada podawa ſo dwójcy wob tydźeń, pónđźeju popoł. wot 3—4 hodźin a ſchtwórk dopoł. wot 4—5 hodźin

Dopomeze ſo na hłódne ptacźki!